

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Vbi quæ ad omnifariam Episcopi potestatem, vel ad Sacramenta, &
Ordines conferendos, vel ad dispensationes elargiendas pertinent,
comprehensa sunt

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Avgvstini Barbosae I. V. D. Lvsitani. Et insignis Ecclesiæ Vimaranensis
Thesaurij Maioris De Officio, Et Potestate Episcopi Pars Secvnda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98621](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98621)

AVGVSTINI BARBOSAE

I. V. D. LVSITANI.

Et insignis Ecclesiae Vimaranae Thesaurarii Maioris
DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI
PARS SECVNDA.

In qua quicquid ad Episcopi est potestatem, tam quoad Sacramenta, &
Ordines conferendos, quam quoad dispensationes elargiendas
methodo noua, & expedita complectitur.

SVMMARIVM.

- 1 **E**piscopus ordo nobilitat, & est maior quacunque alia dignitate & honore seculari.
- 2 Sacerdotibus propter dignitatem sacerdotalem, semper & ubique summa reuerentia debetur.
- 3 Sacerdotes personis illustribus comparantur.
- 4 Episcopatus culmen est omnium dignitatum & n. 12.
- 5 Episcopi Angelis praeclunt quatenus Ecclesiam regere scientia diuinitus communicata datum est.
- 6 Episcopi per suas dioeceses liberam habent potestatem, & tribunal ordinarium.
- 7 Matrimonialium causarum cognitio pertinet ad solos Episcopos.
- 8 Absolvere ab omni censura legis non reuerentia pertinet ad Episcopos.
- 9 Dispensare possunt Episcopi quoties dispensandi facultas conceditur.
- 10 Episcopi appellantur nonnunquam Praesules, interdum Antistites, & aliquando summi Sacerdotes.
- 11 Episcopatus dignitas est, & num. 12.
- 12 Summus Pontifex quare Episcopum se appellet.
- 13 Cap. qui Episcopatum d. q. 1. intelligitur.
- 14 Episcopus dicitur a verbo graeco Episcopos, & significat eum, qui speculat & inspicit.
- 15 Dignitatis appellatione in iuris, vel hominis dispositione Episcopalis continetur, quando materia est favorabilis.
- 16 Dispensatio ad omnes, seu quascunque dignitates, non extenditur ad Episcopalem propter eius excellentiam.
- 17 Episcopalis dignitas non venit sub amplissimis verbis quorumcumque beneficiorum in odiosis, ibid.
- 18 Episcopatus est ordo a sacerdotio distinctus.
- 19 Episcopatus est de per se, & seuerim Sacramentum.
- 20 Episcopalis dignitas ius patriae potestatis soluit.
- 21 Nobilitas filij non prodest patri.
- 22 Pater filium habens Episcopum ob eius dignitatem gaudet nobilitatis prerogativa.
- 23 Episcopalis dignitas, eiusque iurisdictione considerata in generali, & in communi est instituta de iure Diuino.
- 24 Episcopatus dignitate qui praefulgere cupit, debet alicuius Academiae, & Gymnasij publ. suffragio, & auctoritate magister, aut Doctor, vel Licentiat in sacra Theologia, aut iure Canonico creari.
- 25 Illiteratus in Episcopum promotus ab Episcopatu est remouendus, ibid.
- 26 Hodie per const. Clem. VIII. examinantur ad Episcopatum euehendi coram sanctissimo in Curia, aut eius Nuntijs in partibus.
- 27 Aetas 30. annorum requiritur in promouendo ad episcopatum.
- 28 In Regno Franciae idoneus ad episcopatum indicatur qui in 27. constitutus anno reperitur.
- 29 Aetas 30. annorum ad Episcopatum requisita debet esse completa.
- 30 Infans si consecratur Episcopus recipit characterem.
- 31 Episcopus ante 30. annum consecratus non sit irregularis, ibid.
- 32 Canonista Theologo praefereendus est in assequutione episcopatus, si doctus & prudens sit, & ubi haereses non pullulant.
- 33 Theologi praeferruntur Canonistis in his, quae pertinent ad forum conscientiae, in alijs vero pertinentibus ad forum iudiciale & censuras, ac poenas Ecclesiasticas Canonistae Theologis praeferruntur debent.
- 34 Episcopus ex legitimo matrimonio natus esse debet.
- 35 Legitimi per subsequens matrimonium ad episcopatum habiles dicuntur.
- 36 Legitimatio quae fit per subsequens matrimonium iuris fictione retrahitur ad tempus natiuitatis.
- 37 Intelligitur tex. in cap. innotuit, de elect.
- 38 Ad Cardinalatus celsitudinem legitimi per subsequens matrimonium non possunt ascendere.
- 39 Ad episcopatum promouendus in sacro Ordine antea saltem sex mensium spatio constitutus esse debet de iure Concil. Trid.
- 40 Per Bullam Gregorij XIV. debet promouendus ad episcopatum in omnib. sacris Ordinibus esse constitutus.
- 41 Episcopalis Ordinis collatio ante Sacerdotium valida est.

- 39 Conſecrationis munus Epifcopi ſuſcipere tenentur infra tres meſes.
 40 Prædictum trimeſtre tempus exorditur à die conſecrationis.
 41 Intelligitur tex. in cap. Ordinationes lib. 1. §. tempus 75. diſt.
 42 Epifcoporum conſecratio die Dominica eſt faciendâ.
 43 Intelligitur tex. in cap. quod die 75. diſt.
 44 Eccleſia eſt locus idoneus pro conſecratione Epifcoporum, niſi conſuetudo aliud haberet.
 45 Conſecratio Epifcoporum à minori numero, quàm aliorum trium fieri minime debet.
 46 Promotus ex diſpenſatione Papæ ad ſacerdotium die Dominica, non poteſt eadem die conſecrari Epifcopus.

DE DIGNITATE, ET qualitate Præſulum eligendorum.

ALLEGATIO PRIMA.

- S**I Clericatus Ordo nobilitat & eſt maior quacunq; alia dignitate, & honore ſeculari c. 1. in fine 17. diſt. cap. quis dubiet 96. diſt. c. duo ſunt 12. queſt. 1. cap. 1. §. quia vero de ſacra ſunt. & optime probant *Tirag.* de nobilit. cap. 9. num. 4. *Petr. Gregori. ſyntax.* in 18. lib. 4. tit. 8. c. 6. gloſ. 5. *Fulu. Patrician.* de Probation. lib. 2. c. 34. num. 5. *Bellet. diſquiſit. clerica.* p. 1. tit. de diſciplina clericali §. 1. an. 1. *Brunor.* à ſole in locis communibus verbo clericus 1.
 2 Et ſacerdotibus propter dignitatem ſacerdotalem ſemper, & ubique ſumma reuerentia debetur *Farin. conſ.* 60. n. 34. & perſonis illuſtribus æquiparantur, idem *Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 99. n. 118.*
 3 Quid erit in Epifcopis, quib. excellentiora debentur, ut probat text. in cap. 1. de priuileg. ibi, cui debent excellentiora, ea ratione quia epifcopatus culmen eſt omnium dignitatum c. venerabilis de præbend. ibi, ad culmina dignitatum, ubi omnes explicant, id eſt, ad epifcopatum, ut per gloſ. verbo dignitatum in c. 2. eodem tit. in 6. cū ſimilibus, quib. exornant *Cafſan. in Catalogo gloria mundi p. 4. conſider. 25.* *Paul. Fuſc. de viſitat. lib. 1. c. 2. num. 12.* conſonat *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reſormat. c. 1.*
 4 Vbi Epifcopus dicitur ſuper omnes gradus conſtitutus, & ſeſſ. 25. de reſormat. c. 6. verſ. Epifcopus præterea, ubi ait Epifcopis primam deberi ſedem, & præcipuam omnium rerum agendarum auctoritatem, exornat *Sbroz. de officio Vicary Epifcoporum in præfat. à n. 9.*
 5 Iud & Angelis præcellere quatenus Eccleſiam regere ſcientia diuinitus communicata datum eſt, multis probat *Thom. Boſſi. de ſignis Eccl. tom. 2. lib. 16. c. 9.* ſic per ſuas diæceſes liberam habere poteſtatem, & tribunal ordinarium probat cap. 1. de officio ordin. c. cum Epifcopus eodem tit. in 6. *Anton. Corne. de abſolutione iuramenti p. 3. q. 13. à n. 9.*
 6 Vnde noſtri & Theologi deducunt vulgare axioma, quod Epifcopi in ſuis diæceſibus omnia poſſunt, quæ poteſt Summus Pontifex in vniuerſo Orbe, exceptis ſpecialiter reſeruat. argum. tex. in cap. ad honorem de auctoritat. & uſu palij, & in cap. mittit ad fin. de iudicijs, & poſt *Sor. de inſtit. lib. 10. q. 1.*

- art. 3. concl. 1. & alijs locis, quæ commemorat *Henrig. in ſum. lib. 10. cap. 35. §. 2. in commento lit. D.* infinitos reſert *Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 61. num. 3.* & lib. 8. diſp. 9. num. 3. quibus adde *Soar. tom. 4. de Pœnit. diſp. 25. ſect. 1.* & de legib. lib. 6. c. 14. num. 6.
 7 Vnde iam fit ad ſolos Epifcopos pertinere cognitionem cauſarum matrimonialium, iniungere publicas poenitentias, indulgentias conferre, cap. accedentibus de exceſſ. prælat. *Trid. ſeſſ. 24. de reſorm. cap. 20. verſ. Ad hæc*, late *Sbroz. de officio Vicary lib. 2. q. 43. cum ſequentib. Gutier. Prælat. lib. 3. q. 26. num. 1.* *Soar. de Pæz. tom. 2. ſua prælat. prælat. num. 8.* *Aloſ. Rice. in praxi ſort. eccleſiaſtici decif. 243. in 1. edit. & reſolur. 215. in 2. edit.*
 8 Abſolueri ab omni cenſura legis non reſeruata cap. nuper de ſententia excommunicat. poſt *Nau. Cou. Pægolin.* & alios *Saxo de cenſur. lib. 2. cap. 19. Soar. eodem prælat. tom. 5. diſp. 7. ſect. 3.*
 9 Atque etiam diſpenſare quoties diſpenſandi facultas conceditur, ut notant omnes in cap. at ſi clerici §. de adulterijs, de iudicijs, & in c. diſcitus de tempor. ordin. *Card. Tuſch. prælat. concl. tom. 3. concl. 276.* *Soar. de legib. lib. 6. c. 14. n. 3. & 8.*
 10 Epifcopi multis nominibus appellantur, nunquam Præſules, interdum Antifiſtes, aliquando ſummi Sacerdotes ut per tex. in c. clerici verſ. Epifcopus, cum ſeqq. 21. diſt. cap. quod translationem de tempor. ordinat. cap. 1. §. per frontis in principio de ſacra ſunt. tradunt & explicat ſigillatim poſt alios *Card. Bellar. to. 1. de controverſ. Chriſt. fidei lib. 3. de Rõm. Pont. c. 24.* & lib. 2. de Concil. aut. c. 1. ad fin. *Azori. p. 2. lib. 3. cap. 22. q. 1. Henrig. in ſum. lib. 10. de ordinis ſacramento cap. 32. num. 1.* *Durand. in rationali diuini num. lib. 2. cap. 21. à princ. 259. ad num. 5.* & quod Epifcopi dicantur ſummi Sacerdotes nuncupatim tradunt *Ioſeph. Ludov. Peruſ. decif. 74. num. 11.* *Azori. inſtit. mor. p. 2. lib. 3. cap. 28. col. 259.* ita & Pontifices multoties nuncupantur, ut probant text. in cap. Pontifices 7. q. 1. cap. Maſſana de elect. d. cap. quod translationem, cap. quia periculum ibi, Pontificalis officij, de ſent. excom. lib. 6. imo *Iſid. in d. cap. clerici verſ. Pontifex* vocat eos maximos Pontifices, hoc eſt maximos Sacerdotes, & in verſ. Presbyter, addit eodẽ Pontificatus apicem habere, notant *Azori. d. q. 1. verſ. quæres etiam.* *Durand. n. 3.* ubi præterea, cuius nominis derivationem idem *Iſidor. in d. verſ. Pontifex* explicare videtur dum ait, vel dicitur, & quaſi via ſequentium &c. quæ etymologia ex eo declaratur, & confirmatur, quia ſiue ſequamur Quinti Mutij Scenola ſententiam, qui à poſſe, & facere Pontifices dictos putauit, & quod illis poteſtas fuiſſet ſacrificandi, id eſt ſacra faciendi, l. 2. ibi, Pontificem dum ſacra facit ſſ. de in ius vocando (facere enim apud veteres ſacrificare eſt) ſequuntur multi cum quibus *Ale. l. 2. Parerg. cap. 6.* indeque Pontificium dictum pro iure, & poteſtate aliquid faciendi. Siue ſequamur aliam eiſdem nominis rationem, quæ *Mares Var. placuit*, de qua nouiores in l. 2. §. Deinde ex his legibus ibi, apud collegium Pontificum erant, ubi *Corraſ. num. 16.* & 17. *Cagnal. num. 96.* ſſ. origine iuris, Lexicographi iuris verbo Pontifices, in vtroque ſenſu Epifcopi recte Pontif. appellantur, vel quod ſacrificiant d. c. clerici verſ. Presbyter, vel quia viam alijs conſtruunt & oſtendant, exemplo vitæ, & doctrinæ, ex regula tex. in cap. inter cetera de officio ordin. cum ſimilibus, tradit *Corraſ. lib. 3. Miſcellan. cap. 22. n. 6.* & 8. quo pacto declarandus erit

erit tex. in illo cap. *cleros vers. Pontifex ibi*, quasi via sequentium intendit Durand. d. lib. 2. cap. 11. num. 3.

11 Episcopatus, dignitas est, Episcopulque dignitatis, & potestatis nomen habet non officij tantum, vt probant tex. in cap. 2. de officio delegati lib. 6. ibi Pontificali dignitate &c. & Clementina prima, ibi Pontificali, de renun. Clem. in plerisque ibi, Pontificalis dignitas, de elect. Extravag. 1. *vos. nos volentes, Rex Sede vacante Ioannis 21.* cum multis alijs ex quibus ita post Ioan. And. notant Franch. & Dominic. in d. c. 2. num. 1. Azor. in sit. moral. tom. 2. lib. 3. cap. 27. q. 2. Henr. in sum. lib. 10. de Ordinis Sacramento cap. 32. num. 1.

12 Quinimo Episcopatum non tantum dignitatem, sed culmen esse dignitatum videtur probare tex. in cap. pen. ibi, ad culmina dignitatum, de prebendis, quem ad hoc notat gloss. verbo dignitatum in cap. 2. eodem tit. lib. sexto, & singularem dicit Barbatia in cap. dilectus eorum. pen. de officio legati, & ad notabilem casum applicat Ripa lib. 2. responsum cap. 16. maioremque esse Ordinem quam sit in Ecclesia Dei asserit gloss. verbo Episcopus in proemio lib. sexti, gloss. verbo de Episcopis in cap. quia periculosum de sententia excommunicat. eodem lib. 6. Cassan. in catalogo gloria mundi. p. 4. considerat. 25.

13 Inde afferentes rationem quare Summus Pontifex se Episcopum appellat, at ceteros Episcopos vocet fratres, quasi sibi aequales, Cardinales vero, & Reges filios, iuxta text. in c. quam grauis 6. de crimine falsi, tradunt Felin. in proemio Gregoriano num. 1. Dec. in cap. cum venerabilis num. 2. de except. Cosm. in pragmatice tit. de numero Cardinalium gloss. Cardinales.

14 Neque obstat text. in cap. qui Episcopatum ibi, quia nomen est operis non honoris, &c. 8. q. 1. ex cuius doctrina nonnulli huius temporis heretici contendunt Episcopi nomen solum esse functionis, muneris seu officij, non vero potestatis, seu dignitatis, refert Cardin. Bellarm. de controvers. Christiana fidei tom. 1. lib. 3. de Rom. Pontif. cap. 24. Azor. d. cap. 27. q. 2.

15 Respondetur enim hereticos manifeste decipi ex nominis etymologia, quam solum voluit designare D. August. in d. cap. qui Episcopatum, nam etsi nomen, Episcopus, sumptum a verbo graeco episcopo in quoad nominis etymologiam significet eum qui speculatur, & inspicit, quasi Episcopus in Ecclesia Dei speculator sit, & inspicit subditorum mores c. *cleros vers. Episcopus 21. dist. 1. Azor. d. cap. 27. q. 1. Durand. in rationali diuinorum lib. 2. cap. 11. num. 1. & 2.* Attamen re ipsa sicut olim apud Ethnicos nomen erat Magistratus, & praefectura, nimirum Pratoris, ita & hodie sumptum, etiam est ad designandam potestatem, & dignitatem, & praefecturam, quae est in Episcopo ita vt episcopatus non sit simplex officium praedicandi, & inspicendi subditorum vitas: sed etiam vera dignitas, & praefectura ecclesiastica, cum potestate & vi coactiua regendi eosdem subditos in rebus spiritualibus, ac diuinis, & imperandi, ac puniendi, vt bene deducitur ex illo D. Paul. 2. ad Corin. c. 13. *ibi secundum potestatem quam dedit mihi Dominus &c.* & ex alijs locis intendit vtrumque text. in d. cap. 2. ibi Pontificali dignitate &c. iuncto ibi, sacerdotij quod exercent &c. cap. quia periculosum ibi, Pontificalis officij de sent. excommunicat. lib. 6. & ex varijs scripturae testimonijs & similitudine nominis, Rex, ex quo etiam heretici arguebantur

ostendit idem Illustriss. Bellarm. d. cap. 24. notant Henr. & Azor. distis locis.

16 Ex eo autem quod episcopatus dignitas sit inferunt DD. sub appellatione dignitatis in iuris, vel hominis dispositione etiam episcopalem venire, vt per Dominic. & Franch. d. cap. 2. num. 1. de quo tamen videri potest gloss. verbo dignitatum, & ibi communiter omnes in c. 2. de prebendis lib. 6. Simonet. de reseruat. q. 11. per totam, Mandos. regula 32. Cancell. q. 35. Gambara de potestate legati lib. 2. num. 41. cum segg. & lib. 7. ex num. 222. Hoieta de incompatibilitate i. p. cap. 24. num. 64. qui magis communiter distinguunt inter materiam fauorabilem, & odiosam, ita vt in illa, non vero in ista sub appellatione dignitatis episcopalis comprehendatur iuxta decisionem tex. in cap. dilectus 12. de concess. prebende c. inquisitores 16. & ibi gloss. verbo expresse, de Haereticis lib. 6. cap. si compromissarius 37. *vers. huiusmodi de elect lib. 6. cap. quia periculosum de sentent. excommunicat. eodem lib. & ad dispensationes vide doctrinam Abbat. in d. cap. dilectus num. 1. & in cap. cum vulten. de elect.*

17 Vbi docet dispensationem etiam ad omnes seu quascunque dignitates, non extendi ad episcopalem, propter excellentiam, & culmen illius, ex regula cap. 1. §. vltim. de filijs presbyterorum lib. 6. sequuntur Peregrin. de fidei commissis art. 23. num. 8. Oyeda p. 2. cap. vltim. n. 77. Nicolaus Garcia de beneficijs p. 1. c. 6. num. 66. Sic etiam Episcopi non ligantur suspensione siue interdicto nisi de illis mentio fiat cap. quia periculosum de sentent. excom. lib. 6. Sayr. de censuris lib. 1. cap. 8. num. 25. Beller. disquisit. Cleric. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 2. num. 47. Nec etiam episcopalis dignitas venit sub amplissimis verbis quoruncunque beneficiorum in odiosis c. 2. vbi gloss. verbo dignitatum de prebendis in 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. in prime. num. 36. Beller. d. §. 2. n. 43.

18 Sed an episcopatus Ordo sit conuertitur inter Theologos, & Canonistas. Theologi enim in Ecclesia septem tantum Ordines ponunt, quatuor videlicet minores, & tres maiores, & sic negant episcopatum esse ordinem: ita tenent ipsi in 4. Sentent. distinct. 24. §. Thom. 3. p. q. 40. art. 5. vbi Nungus, Henr. in sum. lib. 10. cap. 2. in princip. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 1. num. 5. Bonacina de Sacramentis disp. 8. q. vnic. punct. 1. num. 3. Verior tamen est sententia Canonistarum asserentium esse ordinem a Sacerdotio distinctum, vt probat expresse Tridentini locus (cui se nescire, nec posse bona fide respondere asserit Nauarr. in loco infra citando) sess. 23. de Sacram. ordin. capite quarto ibi, Episcopos qui in Apostolorum locis successerunt ad hunc Hierarchicum ordinem praecipue pertinere, tex. in cap. illud 77. dist. & in capite primo, iuncta gloss. verb. a capite 32. dist. & denique confirmatur optime, ex eo quia Episcopi multo magis quam alij inferiores ad sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum ordinantur, ipsi enim & Sacerdotium conferunt, ac altaria & vasa ad vsum eiusdem Sacramenti consecrant: ex quibus ita hanc sententiam defendunt in effectu gloss. verb. Episcopus in proemio libro 6. & gloss. 2. vbi doct. in capite quatuor 3. de purgat. canonic. Durand. in 4. dist. 24. q. 6. & ibi Palud. quest. 7. Rualdens. tom. 2. de Sacram. capite 116. Nauarr. in manuali capite 22. numero 18. Petr. Sor. de instit. sacerdot. lect. 1. & 4. Pinald. in candelabro aureo titul. de

Sacram. Ordinis n. 10. Emanuel s. a. verbo ordo n. 7. Valent. tom. 4. d. 9. q. 1. punct. 4. Martin. Fornar. c. 1. de ordine, Cardinalis Bellarm. de sac. Ord. c. 1. v. 1. p. 3. to. 3. d. 240. c. 3. Coninch. de sac. to. 2. disp. 2. dub. 2. n. 9. Reginald. in promptuario receptarum sentent. tit. 38. de Episcopis & Prelatis num. 15. Campanil. in divers. iuris Canonici rub. 2. num. 7. Vasconcel. in harmonia rub. ad tit. de translatione Episcopi n. ult. Franc. Leo in thesauro fori ecclesiastici p. 1. cap. 4. n. 17. quicquid aliter distinguat Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 27. q. 3.

19 An autem ordinatio Episcopalis vere, & propriè sit Sacramentum videbis apud Baldum. Iunium super opera controversiarum Card. Bellarm. p. 2. lib. 6. c. 3. vers. primum ergo, post Michaëlem Medinam, Petr. Sotio, Valent. & Vasq. tractat Coninch. d. disp. 2. n. 43. & receptior tenet opinio episcopatum esse de per se, & se iunctim Sacramentum, defendunt Cardin. Bellarm. de sacramentis lib. 1. cap. 5. & Gregor. de Valentia to. 4. d. 9. q. 1. puncto 4. vers. secundum controuersum, quos refert & sequitur Capā. rub. 2. n. 7. ante vers. episcopatum.

20 Hinc consequens fit episcopalem dignitatem ius patriæ potestatis solucere, ut probat Imper. in auth. sed episcopalis dignitas c. de Episcopis & cler. Cou. in cap. quia nos n. 5. de testam. Bernar. & Salzed. regul. 235. Garc. Falcon. regul. 198. Cor. in memorabilib. verb. episcopalis dignitas, & ius to. 2. com. opinion. lib. 8. tit. 29. de patriæ potestate n. 4. p. 403. Menoch. remed. 15. recuperanda n. 321. Ascarius de patriæ potestate c. fin. n. 49. Pinel. in l. 1. p. 1. n. 42. C. de bonis matern. Gutier. in repetit. §. sui n. 10. & 11. inst. de her. qual. Valdes. ad Xuar. p. 2. pag. 62. Mol. de iust. tract. 2. disp. 229. vers. 6. Rebell. de oblig. iust. p. 2. lib. 1. q. 8. n. 6. vers. 8. Th. Valas. to. 1. alleg. 19. n. 79. Mod. de iuris p. 4. cent. 1. casu 27. num. 4.

21 Quamuis autem sententia lata in fauorem filij in causa nobilitatis non profit patri, quia nobilitas descendit de maioribus ad descendentes, non autem ascendit de filiis ad parentes, ordine retrogrado, ut decisum refert Ioseph. Sesse Aragonie decis. 4.

22 Dignitas tamen episcopalis filij prodest patri, ita quod parens filium habens Episcopum ob eius dignitatem gaudeat nobilitatis prerogatiua, ut non reputetur plebeius: ita Gam. Lusitan. decis. 112. vbi Flores de Mena, optime Alos. Ric. in praxi fori ecclesiastici decis. 545. in 1. impress. & resolut. 467. per totam in 2. impress. & faciunt quæ Farinas in praxi criminali p. 1. lib. 1. tit. 5. q. 41. num. 60.

23 Episcopalis dignitas eiusque iurisdicção considerata in generali, & in communi est instituta de iure diuino, ut constat ex D. Paulo ad Ephes. 4. & 1. ad Corin. 12. quem post alios exponit P. Suarez to. 4. de penit. p. 2. disp. 25. sect. 1. a num. 7. & ex loco Act. 20. quem in idem adducit Card. Bellarm. d. tom. 1. controuers. 3. generali lib. 4. cap. 25. Henric. in sum. lib. 6. cap. 5. num. 5. si vero iurisdicção episcopalis sumatur in particulari est instituta de iure humano Soares sect. 1. num. 10. cum seqq. iuncto num. 3. Card. Bellarm. d. li. 4. cap. 24. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 10. punct. 2. pag. 2. col. 1. Azorius instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 30. q. 13. Camill. Borrellus d. tit. 6. a num. 1. Ludouicus Miranda de ordine iudiciario q. 2. art. 5.

24 Ad cunctis formidandum episcopale munus euehendi singulari tum diuinarum, tum etiam humanarum rerum scientia sunt commendandi, cap. cum in cunctis, de elect. Quamobrem is qui dignitate episcopatus præfulgere cupit debet alicuius Academiæ & Gymnasij publici suffragio, & auctoritate Magister, aut Doctor, vel Licentiatum in sacra Theologia, aut in iure Canonico creari, quod

si ad nullum litterarum gradum promotus sit sufficit si alicuius Acad. test. pub. probetur idoneus ad alios docendos: ita disponit sac. Concil. Trid. sess. 22. de reform. cap. 2. & tenent Menoch. de arbitrar. casu. 425. num. 35. Henric. in sum. p. 2. lib. 10. c. 16. paragraph. 2. in comment. littera B. & cap. 33. paragraph. 2. & lib. 14. cap. 9. §. 1. vers. gradus, Petr. Alphons. de Vasconcel. in harmonia rubricar. iur. Canon. tit. de atate & qualitate num. 4. Azorius instit. moral. p. 2. libro tert. cap. 28. quæst. 9. col. 306. & lib. 6. cap. 6. q. 1. col. 683. Less. de instit. lib. 2. cap. 34. dub. 24. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 4. num. 67. Reginald. in praxi fori penitentialis lib. 30. tract. 3. numero 171. plures alios refert Cened. ad decretum collect. 51. numero quarto, in fin. Campanil. in divers. iuris Canon. rub. 3. cap. 4. numero primo, cum seqq. Bellet. disquisit. clericali. p. 1. tit. de clericali discipl. paragraph. 4. a numero 33.

25 Hodie cum priuilegium doctoratus non faciat Doctorem, sed requiratur doctrina, Clemens VIII. statuit, ut non solum habentes priuilegium, sed docti viri ad Cathedrales assumantur, quoad episcopatus in Italia sumendi in Vrbe coram ipso, & Sac. Congr. Illustrissimorum Cardin. aliorumque grauium, & peritorum Prelatorum, & Virorum: In Gallia vero, & Hispania coram S. R. E. Cardin. Legatis ibi existentibus, & Legatis deficientibus coram S. Sedis Apostolica Nuntijs, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, de speciali Papæ mandato, assistentibus alijs Prelatis, ac peritis Viris ut huiusmodi negotij grauitas requirit, se examini subijciant, qui approbati, & non alias ad Ecclesiæ regimina admittantur, referunt Franc. Leo in Thesaur. fori ecclesiastici p. 1. cap. 3. num. 10. & 11. Campanil. d. cap. 4. numero 4. idioma te nostro vulgari solemus dicere Prelado sem letras, Nao sem leme, Relogio sem pezos, Galinha sem azas. latine Prelatus sine litteris, Nauis sine clauo, Horologium sine æquilibrjs, Gallina sine alis. Nam si omnino illiteratus in Episcopum promoueretur sane ab episcopatu amouendus esset, quemadmodum amotus fuit Episcopus Calinensis ab Honorio III. de quo in cap. fin. de atate, & qualitate, toleraretur tamen si ex longo vsu & rerum experientia rectè exercere omnia ad episcopatum necessaria, vel si charitatis perfectio scientiæ defectum suppleat ut per Horedam de incom. benef. cap. 24. num. 32. & 33. p. 1. Mayol. de irreg. cap. 32. num. 4. & 10.

26 Adepiscopatus culmen ex Conc. Agathensi in cap. 16. & 17. nemo promoueri potest ante annum 30. & habetur in capite quicunque 77. dist. 1. Postmodum vero ex constit. Alexandri III. in concil. Lateranensi superadditum fuit ut exigerent 30. in capite cum in cunctis de elect. ita Cosmus in pragmatic. sanction. tit. de elect. capit. si quis paragraph. deinde verbo legit. pag. 99. versa, Menoch. de arbitrar. casu. 427. numero 24. Rebuff. tract. de pacificis possessoribus numero 184. Armend. in additionibus ad recopil. legum Nauarrae ad libr. prim. tit. secundo, libro primo de atatibus numero decimo octauo Franc. Leo dicto capite tertio, numero septimo, Henric. in sum. libro decimo, capite decimo nono, paragraph. tertio, & lib. 14. capite 9. in princ. vers. ad Episcopatum, Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 5. in princip. Gutier. canon. lib. 1. quæst. 26. n. 39. Ludouic. Miranda de ordin. iudic. q. 4. art. 2. conclus. 3. Less. de instit. tit. 2. c. 34. dub. 20. num. 103. Reginald. in pra-

xi fori penitent. lib. 30. tract. 3. n. 163. vers. 1. *Præmissus* in praxi iuris patronatus p. 2. lib. 6. c. 7. n. 4. *Campanil. in diuersis iuris Canonici rub. 7. cap. 6. num. 44. vbi ex Regbuff. d. tract. pacificis possessoribus num. 184.*

27. Alletit in Regno Francie (quod in omnib. Gallicanis episcopatus non habere locum credit) idoneum ad episcopatum iudicari, qui in 27. constitutus anno reperitur, ita commententibus concordatis inter *Leonem X. & Gallie Regem.*

28. Itaque non amplius satis est attingisse dictum 30. annum nisi expleuisse pateat, ex *Regbuff. in praxi beneficiarum rub. requisita ad collationem bonam num. 37. & d. tract. de pacific. possessoribus n. 184. licet glos. in cap. unico vers. compleuerit de etate & qualitate in 6. dixerit Episcopum esse posse qui 30. ingressus est annum, ad id ducta auctoritate d. c. cum in cunctis, cuiusquidem verbum, exegerit, non perpendisse insinuat, quod sine dubio perfectum iudicat tempus, idque tandem Constitutione sua *Gregorius XI. pub. 15. Martij 1391. expressis declarauit verbis ibi, annum 30. expleuisse.**

29. Impubes vero si consecraretur Episcopus nihil ageret ex *D. Thom. ad 3. p. sum. q. 39. art. 2. Henric. in sum. lib. 1. c. 21. §. 4. & lib. 10. c. 14. §. 3. eo quod in episcopatu conferatur potestas vera circa corpus mysticum Christi, & consequenter requiratur actus ipsius suscipientis talem potestatem. Contrarium tamen resoluit *Bonacina de sacram. disp. 8. q. vii. p. 5. num. 5. ex eo quia multi sunt Episcopi titulares, qui nullam habent curam animarum aut Ecclesie administrationem, unde si Episcopus ante annum 30. consecratur non fiet irregularis, ex citatis per *Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 1. num. 29. Campanilli rub. 7. cap. 4. num. 17.***

30. Adde rem supradictis de scientia Episcop. quod in assecutione episcopatus Canonista Theologo praferendus est, si doctus & prudens sit, habeatq; quamdam Theologiae peritiam, praecipue vbi haereses non pullulant, ita *Henric. in sum. lib. 10. cap. 33. §. 2. in com. littera E. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 3. cap. 28. q. 10. Fr. Emman. quaest. regularium to. 1. quaest. 11. art. 4. Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 6. num. 14. plures refert Cenedo ad decretum collect. 51. num. 5. 31. In his enim quae pertinent ad forum conscientiae Theologi praferuntur Canonistis, in alijs vero pertinentibus ad forū iudiciale, & censuras, ac poenas ecclesiasticas Canonistae Theologis praferri debent *Menoch. de praesump. lib. 2. q. 71. num. 49. Fr. Eman. d. art. 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 17. q. 3. & p. 3. lib. 1. cap. 3. q. 4.**

32. Requiritur deinde vt Episcopus legitimo sit matrimonio natus, vt decidit *Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 1. illegitimum namque sine Papae speciali dispensatione (quam vix ad Episcopatus obtinendos concedit) inhabilem esse vt ad Episcopatum assumatur probant textus in cap. cum prout. Ecclesia de elect. glos. in cap. grandi. verb. legitimo, de supplenda negligentia Praelatorum li. 6. Franc. Leo in thesauro fori ecclesiastici p. 1. cap. 3. num. 8. legitimi vero per subsequens matrimonium ad episcopatum etiam habiles dicuntur, argum. tex. in cap. tanta, qui filij sint legitimi tenent *Peregrinus de fideicommissis art. 24. n. 12. Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 8. §. 2. n. 24. Menoch. conf. 16. n. 5. & 17. Soar. tom. 5. de censur. disp. 50. sect. 5. n. 10. Menoch. conf. 799. n. 12. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina cleric. §. 2. n. 18. Azor. institut. moral. p. 3. lib. 2. cap. 14. q. 14. Campanilli in diuersis iuris Canonici rub. 11. cap. 13. num. 127.**

33. Neque obstat argumentum ex quo contrarium tenuit *Raymund. quem refert Abbas in cap. ad extrinsecas in fine, de filijs presbyterorum, & sequitur M. arol de irregularit. l. 1. c. 4. n. 13. scilicet ex text. in d. c. cum in cunctis in princip. de elect. vbi requiritur, vt quis fiat Episcopus, quod ex legitimo matrimonio natus sit.*

34. Nam ex d. cap. tanta in princip. ibi, post contractum matrimonium legitimi habeantur, iunctis verbis praecedentibus, notant Doctores communiter legitimationem quae fit per subsequens matrimonium iuris fictione retrahit ad tempus natiuitatis, ita vt qui antea illegitimè nati sunt per matrimonium postea subsequutum non solum ex tunc legitimi fiant, sed ante & tempore natiuitatis habeantur legitimi, vt notant *Antonius num. 2. & 4. Card. num. 2. Abb. 7. Anchar. 10. in d. cap. tanta idem Anchar. consil. 223. Deci. in cap. cum in cunctis n. 11. de elect. quod ex Legistis docuit Bart. in l. 2. m. 10. ff. de vulgari, quos refert Tiraque. de primogen. q. 34. n. 34. & post Fortunium Garciam in §. quid si tantum num. 17. 4. Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 8. §. 20. n. 26. Mantica de coniect. ultim. voluntat. lib. 11. tit. 12. n. 18. Roland. Valle consil. 10. n. 14. volum. 2. Suardus consil. 309. n. 24. Campanil. d. num. 127. & Bellet. d. §. 3. num. 20.*

35. Magis fortasse obstat textus in c. innotuit de elect. ex quo constat M. de quo ibi susceptum fuisse ex soluto & soluta, & ex integra text. apparet post quadriennium inter parentes matrimonium fuisse subsequutum vt refert *Anton. August. collect. 3. ad decret. tit. 6. c. 5. & colligi videtur ex corpore iuris Canonici sine glossis Venetijs, & alibi impresso post annum 1587. vbi post illa verba, quasi furtim, legitur, quo facto cum ipsa infra quadriennium à natiuitate ipsius matrimonij contraxit: Sed respondebis ea verba in *Greg. IX. compilatione non reperiri, ex antiqua vero fidei non facere, iuxta eiusdem Greg. proemium, nec originalia quae referuntur inter se consonant, nam apud Anton. August. legitur, & ipsam infra quadriennium à natiuitate ipsius matrimonium contraxit, quae grammatica vitiosa est, & legendum videbatur, haec ipsa, & tunc nihil nobiscum pugnat, non enim concludit eam contraxisse matrimonium cum milite, ex quo M. filij suscepit; in integra vero apposita in corpore iuris Canonici legitur cum qua postea matrimonium contraxit, quae si vera esset nostram resolutionem destrueret: Sed non probatur vnde sumpta fuerit, & videtur cum verbis praecedentibus, quae in textu remanserunt, ex diametro pugnare, ibi idem quoque M. adiecit quod nunquam pater eius habuit uxorem: vnde fit ea verba omissa fuisse in nostra compilatione, quia à parte allegabantur: Sed tamen minime sunt probata. Potuit enim Pötifex in decisione ea commemorare ad dispensationem petita iustificandam inter alias causas, quas adduxit, Verosimilior est littera *Anto. August. si, ipsa, legas, non ipsam, quia consonat verbis vers. praeced. & nostram resolutionem non offendit. Ad Cardin. tamen celsitudinem filij legitimi per subsequens matrimonium non possunt ascendere prout statuit *Sixtus V. in sua const. 50. quae incip. post quam, de qua Sixt. de censur. lib. 6. c. 10. num. 13. & 14. Bellet. d. §. 3. num. 22. Henric. lib. 11. cap. 20. num. 2.****

36. Oportet etiam promouendum ad episcopatum in sacro Ordine antea saltem sex mentium spatio constitutum fuisse ex *Concil. Trid. sess. 22. de reformat. c. 2. tradunt Francisc. Leo in thesauro fori ecclesiastici p. 1. cap. 3. n. 9. Camp. in diuersis iur. Canon. rub. 7. cap. 6. num. 45.*

37 Sed per Bullam Gregorij XVI. publicatâ 15. May 1590. cum plurali numero utatur, ſicuti etiam *tex. in cap. a multis de atate & qual. oportet omnibus ſacris initiatum fuiſſe ante ſex meſes, dum requiritur, ut ille ſit in ſacris conſtitutus ante ſex meſes, quemadmodum, & ante Conciliū diſpoſuerat *tex. in c. Oſius 61. diſt. ibi, ſed nō eligitur aliquis, niſi in ſacris Ordinibus conſtitutus, ita Cap. 4. rub. 11. c. 7. n. 8.**

38 Si vero Sacerdotium non præceſſerit, valida tamen erit Ordinis episcopalis collatio, etenim præpoſteratio in collatione Ordinum non vitiatur, licet executionem impediatur, ita poſt *Ioan. And. Anchar. & alios Rendina in prompt. recept. ſent. rub. 38. num. 6. Formar. de Sacram. Ordinis nu. 5. cap. 6. Campan. rub. 10. cap. uni. num. 3. poſt gloſ. & Doſt. in cap. ſollicitudo 52. diſt. quamvis contrarium, imo episcopalem Ordinem non ſuſcipere qui Sacerdotio caret, teneant gloſ. ſi. in cap. uni. de clerico per ſaltum prom. D. Thom. in 4. ſent. diſt. 24. Borg. de irregul. p. 5. d. rub. de clerico per ſaltum prom. num. 3. ſilueſt. verbo Ordo 2. nu. 1. Em. ſa eod. ver. num. 25. Mayol. de irregul. 4. c. 12. num. 3. Henric. in ſum. lib. 10. c. 7. §. 1. Azor. p. 2. lib. 3. c. 30. q. 9. ſalced. ad. Bern. c. 2. addit. 1.*

39 Deinde conſecrationis munus Episcopii ſuſcipere tenentur infra tres meſes ſub pœna amiſſionis fructuum, & negligentes per alios tres meſes eccleſijs ſunt ipſo iure privati *cap. quoniam 75. diſt. cap. quoniam 100. diſt. Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. c. 2. de quo Nauarr. in man. c. 25. num. 118. verſ. 8. Bertachin. de Episcopo tract. 2. lib. 3. q. 1. fol. 82. Rendina in prompt. recept. ſent. tit. 38. n. 13. Iacob. de Graſſis in auerſi decif. cap. 97. n. 52. p. 1 lib. 2. praxi episcop. p. 1. verbo conſecratio Prelatorum pag. 89 Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 3. num. 22. Cardin. Tuſc. præſt. conſul. tom. 2. lit. C. conſul. 743. Gonzal. ad reg. 8. Canon. gloſ. 24. n. 141. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 2. num. 58. Campanili in diuerſorio iuris Canonici rub. 6. cap. 6. num. 9.*

40 Illudque trimenſtre tempus exorditur à die confirmationis, iuxta gloſ. in c. cum in cunctis §. cum vero, verſ. tempore de elect. & reſoluta per Flam. de reſignat. lib. 7. q. 1. num. 92.

41 Nec obſtat *tex. in cap. Ordinationes li. 1. §. tempus 75. diſt. dum præcipit ne conſecratio ultra tres meſes poſt electionem protrahatur, quia intelligitur de electione confirmata iuxta ea quæ Archid. & Gemin. inibi, aut de electione Papa, cuius prouiſio, electionis & confirmationis locum habet, ut per Abb. in d. cap. cum in cunctis §. cum vero num. 3. & in cap. eam te num. 3. de reſcriptis, & in cap. noſti n. 4. de elect. Franciſc. Marc. Delphin. decif. 1394. num. 3. & decif. 1395. etiam num. 3.*

42 Conſecrationi episcoporum Canones conſtituerunt peculiare tempus, ſcilicet diem Dominicum, *cap. qui in aliquo 51. diſt.*

43 Nec obſtat *cap. quod die 75. diſt. dum præcipit benedictionem conſecrandis non niſi in die Dominica Reſurrectionis tribui, quia reſpondetur quod Dominicum diem ob venerabilem Reſurrectionem Domini Noſtri Ieſu Chriſti non ſolum in Paſchate celebramus, verum etiam per ſingulas hebdomadas ipſius diei imaginem frequentamus, cap. ſabbato de conſecrat. diſt. 3. & propterea viſum eſt Dominicam celebrari in memoria continuam Paſchæ Henric. in ſum. lib. 9. cap. 25. §. 1. in commento lit. D.*

44 Locus autem idoneus pro illorum conſecratione eſt Eccleſia, quam Metropolitanam placent

eligere c. ſin. 51. diſt. Concil. Trid. d. cap. 2. niſi conſuetudo probata aliud haberet in uſu ſilueſt. verbo conſecratio 1. nu. 3. Henric. in ſum. lib. 10. cap. 23. §. 5. in princip. Leſſi. de inſtit. lib. 2. cap. 34. num. 103.

45 Hæc tamen conſecratio à minori numero quam trium Episcoporum fieri minime debet *cap. Archiepiscopus de tempor. ordin. cap. 1. 64. diſt. Henric. d. lib. 10. cap. 24. §. 1. Paul. Comit. reſponſ. moral. lib. 1. q. 48. num. 13. Marc. Anton. Genueſ. in praxi curiæ Archiep. Neapol. cap. 70. num. 26. ubi num. 27. reſoluit etiam per *tex. in d. cap. Archiepiscopus vocatos ſuffraganeos ab Archiepiscopo pro cōſecratione alterius ſuffraganei teneri accedere.**

46 Aduerte quod promotus ex diſpenſatione Papali ad Sacerdotium in die Dominica, non poteſt eadem die conſecrari Episcopus per Innoc. in cap. litteras de tempor. ordinat. exploſa contraria gloſſa ſententia verbo ſabbati in fine in c. quod à Parib. 75. diſt. reſoluit Campan. in diuerſorio iuris Canon. rub. 6. cap. 4. num. 5.

SYMMARIUM.

- 1 Referuntur Doctores, qui de Sacramento Ordinis ſcripſerunt.
- 2 Ordinis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum.
- 3 Ordinis Sacramentum gratiam conferri, & reliqua sacramenta.
- 4 Characterem imprimi ſicut Baptiſmum, & Confirmationem.
- 5 Ordinatus abſoluta coactione compulſus non recipit characterem.
- 6 Ordinatus conditionali adductus coactione, permittens ſibi Ordines conferri, characterem recipit.
- 7 Excommunicatus ſi ordinetur characterem recipit.
- 8 Ordinis Sacramentum nequit accipere, qui aqua Baptiſmi regeneratus non fuerit.
- 9 Baptizatum ſe credens cum re vera non fuerit, ſi Ordines procurauerit an eos recipiat, Chriſtine corpus celebrando conſecrat? diſputatur.
- 10 Refert Auctor ſuam opinionem in dubio propoſito.
- 11 Inhabilitas procedens de iure diuino ſuppleri non poteſt.
- 12 Abſolutio ſacramentalis præſtita a non ſacerdote, qui tamen communiter pro ſacerdote habebatur nulla eſt.
- 13 Abſolutio ſacramentalis etiam in mortis articulo à non ſacerdote valide præſtari non poteſt, etiamſi deſit ſacerdos.
- 14 Ordinis Sacramentum non confirmato dari prohibet Concil. Trid. procedit tamen de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate ſacramenti.
- 15 Ordinis Sacramentum recipiens non præmiſſa Confirmatione extra negligentiam & citra contemptum, non peccat mortaliter, nec aliquam incurrit irregularitatem.
- 16 Ordines eſſe nouem putant Canonice.
- 17 Clericum prima tonſuræ percutionem incurrit excommunicationem can. ſi quis ſuadente 17. q. 4.
- 18 Prima tonſura proprie Ordo non dicitur, ſicut reliqui.
- 19 Canonistarum, & Theologorum opiniones ſædere diſtinctionis componuntur, quod ſcilicet Canonistarum opinio, quatenus tenet Ordines eſſe nouem intelligitur impropriatione quarundam actionum, alia vero Theologorum, ſeptem tantum dicens, intelligatur de proprie ſumptis, & pertinentibus ad conſecrationem Hoſtiæ.
- 20 Singuli Ordines an ſint ſacramenta? diſputatur.
- 21 Prima opinio tenet ex ipſis Ordinibus, non niſi ſacerdotalem eſſe ſacramentum.
- 22 Secunda affirmat tres Ordines maiores eſſe Sacramenta, & minores vero ſacramentalia.

23. Tertia, & verior resoluit omnes tum maiores, tum minores Ordines esse sacramentum, & conferre gratiam.

DE SACRAMENTO Ordinis in communi.

ALLEGATIO II.

DE Sacramento Ordinis, eiusque materia agunt Theologi in 4. dist. 24. ubi D. Thom. Secundo, Durandus, Bonaventura, Paludanus, Ricardus, & alij; ac summiſte verbo Ordo, & ex modernis Bartholomaeus a Ledesma in sum. de sacramentis, de sacramento Ordinis. Vinaldus in candelabro aureo tit. de sacramento Ordinis. Martinus Formarius de Ordine, praxis Episcopi p. 1. & 2. verbo Ordo. Henricus in sum. p. 2. lib. 10. de Ordinis sacramento. Stephanus Quaranta in summa bullarum verbo Ordo Cardini. Tusch. practice. conclus. lit. O. conclus. 189. Per. de Ledesma p. 1. summa de sacramento Ordinis. Vasquez in 3. parte D. Thomae tom. 3. disp. 235. cum seqq. Valentia tom. 4. disp. 9. Valerius Reginaldus in praxi fori p. 1. lib. 30. Aegidius de Coninch. de sacramentis & Censuris tom. 2. disp. 20. Baldum. Iuni. super opera controvers. Bellarm. p. 2. lib. 5. cap. 3. & 4. Bonacina de sacramentis. disp. 8. praxis nova Episcoporum p. 1. de conferendis Ordinibus, vnum pro omnibus studioſo commendo lectori Reuerendis. scilicet D. Hieronymum Campanelli Episcopum Laquedonensem, qui in laborioso, ac doctissimo opere suo quod inscripſit, Diversorium iuris Canonici, omnia ad Ordines, beneficiaque pertinentia subtiliter, & eleganter melius quam omnes tractavit. Miranda in manuali Praeſatorum p. 1. q. 38. cum seq.

2. Ordinis sacramentum fuit institutum in vltima Coena Lucae 22. à Christo Domino Salvatore nostro, ut probat Concil. Trident. sess. 23. de sacram. Ordinis capite primo, tenent late Sayro de sacram. in genere lib. 2. q. 3. artic. 1. vers. de ſacram. Ordinis. Victoria de sacramentis num. 226. Henricus in sum. lib. 10. in proemio §. 2. litera M. & c. 3. num. 6. praxis nova Episcopalis p. 1. cap. 1. de conferendis Ordinibus nu. 1. pag. 25. Valentia tom. 4. disp. 9. q. 1. punct. 4. Vasquez tom. 3. disp. 239. Valerius Reginaldus in praxi fori p. 1. lib. 30. a num. 3. Coninch. de sacram. & censuris tom. 1. q. 83. num. 106. Bonacina de sacram. disp. 8. quaest. unica punct. 1. n. 7.

3. Hoc sacramentum Ordinis gratiam confert, ut reliqua Sacramenta, & probat Apostolus 1. ad Timotheum.

4. Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per Prophetam cum impositione manuum Presbyterij; & alibi, admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae in te est per impositionem manuum earum, comprobatur Concil. Trident. sess. 23. de sacram. Ordinis cap. 3. ibi gratiam conferre dubitare nemo potest, Sayro de sacram. in genere lib. 5. cap. 1. qu. unica. artic. 2. vers. de sacram. Ordinis, Henricus in sum. lib. 10. c. 1. §. 3. lit. R. & cap. 14. in princ. Valerius Reginaldus d. lib. 30. num. 16.

4. Præterea imprimit characterem sicuti Baptismus, ac Cōfirmatio, Concil. Tridentinum d. sess. 23. cap. 4. Victor. de sacram. Ordinis num. 232. Magister sententiarum in 4. distinct. 6. q. 1. cum sequentibus, Henricus in sum. lib. 10. cap. 7. in principio, & cap. 14. §. 2. lit. P. Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali. §. 3. num. 2. praxis nova Episcopalis p. 1. cap. 1. num. 52. pag. 60. Vasquez in 3. partem D. Thomae tom. 3. disp. 243. n. 2. & disp. 244. num. 17. Bellarm. p. 1. lib. 4. ca. 10. vers. septimo Ordo sacerdotum est, & tom. 2. lib. unica

de sacram. Ordinis c. 10. Baldum. Iuni. super opera controvers. Bellarm. p. 1. lib. 4. cap. 10. vers. 7. Reginaldus d. lib. 30. nu. 3. vers. quod attinet, & n. 16. vers. & idem, Bonacina d. q. unica punct. 6. n. 3.

5. Qui tamen absoluta coactione cōpulsus promouetur, nempe si vi teneatur, & ordinetur; is utique Ordinem minime recipit, eiusque animae talis ordinatio non relinquit indelebile signum, glossa in c. unico verb. discretionis, in fine, de clerico per saltum promotus, Angel. verb. coactio num. 1. & Iusſer verbo Ordo 4. nu. 1. vers. secunda.

6. Promotus tamen conditionali adductus coactione, scilicet qui ut morte vitaret, aut ne aliam sibi comminatum poenam patiatur, Ordines sibi cōferri permittit, utique recipit characterem, quod omnes affirmant, & concludit glossa verbo, vel aliquod in Clement. in plerisque de elect. Paul. Comitoli. respons. moralium lib. 1. q. 45. post num. 1.

7. Excommunicatus si Ordinem susceperit characterem quoque recipit, ut resoluit Campanil. in disquisit. iuris Canonici rub. 11. cap. 15. n. 40.

8. Ad hoc sacramentum Ordinis nequit ascendere, qui aqua Baptismi regeneratus non fuerit, quique si promoueri tentauerit, nihil profecto agit, ac nec Ordinem quidem accipit, cap. 1. de presbytero non baptizato. Sed ille qui natus est inter Christianos, & inter eosdem conuersatus, non dubitandum illum esse baptizatum, quousque evidentissimis argumentis contrarium appareat, per cap. fin. de presbytero non baptizato, etiam si sit expositus, dummodo viginti, vel plures dies natus appareat habere, Henricus in sum. lib. 2. cap. 31. §. 1.

9. Qui vero non baptizatus, se tamen baptizatum credens Ordines procurauit assumere, dubitatur an illos receperit, Christiue corpus celebrando conficiat quod sibi alijsque proſit tanquā Sacramentū? Sacerdotio insignitū cōficere non in virtute sua, sed Ecclesiae, putat Angel. verb. Baptismi. 7. n. 12. Glossa vero finalis in c. Apostolus de presbytero non baptizato arbitratur istum non esse Sacerdotem, neque cōficere, sed bene quoad se, qui credebatur cōficere, & quoad alios idem credentes tanquā verum Sacramentum cōficere, sibi; & recipientibus prodesse. At vero D. Thom. in 4. sentent. distinct. 24. affirmat Ordinem non recipere, neque cōficere, nec etiā absoluer. pie tamen credendum censet summum Sacerdotem quoad effectus Sacramentorum supplere, neque fore permitturum hoc ita latere, cum inde maximum Ecclesiae possit imminere periculum.

10. Ego tamen dicendū puto (salua semper S. Romanae Ecclesiae auctoritate) predictū Ordines non suscepisse, quāuis cōmuni errore haberetur baptizatus: nec cōtrarium potest efficere resolutio glossae verbo decepta in c. dudum 54. de elect. propter instantiā, quam facit de Baptismo; quia respondetur quod licet Baptismus flaminis (sic per quādam metaphoricam tantum, non autem specificā significationem nuncupatus) ministraretur ab Spiritu sancto inuisibiliter ei, qui dū non habet facultatē suscipiendi verū Baptismi sacramentum, concipit tamen interiorem contritionem, cum proposito suscipiendi illud, sicque huiusmodi baptismus flaminis ex sola dispositione operantis cum diuino auxilio secū afferat gratiam sanctificantem, & remissionē peccati, itaut sic baptizatus nullum interim patiat anīmā dispendium, iuxta tradita per S. ar. tom. 3. de sacram. q. 66. disp. 22. sect. 1. ante finem: tamen id contingit.

ret non ex eo capite, quod communiter habebatur baptizatus, nec ex permiſſione Eccleſiæ: ſed ex vi prædictæ contritionis, prout etiam in terminis d. cap. dudum dicendum eſt penitentem ibi animæ diſpendium non pati, imò gratiam ſanctificantem obtinere, non ex vi abſolutionis nullius de facto præſtitæ clerico, de quo in eo textu: ſed ex vi prædictæ contritionis, nec communis error, ac titulus putatiuus concurrens poteſt efficere, vt prædictus clericus validos Ordines accipiat, cum inhabilitas hæc procedat de iure diuino, quæ ſuppleri non poteſt etiam interueniente communi errore, de quo in l. Barbatus ff. de officio præſidis ibi, II Cum etiam potuit Populus Rom. ſeruo decernere hanc poteſtatem; hi enim Legiſtatores non poſſunt ſupplere defectus iuris diuini aut naturalis ex reg. text. in cap. cum inferior de mater. & oded. & eſt tex. in cap. ſum quidam 25. q. 1. & tenent Abb. in cap. 2. in fine de preſbitero non baptizato, & alij, quos refert & ſequitur Maſcard. de probat. concluſ. 649. num. 98. & 99. Pat. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 22. ſub num. 27.

12 Sic etiam nulla erit abſolutio ſacramentalis præſtitæ à non Sacerdote quamuis communiter exiſtetur Sacerdos, nam is patitur inhabilitatem de iure diuino, ſecundum quod ſoli Ordini ſacerdotali annexa eſt iuriſdictio neceſſaria ad eam abſolutionem miniſtrandam, ex text. in cap. verbum de penit. diſt. 1. Trident. ſeſſ. 14. de ſacramen. Penitentia cap. 10.

13 Adeo vt nec in mortis articulo poſſit huiusmodi abſolutio iuſte, & valide præſtari à non Sacerdote, etiam ſi deſit Sacerdos, vt poſt gloſſam verbo mortis in ſin. in cap. poſtoralis §. præterea de officio ordinarij, obſeruant ſot. in 4. diſtinct. 18. q. 4. artic. 1. concl. 2. & 3. Nauar. in cap. 1. in princip. à num. 74. de penit. diſt. 6. Puald. in candelabro an. p. 1. tit. de abſolutione nu. 74. & tit. de Conſeſſione à num. 30. plures vt per Cenedo ad decretum collect. 42. num. 3.

14 Interdicitur quoq; promotio cuiumque non Confirmato in Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 4. ibi, prima tonſura nõ inſtituitur, qui Confirmationem non ſuſceperint: Ordo enim characteris Confirmationis præſupponit de neceſſitate præcepti, non autem de neceſſitate Sacramenti, ita Nauar. in man. cap. 22. num. 9. Aleſſ. Ricc. in præxi ſori eccleſiaſtici poſt reſolut. 276. in notabilib. de materia ſacramenti Ordinis, & tenent Henrig. li. 10. cap. 14. num. 2. Fr. Emman. in ſum. p. 2. cap. 17. ſub num. 10.

14 Quinimò ſi ex negligentia, & citrà contemptum prætermitteret Confirmationem recipere ante ordines, non peccaret mortaliter, nec aliquam incurreret irregularitatem, ita Nauar. d. nu. 9. Viſt. de ſacram. Ordinis nu. 232. Puald. in candelab. ameo tit. de Confirmat. n. 4. præxi noua Episcopalis p. 1. c. 1. n. 24. verſ. ad minores, Greg. de Valent. ad 3. partem D. Tho. diſp. 5. q. 2. punct. 2. verſ. characterem Henrig. de irregularitate, lib. 14. cap. 6. num. 3. Sot. tom. 3. diſp. 38. ſect. 1. Aleſſ. Ricc. in præxi ſori eccleſiaſtici reſol. 269. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo Ordo pag. 194. col. 1. Valer. Reginal. in præxi ſori penit. li. 28. num. 24. Coninch. de Sacram. tom. 1. q. 72. art. 9. num. 90. Bonacina de Sacram. diſp. 8. q. unica punct. 5. num. 8. cum ſequentibus.

16 Canoniſtæ noſtri putant Ordines eſſe nouem, ſcilicet hoſtiarium, pſalmiſtam, Lectorem, exorciftam, Acolitum, Subdiaconum, Diaconum, præ-

biterum, & Episcopum, ita illi in c. cum contingat de atate, & qualitate, gloſ. in præmio ſexti verbo Episcopus, gloſ. ſinal. in ſum. 32. diſtinct. Cou. in cap. quia nos num. 3. de teſtamentis, & hæc eſt verior opinio, vt alibi probauimus dum ageremus de episcopatu; 17 Quo ſuppoſito dico primam tonſuram eſſe clericatum, & Ordinem, vt probare videtur text. in dicto cap. cum contingat, inquiring per primam tonſuram iuxta ordinem Eccleſiæ datam à tabulis clericalem Ordinem conferri, & confirmatur ratione illa, quia conſtitutione cap. non dubium de ſentent. excommunicationis, & can. ſi quis ſuadente 17. q. 4. (vt manus violentas in clericis iniicientes incurrant ſententiam excommunicationis) ligatur etiam percutiens clericum tonſuratum ex gloſ. ſinal. in d. cap. cum contingat, & de ea agentes latius dicemus: Et ita Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reform. c. 10. quoad principalem diſpoſitionem comprehendit primam tonſuram, vt tenent Marc. Anton. Genuenſ. in præxi Archiepiscopali Neapolit. c. 85. num. 15. M. yel. de irregularit. lib. 4. cap. 2. num. 3. Nicol. Garcia de beneficijs p. 5. cap. 7. num. 95. vbi in addition. dicit ita accepiſſe à Fannano Secretario Sac. Congreg. Concil. Sicut etiam ſub verbo Ordo ſeu Ordines & ordinare generaliter & abſolutè prolato, venit tonſura, tam in iure, quàm in Concil. Trident. vt in cap. 1. ſeſſ. 23. de reform. & cap. 3. 7. & 9. & cap. 8. ſeſſ. 13. verſ. vnusquisque autem quia, vt refert Garcia de beneficijs p. 7. cap. 1. num. 7. Deinde hoc confirmatur ſic arguendo, laici ſunt incapaces beneficiorum, quia non habent Ordinem cap. ex litteris de tranſaction. cap. 2. de institutionibus, vbi Abbas & alij, ſed ſic eſt quod clerici ſaltem primæ tonſuræ poſſunt habere beneficia, ergo illos non eſſe laicos, ſed Ordinem habere dicenſum eſt, quibus & alijs fundamentis hanc opinionem tenent noſtri in d. cap. cum contingat, Couar. in d. cap. quia nos num. 4. Greg. Lopes in præmio tit. 6. part. 1. Reg. Rom. diuerſ. ſecis. 731. num. 5. & 6. part. 1. præxi noua Episcopalis p. 1. cap. 1. num. 3. pag. 26. Puald. in præxi Iuriſpatronatus p. 2. li. 6. cap. 1. n. 3. Mendez de Caſtro in l. cum oportet num. 166. C. de bonis quæ liberis, Cald. Pereira in liſi curatore verb. leſis n. 104. optimè Nicol. Garcia de beneficijs p. 7. cap. 14. num. 1. 18 Quamuis hæc Canoniſtarum opinio ſit verà in ſe, tamen non poſſumus negare primam tonſuram ſemper, & quoad certos effectus propriè Ordinem non dici, ſeu ſaltem diſtingui à minoribus Ordinibus, & eorum appellatione, aliquando non venire, vt probatur ex Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6. dum inquit, nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus; nec non in cap. 10. eadem ſeſſ. in illis verbis, tonſuram vel minores Ordines conferre, & in hoc euentu poſſumus accipere Theologorum opinionem aſſerentium indiſtinctè primam tonſuram non eſſe Ordinem, ſed tantum præambulum, ſeu diſpoſitionem ad ordines, ſicut nouitium ad Religionem, ita cum D. Thom. 3. p. quaſt. 40. art. 2. Viſq; tom. 3. diſp. 236. cap. 1. numero 9. & diſp. 237. c. Bonac. de Sacram. diſp. 8. quaſt. unica punct. 1. numero 6. & alij relati per Nicol. Garciam d. cap. 1. numero 5.

19 Vel generalius loquendo cum D. Thoma in ſupplem. ad 3. p. q. 57. art. 2. & in 4. ſentent. diſt. 24. art. ſecundo, ſi volueris ſequi Theologorum doctrinam, & Canoniſtarum non improbare ſententiam dic Ordines eſſe ſeptem pro-

prie sumptos, & pertinentes ad consecrationem Hostiae: nouem autem improprie ratione quarundam actionum.

20 Quaestio inter Doctores controuersa est an singuli Ordines sint sacramenta? in qua quaestione in varias diuisi sunt sententiae.

21 Prima tenet ex ipsis Ordinibus non nisi Sacerdotalem esse sacramentum, ita Durand. in 4. sentent. distinct. 24. quaest. 2. numer. 6. & probabilissimam dicit Victoria de sacrament. Ordinis numer. 227. ex ea ratione quia difficile intelligi potest quomodo ab Ecclesia numeretur Ordo tanquam vnum sacramentum, si concedamus omnes esse sacramenta; haec ratio nihil euincit, respondeo enim Ordines ab Ecclesia numerari tanquam vnum sacramentum propter respectum, quem singuli Ordines ducunt ad sacerdotium, quod est praecipuum sacramentum.

22 Secunda igitur sententia tenet tres Ordines maiores esse sacramenta; minores vero esse sacramentalia, ita Sor. in 4. distinct. 25. quaest. 1. art. 2. rat. 4. & art. 4. vers. Dubium ergo; Nauar. in man. cap. 22. numer. 18. vers. quare probabilis. Mich. Medina in libro de sacerdotum Ordinum contin. cap. 46. Vasquez 3. p. tom. 3. disput. 237. cap. 2. in princip. ex ea ratione, quia si minores Ordines essent sacramenta sequeretur eos peccare, qui accedunt ad illos suscipiendos cum conscientia peccati mortalis, aut qui illos exercent in peccato mortali, quod videtur nimis durum & rigorosum: nec etiam haec ratio concludens est, nec rigor quem sentit Nau. dist. loco, accedens enim ad Ordines cum peccato mortali, peccat mortaliter, quia ponit obicem ad gratiam quam conferunt singuli Ordines cum sint sacramenta.

23 Tertia igitur & verior sententia tenet omnes tum maiores, tum minores Ordines esse sacramenta, & conferre gratiam, ex eo quia Florentini & Tridentini Canones indefinita propositione concludunt Ordinem esse sacramentum, Florentinum etenim hoc explicat his verbis, sextum nouae legis sacramentum esse Ordinem, & Trident. sess. 23. de reformat. cap. 3. postquam recensuit nomina singulorum Ordinum absolute dicit Ordinem esse sacramentum, & ita omnes ordines licet sint per se singuli sacramenta, tamen vnum sacramentum censentur, quia vnum sunt vel genere, vel quia ad vnum finem omnes referuntur. Ita Diuus Thom. in supplement. ad 3. p. quaest. 37. artic. 3. in med. & quaest. 22. artic. 2. Bonau. in 4. sent. distinct. 24. artic. 2. quaest. 4. ubi Palud. quaest. prima. & Ricard. artic. 3. quaest. 3. Emman. Sa verbo Ordo numer. primo. Cardinal. Bellarmin. libr. 1. de sacrament. Ordinis cap. 8. Petr. Soto de institut. sacerdot. lect. 4. de Ordine. Valentia 10. 4. disput. 9. quaest. prima punct. 4. Henric. in summ. libr. 10. capit. 2. §. 2. Council. de sacramentis tom. 2. disput. 28. dub. 6. Bonacina de sacrament. disput. 8. quaest. unica puncto 2. numer. 2. Miranda in manuali Praeceptorum tom. 1. quaest. 38. artic. 10.

S Y M M A R I U M

1 Ordinis sacramenti vere, & proprie est Episcopus minister.

2 Episcopi in Apostolorum locum successerunt in Ecclesia.

3 Potestas conferendi Ordines penes Episcopum residet, etiamsi excommunicatus, haereticus, aut degradatus, suscipiens, vel interdictus sit.

4 Minores Ordines ex facultate Summi Pontificis possunt etiam a simplici sacerdote conferri.

5 Abbates ad primam tonsuram ceterosque minores Ordines possunt promouere conuersos Monachos sui monasterij, & illos in quos habent iurisdictionem episcopalem, vel quasi.

6 Abbates in interstitiis cum praedictis suis Monachis Conuersis, aliisque sibi subditis, quos ad minores Ordines possunt promouere, dispensare possunt, ac eisdem pro minoribus suscipiendis ab alienis Episcopis, vel Abbatibus, dimissorias concedere num. 7.

8 Nouitius ab Episcopo in cuius Diocesi existit Monasterium quod incolit, solum Ordines suscipere potest.

9 Abbates praedicti qui Nouitios ordinant incurrunt suspensionem comminatum in Concil. Trident. sess. 23. cap. 10. de reformatione.

10 Abbas datus administrator, Ecclesia Cathedrali vacante de iure minores Ordines subditis illius episcopatus dare poterat, sicut etiam inuitatus in claustris aliorum exemptorum.

11 Abbatibus & aliis quibuscumque quantumuis exemptis iam non licet in posterum intra fines alicuius Diocesis existentibus, etiamsi nullius Diocesis, vel exemptae esse dicantur, cuiquam qui regularis subditus sibi non sit tonsuram, vel minores Ordines conferre.

12 Abbatibus non licet promouere personas seculares ad minores Ordines habentes litteras dimissorias suorum Episcoporum.

13 Praelati Regulares habentes ius baculum deferendi & mitram, minores Ordines conferre possunt aliis Regularibus, qui dimissorias speciales suorum Superiorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerint.

14 Abbas volens Ordines conferre in casibus sibi permisis, debet esse presbyter, benedictionem habere, ac proprium Monachum ad eos promouere.

15 Cardinales presbyteri tonsuram ceterosque minores Ordines suis famulis conferunt.

16 Prima tonsura a parochis, simplicibusque sacerdotibus, & a Guardianis, ac Prioribus poterat conferri, quod hodie non procedit cum Ecclesiae usus resistat.

17 Episcopus qualitercumque excommunicatus occultus valde Ordines confert, veramque dat eorum executionem.

18 Intelligitur cap. 2. de ordinatis ab Episcopo qui ren. episcop.

19 Episcopus licet ab ordinante ignoretur excommunicatus si publice pro tali habebatur non liberat suscipiendum a suspensione ordinis suscepti.

20 Episcopus sacramentum conferens licet iniquus sit, tamen gratiam, qua caret, largitur.

DE MINISTRO SACRAMENTI Ordinis.

ALLEGATIO III.

1 Sacramenti Ordinis vere & proprie Episcopum esse dispensatorem, de fide definitum est in Concil. Trident. sess. 23. de sacram. Ordinis can. 4. & late probant D. Thom. 3. p. quaest. 65. ar. 3. arg. 2. Bonan. in 4. distinct. 25. art. 1. quaest. 1. ubi Ric. art. 1. quaest. 1. & Palud. quaest. 1. art. 2. Victor. de sacram. Ordinis numer. 2. 3. & 4. praxis noua Episcop. part. 1. cap. 1. numer. 6. pag. 26. Iodoc. Cocci. in thesauro catholico libr. 7. art. 18. Bonacina de sacram. disput. 8. quaest. unica.

puncto 5. numer. 1. *Hemig. libr. 10. capit. 21. Vasquez. in 3. p. D. Thomæ tom. 3. disput. 243. & 245. Valer. Reginald. in praxi poenitent. libr. 30. numer. 3.* Christus Dominus cum duo haberet discipulorum genera alios in numero duodeno, alios vero in numero septuaginta duorum, illos Apostolos nominavit, istos simplices discipulos nuncupavit, illis fuit data potestas imponendi manus & consecrandi, non autem discipulis simpliciter, ut constat ex cap. 18. Actuum Apostolorum.

2 Sed Apostolis decedentibus successerunt Episcopi in eorum locum: discipulorum vero septuaginta duorum typum gerunt presbyteri & in eorum locum sunt constituti in Ecclesia iuxta cap. in nota 21. distincti. euidenter igitur patet ex hoc. quod auctoritas ordinandi secundum formam Ecclesie primitivæ congruit Episcopis: huius autem divini institutionis ratio congruens fuit illa, quod sicut ad summum Principem spectat non solum ordinare viros bellatores in exercitu, verum etiam & multo convenientius Duces exercitus; ita ad solos Episcopos (qui sunt in Ecclesia Principes) non tantum pertinet ordinare homines ad certandum cum persecutoribus fidei, ut consecrantur audaciter Christi fidem (quod fit per sacramentum Confirmationis) sed etiam constituere Duces ecclesiastici exercitus per collationem sacramenti Ordinis, ut inquit Bonaventura in 4. sentent. distincti. 25. quæst. 1. artic. 1. & ibi Ricciard.

3 Hæc potestas conferendi Ordines Episcopo tantum competit regulariter, & penes eum residet, etiam si sit excommunicatus, hæreticus, aut degradatus, suspensus, vel interdictus, adhuc enim retinet characterem & potestatem conferendi Ordines, & si formam Ecclesie servans alium audeat ordinare valide characterem imprimit, & valide Ordines confert, licet minus id faciat, & ordinatus propterea executione careat. Ita text. in cap. secundum 19. distincti. & in cap. Dominus 8. memento 1. quæst. 1. cap. quomodo de consecr. distincti. 4. soto in 4. distincti. 25. quæst. 1. art. 1. *Hemig. dict. libr. 10. capit. 21. in princip. Gregor. de Valentia ad D. Thom. disput. 9. quæst. 3. puncto 2. vers. pen. tom. 4. Fornar. de sacrament. Ordinis cap. 4. numer. 2. ad finem. Coninch. de sacrament. tom. 2. disput. 20. dub. 9. Bonacina dict. puncto 4. numer. 2. & latius infra numer. 18. Beller. disputat. clerical. Part. 1. tit. de disciplina clericali §. 1. numer. 25.*

4 Respectu tantum minorum Ordinum etiam non Episcopis potest auctoritas illa convenire, qui ex facultate summi Pontificis possunt etiam à simplici Sacerdote conferri, ita Victor. de Sacram. num. 222. *Hemig. dict. cap. 23. §. 1. Bellarm. libr. 1. de clericis cap. 27. Valer. dict. disput. 9. quæst. 2. puncto 1. Did. Nugnus in 3. p. D. Thom. quæst. 38. art. 1. Maiores vero neque vigore delegationis factæ à Papa possunt ab aliis conferri quam ab Episcopis, & ita firmat D. Thom. in supplement. ad 3. p. quæst. 38. artic. 1. ad 3. argum. & in 4. sentent. distincti. 7. quæst. 2. art. 5. vers. talia vero in 2. scripto, ubi soto art. 11. ad 4. & distincti. 25. quæst. 1. art. 1. ad 2. Con. vari. libr. 1. capit. 10. num. 10. Quamvis Abbas in cap. quanto numer. 9. de consuet. gloss. fin. in cap. manus de consecr. distincti. 5. & in cap. pervenit 95. distincti. acriter faucant opitulenturque sententiæ contra D. Thom. eiusque sequaces, & concludant Papam posse indistincte concedere potestatem Sacerdoti conferendi Ordines sacros, & alios promouendi ad Ordinem, quem*

ipse habet, nam se decipiunt ex rationibus allegatis à supra citatis, unde non facile crederem Victor. in summa numer. 237. quem sequitur Pinald. in candelabro aureo p. 1. tit. de sacram. Ordinis numer. 17. in fine asserenti se vidisse quandam Bullam Papæ concedentem facultatem Sacerdoti conferendi Diaconatum & Subdiaconatum, nisi tamen dicere velimus opinionem Abb. & gloss. sustineri posse in casibus necessitatis, ut in vltimacinis, &c.

5 Ex delegata igitur generica, vel specifica potestate etiam non Episcopis potest convenire auctoritas convenire auctoritas conferendi Ordines minores, prout illos præter Episcopos, nonnumquam conferunt Abbates, inferiores Prælati, alique Sacerdotes. De Abbatis clarum est in iure communis ad primam tonsuram ceterosque minores Ordines posse promovere conuersos monachos sui monasterij, & illos, in quos habent iurisdictionem episcopalem, vel quasi cap. Abbates de privileg. in 6. cap. cum contingat ubi gloss. verbo à non Episcopis, de arate & qualis. cap. 1. ubi gloss. verb. à non Episcopis, de ordinatis ab Episcopo qui renunt. Episcop. capit. 1. ubi gloss. verbo alia de supplenda neglig. Præl. Bellamer. in dict. cap. cum contingat quæst. 1. ubi Cardin. not. 1. Abb. numer. 2. & Butr. numer. 13. Nauar. consil. 13. incipit Abbatibus numer. 13. de privileg. & in hoc nihil immutasse Concil. Tridentinum sess. 23. de reform. cap. 10. ex Cardinalium Congregatione, ita decisum prodiisse referunt Bonacina de sacram. disput. 8. quæst. unica puncti. 4. num. 3. Quæritur in summa Bullarij verbo Ordo vers. Abbatibus, sed verius quod infra dicitur nu. 11.

6 Aduerto tamen non omnes qui Abbates appellantur hanc habere potestatem dandi minores Ordines, sed hi dumtaxat, quibus secundum morem præficiendorum Abbatum manus impositio fit ab Episcopo dict. cap. cum contingat: nec operatur quod etiam electi in Abbates, & non benedicti illos conferunt cap. 1. de suppl. neglig. Præl. gloss. verbo Abbati in d. cap. cum contingat, quia hoc procedit data Episcopi negligencia nolentis aut differentis Abbatem benedicere, tunc enim ius supplet potestatem. Insurgit tamen difficultas cui tunc liceat dispensare in interstitiis, an scilicet Episcopo, qui facultatem habet dispensandi, etiam quoad regulares, ut suo loco dicemus, an vero ipsi Abbati ordinanti: in quo dubio veriorē sententiā duxi opinionem Abbati fas esse huiusmodi impartiri dispensationem, ex resolutis per Hieronym. a Sotro in compend. privileg. Mendicant. verbo Ordines sacri, vers. quando vero Abbates, Miranda in man. Præl. tom. 1. quæst. 38. art. 7. conclus. 3. neque tunc examinandi erunt ab Episcopis, sed ab Abbatibus, non obstante Concilio, probat Nauar. consil. 13. incipit Abbas cum istam num. 1. de privileg. in antiqu.

7 Neque ipsi Episcopi eisdem religiosis dimissionibus pro minoribus suscipiendis ab alienis Episc. aut ab Abbatibus dant, sed iidem Abb. qui iure ordinario possunt illis conferre Ordines ipsos minores, ut colligitur ex Hemig. in sum. lib. 10. cap. 23. §. 4. qui contrarium licet scripserat respectu eorum superiorum, qui ius conferendi Ordines non retinent, annuit tamen in hoc casu diuerso modo dicendum.

8 Nouitij autem non veniunt sub appellatione subditorum regularium, de quib. in Concil. Trident. dict. cap. 10. qui non possunt Ordines suscipere à Super. reg. licet suis subditis min. Ord. conferre possint, sed utique ab Episc. in cuius diocesi existit monasterium, quod incolunt tempore probationis,

ita Lapis in cap. cum nullus num. 3. vbi Anch. numer. 3. atque Franch. num. 5. de temp. ord. lib. 6. Mir. d. ar. 9. conclus. 2. in fine ord. lib. 6. Henr. in sum. libr. 10. cap. 23. §. 3. in com. lib. 6. G. Mir. dist. ar. 9. conclus. 2. in fine, ex ea scilicet ratione nequeunt prefati Abb. nouitiis suis min. Ordin. aut dimissorias pro ipsis suscipiendis concedere, quia valent retrogredi & illorum auferre superioritatem: Alioquin ordinantes huiusmodi nouitios incurrunt suspensionem comminatum in Conc. Trid. dist. cap. 10. prout tenere videtur Mayol. de irregul. lib. 4. cap. 2. sub num. 11.

9 Quamuis promouentes nouitios non incurrere prefatam suspensionem crediderint minus bene Henr. dist. cap. 23. §. 4. Sayr. de censur. libr. 4. cap. 13. numer. 5.

10 Sic etiam Abbatem, qui datus sit administrator, Ecclesia Cathedrali vacante, eosdem minores Ordines subditis illius Episcopatus dare posse tenent Gemin. in cap. 2. cui num. 7. vers. vbi dubitatur, de elect. in 6. Felin. in cap. eam te num. 8. de rescriptis, & commendat selua de benef. part. 2. quest. 6. post num. 3. vbi dicit quod eod. modo poterit, quo potest inuitatus in claustris aliorum exemptorum iure suo conferre tonsuram & minores Ordines, prout inquit ex plurimorum auctoritatibus idem Gemin. in cap. Abbates num. 6. de privileg. in 6. ac Mayol. de irregularitat. libr. 3. cap. 23. numer. 12. Sayr. de censur. libr. 4. cap. 13. post. num. 15. De iure enim communi Abbates Ordinum monachalium benedicti minores Ordines poterant conferre sibi subditis, non solum Monachis, verum etiam & Laicis in quos ordinariam ecclesiasticam habebant iurisdictionem, vt probat rex. in dist. cap. Abbates & tenet Miranda in manuali Prælatorum quest. 38. art. 9. conclus. 1. item 1.

11 Verum Concil. Tridentin. dist. sess. 23. cap. 10. hoc restrinxit & immutauit, vt Abbatibus, & aliis quibuscumque quantumvis exemptis, non liceat in posterum intra fines alicuius Diocesis existentibus, etiam si nullius Diocesis, vel exempta esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, tonsuram, vel minores Ordines conferre Miranda in manuali Prælat. tom. 1. quest. 38. artic. 9. conclus. 2. vbi etiam asserit conciliarem constitutionem comprehendere Abbates exemptos inuitatos ab aliis exemptis, qui non poterunt ordinare monachos alterius Monasterij non sibi subditos, vnde non bene circumfertur super prædictam conciliarem Constitutionem decissum esse, quod huiusmodi Abbates regulares habentes ius baculum deferendi, & Mitram, postquam Sacerdotalem Ordinem, & munus benedictionis susceperint, possint tonsuram, & minores Ordines secularibus Episcopi iurisdictioni subiectis conferre, si modo ipsius Episcopi consensus accedat, vel litteras dimissorias ad recipiendos Ordines ab Abbatibus concesserit; hoc enim verum non est, imo contrarium decissum fuit in sacra Rota Rom. vt videre est apud Seraphin. de cens. 985. part. 1.

12 Vbi de voto Romæ responsum fuisse asserit non licere Abbatibus promouere personas seculares habentes litteras dimissorias suorum Episcoporum.

13 Credo tamen, prout audio, decissum fuisse posse prefatos Prælatos regulares habentes ius baculum deferendi & Mitram eosdem minores Ordines conferre aliis regularibus, qui dimissorias speciales suorum superiorum, & specialem consensum Episcopoli habuerint, sed de veritate huius decis. dubito propter expressa Concilij Tridentini verba dist. loco.

14 Aduerte tria requiri in huiusmodi Abbate volente minores Ordines conferre, nempe quod sit presbyter, secundò quod benedictionem acceperit, ac tandem quod proprio monacho conferat: ita Francisc. Marc. Delphin. decis. 1082. numer. 2. libr. 1. & decissum refert præxis noua Episcopalis part. 1. cap. 1. numer. 6. p. 26.

15 Cardinales quoque presbyteri tonsuram ceterosque minores Ordines conferunt suis familiaribus, ita Ioan. Andr. quem alij sequuntur, in cap. 1. numer. 14. de suppl. neglig. Prælator. Martin. Laud. in tract. de Cardin. quest. 20. Mayol. de irregular. libr. 4. cap. 8. Rgt. Rom. decis. 831. numer. 10. part. prima diuers.

16 Primam tamen tonsuram à parochis posse conferri inueni tenere Abb. cap. quanto num. 9. vers. quoniam dico, de consuet. imò licere cuicumque simplici Sacerdoti illam conferre tenent gloss. verb. lectoris in cap. quoniam 69. distinct. Archid. in cap. Psalmista. numer. 2. in fine 25. distinct. Innoc. in cap. cum contingat numer. 1. vbi Hostiens. numer. 2. de etate & qual. Vltus tamen Ecclesia resistit, & propterea eorum sententia non est admittenda, imò eam iuste refellit Soto in 4. sent. dist. 25. quest. 1. ar. 3. ad 2. argum. Sic etiam videtur reiicienda opinio Francisci Marc. dist. decis. 1082. numer. 3. asserentis, Guardianos & Priores de iure primam clericalem tonsuram suis subditis conferre posse, cum de hoc nullum exemplum adhuc viderimus, neque ego vnquam audiui, imò miror cur contra Concilium Trid. ita pronuntiauerit.

17 Potestatem conferendi Ordines regulariter Episcopo tantum competere, etià si sit excommunicatus, suspensus, vel interdictus, supra diximus sub numer. 3. & valide Ordines confert, licet id minus faciat, & Ordinatus propterea executione careat: Attamen si huiusmodi Episcopus hæreticus, schismaticus, symoniacus, & qualitercumque excommunicatus occultus sit, valide Ordines confert, veramque dat Ordinis executionem: itavt recipiens non solum recipiat Sacramentum, sed eiusdem, absque vlla suspensione, executionem, & ita quoad omnes actus spirituales, tenent Innocent. in cap. 1. numer. tertio de schismatico Panorm. cap. veritatis numer. 46. de dolo, & in cap. ad probandum numer. septimo de re iudic. Cou. in cap. Alma mater part. 1. §. 6. numer. 7. & alij, vt per Garc. de benefice. part. 11. cap. 10. numer. 160. & circa beneficiorum collationem part. 5. cap. 4. numer. 276. cum segg. plures quorum sententiam vt communem sequitur Gutier. Canon. lib. 1. cap. 1. numer. 81. & 89. eandem communem esse testatur Mascard. de probat. concl. 649. sub num. 45. resoluunt Soto in 4. distinct. 25. quest. 1. art. 3. vers. in ordinatione, Henr. in sum. libr. 13. de excommuni. cap. 39. §. 1. & alij plures, quos refert & sequitur Sanch. lib. 3. de matrim. dist. 22. sub numer. 35. Idem multo certius proficentes post Extrauag. ad euitanda scandala, itant post illam idem locum habeat in omnib. excommunicatis, dum non fuerint denunciati, aut notorii clericorum percussores, estque verissima eorum sententia, quoad quoslibet actus, etiam spirituales: quauis oppositum quoad omnes tenuerint absque bono fundamento Anton. Bald. & alij relati à Sanch. dist. numer. 35. in princip. & aliter distinguentes crediderint in his in quib. imprimatur character vt in Sacramento Ordinis Innoc. sibi contrarius in cap. nihil num. 3. de elect. & alij communiter, vt per Mascard. eosdem sequuntur, & per Sanch. vbi proximè.

18 Pro quibus non facit tex. quo nectuntur in cap.

de ordinatis ab Episcopo qui renunt. Episcopus dum habet necessariam esse dispensationem, ut ordinatus etiam ignoranter ab Episcopo excommunicato possit in Ordinibus sic susceptis ministrare, & ita data etiam ignorantia excommunicationis excommunicatum veram non conferre Ordinis executionem.

19 Respondetur enim ex dictis per Sanchez sub numer. 35. cum text. non bene adduci ad hoc propositum de conferente excommunicato occulto, & communiter ignorato tolerato, quia intelligendus est non de hoc, sed de illo, qui licet priuatim ignoretur, à recipiente tamen publicè pro excommunicato habebatur: In his etenim longè diuersis terminis in eo textu ignorantia etiam probabilis, de qua ipse loquitur, non liberat recipientem à suspensione Ordinis suscepti, & quidem meritò, cum enim talis Episcopus non habeat vsum Ordinum, nec illum dare permittitur, iuxta regul. tex. in cap. Dybertum 1. quæst. 7. quam pro ratione decidendi ad dict. cap. 2. contra Innocent. in dict. cap. 1. de schism. & Panor. Felin. & alios relatos per Con. in cap. Alma part. prima §. 6. numer. 6. considerauit gloss. in dict. capit. 2. verbo ignoranter, resoluunt gloss. in cap. si qui à simoniaco 1. quæst. 1. & in cap. ab excommunicato 9. quæst. prima, & alij, quorum sententiam ut communem & tutiorem refert & sequitur Con. ubi proximè soar. de censur. disput. 31. sub numer. sexagesimo primo, mature considerans id procedere non quidem ex eo quod prædicta ratio idem concludat intrinsecè & ex natura rei: illa enim regula, ut nos ex dictis per Sanchez sub dict. numer. 35. addendum putamus.

20 Concludit solum ubi actum fuerit de causa principali, non autem de instrumentali, qualis est Episcopus Sacramentum conferens, qui proinde licet iniquus sit, tamen gratiam, qua caret, largitur: sed ex eo quod eandem rationem etiam in huiusmodi Episcop. ut instrumento, considerauerint iura, quæ irritant, ut possunt, prædictam ordinationem, non ob culpam ordinati, sed in iniuriam ordinantis, unde nihil mirum si ordinati ignorantia non conducant ad illum ab huiusmodi suspensione liberandum: licet fatendum sit plurimum conducere ad faciliorem dispensationem, iuxta text. in dict. capit. secundo eodem titul. & iura sic intelligenda in dict. capit. si qui à simoniaco ibi misericorditer sustinemus, & in cap. ordinationes 9. quæst. 1. qui text. dum admittit ordinationem ordinati ignoranter ab hæretico, intelligendus est mediante scilicet dispensatione, ex quibus facile soluntur fundamenta Innocent. Panor. Felin. & aliorum ubi proximè.

S V M M A R I V M.

1 Subditus, & diocesanus Episcopi tripliciter quis fieri potest ratione scilicet originis, vel domicilij, vel beneficii.

2 Originis Episc. est Episcopus loci in cuius diocesi ordinandus natus est.

3 Originarius, seu oriundus dicitur à propria origine.

4 Origo patris etiam inspicitur ad Ordines suscipiendos, nam quis ratione paternæ originis poterit Ordines suscipere ab Episcopo loci in quo eius pater natus est.

5 Originis locus secundum ius civile etiam dicitur ille in quo pater natus est.

6 Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paternæ.

7 Originarius, ut quis dicatur non solum requiritur, ut quis natus sit in loco, sed quod parentes ibi domicilium contraxerunt.

8 Litteræ Apost. dispensationis, vel beneficii non sunt subreptitiæ in quibus diceret quis se oriundum ex ciuitate Neapolitana, cum re vera esset oriundus ex ciuitate Vrbeneri, si eius pater in dicta ciuitate Neapolitana natus fuit.

9 Dicitur, de, naturalitatem, seu originem importat.

10 Dicitur, ex, naturalitatem exigit, nec est civilis contenta.

11 Habitatio solum facit incolam, seu domicilium; non tamen ortum, seu oriundum.

12 Filius dicitur oriundus, seu originarius loci in quo pater eius natus est, succeditque in honoribus, seu muneribus, tam personalibus, quam realibus, non modo in temporalibus, verum etiam in spiritualibus.

13 Nepos ex origine aut non dicitur originarius illius loci in quo avus natus est ad Ordines suscipiendos.

14 Originem patris & non matris sequitur filius.

15 Filius non poterit ordinari ab Episcopo originis matris, nisi sit naturalis.

16 Domicilium maternum est sequendum, quando deest paternum.

17 Expositus cuius parentes ignorantur, non solum indicabitur municeps, & eius loci, in quo natus est, sed etiam loci in quo est expositus, & numer. 37.

18 Natus fortuito in aliquo loco non potest dici ex illo oriundus.

19 Natus in mari originem habere dicitur ubi pater domicilium habet.

20 Originis domicilium est immutabile, nec potest renuntiari.

21 Electus ab aliqua religione ob delicta Ord. & habitus exutus, ab Episcopo originis est ordinandus, dummodo habitus sit.

22 Domicilij ratione efficitur quis subditus & diocesanus Episcopi, ubi illud contraxit.

23 Domicilium est habitatio animi destinatione perpetua in qua quis verum suum magnam summam constituit.

24 Domicilium, & habitatio in quo differant.

25 Domicilium non contrahitur etiam per mille annos, dum quis habet animum recedendi.

26 Domicilium ad Ordines capiendos contrahitur etiam non longo tempore in aliquo loco degens, si habuerit animum perpetuo in eo permanendi.

27 Animus perpetuo manendi in aliquo loco colligitur si verbo, vel facto volens domicilium contrahere suam declarauit voluntatem, vel ibi emit domum, aut aliam possessionem, cum translatione maioris partis bonorum.

28 Decennalis habitatio facit presumi domicilium, quando aliter non constat de voluntate habitantium.

29 Scholares & Castellani etiam decennali habitatione domicilium non contrahunt, quia semper cogitant de redeundo ad patriam, nisi finito studio decennali tempore & maiori commorati sint, & n. 30.

30 Animum recedendi à ciuitate non habet ille, qui in ea relinquit filios.

31 Absentes si ex statuto non potantur privilegijs ciuitatis, satis est patrem esse in ciuitate ut filius absens privilegijs potiatur.

32 Baro assumi potest ad Ordines ab eo Praefule in cuius diocesi habet feudum.

33 Baronum filij ad ipsorum domicilium in eo loco, in quo genitor propter dictum feudum contraxit.

- 34 Senator, aut alter quivis offic. perpetuus alicuius Principis, domicilium acquirit in eo loco in quo senatoriam exercet dignitatem, & ab illius Episcopo potest ordinari, & per consequens eius filius.
- 34 Relegatus domicilium retinet in eo loco unde trahit originem, & in eo in quem relegatus est.
- 35 L. filij liberorum §. relegatus, & l. eius qui mammissus §. i. ff. ad municip.
- 36 Libertus si promoveri petat, ab illo Praefule erit assumendus ad Ordines, qui est superior eius loci unde patronus trahit originem.
- 37 Expositi ab eo sunt ordinandi Antistite, qui eius est loci ordinarius in quo expositi sunt, quia illius effecti sunt eius.
- 38 Domicilium contrahi potest in pluribus locis, & ab uno Episcoporum ordinari.
- 39 Domicilia quando non sunt aequae principaliter, semper inspicendum est principalis.
- 40 Propositum alio migrandi, & non redeundi praesumitur ex eo quod quis recedit ab aliquo loco cum suppellectilibus, vel familia sua.
- 41 Episcopo consensus non requiritur in domicilio mutando, tenetur tamen mutandus si ordinari velit portare testimonium circa probationem qualitatibus, mores & sufficientiam ab Episcopo loci unde digressus fuit.
- 42 Episcopo diocesis subiectus quis efficitur quoad Ordines suscipiendos, in qua beneficium habet.
- 43 Clericus habet domicilium, & est eius alius diocesis in qua situm est eius beneficium, dum illud possidet.
- 44 Ratione beneficij etiam tenuis, efficitur beneficiatus subditus illius Episcopo, in cuius episcop. illud existat.
- 45 Beneficium etiam tenue possidens gaudet privilegio clericali.
- 46 Ratione beneficij requirentis residentiam acquirit beneficiatus domicilium in loco ubi possidet.
- 47 Domicilium contrahitur, quoad Ordines suscipiendos, in loco beneficij, etiam si residentiam non requirat.
- 48 Praetimonium possidens inibi domicilium habere dicitur, & ab Episcopo loci, ubi est situm praetimonium, ordinari potest.
- 49 Praetimonium inter ecclesiastica beneficia commemorantur.
- 50 Beneficium habens in commendam, maxime perpetuam, potest ordinari ab Episcopo loci, ubi situm est.
- 51 Beneficia plura habens in diversis diocesis, ab uno quoquo illarum Antistite promoveri potest.
- 52 Episcopus in cuius diocesi est beneficium potest ordinare, vel dare litteras dimissorias, etiam si beneficium quoad provisionem subiectum esset alteri Episcopo.
- 53 Ratione beneficij cuius dioc. unius alteri diocesis efficitur quis subditus Episcopi, ubi extaret beneficium principale.
- 54 Episcopus ratione beneficij sibi subditos non solum potest ordinare, sed etiam dispensare cum illis in interstitiis, & etiam in illegimitate ad minor. Ord.
- 55 Collationis, seu tituli beneficij ratione non efficitur quis subditus Episcopi, non habita illius possessione.
- 56 Pensionis causa nullus subiecitur Praefuli, ut ab eo promoveatur.
- 57 Beneficium obtentum in fraudem notat quoad susceptionem Ordinum.
- 58 Religiosi verantur Ordines suscipere ab alio Antistite, quam ab Episcopo illius loci, cui & superiori regulari deputati fuerunt.
- 59 Religiosi a propriis regularibus superioribus dimissorias ebriantes, ordinari debent ab ordinario loci, in quo situm est monasterium.

tum est monasterium.

60 Patres Societatis Iesu à quocumque Antistite Catholico ordinari possunt.

61 Regulares non possunt hodie ab Episcopis ordinari, etiam in suis domibus sine licentia diaconorum, in quorum districtu eorum monasteria sita sunt.

62 Iura loquentia de ingredientibus monasteria, intelliguntur cum effectu, & sequuntur scilicet professione.

63 Novitius infra annum probatur ordinari potest ab Episcopo, in cuius dioc. moratur, quamvis alibi natus sit.

64 Episcopus faciens Ordines in aliqua diocesi de licentia diocesis, ordinare potest, non solum personas eidem Ordinario subiectas, verum etiam clericos, & Fratres aliarum diocesium legitimas licentias atque dimissorias habentes.

65 Fratres sacri Ordinis sancti Iohannis Hierosolymitani à quocumque Catholico Antistite, sub Rom. sedis obedientia constituto, sacros Ordines etiam extra tempora, tribus diebus festiuis, & in quibusvis tam secularium, quam Regularium Ecclesiis, absque alicuius licentia, suscipere possunt.

EPISCOPVS PROPRIVS ad Ordines conferendos quis dicatur?

ALLEGATIO IV.

- 1 Tripliciter quis efficitur subditus & diocesanus Episcopi, ratione scilicet originis, ratione domicilij & ratione beneficij cap. cum nullus de tempor. ordinat. lib. 6. Fr. Emman. quaest. Regul. com. 1. q. 18. art. 4. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 46. Fernar. de sacram. Ordinis cap. 5. num. 6. praxis nova Episcop. p. 1. cap. 1. a num. 8. pag. 27. Henric. in sum. lib. 10. cap. 24. num. 1. Quaranta in summa bullarj verbo Ordo. Leon. Lessi. de iustia lib. 2. cap. 44. dub. 19. num. 92. Aloys. Ricci. in praxi fori eccl. decis. 298. in 1. edit. & resol. 257. in 1. edit. Campanili in diversorio iuris Canonici rub. 9. cap. 8. cum seqq. Bonacina de sacramentis diffus. 8. quaest. onic. puncto 4. à numero 8.
- 2 Episcopus originis est Episcopus loci in cuius diocesi natus est, qui ordinandus est. glos. in cap. de usuris lib. 6. verbo alienigenas, qui ex vico ff. ad municip. Iohan. And. in d. cap. cum nullus num. 3. Henric. d. l. 10. cap. 22. §. 1. Campanili d. cap. 8. num. 9. praxis nova Episcop. d. cap. 1. num. 9. Bonacina d. puncto 4. num. 13. P. Golij. de potest. Episc. cap. 26. §. 1. num. 3.
- 3 Originarius enim seu oriundus dicitur à sua propria origine, ut probant text. in l. 4. C. de incolis li. 10. & l. i. ff. ad municip. Boer. decis. 272. Ioseph. Ludou. Perns. decis. 3. n. 15. Aloys. Ricci. d. resol. 257. num. 2. Vbi etiam quis baptizatus est inde trahere originem dicitur, & per librum baptismi probari potest origo, Rebuff. in tract. de pacificis pessel. m. 217. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 9. §. 1. a num. 105.
- 4 Origo etiam patris inspicitur ad Ordines suscipiendos, ita ut quis ratione paternae originis poterit Ordines suscipere ab Episcopo loci, in quo eius pater natus est, ita praxis episcop. part. secunda verbo dimissoria pag. 40. Paul. Comit. d. lib. 6. q. 45. glos. in d. cap. cum nullus verbo alienigenas. Bonacina d. puncto 4. num. 13. P. Golij. d. cap. 26. §. 1. num. 4. Gutier. de matrim. cap. 63. numer. 29. Campanili d. cap. 8. num. 9. Aloys. Ricci. d. resol. 257. num. 4. Prosper. de Augustino ad Quarantam in summa bullarj verbo Ordo vers. quoad tertium. Nau. cons. 19. incip. N. filius sum. de tempore ordinat.

de ordinatis ab Episcopo qui renunt. Episcopus dum habet necessariam esse dispensationem, ut ordinatus etiam ignoranter ab Episcopo excommunicato possit in Ordinibus sic susceptis ministrare, & ita data etiam ignorantia excommunicationis excommunicatum veram non conferre Ordinis executionem.

19 Respondetur enim ex dictis per Sanchez sub numer. 35. cum text. non bene adduci ad hoc propositum de conferente excommunicato occulto, & communiter ignorato tolerato, quia intelligendus est non de hoc, sed de illo, qui licet priuatum ignoretur, à recipiente tamen publicè pro excommunicato habebatur: In his etenim longè diuersis terminis in eo textu ignorantia etiam probabilis, de qua ipse loquitur, non liberat recipientem à suspensione Ordinis suscepti, & quidem merito, cum enim talis Episcopus non habeat vsum Ordinum, nec illum dare permittitur, iuxta regul. tex. in cap. Dybertum 1. quæst. 7. quam pro ratione decidendi ad dict. cap. 2. contra Innocent. in dict. cap. 1. de schism. & Panor. Felin. & alios relatos per Con. in cap. Alma part. prima §. 6. numer. 6. considerauit gloss. in dict. capit. 2. verbo ignoranter, resoluunt gloss. in cap. si qui à simoniaco 1. quæst. 1. & in cap. ab excommunicato 9. quæst. prima, & alij, quorum sententiam ut communem & tutiorem refert & sequitur Con. ubi proximè soar. de censur. disput. 31. sub numer. sexagesimo primo, mature considerans id procedere non quidem ex eo quod prædicta ratio idem concludat intrinsecè & ex natura rei: illa enim regula, ut nos ex dictis per Sanchez sub dict. numer. 35. addendum putamus.

20 Concludit solum ubi actum fuerit de causa principali, non autem de instrumentali, qualis est Episcopus Sacramentum conferens, qui proinde licet iniquus sit, tamen gratiam, qua caret, largitur: sed ex eo quod eandem rationem etiam in huiusmodi Episcop. ut instrumento, considerauerint iura, quæ irritant, ut possunt, prædictam ordinationem, non ob culpam ordinati, sed in iniuriam ordinantis, unde nihil mirum si ordinati ignorantia non conducant ad illum ab huiusmodi suspensione liberandum: licet fatendum sit plurimum conducere ad faciliorem dispensationem, iuxta text. in dict. capit. secundo eodem titul. & iura sic intelligenda in dict. capit. si qui à simoniaco ibi misericorditer sustinemus, & in cap. ordinationes 9. quæst. 1. qui text. dum admittit ordinationem ordinati ignoranter ab hæretico, intelligendus est mediante scilicet dispensatione, ex quibus facile soluntur fundamenta Innocent. Panor. Felin. & aliorum ubi proximè.

S V M M A R I V M.

1 Subditus, & diocesanus Episcopi tripliciter quis fieri potest ratione scilicet originis, vel domicilij, vel beneficii.

2 Originis Episc. est Episcopus loci in cuius diocesi ordinandus natus est.

3 Originarius, seu oriundus dicitur à propria origine.

4 Origo patris etiam inspicitur ad Ordines suscipiendos, nam quis ratione paternæ originis poterit Ordines suscipere ab Episcopo loci in quo eius pater natus est.

5 Originis locus secundum ius civile etiam dicitur ille in quo pater natus est.

6 Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paternæ.

7 Originarius, ut quis dicatur non solum requiritur, ut quis natus sit in loco, sed quod parentes ibi domicilium contraxerunt.

8 Litteræ Apost. dispensationis, vel beneficii non sunt subreptitiæ in quibus diceret quis se oriundum ex ciuitate Neapolitana, cum re vera esset oriundus ex ciuitate Vrbeneri, si eius pater in dicta ciuitate Neapolitana natus fuit.

9 Dictio, de, naturalitatem, seu originem importat.

10 Dictio, ex, naturalitatem exigit, nec est civilis contenta.

11 Habitatio solum facit incolam, seu domicilium; non tamen ortum, seu oriundum.

12 Filius dicitur oriundus, seu originarius loci in quo pater eius natus est, succeditque in honoribus, seu muneribus, tam personalibus, quam realibus, non modo in temporalibus, verum etiam in spiritualibus.

13 Nepos ex origine aut non dicitur originarius illius loci in quo avus natus est ad Ordines suscipiendos.

14 Originem patris & non matris sequitur filius.

15 Filius non poterit ordinari ab Episcopo originis matris, nisi sit naturalis.

16 Domicilium maternum est sequendum, quando deest paternum.

17 Expositus cuius parentes ignorantur, non solum indicabitur municeps, & eius loci, in quo natus est, sed etiam loci in quo est expositus, & numer. 37.

18 Natus fortuito in aliquo loco non potest dici ex illo oriundus.

19 Natus in mari originem habere dicitur ubi pater domicilium habet.

20 Originis domicilium est immutabile, nec potest renuntiari.

21 Electus ab aliqua religione ob delicta Ord. & habitus exutus, ab Episcopo originis est ordinandus, dummodo habitus sit.

22 Domicilij ratione efficitur quis subditus & diocesanus Episcopi, ubi illud contraxit.

23 Domicilium est habitatio animi destinatione perpetua in qua quis verum suum magnam summam constituit.

24 Domicilium, & habitatio in quo differant.

25 Domicilium non contrahitur etiam per mille annos, dum quis habet animum recedendi.

26 Domicilium ad Ordines capiendos contrahitur etiam non longo tempore in aliquo loco degens, si habuerit animum perpetuo in eo permanendi.

27 Animus perpetuo manendi in aliquo loco colligitur si verbo, vel facto volens domicilium contrahere suam declarauit voluntatem, vel ibi emit domum, aut aliam possessionem, cum translatione maioris partis bonorum.

28 Decennalis habitatio facit presumi domicilium, quando aliter non constat de voluntate habitantium.

29 Scholares & Castellani etiam decennali habitatione domicilium non contrahunt, quia semper cogitant de redeundo ad patriam, nisi finito studio decennali tempore & maiori commorati sint, & n. 30.

30 Animum recedendi à ciuitate non habet ille, qui in ea relinquit filios.

31 Absentes si ex statuto non potantur privilegijs ciuitatis, satis est patrem esse in ciuitate ut filius absens privilegijs potiatur.

32 Baro assumi potest ad Ordines ab eo Praefule in cuius diocesi habet feudum.

33 Baronum filij ad ipsorum domicilium in eo loco, in quo genitor propter dictum feudum contraxit.

- 34 Senator, aut alter quivis offic. perpetuus alicuius Principis, domicilium acquirit in eo loco in quo senatoriam exercet dignitatem, & ab illius Episcopo potest ordinari, & per consequens eius filius.
- 34 Relegatus domicilium retinet in eo loco unde trahit originem, & in eo in quem relegatus est.
- 35 L. filij liberorum §. relegatus, & l. eius qui mammissus §. i. ff. ad municip.
- 36 Libertus si promoveri petat, ab illo Praefule erit assumendus ad Ordines, qui est superior eius loci unde patronus trahit originem.
- 37 Expositi ab eo sunt ordinandi Antistite, qui eius est loci ordinarius in quo expositi sunt, quia illius effecti sunt eius.
- 38 Domicilium contrahi potest in pluribus locis, & ab uno Episcoporum ordinari.
- 39 Domicilia quando non sunt aequae principaliter, semper inspicendum est principalis.
- 40 Propositum alio migrandi, & non redeundi praesumitur ex eo quod quis recedit ab aliquo loco cum suppellectilibus vel familia sua.
- 41 Episcopus consensus non requiritur in domicilio mutando, tenetur tamen mutandus si ordinari velit portare testimonium circa probationem qualitatibus, mores & sufficientiam ab Episcopo loci unde digressus fuit.
- 42 Episcopo diocesis subiectus quis efficitur quoad Ordines suscipiendos, in qua beneficium habet.
- 43 Clericus habet domicilium, & est eius alius diocesis in qua situm est eius beneficium, dum illud possidet.
- 44 Ratione beneficij etiam tenuis, efficitur beneficiatus subditus illius Episcopo, in cuius episcop. illud existat.
- 45 Beneficium etiam tenue possidens gaudet privilegio clericali.
- 46 Ratione beneficij requirentis residentiam acquirit beneficiatus domicilium in loco ubi possidet.
- 47 Domicilium contrahitur, quoad Ordines suscipiendos, in loco beneficij, etiam si residentiam non requirat.
- 48 Praetimonium possidens inibi domicilium habere dicitur, & ab Episcopo loci, ubi est situm praetimonium, ordinari potest.
- 49 Praetimonium inter ecclesiastica beneficia commemorantur.
- 50 Beneficium habens in commendam, maxime perpetuam, potest ordinari ab Episcopo loci, ubi situm est.
- 51 Beneficia plura habens in diversis diocesis, ab uno quoquo illarum Antistite promoveri potest.
- 52 Episcopus in cuius diocesi est beneficium potest ordinare, vel dare litteras dimissorias, etiam si beneficium quoad provisionem subiectum esset alteri Episcopo.
- 53 Ratione beneficij cuius dioc. unius alteri diocesis efficitur quis subditus Episcopi, ubi extaret beneficium principale.
- 54 Episcopus ratione beneficij sibi subditos non solum potest ordinare, sed etiam dispensare cum illis in interstitiis, & etiam in illegimitate ad minor. Ord.
- 55 Collationis, seu tituli beneficij ratione non efficitur quis subditus Episcopi, non habita illius possessione.
- 56 Pensionis causa nullus subiecitur Praefuli, ut ab eo promoveatur.
- 57 Beneficium obtentum in fraudem notat quoad susceptionem Ordinum.
- 58 Religiosi verantur Ordines suscipere ab alio Antistite, quam ab Episcopo illius loci, cui & superiori regulari deputati fuerunt.
- 59 Religiosi a propriis regularibus superioribus dimissorias ebriantes, ordinari debent ab ordinario loci, in quo situm est monasterium.

tum est monasterium.

60 Patres Societatis Iesu à quocumque Antistite Catholico ordinari possunt.

61 Regulares non possunt hodie ab Episcopis ordinari, etiam in suis domibus sine licentia diacesanorum, in quorum districtu eorum monasteria sita sunt.

62 Iura loquentia de ingredientibus monasteria, intelliguntur cum effectu, & sequuntur scilicet professione.

63 Novitius infra annum probatur ordinari potest ab Episcopo, in cuius dioc. moratur, quamvis alibi natus sit.

64 Episcopus faciens Ordines in aliqua diocesi de licentia diacesani, ordinare potest, non solum personas eidem Ordinario subiectas, verum etiam clericos, & Fratres aliarum diacesarum legitimis licentias atque dimissorias habentes.

65 Fratres sacri Ordinis sancti Iohannis Hierosolymitani à quocumque Catholico Antistite, sub Rom. sedis obedientia constituto, sacros Ordines etiam extra tempora, tribus diebus festiuis, & in quibusvis tam secularium, quam Regularium Ecclesiis, absque alicuius licentia, suscipere possunt.

EPISCOPVS PROPRIVS ad Ordines conferendos quis dicatur?

ALLEGATIO IV.

1 **T**ripliciter quis efficitur subditus & diacesanus Episcopi, ratione scilicet originis, ratione domicilij & ratione beneficij cap. cum nullus de tempor. ordinat. lib. 6. Fr. Emman. quaest. Regul. com. 1. q. 18. art. 4. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 46. Fernar. de sacram. Ordinis cap. 5. num. 6. praxis nova Episcop. p. 1. cap. 1. a num. 8. pag. 27. Henric. in sum. lib. 10. cap. 24. num. 1. Quaranta in summa bullarj verbo Ordo. Leon. Lessi. de iustia lib. 2. cap. 44. dub. 19. num. 92. Aloys. Ricc. in praxi fori eccl. decis. 298. in 1. edit. & resol. 257. in 1. edit. Campanili in diversorio iuris Canonici rub. 9. cap. 8. cum seqq. Bonacina de sacramentis diffus. 8. quaest. onic. puncto 4. à numero 8.

2 Episcopus originis est Episcopus loci in cuius diocesi natus est, qui ordinandus est. glos. in cap. de usuris lib. 6. verbo alienigenas, qui ex vico ff. ad municip. Iohan. And. in d. cap. cum nullus num. 3. Henric. d. l. 10. cap. 22. §. 1. Campanili d. cap. 8. num. 9. praxis nova Episcop. d. cap. 1. num. 9. Bonacina d. puncto 4. num. 13. P. Golij. de potest. Episc. cap. 26. §. 1. num. 3.

3 Originarius enim seu oriundus dicitur à sua propria origine, ut probant text. in l. 4. C. de incolis li. 10. & l. i. ff. ad municip. Boer. decis. 272. Ioseph. Ludou. Perns. decis. 3. n. 15. Aloys. Ricc. d. resol. 257. num. 2. Vbi etiam quis baptizatus est inde trahere originem dicitur, & per librum baptismi probari potest origo, Rebuff. in tract. de pacificis pessel. m. 217. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 9. §. 1. a num. 105.

4 Origo etiam patris inspicitur ad Ordines suscipiendos, ita ut quis ratione paternae originis poterit Ordines suscipere ab Episcopo loci, in quo eius pater natus est, ita praxis episcop. part. secunda verbo dimissoria pag. 40. Paul. Comit. d. lib. 6. q. 45. glos. in d. cap. cum nullus verbo alienigenas. Bonacina d. puncto 4. num. 13. P. Golij. d. cap. 26. §. 1. num. 4. Gutier. de matrim. cap. 63. numer. 29. Campanili d. cap. 8. num. 9. Aloys. Ricc. d. resol. 257. num. 4. Prosper. de Augustino ad Quarantam in summa bullarj verbo Ordo vers. quoad tertium. Nau. cons. 19. incip. N. filius sum. de tempore ordinat.

9. Ius enim ciuile indicat locum originis eum eſſe, in quo eius pater natus eſt ex l. *aſſumptio*, §. 1. ff. ad municip. c. l. si ut proponis C. de incolis lib. 10. *Alciat. in l. 147. numer. 4. ff. de verbor. ſignif. Petr. Gregor. in tract. de uſuris lib. 3. cap. 1. numer. 15. Campanus dict. capit. 8. numer. 8.*

6. Et oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paterna *1af. in l. huiusmodi §. legatum numer. 18. ff. de legatis 1. Mandos. ad regul. Cancell. reg. 16. quaſt. 40. Joſeph. Gonzal. Flores vari. cap. 36. numer. 3. Joſeph. de Seſſe Aragonie decif. 30. lexicon iuris verbo oriundus, Schard. eod. verbo, Garcia Toletan in lucerna rubricarum trium liberorum Codicis ſuper dict. rub. de incolis lib. 10. numer. 2.*

7. Imò vt qui dicatur originarius non ſolum requiritur, vt ſit natus in loco: ſed quod parentes ibi domicilium contraxerint; Doctores in cap. *Redulphus de reſcript. Rot. Roman. in nouis decif. 327. numer. 3. part. 1.*

8. Ex quibus infero ſubreptitias non eſſe litteras Apoſtolicas diſpenſationis, vel beneficii in quibus diceret quis ſe oriundum ex ciuitate Neapolitana, cum re vera eſſet oriundus ex ciuitate Vrbeueteri, ſi eius pater in dict. ciuitate Neapolit. natus ſit, ita reſolutum aſſerit *Marius Anton. variarum reſolur. lib. 1. reſolur. ultim. caſu 33. quamuis Nicol. Garzia de benef. par. 7. cap. 9. numer. 25. aſſerit verbum, oriundus, ex ſtylo accipi pro orto, nam de tali ſtylo non conſtat, nec de eo teſtatur Mandos. dict. quaſt. 4. numer. 3. quem ad hoc reſert.*

9. Hinc etiam ſequitur ſubreptitias non cenſeri Apoſtolicas litteras, ſi aliquis dicat ſe eſſe de tali loco, cum in illo non fuiſſet natus, ſed tantum eius parens: quia etiam ſi dictio, de, naturalitatem ſeu originem importet, vt probat text. in l. 1. ff. ad munic. *Surd. decif. 129. num. 15.*

10. Sub nomine, origo, non tantum intelligitur propria, ſed etiam paterna, vt dictum eſt: ita etiam dicerem quando addita fuerit dictio, ex, quæ etiam ſi naturalitatem exigat, nec ſit ciuili contenta: vt poſt multos probat *Cald. Pereira de poteſt. eligendi c. 13. n. 21.*

11. Verificantur enim huiusmodi dictiones data in illo loco origine paterna, non tamen ad illarum verificationem ſufficit habere ibi beneficium, ſeu domicilium, etiam ſi illud habitū ſit per decem annos, & ultra, illa enim habitatio ſolum facit incolam, ſeu domiciliarium, non tamen ortum ſeu oriundum, l. 1. cum ſeqq. C. de municipalib. l. 2. C. de incolis lib. 10. *Gregor. Lopez l. 2. ver. Maguer. verſ. aduerte tamē, tit. 24. part. 4.*

12. Quamuis ex origine patris filius dicatur oriundus ſeu originarius illius loci, in quo pater natus eſt, vt ſupra dictum eſt, ſuccedatque in honoribus & muneribus tam perſonalibus quam realibus, non modo in temporalibus, verum etiam in ſpiritualibus, quemadmodum notant *Boer. decif. 13. num. 13. & 15. Gutier. conſ. 7. numer. 1.*

13. Tamen ex origine aui non dicitur nepos originarius illius loci, in quo auus natus eſt ad Ordines ſuſcipiendos: ita *Con. de ſponſalib. p. 2. c. 7. §. 1. n. 15. quæ reſert, & ſequitur Aloſ. Rec. d. reſol. 257. num. 5. vgolim. dict. cap. 26. §. 1. poſt. num. 4. verſ. excipitur: vbi in verſ. 3. agendo de libertinis, ſeu libertis, dicit illos poſſe Ordines ſuſcipere non ſolum ab Episc. ſua originis, ſed dominorum; nam illorum originem ſequuntur & non patris, vt probat text. in dict. l. aſſumptio in fine iuncta l. ſequenti ff. ad municip.*

14. Cum filius originem patris, & non matris ſequatur, vt probat text. in l. 3. C. de municipal. & origi-

narius lib. 10. cum late traditis per *Richard. de nobilitate communicatiua num. 9. cum ſequentibus.*

15. Non poterit ordinandus apud Episcopum originis ſua matris Ordines accipere, niſi pater ſit naturalis, quia tunc non eius origo inſpicitur, ſed matris, quoad illegitimum l. 1. in fine ff. de municip. c. l. eius qui, ſi eodem: ſic etiam dicendum de vulgo quaſito, talis enim matrem ſequitur l. cum legitime ff. de ſtatu hominum.

16. Ita etiam quando deſt patris domicilium, maternum eſt ſequendum, iuxta reſoluta per *Gonz. d. §. 1. a num. 14. praxim nouam Episcopalem dict. cap. 1. num. 16. verſ. ratione.*

17. Expoſitus tamen cuius parentes ignorantur nō ſolum iudicabitur muniſceps, & cuius loci, in quo natus eſt, ſed etiam loci in quo eſt expoſitus *Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 75. num. 12.*

18. Qui vero fortuito natus eſt aliquo in loco, quæ mater pertranſibat, aut illuc non animo permanendi iuerit: aut pater ad matrem acceſſerat abſque animo ibi permanendi, & interim filium peperciſſet, quem poſtea alique eo quod contraheret domicilium eius parens cum tota familia extraxerat ad locum vnde digreſſus fuerat, talis filius non diceretur cuius illius loci, in quo ſic per. tranſennam natus fuit, neque ratione originis ſequeretur forum dicti loci, ita *Panor. in cap. Redolphus num. 9. vbi Felim. num. 13. de reſcriptis. Gutier. d. conſil. 7. nu. 7. Cenall. communi contra commun. quaſt. 458. num. 17. & ita originem ſequitur filius patris, non enim inſpicitur quod per acciſens eſt, ſed quod per ſe, iuxta vulgata iura, reſoluit *vgolim. dict. §. 1. numer. 5. vbi etiam aſſerit originem habere filium in domicilio patris, ſi in mari natus ſit.**

19. Hic igitur filius non ab illius ciuitatis Antiſtite, vbi ſic per tranſennam natus fuit, promoueri poteſt, nec ab alio de ipſius licentia: vt tenent *Nauar. conſil. 31. de temporibus ordin. Henric. in ſum. lib. 10. cap. 22. §. 1. Campanil. dict. cap. 8. num. 10. alia vero ad hanc materiam ſpectantia videbis apud Maſcard. de probationibus conſul. 1141. num. 5. cum ſequentibus. Rebuff. de priuilegiis ſchol. prin. 75. in fine. Stephan. Gratian. dict. cap. 75. Cenall. d. 9. 458. Cald. Pereira in reſponſo pro Ioanne Taſſo num. 13. Barboſa in l. heres abſens, §. proinde in art. de ſoro ratione originis, numer. 9. cum ſeqq. ff. de indic.*

20. Domicilium originis eſt immutabile ex text. in l. aſſumptio ff. ad municipalem, *Nauar. comment. 2. de regularibus num. 34. Sanchez de matrim. lib. 3. diſput. 23. num. 4. nunquam enim cenſetur mutatum ex Maſcard. de probat. conſul. 534. nec illi poteſt renuntiari, vt per Bernard. Grac. e. ad practic. Camer. e. imperialis lib. 2. cap. 36. numer. 2. Stephan. Gratian. d. cap. 75. numer. 10.*

21. At quid de profeſſis in aliqua religione à qua eieſti ob delicta fuerunt, Ordine, & habitu exuti? Dicendum eſt ab Episcopo ſua originis eſſe ordinandos, dummodo habiles ſint, ita tenent *Nau. conſ. 84. de regularibus. vgolim. dict. §. 1. num. 6. Aloſ. Ricc. dict. reſolur. 257. num. 4. in fine.*

22. Deinde ſecundo modo efficitur quis ſubditus & diocelanus Episcopi ratione ſcilicet domicilij. Quod quidem contrahitur ſi quis tranſferat ſe ad habitandum in aliquo loco, & declarat expreſſe ſe habere animi inibi contrahendi domicilium.

23. Eſt enim habitatio animi deſtinatione perpetua, in qua quis rerum ſuarum magnam ſummam conſtituit *Licines C. de incolis lib. 10. cap. cum nullus, vbi gloſ. verbo domicilium de temp. ordinat. lib. 6. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallie in tract. de domicilij elect. in preſ. num. 9.*

Menoch.

Mench. de arbit. casu 86. à nu. 6. & lib. 6. de presump. quæst. 42. num. 2. Cenal. commun. cont. comm. g. 504. a num. 54. Deci. tract. crim. lib. 4. cap. 16. num. 8. Masc. de prob. concl. 535. num. 13. P. Sanch. de matrim. lib. 3. dist. 23. à princip. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 181. numer. 10. cum sequentibus. D. Didac. de Brito in consil. in causa maioratus Regie Coronæ quæst. 3. à num. 1. D. Mart. in votis nouissimarum decisionum voto 5. Farin. fragment. crimin. part. 1. littera D. num. 208. Gutier. in tract. de gabellis quæst. 114. numer. 7.

24 Et in eo differunt domicilium, & habitatio; quia domicilium est locus originis, vel perpetuæ habitationis: habitatio vero est commoratio in loco per accidens & animo alio se transferendi ex *Mench. consil. 229. numer. 33.*

25 Quando enim quis habet animum recedendi licet stet per mille annos non contrahit domicilium *Ioseph. Lud. Pernus de decis. 76. numer. 1. cum sequentibus. Mench. de arbit. casu 86. numer. 7.*

26 Ex quibus quoad nostrum propositum sequitur illum qui non longo tempore degit in aliquo loco, dum tamen habuerit animum perpetuo in eo permanendi posse ab illius Antistite, aut eius accedente consensu, ab alio ordinari: ita *Nauar. consil. 10. in antiq. & consil. 2. in nouis de temporibus ordinat. Alos. Rec. in prixi fori ecclesiastici resolut. 263. Bonacina dist. puncto 4. numer. 4. cum sequentibus. Regolin. dist. cap. 26. §. 2. Campan. dist. cap. 8. numer. 18.*

27 Qui in Vrbe, siue alibi per decem annos reledit potest ibi à Vicario Sanctissimi ordinari, vt testatur decisum *Armenar. in addit. ad recopil. legum Nauaræ lib. 1. titul. 18. l. 7. numer. 49. Breuiori tempore domicilium contrahere intendens animum ibi perpetuo manendi suamque voluntatem verbo, vel facto declarare debet ex Bald. consil. 393. incipiente, punctus talis num. 2. lib. 1. atque ideo si ultra verba emit illic domum, aut aliam possessionem, vel eam conduxerit, vt per *Rotam Rom. decis. 150. incip. Domini dixerunt num. 8. part. 2. Pross. de Augustino in addit. ad Steph. Quarantam in summa bullar. verbo Ordo vers. circa tertium. Regol. dist. §. 2. num. 2. Campan. dist. num. 18. & hoc intelligitur cum quis in locum aliquam maiorem partem bonorum transfert, & ibi contrahit, dies festos celebrat: aliter enim sola emptio domus, vel alicuius partis bonorum domicilium non facit, cap. dilectus de rescript. cap. si Episcopus de parochiis, dist. cap. cum nullus: ita praxi noua episcop. dist. cap. 1. num. 9. vers. vel sus, Alos. Rec. dist. resolut. 263. num. 2.**

28 Quod si dubitetur de animo, quem nuscant verbis insinuat, ad coniecturas recurendum est, at primum, si assidua probetur habitatio in aliquo loco non minori tempore decennij, vt tenent *D. D. per tex. ibi in l. 2. C. de incol. lib. 10. resoluunt Mascard. de probat. conclus. 534. num. 7. prixi noua episcop. vbi proxime. Alos. Rec. dist. loco, Bonacina dist. puncto 4. num. 12. Campan. dist. num. 18. vers. quod si, Mench. de arbit. casu 86. num. 13.*

29 Vbi resoluit quod quando sumus in dubio ex cursu decem annorum, dummodo sint continui, præsumitur quod ille noluerit recedere, nisi adit aliquod indicium illum non habere animum permanendi ibidem; quod accidit in Scholarib. & Castellanis, qui semper cogitant de redeundo ad patriam; ita *Steph. Gratian. discept. forens. cap. 181. numer. 4. & 5. Farinac. fragment. criminal. part. 1. littera D. num. 215. & 222. prixi noua episcop. vbi proxime, Ignat. del Villar in sinea responsorum lib. 1. resp. 7. part. 5. numer. 21.*

vbi num. 24. idem dicit de famulo, qui ad tempus domino seruit; quamuis credant scholarem decennio aut longiori tempore ciuitatem habitantem studij causa inibi acquisiuisse domicilium propter hoc temporis spatium 10 ann. *And. in cap. quod clericis poss. numer. 4. vbi Aretin. num. 7. de foro comp. Bart. in l. lex Cornelia §. si tamen numer. 1. ff. de in iur. Mench. dist. casu 86. sub num. 22.*

31 Quos quidem Doctores intelligerem, quando huiusmodi scholaris studio finito, decennali tempore, & maiori commoratus sit, ex quo deduci possit magis habere animum domicilium contrahendi, quam studendi. Animum autem recedendi à ciuitate non habet ille, qui in ea relinquit filios, ex *Tirac. in l. si unquam in princip. Cod. de reuocat. donat. vbi etiam resoluit, quod si ex statuto absentes non potantur priuilegiis Ciuitatis, satis est patrem esse in ciuitate, vt filius absens priuilegiis potatur.*

32 Baro an possit assumi ad Ordines ab eo Præfule in cuius diocesi habet feudum? & posse resoluit *Campan. dist. cap. 8. num. 20. vbi etiam intelligit adhuc si in feudo non habet Baro, alibique retineat domicilium.*

33 Sic etiam filij horum Baronum adipiscuntur domicilium in eodem loco, in quo genitor propter dictum feudum contraxit, argumento text. in *dist. l. assumptio §. filius, & in l. libertus §. patris domicilium ff. ad municip. nam vt originarius quis dicatur, non solum requiritur, vt sit natus in loco, sed quod parentes etiam domicilium ibi contraxerint. *Rota Rom. in nouis decis. 327. numer. 3. part. 1. Marius Anton. variar. resolut. lib. 1. resolut. final. casu 33. in fine, quibus fundamentis hanc partem sequitur Campan. dist. cap. 8. numer. 21. quamuis ipse in inuestiganda huius questionis veritate diu moratū esse asserat.**

34 Senator etiam aut aliter quouis officialis, perpetuus tamen alicuius Principis, quamuis eius loci in quo senatoriam exercet dignitatem minime sit ciuis ex text. in *l. ciues C. de incol. lib. 10. domicilium tamen illic acquirere tenet Anna filius, rescribens votum paternum in obseruatione 7. incip. placuit, per tex. in l. senatores eodem titul. de incol. & per consequens ordinari potest ab Episcopo loci, in quo huiusmodi domicilium contraxit, vt resoluit *Campan. dist. cap. 8. num. 22. & num. 23. aduertens ad illorum filios hoc extendi.**

35 Relegatus retinet domicilium in eo loco vbi habitat relegationis causa, ex text. quæ ad hoc clarū suspicor in *l. filij liberorum §. relegatus ff. ad municip. cuius verba sunt. (Relegatus in eo loco in quem relegatus est interim necessarium domicilium habet) ad quod dicendum impellor dist. illa. interim, verboq; illo necessarium, nam quamuis post quasitum domicilium mutari possit, attamen dum queritur & retinetur abesse debet animus ab eo discedendi, & ideo desinatus animus illicque permanendi adesse dicitur, prout requiritur ad querendum domicilium, vt supra dicitur. Non tamen obliuiscor *Vipiani* auctoritatem in *l. eius qui manumissus §. final. ff. ad municip. qua probatur relegatum domicilium retinere eo loci, vnde arcetur habere, vbi *glos. vltima*, exponendo illa verba, vnde arcetur, dicit, id est, in quo: sed huiusmodi *Vipiani* responsio nullam asfert contrarietatem cum *Paulo* Iuriconsulto in dicto §. relegatus; reiecta enim *glosæ* distinctione dicentis in perpetuo relegato planum esse quod in dict. §. relegatum asserit *Paulus* Iuriconsultus;**

alias non ita, quaſi inſinuet tunc procedere *ſpiani* dictum; tenendum igitur eſt reſegatum domicilium habere eo loci unde arceatur, ſcilicet ab eo unde trahit originem, & in eo loco in quem reſegatus eſt, excluſa denique intelligentia de exulato in perpetuum, propter dictionem, *interim*, de qua in dict. §. *reſegatus*, de quo tamen vide *Petr. Gregor. in tract. de beneficiis cap. 36. numer. 20. Campanill. dict. cap. 8. numer. 25.* licet ſuperfluum hanc quaſtionem putem, cum reſegatum ordinari non poſſe certum ſit, tanquam ſubiectum poenæ, quoad filios tamen non dubitatur, niſi aliud Canonicum obſtet impedimentum.

36 Libertus inſuper ſi promoueri petat in illis caſibus quibus, poſſeſt, ab illo Praſule erit aſſumendus ad Ordines, qui eſt ſuperior eius loci, unde trahit originem patronus; quia eius loci eſt ipſe libertus municeps, non ubi patronus habet domicilium, ita *Campanill. dict. cap. 8. numer. 24.*

37 Vbi etiam aſſerit expoſitos ab eo poſſe ordinari Antiftite, qui eius eſt loci ordinarius in quo expoſiti ſunt, cum parentes ignorentur, quia illius ſine dubitate effecti ſunt ciues ex *Bart. in l. 1. numer. 21. ff. ad municip. Hyppol. in l. infans numer. 10. ff. ad legem Cornel. de Siccac. Mandos. in tract. de minori etate cap. 1. numer. 34. Steph. Gratian. dict. cap. 75. numer. 12.*

38 In pluribus locis domicilium habere quis poſſeſt cap. 2. de ſepulch. gloſ. verbo *domicilium*, in cap. penult. de temp. ordin. libr. 6. & ita apud Episcopum vnus ex illis locis poterit ordinandus Ordines ſuſcipere, vt videtur inſinuare *ſchol. in dict. capit. 26. §. 2. numer. 3.*

39 Quando vero huiusmodi domicilia non ſunt æque principaliter contracta, & illis ſcilicet circumſtantis, quæ requiruntur ad illud contrahendum, vt infra dicemus, agendo de proprio contrahentium parochia, principalis ſemper inſpiciendum eſt & *Mench. conſil. 398. numer. 23. Joſeph. Ludovic. Peruſin. deciſ. 85. numer. 5.* nec illo priuatur ſi iuſta ex cauſa ad alias migratſet ciuitates, & prouincias, propoſitum tamen habuerit redeundi, vt tenent *Rom. conſil. 264. numer. 3. Campanill. dict. cap. 8. numer. 18. verſ. cum itaque.*

40 Propoſitum vero alio migrandi, & non redeundi præſumitur ex eo quod quis recedit ab aliquo loco cum ſuppelleſtili ex *Mafcard. concl. 99. numer. 6.* vel familia ſua *Farinac. fragment. crimin. part. 1. litt. D. numer. 214.*

41 Nullus tamen ratione domicilij ordinari poſſeſt, niſi prius conſulto priore Episcopo, cum locum ſuum primum illo inconſulto deſerere non poſſit, *Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 16. praxis episcop. part. 1. verbo dimiſſoria §. 1. altera praxis noua dict. cap. 1. numer. 10. verſ. ampliatur 2.* Sed in hoc omnino falluntur, nec prædictum *Trid. decretum*, quod referunt, ſuam probat intentionem, verius enim eſt non requiri Episcopi licentiam in domicilio mutando, vt habetur in *cap. fin. vbi notat Abb. num. 1. de paroch. & tenent ſchol. in d. cap. 26. §. 2. numer. 2. Campanill. d. cap. 8. numer. 25.* tenetur tamen portare veritatis testimoniū circa mores, ſufficientiā, ac natalia, niſi à teneris annis domicilium fuerit tranſlatum, & illic habitatio continuata, vſque ad tempus promotionis, in quo poſſeſt tunc ſeruari quod diſponit *Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 5.* circa diligentias ordinandorum præmittendas.

42 Tercio habito reſpectu ad Ordines ſuſcipiendos, quis ſubiectus eſt Episcopo diœceſis, in qua be-

neficiū ipſe habet, & poſſeſt ab illo ordinari, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis alias ei alio modo ſubditus non ſit, probat text. in *capit. cum nullus de tempor. ordinat. libr. 6.* tenent *praxis noua episcop. part. 1. cap. 2. numer. 10. verſ. ratione beneficii Mari. Antonin. var. lib. 1. reſolut. fin. caſu 28. Campanill. in diuerſorio iuris Canon. rub. 9. cap. 8. numer. 11. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra libr. 1. titul. 18. l. 7. in declar. num. 61. Aloſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſt. reſolut. 258. in 2. edit. ſchol. de poteſtate Episcop. cap. 26. §. 3. Nicol. Garcia de beneficiis part. 2. cap. 4. a numer. 1. Bonacina de Sacramentis diſput. 8. quaſt. unic. puncto 4. numer. 14.*

43 Clericus enim habet domicilium & eſt ciuis illius diœceſis, in qua ſitum eſt eius beneficiū, dum illud poſſidet, *Bart. in l. heres abſens §. prouide num. 5. ff. de iudic. & in l. 1. numer. 13. ff. ad municip. Prælat. in repet. rub. §. 39. numer. 1. Boer. deciſ. 260. incip. præſuppoſito numer. 20. Cardoſo in praxi iudicum & aduoc. verbo domicilium numer. 6.*

44 Amplia primo procedere in beneficio tenui, ratione cuius ſit beneficiatus ſubditus illius Episcopi, in cuius episcopatu extat, quia dict. cap. cum nullus, & alia huiusmodi, non explicant valorem & qualitatem beneficii, ſed ſimpliciter, ac generaliter loquuntur; tum quia multi Canones de beneficio verba facientes locum habent in beneficio etiam tenui, puta text. *Concil. Tridentin. in capit. 6. ſeſſ. 23. de reformat.*

45 Concedens conſurato, vel poſſidenti beneficiū gaudere priuilegio clericali in ciuili ne dum, ſed in capitali etiam cauſa, qui intelligitur, ſi quodcumque quamuis exiguum poſſideat beneficiū, vt per *Nau. in tract. de bonis canon. cap. 21. numer. 11. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 10. cap. 3. verſ. ſecunda opinio. Nicol. Garcia de beneficiis p. 1. cap. 6. numer. 37. & p. 2. cap. 2. numer. 3.* quib. fundamentis hanc ampliatur, tenent idem *Garcia d. p. 2. cap. 4. numer. 8. Henric. in ſumm. lib. 10. cap. 22. §. 1. inſiſto commento lit. C. & cap. 17. in commento lit. Q. Campanill. d. cap. 8. numer. 12. & rub. 8. cap. 5. numer. 9.* Quamuis contrarium imo præſatum Episcopum ratione beneficii tenuis ſacros Ordines conferre non poſſe teneant *praxis noua episcop. d. cap. 1. numer. 10. verſ. ratione beneficii, Proſſer. de Auguſt. in addit. ad Quarantam in ſumma bullar. verbo Ordo. ſchol. in d. cap. 26. §. 3. in fine. Aloſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſt. reſolut. 260.* quorum opinionem illo tantum caſu recipere, quando ſcilicet beneficiū eſſet tenuiſſimum, ratione præſumptæ fraudis, veluti inendente quatuor ducata in anno, vt exemplificat *praxis episcop. p. 1. verbo beneficia, §. 3. vel ad ſummum inendente ſeptem ducata ex ſuo de iuſt. lib. 11. q. 5. art. 3.*

46 Secundo ampliatur etiam ſi beneficiū reſidentia non requirat, nec in illo, aut diœceſi reſideat, ex generalitate dict. cap. cum nullus, quamuis enim ob beneficiū requirens reſidentiam acquirat beneficiatus domicilium in loco ubi illud poſſidet, prout reſoluunt *Innoc. in cap. ex ore, poſt numer. 2. verſ. item in caſibus, de priuileg. vbi Butr. numer. 10. Rebuff. in praxi beneficii tit. de diſpenſat. de non reſid. numer. 74. verſ. ad hæc clericus. Mafcard. concl. 534. numer. 5. Cardin. Tuſc. verbo domicilium concl. 596. a numer. 1. Farin. fragment. crimin. part. 1. litt. D. numer. 226.*

47 Quoad capiendos tamen Ordines domicilium contrahitur in loco beneficii, etiam ſi reſidentiam non requirat, *Henric. in ſumm. libr. 10. de ſacrament. Ordinis cap. 22. §. 1. praxis noua episcop. dict. capit. 1. numer. 10. verſ. ſecundo. Campanill. dict. capit. 8. numer. 12.*

quamvis *Marc. Anton. Gemenf. in sua praxi cap. 48. numer. 3.* aliterat feruari in Curia Neapolit. ut aliquis non ordinetur absque dimissiois ratione beneficii simplicis, nam huiusmodi praxis non est iuri consona, si enim text. in dict. capit. cum nullus, eiusque conditor comprehendere tantum voluisset obtinentem beneficia cum residentia, non utique adiunxisset verba illa, de beneficio ecclesiastico: sed domicilij dumtaxat, & originis meminisset; quia sub domicilio complexus esset obtinentem beneficium, cum residentia, ut supra probauimus.

48 Tertio amplia in possidente praetimonium, qui inibi domicilium habere dicitur, ac proinde ab Episcopo loci, ubi est situm praetimonium, vel Ordines, vel dimissorias obtinere potest; ut resoluit *Henric. in summ. libr. 10. capit. 22. §. 1. in commento litter. H. Campanil. dict. capit. 8. numer. 19. vers. & qui Aloys. Ric. dict. praxi fori eccles. resolut. 258. in fine.*

49 Praetimonia enim inter ecclesiastica beneficia connumerantur, capit. fin. de concess. praebendae in 6. cum citatis à *Nicol. Garcia*, qui plures Doctores refert, de benef. part. 1. cap. 2. numer. 117.

50 Quarto amplia, ut procedat etiam si non habeat beneficium in titulum, sed in eodem, si est ad utilitatem commendatarij, maxime perpetuam, quia ista reputatur titulus canonicus, seu habet vim tituli, ut resoluit *Nicol. Garcia part. 4. de benef. cap. 4. & in nostris terminis hoc fundamento ita tenet part. 2. capit. 4. numer. 10. ubi numer. 12. ampliat etiam, ut procedat resolutio supra posita, siue istud sit beneficium propter quod Ordinem recipit, siue non.*

51 Quinto amplia, ubi plura beneficia habet in diuersis diocesis, quia ab vno quoque illarum Antistite promoueri sine dubio potest, ita *Anchar. dict. cap. cum nullus num. 1. vers. circa secundum, Campanil. dict. cap. 8. numer. 14. explosa distinctione Felin. in cap. dilectus il. 2. numer. 3. de rescriptis, commendata à Bernard. in pract. cap. 10. sub numer. 1. & Regolin. dict. cap. 26. §. 3. vers. quarto loco habet.*

52 Aduertendum tamen est, quod Episcopus, in cuius diocesi est beneficium, poterit ordinare, vel dare litteras dimissorias, etiam si beneficium esset subiectum alteri Episcopo quoad prouisionem, id est etiam si spectaret ad prouisionem alterius Episcopi, secus si etiam quoad iura episcopalia, ut per *Prosper. de Augustino in addit. Quarantam verbo Ordo, vers. circa secundum, Campanil. dict. cap. 8. numer. 15. Nicol. Garcia dict. part. 2. capit. 4. numer. 15.* Quamobrem si beneficium vnius diocesis vnium fuerit alteri, vel praebendae distinctae diocesis, non nisi Episcopo subesset, in cuius diocesi extaret beneficium, vel praebenda, cui annectitur, ita *Campanil. dict. numer. 15.*

54 Sexto amplia, ut non solum posset eum ordinare Episcopus beneficii, sed etiam cum eo dispensare in interstitiis, & etiam illegitimitate ad minores Ordines; nam cum ratione beneficii sit subditus illius quoad Ordines, est etiam subditus quoad omnia concernentia Ordines, & illis annexa, per l. 2. ff. de iurisdict. omnium iud. ita *Nicol. Garcia d. part. 2. cap. 4. numer. 14.*

55 Septimo amplia supradicta procedere habita beneficii possessione, ita ut non sufficiat sola collatio, seu titulus, ad hoc, ut efficiatur de eius foro: ita *Nic. Gar. dict. p. 2. cap. 4. numer. 16. ubi numer. 17. resoluit solum possessionem sine titulo iusto sufficere.*

56 Limitatur tamen ex causa pensionis, quia illius ratione nulli subicitur Praefuli, & promoueri ab eo non utique potest: ita *Aloys. Ric. in praxi fori eccles. de rescriptis 302. in 1. impress. & resolut. 261. in 2. impress. Regol. de potestate Episcopi cap. 26. §. 3. vers. excipitur tamen primo, Campanil. in diuersis iuris Canon. libr. 9. cap. 8. numer. 17. vers. ex causa.*

57 Secundo limita, si beneficium obtentum fuerit in fraudem, quia tunc non iuuat, quoad susceptionem Ordinum, ex glossa in cap. eos qui vers. figmento, in fine, de temp. ord. *Franch. in d. cap. cum nullus, prope numer. 4. praxi noua episcop. part. 1. cap. 1. Aloys. Ric. resolut. 262. quamvis dubitet Campanil. ubi supra numer. 17.*

58 Non modo seculares clerici, sed religiosi praeterea vetantur Ordines suscipere ab alio Antistite, quam ab Episcopo illius loci, cui à Superiore regulari deputati fuerunt, *Anchar. in cap. cum nullus numer. 3. ver. quarto de temp. ordin. in 6. ubi Franch. post numer. 5. siluest. verbo Ordo 3. numer. 3. Miranda in manu. Pralat. quest. 38. art. 2. tom. 1. & quamvis text. in dict. cap. cum nullus §. religiosi, videatur per argumentum à contrario sensu probare, ut hoc procedat in religionis non exemptis, secus vero in exemptis; nihilominus in exemptis hoc verum esse dicit ibi gloss. & *Anchar. Franch. ac Gemin.**

59 Ipsi tamen licet dimissorias à propriis regularibus superioribus obtinuerint, ordinari debent ab Ordinario loci, in quo situm est monasterium, licet in eis non requirantur alij modi qualitate diocesis, ut ex Decreto sacrae Congreg. constat, & ordinatum fuit à Leone X. in Concilio Lateranensi in Bulla moderationis priuilegiorum religiosorum, refert *praxis noua episcop. part. 1. cap. 1. numer. 10. vers. quarto extende.*

60 Vbi etiam dicit ab hac obligatione exemptos esse Patres Societatis Iesu, quibus *Gregor. XIII.* indulget, ut à quocumque Antistite Catholico ordinari possint, refert *Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 18. art. 6.* & ita alij Regulares, ad quos praedicta exemptio non extenditur, promoueri debent ab Episcopo loci, ubi degunt, vel ab alio eius accedente consensu, *Henric. libr. 10. cap. 13. §. 1. accedentibus etiam litteris dimissorias suorum regularium superiorum Mayol. de irregul. lib. 4. cap. 20. numer. 2. per text. in cap. nullus §. 8. distinct. iuxta modum & formam traditam à Clem. Papa VII. in sua ordinatione, quam refero, agendo de dimissoriis.*

61 Quamvis *Pius Quintus* Constitutione sua 37. incip. et si Mendicantium Ordo, decreuisset fratres huiusmodi etiam sacros Ordines à quolibet Antistite, gratiam & communionem Apostoli. Sedis habente, Ordinarij loci minime requisita licentia, in locis siue domibus fratrum huiusmodi, siue alibi, recipere posse: haec tamen Constitutio reuocata fuit per *Gregor. XIII.* felicis memoriae in sua Constitut. 15. incip. in tanta rerum, ubi dispositionem praefatae Bullae *Pij V.* reducit ad terminos iuris communis, ac *Concil. Trident.* quo attento hodie Regulares non possunt ab Episcopis ordinari etiam in suis domibus sine licentia diocesana, in quorum districtu eorum monasteria sunt sita, refert *Miranda in manu. Pralat. tom. 1. quest. 38. art. 3.*

62 An Episcopus valeat infra annum probationis ordinare nouitium alibi natum, si tamen in eius diocesi moretur, & probationem faciat? & licet videatur dicendum non posse, cum non sit religiosus, indeque exire valeat, ita quod iura loquentia de ingredientibus monasteria intelligantur cum effectu,

& ſequuta ſcilicet profeſſione, vt per text. in *auth. ingreſſi C. de ſacres. eccleſ. reſoluunt Gutier. Canon. lib. 2. capit. 1. à numer. 20. Peregr. var. libr. 6. numer. 69. Petr. Cened. pract. & Canon. quæſt. libr. 1. quæſt. 6. numer. 17. attamen Anchor. in capit. cum nullus numer. 4. de tempor. ordin. ibique Franch. in finalibus verbis affirmatiuam tuentur partem in hoc ſpecifico caſu, cum ſatis ſit poſſe inibi perpetuo moram trahere, atque ideo de ipſo tanquam de perpetuo iudicari debeat, ſequitur Campan. rubrica 9. capit. 3. numer. 3.*

63 Non poſſunt igitur huiusmodi nouitij minoribus inſigniri Ordinibus ab Abbatibus ſuis, vt allegat. 3. numer. 8. diximus.

64 Difficultas inſurgit an Episcopus faciens Ordines in aliqua diœceſi de licentia diœceſani ordinare poſſit, non ſolum perſonas eidem Ordinario ſubiectas, verum etiam clericos, & fratres aliarum diœceſum legitimas licentias atque dimiſſorias portantes? Videtur dicendum quod ſic, prout reſoluunt Fr. Emman. in ſumm. part. ſecunda capit. 14. numer. 7. Miranda in manuali Prælatorum, tom. 1. quæſt. 38. art. 3. concl. unic. in fine, aſſerentes Concilij verba ſeſſ. 6. de reformat. capit. 5. in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum, ad hunc ſenſum eſſe intelligenda, quod prædicti Episcopi ordinare non poſſunt eos, qui Episcopo diœceſano non ſunt ſubiecti, niſi etiam ipſi à ſuis propriis Ordinariis litteras dimiſſorias habeant legitimas ad recipiendos Ordines, illaſque repræſentent ante Episcopum Ordinarium.

65 Circa Ordinum ſuſceptionem magna ſunt à Summis Pontificibus priuilegia conceſſa ſacra Religionis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, quæ cum ſtatutis prædictæ religionis accepi in hac Rom. Curia à Perilluſtri, & nobiliſſim. Domino meo Emmanuele Barboſa eiſdem ſacra religionis equite digniſſimo, ac Sancti Iacobi de Fonte commendatario meritiſſimo, & inter alia inueni *Pij 1. v. Bullam incip. circumſpecta, Dat. Romæ ſub die 24. Martij anni 1561. vbi ſequentib. verbis diſponitur. Nec non exemptionem, & liberationem prædictas, ita quod Magiſtri Baiuliuorum, Priorum, Præceptorum, & dicti Hoſpitalis Fratres Capellani, à quocumque Catholico Antiftite ſub Romanæ Sedis obedientia conſtituto, ſacros Ordines etiam extra tempora à iure ſtatuta, tribus diebus feſtiuis ſuſcipere, & in quibuſuis, tam ſecularium, quam Regularium Eccleſiis, abſque alicuius licentia, etiam altari portatili celebrare poſſint, quæ quidem *Pij 1. v. Bulla, ac aliorum prædeceſſorum Conſtitutiones, & priuilegia Militibus Sancti Ioannis Hieroſolymitani conceſſa, confirmata fuerunt per Pium Quintum, in ſua conſtitut. incip. Etſi cuncta, Dat. Romæ die 29. Nouembris anno 1568. & per Gregor. XIII. in ſua Conſtitut. quo magis, Dat. Romæ die 23. Martij 1580. ac per Sixtum v. in ſua Conſtitut. incip. Quanta Chriſtiane, Dat. Romæ die ultima Aprilis 1591. & per Clemen. VII. in ſua Conſtitut. incip. Paſtoralis, Dat. Romæ die 27. Iunij 1592. Quibus Conſtitutionibus plura in gratiam huius ſacra Religionis conceſſa inuenies, aliaque priuilegia ſibi à ſancta Sede Apoſtolica præſtituta in eius ſcemiis aſſeruantur.**

S V M M A R I V M.

1 Episcopus familiarem ſuum ordinare poteſt, ſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & beneficium quacumque fraude ceſſante ſtatim re ipſa illi conferat.

2 Familiarium nomine intelligi debent illi, qui vel patria poteſtati ſubiiciuntur, vel dominica, & expenſis Domini continuo aluntur, indeque commenſales dicuntur.

3 Familiaritas recte probari poteſt per libros tinelli. Et per fidem Archiclerici, ſeu Magiſtri domus, vel calculatoris numero quarto. Item per fidem quod ſit deſcriptus in rotulo familiarium numer. 5.

6 Familiaris ad effectum de quo in præſenti, dicitur qui cum Episcopo fuerit commoratus, & præſens ſeruierit, non tamen ſi abſens fuerit, eſſi ſumptibus Episcopi vixerit.

7 Mens ac ratio finalis Concilij Trident. fuit, vt cognſcerentur ab Episcopo ordinandi mores, dum per tale tempus ei inſeruiert, cum illoque intra domum commoratus, & præſens ſit.

8 Triennium in quo familiares ſunt commorandi cum Episcopo, ad effectum de quo in præſenti, ſufficit quoad inciperit antequam fuiſſet Episcopus.

9 Triennium huiusmodi debet eſſe continuum.

10 Episcopi verbis aſſerentis, quem eſſe familiarem, non creditur.

11 Episcopus ſtatim re ipſa familiari ſuo beneficium conferre debet, ſeu paulo poſt.

12 Familiares triennales Episcoporum poſſunt etiam ordinari ad titulum patrimonij pro neceſſitate, & commo-
ditate Eccleſiarum.

13 Episcopus ordinat familiarem ſuum ad titulum penſionis, ſi pro neceſſitate, vel utilitate ſuarum Eccleſiarum indicat ordinandum.

14 Episcopus diſpenſare non poteſt cum ſuo familiari alius non ſubdito ſuper illegitimitate, etiam ad minores Ordines, nec ſuper interſtitis.

15 Episcopus diſpenſare poteſt quoad interſtitia cum familiari iam ordinato, cui collatum fuiſſet ſtatim beneficium.

16 Episcopus in caſibus in quibus poteſt ordinare familiarem, poteſt & illi dimiſſorias concedere.

17 Episcopus titularis præterea cuiuslibet familiaritatis, aut commenſalatus ſua, aliquem abſque proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis, ordinare non poteſt.

18 Magiſter actorum Curia episcopalis, an poſſit vt familiaris ab Episcopo ordinari?

19 Cardinales præbyteri conſiram, ceteroſque minores Ordines conferunt ſuis familiaribus.

20 Familiaris quis dicatur.

EPISCOPVS FAMILIAREM
ſuum triennem quando
ordinare poſſit?

ALLEGATIO V.

1 Episcopus familiarem ſuum ordinare poteſt, ſi per triennium ſecum fuerit commoratus & beneficium quacumque fraude ceſſante ſtatim re ipſa illi conferat, ita diſponente Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. reform. capit. 9. de cuius materia vide Nauar. conſil. 23. & conſil. 26. cum ſequentibus, ſub titul. de temporib. ordinat. Henric. in ſumm. libr. 10. capit. 12. §. 1.

Fr. Emman. par. 2. summ. cap. 14. numer. 10. Petr. de Ledeſina in summ. part. 1. tit. de ſacram. Ordinis cap. 5. conſuſ. 9. verſ. eſtan. Mayol. de irregularit. lib. 4. cap. 2. num. 5. Salz. ad Bernard. cap. 26. verſ. tertius caſus, praxiſ noua epiſcopi. part. 1. cap. 1. num. 15. pag. 31. Iacob. de Graſſi. part. 2. deciſ. auſearum lib. 3. cap. 12. numer. 7. praxiſ altera epiſcopaliſ part. 1. verbo diſmiſſoria pag. 106. & p. 2. verbo Ordo verſ. 5. pag. 78. Flam. de reſignat. lib. 4. queſt. 2. numer. 91. Prolim. de poteſt. Epiſcopi cap. 26. §. 4. Quaranta in summ. Bullar. verbo Ordo verſ. limita in eo, pag. 375. Aare. Anton. Genueſi. in praxiſ Archiep. Neapol. cap. 81. numer. 3. Armend. in addit. ad recopil. legum Naurra in lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis a numer. 33. & numer. 46. cum ſequentibus, Franciſc. Leo in theſauro ſori eccleſiaſtici part. 1. cap. 4. numer. 23. Pbo. Valaſc. allegat. iuris tom. 1. allegat. 5. num. 2. Nicol. Garcia in beneficiis part. 1. cap. 5. numer. 80. cum ſequentibus. Anilam de cenſur. 3. part. diſput. 6. diſt. 7. fol. 233. Soar. eodem tract. diſput. 51. ſect. 2. num. 15. Sayr. eodem tract. lib. 7. cap. 10. verſ. 30. Aloyſ. Ric. in deciſ. curia epiſcopaliſ deciſ. 288. part. 2. & in praxi ſori eccleſiaſtici deciſ. 307. cum ſequentibus in 1. impreſſ. & reſolut. 226. cum ſequentibus in 2. impreſſ. Martin. Fornar. de ſacram. Ordinis cap. 5. ad ſinem. Cened. praxiſ. & canon. queſt. lib. 1. queſt. 38. a numer. 29. Reginald. in praxi ſori penitent. lib. 32. numer. 69. Campanill. in diuerſ. iuris Canon. rub. 9. cap. 9. Bonacina de ſacrament. diſput. 8. queſt. unica punct. 4. numer. 15. cum ſequentibus.

2 Familiarium nomine intelligi debent illi, qui vel patrie poteſtati ſubiſcuntur, vel dominica, & expenſis domini continuo aluntur, indeque communſales dicuntur, cap. vltim. de verbor. ſignific. in 6. Rot. Roman. diuerſ. part. 2. deciſ. 303. numer. 2. Maſcardi. de probat. conſuſ. 755. Car. Tuſch. praxiſ. conſuſ. tom. 3. littera F. conſuſ. 72. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 31. a numer. 16. Chriſtoph. de Paz ad leges ſtyl. l. 32. numer. 26. cum ſequentibus, & probat Cencil. Triden. diſt. cap. 9. ibi, continuat communſalitat. 3 Familiaritas recte probari poteſt per libros tinnelli, quod, ſcilicet a deſcriptus ſit in eo tanquam comedens in tinnello, iuxta Rot. Rom. diuerſ. deciſ. 619. incipit quoniam Garcia, lib. 3. part. 3. licet probatio negatiua deſumi ex eo nequeat, ſi non reperiatur in eo deſcriptus.

4 Item per fidem Architrilini, ſeu Magiſtri domus, vel Calculatoris, & ſimilis, eadem Rot. Rom. diſt. deciſ. 619. num. 2. item per teſtes, ex eadem Rot. Rom. diuerſ. deciſ. 416. incipit dubitatur lib. 3. part. 3. maxime ſi deponant non comediffe in tinnello, ſed illis perſolutas fuiſſe annuatim pecunias pro victu & veſtitiu, iuxta eandem Rot. Rom. in deciſ. 145. incipit in cauſa lib. 2. part. 3. diuerſ. & deciſ. 54. lib. 1. part. 3. 5 Item per fidem quod ſit deſcriptus in rotulo familiarium, iuxta deciſ. Putei 418. incip. Ioann. lib. 1. qui deciſ. 134. incip. Eandem die lib. 3. aliquos inſimul modos cenſet.

6 Familiaris, ad effectum de quo in preſenti, ille debet eſſe, qui cum Epiſcopo fuerit commoratus, & preſens inſeruiert, non tamen is, qui abeſt, etſi ſumptibus Epiſcopi vixerit: ita Salzed. ad Bernard. in praxiſ. cap. 26. verſ. 3. caſus. Mayol. de irregularit. lib. 4. cap. 2. numer. 5. Burg. eodem tit. queſt. 27. num. 13. Prolim. diſt. §. 4. praxiſ epiſcopaliſ noua diſt. cap. 1. numer. 15. part. 31. Fr. Emman. in summ. part. 2. cap. 14. numer. 10. Proſper. de Auguſtino in addit. ad Quarantam in summ. Bullar. verbo Ordo verſ. limita in eo pag. 352. Aloyſ. Ric. in praxi ſori eccleſiaſtici deciſ. 307. in

1. impreſſ. & reſolut. 266. numer. 2. ac reſolut. 267. n. 2. in ſine in 2. impreſſ. Bonacina diſt. diſput. 8. queſt. unica punct. quarto numer. 18.

7 Mens enim, ac ratio finalis Concilij fuit, vt cognolcerentur ab Epiſcopo illius clerici mores, dum per tale tempus ei inſeruiert, cum illoque intra domum commoratus & preſens ſit: ita Mayol. diſt. numer. 5. Prol. diſt. §. 4. Henr. lib. 10. cap. 22. num. 2. Soar. de cenſur. tom. 5. diſput. 31. ſect. 1. numer. 15. Fornar. de ſacram. Ordinis cap. 5. praxiſ noua epiſcopaliſ part. 1. cap. 1. numer. 15. Aloyſ. Ric. diſt. reſolut. 267. numer. 2.

8 Huiusmodi triennium, in quo debent cum Epiſcopis commorari familiares, ad effectum de quo ſupra, ſufficit quod inceperit antequam fuiſſet Epiſcopus: ita deciſum referunt Aloyſ. Ric. in collect. deciſ. part. 3. collect. 596. verſ. amplia §. Nicol. Garcia diſt. cap. 5. num. 83. Galeſt. in marg. caſum conſcientia, verbo Ordo pag. 194. colum. 2. Aloyſ. Ric. in praxi ſori eccleſiaſtici deciſ. 309. in 1. impreſſ. & reſolut. 268. in 2. impreſſ. Fornar. diſt. cap. 5.

9 Item debet huiusmodi triennale tempus eſſe continuum, vt per Campanil. diſt. rub. 9. capit. 9. numer. 12. Aloyſ. Ric. in praxi ſori eccleſiaſtici deciſ. 308. in 1. impreſſ. & reſolut. 267. in 2. impreſſ. vbi numer. 2.

10 Aſſerit quod verbis Epiſcopi aſſerentis quem eſſe familiarem non creditur, & allegat Pariſ. conſil. 136. numer. 31. volum. 4.

11 Debet tamen Epiſcopus ſtatim re ipſa familiari ſuo beneficium conferre, prout deciſum referunt praxiſ epiſcopaliſ verbo diſmiſſoria ad Ordines numer. 1. p. 1. & verbo Ordo verſ. 5. dubitatur pag. 2. Armend. vbi ſupra num. 51. Farinac. nouiſſima Rot. deciſ. 222. Flam. de reſignationibus lib. 4. queſt. 2. num. 92. Nicol. Garcia diſt. part. 2. cap. 5. numer. 85. quod habet locum etiam in minoribus, & prima conſuſa, Naur. conſil. 11. de temporibus ordinat. Rot. Ro. diuerſ. deciſ. 731. part. 1. Fr. Emman. diſt. cap. 14. num. 10. praxiſ epiſcopaliſ part. 2. verbo Ordo ver. 5. dubitatur, poſt medium, Cened. diſt. queſt. 38. numer. 30. verſ. quod decretum, Sayr. deciſ. 26. ſub tit. de temporib. ordinat. Prolim. diſt. §. 4. dicens ſtatim, ſeu paulo poſt Epiſcopum debere beneficium conferre, ſi enim ante conferret ratione beneficij conferendi poteſtatem haberet, & non ratione triennij, quamuis Gabriel Vaſquez p. 3. diſt. 243. num. 49. intelligat ſtatim beneficium aliquod ſine fraude ei conferendum, nimirum quamprimum vacauerit, ne poſtea mendicare cogatur, ſed beneficium quacumque fraude ceſſante, ſtatim re ipſa eſſe conferendum refert deciſum Armend. diſt. loco numer. 45.

12 Pro neceſſitate & commoditate Eccleſiarum ad titulum patrimonij, poſſunt etiam ordinari familiares triennales Epiſcoporum, & debent adſcribi Eccleſiis, pro quarum neceſſitate ſunt ordinati, ita referunt deciſum Nicol. Garcia diſt. cap. 3. numer. 81 & 82. Armend. diſt. loco numer. 47. Vnde apparet falſum quod ait Gabriel Vaſquez diſt. diſput. 243. numer. 49. quod familiares ab Epiſcopo ordinari poteſt, etiamſi patrimonium non habeat, nec vilius Eccleſia neceſſitas virgeat, ſolum enim conceditur licentia Epiſcopo cum ordinandi, quatenus melius ſeruitio eius vti poſſit.

13 Deinde Epiſcopus ordinat familiarem ſuum ad titulum penſionis, ſi pro neceſſitate, vel vtilitate ſuarum Eccleſiarum iudicat ordinandum: ita referunt deciſum Garcia d. cap. 5. num. 81. Armend. d. loco citat. 46. & lib. 1. tit. 8. de patrimonio clericorum num. 20.

S V M M A R I V M.

- 14 Non tamen valet Episcopus diſpenſare cum ſuo familiari trienniali, alias non ſubdito, ſuper illegitimitate, etiam ad minores Ordines; nec ſuper interdictis: ita reſolutum referunt Nicol. Garcia dict. cap. 5. numer. 86. Cenedo pract. & canon. quaſt. libr. 1. quaſt. 38. numer. 31. Sayr. decif. 28. & 29. ſub titul. de temporibus ordinat. Prolin. dict. §. 4. prope finem, Nauar. conſil. 12. & 13. ſub titul. de temporib. ordinat. in nouis, praxis episcopalis dict. verſ. 5. dubitatur, & verſ. 6. Galett. in margarita caſuum conſcientia verbo Ordo pag. 194. colum. 1. Armend. dict. loco num. 48. Aloyſ. Ric. dict. reſolut. 266. in fine, praxis episcopalis noua dict. cap. 1. num. 15. ver. ſublimitari.
- 15 Vbi dicit quod cum familiari iam ordinato collatum eſt ſtatim beneficium, poterit poſtea Episcopus quoad interdicta diſpenſare, quia ratione beneficii collati, illi iam eſt ſubditus, quod etiam refert decifum Armend. num. 50. & ſentit Campanil. in diuerſis iuris Canonici, lib. 9. cap. 9. n. 3. & 4. vbi etiam n. 6.
- 16 Quod vbi cumque Antifites poteſt ſuum ordinare familiarem, poteſt etiam literas dimiſſorias eidem concedere, vt ab alio ſuſcipiat Ordines.
- 17 Episcopus titularis praeſextu cuiuſlibet familiaritatis, aut continuæ commenſalitatſ ſuæ aliquem abſque proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut literis dimiſſoriis, ad aliquos lacros, aut minores Ordines, vel primam tonſuram promouere, ſeu ordinare non valet; quia ei, qui tantum eſt titularis talis promotio eſt interdicta per Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reſormat. cap. 2. ita Aloyſ. Ric. in collect. 596. & dict. reſolut. 226. numer. 2. ver. limita 2. Campanil. dict. cap. 9. numer. 6. praxis noua episcop. part. 1. cap. 1. numer. 15. in fine.
- 18 Vtrum autem magiſter actorum curiæ episcopalis, vt familiaris poſſit ab Episcopo ordinari: vide per tradita ab Aloyſ. Ric. collect. 596. ver. amplia 4. & in praxi fori eccleſiaſtici reſolut. 471. in 2. impreſſ. ſteph. Gratian. M. arch. decif. 133. Marium Antonin. variarum reſolut. libr. 1. reſolut. 75. Campanil. dict. cap. 9. numer. 14.
- 19 Cardinales preſbyteri tonſuram ceteroſque minores Ordines conferunt ſuis familiaribus, Ioann. Andr. quem alij ſequuntur in cap. 1. numer. 2. de ſupplenda neglig. Prælat. Martin. Laudens. in tract. de Card. quaſt. 20. Cardin. Iacob. tract. de Concilio libr. 1. art. 12. verſ. item Cardinalibus, Mayol. de irregul. lib. 4. cap. 20. num. 8. & Rota in vna Cremonen. penſionis 3. Decembris 1582. eſtque decifio 731. numer. 10. par. 1. diuerſ.
- 20 Familiaris, vt quis dicatur necelle eſt, vt fuerit deſtinatus ad aliquod certum ſeruitium, requiriturque & mens & dens Rota in vna Hiſpalen. portionis 2. Maij 1614. coram R. P. D. Andrea, & eſt impreſſa apud Farin. decif. 184. part. 1. tom. 1. vbi num. 2. & 3. deciditur familiaritatem ceſſare vbi cumque familiaris fuit licentiatus, & dimiſſus, & num. 8. quod familiaris poteſt eſſe quiſ licet non comedat in tinello, vt puta quia recipit portionem in pecunia, vel eam habet extra domum.
- Familiares etiam ſeu officiales Papæ, ac familiares Cardinalium (eſſi Cardinales habitarent Romæ) atque etiam Episcoporum in Curia reſidentium, qui ſaltem per triennium habitauerint in Vrbe, poſſunt de licentia ipſorum à Vicario Sanctiſſimi promoueri, dum tamen ſupradicti omnes ſufficientem titulum habeant, & alia à iure requiſita, refert decifum Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declar. numer. 49.

- 1 Episcopi titulares, ſi aliquem promoucant ad quemcumque Ordinem ſine licentia proprii Episcopi, ſunt ab exercitio pontificalium per annum ſuſpenſi.
- 2 Pius V. ſummus Pontifex conſtitutionem edidit ſuper creandis huiusmodi titularibus Episcopis.
- 3 Sixtus V. aliam Conſtitutionem edidit contra Episcopos, & alios Prælatos in Ordinem collatione peccantes, qua poſtea reſtriſta fuit per aliam Clementis VII.
- 4 Episcopus ordinans in alia diœceſi abſque licentia expreſſa ordinarij loci ſuſpenditur à pontificalibus.
- 5 Suſpenſus à pontificalibus prohibetur etiam ab his, quæ ſunt ſibi alias vt Pontifici permiſſi, & à dependentibus ab eis.
- 6 Suſpenſus à pontificalibus miſſam priuatim celebrare non prohibetur.
- 7 Miſſam cum Mitra, & baculo celebrare non poteſt Episcopus ſuſpenſus à pontificalibus.
- 8 Episcopus ſi in aliena diœceſi inaduerſenter calices, vel corporalia benedicit à ſuſpenſione non excuſatur.
- 9 Pontificalia inſignia quæ ſunt.
- 10 Episcopi qui habent diœceſim, extra illam munus ſuum exercere non poſſunt.
- 11 Episcopi ſi contra prohibitionem aliquem ad Ordines promoucant, valide eos conferunt, licet puniri poſſint.
- 12 Episcopus alienus volens conferre Ordines in loco exempto, non ſolum debet habere licentiam ſuperioris loci exempti, ſed etiam illius Episcopi intra cuius fines locus exemptus conſtitutus eſt.
- 13 Episcopus pontificalia exercere non poteſt in loco exempto etiam vocatus, niſi accederet licentia Episcopi diœceſis, vbi locus eſt conſtitutus.
- 14 Episcopus alienus non poteſt à Patriarcha induci ad ſubeundum munera Pontificalia in diœceſi alicuius Episcopi ſuffraganei, niſi de ipſius licentia.
- 15 Prima clericalis tonſura ſecundum aliquos poteſt conferri ab Episcopo ſui ſubditis in aliena diœceſi.
- 16 Episcopus, & Vicarius habent facultatem faciendæ actus voluntariæ iuriſdictionis extra territorium, poſſuntque concedere dimiſſorias.
- 17 Excommunicare, & abſolvere poteſt ſubditum ſuum Episcopus extra territorium exiſtens.
- 18 Episcopus extra ſuam diœceſim quando poſſit exercere contentioſam iuriſdictionem.
- 19 Suſpenſus à pontificalibus in illis celebrando, an ſine irregularis.

EPISCOPI TITVLARES
aliique extra ſuam diœceſim, an ſine
Episcopi proprii licentia nullum ordi-
nare poſſint.

ALLEGATIO VI.

1 Episcopi Eccleſiarum, quæ in partibus infidelium conſiſtunt, qui titulares vocantur, in quocumque loco etiam quâcumque exempto, & nullius diœceſis, ſi quem promoucant ad quemcumque Ordinem, etiam primam tonſuram, cuiuſvis priuilegij, etiam familiaritatis praeſextu, ſi ſine licentia ipſius proprii Ordinarij, ſunt ab exercitio pontificalium per annum ſuſpenſi, decidit

Concil. Trident. sess. 14. de reformat. capite secundo, tenent Franc. Leo in thesauro fori ecclesiastici p. 3. cap. 8. num. 16. & p. 1. cap. 4. numero 24. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 48. q. 6. Henric. in sum. lib. 14. cap. 17. §. 3. in fine littera A. Galett. in marg. casuum conscientiae verbo Episcopus pag. 100. colum. 1. Aloys. Ric. in praxi fori ecclesiastici resolut. 495. in notabilibus de materia Episcoporum num. 1. in 2. edit.

2 Pius V. post publicationem Concilij Trident. decreto suo consistoriali sancit huiusmodi Episcopos non esse creandos, neque suffraganeos dandos, nisi Ecclesijs Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & cum certo stipendio perpetuo ad minus 200. aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui propria auctoritate ab ipso percipi possint.

3 Deinde Sixtus V. in sua Constit. quæ incipit, sanctum & salutare, in 2. p. Bullarj Rom. cap. 29. diuersas alias penas, & censuras ecclesiasticas contra Episcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & similiter contra clericos, tam seculares, quam regulares male promotos constituit, absolutionem, & dispensationem Sedi Apostolicæ referuando; quam Clemens VIII. ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitutionis Pij Papæ II. & dispositionem decretorum sacri Concilij Triid. in omnibus, exceptis contra simoniace ordinantes, & ordinatos per eundem Sixtum V. inflicti, restrinxit atque reduxit, vt in Constitutione, & reductione de qua per Sayr. de censur. lib. 4. cap. 17. in fine, ubi etiam tenet, quod qui in penas prædictæ Bullæ Sixti V. antequam illa Clementis VIII. Constitutio edita, & promulgata fuisset, inciderunt, à prædictis penis virtute posterioris Clementis VIII. Constitutionis non liberantur, sed earum absolutionem, & dispensationem à Summo Pontifice petere, & obtinere tenentur, ac si d. Constitutio Clementis VIII. edita non fuisset.

4 Episcopus ordinans in alia diocesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Episcopi personas non subditas, suspenditur à pontificalibus, ita decidit *Concil. Trident. d. cap. 2. salzed. ad Bernard. in pract. cap. 26. gloss. sine licentia sui Præfatus vers. 3. casus est. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 89. vers. 3. Henric. in sum. lib. 3. de excommunication. c. 38. §. 1. vers. 1. Episcopus, Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 6. cap. 1. num. 2. & rub. 9. cap. 4. per totum, Thom. Valasc. alleg. iuris to. 1. alleg. 43. numero 18. Bonacina de censur. disp. 3. quæst. 6. punct. 5. num. 21.*

5 Vtile est scitu quænam pontificalium nomine veniant? & imprimis gloss. verbo à pontificalibus, in extranagant. suscepti regiminis, de elect. docet suspensum à pontificalib. prohiberi etiam ab his, quæ sunt sibi alias, vt Pontifici permissa, & à dependentibus ab eis, velur ab Ordinum celebratione, frontis Chrismatione, Basilicarum, seu Virginum consecratione, & similibus.

6 Sic igitur suspensus quamuis missam priuatim celebrare non prohibetur, vt ex reg. tex. in c. significauit de corpore vit. post Syluest. & Nau. docent Henric. lib. 13. cap. 32. numero secundo, Auila de censur. p. 3. disp. 2. dub. 2. conc. 10. aut alia facere sine ornamentis pontificalibus, quæ ei ratione sacerdotalis officij competunt, vt baptizare, pœnitentias dare, & similia, Missæ tamen sacrum cum Mitra & baculo celebrare non potest, ita Aloys. Ric. in

praxi fori ecclesiastici decis. 467. in 1. impress. & resolut. 440. in 2. impress. vbi num. 3. asserit sub hac suspensione non prohiberi exercitium iurisdictionis episcopalis, & post alios citat Pzolin. de censur. tab. 4. cap. 6. §. 6. n. 5.

8 Nec ab hac suspensione excusatur Episcopus si in aliena diocesi inaduertenter calices, vel corporalia benedicat, ita praxis Episcopi p. 2. verbo Episcopi vers. secundo, Franc. Leo in thesauro fori ecclesi. p. 3. cap. 8. num. 15.

9 Pontificalia insignia, quibus Episcopi vt possunt esse Mitram, chirotecas, baculum, dalmaticas, & sandalia testatur Isidor. Moscon. in suo tract. de mag. militantis Ecclesiæ p. 1. lib. 1. cap. 8. vers. ornamenta, quibus doctissimus Campanil. d. cap. 3. m. 3. addit muzzettam, capam pontificalem, galerum, quem duplicis formæ habere oportet, alterum quo in solemnioribus equisitionib. vtantur, alterum simpliciorem, vtumque tamen ex lana, & serico viridi exornatum, iuxta modum in ceremoniali descriptum lib. 1. cap. 3.

10 Episcopi autem, qui non sunt titulares etiam extra suam diocesim munus suum exercere non possunt, nec absque licentia Ordinarij loci ordinare personas, quæ non sunt subiectæ illi Ordinarij: nisi habeant dimissorias generales à suis Ordinarijs: ita *Concil. Trident. sess. 6. de reformat. cap. 5. Nauar. consil. 69. de sent. excommunicat. Cened. ad decretum collect. 52. nu. 1. Henric. in sum. p. 2. lib. 11. c. 3. §. 2. in fine, iuncto commen. littera S. salzed. ad Bernard. in pract. cap. 26. littera A. Gutier. canon. lib. 1. cap. 26. num. 26. Flamin. de resig. lib. 1. q. 17. num. 17. praxis episcopalis p. 1. verb. Archiepiscopus num. 2. pag. 16. & p. 2. verb. Episcopus pag. 45. Petr. de Ledesm. in sum. p. 1. de sacram. Ordinis c. 8. conclus. 4. dub. 4. Bonacina de censur. disp. 3. q. 6. punct. 3. num. 27. Armend. in addit. ad recopil. legum Nauaræ in li. i. tit. 18. l. 7. de Episcopis num. 68. praxis noua episcopalis p. 1. cap. 1. num. 46. pag. 35. Campanil. d. c. 5. num. 6.*

11 Si tamen contra prohibitionem de qua per *Concil. Trident. in d. cap. 5. ordinatio proprii Episcopi extra territorium fiat, valida erit: licet puniri possit, vt resoluunt Henric. lib. 11. cap. 3. §. 2. in fine littera S. & Pzolin. de potestate Episcopi c. 4. §. 14. num. 2.*

12 Episcopus alienus valens conferre Ordines in loco exempto, non solum debet habere licentiam superioris loci exempti: sed etiam illius Episcopi intra cuius fines locus exemptus est constitutus: ita referunt *decisum Aloys. Ric. in praxi fori ecclesi. post resolut. 495. in notabilibus de materia Episcopi. Galett. in marg. casuum conscientiae verbo Episcopus pag. 100. col. 2. Armend. d. loco numero 35. vbi num. 68.*

13 Refert etiam *decisum non posse Episcopum pontificalia exercere in loco exempto, & iurisdictionis non Episcopi, sed inferioris, vocatum tamen ab ipso inferiore, sine licentia Episcopi intra cuius diocesis fines esset locus ille, etiam si ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare Episcopum, quem maluerit ad ministrandum sacramentum Confirmationis, dummodo locus istius exempti sit infra fines diocesis alicuius, ita vt non sit nullius, quia tunc non posset. Non tamen me latent verba illa posita in d. c. 5. Concil. Trident. ibi, Ordinarij loci, intelligenda de Episcopo, in cuius diocesi locus est constitutus, non de Prælato inferiori etiam exempto, si fides adhibenda sit Galett. ita decisum attestant verbo verba.*

14 Nec etiam Episcopus alienus potest à Patriarcha induci ad subeunda munera pontific. in diœcesi alicuius Episcopi suffraganei, nisi de ipsius licentia, quod etiam decisum referunt idem Galetr. d. verbo Episcopus, & Alosf. Ric. ubi proxime q. 14. num. 29. & 65. & in praxi beneficii rub. de ecclesiasticis & à quibus, & quomodo credentur n. 13. Henric. in sum. lib. 3. cap. 6. §. 6. quem refert & sequitur Bonocina de sacram. disp. 39. q. unica p. 2. nu. 13. quæ sententia ex supra relatis non est admittenda, illamque sibi summo opere displicere asserit Campanil. in divers. iuris Canonici rub. 6. cap. 1. num. 2.

16 Episcopus & Vicarius habent facultatem faciendi actus voluntariæ iurisdictionis extra territorium, prout resoluunt Prolim. d. §. 14. n. 4. Card. Tusch. lit. 1. concl. 546. Stephan. Gratian. disceptation. forens. c. 127. à princip. & num. 6. asserit, quod possunt concedere dimissorias in aliena diœcesi.

17 Sic etiam Episcopus extra territorium existens potest excommunicare, & absolvere subditum suum, ut tenet Gonzal. ad regulam 8. Cancel. gloss. 62. num. 12. ubi num. 11. resoluunt quod potest.

18 Episcopus extra suam diœcesim iurisdictionem contentiosam exercere potest, quando causa commissio non vertitur, & effectus confertur in suam diœcesim, de quo etiam Grat. d. cap. 127. n. 8. vel quando Episcopus diœcesis permetteret, modo litigantes in id consentiant, ut post alios resoluunt Prolim. d. §. 14. num. 4. vers. secundo excipitur.

19 Quæstio est in hac materia difficilis, an scilicet suspensus à pontificalibus in illis celebrando fiat irregularis: partem negativam tenet gloss. verbo Sacerdotalis vers. scias in cap. 2. de officio deleg. lib. 6. sequuntur Innoc. in cap. 1. verbo à divinis de sentent. excom. eod. lib. D. Antonin. p. 3. sum. tit. 28. cap. 4. ultra med. Cov. in Clem. si furiosus p. 1. §. 1. num. vers. secundum, Jacob. de Grassis in aureis decis. lib. 4. cap. 15. num. 3. qui in eo præcipuè nituntur, quod pontificalia non sunt de substantia Ordinis, celebrationis, aut officij, cum sine illis quodlibet officium fieri possit. Contrariam tamen sententiam tenuerunt Calderin. in tract. de interdicto meib. 2. q. 3. Navar. in man. cap. 27. num. 163. vers. ex quo infertur primo, Rinal. in candel. tit. de suspens. numero 146. moti ex eo, quia cum episcopatus per se Ordo sit, celebrare in apparatu episcopali, seu pontificali est exercere actum proprium Ordinis episcopalis, à quo Episcopus suspensus est, succeditque proinde reg. tex. in cap. 1. in fine vers. sciturus de re iudic. lib. 6. inter quas tamen opiniones elegantem distinctionem tradit Prol. de censuris lib. 1. cap. 14. §. 1. num. 2. quam melius explicat san. eod. tract. lib. 4. cap. 16. num. 17. cum duobus sequentibus, ubi plene videri poterit.

- 1 Referuntur Doctores, qui agunt de materia huius allegationis.
- 2 Accedente licentia, & consensu proprii Episcopi, potest alienus non suo subdito Ordines conferre.
- 3 Dimissorias usus antiquissimus.
- 4 Dimissorias concedere possunt, qui ad Ordines valent promovere.
- 5 Dimissoria ab Episcopo excommunicato, vel suspensio declarato non sunt valida, possuntque subditi se facere ordinari à viciniori Episcopo.
- 6 Inferiores Prelati dimissorias concedere nequeunt, nisi ex consuetudine legitime præscripta, aut alio peculiari iure potestatem acquisissent eas dandi.
- 7 Abbates, alijque exempti hodie huiusmodi dimissorias clericis secularibus concedere non possunt.
- 8 Ordinarius privative ad Episcopum habens ius visitandi, & congregandi Synodum, potest dimissorias concedere.
- 9 Vicarius generalis Episcopi sine speciali mandato huiusmodi dimissorias concedere non potest.
- 10 Capitulum sede vacante, non nisi elapso anno à die obitus Præsulis, potest dimissorias concedere, nisi archiepiscopi, sub certis poenis.
- 11 Amplia etiam si Capitulum haberet territorium distinctum ob immemorabilem possessionem.
- 12 Vicarius à Capitulo sede vacante concedens dictas dimissorias non archiepiscopo, & ante elapsum annum, quas poenas incurrat?
- 13 Vicarius Papæ non prohibetur, etiam si statim post vacantem sedem, dimissorias impartiri.
- 14 Capitulum sede vacante ante lapsum anni vacationis sedis potest obtinere facultatem à sede Apostolica de suscipiendo Ordines, cum licentia sui Ordinarii, huiusmodi facultatem subordinatam concedere.
- 15 Privilegium obtinens à sede Apost. ad recipiendos Ordines à quolibet Episcopo, non indiget novis literis dimissorialibus, sed testimonialibus tantum proprii Ordinarii de vita, & moribus.
- 16 Capitulum sede vacante potest concedere literas testimoniales, licet concedere nequeat dimissorias.
- 17 Capitulum sede vacante potest extero Episcopo concedere exercitium pontificalium, & ordinationem propriorum subditorum, non tamen subditorum vacantis sedis.
- 18 Regulares Superiores suis monachis dimissorias concedunt.
- 19 Dimissorias cum antiquitus Episcopi dabant, non eum examinabant cui concedebant, at illum Ordinario examinandum dimittebant.
- 20 Episcopo hodie præcipitur non ordinandum dimittat, nisi examinatum, & approbatum.
- 21 Episcopus ex alia legitima causa, quam ægritudinis, potest dimissoriales literas subditi concedere ad Ordines apud alienos Episcopos recipiendos.
- 22 Episcopus cui examinatus, & approbatus ordinandus dimittitur, potest illum iterum examinare.
- 23 Dimissoria semper valent, tum vivente, tum defuncto dante.
- 24 Dimissoria data à Capitulo sede vacante per ingressum moderni Episcopi non expirant.
- 25 Episcopus novus potest per edictum omnes, & quasque dimissorias à prædecessoribus, siue à Capitulo sede vacante concessas, renovare.
- 26 Pro dimissorijs ad ordines recipiendos, nihil recipi debet ab Episcopo, eiusve ministris.
- 27 Notarius pro singulis dimissorijs, seu testimonialibus

litteris decimam partem vniuersi auri recipere tantum potest, nisi salarium sit ei constitutum, vel consuetudo ad sit nihil accipiendi.

28 Notarius post confecta instrumenta, & tradita partibus, potest quod ab ordinatis sponte offertur, accipere.
29 Episcopus absens à sua diocesi potest suis subditis dimissorias concedere.

EPISCOPVS DIMISSORIAS

litteras, quibus, & quando concedat?

ALLEGATIO VII.

DE materia huius allegat. late agunt *Rega tom.*
2. de *Curis* cap. 14. §. 8. num. 31. *Rebuff.* resp.
2. *Fr. Emman.* in *sum.* p. 2. cap. 14. num. 2. & *quest.*
Regular. tom. 1. q. 18. art. 1. *Hemig.* in *sum.* lib. 10. c. 23.
§. 3. *Petr. Ledesma* in *sum.* p. 1. de *sacram.* Ordinis cap.
8. *Azgr.* in *lit.* moral. p. 1. lib. 12. cap. 20. q. 7. & p. 2.
lib. 3. cap. 48. q. 15. vers. *ceterum*, praxis *Episcop.* p. 1.
verbo *Abbas*. *Flores de Mena* *uari.* lib. 3. q. 24. num. 4.
& m. 32. *Thom. Palasc.* alleg. iuris to. 1. alleg. 3. num.
6. *Campanil.* in *diuersorio* iuris *Canonici* rub. 9. cap. 7.
& 8. plures ex antiquiorib. referunt *Cened.* ad *De-*
cretal. collect. 105. praxis noua *episcop.* p. 1. cap. 1. à m. 11.
2. *Accedente* licentia, & consensu proprii *Episcop.*
potest alienus non suo subdito Ordines con-
ferre c. *Episcopum* 9. q. 1. & cap. 1. in *intro* c. cum nullus
de *tempor.* ordinat. lib. 6. hic autem consensus litte-
rarie præstandus est ex *Felino* in cap. *super his* vers.
sexta. & *ultima* *concl.* sub num. 13. de *accusat.* vbi *In-*
noc. *Rebuff.* in *praxi* *benefic.* rub. *forma* *dimiss.* *litterar.*
num. 34. Præfate autem litteræ, dimissoriae vocan-
tur à *Concilio* *Trid.* sess. 23. de *reformat.* cap. 10. & *sess.*
7. de *reform.* cap. 10. vbi etiam *Reuerendæ* dicun-
tur, quo nomine *Hispani* vtuntur.
3 Illarum vsum antiquissimum fuisse non dubita-
tur, tempore quidem *Diui Augustini* eas extitisse
atque in vfu fuisse testatur *ipsemet* in *epistola* ad *cle-*
rum *Hipponen.* 137. vers. *cum istamet causa* & tempo-
re *Concilij* *Niceni* in cap. 2. dist. 73.
4 Dimissorias concedere possunt cuncti *Episco-*
pi, quos attendit iuris sanctione, priuilegio, vel con-
suetudine, ad ordines valent aliterum ex *glos. fin.* in
cap. *nullus* de *tempor.* ordinat. in 6. is enim potest di-
missorias concedere, qui & ordinate potest c. 1. 62.
dist. *Seraph.* *decis.* 985. num. 3. *Campan.* rub. 6. cap. 3.
nu. 13. *prope finem*, eo quod potest quis per alium
facere quod per se ipsum exequi non detinetur ex
reg. potest quis, de *regulis* iuris, in 6.
5 Nisi fuerit excommunicatus, vel suspensus de-
claratus, tunc enim dimissoriae ipsius non vale-
rent, sed subditi possent se facere ordinari à vic-
riori *Episcopo*: incumbit tamen ipsis onus pro-
bandi *Episcopum* fuisse excommunicatum c. 2. de
tempor. ordin. in 6. praxis noua *episcop.* d. capite primo,
num. 13.
6 Inferiores autem *Praelati* eas nequeunt conce-
dere, nisi à Sede *Apof.* fuerit eisdem specialis da-
ta potestas, ex d. cap. cum nullus §. inferiores; aut nisi
aliquo peculiari iure potestatem acquisissent eas
dandi per ea quæ scribit *Panorm.* in cap. *accedenti-*
bus num. 2. de *excess.* *Praelatorum*, præsertim ex con-
suetudine legitime præscripta, iuxta *glos.* verbo *in-*
dultum in d. §. inferiores, resoluunt *Capell.* *Theof.*

decis. 451. *Petr. Greg.* *Synagm.* iuris li. 40. cap. 2. num.
19. *Campanil.* d. rub. 9. cap. 8. num. 2.

7 Exemptis olim licebat huiusmodi dimissorias
impartiri ex d. cap. cum nullus vbi *Ioan. And.* nu. 2.
Anch. ver. in exemptis sub num. 3. & *Franch.* num. 5.
Hodie tamen iure nouiori *Concilij* *Trid.* sess. 23. de *re-*
format. cap. 10. neque ipsi *Abbat.* neque alij etiã
exempti, aut collegia, vel *Capitula* quæcunque
etiam *Ecclesiarum* *Cathedralium*, litteras dimissor-
ias clericis secularibus, vt ab alijs Ordines susci-
pian, concedere valent, vnde *Hemig.* in *summa*
lib. 10. cap. 22. §. 3. affirmat personas quilibet
extra *Praefulem*, etiam habentes iurisdictionem
quasi *episcopalem* contentiosam & voluntariam,
nequire dicta elargiri licentiam, & in *commento* *lit.*
T. attestatur ita *Roma* obtinuisse *Episcopum* *Sal-*
manticen. in an. 1581. cõtra *Capitulũ* *sue* *Ecclesiæ*.

8 Nisi tamen esset Ordinarius priuatiuè ad *Epis-*
copum, iusque haberet visitandi, & congregandi
Synodum, contra quem non intrare dispositio-
nem *Concilij* *Trid.* sess. 23. cap. 10. defendit *Stephan.*
Grat. *discept.* *forens.* tom. 2. cap. 112. quem refert, &
sequitur *Campan.* d. cap. 8. num. 4.

9 Vicarius generalis *Episcopi* huiusmodi dimis-
sorias litteras concedere non potest, cum ad id vi-
cariatus officium non extendatur, nisi *Episcopo* in
remotis agente, d. c. cum nullus, ibi, *officialis*, & in §.
Episcopo, vbi *glos.* verbo *remotis*. *Anton. Cuch.* lib. 2. in-
stit. *maiorum.* tit. 8. m. 110. *Mandos.* ad *reg.* 24. *Cancel.*
q. 6. n. 9. & 10. *Rebuff.* in *praxi* in *forma* *vicariatus.* nu.
47. *Iacob.* *Sbrey.* de officio *vicarij* li. 2. q. 41. *Petr. Gregor.*
Synag. iuris lib. 16. cap. 9. post num. 3. *Gutier.* *Canonic.*
lib. 2. cap. 17. numero 20. praxis *episcop.* p. 2. verbo *vicari-*
us §. 4. *Azgr.* in *lit.* moral. p. 2. li. 3. cap. 45. q. 7. *Rego-*
lin. de officio, & potestate *Episcopi*, cap. 4. §. 7. vers. *quin-*
to *dimissorias*, praxis noua *episcop.* d. cap. 1. nu. 13. vers.
concedit. *Narbona* de *appellat.* à *vicario* ad *Episcopum*
p. 1. n. 197. *Campanil.* d. cap. 8. num. 3.

10 *Capitulo* Sede vacante antiquitus libera con-
cedebatur facultas dimissorias illico concedendi,
per d. cap. cum nullus, quæ nouissimo iure *Concilij*
Trid. sess. 7. de *reformat.* c. 10. restituta est, vt non nisi
elapso anno a die obitus *Praefulis* numerado, queat
dimissorias concedere, præterquam illi, qui alicuius
beneficij recepti, vel recipiendi, arctatus fuerit,
alias *Capitulum* contraveniens *ecclesiastico* subiac-
ceat *interdicto*, & ordinati si in minoribus *Ordini-*
bus cõstituti fuerint, nullo priuilegio clericali, ma-
ximè in criminalibus, gaudeant, in maioribus vero
ab executione *Ordinum* ad beneplacitum futuri
Praelati, sint ipso iure suspensi: vide *Emman.* sã verbo
Ordo num. 29. *Rebuff.* in *praxi* *benef.* tit. de *denolur.* num.
67. *Card. Tolet.* in *sum.* li. 1. cap. 49. num. 2. *Nauar.* *conf.*
44. de *tempor.* ordinat. *Sayr.* *decis.* 65. eod. tit. praxis
episcop. p. 1. verbo *Capitulum* in *princip.* pag. 83. *Petr.*
de *Ledesma* in *sum.* p. 1. de *sacram.* Ordinis cap. 8. *con-*
cl. 3. *Hemig.* lib. 10. cap. 22. num. 3. *Azgr.* d. p. 2.
lib. 3. cap. 49. q. 5. *Soar.* tom. 5. de *cenfuris* disp. 31. *sess.*
1. num. 20. prax. noua *episcop.* p. 1. cap. 1. numero 13.
vers. *Capitulum*. *Formar.* de *sacram.* Ordinis cap. 4. nu.
4. *Francisc.* *Leon.* in *thesauro* *fori* *eccles.* p. 3. cap. 8. num.
47. cum sequentibus, *Reyndina* in *promptuario* *recept.* *sen-*
tent. tom. 1. tit. 10. à num. 1. *Campanil.* d. cap. 8. num. 5.
Donacina de *sacram.* disp. 8. *quest.* vni. puncto 4. nu-
mero 22. *Quaranta* in *summa* *bullarj* verbo *Capitulum*.
11 Sede vacante, vers. decimo quarto, vbi ampliat
procedere etiam si *Capitulum* haberet territorium
distinctum, & exemptum ob immemorabilem pos-

14 Nec etiam Episcopus alienus potest à Patriarcha induci ad subeunda munera pontific. in diœcesi alicuius Episcopi suffraganei, nisi de ipsius licentia, quod etiam decisum referunt idem Galetr. d. verbo Episcopus, & Alosf. Ric. ubi proxime, nec Archiepiscopus hoc ipsum facere potest cum sub eadem prohibitionem, quæ est penes Episcopum, comprehendatur quoad materiam de qua agimus, ut resoluit praxis Episcopalis p. 1. verb. Archiepiscopus vers. ad secundum.

19 Primam clericalem tonsuram Episcopos in aliena diœcesi suis subditis conferre posse non debent, qui teneant, ut Barbat. in cap. nouit nu. 18. de officio legati, Rebuff. in tract. nominat. q. 14. num. 29. & 65. & in praxi beneficii rub. de ecclesiasticis & à quibus, & quomodo credentur n. 13. Henric. in sum. lib. 3. cap. 6. §. 6. quem refert & sequitur Bonocina de sacram. disp. 39. q. unica p. 2. nu. 13. quæ sententia ex supra relatis non est admittenda, illamque sibi summo opere displicere asserit Campanil. in diuers. iuris Canonici rub. 6. cap. 1. num. 2.

16 Episcopus & Vicarius habent facultatem faciendi actus voluntariæ iurisdictionis extra territorium, prout resoluit Prolim. d. §. 14. n. 4. Card. Tusch. lit. 1. concl. 546. Stephan. Gratian. disceptation. forens. c. 127. à princip. & num. 6. asserit, quod possunt concedere dimissorias in aliena diœcesi.

17 Sic etiam Episcopus extra territorium existens potest excommunicare, & absolueret subditum suum, ut tenet Gonzal. ad regulam 8. Cancel. gloss. 62. num. 12. ubi num. 11. resoluit quod potest.

18 Episcopus extra suam diœcesim iurisdictionem contentiosam exercere potest, quando causa commissio non vertitur, & effectus confertur in suam diœcesim, de quo etiam Grat. d. cap. 127. n. 8. vel quando Episcopus diœcesis permetteret, modo litigantes in id consentiant, ut post alios resoluit Prolim. d. §. 14. num. 4. vers. secundo excipitur.

19 Quæstio est in hac materia difficilis, an scilicet suspensus à pontificalibus in illis celebrando fiat irregularis? partem negatiuam tenet gloss. verbo Sacerdotalis vers. scias in cap. 2. de officio deleg. lib. 6. sequuntur Innoc. in cap. 1. verbo à diuinis de sentent. excom. eod. lib. D. Antonin. p. 3. sum. tit. 28. cap. 4. ultra med. Cou. in Clem. si furiosus p. 1. §. 1. num. vers. secundum, Jacob. de Grassis in aureis decis. lib. 4. cap. 15. num. 3. qui in eo præcipue nituntur, quod pontificalia non sunt de substantia Ordinis, celebrationis, aut officij, cum sine illis quodlibet officium fieri possit. Contrariam tamen sententiam tenuerunt Calderin. in tract. de interdicto meib. 2. q. 3. Nauar. in man. cap. 27. num. 163. vers. ex quo infertur primo, Rinal. in candel. tit. de suspens. numero 146. moti ex eo, quia cum episcopatus per se Ordo sit, celebrare in apparatu episcopali, seu pontificali est exercere actum proprium Ordinis episcopalis, à quo Episcopus suspensus est, succeditque proinde reg. tex. in cap. 1. in fine vers. sciturus de re iudic. lib. 6. inter quas tamen opiniones elegantem distinctionem tradit Prol. de censuris lib. 1. cap. 14. §. 1. num. 2. quam melius explicat san. eod. tract. lib. 4. cap. 16. num. 17. cum duobus sequentibus, ubi plene videri poterit.

- 1 Referuntur Doctores, qui agunt de materia huius allegationis.
- 2 Accedente licentia, & consensu proprii Episcopi, potest alienus non suo subdito Ordines conferre.
- 3 Dimissorias usus antiquissimus.
- 4 Dimissorias concedere possunt, qui ad Ordines valent promouere.
- 5 Dimissoria ab Episcopo excommunicato, vel suspensio declarato non sunt valida, possuntque subditi se facere ordinari à viciniori Episcopo.
- 6 Inferiores Prelati dimissorias concedere nequeunt, nisi ex consuetudine legitime præscripta, aut alio peculiari iure potestatem acquisissent eas dandi.
- 7 Abbates, alijque exempti hodie huiusmodi dimissorias clericis secularibus concedere non possunt.
- 8 Ordinarius priuatiue ad Episcopum habens ius visitandi, & congregandi Synodum, potest dimissorias concedere.
- 9 Vicarius generalis Episcopi sine speciali mandato huiusmodi dimissorias concedere non potest.
- 10 Capitulum sede vacante, non nisi elapso anno à die obitus Præsulis, potest dimissorias concedere, nisi archiepiscopi, sub certis pœnis.
- 11 Amplia etiam si Capitulum haberet territorium distinctum ob immemorabilem possessionem.
- 12 Vicarius à Capitulo sede vacante concedens dictas dimissorias non archiepiscopo, & ante elapsum annum, quas pœnas incurrat?
- 13 Vicarius Papæ non prohibetur, etiam si statim post vacantem sedem, dimissorias impartiri.
- 14 Capitulum sede vacante ante lapsum anni vacationis sedis potest obtinere facultatem à sede Apostolica de suscipiendo Ordines, cum licentia sui Ordinarii, huiusmodi facultatem subordinatam concedere.
- 15 Priuilegium obtinens à sede Apost. ad recipiendos Ordines à quolibet Episcopo, non indiget nouis literis dimissorialibus, sed testimonialibus tantum proprii Ordinarii de vita, & moribus.
- 16 Capitulum sede vacante potest concedere literas testimoniales, licet concedere nequeat dimissorias.
- 17 Capitulum sede vacante potest extero Episcopo concedere exercitium pontificalium, & ordinationem propriorum subditorum, non tamen subditorum vacantis sedis.
- 18 Regulares Superiores suis monachis dimissorias concedunt.
- 19 Dimissorias cum antiquitus Episcopi dabant, non eum examinabant cui concedebant, at illum Ordinario examinandum dimittebant.
- 20 Episcopo hodie præcipitur non ordinandum dimittat, nisi examinatum, & approbatum.
- 21 Episcopus ex alia legitima causa, quam ægritudinis, potest dimissoriales literas subditis concedere ad Ordines apud alienos Episcopos recipiendos.
- 22 Episcopus cui examinatus, & approbatus ordinandus dimittitur, potest illum iterum examinare.
- 23 Dimissoria semper valent, tum viuente, tum defuncto dante.
- 24 Dimissoria data à Capitulo sede vacante per ingressum moderni Episcopi non expirant.
- 25 Episcopus nouus potest per edictum omnes, & quasque dimissorias à prædecessoribus, siue à Capitulo sede vacante concessas, renouare.
- 26 Pro dimissorijs ad ordines recipiendos, nihil recipi debet ab Episcopo, eiusque ministris.
- 27 Notarius pro singulis dimissorijs, seu testimonialibus

litteris decimam partem vniuersi auri recipere tantum potest, nisi salarium sit ei constitutum, vel consuetudo ad sit nihil accipiendi.

28 Notarius post confecta instrumenta, & tradita partibus, potest quod ab ordinatis sponte offertur, accipere.
29 Episcopus absens à sua diocesi potest suis subditis dimissorias concedere.

EPISCOPVS DIMISSORIAS

litteras, quibus, & quando concedat?

ALLEGATIO VII.

DE materia huius allegat. late agunt *Rega tom.*

2. de *Curis* cap. 14. §. 8. num. 31. *Rebuff.* resp.

2. *Fr. Emman.* in *sum.* p. 2. cap. 14. num. 2. & *quest.*

Regular. tom. 1. q. 18. art. 1. *Hemig.* in *sum.* lib. 10. c. 23.

§. 3. *Petr. Ledesma* in *sum.* p. 1. de *sacram.* Ordinis cap.

8. *Azgr.* in *lit.* moral. p. 1. lib. 12. cap. 20. q. 7. & p. 2.

lib. 3. cap. 48. q. 15. vers. *ceterum*, praxis *Episcop.* p. 1.

verbo *Abbas*. *Flores de Mena* vari. lib. 3. q. 24. num. 4.

& m. 32. *Thom. Palasc.* alleg. iuris to. 1. alleg. 3. num.

6. *Campanil.* in *diuersorio* iuris *Canonici* rub. 9. cap. 7.

& 8. plures ex antiquiorib. referunt *Cened.* ad *De-*

cretal. collect. 105. praxis noua *Episcop.* p. 1. cap. 1. à m. 11.

2. *Accedente* licentia, & consensu proprii *Episcop.*

potest alienus non suo subdito Ordines con-

ferre c. *Episcopum* 9. q. 1. & cap. 1. in *intro* c. cum nullus

de *tempor.* ordinat. lib. 6. hic autem consensus litte-

rarie præstandus est ex *Felino* in cap. super his vers.

sexta. & ultima *concl.* sub num. 13. de accusat. vbi *In-*

noc. *Rebuff.* in *praxi* benef. rub. forma dimiss. litterar.

num. 34. Præfate autem litteræ dimissoriae vocan-

tur à *Concilio* *Trid.* sess. 23. de reformat. cap. 10. & sess.

7. de reform. cap. 10. vbi etiam *Reuerendæ* dicun-

tur, quo nomine *Hispani* vtuntur.

3 Illarum vsum antiquissimum fuisse non dubita-

tur, tempore quidem *Diui Augustini* eas extitisse

atque in vfu fuisse testatur *ipsemet* in *epistola* ad *cle-*

rum Hipponen. 137. vers. cum *issamet causa* & tempo-

re *Concilij* *Niceni* in cap. 2. dist. 73.

4 Dimissorias concedere possunt cuncti *Episco-*

pi, quos attenda iuris sanctione, priuilegio, vel con-

suetudine, ad ordines valent aliumque ex *glos. fm.* in

cap. nullus de *tempor.* ordinat. in 6. is enim potest di-

missorias concedere, qui & ordinate potest c. 1. 62.

dist. *Seraph.* decif. 985. num. 3. *Campan.* rub. 6. cap. 3.

nu. 13. prope finem, eo quod potest quis per alium

facere quod per se ipsum exequi non detinetur ex

reg. potest quis, de regulis iuris, in 6.

5 Nisi fuerit excommunicatus, vel suspensus de-

claratus, tunc enim dimissoriae ipsius non vale-

rent, sed subditi possent se facere ordinari à vic-

iori *Episcopo*: incumbit tamen ipsis onus pro-

bandi *Episcopum* fuisse excommunicatum c. 2. de

tempor. ordin. in 6. praxis noua *Episcop.* d. capite primo,

num. 13.

6 Inferiores autem *Praelati* eas nequeunt conce-

dere, nisi à Sede *Apof.* fuerit eisdem specialis da-

ta potestas, ex d. cap. cum nullus §. inferiores; aut nisi

aliquo peculiari iure potestatem acquisissent eas

dandi per ea quæ scribit *Panorm.* in cap. accedenti-

bus num. 2. de excess. *Praelatorum*, præsertim ex con-

suetudine legitime præscripta, iuxta *glos.* verbo in-

dultum in d. §. inferiores, resoluunt *Capell.* *Theof.*

decif. 451. *Petr. Greg.* *Synagm.* iuris li. 40. cap. 2. num.

19. *Campanil.* d. rub. 9. cap. 8. num. 2.

7 Exemptis olim licebat huiusmodi dimissorias

impartiri ex d. cap. cum nullus vbi *Joan. And.* nu. 2.

Anch. ver. in exemptis sub num. 3. & *Franch.* num. 5.

Hodie tamen iure nouiori *Concilij* *Trid.* sess. 23. de re-

format. cap. 10. neque ipsi *Abbat*es, neque alij etiã

exempti, aut collegia, vel *Capitula* quæcunque

etiam *Ecclesiarum* *Cathedralium*, litteras dimissor-

ias clericis secularibus, vt ab alijs Ordines susci-

piant, concedere valent, vnde *Hemig.* in *summa*

lib. 10. cap. 22. §. 3. affirmat personas quilibet

extra *Praefulem*, etiam habentes iurisdictionem

quasi *episcopalem* contentiosam & voluntariam,

nequire dicta elargiri licentiam, & in commento lit.

T. attestatur ita *Roma* obtinuisse *Episcopum* *Sal-*

mantican. in an. 1581. cõtra *Capitulũ* suæ *Ecclesiæ*.

8 Nisi tamen esset *Ordinarius* priuatiuè ad *Ep-*

iscopum, iusque haberet visitandi, & congregandi

Synodum, contra quem non intrare dispositio-

nem *Concilij* *Trid.* sess. 23. cap. 10. defendit *Stephan.*

Grat. discept. forens. tom. 2. cap. 112. quem refert, &

sequitur *Campan.* d. cap. 8. num. 4.

9 *Vicarius* generalis *Episcopi* huiusmodi dimis-

sorias litteras concedere non potest, cum ad id vi-

cariatus officium non extendatur, nisi *Episcopo* in

remotis agente, d. c. cum nullus ibi, officialis, & in §.

Episcopo, vbi *glos.* verbo remotis. *Anton. Cuch.* lib. 2. in-

stit. maiorum. tit. 8. m. 110. *Mandos.* ad reg. 24. *Cancel.*

q. 6. n. 9. & 10. *Rebuff.* in *praxi* in forma *vicariatus*. nu.

47. *Iacob. Sbroz.* de officio *vicarij* li. 2. q. 41. *Petr. Gregor.*

Synag. iuris lib. 16. cap. 9. post num. 3. *Gutier.* *Canonic.*

lib. 2. cap. 17. numero 20. praxis *Episcop.* p. 2. verbo *vicari-*

us §. 4. *Azgr.* in *lit.* moral. p. 2. li. 3. cap. 45. q. 7. *Rego-*

lin. de officio, & potestate *Episcopi*, cap. 4. §. 7. vers. quin-

to dimissorias, praxis noua *Episcop.* d. cap. 1. nu. 13. vers.

concedit. *Narbona* de appellat. à *vicario* ad *Episcopum*

p. 1. n. 197. *Campanil.* d. cap. 8. num. 3.

10 *Capitulo* Sede vacante antiquitus libera con-

cedebatur facultas dimissorias illico concedendi,

per d. cap. cum nullus, quæ nouissimo iure *Concilij*

Trid. sess. 7. de reformat. c. 10. restituta est, vt non nisi

elapso anno a die obitus *Praefulis* numerado, queat

dimissorias concedere, præterquam illi, qui alicuius

beneficij recepti, vel recipiendi, arctatus fuerit,

alias *Capitulum* contraveniens *ecclesiastico* subiac-

eat interdicto, & ordinati si in minoribus *Ordini-*

bus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, ma-

ximè in criminalibus, gaudeant, in maioribus vero

ab executione *Ordinum* ad beneplacitum futuri

Praelati, sint ipso iure suspensi: vide *Emman.* sã verbo

Ordo num. 29. *Rebuff.* in *praxi* benef. tit. de deuolut. num.

67. *Card. Tolet.* in *sum.* li. 1. cap. 49. num. 2. *Nauar.* conf.

44. de *tempor.* ordinat. *Sayr.* decif. 65. eod. tit. praxis

Episcop. p. 1. verbo *Capitulum* in princip. pag. 83. *Petr.*

de *Ledesma* in *sum.* p. 1. de *sacram.* Ordinis cap. 8. *con-*

cl. 3. *Hemig.* lib. 10. cap. 22. num. 3. *Azgr.* d. p. 2.

lib. 3. cap. 49. q. 5. *Soar.* tom. 5. de *cenfuris* disp. 31. *fest.*

1. num. 20. prax. noua *Episcop.* p. 1. cap. 1. numero 13.

vers. *Capitulum*. *Formar.* de *sacram.* Ordinis cap. 4. nu.

4. *Francisc.* *Leon.* in thesauro *fori eccles.* p. 3. cap. 8. num.

47. cum sequentibus, *Reindina* in *promptuario* recept. sen-

tent. tom. 1. tit. 10. à num. 1. *Campanil.* d. cap. 8. num. 5.

Donacina de *sacram.* disp. 8. *quest.* vni. puncto 4. nu-

mero 22. *Quaranta* in *summa* *bullarj* verbo *Capitulum*.

11 Sede vacante, vers. decimo quarto, vbi ampliat

procedere etiam si *Capitulum* haberet territorium

distinctum, & exemptum ob immemorabilem pos-

ſſionem, & ſunt iudices Ordinarij, & quamvis velint ad primam conſuram dimiſſorias concedere.

12 Vicarius autem à Capitulo deputatus concedens prædictas dimiſſorias non arctato, & ante elapſum annum, ſi fuerit impetrans promotus ad Ordines vigore dictarum litterarum, ultra penas eodem Capitulo ſupra relatas imponendas, expreſſasque in d. cap. cum nullus, ab officio, & beneficio per annum eſt ipſo iure ſuſpenſus, ut habetur in Concilio Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. ſed poſt annum non impeditur, ut demonſtrant aperta verba eiusdem Conc. ſeſſ. 7. de reform. c. 10.

13 Vicarius tamen Papæ ab hac reſolutione excipitur qui non prohibetur etiam ſtatim poſt vacantem Sedem dictas dimiſſorias impartiri, eo quod Concil. minimè reſtringit iuriſdictionem Sedis Apoſt. quamvis vacantis. Mayol. de irregul. lib. 4. cap. 6. Henric. lib. 10. cap. 22. §. 3. Campani. d. cap. 8. num. 6.

14 Capitulum Sede vacante ante lapſum anni vacationis Sedis obtinenti facultatem à Sede Apoſt. de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, poteſt huiusmodi facultatem ſubordinatam concedere, ita Nauar. conſ. 19. de tempor. ordinat. quem refert praxis noua epiſcopalis d. cap. 1. n. 13. verſ. capitulum.

15 Qui enim à Sede Apoſt. priuilegium obtinuit ad recipiendos Ordines à quolibet Epiſcopo, non indiget nouis litteris dimiſſorijs, indiget vero teſtimonialibus proprij Ordinarij, de vita, & moribus, alioquin ſi ad Ordines ſine litteris teſtimonialibus proprij Ordinarij promoueatur, remanet ſuſpenſus ab executione ſuſceptorum Ordinum, & ordinans incurrit ſuſpenſionem à collatione Ordinum per annum, ut patet ex Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 8. ad finem, tenent Henric. lib. 13. cap. 28. num. 2. Tolet. lib. 1. c. 49. num. 4. Fornar. de Ordine cap. 4. num. 3. Quaranta verbo Ordo verſ. ſuſpenſionis penam. Rectiſſimè agunt ſupremi Pontifices cum in Breuib. appellatis, extra tempora, alijsque, in temporibus, nominatis, mandant clauſulam apponi, & de licentia ſui Ordinarij, quæ multos retinet à ſuſceptione Ordinum, auferatque abuſus complures: etenim imperiti, infames, aliaue ex cauſa inhabiles, non valentes à proprijs locorum Ordinarijs Ordines ſuſcipere, externas petunt regiones, Ordinesque fraudulentè extorquent ab alienis Epiſcopis, neſcientibus quanta ſit in hominibus peruerſitas: illi vero, qui facultatem obtinent in Curia recipiendi Ordines à quocunque Antifite per Breue, addita clauſula, abſque litteris dimiſſorialibus ſui Ordinarij, attente videant quibus cauſis in ſuis ſupplicationibus relatis prædictam licentiam impetrant, quia in gratijs & priuilegijs omnis cauſa præſumitur impuſiua ex Franch. in cap. decet num. 3. de regulis iuris in 6. Tirag. in tract. ceſſante cauſa limit. 1. num. 81. quos refert Campani. d. rub. 9. cap. 7. nu. 6. ubi num. 5. reſoluit quod ſi poſtea ceſſet cauſa, qua adductus Papa licentiam elargitus eſt ſuſcipiendi Ordines à quocunque ſine dimiſſorijs proprij Epiſcopi, non propterea cenſenda eſt reuocata prædicta facultas, ut nequeat amplius impetrans ea uti, ſequè promoueri facere à quo maluerit.

16 Obſerua tamen Capitulum poſſe Sede vacante concedere litteras teſtimoniales, licet concedere nequeat dimiſſorias, nam litteræ teſtimoniales non ſunt dimiſſoria, ita Nauar. conſ. 27. de tempor.

ordinat. quem citat Benacina de ſacr. diſſ. 8. q. viii. puncto 4. num. 24. Et poteſt etiam idoneitatis teſtimonium facere, Nauar. conſ. 17. eod. tit. Galet. in margarina caſuum conſentientia verbo Capitulum 5.

17 Item & Epiſcopo extero concedere exercitium Pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum vacantis Sedis, Henric. lib. 10. de ſacram. Ordinis cap. 22. §. 1. Quaranta verbo Capitulum Sede vacante q. 11. Genueſ. in praxi Archiep. Neapol. cap. 87. num. 13. praxis noua epiſcopalis d. cap. 1. num. 13. verſ. Capitulum.

18 Dimiſſorias etiam concedunt Regulares ſuperiores ſuis monachis prout infra probatur num. 31. iuxta modum & formam traditam à S. D. Clemente VIII. in hac Ordinatione, quæ ſequitur. De mandato S. D. N. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcunque regularium ſuperioribus, ut de cætero obſeruent, & obſeruati faciant, ea, quæ in Decreto ſacræ Congreg. Concilij Trident. continentur, cuius tenor eſt talis. Congregatio Concilij conſuit ſuperiores regulares poſſe ſuo ſubdito item regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere ad Epiſcopum tamen diœceſanum, nempe illius monaſterij, in cuius familia abijs ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi diœceſanus abſuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſorialium in id tempus quo Epiſcopus diœceſanus, vel abſuerit, vel nullas habiturus ordinationes eſſet. Verum cum à ſuperioribus Regularibus Epiſcopo diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, litteræ dimiſſoriae dabantur, in eis utique huiusmodi cauſam abſentia diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimentem eſſe; quod qui non fecerint officiũ, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiua, & paſſiua priuationis, ac alias arbitrio eiſdem S. D. N. Papæ reſeruatæ penas, incurrent. In quorum &c. Dat. Romæ die 15. Martij an. 1596. referunt praxis noua epiſcop. p. 1. cap. 1. num. 14. Campani. in diuerſorio iuris Canonici rub. 12. c. 13. num. 37. Regin. de poteſtate Epiſcopi cap. 26. §. 20. n. 8. Cappucin. in addit. ad compend. verbo Ordines ſacri §. 4. in fine. Miranda in man. Prælat. quaſt. 28. art. 2. tom. 1.

19 Has autem dimiſſorias cum Epiſcopi antiquitus dabant, non eum examinabant, cui concedebant, at illum Ordinario examinandum dimittebāt, ut colligitur ex rex. in c. ſanctiſſimo 73. diſt. poſtea vero in Concil. 3. Chartagenſi ſancitum fuit ne Epiſcopus ordinandum dimittat, niſi examinatum & approbatum, cuiusque decretum innouauit, confirmauitque Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reform. c. 3. & ſeſſ. 23. de reform. cap. 3.

20 Præcipiens Epiſcopis, ut per ſemetipſos Ordines conferant, quod ſi ageritudo fuerint impediti, ſubditos ſuos non aliter quam iam probatos, & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant, de quo praxis epiſcop. p. 1. verbo dimiſſoriae §. 10. verſ. ſecundum, Petr. Ledefma in ſum. p. 1. de ſacram. Ordinis c. 5. concl. 10. Tho. Ruſſe. allegacionum iuris to. 1. alleg. 5. n. 1. praxis noua epiſcop. p. 1. c. 1. n. 12. licet vero

Concilij d. sess. 23. cap. 3. videatur dicere Episcopo tantum agnitione impedito licere litteras dimissoriales subditis concedere ad Ordines, apud alienos Episcopos recipiendos; tamen hoc ei liceret quando alia legitima causa, quam agnitionis impeditus fuerit, ut decusum referunt *Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauar. ad lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. numero 42. Fgolin. d. paragraph. 20. num. 11.* Concedenda sunt igitur dimissoria ex iusta causa, & prius illo examinato, qui petit dimitti, non utique tutus erit in conscientia Antistes ille, qui suum subditum non examinatum, aut nullo precedente scrutinio dimississet, si ille postea reperiretur inhabilis, maleque promotus quamvis in litteris adiecisset clausulam, qua Ordinatoris conscientiam onerasset, ut adnotarunt, & iuste quidem *Finald. p. 3. sui candelabri cap. 8. num. 12. Mayol. de iur. lib. 4. c. 5. num. 4.*

22. Dubium ex dictis oritur possit ne Praeful ille, cui examinatus, & approbatus ordinandus dimittitur, iterum examinare dimissum? Imprimis iure communi attento negatiue est respondendum cum *glos. ult. in cap. Episcopo 9. q. 2. quibus ibi sequuntur Praepos. n. 3. & Gemin. num. 2.* hodie vero nouissimo Concil. Trid. iure attento sess. 7. de reformat. cap. 11. tutius credo ordinantem Episcopum agere, si eundem denud examini subijceret, propter expressa verba d. cap. disponentis ne ab extraneo quis ordinetur nisi diligenter praeiis examine, cui sublequitur alter canon sess. 23. cap. 3. & iubet nemini non examinato concedendas esse dimissorias, ex quibus ita iunctim consideratis liquet ab utroque debere examinari ordinandum, & in proprijs terminis tenent *praxis noua episcop. p. 1. c. 12. pag. 29. Campanil. in diuersorio iuris Canon. rub. 9. cap. 8. num. 31. ver. sed ne Bonacina d. pun. 33.*

23. Dimissorias autem istas semper valere, tum viuentis, tum defuncto dante resoluunt *Zabar. communiter receptus in Clem. fin. post n. 9. q. 5. de elect. vbi Imola num. 3. & Bonif. num. 43. Nau. in cap. placuit num. 34. & 163. de penit. dist. 9. & conf. 5. de rescriptis in nouis. praxis episcop. 1. verbo dimissoria §. 9. Rebuff. in forma litter. dimissor. num. 43. Perez. l. 2. tit. 2. lib. 2. ordin. c. 6. tit. 12. lib. 3. praxis noua episcop. d. c. 1. num. 14. in fine, Pavin. de potestate Capituli Sede vacante, p. 1. fol. 18. Henric. in sum. lib. 10. c. 22. §. fin. Gutier. practie. lib. 3. q. 75. nu. 5. Fr. Emman. q. regular. tom. 1. quaest. 9. art. 1. Salzedo ad Bernard. in practie. cap. 26. vers. postquam, Gonzal. ad reg. 8. Cae. cel. gloss. 12. num. 36. Fgolin. d. cap. 26 §. 20. num. 9.*

24. Etiam si à Capitulo Sede vacante data fuerint, quia per ingressum moderni Episcopi non expirant, ita *Quaranta in summa Bullary verbo Capitulum Sede vacante vers. secundo dubitatur, Pet. de Ledsma in sum. p. 1. de sacram. Ordinis cap. 8. concl. 4. P. Molina de iustitia tract. 5. dis. 11. num. 4. Gonzal. d. gloss. 12. num. 37. Gutier. Canon. lib. 2. c. 17. n. 12.* vbi consultit Ordinatoribus, ut si tempore praesentationis dictarum litterarum coram eis, scierint nouum Praelatum, atque, successorem possessionem eiusdem episcopatus capisse, velin episcopatu adesse, illas non admittant, nisi reualidatae, vel nouiter à successore concessae productae fuerint, vel ab eius officiali ad id speciale mandatum habente: à nouo enim Antistite reuocari possunt per edictum omnes & quaecunque dimissoriae à praedecessoribus Praefulib. siue Capitulo Sede vacante, concessae, prout resoluit *Rebuff. in praxis*

rub. de forma litter. dimiss. num. 44. & intelligit iusta subsistente causa Campanil. d. rub. 9. cap. 8.

26. Pro litteris dimissorijs ad Ordines recipiendos nihil recipi debet ab Episcopo, eiusue ministris, ut disponit Concil. Trid. sess. 21. de reformatio. cap. 1. & decusum refert *Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauar. in lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. num. 35. in resp. ad dub. 3.*

27. Notarius vero pro singulis dimissorijs, seu testimonialibus decimam partem vnus aut ei recipere tantum potest, nisi salarium sit ei constitutum, vel consuetudo adsit nihil accipiendi, ut habetur in d. cap. 1. & copiosius *P. Sour. de religione lib. 4. de simonia cap. 53. num. 6. cum sequentibus, Nauar. in man. cap. 23. num. 202. Fgolin. in tract. de simonia tab. 1. cap. 41. §. 4. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 23. num. 200. praxis episcop. p. 1. verbo dimissoria §. 7. pag. 112. Lessi. de iustitia lib. 2. cap. 35. dub. 10. praxis noua episcop. p. 1. cap. 1. num. 55. Cened. ad decretal. collect. 177. num. 1.*

28. Vbi etiam addit, licet dubius, post confecta instrumenta, & tradita partibus posse notarium, quod ab ordinatis sponte offertur recipere, de quo *Martensio in dialogo relocatoris p. 3. cap. 25. num. 5. Perez. l. 1. gloss. 1. post med. tit. 9. lib. 2. ordin.*

29. Vnum adderem quotidianum, & praxi utile, quod Episcopus absens à sua diocesi potest dare litteras dimissorias, si absentes diocesani eas petierint, ut ordinari possint ab alio, potest etiam illorum examen demandare Episcopo loci, in quo degunt, si propter absentiam valde eis incommodam voluerit examini illos ibi subijcere, ita decusum refert *Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis num. 59.*

30. Absolvere à suspensione eos, qui nullius diocesis existentes sine litteris dimissorijs ordinati fuerunt, spectat ad Episcopum, ad quem ex Concilio pertinebat illis dimissorias concedere, refert decusum *Armendar. d. loco num. 61.*

31. Patentes litterae dimissoriae, siue commendatitiae, quibus Regulares ordinandi sunt, esse debet suorum Praelatorum Ordinariorum, non vero Episcopi diocesani; Concilium enim sess. 23. cap. 8. quatenus dicit, quod nullus etiam cuiusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegij prae-textu, ordinetur etiam statutis temporibus, nisi eius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur, intelligendum est de generalibus, & prouincialibus, seu etiam inferioribus Praelatis, quia negari non potest, quoad hoc Praelatos esse Ordinarios, qui suorum subditorum probitatem, vitam, & mores plenè cognoscunt, & de illis attestari possunt, iuxta dispositionem Concilij dicto loco, non vero Episcopi diocesani, qui nec respectu Regularium Ordinarij dici possunt, nec de illorum vita, & moribus testimonia ferre queunt: confirmatur deinde ex alio Concilij loco d. sess. 23. cap. 10. argumento deducto à contrario sensu, vbi Abbates, & alij quicunque Praelati, quantumvis exempti, prohibentur litteras praedictas dimissorias concedere aliquibus clericis secularibus, ut ab alijs ordinentur, ergo cum proprijs subditis regularibus non id ipsum facere prohibentur. Et peculiaris declaratio super hoc edita fuit à Clemente VIII. concessa ad instantiam Regij monasterij de Alcobaca Regni Portugaliae, & incip. Vt ea quae pro. *Dat. Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 9.*

Martij anno 1592. Pontificatus ſui ann. 1. vbi inter alia præcipitur, vt litteræ dimiſſoriæ Abbatis prædicti monaſterij à quibuſcunq; locorum ordinarijs recipiantur, & admittantur, reſert Miranda in manuali Prælatorum, tom. 1. quaſt. 39. art. 3. vbi art. 4. aſſerit per Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 12. huiusmodi Regulares licet habeant patentes litteras dimiſſorias à proprijs Prælatiſ, bene poſſe ab Episcopis nihilominus de grammatica, & ſufficiencia examinari, additque quòd quamvis poſt d. Concilij decretum aliqua fuerint edita priuilegia Regularib. conceſſa, ordinari vt poſſunt nullo præuio Episcoporum examine, vt dicitur conceſſiſſe olim Greg. XIII. pro Religioſis Societatiſ Ieſu, huiusmodi tamen priuilegium, & omnia alia, ſi quæ ſunt, poſtmodum fuerunt reuocata per nouam Conſtit. quam fecit Sixtus Quintus, contra clericos male promotos.

- 17 Episcopus huiusmodi regularem ordinans quam penam incurrat.
- 18 Ordinatus à non suo Episcopo fori priuilegium non amittit.
- 19 Clericus quamvis ſuſpenſus, interdictus, vel excommunicatus fori priuilegio gaudet.
- 20 Episcopi atteſtationi creatur, vbi ordinans clericum aliena diœceſis in litteris clericaliſus atteſtatur de licentia proprij Episcopi.

EPISCOPVS, QVI ALTERIVS
ſubditis ſine licentia, & dimiſſorijs litteris Ordines confert, quas pœnas incurrat? & de pœnis eorum, qui Ordines ſic ſuſcipiunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus alienum clericum ſine expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſorijs ſui proprij Episcopi ordinans ſuſpenſus eſt à collatione omnium ordinum.
- 2 Primam conſueſam conferens alieno clerico ſine ſui Episcopi conſenſu, à collatione tantum illius ſuſpenſus eſt.
- 3 Episcopus ordinans per ignorantiam clericum alterius diœceſis non eſt ſuſpenſus.
- 4 Episcopus ordinans extraneum bona fide, ſub ratiſhabitione proprij Episcopi non eſt ſuſpenſus.
- 5 Episcopus Italus ſi aliquem Ordinem conferret clerico Vtramontano non habenti licentiam à ſuo Ordinario, grauiori puniretur pœna, quam ſi Italo illum conferret.
- 6 Vtramontani ſi ab Italis in Italia Ordines ſuſceperint ſine licentia ſui Ordinarj, quas pœnas incurrant.
- 7 Episcopus titularis ſi Ordinem aliquem, vel primam conſueſam ſubdito alterius Prælati ſine eius expreſſo conſenſu conferat, per annum ab exercitio pontificalium ſuſpenſus eſt.
- 8 Laicus abſque Summi Pontificis auctoritate, vel litteris dimiſſorijs ſui Prælati primam conſueſam accipiens, ad arbitrium ſui Ordinarj puniri poteſt.
- 9 Laicus proprium habet Episcopum, tum reſpectu ſpiritualium, & annexorum, tum pro ſuſcipiendis Ordinibus.
- 10 Minores Ordines ſuſcipiens abſque ſui Ordinarj litteris dimiſſorijs, eorum executionem non habet antequam ſuus Episcopus ei permittat, inhabiliſque eſt ad obtinenda beneficia, & penſiones.
- 11 Maiores Ordines ſic ſuſcipiens quam ſuſpenſionem incurrat?
- 12 Episcopus virtute Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6. poteſt diſpenſare in prædicta ſuſpenſione, ſi delictum ſit occultum.
- 13 Inhabiliſ ad beneficia obtinenda ſit, qui paſſus eſt ſe ordinari ſine licentia proprij ſuperioris.
- 14 Suſpenſus à iure, tam ab officio, quam à beneficio, nequit beneficia adipiſci, ſed illorum eſt incapax, prouiſioque ei facta eſt nulla.
- 15 Suſpenſus huiusmodi non ſpoliatur beneficioſ impertratis ante ſuſpenſionem, niſi ſteterit voluntarie ſaltem per annum in ea ſuſpenſione, vel miniſtrando ſicet irregularis.
- 16 Regularis promotus abſque dimiſſorijs ſui ſuperioris, quam penam incurrat?

ALLEGATIO VIII.

- 1 Episcopus alienum clericum ſine expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſorijs ſui proprij Episcopi ordinans, ſuſpenſus eſt à collatione Ordinum per annum, tam ſcienter, quam ſi affectata ignorantia, vel quocunq; alio quaſito figmento præſumpſerit ordinare cap. eos de tempor. ordinat. in 6. Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 8. nec tantum à collatione illius Ordinis, quem ſine dimiſſorijs alieno clerico contulit, ſed reliquorum omnium, vt firmat Anchar. in d. cap. eos num. 3. vbi etiam gloſ. vide Soar. to. 3. diſp. 31. ſect. 1. num. 15. Reginald. in præxi fori penit. li. 32. tract. 2. num. 69. Campan. in diuerſorio iuris Canonici rub. 9. c. 1. num. 16. Regolin. de poteſtate Episcopi cap. 26. §. 22. numero 2.
- 2 Si tamen conſueſam ſolum conferret, tunc à collatione ſolius conſueſe ſuſpenſus eſſet c. fin. de tempor. ord. in 6. Campan. vbi proxime. Regolin. d. §. 22. num. 1. Bonacina de Sacram. diſp. 8. q. vii. puncto 4. num. 29.
- 3 Prædictam vero ſuſpenſionem non incurrere Episcopum probabiliter ignorantem clericum eſſe alterius diœceſis, vt pote quia parentes eius de ſua diœceſi eum eſſe dixerunt, vel communiter pro tali habebatur, tenentia ſacram Cong. deciſiſſe atteſtantes Nau. conſil. 40. de tempor. ordinat. Regolin. d. §. 22. num. 2. verſ. excipitur. Aloyſ. Ric. in præxi rerum fori eccleſ. deciſ. 297. in 1. edit. & reſolut. 256. n. 4. in 2. edit.
- 4 Sic etiam Episcopum à prædicta ſuſpenſione excuſant, ſi ordinet extraneum bona fide, ſub ratiſhabitione proprij Episcopi, vt patet ex facto Epiphanijs, qui ſubditum alterius in aliena diœceſi ordinauit in cap. fin. 9. quaſt. 2. Mayol. de irregul. lib. 4. capit. 2. numer. 3. Reginald. d. num. 69. verſ. ſunt autem, & alij apud Soar. de cenſuris diſp. 31. ſect. 1. num. 17. Verum ante factum debent Episcopi hoc maxime effugere, tum quia in ijs, quæ ſunt contra ius, & iuriſdictionem alterius non facile præſumenda eſt ratiſhabitione, tum quia datur anſa Episcopis promouendi extraneos ad Ordines, hoc quaſito colore, ita Mandos. Rebuff. & alij apud Quarantam in ſumma Bullarj verbo Ordo verſ. amplia hanc extrau. Bonacina d. puncto 4. num. 28. verſ. ſecundo, reſpondentes Epiphanium poſſe

posse excusari in foro conscientiae ratione bonae fidei, & inadvertentiae.

5 Episcopus Italus si aliquem Ordinem conferret clerico Ultramontano non habenti licentiam à suo Ordinario gratius punitur, quia sicut à tali promotus Ultramontanus grauiori puniretur poena de iure, quam si Italus ab Italo, ut statim dicam, ita & promouens, ut tenent Ioan. Monach. in cap. 1. numero 4. de temporib. ordinat. in 6. & Ioan. And. ante num. 1. vers. condigna, quos refert Campanil. d. rub. 9. cap. 1. numer. 16. imò arbitraria poena puniendum, à collationeque Ordinum suspensum esset tenet Pzolin. d. paragraph. 22. numer. 3.

6 Ultramontani enim si ab Italis in Italia Ordines susceperint à non suo sine dimissorijs proprijs superioris ex decreto Clem. 17. in d. c. 1. declarantur suspensi ipso iure, eorumque dispensatio est reseruata Papae, quia innodati celebrantes fierent irregulares, ut per gloss. verbo suspensus in d. cap. 1. Nau. conf. 36. num. 1. de tempor. ordin. Campan. d. cap. 1. numer. 8. vbi numer. 9. asserit illius canonis suspensionem non ligare eos, qui non propriè Ultramontani, aut Ciuramontani appellantur, sed medij, veluti, qui in montibus ipsis degunt, & num. 10. cum Ioan. Monach. num. 3. vers. sed quare, & Franch. num. 11. in fine in d. cap. 1. contra alios tenet Ultramontanum, qui domicilium acquisiuit in Italia, posse Ordinibus donari ab eo, qui ratione domicilij eius est superior, aut ab altero de eius licentia, & num. 13. asserit praedictam poenam amplecti Ultramontanos, etiam minores Ordines, & primam tonsuram assumentes, in quo iam non relinquitur locus dubitationi extante Constitutione Sixti 7. contra male promotos, comprehendente laicos, ibi quemcumque secularem, quamuis contrarium teneant Nau. Confil. 31. de tempor. ordinat. & conf. 25. & 26. eod. tit. in antiq. Pzolin. d. §. 22. n. 3. in fine.

7 Episcopus titularis, idest earum Ecclesiarum, quae in partibus infidelium existunt, clero carens, & populo Christiano, si Ordinem, vel primam tonsuram subdito alterius Praelati sine expresso eius consensu, aut litteris dimissorijs conferat, etiam si in loco exempto, vel nullius diocesis, vel in aliquo monasterio resideat cuiuscumque ordinis, per annum ab exercitio pontificalium suspensus est, ut habetur in Concil. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 2. & alibi late diximus.

8 Laicus absq; summi Pontificis auctoritate, vel litteris dimissorijs sui Ordinarij primam tonsuram accipiens, ad arbitrium sui Ordinarij puniri potest, non enim alia poena est praescripta in iure cap. fin. de temp. ordinat. lib. 6. Pzolin. de potestate Episcopi cap. 26. §. 23. n. 1. Et ideo ne cuiquam laico alienus Praelatus audeat primam conferre tonsuram monuit gloss. in c. cum nullus verbo clericum de temporibus ordinat. lib. 6. vbi Ioan. And. Gemin. & Franch. gloss. in cap. 1. verbo clericum, & in cap. fin. verbo homini eod. tit. & li. Rebuff. conf. 1. incip. ordinatus num. 2. ver. & sic male, Nau. conf. 30. num. 1. sub tit. de tempor. ordinat. in antiq.

9 Laicus enim proprium habet Episcopum, tum respectu spiritualium, & annexorum, tum maxime pro suscipiendis Ordinibus; nam sicut laicum non nisi proprius Episcopus excommunicare valet (eo quod non nisi in subditos fertur excommunicatio cap. à nobis li. 1. de sent. excom. cum citatis ab Pzolin. de censuris tab. 1. c. 2. §. 11.) ita & ordinare, cum consistat laicum, suum habere Praelatum; non

desuerunt tamen qui tenerent contrarium, ex quorum numero est Nau. sibi contrarius conf. 25. incip. Hispan. de tempor. ordin. in antiq. sed prima sententia verior; quam vindicare sibi locum ante factum, postea vero alteram scripsit Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 430. num. 8. quem refert Campanil. d. rub. 9. cap. 1. num. 3.

10 Minores vero Ordines dicto modo recipiens, eorum executionem non habet antequam suus Episcopus ei, permittat, ut sentit gloss. verbo statuunt in cap. eos de tempor. ordin. lib. 6. & ut sic ordinatus executionem habeat, huiusmodi ordinationem suus Episcopus ratam debet habere, ita gloss. fin. in cap. 171. dist. gloss. pen. in cap. Solimithana 63. dist. Nau. conf. 11. vers. id quartum & conf. 19. numero 5. & conf. 39. sub tit. de tempor. ordin. Pzolin. d. paragraph. 23. num. 1. quamuis contrariam opinionem post Paris. teneant Rebuff. d. rub. de form. dimiss. numero 12. cum seq. P. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 48. & quia ordinatus ad minores Ordines sine litteris dimissorijs sui Praelati est ipso iure suspensus ab executione Ordinum sic susceptorum, quando proprio Ordinario videbitur expedire, per Concil. Trid. sess. 14. de reformat. c. 2. & sess. 23. cap. 8. si talis exercuerit actum Ordini minori suscepto deputatum, proprium & peculiarem solemniter, incurrit irregularitatem, prout resoluit Nau. in man. c. 27. n. 163 quem refert Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de discipl. clerical. §. 5. num. 62. Sic etiam huiusmodi ordinatus prima tonsura, seu minoribus inhabilis est ad obtinenda beneficia, ac pensiones, prouisionesq; ei factae non subsistunt, prout ait add. ad Nauar. conf. 39. & conf. 27. quam refert Pzolin. d. loco, & tamen ad hoc, ut fiat capax, & possit beneficium retinere, sufficit ratihabitio proprii Episcopi, ut docent Mayol. de irregul. lib. 1. cap. 10. n. 1. Nauar. conf. 24. & 25. de tempor. ordin. quos refert Bonacina de Sacri. disp. 8. q. 2m. puncto 4. num. 25.

11 Maiores denique Ordines sic suscipiens per Constitutionem Py 11. incip. Cum ex sacrorum, quae est 6. in ordine, ipso iure suspensionem incurrit, atque etiam attentio hodierno iure Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 8. ibi, sit suspensus, quae verba inducunt profecto suspensionem ipso iure, Felin. in cap. Rodolphus num. 33. de rescriptis, cum citatis per me dict. 133. & dicit Rota decis. 361. in fine p. 2. diuer. & apertissimis verbis hunc ipso iure fieri suspensum declarauit Sixti 7. Const. 91. contra clericos male promotos. Et si ante absolutionem Ordinum functiones exerceat irregularis efficitur, ut in d. Py 11. Bulla habetur, & refert Pzolin. d. §. 23. vers. quidemque. Qua attenta solummodo suspensus fit ille, qui sacris tantum est initiatus Ordinibus ab alieno Antistite, sine licentia proprii Ordinarij, non tamen ille, qui in minoribus, ut admonet Nau. conf. 9. num. 2. & conf. 19. in fine sub tit. de tempor. ordin. Mandos. super reg. 24. de male promotis q. 1. num. 6. sed posterior in hac re Constitutio scilicet Sixti 7. supradicta, tum ad sacros, tum ad minores ab alieno Antistite promotum absque facultate sui Episcopi suspensum ipso iure pronuntiat, ut adnotauit Pzolin. in expositione praedictae Bullae notab. 7. quam expositionem ipse posuit in fine sui candelabri. Postremis vero hisce temporibus praefatam Sixti Constitutionem quoad poenas non admittimus; redacta enim est ad terminos iuris communis per alteram Clem. 1111. incip. Roma-

num decet Pontificem, quæ est in ordine 40. ut bene docent *Quaranta verbo Ordo vers. secundo limita*, & *vers. tertius casus*, *sagr. de censuris lib. 7. cap. 10. num. 36.* & *li. 4. cap. 14.* ubi utramque Constitutionem refert, quam etiam refert *Quaranta d. verbo Ordo vers. an vero*, & ideo licet prædicta *Sixti* v. Constitutione absolutio dictæ suspensionis summo Pont. reservata sit, moderato tamen illius rigore per alteram *Clem. VIII.* de qua supra, eaque ad dispositionem Concilij Trid. reuocata, poterit Episcopus ob privilegium sibi concessum in *Trid. sess. 25. de reformat. cap. 6.* dispensare in prædicta suspensione, si delictum sit occultum, *Bonacina de sacram. disp. 8. q. viii. puncto 4. num. 25. vers. suspensio.*

13. Qui passus est sine licentia proprii superioris ab alieno ordinari sit inhabilis ad beneficia consequenda, prout resolvunt *Gabr. conf. 181. n. 5.* & *6. lib. 4. q. 2. num. 58. Rebus. conf. 1. incip. ordinatus*, & in *praxi rub. de litteris dimissorialibus nu. 22.* & *de pacific. poss. num. 127.* *Pet. Gregor. de benefic. cap. 36. nu. 12.* *Campanil. d. rub. 9. c. 2. n. 1.* *Carol. de Grassis de effect. cleric. effect. 1. nu. 636.* & *effect. 15. num. 28.*
14. Ex caratione scilicet, quia omnis à iure suspensus. tam ab officio, quam beneficio, nequit beneficia adipisci, sed illorum est incapax, prout huiusmodi facta est nulla, *cap. cum dilectus vers. quia nobis*, de consuetud. ubi *glos. verbo cessavimus*, *glos. verbo suspensi in cap. cum bona de atate*, & *qualit. glos. verbo beneficiis in fin. in cap. cupientes §. ceterum de elect. lib. 6. Nau. in man. c. 25. num. 133.* & *conf. 25. num. 5. alias conf. 10. de tempor. ordinat. Mayol. de irregularit. lib. 3. cap. 19. num. 10.* *Candelabrum aureum tit. de suspensione num. 139.* *Regolin. de censur. tab. 4. de suspensione cap. 6. §. 7. num. 4.* & *cap. 8. §. 6. num. 1.* *Flam. de resignat. lib. 5. q. 6. num. 84.* *Azor. insti. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Iesui. de iustit. lib. 2. c. 34. num. 116.* sed huiusmodi promotus est suspensus, ut supra dictum est, ergo sequitur quod beneficia consequi non possunt.

15. Non spoliatur tamen beneficiis impetratis ante suspensionem, nisi voluntarie steterit saltem per annum in ea suspensione, *cap. cum bona de atate & qualit. ubi Anan. nu. 5.* quia perseverans in excommunicatione ultra annum est suspectus de hæresi, ut probant text. in *cap. ad abolendam §. qui vero conuenit de heret. & in cap. cum contumacia*, *cod. t. in 6.* & habetur in *Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 3. in fine*, tenent *Baiard. ad Clar. §. fin. q. 74. n. 48.* *Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 644.* *praxis episcop. p. 1. verbo clericus pag. 78.* *Fr. Emman. regul. tom. 2. q. 103. art. 3. in fine*, sed si tali durante suspensione ministraverit, quia factus est irregularis, etiam non expectato anno, posset illico beneficiis privari, per Constitutionem *Pij II.*

16. Pœna autem à iure communi inflicta aduersus regularem promotum absque dimissorijs sui superioris regularis, et ne valeat perseverare in Ordine *cap. fin. §. 8. dist. sed per Constitutionem Sixti* v. eadem, qua clerici seculares pœna, puniuntur, tam in hoc, quam in cæteris casibus, in quibus est male promotus; ut aperte constat ex prædicta Constitutione in §. ut igitur ibi, vel cuiusvis Ordinis, seu militia regularem; eius tamen rigor hodie cessat, ob alteram *Clementis VIII.* sanctionem, ut supra dixi, quare statuit iuris communis dispositioni in *d. cap. fin.*

17. Contra vero Episcopum illius Ordinato-

rem est de iure constituta pœna, ut à reliquorum communione seunctus suæ tantummodo plebis communione sit contentus, in *cap. fin. §. 8. dist. cuius tex. verba illa*, ut priuatus sit à communione cæterorum, interpretaretur, id est Episcoporum, prout etiam interpretantur *Sylu. verbo suspensio post num. 6. Henr. in sum. lib. 13. cap. 38. §. 1.*

18. Licet ordinatus à nō suo Episcopo sine dimissorialibus litteris non possit impetrare beneficia, quia suspensus est, non habens Ordinis executionem, ut supradictum est, quoad consequutionem tamen fori secus dicendum est: namis cui Ordines à non suo Episcopo conferuntur efficitur clericus, & ei imprimatur character, *d. c. eos de tempor. ordin. li. 6. Baiard. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 25.* *Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 634.* cum *segg.* quamvis contrarium tenuerint *Muscard. de probation. concl. 1140. num. 2.* *Flamin. lib. 4. q. 2. n. 85.* Clericus enim quamvis interdictus, suspensus, vel excommunicatus, non amittit fori privilegium, ut conueniri possit coram iudice seculari, ut post alios resoluit *Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 641.*

19. Vbi Episcopus ordinans clericum alienæ diocesis in litteris clericatus attestatur de licentia proprii Episcopi, eius attestatiōi est standum, *Peregr. decis. 124. lib. 2. Pute. decis. 363. lib. 1. & decis. 406. li. 2. Accoram. decis. 21. lib. 1. Gabr. d. conf. 181. nu. 17 lib. 2.* quos omnes refert, & sequitur *Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 638.*

S Y M M A R I U M.

1. Habitus clericorum proprius quis sit, nullibi determinatur.
2. Honestas vestium clericorum ponderabitur ex consuetudine, & usu cuiusque regionis.
3. Clerici coniugati debent uti illis vestibus, quibus clerici coniugati eiusdem regionis utuntur.
4. Vestes clericales maioribus Ordinibus congruentes apud nostros Lusitanos censentur tales.
5. Concilium Bracharense describit modum, & formam vestium clericorum.
6. Pilei quadrati sanctæ Crucis signum denotant rotundus vero virtutem omnium perfectionem indicant.
7. Clerici in minoribus de consuetudine totius Hispaniæ debent habere vestes, quæ cooperiant tota genia.
8. Clerici debent semper deferre vestes proprio Ordini congruentes.
9. Honestas in vestium colore maxime requiritur.
10. Corona usus antiquissimus est in Ecclesia.
11. Clericus in maioribus, aut beneficium habens, si Coronam, vel habitum ad longum tempus absque iusta causa non deferat, peccabit mortaliter.
12. Contra non deferentes habitum clericalem, quæ pœna imponatur, ostenditur.
13. Clerici non recipientes pensionem, & fructus ecclesiasticos valorem annum 60. ducatorum aurei de Camera non excedentes, non tenentur deferre habitum clericalem.
14. Paraphernarij, & similes in inferioribus ministris Palatio Apostolico inferientes & pensiones obtinentes, non tenentur deferre habitum clericalem.
15. Penam Constitutionis Sixti v. evadunt deferentes pallium talare, quamvis toga non sit talis, nec genia tangat.
16. Clerici, qui ratione paupertatis habitum proprio Ordini congruentem gestare non valuerint, nullam pœ-

nam incurrit.

17 Clerici propter infirmitatem tonsuram non deferentes, a penis excusantur laici contra habitum non deferentes.

18 Transformari coactus propter aliquod verosimile periculum, ab habitu decenti excusatur.

19 Domi suae, & occulte clericales vestes non deferens, nullam penam incurrit.

20 Habitum semel dimittens, non est priuandus beneficio, vel fori privilegio.

21 Ex necessitate itineris, vel peregrinationis licitum est clericis habere vestes breuiiores.

EPISCOPVS QVAM honestatem in vestibus a clericis seruandam constituere debet.

ALLEGATIO IX.

1 **Q** Vis proprius sit clericorum habitus nullibi determinatur, vt testatur *glos. pen. in Clement. 1. de elect. nisi quod nimia breuitas, & longitudo reprobatur in c. clerici, de vita, & honest. cleric.*

2 Quare honestas vestium clericalium ponderabitur ex consuetudine, & vsu vniuersiusque regionis, vt notauit *glos. in cap. si quis virorum, 202. dist. glos. insignis verbo de avaritiis in c. penult. de vita, & honest. cleric. glos. verbo secularis in d. Clement. 1. de elect. quas commendant, & communiter receptas post antiquiores testantur *Con. pract. cap. 31. num. 7. vers. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 71. Farin. in praxi criminali q. 8. num. 69; Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 46. n. 5. & alij de quibus Thob. Valase. alleg. iuris tom. 1. alleg. 11. per totam, Camill. Borrell. in addit. ad Bellug. in speculo Princip. rub. 31. §. videmus lit. B. Roland. conf. 4. n. 27. lib. 1. quibus addo Vinald. in candelabro aureo p. 3. ad finem in explicatione Bullae Sixti V. de habitu, & tonsura n. 9. vers. 3. assertio, Regini in proprio iuris to. 1. tit. 17. nu. 15. praxis episcopalis p. 1. verbo clericus §. 14. Fulcr. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. n. 14. & 15. praxis noua episcopalis p. 2. cap. 3. nu. 14. pag. 129. Scace. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 84. & 87. Fr. Paulin. in praxi rimin. regular. tit. 4. cap. 3. n. 10. cum sequentibus Cened. pract. & canonic. q. 1. 2. 9. 4. n. 30. Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 16. a nu. 12. & 16. Vinian. in praxi iurispatronatus p. 3. lib. 15. c. 4. a n. 9. Decian. tractat. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 96. Carol. de Grassis de effectib. cleric. num. 277. in pralud. 3 Vnde in clericis coniugatis est obseruandum, quod vtantur illis vestibus, quibus clerici coniugati eiusdem regionis vtuntur, & suo statui conueniunt, neque etiam oportere, quod illis vtantur, quibus vtuntur clerici in sacris, vel beneficiarij, vel alias soluti, vt bene aduertunt *Con. Farin. Sanch. & alij quos referunt proxime citatis locis.***

4 Certum est vestes clericales maioribus Ordinibus congruentes censerit tales, dimissas scilicet vsque ad talos, vt etiam expressit Constitutio Sixti V. & notarunt Fului. Pacian. in tract. cui incumbat onus probandi negat lib. 2. cap. 34. numer. 38. & 39. Carol. de Grassis ubi sup. nu. 271. Jacob. de Grass. in aureis decisi. p. 1. lib. 3. c. 3. Guid. Panciroli. vari. lecti. li. 1. c. 21.

per totum, Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clerical. §. 16. num. 13. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 96. & 97. Moscon. in tract. de maiest. milit. Ecclesi. li. 1. p. 2. cap. 2. vers. de habitu autem. Camill. Borrell. in sum. omnium decisi. tit. 11. de vita & honestate clericorum num. 39. cum seq.

5 Egregie etiam modum, & formam istarum vestium pro constitutis in minoribus describit *Concil. Bracharen. ultim. p. 2. actione 4. cap. 8. his verbis. Hortatur sancta Synodus eos, qui sunt in minoribus Ordinibus constituti, praesertim in via ad maiores Ordines, talarem vellem portent, rotundo pileo, ceterisque & interioribus, & exterioribus indumentis modestius vtantur, & ad ecclesiasticum cultum accommodatis, &c.*

6 Nec miretis quod in regione illa iubeatur clericis pileos rotundos portare, quia licet multi per quadrati pilei figuram Sanctae Crucis signum voluerint denotare, secundum *Panciroli. citato loco* rotundi tamen non ignotum habent mysterium, sed statui, quem profitentur, maxime conuenientes indicant enim virtutum omnium perfectionem, secundum eundem *Panciroli. quibus clerici Lusitaniae, & vniuersitatis Comimericensis scholares semper vtuntur.*

7 Hi autem clerici in minoribus Ordinibus constituti, debent deferre vestes, de consuetudine, & statutis totius Hispaniae, quae saltem tegant tota genua, vt ex *Pij 11. Constit. refert, Coronae etiam magnitudinem depingens Exiranaqans Regni Lusitaniae s. tit. 4. p. 2. his verbis, e que o vestido clerical, que eram obligados a trazer hatia de fer que lhes cobrisse de todo os giolhos, e que a Coroa auia de fer, &c. Apud Hispanos vero in l. 4. tit. 4. lib. noua recepil. ita cautum est, Y ansi mesmo sean las vestiduras y bonete como las que costumbran traher los clergos de missa y que de otra manera no goze de privilegio del fucro. Et Episcopus, ac quilibet Praelatus potest prohibere laicis ne deferant habitum, & tonsuram clericalem *Marc. Anton Genuesi. in praxi Archiep. cap. 53. num. 4. quem refert, & sequitur Carol. de Grassis d. effectib. 1. num. 1290.**

8 Ad honestatem vitae clericorum spectat, vt ipsi concedenti habitu vtantur, & sit qui dignitati, professioni, atque aetati conueniat: non enim vestibus, aut calceamentis decorem quaerere debent: sed eorum professionem habitu, & incessu probare, c. clericus 31. distincti. Nam quamuis habitus non faciat monachum, attamen clericos oportet semper deferre vestes proprio Ordini congruentes, vt per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam honestatem praeserant, *Concil. Trident. sess. 14. de reformatione c. 6. & faciunt tradita per Henric. in sum. lib. 10. c. 11. §. 1. quamuis autem Concilium dicto loco, praecipiat, vt clerici vestes congruentes proprio Ordini semper deferrent; sano tamen modo hoc debet intelligi, non de continua sine intermissione habitus, & tonsura delatione, sed pro tempore, & loco, quemadmodum de omnibus affirmatiuis praecipis dicendum est, nisi iusta subsit causa, vt explicat *Vinald. d. loco n. 10.**

9 Requiritur praeterea honestas in vestium colore, viridem enim, aut rubrum expresse improbat *tex. in d. c. penult. vers. per annos de vita & honest. cler. & in Clement. 2. in fine, eod. tit. vbi per totum tex. Clemens V. multa de hac vestium honestate tradit, & ne clerici virgata, & partita veste vtantur, explicat Bernard. & alij de quibus Salced. d. loco, & Vinald. vers.*

num decet Pontificem, quæ est in ordine 40. ut bene docent *Quaranta verbo Ordo vers. secundo limita*, & *vers. tertius casus*, *sagr. de censuris lib. 7. cap. 10. num. 36. & li. 4. cap. 14.* ubi utramque Constitutionem refert, quam etiam refert *Quaranta d. verbo Ordo vers. an vero*, & ideo licet prædicta *Sixti* v. Constitutione absolutio dictæ suspensionis summo Pont. reservata sit, moderato tamen illius rigore per alteram *Clem. VIII.* de qua supra, eaque ad dispositionem Concilij Trid. reuocata, poterit Episcopus ob privilegium sibi concessum in *Trid. sess. 25. de reformat. cap. 6.* dispensare in prædicta suspensione, si delictum sit occultum, *Bonacina de sacram. disp. 8. q. viii. puncto 4. num. 25. vers. suspensio.*

13. Qui passus est sine licentia proprii superioris ab alieno ordinari sit inhabilis ad beneficia consequenda, prout resolvunt *Gabr. conf. 181. n. 5. & 6. lib. 4. q. 2. num. 58. Rebus. conf. 1. incip. ordinatus, & in praxi rub. de litteris dimissorialibus nu. 22. & de pacific. poss. num. 127. Pet. Gregor. de benefic. cap. 36. nu. 12. Campanil. d. rub. 9. c. 2. n. 1. Carol. de Grassis de effect. cleric. effect. 1. nu. 636. & effect. 15. num. 28.*
14. Ex caratione scilicet, quia omnis à iure suspensus. tam ab officio, quam beneficio, nequit beneficia adipisci, sed illorum est incapax, prout huiusmodi facta est nulla, *cap. cum dilectus vers. quia nobis, de consuetud. ubi gloss. verbo cessavimus, gloss. verbo suspensi in cap. cum bona de atate, & qualit. gloss. verbo beneficiis in fin. in cap. cupientes §. ceterum de elect. lib. 6. Nau. in man. c. 25. num. 133. & conf. 25. num. 5. alias conf. 10. de tempor. ordinat. Mayol. de irregularit. lib. 3. cap. 19. num. 10. Candelabrum aureum tit. de suspensione num. 139. Regolin. de censur. tab. 4. de suspensione cap. 6. §. 7. num. 4. & cap. 8. §. 6. num. 1. Flam. de resignat. lib. 5. q. 6. num. 84. Azor. insti. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Lessi. de iustit. lib. 2. c. 34. num. 116.* sed huiusmodi promotus est suspensus, ut supra dictum est, ergo sequitur quod beneficia consequi non possunt.

15. Non spoliatur tamen beneficiis impetratis ante suspensionem, nisi voluntarie steterit saltem per annum in ea suspensione, *cap. cum bona de atate & qualit. ubi Anan. nu. 5.* quia perseverans in excommunicatione ultra annum est suspectus de hæresi, ut probant text. in *cap. ad abolendam §. qui vero conuenit de heret. & in cap. cum contumacia, eod. tit. in 6. & habetur in Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 3. in fine, tenent Baiard. ad Clar. §. fin. q. 74. n. 48. Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 644. praxis episcop. p. 1. verbo clericus pag. 78. Fr. Emman. regul. tom. 2. q. 103. art. 3. in fine, sed si tali durante suspensione ministraverit, quia factus est irregularis, etiam non expectato anno, posset illico beneficiis privari, per Constitutionem *Pij II.**

16. Pœna autem à iure communi inflicta aduersus regularem promotum absque dimissorijs sui superioris regularis, et ne valeat perseverare in Ordine *cap. fin. §. 8. dist. sed per Constitutionem Sixti* v. eadem, qua clerici seculares pœna, puniuntur, tam in hoc, quam in cæteris casibus, in quibus est male promotus; ut aperte constat ex prædicta Constitutione in §. ut igitur ibi, vel cuiusvis Ordinis, seu militia regularem; eius tamen rigor hodie cessat, ob alteram *Clementis VIII.* sanctionem, ut supra dixi, quare statuitur iuris communis dispositioni in d. *cap. fin.*

17. Contra vero Episcopum illius Ordinato-

rem est de iure constituta pœna, ut à reliquorum communione seunctus suæ tantummodo plebis communione sit contentus, in *cap. fin. §. 8. dist. cuius tex. verba illa, ut priuatus sit à communione cæterorum, interpretaretur, id est Episcoporum, prout etiam interpretantur Sylu. verbo suspensio post num. 6. Henr. in sum. lib. 13. cap. 38. §. 1.*

18. Licet ordinatus à nō suo Episcopo sine dimissorialibus litteris non possit impetrare beneficia, quia suspensus est, non habens Ordinis executionem, ut supradictum est, quoad consequutionem tamen fori secus dicendum est: namis cui Ordines à non suo Episcopo conferuntur efficitur clericus, & ei imprimitur character, d. c. eos de tempor. ordin. li. 6. Baiard. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 25. Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 634. cum segg. quamvis contrarium tenuerint Mascard. de probation. concl. 1140. num. 2. Flam. lib. 4. q. 2. n. 85. Clericus enim quamvis interdictus, suspensus, vel excommunicatus, non amittit fori privilegium, ut conueniri possit coram iudice seculari, ut post alios resoluit Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 641.

19. Vbi Episcopus ordinans clericum alienæ diocesis in litteris clericatus attestatur de licentia proprii Episcopi, eius attestatiōi est standum, *Peregr. decis. 124. lib. 2. Pute. decis. 363. lib. 1. & decis. 406. li. 2. Accoram. decis. 21. lib. 1. Gabr. d. conf. 181. nu. 17 lib. 2.* quos omnes refert, & sequitur Carol. de Grassis d. effect. 1. num. 638.

S Y M M A R I U M.

1. Habitus clericorum proprius quis sit, nullibi determinatur.
2. Honestas vestium clericorum ponderabitur ex consuetudine, & usu cuiusque regionis.
3. Clerici coniugati debent uti illis vestibus, quibus clerici coniugati eiusdem regionis utuntur.
4. Vestes clericales maioribus Ordinibus congruentes apud nostros Lusitanos censentur tales.
5. Concilium Bracharense describit modum, & formam vestium clericorum.
6. Pilei quadrati sanctæ Crucis signum denotant rotundus vero virtutem omnium perfectionem indicant.
7. Clerici in minoribus de consuetudine totius Hispaniæ debent habere vestes, quæ cooperiant tota genia.
8. Clerici debent semper deferre vestes proprio Ordini congruentes.
9. Honestas in vestium colore maxime requiritur.
10. Corona usus antiquissimus est in Ecclesia.
11. Clericus in maioribus, aut beneficium habens, si Coronam, vel habitum ad longum tempus absque iusta causa non deferat, peccabit mortaliter.
12. Contra non deferentes habitum clericalem, quæ pœna imponatur, ostenditur.
13. Clerici non recipientes pensionem, & fructus ecclesiasticos valorem annum 60. ducatorum aurei de Camera non excedentes, non tenentur deferre habitum clericalem.
14. Paraphernarij, & similes in inferioribus ministris Palatio Apostolico inferientes & pensiones obtinentes, non tenentur deferre habitum clericalem.
15. Penam Constitutionis Sixti v. evadunt deferentes pallium talare, quamvis toga non sit talis, nec genia tangat.
16. Clerici, qui ratione paupertatis habitum proprio Ordini congruentem gestare non valuerint, nullam pœ-

nam incurrit.

17 Clerici propter infirmitatem tonsuram non deferentes, a penis excusantur laici contra habitum non deferentes.

18 Transformari coactus propter aliquod verosimile periculum, ab habitu decenti excusatur.

19 Domi suae, & occulte clericales vestes non deferens, nullam penam incurrit.

20 Habitum semel dimittens, non est priuandus beneficio, vel fori privilegio.

21 Ex necessitate itineris, vel peregrinationis licitum est clericis habere vestes breuiiores.

EPISCOPVS QVAM honestatem in vestibus a clericis seruandam constituere debet.

ALLEGATIO IX.

Q Vis proprius sit clericorum habitus nullibi determinatur, vt testatur *glos. pen. in Clement. 1. de elect. nisi quod nimia breuitas, & longitudo reprobatur in c. cleric. de vita, & honest. cleric.*

2 Quare honestas vestium clericalium ponderabitur ex consuetudine, & vsu vniuersiusque regionis, vt notauit *glos. in cap. si quis virorum, 202. dist. glos. insignis verbo de avaritiis in c. penult. de vita, & honest. cleric. glos. verbo secularis in d. Clement. 1. de elect. quas commendant, & communiter receptas post antiquiores testantur *Con. pract. cap. 31. num. 7. vers. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 71. Farin. in praxi criminali q. 8. num. 69; Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 46. n. 5. & alij de quibus Thob. Valase. alleg. iuris tom. 1. alleg. 11. per totam, Camill. Borrell. in addit. ad Bellug. in speculo Princip. rub. 31. §. videmus lit. B. Roland. conf. 4. n. 27. lib. 1. quibus addo Vinald. in candelabro aureo p. 3. ad finem in explicatione Bullae Sixti V. de habitu, & tonsura n. 9. vers. 3. assertio, Regini in propinquo iuris to. 1. tit. 17. nu. 15. praxis episcopalis p. 1. verbo clericus §. 14. Fulcr. Reginald. in praxi fori penitenti. lib. 30. tract. 3. n. 14. & 15. praxis noua episcopalis p. 2. cap. 3. nu. 14. pag. 129. Scace. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 84. & 87. Fr. Paulin. in praxi rimin. regular. tit. 4. cap. 3. n. 10. cum sequentib. Cened. pract. & canonic. q. 1. 2. q. 4. n. 30. Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 16. a nu. 12. & 16. Vinian. in praxi iurispatronatus p. 3. lib. 15. c. 4. a n. 9. Decian. tractat. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 96. Carol. de Grassis de effectib. cleric. num. 277. in pralud. 3 Vnde in clericis coniugatis est obseruandum, quod vtantur illis vestibus, quibus clerici coniugati eiusdem regionis vtuntur, & suo statui conueniunt, neque etiam oportere, quod illis vtantur, quibus vtuntur clerici in sacris, vel beneficiarij, vel alias soluti, vt bene aduertunt *Con. Farin. Sanch. & alij quos referunt proxime citatis locis.***

4 Certum est vestes clericales maioribus Ordinibus congruentes censerit tales, dimissas scilicet vsque ad talos, vt etiam expressit Constitutio Sixti V. & notarunt Fului. Pacian. in tract. cui incumbat onus probandi negat lib. 2. cap. 34. numer. 38. & 39. Carol. de Grassis ubi sup. nu. 271. Jacob. de Grass. in aureis decisi. p. 1. lib. 3. c. 3. Guid. Panciroli. vari. lecti. li. 1. c. 21.

per totum, Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clerical. §. 16. num. 13. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 96. & 97. Moscon. in tract. de maiest. milit. Eccles. li. 1. p. 2. cap. 2. vers. de habitu autem. Camill. Borrell. in sum. omnium decisi. tit. 11. de vita & honestate clericorum num. 39. cum seq.

5 Egregie etiam modum, & formam istarum vestium pro constitutis in minoribus describit *Concil. Bracharen. ultim. p. 2. actione 4. cap. 8. his verbis. Hortatur sancta Synodus eos, qui sunt in minoribus Ordinibus constituti, praesertim in via ad maiores Ordines, talarem vellem portent, rotundo pileo, ceterisque & interioribus, & exterioribus indumentis modestius vtantur, & ad ecclesiasticum cultum accommodatis, &c.*

6 Nec miretis quod in regione illa iubeatur clericis pileos rotundos portare, quia licet multi per quadrati pilei figuram Sanctae Crucis signum voluerint denotare, secundum *Panciroli. citato loco* rotundi tamen non ignotum habent mysterium, sed statui, quem profitentur, maxime conuenientes: indicant enim virtutum omnium perfectionem, secundum eundem *Panciroli. quibus clerici Lusitaniae, & vniuersitatis Comimericensis scholares semper vtuntur.*

7 Hi autem clerici in minoribus Ordinibus constituti, debent deferre vestes, de consuetudine, & statutis totius Hispaniae, quae saltem tegant tota genua, vt ex *Pij 11. Constit. refert, Coronae etiam magnitudinem depingens Exiranaqans Regni Lusitaniae s. tit. 4. p. 2. his verbis, e que o vestido clerical, que eram obrigados à trazer hatia de fer que lhes cobrisse de todo os giolhos, e que à Corça auia de fer, &c. Apud Hispanos vero in l. 4. tit. 4. lib. noua recepil. ita cautum est, Y ansi mesmo sean las vestiduras y bonete como las que costumbran traher los clérigos de missa y que de otra manera no gozè de privilegio del fucro. Et Episcopus, ac quilibet Praelatus potest prohibere laicis ne deferant habitum, & tonsuram clericalem *Marc. Anton Genuesi. in praxi Archiep. cap. 53. num. 4. quem refert, & sequitur Carol. de Grassis d. effectib. 1. num. 1290.**

8 Ad honestatem vitae clericorum spectat, vt ipsi concedenti habitu vtantur, & sit qui dignitati, professioni, atque aetati conueniat: non enim vestibus, aut calceamentis decorem quaerere debent: sed eorum professionem habitu, & incessu probare, c. clericus 31. distinct. Nam quamuis habitus non faciat monachum, attamen clericos oportet semper deferre vestes proprio Ordini congruentes, vt per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam honestatem praesentant, *Concil. Trident. sess. 14. de refor. c. 6. & faciunt tradita per Henric. in sum. lib. 10. c. 11. §. 1. quamuis autem Concilium dicto loco, praecipiat, vt clerici vestes congruentes proprio Ordini semper deferrent; sano tamen modo hoc debet intelligi, non de continua sine intermissione habitus, & tonsura delatione, sed pro tempore, & loco, quemadmodum de omnibus affirmatiuis praecipis dicendum est, nisi iusta subsit causa, vt explicat *Vinald. d. loco n. 10.**

9 Requiritur praeterea honestas in vestium colore, viridem enim, aut rubrum expresse improbat *tex. in d. c. penult. vers. per annos de vita & honest. cler. & in Clement. 2. in fine, eod. tit. vbi per totum tex. Clemens V. multa de hac vestium honestate tradit, & ne clerici virgata, & partita veste vtantur, explicat *Bernard. & alij de quibus Salced. d. loco, & Vinald. vers.**

quinta aſſertio, ac Thom. Valaſc. diſt. alleg. 11. numer. 7. etatis locis, rubeus enim color permiſſitur ſolum Cardinalibus, & viridis Episcopis tantum, Menoch. de arbit. caſu 392. numer. 12. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negat. lib. 2. capit. 34. numer. 39. Scacc. de iudic. part. 1. capit. 11. numer. 85. & 86. quos refert Carol. de Graſſis de effectibus cleric. in prælucl. numer. 272.

10 Coronæ uſus antiquiſſimus eſt in Eccleſia, ut multorum Auctorum referendo verba, & loca probat Gregorius de Valent. tom. 4. diſput. 9. quaſt. 5. puncto. 3. & optimè Caro. de Graſſis de effectibus cleric. in prælucl. numer. 281. Durand. in ration. diuin. libr. 2. capit. 1. numer. 5. quin Beda in libr. 5. de hiſtoria Anglorum cap. 22. aſſerit Diuum Petrum in memoriam ſpineæ Coronæ Chriſti, coronam capillorum geſtaſſe, toto reliquo capite detonſo, & id alios clericos fuiſſe imitatoſ: Iſidorus inſuper Apoſtolorum inſtitutum eſſe inquit libr. 2. de officiis cap. 4. ſequuntur Bonacina de Sacramentis diſput. 8. quaſt. 21. puncto ultimo numer. 4. Bellet. diſquiſit. clerical. part. 1. titu. de diſciplina clericali §. 17. numer. 19. Nihilominus in Eccleſia tonſura fuit ordinata ab Aniceto Summo Pontifice. ut habetur in cap. prohibita 23. diſtinct. & in cap. clericus 5. de vita, & honeſt. cleric. referunt Platina in vitis Pontif. in eiſd. Aniceti vita. Illeſc. in hiſtoria Pontif. part. prima libr. primo capit. 7. & capit. 14. Menoch. de arbit. caſu 391. numer. 16. & latius de hac conſuetudine tonſendi clericis barbam, & coronam, agunt, Ioan. Bernart ad Statum libr. 4. Theb. pag. 106. Caro. Baron. ann. 1. eccleſ. tom. 5. an. Chriſti 398. pag. 48. Ioan. Pineta in tob. cap. 1. verſ. 1. pag. 86. Fr. Bernard. de Britto in monarchia Luſit. p. 2. libr. 5. cap. 2. fol. 39. verſo.

11 Illamque, vel habitum ad longum tempus abſque iuſta cauſa, ſi clericus in maioribus: aut beneficiũ habens, non deferat peccabit mortaliter, prout reſolunt Abb. in cap. ſi quis num. 1. de vita, & honeſt. cleric. Nauar. commento 4. de regularib. num. 27. Henric. libr. 13. cap. 39. numer. 3. Vaſq. 3. p. tom. 3. diſp. 250. cap. 3. Reginald. libr. 30. n. 10. Bonacina de punct. ultim. num. 3.

12 Contra non deferentes habitum clericalem diſponit Concil. Trid. d. c. 6. quod ſi poſtquam ab Episcopo ſuo etiam per edictum publicum moniti fuerint honeſtũ habitum clericalem illo reſt Ordini, & dignitati cõgruentẽ, & iuxta ipſius Episcopi ordinationẽ, & mandatũ non detulerint, per ſuſpenſionẽ ab Ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ipſorum beneficiorum, necnon ſi ſemel correcti denuo in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum, & beneficiorum huiusmodi coerceri poſſint, & debeant; poſtea vero contra non deferentes habitum clericalem emanauit Conſtitutio ſixti v. incip. Cum ſacroſanctam die 5. Ian. anno 1586. ubi clericis & Militibus, qui in hac Vrbe præſentes, in habitu clericali & tonſura, ac Militibus in militari non incederent, mandatque ſuper id editis ſub certo termino non obediſſent, præter alias pœnas contra eos inſtitutas, ſine vlla alia monitione, ipſo facto priuatos declarat, quibuſcumque dignitatibus, adminiſtrationibus, officiis, Canoniciſ, & Præbendis, ac beneficiis etiam ſimplicibus, & præſtimoniis per eorum quemlibet in titulum, Commendam vel aliàs, pro tempore obtentis, necnon penſionibus, & fructibus, ac prædiis,

boniſque eccleſiaſticis huiusmodi, quocumque modo ex referatis, vel referandis, omniq; iure ſibi in eis, vel ad ea quomodolibet competenti, vide Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 15. nu. 56. Stephan. Gratian. Marchia decif. 15. 8. numer. 5.

13 Poſtea vero idem ſixtus v. per aliam ſuam Conſtitutionem eiſdem anni pridie Kalend. Februar. incip. Paſtoralis, & infra, declarauit habitum clericalem non teneri deferre clericos non recipientes penſionem, fructus, aut prædia, vel bona eccleſiaſtica ſibi in vna, vel pluribus vicibus referuata, & conceſſa, ſummam, ſeu valorem annuum 60. duc. auri de Camera inſimul non excedentes, ſeu excedentia.

14 Et in ſuper declarat nõ teneri in habitu, & tonſura clericali incedere inſeruientes Palatio Apoſtolico, inferioribus miniſteris, ut ſunt paraphetnarij, credentarij, & ſimiles, qui penſiones, aut fructus bonaũ eccleſiaſtica loco penſionũ uſq; ad quatuorq; ſummam, & valorem percipiunt. Declarat etiam eos clericos, aut milites, quibus penſiones, aut fructus, bonaũ, aut prædia eccleſiaſtica ad quacumq; ſummam referuata, aut referuari conceſſa ſunt non aliter ad gerendum militarem habitum teneri poſſquam penſiones, fructus, aut alia præſata cum effectu exigere, aut percipere cõperint, vel per eos ſteſſerit quominus exigant, vel percipiant; quorum Conſtitutionum tenorem referunt Præſis noua episcopalis p. 2. capit. 3. nu. 13. pag. 129. & 130. Quaranta in ſumma Bullarij verbo habitus clericaliſ in princip. & de ea teſtatur Puiſan. in praxi iuriſſatyonar. p. 3. libr. 15. cap. 4. num. 4. Galet. in margarita caſuum conſcientia, uerbo habitus, Bellet. diſt. §. 16. nume. 13.

15 Vtrum autem ad euadendam pœnam priuationis ipſo iure beneficiorũ, contra non deferentes veſtes tales ſtatutũ in d. Conſtit. ſixti v. requiratur, quod plures, & omnes veſtes tales ſint, pallium ſcilicet, & togam in quo partẽ affirmatiuã ſuadere videtur d. Conſtit. uenſ verbiſ pluralis numeri, ibi, veſtes tales, iuncta regula cap. pluralis loquutio, de reg. iur. libr. 6. ſed contrariũ nempe ſufficere quod palliũ perueniat ad talos, toga uero tegat genua, tenent Jacob. de Cr. ſſ. in decif. aureis p. 1. libr. 3. c. 3. n. 3. Puiſald. ubi ſup. verſ. 4. aſſertio, Petr. de Ledefin ſum. p. 1. tract. 7. c. 2. prope 14. concl. circa finem: Non eſt enim neceſſarium portare duas veſtes longas, ut ex Puiſald. receptum dicit Nicol. Garcia de benefic. p. 7. cap. 1. nu. 23. imò ſufficit, quod veſtis ſuperior clericaliſ ſit, & cooperiat interiorem quamuis laicalem, ut ex Franch. & Siſigim. Scaccia reſoluit Carol. de Graſſis d. effectũ 1. num. 1186.

16 Primo limita prædictam ſixti v. Conſtitutionem, & diſpoſitionem tex. in d. Clement. 2. non procedere in clericis, qui ratione paupertatis habitum proprio Ordini congruentem geſtare non voluerint, ut decifum refert Aloyſ. Ric. in decif. curia Archiepiſc. Neapolitan. decif. 129. Puiſald. de poſteſtate Episcopi cap. 12. numer. 3. verſ. 5. Carol. de Graſſis d. effectũ 1. numer. 1175. Decian. tract. crimin. tom. 1. libr. 4. cap. 9. ubi exemplificat quando cleric. eſſet ita pauper, ut non poſſet propter paupertatem alias veſtes inuenire, niſi laicales ſibi donatas.

17 Secundo limita ſi non poſſet propter infirmitatem tonſuram deferre, quod etiam refert decifum Capella Tholoſ. decif. 104. quam citant & ſequuntur Puiſald. diſt. capit. 12. numer. 3. verſ. quoad tonſuram, Puiſan. in praxi iuriſſatyonar. part. 3. libr. 15. cap. 4. numer. 8. Bellet. diſquiſit. clerical. part. 1. titu. de

disciplina clerical. §. 17. n. 9. Thom. Acli. in tract. de infirm. p. 2. in verbo clerici num. 12. Carol. de Grassis d. effectum 1. num. 1171.

18 Tertio limita, & declara excusari clericum ab habitu decenti, si propter aliquod verosimile periculum transformati cogeretur, ita praxis noua episcopalis d. c. 3. n. 14. vers. excusaretur, Pinnan. d. praxi inuisionat. p. 2 l. 6. cap. 10. num. 6. & 7. & p. 3. lib. 15. cap. 4. num. 5. & 6.

19 Quarto limita si domi suae, & per consequens in occulto dimitteret, quia d. Clement. 2. de deferente publice alienas vestes loquitur, ergo secus si occulte; tum quia iste talis non dimittit habitum ne deferat: sed vt paulo post assumat, quo casu non dicitur dimisisse, sicut etiam abesse non dicitur, qui statim est reuersurus l. postlimin. §. captiuis, & l. nihil ff. de captiuis, & postlimin. reuersis, cum traditis a Gonzalez ad reg. 8. Cancel. gloss. 43. num. 5. & ita in proposito hanc opinionem tenet Prolin. d. cap. 12. num. 3. vers. 4.

20 Quinto limita in illo, qui semel habitum dimisit, qui non est priuandus beneficio, vel fori ptiuilegio, prout ordinat d. Constitut. sexti v. propter vnam habitus dimissionem, qua etiam attempta requiritur, vt tantum perseveret, quod publice pro laico existimeretur, ita praxis noua dicto cap. 3. numero 14. vers. excusaretur, Farin. in praxi crimin. q. 8. nu. 65. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantam in sum. Bullarj verbi habitus clericalis, Prolin. d. cap. 12. n. 3. §. 6. Pinnan. d. cap. 4. num. 7.

21 Sexto limita ex necessitate itineris vel peregrinationis, propter quam licitum est clericis habere vestes breuiiores, cap. Episcopi 21. q. 4. addit. ad Capell. Tholosan. q. 256. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clerical. §. 16. num. 14. & num. 15. etiam tenet licitum esse habitum mutare, ac etiam deponere, si ex delatione habitus clericalis iusta esset causa timoris per Clem. 2. vers. nisi causa rationabilis, de vita, & honest. cler. Hieron. de Laurent. Auen. decis. 125. num. 9. Jacob. Massul. in addit. ad Capell. decis. 181. in ultimis verbis, Carol. de Grassis d. effectum 1. num. 1174.

S P M M A R I U M.

1 Episcoporum munus est ordinationi faciendae diligens scrutinium ordinandorum proponere.

2 Ordinandi quo tempore debent conuenire.

3 Episcopi, aut ab ipsis deputati prudentes viri, ordinandi genus, natalitia, personam, institutionem, patriam, vitam, mores, doctrinam, & fidem scrutari debent.

4 Genus ordinandorum scrutari debet an scilicet ex Catholicis parentibus, vel proditione damnatis, aut de matre scilicet nati sint.

5 Verbum, genus, de quo in Concil. Trid. sess. 23. d. reform. cap. 7. idem significat quod legitimus, vel liber, & non refertur ad descendentes ex genere hebraeorum.

6 Descendentes e Iudaeis an sint ab ordinatione excludendi?

7 Neophytus, qui recenter suscipit habitum ecclesiasticum, ad Ordines admittendus non est.

8 Neophytus intendens ordinare, quae perquirere debet.

9 Natalitia perquirere debent, id est, an legitimi, vel illegitimi sint.

10 Personam, id est, an sint corpore vitiat, quia truncum, aut vitiatum corpus habens ad Ordines non est admittendus.

11 In lege veteri maculam aliquam corporalem habentibus hostias offerre Dominus prohibuit.

12 Apud Ethnicos, & Gentiles praecceptum erat, vt sacerdos integer esset.

13 Institutio accipitur pro titulo.

14 Vita in materia de qua agitur accipitur pro actu viuendi irreprehensibiliter iusto, & recto.

15 Parochianorum simplici assertioni testificanti de fama bona statuitur.

16 Dignum quemlibet praesumimus, quem nescimus indignum.

17 Doctrina cum sit quid extrinsecum homini inesse alicui non praesumitur.

18 Doctrina non per testes, & famam, sed ex actuali examine probari debet.

19 Episcopus inquirere debet intentionem ordinandi, an illi adsit, vel desit intentio ascendendi ad altiores Ordines.

20 Suscipiens minores Ordines sine intentione ascendendi ad superiores non peccat.

21 Examinis alter modus an seruetur.

22 Ordinatus nullo praemisso examine quam poenam incurrat.

23 Ordinatus contra prohibitionem Episcopi habentem ne quis ad ordinationem accedat sub poena excommunicationis non examinatus, vel approbatus, contraheret suspensionem, non nisi a Papa dispensandam.

EPISCOPI QVAVRM rerum examini subijcient ordinandos.

ALLEGATIO X.

IN Ecclesia Dei ministri adsint vitae integritate, moribus, & doctrina insignes, nulloque impedimento adstricti, munus est Episcoporum ordinationi faciendae diligens scrutinium ordinandorum proponere: cum igitur Episcopus disponit ordinationes facere, omnes volentes accedere ad sacrum ministerium debet conuenire feria quarta praecedenti ad examinationem coram eo, qui viros prudentes diuinaeque legis gnaros, & exercitatos in ecclesiasticis functionibus eligit, vt illa inuestigent, quae inferius dicam. Concilium vero Trid. requirit, vt per mensem antea adeant Episcopum, qui parochio, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt de nominibus, ac desiderio eorum, qui velint promoueri publice in Ecclesia propositis requisitis diligenter inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat iuxta cap. 5. sess. 13. de reformat. cuius dispositio in Bracharenli Arc. hiepis. maxime obseruatur, vt constat ex eius Concil. ultim. actione 4.

3 Debent igitur Episcopi, aut ab ipsis deputati prudentes viri, ordinandi genus, natalitia, personam, institutionem, patriam, vitam, mores, doctrinam, & fidem scrutari, vt constat ex Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 5. & 7. & ex cap. quando 24. dist. 1. & rigorose hoc examen institui debet, cap. constitutum, de purgat. canon. cap. cum in cunctis de elect. Episcopi enim interest ne indigni ordinentur, & ille tenetur ex culpa examinerum, cap. ad haec, in cunctis gloss. verbo examinentur de officio Archid. & probat late Carol. de Grassis de effectibus clerical. in preb. a n. 343. cum multis sequentibus, & praecipue n. 358.

4 Genus namque primo loco relatum requisitum declaratur, an ex Catholicis parentibus,

vel proditione damnatis, aut de matre ſerua nati ſint, iuxta expoſitionem *Maſoli de irregularit. lib. 4. c. 2. Henrici in ſumma lib. 10. cap. 17. in commento litteræ G.*

5 Verbum enim, genus, de quo in *d. c. 7. Concil. Trid.* propriè idem ſignificat, quòd legitimus, vel liber, non autem refertur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, prout tenet *Cened. ad decretales collect. 77. num. 20.*

6 Licet contrarium dicat, ſa *bagun in cap. eam te num. 23. de deſcriptis*, idèd non ſunt illi ab ordinatione excludendi (niſi aliud Canonicum obſeſſet impedimentum) qui à Iudæis originem trahunt, vel quorum maiores, etſi hæretici fuerint, emendatos tamen eſſe conſtat, & reincorporatos Eccleſiæ vnitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam recepiſſe, quâ vel perfecèrunt, vel perfectioni eius inſiſtunt, aut paratos fuiſſe ad recipiendum eandem, iuxta *Conſtit. Bonifac. VIII. in c. ſtatutum 15. de hæreticis lib. 6.* ita poſt alios deciſum reſert *Armend. in additionibus ad recopil. leg. Nauarra lib. 1. tit. 21. l. unica num. 6.* vbi id intelligendum dicit niſi aliquo priuilegio Apoſtolico, aut confirmatione aliud caueretur.

7 Neophitus tamen, qui recenter ſuſcipit habitum eccleſiaſticum, ad Ordines admittendus non eſt *c. ſicut 48. diſt. ea ſcilicet ratione*, ne in ſuperbiam elatus in iudicium incidat diaboli, prout traditur ab *Apoſt. 1. ad Timot. 3.* fortaſſe credens fidem Chriſtianam eorum auxilio indigere, ac ſine eo regi minime poſſe, vt ſuper eadem Epistoſa gloſſauit *Irenæus*, & gloſſ. in *ſum. 48. diſtinct.* quod non procedit in eo qui diu antea, aut etiam ex ipſa natiuitate iam baptizatus eſt, quamuis genus ex Iudeorum gente deduxerit, vt per *Cou. in Clement. ſi ſuſcepit p. 1. §. 2. num. 7. verſ. 1. conſuſ. Nauarra in man. c. 27. n. 205. verſ. 3. dico, Gregor. de Valent. 4. diſt. 7. punct. 3. §. 3. ſayr. de cenſur. lib. 6. c. 13. ſub num. 11.* idèd promotos legimus Diuos Severum, Nicolaum, & Ambroſium, in *cap. ſtatutum, §. ſin. 61. diſtinct.* ipſeque Ambroſius comprobatur iniqui ordinationem ſuam occidentales iudicio Episcopos, orientales vero exemplo probaſſe in *cap. neophitus 61. diſtinct.* vbi gloſſa, tum in figuratiōe caſus, tum in fine addit exemplo probaſſe, qui multos tales elegerunt; & nos legimus de Iudæis conuerſis Eccleſiam fundatam eſſe, iuxta gloſſ. *ſinal. in cap. eam te, de deſcrip. exemplo Beati Petri, & aliorum in cap. 9. 71. diſtinct.*

8 Igitur qui eos intendunt ordinare debent perquirere, & diligenter inueſtigare, quamplura circa illorum vitam, & uſum, atque ea præſertim, quæ illi ad primæuam ſectam mente & ſecrete conuerſi nonnunquam obſeruant, & ex quibus dignoſcit Eccleſia eos iterum reuerſos ad illa, ſigna autem huiusmodi nonnulla reſenſet *Emeric. quo ad neophitos ex iudaica gente prognatos in 3. p. directorij numero 114.* vbi ſubſcripſit *Pegna* quamplura, & notabilia adducens in *comment. numero 25.*

9 Natalia, hoc eſt, an legitimi, vel illegitimi ſint gloſſ. in *cap. quando 24. diſtinct.* filij enim præbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati, ad Ordines promoueri prohibentur in *cap. 1. de filiis præbyterorum ſanxerunt etiam Grego. IX. in c. ſin. eodem tit. & Alexander III. in c. cum in cunctis de elect. nec non Pius V. abunde in ſua Conſtit. 120. incip. *Quæ ordi-**

le promotos, incip. *ſanctum, & ſalutare.* & antea reſenſerat *Catecheſis Rom. ſub tit. de ſacramento Ordinis §. ſequitur*, his verbis, ſpurij quoque & ij omnes, qui ex legitimis nuptijs non ſunt procreati excipiuntur à ſuſceptione Ordinum.

10 Perſonam, idèſt, an ſint corpore vitijati, ex gloſſ. in *d. cap. quando*: Canonicis enim ſanctiōibus conſtitutum eſt, ne truncum, aut vitiatum corpus habentes, auderent Ordines ſuſcipere eccleſiaſticos, *cap. præcipimus 34. diſtinct. c. 1. §. 5. diſtinct. cap. 2. vbi gloſſ. verbo, deſormitatem*, & notant Doctores in *cap. 1. & 2. de corpore vitijati, & Albert. Triv. de vero & perfetto cler. li. 2. c. 16.*

11 Sic etiam in lege veteri Dominus alloquens Moysen *Leuit. cap. 21.* maculam aliquam corporalem habentibus hoſtias offerre Domino in hæc verba prohibetur, omnis, qui habuerit maculam à ſemine Aaron Sacerdotis, non accedat hoſtias offerre Domino, cuius ſeriem morali interpretatione proſequitur *D. Gregor. relatus in cap. hinc etenim 49. diſtinct.*

12 Apud Ethnicos, & Gentiles præceptum etiam erat, vt Sacerdos integer eſſet, tanquam mali hominis res vitanda, ſi non integri corporis erat, vt reſert *Plinius lib. 7. naturalis hiftorie cap. 28.* ſic etiam Romani, qui de Veſtali virgine capienda ſcripſerunt, negarunt fas capi eſſe, quæ lingua debili, ſenſuue aurium diminuta, aliaue quauis corporis labe intincta eſſet, cuius hiftorie relator eſt *Aulus Gel. lib. 1. nocturnum Atticorum cap. 12.* illiusque auctoritate adductus *D. ille Hieronymus ad Demetriadem virginem ſcribens*, grauiffimè inuehitur contra parentes, deformes filias virginitati dicantes: ſolent etenim (inquit ille) miſeri parentes, & non plena fidei Chriſtiani deformes filias, & aliquo membro debiles, quia dignos generos non inueniunt, virginitati tradere.

13 Institutionem, idèſt titulum, iuxta gloſſ. in *d. cap. quando*, prout reſoluit *Campani. in diſceſſu ſuis Canonibus. 8. cap. 1. num. 3.* vbi etiam reſert, munus Episcoporum eſſe in ſcrutinio faciendū circa perſonam promouendam præ cæteris in titulum ordinandi inquirere, de quo latè dicemus, alleg. 19. cū ſequenti.

14 Vitam, moreſque, vita propriè hic accipitur pro actu viuendi irreprehensibiliter iuſto, & recto, ex interpretatione *Luc. de Pen. in l. neque ſurioſi C. de dignitatibus li. 12.* quauis aliquando ad interiorem animi virtutem pertinere videatur, ſi honeſtas ci iungatur, quæ magis ad exteriorem conuerſationem ſpectat, ex ſententia *D. Thom. 2. 2. quæſt. 145. artic. 1. in 3. argum.*

15 Simpliciter tamen aſſertioni parochianorum teſtificantium de fama bona ſtatur, quia nimirum cum iſtis concurrat iuris præſumptio, illi enim præſumere debemus dignum, quem neſcimus indignuſe, cum deputati de iudic. c. dudum de præſumpt. l. cum pater §. rogo ſſ. de legat. 2. ex ea ratione ſecundum *Hoſt. in ſum. tit. de ſcrutinio in ordine faciendū in fine*, quia virtutes naturaliter homini debent inelle, maxime poſt Baptiſmum *cap. 2. de conſecrat. diſt. 4.*

16 Et ita teſtimonia moru, quæ ſolent exhiberi tempore ſcrutiniij requiruntur ad licite ſuſcipiendos Ordines, quòd ex *Concil. Trid. ſeſſ. 23. c. 3. cōmuni praxi dicit receptū Bonac. de ſacram. d. 8. q. unica. p. 5. n. 17.*

17 Doctrinam, cuius materiam interpretor agens de ſingulis Ordinibus in particulari, quæ cum ſic quid extrinſecum, & accidentale homini inelle alicui non præſumitur, nemini

enim doctrina inesse creditur, nisi labore quæatur. 18 Unde non per testes & famam, sed ex actuali examine probari debet, ita quod nec Regulares excusantur quominus de doctrina possint examinari, ut habetur in *Concil. Tridentin. sess. 23. de reformat. capit. 12.*

19 De ætate verò, & patria suis locis aliquid dicemus, interim adverte Episcopos, seu ab ipsis deputatos, inquirere debere intentionem ordinandi, hoc est an illi adsit, vel desit intentio ascendendi ad altiores Ordines, cum aptus fuerit: si enim ea caret intentione, non deberet ordinari, ut tenet *Henric. in summ. libr. 10. cap. 17. §. 2.* quia aliter faciendo peccaret, *Barnes 2. 2. quæst. 12. art. 1. in 2. diffie. conclus. fin.*

20 Suscipientem tamen non carentem prædicta intentione posse à peccato excusari tenent *Sanch. de matrim. libr. 7. disput. 31. numer. 16. & 17. Galet. verbo Ordo pag. 194. Coninch. de Sacram. tom. 2. disput. 20. à numer. 104. Bonacina de Sacram. disput. 8. quæst. unic. part. ultim. in fine, sed prima opinio tutior ut dico infra Alleg. seq. numer. 11.*

21 Alter vero examinis modus seruatur ipso die ordinationis, dum prior Diaconorum, seu maior Diaconus, aut Archidiaconus, ordinandos repræsentat Episcopo, & examinatur, iuxta *cap. nostrum de officio Archid.* quod tunc sane euenit cum prædictus clara, & intelligibili voce monet altantem populum, ut si quis contra ordinandum aliquem sciens impedimentum, quod illum ab Ordinibus impediret, proponat, & ibidem Episcopus interrogat Archidiaconum num sciat ordinandos esse dignos: ipsi vero respondet, & scio, & testificor quantum humana fragilitas nosse sinit ipsos esse dignos, *cap. unico de seruitio in ordine faciendo, in qua responsione non peccat, licet ipse non examinauerit, dummodo ab aliis examinatis deputatis sciat fuisse approbatos, & dimmodo contra conscientiam non loquatur.* Si vero sciret aliquid impedimentum, illud deberet Episcopo secreto nuntiare, dummodo malitiose nihil faciat, *Hofstien. dict. loco num. 1.* Est tamen verissimum hoc minime seruari ab omnibus Episcopis, tantummodo destinatis personas sibi beneuolas, & non ipsos Archidiaconos, & qua adducti ratione id faciant me latet, eo quod eorum usus contradicit iuri communi, & potius abusus, seu corruptela dici possit.

22 Si quis nullo præmissio examine, nullaque præhabita inquisitione, fuerit ordinatus, si ignotus est, quamuis dignus, deponendus est, ex *syneft. verbo Ordo 2. numer. secundo, vel si cognitus, sed inhabilis, etiamsi impedimentum nouerit ordinans, nec dispensauerit expresse, cap. si qui sine excommunicatione 81. distinkt. Henric. dict. libr. 10. cap. 18. §. 1. iuncto commento litera B.* Attamen si esset cognitus, & dignus, nec peccaret, nec deponeretur si absque præcedenti scrutinio fuerit Ordinibus insignitus, ut probat text. iuncta gloss. in *cap. nullus 24. distinkt. syluest. dict. numer. 2. Mayol. de irregulari. libr. 4. caput. 9. numer. 9.*

23 Et quidem si ab Episcopo antè inceptam ordinationem inhibitu fuerit ut solet, ne quis ad ordinationem accedat non examinatus, nec approbatus sub excommunicationis pœna, ordinatus contra huiusmodi prohibitionem contraheret suspensionem, non nisi à Papa dispensandam, iuxta *cap. 1. & 3. de eo qui sursum Ordines suscipit.* monet tamen *Hofstien. dict. titul. de seruitio in ordine faciendo*

in fine, ut Episcopi ab huiusmodi excommunicationibus abstineant, ne laqueos parent: sed alias potestas inhiibendo, comminari possint.

S Y M M A R I U M.

- 1 Primam tonsuram non confertur nisi habenti ætatem septem annorum.
- 2 Ostiarius, Lector, & exorcista debent habere ætatem annorum duodecim, Acolytus vero quatuordecim attingere.
- 3 Primam tonsuram recipiens ante septennium non peccat mort. si nondum peruenit ad usum rationis, Episc. tamen sic; nullam vero suspensionem incurrit suscipiens Ordines minores ante prædictam ætatem.
- 4 Sciens non presumitur quis nisi probetur.
- 5 Prima tonsura non danda nisi ostendatur se legere, & scribere scire, in lingua saltem vulgari.
- 6 Minores Ordines conferuntur his, qui saltem linguam latinam intelligunt.
- 7 Materia remota sacramenti Ordinis est res illa, quæ traditur illum suscipienti.
- 8 Ostiario traditur cymbalum, & claus, Lectori liber lectionum diuinarum, Exorcista liber exorcismorum, Acolyto candelabrum cum cereo, & vireolis vacuis.
- 9 Contactus materie an sit de essentia.
- 10 Minores Ordines possunt absque Missa conferri.
- 11 Maiores Ordines de necessitate præcepti, non vero sacramenti sunt in Missa conferendi.
- 12 Ordinandum intentio quomodo inquirenda, & si initiandus primam tonsuram recipiat, eo tantum sine, ut gaudeat exemptione fori, non peccat mortaliter.
- 13 Minores Ordines uno die omnes possunt conferri, laudabilis tamen erit si fiat cum necessitate, vel alia urgente causa bene visa Episcopo.
- 14 Interventia temporum inter unum, & alterum Ordinem minorem, quæ debeant concurrere.
- 15 Minores Ordines, & prima tonsura una die conferri possunt, ubi adest consuetudo.
- 16 Minores Ordines, & primam tonsuram una die recipiens, ubi non adest consuetudo, nullam incurrit irregularitatem.
- 17 Tempus idoneum ad conferendum minores Ordines quod sit?
- 18 Dies Dominici, & festiui in quibus Episcopi minores Ordines conferre possunt, sunt omnes dies festiui de præcepto.
- 19 Prima tonsura in omni tempore potest conferri.
- 20 Minores Ordines possunt conferri in qualibet Ecclesia tametsi non Cathedrali, & in domo episcopali, vel alia non episcopali de consuetudine.
- 21 Ordinis sacramentum in loco interdicto, vel personis interdictis conferri non potest.
- 22 Populo generaliter interdicto clerici etiam prima tonsura sicut & laici alterius populi in eodem, vel alio loco Ordines suscipere non prohibentur.
- 24 An in sabbato sancto ubi est locus interdictus Ordines conferri possint? Si imminet necessitas ordinandi ministras, nec existat locus in quo possint Ordines conferri, an in interdicto licet conferantur?

EPISCOPVS PRIMAM

tonsuram, & minores Ordines

quando, & quib. conferre
possit?

ALLEGATIO XI.

Prima tonsura, quæ ex quinque minoribus
prima est, non confertur nisi habenti ætatem
septem annorum completorum, quæ etiam in aliis
trib. primis minoribus videtur sufficiens, vt habe-
tur in cap. in singulis 77. distinct. quem ibi sic intelli-
gunt glossa, & Doctores, & in hoc nihil reperiisse im-
mutatum dicit Moneta de distrib. quotid. part. 2. quæst.
19. num. 11. vbi tenet ad Acolytatum 12. pariter an-
num expletum requiri, Bonacina de sacram. disput. 8.
quæst. unica puncto 5. numer. 12. ita gloss. verbo infanti in
cap. cum nullus de temporib. ordinat. libr. 6. gloss. fin. in
Clement. fin. de ætate, & qualitat. Syluest. verbo ætas, nu-
mer. 2. vers. 3. quantum ad Ordines, Bortachin. in tract.
de Episcopo lib. 2. part. 1. cap. 31. numer. 56. Gambar. in
tract. de potest. leg. lib. 7. numer. 432. Vinald. in candelab.
aur. tit. de sacram. Ord. numer. 27. Cardin. Tolet.
in summ. libr. 1. cap. 25. num. 15. Henric. in summ. lib.
10. cap. 19. §. 1. Regolin. de potestate Episcopi cap. 26. §.
7. numer. 2. Robuff. consil. 2. numer. 3. cum citatis à Flam.
de resignat. lib. 4. quæst. 9. num. 9. Carol. de Grassis de effe-
ctibus clericalib. in prælud. numer. 284. Campanill. in di-
uersis iuris Canon. rub. 7. cap. 1. per totum & cap. 2.
2 Vbi in fine dicit promouendos ad ostiariatum, &
exorcistatum ætatem annorum 12. habere debere,
ad acolytatum vero quartum decimum attingere,
quæ ætas cum non sit præstituta à Sacro Concilio
Tridentino, attendenda est, quæ à Canon præscri-
bitur, prout decimum referunt Armendar. in addit.
ad recapit. legum Navarra lib. 1. tit. 20. l. 1. numer. 3.
praxis noua episcop. part. 1. cap. 1. numer. 22. in fine.
3 Primam tonsuram recipiens ante septennium
non peccat mort. si nondum peruenit ad vsum ra-
tionis, Episcopus vero conferens tonsuram ante sep-
tennium mort. peccat, cum videatur facere contra
prohibitionem Ecclesiæ in re graui, vt tenet Bonac. de
censuris dist. 3. §. 6. punct. 5. nu. 6. vers. neque. Nec etiam
fit suspensus, aut aliquam irregularitatem incurrat,
qui alios minores Ordines ante legitimam ætatem
fulcipit, Svar. tom. 5. disput. 31. numer. 23. sect. 4. vbi
numer. 29. idem subdit in Episcopis. Nec Bulla sexti
V. incip. sanctum, & salutare, obstat, quia in hac
parte reuocata est per Clemens. VIII. vt asserit Bonac.
dict. puncto 5. num. 6.
4 Prima clericali tonsura (verba sunt Concilij)
non iniungitur, qui Fidei rudimenta edocti non fue-
rint, quique legere, & scribere nesciant cap. 4. sess.
23. de reform. ideo cum non præsumatur quis sciens,
nisi probetur cap. si forte iuncta gloss. verbo scientiæ
de elect. in 6. diuinech. de præsumpt. libr. 6. quæst. 91. nu-
mer. 18. praxis noua episcop. part. 1. cap. 1. numer. 40.
in fine, Flamin. de resignat. libr. 10. quæst. 3. numer. 64.
Gonzalez ad regulam 8. Cancell. gloss. 4. num. 105.
5 Ad primam igitur tonsuram non debet admitti,
qui non ostenderit se legere, & scribere scire, prout
tenent Francisc. Leo in thesau. fori Ecclesiastici part. 3.
cap. 8. numer. 6. Bonacina de sacramen. disput. 8. quæst.
unica punct. 5. numer. 16. Aloys. Rice. in praxi fori eccle-
siastici decis. 390. in 1. edit. & resolut. 329. numer. 6. in 2.

edit. vbi etiam asserit ad beneficium simplex requiri,
quod sciat legere, & construere, de quo etiam Na-
uarr. in cap. si quando except. 13. numer. 13. de rescript. &
praxis noua Episcop. dict. numer. 40. Sed cum dicta
verba Concil. Trident. non exprimat in qua lin-
gua, videntur intellexisse linguam vulgarem, seu
maternam, ita quod valeat tonsura insigniri quis-
quis si in sua lingua patria, & natia legere, &
scribere sciat, vt tenet Azor. institut. moralium part.
2. libr. 6. cap. 6. quæst. 2. quem refert, & sequitur
Campanill. in diuers. iuris Canonici rub. 5. cap. 2.
numer. 2.

6 Minores vero ordines iis, qui saltem linguam
latinam intelligant, conferantur, vt habetur in Con-
cil. Trident. dat. sess. 23. cap. 11. & sigillatim scientiam
vnicuique Ordini de iure requisitam explicant Sor.
in 4. distinct. 25. quæst. 1. art. 4. vers. tertia conclusio.
Azor. institut. moral. part. 2. libr. 6. cap. 6. Aduertit
tamen Menoch. de Arbitr. casu 425. numer. 58. arbit-
rari Episcopum posse magis expedire Ecclesiæ si
Ordines conferat ei, qui etiam adhuc latinam linguam
non intelligat, est tamen bonæ indolis, & pro æta-
te docilis, nam illiteratus puer dici non debet, qui
pro ætate didicit, quique ostendit proficere se
posse.

7 Materia remota Sacramenti Ordinis est res illa,
quæ traditur illum suscipienti, traditio vero est ma-
teria proxima, vt per Henric. in summ. lib. 10. cap. 8.
numer. 2. Cardin. Bellarmin. tom. 3. de Ordine cap. 9.
Reginald. in praxi fori pænit. libr. 30. tract. 5. numer. 5.
Vasquez 3. p. tom. 3. dup. 239. cap. 3. Conuech. tom. 2.
disput. 20. dub. 7. conclus. 3.

8 Et quidem vt ab inferiori gradu incipiamus,
ostiario traditur cymbalum, & clauus, vt ordina-
tus conuocet populum ad sacrificium, custodiat
que Ecclesiæ, cap. ostiarius 23. distinct. Lectori liber
lectionum diuinarum, cap. lector. 23. distinct. cuius
officium est legere prophetias, & Scripturas in Ec-
clesiæ. Exorcista liber exorcismorum cap. exorcista
23. distinct. cuius officium est imponere manus super
energumenos, illisque exorcismos legere ad fugandos
Dæmones. Acolyto traditur candelabrum cum
cereis, & vireolis vacuis, cap. Acolytus 23. distinct.
cuius officium est porrigere Subdiacono vireolos
cum vino, & aqua, præparare lumina ad sacrificium,
& portare cereum accensum ad altare, de quibus
Rodolph. Cupres. in repet. cap. oportebat 79. distinct. Ia-
cob. de Grassis in aur. decis. part. 2. lib. 1. cap. 9. num. 6.
Anast. Germ. de sacor. immunit. lib. 3. cap. 3. num. 56. 58.
& 64. Carol. de Grassis de effectib. cleric. in prælud. nu-
mer. 282. & seqq. Contactus hic materia est de ef-
fentia, itaut non censetur ordinatus, qui illam rea-
liter, & physicè non contigit, ex D. Thom. 3. par. quæst.
38. art. 4. Emman. s. a. verbo Ordo 2. quæst. 5. Conuech. dup.
20. dub. 7. num. 7. Martin. Fornar. de Ordine cap. 2. num.
4. Valentia tom. 4. disput. 9. quæst. 1. puncto 4. ad 1. ar-
gum. vbi etiam, quod licet de huiusmodi materiis ni-
hil habeatur in Scriptura, sufficit traditio Aposto-
lorum, quæ colligitur ex perpetua Ecclesiæ consue-
tudine, & vsu, quamuis hunc materiæ contactum
non esse de essentia teneant Henric. libr. 10. cap. 9. nu-
mer. 1. lib. 2. Vasquez dup. 246. numer. 19. praxis noua epi-
scop. part. 1. cap. 1. num. 51. pag. 59. Non opus est ta-
men contingere materiam, quando verba profe-
runtur, itaut sint simul contactus, & verba seu
forma, sed sufficit, vt sint simul moraliter, id est sine
mora interposita: ita s. a. num. 5. Henric. cap. 10. §. 1. di-
ctus locus, Reginald. dict. tract. 5. num. 9. Didac. Nugue

part. 3. quæst. 34. art. 5. diff. 2. Et in minoribus Ordinibus sufficit si prædicta instrumenta tradantur per Archidiaconum Episcopo traditionis verba proferente, dict. cap. *Acolytus*, sylvest. verbo *Ordo* 2. quæst. 5. *Wald. in candel. tit. de Sacramento Ordinis numer. 14. Nau. cons. 3. de sacram. non iter.*

10 Minores Ordines possunt absque Missa conferri, etiam à non ieiuno, *Armila verbo ordo num. 9. Angel. verbo ordo 4. num. 5.*

11 Maiores vero non nisi in Missa conferuntur, cap. quod sicut de elect. de necessitate videlicet præcepti; non de necessitate Sacramenti, *glos. verbo diuidatur in dict. cap. quod sicut. Campanili in diversorio iuris Canon. rub. 2. num. 36. & rub. 6. cap. 2. num. 19.*

12 Quamvis Episcopi seu ab ipsis deputati debeant inquirere intentionem ordinandi, hoc est an illi adsit, vel desit intentio ascendendi ad alios Ordines, ut supra dictum est, si tamen initiandus suam non aperiens mentem, primam tonsuram recipiat, eo tantum sine, ut fruatur privilegio clericali, vel ut gaudeat exemptione fori, non peccabit mortaliter, prout resoluunt *Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 31. vers. 16. & 17. Galet. in margarita casuum conscientie verbo Ordo pag. 194. col. 2. Coninch. de Sacramen. tom. 2. diff. 20. num. 104. & 105. Bonacina eod. tract. disp. 8. quæst. unic. puncto ultim. in fine, sed cum Bannes 2.2. quæst. 12. art. 1. in 2. diff. 2. cap. fin. ego contrarium tutius iudicarem, præcipue ex fraude, & subtractione solutionis tributorum & veltigalium.*

13 Minores ordines licet vno die omnes possint conferri, secundum *glos. verbo minores in cap. 2. de eo qui furtive ordines suscepit, Mandos. super reg. Cancell. 24. de male promotis quæst. 1. numer. 9. Rebuff. super reg. 23. Cancell. vers. item cupiens. Guier. Canon. lib. 1. cap. 26. numer. 31. & 32. Henric. lib. 10. cap. 11. numer. 4. Bonacina de Sacram. disp. 8. quæst. unic. puncto 5. numer. 36.*

14 Nihilominus propter verba Concilij Tridentini, sess. 23. de reformat. capit. 11. videlicet, atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum ætate vitæ meritum; & doctrina maior accrescat; laudabilius erit abstinere, nisi immineret necessitas, vel aliaürgens causa bene visa Episcopo, & in specie post Pat. Azorium firmant Miranda in man. præl. quæst. 38. art. 5. concl. 2. Mari. Antonin. variarum resolut. lib. 1. resolut. fin. casu 26. & in Concil. Brachi. ultim. art. 2. cap. 1. relinquunt prudentia Episcoporum an simul vel intersititia temporum debeant conferre Ordines minores. Inter vnum igitur, & alterum minorem Ordinem poterit esse intervallum, quod daretur de vno die festo, ad alium proximum, cum singulis diebus festis conferri possint, ut dicimus, ita *Sylvius in comp. mendic. verbo Ordo vers. & sic bene, Campanili. rub. 6. cap. 5. numer. 13. quod verum iudico; vel tutius interveniente intervallo, de vno ex temporibus generalium ordinationum, ad aliud, ut tenent *Wolin. de potestate Episcopi capit. 26. §. 27. numer. 4. & Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 24. numer. 13.**

15 Tamen si consuetudo adesset, quæ permitteret minores Ordines, & primam tonsuram vnica die conferri, servanda est, ut asserunt *Sylvest. verbo Ordo 2. numer. 7. vers. tertium, Rebuff. ubi proxime, & Henric. dict. §. 4. Campan. divers. iuris Canonici, rub. 6. cap. 2. numer. 20. & decilum refert Armendar. ad recep. legum Navarr. lib. 1. tit. 18. l. 1. numer. 57. Et etiam illa non stante si quis vno eodemque die omnes Ordines minores, vel primam tonsuram cum minoribus receperit, nullam incurrit irre-*

gularitatem, ita *Anila de censuris part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 4. Sayr. cod. tract. lib. 7. cap. 10. numer. 22. Valentia tom. 4. disp. 7. quæst. 19. puncto 3. Bonac. de censur. disp. 7. quæst. 5. puncto 4. numer. 3.*

17 Tempus idoneum ad conferendum minores Ordines illud idem esse, quod ad maiores constat, ac præterea quamlibet Dominicam, aut festivam diem, ut asserit *Alex. 3. in cap. de eo, de temp. ordin. Sylvest. verbo Ordo 2. numer. 6. Rebuff. in praxi benefici. part. 2. tit. de clericis ad sacros ordines male promotis numer. 2. & 3. Vinald. in candelabro aureo tit. de Sacramen. Ordinis numer. 36. vers. tertia conclusio. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 6. cap. 16. numer. 3. P. Henric. lib. 10. capit. 12. §. 2. Jacob. de Grassis in decis. aureis lib. 3. part. 2. cap. 12. Thom. Valasc. allegatio iuris tom. 1. allegat. 4. numer. 4. Concedit etiam consuetudo recepta ut feria sexta vespere præcedente sabbatum, in quo de iure Ordines sacri conferuntur, Episcopis fas esse Ordines minores dare, quasi in hoc officio censetur incipere dies sabbati pridie vespere *Henric. dict. lib. 10. cap. 12. §. 2. ubi reddit rationem huius consuetudinis permittentis Episcopis in die veneris vespere conferre minores Ordines, ut scilicet ipsi, ea cura vacarent, possintque in sabbato maiori cum solemnitate sacros Ordines dare, & idem Henric. in dict. §. 2. ex communi praxi & consuetudine attestatur Episcopos habere potestatem promouendi ad minores Ordines feria quarta quatuor temporum.**

18 Dubitari potest quinam sint isti dies Dominici, & festivi, in quibus Episcopi minores Ordines conferre possunt? etenim *glos. verbo ad sacros in cap. sane de tempor. ordinat. dicit diebus solemnibus; Silvester vero verbo ordo. 2. num. 6. vers. secundum dicit, præcipuis diebus, prout etiam videtur tex. in c. 2. de feriis, ibi, diebus autem Dominicis, & alijs præcipuis festiuitatibus: alij tandem intelligunt de omnibus festiuitatibus expressis in cap. fin. de feriis. Ego tamen semper intellexi hos dies festivos debere esse de præcepto, prout reperi tenuisse *Vinald. in candelabro aureo p. 1. tit. de Sacram. Ordinis num. 35. vers. tertia conclusio, quamvis contradicat Azori. instit. moral. p. 2. lib. 1. cap. 27. vers. ult. Et sufficit si in diœcesi sua sit solemnitas dici festi, licet ubique non celebretur, ex traditis per Henric. lib. 9. cap. 28. §. 1.**

19 Pro prima tonsura non designatur certum tempus, sed in omni potest conferri, prout resoluunt *Armila verbo ordo num. 7. Henric. dict. lib. 10. cap. 12. §. 1. Thom. Valasc. dict. alleg. 4. num. 3.*

20 Ad ritum pertinet locus ubi ordinatio fieri debet, & est quælibet Ecclesia, tametsi non Cathedralis, *Tabiena verbo ordo §. 1. Silvest. eod. verbo 24. num. 8. Licebit tamē Episcopo eos dare ubi libuerit, dummodo sit in sua diœcesi, vel in aliena de Episcopi consensu iuxta *glos. fin. in cap. ordinationes il 2. 75. dist. per tex. in cap. quando eod. dist. etiam in domo, dummodo episcopalis sit, Henric. dict. lib. 10. cap. 11. §. 8. imò, & in domo non episcopali de consuetudine licere, & se non semel servari vidisse refert Campan. dict. rub. 6. cap. 2. numero 17.**

21 In loco vero interdicto, & personis interdictis Ordinis Sacramentum conferri non potest, tum quia interdictum prohibet usum omnium Sacramentorum, exceptis specialiter à iure concessis, in quo nullibi reperitur concessum, ut in loco interdicto Ordines conferantur; tum quia hoc Sacramentum non est de necessarijs ad salutem, ita merito resoluunt nostri per tex. ibi in cap. non est, de sponsalib.

Theologi in 4. diſtinct. 18. poſt Palud. ibi quaſt. 8.

art. 2. concl. 6. D. Antonin. 3. p. tit. 26. cap. 4. ad me-

diam. Nauarr. in man. capit. 27. numer. 179. in fine.

Cou. in cap. alma mater part. 2. § 3. numer. 6. Henric. in

Summ. libr. 13. cap. 45. § 4. Prolim. de cenſur. tab. 5.

cap. 7. § 2. Aul. cod. tract. part. 5. diſput. 4. ſect. 1.

dub. 8. Sot. cod. tract. diſput. 33. ſect. 1. a numer. 44.

Sayr. cod. tract. lib. 5. cap. 7. a numer. 34. Bonacin. cod.

tract. diſput. 5. punct. 2. § 3. numer. 3. Quamuis autem

neceſſaria non ſit in hoc propoſito diſtinctio

inter generale, vel ſpeciale interdictum, ut oſten-

dit, ſuor. ubi proxime, quia quocumque modo po-

namus perſonas, vel loca interdicta, itaut interdi-

cto ligentur, nunquam ab eis, vel in eis Ordines

ſuſcipi aut conferri poſſunt. Contemnendus ta-

men non eſt ad maiorem explicationem diſcurſus,

quem late proſequitur Sayr diſt. cap. 7. a numer. 36.

& ante eum Abb. in diſt. cap. non eſt numer. 8. verſ. du-

bitatur, & latius Alexand. de Nauo. ibi a numer. 23.

22 Nam ſi generaliter interdicitur populus, cle-

rici etiam prima tonsura, ſicut, & laici alterius po-

puli, in eodem vel alio loco Ordines ſuſcipere non

prohibentur, ſicut etiam, interdicto generaliter

loco, & laici, & clerici eius loci alibi Ordines ſu-

ſcipere non prohibentur, quia omnes iſti eo inter-

dicto non ligantur, iuxta receptiſſimas traditiones,

deſumptas ex text. in cap. ſi ſententia, de ſentent. ex-

com. lib. 6. quando autem perſonæ perſonaliter in-

terdictæ ſunt, & ſpecialiter, certum eſt & indubi-

tatum, eis & ab eis Ordines conferri non poſſe, ſi-

cut nec in loco interdicto ſpecialiter.

23 An in Sabbato Sancto, ubi eſt locus interdictus

Ordines conferri poſſint? dubitant nonnulli, quia

videtur feſtum Paſchatis à Miſſa eius Sabbati in-

choari, & conſequenter iuxta conceſſionem cap.

alma mater, §. in feſtiuitatibus, de ſentent. excom. lib. 6.

diuina omnia in eo prohibita non eſſe; Sed quic-

quid ſit in ea quaſtione, vnde feſtum Paſchale in-

cipiat, in propoſito negatiue eſt reſolendum, quia

in diſt. cap. alma in princip. regula negatiua conſti-

tuitur, circa ſacramenta, & diuina officia, deinde

in diſt. §. in feſtiuitatibus, ſolum concedit Miſſæ ſa-

crificium, & diuina officia, atque ita uſum ſacra-

mentorum, denegare videtur, iuxta reg. cap. nome

de præſumpt. cum vulgar. quo fundamento ita poſſit

Palud. communiter receptum reſoluit Con. §. 3. nu-

mer. 4. verſ. tertium diſt. loco.

24 Vtrum autem ſi imminet neceſſitas ordinan-

di miniſtros, veluti ſi tempore peſtis non adſit co-

pia miniſtrorum, qui Sacramenta adminiſtrent,

quæ interdicti tempore permittuntur, nec exiſtat

locus, præter illum interdictum, in quo poſſint

Ordines conferri, controuertunt Doctores an in

eo licite conferantur negatiuam partem tenent

ſylu. verbo interdictum quaſtione 7. qui dubitans ma-

gis ſequi videtur Con. diſt. §. 3. numer. quarto verſ. ter-

tium, & Prolim. diſt. capit. 7. §. 2. in fine, fundatus

in nimia clericorum abundantia. Affirmatiuam ta-

men partem ſecure tueretur Abb. in diſt. cap. non eſt

numer. 8. in fine, & alij quos refert Henric. diſt. cap.

45. §. 4. & data vera neceſſitate miniſtrorum fate-

tur Sayr. diſt. capit. 7. numer. 38. Aul. diſt. dub. 8.

concl. 2. Fr. Emman. quaſt. regular. tom. 2. quaſt. 109.

art. 1. & ad hæc reducendus eſt Palud. de irregul. ca-

pit. 5. numer. 3. licet generalius loquatur.

S V M M A R I V M.

1 Clerici in minoribus, ſi coniugati non ſunt iure com-

muni attento ſori priuilegio gaudebant, tam in ciuilibus,

quam in criminalibus ſicut & clerici in maioribus.

2 Clerici in minoribus hodie iure Concilij Trid. quan-

do gaudeant ſori priuilegio.

3 Clerici prima tonsura, ſeu minorum Ordinum benefi-

cium habentes gaudent priuilegio ſori in ciuilibus & cri-

iminalibus.

4 Beneficiatus ad effectum, ut effugiat forum ſeculare

non ſufficit probare titulum beneficij, niſi etiam probet il-

lius poſſeſſionem.

5 Beneficiatus, qui propter intruſum non fuit adeptus

poſſeſſionem ſi collatio beneficij ſit valida ſori priuilegio

gaudet.

6 Beneficiatus gaudet priuilegio ſori in ciuilibus, & cri-

iminalibus, etiamſi habitum clericalem, & tonsuram

non deferat.

7 Beneficiatus gaudet ſori priuilegio etiamſi beneficium

ſit modici valoris.

8 Penſionem habens ſolitam concedi clerico, ſori priuilegio

gaudet.

9 Coadiutor poſtus per Papam, qui eſt prima tonsura, vel

minimorum Ordinum gaudet eodem ſori priuilegio.

10 Capellanus, cui capella in perpetuum, vel in titulum

fuerit aſſignata per Papam aut Episcopum gaudet ſori

priuilegio.

11 Preſbiterium, vel ſecrarium habens gaudet eodem

ſori priuilegio.

12 Clericus non beneficiatus, ſed in prima, vel in mino-

ribus tantum Ordinibus conſtitutus, quæ habere debet, ut

hodie ſori priuilegio gaudeat.

13 Licentia danda per Episcopum clerico, ut in certa Ec-

cleſia inferuiat ad effectum gaudenti ſori priuilegio, debet

eſſe expreſſa, ſufficit tamen, quod fuerit ore tenus con-

ceſſa.

14 Eccleſia non ſufficit inferuire ad hoc effectum bis vel

ter, ſed requiritur perſeuerantia ſaltem pro maiori parte

temporis.

15 Clericus in minoribus ad hoc, ut priuilegio ſori gau-

deat debet portare habitum, & tonsuram tempore ca-

pturae.

16 Index eccleſiaſticus cognoscit an ſcilicet habitum in

quo fuit reperiſus ſit conueniens.

16 Inuentus dicitur, qui fuit inuentus & captus.

17 Clericus qui tempore delicti commiſſi habitum, &

tonsuram non deferbat, ſi poſtea reaſſumpſit tempore ca-

pturae, vel purgationis ſori priuilegio gaudet.

18 Clericus in minoribus ad hoc, ut ſori priuilegio gau-

deat debet habitum clericalem, & tonsuram deferre,

utrumque ſimul.

19 Monitio trina non requiritur, ut clericus non ince-

dens in habitu, & tonsura amittat clericale priuilegium.

20 Clericus portans veſtes laicales aliqua rationabili

cauſa, vel captus cum illis ſolitus tonsuram, & clericalem

habitum deferre, gaudet ſori priuilegio.

21 Clerici in minoribus attento iure communi ſori priui-

legio gaudebant, etiamſi neque habitum, neque tonsuram

deferrent.

22 Ordinatio Regni Luſitaniae quid ſuper hoc diſponat,

oſtenditur.

23 Clericus enormia committens ſine habitu, & tonsura

incedens non præcedente trina monitione poterat iure com-

muni à iudice ſeculari puniri.

24 Iuri communi requirenti prædictam trinam mo-

nititionem, ut ſori priuilegium amittatur, derogatum

est per Concilium Tridentinum.

25 Clerici in minoribus coniugati solum in criminalibus, non autem in civilibus fori privilegio gaudent.

26 Clerici in minoribus coniugati, ut fori privilegio gaudeant necesse est quod cum unica virgine contraxerint, vestes deferant, & tonsuram.

28 Attento iure Ordinis Reg. Lusitanorum, ut huiusmodi clerici in minoribus coniugati gaudeant fori privilegio requiritur quod tempore delicti, & capturae habitum, & tonsuram deferant.

29 Clericus coniugatus incedens sine habitu, & tonsura si pro crimine capitur, deinde in carcere fugiens habitum, & tonsuram reassumat, an fori privilegio gaudeat?

30 Clerici coniugati negotiis secularibus se immiscentes, an fori privilegio gaudeant?

31 Clerici in casibus in quibus privilegio clericali privantur, an possint puniri à Iudice seculari nulla precedente degradatione.

32 Clerici, qui decreto Concilij Tridentini fori privilegio privantur, privilegio etiam Canonis an censentur privati? disputatur.

33 Cognitio, & decisio dubij circa clericatum ad quem iudicem pertineant ecclesiasticumne an secularem? discutitur.

34 Remissio clerici facienda est sine eius dedecore, ob reverentiam clericali dignitati.

35 In fugienti deprehendere dicitur, quando incarcerandus, nec fugere, neque inficiari poterit.

36 Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui, & sententia Iudicis secularis in clerico remissa.

37 Novitij sunt ecclesiastica persona, & privilegio fori gaudent.

38 Conuersi veri religiosi sunt, & privilegio fori, ac Canonis gaudent.

39 Oblati, qui se, & sua in totum Religionem tradiderunt gaudent privilegio fori.

40 Deputati auctoritate Praelati ad aliquod Hospitale erectum auctoritate Ordinarij, gaudent fori privilegio.

41 Fratres tertij Ordinis Sancti Francisci, quando gaudent fori privilegio.

42 Eremita, qui nullam profitentur Religionem, exempti non sunt à potestate seculari, nec privilegio Canonis gaudent.

43 Eremita professionem emittentes privilegio fori, & Canonis gaudent.

44 Penitentes seculari iudicio sunt subiecti, neque aliquo fori privilegio gaudent.

45 Militares Religiosi fori privilegio gaudent, etiamsi praefecti non sint.

46 Militares ex Ordinibus Christi Domini, Dni Iacobi, & similibus, an veri Religiosi sint.

CLERICI IN MINORIBVS quando fori privilegio gaudeant.

ALLEGATIO XII.

1 Clerici in minoribus si coniugati non sint attento iure communi fori privilegio gaudent, sicut & clerici in maioribus; etiam quoad cetera exemptionis privilegia à potestate seculari. Appellatione enim clericorum ex verbi proprietate continentur etiam clerici in minoribus: patet, quia

clerosidem est, quod fors, cap. clerici 21. dist. 8. ideo cum omnes clerici etiam in minoribus in forem Domini divinaque magisteria exercenda, vocentur, dist. cap. clerici cap. perbellis 21. dist. 8. capit. cum secundum de prebendis ibi, etiam in minoribus propriè clericos nuncupari, sequitur eisdem privilegiis, & exemptionibus frui debere, quibus, & alij fruuntur in maioribus, & probat text. in cap. 2. de foro comp. ibi, aut clericum vllum, si intelligas ampliativè, ad clericos in sacris, de quibus immediate egerat, & insuper consideres vniuersalem affirmatiuam, quæ in prædictis verbis inuoluitur, & quæ resultat ex vniuersali negatiua, quæ in textu formaliter exprimitur, ex hac enim nullus iudicum secularium, neque presbyterum, Diaconum, aut clericum vllum desfringere, aut condemnare praesumat, sequitur vniuersalis affirmatiua, omnis clericus, tam in maioribus, quam in minoribus potitur privilegio fori, ne à seculari iudice desfringi valeat aut condemnari, quamvis aliter prædicta verba intelligat Gutier. de iuram. consil. part. 1. cap. 17. numer. 12. & ita clarum est de iure clericos prima tonsura, vel in minoribus constitutos, tam in civilibus, quam in criminalibus, gaudere fori privilegio, & à seculari potestate exemptos esse, ut probant text. in cap. clerici, & in cap. cum non ab homine, de iudic. & in dist. capit. 2. de foro comp. cum similibus.

2 Hodie tamen ex decreto Concilij Tridentini, sess. 23. de reformat. capit. 6. huiusmodi clerici in minoribus non gaudent fori privilegio; nec in civilibus, nec in criminalibus, nisi beneficium ecclesiasticum habeant: aut clericalem habitum, & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiae de mandato Episcopi inferuiant, vel in seminario clericorum, aut aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versentur, consonat apud nostros Lusitanos Ordinatio Regia lib. 2. tit. 1. §. 27. & apud Hispanos lib. 1. tit. 4. lib. 1. noue recopil. tradunt Salzed. ad Bernard. cap. 62. numer. 9. Garcia de nobilitate gloss. 9. numer. 50. Henric. in summ. lib. 10. cap. 15. §. 2. & lib. 14. cap. 49. §. 1. in fine, Sot. de Paz, in praxi tom. 2. præludio 2. numer. 6. & 7. Morl. in compo iuris part. 1. tit. 2. in præludio numer. 138. Cenall. commun. contra comm. quest. 896. numer. 579. tom. 4. Garcia Masfrillo Sicilia decis. 113. D. Barb. in l. Titia numer. 36. ff. soluto matrim. Palasc. consul. 131. numer. 32. Fr. Emman. quest. regularium tom. 2. quest. 139. art. 2. Carol. de Grassis de effectib. cleric. effectus 1. a numer. 1167. Nicol. Garcia de beneficiis part. 2. cap. 2. numer. 2. Thom. Palasc. alleg. iuris tom. 1. alleg. 10. numer. 2. & alleg. 44. numer. 2. Beniensis in praxi cap. 7. Leo in thesauro fori eccles. part. 1. cap. numer. 2. & 3. Farin. in praxi crimin. quest. 8. numer. 5. & a numer. 60. Pzolin. de potest. episcopi cap. 12. numer. 3.

3 Clerici primæ tonsuræ, seu minorum Ordinum beneficium habentes, gaudent privilegio fori in civilibus, & criminalibus, ut probatur ex dist. capit. 6. Concil. Trident. & tradunt Mascard. de probat. conclus. 302. numer. 14. Gutier. practice lib. 1. quest. 7. Garcia dist. cap. 2. numer. 5. vbi ampliat, & decusum refert, etiam si clericatus renuntiauerint.

4 Et beneficiatus ad effectum ut effugiat forum seculare non sufficit probare titulum beneficii, nisi etiam probet illius possessionem, disponit Ordin. Reg. Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 25. & ita resoluunt Clar. in §. final. quest. 36. numer. 21. vers. hac autem in fine, &

Theologi in 4. diſtinct. 18. poſt Palud. ibi quaſt. 8. art. 2. concl. 6. D. Antonin. 3. p. tit. 26. cap. 4. ad mediam. Nauarr. in man. capit. 27. numer. 179. in fine. Cou. in cap. alma mater part. 2. §. 3. numer. 6. Henric. in Summ. libr. 13. cap. 45. §. 4. p. g. de cenſur. tab. 5. cap. 7. §. 2. Aul. cod. tract. part. 5. diſput. 4. ſect. 1. dub. 8. Sot. cod. tract. diſput. 33. ſect. 1. a numer. 44. Sayr. cod. tract. lib. 5. cap. 7. a numer. 34. Bonacin. cod. tract. diſput. 5. punct. 2. §. 3. numer. 3. Quamuis autem neceſſaria non ſit in hoc propoſito diſtinctio inter generale, vel ſpeciale interdictum, ut offendit, ſuor. ubi proxime, quia quocumque modo ponamus perſonas, vel loca interdicta, itaut interdicto ligentur, nunquam ab eis, vel in eis Ordines ſuſcipi aut conferri poſſunt. Contemnendus tamen non eſt ad maiorem explicationem diſcurſus, quem late proſequitur Sayr diſt. cap. 7. a numer. 36. & ante eum Abb. in diſt. cap. non eſt numer. 8. verſ. dubitatur, & latius Alexand. de Nauo. ibi a numer. 23. 22. Nam ſi generaliter interdicitur populus, clerici etiam prima tonsura, ſicut, & laici alterius populi, in eodem vel alio loco Ordines ſuſcipere non prohibentur, ſicut etiam, interdicto generaliter loco, & laici, & clerici eius loci alibi Ordines ſuſcipere non prohibentur, quia omnes iſti eo interdicto non ligantur, iuxta receptiſſimas traditiones, deſumptas ex text. in cap. ſi ſententia, de ſentent. excom. lib. 6. quando autem perſonæ perſonaliter interdictæ ſunt, & ſpecialiter, certum eſt & indubitatum, eis & ab eis Ordines conferri non poſſe, ſicut nec in loco interdicto ſpecialiter.

23. An in Sabbato Sancto, ubi eſt locus interdictus Ordines conferri poſſint? dubitant nonnulli, quia videtur feſtum Paſchatis à Miſſa eius Sabbati inchoari, & conſequenter iuxta conceptionem cap. alma mater, §. in feſtiuitatibus, de ſentent. excom. lib. 6. diuina omnia in eo prohibita non eſſe; Sed quicquid ſit in ea quaſtione, vnde feſtum Paſchale incipiat, in propoſito negatiue eſt reſolendum, quia in diſt. cap. alma in princip. regula negatiua conſtituitur, circa ſacramenta, & diuina officia, deinde in diſt. §. in feſtiuitatibus, ſolum concedit Miſſæ ſacrificium, & diuina officia, atque ita uſum ſacramentorum, denegare videtur, iuxta reg. cap. nome de præſumpt. cum vulgar. quo fundamento ita poſt Palud. communiter receptum reſoluit Con. §. 3. numer. 4. verſ. tertium diſt. loco.

24. Vtrum autem ſi imminet neceſſitas ordinandi miniſtros, veluti ſi tempore peſtis non adſit copia miniſtrorum, qui Sacramenta adminiſtrent, quæ interdicti tempore permittuntur, nec exiſtat locus, præter illum interdictum, in quo poſſint Ordines conferri, controuertunt Doctores an in eo licite conferantur negatiuam partem tenent ſylu. verbo interdictum quaſtione 7. qui dubitans magis ſequi videtur Con. diſt. §. 3. numer. quarto verſ. tertium, & Regolm. diſt. capit. 7. §. 2. in fine, fundatus in nimia clericorum abundantia. Affirmatiuam tamen partem ſecure tueretur Abb. in diſt. cap. non eſt numer. 8. in fine, & alij quos refert Henric. diſt. cap. 45. §. 4. & data vera neceſſitate miniſtrorum fateatur Sayr. diſt. capit. 7. numer. 38. Aul. diſt. dub. 8. concl. 2. Fr. Emman. quaſt. regular. tom. 2. quaſt. 109. art. 1. & ad hæc reducendus eſt Vilh. de irregul. capit. 5. numer. 3. licet generalius loquatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici in minoribus, ſi coniugati non ſunt iure communi attento ſori priuilegio gaudebant, tam in ciuilibus, quam in criminalibus ſic: & clerici in maioribus.
- 2 Clerici in minoribus hodie iure Concilij Trid. quando gaudeant ſori priuilegio.
- 3 Clerici prima tonsura, ſeu minorum Ordinum beneficium habentes gaudent priuilegio ſori in ciuilibus & criminalibus.
- 4 Beneficiatus ad effectum, ut effugiat forum ſeculare non ſufficit probare titulum beneficii, niſi etiam probet illius poſſeſſionem.
- 5 Beneficiatus, qui propter intruſum non fuit adeptus poſſeſſionem ſi collatio beneficii ſit valida ſori priuilegio gaudet.
- 6 Beneficiatus gaudet priuilegio ſori in ciuilibus, & criminalibus, etiamſi habitum clericalem, & tonsuram non deferat.
- 7 Beneficiatus gaudet ſori priuilegio etiamſi beneficium ſit modici valoris.
- 8 Penſionem habens ſolitam concedi clerico, ſori priuilegio gaudet.
- 9 Coadiutor poſtus per Papam, qui eſt prima tonsura, vel minorum Ordinum gaudet eodem ſori priuilegio.
- 10 Capellanus, cui capella in perpetuum, vel in titulum fuerit aſſignata per Papam aut Episcopum gaudet ſori priuilegio.
- 11 Preſbiterium, vel ſecrarium habens gaudet eodem ſori priuilegio.
- 12 Clericus non beneficiatus, ſed in prima, vel in minoribus tantum Ordinibus conſtitutus, quæ habere debet, ut hodie ſori priuilegio gaudeat.
- 13 Licentia danda per Episcopum clerico, ut in certa Eccleſia inferuiat ad effectum gaudenti ſori priuilegio, debet eſſe expreſſa, ſufficit tamen, quod fuerit ore tenus conſeſſa.
- 14 Eccleſia non ſufficit inferuire ad hoc effectum bis vel ter, ſed requiritur perſeuerantia ſaltem pro maiori parte temporis.
- 15 Clericus in minoribus ad hoc, ut priuilegio ſori gaudeat debet portare habitum, & tonsuram tempore captiue.
- 16 Index eccleſiaſticus cognoscit an ſcilicet habitum in quo fuit reſertus ſit conueniens.
- 16 Inuentus dicitur, qui fuit inuentus & captus.
- 17 Clericus qui tempore delicti commiſſi habitum, & tonsuram non deferbat, ſi poſtea reaſſumpſit tempore captiue, vel purgationis ſori priuilegio gaudet.
- 18 Clericus in minoribus ad hoc, ut ſori priuilegio gaudeat debet habitum clericalem, & tonsuram deferre, utrumque ſimul.
- 19 Monitio trina non requiritur, ut clericus non incedens in habitu, & tonsura amittat clericale priuilegium.
- 20 Clericus portans veſtes laicales aliqua rationabili cauſa, vel captus cum illis ſolitus tonsuram, & clericalem habitum deferre, gaudet ſori priuilegio.
- 21 Clerici in minoribus attento iure communi ſori priuilegio gaudebant, etiamſi neque habitum, neque tonsuram deferrent.
- 22 Ordinatio Regni Luſitaniæ quid ſuper hoc diſponat, oſtenditur.
- 23 Clericus enormia committens ſine habitu, & tonsura incedens non præcedente trina monitione poterat iure communi à iudice ſeculari puniri.
- 24 Iuri communi requirenti prædictam trinam monitionem, ut ſori priuilegium amittatur, derogatum.

est per Concilium Tridentinum.

25 Clerici in minoribus coniugati solum in criminalibus, non autem in civilibus fori privilegio gaudent.

26 Clerici in minoribus coniugati, ut fori privilegio gaudeant necesse est quod cum unica virgine contraxerint, vestes deferant, & tonsuram.

28 Attento iure Ordinis Reg. Lusitanorum, ut huiusmodi clerici in minoribus coniugati gaudeant fori privilegio requiritur quod tempore delicti, & captivum habitum, & tonsuram deferant.

29 Clericus coniugatus incedens sine habitu, & tonsura si pro crimine capitur, deinde in carcere fugiens habitum, & tonsuram reassumat, an fori privilegio gaudeat?

30 Clerici coniugati negotiis secularibus se immiscentes, an fori privilegio gaudeant?

31 Clerici in casibus in quibus privilegio clericali privantur, an possint puniri à Iudice seculari nulla precedente degradatione.

32 Clerici, qui decreto Concilij Tridentini fori privilegio privantur, privilegio etiam Canonis an censentur privati? disputatur.

33 Cognitio, & decisio dubij circa clericatum ad quem iudicem pertineant ecclesiasticum an secularem? discutitur.

34 Remissio clerici facienda est sine eius dedecore, ob reverentiam clericali dignitati.

35 In fugienti deprehendere dicitur, quando incarcerandus, nec fugere, neque inficiari poterit.

36 Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui, & sententia Iudicis secularis in clerico remissa.

37 Novitij sunt ecclesiastica persona, & privilegio fori gaudent.

38 Conuersi veri religiosi sunt, & privilegio fori, ac Canonis gaudent.

39 Oblati, qui se, & sua in totum Religionem tradiderunt gaudent privilegio fori.

40 Deputati auctoritate Praelati ad aliquod Hospitale erectum auctoritate Ordinarij, gaudent fori privilegio.

41 Fratres tertij Ordinis Sancti Francisci, quando gaudent fori privilegio.

42 Eremita, qui nullam profitentur Religionem, exempti non sunt à potestate seculari, nec privilegio Canonis gaudent.

43 Eremita professionem emittentes privilegio fori, & Canonis gaudent.

44 Penitentes seculari iudicio sunt subiecti, neque aliquo fori privilegio gaudent.

45 Militares Religiosi fori privilegio gaudent, etiam si praefecti non sint.

46 Militares ex Ordinibus Christi Domini, Dni Iacobi, & similibus, an veri Religiosi sint.

CLERICI IN MINORIBUS quando fori privilegio gaudeant.

ALLEGATIO XII.

1 Clerici in minoribus si coniugati non sint attento iure communi fori privilegio gaudent, sicut & clerici in maioribus; etiam quoad cetera exemptionis privilegia à potestate seculari. Appellatione enim clericorum ex verbi proprietate continentur etiam clerici in minoribus: patet, quia

clerosidem est, quod fors, cap. clerici 21. dist. 8. ideo cum omnes clerici etiam in minoribus in forem Domini divinaque magisteria exercenda, vocentur, dist. cap. clerici cap. perbellis 21. dist. 8. capit. cum secundum de prebendis ibi, etiam in minoribus propriè clericos nuncupari, sequitur eisdem privilegiis, & exemptionibus frui debere, quibus, & alij fruuntur in maioribus, & probat text. in cap. 2. de foro comp. ibi, aut clericum vllum, si intelligas ampliativè, ad clericos in sacris, de quibus immediate egerat, & insuper consideres vniuersalem affirmatiuam, quæ in prædictis verbis inuoluitur, & quæ resultat ex vniuersali negatiua, quæ in textu formaliter exprimitur, ex hac enim nullus iudicum secularium, neque presbyterum, Diaconum, aut clericum vllum desfringere, aut condemnare praesumat, sequitur vniuersalis affirmatiua, omnis clericus, tam in maioribus, quam in minoribus potitur privilegio fori, ne à seculari iudice desfringi valeat aut condemnari, quamvis aliter prædicta verba intelligat Gutier. de iuram. consil. part. 1. cap. 17. numer. 12. & ita clarum est de iure clericos prima tonsura, vel in minoribus constitutos, tam in civilibus, quam in criminalibus, gaudere fori privilegio, & à seculari potestate exemptos esse, ut probant text. in cap. clerici, & in cap. cum non ab homine, de iudic. & in dist. capit. 2. de foro comp. cum similibus.

2 Hodie tamen ex decreto Concilij Tridentini, sess. 23. de reformat. capit. 6. huiusmodi clerici in minoribus non gaudent fori privilegio; nec in civilibus, nec in criminalibus, nisi beneficium ecclesiasticum habeant: aut clericalem habitum, & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiae de mandato Episcopi inferuiant, vel in seminario clericorum, aut aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versentur, consonat apud nostros Lusitanos Ordinatio Regia lib. 2. tit. 1. §. 27. & apud Hispanos lib. 1. tit. 4. lib. 1. noue recopil. tradunt Salzed. ad Bernard. cap. 62. numer. 9. Garcia de nobilitate gloss. 9. numer. 50. Henric. in summ. lib. 10. cap. 15. §. 2. & lib. 14. cap. 49. §. 1. in fine, Sot. de Paz, in praxi tom. 2. præludio 2. numer. 6. & 7. Morl. in compo iuris part. 1. tit. 2. in præludio numer. 138. Cenall. commun. contra comm. quest. 896. numer. 579. tom. 4. Garcia Masfrillo Sicilia decis. 113. D. Barb. in l. Titia numer. 36. ff. soluto matrim. Palasc. consul. 131. numer. 32. Fr. Emman. quest. regularium tom. 2. quest. 139. art. 2. Carol. de Grassis de effectib. cleric. effectus 1. a numer. 1167. Nicol. Garcia de beneficiis part. 2. cap. 2. numer. 2. Thom. Palasc. alleg. iuris tom. 1. alleg. 10. numer. 2. & alleg. 44. numer. 2. Beniensis in praxi cap. 7. Leo in thesauro fori eccles. part. 1. cap. numer. 2. & 3. Farin. in praxi crimin. quest. 8. numer. 5. & a numer. 60. Prolin. de potest. episcopi cap. 12. numer. 3.

3 Clerici primæ tonsuræ, seu minorum Ordinum beneficium habentes, gaudent privilegio fori in civilibus, & criminalibus, ut probatur ex dist. capit. 6. Concil. Trident. & tradunt Mascard. de probat. conclus. 302. numer. 14. Gutier. practice lib. 1. quest. 7. Garcia dist. cap. 2. numer. 5. ubi ampliat, & decusum refert, etiam si clericatus renuntiauerint.

4 Et beneficiatus ad effectum ut effugiat forum seculare non sufficit probare titulum beneficii, nisi etiam probet illius possessionem, disponit Ordin. Reg. Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 25. & ita resoluunt Clar. in §. final. quest. 36. numer. 21. vers. hac autem in fine, &

verſ. regulariter autem, ubi Baiard. nume. 14. Menoch. conſil. 150. nume. 6. cum ſequentibus. Sigismund. Scac. de indic. cauſar. civil. libr. 1. cap. 11. nume. 82. Maſcard. de probat. conſul. 302. nume. 16 & 17. Farin. diſt. quaſt. 8. nume. 45. & 70. Carol. de Graſſis diſt. effectus. 1. nume. 1187. Cord. Tuſch. praſt. conſul. litera B. conſul. 78. nume. 8. Aloyſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſtici deciſ. 388. in 1. edit. & reſolut. 327. nume. 1. in 2. edit.

5 Et limitat ubi collatio beneficii eſt valida, & propterea beneficiatus non fuit adeptus poſſeſſionem, quia mouit litem contra intruſum, & ita deciſum fuiſſe referunt Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archi. Neapol. cap. 7. nume. 6. Flamin. de reſignat. libr. 7. quaſt. 1. nume. 47. Franciſc. Leo. in theſauro fori eccleſiaſtici part. 1. cap. 11. nume. 2. Nicol. Garcia diſt. cap. 2. nume. 14. Quamuis contrarium, imo collationem beneficii obtinentem, etiamſi poſſeſſionem non habeat, priuilegio fori gaudere, reſoluant Mil. in ſuo repertorio verbo obtinere dicitur quis beneficium, Flamin. diſt. quaſt. 1. nume. 47. Gig. de penſionib. quaſt. 94. nume. 12. Cened. praſt. & canon. quaſt. lib. 1. quaſt. 4. nume. 22. Vilas. del Patronado de Calat. ind. 4. p. in princ. nume. 10. Quae quidem opinio potest procedere in incedente in habitu, in quo ſufficit collatio beneficii, vt gaudeat priuilegio fori, nec opus erit conſtare de validitate illius, ſed ſatis erit eſſe coloratam, & apparenter validam, cum non agatur de ea principaliter.

6 Amplia primo huiusmodi clericum primae tonſura ſeu minorum Ordinum beneficium habentem gaudere priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus, etiamſi habitum clericalem, & tonſuram non deferat, nam in habente beneficium id non requirit Concilium: ſed ſolum in inſeruiente alicui Eccleſiae, vel in Seminario, aut Schola, vel in vniuerſitate verſante, vt conſtat ex ipſo contextu Concilij, & illa diſiunctiua; aut, quae diſiungit, ita in terminis reſolunt Clar. §. final. quaſt. 36. nume. 16. & 19. Lelius Zechius de Repub. eccleſiaſtica, tit. de clericis verſ. ad hoc, de Ponte conſil. 24. vol. 1. Fr. Emman. in ſumm. part. 1. cap. 155. conſul. 2. Salzed. ad Bernard. cap. 61. num. 6. verſ. ſi tamen Curia Philipp. part. 3. §. 1. nume. 3. ad finem. Azueta. l. 1. num. 9. verſ. ſed ſi beneficium tit. 4. libr. 1. noua reſcripta. Carol. de Graſſis diſt. effectus. 1. nume. 1195. cum ſeqq. Forin. diſt. quaſt. 8. num. 7. Gonzal. ad regul. 8. Cancellariae gloſ. §. 5. §. 5. nume. 6. Cennall. quaſt. 563. num. 3. Bobadill. in ſua politica lib. 2. cap. 18. nume. 102. lit. E. Cened. diſt. quaſt. 4. num. 29. Bellet. diſquiſit. cleri. part. 1. tit. de ſauore clericor. perſon. §. 8. nume. 7. verſ. diſtinguendo, Garcia diſt. cap. 2. num. 4. ubi num. 5. dicit procedere etiam ſtante hodie Conſtit. 30. Sixti 7. de habitu, & tonſura. Inueni tamen deciſum fuiſſe clericos in minoribus beneficium habentes, eo ipſo priuari priuilegio fori, ſi ſe immiſceant enormitatibus, & ſeditioſi ſint, refert Bellet. diſquiſit. cleri. tit. de ſauore cleri. perſonali. §. 8. nume. 7. in fine part. 1. Et nota quod ſi tempore commiſſi delicti erat beneficiatus de foro eccleſiaſtico, quia tunc habebat beneficium, etiamſi poſtea ducat vxorem, cauſa eſt tractanda, in foro eccleſiaſtico, ſteph. Gratian. diſcept. for. cap. 224.

7 Secundo, amplia procedere, etiamſi beneficium ſit modici valoris, quia ad effectum gaudendi fori priuilegio ſufficit ſolus titulus, abſque redditibus, ita Marc. Anton. Genuenſ. diſt. cap. 7. in fine, Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curia Archiep. Neap. deciſ. 7. in praxi fori eccleſiaſtici reſolut. 327. verſ. ſufficeret 3. Campanil. in diuerſ. iur. Canonice rub. 8. cap. 5. nume. 19. Nicol.

Garcia de beneficiis part. 1. cap. 6. nume. 37. & part. 2. cap. 2. num. 3. Carol. de Graſſis diſt. effectus. 1. num. 1224. ubi idem reſoluit de clerico habente beneficium ſine redditibus.

8 Tercio, amplia in habente penſionem ſolitam concedi clerico, prout reſolunt Salzed. ad Bernard. cap. 67. num. 10. alias cap. 64. incipit coram ſecularibus num. etiam 10. Lazarte de Alcaualá capit. 19. nume. 24. Creſcent. deciſ. 14. de ſent. & re iudicata, Vilas. del Patronado de Calat. ind. part. 4. §. 3. nume. 12. Portul. in tract. de las competencias de las iuriſdicciones quaſt. 3. num. 20. Fr. Emman. in ſumm. tom. 1. cap. 155. nume. 11. praxi episcopalis part. 1. verbo clericus §. 2. dub. 2. Et pro hac opinione ſcio Sacram Congreg. decidiſſe obtinentem penſionem haberi pro clerico beneficiato ad effectum priuilegij fori, vt refert Armen. dar. in addit. ad recap. legum Navarra lib. 2. tit. 19. de foro comp. nume. 5. & 7. Sed non obſtante veriori hac opinione, quam ſequuntur alij, contrariam tenent & receptiorem affirmant atque ſtantes etiam pro hac parte fuiſſe deciſum, ex quorum numero ſunt Azueta l. 1. nume. 5. verſ. ſed in penſio titul. 4. libr. 1. noua reſcripta. Flamin. de reſignationib. libr. 1. quaſt. 11. nume. 70. & libr. 2. quaſt. 15. num. 15. late & eleganter Carol. de Graſſis diſt. effectus. 1. nume. 1198. cum multis ſeqq. ubi plura adducit contrariis reſponderet, Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. §. 5. §. 5. nume. 6. Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curia Archiep. Neap. par. 2. deciſ. 71. nume. 11. & deciſ. 192. nume. 10. ad fin. Nicol. Garcia de Beneficiis part. 1. cap. 5. nume. 70. Cened. diſt. quaſt. 4. nume. 32. cum ſeqq. quam intelligerem de penſionariis non excedentibus penſionem ſexaginta ducatorum auri de Camera in Bulla Sixti 7. quae incip. Paſtoralis de an. 1580. cum Bellet. in loco infra citato §. 8. nume. 11.

9 Quarto, amplia in coadiutore poſito per Papam, qui eſt primae tonſura, ſeu minorum Ordinum, ita Nicol. Garcia de beneficiis part. 2. cap. 5. nume. 98. Armend. ubi proxime num. 26.

10 Quinto, amplia in Capellano, cui capella in perpetuum, vel in titulum fuerit assignata per Papam, aut Episcopum: ita Salzed. ad Bernard. cap. 64. incip. coram ſecularibus nume. 11. & 12. Armend. ubi proxime nume. 26. Cened. diſt. quaſt. 4. num. 37.

11 Sexto, amplia in clerico habente praſtimonium, vel fratantiam, & ita reſoluit Aloyſ. Ricci. diſt. reſolut. 327. verſ. ſufficeret tertio. Praſtimonia enim, quae in titulum perpetuum dantur, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale, beneficia nominantur, Flamin. de reſignat. libr. 1. quaſt. 1. nume. 123. cum ſeqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. §. 5. §. 2. nume. 11. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 7. quaſt. 1. Nicol. Garcia de Benefic. part. 1. cap. 2. num. 117.

12 Clericus vero non beneficiatus, ſed in prima tonſura, vel minoribus Ordinibus tantum conſtitutus, vt fori priuilegio gaudere debeat necesse eſt vt clericalem habitum, & tonſuram deferens, per Episcopum ſeruitio alicuius eccleſiae deputetur, vel in ſeminario clericorum, vel aliqua ſchola, aut vniuerſitate de licentia Episcopi, quaſi in via ad maiores Ordines verſetur, vt habetur in Concil. Tridentin. diſt. cap. 6.

13 Haec licentia danda per Episcopum clerico, vt ad hoc effectum in certa eccleſia inſeruiat, ſufficit quod fuerit ore tenus conceſſa, ita deciſum refert Aloyſ. Ricci. in praxi fori eccleſ. deciſ. 601. in 1. edit. & reſolut. 525. in 2. edit. Debet tamen eſſe expreſſa, vt reſolunt Menoch. de praſumpt. libr. 6. quaſt. 76. nu. 41. Cened.

Cened. Canon. libr. primo questione vigesima quarta numer. 24. & 26.

14 Non sufficit verò quod tonsuratus virtute prædictæ licentiæ bis, vel ter inferuiat Ecclesiæ, quia verba *Concilij* dict. cap. 6. ibi, *alicui Ecclesiæ inferuiat*, sunt significantia actum perseverantium, quo requiritur frequentia, & perseverantia in servitij præstatione, *Cened. dict. questione quarta numer. 25. Carol. de Graßus dict. effectus 1. numer. 1183.* Non vero omni tempore, sed pro maiori parte ipsius, quare si aliquo impedimento necessario interpellatum fuerit huiusmodi servitium, non propterea dicere- tur privilegio fori carere, prout decusum refert *Galeit. in margarita casuum conscientie. verbo clericus pag. 42. col. 2.* Et huiusmodi servitium debet præstari de præfenti cum *Concil. dict. capit. 6.* loquatur per verba temporis præfentis ibi, *inferuiat*, & ibi, *versum Monach. consil. 912. numer. 27. Carol. de Graßus dict. effectus 1. numer. 1179. vbi numer. 1177.* resoluit quod huiusmodi servitium debet omnino consistere in spiritualibus, & non sufficere in temporalibus, & numer. 1170. tenet non sufficere si servitium præstetur alteri Ecclesiæ, quam illi, in qua mandavit Episcopus.

15 Requiritur igitur, quod clericus in minoribus habitum, & tonsuram tempore capturæ portet, vt disponit *Ordinatio Regia Legionum lib. 2. titulus 8. 27. ibi, & for. achado em habito, & tonsura*, notant *Gomez. tom. 3. variarum cap. 10. numer. 5. Doct. Barbosa in l. Titia num. 33. vers. secunda principalis conclusio, & vers. ex quo inferuitur, si soluto matrim. Sanchez de matrim. libr. 7. disputat. 46. numer. 10. Stepha. Gratian. discept. forens. cap. 190. numer. 10.*

16 Si controversia fuerit orta super probatione habitus clericalis, an scilicet ille, in quo fuit reperi- tus, sit conveniens, tunc iudex ecclesiasticus debet cognoscere, vt firmiter *Stephan. Gratian. d. c. 190. nu- mer. 13. Farin. in praxi criminali. quest. 8. nu. 34. Canale. decis. 10. num. 12. cum seq. & decis. 21. num. 18. & 21. part. 5. Cened. dict. quest. 40. num. 32. latè & eleganter Marini Anton. var. resolut. lib. 3. resolut. 48. num. 1. & 2.*

17 Hæc supra relata procedunt dato casu, quod huiusmodi clericus captus sit, quia tunc ad hoc, vt fori privilegio gaudeat, debet esse inuentus, & cap- tus in habitu, & tonsura, & licet *Ordinatio nostræ dict. §. 27.* loquatur solum per verbum, inuentus, ibi, *for. achado*, intelligitur de inuento, & capto; quia ille dicitur inuentus, qui fuit inuentus, & cap- tus, vt probat *text. in l. si Barsatorum, C. de fideius- sor. & mandator. cum latè resolutis per Rivinum tom. 1. com. opin. lib. 1. titulus 17. num. 118. p. 229. Mex. in tract. rassa panis concl. 1. num. 31. cum seqq. Gutier. Ca- non. lib. 1. cap. 12. num. 9. cum seq. Thom. Valasc. alleg. iuris tom. 1. alleg. 14. num. 10. & 11.*

18 Quando tamen clericus non fuerit captus, sed tempore delicti commissi habitum, & tonsuram non deferbat, quam postea realsumpsit, tunc fori privilegio gaudet, vt resoluit *Clarus dict. quest. 36. vers. sed hic quæro. Farin. dict. quest. 8. num. 66. vers. item quid, Mari. Anton. dict. resolut. 38. num. 8.*

19 Adeo verum est clericum in minoribus, ad hoc vt privilegio fori gaudeat, teneri habitum clerica- lem, & tonsuram deferre, itaut non sufficiat ge- statio habitus, vel Coronæ, sed utrumque necessa- rium sit, ex regul. l. hæc verba 124. ff. de verbor. signi- ficat. docent *Beller. disquisit. cler. part. 1. tit. de favore ele- vi. person. §. 8. numer. 7. D. Barbosa in dict. l. Titia num. 34. vers. ultimum. concl. Sed si huiusmodi clerici vel habi-*

tum clericalem, vel tonsuram dimittant, privile- gium amittunt, etiam si prius eos Episcopus non adinoneat, vt habitum, tonsuramve sumant, trina enim monitio ad effectum, vt clericus non in- cedens in habitu, & tonsura amittat clericale privi- legium, attenta dispositione *Concil. dict. cap. 6. ne- cessaria non est, prout tenent Cui. in inst. maior. lib. 3. tit. 9. de privileg. cleric. num. 66. Tilius Zechius de re- publica ecclesiastica, tit. de clericis num. 6. vers. amit- titur autem, Navar. consil. final. numer. 6. de privileg.* & ita pluries fuisse decusum testantur *Marini Anto- nin. dict. resolut. 48. num. 7. Alois. Ricc. in praxi fori ecclesiastici decis. 606. in 1. edit. & resolut. 530. num. 4. in 2. edit. Rgolm. de potestate Episcopi cap. 12. numer. 3. vers. 3.*

20 Vbi limitat in ecclesiastico portante vestes lai- cales aliqua rationabili causa: sicut etiam limitarem in clerico etiam capto sine habitu, & tonsura, soli- to illam deferre, quia tunc fori privilegio gaudere decusum refert *Mar. Anton. dict. loco num. 7.* Nam sola continuatio incedendi in habitu clericali, & perse- verantia, vt publicè existimetur laicus, privilegium clericale amittere facit, ex resolutis per *Farin. dict. quest. 8. num. 66. Pross. de Augustino in additionibus ad Quarantam in sum. Bullar. verbo habitus clericor. limit. 3.*

21 Attento iure communi bene verum est clericos solutos in minoribus fori privilegio gaudere, etiam si neque habitum deferant, neque tonsuram, confir- mant *D. Barbosa in dict. l. Titia num. 35. vers. & ideo.* At vero attento *Concil. Trident. dict. cap. 6.* constitu- tum est, vt in minoribus constitutis fori privilegio non gaudeant, nisi beneficium habeant ecclesiasti- cum, aut clericalem habitum, & tonsuram deferen- tes, alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inferuiant, &c. Vnde plus disponit *Trident.* quàm concedebat *Th. 11. Constitutio Regibus Portugaliæ, à tempo- ribus Alphonsi 7. quod scilicet clerici in minoribus non beneficiati, si non gestarent habitum, & tonsu- ram à seculari Iudice capi & puniri possent, similes- que concessiones Hispaniæ, & Galliæ Regibus fa- ctas refert ab Alexandro 7. & Leone X. Barbosa dict. num. 35. ad finem*, quibus iam hodie non suffragan- tibus secundum *Concilij* decisionem iudicandum est, cum in ultimis verbis *dict. cap. 6.* abrogentur omnes consuetudines, & privilegia in contrarium, vt ad- uertit *Thom. Valasc. allegat. 11. num. 5. & 11. faciunt- que Bobadill. in sua politica lib. 2. cap. 18. à num. 15. soar. aduersus Anglicanæ sectæ errores lib. 4. cap. 27. num. 13.*

22 Sic etiam licet attento iure communi clericus incedens sine habitu, & tonsura non esset clericali privilegio priuandus, nisi ter monitus fuisset *cap. fin. de vita, & honest. cler. cap. in audientia, & cap. con- tingit 2. de sentent. excommuni. attamen post Concilium Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. propter dict. nisi, quæ excipit, iuxta l. actione C. de action. decusum fuit si non incedat clericus in habitu, & tonsura, non re- quirere aliam monitionem, refert *Beller. disquisit. cleric. part. 1. tit. de favore cleric. pers. §. 8. numer. & supra dixi numer. 19.**

23 Clericus vero enormia crimina committens si- ne habitu, & tonsura incedens iure communi po- terat à iudice seculari non præcedente trina mo- nitione puniri ex *text. in capit. ex parte il 2. in ord. 27. de priuil. post Abb. Rgl. Foler. & clarum com- munem dicit Farin. in dict. quest. 8. num. 56. ac de ca- testantur Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. nu- mer. 90. Cou. pract. cap. 32. num. 2. vers. 3. Clar. d. quest. 26. vers. quinto modo, Marini Antonin. dict. resolut. 48.*

numer. 6. verſ. limitatur 2. adducentes etiam text. in cap. 1. de apoſtat. ibi (reſcripto Ordine clericali, & habitu) iuncto ſine ibi) per conſuram eccleſiaſticam non præcipimus liberari) id eſt, non iuari beneficio Canonis excommunicationem ſtatuentis contra eos, qui violentas manus in clericos iniiciunt: ſed potius eo non obſtante capi poſſe à iudice laico, omnique priuilegio clericali priuari, vt interpretantur ibi omnes, atque Bernard. in præſt. capit. 111. & melius ad noſtrum propoſitum, ex eodem textu communem eſſe, ac conſuetudine receptam, poſt alios, quos refert, fatetur ſalzed. in addit. ad eundem Bernard. cap. 139. litera B. qui omnes, & præcipue Farin. hanc differentiam inter iſtum caſum, & alium de clerico deprehenſo in crimine non enormi ſine habitu & tonſura notant intereſſe, nam quando crimen enorme non eſt, trina requiritur monitio, vt clericus, qui monitus habitum, & tonſuram non reaſſumit, amittat priuilegium clericale: At vero quando crimen enorme eſt, abſque vlla monitione amittit priuilegium, ex text. quem ſic intelligunt in diſt. cap. perpendimus de ſent. excommunicat. Intelligunt præterea hanc ſententiam procedere, vbi clericus non vllum, ſed plura commiſit crimina, ita vt quaſi inueteratus in illis perſeueret, expendentes omnia iura in hac materia loqui in numero plurali. Ex quibus ita eſſe intelligendam iuxta mentem Doctorem, quos late referunt, comprobant Farin. diſt. quaſt. 8. numer. 55. Caball. reſol. crimin. caſu 60. numer. 17. Alex. de Neno conſ. 59. numer. 21. & 22. Belleſ. diſt. tit. de fauore clericorum personali §. 7. numer. 3. verſ. ſecundum.

24 Sed ſupradicta communis ſententia nimis dura videtur, & contra eam tenent Cou. diſt. verſ. 3. ſalzed. diſt. litera B. Capic. deciſ. 161. numer. 2. Boer. deciſ. 69. numer. 17. Belleſ. diſquiſit. cler. part. 1. tit. de fauore clericorum personali §. 7. numer. 3. ex eo quia nullibi expreſſum reperitur, quod non præcedente trina monitione, & non data incorrigibilitate, priuetur clericus priuilegio fori, vt à iudice ſeculari valeat carcerari: imò videtur expreſſus in contrarium ordo ſcriptus à Pontifice in cap. cum non ab homine de iudiciis, & Cou. & ſalzed. diſt. locis auctoritatibus, quibus communis iuritur, bene reſpondent: ad praxim tamen, quam ſolum intendimus demonſtrare, ſatis ſit pro comperto haberi iuri communi, (ſaltem, vt non requiratur trina monitio,) per Concil. Trident. fuiſſe derogatum, vt ſupra dixi, & ita pluries fuiſſe deciſum refert Marim. Anton diſt. reſolut. 48. num. 17.

25 Quoad clericos vero in minorib. coniugatos Concil. Trident. diſt. ſeſſ. 23. capit. 6. iubet obſeruari Conſtitutionem Bonifacii VIII. in capit. 1. de clericis coniugatis lib. 6. illo ſuperaddito, quod huiusmodi clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Episcopo deputati, eidem Eccleſiæ ſeruiant, vel miniſtrent, & clericali habitu, & tonſura vtantur. Quæ quidem Conſtitutio Bonifacii VIII. in diſt. capit. unico. priuilegium hoc multis modis reſtrinxit. Primo, vt eo gaudeant clerici coniugati ſolum in criminalibus, non ita in ciuilibus, vt conſtat ex eodem text. ibi, pro commiſſis ab eo exceſſibus, vel delictis, iuncto ſine, ibi in cæteris autem eos gaudere volumus priuilegio, &c. Ratio autem iuſtiſſima fuit propter multitudinem clericorum prima tonſura, & minoribus Ordinibus initiatorum, qui ſi priuilegio fori gauderent, maxima ex parte minueretur Principum ſecularium iurisdicctio, explicat latiſſimè confirmans Cou. diſt. capit. 31. numer. 6. &

alijs de quibus Farin. diſt. quaſt. 8. numer. 7. Neque obſtat argum. quo contrariam ſententiam, quod ſcilicet in ciuilibus eo gaudeat priuilegio, tenuit Lapus & alijs de quibus proximè citati, ex verbis text. in diſt. capit. unico ibi, criminaliter, nam debet intelligi ſecundum eodem de criminibus intentatis criminaliter, aut ciuilitè, iuxta præcedentia verba ibi, pro commiſſis ab eis exceſſibus, &c.

26 Secundo reſtringitur priuilegium diſt. cap. unico, ad clericos, qui cum vnica virgine contraxerint, quod etiam diſponit Ordinatio Regiæ Luſitanorum lib. 2. tit. 1. §. 27. & apud Hiſpan. l. 35. tit. 5. part. 1. & notant Anton. Gomez. tom. 3. variarum capit. 10. numer. 4. Alphonsus Alvarez in ſpeculo iuris Pontificij cap. 35. verſ. ſi vero clericus, Curia Philipp. part. 3. §. 1. numer. 8. Sanch. de matrim. lib. 7. diſput. 46. numer. 1. Carol. de Graſſis diſt. effect. 1. numer. 8. Camill. Borell. in ſumm. omnium deciſionum tit. 8. de clericis coniug. numer. 24. vbi ampliatur etiam ſi poſtea ipla adulterium committat.

27 Tertio, reſtringitur ibidem priuilegium, vt tunc demum eo fruatur coniugatus, ſi veſtes deferant, & tonſuram, explicant Cou. ſoar. Bohadill. Barboſa à numer. 33. Carol. de Graſſis diſt. effect. 1. numer. 84. late Farin. à numer. 64. diſt. loc. ſcacc. in tract. de iudic. part. 1. cap. 11. numer. 20. & 82. Thom. Valaſc. allegat. 44. à principio. Dubitari tamen poteſt, an huiusmodi clerici coniugati, ſi ſine habitu, & tonſura incedentes delictum committant, & habitum, ac tonſuram poſtea reaſſumant, priuilegium retineant clericale? in qua quaſtione communis ſententia eſt huiusmodi clericum priuilegium retinere clericale, vt notatur ex textu iuncta gloſ. verbo quamdiu in Clem. 1. de vita, & honeſt. clericorum, recepta ex multis de quibus Cou. diſt. cap. 31. numer. 7. Barboſa numer. 33. verſ. quinimò, Farin. num. 66. diſt. locis. Modernus de iurisdicctione part. 2. capit. 32. numer. 41. Thom. Valaſc. alleg. 44. à numer. 4. & alios ex antiquioribus refert Carol. de Graſſis de effectibus cleric. effect. 1. numer. 84. ſicut etiam priuilegio gaudere dicendum eſt, quamuis per aliquod tempus ante, vel poſt delictum, habitum, & tonſuram dimiſerint, ſi tamen vtroque illo tempore, & delicti, & capturæ in eo reperiantur: ita ex mente text. in diſt. capit. unico, & ex Alex. Hypp. & Claro in diſt. §. final. quaſt. 36. numer. 15. magis receptum concludit Barboſa diſt. l. Titia numer. 33. verſ. & per contrarium, & poſt cum Thom. Valaſc. diſt. allegat. 44. numer. 6. Ratioque euident eſt, nam iure communi, ac etiam Regio Luſitanorum, quod Pontificum auctoritate firmatum innuimus ſup. numer. 22. habitus & tonſura illis duobus tantum temporibus requiritur, nec in aliqua iuris parte cautum reperitur, vt propter dimiſſum habitum, & tonſuram ſtatim priuilegium amittant, vt conſtat ex ſupradictis.

29 Quaſtio non leuiter controuerſa reſtat in hac materia, vtrum ſcilicet ſi clericus coniugatus pro crimine capiat incedens ſine habitu, & tonſura, & deinde è carcere fugiens, habitum, & tonſuram reaſſumat, & in ea iterum capiat, gaudere poſſit priuilegio clericali, itaut prima captura, an vero poſterior ſit attendenda. In qua quaſtione, quod priuilegio non gaudeat non raro recipi reſtat Cæd. parte prima deciſione quinquageſima octaua, numero octauo, aſſerens pro hac parte eſſe expreſſum text. in diſt. capit. ex par. de priuileg. dum probat clericos deprehenſos in crimine ſine habitu, & tonſura, à ſeculari po-

testate puniri posse licet postea eam reassumant, quem etiam ad hoc propositum adducit *Modernus de iurisdic. part. 2. cap. 32. numer. 41.* aliaque tradit *Beller. dict. §. 8. a numer. 12.* Sed parum facit, si aduersitas non agere textum de clericis coniugatis, & deinde attento tempore, & iure Decretalium, tam istos, quam solutos, non amittere priuilegium ante trinam monitionem: sicut etiam attento iure communi non concludit ratio, quam ex *Imol.* adducit idem *Cabed.* & ex plurium auctoritate probat *Farin. dict. quest. 8. numer. 66. vers. dummodo tamen,* quod scilicet per capturam prauentum videtur iurisdicchio, & per prauentionem secularis factus est competens, unde reassumptio tonsuræ censetur facta in fraudem iurisdiccionis secularis. Nam stando de iure communi dimissio habitus satis non erat, ut index secularis contra clericum fiat competens, non praemissa praedicta trina monitione, & consequenter cum omnino sit incompetens, non potest ecclesiasticum prauentum, ex his, quæ notantur in *cap. proposuisti de foro comp. maxime* quia abfugiens dedit se in naturalem libertatem, adeo, ut per primam capturam non possit dici facta prauentio.

30. Addunt multi, ad hoc ut clerici coniugati gaudeant priuilegio clericali, requiri quod nullatenus negotiis secularibus se immisceant, quia his se immiscuentes eo redduntur indigni, iuxta text. in *cap. Ioann. in fine de clericis coniug. ita Ioannes And. & infiniti, quos refert Sanch. dict. disput. 46. numer. 25.* sequuntur *Thom. Palasc. allegat. 4. numer. 13. Camill. de Curie in diuersis, seu comprehensorio iuris feud. part. secunda cap. 2. numer. 83. circa finem, Camill. Borrell. ad Bellug. in speculo Principum rub. 11. §. videamus numer. 1. littera A. vers. & tunc denum, Scacc. in tract. de iudic. part. 1. cap. 11. num. 20. vers. tertio:* Sed melius contrarium probant *Cou. pract. cap. 31. num. 8. vers. 6. pluresque alij quos refert, & sequitur Sanch. dict. disput. 46. num. 26.* optima quidem ratione, quia huiusmodi clericis coniugatis licita est negotiatio honesta victus causa, ut bene probat textus in *dict. cap. Ioannes in fine,* & consequenter priuilegio à iure concessio priuari non debent, ex eo quod licitam, honestam, & necessariam, secundum suæ personæ qualitatem, exercent negotiationem, *Carol. de Grassis dict. effect. 1. num. 87.*

31. Vtrum in praedictis casibus, in quibus clerici in minoribus priuantur priuilegio clericali, puniri possint à iudice seculari nulla praecedente degradatione, de qua in *cap. 2. de penis in 6. vide Cou. pract. cap. 32. num. 6. Farin. dict. quest. 8. num. 57. Thom. Palasc. alleg. 51. per totam,* affirmatiue respondentes, quod sine degradatione, ex recepta consuetudine, à seculari iudice puniri possunt, prauentum tamen declaratione sui Ordinarij amissionis priuilegiorum, ut infra clarius dicam.

32. An autem clerici, qui in praedicti Concil. Trident. decreto, fori priuilegio priuantur, priuilegio etiam Canonis intelligantur priuati? in qua quaestione negatiuam partem tenent, & secundum illam decisum fuisse testantur *Beller. disputat. clerical. par. 1. tit. de fauore cleric. pers. §. 8. numer. 19. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. §. 5. numer. 7. Nicol. Garcia de beneficiis part. 2. cap. 2. num. 20. Alex. Ricc. in praxi fori ecclesiastici decis. 607. in 1. edit. & resolut. 531. numer. 7. in 2. edit. contra Felicianum de censibus libr. 2. cap. ultimo numer. 14.* Sic etiam clericus primæ tonsuræ, etiam si non gaudeat fori priuilegio, gaudere tamen potest priuilegio *cap. Odoarius, de solutionibus, ut re-*

soluit *Galettus in margarita casuum conscientia verbo clericus pag. 40. colum. 2. & refert decisum Armen-dar. in addit. ad recapit. legum Nauarra lib. 2. tit. 19. de foro compet. numer. 2. pag. 93.*

33. Quaestio denique in hac materia controuersa, difficilis, & quotidiana est, ad quem scilicet iudicem ecclesiasticumne, an secularem pertineat cognitio, & decisio dubij circa clericatum, quando scilicet deprehensus in crimine à seculari iudice clericum se esse dicit, & ad iudicem ecclesiasticum remitti petit: vel si dubium sit an habitum, & tonsuram deferat, ceterasque habeat qualitates necessarias, ut priuilegio clericali gaudere debeat? In quo dubio eam defendi semper sententiam, publiceque contra aliqua statuta, & praxim non iustam tenui, ad ecclesiasticum iudicem pertinere cognitionem, per expressum text. in *cap. si index laicus, de sentent. excommuni. libr. 6. vbi reddit rationem summus Pontifex, quia de re spirituali, & ecclesiastica agitur: de spiritualibus autem nulla ratione laicos cognoscere posse generalis est iuris regula constituta in cap. 2. de iudicis, cum vulgariibus atque ita nostram hanc sent. firmant, ac latè probant post antiquiores *Cou. pract. cap. 33. numer. 1. & post Ripam Salzed. ad Bernard. cap. 61. numer. 14. Joseph Sesse de inhibitionibus cap. 5. §. 6. numer. 78. Beller. dict. tit. de fauore clericor. person. §. 14. à princip. D. Barbof. in dict. l. Titia numer. 28. & 27. latè & eleganter Anaf. de sacrorum immunit. libr. 3. cap. 15. à numer. 55. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 190. à numer. 13. Marini Antonin. variar. resolut. libr. 3. Farin. dict. quaestione 8. numer. 33. vbi numer. 34. ampliat procedere non solum quando quaestio est super clericatu, sed etiam quando est super vestibus, an scilicet in habitu in-**

cesserit, & tonsura.

34. Verior tamen in hac quaest. resolutio haberi potest, quod coram iudice ecclesiastico de clericatu, & aliis necessariis cognitio est habenda, citatis tamen iudice, & filio secularis Curiae, & verificatis verificandis index ecclesiasticus poterit declarare N. esse clericum, & gaudere priuilegio fori, & deinde est petenda remissio, cum intimatione dicti decreti, iuxta *dict. cap. si index,* ita refert ex *Farin. & aliis Mari. Anton. dict. resolut. 48. numer. 24.* quæ remissio facienda est sine clerici dedecore, ob reuerentiam clericalis dignitatis, ut ex *Claro dict. quest. 36. vers. quæro quomodo,* dicit *Mari. Anton. dict. loco num. 25.* & intra certum terminum nempe 20. horarum, alias index clericum retinens ultra praedictum tempus incurreret excommunicationem Papalem *dict. cap. si index, cap. nuper de sentent. excomm.* sicut etiam clericus notorius in sacris, vel beneficiarius reperiendus in flagranti delicto à iudice seculari debet statim, & incontinenti, aut cognitionem de clericatu, ecclesiasticæ Curiae reddi, *dict. capit. si index* In flagranti verò deprehendere dicitur quando nec fugere, nec inficiari potuerit, *Menoch. conf. 82. numero 179. Anton. Monach. Lucensi decisione 38. numer. 2.*

35. Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui, & sententiae iudicis secularis in clerico remisso, *Curi. Philip. part. 3. §. 1. num. 11. Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 19. num. 21. Soa. de Paz in praxi tom. 2. preal. 2. num. 11. & 12. Palasc. conf. 48. num. 9.*

36. Ultra praedictos clericos in minoribus de quibus hucusque egimus, qui iuxta formam Concil. Trid. fori priuilegio gaudere possunt, sunt & alij, qui huiusmodi priuileg. capaces sunt, ac proinde à tri-

Datis, & ſeculari poteſtate exempti, quamvis clericali tonſura, vel in minoribus Ordinibus conſtituti non ſint.

37 Nonitij, quamvis dici nequeant religioſi, vt reſoluit *Angel. verbo relig. num. 24.* rectè tamen, & valide nominantur eccleſiaſtica perſonæ, per *gloſ. in cap. relig. §. quamvis non poſſit, de ſent. excomm. in 6.* & priuilegio etiam fori gaudent, vt non poſſint conueniri coram iudice ſeculari, ita *laſ. in auth. ſi qua mulier numer. 59. C. de ſacroſ. eccl. Brunol. à Sole in locis tom. verbo nonitius. Galet. in marg. aſſa caſuum conſcientie verbo nonitius 2. Moder. de iuriſdict. part. 4. caſu 121. num. 24. Curia Philip. part. 3. §. 1. num. 12. Seyr. in florib. deciſ. lib. 2. tit. 2. deciſ. 3. Cenſ. commun. contra com. tom. 4. quaſt. 897. num. 1026. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. quaſt. 2. Gut. de gabell. quaſt. 95. numer. 22. cum ſeqq. Fr. Emman. quaſt. regularium tom. 3. quaſt. 51. art. 12. Campanill. in diuerſ. iur. Canonici rub. 12. cap. 3. num. 27.*

38 Conuerſi, qui veri religioſi ſunt, eo quod tria illa vota paupertatis, caſtitalis, & obedientie emittunt, priuilegio fori, & exemptionis à poteſtate ſeculari, & à tributis gaudent, prout reſoluit *Flores de Menar. variar. lib. 2. quaſt. 21. num. 194.* Hi vulgò dicuntur, *Frates laici*, non quod eccleſiaſtica perſonæ, & religioſi non ſint, ſed quia Ordinibus carent, & clerici non ſunt, ſicut alij monachi, & religioſi: ita *Peregr. variar. lib. 6. numer. 70. Bellug. in ſpeculo Princip. rub. 11. §. videndum num. 6. verſ. item comprehendit, Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 28. Eugen. conf. 26. nu. 10. Camill. de Curie in diuerſorio, ſeu comprehenſuris feud. p. 2. c. 2. num. 92. Carob. de Graſſis d. effectū 1. nu. 96. Nicol. Garcia de benef. p. 1. c. 4. num. 11. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 29. art. 1. concl. 1. Sic etiam huiusmodi conuerſos gaudere priuilegio Canon. *ſi quis ſuaſcente 17. q. 4. per cap. Parochian. 9. de ſent. excom. reſoluit Nau. in man. cap. 77. nu. 79. Soar. de cenſur. diſp. 22. ſect. 1. à nu. 19. Paulin. Berti Lucenſ. in praxi crim. regular. tit. 1. c. 3. n. 1. Bonacina de cenſuris diſp. 2. q. 4. puncto 1. numer. 6. Miranda diſt. quaſt. 29. art. 3.**

39 Oblati, qui ſe, & ſua in totum religioni tradiderunt, gaudent priuilegio fori, *Moder. de iuriſd. p. 4. caſ. 113. num. 37. Gard. Tuſc. præſt. concl. 16. Peregr. variar. lib. 6. numer. 71. Fr. Paulin. diſt. capit. 3. numer. 3.*

40 Deputati auctoritate Prælati ad aliquod Hoſpitale creptum auctoritate Ordinarij, etiam fori priuilegio gaudent, vt reſoluit *Palaeſ. conſul. 105. num. 32. Carol. de Graſſis diſt. effectū 1. num. 117.*

41 Fratres tertij Ordinis S. Fraciſci in communitatibus viuentes, ſunt perſonæ eccleſiaſtica, gaudentque fori priuilegio, vt diſponit Ordinatio Regia Luſitan. lib. 2. tit. 2. §. 1. ibi (*Pore ſe alguns da terceira Ordem viuerem em communidade, &c.* reſoluit Graſſis in deciſ. aureis lib. 2. cap. 49. num. 27. Curia Philip. par. 3. §. 1. num. 15. Soar. diſt. ſect. 1. num. 20. Miran. in manu. Prælat. tom. 2. quaſt. 36. concl. 2. Molin. de inſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 50. num. 4. in princip. Fr. Paulin. diſt. tit. 4. cap. 30. num. Aloyſ. Rice. in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 663. in 1. edit. Controuerſum autem eſt an prædicti Fratres ſi in communitatibus non viuant, ſed ſue quique domi, fori priuilegio potantur? affirmatiuam opinionem, quod ſcilicet verè ſint religioſi, & priuilegio exemptionis gaudeant, tenent *Fr. Emman. quaſt. regul. tom. 2. quaſt. 65. art. 4. Marc. Anton. Eugen. conf. 26. num. 1. Petr. de Vobald. de portione Canon. quaſt. 17. num. 13. & alij quos refert ad vtramq; partem Card. Tuſc. tom. 4. lit. F. concl. 470. Moder. de iuriſd.*

part. 4. cent. 2. cap. 113. num. 36. & latius quam omnes, ex proſello, 20. conferens argumenta pro hac parte, *Beat. 10. ann. Capistr. in tract. quem ſcripſit de ſenſoribus tertij Ordinis Dni Fraciſci.* Negatiua vero pars, imò prædictos Fratres non eſſe exemptos à poteſtate ſeculari, nec priuilegio exemptionis à tributis gaudere, ex eo ſuadetur, quia regulam non habent propriè, quoad tria vota ſubſtantialia, ſecundum modum viuendi approbatum per Sedem Apoſtolicam, vt ait *gloſ. verbo obedientiam in Clement. 1. de religioſis domib. gloſ. ſimilis verb. tertio. in Clement. 3. de excom. quas communiter receptas pluribus adductis reſtantur Duen. regul. 100. limit. 18. Azgued. ad l. 1. numer. 4. tit. 14. lib. 6. noua recopil. Et facit optimè text. in diſt. Clement. 3. quatenus decidit huiusmodi Fratres tertij ordinis, tanquam ceteros laicos admitti non poſſe à Fratribus minoribus ad diuina tempore interdicti, quibus & aliis fundamentis hanc negatiuam ſententiam tuentur *Duen. reg. 100. lim. 21. Calderin. conſil. 4. de regularib. Abb. in capit. 2. numer. 11. & Felin. numer. 10. de foro comp. Marian. in cap. 1. numer. 12. eodem tit. Decian. tract. criminal. lib. 4. cap. 9. numer. 34. Bologn. conſil. 22. numer. 12. Vulpell. de libertate eccleſ. part. 3. numer. 29. Intrig. deciſ. 30. numer. 4. Fraciſc. Vin. Neapol. deciſ. 49. num. 10. Maſc. de probat. concl. 557. numer. 6. Nicol. Feſtaſ. in tract. de extimo part. 4. cap. 1. à numer. 10. Mol. diſt. diſp. 50. numer. 4. verſ. de his, Camill. Borrell. in ſumma. omnium deciſ. tit. 43. de foro competenti num. 139. latè Carol. de Graſſis diſt. effectū 1. à numer. 92. Vnde exemptionem à tributis conſequi non poſſe decidit apud Hiſpanos l. 19. tit. 4. lib. 4. Ordin. & l. 2. tit. 14. lib. 6. noua recopil. vbi Azguedo, Lazarte de decim. vendition. cap. 19. à numer. 90. Auendan. de exequen. mandatis lib. 2. capit. 14. numer. 28. de Gabell. quaſt. 95. num. 5. & 6. Flores de Menar. diſt. quaſt. 21. numer. 197. Steph. Gratian. in diſcept. forenſ. cap. 224. numer. 34. & cap. 363. numer. 29.**

42 Eremitæ, qui nullam proficentur religionem, nulloque Ordine clericali ſunt inſigniti, nec habent certum viuendi modum ab Eccleſia approbatum exempti non ſunt à poteſtate ſeculari, nec priuilegio fori gaudere poſſunt, ita *Duen. reg. 10. limit. ſin. Armandar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 1. Com. præſt. cap. 34. numer. 4. verſ. 2. intellige, Curia Philip. part. 3. §. 1. numer. 15. Boer. in tract. de ſtatu, & vita Eremit. numer. 13. & 14. Carol. de Graſſis diſt. effectū 1. à numer. 102. Fr. Emman. diſt. tom. 2. quaſt. 62. art. 2. Flores diſt. quaſt. 21. à num. 194. Mol. in emporio iuriſd. part. 1. tit. 2. in prælud. numer. 141. Mol. de iuriſd. tract. 2. diſp. 141. verſ. eremita, & diſt. tract. 3. diſp. 50. numer. 4. in fine, Cenſ. commun. contra commun. tom. 4. quaſt. 896. numer. 585. cum ſeq. Camill. de Curie diſt. part. 2. cap. 2. numer. 93. praxiſ episcop. verbo Eremitæ, ſanch. in præcepta Decalogi lib. 4. capit. 16. numer. 10. Fr. Paulin. diſt. tit. 1. cap. 3. num. 4. Bellet. diſp. 1. cleric. part. 1. tit. de diſciplina clericali, §. 2. numer. 25. Sic etiam priuilegio Canon. *ſi quis ſuaſcente*, minimè gaudere reſoluit Graſſis in aureis deciſ. libro ſecundo cap. 18. numer. 27. part. 1. Soar. diſt. ſect. 1. num. 11. Molin. diſt. diſp. 50. numer. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. tom. 1. lib. 1. numer. 214. Et à collectis, & gabellis immunes non eſſe tenent *Auendan. diſt. cap. 14. numer. 24. Gutier. de gabell. quaſt. 95. num. 7. Flores diſt. quaſt. 21. à num. 195. & num. 204. Fr. Emman. quaſt. regular. tom. 3. quaſt. 74. art. 11.**

43 Si tamen huiusmodi Eremitæ profeſſionē emittant, prout in aliquibus Prouinciis extant, multa il-

lorum monasteria, tunc privilegio fori, & exemptionis à tributis eos gaudere non est dubium, & disponit *Ordinatio Regia Lusitanorum* lib. 2. tit. 11. in princip. & fatentur omnes supra relati, in quo eventu credo accipiendas esse resolutiones præstas à *Moderis de iurisdictione dict. casu 113. numer. 11.*

44 Pœnitentes seculari iudicio sunt subiecti, nec aliquo fori privilegio gaudent, ut resoluunt *Cou. dict. cap. 34. numer. 4. Decian. tract. criminal. lib. 4. capit. 9. numer. 35. Morl. in emporio iuris part. prima tit. 2. in præludis numer. 143. Carol. de Grassis dict. effectus 1. numer. 127. post Simanch. Roiam, & Azved. Cened. ad decretum collectan. 34. Et in eo genere mulierum, quas Lusitani vocant, *Bata, & Itali Pinzecheræ* idem resoluunt *Parlad. lib. 3. rerum quotidian. diff. 9. §. 1. numer. 5. Farin. in præc. crim. questione 8. numer. 46. Bobadilla in sua politica lib. 2. capit. 18. numer. 199.**

45 Militares religiosi ex Ordinibus militariibus Christi Domini, Divi Iacobi, & Divi Benedicti, Sancti Stephani, & S. Lazari, ac aliis similibus fori privilegio gaudent, prout latè resoluunt *Nauar. consil. 12. & 13. de regularibus. Carol. de Grassis dict. effectus 1. a numer. 109. Mend. à Castro in præc. Lusitanæ lib. 2. cap. 1. numer. 12. Curia Philip. part. 1. §. 1. num. 13. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. quæst. 62. art. 13. cum segg. Etiam professi non sunt per text. in cap. religiosi §. 1. ubi Archid. de sent. excomm. lib. 6. & faciunt quæ 1. as. in l. cum quadam numer. 13. ff. de iurisd. omnium iud. Trauell. de veterat. lig. §. 1. gl. 8. num. 21. Curia Philip. part. 3. §. 1. numer. 13. & quæ supra notavimus, agentes de novitio, quo fundamento in Senatu Regio Portugalia sic iudicari vidi, quamvis contrarium resoluunt *Bobadilla in sua politica lib. 2. cap. 18. numer. 86. & cap. 19. numer. 17. in fine. Fr. Emman. dict. quæst. 62. art. 14. In nostro Regno Portugalia Milites Ordinis D. Nostri Iesu Christi potiuntur privilegio exemptionis, si habuerint præceptoriam militarem vulgo, Comenda, aut aliquam tenentiam seu panem civilem, cum habitu illius Ordinis, vulgo *tença*, ita attestantur *Valasc. consil. 13. numer. 5. Melch. Phel. dec. 83. numer. 6. cum segg. 46. De his Militibus controuertunt Doctores an veri dicantur Religiosi? & in ea semper fui opinio, ne illos vere dici Religiosos, quam etiam teneantur *Cou. Nauar. Auend. Mench. Fortum. Garc. Bellug. & alij quos refert, & sequitur P. Sanch. in præcepto Decalogi lib. 4. cap. 16. numer. 11. alios citat Cened. ad Decretal. collat. 19. numer. 4. Iul. Cæs. Imbrian. in tract. de iudic. Regni in præc. num. 42. Morta in tract. de confirmat. Ordinis Divi Iacobi lib. 2. per totum, & præcipue cap. 2. §. 29. Bambaccar. in reper. cap. 1. §. qui clericus quæst. 2. num. 31. cum segg. si de feudo def. contrari. fuer. Gutier. præc. lib. 2. quæst. 111. numer. 2. Bobadilla in sua politica lib. 2. cap. 19. numer. 11. latè Carol. de Grassis dict. effectus 1. numer. 110. cum segg. Fr. Emman. quæst. regularium tom. 1. quæst. 1. art. 6. & quæst. 13. art. 2. P. Rebel. de obligat. instit. part. 2. lib. 3. quæst. 4. num. 13. nouissimè *Mendez à Castro in præc. Lusitanæ lib. 2. cap. 1. num. 101. Quamvis huiusmodi Milites non esse vere Religiosos, sed secundum quid, teneant sarm. de reddit. ecclesiasticis part. 4. cap. 1. num. 13. Lozarte de decim. vend. cap. 19. num. 92. Girond de gabell. part. 7. in princ. nu. 47. Burg. de Pæz. consil. 7. num. 2. Arag. 2. 2. quæst. 88. art. 1. pag. 738. ad ultim. argum. Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 10. quæst. 4. puncto 2. P. Molin. de instit. tractat. 2. disp. 14. vers. est vero rigida, & disp. 613. num. 5. & tom. 4. tract. 3. disp. 39. numer. 5. P. Azor. institut. moralium*****

part. 2. lib. 13. cap. 4. quæst. 4. Azved. l. 14. numer. 3. tit. 5. lib. 3. nona recopil. *Moderis de iurisdic. part. 2. cap. 32. num. 15. & part. 4. casu 113. num. 33. Nicol. Garcia de benef. part. 1. cap. 4. num. 15. cum segg. Iacob. de Grassis tom. 1. consil. lib. 3. tit. de Regularib. consil. 11. num. 8. & 15. Sed ex cuiusque Ordinis Regulis, & Apostol. confirmationibus, dignoscere facile est, qui sint veri Religiosi.*

S P M M A R I U M.

- 1 Clerici etiam primæ tonsuræ non coniugati sunt immunes, & exempti à gabellis, & exactionibus, tributis, ac aliis similibus oneribus.
- 2 Apud Hispanos clerici in minoribus non sunt immunes à tributis, nisi actualiter habuerint beneficium ecclesiasticum.
- 3 Idem in Regno Portugalia.
- 4 Leges prædictæ Hispaniæ, & Lusitanæ militati subijci videntur.
- 5 Lusitani Ordinationes supra hominum memoriam scientie & patientie summo Pontifici fuerunt semper obseruatae, confirmataeque in concordatis factis inter Clerum, & Regem.
- 6 Clerici huiusmodi dicto privilegio immunitatis gaudentes, sunt etiam exempti quoad exactiones pro necessitatibus publicis.
- 7 Ad reparationem murorum, & pontium non sunt tributa imponenda clericis absq; summi Pontif. auctoritate.
- 8 Clerici negotiatores non sunt immunes à solutione gabellæ.
- 9 Clerici per viam negotiationis quando dicantur mercatores fieri.
- 10 Negotiator non dicitur, qui vendit granum, aut vinum ex redditibus sui beneficii.
- 11 Negotiari non dicitur qui vendit fructus suorum fundorum.
- 12 Negotiari dicitur clericus vendens fructus ex suo semine, suæque industria collecti ex alieno agro conducto.
- 13 Domum emens clericus ad suum usum non seluit gabellam, secus si ad locandum.
- 14 Militares Religiosi ex Ordinibus militariibus Christi Domini, Divi Iacobi etiam, exempti à gabellis, & tributis.
- 15 An huiusmodi exemptio à tributis concedatur exoribus viduis prædictorum militum.
- 16 In Regno Hispaniæ, & aliis Provinciis teneatur clericus denunciare gabellariis res, quas portat.
- 17 Clerico non manifestante tenebitur nullis eius res portans denunciare, vel, damnum rescire.
- 18 Clerici tenentur iurare in manifestatione rerum eas portare ad suum usum, & illius iuramento statuitur, itant contrarium non possit probari, nec de eo querelari, quamvis falsum iurauerint.

CLERICI IN MINORIBVS
quando gaudeant exemptione à
gabellis, & tributis?

ALLEGATIO XIII.

1 Clerici, etiam primæ tonsuræ, seu minorum Ordinum non coniugati, sunt immunes, & exempti à gabellis, exactionibus, & tributis, ac aliis similibus oneribus, ut probant text. in cap. non minus, & in cap. aduersus de immunit. eccles. & in cap. quoniam de censib. lib. 6. resoluunt *Cou. præc. cap. 31. nu. 9. Bertach. de gabellis part. 6. nu. 12. Guid. Papa de dec. 385. Remig. de charitativo subsidio q. 64 & 65.*

Joſeph. Ludovic. tom. 3. commun. opinion. titul. de gabellis conſulſ. unica, verſ. inferius pag. 479. *Auend.* de exequend. mand. part. 2. capit. 14. numer. 30. Girond. de gabellis, part. 7. numer. 4. Matienſ. l. 11. gloſ. 1. numer. 4. titul. 4. libr. 5. noua recopil. Alexand. Trentaſin. variar. reſoluit. libr. 1. titul. de iure ſiſc. reſoluit. 5. numer. 7. cum ſequenti, Molin. de iuſtit. tom. 3. diſput. 671. numer. 5. 2. Verum apud Hiſpanos attentat. l. 2. titul. 4. libr. 5. noua recopil. huiusmodi clerici non ſunt exempti à prædictis, ſed contribuere debent, ſicut laici, niſi actualiter habuerint beneficium eccleſiaſticum, & ita per illam leg. tradunt *Olanus in antinomia iuris, verbo clerici numer. 23. Humada ad Greg. l. 49. gloſ. 3. numer. 4. & l. 54. gloſ. 2. numer. 10. tit. 6. part. 1. Gutier. præſt. lib. 1. quaſt. 8. Parlad. quotid. par. 1. cap. 3. numer. 16. Flores de Menz. variar. lib. 2. quaſt. 21. numer. 199. Don Chriſtoph. de Paz in ſcholiis ad leg. ſtyl. l. 212. numer. 2. & 3. Felician. ſolis de conſibus lib. 2. cap. ſin. numer. 13. Gutier. de gabellis quaſt. 91. Sanch. de matrim. lib. 7. diſput. 46. numer. 16. Azor. inſtitut. moral. part. 1. lib. 3. cap. vni. quaſt. ſua. Cardoſ. in praxi iudicum verbo clericus numer. 74.*

3 Idem ſtatutum eſt in Regno Portugalie per Ordinationem Reg. lib. 2. tit. 11. in princip. vt referunt Mol. diſt. diſput. 671. numer. 5. & Valaſc. conſul. 131.

4 Quæ leges, tam Hiſpaniæ, quam Luſitanie Apoſtolicam diſpenſationem, vel tacitam, aut expreſſam præſupponit, alioquin nullitati ſubiicerentur quatenus prædictos clericos non habentes beneficium aſtringunt ad ſolutionem gabellæ, & tributorum, maxime eos, qui gaudent priuilegio fori, iuxta formam *Concilij Tridentini, ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6.* nam videntur clare aduerſari deciſionibus Summorum Pontificum, de quibus ſupra.

5 Quoad Ordinationem tamè Luſitanam poſſum attestari, ex antiquorum relationibus, ita ſupra hominum memoriam ſemper fuiſſe obſeruatam ſcientie, & petente Summo Pontifice, ex *Valaſc. conſul. 141. à num. 11.* & etiam ante illam per antiquiores leges, & Extraneas hoc idem diſpoſitum, & obſeruatum erat, prout conſtat ex *Articulis gabellarum cap. 11. & ex l. 12. tit. 3. par. 5. Extraneantium*, quæ quidem leges confirmata fuerunt in concordatis factis Romana Curia, ipſo Summo Pontifice approbante, inter Clerum, & Regem Dionyſium, prout referunt *D. Barboſ. in primatis ſcholiis ad l. ſilius militis ff. de legatis 1. quem citat Bened. Egid. in repet. l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. part. 5. §. 2. numer. 12. Cald. Pereira de empt. cap. 8. numer. 36.*

6 Clerici igitur gaudentes dicto priuilegio immunitatis, & exemptionis, ſunt etiam exempti quoad exactiones pro neceſſitatibus, & vtilitatibus publicis, & communibus, non obſtantibus legibus ciuilibus, & Regiis contrariis diſponentibus, nam iure Canon. cui in hoc ſtandum eſt, ita clare diſponitur, vt in dict. capit. non minus, & in capit. aduerſus de immunitatibus eccleſiaſticis, ita ut etiam ob reparationem murorum, pontium, viarum, &c. licitum non ſit tributa illis imponere, etiam cum laicis communia, ſine conſenſu Summi Pontificis, quamuis laicorum bona ad illorum reparationem non ſufficiant, niſi tanta ſit neceſſitas, & pietas, quod ſine periculo, aut ſcandalo ad illum recurri non poſſit, tunc enim ſufficit Episcopum cum clericis conſenſus: ita *Bart. & Paul. in l. ad inſtructionem C. de ſacroſ. Eccl. Angel. in ſummi. verbo immunitas §. 37. Sylueſt. eodem verbo 1. numer. 20. Greg. l. 54. verbo en las calcadas tit. 6. part. 1. Petr. de Ledefm. in ſummi. tom. 2.*

tract. 7. cap. 2. conſul. 27. Gutier. præſt. lib. 1. quaſt. 3. D. Sabag. in cap. 2. de iudi. à numer. 25. Fr. Emman. in ad. dit. ad explicat. Bullæ Cruci. §. 9. numer. 72. Card. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 29. P. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 672. Guid. Pancir. in theſauro vari. lect. lib. 3. capit. 31. Cenall. commun. contra commun. quaſt. 415. & tom. 4. quaſt. 896. numer. 617. cum ſeqq. Pradill. in ſumma leg. penaliū part. 2. caſ. 48. num. 12. P. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 10. cap. 7. col. 1080. Flores de Menz. variar. lib. 2. quaſt. 21. à numer. 213. Morl. in emporio iuris part. 1. tit. 1. quaſt. 16. numer. 22. & conceſſum fuiſſe à Clemente VIII. anno Domini 1600. quod eccleſiaſtici de mandato Eccleſie ſoluant tributum, quando laicorum bona non ſufficiunt, refert *Modernus de iuriſd. part. 4. cent. 1. caſu 1. num. 52. & latius caſu 9. Bernar. Græua. ad præſt. Cam. Imperial. lib. 2. conſul. 52. num. 15. latè Fr. Anton. de Souſa in reſol. de cenſur. Bullæ Cane. cap. 19. diſp. 91. plures Doctores refert Cened. ad decretal. collect. 153. numer. 4.*

8 Limita tamen in clericis negotiatoribus, qui non ſunt immunes à ſolutione gabellæ, vt probato expreſſe text. in cap. quamquam de cenſ. lib. 6. ibi, *quas non cauſa negotiandi deſerunt, reſoluunt Duenb. reg. 100. verſ. ſallit. 11. Joſeph. Ludo. tom. 3. commun. opinion. tit. de Gabell. conſul. unica, verſ. inferius 10. ibi, ſallit quando Lazart. de decima vendit. capit. 19. numer. 65. & 66. Girond. de Gabell. part. 7. numer. 8. Foleri. ad Marant. de Ordine iudic. part. 4. numer. 86. pag. 184. Matienſ. l. 11. gloſ. 1. num. 3. tit. 10. libr. 5. recopil. Bobadil. in ſua politica libr. ſecundo, capit. 18. numer. 123. litera E. & numer. 124. Garcia de nobili. gloſ. 9. numer. 33. Nauar. conſil. 1. de immunit. Eccleſ. Mex. in tract. taſſa panis conſul. 5. numer. 23. Cened. ad decretum collect. 37. numer. 2. Modernus de iuriſd. part. 4. caſu 3. à numer. 2. Cabed. part. prima deciſ. 189. & part. 2. Areſto 45. Alex. Trentaſin. variar. libr. 1. tit. de iure ſiſc. reſol. 5. numer. 8. latè Gutier. de Gabell. quaſt. 39.*

9 Quando dicantur clerici per viam negotiationis mercatores fieri inuenies apud Girond. diſt. part. 7. numer. 31. Marc. Anton. Genueſ. in praxi Archiepiſc. cap. 62. Cur. Philip. tom. 2. libr. 1. cap. 1. numer. 10. Cened. diſt. numer. 2. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 342. verſ. 2. cum ſeq. latè Carol. de Graſſis de effectibus cleric. effectū 6. Paul. Comitot. reſp. moral. lib. 1. quaſt. 53. & Molin. de poteſtate Episcopum cap. 13. §. 15. cum ſeq. Aloyſ. Ricc. in praxi fori eccleſiaſtici deciſ. 375. in 1. edit. Camill. Borrel. in ſumma omnium deciſ. titul. 7. de clericis num. 68. cum ſequentiſ.

10 Non dicitur tamen clericus negotiator, qui vendit vinum, granum aut oleum, ex redditibus ſui beneficii, prout reſoluunt *Bonacoſ. commun. criminal. parte ſecunda verbo gabella fol. 32. verſa, Gregor. l. 49. verbo las franquezas titul. 6. part. prima. Joſeph. Ludo. tom. 3. commun. opinion. titul. de gabell. conſul. unica, verſ. inferius 10. Mexi. in tract. taſſa panis conſul. 5. numer. 29. Modernus de iuriſd. parte quarta, caſu 3. numer. 9. Cabed. part. 2. Areſto 45. Gutier. de Gabell. quaſt. 93. numer. 25.*

11 Ita etiam clericus negotiari non dicitur, qui emeret animalia, vt illa palcat in propriis prædiis, & cum pingua facta fuerint, vel cum partus ediderint, illa, & eorum partus vendat, Molin. de iuſtit. tractat. 2. diſp. 342. numer. 14. Carol. de Graſſis diſt. effectū 6. numer. 18. Nec etiam qui ſemel tantum emeret, aut venderet ſalzed. ad Bernard. in præſt. capit. 55. verſ. & huius cap. Cened. part. 1. collect. 37. numer. 2. in fine. Carol. de Graſſis diſt. effectū 6. numer. 19. ubi numer. 28. dicit quod clerici poſſunt

exercere agriculturam. Sic etiam non dicitur negotiari ille, qui vendit fructus suorum fundorum, vt resoluunt *P. Molin. d. disp. 342. num. 11. Claud. Tuti. alleg. 14. num. 2. Ioseph. Ludou. concl. 15. vers. fallit quando Cened. ad decretum collect. 37. num. 2. in fine. Valasc. consult. 131. a num. 6. Alosf. Rjec. d. resol. 317. num. 8. ubi num. 10. resolut non dici clericum negotiatorem, vel mercatorem, licet id quod superest, de eo quod vilis ad sui, vel suorum sustentationem emit, in isto pretio tunc currente carius vendat, quam emit.*

12 Fructus tamen ex suo semine, suaque industria collecti ex alieno agro conducto venditi, gabellam solunt, quia tunc dicitur negotiari, vt per *Gutier. de Gabellis q. 63. num. 68. & 72.*

13 Sic etiam non teneretur clericus soluere gabellam ex emptione adium, quas emit ad suum vsum, scus si emat ad locandum, quia ita in supremo Portugaliæ Senatu iudicatum refert *Cabed. decis. 189. p. 1. de cuius decis. veritate vide Valasc. consult. 131. num. 10.*

14 Militares Religiosi ex Ordinibus militibus Christi Domini, D. Iacobi, & D. Benedicti, & alijs similibus eximuntur à tributis, & gabellis, disponit apud *Lustratus Ordin. Regia lib. 2. tit. 11. §. 21. & apud Hispanos l. 9. tit. 18. lib. 9. noua recap. resoluunt Mench. illustri. cap. 105. num. 45. Parlad. lib. 1. rerum quod. cap. 3. §. 1. num. 19. Bobadill. in sua politica lib. 2. c. 18. num. 264. Gutier. de gabellis q. 95. a num. 12. Nau. conf. 23. de Regular. vbi de militibus Sancti Stephani. Valasc. consult. 131. num. 3.*

15 Dubium tamen est an huiusmodi exemptio à tributis concedatur vxoribus viduis horum Militum? praxis Regni Lusitaniæ obseruat illas hoc priuilegio non gaudere; sed contrarium verius est, per ea quæ tradunt *Perez l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 57. & tit. 2. li. 4. pag. 795. Azuero l. 9. num. 4. tit. 11. lib. 2. noua recapit. D. Barbosa in l. quia tale num. 23. ff. soluto matrim. Cabedo p. 1. decis. 98. & p. 2. Aresfo 71.*

16 In Regnis Hispania, quando clericus aliquid portat ex quo gabella deberetur, si non fuisset exemptus, tenetur id ipsum denuntiare gabellarijs, quod & alijs Prouincijs obseruari testantur *Ioseph Ludou. tom. 3. comm. opinion. tit. de Gabellis conclus. unica, §. inferitur. 10. vers. isti etiam Brunor. a sole in locis communib. verbo gabella 4. steph. Gratian. decept. forensium cap. 17. num. 8. cum seqq.*

17 Illo vero non manifestante maliones manifestabunt, & si hoc non fecerint tenebuntur refarcire damnum ex traditis per *Perez. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 41. num. 12. pag. 651. Farin. in praxi crimin. p. 6. q. 172. num. 19.*

18 Et ipsi clerici in manifestatione rerum vel mercium, quas secum portauerint, tenebuntur iurare se illa ad suum vsum, ac necessitatem emere, & illius iuramento standum est nisi per partem aduersam contrarium probaretur, vel militaret aliqua præsumptio in contrarium, vide *Mascard. de probation. concl. 953. num. 11. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 14. num. 2. Farin. in praxi crimin. q. 172. nu. 30. Modern. de iurisdic. p. 4. casu 83. nu. 7. Et si falsum iurauerit non potest de eo querelari *Valasc. consult. 131. num. 11.**

SYMMARIUM.

1 Subdiaconatus in primitiua Ecclesia Ordo Sacer non reputabatur.

2 Subdiaconatus inter Ordines sacros numeratus fuit à constitutione Gregorij atque *Vrbani.*

3 Materia Subdiaconatus est proprie Calix vacuus etiam non consecratus cum patena.

4 Subdiaconatus Ordo, & alij minores vna eademque die sine Pape licentia conferri non possunt.

5 Ante annum à suscepto postrema gradu minorum Ordinum ad sacros quis promoueri non potest, nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas postulauerit, aut consuetudo permitteret.

6 Diaconi materia est liber Euangeliorum.

7 Sacerdotalis Ordinis materia remota est Calix cum vino, & Patena cum Hostia, materia vero proxima est illorum traditio.

8 Sacerdos manet initiatus si Episcopus moriatur, antequam proferat verba illa, Accipe spiritum sanctum &c. per alios alijs.

9 Ordo Sacerdotalis non est iterandus, si ex obliuione tradatur illum assumenti rias cum vna tantum specie.

10 Duo sacri Ordines eodem die etiam Regularibus dari non debent.

11 Duos sacros Ordines suscipiens non solum peccat, sed à posteriori suspensus est, in quo solus Papa dispensat, nisi consuetudo permitteret.

12 Locus congruus ad conferendos sacros Ordines est Ecclesia Cathedralis, vel loci dignior.

13 An locus vbi Episcopus Ordines confert in litteris ordinandorum sit exprimendus? remissum.

14 Hora pro sacrorum collatione quæ sit ostenditur.

15 Tempus maturum non est de substantia collationum Ordinum.

16 Missa cum sacri Ordines conferuntur non est de substantia.

17 Ordines maiores quare sacri appellantur, ostenditur.

EPISCOPVS SACROS Ordines quando, & qualiter conferat?

ALLEGATIO XIV.

1 Subdiaconatus, qui inter Ordines sacros primo loco numeratus est, in primitiua Ecclesia Ordo Sacer non reputabatur, vt inquit *Vrbani* Papa in cap. nullus 4. 60. diffinit. ideo legimus tempore Syricij antiquissimi Pontificis Cathedrali Petri tenentis anno Christi 386. & 40. post Petrum, Subdiaconatum minime esse Sacrum Ordinem in cap. quicumque vbi *glos. verbo ad Diaconi 77. dist. confirmatur etiam e ratione quod in Concilio Laudiceno. c. 21. non permittitur Subdiaconis ingressus in Sacrarium, nec contactus vasorum Dominicorum, & tamen constat vasa sacra ab alijs tanti non debere, quam à sacris hominibus, vt dicie *Stephan. 1. in Epistola ad Hilarium.**

2 Inter sacros autem Ordines numeratus fuit à Constitutione Gregorij atque *Vrbani*, vt dixit *Innoc. in c. miramur de seruis non ordin. vbi glos. refert prædictas Constitutiones, & latius Marc. Anton. Capet. in tract. de perpetua castit. sacerdot. c. 7.*

3 Materia Subdiaconatus est proprie Calix vacuus cum Patena, cuius traditione perficitur ordinatio, quia deseruit præcipue sacrificio per Calicem, & Patenam, in quibus sacrificium celebrandum est, *Iacob. de Grassis in decis. auersis par. 2. lib. 1. ca. 9. n. 6. Redolph. Cuperf. in repet. c. oportebat 79. dist. in §.*

*Subdiaconus Ordo art. 1. Carol. de Graſſis de effectib. clerical. in prelud. n. 288. & ſeq. ubi addit onus eſſe pertinens ad hunc Ordinem ad ſacrificium deferre vinum & aquam in vrcolis, Diaconis adminiſtrare, & mantile & manutergium tenere, & pro lauandis ante altare manibus Sacerdotibus aquam præbere: & hoc etiam officio functus fuit Ieſus Chriſtus Dominus noſter quando linteo ſe præcinxit ad lauandos pedes diſcipulorum; & quando de aqua in nuptijs fecit vinum. Non eſt neceſſe Calicem eſſe conſecratum, vt ait *Sot. l. de ſm. & Emman. ſa*, quos refert, & ſequitur *Hemig. in ſumm. lib. 10. c. 5. in commento littera F. & c. 8. num. 3. contra ſilueſtr. verbo ordinatio 2. §. 4. verſ. 3.* & alios quibus adhæret *Fornarius de Ordine c. 20. ad finem*, ex eo quia nullo iure conſtat neceſſariam eſſe Calicis conſecrationem ad eſſentiam ſacramenti, tum quia ſicut valide conſecri poteſt Sacramentum in Calice non conſecrato, ita valide conferri poteſt character Ordinis per traditionem Calicis non conſecrati: attente tamen inuigilandum ab Epifcopo, ne Calice non conſecrato vtatur, cum non ſine maxima cauſa conſtitutum ſit, vt Calices conſecrentur, & non niſi à perſonis ſacris tractentur *can. in ſancta de conſecr. diſt. 1.**

4 Subdiaconatus ordo, & alij minores, vna, eademque die ſine Papæ licentia conferri non poſſunt *cap. 2. de eo qui ordin. ſunt. ſuſcepit.*

5 Quinimo hodie ne dū ſimul dari non poſſunt, ſed nec infra annum, cum non niſi poſt annum à ſuſcepto poſtremo gradu minorum Ordinum ad ſacros quis promoueri poſſit, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas aliud expoſcat, vt habetur in *Concil. Trid. ſeſſ. 13. de reform. cap. 11. cuius Concilij decretum arbitrio Epifcopi remittit facultatem abbreviandi interſtitia*, non autem promouendi, vel diſpenſandi, vt promouerentur vna die, ad duos ſacros, vel vltimum minorum cum primo ſacrorum: ita *Mench. de arbit. caſu 364. num. 6. Mayol. de irregularit. lib. 4. c. 11. poſt num. 1. & lib. 3. c. 24. poſt num. 13. ſalzed. ad Bernard. c. 25. verſ. vna eadem die.* Non tamen Concilium dicto loco, aufert conſuetudinem, quæ permitteret, vt poſſint ſimul minores dari cum Subdiaconatu, nam ubi ea extaret, licet hiſ quoque temporibus eos ſimul conferret Epifcopus, vt tenent *Nauar. in man. c. 25. num. 71. verſ. 8. Rebuff. in praxi benef. tit. de clericis male promotis gloſ. 1. num. 18. Sorb. in comp. priuileg. mendicantium verbo Ordines ſacri verſ. & licet*, *Gutier. Cammie. lib. 1. c. 26. num. 31. & 32. Puald. in Candel. aureo tit. de ſacramento ordinis num. 36. Hemig. in ſumm. lib. 10. c. 11. §. 4. ſoar. tom. 5. diſp. 31. ſect. 1. n. 41. Fr. Emman. quaſt. regularium tom. 3. quaſt. 23. art. 4. Quamuis ab ipſo Concilio ſublata eſſe omnem contrariam conſuetudinem exiſtiment *Mayol. d. lib. 4. c. 11. num. 1. Mench. d. caſu. 564. num. 8. ſalzed. d. c. 25. verſ. vna eadem die.**

6 Diaconi materia eſt liber Euangeliorum, & illius traditione perficitur ſua ordinatio, *cap. Diaconus 23. diſtinct.* cuius officium eſt publice legere Euangelium in Eccleſia, & miniſtrare in ſacrificijs, verbum gentibus prædicare, & Sacerdotibus in ſacris Eccleſiæ actibus deſeruire, ad quos actus omnes alij, qui attribuantur huic officio, redduntur, quod officium etiam Dominus noſter exercuit quando poſt Cœnam Sacramentum ſanguinis, & carnis miniſtrabat diſcipulis, ac quando prædicabat Euangelium, ideo eis assignatur liber

Euangelij & Stola in modum iugis, alteri tantummodo eius humero iniecta, *Radulph. Cuſperſ. in d. c. oportebat rub. diaconatus inſtitutum art. 1. num. 38. Graſſis d. cap. 9. num. 7. Carol. de Graſſis d. prelud. n. 290.* 7 Sacerdotalis vero Ordinis materia remota eſt Calix cum vino, & Patena cum Hoſtia: materia vero proxima eſt traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum Hoſtia *cap. præterea ſancta gloſ. 13. diſtinct. cap. generaliter, §. vtrique 16. q. 1.* Manus etiam ſuper ipſum imponit ordinator, & preſbyteri ſtantes *ca. preſbyter 13. diſtinct. cap. ult. de ſacram. non iterandis, ubi Hoſt. num. 10.*

8 Aſſeri ſufficere etiamſi non omnes ſtantes, ſed duo tantum manus imponant, & ſic Sacerdos remanet initiatus Ordine Sacerdotali ſi hiſ paractis moriatur Epifcopus, antequam illa verba proferat, *Accipe ſpiritum ſanctum, quorum remisisti peccata, remittuntur eis, &c.* licet hiſ verbis prætermiſſis imperfecta ſit Sacerdotalis poteſtas, cum Sacerdos à peccatis nequeat abſolutionem impendere prætermiſſis ab Epifcopo præcitatis verbis: ita *Valent. tom. 4. diſp. 9. q. 1. puncto 5. Card. Bellarm. c. 9. de Ordine ſoar. 10. 5. diſp. 42. ſect. 4. & 13. Martin. Fornar. de Ordine c. 2. num. 1. ad finem, Hemig. in ſumm. lib. 10. cap. 6. §. 1.*

9 Cum quo reſolue contra nonnullos recentiores Ordinem Sacerdotalem non eſſe iterandū neceſſariè, ſi ex obliuione tradatur illum aſſument vas cum vna tantum ſpecie, poteſtas enim conſecrandi vtramque ſpeciem non traditur diuiſim, ſed qui poteſt vnam ſpeciem conſecrare, poteſt & aliā, cum Chriſti corpus coniunctum ſit cum ſanguine, & ſanguis cum corpore, poſt hæc ſcripta reperi contrarium tenuiſſe poſt *Petr. Ledeſina Campanili in diuerſorio iuris Canon. rub. 2. num. 17.* Sed nescio quo fundamento, cum ipſe num. anteced. reſoluat ad hoc vt dicatur collatus Ordo preſbyterialis, ſufficere Calicem, vel Hoſtiam perſtingere.

10 Duo ſacri Ordines eodem die etiam Regularib. conferri non debent, vt de iure probat *cap. litteras, & cap. dilectus de temper. ordinat. & habetur in Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. c. 13. & latè firmant Hemig. in ſumm. lib. 6. cap. 10. §. 3. lit. Q. & lib. 13. cap. 38. in fine, Fr. Emman. in explic. Bullæ Cruciatæ ſol. 238. & quaſt. regul. tom. 3. q. 23. art. 4. & q. 24. art. 13. & 5. And. Gambar. de officio, & poteſtate legat. lib. 2. num. 264. Rebuff. in praxi benef. p. 2. tit. de clericis ad ſacros ordines male promotis gloſ. 1. num. 18. Francis. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſtici p. 1. c. 4. num. 29. & p. 3. c. 8. num. 50. praxis noua Epifcopalis p. 1. c. 1. num. 50. verſ. huc ſpectat, Galet. in margar. caſuum conſcientiæ verbo Ordo 3. Ruler. Reginald. in praxi ſoci penitent. lib. 30. tract. 2. num. 189.*

11 Itaut non ſolum peccet, ſed etiam à poſteriori ſit ſuſpenſus, cum quo ſolus Papa diſpenſat, vt melius ex ſupracitatis probat *Fr. Emman. d. quaſt. 23. art. 4. & quaſt. 24. art. 5.* Quam quidem ſuſpenſionem incurrit etiam ille, qui continuato eiſdem diei ieiunio Dominica die ſequenti quatuor temporum recipit duos Ordines ſacros, vt aſſerunt *Hemig. d. lib. 13. c. 38. §. 3. in fine, & ſalzed. ad Bernard. c. 25. prope finem, pag. 104. ubi dicit etiam tunc ſuſpenſum eſſe Epifcopum à collatione Ordinum, & ordinatum ab executione, donec Apoſtolica Sedes diſpenſationem ei indulgeat. Si tamen conſuetudo adit contraria, hiſ etiam caſibus, & poſt Conc. foret valida, vt ſupra cum *Nauar.* & alijs ſufficienter probauimus.*

12. Locus congruus ad conferendos sacros Ordines est de iure Ecclesie Cathedralis, ut asserit Sylvest. verbo *Ordo* 2. num. 8. consuetudine tamen obtentum est licere in ea Ecclesia eos dare, quam Episcopus eligere mauult. *D. Antonim.* 3. p. sum. tit. 14. c. 16. §. 17. Tabiena verbo *Ordo* §. 1. Rebuff. in regul. 23. Cancellaria vers. & minores, *Regolin.* de potestate Episcopi cap. 26. §. 24. num. 2. *Hemig.* in sum. lib. 10. c. 11. §. 3. praxis noua Episcopalis p. 1. c. 1. num. 46. pag. 55. Sed hodie hac in re clare disponit Concil. *Trid.* d. sess. 23. de reform. c. 8. ubi in hac verba; ordinationes sacrorum Ordinum Cathedrali Ecclesia, vocatis presentibusque ad id Ecclesia Canonici publice celebrentur: si autem in alio diocesis loco presente clero, loci dignior, quantum fieri poterit, Ecclesia semper adcurat, referunt Garcia de benef. p. 8. cap. 1. num. 77. in fine, *Armend.* in addit. ad recap. legum *Nauarra* lib. 1. tit. 18. l. 1. de Episcopis vers. ad 10. Dubium deinde refert an locus ubi Episcopus Ordines confert sit in litteris ordinandorum exprimensus? de quo vide *Cald.* *Pereira* de empt. cap. 10. num. 5.

14. Hora vero pro sacrorum collatione est circa nonam per *glos.* 1. in cap. quod a patribus, ubi *Archid.* 75. dist. Sed vsus seruat, ut conferantur mane quacunque hora; Non est tamen tempus hoc de substantia collationis Ordinum, secundum doctrinam *Hofstiens.* in c. consultationi m. 2. de temp. ordinat.

15. Vbi habetur, quod tempus, aetas, & Episcopi qualitas, non est de substantia Ordinum, ideoque character imprimitur, si quocunque tempore, a quocunque Episcopo, dummodo in forma Ecclesie, & homini baptizato conferantur; conferentes vero, & recipientes ideo puniuntur, quia transgressores sunt Canonum, de quibus suo loco tractabimus.

16. Sic etiam Missa, cum sacri Ordines conferuntur, non est de eorum substantia, ut notant Doctores in cap. quod sicut de elect. *Armilla* verb. *Ordo*, n. 9. licet tamen requiratur de honestate, & vsu, ut firmit *Imol.* d. c. quod sicut num. 16.

17. Prædicti maiores Ordines ideo sacri appellantur à sanctimonia, id est, castitate, & continentia, quam inducunt *glos.* fin. in sum. 31. dist. *Bellarmin.* lib. 1. de sacram. Ordin. c. 8. vers. respondeo li. 1. quia illis annexum est castitatis votum, ob idque recte ratione sacer Ordo peculiariter in ecclesia is dicitur, cui est annexum sacrum votum continentiae, propter quod homo dicatur & sacatur Deo, ut inquit, *Valentia* tom. 4. disp. 9. q. 1. puncto 4. vers. *Innocentius* vero, *Formar.* de sacram. Ordin. cap. 1. n. 3. *Bonacina* de sac. disp. 8. q. 2. m. puncto 2. num. 2. ad si. *Flamin.* de resign. lib. 5. q. 6. ideo de continentiae voto maioribus Ordinibus annexo aliquid dicere allegatione frequenti operipretium duxi: quamuis prædictos Maiores Ordines dici sacros, quia ordinati in eis sunt, quorum actus, aut habent sacra tangere, aut sacramentum Altaris peripicere, dicant *Alphons.* *Aluarez* in speculo iuris Pontificij cap. 81. vers. circa istum articulum, *Carol.* de Grassis de effectib. clericalib. in prælud. num. 296.

S V M M A R I V M.

1. Continentia sacro Ordini quando cepit esse annexa, ostenditur.

2. Promouendi antiquitus continentiam expressè cogebantur polliceri.

3. Continentia sacris Ordinibus ecclesiastico præcepto fuit annexa.

4. Insignitus sacris Ordinibus ante pubertatem an ardeatur ad continentiam? ostenditur.

5. Ordinatus vi metue, qui in constante virum caderet, esto suscipiat Ordinem, an voto continentiae teneatur? disputatur.

6. Insignitus sacris Ordinibus tenetur in confessione circumstantiam Ordinis sacri detegere, non solum cum actuale peccatum carnis patruit, sed etiam cum consensum praestitit.

7. Clericus fornicans ratione voti committit incestum.

8. Refutatur opinio asserentium concubitum clerici sacri insigniti esse simplicem fornicationem.

9. Intelligitur cap. quia circa, de bigamis.

10. Intelligitur cap. presbyter 28. dist.

11. Fornicatio clerici cum soluta non est adulterium.

12. Mulier fornicans cum clerico in maioribus non committit ex parte sua incestum, & num. 13.

13. Filius clerici in sacris constituti suæ matri potest succedere.

14. Contrarium ostenditur, ad id citatis pluribus Doctoribus.

15. Coitus damnatus dicitur ille, cui aliqua poena temporalis per legem, aut constitutionem iuris imponitur.

16. Filius ut non succedat matri sufficit esse susceptus ex coitu damnato, vel punibili.

17. Componuntur contrariae opiniones supra relatæ.

18. Clericus castitatem & continentiam sacro Ordini annexam seruare debet.

19. Qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt.

20. Continentia in clericis est de iure positio.

21. Non est de substantia & essentia Ordinis subdiaconatus, sed tantum accidens ex statu Ecclesie.

22. Papa dispensare potest, ut promoti ad sacros Ordines matrimonia contrahant.

23. Sic etiam potest dispensare cum religioso vel moniali super voto castitatis & continentia ut matrimonia contrahant.

24. Cap. cum ad monasterium, de statu monach. intelligitur.

DE CASTITATIS VOTO Sacris Ordinibus annexo.

ALLEGATIO XV.

1. Continentia sacro Ordini cepit esse annexa ex institutione *Sirici* summi Pontificis, circa annum 388. in cap. plurimos 81. dist. ut dixit *glos.* in e cum in præterito verbo qui sacramentis 84. dist. eamque postea confirmauit *Innoc.* primus anno 408. ut videtur deduci ex cap. proposuisti 81. dist. relicta in hoc temporum varietate, quam referunt *Sor.* de inst. lib. 7. q. 6. art. 2. vers. probatur, & *Valentia* tom. 4. disp. 9. q. 5. puncto 5. §. 2. vers. ceterum, multis testimonijs sacrarum scripturarum, antiquorum Conciliorum, veterum Pontificum, sanctorumq. Patrum Græcorum, & Latinorum, huiusmodi continentiae votum sacris Ordinibus æquissimo iure annexum fuisse, illiq. magno opere continentiam expedire referunt *Sor.* d. q. 6. art. 1. vers. & quoniam *Valentia* d.

puncto 5. §. 3. Card. Bellarm. lib. 1. de clericis cap. 19. Fr. Emman. quaest. regul. tom. 3. q. 1. a. 1. 1. Azor. instit. moral. p. lib. 13. c. 12.

2. Hanc continentiam cogebantur promouendi antiquitus expresse politeri cap. nullum cap. prae-rea, & cap. quando 28. dist. Postea vero ex Constitutione Martini Papae nemo ordinandorum teneatur hanc continentiam expressis promittere verbis, sed tacite ut silentium ordinati pro consensu reputetur, subdicens ne promoueretur asseuerans se non velle continentiae pollicitatione detineri c. diaconus 27. dist. cap. diaconi 28. dist. Et ita cum clerici ad sacros Ordines promouentur, tacite castitatem promittere censentur cap. quando cap. de his, & cap. prae-rea 28. dist. Deci. in c. at si clerici n. 227. de iudic. Alphons. Cuperi in repet. c. oportebat 79. dist. vers. explicatur de Cardinalibus art. 1. cap. 10. Monald. conf. 69. num. 6. lib. 2. quos refert Carol. de Grassis de effectib. clerical. in praesud. num. 41.

3. Ponderato sicut huius voti principio videbis quā false procedat sententia illorum attestantium calibatum sacro Ordini iure diuino adiunctum fuisse, ideoque nulla potestate humana etiam Papali dispensari possit, quia ex dictis contrarium verius esse constat, & solo praepcepto Ecclesiastico sacris Ordinibus fuisse annexam continentiam tenent D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 7. & 11. Ant. Capet. de perpetua castitate sacerdot. cap. 25. Claud. Spenſaus lib. 1. de contin. sacerdot. c. 3. Sor. in 4. sentent. dist. 38. q. 1. art. 1. vers. dubium. Valentia d. puncto 5. §. 1. vers. sed his argumentis. Card. Bellarm. lib. 1. de clericis cap. 18. Henric. in sum. lib. 10. cap. 14. §. 6. Azor. d. cap. 12. q. 1.

4. Ex quibus consequens fit illud, qui ante pubertatem Episcopi incuria, vel contemptu sacris est insignitus ad continentiam non arctari, postquam peruenit ad illam, nisi cum pubertatem attinxit promotionem ratam habuerit, tum expresse, tum tacite non contradicendo, quia si tunc protestetur, posset ad seculum retrogredi, & uxorem ducere, Abb. in cap. vni. n. 3. de clerico per saltum promoti ubi Ioan. And. n. 5. & Host. n. 2. Sor. 4. dist. 25. q. 1. art. 2. concl. 3. vers. quod si roges, Rebuff. in praxi benefic. tit. de clericis male promotis glos. 2. numer. 10. Nau. conf. 2. n. 4. de his quae vi. Henric. in sum. lib. 1. c. 22. §. 3. sanch. de matrim. lib. 7. d. 30. n. 8. Sed improbable non est hunc teneri voto castitatis, & onere recitandi diuinum officium, ut tenent Sor. lib. 7. de instit. q. 2. art. 5. Casetan. 2. 2. q. 88. art. 9. Sayr. in clauis regia lib. 6. cap. 5. n. 9. Coninch. de sacram. Ordinis d. 20. dub. 14. n. 136. Bonacina de matrim. q. 3. puncto 9. num. 16.

5. Quæstio in hac materia controuersa est, an scilicet ordinatus vi metuue, qui in constantem virum caderet, esto suscipiat Ordinem, continentiae voto teneatur? in qua q. affirmatiuam partem tuerentur. D. Antonin. 3. p. sum. tit. 14. c. 16. §. 18. vers. de sic coactio ordinato. Sor. de instit. lib. 7. q. 2. art. 5. vers. quapropter Armil. verbo Ordo 8. n. 4. Tabiena eodem verbo 2. n. 17. Archid. in c. de iudaïs in fine, vers. in glos. 1. 45. dist. Syluest. verbo Ordo 4. n. 1. vel 2. Henric. Boich. in c. maiores n. 5. de baptismo ubi Butr. §. fin. num. 7. & Abb. in §. Item queritur etiam n. 7. Alberic. in suo dictionar. verbo ordinatus vers. etrum coacte ordinatus, Rebello de obligat. instit. p. 2. lib. 3. q. 12. nu. 9. Petr. Ledesma de matrim. q. 55. art. 4. Paul. Comitrol. respons. moralium lib. 1. q. 55. a. n. 3. Negatiua vero pars, quod scilicet talis continentiae voto non obligetur, ex eo suadetur, quia votum metu tali iniecto factum nullum est, argumento, c. 1. & 2. ubi glos. verbo coactus vers. item & in voto, de

his quae vi, quam sequitur Abb. ibi num. 11. vers. & 9. casus, & ita hanc partem negatiuam tenent glos. verbo conditionaliter in d. c. maiores §. item queritur, dum ultimo loco refert opinionem Ioannis, ob quod videtur in ea residere, Hieron. Paul. in praxi Cancellariae fol. 55. Henric. in sum. lib. 10. cap. 14. num. 3. & lib. 11. c. 5. num. 9. in com. lit. Q. Nauar. conf. 1. num. 8. & confil. 2. numer. 2. & confil. 3. numer. 8. de his quae vi, in nouis, Petr. de Ledesma, in sum. p. 1. tract. de sacram. Ordinis. c. 6. diffie. 3. dicto 2. Sayr. in clauis regia lib. 6. c. 4. sub n. 20. Vgolin. de potestate Episcopi c. 13. num. 3. Caesar de Grassis decif. 19. de his quae vi, & decif. 20. Rot. Rem. decif. 161. p. 1. diuers. sanch. de matr. lib. 7. disp. 29. n. 5. Bonac. de matr. q. 3. puncto 9. n. 14. Coninch. tom. 2. disp. 20. dub. 14. a. n. 143.

6. Ex dictis deinde consequens est constitutum in sacris, quia habet praedictum castitatis votum annexum, non solum circumstantiam Ordinis sacri debere Sacerdoti detegere, cum actuale peccatum carnis patrauit, sed cum mente tantum libidinosa actui consensum praestitit, argumen. text. in c. qui uiderit 32. q. 5. & iuxta tradita per Sor. in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. vers. enunimero, Iacob de Grassis in decif. aureis lib. 1. c. 20. num. 32.

7. Ratione enim voti clericus fornicans committit incestum, ut per Vincent. de Franchi. decif. 127. nu. 2. Luſit. Soar. tom. 1. commun. opinionum lib. 1. art. 7. de clericis coniugatis num. 20. pag. 175. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 19. n. 51. cum sequent. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 12. col. 1332. & p. 3. lib. 3. c. 17. q. 7. Fr. Emman. quaest. reg. tom. 2. q. 29. art. 2. sanch. de matrim. lib. 7. disp. 27. num. 9. plures ex antiquioribus refert Coninch. ad decretales collectan. 102. num. 2.

8. Hinc fit non esse veram sententiam Cardin. in Clemen. ad nostrum vers. 7. n. 1. de haereticis, & ibi Imola n. ultimo idem Imola in c. ut clericorum num. 8. vers. aduertat tamen de vita & honest. cleric. Clar. in §. fornicatio nu. 4. & 18. & in §. incestus n. 1. vers. sed nunquid, late Gutier. post alios Canon. lib. 2. c. 7. n. 44. & aliorum, quos refert sanch. d. disp. 27. n. 21. assentientium concubitu clericis sacris insigniti, esse simplicem fornicationem per text. in c. quia circa de bigamis, ibi, cum eis tanquam simplici fornicatione notatis, & c. & per text. in c. presbyter 28. dist. ibi presbyter si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit. Quae tamen opinio falsa est, & contrariam, nempe talem coitum esse sacrilegum, & ita tam ex parte clericis, quam ex parte mulieris sacrilegium committi tenent Menoch. de arbit. cent. 5. casu 418. num. 7. Thom. Doſt. conf. 197. num. 4. Carol. de Grassis de effectib. clericis in praesud. num. 40. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 12. q. 6. ad finem, citati à Gutier. d. c. 7. a. num. 7. cum seqq. Sayr. in clauis regia lib. 8. c. 2. n. ult. ad fin. Soar. de relig. lib. 2. c. 6. num. 12. multi quos refert, & sequitur sanch. disp. 27. n. 19. assentientes teneri clericum illam circumstantiam voti annexi Ordini sacro tanquam mutantem speciem, in confessione exprimere, & ita dicere se esse clericum in sacris, & illam similiter declarare se peccasse cum clerico; cuius rei ratio est, quia ultra fornicationem virtuti temperantiae contrariam, peccauit contra virtutem religionis violans castitatis votum, ac per consequens sacrilegium commisit, quod est rei sacrae violatio, iuuat text. in cap. de his, ibi, ut sacrilegi, 28. dist. finit.

9. Neque obstat text. in d. cap. quia circa, respondetur enim, quod ideo ibi dicitur fornicatio simplex, non quia non fit etiam sacrilegium,

sed ut distinguatur ab alijs luxuria peccatis specialiori qualitate & substantia effectus, in qua incidit aliquando presbyter, verbi gratia, ab adulterio, stupro, vel incestu, ita *Azgr. instit. moral. p. 3. lib. 3. c. 17. q. 7. vers. in hac*. Sed melius accedendo menti & dispositioni textus dic, in eo vocari simplicem fornicationem, in ordine ad bigamiam excludendam, quam non incurrit clericus concubiniarius, supposito quod non habuit animum contrahendi matrimonium de facto, & ita vocatur simplex fornicatio ex parte effectus, & ut distinguitur à copula, quæ fit cum effectu maritali, iuxta *cap. nuper de bigamis*, non tamen vocatur simplex ad excludendam malitiam contra religionem, & ideo ille text. non vocat clericum simplicem fornicarium, sed tanquam simplicem fornicatione notatum.

10 Ad text. vero in d. *cap. presbyter*, respondetur nihil aliud significare, nisi quod fornicatio clerici cum soluta non est dicenda adulterium, prout nonnulli affirmabant, de quibus *Mench. d. casu 418*.

11 Quia videbatur dari quoddam coniugium spirituale inter clericum & ecclesiam, imo dicebant dari stuprum cum incestu, ut per *Mench. d. loco Gutier. d. c. 7. n. 37. cum sequentibus*.

12 Quamvis supra resolutum sit coitum clerici dici sacrilegum, tam ex parte ipsius clerici quam mulieris: tamen ex parte mulieris non videtur committi incestum, & in hanc opinionem potius inclinarem, cui addipulantur, *Mench. in addit. ad tract. de Arbitr. casu 109. n. 6. vers. tertia opinio surd. de alim. tit. 5. q. 7. n. 44. & Steph. Gratian. d. cap. 35. num. 24*.

13 Hinc Doctoribus communiter resoluitur, & ut æquius recipitur, filium clerici in sacris constituti suæ posse matri succedere, ex eo quia respectu illius, talis coitus non est damnatus, neque punibilis, & ita hanc opinionem tenent *Perez tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 69. & latius tit. 8. vers. utrum autem lib. 8. pag. 297. Auen. d. l. 9. Tauri glos. 5. num. 5. cum seq.* Cum enim huiusmodi fornicatio ex parte ipsius mulieris non sit coitus damnatus, & punibilis, potest filius matri succedere, iuxta tradita per *Negreiros, in introduct. ultim. volunt. lib. 2. c. 11. n. 5*.

14 Contrariam tamen opinionem, imo filium clerici in Sacris constituti non succedere matri, tenent *Anton. Gomez l. 9. Tauri num. 15. in fine, & Fernandez num. 34. Matens. l. 9. glos. 4. num. 6. 7. 8. tit. 8. lib. 5. nouæ recopil. Mench. de success. creat. §. 10. nu. 497. Perez. de iure fisci lib. 3. tit. 8. num. 37. in medio Gam. decis. 136. ubi Flores Pat. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 167. vers. licet, alias, n. 8. Spin. in speculo testam. glos. 16. princip. num. 18. & 19. 89. & 90. Gutier. pract. lib. 2. q. 102. per totam, Bernard. Græna. ad pract. Camera Imp. lib. 2. conclus. 115. consid. 1. n. 2. P. Azgr. moral. instit. p. 2. tit. 2. c. 6. q. 5. Pat. Less. de iustit. lib. 2. cap. 19. dub. 6. num. 56*.

15 Et ex eo confirmatur, quia non potest negari huiusmodi coitum etiam ex parte matris punibilem esse & damnatum, cum in iure multe sint contentæ poenæ, contra clericorum concubinas: dicitur enim coitus damnatus ille, cui aliqua poena temporalis per legem, aut constitutionem iuris imponitur, ut per *Bern. de publicis concubinar. prop. finem, in verbo, qui etiam filios, numer. 73. Boss. de coitu damnat. num. 38. Clar. in §. fornicatio, num. 5. Cal. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. n. 16. Steph. Gratian. d. c. 35. n.*

20. *Molin. de iust. tract. 2. disp. 167. vers. licet in conclusione*.

16 Et ut filius non succedat matri sufficit esse susceptus ex coitu damnato, vel punibili: itaut non requiratur uterque simul, ex *Palas. consil. 29. numero 13*.

17 Quare has contrarias opiniones distinctionis sœdere componendas duxi, cum *doctiss. D. meo Petro Barbosa in priuatis schol. ad l. ex facto §. si quis reg. li. 1. ver. ad Ord. ff. ad Treb. quod scilicet prima opinio procedat in clerico, qui suscepit filium ex muliere soluta, quam pro concubina non habebat, nam in his terminis verum est mulierem non puniri, nec respectu illius potest dici talis coitus damnabilis, aut punibilis: Secunda vero opinio habet locum in clerico, qui suscepit filium ex concubina sua, cum in nostris Hispaniæ Regnis concubina clerici acriter puniatur: quæ quidem resolutio semper intelligenda est de clericis in sacris constitutis, nam filius clerici in minoribus, etiam beneficium ecclesiasticum habentis, succedit matri, ut resoluunt *Azgr. d. cap. 6. quest. 5. vers. accedit steph. Gratian. d. cap. 35. num. 48*.*

18 Castitatem & continentiam Ordini per se accepto annexam clericis obseruare debet, cum enim templum & vas Domini, ac sacrarium Spiritus sancti esse debeat, indignum est dici cum cubilibus, & immundicijs deseruire *D. Paul. ad Roman. 13. cap. decernimus, & toto tit. 28. dist. cap. proposuisti cum seqq. 82. dist. cap. 1. & per totam 15. quest. 8. cap. à multis de etate & qual. cap. ut clericorum, de vita & honest. cleric. Demost. etiam in oratione contra Timocratem sic ait. Ego enim arbitror, qui sacras ædes ingreditur, qui curæ diuinarum rerum præsit, eum non modo ad certum aliquod dierum tempus castum esse debere, sed per omne spatium ætatis ab istiusmodi studijs fuisse purum oportere, & *Cicer. 2. de legibus, ad Diuos, inquit, adeunto caste, qui secus faxit, Deus ipse vindex erit. Ethnici enim immolare victimas eos prohibebant, qui minime puri, & integri ad immolandum accederent, unde Tibull. lib. 2.**

Pos quoque abesse procul inbeci, discedite ab aris.

Quis dedit hesternæ gaudia nocte Venus.

Casti placent Superis, &c.

19 Mundamini qui fertis vasa Domini *Esai. 52. necesse est, ut munda studeat esse manus, quæ alios mundare debet, cap. necesse 1. quest. 1. D. August. serm. 36. ad Presbyt. D. Chrysost. lib. 6. de sacerdot. & qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt, atque alieni effici debent à ministerio, quod viuendo illicitè polluant cap. Maximianus 81. dist. circa quam clericorum castitatem multa scribunt *Tho. Doct. conf. 147. n. 4. Carol. de Grassis d. prelund. à num. 25.**

20 Continentia in clericis, quia non est de iure diuino, sed dumtaxat de iure positiuo, ut præter citatos supra n. 3. resoluunt *Abb. in cap. ut clericorum n. 5. de vita & honest. cler. & in cap. cum olim n. 5. de clericis coniug. Beller. disputat. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 15. n. 61. nec est de substantia & essentia Ordinis Subdiaconatus, sed tantum accedens ex statuto ecclesiæ, D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 11. Rotæ diuers. p. 1. decis. 560. n. 10. & decis. 361. n. 11. Beller. d. tit. de disciplina clericali §. 8. num. 9. ideo Papa dispensare potest, ut promoti ad sacros Ordines matrimonium contrahant, ita *sor. lib. 7. de iustit. q. 4. art. 2. vers. hoc patet, & in 4. sentent. d. 38. q. 14. r. 1. vers. dubium, Abb. in cap. cum olim num. 5. de clericis coniug.**

Henric. in ſum. lib. 10. cap. 14. §. 5. & §. 8. Bellet. d. §. 8. n. 11.

24 Sic etiam ſummus Pontifex poteſt diſpenſare cum religioſo profeſſo, vel moniali ſuper voto caſtita- tis & continentia, vt matrimonio cōtrahant. D. Thom. in 4 diſt. 38. q. 1. art. 4. circa med. vbi Rich. art. 9. q. 1. & Scot. q. vni. Duran. q. 2. Pal. q. 4. art. 4. concl. 11. & 12. D. Antonin. p. 2. tit. 11. c. 2. §. 2. Bor- gas. in tract. de irregul. p. 6. rub. de ſponſal. & matrim. n. 7. & 11. Nau. comm. 2. de regular. n. 57. & de red. dit. eccleſ. q. 1. monit. 55. num. 9. & conſ. 5. de ſtatu monach. n. 7. & conſ. 10. de ſponſal. Gama deciſ. 379. num. 1. Graſſis in deciſ. aureis lib. 2. c. 31. nu. 12. & 23. Ioan. Ramirez de confirm. Ordinis D. Iacobi cap. 5. n. 25. Motta eod. tract. lib. 2. c. 1. §. 12. à num. 7. & cap. 2. §. 7. à nu. 7. Cald. Pereira de nominat. q. 20. n. 29 & 32. Sayr. in clauſ. Regia lib. 6. cap. 11. num. 16. cum ſeqq. Fr. Emman. quaſt. regul. tom. 1. q. 25. art. 1. & 2. & q. 26. art. 1. & tom. 3. q. 1. art. 5. & 8. & q. 29. art. 9. Henric. lib. 10. cap. 14. §. 5. in gloſ. lit. A. & lib. 11. cap. 8. §. 11. & lib. 12. cap. 5. §. 7. P. Ribaden. in lib. pro deſenſion. ſocietatis Ieſu, c. 15. 17. & 18. Rebel. de ob- ligat. iuſt. p. 2. lib. 3. q. 4. n. 8. Gutier. de matrim. cap. 123. num. 1. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 8. n. 6. Bellet. d. §. 8. nu. 12. licet D. Thom. ante locum ſupracita- tum in 2. 2. q. 83. art. 10. & q. 88. art. 11.

24 Contrarium reſoluat per text. in cap. cum ad monaſterium de ſtatu regular. intelliguntur enim illius verba finalia, ibi, quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitaſis, adeo eſt annexa regula monachali, vt contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indul- gere, in ſenſu compoſito, id eſt cum monacho manente monacho; nam in ſenſu diuiſo, id eſt faciendo de monacho non monachum, & extra- hendo eum à religione, bene poteſt Papa diſpen- ſare, Valent. tom. 3. diſp. 10. q. 4. puncto 2. Vaſquez, diſp. 165. num. 104. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 11. cap. 7. Leſſ. de inſtituta lib. 2. cap. 41. à num. 4. Motta lib. 2. cap. 2. §. 7. num. 10. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 397. verſ. neque vero & diſpen- ſatum fuiſſe cum Ramiro Rege Aragonum, vt re- liſta religione, & Epiſcopatu, regnum ſuſciperet, & vxorem: ac etiam cum Conſtantia filia Rogerij Regis, vt religione deſerta nuberet Henrico VI. Federici Imp. filio diſpenſaſſe Ceſtinum 111. refe- runt Cened. ad decretal. collect. 124. num. 5. Pineda in vita D. Ioannis Bapt. lib. 1. art. 1. cap. 6. pag. 84. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. num. 124. Et diſpenſatum etiam fuiſſe cum Nicolao Iuſtinia- no Sacerdote referunt eodem Pineda in monarch. eccleſ. p. 4. lib. 25. c. 7. §. 1. pag. 34. Et denique Alexandrum VI. diſpenſaſſe cum Caſare Diacono Cardinali, vt vxorem duceret filiam Ducis Valentiniſani referunt Cened. d. num. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Subdiaconus ante 22. annum, Diaconus ante 23. in- choatus, Presbyter ante 25. per diem inceptum promoueri non debent.
- 2 Anni biſſexti dies computandus non eſt pro legitima Ordinis etate.
- 3 Anni an ſint computandi iuxta ritum, & uſum Ec- cleſiæ?
- 4 Aetates pro ſuſcipiendis ſacris Ordinibus poſitæ in- re ſunt conſtitutæ.

5 Ordinis ſacramentum ſi pueris, furioſis, & his qui uſuratonis carent, adminiſtratur, charactereſque im- print in eorum anima.

6 Cap. unicuique de clericis per ſalutem promotus intelli- gitur.

7 Infantis tenſuram conferens, quam pœnam incur- rat.

8 Suſpenſio quam contrahit promouens carentem etate non incurritur ipſo iure.

9 Epiſcopus ſuſpenſione durante ſi celebret, vel Ordines conferat, an fiat irregularis? oſtenditur.

10 Promotus ante legitimam etatem eſt ipſo iure ſuſpen- ſus.

11 Promotus ante legitimam etatem, & in ſuſceptis Ordinib. miniſtrans ſit irregularis.

12 Suſpenſus impeditur ea exercere, quæ ab Ordine, in- riſdictione, vel adminiſtratione eccleſiaſtica pendent.

13 Promotus ante legitimam etatem aſcendendo ad al- tiores Ordines incurrit irregularitatem.

14 Intelliguntur reſolutiones ſupra poſitæ de promotis in maioribus.

15 Ab iſta ſuſpenſione nullus præter Papam diſpen- ſat.

16 Irregularitatem contrahit, qui in expleto anno 24. ſuſcepit Ordinem Presbyterij, aut in tempore interdictæ, vel ſine titulo, vel ab alieno Epiſcopo, aut ſine dimiſſo- rijs.

17 Ordinatus ante legitimam etatem inculpabiliter ſu- ſpenſionem non incurrit.

18 Verba, temerè præſumpſit, aduſum, ac temerita- tem ſignificant.

19 Non comprehendunt illum, qui bona fide, ignoran- ter, aut imprudenter aliquid facit.

20 Ordinatus ante legitimam etatem bona fide testi- monio ſuorum parentum non remanet ſuſpenſus.

21 Celebrans ante legitimam etatem bona fide credens id ſibi licere irregularitatem non incurrit.

22 Peccat tamen mortaliter celebrando ſciens ſe non ha- bere legitimam etatem.

23 Ordinatus ante legitimam etatem, bona fide, illa in- terueniente, rectè poterit Ordines exequi ſine diſpenſatione.

24 Regulares ſicut, & clerici ante legitimam etatem Ordines ſuſcipientes ſunt ſuſpenſi ipſo iure.

EPISCOPIVS IN QVA

etate conſtitutis Ordines maiores conferre poſſit.

ALLEGATIO XVI.

1 **D**E iure communi nouiori in Clement. ſin. de etate, & qualitat. conſtituit Clemens V. vt alio non obſtante impedimento Canonico poſſet quis liberè in decimo octauo anno ad Subdiaconatus Ordinem promoueri, in vigesimo ad Diaconatum, & vigesimo quinto ad Presbyteratum. Nouissimo tamen iure Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 12. præcipitur vt nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante 22. annū, ad Diaconatus ante 23. & ad Presbyteratum ante 25. ætatis ſuæ promouetur; regularis quoq; nec in minori etate ordinetur priuilegiū. quoad hoc penitus exclusus, qui quidē anni ſufficiūt inchoati, & ad Presbyteratum ſatis eſt 25. inceptiſſe per diē, comprobant, Nauar. in man. c. 25. n. 69. cum ſeqq. & n. 103. praxis epiſcopalis verbo Ordo §. 1. Gutier. Canonie. li. 1. c. 26. n. 8. Franc. Leo in theſauro fori eccleſiaſtici p. 1. c. 4. n. 31. Henric. in ſum. lib. 10. c. 19. §. 2. & lib. 13. c. 38. §. 2. Petr. de Ledefm. in ſum. p. 1. tract. de ſacram. Ord. c. 7. à principio

principio praxis noua episcopalis p. 1. cap. 1. rub. de requi-
sitis aetatis nu. 23. pag. 34. Moneta de distribut. quotid. p. 2.
q. 19. numer. 12. Fr. Emman. quest. regular. tom. 3. q.
23. artic. 6. Amend. in addit. ad recept. legum Na-
uar. lib. 1. tit. 2. l. 1. de aetate in declarat. num. 4. Bonaci-
na de Sacram. disp. 8. q. vnic. punct. 5. numer. 12.
Nicol. Garcia de beneficijs p. 7. cap. 4. numer. 21. Valer.
Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. numer.
166. Coninch. de Sacramen. tom. 2. disp. 20. num. 102.
Miranda in manuali Pralat. tom. 1. quest. 39. art. 2.
Carol. de Graffis de effectib. clerical. in pralud. nu. 289.
291. & 295.

2 Pro legitima Ordinis aetate non est computan-
dus dies bissexti, nec de illo curandum est, cum an-
nus à iure determinatus intelligatur ex 365. diebus
continuis: ita Henric. in sum. lib. 16. cap. 19. §. 2.
Aloy. Rje. in praxi fori ecclesiastici post resolut. 276. in
notabilib. de materia sacram. Ordinis vers. quoad inter-
stitia in 2. edit. licet contrarium tueantur Fernar. de
Ordine cap. 3. numer. 5. Bonac. d. puncto 5. nu-
mer. 15.

3 Ex ea ratione quia anni computandi sunt iuxta
ritum, & usum ecclesiae, ut in simili dicimus de
interstitijs, sed certe falluntur, quia praedicti anni
requisiti ad aetatem ordinandi: um in maiorib. de-
bent esse integri, & ideo integer pronuntiatur ille
annus 1782. ex quo Gregor. XIII. abstulit 10. dies
iuxta Kalendarium nouum, & firmant idem Bonaci-
na ubi supra n. 14. & Henric. d. §. 2.

4 Huiusmodi aetates pro suscipiendis Ordinib.
requisitae non alio quam positio, & Canonum
iure constitutae sunt, nec quidem de iure diuino
aliqua fuit determinata aetas ad necessitatem sacra-
menti Ordinis, ut bene firmat Sor. in 4. sent. dist. 25.
q. 1. ar. 2. conclus. 3.

5 Vnde si huiusmodi Sacramentum pueris, fu-
riosis, vel amentibus, qui usu rationis carent, ad-
ministraretur, characterem in eorum animam imprimi
certo credendum est, S. Bonavent. in 4. sentent.
dist. 25. q. 1. ar. 2. ubi Sor. q. 1. ar. 2. conclus. 3. Ioan.
Andr. in cap. 1. num. 5. de clerico pro saltum promoti,
Catechesis Rom. sub tit. de sacram. Ordinis §. sequitur,
Gregor. de Valentia tom. 4. disp. 9. q. 4. punct. 1. Na-
uar. consil. 2. num. 4. de his quae vi metusue causae sunt,
& consil. 7. num. 3. de temporibus ordin. Coninch. d.
disp. 20. dub. 10. nu. 94. & 97. Vasq. 3. p. 10. 3. disp.
246. cap. 1. Bonacina d. disp. 8. q. vnic. punct. 5. nu-
mero 1.

6 Ex ea ratione, quia in capit. amico de clericis per
saltum promotis, habetur illos non esse reordinan-
dos, qui intra, idest ante discretionis annos acce-
perunt minores Ordines, tum quia usus rationis
videtur solummodo requiri in suscipiendis Sacra-
menta, quae consistunt in aliquo actu ipsius
susipientis, sicut est matrimonium, quod consi-
stit in mutuo consensu; & penitentia, ad quam
necessarius est dolor, & confessio, qui sunt actus
penitentis: in suscipiendis vero Sacramenta per
quae datur aliqua potestas, quae est prior actu, non
videtur necessarius usus rationis, sed sufficit capa-
citas potentiae, seu potestatis, quae confertur, &
ita colligitur ex resolutis per Doctores supra alle-
gatos.

7 Restat iam, ut videamus, quae poena iure sit con-
stitutae aduersus Episcopos ordinantes aliquem non
habentem aetatem requisitam, & contra sic pro-
motos. Et agendo prius de ordinante, adduco de-
cisionem tex. in cap. vel non est compos, de temporibus

ordinat. & ibi Abb. nu. 4. ubi probatur infantem in
Diaconum ordinantem, à collatione ceterorum Or-
dinum suspensione dignum esse; in conferente ve-
ro infanti clericalem tonsuram Bonifac. VIII. fanci-
uit, ne per annum tonsuram alteri dare posset, in
cap. finali de temporibus ordination. li. 6. Sed difficultas
est quare conferens infanti clericalem tonsuram, ab
illius collatione tantum suspendatur, & conferens
eidem Diaconatus Ordinem, non tantum à col-
latione illius, sed etiam ceterorum suspensione di-
gnus sit? rationem reddere vult Campan. in dimerfo-
rio iuris Canon. rub. 7. cap. 4. nu. 2. quem vide.

8 Suspendio hæc, quam de iure contrahit pro-
mouens aetate carentem, non incurritur ipso iure,
prout resoluunt Tabiena verbo Ordo 3. Mayl. de irregu-
lar. lib. 1. cap. 30. num. 9. quare non incurrebat
irregularitatem si in illo ita suscepto ministrabat,
vel celebrabat, ut inquit Rebuff. in praxi benefice. tit.
de clericis male promotis glof. 2. num. 7.

9 Si tamen, praedicta suspensione durante, aude-
ret alium Ordinibus initiare, fieret quidem irregu-
laris, suspensus enim à collatione Ordinum, illos
conferendo irregularitatem contrahit, ex Syluest.
verbo suspensio num. 5. vers. si vero ab Ordine. Cum
Concil. Trid. nullam in hoc casu apponat poenam,
nec Constitutio Pij II. & cum Sixti V. Constitutio,
quæ in illo loquebatur corruat hodie per Con-
stitut. Clem. VIII. ut alibi dixi, viget tantum sus-
pensio d. cap. vel non est compos, à quo, & ab ordi-
narijs ibi desume in hac materia resolutiones.

10 Poena vero promoti ante legitimam aetatem
est suspensio de iure communi ab illorum exequu-
tione, usque ad aetatem legitimam, d. cap. vel non est
compos. Per Constit. vero Pij II. incip. Cum ex
sacrorum, sit ipso iure suspensus, de quo vide.
Con. in Clem. si furiosus, p. 1. §. 1. nu. 4. Nau. in man.
cap. 27. n. 155. vers. tertia. Bernard. & Salzedo in pract.
cap. 26. Nauar. consil. 23. n. 5. & consil. 25. ac consil. 36.
num. 3. & consil. 47. sub de temporib. ordinar. Rebuff.
in praxi benefice. p. 2. tit. de cler. ad sacros Ord. male pro-
motus glof. 2. num. 8. Vini. tom. 1. communium opinio,
lib. 1. tit. 2. nu. 112. pag. 160. in fine Miranda in manu.
Pralat. tom. 1. q. 39. art. 6. Henric. in sum. lib. 13. de
excommuni. cap. 38. §. 2. Gutier. canon. lib. 1. cap. 20. n.
19. cum seq. Fr. Emman. in sum. p. 2. cap. 16. nu. 1.
& tom. 3. quest. regular. q. 23. art. 5. & 8. & 11.
Azor. institut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 17. versic. 18.
Indou. de responsis casuum conse. p. 1. casu 33. Paul.
Comitol. respons. moral. lib. 6. q. 43. & seq. & q. 37.
Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 15. num. 127. D. Barbo-
sa in l. 1. ff. de iudicijs art. 3. num. 220. Valeri. Regi-
nald. in praxi fori penit. lib. 30. num. 61. & lib. 32.
tract. 2. num. 70. Quaranta in summa Bullarj verbo
Ordo in princip. Bonacina de censuris disp. 3. q. 6. p. 5.
n. 5. cum seqq. & de sacram. disp. 8. q. vnic. p. 5. n. 13.
Aduertendum tamen est incurere suspensionis
censuram fulminatam in d. Constit. Pij II. eos tan-
tum, qui ante aetatem promouentur ad Ordines
maiores, non autem eos, qui sunt initiati ad pri-
mam tonsuram, & Ordines minores. Sayr. de censur.
lib. 6. cap. 12. numer. 9. Bellas. d. paragraphi. 5. nu-
mer. 16.

11 Si hac durante suspensione promotus ante
legitimam aetatem in susceptis Ordinibus mi-
nistrare auderet fieret irregularis, ex d. Pij II.
12 Constitutione, nam suspensus impeditur ea
exercere, quæ ab Ordine iurisdictione, vel admini-

stratione ecclesiastica pendent, ac proficiuntur, ex traditis per *Regolin. de censuris* tab. 4. cap. 6. in princip. & §. 1. *Mari. Alte. cod. tract. tom. 2. disp. 4. cap. 2. vers. & statuendum est. Soar. tom. 5. disp. 26. sect. 1. num. 3. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de clericali discipl. §. 5. num. 33. Moneta de distribut. quotid. p. 2. q. 15. num. 8. cumque præterea tanquam impeditum exercere Ordines, si interdum se ingesserit diuinis irregularem fieri sancit Pontifex in cap. 1. ale sent. & re iud. lib. 6. Vnde excommunicatus solummodo poenam irregularitatis incurrit exercendo illos actus, qui sunt specialiter deputati alicuius Ordinis ministerio. *Miranda d. q. 39. art. 9.**

13 Quinimo ascendendo ad altiores Ordines eandem incurrit irregularitatem, cum dicatur ministrare in promotis. *Mayol. de irregul. lib. 1. cap. 2. num. 11. & lib. 4. cap. 33. num. 2.*

14 Intellige de promotis ad sacros Ordines, ante atatem, ut patet ex d. *Bulla p. 11. ibi, se faciunt ad sacros Ordines promoueri. Ideo non idem dicendum si ad minores, prout intelligit Nau. conf. 24. num. 5. & conf. 25. num. 4. de tempor. ordinat.*

15 Et ab ista suspensione nullus præter Papam absoluit, ut firmant *Rebuff. in praxi benef. tit. de clericis male promotis gloss. quarta num. 3. Gutier. canon. lib. 1. cap. 26. sub num. 21. & alibi latius dicimus. Vnde ordinatus ante legitimam atatem cum remaneat ipso iure suspensus (si temere Ordines recepit) necessarius est, ut priusquam Ordinem exerceat à suspensione absoluat, neque ante, etiam si attingat atatem per sacros Canones, & S. Concil. Trident. requisitum, absque absolutione prædicta alium potest Ordinem suscipere, aut in suscepto ministrare; *Miranda d. q. 39. art. 10. Aduerte non fieri irregularem ante legitimam atatem promotum si exerceat actus solum in sacerdotio constitutis conuenientes, quamuis præfati actus sint deputati Ordini Sacerdotali, modo non celebret, ut de regulari dicit Nauar. conf. 9. de clerico excomm. ministr. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 166. concl. 1. & q. regul. 10. 3. q. 23. ar. 12. Bellet. disquisit. cler. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 5. num. 58.**

16 Quæstio in hac materia difficilis est, an irregularitatem contrahat, qui non expleto 24. ann. suscepit Ord. Presbyterij, aut in tempore interdicto, vel sine titulo, siue ab alieno Episc. aut sine dimissionis, vel extra tempus statutum? in qua q. verior opinio est affirmatiua, quam tenent *Cou. in c. Alma mater p. 2. §. 3. n. 5. vers. 9. Salzed. ad Bernard. c. 26. vers. 5. qui ibi attestatur se alios, & prudentissimos viros maxime à Societate Iesu alloquentum esse de hac re, & istam omnino firmasse resolutionem, quamque tuerent Hieron. à sorb. in compendio priuil. Mendicantium, verbo Ordines sacri, vers. sed hic aduertendo, & vers. idem notandum secundo. Nauar. consil. 8. de clerico excomm. ministr. Bonac. de sacram. disp. 8. q. unica punct. 5. num. 13. tum quia huiusmodi sacerdos concelebrat hoc casu Episcopo ordinanti, ex resolutis per *D. Thom. 3. p. q. 82. art. 2. & in 4. sentent. dist. 13. q. 1. art. 2. ubi Palud. q. 4. art. 2. Atque ideo simul cum ipso Antistite eandem Hostiam vere cõsecrat, ut explicat Caer. super d. art. 2. quæst. 82. Quare contraria opinio non est recipienda, neque eam satis confirmant rationes ab aduersa parte adductæ, qui enim illam, scilicet negatiuam, tuerentur, in ea se fundant ratione, quia Ecclesia non eam reputat primam Missam, quam tunc una cum Episcopo**

ordinante celebravit, quæ potius videtur vnica actio ordinationis: sed hæc ratio non sufficit: imo contrarium apparet ex supradictis, ex quibus venit reiicienda, & per consequens Doctores, qui illa ducti negatiuam, scilicet opinionem in hoc euentu tenuerunt, prout sunt *Medina in sum. libro primo, cap. 11. paragraph. 8. Quaranta in summa Bullarj, verbo Ordo vers. ampliatio illa, Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 68. concl. 2. Henrig. libr. 14. cap. 3. paragraph. 6. in fine. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 1. numer. 71. Sayr. de censur. libro quarto, c. 16. numer. 23. & lib. 6. cap. 12. numer. 11. Anila eodem. tract. p. 3. disp. 5. dub. 7. vers. dico. 2. Bellet. disquisit. clericalium p. 1. tit. de discipl. clericali paragraph. 5. num. 57. pag. 60.*

17 Verum si quis probabiliter credens se habere legitimam atatem, & ignoranter ante illam ordinaretur, in dictam non incideret suspensionem, etiam hodie post relatas *p. 9. & sexti Constitutiones*: ex eo quia ordinatus ante legitimam atatem inculpabiliter à suspensione excusatur, ita *Nauar. in man. cap. 27. numer. 156. & in cap. accepta opposit. 8. numer. 34. de rescript. spaliat. & conf. 9. numer. 3. de temp. ordin. & conf. 3. numer. 1. de atate, & qualitat. Card. Tolet. in sum. libro primo, cap. 15. numer. 4. Henrig. in sum. lib. 13. cap. 38. paragraph. 1. in si. Salzed. ad Bernard. cap. 26. vers. 1. quod dispositio, Grassis in decis. aureis lib. 4. cap. 27. numer. 22. Valer. Reginal. in praxi forei pœnit. lib. 32. tract. 2. numer. 70. Miranda in manuali Prælat. tom. 1. quæst. 39. art. 6. in fine. Ludou. Bèj. in respons. casuum conscientia in casu incip. Veronius presbyter, Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 30. prope finem.*

18 Ex eadem ratione, quia verba illa, temere præsumpserit, quibus vtuntur prædictæ *p. 9. & sexti Constitutiones*, dolum, ac temeritatem significant, iuxta gloss. penult. in cap. soler. de sent. excomm. in 6. Card. Zabarel. in Clem. 1. q. 38. de priuil. Hypolit. in l. de mimore, in princip. num. 39. ff. de quæst. Sanch. de matr. lib. 9. disp. 32. num. 38.

19 Et ideo non comprehendendi eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, siue inaduerter aliquid facit, dicit *Cened. ad decretales collect. 45. num. 3. quem ego ipse refero dict. 234. Et ideo ad hanc suspensionem incurrendam requiritur præsumptio: ita ut non sufficiat ignorantia vincibilis, modo non sit affectata, *Nauar. d. c. 37. n. 254. Emman. Saa verbo suspensio m. 2. Anila d. disp. 5. dub. 7. & alij citati à Bonacina de censur. disp. 3. q. 6. puncto 5. n. 5. vers. aduertendum. quamuis ipse teneat ad hanc suspensionem incurrendam non requiri præsumptionem, vel ignorantiam affectatam, sed sufficere ignorantiam mortaliter culpabilem.**

20 Sic etiam, qui testimonio suorum parentum bona fide ordinatus est ante legitimam atatem, non remanet suspensus, cum non peccet recipiendo Ordines bona fide: Ita *Quaranta in sum. Bullarj, verbo Ordo, vers. quibus sit specialiter, & ex Nauar. Cou. & Tolet. obseruat Bonacina de censur. disp. 8. quæst. unica punct. 5. numer. 13. vers. verum. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 5. numer. 60.*

21 Nec etiam bona fide celebrans, credens id sibi licere irregularitatem incurrit, ut resoluunt. *Cou. in Clement. si furiosus p. 1. §. 2. n. 4. Nava. Salzed. & Grassis d. locis, Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de discipl. clericali §. 5. num. 59. Miranda d. q. 39. art. 10. in fine. Sed quia Ruff. tract. de visitatio. lib. 2. c. 28. num. 37.*

tuetur hunc esse irregularem tanquam ipsum de-
deceat ignorare, quia communiter omnes sui ordi-
nis sciunt: ideo consulerem tutius esse dispensa-
tionem petere, si Papa relatis circumstantijs illam
duxerit concedendam.

22 Quamuis, qui bona fide ante legitimam aeta-
tem ordinatus est non fiat irregularis celebrando,
cum non dicatur violare censuram, peccat tamen
mortaliter celebrando sciens se non habere legiti-
mam aetatem: tenent *Fr. Emman. in sum. p. 2. cap.*
10. conclus. 2. Nugn. p. 3. q. 39. art. 20. Soar. de cen-
sur. disp. 51. sect. 2. num. 4. Bonacina d. puncto 5. num.
13. vers. verum.

23 Iusta tamen interueniente aetate recte poterit
Ordines exequi, sine aliqua absolutione, aut dis-
pensatione, non obstantibus dictis Constitutioni-
bus, vt acriter defendit *Con. in d. Clementina se*
furnus, p. 1. §. 1. num. 4.

24 Quæstio est non contemnenda, an Regular-
res sicut, & clerici, ante legitimam aetatem sacros
Ordines recipientes ipso iure sint suspensi? In qua
quæst. videtur dicendum illos non esse ipso iure su-
sptos, cum pœna hæc suspensionis inflicta re-
pentiatur solum contra clericos in *d. Bulla p. 11. de*
qua alleg. seq. numer. 11. ibi, nonnulli clerici, &c.
monachi enim, & clerici sunt diuersa, vt constat
ex rub. & tit. ne clerici, vel monachi, sicut Con-
stitutio loquens de Regularibus solummodo, non
comprehendit clericos seculares, vt habetur ex-
presse in Clem. 1. iuncta gloss. verbo religiosus de rebus
ecclies. non alien. Bellet disquisit. clerical. p. 1. tit. de di-
scipl. clerical. §. 2. num. 5. ita etiam Religiosi in
Constitutione agente de clericis non veniunt, præ-
cipue in materia non fauorabili, Abb. in cap. 1.
num. 7. ne clerici, vel monachi, & in cap. 1. num. 9.
de iuramen. calum. Bellet. d. §. 2. num. 9. Sed his non
obstantibus verius est huiusmodi Regulares ante
legitimam aetatem promotos suspensos ipso iure
fieri, sicut & clericos; nam licet quantum ad alia
quam maxima sit differentia inter clericos, & mo-
nachos, siue Regulares, maxime quando agitur de
materia, quæ vel tantum concernit clericos, vel
tantum monachos: at quando materia est, quæ
æqualiter respicit vnum, & alterum, qualis est ma-
teria Ordinum recipiendorum, & vt non recipian-
tur extra tempora, ante legitimam aetatem, vel si-
ne litteris dimissorijs, nulla prorsus inter ipsos est
differentia; quod si prædictus Pius 11. vltus fuit
nomine clerici, non verò expresse monachos, siue
Regulares nominauit, ex eo fuit, quia clerici no-
men in hoc sensu vniuersum est, & nomine, defi-
nitione conuenit, ac comprehendit clericos, tam
seculares, quam Regulares, quo fundamento hanc
sententiam tenuit Miranda d. q. 39. art. 6.

S P M M A R I V M.

- 1 Sex anni sabbatis sacri Ordines conferuntur, & qua-
ratione in quatuor anni temporib. conferantur n. 2.
- 3 Diebus sabbati Ecclesia potius constituit sacros Ordi-
nes esse conferendos, quia sabbatum significat requiem.
- 4 Sacri Ordines extra prædicta tempora, nec consuetu-
dine conferri possunt.
- 5 Summus Pontifex potest licentiam, & dispensationem
concedere, vt extra tempora statuta quis possit ab aliquo
Antistite ad sacros Ordines promoueri.

6 Fratres Minores, & omnes qui illorum privilegia
fruantur, possunt extra statuta tempora Dominica, vel
alijs festiuis diebus sacros Ordines suscipere.

7 Patres Societatis Iesu eodem privilegio fruuntur, ex
indulto Gregor. XIII.

8 Tempus præstitutum ad conferendos Ordines non est
de substantia collationis illorum.

9 Promotus extra tempora, an sit suspensus ipso iure,
resoluitur, & de promouente.

10 Suspensus ob promotionem extra tempora statuta, si
celebret irregularis sit.

11 Bulla p. 11. refertur.

12 Suspensus ob casus in d. Bulla comprehensos, non pos-
sunt beneficia conferri.

13 Bulla p. 11. semper fuit obseruata à Clem. VIII.
& S. D. Paulo V. confirmata.

14 Suspensus per dictam Constitutionem an ab alio
quam à Papa absolui possit? resoluitur negativè, nisi su-
spensio, vel irregularitas fuerit occulta num. 17.

15 Conditor Canonis, quoties non reseruat absolutionem
censura potestatem Episcopis videtur concessisse.

16 Lex absque temporis præstatione pœnam imponens
censetur illam perpetuo infligere.

EPISCOPVS QVIBVS temporibus Ordines sacros dare possit?

ALLEGATIO XVII.

1 SACROS Ordines non nisi in sex sabbatis anni
conferri licere statuere Can. in c. quod die &
in c. fin. 75. dist. nempe in sabbatis quatuor tempori-
um, & in sabbato præcedente Dominicam de Pas-
sione, & in sabbato sancto, quorum Canonum sta-
tuta Concil. Trident. seruari iubet sess. 23. de reform. c. 8.
& comprobant Henrig. in sum. li. 10. c. 12. in princip.
Francisc. Leo in thesaur. fore. ecclesiastici p. 1. c. 4. nu. 20.
Vgolin. de potestate Episcopi c. 26. §. 25. num. 1. vers. 3.
Bonacina de sacram. disp. 8. q. 2. mic. punct. 6. n. 1. vers. 1.

2 Summa ratione prædicti sacri Ordines his tem-
poribus conferuntur, vt scilicet Christi fideles sa-
crarum rerum ministri, qui ad tanti mysterij pote-
statem assumuntur, pijs, & sanctis precationibus in-
tenti, rectè, & cum Ecclesiar vtilitate, ad eam ge-
rendam aptiores sint, prout dicit *Catechesis Rom. sub*
tit. de sac. Ordinis §. sequitur nunc, & hæc sanè vtilior
apparet ratio, & verior his, quas tradunt Præp. in c.
quoniam §. ceterorum 75. distinet. & Rebuff. in praxi be-
neficiali tit. de clericis male promotis gloss. 1. nu. 8. & 9.

3 Diebus sabbati Ecclesia potius constituit sacros
Ordines esse conferendos, quia sabbatum signifi-
cat requiem; legitur enim *Genes. 2. quod requieuit*
Deus die septimo ab omni opere, quod patrarat, &
tangit gloss. verbo pertinere in c. litteras de temp. ordinat.
Requies enim consideratur dupliciter, vno modo
pro cessatione ab operibus, alio modo pro imple-
mento desiderij & D. Thom. p. 1. sum. q. 37. ar. 2. in me-
dio. Sacris initiatus primo modo quietis vtitur
cum de labore seculorum negotiorum transit ad
ecclesiasticam requiem, cum illi non am-
plius negotiari permittatur, caput. fornicari, 88. dist.
qua non potiuntur constitui in minoribus, cum
possint retrogredi ad seculum, cap. Ioannes de
f. ij

clericis coniugatis, cap. si qui 32. dist. Et ideo quocumque etiam die festo possunt prædicti minores Ordines conferri ut suo loco diximus. Alterum vero requiritur modum, nec sacris initiati assequuntur, quousque ipsi alijque triumphantes ingrediantur Ecclesiam, ex D. Thom. ubi proxime, cuius desiderij complementum Apostolus consequi animo concupiscens, in ea prorupit verba, cupio dissolui, & esse cum Christo.

4 His igitur temporibus sacri Ordines conferendi sunt, ita ut nec consuetudine contrarium induci possit, ut probat text. in c. 2. de temporibus ordin. Rebuff. in praxi beneficiati p. 2. tit. de clericis ad sacros Ordines male promotis glos. 1. num. 14. & 15. Quaranta in summa Bullarj, verb. Ordo, vers. deuenio ad secundum, vgo. dist. §. 15. num. 1. in fin. Henric. lib. 10. cap. 12. §. 2.

5 Excipitur tamen ubi speciatim summus Pontifex licentiam concederet, quia tunc extra quatuor tempora conferri poterunt, prout resoluit Mayol. de irregularit. lib. 3. cap. 14. num. 9. Rebuff. dist. glos. 1. num. 12. Quaranta, & vgo. dist. locis. Papa enim quolibet tempore, Ordines conferre potest, Rebuff. dist. glos. 1. num. 1. Salzed. ad Bernard. cap. 26. vers. Et licet, pag. 110. & dispensare, ut extra tempora statuta, quis possit ab aliquo Antistite ad Sacri Ordines promoueri, cap. 1. de tempor. ordinat. Rebuff. super reg. 23. Cancellar. vers. item hoc concedere potest, quam dispensationem in hac Curia appellant Curiales, extra tempora.

6 Vnde Fratres Minores, & omnes, qui illorum privilegijs concessi, & concedendis fruuntur ex confirmatione Clem. VIII. felicitis mem. possunt extra tempora à iure statuta Dominicis, vel alijs festiuis diebus sacros Ordines suscipere, refert Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 13. ar. 5. Virtute tamen aliorum privilegiorum à summis Pontificibus ante Concil. Tridentin. concessorum non posse Regulares nunc ab Episcopis ordinari Ordinibus sacris extra tempora, resoluit Miranda in man. Prælat. tom. 1. quest. 38. art. 4.

7 Item Patres Societatis Iesu ordinari possunt ad quosvis Ordines, etiam maiores, extra prædicta tempora ex indulto Greg. XIII. ipsis concessio, dato Tusculi 22. Septembris 1582. refert praxis noua Episcopalis p. 1. c. 1. n. 88. pag. 56. & seq.

8 Tempus huiusmodi constitutum à iure ad conferendos Ordines non est de substantia collationis illorum, ex glos. in cap. ordinationis li. 1. 73. distinct. ideo si illis non seruatis conferantur, utique imprimeretur character, ut tenent glos. verbo atatem in cap. vel non est compes de temporib. ordinat. vgo. dist. §. 25. num. 1. in princip.

9 Maior igitur dubitatio est an promotus extra prædicta tempora sit suspensus ipso iure? quicquid tamen sit de iure communi, ut infra dicemus, non est dubium quin Constitutione Pij II. incip. Cum ex sacrorum, dat. Rom. quinto decimo Kalendas Decembris anno 1401. sit suspensus ipso iure, idque ex ea deducit Nauar. in man. cap. 27. numer. 241. vers. 5. dico, & consil. 40. numer. 7. vers. 11. de temporib. ordinat. in antiq. & consil. 7. sub tit. de clerico excomm. minist. Postea vero Sixtus V. in Constitut. sua contra ecclesiasticos male promotos, non solum suspendit ipso iure promotos extra tempora, verum etiam illos ita promouentes ad sacros, ut in paragraph. ut igitur, cum duobus frequentibus prædictæ suæ constitutionis con-

tinetur; Verum quia successit Clementis 8. Sanctio d. Sixti Quinti Constitutionem restringens, ac modificans, & ad terminos tantum sacrorum Canonum, Sanctionisque Pij II. & Concil. Tridentin. redigens, ideo videndum est quæ penæ statuta sint in prædictis iuribus aduersus promouentem, & promotum ad sacros Ordines extra tempora à iure statuta. De iure igitur communi tam promouens, quam promotus extra tempora suspendendi sunt ex sententia glos. penultim. in Clement. final. de etate, & qualit. aut melius, promouens suspendatur, promotus vero sit suspensus ipso iure, ut affirmant Hostiens. 10. And. & But. in cap. cum quidam de temp. ordin. ubi licet videantur primo aspectu tenere contrarium, nihilominus quia postmodum eorum sententiam in hac parte remittunt ad notata in cap. litteras illas tit. ubi Ioan. And. numer. 7. But. numer. 15. & Hostiens. in final. verbis, ubi affirmant promotum ipso iure suspensum, hoc itidem eos tenere in d. cap. cum quidam, affirmandum est, sequitur vgo. dist. paragraph. 25. numer. 2. Sed Pij II. lex præteriens ordinatorem, aduersus ordinatum penam indixit suspensionis ipso iure. Concil. vero Tridentin. nullam aduersus eos infligit penam, & tex. in cap. 8. sess. 23. de reformat. qui primo aspectu aduersari videtur, non probat, quod ex eo deducit Salzed. ad Bernard. cap. 26. littera A. vers. his vero, qui extra tempora, dum ait hunc suspensionem esse per annum, ea enim pena refertur ad eum, qui sine testimonio sui ordinarij Ordines suscipit, & declarat vgo. ubi proxime. Sequitur Bonac. de censur. disp. 3. q. 6. punct. 5. numer. 5. ubi etiam resoluit ad hanc suspensionem incurrendam non requiri præsumptionem vel ignorantiam affectatam, sed sufficere ignorantiam mortaliter culpabilem.

10 Hic extra tempora constituta ad sacros Ordines se promoueri faciens & prædictam suspensionem incurrens, Ordinis executionem non habet, & si celebret irregularis sit: imo & ecclesiasticis priuatur beneficijs per d. Bullam Pij II. cuius tenorem ad plura deferuientem in præfenti rescribere opera pretium duxi. Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Cum ex sacrorum Ordinum collatione character inuisibilis Animæ imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsorum cura tribuatur animis in eorum susceptione, excessus graues tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur, cum itaque (sicut fide dignorum relatione non nisi moleste accepimus) nonnulli clerici extra tempora à iure constituta, quidam ante atatem legitimam, aliqui vero sine dimissorijs, contra sanctiones Canonicas se faciunt ad sacros Ordines promouere; nos eorundem temeritatem, tali castigatione reprimentes, ut alijs in posterum committendi similia aditus præcludatur; auctoritate Apostolica hac Constitutione perpetuo valitura statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, huc extra tempora à iure statuta, huc ante atatem legitimam, vel absque dimissorijs litteris, etiam Citramontani, à Citramontanis (præterquam si in hoc ultimo casu, per Cameram Apostolicam iuxta illius stylum ordinati fuerint) ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoueri à sacrorum Ordinum executione ipso iure suspensi

sint, & si huiusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare presumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea ultra alias penas in tales generaliter à iure inflictas, Beneficijs ecclesiasticis possint iure privari. Volumus autem, quod præsens nostra Constitutio in Romana Curia existentes post quindecim dies; absentes vero Italos post duos menses, alios vero ultramontanos post sex menses, ab ipsius in audientia contradicendum, & Cancellaria Apostolica publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo liceat eam infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverint incursum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno ab Incarnatione Dominica Millesimo quadringentesimo primo, quintodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Quarto.

12. Attentis prædictæ Bullæ verbis, dicendum puto durante illius suspensione clerico non posse conferri beneficia, cum ille careat Ordinum executione secundum resolutionem per *Cuar. in cap. Alma mater, p. 1. §. 7. num. 1. contra Nauar. in man. c. 27. num. 160.* intellige de clericis in maioribus, de quibus loquitur prædicta Bulla, nam si in minoribus constitutis conferantur, collatio valida erit, ut resoluit *Miranda in manual. Prælat. tom. 1. q. 39. art. 7. concl. 1. in fine.*

13. Hæc Bulla *Pij 11.* observatur semper in hac materia, eamque confirmavit postea *Iulius Papa 111.* in sua *regula Cancell. 25.* & alij successores, necnon *Clemens 111.* & *S. D. Paulus 1.* felici memorie, reg. 13. per hæc verba. Item de clericis extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, aut absque dimissorijs litteris ad sacros Ordines se promotere facientibus pro tempore etiam voluit Constitutionem præ memoria *Pij 11.* similiter Prædecessoris sui de super editam, & in dicto Cancellariæ Apost. libro descriptam, quæ incip. Cum ex factorum, &c. pari modo observari.

14. Dubitari potest an suspensus vigore dictæ Constitutionis ab alio quam à Papa absolui possit? Et videtur dicendum quod sic, ex e ratione quod *Pius 11.* sibi non retinuit absolutionem in ea Constitutione, iuxta doctrinam *Arnil. verbo suspensio num. 22. siluest. eod. verbo num. 8. vers. tertium, gloss. Clem. 1. §. pen. verbo excommunicationis, de heret. lic. in excommunicatione concessum reperitur quoties conditor canonis sibi specialiter non reservavit, quia eo ipso concessisse videtur facultatem alijs absolvendi, cap. nuper de sentent. excomm. cum citatis à Gutier. Canon. lib. 1. cap. 5. à princ. soar. de censur. disp. 7. sect. 4.*

15. Concessum enim dicitur quicquid expresse prohibitum non reperitur, l. necnon, §. quod eius, ff. ex quibus causis. Sed his non obstantibus in contrarium se habet communis Doctorem resolutio, assentientium ab irregularitate contracta in Ordinibus male susceptis, & insuper à suspensione per dictam Constit. incurta, non nisi summum Pontificem dispensare posse, ut videre est apud *Siluest. verbo irregularitas, num. 12. vers. hodie autem, Nau. in man. cap. 25. num. 70. Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 30. num. 9. in fine, Iacob. de Grasis in decis. aureis lib. 1. cap. 8. num. 15.* & nuncupatim de suspensione agentes firmant *Rebuff. in praxi benefic. tit. de clericis male promotis, gloss. 4. num. 3. Gutier. Canonica-*

rum, lib. 1. cap. 26. Ratio est, quia in illa Constitutione non ad aliquod tempus suspensionis censuram Papa infringit, irregularitatemque incurrit decernit, ex quo evenit, ut perpetuo censetur inflicta, & Rota Romana genericè loquens firmavit contrauentes decretis dictæ Constitutionis perpetuo esse per eam suspensos in una *Melit. Abbatis die Mercurij 24. Ianuarij 1590. coram Reuerend. P. Gi. pso.*

16. Lex enim absque temporis præfinitione penam imponens censetur illam perpetuo infringere, l. *seruus, C. de penis, gloss. verbo perpetuo in cap. cupientes, §. ceterum, de elect. in 6. gloss. verbo in perpetuum in cap. ex litteris de constit. vbi Abb. num. 10. Felin. in cap. tam litteris, num. 1. in fine de testib.*

17. Ex quo sequitur neminem posse illius Bullæ dispositionem infringere, Pontificisque supremi factum reuocare, si tamen huiusmodi suspensio vel irregularitas occulta fuerit, in ea poterit Episcopus dispensare, virtute *Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. cap. 6. ut firmat Bonacina de censuris disp. 5. q. 6. puncto 5. num. 5. vers. tertio.*

18. Aduerterem prædictam *Pij 11.* Bullam solummodo loqui de suscipientibus Ordines sacros extra tempora vel ante legitimam ætatem, aut sine litteris dimissorijs, vel falsis, quod est idem, non tamen loquitur de prima tonsura, vel de minoribus Ordinibus, stando etiam in iure communi in dictis casibus non incurreretur suspensio à suscipientibus minores Ordines, ut late probat *Nauar. in man. cap. 25. num. 70. & cap. 27. num. 241.* vbi etiam asserit solummodo *Pium 11.* suspendisse ordinatos Ordinibus sacris in dictis casibus, & declarasse eos esse ipso facto suspensos, atque irregulares si celebrent, non tamen ibi mentionem fecisse de prima tonsura, aut minoribus Ordinibus, ita *Miranda d. art. 7. concl. 1. & quamvis concl. 2.* dicat per Constit. *Sixti 1.* ordinatos prima tonsura minoribusque Ordinibus, tam seculares, quam regulares, Episcoposque eos ordinantes in dictis casibus ipso facto esse suspensos, hodie prædicta Constitutio *Sixti Quinti*, restricta est ad terminos iuris communis, & Bullæ *Pij Secundi*, prout supra dictum est.

SYMMARIUM.

1. Interstitijs temporum seruatis Ordines sunt conferendi, & quare.
2. Anni cursus, qui inter annum, & alterum Ordinem debet interuenire, quomodo computandus, ostenditur.
3. Abbates, qui subditis suis primam tonsuram, & minores Ordines possunt conferre, poterunt cum eisdem in interstitijs dispensare.
4. Episcopus cum ordinandis data aliqua legitima causa potest in huiusmodi interstitijs dispensare.
5. Causa gravior requiritur in dispensatione interstitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium, quam inter ceteros Ordines.
6. Capitulum Sede vacante, & eius Vicarius possunt dispensare in interstitijs.
7. Episcopus super interstitijs temporum cum ordinando dispensare censetur si illum ad Ordines assumat, sciens non elapsum anni curriculum.
8. Impedimentum omne censetur sublatum si episcopus illud sciens ordinaverit.

9 Ordinator super temporum interstitijs non potest dispensare cum non diocesano, nisi illi in dimissorijs dispensandi facultas concedatur.

10 Episcopus cum religiosis dispensare potest.

11 Episcopus ordinans subditum non seruatis interstitijs nullam penam incurrit.

12 Ordines recipiens non seruatis interstitijs peccat si sciat absque licentia Episcopi.

EPISCOPVS IN INTER- stitijs, quando dispensare potest.

ALLEGATIO XVIII.

1 **S**eruatis temporum interstitijs cōferendi sunt Ordines, videlicet vno anno elapso post susceptionē vltimi minoris ad Subdiaconatum, iterum ad Diaconatum post annum, & post alium ad Presbyteratum, vt habetur in *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 11. 13. & 14.* nam interim ordinandi commodius edoceri poterunt, quantum sit Ordinis, quē suscipiūt, pondus, & dignitas, & cum aetate meritum vitæ, ac doctrina maior accrescere poterit, vt habetur in *Conc. Trid. quem ad hoc citat Vgolin. de potestate Episcopi, cap. 26. §. 27. n. 2. & alia adducit Carol. de Grassis de effectib. cleric. in prelud. n. 326. cum seqq.* Nullus autem Episcopus absque speciali, & particulari priuilegio, & indulto de nouo concessio conferre potest alicui etiam Regulari, duos Sacros Ordines in vna, & eadem die, etiamsi ad id faciendum, præstat habere se quantumcunque legitimam, nimis vrgentem, & rationabilem causam, *Miranda in manu. Prel. to. 1. quest. 38. art. 5.*

2 Anni cursus, qui inter vnum, & alterum Ordinem debet interuenire non oportet vt habeat trecentos sexaginta quinque dies, quo tempore annus conficitur, sed sufficit aduenisse eandem solemnitatē, & diem subsequētis anni, in qua, anno transacto alium suscepit Ordinem, & ita interstitia non sunt mathematicè computanda, ita ut ordinandus nequeat ad Ordines promoueri, nisi inter vnum & alterum Ordinem moram traxerit duodecim mensium completorum; sed moraliter, & iuxta ritum Ecclesiæ, videlicet ab vna quadragesima ad aliam, à Pentecoste ad Pentecostem, &c. quamuis inter primam, & secundam Pentecostis solemnitatē nondum sint elapsi duodecim menses. Ita tenent ac decusum referunt Hieron. Sorbo in compendio Mendicant. verbo Ordines sacri vers. circa id. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantam in summa bullarj, verbo Ordo in fine, praxis Episcop. par. 1. verbo Ordo, vers. ad quartum, circa med. Vgolin. d. §. 27. num. 6. Fornar. de Sacram. Ordinis, cap. 3. num. 4. Campanili in diuersorio iuris Canonici, rub. 6. cap. 3. nu. 12. me citato Bonacina de Sacramento disp. 8. quest. unica, puncto 5. num. 33. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. post resolution. 276. in notab. de materia sacram. Ordinis, vers. quoad.

3 In minoribus tamen Ordinibus temporis interstitium aliter computatur, prout cum multis, quos citavi dixi dum agerem de prima tonsura, alijsque minoribus Ordinibus, & ibi dictis addo,

quod in casibus, in quibus Abbates suis subditis primam tonsuram, Ordinesque minores possunt conferre per *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 10.* poterunt cum eisdem dispensare in interstitijs, vt resoluit Campan. rub. 12. cap. 13. num. 42.

4 Episcopus cum ordinandis in huiusmodi interstitijs dispensare potest, non tamen ad eius libitum, atque arbitrium non regulatum aliqua legitima causa, vt habetur in *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 14.* ibi, nisi ob ecclesiæ vtilitatem aliud Episcopo videretur, ita Nauar. conf. 12. de tempor. ordinat. & additio ad eum conf. 19. de voto, Miranda, d. artic. 8. concl. 3. & 4. Vgolin. d. §. 27. num. 3. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. decis. 561. in 1. edit. & resolut. 483. num. 2. in 2. edit. Bonacina de Sacramento disp. 8. q. unica puncto 6. num. 1. vers. grauiorem.

5 Vbi dicit grauiorem causam requiri in dispensatione interstitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium, quam inter ceteros Ordines, nam Tridentinum Concilium in dispensationibus interstitiorum inter minores Ordines requirit solum arbitrium Episcopi, in dispensationibus interstitiorum inter maiores, & maiores Ordines exigit necessitatem; aut ecclesiæ vtilitatem, in dispensatione vero interstitiorum inter Diaconatum, & presbyteratum, postulat ecclesiæ vtilitatem, & necessitatem, ita ut non sufficiat ecclesiæ vtilitas, verum etiam requiratur necessitas, quæ tamen necessitatis, vel vtilitatis causa extraordinaria, aut publica non requiritur, quia *Concil. Trid. remittere videtur hoc negotium arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, posita vtilitate ecclesiæ, & necessitate, quam Episcopus secundum circumstantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem personæ sufficientem iudicauerit, vtrumque approbant Sorb. in compendio priuil. §. Ordines sacri, ad finem, Fr. Emman. q. regul. tom. 3. quest. 24. art. 6. & 7. Menoch. de Arbitrar. casu 427. num. 30. Miranda, d. q. 38. art. 8. concl. 1. eleganter Carol. de Grassis d. prelud. a num. 324.*

6 Facultas prædicta remittendi interstitia Episcopo concessa modo supra relato transit ad Capitulum Sede vacante, seu eius vicarium, ita praxis noua Episcop. p. 1. cap. 1. num. 50. vers. eadem, Quaranta in summa bullarj, verbo Capitulum, vers. quæro 10. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. decis. 715. in 1. edit. & resolut. 606. in 2. edit. & decis. 561. in 1. edit. quæ est resolut. 483. numer. 6. in 2. edit. vbi allegat Thoming. consil. 60. numer. 4. Artam. consil. 13. num. 5. & in Vicario Capituli Sede vacante, decusum refert Armendariz in addit. ad recopil. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. num. 57. Modern. de iurisd. p. 2. cap. 9. num. 13. Carol. de Grassis d. prelud. num. 339. in fine.

7 Super interstitijs temporum necesse est vt Episcopus clare dispense, vel vt assumat ad Ordines infra anni curriculum ordinandum, sciens nondum esse lapsum tempus ab antea suscepto Ordine ad sequentem, quia si ignorauit, tacite dispensare non videtur, tum quia omne canonicum impedimentum, cuius dispensatio ad Episcopum pertinet, censetur sublatum, si illud sciens Episcopus, ordinauerit, iuxta resoluta per Abb. in cap. veniens, numero secundo, & 3. de filijs presbyt. Felin. in cap. præterea, numer. 7. cum sequen. de testib. cogend. Bart. in l. Barbarius. numer. 12. ff. de offic. Prator. vbi Ias. num. 10. Pute. decis. 448. lib. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 2. q. 20. num. 7.

8 Et ita in proprijs terminis, de quibus agimus re-

sint, & si huiusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare presumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea ultra alias penas in tales generaliter à iure inflictas, Beneficijs ecclesiasticis possint iure privari. Volumus autem, quod præsens nostra Constitutio in Romana Curia existentes post quindecim dies; absentes vero Italos post duos menses, alios vero ultramontanos post sex menses, ab ipsius in audientia contradicendum, & Cancellaria Apostolica publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo liceat eam infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverint incursum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno ab Incarnatione Dominica Millesimo quadringentesimo primo, quintodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Quarto.

12. Attentis prædictæ Bullæ verbis, dicendum puto durante illius suspensione clerico non posse conferri beneficia, cum ille careat Ordinum executione secundum resolutionem per *Cuar. in cap. Alma mater, p. 1. §. 7. num. 1. contra Nauar. in man. c. 27. num. 160.* intellige de clericis in maioribus, de quibus loquitur prædicta Bulla, nam si in minoribus constitutis conferantur, collatio valida erit, ut resoluit *Miranda in manual. Prælat. tom. 1. q. 39. art. 7. concl. 1. in fine.*

13. Hæc Bulla *Pij 11.* observatur semper in hac materia, eamque confirmavit postea *Iulius Papa 111.* in sua *regula Cancell. 25.* & alij successores, necnon *Clemens 111.* & *S. D. Paulus 1.* felici memorie, reg. 13. per hæc verba. Item de clericis extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, aut absque dimissorijs litteris ad sacros Ordines se promotere facientibus pro tempore etiam voluit Constitutionem pie memorie *Pij 11.* similiter Prædecessoris sui de super editam, & in dicto Cancellariæ Apost. libro descriptam, quæ incip. Cum ex factorum, &c. pari modo observari.

14. Dubitari potest an suspensus vigore dictæ Constitutionis ab alio quam à Papa absolui possit? Et videtur dicendum quod sic, ex e ratione quod *Pius 11.* sibi non retinuit absolutionem in ea Constitutione, iuxta doctrinam *Arnil. verbo suspensio num. 22. silvest. eod. verbo num. 8. vers. tertium, gloss. Clem. 1. §. pen. verbo excommunicationis, de heret. lic. in excommunicatione concessum reperitur quoties conditor canonis sibi specialiter non reservavit, quia eo ipso concessisse videtur facultatem alijs absolventi, cap. nuper de sentent. excomm. cum citatis à Gutier. Canon. lib. 1. cap. 5. à princ. soar. de censur. disp. 7. sect. 4.*

15. Concessum enim dicitur quicquid expresse prohibitum non reperitur, l. necnon, §. quod eius, ff. ex quibus causis. Sed his non obstantibus in contrarium se habet communis Doctorem resolutio, assentientium ab irregularitate contracta in Ordinibus male susceptis, & insuper à suspensione per dictam Constit. incurta, non nisi summum Pontificem dispensare posse, ut videre est apud *Silvest. verbo irregularitas, num. 12. vers. hodie autem, Nau. in man. cap. 25. num. 70. Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 30. num. 9. in fine, Iacob. de Grasis in decis. aureis lib. 1. cap. 8. num. 15.* & nuncupatim de suspensione agentes firmant *Rebuff. in praxi benefic. tit. de clericis male promotis, gloss. 4. num. 3. Gutier. Canonica-*

rum, lib. 1. cap. 26. Ratio est, quia in illa Constitutione non ad aliquod tempus suspensionis censuram Papa infringit, irregularitatemque incurrit decernit, ex quo evenit, ut perpetuo censetur infligita, & Rota Romana genericè loquens firmavit contrauentes decretis dictæ Constitutionis perpetuo esse per eam suspensos in una *Melit. Abbatis die Mercurij 24. Ianuarij 1590. coram Reuerend. P. Gi. p. 10.*

16. Lex enim absque temporis præfinitione penam imponens censetur illam perpetuo infringere, l. *seruus, C. de penis, gloss. verbo perpetuo in cap. cupientes, §. ceterum, de elect. in 6. gloss. verbo in perpetuum in cap. ex litteris de constit. vbi Abb. num. 10. Felin. in cap. tam litteris, num. 1. in fine de testib.*

17. Ex quo sequitur neminem posse illius Bullæ dispositionem infringere, Pontificisque supremi factum reuocare, si tamen huiusmodi suspensio vel irregularitas occulta fuerit, in ea poterit Episcopus dispensare, virtute *Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. cap. 6. ut firmat Bonacina de censuris disp. 5. q. 6. puncto 5. num. 5. vers. tertio.*

18. Aduerterem prædictam *Pij 11.* Bullam solummodo loqui de suscipientibus Ordines sacros extra tempora vel ante legitimam ætatem, aut sine litteris dimissorijs, vel falsis, quod est idem, non tamen loquitur de prima tonsura, vel de minoribus Ordinibus, stando etiam in iure communi in dictis casibus non incurreretur suspensio à suscipientibus minores Ordines, ut late probat *Nauar. in man. cap. 25. num. 70. & cap. 27. num. 241.* vbi etiam asserit solummodo *Pium 11.* suspendisse ordinatos Ordinibus sacris in dictis casibus, & declarasse eos esse ipso facto suspensos, atque irregulares si celebrent, non tamen ibi mentionem fecisse de prima tonsura, aut minoribus Ordinibus, ita *Miranda d. art. 7. concl. 1. & quamvis concl. 2.* dicat per Constit. *Sixti 1.* ordinatos prima tonsura minoribusque Ordinibus, tam seculares, quam regulares, Episcoposque eos ordinantes in dictis casibus ipso facto esse suspensos, hodie prædicta Constitutio *Sixti Quinti*, restricta est ad terminos iuris communis, & Bullæ *Pij Secundi*, prout supra dictum est.

SYMMARIUM.

1. Interstitijs temporum seruatis Ordines sunt conferendi, & quare.
2. Anni cursus, qui inter annum, & alterum Ordinem debet interuenire, quomodo computandus, ostenditur.
3. Abbates, qui subditis suis primam tonsuram, & minores Ordines possunt conferre, poterunt cum eisdem in interstitijs dispensare.
4. Episcopus cum ordinandis data aliqua legitima causa potest in huiusmodi interstitijs dispensare.
5. Causa gravior requiritur in dispensatione interstitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium, quam inter ceteros Ordines.
6. Capitulum Sede vacante, & eius Vicarius possunt dispensare in interstitijs.
7. Episcopus super interstitijs temporum cum ordinando dispensare censetur si illum ad Ordines assumat, sciens non elapsum anni curriculum.
8. Impedimentum omne censetur sublatum si episcopus illud sciens ordinaverit.

9 Ordinator super temporum interstitijs non potest dispensare cum non diocesano, nisi illi in dimissorijs dispensandi facultas concedatur.

10 Episcopus cum religiosis dispensare potest.

11 Episcopus ordinans subditum non seruatis interstitijs nullam penam incurrit.

12 Ordines recipiens non seruatis interstitijs peccat si sciat absque licentia Episcopi.

EPISCOPVS IN INTER- stitijs, quando dispensare potest.

ALLEGATIO XVIII.

1 **S**eruatis temporum interstitijs cōferendi sunt Ordines, videlicet vno anno elapso post susceptionē vltimi minoris ad Subdiaconatum, iterum ad Diaconatum post annum, & post alium ad Presbyteratum, vt habetur in *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 11. 13. & 14.* nam interim ordinandi commodius edoceri poterunt, quantum sit Ordinis, quē suscipiūt, pondus, & dignitas, & cum aetate meritum vitæ, ac doctrina maior accrescere poterit, vt habetur in *Conc. Trid. quem ad hoc citat Vgolin. de potestate Episcopi, cap. 26. §. 27. n. 2. & alia adducit Carol. de Grassis de effectib. cleric. in prelud. n. 326. cum seqq.* Nullus autem Episcopus absque speciali, & particulari priuilegio, & indulto de nouo concessio conferre potest alicui etiam Regulari, duos Sacros Ordines in vna, & eadem die, etiamsi ad id faciendum, præstat habere se quantumcunque legitimam, nimis vrgentem, & rationabilem causam, *Miranda in manu. Prel. to. 1. quest. 38. art. 5.*

2 Anni cursus, qui inter vnum, & alterum Ordinem debet interuenire non oportet vt habeat trecentos sexaginta quinque dies, quo tempore annus conficitur, sed sufficit aduenisse eandem solemnitatē, & diem subsequēntis anni, in qua, anno transacto alium suscepit Ordinem, & ita interstitia non sunt mathematicè computanda, ita ut ordinandus nequeat ad Ordines promoueri, nisi inter vnum & alterum Ordinem moram traxerit duodecim mensium completorum; sed moraliter, & iuxta ritum Ecclesiæ, videlicet ab vna quadragesima ad aliam, à Pentecoste ad Pentecostem, &c. quamuis inter primam, & secundam Pentecostis solemnitatē nondum sint elapsi duodecim menses. Ita tenent ac decusum referunt Hieron. Sorbo in compendio Mendicant. verbo Ordines sacri vers. circa id. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantam in summa bullarj, verbo Ordo in fine, praxis Episcop. par. 1. verbo Ordo, vers. ad quartum, circa med. Vgolin. d. §. 27. num. 6. Fornar. de Sacram. Ordinis, cap. 3. num. 4. Campanili in diuersorio iuris Canonici, rub. 6. cap. 3. nu. 12. me citato Bonacina de Sacramento disp. 8. quest. unica, puncto 5. num. 33. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. post resolution. 276. in notab. de materia sacram. Ordinis, vers. quoad.

3 In minoribus tamen Ordinibus temporis interstitium aliter computatur, prout cum multis, quos citavi dixi dum agerem de prima tonsura, alijsque minoribus Ordinibus, & ibi dictis addo,

quod in casibus, in quibus Abbates suis subditis primam tonsuram, Ordinesque minores possunt conferre per *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 10.* poterunt cum eisdem dispensare in interstitijs, vt resoluit Campan. rub. 12. cap. 13. num. 42.

4 Episcopus cum ordinandis in huiusmodi interstitijs dispensare potest, non tamen ad eius libitum, atque arbitrium non regulatum aliqua legitima causa, vt habetur in *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 14.* ibi, nisi ob ecclesiæ vtilitatem aliud Episcopo videretur, ita Nauar. conf. 12. de tempor. ordinat. & additio ad eum conf. 19. de voto, Miranda, d. artic. 8. concl. 3. & 4. Vgolin. d. §. 27. num. 3. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. decis. 561. in 1. edit. & resolut. 483. num. 2. in 2. edit. Bonacina de Sacramento disp. 8. q. unica puncto 6. num. 1. vers. grauiorem.

5 Vbi dicit grauiorem causam requiri in dispensatione interstitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium, quam inter ceteros Ordines, nam Tridentinum Concilium in dispensationibus interstitiorum inter minores Ordines requirit solum arbitrium Episcopi, in dispensationibus interstitiorum inter minores, & maiores Ordines exigit necessitatem; aut ecclesiæ vtilitatem, in dispensatione vero interstitiorum inter Diaconatum, & presbyteratum, postulat ecclesiæ vtilitatem, & necessitatem, ita ut non sufficiat ecclesiæ vtilitas, verum etiam requiratur necessitas, quæ tamen necessitatis, vel vtilitatis causa extraordinaria, aut publica non requiritur, quia *Concil. Trid.* remittere videtur hoc negotium arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, posita vtilitate ecclesiæ, & necessitate, quam Episcopus secundum circumstantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem personæ sufficientem iudicauerit, vtrumque approbant Sorb. in compendio priuil. §. Ordines sacri, ad finem, Fr. Emman. q. regul. tom. 3. quest. 24. art. 6. & 7. Menoch. de Arbitrar. casu 427. num. 30. Miranda, d. q. 38. art. 8. concl. 1. eleganter Carol. de Grassis d. prelud. a num. 324.

6 Facultas prædicta remittendi interstitia Episcopo concessa modo supra relato transit ad Capitulum Sede vacante, seu eius vicarium, ita praxis noua Episcop. p. 1. cap. 1. num. 50. vers. eadem, Quaranta in summa bullarj, verbo Capitulum, vers. quæro 10. Aloys. Ricc. in praxi fori eccles. decis. 715. in 1. edit. & resolut. 606. in 2. edit. & decis. 561. in 1. edit. quæ est resolut. 483. numer. 6. in 2. edit. vbi allegat Thoming. consil. 60. numer. 4. Artam. consil. 13. num. 5. & in Vicario Capituli Sede vacante, decusum refert Armandariz in addit. ad recopil. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. num. 57. Modern. de iurisd. p. 2. cap. 9. num. 13. Carol. de Grassis d. prelud. num. 339. in fine.

7 Super interstitijs temporum necesse est vt Episcopus clare dispense, vel vt assumat ad Ordines infra anni curriculum ordinandum, sciens nondum esse lapsum tempus ab antea suscepto Ordine ad sequentem, quia si ignorauit, tacite dispensare non videtur, tum quia omne canonicum impedimentum, cuius dispensatio ad Episcopum pertinet, censetur sublatum, si illud sciens Episcopus, ordinauerit, iuxta resoluta per Abb. in cap. veniens, numero secundo, & 3. de filijs presbyt. Felin. in cap. præterea, numer. 7. cum sequen. de testib. cogend. Bart. in l. Barbarius. numer. 12. ff. de offic. Prator. vbi Ias. num. 10. Pute. decis. 448. lib. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 2. q. 20. num. 7.

8 Et ita in proprijs terminis, de quibus agimus re-

Solut. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 24. n. 14. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 25. vers. opportune. Menoch. de arbit. casu 563. numer. 10. Carol. de Graßis dict. preclud. numer. 342.

9 Ordinatio super temporum interstitiis cum non diecesano ad suscipiendos Ordines dispensare non potest, nisi hoc in dimissionis expresse concedatur, ita fuisse responsum à sacra Congregat. Episcoporum Episcopo de Alef die 9. Augusti 1593. refert prax. noua Episcop. part. 1. cap. 1. num. 11. pag. 29. vbi dicit ita communiter seruari in praxi, & resol. uunt Miranda in man. Prelatorum, tom. 1. quest. 38. art. 7. conclus. 1. vbi latissime probat. Modern. de irregul. part. 2. cap. 9. numer. 14. Carol. de Graßis dict. preclud. numer. 339.

10 Dispensatio hæc interstitiorum pertinet ad Episcopum, etiam respectu religiosorum, cum quibus dispensare potest ex causa sibi per attestacionem suorum Superiorum manifesta, ita quod nefas sit Præpositis regularibus in hoc casu dispensare, ita Hieron. à Sorbo dict. verbo Ordines sacri, vers. quoad secundum. Fr. Emmam. in explicat. Bullæ cruciatæ ad finem, Petr. de Ledesm. in summ. part. 1. de sacram. Ordinis, capit. 8. vers. la difficultad. referunt decisi-um praxi noua Episcop. part. 1. cap. 1. numer. 50. pag. 58. Aloys. Ricci. in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis. 81. numer. 1. & in praxi fori eccles. decis. 561. in 1. edit. & resolut. 483. numer. 5. in 2. edit. Henric. in summ. lib. 10. cap. 23. §. 4. in comment. lit. L. Rgolin. de potest. Episcop. part. 2. cap. 26. §. 27. numer. 3. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarent. in summ. Bullar. verbo Ordo, prope finem, pag. 395. Ioan. Baptista Consetius in collect. privilegiorum sacri Ordinis, fol. 135. & me citato, Bonacin. de sacram. disputat. 8. quest. unic. punct. 5. numer. 34. Miranda, dict. articul. 7. conclus. 1.

11 Episcopus ordinans subditum non seruatis interstitiis nullam poenam incurrit, prout resoluunt Nau. consil. 4. numer. 1. in non. de temporib. ordinat. Aloys. Ricci. in praxi fori eccles. resolut. 483. numer. 7. in 2. edit. nec ordinatus aliquam contrahit censuram, vel irregularitatem, ita praxi Episcop. part. 1. verbo Ordo, §. 8. pag. 79. & part. 2. eod. verbo, vers. ad quintum, Sayr. decis. 56. sub tit. de tempor. ordinat. quem refert Aloys. Ricci. in collect. decis. part. 3. collect. 576. Sayr. de censur. disput. 31. sect. 1. numer. 43. praxi noua Episcop. dict. cap. 1. numer. 50. vers. nullam, Bonacin. de sacram. dict. punct. 5. numer. 35. & de censur. disput. 3. quest. 6. punct. 5. numer. 7. vbi tamen resoluit recipientem Ordines non seruatis interstitiis peccare, si faciat absque licentia Episcopi, quamuis contrarium teneat Henric. in summ. lib. 6. cap. 10. §. 3. Ratio differentie colligitur ex supra dictis, num. 7.

Quæstio est an Prælati Abbates Regulares, qui per se ipsos Ordinibus minoribus subditos suos possunt ordinare, ipsosque ordinauerit, ad eisdem spectet, non vero ad alium cum eisdem in interstitiis dispensare? Affirmatiue decidit Miranda in man. Prælat. tom. 1. quest. 38. art. 7. conclus. 3. vbi etiam eleuat dubium, sed non resoluit, vtrum scilicet, quando huiusmodi Abbas, quia infirmus, siue occupatus, ad alium miserit subditos suos ordinandos, possit cum eis in interstitiis dispensare, an hoc competat Episcopo ordinato?

S Y M M A R I U M.

- 1 Referuntur Doctores, qui de materia huius allegationis tractant.
- 2 Ordinatio sine titulo facta, quoad executionem irrita appellatur.
- 3 Titulus non requiritur ad minores Ordines.
- 4 Titulus huiusmodi requiritur, quotiescumque Clericus secularis Ordines sacros procurat suscipere, secus vero si regularis professus.
- 5 Regularis, tam non professus, quam nulliter professus sine titulo ad sacros Ordines promoueri non potest.
- 6 Regularis non professus sine titulo promotus in suscepto Ordine ministrans efficitur irregularis.
- 7 Patres Societatis Iesus ante solemnem professionem sine titulo ad sacros Ordines possunt promoueri.
- 8 Beneficium ad cuius titulum, quis est ordinandus debet esse tantum, ut sufficiat ad honeste viuendum, nec opus est attendere ad qualitatem ordinandi.
- 9 Titulus ad Ordines requiritur non solum sufficiens pro victu, sed etiam ad honeste viuendum.
- 10 Viuere commodè, vel viuere cum penuria, vel viuere simpliciter sunt diuersa.
- 11 Episcopus debet arbitrari patrimonij quantitatem, cum iure præscripta non sit.
- 12 Episcopus, ut rectè arbitretur congruam summam pro huiusmodi titulo concedenti, quæ debeat attendere rimari.
- 13 Beneficij valor, ut eius titulo quis ordinari possit, debet pertingere summam, quæ Clerico sustentando sibi, & suis, quàm pauperibus, ac peregrinis, inuicibusque Episcopaliibus persoluedis sufficiat.
- 14 Beneficium insufficiens Patrimonio adiunctum potest constituere sufficientem titulum.
- 15 Beneficium ad cuius titulum quis est ordinandus, debet pacifice possideri.
- 16 Possessor pacificus ille dicitur, qui nullam patitur iniuriam, vel facti controuersiam in iudicio, vel extra.
- 17 Beneficium litigiosum, & non pacifice possessum, sit citatione.
- 18 Citatio circumducta nulla, vel cum falso procuratore, non efficit liti pendentiam.
- 19 Litigiosa dicitur res quoties de eius dominio controuertitur in iudicio.
- 20 Litis super possessione non facit ipsam rem litigiosam, sed ius possessionis.
- 21 Possessor pacificus dicitur ille, cui lis mota fuerit super aliquo prædio, domo, censu, aut redditu sui beneficij.
- 22 Ad promotionem infra annum arctatur, qui curat Ecclesiam plenum detinet exercitium, tamen si nondum liberam possessionem, ac pacificam maiori partis fructuum adeptus sit.
- 23 Ad titulum Coadiutorie, cum futura successione potest quis promoueri, si ratione illius habeat congruam sustentationem.
- 24 Ad titulum beneficij consistentis in distributionibus quotidianis potest quis promoueri.
- 25 Ad titulum Vicarie temporalis, & aliorum similium beneficiorum, seu Capellaniarum amouibilibium nemo potest ordinari.
- 26 Ad titulum seruitij in aliqua Ecclesia præstandi non potest quis ordinari, nisi tale seruitium sit perpetuum.
- 27 Episcopus quibus concurrentibus poterit ad titulum seruitij in Ecclesia aliquem ordinare.
- 28 Ad titulum de futuro, & sub spe etiam certa non potest quis ordinari.

- 29 Ad ſacros ſubdiaconatus, & Diaconatus Ordines poteſt quis promoueri ad titulum beneficij, non obſtante, quod non lucretur illius fructus, niſi poſt ſuſceptum preſbyteratus Ordinem.
- 30 Capellani in Capella Papæ licet ſit ad autum amonibilis poteſt ad illius titulum ordinari.
- 31 Coſcriptus in Collegium ſeminarij, non poteſt ad illius tit. ordinari, niſi ob cauſam inferendi beneficio, quod forſan eſſet ſeminario iniunctum.
- 32 Beneficium ad cuius titulum, quis promotus fuit reſignari non poteſt, niſi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus, alias reſignatio erit nulla.
- 33 Reſignanti Beneficium non facta mentione, quod ad alium titulum fuit promotus, competit actio ſpſij.
- 34 Reſertur decifio ſacræ Rotæ Romanæ.
- 35 Concilio Tridentin. capit. 2. de reformat. ſeſſio. 21. non eſt ſatisfactum mediante clauſula conſtituto quod reſignans habeat aliunde, &c. ſi non fuerit expreſſum, quod ad titulum beneficij reſignati fuit promotus.
- 36 Concilium Trident. dict. loco non poteſt adimpleri per aquipollens.
- 37 Concilium dicto loco comprehendit etiam reſignationes factas in manibus Papæ.
- 38 Affectio per appoſitionem manus non intrat, quando reſignatio eſt nulla.
- 39 Conſtitutus in minoribus Ordinibus poteſt beneficium reſignare, etiamſi non habeat aliunde, quo viuere poſſit.
- 40 Conſtitutus in ſacris non poteſt beneficium reſignare etiamſi ad illius titulum non fuerit promotus, niſi aliunde habeat, unde commodè viuere poſſit.
- 41 In Curia non admittitur reſignatio alicuius in ſacro conſtituti niſi cum clauſula, quod reſignans aliunde habeat unde commodè viuere poſſit.
- 42 Renuntiatio beneficij, ad cuius titulum, quis ſacris fuit ordinatus facta cum penſione ſufficienti ad congruam ſubſtentationem non eſt valida, niſi facta mentione, quod ad illius titulum fuit promotus.
- 43 Permutatio Beneficij ad cuius titulum fuit quis promotus non facta de hoc mentione nulla eſt.
- 44 Permutans tacendo ordinationem, ac titulum, tutus eſt in ſero conſcientiæ, ſi illud, quod habuit ex cauſa permutationis erit equiualens.
- 45 Concilium dict. capit. ſecundo comprehendit tantum reſignationes voluntarias, & non procedit in priuationibus, & renuntiationibus inductis à Iure.
- 46 Iurans reſignare Beneficium, vel procuratorem conſtituere ad reſignandum illud, ad cuius titulum fuit promotus, non poteſt compelli reſignare cum effectu, imò procuratorem reuocare valebit.
- 47 Superiores cauere debent, ne renuntiationes admittant, niſi antea ſibi conſtituerit reſignanteri habere, unde commodè poſſit ſuſtentari, quo non perquiſitoſi acceptauerint non dubitatur validam eſſe, ſed ipſi tenebuntur eidem miniſtrare alimenta.
- 48 Fructus Beneficij, ad cuius titulum fuit quis promotus non poſſunt hypothecari, nec obligari.
- 49 Amplià, ut nec etiam in ſubſtadium aliorum bonorum in cauſam iudicati capi, & in illis executio fieri poſſit, ſi Clericus egeat.
- 50 Miles condemnatus eatenus, quatenus facere poteſt, ſoluere cogitur.
- 51 Iurans ſe Titio ſoluturum mille cum peruenerit ad pinguiorem fortunam, & poſtmodum Episcopalem ſit adeptus dignitatem non tenetur iam dictam perſoluere ſummam de fructibus Episcopalibus.
- 52 Patrimonij vocabulo intelligitur non ſolum quidquid ex patris bonis filio obuenit, verum etiam omne id, quod

aliunde, & quauis ex cauſa illi delatum eſt.

53 Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens non habens ad cuius titulum ordinari poſſit, cum titulo ſaltem Patrimonij permittente Episcopo ordinari poteſt.

54 Patrimonij quantitas arbitrio prudentis debet taxari.

55 Patrimonium ſuper re immobili conſtitui debet.

56 Ad titulum donationis vera poteſt quis ordinari, ſi ita Episcopus iudicauerit aſſumendum pro neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ.

57 Ordinatus cum Patrimonio ex donatione ſicla tanquam ordinatus ſine titulo incurrit penam ſuſpenſionis poſitam contra ordinatum ſine illo.

58 Peccatum graue eſt cum ſiclo patrimonio, vel beneficio ordinari.

59 Suſpenſio nulla incurritur cum adeſt pactum, & conditio in patrimonio de illo reddendo ubi ordinatus habuerit beneficium ſufficiens, vel alias unde viuere poſſit.

60 Filius ordinandus non eſt ſine patrimonio, quamuis haberet patrem diuitem nihil aſſignantem pro victu, & portione.

61 Pater poteſt filio donare ad patrimonium.

62 Melioratio facta filio pro ſuſcipiendis Ordinibus etiam non interueniente traditione irrevocabilis eſt.

63 Pater nolens filio volenti promoueri iuſtum patrimonium conſtituere poteſt conſtringi iuris remediis, ut illud aſſignet.

64 Donatio pro ſuſcipiendis Ordinibus filio ſimpliciter facta conferri non debet, ſeu imputari in legitimam.

65 Fructus filio dati loco alimentorum, & ad ſupportanda onera matrimonij non ſunt conferenda.

66 Expensæ factæ pro doctendo filio non ſunt conferenda.

67 Data pro ingredienda militia non ſunt conferenda.

68 Data ad conſequendam dignitatem etiam non ſunt conferenda.

69 Expensæ factæ à patre, ut filius nanciceretur aliquod beneficium Eccleſiaſticum non ſunt conferenda.

70 Reſeruntur Doctores, qui contrarium tenent, & illorum fundamento reſpondetur.

71 Patrimonium ſuper rem certam conſtituendum eſt, & non ſufficit, quod quis ſit Muſicus, Magiſter Grammaticæ, Pictor, aut alterius licite profeſſionis, ex qua tantum querit, quod ſit ſufficiens ad vitæ ſuſtentationem.

72 Ad titulum litteraturæ etiam inſignis non poteſt quis ordinari.

73 Beneficium, Patrimonium, aut donationem non habens, poteſt cum penuria Sacerdotum exiſtit, ad ſacros Ordines promoueri, dummodo adſit, qui illi ſpondeat neceſſaria ſubminiſtraturum.

74 Ad titulum penſionis poteſt quis ordinari dummodo ad honeſtè ipſum ſuſtentandum ſufficiens ſit, ſi Episcopus iudicauerit aſſumendum.

75 Bona, ad quorum titulum fuit quis ordinatus, alienari non poſſunt.

76 Dictio, nullatenus, inducit nullitatem actus ipſo iure.

77 Alienatio patrimonij, aut extinctio penſionis ad cuius titulum fuit quis promotus eſt inſalida.

78 Patrimonium, ut alienari, ſic vendi non poteſt.

79 Promiſſio de vendendo venit appellacione alienationis.

80 Tranſactio venit appellacione alienationis ex parte rem admittentis.

- 81 Divisio venit appellatione venditionis.
 82 Vendere prohibitum censetur prohibitum dividere.
 83 Alienare prohibitum non potest permutare.
 84 Datio in solutum venit appellatione alienationis.
 85 Patrimonium non potest hypothecari.
 86 Alienare qui non potest, non potest hypothecare.
 87 Patrimonium prescribi non potest tempore ordinario.
 88 Alienatio, seu renuntiatio patrimonij, an valeat facta sine Episcopi licentia, si tunc habet beneficium, seu alias, unde commode vivere possit.
 89 Dilectio, donec, est restrictiva temporis.
 90 Verba Concil. dist. cap. 2. ibi, atque alia deinceps sine licentia Episcopi alienare, declarantur.
 91 Patrimonij bona, ad cuius titulum fuit quis ordinatus, habent privilegia, quae conceduntur a iure bonis ecclesiasticis.

EPISCOPVS SVB QVO
 beneficij, vel patrimonij titulo
 ordinare possit?

ALLEGATIO XIX.

Huius allegationis materiam, quae amplissima est necessaria, & quotidiana, tractant Henr. in summ. lib. 10. cap. 17. §. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. Flamin. de resignat. lib. secundus, quæst. 6. Petr. de Ledesm. in sum. part. 1. de sacramento Ordinis, cap. 7. conclus. 6. cum seqq. Alos. Ricci. in collect. decis. p. 3. collect. 566. & in praxi fori ecclesiastici, decis. 312. cum sequentibus in 1. edit. & resolut. 270. cum sequentibus in 2. edit. Vgolin. de potestate Episcopi, cap. vigesimo sexti. §. 8. cum sequentibus. Azor. institut. moralium, part. secunda, lib. tertio cap. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 32. tract. 2. numer. 72. cum sequentibus. Armend. in addit. ad res. il. legum Navarre, lib. 2. tit. 8. l. 1. de patrim. clericorum, numer. primo, cum sequentibus. latissimè Nicolaus Garcia. de beneficiis, part. 2. cap. 5. eleganter Campanill. in divers. iuris Canonici, rub. 8. cap. 1. cum sequentibus. notissimè Donacina de sacramentis diffut. 8. quæst. unica punct. 5. numer. 18. cum seqq.

2. Nec cum Ordinis dedecore mendicet infelix in plateis clericus, & servili operi mancipatus publice à quolibet poscat elemosynam, ut scriptum est in cap. Diaconi sunt, 99. dist. 1. debet quam maxime possibile fuerit Episcopus laborare, ne quis titulo sufficienti ad victum, carens, promoveatur ad Ordines, & quisquis contraire audeat, talis ordinatio vacuum habeat manus impositionem, ut constitutum est in cap. neminem 70. dist. 1. Ordinatio enim sine titulo facta irrita habetur in cap. sanctorum, ead. dist. 1. ubi gloss. vacuum, & irritam quoad executionem illam appellat, & confirmat Mayol. de irregularit. lib. quarto, cap. decimo quinto in princip.

3. Sed incipiendo ab ordinando, apud antiquos controuersum reperio, qualis debeat illo titulo potiri: nam illo carere non posse tonsuram, aut quatuor minores Ordines suscipere ambientem resoluunt gloss. 1. in dist. cap. neminem: Sed verior est opinio, quæ tenet ad minores Ordines titulum non requiri, quia in illis existens potest retrocedere ab Ordine clericali, iuxta cap. 1. de cler. coniug. & tenet gloss. 1. in cap. psump. ista, 23. dist. 1. ubi prapost. numer. 3.

gloss. in cap. 2. de prabend. & ibi Deci. numer. 29. & ita seruatur de consuetudine, prout testantur sal. xed. ad Bernard. cap. 18. numer. 5. Vgolin. de irregularit. cap. 61. numer. 2. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. numer. 16. Quintan. Ecclesiasticon. lib. tertio, numer. 17. Petr. Ledesm. in summ. part. 1. de sacramento Ordinis, cap. 7. ad finem, Nauarr. consil. 14. in cap. quæstum est, numer. 1. de tempor. ordinat. Francisc. Mare. Delphinali decis. 1080. incip. quæritur an Abbates, part. prima, numer. 4. gloss. 1. Flamin. de resignat. lib. 2. quæst. 6. numer. quarto. Nicolaus Garcia. dist. cap. 5. numer. 4. cum sequentibus. Alos. Ricci. in dist. praxi resolut. 271. numer. 3. Campanil. dist. rub. 8. cap. 1. numer. 5.

4. Hic igitur titulus requiritur ex iuris dispositione, quotiescumque clericus secularis Ordines sacros procurat suscipere, secus vero si regularis persona, quæ vouere debet castitatem, paupertatem, & obedientiam, in quo professio tenet vicem tituli beneficialis, ut per Henr. in summ. lib. 10. cap. 17. §. 3. ubi addit quod voluntaria paupertas pro opibus computatur, illarumque subingreditur locum, ac propterea Trident. Synodus sess. 21. de reformat. cap. 2. expressè constituit, ne quis deinceps clericus secularis sine sufficienti titulo audeat Ordines allumere: Idemque Sixti V. Constitutio tradidit, in illis verbis: aut quoad seculares sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij: Est tamen indubitati iuris, quod si ante professionem vellet Regularis persona insigniri Ordinibus, non utique possit ad illos promoueri, absque titulo sufficienti, per Bullam Pij Quinti incip. Rom. Pontifex, de anno 1568. pridie idus Octobris, quæ in ordine est 75. ubi prædictum decretum Concil. loquens de titulo requisito in clericis secularibus, extendit ad omnes & singulos etiam cuiuscumque ordinis clericos religiosos, siue seculares more religiosorum viuentes in communi, & non professos, quam Constitutionem refert praxis noua episcop. part. prima, cap. 1. de conferendis Ordinibus numer. 43. & per eam resoluunt Vgolin. dist. §. 8. numer. 1. vers. hæc autem regula.

5. Quæ quidem Constitutio habet locum, tam in non professis, quam in nulliter professis, secundum Reg. in una Vrgellen. Canonizatus 3. Martij 1595. coram Illustrissimo Blanchero, quam refert Nicolaus Garcia. dist. cap. 5. numer. 11. & 12. tenet Alos. Ricci. in decis. Curie Archiep. Neapol. part. 2. decis. 283. & in praxi fori ecclesiastici resolut. 270. numer. 2. ubi numer. 3. cum Mayol. de irregularit. lib. 4. cap. 15. numer. 1. resoluunt sic ordinatos regulares non professos sine titulo illo Ordine ministrantes effici irregulares.

7. Ab istius tamen Constitutionis decreto Gregor. X. 1171. excepti Patres Societatis Iesu per suam Bullam, quæ incip. Ascendente, ann. 1504. octauo Kalend. Iunij, & Gregor. X. 1171. Constitut. incip. Ecclesia Catholica, ann. 1591. quos antea exemerat Paulus IV. felicitis recordationis à tali obligatione, fortasse quia cognoscebant decreto illius Concil. prædictos Patres ligari: quia etsi veri dicerentur religiosi, tantum simplicia vota emittebant: ita Henr. lib. 10. cap. 17. §. 3. Flamin. lib. 2. quæst. 6. numer. 19. praxis noua episcop. dist. cap. 1. numer. 44. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. numer. 1. & quæstionum regularium tom. 3. quæst. 23. art. 3. Garcia. dist. cap. 5. numer. 13.

8. Beneficium ad cuius titulum, quis est ordinan-

Solut. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 24. n. 14. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 25. vers. opportune. Menoch. de arbit. casu 563. numer. 10. Carol. de Graßis dict. preclud. numer. 342.

9 Ordinatio super temporum interstitiis cum non diecesano ad suscipiendos Ordines dispensare non potest, nisi hoc in dimissionis expresse concedatur, ita fuisse responsum à sacra Congregat. Episcoporum Episcopo de Alefe die 9. Augusti 1593. refert prax. noua Episcop. part. 1. cap. 1. num. 11. pag. 29. vbi dicit ita communiter seruari in praxi, & resol. uunt Miranda in man. Prelatorum, tom. 1. quest. 38. art. 7. conclus. 1. vbi latissime probat. Modern. de irregul. part. 2. cap. 9. numer. 14. Carol. de Graßis dict. preclud. numer. 339.

10 Dispenlatio hæc interstitiorum pertinet ad Episcopum, etiam respectu religiosorum, cum quibus dispensare potest ex causa sibi per attestacionem suorum Superiorum manifesta, ita quod nefas sit Præpositis regularibus in hoc casu dispensare, ita Hieron. à Sorbo dict. verbo Ordines sacri, vers. quoad secundum. Fr. Emmam. in explicat. Bullæ cruciatæ ad finem, Petr. de Ledesm. in summ. part. 1. de sacram. Ordinis, capit. 8. vers. la difficultad. referunt decisi- um praxi noua Episcop. part. 1. cap. 1. numer. 50. pag. 58. Aloys. Ricci. in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis. 81. numer. 1. & in praxi fori eccles. decis. 561. in 1. edit. & resolut. 483. numer. 5. in 2. edit. Henric. in summ. lib. 10. cap. 23. §. 4. in comment. lit. L. Rgolin. de potest. Episcop. part. 2. cap. 26. §. 27. numer. 3. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarent. in summ. Bullar. verbo Ordo, prope finem, pag. 395. Ioan. Baptista Consetius in collect. privilegiorum sacri Ordinis, fol. 135. & me citato, Bonacin. de sacram. disputat. 8. quest. unic. punct. 5. numer. 34. Miranda, dict. articul. 7. conclus. 1.

11 Episcopus ordinans subditum non seruatis interstitiis nullam penam incurrit, prout resoluunt Nau. consil. 4. numer. 1. in non. de temporib. ordinat. Aloys. Ricci. in praxi fori eccles. resolut. 483. numer. 7. in 2. edit. nec ordinatus aliquam contrahit censuram, vel irregularitatem, ita praxi Episcop. part. 1. verbo Ordo, §. 8. pag. 79. & part. 2. eod. verbo, vers. ad quintum, Sayr. decis. 56. sub tit. de tempor. ordinat. quem refert Aloys. Ricci. in collect. decis. part. 3. collect. 576. Sayr. de censur. disput. 31. sect. 1. numer. 43. praxi noua Episcop. dict. cap. 1. numer. 50. vers. nullam, Bonacin. de sacram. dict. punct. 5. numer. 35. & de censur. disput. 3. quest. 6. punct. 5. numer. 7. vbi tamen resoluit recipientem Ordines non seruatis interstitiis peccare, si faciat abque licentia Episcopi, quamuis contrarium teneat Henric. in summ. lib. 6. cap. 10. §. 3. Ratio differentie colligitur ex supra dictis, num. 7.

Quæstio est an Prælati Abbates Regulares, qui per se ipsos Ordinibus minoribus subditos suos possunt ordinare, ipsosque ordinauerit, ad eisdem spectet, non vero ad alium cum eisdem in interstitiis dispensare? Affirmatiue decidit Miranda in man. Prælat. tom. 1. quest. 38. art. 7. conclus. 3. vbi etiam eleuat dubium, sed non resoluit, vtrum scilicet, quando huiusmodi Abbas, quia infirmus, siue occupatus, ad alium miserit subditos suos ordinandos, possit cum eis in interstitiis dispensare, an hoc competat Episcopo ordinato?

S Y M M A R I U M.

- 1 Referuntur Doctores, qui de materia huius allegationis tractant.
- 2 Ordinatio sine titulo facta, quoad executionem irrita appellatur.
- 3 Titulus non requiritur ad minores Ordines.
- 4 Titulus huiusmodi requiritur, quotiescumque Clericus secularis Ordines sacros procurat suscipere, secus vero si regularis professus.
- 5 Regularis, tam non professus, quam nulliter professus sine titulo ad sacros Ordines promoueri non potest.
- 6 Regularis non professus sine titulo promotus in suscepto Ordine ministrans efficitur irregularis.
- 7 Patres Societatis Iesus ante solemnem professionem sine titulo ad sacros Ordines possunt promoueri.
- 8 Beneficium ad cuius titulum, quis est ordinandus debet esse tantum, ut sufficiat ad honeste viuendum, nec opus est attendere ad qualitatem ordinandi.
- 9 Titulus ad Ordines requiritur non solum sufficiens pro victu, sed etiam ad honeste viuendum.
- 10 Viuere commodè, vel viuere cum penuria, vel viuere simpliciter sunt diuersa.
- 11 Episcopus debet arbitrari patrimonij quantitatem, cum iure præscripta non sit.
- 12 Episcopus, ut rectè arbitretur congruam summam pro huiusmodi titulo concedenti, quæ debeat attendere rimari.
- 13 Beneficij valor, ut eius titulo quis ordinari possit, debet pertingere summam, quæ Clerico sustentando sibi, & suis, quàm pauperibus, ac peregrinis, inuicibusque Episcopali- bus persoluedis sufficiat.
- 14 Beneficium insufficiens Patrimonio adiunctum potest constituere sufficientem titulum.
- 15 Beneficium ad cuius titulum quis est ordinandus, debet pacifice possideri.
- 16 Possessor pacificus ille dicitur, qui nullam patitur iniuriam, vel facti controuersiam in iudicio, vel extra.
- 17 Beneficium litigiosum, & non pacifice possessum, sit citatione.
- 18 Citatio circumducta nulla, vel cum falso procuratore, non efficit liti pendentiam.
- 19 Litigiosa dicitur res quoties de eius dominio controuertitur in iudicio.
- 20 Litis super possessione non facit ipsam rem litigiosam, sed ius possessionis.
- 21 Possessor pacificus dicitur ille, cui lis mota fuerit super aliquo prædio, domo, censu, aut redditu sui beneficij.
- 22 Ad promotionem infra annum arctatur, qui curat Ecclesiam plenum detinet exercitium, tamen si nondum liberam possessionem, ac pacificam maiori partis fructuum adeptus sit.
- 23 Ad titulum Coadiutorie, cum futura successione potest quis promoueri, si ratione illius habeat congruam sustentationem.
- 24 Ad titulum beneficij consistentis in distributionibus quotidianis potest quis promoueri.
- 25 Ad titulum Vicarie temporalis, & aliorum similium beneficiorum, seu Capellaniarum amouibilibium nemo potest ordinari.
- 26 Ad titulum seruitij in aliqua Ecclesia præstandi non potest quis ordinari, nisi tale seruitium sit perpetuum.
- 27 Episcopus quibus concurrentibus poterit ad titulum seruitij in Ecclesia aliquem ordinare.
- 28 Ad titulum de futuro, & sub spe etiam certa non potest quis ordinari.

- 81 Divisio venit appellatione venditionis.
 82 Vendere prohibitum censetur prohibitum dividere.
 83 Alienare prohibitum non potest permutare.
 84 Datio in solutum venit appellatione alienationis.
 85 Patrimonium non potest hypothecari.
 86 Alienare qui non potest, non potest hypothecare.
 87 Patrimonium prescribi non potest tempore ordinario.
 88 Alienatio, seu renuntiatio patrimonij, an valeat facta sine Episcopi licentia, si tunc habet beneficium, seu alias, unde commode vivere possit.
 89 Dilectio, donec, est restrictiva temporis.
 90 Verba Concil. dist. cap. 2. ibi, atque alia deinceps sine licentia Episcopi alienare, declarantur.
 91 Patrimonij bona, ad cuius titulum fuit quis ordinatus, habent privilegia, quae conceduntur a iure bonis ecclesiasticis.

EPISCOPVS SVB QVO
 beneficij, vel patrimonij titulo
 ordinare possit?

ALLEGATIO XIX.

Huius allegationis materiam, quae amplissima est necessaria, & quotidiana, tractant Henr. in summ. lib. 10. cap. 17. §. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. Flamin. de resignat. lib. secundus, quest. 6. Petr. de Ledesm. in sum. part. 1. de sacramento Ordinis, cap. 7. conclus. 6. cum seqq. Alos. Ricci. in collect. decis. p. 3. collect. 566. & in praxi fori ecclesiastici, decis. 312. cum sequentibus in 1. edit. & resolut. 270. cum sequentibus in 2. edit. Vgolin. de potestate Episcopi, cap. vigesimo sexti. §. 8. cum sequentibus. Azor. institut. moralium, part. secunda, lib. tertio cap. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 32. tract. 2. numer. 72. cum sequentibus. Armend. in addit. ad res. il. legum Navarre, lib. 2. tit. 8. l. 1. de patrim. clericorum, numer. primo, cum sequentibus. latissimè Nicolaus Garcia. de beneficiis, part. 2. cap. 5. eleganter Campanill. in divers. iuris Canonici, rub. 8. cap. 1. cum sequentibus. notissimè Donacina de sacramentis diffinit. 8. quest. unica puncti. §. numer. 18. cum seqq.

2. Nec cum Ordinis dedecore mendicet infelix in plateis clericus, & servili operi mancipatus publice à quolibet poscat elemosynam, ut scriptum est in cap. Diaconi sunt, 99. dist. 1. debet quam maxime possibile fuerit Episcopus laborare, ne quis titulo sufficienti ad victum, carens, promoveatur ad Ordines, & quisquis contraire audeat, talis ordinatio vacuum habeat manus impositionem, ut constitutum est in cap. neminem 70. dist. 1. Ordinatio enim sine titulo facta irrita habetur in cap. sanctorum, ead. dist. 1. ubi gloss. vacuum, & irritam quoad executionem illam appellat, & confirmat Mayol. de irregularit. lib. quarto, cap. decimo quinto in princip.

3. Sed incipiendo ab ordinando, apud antiquos controuersum reperio, qualis debeat illo titulo potiri: nam illo carere non posse tonsuram, aut quatuor minores Ordines suscipere ambientem resoluunt gloss. 1. in dist. cap. neminem: Sed verior est opinio, quae tenet ad minores Ordines titulum non requiri, quia in illis existens potest retrocedere ab Ordine clericali, iuxta cap. 1. de cler. coniug. & tenet gloss. 1. in cap. psump. 23. dist. 1. ubi prapost. numer. 3.

gloss. in cap. 2. de prabend. & ibi Deci. numer. 29. & ita seruatur de consuetudine, prout testantur sal. xed. ad Bernard. cap. 18. numer. 5. Vgolin. de irregularit. cap. 61. numer. 2. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. numer. 16. Quintan. Ecclesiasticon. lib. tertio, numer. 17. Petr. Ledesm. in summ. part. 1. de sacramento Ordinis, cap. 7. ad finem, Nauarr. consil. 14. incip. quæsitum est, numer. 1. de tempor. ordinat. Francisc. Mare. Delphinali decis. 1080. incip. quæritur an Abbates, part. prima, numer. 4. gloss. 1. Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. numer. quarto. Nicolaus Garcia. dist. cap. 5. numer. 4. cum sequentibus. Alos. Ricci. in dist. praxi resolut. 271. numer. 3. Campanil. dist. rub. 8. cap. 1. numer. 5.

4. Hic igitur titulus requiritur ex iuris dispositione, quotiescumque clericus secularis Ordines sacros procurat suscipere, secus vero si regularis persona, quæ vouere debet castitatem, paupertatem, & obedientiam, in quo professio tenet vicem tituli beneficalis, ut per Henr. in summ. lib. 10. cap. 17. §. 3. ubi addit quod voluntaria paupertas pro opibus computatur, illarumque subingreditur locum, ac propterea Trident. Synodus sess. 21. de reformat. cap. 2. expressè constituit, ne quis deinceps clericus secularis sine sufficienti titulo audeat Ordines allumere: Idemque Sixti V. Constitutio tradidit, in illis verbis: aut quoad seculares sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij: Est tamen indubitati iuris, quod si ante professionem vellet Regularis persona insigniri Ordinibus, non utique possit ad illos promoueri, absque titulo sufficienti, per Bullam Pij Quinti incip. Rom. Pontifex, de anno 1568. pridie idus Octobris, quæ in ordine est 75. ubi prædictum decretum Concil. loquens de titulo requisito in clericis secularibus, extendit ad omnes & singulos etiam cuiuscumque ordinis clericos religiosos, siue seculares more religiosorum viuentes in communi, & non professos, quam Constitutionem refert praxis noua episcop. part. prima, cap. 1. de conferendis Ordinibus numer. 43. & per eam resoluunt Vgolin. dist. §. 8. numer. 1. vers. hæc autem regula.

5. Quæ quidem Constitutio habet locum, tam in non professis, quam in nulliter professis, secundum Reg. in una Vrgellen. Canonizatus 3. Martij 1595. coram Illustrissimo Blanchero, quam refert Nicolaus Garcia. dist. cap. 5. numer. 11. & 12. tenet Alos. Ricci. in decis. Curie Archiep. Neapol. part. 2. decis. 283. & in praxi fori ecclesiastici resolut. 270. numer. 2. ubi numer. 3. cum Mayol. de irregularit. lib. 4. cap. 15. numer. 1. resoluunt sic ordinatos regulares non professos sine titulo illo Ordine ministrantes effici irregulares.

7. Ab istius tamen Constitutionis decreto Gregor. X. 111. exceptit Patres Societatis Iesu per suam Bullam, quæ incip. Ascendente, ann. 1504. octauo Kalend. Iunij, & Gregor. X. IV. Constitut. incip. Ecclesia Catholica, ann. 1591. quos antea exemerat Paulus IV. felix recordationis à tali obligatione, fortasse quia cognoscebant decreto illius Concil. prædictos Patres ligari: quia etsi veri dicerentur religiosi, tantum simplicia vota emittebant: ita Henr. lib. 10. cap. 17. §. 3. Flamin. lib. 2. quest. 6. numer. 19. praxis noua episcop. dist. cap. 1. numer. 44. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. numer. 1. & quæstionum regularium tom. 3. quest. 23. art. 3. Garcia. dist. cap. 5. numer. 13.

8. Beneficium ad cuius titulum, quis est ordinan-

plus, debet eſſe tantum, vt ſufficiat ad honeſte viuendum, vt edocet *Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2.* quod ſcilicet ſufficiens ſit ad honeſtam, & commodam ſuſtentationem cuiuſlibet clerici, nec opus eſt attendere ad qualitatem ordinandi, vt nobilitate, &c. Nam *Concil. & ius antiquum ſolum requirit ſufficietiam ad honeſte viuendum, itaut non cogatur mendicare: ita tenet Petr. Ledefm. diſt. conſuſ. 7.* quem refert & ſequitur *Nicolaus Garcia diſt. cap. 5. numer. 114.* & ita *Concil. diſt. capit. 2.* loquitur de beneficio ſufficienti ad victum, non autem ad honeſte viuendum, explicat *Flam. de reſignat. libr. 5. quaſt. vltim. numer. 156.* & iuxta hanc opinionem patrimonialia ſunt in Bracharenſi Archiepiſcopatu, cuius ſum diocelanus, quo conſtitutum eſt ne ad ſacros Ordines promouendus ſit aliquis, niſi beneficium habeat eccleſiaſticum, vel patrimonium, quorum vtrumque valoris ſit ducatorum 25, & ſaltem realiter, & cum effectu poſſideant.

9. Sed ſerupulum maximum mouent verba illa prædicti *cap. 2.* ibi, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiant, & alia ſimilia relata in *cap. 17. ſeſſ. 24. de reform. ibi*, quod quidem ſi ad vitam eius, cui conſertur honeſte ſuſtentandam, non ſufficiat, aduerbium illud, *honeſte*, idem ſignificat, quod decore, & laudat, & ſynonima cenſentur viuere decenter, commodè, congruè, competenter, vel honeſte, per doctrinam *Decij in cap. de monachis numer. 8. de præbend. ideo Concil. Trident.* non ſatis ſit ſi ordinandus habeat titulum pro victu non tamen talem, qui ſufficiat ad honeſte viuendum, quia tunc diceretur tantum habere titulum ad viuendum ſimpliciter abſque eo quod honeſte, vel decenter viueret, quia inter vnum, & alterum viuendi modum maxima conſideratur differentia.

10. Vel enim dicimus viuere commodè, vel viuere cum penuria, vel viuere ſimpliciter, vt ait *gloſ. in cap. 1. verbo abſque penuria, de ſtatut. regul. in 6.* quare attendendam eſſe qualitatem clerici decentem, & honeſtam, non ſuam in particulari videtur probabile, quaſi hodierna ſuſtentatio honeſta debeat eſſe reſpectu clericalis Ordinis, non vero qualitatis in particulari.

11. Et quoniam præſcripta certa quantitas non eſt, Episcopuſ ipſe arbitratuſ, argum. l. 1. & quæ ibi notantur, de iure deliber. *Menoch. de arbitr. caſu 216. numer. 12.* *Flamin. de reſignat. libr. 5. quaſt. ſuæ numer. 132. & 181.* *Ludou. Beja reſponſ. caſuum conſcientiæ part. 4. caſu 26. fol. m. di. 442.* *Hemig. in ſumm. libr. 10. cap. 17. §. 3. in commento lit. N.* *Nicolaus Garcia diſt. cap. 5. numer. 112. cum ſequent. Thom. Valaſc. allegat. iuris tom. 1. alleg. 35. Pzolin. diſt. §. 8. numer. 2.*

12. Episcopuſ vero, vt rectè arbitretur congruam ſummam pro huiuſmodi titulo concedenti, & neceſſario, complura debet ante atente rimari, nempe loci conſuetudinem, vt tenent *Archidia. in cap. ſi Episcopuſ num. 3. de præbendis in 6. Gemin. in cap. ſicut numer. 7. de ſuppl. negligentia Prælat. Anchar. in cap. 1. verſ. tertio poteſt quæri, ſub numer. 2. de præbendis in 6. Menoch. diſt. caſu 216. numer. 14.* item qualitatem cuiuſque ordinandi, per *gloſ. in cap. Episcopuſ verbo victu 10. quaſt. 2. Caputaq. deciſ. 6. incip. beneficiuſ numer. 2. part. 1. Rebuff. in praxi benef. rub. de reſcript. in form. pauper. numer. 2. quin ne tantum ſibi, ſed ſuis etiam ſatis ſit, vt per *Oyed. de incompatib. benef. part. 1. cap. 19. a numer. 22. poſt Sor. Nau. & alios Menoch. diſt. caſu 216. ſub numer. 13. Azori. inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 10. quaſt. 8. vbi ex-**

primit decentem beneficij valorem eam pertingere debere ſummam, quæ clerico ſuſtentando, ſibi, & ſuis, quin & pauperibus, ac peregrinis, & aduenis hoſpicio ſuſcipiendis, iuriſque episcopaliſ perſoluendis ſufficiat. O vtrum in noſtro regno ſeruaretur, multi enim ibi ad clericatum non aſpirarent, niſi in bonis habuerint, quæ ſufficiant ad clericalem Ordinem honeſte tractandum, & ſe commodè ſuſtentandum, ſed adeo tennes ibi conſtituuntur redditus pro faciend. patrimonio, vt nulli quamuis pauperiſ deficiat, cui forſan ſi deficeret, aliam ſequeretur viam, & victum, ad inſtar parentis, manibus quæret.

34. Si vero ſufficienti titulo beneficiali quis caret, haberet tamen tantidem patrimoni, quod beneficio adiunctum ſufficientem conſtitueret titulum, permitendum eſt ad ſacros Ordines promoueri: ita *Proſp. de Auguſtino & Quaranta in ſumma Bullar. verbo Ordo, verſ. circa 2. Pzolin. de poteſtate Episcop. cap. 36. §. 3. in fine. & §. 8. numer. 2. praxi episcop. part. 1. verb. diſmiſſorie verſ. 2.*

15. Circa titulum ordinandi edocet *Concil. diſt. capit. 2. vt pacifice poſſideatur*, quamobrem litigioſus titulus repelleret ordinandum, *Nauarr. in tract. de erat. notab. 23. num. 69.*

16. Ille vero dicitur pacificuſ poſſeſſor, qui nullam patitur iuriſ, vel facti controuerſiam in iudicio, vel extra, *Felin. in cap. cum Ioannes num. 33. de ſide inſtrum. Zabarel. in Clemen. gratia quaſt. 13. numer. 8. de reſcript. Deci. in cap. 19. & 20. de confirmat. utili, atque ideo, vt vnicuſ verbo complectar, is erit qui ſine lite poſſidet, nam text. videntem hoc verbo, pacifice, *Rebuff. exponit & dicit, hoc eſt, ſine lite, in tract. de pacificis poſſeſſ. numer. mihi 1065. verſ. quandoque, Guido Papæ deciſ. 85. incip. Curia gloſ. in Clemen. unica, verbo antea de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruſt.**

17. Litigioſum ergo beneficium ſit, & non pacificè poſſeſſum citatione, ſi ipſe iudex, & reuſ facti ſint certi de re ipla, pro qua conuenitur: ita *Myſinger. cent. 4. obſeruat. 26. Math. Coler. de proceſſibus execut. part. 3. cap. 11. numer. 19. Gail. lib. 1. obſervatione 74. Cardinalis Pure. deciſ. 329. libr. 3. Pini. deciſ. 459. numer. 5. cum ſequentib. Lancell. de attentatis part. 2. capit. 4. in præſat. numer. 3. & Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 2. numer. 34. & 35. Cabed. Luſitan. deciſ. 15. numer. 11. cum ſequentibus part. 2. Culd. Perena de empt. cap. 9. numer. 18.*

18. Si tamen circunducta ſit, non efficit litis pendentiam teſte *Aſſiſt. deciſ. 366. incip. in pleno conſilio numer. 14. & in conſtitutionibus Regni, ſi quem noſtrum numer. 4. Carau. ritu 121. poſt. numer. 1. nec ſi liſ cum falſo procuratore contrahatur Ozaſc. Pedam. deciſ. 144. Liſ autem nulla dicitur cum non adeſt iuriſdictio, Verall. deciſ. 47. part. 3.*

19. Litigioſa etiam dicitur reſ, quoties de eius dominio controuertitur in iudicio: non tamen conſtituit ipſam proprietatem litigioſam in poſſeſſione, quia liſ ſuper poſſeſſione non facit ipſam rem litigioſam, ſed ius poſſeſſionis, *gloſ. 1. in cap. 1. de confirmat. utili, vbi Deci. numer. 3. & 4. Butr. numer. 4. & Abb. numer. 5. Rot. Bonon. deciſ. 48. numer. 5. cum ſequent. Ozaſc. deciſ. 144. Cachetan. deciſ. 143. numer. 10. Ioleph. Ludon. Peruſina deciſ. 68. numer. 9. Rebuff. in tract. de pacificis poſſeſſoribus numer. 166. Menoch. de arbitr. caſu 202. numer. 18. Flamin. de reſignat. libr. 2. quaſt. 3. num. 52. cum ſequentibus.*

20. Sed ego ipſe non propterea inclinarem poſſe.

aliquem sacris Ordinibus donari ad titulum alicuius rei super cuius possessione mota fuit questio iudicialis, cum certum sit primum possessionem, deinde petitorium esse decidendum, iuxta cap. significauerunt, de testibus.

21 Ille vero, cui lis mota fuerit super aliquo praedio, domo, censu, aut redditu sui beneficii, utique pacificus dicitur possessor ex Rebuff. in tract. de pacificis possessor. numer. 168. ad instar illius qui beneficium detinens eiusque liberum habens curae exercitium, aliquam tamen fructuum portionem non percipit, dummodo maioris patris possessionem habeat iuxta gloss. verbo pacificus in Clement. gratia de rescript. & gloss. in cap. commissio de elect. libr. sext. Dec. in cap. 1. numer. 21. de confirmat. vtili, Zabur. in Clement. or. ij, qui, §. illi vero, numer. 9. de atate, & qual. quamobrem licere huic suscipere Ordines ad titulum dicti beneficii constat ex gloss. verbo pacificam in dict. cap. commissio, & ex gloss. fin. in cap. si tibi concessio, de prebend. in 6.

22 Dum firmant arctari ad promotionem infra annum, qui curata Ecclesiae plenum detinet exercitium, tum etsi nondum liberam possessionem, ac pacificam maioris partis fructuum adeptus sit, quod etiam tradunt Franc. in dict. cap. si tibi concessio, vers. & nota, sub numer. 5. vbi Gemin. vers. nota istam gloss. sub numer. 7.

Beneficii sub vocabulo quid comprehendatur in materia de qua agitur.

23 Vm supra dixerim oportere ordinandum habere titulum consistentem, vel in beneficio, vel in patrimonio, ac talem esse, qui sufficiat honesto victui, ipsumque pacifice ille possideat, restat modo ostendere, quae beneficii nomine continentur. Et ideo incipiendo dico ad titulum coadiutoriae cum futura successione posse quem promoueri, ut per Nauar. in tract. de orat. cap. 20. numer. 8. Salzed. ad Bernard. cap. 18. numer. 7. Moneta de optione cap. 4. quest. 8. numer. 169. Acosta de Andrada ad Bullam Cruciate quest. 75. Gonzal. ad reg. 8. Cancellariae gloss. §. 9. numero 6. vbi intelligit si ratione illius habeat congruam sustentationem, quem sic interpretatur Garcia de beneficiis part. 2. cap. 5. numer. 132. & requiritur quod sit perpetua, ut per Petr. Ledesm. in sum. p. 1. de sacram. Ordinis cap. 7. conclus. 1. dub. 2.

24 Sic etiam praxis admittit quem promoueri posse ad titulum beneficii consistentis in distributionibus quotidianis, quae licet non computentur in valorem beneficiorum, nec fructuum appellatione veniant iuxta Romae decis. 134. sine §. de prebend. in nouis, & decis. 766. alias 39. in antiq. in hoc tamen casu praedictae distributiones utique in valorem computantur, cum satis sit beneficiatum illarum causa non laborare inopia, ita Campan. dict. rub. 8. cap. 5. numer. 29.

25 Ad titulum vero Vicariae temporalis, & aliorum similium beneficiorum, seu capellaniarum amouibilibum, nemo potest ordinari, quia Vicarius temporalis titulum habere non censetur, ex text. in cap. constitutus, vbi Abb. numer. 5. de filiis presbyter. & ita tenet Marol. de irregular. libr. 4. cap. 15. numer. 4. quem refert & sequitur Campanill. in diuers. iuris Canonici, rubr. 8. cap. 4. numer. 8. in fine, quod etiam tenent Aloys. Ricci, in decis. Curiae Archiepiscopalis decis. 190. part. 2. & Homig. dict. capit. 17. §. 3. litera Q.

contrarium tamen imo huiusmodi Vicarium temporalem posse ad titulum huius vicariae ordinari sacris Ordinibus tenent Salzed. ad Bernardum capit. 18. numer. 8. ver. & earatione vicariae temporalis, Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. numer. 2. Gonzal. dict. gloss. §. 3. numer. 42. quorum resolutionem intelligerem, ea scilicet conditione ne ab ipsa vicaria temporali amoveatur, nisi habita alia prouisione, sicut etiam deputati ad capellanas, Hospitalia, commendas, seu quauis beneficia manualia, possunt promoueri; sed ab ipsis seruitiis amoueri non possunt, nisi habita alia prouisione, ex Flam. dict. quest. 4. num. 86. ac praxi noua episcopali part. 1. cap. 1. num. 45. in fine. Sed prima sententia verior, nec aduersa aliquo validiori nititur fundamento, nam verius est quod etiam Episcopus ordinauerit aliquem ad titulum vicariae temporalis, vel officij, quod non erat perpetuum, sed temporale, & amouibile, poterit nihilominus auferri, quia non potest praedecessor Episcopus assignare officium, quod alias est temporale, & remouibile in perpetuum Presbytero ordinato, & eo modo praedictum officium facere perpetuum, iuxta resoluta per Molin. de primogen. libr. 1. cap. 25. a num. 17. Gonzal. Mendez, & cancel. diuers. iuris argumentor. lib. 4. cap. 8. num. 8. & 9. optime Aloys. Ricci, in praxi fore ecclesiasticae decis. 396. in 1. edit. & resolut. 334. numer. 3. in 2. edit. vbi asserit, quod si quis de facto ordinetur sacris Ordinibus ad titulum Capellaniae ad nutum amouibilis, non ex hoc mutatur eius natura, seu qualitas, maxime si id fiat sine expresso patroni consensu, & citat Nicolaum Garciam de beneficiis parte prima capit. secundo numero 91. & 112.

26 Sic etiam non poterit quis ordinari ad titulum seruitij in aliqua Ecclesia, cui adscribatur, nisi tale seruitium sit perpetuum, dependens à voluntate Episcoporum, & ita intelligendi sunt Doctores, qui de hoc agunt, prout sunt Praxis Episcopalis, part. 1. verb. dimissoriae §. 5. dub. 1. Marc. Anton. Gemen. in Praxi Archiepiscopali, cap. 81. sub num. 2. Flamin. dict. quest. 6. num. 33. Vilar del Patronado de Calataind. part. 4. §. 3. numer. 22. Campanill. dict. cap. 4. numer. 14. Neque Brene Sixti V. Patriarchae Venetiarum concessum quod adducit Campan. vbi proxime, aliud comprobatur, quia est gratia specialis: quare ita resoluit Regin. de potestate Episcopi, cap. 26. §. 8. numer. 6. vbi refert Episcopum tantum posse ad titulum seruitij in ecclesia aliquem ordinare concurrentibus quatuor.

27 Primum, ut interueniat consensus Rectoris eius ecclesiae. Secundum licentiae, ac consensus Romani Pontificis, & hoc ad successorem. Tertium, ut ex seruitio Millarum, & diuinorum officiorum, & Eleemosynis à fidelibus elargiendis, habeat unde se sustentet. Quartum, ut ne inde amoveatur, vel discedat, nisi de beneficio competenter, aut pensione prouisum fuerit, vel ob delicta remotus.

28 Sic etiam non potest quis promoueri ad titulum de futuro, & ipse etiam certa, puta ad beneficium, quod quis spectat, seu ad quod est praesentatus, nominatus, vel postulatus, cum Concil. clare requirat titulum de praesenti habitum, & possessionem: Salzed. ad Bernard. capit. 18. numer. 6. Fr. Emman. in summ. tom. 2. capit. 15. numer. 10. Regin. dict. §. 8. numer. 3. in fine, Petrus de Ledesma in summ. part. 1. de sacrament. Ordinis, capit. 7. post §. conclus. Nicolaus Garcia dict. capit. 5. numer. 130. Quauis contrarium nempe posse quem promoueri non solum ad titulum beneficii iam quaesiti, sed etiam quaerendi

ex gloss. magna circa medium in cap. Ofus 61. distinct. teneant Majol. de irregul. lib. 4. cap. 15. numer. 3. sayr. de censur. lib. 4. cap. 14. numer. 19. Campanill. dict. cap. 4. num. 10.

29 Poterit etiam quis promoueri ad sacros Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines ad titulum beneficii, non obstante, quod non lucratur illius fructus, nisi post susceptum Presbyteratus Ordinem, ut decisum referunt Garcia, dict. part. secunda, cap. 5. numer. 110. Franc. Leo in thesaur. fori Ecclesiastici, cap. 39. numer. 22. Armend. in addition. ad recopil. legum Nauarr. a libro secundo, titul. 8. lege 1. de patrimonio clericorum, num. 11.

30 Obtinens capellaniam in capella Papæ, licet sit ad nutum amouibilis, potest ad illius titulum ordinari, prout resoluunt Nauarr. cons. 20. de tempor. ordinat. 3. ar. decis. 59. eodem titul. quos refert, & sequitur Alos. Ricci. in praxi fori ecclesiastici resolut. 329. in fine.

31 Coopatus in Collegium Seminarij, non potest ordinari ad titulum Seminarij, nisi ob causam inferuendi beneficio, quod forsan esset Seminario iniunctum: poterit enim ordinari sub certa assignatione fructuum in Seminario facta causa inferuendi beneficio iuncto Seminario, ut inferuiat, donec sibi prouisum fuerit de congrua sustentatione, ita referunt decisum Praxis Episcop. part. 1. verbo Seminarium, §. 6. Tel. Zech. de re pub. ecclesiastica, rub. de clericis, sub numer. 7. vers. 84. Salzed. ad Bernard. capit. 10. numer. 9. Flamin. de resignat. libro secundo, questione 6. numer. 32. Galet. in margarita casuum conscientie, verbo Ordo, penult. Armend. ubi supra num. 9. & 10. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepiscopali, capit. 81. sub numer. 2. Garcia dict. part. secunda, capit. 5. numer. 104. ubi in additionibus refert declarasse Gregorium XIII. clericos Seminarij non posse promoueri ad aliquem Ordinem sacrum, ad titulum ipsius Seminarij, nisi pro seruitio beneficij Seminario vniti, & tunc cum assignatione certi annui redditus, vnde sic promotus viuere possit, quæ tamen assignatio cessat postquam illi aliunde se æquè sustentare poterunt.

32 Iuste profecto Trident. synod. dict. cap. 2. fanciuit ne beneficium, ad cuius titulum quicumque promotus fuerit, ipse resignare valeat, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem casu minime tunc erit admittenda ipsa resignatio, nisi confito, quod aliunde viuere commodè possit ipse renuntians, & aliter facta nulla sit, iuxta verba Concil. in dict. cap. 2. ubi ob clausulam illam annullatiuam, si aliter fiat renuntiatio irrita erit, & ita decisum fuisse testantur Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. numer. 39. subiungens ita fuisse resolutum per Reg. Rom. in vna salamtina coram D. Orano de mense May ann. 1588. Alos. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decis. 314. in 1. edit. & resolut. 272. numer. 1. in fine, & numer. 2. in 2. edit. Nicolaus Garcia dict. cap. 5. numer. 217. ubi numer. 214. quod est nulla etiam in foro conscientie Campanill. dict. rub. 8. capit. 6. numero secundo. Petr. de Ledesma in summ. parte prima de sacrament. Ordinis, capit. 7. conclus. 10. Armend. ubi supra numer. 21. ubi numero vigesimo secundo, cum Garcia numer. 193. atque aliis decisum refert pro forma traditum esse, ut resignans teneatur facere mentionem se ad titulum illius fuisse promotum, adeo quod per acquipollens adimpleri non possit.

33 Nam facta resignatio de tali beneficio non fa-

cta mentione, quod ad illud fuit promotus, ultra quam quod sit nulla, ut supra ostensum est, resignanti competit actio spolijs; & fuisse declaratum à sacra Congregatione, & decisum in Reg. Rom. coram Illustrissimo Domino meo Cardinale Millino decima nona Nouembris 1602. in vna Aretina Plebs, referunt Praxis noua Episcop. lib. 1. capit. 1. numer. 44. vers. ampliare posset, pag. 53. Gonzales ad reg. 8. Cancellarie gloss. §. 5. §. 10. numer. 35. quia cum resignatio non teneat, ius non abdicatur à resignante, ut dicit Garcia dict. capit. 5. numer. 225. & in hac materia est bona sacra Rotæ Rom. decisio in vna Leodien. Canoniciatus S. Ioannis die Lunæ 28 Iunii 1621. coram R. P. D. Remboldo, quæ sequitur.

34 Domini dixerunt Canoniciatum esse adiudicandum Theodoro, quia ipse fuit de eo prouisus per obitum Balduini à Serenissimo Electore Coloniensi. vigore Indulti amplissimi, quod habet à Sede Apostolica.

Nec obstat quod dicitur dict. Canoniciatum vacasse per resignationem dicti Balduini ad fauorem Agidij, & non per ipsius obitum, quia dicta resignatio fuit nulla, ideoque nec ius quod prius habebat, fuit ab eo mediante dicta resignatione abdicatum, sed vacauit per mortem, Capit. q. decis. 215. part. 1. Card. Seraph. decis. 1498. numer. 8.

Quod autem resignatio fuerit nulla pater, quia fuit facta contra formam Concilij Tridentini, capit. 2. de reformat. sess. 21. ex quo non fuit in ea expressum quod Balduinus esset promotus ad titulum dicti Canoniciatus, prout in dicto capitulo expressè disponitur, & quod hoc casu resignatio sit nulla tradit Paris. de resignat. libro secundo, questione sext. numer. 36. & 39. Garz. de benefic. capit. 5. numer. 192. & seq. Gonz. ad reg. 8. gloss. §. 5. §. 10. numer. 35. & tenuit Rotæ in Aretina Plebs coram Illustrissimo Cardinale Millino, relata per eundem Garz. dicto capit. primo, parte prima numer. 438.

35 Nec obstat quod dictum sacrum Concilium decreuit quod dicta mentio fieret in resignatione ad effectum tantum ne clericus in opprobrium Ordinis clericalis mendicare cogatur, & cum huic inconuenienti satis fuerit prouisum mediante clausula, Confito quod resignans habeat aliunde, &c. in dicta resignatione apposita videatur dictam resignationem ob defectum dictæ expressio- nis non posse dici nullam eo quod forma potest adimpleri per acquipollens quando habetur effectus à lege desideratus; quia fuit responsum quod dictum Concilium, ut pinguius provideret, ne clericici vilo tempore in mendicitatem inciderent, non solum disposuit, quod resignationes non admitterentur, nisi confito, quod resignans haberet aliunde vnde commodè viuere potest, sed vltius decreuit, quod in resignationibus mentio fieret, quod resignans fuerit promotus ad titulum beneficij, quod resignat, ad hoc ut vincularetur ab eo à quo resignatio erat admittenda, si ita videretur patrimonium resignantis, quod alias potuisset distrahere perinde atque fuisset vinculatum, si ad titulum illius fuisset ordinatus, vnde non potest dici quod mediante dicta clausula Confito, &c. fuerit intentioni dicti Concilij satisfactum, quia ex duobus requisitis non sufficit alterum adimpleuisse, l. cum hi, §. si Prætor, & ibi gloss. ff. de transact. l. si heredi plures, ff. de condit. institut. Dec. consil. 433. numer. 6. Sarnen in reg. de public. resignat. quest. 8. numer. 2. Put. decis. 193. lib. 1.

36. Et imò cum dictum Concilium ulterius etiam procedendo annullet resignationes aliter factas, si- que contineat decretum irritans non potuisset for- ma ab eo tradita per aequipollens adimpleri, sed debebat seruari ad vnguem, *Aldobr. consil. 92. nu- mer. 27. libr. primo*, cum aliis per *Marescot. var. reso- lut. libr. 2. capit. 38. numer. 10.* & in terminis dicti capituli, quod non possit adimpleri per aequipol- lens firmat ex sententia Sacre Congregationis Il- lustrissimorum Sacri Concilij Interpretum, quam refert ad extensum *Garz. loco proxime citato; numer. 193. Gonzal. vbi supra, numer. 35.* & fuit di- ctam in dicta Aretina Plebis coram Illustrissimo Cardi- nali Mellino.

37. Non obstat quod Concilium non compre- hendit resignationes factas in manibus Papæ, quia hoc esset nimis restringere dispositionem dicti Concilij, quod loquitur generaliter de omnibus resignationibus, & propterea generaliter intelligi debet, maxime cum eadem ratio militet in omni- bus, nec subit causa dictæ restrictiæ, & quod lo- cum habeat etiam in resignationibus factis coram Papa, firmat *Garz. vbi supra numer. 193.*

Non obstat quod Constitutio Pij V. solum mandat apponi clausulam, *Constituto, &c.* quia non est correctoria decreti dicti Sacri Concilij, nec loquitur de beneficiis, ad quorum titulum resi- gnans est promotus.

Non obstat quod Papa in genere cogitare potue- rit, quod resignans esset promotus ad titulum be- neficij, quod resignat, quia Concilium, ut dictum est requirit pro forma quod fiat expressio dictæ qualitatibus, unde illa seruari debet ex allegatis, ultra quod Papa potuit etiam cogitare, quod resignans non esset promotus ad titulum illius beneficij eo ipso, quod sibi hoc non fuit expressum.

38. Non obstat quod saltem Canonatus reman- sit Sedi Apostolica affectus per appositionem ma- nus Pontificis, quia dicta affectio per appositio- nem manus non intrat quando resignatio est nulla, & per consequens beneficium vacat per obitum, & non per resignationem, *Achil. decis. 14. de resit. ffoliat. Rot. decis. 24 sub numer. 1. ut lit. pend. in non. & 419. part. 1. diuers. & decis. 570. numer. 8. vers. vel di- uersi cneniat, part. 1. in recent.*

Non obstat quod etiam quod resignatio sit nulla, tamen locus est affectioni, quando talis nullitas provenit culpa resignantis, *Garz. dict. tract. de bene- fic. part. 5. cap. 1. §. 2. numer. 170.* quia hoc procedit quando resignans est in culpa, quominus resignatio fortiaur effectum ob non implementum condi- tionis, nam tunc dicta conditio habetur pro im- pleta in præiudicium resignantis, & per conse- quens abdicatur Ius à resignante, & beneficium vacat in Curia, remanetque affectum, & reserua- tum, secus est quando resignatio fuit nulla de per se, & ex alia causa quam ob non implementum, tunc enim per huiusmodi resignationem non abdi- catur ius à resignante, ut bene per eundem *Garz. part. undecima cap. tertio numer. 217.* vbi exemplum adducit in resignatione simonica, per quam non abdicatur ius à resignante, etiam quod sit pura, & per consequens nec beneficium vacat, nec illud re- manet affectum, quia Papa non voluit providere, nisi in euentum in quem vacaret per resignatio- nem, & affectio non porrigitur ad vacationem di- uersam, ut in dict. decis. 570. numer. 8. part. prima in recent.

Vnde cum in casu de quo agitur resignatio non fuerit nulla ob non adimplementum, sed quia non fuit in ea seruata forma Concilij, merito non fuit ius abdicatum à resignante, & per consequens Canonatus vacauit per obitum, & non per resigna- tionem, neque, ut dictum est, remanuit affectus ex allegatis. Hæc in dict. decis. ad alia transeamus.

39. In minorib. Ordin. constitutus non ligatur dispositione text. in dict. cap. 2. imò potest benefi- cium resignare, etiam si non habeat aliunde, quo viuere possit, ita *Flamin. dict. quest. 6. numer. 178. Azor. institut. moral. part. secunda libr. 7. cap. 20. quest. 7. Fr. Emman. tom. 2. cap. 15. numer. ultim. Ste- phan. Gratian. dict. cap. 159. à numer. 9. Cenall. quest. 561. numer. 26. Garcia dict. capit. 5. numer. 203. Paul. Comitol. respons. moral. libr. 6. quest. 34. numer. 4.*

40. In sacris verò constitutus non potest vllò mo- do beneficium resignare, etiam si ad illius titulum non fuerit promotus, nisi aliunde habeat, unde commodè viuere possit, sancit *Pius V. in Con- stitut. quæ incip. Quanta Ecclesiæ Dei*, ibi, sed nec horum vllus sacro Ordine mancipatus, nisi re- ligationem ingressurus valeat vllò modo beneficium, vel officium ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari, quæ Constitutio, licet loquatur de resignationibus fac- tis coram Ordinario, habet tamen locum etiam in Curia, quia militat eadem ratio in proposito, prout de stylo Curia seruari testantur *Flamin. de resigna- tionib. lib. 3. quest. 14. numer. 3. & lib. 5. quest. ultim. numer. 176. Nicol. Garcia, dict. capit. 5. numer. 198.* quos refert, & sequitur *Alof. Ricci. dict. resolution. 27. in fine.*

41. In qua quidem Curia non admittitur resignatio alicuius in sacro constituti, nisi cum clausula, quod resignans aliunde habeat, unde commodè viuere possit, quæ clausula intelligitur de illa necessaria su- stentatione, quæ sine penuria sufficit, inspecta qua- litate personæ, & loci, ut fuisse in *Regia resolutum* dicit *Nicol. Garcia dict. cap. 5. numer. 207. & 208.* & in hoc plurimum tribuitur iudicij arbitrio, qui consi- derata qualitate personarum, locorum, & tempo- ris, iudicabit, ut per *Cenall. communium contra com- mun. quest. 561. à numer. 27. Menoch. de arbit. casu 216. numer. 12. & 13. Stephan. Gratian. dict. cap. 159. num. 15.*

42. Ex quibus colligo renuntiationem beneficij, ad cuius titulum, quis sacris fuit ordinatus, factam cum pensione sufficienti ad congruam sustentatio- nem non valere, nisi facta mentione, quod ad il- lius titulum fuit promotus: quia id traditum est pro forma, & indistincte annullatur resignatio aliter facta, ita decum esse tenet *Garcia dict. part. 2. cap. 5. numer. 215.* & refert etiam additio ad *Nauarr. consil. 4. de renunt. sequitur Regolin. de potestate Episcopi, cap. 26. §. 8. numer. 4.* & tenuit Rotam dict. Leodien. Quamvis contrarium teneant imò talem valere re- nuntiationem *Nauarr. dicto consil. 4. de renunt. in nouis.* sequuntur *Flamin. dict. libr. 2. quest. 6. numer. 41. Fr. Emman. tom. 2. summ. cap. 15. numer. 12. Campa- mill. dict. cap. 6. numer. 6.* ex ea scilicet ratione, quia tunc cessat finalis ratio, videlicet dedecoris cleri- calis, propter quam constat ex eo in textu Conci- lium vetuisse resignationem beneficij assignati in titulum cum suscepit Ordines; cessante enim causa finali, debet cessare & effectus, sicuti aliorum ductus auctoritatibus firmavit *Tiraquel. in tract. cessante causa, limit. 1. numer. primo*, & alij plures relati in libello de principis iuris litera C. num. undecimo.

Sed huic obiectioni ſatis reſponſum eſt ſupra in dict. decif. numer. 35.

43 Secundo colligo procedere in permutatione, quæ nulla eſt, non facta mentione, quod ad titulum beneficij permutati fuit ſacris Ordinatus, ex verbis Concil. dict. cap. 2. ibi, id vero beneficium reſignare non poſſit; reſignationis enim nomen ſimpliciter prolatum, complectitur illam quoque ex cauſa permutationis factam, Rebuff. ſuper reg. de inſirmis reſign. gloſ. 4. numer. 1. & ſ. ac propterea regulam præcitatam de inſirmis reſignantibus, & decedentibus infra viginti dies numerandos præſtito conſenſu vt inualidus ſit actus, habere etiam locum ſi ex cauſa permutationis fecerit, vt demonſtrant verba dictæ regulæ: & ſuccurrit ratio, quia, qui permutat reſignat, nam duo actus conſiderantur in permutatione, videlicet renuntiatio, & permutatio, vt inquit Boer. decif. 2. numer. 16. Ita tenent ac decifum referunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 10. à numer. 43. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 159. numer. 3. Reg. Romana apud Farin. decif. 614. in nouiſſ. Nicolau. Garcia, dict. cap. 5. numer. 218. & quod diſpoſitio Concilij habeat locum in permutatione, prout ſacra Congreg. declarauit 18. Iulij 1602. ait Stephan. Gratian. dict. cap. 159. num. 3. & in addit. ad decif. 189.

44 Per quam etiam dictum fuiſſe ait dict. numer. 3. quod permutans tacendo ordinationem, ac titulum tutus eſt in foro conſcientiæ, ſi illud, quod habuit ex cauſa permutationis, erat æquiualens, de quo etiam teſtatur Armendar. ubi ſupra num. 31.

45 Tertio colligo non procedere in priuationibus, & renuntiationibus inductis à iure, cum ſub dict. cap. 2. comprehendantur tantum reſignationes voluntariæ, prout decifum refert Nicol. Garcia dict. 5. numer. 219. & ſequent. Si tamen veniat priuandus per ſententiam beneficio, ad cuius titulum fuit ordinatus, eſt illi aliquid relinquendum vnde ſe alat, prout bene reſoluit Aloyſ. Ricci. in decif. Curia Archiep. Neapol. decif. 185. part. 1.

46 Quarto colligo, quod iurans reſignare beneficium, ad cuius titulum fuit promotus, vel procuratorem conſtituit ad reſignandum, & iurauit non reuocare, necum compelli minime poterit, vt cum effectu renuntiet, verum etiam procuratorem reuocare valebit, præmiſſa tamen abſolutione à iuramento, cuius quippe abſolutionis impetratio accedere debet, vt peccatum vitetur, non autem ad validandum actum reuocationis, cum citra abſolutionem ſit etiam valida reuocatio. Ita decifum referunt Flamin. dict. queſt. 6. numer. 43. Nicol. Garcia dict. cap. 5. num. 232. in 2. declar. Armendar. dict. loco numer. 29. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 7. capit. 25. queſt. 6. Vgolin. dict. cap. 26. §. 8. ſub num. 4. Campanil. dict. cap. 6. numer. 4. Aloyſ. Ricci. in praxi fori eccleſ. reſol. 272. numer. 2.

47 Beneficium igitur ad cuius titulum eſt facta promotio ſi reſignare velit ordinatus exprimendum eſt ad illius titulum aſſumpſiſſe Ordines, vt oſtenſum eſt, qua declaratione facta caueat ſuperior ne ipſam admittat, niſi antea ſibi conſtiterit illum habere vnde poſſit commodè ſuſtentari, quo non perquiſito, ſi acceptauit illam, non dubitatur validam eſſe, ſed ipſe tenebitur eidem miniſtrare alimentis, eo quod non caret culpa, & ita ſæpe decifum fuiſſe ipſas declarationes afferentes referunt Flamin. de reſignation. libr. ſecundo, queſtione ſext. poſt numer. 41. Aloyſ. Ricci. dict. reſolution. 272. numer. ſe-

cundo. Campanil. dict. capit. ſext. numer. tertio.

48 Quinto colligo fructus beneficij, ad cuius titulum fuit quis promotus, non poſſe hypothecari, nec obligari, quia ille, qui non poſteſt bona alienare, nec etiam poſteſt ea hypothecare, ſeu obligare, argum. l. vltim. Cod. de rebus alienis non alien. & quæ tradunt Pinel. in l. 1. C. de bonis mar. part. tertio, numer. decimo nono. D. Barboſa in l. 1. part. tertio numer. 39. ff. ſolutio mar. Rebello de obligat. iuſt. part. ſecunda libr. ſext. queſtione tertio numer. decimo quinto.

49 Tanta eſt enim decoris clericalis vis, & auctoritas, vt fructus beneficij obligare ex conuentione non liceat, nec etiam in ſubſidium aliorum bonorum in cauſam iudicati capere, & in illis executionem fieri, ſi clericus egeat, ac petitam ſummam, qua ſe alit, excuſare non poſſit, Abb. in capit. cum olim, il ſecundo, numer. 5. de reſtitution. ſpoliat. Franch. in capit. reprehendiſſibilis poſt numer. 21. de appellation. laſ. in l. commodatus poſt numer. 2. ff. de re iudic. Gail. libr. primo obſervation. 117. numer. 9. Si enim miles, qui ſub armata militia ſtipendia meruit, condemnatus, eatenus quatenus facere poſteſt, ſoluere cogitur, ex l. miles, ff. de re iudic. Sic & clerici iuxta gloſ. 2. in fine in dict. l. miles, cum militibus aſſimilentur in capit. 2. de poenis, lib. 6.

50 Et ideo clericus, qui iurauit ſe Titio ſoluturum mille cum peruenerit ad pinguiorum fortunam, & poſtmodum Episcopalem adeptus ſit dignitatem, non tenetur iam dictam perſoluere ſummam de fructibus Episcopatus, conſuluit Bald. conſil. 208. incip. ſuper prædicto, volum. 2.

Patrimonij ſub vocabulo quid veniat in præſenti materia.

52 **P**atrimonij vocabulo in hac re intelligitur, non ſolum quicquid ex patris bonis ſiſto obuenerit, verum etiam omne id, quod aliunde & quauis ex cauſa, illi delatum eſt; ex ea ratione, quia ſatisfit intentioni Canonum, & Concilij vnde cumque habeat victum, ne mendicet: ita Campanil. in diuerſorio iuris Canonici rub. 8. cap. 4. numer. 1. Vgolin. de poteſtate Episcopii cap. 26. §. 9. numer. 3.

53 Qui enim beneficium eccleſiaſticum ſufficiens non habet, patrimonium ſaltem idoneum habere debet, ad cuius titulum non omnis ordinandus eſt, niſi diſpenſatio episcopalis præcedat, per verba Concil. Tridentin. ſeſſ. 21. de reſ. cap. 2. ibi, patrimonium vero, vel penſionem obtinentes ordinari poſt hac non poſſint; nec ſemper conuenit hanc diſpenſationem elargiri, ſed ex cauſa, prout eiſdem Concilij verba clare demonſtrant, ibi niſi illi quos Episcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum; quare cum Concilium illic permittat Episcopis facultatem diſpenſandi cum aliqua prædictarum cauſarum, ſi illa deſt, ſublata debet eſſe prædicta poteſtas per reg. cum ceſſante de appellat. & firmat in propriis terminis Nauar. conſil. 14. numer. 2. de tempor. ordin. in nou. ubi refert ſe Pintia vidiffe negatam cuidam facultatem aſcendendi ad Subdiaconatum, ob defectum tituli beneficiæ, tamen habuiſſet patrimonium trium millium ſcutorum.

54 Quantitas patrimonij ad cuius titulum Ordi-

nem sacrum, quis suscepturus est, debet esse tanta, ut fructibus inde perceptis sustentari honeste ipse possit, ut insinuat *Concil. Tridentin. cap. 2. ut supra* a num. 8. circa beneficii valorem ad cuius titulum quis ordinari debeat, dictum est & semper arbitrio prudentis hoc relinquerem, de quo consule *Menoch. de arbitr. casu 380. v. golin. de potestate Episcopi cap. 26. §. 12. in princip. Jacob. de Grassis consil. 4. de temporib. ordinat. volum. 1. & de arbitr. Confess. lib. 2. cap. 49. Aloys. Rice. in praxi fori ecclesiast. dict. resolut. 271.*

55 Patrimonium super re immobili constitui debet, nam si super rebus mobilibus constituitur non esset satisfactum menti *Concil. Tridentin.* cum res mobiles facile vel extinguantur, vel consumantur: ita *Nauar. consil. 34. de temporib. ordinat. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 4. quest. 7. Grassis consil. 4. de tempor. ordinat. tom. 1. v. golin. dict. cap. 26. §. 10. num. 1. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decis. 315. in 1. edit. & resolut. 273. in 2. edit.* ubi etiam refert dictum non esse admittendum ad Ordinem sacrum, qui non habet patrimonium sufficiens si promissionem habuit de aliquo, quod suppleret, id quod de erat.

56 Ad titulum donationis alicuius potest quis ordinari, si ita Episcopus iudicauerit assumendum pro necessitate, vel utilitate Ecclesie, si donatio sit realiter vera, & non ficta, quae deinceps absque Episcopi licentia alienari non possit, donec beneficium sufficiens adeptus sit, vel aliunde habeat unde vivere possit: ita decisum referunt *Zeche. de rebus ecclesiasticis cap. de clericis sub num. 3. vers. 84. Campanill. dict. 8. cap. numer. 3. Nicol. Garcia de benef. part. 2. cap. 5. num. 79.*

57 Ordinatus cum patrimonio procedente ex donatione ficta, quando scilicet inter ipsos donatorem, & donatarium dictum est illam fieri pro forma, & ad apparentiam, non manet securus in conscientia, imò reuera tanquam ordinatus sine titulo, incurritur poenam suspensionis positam contra ordinatum sine illo, per *Constit. Sixti V. contra clericos male promotos, & docent. v. nald. in Candel. aureo in explicatione dict. Constit. notab. 14. spin. in speculo testamen. gloss. 18. num. 85. Petr. de Ledesma in summ. tom. 1. de sacram. Ordin. cap. 7. conclus. 6. difficult. 5. Carrill. in itinere ordinandorum sect. 2. cap. 2. num. 17. Viquez part. 3. tom. 3. diffut. 243. in fine.*

58 Vbi ait graue peccatum esse si ficto patrimonio vel beneficio ordinetur.

59 Si tamen pactum, & conditio in patrimonio ad sit de illo reddendo, cum ordinatus habuerit beneficium sufficiens, vel alias, unde vivere possit, nulla incurritur suspensio, cum non sit contra mentem, & dispositionem *Concil. Tridentin. in dict. cap. 2. prout resoluit Nicolaus Garcia dict. capit. 5. numer. 169.*

60 Vtrum autem habere dicatur patrimonium filius, qui amplum expectat ex bonis paternis maternis: & videtur dicendum quod sic; cum enim vivente patre quodammodo dominus videatur, §. *hac autem; & necessarij, ubi gloss. institut. de heredum qualitate*: & astimam patris, astimam filij existimetur gloss. in l. 2. C. qui etate lib. 10. *Alex. in l. suis, ff. de liberis, & posth. ubi Aleciat. numer. 10.* dicit quod validum est argumentum, pater est dives, ergo & filius, de quo etiam *Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. numer. 33. cum sequenti*, quibus fundamentis posse quem ordinari absque patrimonio, si ha-

beat patrem diuitem, resoluit *Surdus de alimentis, tit. 7. quest. 37. numer. 2.* Sed contrariam opinionem veriorum ducio: imò ordinandum non esse, quamvis haberet patrem diuitem, nihil assignantem pro victu, & portione, quia *Concil. dict. loco*, vult patrimonium verè obtineri, & non fictè, & ita melius hanc partem tenent *Flamin. dict. quest. 6. numer. 28. v. golin. dict. cap. 26. §. 9. numer. 3. Campanill. dict. rubric. 8. cap. 5. num. 3.*

61 Quamvis donatio inter patrem, & filium inualida sit, iuxta vulgaria iura, potest pater donare filio quod ad patrimonium sat sit, & donatio valebit, prout resoluit *Flamin. dict. quest. 6. num. 9. v. golin. dict. §. 9. numer. 4.*

62 Melioratio enim facta filio pro suscipiendis Ordinibus, etiam non interveniente traditione, erit irreuocabilis, iuxta l. 17. *Tauri*, quae nunc est, l. 1. tit. 6. lib. 5. nona recopil. in ea etenim veratur causa onerosa cum Episcopo, qui alias non ordinaret, nec de suo aleret, & sic post sacros Ordines susceptos, à parentibus reuocari non potest: ita *Com. in cap. Reynald. de testamentis, §. 2. numer. 7. Cifuentes, dict. l. 17. Tauri numer. 1. ubi Tides numer. 81. & 82. Luendan. respons. 17. in fine, Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 15. numer. 8. Gutier. practic. lib. 2. quest. 65. numer. 7. Matienf. dict. l. 1. gloss. 9. numer. 8. Azuea, in l. 10. numer. 31. tit. 6. lib. 5. recopil. Steph. Gratian. cap. 159. numer. 29. Campan. dict. rub. 9. cap. 6. numer. 10. in fine.*

63 Si filius velit promoueri, parenque nolit iustum ei patrimonium constituere: potest filius genitorem constringere iuris remediis, ut illud sibi assignet. Confirmatur ex eo quia argumentare licet à matrimonio carnali ad spirituale per cap. inter corporalia de translat. *Præf. l. sancimus, C. de sacros. Eccles. cum citatur in libello de principis iuris, lit. A, num. 188.* Sed cum uxorem ducere intendit, illum potest cogere, ut sibi constituat donationem propter nuptias in dotis recompensam, l. final. *C. de dotis promiss. Gulielm. Benedict. in cap. Reynautius, verbo dotem, quam ei dederat*, ergo similiter poterit cogi, ut donationem faciat filio suo pro Ordinibus suscipiendis, & suo matrimonio spirituali: ita hanc opinionem tenent *Luendan. respons. 17. numer. 4. Sanch. de matrim. lib. 4. diff. 26. sub num. 7. Campanill. dict. rub. 8. capit. 5. num. 14. latè Mare. Anton. Genues. in practicab. Ecclesiasticis, quest. 624.*

64 Quæstio est in hac materia satis controuersa, vtrum donatio pro suscipiendis Ordinibus filio simpliciter facta conferri debeat, seu imputari in legitimam: partem negatiuam in hac quæstione semper libenter amplexus fui, ex eo quia huiusmodi bona non erant liberè assignata, ut de illis posset ad libitum disponere, quod requiritur in legitima, *Crauet. consil. 136. incip. de anno.*

65 Tum quia huiusmodi bona sunt data loco alimentorum, & ad supportanda onera matrimonij spiritualis, cum certum sit fructus filio datos loco alimentorum, & ad supportanda onera matrimonij, quia pauper, & non habet aliunde, unde se aliat, non esse conferendos, ut per *Gama. Licit. decis. 140. num. 3. & decis. 164. & decis. 310. numer. 13. Surd. de alim. tit. 8. quæstione 57. numer. 2. & tit. 9. quæstione 34. in princip. Al. olim. de instit. tract. 2. diffut. 308. vers. Gama. Thom. Palasc. allegat. iuris tom. 1. alleg. 59. nu. 10.*

66 Sic etiam cum huiusmodi bona donata pro suscipiendis Ordinibus non possint vendi, nec alienari, sequitur, quod non debent conferri, prout

in expenſis factis pro doctorando filio reſoluunt Perez l. 8. tit. 2. lib. 1. pag. 48. & tit. 7. lib. 5. Ordinarum pag. 206. Rebuff. de priuileg. ſcholarium priuileg. 55. numer. 3. Valaſc. de parit. cap. 13. numer. 175. Bonacina de contradiſt. diſput. 3. quaſt. 6. puncto 6. §. unico. numer. 17.

67 Et in datis pro ingredienda militiſia reſoluunt idem Valaſc. diſt. cap. 13. numer. 60. & 61. & plures relati à Flores de Mens ad Gam. deciſ. 140. in princip.

68 Et in datis ad conſequendam dignitatem firmanant Rebuff. priuileg. 55. numer. 1. & in expenſis factis à patre, vt filius nanciſceretur aliquod beneficium eccleſiaſticum tenent Gutier. practice. libr. 2. quaſt. 65. numer. 10. Marc. Anton. Genuenſ. in practice. eccleſiaſt. quaſt. 657.

69 Quare fortiſſimi ratione idem tenendum eſt in donatis pro ſuſcipiendis Ordinibus, quæ nullo modo in legitimam eſſe imputanda tenent Anton. Gomez l. 29. Tauri numer. 21. vbi Telo numer. 16. & Valaſc. de Auenan. gloſ. 3. numer. 8. Duen. regul. 222. numer. 3. Garcia regul. 95. numer. 6. Polidor. Ripa obſeruat. 234. Roj. de ſucceſſionib. capit. 7. à numer. 46. Argued. l. 10. numer. 29. & 30. tit. 6. libr. 5. noua recopil. Matienſ. l. 3. gloſ. 2. numer. 14. tit. 8. eodem lib. ſpin. in ſpeculo teſtament. gloſ. 18. à numer. 66. Quintanaduen. eccleſiaſticon. part. 2. libr. 3. ad finem. Aloyſ. Ricci. in praxi ſoci eccleſiaſtici. deciſ. 594. in 1. edit. & reſolut. 522. in 2. edit. Cenall. communium contra communes. quaſt. 682. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 159. à numer. 31. Mendez de Caſtro. in l. cum oportet. numer. 165. C. de bonis. quæ liberis. C. l. Pereira in l. ſi curatorem. verbo Leſis. numer. 103. & 132. & quaſtionum forenſ. in commentar. ad §. Sed hæc. part. 2. numer. 48. verſ. ex quo inſtit. de inoffic. teſtam. Campanil. in diuerſ. iuris Canonici. rub. 8. capi. 6. numer. 11.

70 Quamuis contrarium, imo donationem pro ſuſcipiendis Ordinibus filio ſimpliciter factam conferri debere, ſeu imputari in legitimam teneant infra citandi, ex eo tantum fundamento, quod ſcilicet donatum filio non conſumitur in adptione Ordinum: ſed datur, vt illud poſt ſuſceptos Ordines habeat ob ipſius alimenta, & congruam in eo ſtatu ſuſtentionem, & quamuis non ſit alienabile, eſt tamen tranſmiſſibile ad hæredes; cui fundamento facile reſpondendum eſt, quod huiusmodi bona ſic donata ſuccedunt loco alimentorum, ne ſcilicet ordinandus egeat, prout inſinuat Concil. Tridentin. in diſt. cap. 2. & ita non ſunt conferenda, prout fatentur Doctores, nemine diſcrepante, & nihil intereſt, quod ſint tranſmiſſibilia ad hæredes, cum hoc in præſenti caſu non requiratur, ſed ſolum ſufficiat, quod non poſſint alienari, quia iura, quæ id requirunt habent locum, quando res non poſſent alienari ex prohibitione inſerta in ipſa re, at vero in noſtro caſu huiusmodi bona non poſſunt alienari ex prohibitione ipſius rei, ſed perſona, quæ quidem incapax eſt tranſmittendi, & alienandi, cum in ipſis conſiſtant alimenta ſua, & ideo non eſt tuta, nec iuri conſona, aut æquitati reſpondens opinio hæc contraria, quam ſequuntur Cou. in cap. Reynaldus de teſtam. §. 2. numer. 7. Ayora de partitionib. part. ſecunda. quaſtione 13. Auenan. reſponſ. 17. Perez l. 4. tit. 12. lib. 3. Ordinarum. Fr. Emman. in ſumm. tom. 2. cap. 15. numer. 8. Salzed. ad Bernard. capit. 18. numer. 16. Petr. de Ledefma in ſumm. part. prima de ſacrament. ordinis. cap. 7. conſuſ. 6. ad finem. Monoch. de ſucceſſionum creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. numer. 44. Gutier. practice. libr. 2. quaſt. 65. Molin.

de inſtit. tract. 2. diſput. 238. & diſput. 241. ad finem. Nicolaus Garcia. diſt. cap. 5. numer. 159. Valaſc. de parit. cap. 13. numer. 77. cum ſequentib. Marc. Anton. Genuenſ. in practice. eccleſiaſtici. quaſt. 625. Prolin. de poteſtate Episcopii. cap. 26. §. 9. in fine.

71 Patrimonium hoc ſuper rem certam conſtituendum eſt, itaut ſciri debeat, an ad ſuſtentionem clericum ſufficiens ſit, vt tenet Concil. Tridentin. diſt. capit. 2. Sed ſi res incerta ſit, id ſciri minime poteſt, vt per ſe patens eſt: vnde nullus poteſt promoueri ex indultia ſua, vel honeſto labore, quod ſit Muſicus, Magiſter Grammaticæ, Pictor, aut alterius licite profeſſionis, ex qua tantum quærit, quod ſit ſufficiens ad ſuſtentionem vitæ, ita deciſum reſerunt Armend. in addit. ad recopil. legum N. uarræ lib. 1. tit. 8. l. 1. de patrimon. clericorum. numer. 18. Nicol. Garcia. diſt. cap. 5. numer. 126.

72 Sic etiam non poterit qui ordinari ad titulum literaturæ, quantumcumque ſit literis gradu, & collegio inſignis, prout tenent Salzed. diſt. capit. 18. numer. 7. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiep. Neapol. cap. 81. numer. 1. Petr. de Ledefma diſt. cap. 7. ante ultimam conſuſ. Fr. Emman. diſt. capit. 5. numer. 128. vbi reſert ita cenſuiſſe Sacram Congregat. In Concil. Viſibonen. decretum fuit promouendos ad titulum literaturæ, iuſſit Sanctiſſimus deſeri, & dicitur daturum Breue Card. Portugalia, vt ſolos Doctores in iure Canonico, vel Theologia poſſit ipſe Cardinalis præuio examine à ſe facto promouere ad ſacros Ordines ad hunc titulum literaturæ in qua re ſuam grauatur conſcientiam. Sed his non obſtantibus veriorem opinionem eſſe putarunt ſas eſſe ad ſacros Ordines aſſumere virum literis inſignem, & collegio illuſtri coopratum, vel gradu licentiatuæ ornatum, honeſtiſque moribus probatum, quamuis titulo careant, quia habet vnde ſe poſſit ſuſtentari, ac loco patrimonij, ſiue beneficii, illi eſt titulus, quo ſine dedecore decenter viuat, & facile valeat beneficium, ac dignitates obtinere; & ita hanc opinionem tenet, & ſecundum illam iuriſperitos, ac Theologos doctos conſultos reſpondiſſe reſert Henric. in ſumm. libr. 10. capit. 17. §. 4. in comm. litera G. Vega in ſumm. part. prima. capit. 57. caſu 1. Fr. Emman. diſt. capit. decimo quinto. numer. 15. Gonzalez ad regul. 8. Cancellaria. gloſ. 4. numer. 36. vbi dicit ita conſueuiſſe, Campanil. diſt. rub. 8. cap. 4. numer. 6. Attamen primum verius ipſa Concilij conſtitutio aperte inſinuat ſeſſ. 21. de reformat. capit. 2. dicens, ne quis deinceps clericus ſecularis quamuis alias ſit idoneus moribus, ſcientia, & arte ad ſacros Ordines promouetur, niſi prius legitime conſlet cum beneficio eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat pacifice poſſidere, quibus verbis tota tollitur dubitatio, & ego agnouit familiariter virum inſignem in hac Curia etiam in Hiſpania habentem annuam penſionem triginta ducatorum auri de Camera, quem Illuſtriſſ. Vrbis Vicarius ad titulum literaturæ Ordinare non iuſſit propter dicta Concilij expreſſa verba, quæ vt reſpondit, id non permittunt.

73 Ille autem qui beneficium non retinet, nec patrimonium, aut donationem, poteſt cum penuria Sacerdotum exiſtit, ad ſacros Ordines promoueri, dummodo addit, qui ei ſpondeat neceſſaria ſubminiſtraturum: ita per ſacram Congreg. deciſum eſſe reſerunt Flamin. de reſign. lib. 2. quaſt. 6. numer. 11. Armend. diſt. loc. num. 2. & 30. Campanil. d. cap. 4. num. 6.

74 Ad titulum pensionis Ordine sacro initiari quis potest, ut tenet *Concil. Tridentin. dist. capit. 2.* dummodo ad honeste ipsum sustentandum sufficiens sit, prout de beneficio, & de patrimonio supra dixi, & resoluit *Regolin. dist. capit. decimo sext. §. 14.* ad huiusmodi tamen pensionis ecclesiastica titulum ordinari non possunt, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit alimendos pro necessitate, vel utilitate Ecclesiarum suarum, iuxta *dist. capit. 2.* prout decusum testatur *Armen. dist. loco numer. 3.* ubi numer. 4. refert non expedire, ut ad titulum patrimonij quis ad sacros Ordines promouetur, nisi certi fructus ad honestam promouendi sustentationem sufficienter super certis redditibus fuerint in forma legitima, & valida assignati.

75 Bona hæc, ad quorum titulum fuit, quis ordinatus, alienari non possunt sine licentia Episcopi, ut habetur in *dist. capit. 2.* ibi, atque deinceps sine licentia episcopali alienari, aut extinguere, vel remitti nullatenus possit; quæ verba inducunt nullitatem actus ipso iure, propter aduerbium illud, nullatenus, quod tollit omnem potentiam alienandi, ex *glos. in Clem. 1. verbo nullatenus, de sequest. possess.*

76 Et resolunt *Grat. discept. forens. cap. 159. numer. 18. Cenall. communium contra communes quest. 527. numer. 10. & quest. 900. numer. 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. ultim. numer. 65. Sanchez. de matrim. lib. 6. disp. 32. numer. 7.*

77 Etego ipse refero alios quamplures in dictione 192. num. 4. quo fundamento liquido constare alienationem patrimonij, aut extinctionem pensionis subsequenter promotionem, esse inuallidam ipso iure concludunt *Nau. consil. 17. numer. 2. & 4. & consil. 21. numer. 2. de temporib. ordinat. in nouis, Flam. dist. quest. 5. numer. 1. & 35. Campanill. dist. rub. 8. cap. 6. num. 8.*

78 Et quoniam alienatio nomen generale est & complectitur alienationem quacumque ratione factam, cap. nulli licet, de rebus Ecclesie non alien. ultim. C. de rebus alienis non alien. igitur amplia primo, ut procedat etiam in venditione. Quamvis autem non defuerint, qui contrarium asserere ausi fuissent ob *glos.* quæ illum vendere posse absolute responderet in cap. tuis quæ iomb. verbo congrue, in fin. de prebend. prout sunt multi relati à *Cenall. quest. 527. numer. 1.* tanquam rem habere ipsam videatur, dum pretium habet, ex sententia *Caj in l. quia pretio ff. de usufructu*, tamen verior est prima resolutio, cum huiusmodi patrimonium expresse fuerit assignatum in titulum, nulla habenda est consideratio illius rationis, quod pretium succedat loco rei, eo quod facilius consumitur pretium, quam res immobilis, cum pecunia sit inter res, quæ seruando nequeunt conseruari, l. 1. §. sui quæsitum ff. ad Trebell. & nostram sententiam hoc fundamento post alios, quos citat, tenet *Campanill. dist. rub. 8. capit. 6. numer. 7.*

79 Secundo amplia in promissione de vendendo, quæ appellatione alienationis continetur, vide *Tiraq. de retractat. tit. 2. ad finem numer. 30. Bellac. tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 34. num. 339. pag. 583. Menoch. consil. 1. numer. 230. Valasc. consult. 77. numer. 7. D. Barbosa in l. 1. ff. soluto matrim. par. 3. num. 57. Cald. Pereira de extinctione emphit. cap. 3. numer. 36. & cap. 16. numer. 84. & de emptione, cap. 8. numer. 5. & cap. 13. numer. 11. Stephan. Gratian. discept. forensium, cap. 115. numer. 15.*

80 Tercio amplia in transactione, si patrimonium dimittat, ex resolutis per *Cal. Pereira de resolutione Emphitenfis cap. 9. numer. 36.*

81 Quarto amplia in diuisione ipsius patrimonij ex citatis à *Gama Lusitania decif. 300. numer. 4. Valasc. consult. 53. numer. 4.*

82 Quia prohibitus vendere censetur prohibitus diuidere ex *Tiraquell. ad leges comm. glos. 5. num. 216.*

83 Quinto amplia in permutatione, quia prohibitus alienare non potest permutare, *Tiraquell. de retract. lig. §. 1. glos. 14. numer. 30. Cal. Pereira de emptione, cap. 8. numer. 26. & 27. & in nostris terminis Stephan. Gratian. dist. cap. 159. numer. 3. Gonzalez ad regul. 8. Cancellaria, glos. 5. §. 10. numer. 53. cum sequenti Farinac. in Rot. Roman. decif. 614. in nouissimis.*

84 Sexto amplia in datione in solutum, ex citatis per *Tiraquell. de retract. lig. §. 1. glos. 14. numer. 2. Menoch. de arbit. cap. 171. numer. 51. Vin. tom. 2. communium opin. lib. 8. tit. 27. numer. 29. vers. & quia, & lib. 4. tit. 26. numer. 155. vers. 2. Mascard. de probat. consil. 1142. numer. 14. Gutier. practice. lib. 2. quest. 157. Cald. de resolutione emphytenfis cap. 5. numer. 47. & de empt. cap. 8. num. 26.*

85 Septimo amplia in hypotheca, prout resoluit *Aloys. Ricci. in decisionibus Curie Archiepiscop. Neapolit. decif. 212. part. 2.*

86 Qui enim non potest alienare, nec etiam poterit hypothecare, seu obligare, prout ex l. ultim. C. de rebus alienis non alienandis, resolunt *Pinel. in l. 1. C. de bonis maternis part. 3. numer. 19. D. Barbosa in l. 1. ff. soluto matrim. part. 3. numer. 39. Rebell. de obligat. iustitie, part. 2. lib. 6. quest. 3. numer. 15.*

87 Octauo amplia, ut non tantum huiusmodi patrimonium alienari prohibeatur, sed nec præscribi tempore ordinario, prout supremo Lusitanie Senatu iudicatum fuisse refert *Melech. Plebs eiusdem senatus dec. 19. num. 12. tom. 1.*

88 Questio est in hac materia, an valeat alienatio, seu renuntiatio patrimonij, ad cuius titulum, quis sacris fuit ordinatus, facta sine licentia Episcopi, si tunc habet beneficium, seu alias vnde commodè viuere possit: in qua questione videtur respondendum prædictam Episcopi licentiam, in euentu de quo agitur necessariam non esse, nam *Concil. dist. capit. 2.* solum statuit, quod deinceps sine licentia Episcopi patrimonium alienari non possit, donec aliunde habeat, vnde viueret; atque adeo cum aliunde habeat, non videtur prohibita talis alienatio, cum dictio illa, donec, sit restrictiua temporis, habeatque naturam suspensiuam, ex notatis per *Cassano in consuetud. Burgundie rub. 6. §. 6. numer. 8. pag. 219. Menoch. consil. 151. numer. 40. & consil. 166. numer. 1. Surd. consil. 186. numer. 15. & consil. 319. numer. 16. Cenall. quest. 806. numer. 35. Bertaz. de clausul. instrum. claus. 15. glos. 4. numer. 1.*

89 Deinde prædicta dictio, donec, habet in se temporis reuolutionem, & intercapedinem, itaut dato beneficio, vel alio, ex quo promotus ad Ordines sacros viuere commodè possit, alienare non prohibeatur patrimonium ad cuius titulum fuit ordinatus, nec ad hoc requiri licentiam Episcopi, tenent *Flamin. dist. questione sexti, numer. 16. Cenall. quest. 527. numer. 8. & quest. 561. a numer. 22. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 159. numer. 14. Azor. institut. moral. part. 2. libr. 3. cap. 4. quest. 3. Nicol. Garcia dist. cap. 5. num. 186.*

70 Licet hæc opinio recepta ſit, contraria tamen validioribus nitiſur fundamentis, nec illis deſtituta apud me eſt, ex eo quia ſi huiusmodi ordinatus, dum habet victum aliunde, poſſet ſine licentia Episcopi patrimonium alienare, & victu carens, nec cum licentia illud poſſet diſtrahere, nullius eſſent effectus verba illa *diſt. capit. ſecundi*, ſine licentia Episcopi, imo fruſtratoriæ addita diceremus, contra vulgare axioma, quod in legibus nullum verbum iudicatur ſuperfluum, & merito hanc opinionem tenent *Quintan. eccleſiaſt. libr. tertio, numer. 72. Cened. pract. & canon. queſt. libr. primo, queſtione undecima, numer. 9. Vgolin. diſt. capit. vigeſimo ſexti. §. 13. numer. 4.* dicens patrimonium alienari non poſſe, nec valere alienationem, ſine Episcopi licentia, etiamſi tunc haberet unde ſe ſuſtentare poſſet, niſi ubi notorium eſſet ſufficiens eſſe, tunc enim ſine Episcopi licentia alienationem fieri poſſe cenſet, licet tutius erit, ut in quem alienatio facta eſt cum licentia Episcopi id habeat, ſi enim contingeret profundere, quod deinceps acquiſiuit clericus admitteretur ad patrimonium prius habitum, indiſtincte tamen ſequitur *Campan. diſt. rubr. 8. capit. ultim. numer. 9. verſ. & obuiam*, prope finem, ubi pro declaratione verborum Concilij dicit duo eſſe concurrentia in patrimonij alienatione, alterum quod alia res ſubrogetur pro decenti victu, alterum quod Episcopus cognoscat, & comperto ita eſſe aſſentiat: explicationem igitur illorum verborum (atque illa deinceps ſine licentia Episcopi alienari) ita eſſe faciendam dicit, atque illa deinceps etiam cum licentia Episcopi alienari, &c. vel non poſſint ſine licentia donec, &c. cum duæ negationes aſſerunt voluerit dicere Concilium, ut poſſint cum licentia, quando beneficium eccleſiaſticum, &c. nam dictio illa, donec, reſtringit viſque ad illud tempus, ergo eo elapſo permittit ex tunc. ſingulari in l. generaliter, ff. de decurſion.

91 Bona patrimonij, ad cuius titulum fuit quis Ordinatus, habent privilegia, quæ conceduntur à iure bonis eccleſiaſticis, ita poſt *Bal. & Deci. ſtephan. Gratian. diſcept. forenſ. capit. 159. numer. 27. Menich. remed. 15. recap. numer. 21.* & ſaltem interim, quod non extinguitur per ademptionem beneficij eccleſiaſtici *Cenal. quaſt. 527. numer. 4. Azuvedo l. 1. numer. 9. titul. 4. libr. 1. nota recap. ſpin. diſt. gloſ. 18. numer. 72.* quos refert, & ſequitur *Cened. pract. queſtion. libr. 1. queſt. 11. numer. 9.* teneri tamen clericum de eis ſolvere decimam reſolvit *Aloſ. Riſci. in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 605. in 1. edit. & reſoluit. 529. in 2. edit.* non tamen pro collectis eſſe obligata late probat *Mar. Antonin. variar. reſolution. libr. 1. reſoluit. 88.*

S V M M A R I U M.

- 1 Sixtus V. quas pœnas imponat contra promouentes aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo oſtenditur.
- 2 Clemens VII. Sixti V. Conſtit. reſtrinxit, & reduxit ad terminus iuris communis, ac Conſtit. Pij II. & Concil. Trid.
- 3 Ordinantes ſine titulo de iure tenentur providere ordinato de ſufficienti beneficio, illique interea ſubminiſtrare viſta neceſſaria.
- 4 Etiamſi Ordinatus haberet patrem diuitem, qui nihil illi aſſignauit pro victu, aut ſua portione.
- 5 Pater viuens ſilium alere conſtringitur.

6 Filius poteſt patrem compellere ad ſibi præſtandos ſumptus & expenſas in ſtudio.

7 Pater tenetur ſilio omnes expenſas uſque ad gradus ademptionem ſubminiſtrare, qui de eius licentia incipit poſterioribus Muſis operam nauare.

8 Expenſæ cauſa ſtudy factæ veniunt appellatione alimenterum.

9 L. de bonis, ff. de Carbon. edicto, & l. legatis, ff. de alim. & cibarij legatis componuntur.

10 Episcopus tenetur ordinato à ſe ſine titulo conferre beneficium, atque interdum alimenta elargiri, etiamſi talis ordinatus haberet patrem diuitem, qui poſſet iuſte alimenta denegare.

11 Episcopus tenetur providere illi, cuius titulum ad quem promotus fuit, chaſmate, vel alluione perijt.

12 Pater qui patrimonium ſilio aſſignauit tenetur de altero providere ſi primum conſumpſit ſilium.

13 Pater qui dotem ſilia conſtituit, ſi illa amittatur, tenetur aliam iterum ei conſtituere.

14 Episcopus beneficium pro patrimonio alicui concedens, & ad illius titulum ordinans, ſi poſtea euineatur an de altero tenetur providere? diſcutitur.

15 Donatarius aduerſus donatorem de euicitione agere non poteſt.

16 Donator tenetur de euicitione, ſi expreſſe promittat ſe velle de illa teneri.

17 Donata bona, ut qui ad ſacros Ordines promouetur dicuntur quaſi quædam ſpiritalis merces, & præmium pro ſeruiſijs exhibendis.

18 Donatio ob cauſam inſinuari non debet.

19 Donatio cauſa dotis, vel contemplatione matrimonij non inſinuatur, nec ex cauſa ingratiſtudinis reuocatur.

20 Episcopus tenetur ſupplere titulum ordinato habenti illum, ſed non ſufficientem.

21 Capitulum ſede vacante, vel eius vicarius literas dimiſſorias concedens ad Ordines ſacros non habet, unde viuere, tenetur illi providere prout Episcopus.

22 Episcopus tenetur providere Ordinatio à ſe ſine titulo, quamvis illum ſolum promiſiſſet ad Ordinem Diaconatus, vel Presbyteratus, ſi antea ſine illo promotus fuerat.

23 Episcopo promouente mortuus tenetur eius ſucceſſor, aut ſede vacante Capitulum, ſi tali promotioni non reſtitit.

24 Pœna quæ incurritur ab ordinato ſine titulo.

25 Concil. Tridentin. ſeſſ. 21. de reformat. cap. ſecundo ſecundum primam opinionem immouat pœnas capit. neminem, & cap. ſanctorum 70. diſtinct. & cap. cum ſecundum, de præbend. cum diſtinctione.

26 Immouat, iuxta ſecundam opinionem, pœnam ſuſpenſionis, de qua in diſt. cap. neminem, & in diſt. capit. ſanctorum.

27 Immouat tandem, ſecundum tertiam & receptam opinionem, pœnam diſt. cap. cum ſecundum.

28 Suſpenſus fieret ordinatus ab Ordine ſuſcepto, & ordinator à collatione per triennium ſi conueniant ſuper non petendis poſtea alimentis, vel rebus donatis pro titulo ſuorum Ordinum.

29 Cap. pen. de ſimonis, & cap. per tuas cod. tit. intelliguntur.

30 Ordinatus cum pacto, & conditione de reddendo patrimonio ſibi donato non incurrit ullam pœnam, ſeu ſuſpenſionem.

31 Donans patrimonium alicui recte poteſt opponere conditionem de reddendo cum ordinatus habuerit beneficium ſufficiens, vel alias unde viuere poſſit.

32. Patrimonium post ordinationem dans vel alienans, quammis peccet mortaliter, & castigari possit per Episcopum, nullam incurrit suspensionem.

33. Religiosi, siue clerici Regulares, more Regularium in communis viventes, qui nunquam, seu non nisi ad certum tempus professionem emittunt, si ante professionem se faciunt promovere ad Ordines sacros absque titulo beneficii ecclesiastici, seu patrimonii, fiunt suspensi ipso iure ab executione Ordinum, & si in illis ministrant, irregularem incurrun.

34. Excipiuntur Patres Societatis Iesu.

EPISCOPVS ALIQVEM
sine titulo promovens, & sic
promotus, quas penas
incurrat.

ALLEGATIO XX.

1. **S**. D. Sixtus V. felix memoriae in sua constitutione, quam edidit contra clericos male promotos, de qua alibi dixi, ordinatorem sine patrimonio à collatione quorumcunque Ordinum, atque etiam ipsius tonsurae, & ab executione omnium munerum Pontificalium, eo ipso suspensum, atque ab ingressu Ecclesiae interdictum declarat, & promotum ab executione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuo suspensum pronuntiat.

2. Postea vero Clem. VIII. anno Incarnationis Domini 1595. pridie kalend. Martij Pontificatus sui anno quinto, qui à natiuitate Domini est 1596. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostol. potestatis plenitudine, sua perpetuo valitura Constitutione, supradictam Constitutionem Sixti V. ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitut. Pij Papa II. quae incip. Cum ex sacrorum, & ad dispositionem decretorum s. Concil. Trid. restrinxit, & reduxit: necnon censuras, & penas in eadem Sixti Constitutione contra quoscunque (præterquam contra simoniace ordinales, & ordinatos, infictas, quas voluit in suo robore permanere) moderatur, & aboleuit, quam Constitutionem Clem. adducit sayr. de censuris, lib. 4. cap. 17. ad finem, & de ea meminerunt Fr. Eyman. quest. regul. tom. 1. quest. 20. ar. 13. Gonz. gl. ad reg. 8. Cancell. glof. 15. num. 128. & post P. Sot. Nicol. Garcia de beneficij par. 2. cap. 5. num. 70. Quare tam contra ordinatores, quam ordinatos vigent hodie pœna à iure statuta, de quibus infra.

3. Aduersus ordinatores sine præfato titulo de iure stat pœna constituta in cap. cum secundum de præbend. ut teneantur providere ordinato de sufficienti beneficio, illique interea subministrare vitæ necessaria, nempe secundum qualitatem personæ, loci consuetudinem, ecclesiæque redditum, ita glof. insignis, verbo necessaria in cap. Episcopus de præbendis, vbi Abb. num. 1. Anchar. in d. cap. cum secundum, notab. s. Ripa lib. 1. resp. cap. 14. num. 7. Menoch. de arbit. casu 169. num. 14. & casu 520. post num. 10. Fagolin. de potest. Episc. cap. 26. paragraph. 15. num. 1.

4. Primo amplia, ut Episcopus teneatur providere ordinato sine titulo, etiam si ordinatus patrem haberet diuitem, nihil tamen illi assignantem pro victu, aut sua portione, Concilij enim dispositio sess. 21. de reform. c. 2. requirit, ut patrimonium ab ordinato vere obtineatur; & ita hanc ampliacionem probat Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. nu. 28. Sed quamvis hæc opinio in iuris rigore verior sit, contraria tamen æquior videtur, & probari potest ex verbis diui Hieronymi relatis in c. clericos, l. q. 2. & in cap. ultimo in fine 16. q. 1. vbi clericos illos convenit stipendijs ecclesiæ sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragantur bona, qui autem bonis parentum, & opibus suis sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & per abusum tales iudicium sibi manducant, & bibunt, sed iste parentis opibus commodè alimentari valet, ergo non debet ex stipendijs Ecclesiæ vitæ subsidium consequi. Sic etiam à cessante ratione dedecoris, qua moti Summi Pontifices sanxerunt, Episcopum compellendum esse providere ordinato, & titulo indigenti, potest ergo pro ista contraria opinione argui in hunc modum.

5. Si ordinatus patrem opibus affluentem habeat, neque egere potest, neque cum Ordinis clericalis dedecore, tum viuo, tum extincto, mendicare; nam viuens pater filium alere constringitur, l. cum oportet, §. cum autem, C. de bonis, quæ liberis, l. si quis à liberis, ff. de liberis agnos. Molin. de instit. tract. 2. disp. 229. vers. pater autem.

6. Quin etiam potest filius patrem compellere ad sibi præstandos sumptus, & expensas in studio, l. de bonis, §. non solum, ff. de Carbon. edicto, qui quidè text. quamvis non meminit patris, nihilominus ad ipsum ampliant glof. & Doctores ibi, & resoluunt Bo-logn. in reper. auth. habita, C. ne filius, pro patre num. 167. Rebuff. de primogenijs scholar. priu. 53. etiam si filius familias inuito parente litteris operam daret, cum hoc possit facere, ut firmit P. Rebell. de obligationib. instit. p. 2. lib. 1. q. 8. sect. 3. num. 33.

7. Præcipue si incepit politioribus Musis operam nauare de eius licentia, quia tunc sine dubio teneatur filio omnes expelas usque ad gradus adeptionem subministrare, ut optime resoluunt Coramba in l. si quis à liberis, §. non tantum, in. 32. cum sequentib. Cal. Pereira quaest. iur. iaren. consil. 14. num. 32. cum seqq. Menoch. de præsump. lib. 3. q. 29. num. 86. & lib. 4. q. 191. num. 18. vbi num. 20.

8. Idem dicit in filio naturali. Nam huiusmodi expensæ causæ studij factæ, veniunt appellatione alimentorum, iuxta d. l. de bonis, ibi, non solum alimenta præstari debent pupillo, sed & in studia, & cæteras necessarias impensas debent impendi pro modo facultatum, cui consonant text. in l. qui filium, & in l. officio, ff. vbi pupillus educari valeat.

9. Nec contrarium firmit tex. in l. legatis, ff. de alim. & cibarij. legatis, ibi, legatis alimentis cibaria, vestitus, & habitatio debetur, quia sine his ali corpus non potest, cætera, quæ ad disciplinam pertinent, legato non continentur: quia respondetur text. hunc procedere in alimentis debitis ex dispositione hominis, veluti ex legato, vel contractu, & tunc si nihil expressum de ipsis expensis causæ studij dictum sit, minime sub legato alimentorum comprehenduntur: at vero dispositio tex. in d. l. de bonis, cum similib. procedit, vel quando alimenta debentur iure naturæ, vel legis dispositione, ut in

70 Licet hæc opinio recepta ſit, contraria tamen validioribus nitiſur fundamentis, nec illis deſtituta apud me eſt, ex eo quia ſi huiusmodi ordinatus, dum habet victum aliunde, poſſet ſine licentia Episcopi patrimonium alienare, & victu carens, nec cum licentia illud poſſet diſtrahere, nullius eſſent effectus verba illa *diſt. capit. ſecundi*, ſine licentia Episcopi, imo fruſtratoriæ addita diceremus, contra vulgare axioma, quod in legibus nullum verbum iudicatur ſuperfluum, & merito hanc opinionem tenent *Quintan. eccleſiaſt. libr. tertio, numer. 72. Cened. pract. & canon. queſt. libr. primo, queſtione undecima, numer. 9. Vgolin. diſt. capit. vigeſimo ſexti. §. 13. numer. 4.* dicens patrimonium alienari non poſſe, nec valere alienationem, ſine Episcopi licentia, etiamſi tunc haberet unde ſe ſuſtentare poſſet, niſi ubi notorium eſſet ſufficiens eſſe, tunc enim ſine Episcopi licentia alienationem fieri poſſe cenſet, licet tutius erit, ut in quem alienatio facta eſt cum licentia Episcopi id habeat, ſi enim contingeret profundere, quod deinceps acquiſiuit clericus admitteretur ad patrimonium prius habitum, indiſtincte tamen ſequitur *Camp. diſt. rubr. 8. capit. ultim. numer. 9. verſ. & obuiam*, prope finem, ubi pro declaratione verborum Concilij dicit duo eſſe concurrentia in patrimonij alienatione, alterum quod alia res ſubtogetur pro decenti victu, alterum quod Episcopus cognoscat, & comperto ita eſſe aſſentiat: explicationem igitur illorum verborum (atque illa deinceps ſine licentia Episcopi alienari) ita eſſe faciendam dicit, atque illa deinceps etiam cum licentia Episcopi alienari, &c. vel non poſſint ſine licentia donec, &c. cum duæ negationes aſſerunt voluerit dicere Concilium, ut poſſint cum licentia, quando beneficium eccleſiaſticum, &c. nam dictio illa, donec, reſtringit viſque ad illud tempus, ergo eo elapſo permittit ex tunc. ſingulari in l. generaliter, ff. de decurſion.

91 Bona patrimonij, ad cuius titulum fuit quis Ordinatus, habent privilegia, quæ conceduntur à iure bonis eccleſiaſticis, ita poſt *Bal. & Deci. ſtephan. Gratian. diſcept. forenſ. capit. 159. numer. 27. Menich. remed. 15. recap. numer. 21.* & ſaltem interim, quod non extinguitur per ademptionem beneficij eccleſiaſtici *Cenal. quaſt. 527. numer. 4. Azuvedo l. 1. numer. 9. tit. 4. libr. 1. nota recap. ſpin. diſt. gloſ. 18. numer. 72.* quos refert, & ſequitur *Cened. pract. queſtion. libr. 1. queſt. 11. numer. 9.* teneri tamen clericum de eis ſolvere decimam reſolvit *Aloſ. Riſci. in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 605. in 1. edit. & reſoluit. 529. in 2. edit.* non tamen pro collectis eſſe obligata late probat *Mar. Antonin. variar. reſolution. libr. 1. reſoluit. 88.*

S V M M A R I U M.

- 1 Sixtus V. quas pœnas imponat contra promouentes aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo oſtenditur.
- 2 Clemens VIII. Sixti V. Conſtit. reſtrinxit, & reduxit ad terminos iuris communis, ac Conſtit. Pij II. & Concil. Trid.
- 3 Ordinantes ſine titulo de iure tenentur providere ordinato de ſufficienti beneficio, illique interea ſubminiſtrare viſta neceſſaria.
- 4 Etiamſi Ordinatus haberet patrem diuitem, qui nihil illi aſſignauit pro victu, aut ſua portione.
- 5 Pater viuens ſilium alere conſtringitur.

6 Filius poteſt patrem compellere ad ſibi præſtandos ſumptus & expenſas in ſtudio.

7 Pater tenetur ſilio omnes expenſas uſque ad gradus ademptionem ſubminiſtrare, qui de eius licentia incipit poſterioribus Muſis operam nauare.

8 Expenſæ cauſa ſtudy factæ veniunt appellatione alimenterum.

9 L. de bonis, ff. de Carbon. edicto, & l. legatis, ff. de alim. & cib. legatis componuntur.

10 Episcopus tenetur ordinato à ſe ſine titulo conferre beneficium, atque interdum alimenta elargiri, etiamſi talis ordinatus haberet patrem diuitem, qui poſſet iuſte alimenta denegare.

11 Episcopus tenetur providere illi, cuius titulum ad quem promotus fuit, chaſmate, vel alluione perijt.

12 Pater qui patrimonium ſilio aſſignauit tenetur de altero providere ſi primum conſumpſit ſilium.

13 Pater qui dotem ſilia conſtituit, ſi illa amittatur, tenetur aliam iterum ei conſtituere.

14 Episcopus beneficium pro patrimonio alicui concedens, & ad illius titulum ordinans, ſi poſtea euineatur an de altero tenetur providere? diſcutitur.

15 Donatarius aduerſus donatorem de euicitione agere non poteſt.

16 Donator tenetur de euicitione, ſi expreſſe promittat ſe velle de illa teneri.

17 Donata bona, ut qui ad ſacros Ordines promouetur dicuntur quaſi quædam ſpiritalis merces, & præmium pro ſeruiſijs exhibendis.

18 Donatio ob cauſam inſinuari non debet.

19 Donatio cauſa dotis, vel contemplatione matrimonij non inſinuatur, nec ex cauſa ingratiſtudinis reuocatur.

20 Episcopus tenetur ſupplere titulum ordinato habenti illum, ſed non ſufficientem.

21 Capitulum ſede vacante, vel eius vicarius literas dimiſſorias concedens ad Ordines ſacros non habet, unde viuere, tenetur illi providere prout Episcopus.

22 Episcopus tenetur providere Ordinatio à ſe ſine titulo, quamvis illum ſolum promiſiſſet ad Ordinem Diaconatus, vel Presbyteratus, ſi antea ſine illo promotus fuerat.

23 Episcopo promouente mortuus tenetur eius ſucceſſor, aut ſede vacante Capitulum, ſi tali promotioni non reſtitit.

24 Pœna quæ incurritur ab ordinato ſine titulo.

25 Concil. Tridentin. ſeſſ. 21. de reformat. cap. ſecundo ſecundum primam opinionem immouat pœnas capit. neminem, & cap. ſanctorum 70. diſtinct. & cap. cum ſecundum, de præbend. cum diſtinctione.

26 Immouat, iuxta ſecundam opinionem, pœnam ſuſpenſionis, de qua in diſt. cap. neminem, & in diſt. capit. ſanctorum.

27 Immouat tandem, ſecundum tertiam & receptam opinionem, pœnam diſt. cap. cum ſecundum.

28 Suſpenſus fieret ordinatus ab Ordine ſuſcepto, & ordinator à collatione per triennium ſi conueniant ſuper non petendis poſtea alimentis, vel rebus donatis pro titulo ſuorum Ordinum.

29 Cap. pen. de ſimonis, & cap. per tuas cod. tit. intelliguntur.

30 Ordinatus cum pacto, & conditione de reddendo patrimonio ſibi donato non incurrit ullam pœnam, ſeu ſuſpenſionem.

31 Donans patrimonium alicui recte poteſt opponere conditionem de reddendo cum ordinatus habuerit beneficium ſufficiens, vel alias unde viuere poſſit.

32. Patrimonium post ordinationem dans vel alienans, quammis peccet mortaliter, & castigari possit per Episcopum, nullam incurrit suspensionem.

33. Religiosi, siue clerici Regulares, more Regularium in communis viventes, qui nunquam, seu non nisi ad certum tempus professionem emittunt, si ante professionem se faciunt promovere ad Ordines sacros absque titulo beneficii ecclesiastici, seu patrimonii, fiunt suspensi ipso iure ab executione Ordinum, & si in illis ministrant, irregularem incurrun.

34. Excipiuntur Patres Societatis Iesu.

EPISCOPVS ALIQVEM
sine titulo promovens, & sic
promotus, quas penas
incurrat.

ALLEGATIO XX.

1. **S**. Sixtus 7. felix memoriae in sua constitutione, quam edidit contra clericos male promotos, de qua alibi dixi, ordinatorem sine patrimonio à collatione quorumcunque Ordinum, atque etiam ipsius tonsurae, & ab executione omnium munerum Pontificalium, eo ipso suspensum, atque ab ingressu Ecclesiae interdictum declarat, & promotum ab executione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuo suspensum pronuntiat.

2. Postea vero Clem. VIII. anno Incarnationis Domini 1595. pridie kalend. Martij Pontificatus sui anno quinto, qui à natiuitate Domini est 1596. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostol. potestatis plenitudine, sua perpetuo valitura Constitutione, supradictam Constitutionem Sixti 7. ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitut. Pij Papa 11. quae incip. Cum ex sacrorum, & ad dispositionem decretorum s. Concil. Trid. restrinxit, & reduxit: necnon censuras, & penas in eadem Sixti Constitutione contra quoscunque (præterquam contra simoniace ordinantes, & ordinatos, infictas, quas voluit in suo robore permanere) moderatur, & aboleuit, quam Constitutionem Clem. adducit Sayr. de censuris, lib. 4. cap. 17. ad finem, & de ea meminerunt Fr. Eyman. quest. regul. tom. 1. quest. 20. ar. 13. Gonz. gl. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 128. & post P. Sot. Nicol. Garcia de beneficiis par. 2. cap. 5. num. 70. Quare tam contra ordinatores, quam ordinatos vigent hodie pœna à iure statuta, de quibus infra.

3. Aduersus ordinatores sine præfato titulo de iure stat pœna constituta in cap. cum secundum de præbendis. ut teneantur providere ordinato de sufficienti beneficio, illique interea subministrare vitæ necessaria, nempe secundum qualitatem personæ, loci consuetudinem, ecclesiæque redditum, ita gloss. insignis, verbo necessaria in cap. Episcopus de præbendis, vbi Abb. num. 1. Anchar. in d. cap. cum secundum, notab. s. Ripa lib. 1. resp. cap. 14. num. 7. Menoch. de arbit. casu 169. num. 14. & casu 520. post num. 10. Fagolin. de potest. Episc. cap. 26. paragraph. 15. num. 1.

4. Primo amplia, ut Episcopus teneatur providere ordinato sine titulo, etiam si ordinatus patrem haberet diuitem, nihil tamen illi assignantem pro victu, aut sua portione, Concilij enim dispositio sess. 21. de reform. c. 2. requirit, ut patrimonium ab ordinato vere obtineatur; & ita hanc ampliacionem probat Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 6. nu. 28. Sed quamvis hæc opinio in iuris rigore verior sit, contraria tamen æquior videtur, & probari potest ex verbis diui Hieronymi relatis in c. clericos, l. q. 2. & in cap. ultimo in fine 16. q. 1. vbi clericos illos conuenit stipendijs ecclesiæ sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragantur bona, qui autem bonis parentum, & opibus suis sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & per abusionem tales iudicium sibi manducant, & bibunt, sed iste parentis opibus commodè alimentari valet, ergo non debet ex stipendijs Ecclesiæ vitæ subsidium consequi. Sic etiam à cessante ratione dedecoris, qua moti Summi Pontifices sanxerunt, Episcopum compellendum esse providere ordinato, & titulo indigenti, potest ergo pro ista contraria opinione argui in hunc modum.

5. Si ordinatus patrem opibus affluentem habeat, neque egere potest, neque cum Ordinis clericalis dedecore, tum viuo, tum extincto, mendicare; nam viuens pater filium alere constringitur, l. cum oportet, §. cum autem, C. de bonis, quæ liberis, l. si quis à liberis, ff. de liberis agnos. Molin. de instit. tract. 2. disp. 229. vers. pater autem.

6. Quin etiam potest filius patrem compellere ad sibi præstandos sumptus, & expensas in studio, l. de bonis, §. non solum, ff. de Carbon. edicto, qui quidè text. quamvis non meminit patris, nihilominus ad ipsum ampliant gloss. & Doctores ibi, & resoluunt Bo-logn. in reper. auth. habita, C. ne filius, pro patre num. 167. Rebuff. de primogenijs scholar. priu. 53. etiam si filius familias inuito parente litteris operam daret, cum hoc possit facere, ut firmit P. Rebell. de obligationib. instit. p. 2. lib. 1. q. 8. sect. 3. num. 33.

7. Præcipue si incepit politioribus Musis operam nauare de eius licentia, quia tunc sine dubio teneatur filio omnes expensas usque ad gradus adeptionem subministrare, ut optime resoluunt Coramba in l. si quis à liberis, §. non tantum, in. 32. cum sequentib. Cal. Pereira quaest. iur. iaren. consil. 14. num. 32. cum seqq. Menoch. de præsump. lib. 3. q. 29. num. 86. & lib. 4. q. 191. num. 18. vbi num. 20.

8. Idem dicit in filio naturali. Nam huiusmodi expensæ causæ studij factæ, veniunt appellatione alimentorum, iuxta d. l. de bonis, ibi, non solum alimenta præstari debent pupillo, sed & in studia, & cæteras necessarias impensas debent impendi pro modo facultatum, cui consonant text. in l. qui filium, & in l. officio, ff. vbi pupillus educari valeat.

9. Nec contrarium firmit tex. in l. legatis, ff. de alim. & cibariis, legatis, ibi, legatis alimentis cibaria, vestitus, & habitatio debetur, quia sine his ali corpus non potest, cætera, quæ ad disciplinam pertinent, legato non continentur: quia respondetur text. hunc procedere in alimentis debitis ex dispositione hominis, veluti ex legato, vel contractu, & tunc si nihil expressum de ipsis expensis causæ studij dictum sit, minime sub legato alimentorum comprehenduntur: at vero dispositio tex. in d. l. de bonis, cum similib. procedit, vel quando alimenta debentur iure naturæ, vel legis dispositione, ut in

caſu de quo agimus, quia tunc omnia comprehenduntur.

10 Quare Epifcopus ſumma diligentia ordinati parentem debet inducere, vt filio patrimonium conſtituat, vel illo renuente filium inducere, vt ad hoc patrem iuris remedio conſtringat, ſi tamen ſua iuſta petitioni aſſentire renueret, nec hoc iuris remedijs procurare poſſit, quia parens omnia bona conſumpſiſſet, vel ob filij in patrem commiſſum delictum, eidem iuſte eſſent alimenta denegata, non pratermittat ordinator in continenti conferre illi beneficium, atque interim alimenta elargiri.

11 Secundo amplia, vt Epifcopus teneatur providere illi, cuius titulus ad quem promotus fuit chaſmate, vel alluione perijs, ita aſſignat glo. notabilis in cap. tuis queſtionib. verb. de patrimonialib. de preben. vbi Henr. Boich. num. 1. Imol. num. 7.

12 Ad inſtar patris, qui patrimonium filio aſſignauit, & illud conſumpſit Guilhelm. Benedict. in cap. Regnumius verbo in eodem teſtamento, il. 1. numer. 222. de teſtamen.

13 Ad inſtar etiam dotis filia conſtituta, quam amiſit, quia teneretur pater dotem illi iterum conſtituere, vt firmant Guilhelm. Bened. in dict. cap. Regnumius verbo dotem, quam ei dederat, num. 9. Rebell. de obligationib. inſtituta p. 2. lib. 5. q. 4. num. 21. & 22. Prædictam tamen ampliationem intelligerem ſi parens ſoluendo non ſit, quia tunc ſupplere debet Præful, ſi vero pater poſſit tunc immunis erit Epifcopus ab onere beneficium illi conferendi, alimenta que interim ſubminiſtrandi.

14 Tertio amplia, vt compellatur Præful denuo providere de beneficio, atque interim de alimentis, cui beneficium contulerat, atque ad illius titulum ordinauerat, ſi tale beneficium fuerit poſtmodum illi euictum, maxime ſi prima vice fraudulentum illud contulerat, quod dare nequibat, iuxta gloſ. final. in cap. præſentium, 7. q. 1. & in c. cum ſecundum de preben.

15 Sed aduerſus hanc ampliationem maxime obſtat tex. in l. ad res donatas, ff. de adilitio edict. vbi in re donata, licet appareat vicioſa, non habet locum actio redhibitoria, & redditus rationem, ne liberalitas donatoris ei ſit nociua; Quod quidem nocumentum ipſi inferretur, ſi de euictione aduerſus illum agi poſſet, iuxta regul. tex. in l. venditor, 8. l. euicta 70. ff. de euiction. l. non dubitatur. l. ſuper. C. eodem. Igitur nulla aduerſus donatorem poteſt competere actio, & probant etiã tex. in l. Aſtre. 18. §. fin. ff. de donationib. l. 2. C. de euictionib. probant gloſ. in §. 1. vbi Reminad. a num. 59. inſtituit de donationib. vñ. communum, tit. de donationib. num. 221. Cou. lib. 2. variarum, cap. 15. num. 1. Gomez tom. 2. variarum, cap. 2. num. 35. & cap. 4. num. 2. Pinel. in l. 1. par. 3. nu. 61. illat. 12. C. de bonis matern. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſp. 252. verſ. 2. ſumitur, D. Barboſa in l. ſi æſtimatis 51. nu. 17. ff. ſolutio matrim. Valaſc. de partitionib. cap. 37. num. 3. Vbi extendunt etiam ſi donator ſcienter rem alienam donauerit, quia adhuc illa euicta, nec de euictione, nec ad illius æſtimationem tenebitur. Quare noſtram ampliationem non extenderem ad bona donata. Et ideo conſulerem, vt in omnibus donationibus, quæ ad patrimonium ſunt donator expreſſe promittat ſe tenere velle de euictione, quo caſu modo donatio incipiat à traditione, modo à promiſſione indiſtincte de illa tenebitur, vt prob. text. in l. 2. C. de euictionib. & gloſ. Alberic. Bald. &

ſalicer. ibi amotarunt, reſolunt 145. in §. fuerat num. 35. inſtituit. de action. Gozadin. conſil. 60. col. 2. For. de ciſ. 67. in princip. Gomez d. num. 35. ad finem, Molin. ad diſp. 252. verſ. 2. ſumitur ad finem, Campanil. in diuerſ. iuris Canonici, rub. 8. cap. 4. num. 4. verſ. verum.

17 Non me latet bonã cauſam fouere, qui etiã in donatione contrariam ſequeretur opinione, n. quia bona donata, vt quis ad ſacros Ordines promouetur dicuntur quali quædam ſpiritualis merces, & præmiũ, pro ſeruitijs eccleſiæ exhibendis, gloſ. in c. Epifcopus de preben. Felin. in c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, n. 13. ibi Anton. Burg. n. 131. cum ſeq. de conſtitut. N. uar. conſil. 12. n. 1. de conſub. Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 6. n. 20. quos reſert, & ſequitur Marius Antonin. variarum reſolutionum l. 1. reſolut. 88. n. 1. Ideo hæc bona nõ dicuntur donata liberaliter, ſed ob cauſam, & conditionaliter, in qua non habet locum, d. l. ad res donatas, vt in ſimili reſoluitur quoad donationes inſinuandas, quæ licet inſinuari debeant per tex. in l. ſancimus, C. de donationib.

18 Tamen hoc in donationib. ob cauſam limitant Doctores, vt per Pinum to. 2. commun. opinionum, lib. 8. tit. 32. n. 20. verſ. 5. vbi Soar. n. 171. ſurd. de aliment. tit. 8. priuileg. 72. n. 5. & decif. 90. num. 19. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſp. 279. n. 6. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 82. a n. 25. Cald. Perera. q. forenſ. conſil. 19. n. 10. Item talis donatio videtur ſimilis donationi propter nuptias, quia ſicut ſit ob cauſam matrimonij carnalis, ita hæc ob cauſam matrimonij ſpiritualis, cum de vno ad alterum valeat argumentum, vt probat tex. in c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati, & arguit Marius Antonin. dict. reſolutione 88. num. 4.

19 Et ſicut eſt priuilegiata donatio facta propter nuptias, & cauſa dotis carnalis, ita hæc facta cauſa dotis ſpiritualis, & ideo non inſinuatur donatio facta cauſa dotis, vt tenent Gama Luſitania decif. 120. ſurd. de aliment. tit. 8. priuileg. 71. num. 9. & conſil. 361. Cardoſin. praxi iudicium, verbo donatio, num. 10. & 11. Rebell. de obligat. inſtituta, p. 2. li. 18. q. 6. n. 6. Cabed. Luſitania decif. 135. num. 6. par. 1. Sic etiam donatio cauſa dotis, vel contemplatione matrimonij, ex cauſa ingratitudinis non poteſt reuocari, Gregor. ad l. 10. verbo Aligunat, 4. par. 5. Gama decif. 163. n. 1. & 3. Pinel. d. p. 3. num. 62. verſ. 32. Aloſ. Rye. in collectan. decif. p. 1. collect. 197. verſ. 2. limita, Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 281. verſ. ac etiam.

20 Quarto amplia, vt Epifcopus teneatur etiam ſupplere titulum ordinato habenti illum, ſed non ſufficientem, per gloſ. final. in d. cap. tuis queſtionib. vbi Imola num. 8. verſ. in gloſ. finali, vñ. ſurd. ſuper Bullam Sixti V. editam contra clericos male promotos, num. 11. verſ. quare, Iacob. de Graſſ. in decif. aureis lib. 3. cap. 2. num. 19. Henr. in ſum. lib. 10. cap. 17. §. 3. lit. Q. & R. vbi reſert, quod quamuis teue beneficium ſatis ſit ad acquirendum domicilium, non tamen eſt idoneum pro titulo.

21 Quinto amplia in Capitulo Sede vacante, cuius Vicario, vbi litteras dimiſſorias dederunt ad Ordines ſacros non habenti vnde viueret; nam eadem ratio eſt in ipſo ordinante ſuum ſubditum, quæ in dante huiusmodi dimiſſorias, vt poſt Preſp. de Auguſt. in addit. ad Quarantam, reſoluit rſolin. de poteſtate Epifcopi, cap. 26. paragraph. 15. numer. 1. vbi etiam in verſic. Verum reſoluit, quod ſi Epifcopus alteri Epifcopo committat generatim, nullis perſonis expreſſis, vt ſuo nomine Ordines in ſua diœceſi celebret, & is, cui id commiſſum eſt, titulum non habenti Ord-

nem sacrum contulerit, tenebitur ad necessaria vita praestanda, non autem, qui commisit, quia in culpa fuit, non investigando an haberet titulum, per cap. si Episcopus de praeben. lib. 6. cum quo, & eius glossa poteris hunc casum intelligere, & limitare.

22 Sexto amplia, vel Ordinem contulerit ei, qui iam in sacro Ordine constitutus erat, nam si fuit sine vilo titulo ordinatus, alij Ordines sacri illi conferendi non sunt, quia iura simpliciter prohibent promotionem ad sacros Ordines sine vero titulo, ita decisum referunt Fornar. de sacramento Ordinis, cap. 8. numer. 10. Bonacina de sacramentis disputat. 8. quaest. unica, punct. 5. numer. 30. post Henrig. resoluit Quaranta, verbo Ordo, vers. an vero, & tenet Pgolim. d. paragraph. 15. vers. tertio locum.

23 Septimo amplia, ut non tantum Episcopum promouentem contineant Canones ad praedicta, verum ipso mortuo, etiam eius successorem, ita ut Sede vacante debeat alimenta ista praestare Capitulum, si tali promotioni non resistit. Henrig. in summ. lib. 10. cap. 17. paragraph. 4. in comm. littera F. Bonacina dict. puncto 5. numer. 17. vers. respond. 2. optime Campanill. d. rub. 8. cap. 5. numer. 21. vbi dicit quod si Episcopus loco renunciasset, quia translatus ad alterius ecclesiae regimen, vel si loco, & dignitati cessit, non ad illa constringeretur, qui in ordinantis locum subfortitus fuerit: sed ipsemet ordinator, quamuis & tali egressus loco, & Ecclesiae, per Innoc. in cap. cum secundum, num. 1. de praebend. & Anchar. in cap. si Episcopus, numer. 3. vers. sed nunquid, de praeben. in 6. ac Henrig. d. §. 4. & post haec, ita reperiit Pgolim. d. §. 15. vers. 6. excipitur.

24 Contra personam ordinatam ab Episcopo sine titulo, quae pena sit in iure statuta controuersum est apud Doctores: Nam summi Pontifices in cap. neminem, & in cap. sanctorum, 70. dist. voluerunt irritas, & inanes decernentes (scilicet quoad executionem) ordinationes eorum, qui sine certo titulo promouentur, successores tamen benignius agere cupientes, tandem per ordinatores, & successores eorum prouideri ordinatis constituerunt, donec ipsi ecclesiastica sint allequuti beneficia, ut essent Innoc. III. in d. e. cum secundum, cui successit postea Conciliaris in hac re dispositio Trident. Synodus sess. 21. de reform. cap. 2. certam non expimentis penam, sed antiquorum Canonum simpliciter innouantis: ex cuius verbis non inepte dubitatur à Doctores, an Concilium innouet penas dicti cap. neminem, & cap. sanctorum, an vero, d. e. cum secundum? an demum omnium praedictorum Canonum?

25 Prima opinio tenet omnium relatorum Canonum penas innouare Concil. in d. cap. 2. tum quia vitur plurali numero, inquit penas innouando, quod in vna, quam vnusquisque ex illis textibus infigit, verificari nequit per l. vbi numerus, ff. de testib. & l. libertas paragraph. ult. ff. de manum testam. & cap. pluralis loquutio 40. de regul. iuris in 6. cum citatis ab Etsion. de ratiocin. cap. 18. numer. 43. & à me ipso dist. 215. numer. 6. tum etiam quia pena d. cap. cum secundum, tantum promouentem afficit, promotique respicit fauorem, ideo iuste credendum est illam quoque penam innouasse, quae taliter ordinatum castigat, quamque constituerunt dicti textus in cap. neminem, & in cap. san-

ctorum, quo fundamento, ita hanc opinionem tenent, quando ordinator, & ordinatus in culpa fuerunt, Nauar. cons. 14. incip. quascumque est, numer. 4. & consil. 46. incip. an promotus, num. 1. & 3. de temp. ordinat. P. Soar. de censur. disp. 31. sect. 1. post numer. 35. optime Campan. d. rub. 8. cap. 5. numer. 1. qui praehabita distinctione hanc opinionem tenet, ut scilicet Concilium dicto loco innouet penam, cap. neminem, & cap. sanctorum, quotiescunque ordinatus tantum in culpa fuit, decipiendi ordinatorem, & illi mentiendo se habere titulum sufficientem, cui ordinator iuste credens, aut credere debens, ipsum promouit, ne tunc ordinator citra culpam inulsetur, compellendusque sit prouidere illi de victu: penam vero statutam in d. cap. cum secundum innouare dicit cum ipse ordinator fuit in culpa, eo quod sciens illum non habere titulum, ordinauit, nec malitiose ordinatus passus est promoueri, sequitur Pgolim. de potestate Episcop. cap. 26. §. 8. numer. 5.

26 Secunda opinio tenet Concil. d. loco, innouare penam suspensionis de qua in d. cap. neminem, & in cap. sanctorum, & eam tenent Maior. de irregular. cap. 15. in princip. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 15. numer. 1. praxis episcop. p. 1. verbo dimissoria, paragraph. 4. & p. 2. eodem verbo, paragraph. 6. & verbo irregularitas, paragraph. 1. sanch. de matrim. lib. 6. disp. 32. in fine, Spm. in speculo testamen. gloss. 18. nu. 75. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. q. 38. Bonacina d. punct. 5. numer. 24.

27 Tertia opinio tenet per Concil. d. loco, solum esse innouatam penam, dicti cap. cum secundum, & sic Ordinatum sine titulo non esse suspensum, neque aliquam penam incurrere: sed Episcopum cogendum esse illi prouidere, quam tenent Henrig. in summ. lib. 13. cap. 37. paragraph. 2. Guier. praet. lib. 2. quaest. 65. numer. 11. vers. nec opinio Medinae, Cened. ad decretales collect. 33. num. 2. & 6. ad finem, Ruald. in candelabro, par. 2. tit. de suspens. num. 28. & in nouis num. 35. Aulda de censuris par. 3. disp. 5. dub. 4. & 5. & secundum hanc opinionem decisum fuisse in Sacra Congreg. testantur praxis noua Episcopalis p. 1. cap. 1. num. 42. Flam. de resignation. lib. 2. quaest. 6. numer. 18. Armend. in additionib. ad recopil. legum Nauarrae lib. 2. tit. 8. l. 1. de parim. clericorum, numer. 19. Gonzalez ad regul. 8. Cancellaria, gloss. 5. paragraph. 10. num. 22. Tolet. lib. 1. cap. 49. numer. 5. Fornar. de Ordine, cap. 8. numer. 8. Emman. sa verbo suspensio numer. 10. Nicol. Garcia de beneficijs p. 2. cap. 5. numer. 27. Bonacina dict. puncto 5. numer. 24. vers. 1. Igitur propter auctoritatem tantorum Patrum, ita decisum esse attestantium, hanc vltimam opinionem sequor, quamuis in iure veriorum primam reputem.

28 Si tamen ordinatus cum ordinante conueniat, ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, quod iuris attenda dispositione conferre ipsi ordinato propterea teneretur, neque super alimentis, quae eidem subministrare compelleretur, suspensus sane fieret ab Ordine sic suscepto, & ordinator à collatione per triennium, iuxta tex. in cap. penult. de simonia.

29 Item si cum praesentante ad Ecclesiam iuxta cap. per tuas, 1. eodem titulo, Bonacina de Censur. disput. 5. quaest. 6. puncto 5. numer. 4. Campanil. dict. rubr. 8. cap. 3. numer. 31. vbi numer. 32. dicit in casibus praedictorum textuum simoniae labem considerandam cum aliqua tamen re-

trictione, ne illa sit simonia; quæ sub stricto, sed largo sumpto vocabulo comprehenditur; quorum textuum decisionem procedere non solum si ordinatus cum ordinante, vel presentante prædictam pactionem fecerit: sed etiam alijs promiserit donata sibi ab eis, & pollicita non petiturum, aut tradita restitutum post susceptos Ordines, a paritate rationis arguentes resoluunt *Nauarr. in man. cap. 27. num. 158. & conf. 1. num. 45. de constitutionib. Vinald. in candelabro p. 2. tit. de suspensione num. 28. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 15. num. 23.* Sed verius est prædictos textus minime complecti pacifcentem cum donatore, patre, & alijs, sed casum dumtaxat ini-
bi expressum, de pacifcente cum ordinatore vel presentatore, atque ideo affirmandum cum non fieri suspensionem, qui cum alijs pactus est, maxime, quod à simonia prodire illoſum Canonum penam dicendum est, quam non nisi ordinatori, aut presentatori remittentes committunt, meritoque nullus præter eos sit vigore illoſum Canonum suspensus, prout quam plures Theologos, & vtriusque iuris peritos consultos approballe refert *Hemig. in summ. lib. 10. cap. 17. §. 3. in commento, litt. O & tenent Tolet. lib. 1. cap. 15. post num. 5. Soar. de censur. diff. 31. litt. 1. post num. 35. Nauar. sibi ipsi contrarius, conf. 17. num. 2. vers. non inquam de temp. ordinat. in nouis, & conf. 42. in antiquis, Nicol. Garcia de beneficijs, p. 2. cap. 5. num. 168.* & ideo male docet *Soar. de relig. tract. 3. lib. 4. c. 38. num. 4.* & 5. dum ait d. cap. pen. & cap. per quas, procedere etiam quoties aliquis ex suis bonis alteri constituit titulum, ad quem ordinatur, ab illo recipiens promissionem, quod nihil postulat, asseritque tunc non solum committi peccatum indebitæ ordinationis per falsum titulum, sed etiam simonia, quod etiam male probat *Azor. in ft. moral. p. 3. lib. 12. cap. 15. quæst. 1.*
30 Ordinatus igitur cum patrimonio sibi donato, cum pacto, seu conditione de illo reddendo, & restituendo post ordinationem, non potest dici ordinatus sine titulo, nec incurrere vllam penam, seu suspensionem, etiam stante d. Constit. sexti v. nam iste reuera est ordinatus cum patrimonio vero, & non ficto: Illa enim est vera donatio ex qua transfertur dominium in donatarium, licet cum illo pacto, seu modo, iuxta tit. de donationib. quæ sub modo, ita *Fr. Emman. dict. cap. 15. num. 3. Cardin. Tolet. dict. lib. 1. cap. 48. vers. 5. Petr. de Ledsma. in summ. par. 1. de sacramento Ordinis, cap. 7. conclus. 6. difficile. 3. Nicol. Garcia dict. cap. 5. a num. 161.* Quamuis contrarium teneant *Sayr. dict. cap. 15. num. 3. Cenall. q. 527. num. 13. Nauar. d. cap. 2. num. 158. & conf. 14. num. 13. & conf. 22. & ultim. num. 2. de temporib. ordinat. atque alij quos refert Nicol. Garcia d. cap. 5. num. 166. ubi num. 169.*
31 Resoluit donantem patrimonium alicui ad Ordines recte posse apponere pactum, & conditionem de eo reddendo cum ordinatus habuerit beneficium sufficiens, vel alias vnde viuere possit, quia tunc non est contra Concilium.
32 Sic etiam ordinatus ad titulum patrimonij, qui post ordinationem illud retrodonat, seu renuntiat, vel alienat, quamuis peccet mortaliter, quia facit contra prohibitionem Concilij, & sic castigari possit per Episcopum, non incurrit tamen vllam suspensionem: ita *Nauar. in man. c. 27. num. 158. vers. 2. Salzed. ad Bernardum, cap. 18. num. 13. Grassus in decis. aureis p. 2. lib. 2. cap. 97. num. 67.*

Fr. Emman. dict. c. 15. numer. 4. Guttier. dict. quæst. 65. num. 10. Sayr. de censuris lib. 4. cap. 15. num. 23. ad finem, Cenall. quæst. 527. num. 9. & post Quintanad. Tolet. Petrum Ledsma, Soar. & alios, Nicol. Garcia. d. cap. 5. num. 165. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 159. num. 16. & 17. Valer. Reginald. in praxi fori præmit. lib. 32. num. 72. vers. porro.

33 Religiosi tamen, seu Canonici, siue clerici Regulares, seu intra claustra Monasteriorum, siue domorum more Regularium in communi viuentes, qui nunquam, seu non nisi ad certum tempus professionem emittunt, & ex clauſtro exire, vel dimitti ad seculum libere, & licite possunt, si prætextu religionis, ante professionem se faciant promoueri ad Ordines sacros, absque titulo beneficij ecclesiastici, seu patrimonij, iuxta decretum Concilij Trid. sess. 21. de reformat. cap. 2. sunt suspensi ipso iure ab executione Ordinum, & si in illis iniuſtrauerint, eo ipso irregularitatem incurrunt, vt statuit *Pius V. in sua Constit. 74. incip. Romanus Pontifex, publicata die 12. Nouembris 1568. de qua testatur Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. num. 65.*

34 Excipiuntur religiosi Societatis Iesu, etiam Scholares, & primam solummodo professionem emittentes, qui ordinari possunt, & debent sine titulo patrimonij, & beneficij, prout sua constitutione declarauit *Gregor. XIII. & referunt compendium Societatis Iesu verbo Ordo, §. 2. Miranda in manu. Prælatorum, quæst. 29. art. 5. conclus. 1. tom. 1. & diximus supra hac Allegat.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Clericus peregrinus sine commendatitijs sui Ordinarij litteris ab vſo Episcopo ad diuina celebranda, & sacramenta administranda non est admittendus.
- 2 Eadem iustam faciens de sua ordinatione potest admitteri ad celebrandum.
- 3 Peregrinus non habens commendatitias litteras, nec fidem faciens de sua ordinatione, nullo iure est suspensus sed potest seculoſo ſcandalo celebrare.
- 4 Commendatitiæ litteræ sunt obtinenda ab eo, qui petentis clerici Ordinarius fuerit.
- 5 Commendatitiæ litteræ ab Episcopo deneganda non sunt clericis, qui non habent beneficia in titulum residentiam requirunt.
- 6 Beneficium simplex habens, non potest cogi residere in diœcesi, ubi illud habet.
- 7 Episcopi possunt admittere sacerdotes externos habentes litteras commendatitias ad Missæ sacrificium, & ad sacramenta administranda.
- 8 Episcopus potest prohibere ne celebrent exteri sacerdotes in Ecclesijs Regularium, nisi prius ab ipso Episcopo, vſis licentis commendatitijs, admissi fuerint.

EPISCOPIVS SINE COMMENDATITIJS proprij Ordinarij litteris an possit aliquem Sacerdotem ad celebrandum admittere?

ALLEGATIO XXI.

- 1 IN Concil. Calcedonen. relato in cap. extraneis, 19. dist. 71. sancitum erat, ne extraneo clerico

sine commendatitijs litteris proprii Episcopi nulloquam penitus liceat ministrare, & in *Concil. Agathensi*, relato in c. *Monachum*, 20. *quasi*, 4. actum fuit ne clericis sine commendatitijs litteris proprii Episcopi licentia pateat euagandi: Nouissime *Concil. Trident.* sess. 23. *de reformatione*, cap. 16. *vers.* nullus, iubet nullum clericum peregrinum sine commendatitijs sui Ordinarij litteris, ab illo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda, esse admittendum: huiusmodi enim commendatitijs litterae dantur presbytero peregrinationem fuscipienti, ut liceat in aliena diocesi Missarum sacrificia facere *Azov. inst. moral.* p. 2. lib. 3. cap. 49. q. 1. Episcopi igitur in suis diocesisbus interdicanet ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat *Concil. Trid.* sess. 22. in decreto de obseruan. *et* in celebr. Missae, *Azov. inst. moral.* p. 1. lib. 12. cap. 18. q. 9. non eis licet alieno presbytero concedere facultatem celebrandi in sua diocesi, nisi de promotione constet, vel commendatitijs litteras à proprio Ordinario potest d. cap. extraneo, cum duobus seqq. cap. *tuae fraternitatis*, de clericis peregrinis, *Concil. Brachar.* ultim. art. 2. c. 12. *Fr. Emman.* q. regul. tom. 2. q. 121. ar. 1. *Marc. Anton. Genuens.* in praxi Archiep. cap. 40. num. 1. *Hemig.* in sum. lib. 10. cap. 34. §. 6. in fine, *Soyr. de religione tract. de voto lib.* 3. cap. 4. num. 9. Igitur huiusmodi commendatitijs litteras esse de forma insinuat *Mandaf. reg.* 24. *Cancel.* q. 5.

2. At vero si faciat fidem de sua ordinatione potest admitti ad celebrandum *Nauar. consil.* 1. num. 1. in fine de celeb. Missar. *Aloys. Ricci.* in decis. *Curia Archiep. Neap.* p. 1. dec. 150.

3. Si tamen commendatitijs litteras peregrinus non habuerit, nec fidem fecerit, nullo iure est suspensus, sed potest seculo scdalo celebrare, prout resoluunt *Nau.* consil. 5. sub tit. de celebrat. Missarum, & consil. 4. de foro compet. in antiq. quod est in nouis consil. uni. de clericis perig. & in man. cap. 27. nu. 153. *Hemig.* d. §. 6. in comm. lit. 1. *Reginal.* in praxi fori poenit. lib. 29. num. 42. *vers.* tantopere. *Soyr. decis. unic.* de celeb. missar. potest dubitari an Episcopus sine causa possit expellere alienum clericum commorantem in eius diocesi sine litteris sui Episcopi, qui non vult exercere Ordines, sed tanquam adueniendi commorari, vel possit ei ingressum prohibere in eius diocesi? In qua quast. negatiue non data iusta causa respondet *Marc. Anton.* d. cap. 40. a num. 2.

4. Hae commendatitijs litterae sunt obtinendae, ab eo, qui petentis clerici Ordinarius fuerit, prout decifum refert *Armend.* in addit. ad regop. legum *Nauarrae* lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop. num. 56.

5. Nec sunt denegandae ab Episcopo sacerdotibus, & clericis, qui non habent beneficia in titulum residentiam requirunt, prout etiam decifum refert idem *Armend.* num. 63. & iterum in sacra Congreg. Cardinalium super Episcopis decretum fuit illos non posse reuocare subditos ecclesiasticos alibi degentes, nec eos cogere, sed teneri litteras eis dare extra valentibus morari, si ratione beneficij non adstringerentur in sua diocesi residere, dicit ita in causa propria obtinuisse *Campanil.* in diuers. iuris canon. rub. 9. cap. 6. nu. 4. sic etiam in facti contingentia respondisse asserit *Aloys. Ricci.* in praxi fori ecclesiast. decis. 598. in 1. edit. & resolut. 524.

6. Vbi ampliata clericum obtinentem simplex beneficium, qui etiam non poterit cogi residere

in diocesi, ubi illud habet, sed poterit ire quo vellet, & ita dicit in Rota decifum in vna nullius beneficij 28. *May* 1604. coram Illustriss. Domino Ludouisio nunc S. D. N. Greg. XV.

7. Episcopus sicut potest admittere Sacerdotes exteros habentes litteras testimoniales suorum Ordinum ad Missa sacrificium, ita ad Sacramenta administranda, dummodo illi verè idonei sint, prout refert decifum idem *Armend.* d. l. 7. de Episcopis, num. 83.

8. Missam ne celebrent exteri Sacerdotes in ecclesijs regularium potest Episcopus prohibere, nisi prius ab ipso Episcopo visis litteris commendatitijs ipsi Sacerdotes admissi fuerint, ita decifum refert *Galer.* in sua margarita casuum conscientiae verbo Missa, *Aloys. Ricci.* in praxi fori ecclesiastici decis. 750. in 1. edit. & resolut. 635. in 2. edit. *Armend.* in addit. ad regop. legum *Nauarrae*, lib. 2. tit. 18. l. 7. de religion. num. 55.

SVMMA RI VM.

1. Sanctissimum Eucharistia Sacramentum ex antiqua Ecclesiae consuetudine in Sacrario asseruatur.
2. Tabernaculum ubi est asseruandum quale debeat esse.
3. In sacrario sacra alia praeter sanctissimum Eucharistia Sacramentum non debent teneri, sed in alio separato decenti loco.
4. Deferendum ad infirmos per Christianorum stratus, praecuribus luminarijs, sonante campana, Parocho superpelliceo induto deferente, & Psalmos, seu Orationes intereundo recitante.
5. Parochus cum vadit ad communicandum infirmum debet portare duas Hostias consecratas, ut cum una communit infirmum, & aliam reponet honorifice, ut populus adoret.
6. In Conimbricen. Episcopatu est Constitutio, quae praecipit haberi lumen accensum diu nocturne ante sanctiss. Euchar. Sacramentum.
7. Solemnitas venerabilis Sacramenti potius celebrari debet in Ecclesia Cathedrali, quam in alia, totius rei agenda auctoritate penes Capitulum manentia.
8. Episcopus non habet potestatem concedendi licentiam, ut sanctissimum Sacramentum in capellis, & alijs Ecclesijs non parochialibus pro adoratione asseruatur.
9. De cultu, & veneratione sanctissimo Sacramento exhibenda.
10. Miracula plura de hoc sanctiss. Sacramento facta.
11. Miraculum refertur Neapoli factum.
12. Miraculum refertur diocesi Bracharen. factum.
13. De institutione, excellentia, transubstantiatione, & preparatione sanctiss. Sacramenti agunt Doctores citati.

EPISCOPVS AN POSSIT
concedere licentiam obseruandi Sanctissimum Eucharistia Sacramentum in Ecclesia non parochiali?

ALLEGATIO XXII.

1. Sanctissime ex antiqua consuetudine sanctissimum Eucharistia Sacramentum in Sacrario asseruari sancta Ecclesia morem retinuit, iux-

ſa Conſtit. Innoc. III. in Conc. Gen. de euſtod. Euchar. c. 1. ſacr. Concil. Tridentin. ſeſſ. 13. cap. 6. & canon. 7. tractant *Durand. in rationali diuinorum. lib. 4. cap. 41. num. 53. Euſeb. de Viſitat. lib. 1. cap. 5. num. 9.* aliaque in hoc propoſitum adducunt *Henric. in ſumm. lib. 8. cap. 39. lit. A.* ubi in textu refert multas utilitates, quas affert Chriſti corpus dum in Sacratio aſſeruat, *Aegid. de Conſec. de ſacr. & cenſur. q. 76. num. 85. cum ſeqq. Baldum. ſum. ſuper opera controu. Bellarm. p. 2. lib. 3. cap. 5.*

2 Tabernaculum, ubi ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum conſeruatur in altari maiori, vel ſi commode ibi non poterit, ſaltem in aliquo eccleſiaſtico conſpicio, & nobiliori loco collocari debet decenter, pro facultatibus loci exornatum, bene clauſum, & clauſi iplius non relinquatur in altari, ſeu alio communi loco; ſed penes capellanum, vel parochum cuſtodiat: Intus etiam decenter ornari debet; & tenendæ ſunt ibi duæ pixides, in quarum vna conſeruatur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos: & Pixides iſtæ non niſi ſuper altari viatico, vel ſuper Corporali collocentur ita *Fuſeb. dicto lib. 1. cap. 5. à num. 3. Praxis noua Episcopalis par. 2. cap. 3. num. 24. verſic. vnde 1.*

3 Vbi admonet ne ibidem alia ſacra teneantur, ſed in alio ſeparato decenti loco, dicitque reſpondiſſe *Sacram. Congreg. Rituum Episcopo Anthonit. 22. Feb. 1593.*

4 Per plateam in qua habitant Iudæi ſanctiſſimū Eucharistiæ Sacramentum non eſſe deferendum, ſed per Chriſtianorum ſtratas, præeuntibus luminarijs, ſonante campana, parochio ſeu capellano ſuperpelliceo induto deferente, & Pſalmos, ſeu Orationes intereundum recitante.

5 Teneatur parochus habere in publico Sacratio aſſeruatæ formulas Eucharistiæ, ut ad infirmos opportune deferat etiam tempore peſtis cum proprio titulo *Henric. in ſumm. lib. 8. cap. 55. §. 2. & cum parochus vadit ad communicandum infirmum, debet portare duas Hoſtias conſecratas, ut cum vna communicet infirmum, & aliam reportet honorifice, ut populus adoret, Cened. ad Decretal. collect. 51. num. 2.*

6 Et ſemper cum luminibus debet deferri, ſiue extrahatur à Sacratio, ſiue à euſtodia; *praxis Episcop. p. 1. verbo Eucharistia, §. 2. & refert Nauar. de Orat. cap. 18. num. 67. in Conimbricen. episcopatu Conſtitutionem eſſe, quæ præcipit haberi lumen accenſum diu noctuque ante ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentū, & hoc perpetuo obſeruandum dicit Euſeb. dict. c. 1. §. 5. num. 6.*

7 Semper laborandum eſt, quantum fieri poterit, ut ſicut in conſpicio, & nobiliori Eccleſiæ loco ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum colloca- ri debet, ita etiam in maiori Eccleſiā, potius quam in alia, obſeruetur, quia magis decet, ut ſolemnitas venerabilis Sacramenti celebretur in eccleſiā Cathedrali, quam in alia, ex eaque ſumatur, & in proceſſione per vias publicas circumferatur, & ad eandem Eccleſiam referatur, totiusque rei agendæ auctoritate penes Capitulum manente, prout deciſum refert *Aymenduriz in addit. ad recopil. legum Nauar. lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 1. in declarat. num. 8.*

8 Quare cum hæc decentia in aſſeruendo ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum in Eccleſiā non parochiali vix inueniri poſſit, igitur ſumma cum ratione Episcopo non datur potestas concedendi

licentiam, ut huiusmodi Sacramentum in capellis, & alijs Eccleſijs, non parochialibus pro adoratione fidelium aſſeruetur, niſi ex auctoritate, & cōceſſione Papæ, & ita reſponſum fuiſſe à *Sacra Congreg. in anno 1609. referunt praxis noua episcop. p. 2. cap. 3. n. 33. verſic. huc perinet pag. 161. Marc. Anton. Genueſi, in praxi Archiep. Neapol. cap. 92. in 1. edit. & c. 110. in 2. edit. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1216. & in praxi ſocietatis eccleſ. poſt reſolut. 495. in notabilibus de materia episcoporum in fine in 2. edit.*

9 De cultu, & veneratione huius ſanctiſſimi Sacramento exhibenda agit *sac. Concil. Trid. ſeſſ. 13. de ſanctiſſ. Euchar. cap. 5. comprobant ſour. 10. 3. diſp. 35. Conimbr. de Sacram. to. 1. q. 73. n. 15. & q. 76. n. 85. Valer. Reginald. in praxi ſocietatis par. 2. n. 37. in fine. Fr. Raphael de la torre in 2. 2. Diu. Thomæ to. 2. quæſt. 99. art. 3. diſp. 4. in princip.*

10 Innumera pene miracula de hoc ſanctiſſimo Eucharistiæ Sacramento refert Luſitanus noſter *Petrus Martius in libro miraculi ſancti aranenſis, referunt & alia Beia in reſponſis caſuum conſcientiæ, p. 3. caſu 39. Auctor enchiridij temporum in anno 1510. fol. 266. verſic. Ille ſcūs in chronica Pontificali, p. 2. lib. 30. c. 30. §. 3. fol. 448. & c. 14. fol. 85. verſic. fol. 190. verſic. Luden. de Bauia in 3. par. eiusdem chronica Pontificalis in vita Papæ Greg. XIII. c. 13. pag. 519. Marc. Anton. Genueſi, in praxi Archiep. cap. 49. num. 1.*

11 Vbi refert quod anno 1601. in Eccleſiā ſanctæ Crucis ciuit. Neapol. dum Sacerdos Miſſam celebraret, & ſumpſiſſet ſanctiſſimam Hoſtiā antequam ſumeret Sanguinem, cecidit de celo fulmen, capellā, & altare diruens, comburensque partem corporalis ſub Calice proſtrati, nec tetigit Sanguinem, nec Sacerdotem offendit.

12 Ego etiam ſilentio prætereire non poſſum maximum huius ſanctiſſimi Sacramenti miraculum, quod Bracharenſi in Archiepiscopatu, cuius ſummiſſus accideſanus, accidit anno 1606. in oppido de Mondim, nam cum quinta feria maioris hebdomadæ in eccleſiā illius oppidi manuſcriptum eſſet ſacroſanctū Sacram. pro adoratione fidelium, ſuper altiori menſa, pro ſepulcro, ibique circumſeſſent accenſa luminaria, interim dum omnes prandebant, relictis Eccleſiæ portis clauſis, in eadem menſa ex luminarijs ignis accenſus eſt, ac deinde combuſtis totius Eccleſiæ paramētis, atque ipſa menſa, ubi erat collocatum ſanctiſ. Eucharistiæ Sacramentum, illo tantū illaſo, ac Calice, & Corporalibus ſuper quibus erat impoſitum, cæteris ſic omnibus in dicta Eccleſiā admiſſis penitus exuſis, extructa remanſit menſa, cuius materies, licet combuſta, integre ſubſiſtebat noſtræ ſalutis pondus, ac future noſtræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis pignus. O magnum pietatis opus, & mirabile diuini ſui erga homines amoris ſignum, & monumentum. Accedamus igitur fideles magna reuerentia, & ſanctitate ad hoc ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum, eſt enim, ut inquit *Bernardus*, ægris medicina, peregrinātibus via, debiles confortat, valentes delectat languorem ſanat, per hoc homo manuſcior fit ad correptionem, patientior ad laborem, ardentior ad amorem, ſagacior ad cautelam, ad obedientiam promptior, ad gratiarum actionem deuotior, referunt *Camiſ. in libro de Eucharistia, §. 9. Campanil. in diuerſorio iuris Canonici rub. 12. cap. 7. num. 18.*

13 Alia de venerabili Eucharistiæ Sacramento, de eius inſtitutione, excellētia, tranſubſtantiatione, preparatione, & uſu, vide in *Concil. Trid. ſeſſ. 13. cap. 1.*

cap. i. cum seqq. & apud Cardin. Bellarm. in controuers. Cathol. tit. de Eucharistia. Galet. in margarita casuum conscientie, verbo Eucharistia. Emman. Sa in aphorismis verbo Eucharistia. Viguer. cod. verbo, Bartholam. ab Angelo de sacram. dialog. 4. de Eucharistia. Angles in floribus theologicis tit. de Euchar. Valentia tom. 4. disp. 6. Victor in sum. de Eucharistia. Vivald. in candelabro aureo tit. de Eucharistia. Alphons. Alvarez in speculo iuris Pontificij tit. de sacramento sanctissimo Eucharistia a pag. 180. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 67. de Communione. Chamerota de Sacramen. ubi de Eucharistia. Henrig. in sum. lib. 8. de sanctiss. Euchar. Posseum. de Communione. Gabr. Vasquez in 3. P. D. Thomae q. 73. disp. 177. cum seqq. Petr. de Ledsma in sum. p. 1. del excellentissimo Sacramento del Altar, que se llama Eucharistia. Aegidi. de Coninch. de sacramentis. & censuris q. 73. Bonacina de sacramentis disp. 4. Barthol. Gori de augustissimo sacrosancta Eucharistia Sacramento.

SYMMARIUM.

1. Missæ sacrificium prohibitum est celebrari extra Ecclesiam, & locum sacrum ad id specialiter deputatum.
2. Celebrare in loco non sacro extra casum necessitatis, etiam non dato scandalo, mortale est peccatum.
3. Fratribus Predicatoribus, & Minoribus, ac etiam Patribus Societatis Iesu, conceditur, ut ubicunque fuerint sine parochialis iuris praeiudicio, cum Altari valeant viatico celebrare.
4. An post Concilium Trid. sublata sint huiusmodi concessionibus? disputatur.
5. Episcoporum privilegium, de quo in cap. ult. de privileg. lib. 6. an sit per Concilium Trid. sublatum? ostenditur.
6. Episcopus de iure communi poterat concedere, ut in sua dioecesi extra locum sacrum in Altari portatili celebraretur.
7. Facultas hæc, an sit reuocata per Concilium Trid. disputatur, & pro affirmatiua parte allegatur.
8. Pro negatiua tenent plures Doctores.
9. Conciliantur hæc contrariae opiniones ita ut prior procedat deficiente necessitate, vel iusta causa, posterior vero illa stante.

EPISCOPVS QUANDO
possit facultatem concedere cele-
brandi in capella domus
priuata.

ALLEGATIO XXIII.

1. **E**Xtra Ecclesiam, & locum sacrum ad id specialiter deputatum, prohibitum est ne sacrificium sacrosanctæ Eucharistiæ celebretur, text. optimus in cap. sicut & in cap. Missarum cum sequentibus de consecr. dist. 1. Concil. Trid. sess. 22. de obseruandis in celebratione Missæ, D. Thom. 3. p. 2. q. 83. art. 1. Durand. in rationali diuin. lib. 4. cap. 1. n. 41. Petr. 3. de Ledsma in sum. p. 1. de sac. Euchar. cap. 2. Henrig. in sum. lib. 9. cap. 27. §. 1. Soar. 10. 3. disp. 81. sect. 3. & 5. Ioan. de la Cruz, de statu relig. lib. 2. cap. 5. dub.

7. Azgr. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 1. Cened. can. quest. lib. 1. quest. 44. a nu. 5. Chamerota de Sacram. tract. 4. de Eucharistia tit. de sacrificio Missæ dub. 15. 2. Vnde mortale esse extra casum necessitatis in loco non sacro celebrare, licet non detur scandalum, tenent Nauar. in man. cap. 25. numer. 80 & 81. D. Antonin. 3. p. tit. 32. cap. 6. num. 4. Syluest. verbo Missa 1. numer. 5. Soar. d. sect. 3. in princip. Henrig. d. cap. 27. paragraph. 1. Vasq. 3. p. disp. 233. cap. 3. num. 4. & 6. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 249. numer. 1. & 7. Regularium tom. 1. q. 43. art. 4. vers. ex quo inferitur, Hieron. Llamas in sum. p. 3. Methodi cap. 5. paragraph. 15. Iacob. Graf. in decis. aureis p. 1. lib. 2. cap. 42. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 29. n. 176. Chamerota ubi supra, Bartholom. ab Angelo de Missa dialogo 5. paragraph. 617. & 619. Coninch. de Sacram. q. 83. art. 3. dub. 1. num. 224. Sabred. ad Bernard. cap. 37. Nugn. quest. 83. art. 3. Azgr. d. cap. 26. quest. 8. contra sotum, in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. asserentem vix posse contingere mortale ex celebratione Missæ extra Ecclesiam, si cesset scandalum, quem sequitur Sa in aphorism. verbo Missa num. 20.

3. Extra casum igitur necessitatis solitum est impetrari, & concedi plerisque à lege Canonica, vel à Summo Pontifice priuilegium, ut ubique vel ab Episcopis, ut in suis dioecibus, cum altari portatili liceat celebrari; de lege constat in priuilegio Episcoporum, de quo in cap. ult. de priuileg. lib. 6. De Summo autem Pontifice probat optime text. in cap. in his 30. de priuileg. ibi, cum Fratibus Predicatoribus, & Minoribus duximus indulgendum, ut ubicunque fuerint, sine parochialis iuris praeiudicio, cum altari valeant viatico celebrare, de quo priuilegio meminerunt omnes in hac materia, illudque à Sixto IV. Alexandro VI. Gregor. XIII. renouatum, & ampliatum comprobatur, & explicat Fr. Emman. d. q. 43. art. 4. alia similia adducens concessa Patribus Societatis Iesu, quæ etiam refert Henrig. d. cap. 27. §. 3. iuncto commento lit. T. Soar. d. sect. 3. ver. quarta exceptio. De forma etiam concedendi Breue in Romana Curia per signaturam supplicationis, vel Pœnitentiariæ officium, nobilibus, aut literatis personis, multa scribunt siaphil. de lit. gratia tit. de rescriptis Apostolicis in forma breuis, num. 8. Ludou. Gomez in tract. Breuium num. 26. Mandos. in signatura tit. de altari portatili, Stephan. Durante, de ritibus Ecclesiæ cap. 25. numer. 7. & alij recentiores.

4. Post Concil. Trid. in d. decreto de obseruandis in sacrificio Missæ sess. 22. non italicitus, & liber est usus horum priuilegiorum: sed potius maxime controuersum, utrum sublata sint huiusmodi licentia iure communi, vel priuilegio Pontificio concessa Minoribus Mendicantibus, & Predicatoribus in d. cap. in his? Et imprimis quod sint derogata tenent Nauar. d. numer. 82. in fine, Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 2. cap. 6. nume. 3. vers. quo etiam decreto, & numer. 8. Henrig. d. paragraph. 3. in commento lit. T. Soar. d. sect. 3. vers. quarta exceptio, Azgr. d. cap. 26. q. 7. Chamerota d. dub. 15. Beia in respons. casuum conscientie p. 4. casu 33. vers. & quamuis, Coninch. d. q. 83. n. 226. Comprobantes ex verbis Concil. vers. neminem, dum præcipit Episcopis, ne patiantur extra Ecclesiam, & ad diuinum cultum dedicata oratoria, sacrificiū fieri à secularibus quibuscūq; adiecta in fine clausula generali derogatoria, quorūcūq; priuilegiōrū: quare ipso iure aduertunt Azgr. & alij proxime citati, iam hodie reli-

gloſos prædictos his priuilegijs vt non poſſe, niſi poſt *Trid.* à Sede Apoſtolica fuerint confirmata, quemadmodum priuilegia Societatis Ieſu confirmat *Paulum III.* & *Gregor. XIII.* cum derogatione *Concil. teſtatur Henric. d. paragraph. 3. in com. lit. 7.* Contrarium tamen quod Concilium hæc priuilegia non reuocet contendit *Fr. Emman. d. quaſt. 43. art. 5.* ſed friuolo fundamento, inquit enim *Concil.* ſolum præcipere Ordinarijs, vt non obſtantibus priuilegijs compellant regulares ne illis vtantur. Sed retorquetur ex verbis *Concil.* non enim præcipit Ordinarijs ne permittant vt priuilegijs, ſed ne permittant extra Eccleſiam ſeculares, vel regulares celebrare, adiecta clauſula, non obſtantibus priuilegijs. Deinde quia ſi dicamus hæc priuilegia reuocata non eſſe, conſequenter dicendum eſt non poſſe ab Ordinarijs eorum vſum impediri, iuxta *text. in cap. deet de regul. iuris lib. 6.* cum vulgaribus.

5 Quoad priuilegium Episcoporum in d. cap. ult. de priuilegijs lib. 6. dubitat *Nauar. conſil. 5. ſub illo tit. in nouis.* Sed quod per *Tridentinum Concilium* ſublatum non ſit vt certiffimum reſoluit. deciſumque reſert *Azor. d. cap. 26. quaſt. 4.* & multiplici ratione conſtituit *Beia d. caſu 33. ſere per totum,* & ita declaratum in ſacra Cong. atteſtatur *Armen. in additionib. ad recopul. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis numer. 73.* vbi etiam ampliatur illo priuilegio poſſe Episcopos vt ob valetudinem, & numer. 74. aſſerit deciſum fuiſſe die 19. Iunij 1586. poſſe Episcopum non valentem commode accedere ad Eccleſiam domi celebrare, vel celebrari ſibi facere; certe ante *Concil. Trident.* id Episcopis licebat præſertim ex cap. concedimus, & cap. Miſſarum de conſecrat. d. 1. *Azor. d. c. 26. q. 5.* Sic etiã poteſt Episcopopus dum iter agit Miſſam ante auroram, vel poſt meridiem dicere, ſeu alteri concedere, vt eam ſibi dicat, docent *Fr. Emman. diſt. tom. 1. q. 43. art. 3. Azor. d. lib. 10. cap. 25. quaſt. 5. verſ. ſi quæras, per gloſ. in diſt. cap. ult. verbo indulgemus. de priuilegijs lib. 6.* 6 Poterat etiam Episcopopus concedere, vt in ſua diœceſi extra locum ſacrum in altari portatili, quis celebraret, prout deducitur ex d. cap. Miſſarum, ibi, in locis ab Episcopopo conſecratis, vel vbi ipſe permiſerit, cap. *hu. ergo*, ibi, niſi in quibus Episcopopus iuſſerit, de conſecr. diſt. 1. expreſſiusque probatur ex diſt. cap. in his, ibi, id *Prelatus* annuentibus licere eiſdem, vbi notat *Anton. numer. 7.* & communem teſtatur *Abb. numer. 2.* ac poſt *Lap. Card. Tuſch. præſt. conſuſ. tom. 1. litt. A. conſuſ. 31.* & ante *Concil. Trid.* hanc fuiſſe receptam omnium traditionem ſacientur *Gutier. Canon. c. lib. 1. cap. 30. numer. 25. Nauar. d. cap. 25. numer. 81. Henric. diſt. cap. 25. numer. 81. Nauar. d. cap. 27. paragraph. 2. Azor. quaſt. 2. Beia d. caſu 33. verſ. tertio dico, ſoar. verſic. ſecundo obſeruandum, dictis locis, qui recte notant male ſilueſt. in ſum. verb. Miſſa, numer. 5. verſ. tertio deducere ex littera d. cap. in his, poſſe Episcopum dare hanc licentiam extra ſuam diœceſim, nam *text.* qua parte agit de licentia celebrandi vbique, loquitur de interpretatione priuilegij Sedis Apoſtolice: Dum vero inferius, ait ſine ea permiſſu Episcopopi celebrare potuiſſe, ſolum concludit id poſſe intra propriam diœceſim concedentis, iuxta *regul. cap. 2. de conſtit. in 6.**

7 Verum magna eſt controuerſia an facultas celebrandi extra Eccleſiam, quam diximus con-

cedere poſſe Episcopum intra ſuam diœceſim, ſic reuocata per *Concil. d. loco?* Reuocata eſſe abſolute tradit *Nauar. d. numer. 81.* ſequitur *Fuſſe. de viſitat. lib. 1. cap. 21. numer. 8. Gutier. diſt. cap. 30. numer. 25. Azor. diſt. cap. 26. quaſt. 3.* afferentes verba *Concil.* ſupra citata, quæ abſolute præcipiunt Episcopis, ne permittant extra Eccleſiam, & Oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata, & ab eiſdem deputata Ordinarijs, & viſitanda, hoc ſanctum Sacrificium fieri, & ita ſapius reſponderunt Illuſtriſſimi Cardinales ſuper eo decreto. Et nouiſſime emanat decretum *Congreg. Concilij Tridentini*, quo declaratur de oraculo *Sanctiſſimi* ſpectare ſolum ad Summum Pontificem, & non ad Episcopos concedere licentiam celebrandi in priuatis Oratorijs reſert *Aloſ. Rec. in praxi ſori eccleſ. deciſ. 538. numer. ult. in 1. edit. & reſolut. 460. in fine in 2. ed. & ita nec iuſta de cauſa poſſe Episcopum dare facultatem celebrandi in capella domus priuata, & ſubdio etiam adhibito vtroque altari, firmo ſcilicet, & portatili tenent *Azor. d. cap. 26. quaſt. 3. Reginald. diſt. lib. 29. numer. 176. Coninch. diſt. quaſt. 83. numer. 225. Miranda in manual. Prelat. tom. 1. quaſt. 40. art. 9. conſil. 3. in fine.**

8 Sed per decretum *Conſeg. Tridentini* dicto loco prædicta poteſtati concedendi hæc licentias Episcopis iure communi competenti derogatum non eſſe tueritur *Henric. diſt. cap. 27. paragraph. 1. Sa verbo Miſſa, numer. 20. in fine. Beia diſt. caſu 33. verſ. tertio dico. Nauar. conſil. 5. numer. 2. ſub tit. de priuilegijs in nouis, poſt multos Cened. diſt. quaſt. 44. a numer. 4. cum quibus conſentire videtur *Soar. diſt. ſect. 3. verſ. addit vero, quem ſequitur Fr. Emman. diſt. quaſt. 43. art. 6.* & non diſſentit *Aloſ. Rec. diſt. reſolut. 460. numer. 2. ac praxis noua episcop. p. 1. cap. 5. numer. 8. pag. 77. & par. 2. cap. 5. numer. 21. in fine, vbi reſert magna circumſpectione vt debere Episcopum in ipſis concedendis licentijs, & non niſi ex cauſa grauis neceſſitatis concedere; vrpote graſſante peſte, prout reſoluit *praxis episcop. p. 1. verbo Miſſa pag. 226.* & faciunt quæ *Fr. Emman. quaſt. regul. tom. 3. q. 32. art. 12. in fine;* Ordinarij enim arbitrio permiſit *Papa* perſonarum, & inſirmis qualitate penſata, & pro inſirmorum commoditate, vt in priuato Oratorio, vel altari ad cultum diuinum deputato facultatem celebrandi concedere poſſit, vt reſert deciſi *Armen. in additionib. ad recopul. leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis numer. 72.* præcipue autem in huiuſmodi conſeſſionibus apponi debet, vt Oratorium decenter ſtructurum, & ornatum, ac omnibus domeſticis liberum exiſtat: tum vt conſeſſio intelligatur ſine parochialis alterius præiudicio, excipiens dies natalis Domini Noſtri, Reſurrectionis, Penthecoſtes, quibus ibidem celebrari non liceat, ſed parochialis frequentetur, quodque alij, præter quam ſeruitio perſonæ cuius intuitu Oratorium conceditur neceſſarij, ibidem audientes Miſſam ab obligatione audiendi eam in Eccleſia per hoc non liberentur, quæ ex ſtylo *Rom. Curie* in facultatibus conſtruendi Oratoria huiuſmodi apponere conſueuerunt.**

9 Mouentur præcitati Doct. quia *Concil.* loquitur de communi modo celebrandi, non vero abſtulit Episcopis poteſtatem rationabiliter diſpenſandi, ſtante iuſta cauſa, maxime cum moraliter fuerint neceſſaria, & quia

Concil. intendit solum tollere abusus in celebratione Missarum, non autem casus licitos, & ita distincte possunt conciliari hæc contraria opinionēs, ut scilicet posterior, quæ hanc potestatem facit Ordinarijs procedat stante necessitate, vel iusta causa, prior vero, quæ eandem negat, habeat locum in ea deficiente.

SYMMARIUM.

- 1 Sacerdos est minister sacrificij Missæ.
- 2 Elemosina, seu stipendium potest accipi pro celebratione Missæ, pæloque exigi, sine labe simoniæ.
- 3 Pœtantiæ taxatio pro sacrificio Missæ est iusta, quæ in qualibet regione communis consuetudine recepta, & approbata est.
- 4 Sacerdotem recipientem à pluribus plura stipendia pro Missæ celebratione posse unica Missa omnibus satisfacere tenent aliqui citati.
- 5 Contrarium verius etiam si accedat Superioris consensus, secus si peculiare interueniat Summi Pontificis privilegium.
- 6 Sacerdos unica Missa satisfaciens multis, à quibus diversa accepit stipendia tenetur ad restitutionem.
- 7 Missa pro multis dicta, non tantundem singulis prodest, ac si pro uno solo diceretur.
- 8 Episcopus potest legem condere, ut certum stipendium pro Missæ sacrificio exigitur, ita ut laici non dent minus, nec Sacerdotes magis exigant.
- 9 Episcopus non potest statuere, ut Sacerdotes non accipiant minorem pœtantiæ.
- 10 Sacerdotes exigentes importune ab inuitis elemosinam supra taxam ab Episcopo præscriptam, peccant mortaliter.
- 11 Sacerdos accipiens certam quantitatem pecuniæ pro dicendis Missis, an possit eas facere celebrari per alios minores pœtantiæ retentis sibi parte elemosinarum inficere dante, & inficere Sacerdotibus celebrantibus.
- 12 Missas an liceat celebrare anticipare? refertur ad hæc Bulla Clementis VIII.
- 13 Consuetudo celebrandi anticipare non est approbanda, nec toleranda.
- 14 Sacerdos, qui ex obligatione alicuius Capellæ, vel impoterum pro certa intentione tenetur Missas celebrare, potest eas anticipare dicere.
- 15 Missa sine peccato dici potest non recitatis Matutinis.
- 16 Parochus obligatur populum monere, ut Missas frequentet, non tamen cogere potest, ut audiat in Parochia.
- 17 Verbum, monere, inducit consilium, & non præceptum.
- 18 Missa audienda præceptum adimpletur quocumque in loco illa audiat.
- 19 Nolens Missam audire in propria Parochia ex contemptu, aut quando Parochus declarat eam quæ Parochiani seve tenentur, peccat mortaliter.
- 20 Refertur Constitutio Leonis X. quæ declaratur satisfieri huic præcepto, si audiat Missa in Ecclesijs Regularium.
- 21 Episcopus potest cogere Regulares, ut in offertorio Missarum conventualium declarent fidelibus, quæ festiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant.
- 22 Sacerdotes curam animarum habentes tenentur per se, vel per alios celebrare singulis saltem diebus, quibus opus est, ut satisfaciunt muneri suo.

- 23 Parochi non obligantur ad applicationem sacrificij pro populo singulis prædictis diebus, nisi iuxta viri prudentis arbitrium.
- 24 Parochi ab Ecclesijs arcere debent musicas eas, ubi sine Organo, sine cantu lasciuum aliquid miscetur.
- 25 Repræsentationes in Ecclesijs fieri prohibentur.
- 26 Saltationes in Ecclesijs permitti non debent.
- 27 Coniunia in Ecclesijs cum irreuerentia loci sacri celebrare, peccatum est mortale.
- 28 Capellanus tenetur sub mortali nisi iusta de causa Missas celebrare iuxta institutionem Capellaniæ, & intentionem fundatoris.
- 29 Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam, ut ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur, quod Capellani celebrent.
- 30 Quando verba erectionis expresse significarent intentionem esse, ut per ipsum Capellanum Missarum celebratio fieret, tunc per substitutum satisfieri non poterit.
- 31 Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare quando possit per substitutum satisfacere?
- 32 Capellanus, qui ex permissione, vel fundatione tenetur celebrare certas, & peculiare Missas, male agit si alias celebret.
- 33 Capellanus, qui ex titulo, vel conuentione tenetur in aliqua Ecclesia, vel Altari celebrare, non potest absque peccato mortali alibi celebrare.
- 34 Referuntur causa legitima non celebrandi in Altari designato.
- 35 Capellanus etiam de consensu hæc dum celebrans alibi, quam in Altari designato, male agit.
- 36 Celebrans absque iusta causa alibi, quam loco designato peccat mortaliter, non tamen tenetur ad aliquam restitutionem.
- 37 Capellania sacerdotalis iudicanda est si illius verba essent, ut in ea præsentaretur, aut nominaretur Presbyter, siue Sacerdos.
- 38 Statutum habens, quod pronisus de capellania sit Sacerdos, vel Capellanus, oportet, ut sit actu Sacerdos.
- 39 Idem si dixerit, quod sit Capellanus, vel Sacerdos.
- 40 Verba si respiciant actum præsentationis, veluti, præsentetur Presbyter, tunc præsentandus debet esse actu Sacerdos, secus vero, si Presbyterum significantia prosecutionem præsentationis respiciunt.
- 41 Contrarium tenent aliqui resoluentes, quod si inbeatur præsentari in patronatu, vel Capella Presbyter Capellanus sufficere si præsentetur non Sacerdos.
- 42 Sed prima sententia verior, contrarijque respondetur fundamentis.
- 43 Capellania fundata, quod Capellanus celebret, seu debeat celebrare tot Missas, an debeat esse actu Sacerdos.
- 44 Capellania non requirit residentiam personalem, cui est annexum onus celebrandi certas Missas singulis hebdomadibus.
- 45 Referuntur Doctores, qui de sacrificio Missæ agunt.

DE MINISTRO SACRIFICII

Miſſæ aliqua practica bilia.

ALLEGATIO XXIV.

1 Sacerdos eſt miniſter conſecrationis, quam conſtat vnam eſſe ex præcipuis partibus Sacriſcij, cap. 1. §. vna, verſ. & hoc, de ſum. Trinit. Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. & can. 1. D. Thom. 3. par. quaſt. 82. art. 1. Chamerot. de ſacram. tract. 4. de Euchariftia, cap. 9. de miniſtro dub. 1. diſp. 3. Bartholom. ab Angelo exam. conſeſſ. dialogo 5. de Miſſa, & de miniſtro ſacriſcij ipſius Miſſæ, §. 125. Henr. in ſumm. lib. 9. de vero Miſſæ ſacriſcio, cap. 18. §. 2. in princ. Azor. inſtit. moralium p. 1. lib. 10. cap. 23. in princ.

2 Potest pro celebratione Miſſarum accipere Eleemoſynam, ſeu ſtipendium in ſui ſuſtentationem, mercedemque exigere ex pacto, abſque labe ſimoniz, ita tenent multi, quos refert Coned. ad decretal. collect. 44. num. 3. quibus adde Michæ. Timoth. de ſacriſcio Miſſæ, tract. 3. quaſt. 48. Jacob. de Graſſis in aureis deciſionib. lib. 2. cap. 96. num. 32. Gutier canon. lib. 1. cap. 29. à num. 3. Pölin. de ſimoniæ, tab. 1. cap. 9. Henr. d. lib. 9. c. 21. §. 4. cap. 12. §. 1. Morl. in empor. iuris, p. 1. tit. 1. quaſt. 13. in princip. Petr. de Ledefma in ſumm. p. 1. de ſacr. Euchariftiæ, cap. 18. verſ. quarta concluſio, Sear. tom. 1. de religione, lib. 4. cap. 14. & p. 3. quaſt. 83. art. 6. & diſp. 86. ſect. 1. verſ. circa alium modum, & ſect. 3. verſ. tom. 1. diſp. 234. Ioan. Bapt. Bernard. Poſſenim. de officio Curati, cap. 2. num. 20. Barthol. ab Angelo, exam. Conſeſſ. dialogo 5. §. 528. Paul. Fraxinell. de obligationib. ſacerd. ſect. 3. præd. 1. num. 2. & 5. Coninch. de ſacram. tom. 1. quaſt. 83. num. 193. cum ſequentib. Azor. inſtit. moralium, p. 3. lib. 12. cap. 3. quaſt. 5. Leſi. de inſtit. lib. 2. c. 35. dub. 8. Dicitur iuſta pitantiæ taxatio pro ſacriſcio Miſſæ, quæ in quolibet regione conſuetudine recepta, & approbata eſt à viris prudentibus, & Deum timentibus, vel quæ taxata fuerit à Superiiori habere poteſtatem, itaut maior non poſſit iuſte exigi: ita Petr. de Ledefma diſt. cap. 18. concl. 7. & 8. Aragon. 2. 2. quaſt. 85. de ſacriſcijs art. 3. verſic. ſed dubitabit aliquis, praxiſ Episcop. p. 4. verbo Miſſa, §. 3. concl. 2. & 3. Verſic. d. diſp. 234. cap. 4. Fr. Emman. in ſumm. p. 1. cap. 251. concl. 4. Nugn. de ſacram. tom. 1. ad q. 83. art. 1. p. 3. tract. de ſacriſcio, dub. 9. corcl. 1. Fraxinell. d. ſect. 3. prænot. 5. §. 2. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 41. art. 23. concl. 1.

4 Sacerdotem recipientem à pluribus plura ſtipendia pro Miſſæ celebratione poſſe vnica Miſſa omnibus ſatisfacere tenent aliqui, ſaltem ſi ſtipendia ſimul ſumpta non excedant quantitatem neceſſariam, ad ſtrictam ipſius Sacerdotis ſuſtentationem pro vnico die, ex eo quia neminem defraudat, cum Sacriſcium Miſſæ ſit valoris infiniti extenſiue, tum quia videretur demenda conſuetudo Eccleſiæ, quæ plures conuocat ad eandem Miſſam audiendam: tum quia, qui altari ſeruit de altari viuere debet, ſecundum Apoſtolum relatum in cap. cum ſecundum, de præbendis, quibus fundamentis hæc ſententiam tenent Sor. de iuſtitia lib. 9. quaſt. 3. artic. 1. dub. 7. reſp. 1. & 2. Angel. verbo Miſſa, nu. 52. poſt Sylueſt. & alios, Ludou. Beia in reſponſ. caſuum conſcientiæ p. 1. caſ. 12. Can. de locis Theologicis, lib. 1. cap. 13. Fr. Emman. in ſum. tom. 1. cap. 232. numer. 4.

concl. 4. ad finem, Ioan. Dominic. Montagn. cap. 26. Nugn. 13. p. q. 89. art. 1. dub. 9. concluſ. 4. & 5.

5 Contrarium tamen verius, & receptius puto: prima enim opinio non modicam animis hominum ingerit ſordida cupiditatis, & auaritiæ ſuſpicionem, ſcandalumque inter populares excitat, quia non ſtatim promiſſis: tum quia pro eadem Miſſa plures recipiens elemoſynas, neſcientibus offerentibus, facit contra ipſorum voluntatem, & his atque alijs rationibus contrarijs bene reſpondentes, hanc ſententiam tuerentur Nauar. in man. cap. 23. num. 92. & conſ. 8. de celebr. Miſſar. in nou. Emman. ſaa verbo Miſſa, numer. 44. D. Anton. pur. 1. tit. 10. cap. 2. numer. 4. Nald. verbo Capellania, numer. 11. Tollet. lib. 2. cap. 8. num. 3. Henr. diſt. lib. 9. cap. 21. numer. 4. & cap. 22. numer. 5. Graſſ. in dec. aureis, p. 1. lib. 2. cap. 45. Bellarm. in controu. Catholice, tom. 2. lib. 2. de Miſſa, cap. 4. propoſit. 4. Chamerot. de ſacram. tract. 4. de Eucharift. tit. de Miſſæ ſacriſcio dub. 1. pag. 176. Sear. tom. 3. diſp. 86. ſect. 2. & 3. Vincent. Fernand. in mixt. diſput. de ſacriſcio Miſſæ ad rep. tex. in can. cum frangitur de conſecr. diſt. 2. p. 4. dub. vni. ad 6. in fin. Verſic. 3. p. tom. 3. diſp. 234. cap. 4. Miranda in manuali Prælatorum tom. 1. quaſt. 44. art. 23. concluſ. 5. Bartholom. ab Angelo diſt. 5. paragraph. 509. & §. 749. Reginald. in præci fori penitent. lib. 23. numer. 234. & lib. 29. num. 157. Paul. Fraxinell. de obligationib. ſacerd. ſect. 4. concluſ. 1. paragraph. 1. Coninch. diſt. quaſt. 83. numer. 192. Etiam ſciente, & concedente Superiore cum non poſſit emittere obligationem iure naturali, & diuino debitam, vt per Nauar. diſt. conſil. 8. & Fraxinell. diſt. ſect. 4. concluſ. 2. paragraph. 2. ſecus tamen ex peculiari Summi Pontificis priuilegio, tum quia ſicut poteſt ſtipendia, quæ pro Miſſis dantur generaliter taxare, & etiam augere, ſi expedire iudicauerit, ita poteſt in illis diſpenſare propter alicuius Eccleſiæ, vel Monaſterij beneficium, quando iuſta cauſa, vel neceſſitas intercedit, tum quia Papa in reſtitutione incertorum bonorum, in obligationibus vltimarum voluntatum, & in pijs cauſis propter eomune Eccleſiæ bonum diſpenſare poteſt, & tenent Sylueſt. verbo Miſſa, num. 20. Henr. d. c. 22. num. 7. Reginald. lib. 23. num. 239. Fraxinell. de obligationib. ſacerd. ſect. 7. §. 11. & 12.

6 Adeo verum eſt Sacerdotem accipientem à pluribus plura ſtipendia pro Miſſæ celebratione non poſſe vnica Miſſa omnibus ſatisfacere, vt ſi hoc faciat teneretur ad reſtitutionem, ex violatione enim iuſtitia cum damno alterius conſurgit obligatio reſtituendi: ita Petr. Nauar. de reſtit. libro ſecundo, cap. 2. numer. 129. & 382. Graſſis diſt. cap. 45. num. 17. Fr. Emman. p. 1. cap. 251. de Miſſa concluſ. 1. & 4. Verſic. tom. 3. diſp. 231. cap. 4. Fraxinell. d. ſect. 4. concluſ. 5. paragraph. 1. & alijs locis ſupra citatis, qui Fraxinell. paragraph. 4. cum Petr. Nauar. quem citat, & ſequitur, reſoluit prædictum Sacerdotem, vt faciat reſtitutionem teneri Miſſas prætermiſſas celebrare, vt per alios celebrantur, vel reſtituere elemoſynas acceptas, admonitis his, qui eas dederunt, Miſſas non fuiſſe celebratas.

7 Quamuis Miſſæ valor extenſiue, ſeu indeterminate, vel, vt aiunt, ſyncategorematicæ acceptus, infinitus ſit, hoc eſt, non tantum prodeſt, quin magis poſſit prodeſſe, ſiue non tantum fructu exhibet, quin

possit maiorem ita ut non pro tot, quin etiam pro pluribus, & in maiori gradu applicari & prodelle possit, tū dum Sacerdos, ut causa proxima specialiter unam Missam offert pro se ipso, aut pro alio respondentem oblationi Sacerdotis, etiam nihil offerente, habet non solum effectum finitum, sed virtutem, efficaciamque, & valorem simpliciter finitum, qui effectus in plures diuisus, minus utilis est singulis, & ita qui Missam pro multis offert, non tantundem singulis prodest, ac si pro vno solo diceretur.

7 Vide Nauar. in man. cap. 25. numer. 91. & num. 111. vers. 35. & concil. 8. numer. 2. & consil. 9. numer. 2. de celebrat. Missarum in nouis. Petr. Nauar. lib. 2. de resist. cap. 2. a num. 262. Marc. Anton. Cuch. lib. 5. instit. maiorum, tit. 6. num. 77. Ioan. Medin. in Cod. de oratione cap. de valore orationis pro multis fuisse, Spin. in speculo testamentor. gloss. 13. princip. a numer. 55. Ludouic. Lopez, par. 2. cap. 78. de Eucharistia, vers. nam, Hieronym. Ilemus in 3. par. Methodi, cap. 13. paragraph. 17. Dimas in tract. de Purgat. cap. 37. per totum, Fr. Emman. dict. cap. 252. numer. 2. Grassi. dict. lib. 2. cap. 45. a numer. 16. Humad. l. 42. gloss. 2. a num. 3. tit. 4. part. 1. Nugn. in 3. partem Dni Thomae, quest. 83. art. 1. dub. 8. paragraph. in 3. parte, conclus. 3. Dominie. Montag. in tract. de Missa, cap. 30. Henric. d. lib. 9. cap. 19. paragraph. 5. soar. tom. 3. quest. 79. sect. 12. & tom. 4. disp. 4. sect. 6. Greg. de Valentia, tom. 4. disp. 6. quest. 11. punct. 1. paragraph. 25. Fraxinell. sect. 3. praeor. 5. paragraph. 7. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 10. cap. 21. q. 1. Chamerot. dict. tit. de Missae sacrificio dub. 10. pag. 272. cum seqq. Vasq. 3. par. tom. 3. disp. 230. cap. 3. praxis Episcop. dict. verbo Missa, §. 4. Petr. de Lede. in sum. par. 1. de Eucharistia, cap. 17. concl. 23. Galer. in margarita, cas. conscientiae, verbo Missa, pag. 142. colum. 2. Pesant. 3. p. quest. 83. art. 6. disp. 4. Coninch. dict. quest. 83. num. 186. in fine, F. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 1. q. 41. art. 19. & 20.

8 Ad emittenda scandala, quae facile possent suboriri in exigendis pro Missae sacrificio stipendijs, potest Episcopus legem condere qua certum stipendium arbitretur, ita ut laici non dent minus, nec Sacerdotes magis exigant: ita Corduba lib. 1. quest. 4. dub. 4. soar. disp. 86. sect. 2. conclus. 1. Reginald. lib. 23. num. 141. Miranda dict. quest. 41. art. 23. quantum contrarium teneant Nauar. soar. atque alij.

9 Non potest tamen Episcopus statuere, ut Sacerdotes non accipiant minorem pecuniam, quia esset occludere viam liberalitati, charitati & pietati, et Sacerdotes liberalitatem exercere possint in remitendis elemosynis sibi debitis, ita ultra soar. & Reginald. citatis locis, resoluunt Fr. Emman. dict. cap. 252. num. 4. Baribolom. ab Angelo d. dialog. 5. §. 527.

10 Vnde si Sacerdos exigit importune ab inuitis elemosynam supra taxam ab Episcopo praescriptam, peccabit mortaliter, ad restitutionemque tenebitur, secus si ex liberalitate offerentis recipiat elemosynam pinguiorem, supra taxam, quia sicut liberum est Sacerdoti minus stipendium accipere, ita etiam liberum est maius accipere a sponte dantibus: leges enim Praelatorum pietatem non pracludunt, & consuetudines non consistunt in inuisibilibus, & aliud est ex iustitia exigere, aliud gratis donare, vel remittere: ideo lex iustitiae non impedit opera liberalitatis, & Christianae misericordiae, Reginald. lib. 23. num. 232. Ludouic. Miran-

da in man. Praelatorum tom. 1. quest. 41. art. 41. conclus. 1. & 2. soar. disp. 86. sect. 2. conclus. 1. Possesum cap. 2. num. 25. Fraxinell. de obligationib. Sacerdot. sect. 3. praeor. 5. §. 3. Less. de iustitia lib. 2. cap. 4. dub. 6. num. 37. Mich. Zanar. par. 1. direct. Theolog. de Euchar. cap. 13. de Missa vers. decimo dico. Sacerdotem tamen pro obligatione celebrandi summo mane, vel in loco a ciuitate distante pro labore praetio in itinere, vel etiam certis diebus, & indeterminatis locis posse pinguius recipere stipendium, quam lege sit, aut consuetudine receptum tenent Fraxinell. dict. sect. 3. praeor. 1. §. 2. Grassi dict. lib. 2. cap. 96. numer. 34.

11 Sacerdos, qui aliquam pecuniae quantitatem accepit per se, vel per alium, pro dicendis Missis, vel ut eas faciat celebrare per alios, potest per alios Sacerdotes satisfacere minori pitantia, retenta sibi parte elemosynarum, inscio dante, & insciji Sacerdotibus celebrantibus, modo illis tantam tradat elemosynam quantum fert communis taxa, & modo sit Parochus, vel alicuius populi curam habens, & pecuniam illam accipiat a lege, vel consuetudine, assignante sibi certam quantitatem ex quaque Missa pitantia, secus vero si Sacrista, vel alius sit, qui stipendia colligat, ut per alios curet Missas celebrare, quia tunc non potest sibi partem retinere, iuxta quae reducenda sunt dicta per soar. de iustitia lib. 9. q. 3. artic. 1. vers. sed hoc propterea, Nauar. in man. cap. 25. num. 91. ver. 24. Ludou. Lopez in instruct. conscientiae p. 2. tit. de Eucharistia c. 78. vers. in super, Fr. Emman. p. 3. sum. cap. 252. concl. 4. sa verbo Missarum, 45. Beja in respons. casuum conscientiae p. 1. casu 12. in fine, Aragon. 2. 2. q. 85. de sacrificijs ar. 3. p. 683. Nald. verbo Missa numer. 20. Henric. lib. 9. cap. 22. numer. 8. soar. p. 3. disp. 88. sect. 33. Guicior canonic. lib. 1. cap. 29. num. 32. Reginald. lib. 23. num. 240. Rega in sum. tom. 2. cap. 41. casu 3. Fraxinell. sect. 3. praeor. 5. paragraph. 4. Vasq. p. 3. disp. 234. cap. 4. num. 30. Possesum de officio Curati cap. 2. num. 19. Barth. ab Angelo dial. 5. paragraph. 513.

12 Quaestio est in hac materia controuersa, vtrum scilicet liceat Sacerdoti Missas celebrare anticipare? super qua quaestione emanauit a Sacra Congreg. Concilij Triden. decisio ex mandato S. D. Clementis VIII. cuius tenor talis est. Superioribus dieb. significatum fuit S. D. N. paucis ab hinc annis in Hispania nouam consuetudinem recentiorum aliquot Theologorum opinionem nixam sensim receptam, in dies magis inualuisse, ut Sacerdotes Missam celebrantes, eius valorem generalem applicent his, qui postea Missae celebrationem postulat, ac pro eo elemosynam praebiti sunt, tametsi antequam Missae sacrificium perageretur, neque a Sacerdote illud rogassent, neque ei hac de causa praestitissent elemosynam. Quam rem cum Sanctitas sua ad Sacram Congreg. Cardinalium Concil. Trid. Interpretum pro materiae grauitate examinandam reiecisset, in ipsa Congregatione primum de ea actum fuit diligentissime, ac deinde relatum ad Sanctitatem suam, qui ex eiusdem Congreg. sententia huiusmodi consuetudinem tanquam pluribus nominibus periculosam, fidelium scandalis, & offensionibus obnoxiam, atque a vetusto Ecclesiae more nimium abhorrentem expulset, ac improbauit, atque Amplitudini tuae litteras dari, quod facimus, man-

dauit, vt omnibus illius Regni Archiepiſcopis, atque Epifcopis, in quorum diœceſibus huiusmodi applicatio in vſum induc̃ta fuerit, per litteras aut alias ſcripto iniungat, vt talem vſum aboleant, ac prohibeant excommunicationis, atque alijs, quas opportunas, & neceſſarias exiſtimauerint, pœnis. Idemque præcipiat Generalibus, & Capitibus Ordinum, quos in iſtis Regnis nunc nouerit commorari, vt ſcilicet, & ipſi Regularibus ſibi ſubditis talibus applicationibus, eiſdem pœnis propoſitis, interdicañt. Quæ omnia pro ſua pietate, & Sanctiſſimi Domini Noſtri iuſſu obſequendi ſtudio Amplitudinem tuam ſedulo effecturum ſperantes Omnipotentem Deū rogamus, vt eam quotidie cœleſtis ſuæ gratiæ donis velit auctiorem. *Roma die 15. Nouemb. 1605.*

13 Ex quibus iam colliges in praxi conſuetudinem celebrandi anticipare, non eſſe approbandam, nec tolerandam, tum quia redolet nimiam lucri cupiditatem: tum quia par eſt, vt qui tradet eleemoſynam, ſciat Miſſam pro ſe celebrandam, vt melius ſe diſponat ad recipiendum ſacrificij fructum, qui poteſt eſſe maior, vel minor iuxta maiorem, vel minorem illius diſpoſitionem, ex citatis per *Nugn. 3. p. q. 83. art. 1. §. in 3. p. dub. 5. verſ. reſpondetur*, *Coninch. d. tom. 1. quaſt. 83. num. 172. conſuſ. 15.* tum quia homines retrahi poſſent ab eleemoſynis in futurum tradendis pro celebratione Miſſarum, ſi Sacerdos offerenti eleemoſynam reſponderet, applico tibi Sacrificium, quod alias celebraui: Quamobrem homines facile ſibi perſuaderent Sacerdotem accipere ſtipendium, & non perſoluere onus, pro quo ſtipendium accepit: ita *Henriq. diſt. lib. 9. de Miſſa, cap. 21. num. 1. Soar. diſt. 79. ſect. 9. Reginald. lib. 23. numer. 237. Aragon. de inſtit. quaſt. 83. art. 3. dub. de illis, qui dicunt Miſſas anticipatas.*

14 Exciperem tamen vnum caſum in quo Sacerdoti licet Miſſas celebrare anticipare, videlicet quando ex obligatione alicuius Capellæ qui tenetur Miſſas certas ſingulis hebdomadis celebrare, vel in poſterum pro certa intentione, quia tunc, ſi aliud non exprimitur in fundatione Capellaniæ, ex quo voluntas defuncti aliquo modo cludi videri poſſit, ſatisfacere poteſt illas in hebdomada antecedente celebrando: ita *Pet. de Ledefm. in ſum. p. 1. de Sacramen. Euchariftia, cap. 18. conſuſ. 17. verſic. La duda es de vn ſacerdote*, *Fr. Emman. in ſum. tom. 1. cap. 252. concl. 8. Reginald. d. lib. 23. num. 237.* & expreſſe in capellano, quod poſſit praueneri tempus celebrationis reſoluit *Altoſ. Rye. in praxi decif. 400. in 1. edit. & reſolus. 338. in 2. edit.*

15 Quaſtio etiam eſt in hac materia magis difficilis, an ſcilicet peccet mortaliter, qui celebrat Miſſam ante Matutini Officij recitationem: de qua particularem tractatum edidit *Laurent. Perez Jeco.* qui inſcribitur, an liceat Miſſam celebrare non recitatis matutinis. Partem negatiuam videlicet non eſſe peccatum mortale facere Sacrum non recitatis Matutinis, veriore ſemper cenſui, quia non videtur tanta connexio inter Miſſam, & horas Canonicas, vt conuertens hunc Ordinem reus læthalis culpæ ſit, tum quia nulla lege ſancitum eſt ſub mortali, celebrantem Miſſam ante matutinas horas grauiter peccare, quamuis fieri poſſet, vt peccet venialiter defectu debitæ deuotionis, vt ſi recitet Matutinum tardius, quam par ſit: Vnde merito hanc ſententiam tenent *ſot. lib. 10. de inſtit.*

quaſt. 5. art. 4. conſuſ. 2. & in 4. diſt. 13. quaſt. 2. art. 2. Ullamas in par. 3. Methodi, cap. 5. §. 15. il primo, pag. 501. Medina, p. 1. inſtruct. Confeſſorum, cap. 16. paragraph. 2. in fine, Vega in ſpeculo Curatorum, cap. 10. paragraph. 28. numer. 254. verſ. tambien, Ioan. Bapt. Comrad. in reſponſ. caſuum conſcientiæ, caſus 242. Cue. lib. 5. inſtit. Canon. lib. 5. tit. 6. numer. 36. Ludou. Lopez in inſtruct. conſcientiæ, par. 2. cap. 79. de Euchariftia, verſ. denique neque hic, & cap. 105. de horis canon. verſic. nunc tamen, Emman. ſaa in aphor. verbo Miſſa, numer. 22. Petr. Aragon. 2.2. q. 63. art. 12. verſic. de Ordine, pag. 832. Alphons. Vega in ſum. par. 2. cap. 41. caſ. 16. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo Miſſa, pag. 171. col. 2. Fr. Emman. in ſum. par. 1. cap. 249. numer. 12. Nugn. in 3. par. quaſt. 83. art. 2. Soar. par. 3. quaſt. 83. art. 3. diſp. 82. ſect. 1. Petr. Ledefma in ſum. par. 1. de ſacramen. Euchariftia, cap. 23. verſ. Octauo, Nald. verb. Miſſa, numer. 8. Miranda in man. Prelator. par. 1. quaſt. 40. art. 12. conſuſ. vnic. Chamerota diſt. 17. de Sacrificio Miſſe dubio 14. Leſſ. de inſtit. lib. 2. cap. 37. dub. 12. numer. 81. Coninch. de Sacram. tom. 1. quaſt. 83. numer. 220.

Licet affirmatiuam opinionem, imo mortale peccatum eſſe ante Matutinarum recitationem Sacrum facere, teneant *D. Anton. par. 3. tit. 15. cap. 6. paragraph. 4. in fine, D. Raymond. in ſua ſum. lib. 3. tit. de Sacram. iterand. in gloſ. verb. pro defunctis, pag. 326. Arnil. in ſum. verbo Miſſa, numer. 3. Tabien. eodem verbo, numer. 7. & Angel. num. 42. Nauar. in man. cap. 25. num. 83. verſ. 18. & de horis canon. cap. 3. num. 70. & cap. 21. numer. 30. Maiel. de irregularit. lib. 3. cap. 24. numer. 1. Anton. Bernard. in ſum. cap. 27. num. 16. Petr. Boll. in Oeconomica canon. claſ. 1. cap. 3. paragraph. 6. pag. 82. verſ. Primum eſt, Melchior. de Huelam inepithenæ eæremion. & myſteriorum Miſſa, paragraph. 2. verſ. Las quales maytines, pag. 355. Ludouic. Beia reſponſ. caſuum conſcientiæ, part. 1. caſ. 54. verſ. quia celebrare ante Matutinas, Michael. Timeoh. de Sacrificio Miſſa tractat. 1. quaſt. 2. Zel. Zeech. de Sacram. tract. de Miſſa, cap. 16. in princip. Stephan. Durant. de ritibus Eccleſiæ, lib. 3. cap. 24. num. 13. Barthol. ab Angel. dialogo, 5. paragraph. 240. Jacob. de Graſſ. in decif. auers. lib. 2. cap. 40. numer. 6. Henriq. in ſum. lib. 9. de Miſſa, cap. 24. numer. 7. Pitrigian. diſt. 13. quaſt. 2. art. 10. Azor. inſtitut. moralium, par. 1. lib. 10. cap. 28. quaſt. 17.*

De obligatione Parochi.

16 **P**Opulum monere obligatur Parochus, vt Miſſas frequentet, & inſtruere de præcepto Eccleſiæ ſub peccato mortali diebus feſtis Miſſam audiendi, cogere tamen non poteſt, vt Miſſam audiat in parochia ſua, quia *Concil. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis.*

17 Vbi hæc habentur, vtut verbo, moueat, quod inducit conſilium, & non præceptum, prout tenet *Cened. ad decretales collect. 104. num. 2.* quem ego ipſe refero in tract. de diſtinctionib. & claſ. diſtinctione 172. & ita merito hanc reſolutionem tenent *Iuſt. Ferdinand. Puez in repet. cap. Miſſas de conſec. diſt. 1. num. 133. Cened. diſt. collect. 104. Gutier. Canonic. cap. 30. d. n. 7. lib. 1. Fr. Emman. in ſum. to. 1. cap. 249. num. 25. & quaſt. regul. tom. 1. quaſt. 4. art. 7. Soar. tom. 3. diſp. 87. ſect. 2. in dub. circa ſecundam Miſſa dimi-*

tionem, Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 6. quest. 4. Henric. lib. 9. de Missa cap. 25. §. 9. Math. soar. in pract. & ordine visitandi cap. 3. numer. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 18. quest. 3. numer. 22. Conineb. de sacrament. tom. 1. quest. 85. numer. 312. Aloys. Ricci. in decis. curie Neapol. part. 1. decis. 152. praxi episc. part. 2. verbo Parochia, & part. 1. verbo Missa §. 6. ubi asserit decisum, non posse Episcopum cogere populum multis pœnis, etiam in casu notabilis negligentiae, aut contumaciae, ire ad audiendam Missam in Parochia sua.

18. Missa igitur audienda præceptum adimpletur quocunque in loco Missa Sacrum audiatur, siue in propria Parochia, siue in qualibet alia Ecclesia, aut loco ubi celebretur.

19. Potest tamen fieri aliunde, ut quis peccet non audiendo Missam in propria Parochia, ut si quis nolit eam audire ex contemptu, aut quando Parochus declarat ea, quæ Parochiani scire tenentur, ita Fr. Emman. dist. tom. 2. sum. cap. 123. numer. 6. Nauar. cap. 21. numer. 5. Grassi. dist. cap. 35. numer. 5. Nug. 3. p. quest. 83. art. 6. dub. 2. conclus. 4. soar. disput. 88. sect. 2. Bartholom. ab Angel. dial. 5. de Missa §. 789.

2. Extat tamen Leonis X. Constit. qua declarat satisfieri huic præcepto si audiatur Missa in Ecclesiis Regularium, cuius declarationis tenor relatus est apud Confess. in collect. priu. Mendic. fol. 149. & apud praxim nonam episcopalem part. 2. cap. 3. numer. 22. est huiusmodi. Intelleximus quosdam in dubium reuocare, & perinde conscientis timoritis scrupulum iniicere, si Christi fideles, qui Dominicis, & festis dieb. extra Ecclesias suas parochiales Missas audiunt in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Ecclesiæ præcepto si audienda satisfaciant. Nos ambiguitatem huiusmodi penitus tollere volentes, ut cum sinceriori conscientia fideles quique Deo Creatori suo seruiant auctoritate Apostolica tenore præsentium notum facimus omnes Christi fideles utriusque sexus (qui non contempto proprio Sacerdote parochiali) in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & festis diebus Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati penamque propterea incurrere, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque &c. Dat. Roma sub Annulo Piscat. die 13. Novemb. 1517. Et hoc idem declaratum fuisse à Clem. VIII. Breui quodam directo ad Nuntium Sedis Apostolicæ inferioris Germaniæ de anno 1592. die 2. septemb. refertur in collect. priu. Fr. Emman. pag. 520. sub numer. 4.

21. Potest tamen Episcopus Regulares cogere, ut in offertorio Missarum conuettualium, quæ Dominicis dieb. in Monasteriis celebrantur, declarent fidelibus, quæ festiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant, ne ignorantia horum festorum, & ieiuniorum præcepta ecclesiastica à fidelibus transgrediantur, prout resoluit Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 43. art. 7. ubi refert ita vidisse obseruari à quibusdam Fratrib. Ordinis Mendicantium Regni Portugaliæ in diocesi Elboren.

22. Sacerdotes curam animarum habentes tenentur per se, vel per alios celebrare singulis saltem diebus, quibus opus est, ut satisfaciant muneri suo, ut habetur in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 14. ibi, curet Episcopus, ut ij saltem diebus Dominicis, & festis sollempnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri

satisfaciant, Missas celebrent, non viderentur autem muneri suo satisfacere, nisi celebrent per se, vel per alios in singulis diebus festis, alij autem non tenentur celebrare nisi specialem habeant obligationem, ita Nau. in man. cap. 25. numer. 135. Fr. Emman. in sum. part. 1. cap. 252. numer. 1. spin. in spec. testam. gloss. 3. principali numer. 63. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 10. cap. 24. quest. 2. & 3. Iacob. de Grassis dist. lib. 2. cap. 39. numer. 7. Vasquez 3. p. disput. 232. cap. 1. numer. 12.

23. Non tamen videntur obligandi ad applicationem sacrificij pro populo singulis prædictis diebus: nam obligatio ad celebrandum, & obligatio ad applicandum, videntur diuersæ, cum aliquis obligari possit ad celebrationem, quamuis non obligetur ad applicationem: nam nullo iure positio, neque beneficij institutione præcipitur, instituitur enim beneficium curatum ad animas doctrina, & Sacramentorum administratione pascendas, nisi aliud consuetudo præscribat, cui standum est, ita Nau. cap. 15. numer. 92. Naldi. verb. Parochus numer. 18. soar. disput. 86. sect. 1. vers. de beneficiis igitur, Reginald. lib. 23. numer. 138. Vasq. 3. p. disput. 234. art. 6. cap. 6. vers. vera tamen sententia, Fraxmel. sect. 3. prænot. 2. §. 2. Possesum. de officio Curati cap. 2. numer. 4. Ego tamen ex Trid. Concil. sess. 23. de reformat. cap. 1. exi- sumo Parochum teneri Missæ sacrum suis ouibus applicare, iuxta viri prudentis arbitrium.

24. Curent deinde Parochi ab Ecclesiis arcere musicas eas, ubi siue organo, siue cantu, lasciuum aut impurum aliquid miscetur, ut admonet Concil. Trident. sess. 21. in decreto de obseruandis, comprobant Nauar. in man. cap. 12. num. 87. Caietan. 2. 2. quest. 91. art. 1. vers. inter hæc, Valent. 2. 2. disp. 6. quest. 9. punct. 2. soar. tom. 2. de relig. lib. 4. de Orat. cap. 13. numer. 16. & 17. latè, & eleganter Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 37. numer. 7.

25. Et representationes in Ecclesiis, nec debent permittere, in eis enim fieri prohibentur, ex traditis per Pet. Gregor. synagm. iuris p. 3. lib. 39. cap. 11. Nauar. in tract. de Orat. cap. 5. numer. 25. prax. episcop. par. 1. verbo representationes pag. 302.

26. Ita etiam saltationes in Ecclesiis non debent permitti, saltatoribus enim recordandum est quod in Saxonia accidit saltantibus in Ecclesia Sancti Magni, qui in penam, ut creditur per totum annum sine cibo, & somno saltarunt, ut referunt Pineda in Monarchia ecclesiastic. p. 3. lib. 19. cap. 17. §. 1. fol. 180. Fr. Alph. Venero en el enchiridion de los tiempos fol. 139. Instrucion de la muger. Christiana lib. 1. cap. 16. Compendio de las historias prodigiosas pag. 2. cap. 13.

27. Sic etiam conuiuia in Ecclesia cum irreuerentia loci sacri celebrare peccatum est mortale, secus tamen si aliquod frugale, & parum in angulo Ecclesiæ sine tumultu, sine luxu, & perturbatione adstantium fiat ex causa rationabili, verbi gratia, quia non est alius locus sufficienter accommodatus, ita Fr. Raphael de la Torre in 2. 2. Diui Thom. tom. 2. quest. 99. art. 3. disp. 7. pag. 621. cum sequenti quamuis olim pernoctationes, & vigiliae in Ecclesiis fieri solitum esset, ut referunt Pined. in Monarch. eccles. lib. 12. cap. 12. §. 3. Fr. Hieron. Roman. de Republ. Christ. lib. 5. cap. 13. Illesca. in Chronica Pontif. lib. 4. cap. 11. fol. 143. Cened. ad sextum collect. 11. numer. 4. Card. Casar. Baron. in addit. ad Martyrol. Roman. die 15. Ianu. pag. 13. tamen hodie remouendus est abusus, in quibusdam Ecclesiis, in quibus propter Sanctorum festa vigilia nocte tota hominum, & mulierum permit-

tebantur, & debet poni poena excommunicationis
Euse. de viſitat. lib. 1. cap. 28. numer. 8.

*De obligationibus Capellani ad Miſſas pro
 aliis ex iuſtitia celebrandas.*

28 **C**apellanus tenetur sub mortali, nisi iu-
 ſta de cauſa, Miſſas celebrare ſecundum
 inſtitutionem Capellaniæ, & intentionem fun-
 datoris: ita *Fr. Emman. in ſumm. part. 1. cap. 249. num.*
8. Henric. lib. 9. cap. 23. numer. 5. & cap. 24. numer. 4.
Arzr. inſtit. moralium part. 1. lib. 10. cap. 24. quaſt. 7.
Soar. diſput. 80. ſect. 2. Reginald. lib. 29. numer. 164.
 Et qui alicui Eccleſiæ, vel Altari inſeruit, & onus
 Miſſæ quotidiana ſuſcepit, ſub mortali debet quo-
 tidie celebrare, niſi legitime ſit impeditus, & nulla
 alia ſtipendia pro Miſſis dicendis accipere poteſt,
Vaſſ. in 3. p. tom. 3. diſput. 231. cap. 4. Graſ. in deciſ.
aur. part. 1. lib. 2. cap. 45. numer. 20. Obligatio quo-
 tidiana Miſſæ, vel referatur ad locum, vel ad per-
 ſonam Sacerdotis: ſi referatur ad locum, veluti
 quando dicitur, *celebretur quotidie Miſſa in tali Eccle-*
ſia, in tali altari, vel in tali Capella, tunc Sacerdos,
 qui huiusmodi onus habet Miſſæ celebrandæ, ſine
 vacantia quotidie celebrare tenetur, vel per ſe, vel
 per alium *Nau. conſil. 25. de præbend. in nouis, Beja p. 1.*
reſponſ. caſu 23. quos, & alios refert, & ſequitur Fra-
xinel. diſt. ſect. 4. conſuſ. 4. §. 1. ſi vero Miſſæ quo-
 tidiana inſtitutio ad perſonam Sacerdotis referatur,
 duobus modis contingere poteſt: primo modo
 his verbis, *vel per ſe, vel per alium, & tunc funda-*
 tio Miſſæ vacantiam non agnoſcit. Secundo modo
 abſolutè, & ſimpliciter inſtituitur his, vel ſimilibus
 verbis, *eligatur Capellanus, qui quotidie celebret, &*
tunc Sacerdos non tenetur quotidie celebrare, ſed
quanto frequentius poteſt, ſalua ſua honeſtate, &
debita Sacramenti veneratione; per ea, quæ D. Au-
guſt. de eccleſiaſt. dogmat. cap. 53. relatus in cap. quotidie
13. de conſecr. diſt. 2. & text. in cap. ſignificatum, de præb.
tenent Nau. conſil. 6. num. 2. de præbend. in nouis, Pacob.
de Graſſis in deciſ. aureis part. 1. lib. 2. cap. 39. numer. 8.
Allori, inſtit. mor. lib. 1. lib. 10. cap. 24. quaſt. 7. 1700.
lin. de poſſeſſat. Episcop. cap. 14. num. 3. Fraxinel. diſt. con-
cluſ. 4. §. 2. numer. 2. Henric. diſt. lib. 9. cap. 24. §. 4. &
conſ. 22. numer. 4. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum ſccl. eccleſ.
deciſ. 403. numer. 1. in 1. edit. & reſ. 340. in 2. edit. Et
 poſſunt, imò debent Prælati præcipere ſubditis Sa-
 cerdotibus, vt ſecundum obligationes certa inten-
 tione celebrent, & ipſi obedire tenentur, vt reſol-
 vunt, *Fr. Emman. in expoſit. Bul. compoſ. §. vltimo numer.*
50. Fraxinel. ſect. 7. §. 6. Quoad Regulares vero Sa-
 cerdotes ſtrictius proceditur, poſſunt enim Præla-
 ti eorum intentionem in Miſſarum celebratione ir-
 ritare, vt ſacrificij applicatio ei valeat, cui à Regu-
 lari Prælato applicatur, non cui à Sacerdote Regu-
 lari; nam Prælati huiusmodi ſunt domini operatio-
 num ſubditorum, quæ poſſunt officere obedientiæ,
 quæ illis promittitur in ſolemni voto, ita *Cordub.*
lib. 1. quaſt. 3. notab. 5. Conſett. in ſumm. priuileg. Ord. m.
Mendicant. tit. 19. de diuini offic. & celeb. Miſſ. cap. 3.
ad ſuſcep. Fr. Emman. in ſumm. part. 1. cap. 251. cont. 10.
 vbi declarat hos Prælatos debere Sacerdotum ſub-
 ditorum intentionem irritare, ſi cum ſua intentione
 non reguletur, antequam ab eis Miſſa dicatur.
 Contrarium tamen videtur tenere *Soar. in 3. p. tom.*
3. diſput. 79. ſect. 9. niſi cum intelligamus de ſubdi-
 tis Sacerdotibus non regularibus, qui eorum Præ-

lato non tenentur obedire ex voto ſolemni, ſicut
 regulares, ſed ex illius iuriſdictione. Non obſtat
 quod Sacerdos etiam regularis eſt tam proprius
 miniſter Chriſti in ſacrificio Miſſæ, vt quamuis no-
 lit Prælati, conſecratio ab eo legitime, & realiter
 fiat: ergo Miſſæ ſacrificium erit validum, & vtile
 illi, cui à Sacerdote applicatur, etſi Prælati eius
 irritet intentionem. Reſpondetur enim non eſſe
 ſimile de conſecratione per intentionem Sacerdo-
 tis, & de applicatione valoris Miſſæ ſecundum in-
 tentionem eiſdem: nam intentio Sacerdotis in
 conſecratione eſt de eſſentia ipſius ſacrificij, ideo
 non poteſt à Prælato irritari, alias non eſſet ſacri-
 ficium: at quod valor ſacrificij huius, vel illi appli-
 cetur, non eſt de eſſentia ſacrificij: ideo ſi à Præ-
 lato alteri, quam ei, in quem Sacerdotis dirigitur
 intentio, applicetur, eſt ſacrificium, quare inten-
 tio hæc applicandi valorem Miſſæ poteſt à Prælato
 irritari, non autem intentio conſecrandi.

29 Episcopus non poteſt compellere obtinentem
 capellaniam, vt ipſemet celebret; licet in eius fun-
 datione diſponatur, quod Capellani celebrent,
 nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutum
 ſatiſfit: ita decimū referunt in ſacra Congr. Con-
 ciliij *praxi noua episcopalis part. 2. cap. 3. numer. 33. Gon-*
zalez ad regul. 8. Cancell. gloſ. 5. numer. 84. Galet. in
margarit. conſuſum conſcientia verbo Capellania 2. 172. lin.
de poſſeſſate Episcop. cap. 50. §. 8. numer. 5. Garcia de
benefic. part. 7. capit. 1. numer. 87. Arguedo conſil. 20.
numer. 4. in fine eleganter Campanil. in diuerſ. iuris
Canonici rubric. 7. capit. 6. numer. 13. in citato Bon-
cina de ſacrament. diſput. 4. quaſt. vltim. punſt. 7. §. 1.
numer. 1. diſſimulique Rega in vna Romana Capellania
23. Ian. 1599. coram Pamphil. & in altera Lucina Ca-
pellania 11. Decembris 1593. coram R. P. D. Giſſio, at-
que in vna Tiſſonenſi Capell. 9. Iunij 1603. coram Il-
luſtriſſim. ſacrao, reſoluunt Franciſc. Mare. deciſ.
799. part. 2. Anna conſil. 22. num. 10. Monald. conſil. 129.
volum. 2. ſtephan. Gratian. diſcep. ſorenſ. cap. 73. nu-
mer. 10. & cap. 133. numer. 11.

30 Limitarem tamen quando verba erectionis ex-
 preſſe ſignificarent intentionem illius eſſe, vt per
 ipſum Capellanum Miſſarum celebratio fieret, &
 in hoc euentu poſſunt procedere reſoluta per
 Guſtier. conſil. 1. ſub numer. undecima. & conſil. 2. ſub
 numer. 18.

31 Et ita ſi ipſe Capellanus, qui tenetur quotidie
 celebrare, frequentem Miſſæ celebrationem, vel
 ſemel in hebdomada, titulo honeſtatis, aut alia iuſta
 de cauſa, intermitteret, teneretur per alium eo
 die ſupplere, ſi in fundacione capellaniæ non fuit
 electa perſona, ſed ſolum habita fuit ratio loci, aut
 Miſſæ celebrandæ, vt accidit quando in fundatio-
 ne dicitur, *volo Miſſam quotidie celebrari in tali altari,*
vel ſi dicatur, obligo heredem, aut ſacerdotem ad præ-
uidendum de Miſſæ ſacrificio, vel ſi dicatur, Capellanus
quotidie celebret per ſe, vel provideat per alium, tunc
 tenetur Capellanus quotidie ad Miſſam celebran-
 dam per ſe, vel per alium, quia in loco non accidit
 indiſpoſitio ad Miſſæ celebrationem, ſicut in per-
 ſona Sacerdotis, ergo ſi ad Miſſam dicendam in
 tali loco vnus Sacerdos eſt impeditus, poteſt per
 alium obligationi ſatiſſicere, ergo Miſſa quotidiana
 in loco particulari celebranda vacantiam non
 patitur. Si vero electa ſit perſona, vt ſi dicatur,
eligatur ſacerdos, qui quotidie celebret, aut, volo vt ſa-
cerdos electus ad hanc capellaniam quotidie celebret;
 cum Capellanus non poſſit facere per alium, ſi ſe-

mel in hebdomada iusta de causa Missæ sacrum intermittere, non tenebitur illud per alium supplere: colliges hæc ex resolutis per *Soar. dist. 86. sect. 1. col. 3. vers. de beneficijs*, *Azor. dist. cap. 24. quest. 7. Beja. part. 1. casu 23. vers. quare obligatio*, *Gras. in decis. aut. part. 1. lib. 2. cap. 39. numer. 8. Paul. Fraxinel. de obligationib. sacerdot. sect. 4. conclus. 4. §. 1. Prolim. de potest. Episcopi cap. 14. numer. 3. Capellaniam habens cum onere celebrandi Missas, an teneantur illas per alios celebrare tempore infirmitatis? vide *Marc. Anton. Genues. in praxi Archiepiscop. Neapol. cap. 47. Petr. Nau. de restitut. lib. 3. cap. 2. numer. 210. Gulet. in mag. casuum conscientie verbo Missas*, *Aloys. Ricci. dist. resolut. 340. Fraxinel. dist. sect. 4. conclus. 4. §. 13. ex quorum mente resolu. Capellanum infirmitate prædixit post octo, vel decem dies per alios celebrare teneri, nam quod est datum ob causam repetitur, si ex infirmitate recipientis non potuit adimpleri, l. si pecuniam in princip. ff. de cond. dist. causa data. Vnde in una Pampilonen. celebrationis Missæ Luna 7. Febr. 1594. coram Illustrissim. Mantica, ut videre est in eius decis. 262 tentum fuit beneficiarios, qui teneantur celebrare Missam in qualibet quinta feria ad honorem sanctissimi Sacramenti pro suffragio animæ testatoris, teneri celebrare Missas, quas lite pendente prætermiserunt.**

32 Capellanus, qui ex promissione vel fundatione tenetur celebrare certas, & peculiares Missas, veluti de Spiritu sancto, de Beatissima Virgine, vel de requie, male agit, si alias celebret, absque iusta causa, qualis erit si in eum diem incidat sollemnitas alicuius Sancti, etiamsi de eo celebretur officium simplex, tunc etiam videtur posse Missam illius diei celebrare: colliges hæc ex *Nauar. in manu caput. 25. numer. 134. Sa verbo Missa numer. 48. Fr. Emman. in summ. tom. 2. caput. 248. numer. 9. Henric. lib. 9. de Missa caput. 23. numer. 6. Soar. tom. 4. dist. 83. sect. 3. vers. in quo est magna*, *Azor. part. prima lib. 10. cap. 32. quest. 5. Ludov. Miranda in man. Pralat. tom. 1. quest. 41. artic. 21. conclus. 2. Reginald. lib. 29. numer. 208. Possuin. cap. 2. numer. 24. ad finem. Barth. ab Angel. dial. 5. de Missa §. 740. & §. 806. Fraxinel. de obligatione sacerdot. sect. 4. conclus. 4. §. 4. Beja part. 1. casu 23. vers. primum ostendo*, *Prolim. dist. caput. 14. numer. 4.*

33 Verum, qui ex titulo, vel conuentione tenetur in aliqua Ecclesia, vel altari celebrare, non potest absque peccato mortali alibi celebrare, nisi hoc faciat ex iusta, & rationabili causa, quia aliter non adimplet voluntatem, & intentionem testatoris, nec præstat, id ad quod fuit electus, & assumptus, ita *Sylu. verbo Missa 1. quest. 10. ad finem*, *Nauar. in man. caput. vigesimo quinto numer. 134. & de Orat. caput. 5. numer. 2. & 12. Henric. lib. 9. caput. 23. numer. 5. Grass. in decis. aurea part. prima lib. 2. caput. 53. numer. 9. & tom. 2. consil. sub tit. de præbendis consil. 4. numer. 1. Possuin. dist. caput. 2. numer. 25. vers. queritur*, *Azor. dist. lib. 10. cap. 24. quest. 8. & part. secunda lib. 6. caput. 24. quest. 7. Fraxinel. de obligatione sacerdot. sect. 4. conclus. 4. §. 9. Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiasticæ decis. 405. in 1. edit. & resolut. 342. in 2. edit. ubi numer. 4. & 5. refert legitimas causas non celebrandi in altari designato connumerari posse, si altare ipsum esset destructum, vel adesset inundatio aquarum.*

34 In eadem tamen Ecclesia, altari impedito, si fieri potest propter testat. deuotionem celebrandum

est donec altare construatur, vel reparetur *Marc. Anton. Genues. in man. Pastorum caput. 72. numer. 4. quem citat Fraxinel. dist. sect. 4. conclus. 4. §. 12.*

35 Si vero in ea celebrari non possit, veluti quia violata est, vel aliud iustum adest impedimentum, capellanus alibi debet celebrare, quando intentio testatoris circa hoc est dubia: nam credibile est omnino, fundatorem principalis voluisse Missam fructum sibi, & suis defunctis applicari, quam loci particularis venerationem, *Azor. dist. caput. vigesimo quarto, questione quarta. Fraxinel. dist. conclus. 4. §. 11. Sed si principalis intenditur honor loci, vel temporis, vel Sancti, aut ministerium aliquod tali loco, aut tempore celebrandum, tunc extra locum, & tempus, signatum non currit obligatio*, *Gulet. dist. verbo Missa 2. Quæ quidem principalis resolutio vera est, etiamsi Sacerdos velit celebrare alibi, quam in altari designato de consensu hæredum, nam adimplenda est voluntas testatoris, cui nequeunt hæredes derogare: ita post Marc. Anton. Genues. dist. caput. 72. numer. duodecimo, tenent Fraxinel. dist. conclus. 4. §. 10. Aloys. Ricci. dist. resolut. 342. numer. 5. in fine.*

36 Si vero absque iusta causa alibi celebret peccabit mortaliter, si scipius faciat, veluti contra obligationem in re graui, non tamen tenebitur iterum in eodem altari, vel Ecclesia celebrare, aut ad aliquam restitutionem, ut compenset sacrificia alibi facta, quia non priuauit fundatorem fructu sacrificij. Ita *Possuin. caput. secundo numer. vigesimo quinto, vers. queritur 2. Fraxinel. dist. sect. 4. conclus. 5. §. 3. contra Azor. part. secunda lib. sext. caput. vigesimo quarto, questione septima, atque alios afferentes teneri ad aliquam restitutionem, eo quod non adimpleuerit fundatoris voluntatem. Aduertas tamen posse in his Episcopum dispensare, puta, ut qui in Academia ratione studij abest, satisfaciat oneri celebrando in alio loco, tempore, & hora, ita Henric. dist. lib. 9. cap. 24. §. 4. in fine.*

37 Capellania sacerdotalis iudicanda est, si illius verba essent, ut in ea præstaretur, aut nominaretur Presbyter, siue Sacerdos quamuis alia abessent, quæ apponi plerumque solent, nempe, qui celebret Missas, aut his similia, quia his adiunctis certior apparet resolutio, tunc enim capellanus debet esse Sacerdos tempore prouisionis, & impetrationis, ita *Mandos. in tract. animalium casuum numer. 8. Dec. in caput. cum in cunctis §. inferiora numer. vigesimo secundo de iudic. & consil. 129. incip. pro tenui numer. quinto. Rebuff. in repet. caput. extirpanda §. qui vero notab. 2. de præbendis. spina de testament. gloss. 4. numer. 67. Perez l. 1. vers. notabile est etiam dubium tit. 6. lib. 1. ordin. Gutier. consil. 1. numer. undecimo, & consil. 2. per totum Nicol. Garcia de benefice. part. 7. cap. 1. a numer. 58. Campan. in dinerforio inris Can. rub. 7. cap. 6. numer. 10.*

38 Sic etiam si testator leget, aut statutum, vel consuetudo habeat, quod prouisus de capellania sit sacerdos, vel Capellanus, oportet, ut sit actu Sacerdos, non autem clericus tantum, ut per Zacharium de Repub. eccles. tit. de beneficiarijs numer. quarto, notab. ultim. vers. quo vero ad Ordinem Cardin. Tusc. prælat. conclus. lit. B. conclus. 57.

39 Sic etiam quando fundator, vel statutum diceret, quod prouisus de capellania sit Capellanus, vel Sacerdos, requiritur quod sit actu Sacerdos, cum dictio, vel, sit declaratiue, ita *praxis episcop. part. prima verbo beneficium §. 7. conclus. 5. principal. 8. Pe-*

Perez de Lara de Capellanis libr. ſecundo cap. 5. à num. 11. & ita ſapius in Rota deciſum eſt, quando verba reſpiciunt actum præſentationis, ſcilicet, præſente- tur Presbyter, tunc præſentandus debet eſſe actus Sa- cerdos, ſi vero verba Presbyterum ſignificantia profectionem præſentationis reſpiciunt, ut ſcili- cet, præſentetur, qui celebrare teneatur, tunc ſatis eſt quod ſit habitu Presbyter, quamvis non ſit actus, ita tentum fuit in diſt. Lucana capellania 4. Decembris 1595. coram D. Giſſio, & in cauſa Ferolimen. capella- nie 10. Maij 1589. coram D. Seraphino, & in diſt. Ro- mana capellania 19. Martij, & 14. Nouembris 1586. coram D. Pamphilo, & in vna Parmenſi iuriſdictione. 8. Iunij 1573. coram Blancheto, quam refert, hanc ſen- tentiam ſequens Aloyſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſticæ. reſolut. 339.

41 Contrarium tamen ſuſtinent multi Doctores ſummæ ſapientia, & auctoritatis reſoluentes, quod ſiubeatur præſentari in patronatu, vel Capella Presbyter Capellanus ſufficiat ſi præſentetur non Sacerdos, dummodo ſit clericus primæ tonſuræ, & legitime ætatis, adeo ut infra annum poſſit Or- dinem ſacerdotalem conſequi, dummodo etiam verba non ſint concepta negatiue, ita Lambert. de iure patronatus part. prima libr. ſecundi fol. 79. quæſt. 7. princip. articul. 27. à num. 1. Roland. à Valle conſil. 47. numer. 6. volum. 1. ſpin. in ſpeculo teſtament. gloſ. 4. principali numer. 68. Flamin. de reſignat. libr. tertio qua- ſtione 9. numer. 3. Ceuall. commun. contra communes quæſt. 693. numer. 9. cum ſequentibus, Gironda de pri- uilegiis, ſeu exemptionum explicatione numer. 1172. Gonzalez ad reg. 8. Cancellariae gloſ. 5. in princip. numer. ſeptuageſimo quarto, & à num. 104. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 133. numer. 1. cum ſeqq. Quaranta in ſum. Bullarum part. ſecunda verb. ſeruitum capellaniae, Perez de Lara diſt. cap. 5. numer. 16. qui ait quod ſi fundator requirit Presbyteratum per verba affirma- tiua, ſeu mixta, incipiendo ab affirmatiuis, & ſuf- ficit præſentare idoneum ad Presbyteratum, ſi vero utatur, ſeu incipiat verbis negatiuis, ſeu alias quan- do verba ſunt clara, debet præſentari actus Sacer- dos, multis ad id impullus rationibus, ea præſer- tim, quod vna quilibet perſona in ſua diſpoſitio- ne videtur velle adherere diſpoſitioni iuris com- muni, ex Bart. in l. heredes mei §. cum ita numer. 4. ff. ad Trebel. Afflict. deciſ. 44. numer. 20. Decian. conſil. 18. numer. 20. libr. 1. ſed beneficium habens annexum ſacerdotale miniſterium impetrare à iure non vetatur, qui eo caret, licet teneatur intra an- num à die poſſeſſionis reſquiſito Ordine inſigniri, per capit. cum in cunctis de elect. & Clemen. generalem, de ætate & qual. ac Conſilium Tridentin. ſeſſ. 22. de re- format. capit. 4. & ſeſſ. 24. ſimiliter de reform. cap. 12. ergo ſequitur quod iſte patronatus inſtitutor vo- luerit, ut huiusmodi Capellanus eucheretur ad Pres- byterium infra annum.

42 Sed à prima ſententia non eſt recedendum, quæ multis ſacræ Rotæ Rom. deciſionibus iun- xta eſt, quas ſupra retulimus: ad fundamentum vero contrariæ opinionis ſupra relatam reſpondetur, nequaquam illum, qui non eſt actus, ſed aptitudine Sacerdos, dici verè, abſolutè, & ſimpliciter Sa- cerdotem, ut patet, & ſic in eo non verificantur verba requirentia ſacerdotium, & ideo allegata per Flamin. diſt. quæſtione 9. numero 36. Conſil. Tridentin. ac iura ſupracitata, loquuntur de beneficio ſacer- dotium requirente, non tamen actus, nec etiam ob- ſtat deciſio Rotæ relata à Gonzalez, ubi proxime nu-

mer. 85. quæ in vna Pamphilonen. ſacriſciij 11. Februar. 1591. coram D. Mantica, tentum eſt, ut non obſtan- te fundacione quod ad capellaniam præſentantur, & inſtituerentur Presbyteri, illa nihilominus capellania non ſit ſacerdotalis: non ſolum ea ratio- ne freti idem Mantica & reliqui Domini Auditores in eam deſlexerunt ſententiam, quod per illa ver- ba non dicatur neceſſarius Ordo ſacerdotalis, ſed inſuper, quia obſeruantia ſubſequentis opitulata eſt, quandoquidem licet ſæpe fuiſſent in ea præ- ſentari Presbyteri, aliquando tamen clerici infe- riores.

43 Si tamen capellania fundata ſit, quod Capella- nus celebret, ſeu debeat celebrare tot Miſſas, tenet vna ſententia Capellaniam debere eſſe ſacerdotalem actus, ex eo, quod fundator volens quod Capella- nus Miſſas debeat celebrare, videtur voluiſſe præ- ſentandum eſſe Sacerdotem, ut illa poſſit celebra- re; ita Perez diſt. l. 1. gloſ. 1. ad finem, verſ. notabile etiam eſt dubium, Quintanaduen. eccleſiaſticon libr. quarto numer. 67. Catiier. conſil. 1. numer. undecimo, & con- ſil. 2. numer. 15. Fr. Ennman. quaſtionum regularium tom. 2. quæſt. 122. articul. 2. ad finem. Alij dicunt per- onus celebrandi iniunctum, capellaniam eſſe ſacer- dotalem, non tamen actus, ſed aptitudine, tenent ſpin. diſt. gloſ. 4. numer. 68. ſequitur Ceuall. diſt. quæſt. 693. à num. 6. & Parlad. diſſer. 120. numer. 14. & faciunt quæ Azor. parte ſecunda lib. 6. cap. 24. quæſt. 3. & 4. quatenus refert procedere in funda- tione perſonæ eccleſiaſticæ; & primam aſſerit lo- cum habere in fundacione laici: Sed verior ſenten- tia eſt capellaniam non eſſe ſacerdotalem, neque actus, neque aptitudine, ex eo quod in fundacione dicatur Capellanus debere celebrare Miſſas, ſeu diuina officia. ſed poſſe prouideri ſimplici clerico 14. annorum: ita ſa verbo beneficium numer. 28. & verbo Reſidentia numer. 10. Azor. part. 2. lib. 3. cap. 8. quæſt. 5. ad finem, dicens nunc conſuetudine rece- ptum eſſe, ut Capellani, ſimplex tantum benefi- cium habentes, liberi ſint ab obligatione residen- di, aſſerentque hoc tamen locum habere in his Cap- ellaniis, quibus nullum præceptum reſidentis eſt impoſitum ex peculiari ipſarum inſtitutione, vel ſtatuto, vel conſuetudine ſpeciali, Azor. conſil. 20. à num. 4. Perez de Lara diſt. libr. 2. cap. 7. numer. 7. & cap. 8. numer. 42. & quia elegans ſtat pro hac parte Rota Rom. deciſio in vna Rom. capellania die luna 23. Ianuarij 1589. coram D. Pamphilo, aliqua illius verba ſunt ſcribenda, & ſequuntur. Domini atten- ta reſolutione Illuſtriſſimorum Dominorum ſacri Conſil. interpretum in cauſa Piſtorien. quod præ- ſentandus neceſſario non debet eſſe Presbyter, ex eo quod in fundacione dicatur, Capellanus debere celebrare diuina officia, quia iuxta allegat. Lap. 35. ni- ſi expreſſè caueatur, quod per ſe ipſum hoc agat, ſatis cenſetur prouiſum voluntati teſtatoris, ſi per alium diuina celebrare faciat, ad reg. qui per alium facit, &c. & tradit Card. in cap. de multa in fine verſ. quinto quæro, de præbend. Receſſerunt à reſolutis in hac cauſa, & dixerunt capellaniam non eſſe ſacer- dotalem, quia ex verbis fundacionis non adſtringi- tur Capellanus ad deſeruiendum Capellæ in diui- nis, & Miſſas celebrandas per ſe ipſum, & cum ſi- mus in beneficio ſimplici, in quo ex generali qua- dam totius Orbis conſuetudine, non requiritur re- ſidentia, ut poſt Card. tradit Imol. in cap. ſin. num. 9. de cler. non reſid. ſufficiet, quod deſeruiat per ſubſti- tutum, ad notata in capit. ſuper eo de præbend. in 6.

Lap. dict. allegat. 35. numero quarto & 117. sub numer. 2. Cur. dict. cap. de multa in fin. Dec. in cap. cum omne in 2. lett. nimer. quinquagesimo quinto de consir. cum aliis allegatis, &c. quam decif. refert Marinus Antonin. resolut. vari. lib. 1. resolut. 4. in fin.

44 Ex qua collige capellaniam non requirere residentiam personalem, cui est annexum onus celebrandi certas Missas singulis hebdomadis cum possit per substitutum deleuere, ita praxis Episcopalis parte prima verb. beneficia §. 8. pag. 51. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decif. 399. in 1. edit. & resolut. 337. in 2. edit. Azor. dict. capit. 8. questione quinta Gonzalez dict. gloss. 5. numer. 89. vbi numer. 100. limitat nisi expresse contrarium esset dispositum in fundatione, limitat etiam numer. 108. in Capellanis existentibus in Ecclesiis Cathedralibus, quarum redditus, consisterent in distributionibus quotidianis, nam tunc non posset deferui per substitutum in celebrando, neque residendo, ita Grat. dict. capit. 133. à numer. decimo tertio. Et licet item Gonz. vbi supra numer. 107. asserat consuetudine legitime introducta posse capellaniam fieri residentialem, melius tamen contrarium sequebat cum Aloys. Ricci. dict. resolut. 337. in fin. vbi dicit, quod Capellanus ex eo quod gesserit actum gratuitum in eius libertate consistentem, nulla potest dici acquisita seruitus residentis iuxta resoluta per Syn. in l. 2. questione tertia. C. que sit longa consuetudo, Bald. in l. 1. C. de seruitutibus, & aqua, Abb. in cap. quod translationem column. 2. de officio legati.

45 Plura de sacrificio Missæ, de eius effectibus, valore, & partibus, tempore, loco, & quibus vestibus, ac valis sit celebrandum, & quando fideles eius precepto satisfaciant vide Anton. Honcal. & Martin. de Frax. in suis tract. de sacrificio Missæ, Iodocum Cocceum tom. 2. thesauri Catholici lib. sext. articuli. 4. vbi plures auctoritates ex sacris Scripturis Græcis, & Latinis Patribus diligenter refert, Repert. Inquisit. verbo Missa, Cætan. in episc. de sacrificio Missæ, Michael. Timothei eodem tract. Barthol. ab Angelo exam. Confess. dial. 5. de Missa, Bellarmin. in controu. Catholicis lib. primo de Missa, Sor. lib. 9. de iust. questione secunda articuli. 1. Fr. Emmanuel. in summ. tom. 1. cap. 242. de Missa Henric. in summ. lib. 9. de vero Missæ sacrificio, Gab. Valsq. in 3. p. D. Thom. tom. 3. quest. 85. disput. 220. cum sequentibus. Cennich. dict. quest. 83. & vbi Nugnus, Azor. instit. moral. parte prima libro decimo capit. 18. cum sequentibus. Luc. Pinel. tract. de Missa, Mich. Zonar. parte prima direct. Theolog. de Eucharistia capit. decimo tertio, de Missa Ioan. Douin. Montagnol. in disput. de valore Missæ, Binsfeld. Enchirid. Theolog. part. de sacramen. Euchar. capit. sext. Miranda in manual. Prælat. part. prima, questione quadragesima cum sequentibus. Soar. tom. 3. disput. 82. sa in apho. verbo Missa, Giler. in margar. casuum conscientie eodem verbo, Lel. Zich. de sacramen. tract. de Missa, Cardinal. Toler. in instruct. conscientia lib. secundo, Francis. de Pitigianus de sacramen. distinet. 13. Pet. de Ledesma. in summ. part. prima de sacramen. Eucharist. capit. 17. cum sequentibus, Balduin. Iun. super opera controuersiarum Bellarmini par. secunda lib. quarto. Valer. Reginald. in praxi fori penitentiali lib. 29. numer. 143. cum sequentibus, Bonacina de sacram. disput. 4. questione ultima Ioann. Baptista, Bertus de Missa Ioann. Baptista. Scirtia de sacrificio Missæ. Paul. Fraxinell. de sacerdotum obligationibus ad Missas pro aliis ex iustitia celebrandas. Vincent. Ferdin. in mixt. disput. de sacrificio Missæ ad cap.

cum frangitur de consec. dict. 2. par. quarta. Anton. Wald. in pract. quest. verbo Missa, Ioann. Baptista. Possuin. de Officio Curati cap. 2. Iacob. de Grassis in aureis decif. par. prima lib. secundo, ca. 39. cum seqq. Domit. Chamerois in tract. de septem sacram. nouæ legis tract. 4. de Eucharistia tituli. de sacrificio Missæ.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sacerdos non approbatus ab Episcopo inualide Confessiones audit.
- 2 Verbum, possum, precedente negatina dictione indicat carentiam, & actum contra gestum omnino reddit nullum.
- 3 Sacerdos, ut valide administret Penitentia sacramentum, debet esse per examen, aut alia ratione approbatus ab Episcopo iam confirmato, & habente subditos.
- 4 Vel à Vicario Generali, aut à Capitulo Sede vacante.
- 5 Vel ab Abbatibus, aliisque exercentibus episcopalem iurisdictionem ab Episcopo exemptis.
- 6 Approbatus ad Confessiones censetur, cui Episcopus curam animarum ad tempus tradidit, etiam si illum non subiecit examini.
- 7 Doctores etiam insignes, si approbati velint ad Confessiones audiendas, debent se examini subicere, ita ut si iniuste licentia denegetur non censantur approbati.
- 8 Prouisus de parochiali Ecclesia per concursum censetur dumtaxat approbatus in ea Civitate, vel Oppido, ubi sita est Parochia.
- 9 Episcopus non potest sibi eligere in Confessarium Sacerdotem sibi non subditum, qui a proprio Ordinario non fuerit approbatus.
- 10 Approbatio sufficit, quod in voce habeatur.
- 11 Sacerdos inualide Penitentia sacramentum ministrat, credens superiorem ratam habentem absolutionem de futuro.
- 12 Nullus præter Episcopum se interponere debet in his, quæ spectant ad approbandos Sacerdotes sacra Confessionis ministros.
- 13 Parochus non potest alicui Sacerdoti, alias non approbato, dare facultatem audiendi Confessiones suorum subditorum.
- 14 Sacerdos approbandus est ab Antistite loci, ubi sit Confessio.
- 15 Penitens, qui virtute Iubilæi, vel alterius privilegij facultatem habet eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, non potest eligere Confessarium approbatum ab Ordinario alterius diocesis.
- 16 Contrarium tamen non reiiciendum.
- 17 Fœmina, quæ virtute Iubilæi facultatem habet eligendi Confessarium ab Ordinario approbatum, potest eligere Confessarium propriæ diocesis ad certum numerum personarum approbatum.
- 18 Parochus potest confessiones audire suorum subditorum in aliena Parochia, vel diocesi.
- 19 Approbatus ab Episcopo absque iudicio, vel contra iudicium, non censetur approbatus.
- 20 Episcopus debet Confessarium non solum interius indicare idoneum, verum etiam exterius approbare.
- 21 Licentia delegata audiendi Confessiones, non expirat mortuo, vel amoto delegante.
- 22 Religiosus, qui semel fuerit generaliter approbatus si recedat à diocesi, & postea iterum redeat, non tenetur novam querere approbationem.
- 23 Parochus habet approbationem à iure, quam non po-

reſt Episcopuſ reuocare, quamuis poſſit ſuſpendere.

24. Regulares, cum ſecularium etiam ſacerdotum Confeſſiones audire cupiunt, indigent Episcopuſ approbatione.

25. Reſertur Conſtitutio Pij Quinti ſuper hac re edita.

26. Confeſſores regulares etiam Lectores, & in ſacra Theologia graduati, poſſunt ab Episcopuſ ſi voluerint, examinari.

27. Forma data circa approbationem Confeſſariorum regularium non fuit derogata per Concilium Tridentinum.

28. Ordinatio prædicta Pij Quinti non fuit reuocata per reductionem privilegiorum regularium ad terminos Concilij Trid. factam.

29. Succellor in Episcopatu poſſet auocare etiam generatum ad examen approbatoſ omnes, & quos idoneos non inueniret, reſicere.

30. Reſertur decretum ſacrae Congregat. Illuſtriſſimorum Cardinal. negotijs Episcoporum, & regularium Praepoſitorum.

31. Reſertur alterum Decretum ſacrae Congreg. Concilij Tridentini. circa approbationes generaliter, & indiſtincte, vel determinate ad locum, ſeu tempus certum dandas.

32. Episcopuſ iuſta, & legitima exiſtente cauſa, poſſet Confeſſariorum regularium approbationem reſtringere, & limitare ad certum locum, tempus, ſive perſonas.

33. Licentia data ſub conditione non impleta, ceſſat facultas.

34. Approbatus ab Episcopuſ ad certum tempus illo finito poſſet eum iterum examini ſubicere.

35. Regulares ſemel ab aliquo Aniſiſite approbati extra diœceſim ipſiſmet Episcopuſ non poſſunt confeſſiones audire.

36. Facultas ab Episcopuſ conceſſa pro audiendis Confeſſionibus ad ſui arbitrium, & beneplacitum, reuocari poſſet.

37. Gratia ad beneplacitum Papa, vel Regis, morte Pontificis, vel Regis expirat.

38. Sacerdos, qui ex commiſſione, & delegatione ſpeciali Episcopuſ poſſet audire Confeſſiones, vtrum dum eſt excommunicatus communiter occultis valide abſolutionem præſtet illi, qui huius excommunicationis ignarus non eſt.

39. Geſta per Iudicem delegatum putatiuum an ſuſtineantur ex errore communi.

40. Geſta ab inhabili, an ſuſtineantur ex communi errore.

41. Pœnitens confeſſus cum ſacerdote excommunicato communiter occulto, ſibi tamen non ignaro, ex parte materiae, inualide facit ſacramentum.

42. Extraneus ad euitanda, non permittit fidelibus omnem, & quamlibet communicationem cum excommunicato non denunciato, ſed illam ſolum, qua principaliter redundauit in eorum fauorem.

43. Abſolutio ſacramentalis præſtita ab eo, qui non erat approbatus à legitimo ſuperiore eſt inualida, quamuis communi errore approbatus cenſeretur.

44. Solus communis error non ſufficit ad validitatem geſtorum, ſed ulterius oportet ut illum præceſſit titulus officiij exerciti, etiamſi inualidus fuiſſet.

45. Regulares Episcopuſ approbatione non indigent cum eorundem regularium Confeſſiones audiant.

46. Religioſi Confeſſores non approbati ab Episcopuſ, ſecularium, qui ſunt de familia ſuorum monaſteriorum, Confeſſiones audire poſſunt.

47. Confeſſores in Monaſterijs Monialium, qua ſub cura Regularium ſunt, non examinantur ab Episcopuſ.

48. Episcopuſ an poſſit dare Confeſſorem Monialibus ſubiectis Regularibus, quem ſcilicet voluerit, etiam alterius Ordinis, & à ſuo ſuperiore tantum examinatum?

49. Quilibet ſacerdos abſque ſui Episcopuſ licentia poſſet in probabili mortis periculo à quibuſſus peccatis abſolvere.

50. Ampliatur licet ſit degradatus, excommunicatus, irregularis, vel hereticus.

51. Ampliatur etiamſi adſit ſuperior, vel de facili poſſit haberi.

52. Mortis articulus dicitur non ſolum periculum mortis promerens ex infirmitate, ſed quodlibet probabile mortis periculum inſtans.

53. Citantur Doctores de Confeſſione agentes.

EPISCOPI SINE APPROBATIONE, an ullus Sacerdos Confeſſiones audire poſſit?

ALLEGATIO XXV.

Non omnis Sacerdos, pe ſe loquendo, eſt ſufficiens miniſter ſacramenti Pœnitentiae, requiritur enim iuriſdictio, vt valide adminiſtret, cum nullus ſine illa iudicialis actus valeat exercere. Iuriſdictio autem non conceditur antequam Sacerdos approbetur idoneus ab Episcopuſ per examen, aut etiam alia ratione: ita habetur in Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. vbi dicit nullius momenti abſolutionem eſſe quam Sacerdos in eum proſtet, in quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet iuriſdictionem, idem colligitur ex eodem Concil. ſeſſ. 23. cap. 15. vbi habetur nullum poſſe Confeſſiones ſecularium audire, niſi ſit approbatus, comprobant Sanch. de matrimoni lib. 3. diſput. 29. numer. 13. Chamerota de ſacram. tract. 7. de Confeſſ. dub. 12. pag. 477. Raſq. tom. 3. diſput. 219. numer. 55. & ſequenti, Soar. tom. 4. diſput. 28. ſeſſ. 5. & 6. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 1. numer. 169. cum ſeqq.

2. Ex eo confirmatur, quia Concil. diſt. cap. 15. vti-tur particula illa, non poſſe, quæ cum ſit negatio potentiae indicat carentiam iuriſdictionis, & actum contra geſtum omnino reddit nullum, vt cum multis, quos citauit ego ipſe probo in lib. de diſtinctionib. & clauſul. diſt. 226. numer. 2. & ita non approbatum inualide Confeſſiones audire reſolunt Sanch. lib. 6. diſput. 38. numer. 20. Coninch. de ſacrament. tom. 2. diſput. 8. numer. 49. & deciſum fuiſſe in anno 1580. ad petitionem examinatorum diœceſis Leodiens. teſtantur Capeauil. de caſibus reſeruat. cap. 3. quaſt. 1. praxi noua episcop. part. 2. cap. 1. numer. 9. p. 92. Paul. ſantor. de caſib. Papalibus & Episcopalibus cap. 1. numer. 28.

3. Quapropter Sacerdos, vt valide adminiſtret Pœnitentiae ſacramentum laicis, aut clericis, debet eſſe per examen, aut alia ratione approbatus ab Episcopuſ habente ſubditos, iuxta Concil. Trident. diſt. cap. 15. ſufficit enim quod Episcopuſ electus licet non confirmatus committat alicui iuriſdictionem ad abſoluendum ſuos ſubditos, quia huiusmodi commiſſio pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis, quam Episcopuſ

Episcopus electus iam habet, ita cum *Soar. in 4. dist. 18. q. 4. art. 3. resoluunt Chamerot. ubi sup. dub. 13. aut à Vicario generali, qui personam Episcopi sustinet, & ipsius vices gerit, aut à Capitulo Sede vacante, quod succedit in iurisdictionem Episcopi, iuxta cap. cum olim, de maiorit. & obed. aut ab alio, qui summi Pontificis privilegio exercet iurisdictionem Episcopalem in populum, ab omni Episcopi iurisdictione exemptum: ita Henric. in summ. libr. 6. capit. 6. §. 1. *Soar. tom. 4. disput. 28. sect. 5. in princip. Sanch. de matrimon. libr. 3. disput. 29. numer. 14. Reginald. dist. libr. 1. numer. 180. Narbona de appellatione à Vicario ad Episcopum, par. 1. numer. 203. Optime Campani in diversorio iuris Canon. rub. 12. capit. 13. numer. 73. cum sequentibus & numer. 76.**

5 Idem dicit de Abbatibus exercentibus episcopalem iurisdictionem, & in ea exemptis ab Episcopis, & citat *Soar. dist. section. 5. num. 3.*

6 Primo obsequia Episcopum censent sufficienter aliquem approbare, eo ipso quo sciens, & volens mandat alicui curam animarum ad tempus, ut si instituat aliquem parochi vicarium ad tempus, vel mandet, ut Confessiones audiat, etiam illi non subiecerit examini, modo ipsum credat idoneum, & sufficientem ad hoc munus sustinendum, ita *Reginald. dist. libr. 1. numer. 197. Coninch. dist. disput. 8. numer. 49. vñ tamen receptum est, ut etiam ipsi Doctores examini subiiciantur, & nullus ad Confessiones audiendas admittatur, absque praeiudicio examine: ita *Soar. disput. 18. sect. 4. numer. 3. Reginald. dist. libr. 1. numer. 177.**

7 Hinc etiam fit, quod si aliquis Doctor, vel in sacra Theologia insignis professor licentiam petierit, & iniuste ei negetur, non censetur approbatus, per ea quae tradunt *Soar. dist. disput. 28. sect. 5. à numer. 5. Reginald. dist. libr. 1. numer. 192. Coninch. dist. disput. 8. numer. 58.*

8 Ex quo non videtur recipienda opinio asserentium Episcopo nolente sine iusta causa admittere praesentatos, eos posse omnia perinde exercere, ac si admissi, & auctorizati essent, de qua *Nauar. in manual. capit. 27. numer. 264. vers. tertium, & Moder. de iurisd. Ordin. in exemptos par. 4. quest. 77. Dubitari tamen potest an prout de parochiali Ecclesia per concursum censendus sit approbatus idoneus minister ad audiendas Confessiones in illa diocesi, in qua suam parochiam obtinet? Congregationem respondisse censeri dumtaxat in ea ciuitate, vel oppido ubi sita est parochia, non autem passim per totam diocesim refert *praxis noua Episcopalis, par. 2. capit. 1. numer. 10. pagin. 92.**

9 Secundo obsequia Episcopos vigore privilegij, de quo in cap. final. de penitentis, non posse sibi eligere Sacerdotem sibi non subditum, quia proprio Ordinario non fuerit ad hoc iuxta formam *Concil. Tridentini dist. cap. 15. admissus, seu approbatus ad audiendas Confessiones, ut decimum referunt Aloys. Ricc. in praxi for. ecclesiast. decis. 549. in 1. edition. & resolution. 470. in 2. edit. Armendar. in additionib. ad recopil. legum Nauarrae lib. 1. titul. 18. l. 7. de Episcopis in declarationibus, numer. 54. Galer. in margar. casuum conscient. verbo Episcopus, 6. *Soar. dist. disput. 28. sect. 6. numer. 13. Prosper. de Augustino in addit. ad Quorant. in summ. Bullarij, verbo Archiepiscopi auctoritas, versiculo nonum, in fine, Arz. institution. moral. par. secunda libr. quarto capit. tertio, quaestione 16. vers. quare.**

10 Tertio obsequia non esse de essentia approbatio-

nis, ut fiat in scriptis, sufficit enim quod in voce habeatur, prout resoluunt *Grassus in decis. aureis, par. prima lib. 1. cap. 13. numer. 51. Reginald. dist. libr. 1. numer. 198. ex eo, quia scriptura per se loquendo non est de necessitate gratiae, nec Concil. ad approbationem eam requirit.*

11 Quarto obsequia Sacerdotem inualide Penitentiae sacramentum ministrare, credentem Superiorem ratam habentem absolutionem de futuro, nisi ratam habeat de praesenti signo aliquo externo: ita *Nauar. in manual. capit. 9. numer. 5. & in capit. placuit, numer. 105. Nug. in addition. ad tertiam partem, quest. 8. artic. 5. dub. 1. Resantius etiam in additionibus ad tertiam partem, quest. 10. disputat. 5. Henric. in summa libr. 6. capit. 13. numer. 13. Sanch. de matrimon. libr. 3. disput. 35. numer. 20. Reginald. dist. libr. 1. numer. 89. & 90. Paul. Santor. de casibus Papalibus & Episcopalis, par. 1. à numer. 39. Chamerota dicto loco, dub. 29. pag. 488. & dub. 30. tenet, quod delegatus ad audiendas Confessiones non potest subdelegare.*

12 Quinto obsequia nullum praeter Episcopum se interponere debere in his, quae spectant ad approbandos Sacerdotes sacrae Confessionis ministros: ita decimum refert *Armendar. in additionib. ad recopil. legum Nauarrae lib. 4. titul. 29. l. 1. §. 1. de confitendo semel in anno numer. 15.*

13 Hinc fit parochum non solum iure communi, verum etiam iure particulari non posse alicui Sacerdoti, alias non approbato, dare facultatem audiendi Confessiones suorum subditorum: ita *Nug. in addition. ad tertiam partem, quest. 8. artic. 5. dub. 6. Gambarupta de casibus reservatis, cap. 2. num. 29. nec dissentire videntur Coninch. dist. disput. 8. numer. 28. Reginald. dist. libr. 1. numer. 67. & 68. Sed in contrarium videtur posse allegari *Nauarrum in cap. placuit numer. 140. de penit. dist. 6. dum docet parochum, etiam si nondum sit initiatus Ordine Sacerdotali, posse iure communi dare alteri Sacerdoti facultatem absolendi suos subditos, in hoc tamen nihil contradi- cit resolutioni supraposita, nam intelligendus est suppositus terminis habilibus, habita scilicet approbatione Episcopi, quamuis Petrus de Ledsma in summa par. 1. de sacram. Penit. cap. 12. vers. Accerca de his conclusionibus, assermet etiam perspecto iure nouissimo Concilij Tridentini licere parochi concedere simplici Sacerdoti non approbato, ut suorum parochianorum Confessiones audiat.**

14 Septimo obsequia valde dubium esse cuius Episcopi approbatio sit necessaria, aliqui enim arbitrantur requiri ut ea fiat ab Episcopo Confessoris, quia approbatio est actus iurisdictionis, qui exercetur in iudicium, ergo approbatio facienda est ab Episcopo, cui subditus est Confessarius, qui approbatur: tum quia sicut Episcopus non potest hodie eligere subditum alterius Episcopi in sui confessarium, ut supra dixi num. 9, sic etiam non potest subditum alterius Episcopi approbare in Confessorem suorum subditorum, ita ex duplici Cardin. declar. resoluunt *Coninch. disput. 8. dub. 7. numer. 50. & 51. Bonacina, dist. disput. 5. de sacram. quest. 7. punto 4. §. 1. numer. 15. quibus adhæret Valer. Reginald. dist. libr. 1. numer. 185. Alij vero contendunt requiri, ut ea fiat ab Episcopo Penitentis, & in hanc sententiam propendet *Soar. disput. 28. sect. 6. tom. 4. Sed veriorum ipse credo sententiam, quia illius Episcopi approbatione exigit, qui Antistes est loci, ubi fit Confessio, quamque tuerentur *Nau. in man. cap. 27. nu. 266.***

verf. sextum, Gambavpt. dict. cap. 20. numer. 30. Gu-
 er. can. lib. 1. capit. 27. numer. 6. Campan. dict. cap. 13.
 num. 77. comprobatur Regolin. de potestate Episcopi, cap. 7.
 §. secundo, numer. 8. ex eo quia poenitentes sua valent
 confiteri peccata Sacerdoti existenti in eo territo-
 rio, in quo reperiuntur, cum confiteri volunt,
 etiam si vagabundi, peregrini, viatores, aut incolae
 sint, ut tenet Bonacina dict. quæst. 7. puncto 2. numer.
 4. & 5. Ille enim dicitur proprius parochus, quoad
 Sacramentalem Confessionem, in cuius parochia
 poenitentes habitant de presenti, nec possunt com-
 mode adire proprium Sacerdotem Menoch. consil.
 398. num. 25. Sanch. de matr. lib. 3. diffut. 23. num.
 12. Hinc etiam scholaris dimisso Sacerdote in patria
 possunt in loco studij confiteri Regbuff. de priuileg. schol.
 priuileg. 139. Denique pro hac parte facit Illustrissim.
 Cardin. decisio, de qua infra numer. sequentibus. qua
 attenda si poenitens confiteri non potest Sacerdoti
 approbato ab Ordinario Portuensi in diocesi Bra-
 charenfi, perspicue apparet esse confitendum Sa-
 cerdoti approbato ab Episcopo loci ubi fit Con-
 fessio.

15. Septimo obserua poenitentem, qui virtute iu-
 bilæi, vel alterius priuilegij, facultatem habet eli-
 gendi Confessarium approbatum ab Ordinario,
 non posse eligere confessarium approbatum ab Or-
 dinario alterius diocesis, quia vltu receptum vide-
 tur, ut qui fuit in vna diocesi approbatus, si ad
 aliam se transferat, iterum approbetur ab Ordina-
 rio loci, in cuius diocesim transfertur: tum quia
 Religiosi Societatis Iesu Priuilegium obtinuerunt
 à Gregor. XIII. ut semel approbati, & à Superioribus
 expoliti possint audire Confessiones fidelium, dum
 per alias dioceses transiunt, ergo signum est ipsos
 non potuisse Confessiones in alia diocesi audire
 sine tali priuilegio: & consequenter Confessarium
 approbatum in vna diocesi non censi approba-
 tum pro alia etiam tempore iubilæi, quod semper
 solet concedi cum facultate eligendi Confessarium
 approbatum ab Ordinario, qui necessario debet
 esse approbatus ab Ordinario loci in quo confes-
 siones audit, nam approbatum ab alio quam à Va-
 lentino Archiepiscopo diocesi Valentina non cen-
 seri approbatum ab Ordinario referunt decisum
 Quaranta in summ. bullar. verbo Confessor, vers. prater,
 Fr. Emman. in explicat. Bullæ Crucis. §. 9. num. 5. A-
 gid. de Connch. tom. 2. diffut. 8. numer. 52. Regolin. dict. §.
 2. numer. 8. Armendar. in addit. ad recop. legum Na-
 varre lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 1. numer. 12. Campan. in diuers.
 iuris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 77. in fine. Ita his, &
 aliis fundamentis hanc opinionem tenent Beja dict.
 casu 20. Quaranta, ubi proxime Benen. in praxi de Sa-
 cram. Poenitent. cap. 16. quæst. 8.

16. Contrarium tamen, imo Confessarium appro-
 batum ab Ordinario, cuiuscunque loci sit, posse
 confessiones audire illorum, qui virtute iubilæi,
 vel alterius priuilegij facultatem habent eligendi
 Confessarium approbatum ab Ordinario tenent
 Corduba in sua summ. quæst. 10. ad 2. dub. Henrig. dict.
 lib. 6. cap. 6. numer. 7. Fr. Emman. in expositione Bullæ
 Cruciatæ, §. 9. dub. 2. Soar. tom. 4. diffut. 28. sect. 4. nu-
 mer. 18. & sect. 7. numer. 6. & 10. Nug. in additionib. ad
 tertiam partem, quæst. 8. art. 5. dub. 9. Reginald. dict. lib.
 1. numer. 186. & 188. Connch. dict. diffut. 8. dub. 7. nu-
 mer. 53. Ex ea scilicet ratione, quia Bulla non requirit
 Sacerdotem approbatum ab Ordinario illius loci,
 sed simpliciter, & in communi requirit Sacerdo-
 tem approbatum, quæ verba, cum sint generali-

ter prolata, generaliter videntur esse intelligenda;
 igitur hæc opiniones sunt probabiles, prima tutior,
 & secunda non reicienda.

17. Octauo obserua facinram quæ virtute iubilæi
 vel alterius priuilegij facultatem habet eligendi
 confessarium ab Ordinario approbatum, posse eli-
 gere confessarium ab Ordinario propriæ diocesis
 approbatum ad certum numerum personarum,
 quia verum est dicere hunc esse approbatum ab
 Ordinario, tum quia versamur in materia fauora-
 bili, tum quia non est idem omnino approbatio,
 vel iurisdicção, quia iurisdicção supponit approba-
 tionem; ad Confessionem autem alicui faciendam
 tempore iubilæi non requiritur, ut eligatur Con-
 fessarius, alias habens iurisdiccionem in ipsum poe-
 nitentem, sed sufficit ut eligatur Confessarius ab
 Ordinario approbatus, cui Summus Pontifex con-
 fert iurisdiccionem: ita Henrig. in summa lib. 6. de
 Poenitent. cap. 6. numer. 8. & lib. 7. capit. 12. num. 4.
 Nug. in addit. ad tertiam partem, quæst. 8. art. 5. dub. 9.
 vers. ad 10. argum. Petr. de Zedefm. in summ. par. 1. de
 sacram. Poenitent. cap. 13. dub. 8. Sanch. de matrim. li-
 br. 3. diffut. 34. numer. 16. Connch. dict. diffut. 8. num. 57.
 18. Nono obserua proprium Sacerdotem, & paro-
 chum existentem extra territorium posse absolue-
 re parochianum suum confiteri volentem, ita Vltor.
 de sacram. numer. 136. Fr. Emman. in explicat. Bullæ
 Crucis. §. 9. dub. 4. fol. 78. praxi episcop. par. 1. verbo pa-
 rochus, pag. 274. Sanch. de matrim. lib. 3. diffut. 34. nu-
 mer. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 62. numer. 9. In
 foro enim conscientie non requiritur remissio,
 nec forensis fori forum delicti, Clar. libr. quinto,
 §. final. quæstione 38. numer. 5. Bonac. commun. crimin.
 par. secunda verbo forum fol. 30. & 32. Mich. Grass.
 tom. 1. commun. opin. libr. tertius tit. 13. numer. 7. pag.
 400. & forum poenitentiale in loco delicti non
 fortitur, Abb. in cap. cum contingat nu. 29. & in repet.
 cap. si quis contra, numer. 50. vers. aut queritur, de foro
 competen. Roch. de consuet. numer. 709. quos refert Mo-
 dern. de iurisdicção Ordinarij in exemptis, par. quarta, &
 quæstione 35. numer. secundo. Sic etiam parochum pos-
 se Confessiones audire suorum subditorum in alie-
 na diocesi tenent Capic. dec. 203. numer. 15. Henrig.
 lib. 6. cap. 7. §. 1. Toler. in instruct. sacerdot. libr. tertio
 capit. decimo tertio in fine, Benen. de Poenit. cap. 16. quæ-
 stione tertia vers. dico quarto. Campan. dict. rub. 12. capit.
 13. sub numer. 71. Chamero. dict. loco dub. 14. Vltor.
 de Confessione, numer. 152. praxi nona Episcopalis, par.
 secunda, capit. 1. numer. 10. vers. sum, ubi etiam asserit,
 quod si dimiserit aliqua causa ipsam beneficium cu-
 ratum, definit ipsius potestas, nec potest accipere
 Confessiones absque alia licentia, nec etiam tunc
 censetur sufficere idoneus, & approbatus ad au-
 diendas tempore iubilæi, aut alia occasione Con-
 fessiones, excepto mortis articulo, nam Concil.
 Tridentin. sess. 23. capit. 15. illum reputat idoneum,
 qui beneficium habet parochiale, sed hic non il-
 lud retinet, aut saltem ipsius vsum, nec ipsius ap-
 probatio durat, Henrig. libr. septimo capit. duodecimo,
 numer. tertio & 4. Reginald. dict. libr. primo numer. 190.
 Soar. diffut. 28. sect. 4. numer. vigesimo, & sect. 6. numer.
 13. An autem Prelatus, qui se de facto intrusit in
 beneficio sine auctoritate Superioris habeat iurisdic-
 tionem sufficientem, itaut Confessio illi facta
 à suis subditis non sit iteranda esse inualidam tenent
 Angel. verbo Confessio, §. duodecimo. Nau. capit. 9.
 numer. 11. & in cap. placuit de poenit. dist. 6. numer. 176.
 quos refert, & sequitur Chamero. dict. loco dub. 22.

19 Decimo, Obserua approbatum ab Episcopo absque iudicio, vel etiam contra iudicium, sciente non esse idoneum, non censeri approbatum iuxta probabilior sententiam; nam *Concil. dist. capit. 15.* exigit ut confessarius, qui non habet parochiale beneficium iudicetur idoneus, hic autem vere non iudicatur idoneus, sed fidele, cum Episcopus interius sentiat & iudicet non idoneum, *soar. tom. 4. dist. 18. sect. 5. numer. 7. vers. & fortasse, Reginald. dist. lib. 1. numer. 197* qui etiam resoluunt validam esse approbationem, quando Episcopus aliquem iudicat, & approbat tanquam idoneum, sed re ipsa non est idoneus.

20 Aduerte tamen Episcopum debere Confessarium non solum interius iudicare idoneum, verum etiam exterius approbare, & iurisdictionem concedere, ut patet ex *Concil. Trident. dist. cap. 15.* in illis verbis ibi, aut iudicetur idoneus, & approbationem obtineat. Ita *soarez, & Reginald. ubi proxime, Coninch. de sacramen. & censur. tom. secundo dissertation. 8. numer. 49.*

21 Vndecimo obserua licentiam delegatam audiendi confessiones non expirare mortuo vel amoto delegante, quia est quædam gratia: ita *Gratius in decis. auctus, lib. 1. cap. 13. numer. 49. Chamerot. dist. loco, dub. 17. pag. 488. Fr. Ioan. de la Cruz, de statu relig. lib. 1. cap. 3. aub. concl. 3. vers. ex dictis Sanchez de matrimonio lib. 8. distut. 8. numer. 74. & 80. Campan. dist. rub. 12. cap. 13. numer. 69. Henric. dist. lib. 6. cap. 6. §. 7. in fine, ubi etiam limitat nisi Episcopus ad tempus tantum vnus anni approbasset, aut ad tempus vite suæ, vel ad suum beneplacitum.*

22 Hinc fit religiosum, qui semel fuit generaliter approbatus, si recedat à diocesi, in qua fuit simpliciter approbatus, & postea iterum redeat, non teneri nouam querere approbationem, & licentiam, etiam si interim mutati fuerint Episcopi in illa diocesi: ita *Nugent. in addit. ad 3. quest. 8. art. 3. dub. 1. concl. 2. Benenent. in praxi de sacram. Punit. questio 2. vers. quinto si vero Henric. dist. cap. 6. §. 7.*

23 Hoc tamen limitandum est modo Episcopus facultatem non reuocet: ille enim potest, aut eius successor iusta de causa reuocare approbationem, seu facultatem, modo approbatus non habeat beneficium parochiale, hic enim habet approbationem à iure, & facultatem annexam beneficio, quamuis aliquando potest suspendi: ita *soar. distut. 18. sect. 2. & 8. Benenent. dist. loco, Reginald. dist. lib. 1. numer. 201.*

24 Duodecimo obserua Regulares indigere approbatione Episcopi cum secularium tantum, quæ tuis Sacerdotum peccata audire cupiunt, iuxta decis. *Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 15.* & statutum fuit in *Concil. Lateran. a Leone X. ut in sua Bulla incip. Dum intra mentis arcana, quod & Pius V. innovauit ordinatione sua de anno 1571. octauo idib. Augusti, cuius verba sequuntur. Romani Pontificis prouidentia, & infra.*

25 Hac nostra Constitut. perpetua sancimus, decernimus, & declaramus decretum *Concil. Trident. de approbatione Regularium audiendis Confessionibus secularium praepositorum ab Episcopis faciendâ, obseruari debere etiam in omnibus Regularibus, quorumuis ordinum etiam Mendicantium, etiam sub regulari disciplina viuentibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia, etiam de Superiorum suorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus Ministris secularium Confessionibus audiendis expo-*

siti. Volumus tamen eos qui semel ab Episcopo in Ciuitate, & diocibus suis prauo examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari, ab Episcopo autem successore pro maiori conscientia sua quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque Regularibus, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, ut praefertur, ne vigore deputationis, & approbationis ab eisdem Magistris, & ministris Prouincialibus, etiam, quod illarum occasione ab Ordinariis hucusque tolerati fuerint, abque speciali in posterum licentia, & approbatione ab Ordinariis obtinenda secularium Confessiones audire praesumant. Decernentes irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris praedictis, & aliis, postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis, quas ad ea, quæ praesentibus aduersantur, & contrariantur penitus, & omnino reuocamus, &c.

26 Vnde Confessores Regulares etiam Lectores, ac in Sacra Theologia graduatos posse ab Episcopis, si voluerint examinari tenent *soar. tom. 4. dist. 28. sect. 4. Miranda dist. quest. 45. art. 9. concl. 1.*

27 Et formam datam in *Clem. dudum de sepult. circa Confessarios Regularium coram Episcopis, & Ordinariis faciendam praesentationem* nullatenus esse per *Concil. Tridentin.* derogatam, & reuocatam, quin vero per ipsum confirmatam, & approbatam, & eidem quam maxime conformem tenent *Nauarr. in man. cap. 27. numer. 264. in fine. Fr. Emmanuel. quest. regular. tom. 1. q. 59. art. 2. & in addit. ad explic. Bull. Crux. §. 9. numer. 30. Fr. Ludou. Mirand. dist. quest. 45. art. 6. Sed in hoc contrarium teneant, prout quotidie vltus edocet, & post Flamin. firmat Modern. de iurisd. Ordinarij in exemptis par. 2. quest. 45. numer. 82.*

28 Neque praedicta Pij V. ordinatio reuocata fuit per reductionem privilegiorum Regularium ad terminos *Concil. Tridentini* factam, ut declarauit *Sac. Cong. relata per Confess. in summ. tit. 17. cap. 5.* in hac verba. Congregatio Concilij censuit Regulares ad audiendas in ciuitate, & diocesi secularium Confessiones semel ab Episcopo prauo examine approbatos, iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos.

29 Ceterum à successore posse vtique examinari iuxta Constitut. Pij V. datam §. id. Aug. Pontif. sui anno 6. quæ à felici record. Gregor. XIII. non est reuocata per reductionem privilegiorum Regularium ad terminos *Concil. Tridentini*. Ex qua cum *soar. infert Campanil. d. rub. 12. c. 13. n. 70.* & dicit decretum *Armend. in addit. ad recap. legum Nau. d. tit. 29. l. 1. §. 1. n. 14.* posse successorem in Episcopatu aduocare etiam generatim ad examen approbatos omnes quamuis impliciter, & quos idoneos minime inuenit, reticere: resoluit *Mirand. in man. prel. tom. 1. q. 45. art. 7. conclus. 2m.* quamuis *Henric. d. c. 6. §. 6.* resoluat successorem non posse reuocare, nisi causa suppetat, eaque cognita, & probata, ac nominatim facta, in tantum quod neque generalis sufficiat reuocatio.

30 Circa regulares Confessarios, Ordinariis semel approbatos, quod non possint ab ipsis audiendis Confessionibus suspendi, nisi ex noua causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente declarauit *Sacra Congreg. Illustrissim. Cardinal. negotiis*

Episcoporum, & Regularium præpositorum in hac verba Cum Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum innouerit Confessarios Regulares grauius conquiri, quod ab Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis Confessionibus quauis de causa indiscriminatum suspendantur, & propterea sæpè contingere, vt ab eisdem Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis omnibus simul vnus Conuentus Confessariis confessiones audiendi facultas adimatur; Illustrissimi eiusdem Sacrae Congregationis Patres, rati vix fieri posse, vt hæc sine scandalo, magnaue animarum perniciæ contingant, re maturè perpenſa ad omnem scandalum matrem sumnouendam, & quo magis spiritali piarum meritorum consolationi consulatur, statuunt, ac decernunt, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios Regulares, alias ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere posthac minime licere, nisi ex noua causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Statuunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque ordinarios Confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnus conuentus Regularibus Confessariis, eadem Sacra Congregatione inconſulta nullo pacto adimere posse. Quod quidem decretum, vt iidem Illustrissimi Patres e oportunitate, & necessarium duxerunt, ita inuictabiliter iubent obseruari. Romæ 20. Nouemb. 1615. *A. Mar. Episc. Hostien. Card. Galles v. Theatin. Secr.*

31 De approbationibus generaliter, & indistinctè, vel determinatè ad locum, seu tempus certum dandis extat rescriptum *Sacrae Congreg. Concil. Trident. relatum apud Confess. dist. loc. cap. 4. de anno 1587. sub die 2. Iulij, & sequitur.* Regulares qui ad confessiones audiendas idonei generaliter, ab Ordinariis, eorumque examinatoribus reperiunt, & probati fuerint, generaliter quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumue locorum, aut generis personarum, admittantur in diocesi propria. De cæteris vero, qui non adeo idonei reperiuntur, si perierint se admitti arbitrio Ordinariorum, relinquunt ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinariis magis expediri videbitur, probare, & admittere. Qui autem in domibus laicorum Confessiones ex causa audierint statim parochum admonere teneantur, & fidem audite Confessionis pro medico adueniente relinquere.

32 Ex quibus consequens fit regularium iurisdictionem à iure vel à Papa eis tributam restringi, seu dilatari per ipsam approbationem Ordinarij: iusta enim acque legitima existente causa certum est posse Episcopos Confessariorum approbationem ac iurisdictionem restringere, & limitare ad certum locum, tempus, siue personas, ita *Guier. canon. lib. 1. cap. 27. nu. 18. & 19. Soar. tom. 3. disp. 28. sect. 7. dub. 6. Fr. Emman. quest. Reg. to. 1. quest. 59. ar. 8. Miranda d. quest. 45. ar. 10. concl. 1.*

33 Et ita quando sub conditione fuit licentia data, illa non impleta, cessat facultas, vt per *Gemin. conf. 106. vers. ad idem.*

34 Vnde non bene *Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 59. artic. 4. & tom. 3. quest. 32. artic. 6. praxis episcop. par. 1. verbo Confessores, §. 2. Fr. Ioann. de la Cruz, de stat. relig. libr. 2. cap. 6. dub. 4. conclus. 3. & alij*

asserere videntur semel approbatum ab aliquo Episcopo, minime esse ab eodem postea exarhinandum, licet autem eorum opinio possit procedere in approbato indistinctè, minime tamen admittenda, quando fuerit cum aliqua limitatione, quia si ad aliquod expressum tempus admissus fuerit, lapsò eo tempore, dicitur facultas ipsa denegata ex reg. quam tradit *Causale. Fius. decis. 1. post num. 34. par. 5. & ita cum semel sit extincta, vt iterum concedatur potest Episcopus talem examini subiicere. Intelligerem tamen supradicta quatenus habent admissos sine vlla restrictione temporis minime posse impediri ne in posterum Confessiones audiant, vt procedant nisi iusta reuocandi superueniret causa, nam tunc huiusmodi facultas etiam simpliciter concessa poterit sine dubio ab eodem concedente suspendi, aut retractari, vt inquit *Syluest. Confess. 2. num. 11. Henr. dict. cap. 6. §. 6. Soar. tom. 4. disp. 28. sect. 8. numer. 3. Hodie iuxta declar. sub numer. 30. intelligendum est iuxta existente causa ad Confessiones ipsas pertinate.**

35 Adderem etiam regulares semel ab aliquo Antistite approbatos, extra diocesim ipsiusmet Episcopi non posse dare operam auditioni Confessionum, prout tradunt *Sylu. verbo Confessor. 1. §. 14. & cod. verbo, 2. Nauar. in man. cap. 27. post numer. 266. vers. 6. Benenot. de penit. cap. 16. questio 3. dist. 2. Vinala, in Caus. del. auree. par. 1. sub tit. de absolutione, num. 50. & comprobatur apertissime ex privilegio vener. Presbyteris Congregationis Oratorij concessò à Sixto 7. quo indulgetur illis, vt cum fuerint Romæ approbati ad Confessiones audiendas, non debeant amplius extra urbem examinari à locorum Ordinariis, sed illis sufficiat præsentare eorum licentias Romæ habitas, refert *Quar. in sum. bullar. verb. confessor.* Si enim iure id eis liceret nequaquam speciali gratia illis concederetur, & ita resoluit *Miranda dict. quest. 45. artic. 8. conclus. 10.**

36 Decimotertio obserua facultatem ab Episcopo pro audiendis Confessionibus ad sui arbitrium, & beneplacitum, reuocari posse iuxta tradita per *Corn. conf. 92. sub numer. 31. vol. 1. non solum expresse, sed etiam tacite, scilicet morte ipsius Episcopi concedentis, morte enim extinguitur beneplacitum, cap. si gratiose de rescript. lib. 6. & gratia ad beneplacitum Papæ, vel Regis morte Pontificis, vel Regis expirat *Gonz. d. ad reg. 8. Cancel. §. 1. proem. num. 9. cum seqq. & glof. 12. à princ. alios Doctores refero ego ipse in meis Remiss. de clausulis claus. 2. num. 4. & ita firmat in hac quest. Campan. dict. rub. 12. cap. 13. num. 64.**

37 Cum aliis tenet superueniente excommunicatione, tam delegantis, quam expositi, licentiam pro audiendis Confessionibus non esse reuocatam, licet enim expositus excommunicatus prohibitus tunc audire dicatur, quin etiam in certis casibus suspensus; in tantum, quod si audeat penitentes absolueret, sit inualida absolutio ab eo impetrata, nihilominus reuocatam propterea facultatem audiendi non est dicendum, cum imperata deinde absolutione à censura validè, & iustè prædicta facultate vti valeat.

38 Dubium non parum cōtrouersum est verum scilicet Sacerdos, qui ex cōmissione, & delegatione speciali Episcopi potest audire confessiones, dū est excommunicatus communiter occultus, validè absolutionem præstet illi, qui huius excommunicationis signatus non est? In hoc euentu dicendum puto huiusmodi Sacramentum validum esse ex parte iurisdictionis per Ecclesiæ tolerantiam

in his terminis conseruata in ipso excommunicato occulto ministrante, si aliunde non ponatur obex, scilicet, vel ex parte materiae, vel forme, aut intentionis in ministro requisita, quae resolutio ex eo probatur, quia Extrauag. ad euitanda scandala, dum decreuit solos excommunicatos denunciandos, ac notorios clerici percussores vitandos esse, id non restrinxit ad solos parochos sed vniuersaliter loquuta est in omnibus excommunicatis, itaut cum omnibus non denunciatis, aut non notoriis clericorum percussoribus communicationem fidelibus indulgeat, ita ex mente *Caietan. Nau. & Medin.* quos refert, & sequitur: tenet *Sanch. de matrim. libr. tertio, disput. 22. num. 39.* tenent etiam *Soar. de censuris disput. 11. sect. 4. Chamerot. dict. loco dub. 15. Henric. in summ. libr. 13. de excomm. cap. 6. sub §. 4. contra Angel. & alios relatos ab eod. Sanch. dict. disput. 22. sub numer. 26.*

39 Pro quibus non facit, quod gesta per iudicem delegatum putatiuum non sustentur ex errore communi, ut voluerunt *Innocent. in cap. cum dilectis, numer. 1. de scriptis, Angel. & alij, ut per Gabr. tom. 3. commun. rit. de probationib. numer. 31. & per Mascard. conclus. 649. numer. 57.* quia responderetur oppositum verius esse, ut docent *Anton. in dict. cap. dilectis, numer. 15. & alij ut per Sanch. ubi proxime, numer. 16. communis, ut per Abb. in dict. cap. cum dilectis numer. 10. & per Gabr. dict. numer. 31. ac Mascard. numer. 58. dictis locis.*

40 Deinde pro Angelo, & sequacibus non facit, quod in his, quae geruntur ab inhabili tanquam priuato non prodest hominis error, ut existimarunt *Innocent. in cap. cum dilectis, numer. 4. & 5. consuet. Cardin. in Clem. 1. ad finem, de regularibus, & alij, ut per Sanch. dict. disput. 22. numer. vigesimo sexto, & per Mascard. qui in hanc sententiam magis inclinat, dict. conclus. 649. numer. 35. & 46. & conclus. 705. numer. 22.* quia ultra quam quod opposita sententia verior sit, ut satis constat ex l. 1. *Codic. de testamen. & sequitur Sanch. dict. loco, numer. 39.* responderetur officium Confessoris delegati non esse priuatum, sed potius publicum, dum scilicet vult iurisdictione, quae necessario publica dicenda est, ex eo quia procedit à iure publico, cuius virtute sibi commissio facta fuit, ut optime considerat *Bart. in l. Barbarius, numer. 5. ff. de officio Praefidis, Abb. in dict. cap. cum dilectis, numer. 10. per text. in l. 3. in fine, ff. de iurisdic. omnium iudic. sequitur Sanch. dict. num. 39.*

41 Verum licet supradicta vera sint ex parte iurisdictionis per Ecclesiae tolerantiam in his terminis conseruata in ipso excommunicato occulte ministrante, attamen contrarium videtur resoluen- dum, ex parte materiae, id est ex parte contritionis requisitae in ipso poenitentiae, videlicet tunc inualidum esse Poenitentiae sacramentum, nisi cum aliqua necessitate petatur ab huiusmodi clerico excommunicato; Probatur ex eo, quia, ubi non adest haec necessitas, ut quia fidelis habet copiam alterius Sacerdotis non excommunicati, male facit petens Sacramentum ab huiusmodi excommunicato, cum eum inducat ad ipsius administrationem, ad quam supponimus non teneri ex debito, proindeque non posse ab eo licite exerceri, utpote sibi cum censura prohibita, unde cum taliter petens in eo peccato perscueret in huiusmodi Confessione, non potest censeri sufficienter contritus, ac subinde ex hoc capite nullum erit Sacramentum, quamuis ex alio capite iurisdictionis (cuius vius

ex communi errore in tali clerico sustinetur) validum esse posset, si poenitens illi praedictum obicem non poneret; ita resoluit *Nauar. in man. cap. 11. §. numer. decimo, Soar. dict. sect. 4. numer. duodecimo, & saltem in casu, in quo taliter excommunicatus paratus non sit ministrare huiusmodi Sacramentum agnoscunt Guter. canon. libr. primo, cap. 1. numer. quadragesimo septimo, & Henric. dict. cap. 6. §. 4. licet illorum resolutio quatenus habet licere à Sacerdote, etiam non suo, postulare huiusmodi Sacramentum, si ipse paratus fuerit illud ministrare, mihi videatur in hoc euentu falsa, iuxta vulgares resolutiones in hac materia de mercatore viuas exacturo, aut malefico parato maleficia patrare, quia neque ab his licet illa petere, quando licito modo potest aliter effici, ubi enim postulatur actus, qui sine peccato fieri non potest, tunc promptitudo rogati, rogantem non excusat à culpa, & ab eodem genere peccati, ex ea ratione, quia talem actum petens consequentiè petit eius malitiam, utpote ab ipso actu inseparabilem, proindeque sit actor, & causa moralis eiusdem actus, & malitiae, prout ad varios casus resolunt. *P. Soar. de religione tom. 1. tract. 3. libr. secundo cap. 18. numer. secundo cum sequentibus, & tom. 2. tractat. 5. libr. tertio cap. 13. numer. 2. Martin. del Rio disquisit. magicarum libr. sext. cap. secundo, sect. 1. quaestione secunda vers. dico igitur 3. Sanch. de matrim. libro septimo disputat. 95. numer. septimo.**

42 Neque obstat, quod ex vi praedictae Extrauag. Ad euitanda, licitum est cuiuslibet fideli communicare cum excommunicato nondum denunciato, & occulto, qui alias non fuerit notorius clerici percussor, proindeque fidelem, etiam si absque necessitate petat ab alio Sacerdote non suo poenitentiae sacramentum, utpote in hoc videntem iure suo, non peccare, nec posse censeri inductorem peccati: responderetur enim ex mente *Soar. de censur. disput. 12. sect. 4. numer. 12.* per dictam Extrauag. non esse permissam fidelibus omnem, & quolibet communicationem cum excommunicato non denunciato, sed illam solum, quae principaliter redundauerit in eorum fauorem, non vero in fauorem excommunicati; planè ubi nulla adest necessitas, nec sufficiens ratio, aut causa petendi huiusmodi Sacramentum à praedicto Sacerdote excommunicato, administratio eiusdem Sacramenti iam non cedit principaliter in fauorem petentis, sed dantis, quia in his terminis, nihil interest petenti ab eo potius, quam ab alio non excommunicato accipere; ergo sibi permissa censeri non debet haec ad sic petendum communicatio per dictam Extrauag. ut ita per huiusmodi excommunicatum sustineatur onus, & grauamen, quod sibi per illam relictum est abstinendi scilicet, quantum moraliter posset ab huiusmodi ministerio, ac proinde illud ab eo taliter petens non potest dici vtens iure suo, quia ad hanc petitionem nullumius habet: sed potius censetur inductor, & particeps eiusdem peccati, quod excommunicatus in hac Sacramenti administratione committit. Quod tamen secus erit in Parocho excommunicato, ab hoc enim dum occultus in excommunicatione iacet, quamuis absque necessitate Sacramentum petatur, tamen petens dicitur adhuc uti iure suo, videlicet illo, quod sibi quaesitum est, ex eo quod huiusmodi excommunicatus toleratus, sibi in suu Sacramentorum administratore datus est à lege.

43 Decimoquarto obserua inualidam esse absolu-

tionem sacramentalem præſtitam ab eo, qui huic miniſterio propria auctoritate, vel abſolute, vel reſpectu huius, vel alterius loci, ſe iniecit abſque approbatione legitimi Superioris, quamvis communi errore approbatus cenſeretur, ut reſoluit *sanch.* de matrimon. libr. 3. diſput. 22. numer. 54. contra *Abb.* in *Clem.* dudum numer. 35. de ſepulchris, oppoſitum exiſtificantem reſpectu Dei, ubi ex parte conſentientis interuenit bona fides, prout eum reſert *sanch.* ubi proximè ſub numer. 48. Verum *Abb.* in prædictis verbis fortallè non diſſentit à ſententia eiufdem *sanch.* licet nimium tribuat prædicti conſentientis bonæ fidei, dum tamen conſtet ex ea non reſultare prædictam abſolutionem quoad Deum, id eſt quoad gratiam ſanctificantem à Deo obtinendam, niſi ea bona fides peruenerit ad perfectam contritionem.

44 Ratio huius obſervationis ea eſt, quia non ſufficit ſolus communis error ad validitatem geſtorum, ſed ulterius oportet, ut illum præceſſerit titulus officij exerciti, etiamſi huiusmodi titulus inualidus ſit, propter inhabilitatem recipientis, iuxta reſoluta per *Henrig.* in ſumm. libr. 6. de Pœnitent. capit. 6. §. 2. in comment. litera E. & capit. 7. ſub §. 2. *Gregor.* l. 21. gloſ. verbo *ſacer*, in fine tituli. 4. partita 1. *Gabr.* commun. libr. 3. tituli. de probationibus conſuſ. 8. numer. 20. *Mafcard.* conſuſ. 649. numer. 91. & 101. *sanch.* diſt. diſput. 22. nume. 49. & contra *Morl.* & alios ſequitur multos citans *Nicolaus Garcia* de beneficijs par. quinta capit. 4. numer. 281. cum ſequentibus, quibus adde *regolin.* de poteſt. Episcoporum capit. quarto §. 1. numer. 3. *Leſſi.* de inſtit. libr. 2. cap. 29. numer. 65. hinc inferentes ad varios iuris articulos, in quibus reſoluunt errorem communem per ſe ſolum, abſque prædicto titulo, non operari validitatem geſtorum, ut videre eſt in indulgentiis conceſſis ab eo, qui abſque vilo titulo communiter reputatur Prælat, alioquin ad eas concedendas legitimus, ut ex *Anchar.* cap. quod autem à numer. 9. de Pœnitent. & remiſſ. minus verè in contrariam ſententiam citato, & ex *Curd.* ac aliis reſoluit *sanch.* diſt. diſput. 22. ſub numer. 34. contra *Felin.* & alios ab ipſo relatos ſub numer. 48. abſque bono fundamento oppoſitum tenentem: ita ut immerito *Mafcard.* diſt. conſuſ. 649. numer. 4. in fine dubias in hac quaſtione manſerit, nec auſus fuerit priori ſententia adherere.

45 Decimoquinto obſerua Regulares prædicta Episcopii approbatione indigere cum ſecularium tantum quamvis Sacerdotum peccata audire cupiunt, ut ſupra obſeru. 12. dictum eſt, non autem ſi eorundem Regularium, quia tunc diſpoſitio *Concil.* diſt. capit. 15. ceſſat, cum ſatis ſit proprii Superioris Regularis approbatio, ut ſcripſit *ſoares* tom. 4. diſput. 28. ſect. numer. 4. & ſentit *Fr. Ludou.* *Miranda* in manu Prælat. tom. 1. quaſtione 45. articuli. 11. conſuſ. 2. qui etiam articuli. 12. conſuſ. 1. agit de quaſt. illa an ſcilicet confeſſiones factæ Regularibus ab Episcopis præſentatis, atque ab eiſdem approbatis ſine ſuorum Superiorum Prælatorum licentia, & conſenſu irritæ ſint. Comprobatur præſens obſeru. ex decreto prolato à *Clem.* VIII. relato per *Quar.* in ſumm. Bullar. verbo *Confeſſor.*

46 Hinc ſit Prælatos, ſeu alios Religioſos Confeſſores non poſſe audire Confeſſionem ſecularium, qui ſunt de familia, & deſeruiunt ipſorum monaſterii abſque approbatione, vel licentia Episcopii: ita deciſum reſert *Armend.* in additionibus ad

recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 28. l. 1. §. 1. de conſiſtendo ſemel in anno numer. 10.

47 Hinc etiam conſequens ſit Confeſſores in monaſteriiſ monialium, quæ ſub cura Regularium ſunt, non eſſe examinandos ab Episcopo, ut quoque deciſum reſert *Armend.* diſt. loco numer. 17.

48 Ex facultate tamen *Concil. Tridentini.* ſeſſ. 25. de Regul. cap. 10. poteſt Episcopus dare Confeſſorem monialibus ſubiectis Regularibus, quem ſcilicet voluerit, etiam alterius Ordinis, vide *Armend.* diſt. numer. 17. & 18. *Galer.* in margarita caſuum conſcientiæ, verbo *Confeſſio*, & verbo *Monialis*, *Alloſ.* Ricci. in praxi fori eccleſiaſtici reſolut. 638. in 2. edit. & ſufficere ſi examinatus fuerit à ſuo Superiore ad audiendas Confeſſiones monialium reſoluit *Azor.* inſtitution. moralium, par. prima libr. decimo tertio, capit. 9. quaſtione ſecunda verſ. quæres an *Confeſſarij*, ſub. in ſuis annotation. ad compendium Mendicantium, verbo *moniales*, verſ. quod præter, ubi ſubiungit Confeſſores ordinarios deputandos ad Confeſſiones monialium non ſubiectarum Episcopis, ſed aliis, non ab ipſis Episcopis approbandos eſſe, ſed à Superiore ordinis, cuius dictum reſtringit *Campanil.* in diuerſor. iuris Canon. rub. 12. cap. 16. numer. 35. in caſu de quo ipſe teſtatur vidiffè declarationem à Sacra Congregatione, quæ conſuit ex facultate decreti *Concil. Trident.* diſt. capit. 10. poſſe Antifiſitem dare Confeſſorem monialibus ſubiectis regularibus, quæ nulla ratione induci poſſunt, ut ſuis regularibus peccata confeſcantur. Nullam tamen auctoritatem, vel iuriſdictionem poſſunt ſibi Ordinarij vindicare ex decretis *Concilij Tridentini* in Confeſſariis monialium, quæ ſubiecte ſunt regularibus, ita reſert deciſum *Armendar.* in addit. ad *recop. legum Nauarræ* libr. 2. tituli. 18. l. 7. de reſcrip. numer. 98.

49 In probabili vero periculo, aut mortis articulo quilibet Sacerdos, ſive ſecularis, ſive regularis, abſque Episcopii, vel Superioris licentia poteſt à quibuſcumque peccatis, etiamſi enormibus, & reſeruat. abſoluere, quamvis Sacerdos ſit excommunicatus, ſuſpenſus, degradatus, aut hæreticus, probat *Concil. Tridentini.* ſeſſ. 14. de ſacrament. Pœnitent. cap. 7.

50 Vbi dicit omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſcuſ peccatis, & cenſuris abſoluere poſſe in articulo mortis, ita *Nauarr.* in manual. cap. 27. numer. 271. & conſil. 23. incip. An poſſit de pœnit. & remiſſ. in nouis, *Medin.* tract. 2. de Pœnitent. quaſtione 18. ad finem, *Paul.* Santor. de caſibus Papalibus, & Episcopaliſ, à numer. 135. *Gambart.* de caſibus reſeruat. capit. ſecundo, à numer. 54. *Valent.* tom. 4. diſput. 7. quaſt. 10. punct. 3. verſ. excipimus, *Jacob.* de Graſſ. in deciſ. aureis, par. 1. libr. 1. cap. 13. numer. 81. verſ. tertius, *Henrig.* in ſumm. libr. 6. cap. 11. *Coninch.* de ſacrament. diſput. 8. dub. 2. numer. 15. *Vaſq.* quaſt. 93. art. 1. dub. 3. numer. 4. & dub. 4. numer. 8. *Miranda* in manu Prælat. tom. 1. quaſt. 45. art. 11. conſuſ. 1. (*hamerot.* diſt. tract. de *Confeſſ.* dub. 16. 17. 18. & 20. *Reginald.* in praxi fori pœnitent. libr. 1. à numer. 58. *Beneu.* in praxi de Pœnit. cap. 15. quaſt. 12. *Bonacin.* de ſacram. diſput. 5. quaſt. 7. punct. 1. nu. 9. & de cenſur. diſp. 1. quaſt. 3. punct. 3. num. 3. *sanch.* in præcepta Decalogi libr. 2. cap. 13. plures ex antiquioribus reſert *Cened.* ad Decretum collect. 24. num. 5. *Primald.* in ſuo candelabro aureo tit. de *Confeſſ.* nu. 64. *Campan.* in diuerſor. iuris Canon. rub. 1. num. 110. *Azor.* inſtitut. moral. par. 1. libr. 8. cap. 19. quaſt. 5. Opinio vero *D. Thome* in ſupplemen. quaſt. 19. art. 6. & in 3. par. quaſt. 82. ad 2. dicit quod ſolus Baptiſmus per

mittitur esse ratur hæreticis, & schismaticis, in nullo autem casu licite possunt Eucharistiam conferre, vel alia Sacramenta conferre, procedit de iure communi, at vero post Concilium dicto loco supradicta indistincte amplectenda esse communiter resoluunt Doctores citati dictis locis.

51. Amplia etiam adit Superior, vel de facili possit haberi, cum Concil. Tridentin. dicto loco, absolute dicat omnes Sacerdotes posse in articulo mortis absolueret, ita Emman. Saa verb. absolutio, num. 3. Fr. Emman. in summ. par. 1. cap. 59. concl. 3. Bencu. in praxi de Penit. cap. 15. quæsto 4. & 5. Nannar. d. conf. 23. per totum præcipue num. 3. quamvis contrarium teneant Fgolin. de censuris tab. 1. cap. 4. §. 5. tot in 4. disp. 18. q. 4. art. 4. Ruald. in candel. auerit. de absolut. num. 61. Nugn. in addition. ad tertiam partem quæst. 8. art. 6. dub. 2. Valent. tom. 4. disp. 7. quæst. 10. puncto 1. Henric. lib. 1. cap. 23. num. 3. Paul. Santor. ubi prox. me num. 146. Coninch. d. disp. 8. dub. 1. num. 90. Chamerota d. loco dub. 20. vix. intellige, Molin. de iustit. tom. 4. disp. 6. num. 7. Sanch. dict. cap. 13. num. 7. Bonac. de sacram. disp. 5. q. 7. puncto 1. num. 10. in fine, & de censur. disp. 1. q. 3. puncto 3. num. 3. quorum opinionem recipere quoad bene esse, quia consilium facit, qui præsentem suo parrocho, vel superiore, ab eo potius, quam ab alio se absolui curat.

52. Articulus mortis quis in præsentem materia dicatur inuenies apud Syluest. verbo absolutio 1. num. 12. Con. in cap. alma, par. 1. §. 1. num. 8. Puald. in candel. obvio uero, rit. de absolut. num. 60. Reginald. d. lib. 1. num. 59. Soar. de Penit. disp. 126. sect. 4. num. 3. Grass. d. cap. 13. num. 82. late Gambarypa de casibus referentis, cap. 2. a num. 56. Sanch. d. cap. 13. num. 1. Vassq. de penit. quæst. 93. art. 1. dub. 5. num. 2. Nugn. in addit. quæst. 8. art. 6. dub. 6. Paul. Santori de casibus Papalibus ac Episcop. a num. 138. Bencu. in praxi de Penit. cap. 15. quæsto 7. Bonac. d. q. 7. punct. 1. num. 10. & d. q. 3. punct. 3. num. 4. Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciatæ §. 9. dub. 3. qui resoluunt mortis articulum dici in præsentem, non solum periculum mortis proueniens ex infirmitate, sed quolibet probabile periculum mortis, quod contingit, quando adeft probabile dubium de morte, quæ ut plurimum, solent in eo euentu contingere: non igitur poterit simplex Sacerdos absolueret omnem transfratrem volentem, sed credentem, aut dubitantem probabiliter se naufragaturum, aut alias de vita periclitaturum: similiter non quemlibet obsequium ab hostibus, sed telis impugnatum, non quamvis mulierem prægnantem, sed ea, quæ periclitatur de vita arbitrio prudentis viri. In alijs vero euentibus, strictius intelligendo, dicantur illi in mortis articulo constituti, qui etiam viuunt, & viuere possunt, propter mortem tamen, quam secundum verisimilem Medicorum peritiam, aut periculum, quod sperant, instantem vident, iam se morientes arbitrantur, ita Francesc. Molin. de ritu mpt. lib. 1. compar. 18. num. 18.

53. De Confessione, & eius partibus, ac materia tractant Theologi cum M. agist. in 4. disp. 17. cum seq. ubi Soar. & D. Thom. Syluest. Angel. Fab. Amyl. & alij Summistæ verbo Confessio. Luc. Pinell. de Sacram. Penitentia, tract. 2. de Confessione, Nugn. in addit. ad 3. p. quæst. 7. cum seq. Henric. in sum. lib. 5. Angel. Soar. de Penit. Soar. de Penitent. disp. 21. cum seq. Valentiam, 4. disp. 7. quæst. 9. cum seq. Vassquez, quæst. 91. Bencu. in praxi de Penit. cap. 10. cum

seqq. Franc. Litigian. de Sacram. p. 2. tract. de Penitent. disp. 17. quæst. unica. Petr. Ledes. in summ. par. 1. tract. de Sacram. Penit. cap. 8. Chamerota de septem Ecclesiæ Sacram. tract. 7. de Confessione, Regidi. de Coninch. de Sacram. & censuris tom. 2. disp. 4. a num. 27. Paller. Reginald. in praxi fori penit. lib. 6. a num. 28. Bonacina de Sacram. disp. 5. de Penit. sect. 2. de Confessione. Vincen. Mazzol. in sua breui regula ad Confessarij, & confitentis munus rite obeundum. Alexand. Pesant. in tertia par. de Sacram. quæst. 10. Iacob. de Grassi in aureis decision. par. 1. lib. 1. cap. 19. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia sine Episcopi consensu edificari non potest.
- 2 Episcopus locum edificationis assignat, Crucem figit, lapidemque ponit primarium, & hoc potest alteri delegare.
- 3 Religiosi exempti si in loco non exempto voluerint edificare Ecclesiam, tenentur Episcopi Diocesani consensum requirere.
- 4 In erigendis Regularium Monasterijs non sufficit prædictus Episcopi consensus, nisi etiam Summi Pontificis auctoritas accedat.
- 5 Episcopus, quæ perpendere debeat in huiusmodi licentia regularibus concedenda.
- 6 Ordo Minorum de obseruantia quod privilegium habent, ne alia Monasteria prope sua edificentur.
- 7 Episcopi, quem modum tenere debent in concedenda licentia, pro monasterijs nouis edificandis ordinant Clemens VIII. in constitutione relata.
- 8 Ecclesiæ, siue Monasterium mutari non potest de uno in alium locum sine licentia Papæ, & Diocesani.
- 9 Abbates generalis congregationis S. Benedicti Regni Portugaliæ, quod Privilegium super hoc habeant, reseruentur.
- 10 Privilegium concessum alicui religioni ad edificanda Monasteria sine licentia Ordinarij, an ex non usu amittatur.
- 11 Privilegium amittitur per modum, & viam præscriptionis, vel per viam tacite renunciationis, & non usum: inter unum & alterum modum consueuntur differere.
- 12 Concordantur textus in cap. si de terra, & in cap. accedentibus, de privilegijs, & num. 18.
- 13 Privilegium non amittitur per non usum, si occasio, & opportunitas non se obtulit erendi illo.
- 14 Privilegiarius, si occasione oblata suo privilegio non utatur, quando illud amittat.
- 15 Vnicuius actus contraventionis privilegio contrarius, quando videatur sufficiens ad privilegium amittendum.
- 16 Intelligitur tex. in cap. cum accessisset de constitutionibus.
- 17 Intelligitur tex. in l. 1. & l. 2. Cod. de ijs, qui sponte munera subeunt, lib. 10.
- 18 Privilegiatus per non usum, aut contrarium usum quoniam tempore privilegio suo renuntiare videatur.
- 19 Privilegia mere voluntaria per illum tempus non amittuntur.
- 20 Actus mere voluntatis non præscribuntur.

EPISCOPI CONSENSVS

anſit requirendus in Eccleſiarum
ædificatione.

ALLEGATIO XXVI.

1 **C**erta, & vulgaris eſt in hac materia regula, quod Eccleſia ſine Epilcopi conſenſu ædificari non poteſt probant *tex. in cap. nemo, & in cap. placuit de conſecrat. diſt. 1. & in cap. ad hac de religioſis domibus, & in cap. cum olim, 14. verſ. in ſuper de privileg. Auth. de eccleſ. tit. 8. ſi quis autem, collat. 9. & Auth. de monachis, verſ. illud igitur coll. 1. notant Roch. de iure patron. verbo conſtruxit, num. 8. Lambert. cod. tract. art. 3. 2. quaſt. princip. 1. p. lib. 1. num. 3. cum ſeqq. Petr. Gregor. in ſuis partit. lib. 1. tit. 4. cap. 5. ſolu. de benefic. p. 1. quaſt. 6. à numer. 9. Paul. Enſ. de viſitat. lib. 2. cap. 10. num. 2. praxis epilcop. p. 1. verbo Eccleſia in princip. idem Petr. Gregor. ſynag. iuris lib. 2. cap. 1. à numer. 10. praxis noua epilcop. p. 1. cap. 5. à num. 1. Durant. de ritibus Eccleſie lib. 1. cap. 2. numer. 7. & cap. 24. num. 5. & cap. 25. Aloyſ. Ricc. in praxi. aurea reſol. 11.*

2 Et ipſe Epilcopus locum ædificationis aſſignat, crucem figit, lapidemque ponit primarium, gloſ. verbo veniat in d. cap. nemo Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 4. ubi etiam reſoluit poſſe Epilcopum per ſe vel per alium primarium lapidem ponere, & Crucem figere & q. 8. tenet poſſe Epilcopum abſque rationabili cauſa nolentem primarium lapidem ponere, & ſuum conſenſum præſtare, compelli auctoritate ſuperioris Antiliſtis videlicet Archiepiſcopi, vel Primatis. Vnde religioſiſſimus Iuſtinianus Imperator ad ſacrorum Canonum executionem iuſſit Eccleſias non niſi Epilcopi accedente beneplacito ædificari poſſe in rub. Auth. ut nullus fabricet Oratori domos præter voluntatem Epilcopi, Cuiac. aduerſit, & Iulianus Patritius in Conſtit. 61. quod poſtmodum apertius in nigro nempe in cap. aſſeritur hiſ verbis, Sancimus igitur præ omnibus quidem illud fieri, & nulli licentiam eſſe neque monaſterium, neque Eccleſiam, neque orationis domum incipere ædificare, antequam Ciuitatis Epilcopus orationem in loco faciat, & Crucem figat, publicum proceſſum ibi faciens, & cauſam manifeſtam omnibus ſtatuens, adſtipulaturque Conſil. Azarhenſe can. 27. regiſtratum in cap. de monachis 18. q. 2. & Conſil. Calcedonenſe aſt. 11. can. 4. regiſtratum in cap. vere 16. q. 1. & in cap. quidam 18. q. 2. & alia iura in hoc propoſitum, & ad alias quaſtiones conducentia refert Azor. d. cap. 3. à q. 2. Huiusmodi Epilcopi conſenſus ſufficit ſi tacitus ſit ſcilicet ſi Epilcopus ſciuerit Eccleſiam conſtrui, & non impediuerit, nec contra dixerit, cum tamen facile potuiſſet, ſolu. d. q. 6. num. 21. Azor. d. cap. 3. q. 6. qui etiam ille num. 8. hic vero q. 5. aſſerunt conſenſum Epilcopi ſufficere ſi accedat poſt conſtructam Eccleſiam. Vnum adderem in hac materia utile, quod Epilcopus ſine rationabili cauſa non poteſt impedire quominus fundator, & patronus poſſit Eccleſiam ſufficienter dotatam ad augmentum diuini cultus dilatare, & ſumptuoſioribus ædificijs exornare arg. cap. ult. de teſtam. ceſſant enim rationes, ex quibus conſenſus Epilcopi in noua Eccleſia ædificanda, vel funditus deſtructa reſcienda eſt neceſſarius, ne ſcilicet Eccle-

ſia ſine dote concedenti conſtruiatur vel reſciatur, vel ut alijs Eccleſijs aliquod præiudicium non fiat, ita decum fuit in ſacra Rota Rom. in una Teletana Capel. Luna 18. Febr. 1591. etiam illuſtriſſimo Mantica, quæ eſt in impreſſis decif. 131.

3 Amplia procedere etiam in religioſis exemptis, ſi in loco non exempto voluerint ædificare Eccleſiam, id enim facere non poſſe ſine Epilcopi diaceſani conſenſu probat *tex. in cap. auctoritate de privileg. lib. 6. notant omnes in d. cap. cum olim poſt gloſ. verbo reuocari, ſi expendas ibi Pontificem Innocentium 111. in fine pronunciaſſe monaſterium exemptum eſſe, & liberum à iuriſdictione, & obedienda Epilcoporum ex privilegijſ concediſſis à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis, & tamen Eccleſias in Leirienſi Caſtro, & alijs locis fundatas ſine Epilcopi Colimbrienſis aſſenſu in euſdem Epilcopi, & ſue Eccleſie ius eſſe reuocandas explicant ibi Hoſtien. & Cardin. numer. 3. Anton. num. 36. Abb. numer. 9. & Socin. num. 19. & nouiſſime decidiſt Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 3. in fine, ibi, nec de cætero ſimilia loca tam mulierum, quam virorum ſine Epilcopi in cuius diaceſi erigenda ſunt licentia prius obtenta, de quo Fr. Emman. quaſt. regular. tom. 1. quaſt. 23. art. 7. & tom. 2. quaſt. 49. art. 3. praxis epilcop. par. 1. verbo monachi, paragraph. 1. & 2. Fr. Ioan. de la Cruz de ſtatu religionis lib. 2. cap. 8. praxis noua Epilcop. par. 1. cap. 4. numer. 47. Aloyſ. Ricc. in decif. Curia Archiepiſcopi Neapol. par. 1. decif. 182. num. 4. & par. 2. decif. 75. Campanil. in diuerſor. iuris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 80. & 81. Fr. Ludov. Miranda in man. Prælat. tom. 1. quaſt. 33. art. 1. concl. 3. diſol. tract. de iuriſd. ordin. in exemptos, p. 1. quaſt. 36. Si tamen exemptis ædificet in loco exempto ſine licentia totum acquiritur Epilcopo cum fructibus Franc. in cap. auctoritate, numer. 2. de privileg. lib. 6. Fum. verbo exemptis, num. 10. Anton. de Pratis de iuriſd. Epilcopi, cap. 1. numer. 3. & 4. quos refert, & ſequitur Modern. de iuriſd. Ordin. in exemptos, par. 2. quaſt. 45. numer. 36.*

4 Verum prædictus Epilcopi conſenſus non ſufficit in erigendis Regularium monaſterijs, niſi etiam Summi Pontificis auctoritas accedat, nam in cap. 1. de exceſſibus prælatorum, lib. 6. & in cap. unic. de religioſ. dom. eod. lib. ſtatutum eſt ne prælati religionum recipere valeant conſentum aliquem ſeu locum abſque Sedis Apoſtolicæ ſpeciali indulgentia, non obſtantibus quibuſcumque privilegijſ, ſi de huiusmodi prohibitione non fecerint ſpecialem mentionem. Nec Conſil. Triden. diſt. cap. 3. in fine abrogauit diſpoſitionem iuris communis, ſed præterea indixit, ut altera quoque adhiberetur Epilcopi loci, & ita declarafſe Sacram Cardinalium Congregationem referunt prax. epilcop. d. c. 2. & Campanil. diſt. numer. 80. in fine; Fratres igitur Ordinis Carmelitarum diſcalceatorum obtinuerunt ut vbique de ſola licentia Ordinarij poſſent noua conſtruere Monaſteria ex conceſſione S. D. Pauli 17. felicis record. conſt. 10. incip. Ad Eccleſia de ann. 1605. & Monachi Congreg. B. Mariæ Fulientis ex conceſſione euſdem Pauli 17. conſt. 51. incip. Miſterio 1608. Ac etiam Superiores Congregat. cleric. Regularium S. Pauli decollati ex conceſſione euſdem Pauli 17. conſt. 64. incip. Eccleſia de an. 1610. Vnde reiſcienda videntur, quæ reſoluunt ſorb. ad compendium Mendicantium verbo ædificare in ſua annotat. verſ. circa, paragraph. 20. & Fr.

Emman. dist. quest. 49. art. 3. cum seqq. asserentes Episcopi tantum licentiam esse necessariam.

5 In concedenda huiusmodi licentia debet Episcopus maxime attendere si monasterium aut alterius cuiuscunque erectio praeiudicat quoquo modo Ecclesiae parochiali, eo namque casu assentiri minime debet, & curato licet contradicere, audiendusque est in sua praetensione, ex *Guid. Pap. dec. 370.*

6 Deinde intueri debet si locus erigendus, & construendus vicinus sit, & propinquus alteri ob *Clementis IV.* sanctionem secundam, mandantem ne cuiquam Mendicanti erigere liceat locum, & edificare monasterium intra cannas tercentum ab alio Ordinis Minorum de obseruantia: successiuo autem tempore ipsiusmet Papae *Clementis in consil. 3.* restrictum fuit supradictum spatium ad cannas centum quadraginta per aerem mensurandas, cuius restrictionem postmodum *Iulius II. in sua consil. 2.* declarauit non debere nocere eidem Fratibus Minoribus, sed in odium aliorum introductam fuisse, ac propterea respectu eorundem Minorum de Obseruantia vigeat prior *Clementis* sanctio, vt ab eorum locis tercentum cannarum spatio distare etiam hodie debeat alter locus à Regularibus alterius Ordinis Mendicantis erigendus, quamuis, & praedicti Minores de obseruantia possint, dummodo centum tantum quadraginta distent ab altero Mendicantis Ordinis monasterio, de quo vide *solutum in compendio privilegiorum Mendicant. in annotat. super verb. edificare, vers. quoad dispositionem, paragraph. 1. Concessum in libro privilegiorum Mendicant. tit. 3. cap. 3. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 8. art. 3. & tom. 2. quest. 49. art. 5. Fr. Miranda dist. quest. 33. art. 4.* Quem autem modum tenere debent Episcopi in concedenda licentia pro monasterijs nouis edificandis ordinauit *Clemens VIII. in Constitutione sua*, quae sequitur.

7 Quoniam ad institutam Regularium locorum, & personarum reformationem promouendam, & conservandam maxime pertinet, vt in quibusque domibus, & monasterijs tantum numerus religiosorum, qui commode ibidem alii possint, contineatur, ac eo pariter spectat, vt in quibusque ciuitatibus, & locis nouae domus, & monasteria praesertim Mendicantium non erigantur, nisi in eisdem ciuitatibus, & locis aliorum domorum, & monasteriorum in eis existentium habitatione commode sustentari posse dignoscatur. Hac igitur nos consideratione ducti, & in praemissis pro nostro pastoralis munere opportune providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apost. potestatis plenitudine, ex voto etiam S. R. E. Cardinalium, super consultationibus, negotijs Episcoporum, & regularium praepositorum, harum serie declaramus locorum Ordinarios non posse licentiam ad novos Conuentus cuiusque etiam Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinaria iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus seu procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita consulerit in eisdem ciuitatibus, & locis novos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commode sustentari posse. Si vero

ab eis in huiusmodi causis, & sententijs ad nos, & Apost. Sedem pronocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios, tam diu erectionem novorum Conuentuum suspendere debere, quousque à nobis, & Apost. Sede in eadem causa pronunciatum extiterit, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quouam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa vniuersis venerabilibus Fratibus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs per praesentes in virtute Sanctae obedienciae districte praecipiendo mandamus, vt praesentes nostras litteras obseruent, & obseruari curent, & faciant, non obstantibus, &c. *Dat. Roma apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 23. Iulij 1603. Pont. sui ann. 12.*

8 Ecclesia siue monasterium mutari non potest de vno in alium locum sine licentia Papae, & diocesani, vt probat *tex. in d. c. vn. de excess. Pral. in 6. vbi Bonif. VIII.* aequaliter, & pariformiter loquitur de monasteriorum mutatione, & de erectione, constructione, siue noua adificatione ibi, seu hactenus recepta mutare. Neque *Concil. Trident.* praedicti *tex.* constitutionem reuocat, solummodo enim ait quod de cetero similia loca non erigantur sine Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta, & sic nullam mentionem faciens de locorum mutatione, videtur voluisse, vt id remaneret in dispositione iuris communis, *argum. tex. in l. commodissime, ff. de liberis, & posth. & l. cum praeter, ff. de iudic. & l. si cum de tem, ff. soluto matr.* cum similibus citatis in libello de principijs vtriusque iuris lit. C. numer. 4. De iure autem communis id ipsum clare deciditur, in *cap. si quis vult. 16. quest. vlt. ibi*, si quis vult Monasterium suum ad meliorandum in alium locum ponere, fiat cum consilio Episcopi, Fratrum suorum, & dimittat Presbyterum in priori loco ad ministeria Ecclesiae.

9 Speciali igitur privilegio *Sixtus V. Pontifex Max. an. Domini 1587. 7. kalend. Decembris, Pont. sui an. 3.* concessit Abbati Generali Cong. *Sancti Benedicti nostri Regni Portugaliae*, cum consilio, & assensu Capituli generalis, vt Monasteria dictae Congregationis quae in locis incommodis, & minus populosis reperiuntur, ad commodiora loca, vbi Monachorum doctrina, & vitae exempla populo Christiano, magis vtilia futura sint, & fructuosa, propria auctoritate (Ordinarios locorum, vel cuiusvis alterius licentia minime requisita) cum eorum Monachis, & suppellectilibus, parametis, & ornamentis, alijsque rebus necessarijs, transferre, & mutare possit, ac fructus, redditus, & proventus eorundem Monasteriorum, seu cuiuslibet eorum, vel illorum partem, Generalis, & Capituli praedictorum arbitrio, alij, seu alijs eiusdem Congregationis Monasterijs, magis indigentibus perpetuo, vel ad tempus (etiam renitentibus Abbatibus Monasteriorum eorundem, & quibusuis alijs personis) applicare, & assignare. Proniso tamen, quod animarum cura personarum secularium incumbens Abbatibus, & Conuentibus Monasteriorum transferendorum huiusmodi, nullatenus obliuiscantur, sed per Monachos dictae Congregationis, vel Presbyteros seculares idoneos, & ab Ordinarijs probatos, laudabiliter exerceatur, & licite valeant, plenam, & liberam Apostolica aucto-

ritate, eorumdem tenore præſentium, licentiam conceſſit, & facultatem, non obſtantibus, &c. refert *Fr. Miranda diſt. quæſt. 33. art. 2. con- cluſ. 2.*

10. Vtrum vero privilegium conceſſum alicui religioni ad ædificanda monaſteria ſine licentia Ordinarij, ex non uſu amittatur? hanc quæſt. ponit *Fr. Miranda diſt. quæſt. 33. art. 3.* & eam reſoluit ſequenti concl. Quando arbitrium ſeu libera facultas aliquid faciendi privilegiato conceſſa refertur ad privilegium ut ſi dicatur. Concedimus tibi privilegium ædificandi, ſi volueris, vel, ad libitum voluntatis tuæ, tunc privilegium ex non uſu per decennium amittitur, quia facultas refertur ad privilegium: at ſi facultas ædificandi non refertur ad privilegium, ſed ad perſonam, ſeu ad privilegiatum, & ad tempus, ut ſi dicatur. Concedimus tibi privilegium ædificandi monaſteria cum volueris, aut quocumque volueris, tunc privilegium intelligitur eſſe perpetuum, & non amittitur ex non uſu per decennium, neque per vllum tempus, præſertim ſi per illud decennium nulla ſe ſe obtulerit ædificandi occaſio. Hæc *Miranda d. loco.* Sed quia ad plures quæſtiones deferuit huius dubij reſolutio ſeparatim plenius reſolvendum puto, quicquid in materia inveni.

11. Privilegium poteſt amitti per modum, & viæ præſcriptionis, vel per viam tacitæ renunciationis, & non vſum, inter vnum, & alterum caſum plures reperiuntur, & notabiles differentie. Prima eſt quod quando privilegium amittitur per modum præſcriptionis, proprie non amittitur ex voluntate eius, ad quem pertinebat, ſed ex poteſtate, & diſpoſitione legis, iuxta verum intellectum *tex. in l. alienationis 28. ff. de verb. ſignific. ibi,* vix enim eſt, &c. de quo agit *Balb. de præſcriptionibus 5. par. 5. num. 33. Pmel. in authent. niſi, num. 29. Cod. de bonis mater. & alij de quibus Alſau. collect. 814.* At vero modus renunciationis neceſſario ſupponit expreſſum, vel tacitum renunciantis conſenſum, ex ijs, quæ *Flamin. de reſign. lib. 1. quæſt. 1.* & hanc differentiam poſt *Gloſ. 1. in verſ. vel dic. in cap. ult. 16. quæſt. 4.* notavit late explicans *Soar. de leg. lib. 8. cap. 34. à num. 6.* Deinde ſecunda differentia eſt, quod ſcilicet præſcriptio ſemper ſupponit, & requirit factum, & poſſeſſionem ex parte eius, qui contra privilegiarium præſcribit per tempus à lege definitum, iuxta definitionem præſcriptionis, ſeu uſucapionis, de qua *in l. 3. ff. de uſucap. tex. optimus in l. nec vtilem, ibi* eū ſit iniquiſſimum, auferre domino, quod uſus non abſtulit, *ff. ex quibus cauſis maiores:* At vero renunciatio non requirit huiusmodi factum, nec poſſeſſionem ex parte aduerſarij, ſed ſufficit, quod ex parte ipsius privilegiarij, interueniat factum, vel cauſa aliqua, ex qua ſufficiet colligatur voluiſſe privilegium ſuum amittere, vel renunciare, ut probat *tex. in l. 1. in princ. ibi,* certo tempore non utendo pereunt, *ff. de ſeruitut. urbanorum,* cum ſimilibus, de quibus *Gilben. de præſcript. 2. par. membr. 2. cap. 3. à num. 27.* ex quibus clare colligitur aliud eſſe acquiri rem, uſu & facto poſſeſſoris, vel amitti ex non uſu domini, abſque facto poſſeſſoris.

12. Quibus ſic præhabitis intelliges, & concordabis *tex. in cap. ſi de terra. & tex. in cap. accedentibus 15. de privileg.* quia ille agit de ſola amiſſione privilegij per modum tacitæ renunciationis, quæ dedu-

citur ex non uſu ſeu magis contrario uſu eiſdem privilegiarij, & ideo merito non exigit tempus in præſcriptionibus neceſſarium, ut clare Pontifex ſignificat, privilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrudere voluiſtis, atque ita interpretantur ibi *Joan. And. & Card.* At vero *tex. hic,* ſcilicet *in d. cap. accedentibus,* de vera, & propria agit præſcriptione, ideoque ut per eam Monaſterium amittat ſuum privilegium quadraginta annos requirit, iuxta generalem regulam *tex. in cap. de quarta cum ſimilibus, de præſcript.* Pro utriusque deciſionis differentia conſiderari poteſt, quod Cistercienses *in d. cap. ſi de terra,* per triginta annos contra formam ſui privilegij decimas perſoluerunt Canonici, ad quos de iure communi pertinebant, & ideo ex parte Canonorum, ut ſibi ius earum decimarum acquirerent, nulla erat præſcriptio neceſſaria, ſed ſufficiebat, quod privilegium ceſſet per renunciacionem, vel amiſſionem, vel alium quemcumque modum, ut eo ceſſante ſecundum ius commune decimæ remaneant penes Eccleſiam Parochialem, iuxta regulam *tex. in cap. ult. de Parochijs.* Sed *in d. cap. accedentibus,* Templarij per quadraginta annos perſoluerunt decimas contra ium privilegium Monachis quibusdam, ad quos de iure communi non pertinebant, & ideo ut eas Monachi acquirere, & exigere poſſint, non ſufficiebat renunciatio Templariorum, ſeu amiſſio ex parte ipſorum, ſed neceſſaria fuit præſcriptio legitima, & completa per quam contra ius commune eas acquirant, planum vero eſt completam non eſſe præſcriptionem contra Eccleſias minori ſpatio, quam quadraginta annorum iuxta *d. cap. de quarta cum ſimilibus.* Neque contra hunc intellectum obſtat ratio, quam reddit *tex. in cod. cap. accedentibus,* ibi, cum enim tanto tempore contra indulta privilegia decimas ſoluerint, eis renunciante tacite præſumuntur, quæ verba aperte videntur ſignificare deciſionem Pontificis non fundari in præſcriptione, ſeu poſſeſſione Monachorum, ſed ſolum in renunciacione privilegij reſultante ex non uſu ipſorum Templariorum, quibus competeat: quia facile reſpondetur, ſi diligentius utriusque *tex. verba* videantur, nam *in d. cap. ſi de terra* ſolummodo Pontifex expendit contrarium uſum privilegiarij, patet ibi, per triginta annos eis decimas perſoluiſtis, & deinde in ratione ſolum expendit tacitam renunciacionem eorumdem, ibi, vobis detrudere voluiſtis; At vero *in d. cap. accedentibus,* principaliter expendit uſum, & poſſeſſionem Monaſterij contra privilegiarios, recipiendo ab eis decimas, patet ibi, diu quiete poſſederint, & ibi, per quadraginta annos, & amplius pacifice poſſeſſerint, & in deciſione, ibi, decimas de terris prædictis per quadraginta annos continue perceperit: quæ omnia aperte ſignificant reſpexiſſe Pontificem, principaliter uſum, & poſſeſſionem Monachorum percipientium decimas à Templarijs, contra formam ſui privilegij, ac ita veram ac propriam præſcriptionem ex parte Monaſterij poſſidentis: quamvis etiam in ratione expendat tacitam renunciacionem privilegiatorum, qui tanto tempore decimas pacifice perſoluentes, quo ab illis ſolvendis exempti erant, videntur renunciaſſe, in conſequentiam ſcilicet pacificæ poſſeſſionis, & iuris per eam Monachis præſcribentibus acquiſiti, ut regulare eſt in quacumque præſcriptione iux-

ta regul. l. alienationis 28. cum similibus, ff. de verb. sign.

13. Deueniendum igitur, & propius accedendo ad quaestionem nostram de amissione privilegij per non usum, vel de eo amittendo per contrarium usum, dico, quod in priori casu de non usu sciendum est an si occasio, & opportunitas, se non obtulerit, pro qua privilegium datum est, hac enim non data si privilegiatus eo minime utatur, certum est nullo unquam tempore amitti, ut probatur ex regula tex. in l. 1. & Attilicinus, ff. de seruitutibus rusticorum, cum similibus, de quibus Molina de primogenijs lib. 2. cap. 6. a num. 22. & probat Soar. d. c. 34. num. 4.

14. Si autem utendi occasione oblata non utatur privilegiarius suo privilegio, illud amittit duplici ex capite, vel praescriptionis, vel tacite renunciationis, concernentibus scilicet qualitatibus omnibus, quae in renunciatione expressa requiruntur, & sufficere poterunt, idest, quod scienter voluntarie non utatur, & potestatem habeat renuntiandi, iuxta tex. in cap. cum super de offic. delegat. In alio vero casu de amissione privilegij per contrarium usum regula certa est, & indubitata, quod per illum ceteris circumstantijs necessarijs concurrentibus amittitur glos. per tex. ibi, in cap. gratum verbo recessum de offic. delegat. recepta ut per Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumptio. 41. num. 3. Dicitur autem in proposito contrarius usus proprie in privilegijs circa eius negativos, ut in exemplo tex. in d. c. si de terra, de non soluendis decimis, aut tributis, si enim privilegiatus electionem exerceat directe contrariam ubique exemptioni per privilegium concessa, veluti soluendo decimas, vel munera subeundo, a quibus privilegio exemptus est, ei renunciari videtur ac lubinde recte dicitur per contrarium usum illud admittere, iuxta l. 2. Cod. de iure domini. Dixi per actum directe contrarium exemptioni per privilegium concessa, quia non sufficit pura omisso, sed requiritur, quod privilegiatus actum gerat, tanquam ex necessitate, vel obligatione, patet in quotidiano exemplo, ut si quis Bulla, vel privilegio a ieiunij praepcepto liber sit, si enim in diebus, qui praepcepti non sunt ieiunauerit, minime dici potest actum facere privilegio contrarium, vel si in diebus quadragesimae causa devotionis ieiunet, cum privilegium habeat, quod ex praepcepto non teneatur, eo enim modo ieiunantes actum ex necessitate non faciunt, & ideo ex illo nunquam censetur amissum privilegium.

15. Vnicus actus contrauentionis privilegio contrarius factus a privilegiarijs scientibus videtur sufficere ad privilegium amittendum, iuxta tex. in c. cum accessisset de constitutionibus, & in cap. ex ore ante fin. de q. quae sunt a maiori parte Capituli, ibi, per hoc quod d. H. reuerentiam exhibuit, quae debetur praeposito, iuri suo renuntiasse videtur, tex. optimus ubi notant Barr. in sum. in l. 2. C. de iure iurandi in iurando, & in l. 3. C. qui sponte publica munera subeunt, lib. 10. ex quibus iuribus, & alijs, de quibus Rebuff. de decimis q. 13. num. 113. & Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 656. num. 10. constiunt Doctores differentiam inter personas priuatas, quae privilegio suo libere possunt renuntiare, & inter alias, quae huiusmodi libertatem non habent, itaut in illis sufficiat vnicus actus contrauentionis, in his vero minime ita Abbas in d. cap. cum

accessisset n. 6. & 8. & Felin. num. 28. regul. 3. & num. 29. limit. 3. Sed melius Soar. d. lib. 8. cap. 35. numer. 121. cum seqq. contendit etiam contrarium usum priuatorum non inducere amissionem privilegij quoad futurum tempus, quamvis indicare fateatur denuntiationem, quoad illum actum particularem, vel causam, in qua facit contra privilegium, & ita vnicum actum nunquam sufficere, ex eo quia quoties in aliquo actu alia, quam renuntiationis capi potest coniectura, ea potius sumenda est, quam renuntiationis, iuxta regulam cap. super eo, de renuntiatione, cum similibus, de quibus Gutier. de iuramento confirmatorio p. 3. cap. 19. num. 21. & ex ea ratione, quod semper renuntiatio praesumitur, ut minus praesudicet, plane in nostro proposito recte capi potest ea coniectura, quod privilegio renuntiare voluerit quoad actum praesentem tantum, non simpliciter, & in totum in futurum, ut in simili notat glos. verbo partibus in Clement. 2. de iudicijs, & ita, si actus fiat privilegio directe contrarius a persona non habente sufficientem potestatem ad renuntiandum, minime sufficit, neque, ut in futurum indicatur renuntiatio, neque pro actu praesenti, si tamen fiat ab habente sufficientem potestatem ad renuntiandum tacite quoad illum actum, ei videtur renuntiare, siue priuatus sit, siue monasterium, neuter autem in futurum, & simpliciter, quantumcunque persona sit, quae libere privilegio possit renuntiare, ita post Bartol. in l. voluntarie C. de excusatis, interum Alex. Gregor. Lopez. & alios contra Felin. & exemplum de Doctore habente privilegium non disputandi, seu legendi, quod si semel disputet, seu legat illud amittat optime explicat Soar. cap. 35. num. 14. Ac etiam in alio exemplo usu frequentissimo de habente privilegium non soluendi vestigalia, si enim patiat se scribi in libro gabellarum, vel similibus grauaminum, quod non impediatur in futurum suo uti privilegio.

16. Nec obstant iura supra allegata, quibus videbatur probari per vnicum actum contrarium privilegio illud amitti, nam primo ad tex. in d. cap. cum accessisset, dum ex vnicu actu electionis deducit Pontifex Canonicos amississe, seu renuntiare voluisse privilegio, quod habebant, ut non esset in Ecclesia dignitas Primicerij, respondetur cum Soar. num. 17. d. loco priuilegij de quo in eo text. non habuisse tractum successuum, sed vnicu effectu constituisse, & ideo per vnicum actum contrauentionis tolli potuisse.

17. Ad tex. vero in l. 2. ff. de priuileg. veteranorum, respondetur non probare veteranos, qui privilegio a muneribus excusantur, per vnam contrauentionem patiendos se in ordinem redigi, in perpetuum amittere privilegium, & quoad alia munera cogendos esse, sed solum amitti irrevocabiliter quoad illud, quod sponte susceperunt, & ita procedit etiam tex. in d. l. voluntarie, & in l. 1. C. de ijs qui sponte munera subeunt lib. 10. ut optime colligitur ex tex. in l. 2. C. cod. tit. & lib. ibi, paulisper ius publicum relaxauerit, iuncto ibi, privilegium non amittere, quibus verbis clare probat publica munera subeuntem contra formam privilegij, quo ab illis excusatur paulisper, idest pro ea vice privilegio suo non uti, neque eo iuvare, non tamen in perpetuum illud amittere, ut docuit post Barr. ibi, bene distinguens Alex. cons. 33. n. 4. vol. 5. quem refert, & post multos alios sequitur Card. Tusch. d. tit. P. conclus.

776. num. 34. ubi etiam respondet ad tex. in d. l. 4. C. de iure domini impetrando in illis verbis, ibi, à beneficio impetrato recessisse videtur, ut procedat quoad illum actum privilegio contrarium, non ita quoad sequentes in futurum, & in perpetuum.

18. Restat nunc videre, quod nam tempus sufficiat, aut necessarium sit ut privilegiatus per non usum, aut contrarium usum privilegio suo renuntiare videatur? in primis tex. in d. cap. si de terra, & in d. cap. accedentibus, nihil certum in hoc disponunt: ille, enim, quatenus habet tempus triginta annorum sufficere, ut praescribatur privilegium quod religiosi seu monasteria habent de decimis non soluendis, agit de renuntiatione tacita collecta ex temporis diuturnitate: hic vero, quatenus in eisdem terminis requirit tempus quadraginta annorum, agit de vera praescriptione, & nec illos triginta annos, nec hos quadraginta in his terminis contra Ecclesiam necessarios esse de iure certum est, neque Pontifices illos requirunt, ut necessarios, & sine quibus renuntiatio illa tacita non praesumeretur, sed solum decidunt quod si Canonici, ad quorum Parochias decimae pertinebant, probaverint per triginta annos eas ab ipsis religiosi recepisse, non prodest religiosi privilegium in contrarium, neque illo se possunt tueri, quia eisdem videntur tacite renuntiasse; neque inde efficax deduci potest argumentum, quod si tempus decem, vel viginti annorum proponeretur, contrarium Pontifex responderet, imo ex solo privilegij non usu per longum tempus eandem praesumptionem procedere, tam in privatis, quam etiam in Ecclesijs deducitur ex communi sententia Doctorum, qui tradunt praesumptionem, quae ex longi temporis decem annorum praestationibus deducitur, (secundum quam ex eodem spatio omnia praesumuntur solemniter acta, iuxta reg. tex. in l. cum de in rem verso, in princip. ff. de usuris & in l. si filiusfamil. C. petit hered. cum similibus, de quibus Gabr. commun. tit. de praesumpt. conclus. 1.) pariter procedere contra Ecclesiam, ut communem comprobant infinitis adductis idem Gabr. a concl. 1. num. 3. & suadet ex eadem ratione, quam adducit Soar. d. cap. 34. num. 18. & num. 24. quod privilegia haec à principio conceduntur sub tacita conditione, ut per non usum amittantur, quae ratio pariter procedit in Ecclesijs.

19. Privilegia vero mere voluntaria, per quae scilicet aliquid faciendum ponitur in libera voluntate privilegiarij quando in privilegio exprimitur, ut eo utatur privilegiarius si voluerit, non amitti per decennium, neque per vllum tempus tradit gloss. verbo semel in anno in fine, ibi, sed si per centum annos, &c. in cap. ut privilegia, de privileg. quam sequuntur ibi omnes, peregrinam, auream, & valde notabilem dicit Balb. de praescript. 4. p. 5. princip. quae est. 4. num. 4. & alijs quos refert communem testatus Padil. in l. falso num. 5. Cod. de diversis reſcrip. Gail. lib. 2. observat. 60. nu. 9. Tusch. dict. concl. 755. num. 1. Soar. dict. cap. 34. num. 28.

20. Et confirmatur ex generali regula, quae docet actibus meræ facultatis nunquam praescribi, ut per tex. in l. 2. ff. de via publica, & multis alijs comprobatur Gabr. lib. 5. commun. tit. de praescript. concl. 10. Menoch. de arbitr. casu 44. a num. 7. Card. Tusch. d. lit. P. concl. 3. 7. ad plura similia inferentes. Sed in contrarium melius arguit Abb. in dict. cap. ut privilegia,

num. 4. sequitur Dec. in dict. cap. cum accessissent, numer. 17. vers. tertio praedicta, alias numer. 76. cum seq. ex l. 1. ff. de mundinis, ubi etiam privilegium faciendi nundinas erat in potestate privilegiati, & tamen decem annis amittitur, facit deinde quia omnia privilegia consistunt in voluntate privilegiati, nemo enim cogitur ut privilegio suo, ut probat rex. in dict. cap. si de terra, & in l. si index, 42. de minoribus, & in l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. & Cleric. cum similib. Ad tex. vero in dict. l. 2. respondetur parum virgere, si advertas procedere in ijs, quae sunt publicae facultatis, nos autem loquimur in facultate privata, ex quibus hac resolutio contra communem probabilis est, & ex praedictis omnibus, poteris colligere veram resolutionem ad conclus. Fr. Ludovic. Miranda, de qua supra, cuius occasione paululum digressus fui in hac materia, cum sit vtilis, & quotidiana, & ad plura iura intelligenda, accommodata.

S Y M M A R I U M.

- 1 Episcopus proprius, vel alius de ipsius licentia Ecclesias consecrare debet.
- 2 Consecratio Ecclesiarum tam festis diebus, quam festi-
vialibus, fieri potest.
- 3 Aedificans Ecclesiam ei dotem competentem constituere debet.
- 4 Ecclesia interdicti tempore consecrari non potest.
- 5 Ecclesia consecrata non praesumitur nisi probetur.
- 6 Consecratio probatur per scripturam, si reperitur, & per Cruces, vel unico teste.
- 7 Testis unus probat in omnibus casibus, ubi de praedictis non tractatur.
- 8 Baptizatus quis probatur unico teste.
- 9 Ecclesia si ambigitur an sit consecrata, est in dubio consecranda.
- 10 Consecratio fieri non debet sine Missa, si tamen aliter fiat, factum tenet.
- 11 Episcopus si pro Ecclesijs consecrandis à Fratribus requisitus ipsorum Ecclesias noluerit consecrare, privilegium habent, ut quilibet alius Episcopus id ipsum facere possit.
- 12 Ecclesia semel consecrata, amplius consecrari non debet.
- 13 Si Ecclesia corruat in totum quoad rectum, & parietes aut in maiori parte, ita ut oporteat eos moniter reficere, consecrationem amittit.
- 14 Domus, quae in totum destruitur, si de novo reficitur, non censetur eadem, nec durat obligatio respectu illius.
- 15 Ecclesia si insimul, & in totum destruitur, ut ex eadem materia postea reaedificetur, iterum est consecranda.
- 16 Explicatur tex. in l. inter stipulantem, §. sacram ff. de verborum significatione, & text. in l. qui res, §. aliam, ff. de solutionibus.
- 17 Ecclesia rectum si corruat illeis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, non est ipsa consecranda.
- 18 Ecclesia consecratio ad qua respiciat.
- 19 Ecclesia, si non simul, & in totum, sed paulatim seu per partes destruitur, pars habita per modum accessorii, consecrata habebitur.
- 20 Aliare dicitur quasi alta res, seu, Alta ara.
- 21 Aliar

- 21 Altare duplex aliud stabile, seu fixum, aliud vero portatile.
- 22 Altare saltem manus debet Orientem mundi partem respicere.
- 23 Altaria ab Episcopis consecrantur.
- 24 Altare lapideum debet esse, non autem ligneum.
- 25 Altare portatile, quando exjaceretur, & desinat esse sacrum.
- 26 Altare fixum, & stabile, quando desinat esse sacrum.
- 27 Sepulchra hominum supra Altaria non sunt erigenda.
- 28 Ecclesia, seu Altare an polluat si per Episcopum excommunicatum consecrata, seu benedicta ipsa Ecclesia sit?
- 29 Cimiterium quid sit, & qualis eius institutio.
- 30 Cimiterium contiguum ipsi Ecclesiae polluta, pollutum censetur, non tamen e contra.
- 31 Dignius, & potentius trahit ad se naturam minus digni, & minus potentis.
- 32 Delictum commissum in Cimiterio, vel in Ecclesia vestibulo, non dicitur commissum in ipsa Ecclesia.
- 33 Cimiteria duo si sint contigua, quando polluto uno consecratur alterum pollutum?
- 34 Cimiterium quomodo reconciliandum.
- 35 Episcopus Calices, ac Patenas consecrare debet.
- 36 Abbates aliqui privilegium habent benedicendi quacunque vestimenta, & ornamenta Ecclesiastica, ac Calices consecrandi.
- 37 Calix, & Patena consecrationem amittunt, si notabiliter frangantur, ita ut non possint inseruire ad usum constitutum.
- 38 Vasa haec, si deaurata sint, & usu aurum amittant, si postea deaurentur quoad illam superficiem, qua tangit corpus, & sanguinem Christi nova Consecratione indigent.
- 39 Consecratio Calicis non amittitur per aliquos ictus a fabro inflictos.
- 40 Calix amittit Consecrationem si cuppa separatio fiat cum fractione; secus vero si tornatili ingenio.
- 41 Vasculum, seu Pixis, in qua servatur Sanctissima Eucharistia sacramentum debet esse consecrata.
- 42 Vestes sacrae debent benedici ab Episcopo, qui huiusmodi benedictionem simplici Sacerdoti delegare non potest.
- 43 Vestium sacrarium significationes, quae sint, remissive.
- 44 Regulares, quando huiusmodi sacras vestes benedicere possunt.
- 45 Vestes sacrae benedictionem amittunt, & nova indigent, quando ita franguntur, ut non sint aptae ad usum, cui fuerunt destinatae.
- 46 Campanas benedicit, & chrismate ungit Episcopus.
- 47 Campana quare benedicatur, num. 49.
- 48 Campanarum benedictionis effectus quales sint, ostenditur.
- 49 Campanae tempore interdicti non pulsanter.
- 50 Episcopus benedicit Abbates, Abbatissas, & moniales.
- 51 Ex benedictione Episcopi consequitur Abbas, ut possit conferre Ordines minores.
- 52 Benedictio haec Abbatibus dari debet illis diebus, quibus Ordines minores conferri possunt, & sine aliquo examine.
- 53 Episcopus tertio monitus reuerti Abbatem benedicere, tunc poterit ipse Abbas non expectata benedictione Ordines conferre, & officium suum administrare.

- 55 Benedictio haec, & consecratio virginum sunt Ordinis Episcopalis, & non possunt delegari non habenti illum Ordinem.
- 56 Episcopus pro consecratione sororum & earum confirmatione non potest claustra monialium intrare.
- 57 Meniales virgines ante 25. aetatis annum completum consecrari non debent, ex Sacra Congreg.
- 58 Consuetudinem benedicendi virgines non amplius esse in usu censuit Sacra Congreg.
- 59 Minores annis quadraginta, & quae per oculo ante professae non fuerunt, eligi, & benedici in Abbatissas prohibentur.
- 60 Abbatissa temporalis non est iure benedicenda.
- 61 Episcopus non contritus consecrans Ecclesias, Calices, virgines, & consiciens Chrisma, vel benedicens vestes, non peccat mortaliter, si cesset scandalum.
- 62 Episcopus excommunicatus, suspensus, vel interdictus consecrans Ecclesias, & benedicens vestes, est irregularis.
- 63 Episcopus benedictionem solemnem dare potest in sua diocesi in fine diurnorum officiorum, & simplicem suis populis in itineribus.
- 64 Episcopus extra suam diocesim priuatim celebrans benedictionem dare potest.
- 65 Episcopus, qui transiens per alienam diocesim rogatus a personis deuotis illas benedici sine solemnitate, absque animo exercendi iurisdictionem nullam penam meretur.
- 66 Presbyter, praesente Episcopo sine eius assensu nec quidem simplicem benedictionem dare potest.
- 67 Abbas iurisdictionem habens quasi Episcopalem quando possit benedictionem populo impertiri.

EPISCOPVS ECCLESIAS,
& altaria, ceteraque ipsarum ornamenta an consecrare, & benedicere debeat?

ALLEGATIO XXVII.

Ecclēsia consecrari non possunt nisi ab Episcopo c. nemo de consecrat. dist. 1. proprio scilicet, & non ab alieno, nisi de licentia proprii, cap. tua fraternitas de consecrat. Ecclesia, vel Altaris, ibi, licet tibi, & ibi, in tua diocesi: nec hoc Episcopus potest alteri delegare nisi Episcopo, est enim actus Ordinis ipsius deputatus cap. aqna eod. tit. ubi hoc expresse cauetur, & prohibetur id committi simplicibus Sacerdotibus, non obstantē consuetudine prouincia Bracharen. quam dicit Greg. IX. ibidem potius esse dicendam corruptelam, quam consuetudinem, quia, inquit, licet Episcopus committere valeat, quae suae iurisdictionis sunt, quae tamen sunt Ordinis Episcopalis non potest inferioris gradus clericis demandare, ita praxis noua Episcop. p. 1. cap. 5. numer. 2. vers. edificata. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 10. cap. 26. quest. 10. & par. 2. lib. 9. cap. 4. q. 1. Bonacina de sacram. disp. 4. quest. ult. punct. 9. num. 8. Prolin. de potestate Episcop. cap. 28. a num. 1. late Fr. Ludovic. de Miranda in man. Pralat. quest. 39. art. 1. concl. 3. tom. 2.

2. Consecratio haec tam festis diebus quam feriabilibus fieri potest, cap. tua de consecrat. Ecclesia, praxis noua Episcop. d. loco. Salzed. ad Bernard. c. 26. lit. A. vers. virginum consecratio Miranda d. concl. 3. in fine, Azor. in-

ſit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 4. quaſt. 3. vgl. d. cap. 28. num. 2.

3 Non tamen conſecrari debet ſi dotem non habeat; ædificans enim Eccleſiam dotem ſufficientem pro alendis miniſtris, ornamentis neceſſarijs, & iuribus Episcopaliſubſeundis assignare ipſi tenetur, alioquin Episcopus permittens ædificari, vel illam conſecrans ſine dote, ad dotandum de proprio obligaretur *cap. cum ſicut ſuncta gloſ. de conſecr. Eccleſ. Duen. reg. 225. Roſch. de iure patron. verbo conſtruxit, q. 4. num. 4. cum ſeqq. & verbo dotavit q. 5. num. 7. & in noſtris terminis praxiſ noua episcop. dict. num. 2. vgl. in dict. cap. 38. num. 3.*

4 Vbi etiam reſoluit, quod interdicti tempore conſecrari non poteſt. Et cum Eccleſia conſecrata non præſumatur niſi probetur *Mafcard. concl. 582. à num. 1. Cened. ad Decret. coll. 135. n. 6.*

5 Probari igitur debet conſecratio per ſcripturam, ſi reperiatur, & per Cruces, quæ dum conſecratur in parietibus ſunt, vel vnico teſte, vt tenent *Mafcard. de probation. concl. 415. num. 4. Azor. d. p. 1. lib. 10. cap. 26. col. 1025. & dict. cap. 4. quaſt. 4. vgl. in dict. num. 3. Mar. Alter. de cenſuris, tom. 2. diſp. 3. cap. 4. prope ſi.*

6 Nam in omnibus caſibus vbi de præiudicio tertij non tractatur vnus teſtis ſat eſt, vt reſoluit *Uell. de teſtib. num. 85. caſ. 9. & num. 87. in fine, Mafcard. de probat. in proem. q. 11. num. 14. Farin. in praxi crimin. q. 63. num. 26.*

7 Vt etiam in probando clericatû, quando tractatur de nemini præiudiciu inferendo vnicum teſtem ſufficere tenent *Rebuff. in tract. nominat. quaſt. 22. num. 14. Mafcard. concl. 303. num. 4. Camill. Borrell. in ſumma omnium deciſ. tit. 7. de clericis, & ſacerdot. à num. 20.*

8 Et in probando aliquem fuiſſe Baptizatum, *Bardard. ad Clar. §. Aſſiſſimum, n. 17. Farin. dict. q. 63. n. 24. optime Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 1. quaſt. 1. n. 5.*

9 Si dubitetur an ſit Eccleſia conſecrata cum nullo appareat conſecrationis indicium ſiue argumentum eſt in dubio conſecranda *gloſ. in cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. Azor. dict. par. 1. lib. 10. cap. 26. quaſt. 12. & par. 1. lib. 9. cap. 4. q. 5.*

10 Et huiusmodi conſecratio fieri non debet ſine Miſſa, vt probat *tex. in cap. omnes Baſilica de conſecrat. diſt. 11. Si tamen aliter fiat, licet non careat culpa, factum tenet, vt reſoluit Miranda d. concl. 3. in fine. Azor. d. par. 2. lib. 9. cap. 4. q. 2. Circa modum quo Eccleſia debent conſecrari nihil in particulari libet impræſentiarum dicere, cum latiffime habeatur in Episcoporum Paſtoraliſubſ, à quibus non eſt recedendum.*

11 Si Episcopus pro Eccleſijs conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur, vt quilibet alius Episcopus id ipſum facere poſſit, prout ſpecialiter cõceſſum fuit ab *Honorio IV. Fratribus Minoribus*, vt ſi diſceſani requiſiti ab eiſdem cum debita humilitate, noluerint in Eccleſijs eorum primarium lapidem ponere, ac Eccleſias, vel Oratoria, & Altitaria ſua conſecrare, vel id facere vltra quatuor meſes diſtulerint, poſſint prædicti Fratres per quocunq; voluerint Episcopos gratiam, & communionem Apoſtolica Sedis habentes, præmiſſa recipere, & reſertur in compendio verbo *Altare, §. 2. Quod ipſum Ioan. XXI. conceſſit Fratribus Carmelitanis aliquantulum latius, & reſertur in eodem compendio verbo benedicere Eccleſiaſtica, §. 3. Quæ*

quidem priuilegia aſſerit *Miranda d. concl. 3. non eſſe reuocata per Concilium Trident. ſeſſ. 6. de reſormat. c. 5. dum habet quod nullus Episcopus in alterius diœceſi Pontificalia poſſit exercere ſine ipſius expreſſa licentia, cuiuſvis priuilegij prætextu, &c. Nam quantum ad hoc priuilegia prædicta non cenſentur eſſe priuilegia, ſed ius commune continere, dummodo licentia fuerit petita, iuxta *cap. 1. de ſupplenda negligentia Prælatorum, & cap. nihil eſt, §. vltim. de elect.**

12 Eccleſia ſemel conſecrata amplius conſecrari non poteſt, vt probat *tex. in cap. Eccleſ. de conſecration. diſtinct. 1. vbi Concilium Nicænum arguit de Sacramento Baptiſmi ſemel ſuſcepto ad conſecrationem Eccleſiaſ factam, vt in neutro caſu conſecrationis reiteratio fieri debeat, idem colligitur ex *tex. in cap. propoſuiſti, iuncta gloſ. & in cap. ligneis de conſecrat. Eccleſia, vel Altaris, & vltra ordinarios dictis iuribus, vide Paludan. in 4. diſtinct. 13. q. 2. art. 4. & ſor. art. 3. Henric. in ſumma lib. 9. cap. 27. Durand. in rationali diuinarum lib. 1. cap. 6. num. 31. & 36. Soar. tom. 3. quaſt. 83. & tom. 5. diſputat. 81. ſeſt. 5.**

13 Si quando totum ædificiu ſiue caſu fortuito, ſiue conſulto in totum deſtruitur, & corruiſit, quoad tectum, & parietes, aut in maiori parte, ita vt oporteat eo nouiter ſimul reficere, minime retinent antiquam conſecrationem, quæ ideo de nouo illis eſt adhibenda, de quo eſt *glo. verbo inſinuata in cap. de fabrica per *tex. ibi, de conſecrat. diſt. 1.**

14 Quatenus diſtinguitur inter cum caſum, quando inſimul, & in totum deſtructa eſt Eccleſia, & quando per partes reficitur à primis fundamentis, ſimilis *gloſ. in cap. ligneis, & in cap. propoſuiſti de Conſecrat. Eccleſia, & in domo priuata quociens prædicto modo deſtruitur ſcilicet inſimul, & in totum, quod non cenſetur eadẽ domus, nec duret obligatio reſpectu illius, quamuis de nouo reficiatur eſt *tex. in l. inter ſtipulantem, §. ſacram. ff. de verborum obligat. & in l. qui res, §. aliam, ff. de ſol. optimus *tex. in c. Iudei, & in c. ſicut Iudei, iuncta vtrobiq; gl. & Doctores, de iudeis, quatenus concedunt prædictis veteres ſynagogas reficere, non vero nouas reædificare, quibus fundamentis hanc reſolutionem tenent praxiſ noua Episcopalis, dict. cap. 5. num. 4. Henric. dict. lib. 9. cap. 27. num. 5. in fin. vgl. in dict. cap. 28. nu. 4. vof. 2. Fr. Ludouic. Miranda dict. quaſt. 39. art. 4. concl. 2. latẽ Mari. Alter. de cenſur. to. 2. d. 3. c. 1. vof. Sexta cauſa.***

15 Amplia, vt procedat etiam, quando Eccleſia inſimul, & in totum deſtruitur eo animo, vt iterum reædificetur ex eadem materia, adhuc enim ſi parietes corruant in totum, vel pro maiori parte, erit Eccleſia exlacrata cenſenda, & nouiter conſecranda, pro quo eſt optimus *tex. in d. §. ſacram. in final. verbo, vbi quando domus fuditur, & ſimul deſtruitur licet eo animo, vt iterum reficiatur, non cenſetur poſtea eadem reædificata, ſed diuerſa domus, & ideo expirat obligatio reſpectu eiſdem, prout ibi notarunt ſcribentes omnes, & in dict. l. qui res, §. aliam, ff. de ſol.*

16 Nec obſtat, quod ſi nauis deſtruat eo animo, vt ex iſdem tabulis, & ex eadem materia iterum reficiatur non cenſetur eſſe eadem nauis, & duret obligatio reſpectu eiſdem, prout habetur in d. §. ſacram. & in d. §. aliam, vnde videbatur ſimiliter dicendum in domo eodem animo deſtructa, & per conſequens in Eccleſia materiali, maxime cum nauis æquiparetur in cap. ante omnia,

40. *diff. & in cap. non turbatur, 24. q. 1.* satisfit enim si ex mente *Bari. Pauli, Alexandri, & Iason* ibidem respondeas peculiariter, & utilitatis causa introductam fuisse in nauem, ut cum sit res mobilis, eius naturæ, ut hinc inde amoveri soleat, ita participat ex animo, ut minime extinguatur obligatio respectu eiusdem si noua refectionis a. mo destruitur, & ex eadem materia reficiatur, quasi potens sit animus hoc operari, quæ ratio cessat respectu domus, cum sit res immobilis, argum. *tex. in l. ius singulare ff. de legib.*

17. Limitatur vero, seu potius declaratur supradicta ampliatio, ut procedat, quando Ecclesia in totum corrumpitur, non vero quando rectum solum modo integritas, & illæsis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, in qua specie minime execrata censetur Ecclesia, de quo est *tex. in d. cap. lignis*, ubi *glos. & Doctores & in d. cap. proposuisti, & Ambrosius de casibus reuerentis c. 15. cas. 6. num. 16. fol. 204. vers. Azori. instit. moral. p. 2. lib. 10. cap. 26. q. 17.* ubi etiam in *vers. ut in dubium*, resoluit quod si parietes Ecclesiæ paulatim per partes decidant, & paulatim reparentur, non est iterum consecranda, & dicit idem *m. 2. p. lib. 9. cap. 4. q. 6.*

18. Ratio huius limitationis illa potest esse, quod Ecclesiæ consecratio tantum habet respectum ad Ecclesiam ipsam, quatenus ex lapidibus compaginatur, & construitur, & ita potius respicit parietum formam, quam vniuersi edificij: per consecrationem namque constituitur in statu diuinæ domus, quam non aliter repræsentat nisi iuxta lapidum dispositionem, secundum illud quod in illius dedicatione decantat Ecclesia, quæ constituitur in *Cælis unitis ex lapidibus*, & ibi, *expositis lapides suis cooperantur locis*: & inde est, quod solemnitas consecrationis tantum parietibus, & lapidibus adhibetur, sit etiam, ut si parietes ipsi igne decrustentur intus, & exterius similiter Ecclesia ex eo exsacra- ta censetur, ut notatur *glos. verbo exusta*, in *cap. Ecclesijs*, per *tex. ibi. de consecrat. dist. 1.* notant *praxis noua episcopalis d. cap. 5. num. 4. vers. 1. dist. 1. d. art. 4. concl. 1.*

19. Verum quando Ecclesia non simul, & in totum, sed paulatim, seu per partes destruitur, & sic à primis fundamentis successiue reficitur, tunc pars habita per modum accessionis etiam consecrata habebitur, unde etiam si cursus temporis vniuersa materia, quæ antea erat modo non extet, sed noua in totum superueniat, adhuc non erit Ecclesia iterum consecranda, sed ad summum aque tantum benedictæ aspergione exorcizanda, de quo est *tex. in cap. de fabrica vas. & ideo unita glos. verbo in noua de consecratione dist. 1. glos. verbo reconciliari in d. cap. proposuisti, glos. verbo parietibus in d. c. lignis*, & ideo hanc sententiam tenent *Siluest. verbo Consecratio 2. q. 5. vers. tertius est, Azori. d. p. 2. lib. 9. cap. 4. q. 6. Mari. Alter. d. cap. 1. vers. quando autem*. Ratio huius resolutionis duplex assignari potest, prior est, quia dum Ecclesia paulatim, & successiue reficitur, magis dignum attrahit ad se minus dignum, argum. *tex. in cap. quod in dubijs, de consecrat. Eccles. & in cap. unico, eod. tit. lib. 6.* secus igitur decedendum videtur si modice parti parietis Ecclesiæ consecrate addatur magna pars, quia pars maior non trahitur ad formam partis minoris, sed è contrario, *Azori. ubi proxime*, secunda ratio est, quia licet ex noua materia pau-

latim à primis fundamentis reficiatur, non ideo definit esse eadem Ecclesia, argum. *tex. in l. quod in rerum natura ff. de legat. 1. & in l. proponatur ff. de iudicij, & in l. grege ff. de legat. 1.* quibus iuribus constat à simili quod populus, seu communitas licet cursu temporis amittat personas illas, quas habebat tempore, quo actus nomine eiusdem communicatis fuit celebratus, & nouæ personæ superueniant, non ideo minus definit esse eadem communitas, & ideo actus & obligatio semel contracta nomine populi, & communitatis dicitur perdurare.

20. Altare dicitur quasi alta res, seu alta ara, de cuius etymologia, institutione, & usu latè *Durand. in rationali diuin. lib. 1. cap. 2. & 7. Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 11. num. 4. & 6. Iacob. de Grassis in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 47. numer. 6. Stephan. Durantes de ritibus Ecclesiæ lib. 1. cap. 15. & 25. Henr. in sum. lib. 9. cap. 28. soar. tom. 3. disp. 81. sect. 3. & 5.*

21. Est autem altare duplex, aliud stabile, seu fixum, aliud portatile. Primum dicitur tota mensa, in qua integrum sacrificium fit, de hoc est intelligendus *tex. in cap. si motum de consecr. dist. 1. & in cap. 1. de consecrat. Ecclesiæ*, dum probant quod si motum fuerit altare, debet iterum consecrari, probat *soar. d. sect. 5. vers. sed quæritur potest utrum absque fractione, &c.* Secundum vero portatile dicitur paruus ille lapis, quem ara dicimus, continens in se foramen cum consecratione, & signo superposito, & facile de loco ad locum moueri potest, tantaque debet esse latitudinis secundum *Palud.* quod in eo poni possit pes Calicis, & Hostia consecrata, explicant *Durantes d. cap. 25. num. 7. Iacob. Grassis in decis. aureis p. 1. lib. 2. cap. 42. num. 4. Petr. Greg. Synagm. lib. 2. cap. 1. à num. 15. soar. Henr. & reliqui citatis locis.*

22. Altare saltem maius debet orientem mundi plagam respicere, cum etiam antiqua consuetudine seruatum sit ut versus Orientem Ecclesiæ ædificarentur, *praxis noua episcop. d. cap. 5. num. 2. Azori. instit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. quæst. 12. Bonacina de sacram. disput. 4. quæst. ult. puncto 9. numer. 13. vers. præterea contra Vasq. in 3. p. disp. 233. cap. 2. num. 19.*

23. Altaria ab Episcopis consecrantur, siue sola, siue vna cum Ecclesia, plura, seu vnum solum, *cap. cum sis de consecratione Ecclesiæ, vnguntur Chrismate cap. altaria de consecrat. dist. 1. Fusc. d. lib. 1. cap. 2. numer. 9. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 30. num. 1. & ritus in Pontificali præscripti omnes necessarii sunt adhibendi, quos si aliquis scire cupiat consulere potest eundem Pontificalium librum, & *Azori. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 8. soar. tom. 3. disp. 80. sect. 5. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 29. numer. 190.**

24. Hoc autem altare lapideum debet esse non autem ligneum *Fusc. de visit. li. 1. cap. 21. num. 9. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 30. num. 1.*

25. Altaria consecrata desinunt esse sacra, seu execrantur, itaut de nouo indigeant consecratione, videlicet quando altare portatile notabiliter fractum in residuo non potest commode contineri pes Calicis, & Hostia cum patena, sine periculo labendi: aut quando omnia cornua, quæ inunguntur sunt fracta, itaut moueatur sigillum sepulcri existentis in lapide, siue lapis sit in ligno, siue non, aut quando frangitur, vel amoue-

tur loco ſepulchrum, in quo ſunt reliquie, ita Henr. in ſum. lib. 9. cap. 28. num. 1. Baribolom. ab Angelo de Miſſa dialogo 5. paragraph. 384. 388. 390. & 392. Soar. diſp. 80. ſect. 5. Cominch. de cenſ. q. 83. art. 3. dub. 2. Reginald. d. lib. 29. num. 192. Azgr. inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. quaſt. 10. & cap. 27. q. 12. Paſq. in 3. p. diſp. 233. cap. 3. num. 13. Nugnus quaſt. 83. art. 3. dub. 3. Vgol. d. cap. 30. num. 4. Fr. Ludou. Miranda d. q. 39. art. 3. conſuſ. 2. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 22. num. 3. Altare hoc portatile ſtantibus prædictis omnibus nulla mutatione facta, de vno loco ad alium deferri poteſt ſine execratione illius, nam idcirco portatile dicitur quoniam de vno loco ad alium portari poteſt, & in Eccleſia, vbi Altare aliquod hoc non habeat, de altero Altari ſumi ſolet, & eo deferri, & communiter appellatur hoc Altare portatile conſecratum, petra ſacra, Vgol. d. cap. 30. num. 4. Fuſc. d. cap. 21. num. 6. & cap. 22. num. 2.

26 Si altare ſit fixum & ſtabile, vbi tota tabula Altaris conſecratur, execratur, ſeu violatur ſi fuerit enormiter laſum, vel ſigillum ſub quo reliquie conduntur frangatur, ſeu lapis ſub quo ſunt reliquie amoueatur, quod relinquitur Episcopii iudicio, qui ex re oculis ſubiecta facilius dignoſcere poterit, an ſit ſecuta execratio, ita praxis noua episcop. d. cap. 5. num. 8. verſ. violatur, Fr. Ludou. Miranda d. art. 3. conſuſ. 1. Vgol. d. cap. 30. numer. 4. verſ. 2. Deinde violatur, & execratur hoc Altare fixum ſi mota ſit iunctura, qua menſa ſtipiti adheret, & hoc ſiue ſepulchrum ſit in latere Altaris, ſiue etiam, & multo magis ſi ſit ſub ipſa menſa, vel ſi quid de lapidibus ſtipitis tangens ipſam menſam moueatur, vt tenet Miranda d. conſuſ. 1. & denique alijs eiſdem modis execratur, quibus Altare portatile, vt dicit Vgol. d. num. 4. verſ. execratur. Et cum reliquie in Altaris conſecratione ſint ponendæ, vt probat Fuſc. d. cap. 21. num. 2. ſequitur ſublatis illis eſſe Altare execratum, vt dicit idem Fuſc. d. li. 1. cap. 22. num. 5. & num. 5. tenet noua reconciliatione opus non eſſe, ſi degradatus, aut interdictus, ſiue etiam excommunicatus in Altari celebrauerit, per tex. expreſſum in cap. 2. in ſin. de ſacramentis non iterandis. Eccleſia execrata, cenſetur etiam Altare execratum; non autem e contra, nam Altare habet ſe, vt acceſſorium reſpectu Eccleſie, Eccleſia vero habet ſe, vt principale, argumento tex. in cap. 1. in 2. reſponſ. de conſecrat. Eccleſ. vbi habetur, quod propter execrationem Altaris motu, aut fractione contingentem non debet Eccleſia de nouo conſecrari faciunt, quæ Fuſc. diſt. cap. 22. num. 7. Intellige de Altari portatili, nam in ſtabili dicendum eſt, quod execrata Eccleſia non proinde execratur altare, nec reconciliatione indiget, ſilueſt. verbo Altare, quaſt. 11. Miranda diſt. quaſt. 39. ar. 7. vbi reddit rationem, quia conſecratio Eccleſie conſiſtit in parietibus, & ſeparata eſt de conſecratione Altaris, vnde illa violari poteſt combuſtis, vel colapſis parietibus, conſecratione Altaris intacta remanente, & e contra poteſt deſtrui Altare, Eccleſia parietibus illaſis exiſtentibus. In altari in quo Epilcopus celebrauit non poteſt eo die celebrare Sacerdos, niſi delicta Episcopii, vt habetur in cap. ſin. de conſec. diſt. 2. Henr. d. cap. 28. §. 1. in ſin. Verum d. cap. ſin. procedere, quando Epilcopus in proprijs Eccleſijs, & in ſua diocceſi, & ſolemni carimonia, & Religione rem diuinam, ce-

lebrabat aſſerit Azgr. inſtitution. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 10.

27 Permittendum nõ eſt ſepulchra hominũ ſupra Altaria eſſe erigenda, vt admonet Archid. per tex. ibi, in cap. non oportet, de conſecrat. diſtinct. 1. quem refert, & ſequitur Fuſcus d. cap. 21. num. 15. & hinc reſpondit ſacra Congregatio Archiepiscopio Iranen. 8. Nouembriſ 1599. non eſſe conſecranda Altaria ſub quibus ſepulta ſunt corpora mortuorum, niſi eis remotis, prout refert praxis noua Episcopalis diſt. cap. 1. num. 7. in ſin.

28 Dubitari poteſt an Eccleſia, ſeu Altare pollutum cenſatur, quando per Episcopum publicum excommunicatum conſecrata, ſeu benedicta ipſa Eccleſia proponitur? affirmatiue eodem modo dicendum eſt ſicut quando excommunicatus, ſeu infidelis in ea ſepelitur, quo fundamento ita tenent Henr. in ſum. lib. 9. c. 27. numer. 6. in ſin. Tolet. lib. 5. inſtit. ſacerd. cap. 8. prop. ſin. verſ. quinta. Vgol. de poteſt. Episcop. cap. 29. §. 6. n. 1. Gábarup. de caſibus reſer. c. 15. caſu 6. nu. 15. pag. 204. ſilueſt. verbo conſecratio 2. verſ. 5. caſus eſt, Nou. c. 27. num. 259. dicit etiam receptum Soar. diſp. 81. ſect. 4. verſ. 4. violatur Eccleſia, cuius rei ea tantum ſolet assignari ratio, quæ à ſimili deducitur, inquit enim, quod ſicut ſepultura corporis excommunicati ſufficiens eſt ad pollundam Eccleſiam, vt in cap. conſuluit, de conſecratione Eccleſie, ſic à fortiori cõſecratio eiſdem Eccleſie, ſeu benedictio emanans per os excommunicati debet eſſe ad hoc ſufficiens. Verum huiusmodi ſententia contradictione non caret, eam enim impugnatur Soar. d. loco, quem refert, & ſequitur Fr. Emmanuel in ſum. tom. 1. cap. 13. num. 2. conſuſ. 1. & de rigore iuris ſibi magis placere aſſerit Vgol. vbi proxime, ex eo ſcilicet fundamento, quia pollutio Eccleſie habet ſe ad inſtar irregularitatis, & irregularitas non habet locũ niſi in caſibus iure expreſſis, iuxta tex. in cap. 15. qui de ſententia excommunicat. Sed à priori opinione non eſſe recedendum aſſerit Mari. Alter. de cenſur. tom. 2. diſp. 3. cap. 1. verſ. & quamuis, vbi late contrarijs reſpondet fundamentis.

29 Cæmeterium eſt locus conſecratus Eccleſie contiguus, vel ab illa ſeparatus, de cuius inſtitutione, & materia vide Durand. in ration. diuin. lib. 1. cap. quinto, numer. 11. Azgr. inſtit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 6. Bertach. in repertorio verbo Cæmeterium, ſteph. Durant. de ritibus Eccleſie lib. primo, cap. 23. Fr. Hieronim. Romanum, de Republica Chriſtian. libro quarto, capit. quarto, ſpin. in ſpeculo teſtament. gloſ. 2. principal. num. 33. Decian. tractat. criminal. lib. 6. cap. 24. numer. 28. Card. Tufch. litt. C. verbo Cæmeterium, conſuſ. 328. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 15. numer. 40. Cened. ad ſext. colleft. 11. numer. 7. Vgol. d. cap. 29. paragraph. 6. num. 2. Fr. Ludouic. Miranda d. q. 39. art. 20. De illius vero conſecratione, pollutione, & polluti reconciliatione idem omnino tenendum eſſe quod de Eccleſia diximus teſtantur Hoſtienſ. in ſum. de conſecrat. Eccleſie num. 9. praxis Episcopalis, diſt. cap. 5. numer. 6. Durand. d. lib. 1. cap. 6. numer. 45. Mari. Alter. diſt. diſp. 3. cap. 2. verſ. ſecundo, niſi quod Eccleſia polluta cenſetur pollutum quoque Cæmeterium, non vero e contra, cap. unicũ de conſecrat. Eccleſ. lib. 6. Mari. Alter. de cenſur. tom. 2. diſp. 3. cap. 1. verſ. quarto dubitatur.

30 Latius inueſtigando ſciendum eſt Cæmeterium etiam cõriguum ipſi Eccleſie pollutæ pollutæ

tum esse, modo Camiterium ita propinquum sit, & contiguum, ut extrema Ecclesie tangant extrema Camiterij; & ita polluta Ecclesia, & Camiterium pollutum est, non tamen polluto Camiterio contiguo Ecclesie, ipsa Ecclesia polluta censetur. *d. cap. vnicum, Henric. in summ. lib. 9. cap. 27. §. 5. Gambart. de casibus referu. cap. 15. casu 6. num. 10. Azor. institution moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. vers. 5. col. 10. c. 6. q. 2. Cened. ad sextum coll. 11. num. 7. Saur. de censur. lib. 5. cap. 16. num. 28. Prolin. d. §. 6. num. 2. Fr. Ludou. Miranda, dist. art. 2. ex ea scilicet ratione, quod accessorium sequitur naturam sui principalis ex reg. accessorium 42. de regul. iuris lib. 6. cum citatis in libello de principis vtriusque iuris litt. A. num. 7.*

31 Deinde quia dignius, & potentius trahit ad se naturam minus digni, siue minus potentis *Gomez. variar. tom. 3. cap. 10. num. 6. Sanchez. de matrimon. lib. 3. disp. 29. num. 8. Bened. El. Aggid. in repet. l. unica Cod. de sacrosanctis Ecclesijs par. 3. §. 1. num. 14. Moneta de decimis cap. 9. q. 5. num. 158.*

32 Et ideo delictum commissum in Camiterio, aut Ecclesie vesibulo non est commissum in Ecclesia, ut resoluit *Cald. Pereira qq. iur. lib. 1. q. 3. n. 8.*

33 Quando vero Camiterium Ecclesie polluta contiguum non est, tunc illud non est pollutum, quia accessorium Ecclesie tunc non est, nec censetur esse, ut habetur in *d. cap. vnic. & tenent Doctores ibi, & ceteri supra citati. Si autem duo Camiteria sint contigua interueniente tamen pariete, cum censentur duo, vno violato, aut polluto non perinde aliud est pollutum, etiam si porta esset in pariete, per quam ab vno ad aliud fiat transitus, ita Siluester verbo Camiterium 2. q. 2. num. 3. Azor. d. cap. 6. q. 3. Mar. Alter. d. disp. 3. cap. 2. vers. postulabit, Fr. Ludou. Miranda d. ar. 2. in fine Prolin. d. §. 6. vers. excipitur tamen il 2. ubi, in vers. seq. resoluit, si in porta per quam ab vno ad aliud fit transitus facta fuerit humani sanguinis, vel seminis effusio vtrumque pollutum esse si porta in pariete extructa gratia vtriusque facta videretur. Sed ultra distinctionem, quam afferunt *Gemin. in d. cap. vni. num. 6. & ibi Anchar. vers. quinto nota, & Franch. in fine, respondet Mari. Alter. d. cap. 2. vers. hac difficultas, quod si paries communis in quo est porta aequaliter extructus est in solo vtriusque Camiterij, ita ut dimidia pars pertineat ad vnum Camiterium dimidia ad aliud, tunc si pollutum in vna parte contingat, illud tantum Camiterium erit violatum: si autem in vtraque parte fiat, vtrumque polluitur, si vero paries, & porta pertinent ad vnum Camiterium solum, non ad aliud, tunc illud solum Camiterium polluitur.**

34 Camiterium quoque reconciliatur ea ratione, qua Ecclesia, nam si per Episcopum solemniter consecratum sit, eo polluto, per Episcopum reconciliari debet aqua solemniter cum vino, & cinere per cum benedicta, *cap. consilij, de consec. Eccl.* Si vero ab Episcopo non est solemniter benedictum, sed tantum ad sepeliendum destinatum per Parochum Sacerdotem poterit aqua exorcizata reconciliari, ubi vero pollutum est Camiterium non perse, sed ob Ecclesiam pollutam ei contiguum, reconciliata Ecclesia, erit reconciliatum & ipsum Camiterium, & ita tenent Doctores omnes in *d. cap. vni. & resoluunt Azor. d. cap. 6. quest. 4. Prolin. d. cap. 29. paragraph. 8. m. 4. & 5. ubi num. 6. resoluit quod sumptibus eius, qui Ec-*

clesiam polluit illa reconcilianda est, & in eius defectum Episcopus soluet, & si non addit, populus, & Parochus subministrabunt sumptus locutata in hoc consuetudine, vel statuto, si quod addit.

35 Episcopus deinde Calices, ac patenas, quorum altero Christi Domini sanguis continetur, altero corpus contrectatur, consecrare debet, id quod fit sacro Chrismate in exteriori superficie adhibito, ut de Calice, habetur in *cap. vni. paragra. ph. arguitur rateret, de sacra unctione, vide Barthol. ab Angelo dialog. 5. de Missa, §. 271. & 335. Illam. in summ. method. p. 3. cap. 5. §. 16. Prolin. de potest. Episcopi cap. 31. num. 1. Henric. dist. lib. 9. cap. 28. §. 2. Azor. d. p. 2. lib. 9. cap. 7. q. 1. Iacobi. de Grassis, dist. lib. 2. cap. 43. num. 4. Durand. in rationali diuinarum lib. 1. cap. 8. num. 13. cum seq. Abbates etiam qui Pontificijs insignibus vtuntur ex priuilegio possunt Calices consecrare *Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 28. q. 2.**

36 Benedictio hæc Calicis, & patenæ cum sit Ordinis Episcopalis, ut dicit *Sbroz. de Vicario Episcopi lib. 2. q. 9. num. 8.* non potest fieri per simplicem Sacerdotem, *Fr. Emman. q. Reg. tom. 1. q. 19. ar. 1. & q. 36. ar. 6.* dicit quod Abbates habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt benedicere omnia ornamenta. *Innocen. VIII. priuilegio suo edito anno Dominicæ Incarnationis 1489. ad petitionem Ioa. Abbatis Cisterciensis concessit illis, & quatuor primis Coabbatibus eius, tunc, & pro tempore existentibus, ut de cetero perpetuis futuris temporibus quæcunque vestimenta, ac ornamenta Ecclesiastica Corporalia, vasculaque ad reponendam sacram Eucharistiam in locis, & domibus d. Ordinis benedicere, & Calices consecrare tam de dicto Ordine, quam si ad eos aliunde non nunquam deferantur, valeant, & possint, refert Fr. Ludou. Miranda. in manuali Prælatorum tom. 2. q. 41. ar. 4. ubi etiam aduertit prædicto priuilegio perfrui non posse alias religiones priuilegium etiam habentes communicationis.*

37 Calix, & patena non solum consecrationem amittunt si notabiliter frangantur, ita ut non possint inferuire ad vsum præfixum, & constitutum, ut bene docet *Pasq. 3. p. disp. 233. c. 4. num. 34.*

38 Verum etiam, quando hæc vasa deaurata sunt, & vsum aurum amittunt, & iterum postea deaurantur quoad illam superficiem, quæ tangit corpus, & sanguinem Christi, consequenter opus est noua consecratione ex eo quia consecratio Calicis, & patenæ fit præcipue propter contactum corporis, & sanguinis, posita autem noua deauratione contactus non potest fieri in parte consecrata, cum aurum additum consecratum non sit, ita *Siluester. Angel. Armil. & Tabien. verbo Calix, quos refert, & sequitur Bartholom. ab Angelo dialog. 5. de Missa §. 324. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 28. q. 4. & p. 2. lib. 9. cap. 7. q. 3. Durand. dist. lib. 1. c. 6. num. 35. Fr. Emmanuel. in summ. tom. 1. cap. 249. num. 21. Soar. tom. 3. disp. 81. sect. 3. col. 3. vers. solet vero, Reginald. in practici serm. penitentialis lib. 29. num. 199. Prolin. de potest. Episcopi. cap. 31. num. 3. vers. 2. quidquid contrarium teneant Emmanuel sa. verb. Calix. selu. de benefic. p. 1. q. 5. m. 99. & Coninch. de sacram. q. 83. ar. 3. dub. 3. m. 246. nec pro illis facit, quod Calix consecratus non amittit consecrationem amissione deaurationis, ex quo videbatur non indigere noua consecratione interueniente noua deauratione cum principalis pars vi-*

deatur trahere ad ſe acceſſorium; quia reſpondetur aurum Calicis non ſolum eſſe conſecratum ſecundum ſe, verum etiam totus Calix per modum vnius, & ita adueniente noua deauratione conſtat aurum, quod de nouo additum fuit non eſſe conſecratum, & conſequenter indigere noua conſecratione. Neque dici poteſt conſecrationem Calicis conſecrati redundare in aurum de nouo additum tanquam inacceſſorium, & minus principale: reſpondetur enim principale in hac materia non eſſe expectandum ex quantitate materie, ſed potius ex uſu rei conſecrata, ita ut illud cenſeatur principale, quod proxime fuit inſtitutum ad continendum & tangendum corpus, & ſanguinem Chriſti, quod præcipue fit à parte deaurata, ut tenent *Soar. Vaſq. Reginald. Coninch.* & alij apud *Bartholom. ab Angelo citatis locis.* Nec etiam obſtat ſi aliquis dicat eodem modo formam conſecrationis perire Eccleſiæ conſecrata eo ipſo, quo parietes dealbantur, aut picturis ornantur, quia reſpondetur magnam eſſe differenciam, nam Calix Vnctione Chriſmatis in exteriori ſuperficie adhibita conſecratur, Eccleſiæ vero conſecratio ineſt in cruſta parietis, quæ non perditur ſi paries dealbetur.

39 Conſecratio Calicis non amittitur per aliquos ictus à fabro inſictos, ut tenent *Armilla. in verbo Calix num. 4. Barthol. ab Angelo Dialog. 5. de Miſſa, §. 3. 13. Azor. p. 1. lib. 10. cap. 28. q. 5.*

40 Nec etiam amittitur quoties ſeparatio fit abſque fractione, ut accidit in Calice tornatili, cuius partes ſeparantur abſque fractione quicquid aliqui contrarium teneant: ſecus tamen dicendum ſi cuppa ſeparatio fiat cum fractione, quia Calix in tali euentu amittit ſuam figuram, & non eſt aptus ad uſum, ad quem fuerat factus: tum quia ſicut Altare, ſi remoueatur à tabula conſecrata amittit conſecrationem, ita eandem amittit Calix ſi à pedicuppa ſepararetur, ita *Henric. lib. 9. cap. 28. num. 2. lit. H. Barthol. ab Angelo d. dial. 5. de Miſſa §. 326. Reginald. d. lib. 29. num. 200. Soar. diſp. 81. ſect. 7. verſ. rursus inquiri poteſt. Nugn. q. 83. art. 3. dub. 4. & Coninch. ibid. dub. 3. num. 248. Azor. d. par. 2. lib. 9. cap. 7. quaſt. 7. ubi ſe remittit ad dicta p. 1. lib. 10. cap. 28. quaſt. 7.*

41 Vaſculum, ſeu Pixis, in qua ſeruatur ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum debet eſſe conſecrata, præcipue ſi poſtulet loci conſuetudo, ut tenent *Soar. diſp. 87. ſect. 3. ad fin. Reginald. d. lib. 29. num. 201. quamuis contrarium aſſerant Vaſq. d. c. 4. num. 36. Nugn. q. 83. art. 3. dub. 4. & Coninch. ibid. num. 245.*

42 Veſtes ſacræ, ut amictus, alba, cingulum, manipulum, ſtola, & caſula ab Epilcopo benedici debent, ut Doctores communiter concludunt, ita ut ſimplices Sacerdotes illam benedicere non poſſint, ita *Regolin. cap. 32. num. 4. nec ex ipſius Epilcopi delegatione, ut ibi probat num. 6. & ita ſibi reſponſum fuiſſe in Sacra Rituum Congreg. teſtatur Poſſeum. de Officio Curati cap. 2. num. 37.*

43 Et qualiter benedicantur inuenies in lib. Pontificalium, quarum ſignificationem, qui ſcire cupit, perpendat Orationes, quæ recitantur in ſingularum veſtium indumento, de qua re vide *Pinell. de Miſſæ ſacrificio cap. 14. Iacob de Graſſiis in deciſ. auveris lib. 2. cap. 41. par. 1. Valent. tom. 4. diſp. 6. q. 11. puncto 3. Fr. Emmanuel. in ſumm. tom. 1. cap. 249. numer. 12. Soar. tom. 3. diſp. 82. ſectio 2. & 3. Nugn. quaſt. 83. art. 3. dub. ult. & Coninch. ibid. num. 250.*

Barthol. ab Angelo d. dialog. 5. paragraph. 268. cum ſeqq. Chamerot. de Eucharisti. cap. 8. dub. 20. Bonacin. de Sacramen. diſp. 8. quaſt. unica puncto 5. numer. 43. cum ſeqq. Azor. d. par. 1. lib. 10. cap. 38. quaſt. 8. cum ſeqq.

44 Prælati Regulares, Generales, & Prouinciales, quin vero Cuſtodes, & Guardiani, ſiue Priores, & quicunque alijs Religionibus illis correſpondentes, bene poſſunt benedicere omnia Eccleſiaſtica paramenta, ſiue ornamenta ex conſeſſione Leonis X. relata in compendio Mendic. verbo benedicere Eccleſiaſtica, paragraph. 14. ubi dicitur, quod ſupradictus Leo X. conceſſit Generalibus, & Prouincialibus, ac Cuſtodibus, necnon, & Guardianis Fratrum Minorum Obſeruantia pro tempore exiſtentibus, ut omnia, & ſingula eiſdem Ordinis, & Obſeruantia Eccleſias, Cæmiteria, Capitula, & Oratoria, vbicunq; exiſtentia, tam recepta, quam recipienda, ac paramenta, & ornamenta, & alia quæcunque ad diuinum cultum, & uſum Fratrum neceſſaria, in quibus Chriſma non interuenit pro eorumdem Fratrum uſu tantum ſolemni benedictione valeant benedicere, quo priuilegio perfruuntur omnes alij Ordines, qui priuilegium habent communicationis, & reſert *Fr. Ludou. Miranda in manuali Prælatorum tom. 2. quaſt. 40. ar. 1. concl. 1. ubi coneluſi. 2. reſoluit ſimplices Sacerdotes præcipue Ordinis Minorum, & qui non fuerint Prælati non poſſe Eccleſiaſtica ornamenta, & paramenta benedicere, & art. 2. coneluſi. 1. aſſerit certiffimum eſſe quod Prælati Generales, & Prouinciales, & ſimiles Prælati, qui in alijs Religionibus eiſdem correſpondent, & etiam Guardiani, & Priores Conuentuales, alijsque Prælati locales benedicere poſſunt Corporalia ex priuilegijs à ſummis Põtiſicibus illis conceſſis. Specialiter tamen per Greg. IX. prout reſertur in compedio verbo benedicere Eccleſiaſtica §. 1. conceſſum eſt, quod minores Fratres preſbyteri in terris infidelium exiſtentes poſſunt benedicere non ſolum veſtes Sacerdotalis, verumetiã, & altaris pallia, & Corporalia, cū neceſſe eis fuerit, ubi Catholicorum Epilcoporum copia non habetur. Aduertendum tamen quod huiusmodi Prælati Regulares Eccleſiaſtica paramenta, & prædicta ornamenta pro ſuorum Fratrum uſu tantum ſolemni benedictione valent benedicere, ut conſtat ex conceſſione Leonis X. illis facta, de qua ſupra, ex qua colligitur minime hoc ſibi concedi pro alijs, quicquid dicant *Collector priuilegiorum Ordinis D. Hieronymi, & Alphonsus à vera Cruce*, quos reſert, & ſequitur *Fr. Emmian. q. regul. tom. 1. q. 19. ar. 2.**

45 Verum huiusmodi veſtes amittunt, ut ſic loquar, benedictionem, & noua indigent, quando ita franguntur, ut non ſint aptæ ad uſum, ad quem fuerant deſtinatæ, aut non amplius priorem retineant figuram: ex quo verius eſt Albam non indigere noua benedictione, ſi ad eam reſciendam aliqua adiungantur, quorū additione remanet adhuc prior figura, etiam ſi quæ adduntur non ſint benedicta, acceſſorium enim ſequitur principale, & cõtra tamen deſinit eſſe benedicta, ſi ex ipſa abſcindatur manica, quamuis illi poſtea eadem manica aſſuatur, nam per acciſionem manica, ita perfringitur, ut non ſit apta ad uſum, ad quem fuerat deſtinata, nec amplius retinet priorem figuram, ita *Armilla. verbo benedicere numer. 3. Angel. verbo benedictio numer. 3. Barthol. ab Angelo d. dial. 5. §. 265. & ob hanc*

rationem stola facta de planeta benedicta, debet iterum benedici, quia ad ipsam est data particularis benedictio, & est mutata forma, quae dabat esse rei, ita *Fusc. de visit. lib. 1. cap. 23. num. 15. vgl. in dict. cap. 32. §. 1. numer. 6.* ubi etiam resoluit, quod si huiusmodi vestes breviores factae sint, modo formam non mutant, benedicendas iterum non esse, & in fine dicit, quod si vi illis ad diuina non possumus, igne comburenda erunt, ne ad profanos vsus transferantur.

46 Campanas quoque benedicit, & Chrismate vngit Episcopus, vt scribunt *Durand. in rationali diuinarum lib. 1. cap. 4. Durand. de ritibus Ecclesiae lib. 1. cap. 22. vgl. in de potest. Episcopi cap. 31. §. 1. num. 2. latè Cæsar Baron. annal. Ecclesiae tom. 10. pag. 810. latissimè Angel. Rocca in speciali tract. de campanis cap. 5. de campanarum consecrat. ubi etiam tradit formam, & verba consecrationis.*

47 Benedicuntur huiusmodi campanae, ait *Concil. Colonienſe tit. de constit. & consuetudinibus cap. 14.* vt vocetur populus ad conueniendum in templis, & Clericus ad enuntiandas Dei laudes, & vt fideles omnes inuidentur ad preces, & deuotionem, cuius institutionis meminit liber Romani ordinis relatus in cap. 1. de officio Custodis, ubi campanae appellantur signa, quia in eum finem pulsantur, vt sint signa temporis, quo Clerici ad diuinas horas recitandas, & fideles ad interfellendum Sacris debent conuenire, consonat text. in cap. solent, de consec. distinct. 1. & in cap. 2. de officio cust. cum aliis adductis per *Stephan. Costa in cap. alma §. adiciamus num. 10. de sentent. excommunic. lib. 6.*

48 Ait inde *Colonienſe Concilium* institutas esse, vt timeant Dæmões, eoque sonitu territi accedant, & vt repellantur procul hostiles exercitus, & vt fragor grandinum, procella turbine, impetus tempestatum, & fulgurum, infesta tonitrua, & ventorum flamina suspendantur, spiritus procellarum, & aëris tempestates prosternantur, vt asserit *Fusch. de visitatione lib. 1. cap. 14. num. 7. & latissimè post alios nouiores Martin. Delrius diss. Magic. lib. 6. cap. 3. quæst. 33. ad fin. lit. FF.*

49 Hinc colligitur campanas non baptizari Baptismo, quo peccata remittuntur, vt nobis obijciunt Caluimistae, sed benedici optimis quidem rationibus, quas latè prosequuntur, *Martinus Delrius ubi proxime, & Durand. dict. cap. 22. num. 6.* Deinde non defunt, qui effectus prædictos campanarum tribuant naturali virtuti sonitus illarum, quasi eo attenuetur aër, & dissipentur turbine, & tempestatum impetus, ac procellarum spiritus, vt voluit *Petr. Miss. in sua sula lib. 2. cap. 10.* Hoc vero est gratis dictum, nam prædicti effectus tribuuntur benedictioni, seu consecrationi, sic diuino iussu, seu beneficio operante, vt de aqua benedicta alibi diximus, si tamen hæc irrident hæretici, irrideant, ait *Durand. dict. cap. 22. num. 4. & Deum ipsum, qui Numerorum 10. ait, plangētis, vluantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, vt etiam ui de manibus inimicorum vestrorum.*

50 Cum prædictæ campanae ex principali ipsarum institutione institutæ dicantur, vt vocetur populus ad conueniendum in templis, & Clerus ad annuntiandas Dei laudes, ex cessante ratione merito constitutum est ne tempore interdicti illa pulsantur, vt probat text. in cap. alma §. adiciamus de sententia excommunicationis: & bene tradidit *Stephan. Costa ibi numer. 12. & Con. par. 2. §. 4. num. 5. vers. 13. & post*

cum, & *Nauar. vgl. in Henric. prosequitur latissimè Sarr. de censuris lib. 5. cap. 9. a princip. quibus adde, quae breuiter resoluit Aulæ eod. tract. par. 5. dist. 4. sect. 2. dub. 8. & latius Sarr. eod. tract. dist. 34. sect. 1. num. 15. cum seqq. Fusc. dict. cap. 14. numer. 12. Angel. Rocca dict. tract. de campan. cap. 25. cum quibus prosequere ad omnia, quæ in hac materia occurrunt possunt, & ultra omnes latissimè Mar. Alteri. de censur. tom. 2. dist. 5. cap. 2. vers. tertia conditio.*

51 Episcopus benedicit Abbates, Abbatissas, & moniales, & dat illis velum consecrationis, vt probat cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. sbroz. de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 8. numer. 1. Azor. institution. moral. par. prima lib. 12. cap. 20. quæst. 6. vgl. in de potest. Episcopi cap. 31. §. 1. numer. 1. ubi etiam cum *Nauar. conf. 2. de Sacram. non iteran. concludit hanc benedictionem iterari non posse, quod etiam tenent Azor. dict. par. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 4. & Ludov. Miranda loco infra citando, quæst. 7. art. 7. concl. 1. in fine, nihilque pro hac benedictione recipere debet, alioquin simoniam committeret, cap. sicut certa de simonia.*

52 Ex benedictione Episcopi consequitur Abbas, vt possit conferre minores Ordines cap. quoniam 69. distinct. cap. cum contingat de astate, qualis. Clemen. attendentes iuncta gloss. verbo benedici, de statu monachor. Angel. verbo Abbas num. 4.

53 Debet autem benedictio huiusmodi dari illis diebus, quibus minores Ordines conferri possunt, gloss. in dict. Clem. attendentes verbo benedici, & sine aliquo examine, *Innoc. in dict. cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. nisi quod Fide professionem emittere benedicendus obligatur, caremoniae videndæ Pontificali.*

54 Si Episcopus tamen tertio requisitus benedicere sine causa renuerit, posset ipse Abbas non expectata benedictione officium administrare, & Ordines conferre, sed hoc in odium temeritatis Episcopi sine causa depegantis benedictionem Papa concedit Abbatibus, non quod benedictio prædictum effectum non operetur, dict. cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. Virginitatis consecratio solis festis faciendæ est cap. 1. de temp. ord. ubi gloss. & Doct. Salzed. ad Bernard. cap. 26. vers. Virginitatis.

55 Et est Ordinis episcopalis, & non potest delegari non habenti illum Ordinem, firmat *sbroz. dict. quæst. 8. num. 2. asserens etiam Vicarium, qui non est Episcopus, huiusmodi benedictionem elargiri non posse.*

56 Non tamen poterit Episcopus intrare claustrum monialium pro consecratione, seu benedictione fororum, nec pro ipsarum confirmatione, iuxta *Concil. Tridentin. decretum sess. 25. de Regularibus cap. 5. vers. ingredi autem, ubi strictè præcipitur, vt nulus Monialium Monasteria ingrediatur, nisi in casibus necessitatis, & hic de quo agitur necessarius non est, cum possit Episcopus consecrare, benedicere, aut etiam confirmare moniales, seruata, & non violata ipsarum clausura, consecrando, benedicendo, vel confirmando ipsas per fenestram deputatam ad imponendum eidem velum: ita *Fr. Ludov. Miranda in manu. Prælat. post tem. 2. in tract. de sacris Monialibus quæst. 2. art. 14.**

57 Et licet secundum Canones non possint consecrari Virgines moniales, nisi attigerint vigesimum quintum annum, vt in cap. placuit, & in cap. Virgines 20. quæst. 1. nihilominus de vniuersali consuetudine possunt consecrari ante vigesimum quintum annum: ita *Mari. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut.*

ultim. caſu 14. cenſuit tamen ſacra Congreg. Moniales Virgines, quas ſolas conſecrari fas eſt, ante vigefimum quintum annum completum, non eſſe conſecrandas, vt refert *Armendar. in addit. ad recopil. legum, Nauarrae lib. 1. titul. 20. l. 1. de atarib. numer. 2.*

58 Conſuetudo vero benedicendi Virgines non amplius eſt in uſu, & eam leuandam eſſe, ſi alicubi adhuc vigeret reſpondit ſacra Congreg. *Regularium Patriarcha Venet. 5. Decembris 1597. teſte praxi noua Episcop. p. 1. cap. 2. numer. 3. verſ. Virgines.*

59 Similiter, & Abbatiffæ benedicuntur diſt. Clem. attendentes. Minores annis quadraginta, & quæ per octo ante profeſſa non fuerint, eligi, & benedici in Abbatiffas prohibentur *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 7. de cuius materia Fr. Emman. queſt. regul. tom. 1. queſt. 15. art. 3. praxiſ episc. par. 1. verbo Abbatiffa §. 1. pag. 26. Azor. diſt. par. 1. libr. 13. cap. 10. queſt. 1. Valor. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 30. tractat. 3. numer. 166. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. par. 2. cap. 1. a numer. 45. Armendar. in addit. ad recopil. legum, Nauarrae lib. 1. titul. 20. l. 1. de atarib. numer. 19. circa quam ætatem non poſſe Episcopum diſpenſare refert decifum *Armendar. ad diſt. lib. 1. titul. 18. l. 7. de Episcop. numer. 102. & in terminis reſoluit Nicol. Gare. de benef. par. 7. cap. 4. numer. 71. vbi etiam aſſerit prædictos quadraginta annos debere eſſe completos.**

60 Abbatiffa temporalis (illa ſcilicet, quæ non niſi ad triennium eligitur, ex *Ordin. Gregor. XIII. de an. 1583. die 1. Ian.*) non eſt iure benedicenda, niſi Sancta Sedes Apoſtolica aliud ſtatuat expreſſe, vel feruet contrarium. *Nau. conſil. 4. de Regul. in antiq. & conſ. 2. de ſtatu monach. in nouis. Quaranta in ſumma Bullar. verbo Abbatiffa in fine, praxiſ noua Episcop. diſt. cap. 2. numer. 3. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. in fine tom. 2. tract. de ſacris Momialibus queſt. 7. art. 7. conſuſ. vni.*

61 Quæri opportune poteſt an Episcopopus non contritus conſecrans Eccleſias, Calices, Virgines, conſiciens Chriſma, benedicens veſtes, & ſimilia, peccet mortaliter in qua quaſtione Medina in *C. de Pænit. tract. 1. queſt. 6.* dicit peccare mortaliter Episcopum, qui conſecit Chriſma, benedicit oleum, aut conſecrat Eccleſiam in peccato mortali, quia iſta actiones videntur graues, & duo priores videntur quodammodo ſacramentales, quatenus per eas ſacrat materia Sacramenti. Verum ceſſante ſcandalo contrariam opinionem, vt veriorẽ, & æquiorẽ teneo cum *Soar. in 3. par. D. Thome queſt. 64. art. 10. diſput. 16. ſect. 3. quem refert Marc. Anton. Genueſ. in man. Paſtorum cap. 63. nu. 2.*

62 Vbi num. 3. reſoluit Episcopum excommunicatum ſuſpenſum, vel interdictum conſecrantem Eccleſias, altaria, & benedicentem mappas, ac veſtes eſſe irregularem.

63 Episcopopus etiam benedictionem ſolemne dare poteſt, vt ſenſit gloſ. verbo ſolemne in cap. Abbat. de priuileg. lib. 6. Durand. in ration. diuin. libr. 4. cap. 59. numer. 7. *Regolm. diſt. cap. 31. §. 2. numer. 1.* dummodo faciat in ſua diœceſi, in aliena enim pontificalia exercere non poteſt, vt ſupra late diximus. Hæc benedictio ab Episcopopo dari poteſt in ſine diuinorum officiorum his verbis, ſit nomen Domini benedictum, vt habetur in Pontificali, & etiam ſimplex benedictio ab eo dari poteſt ſuis populis in itineribus, cundo per ſuam diœceſim, *Regolm. diſt. loco numer. 2.*

64 Poteſt etiam Episcopopus celebrans priuate in diœceſi aliena vti benedictione Episcopali, cum verbis, ſit nomen Domini benedictum, cum illa ſit potius Ordinis, quam iniurisdictionis, tum quia ſi conceditur Episcopopo celebrare in Eccleſia aliena à iure, abſque licentia Ordinarij, ita concedi etiam debet benedictio Episcopalis, tanquam acceſſorium, & conſequens ad illam celebrationem, per cap. cui licet. & ibi gloſ. de regul. iuris in 6. ita reſoluit praxiſ nou. Episcop. par. 1. cap. 2. numer. 3. verſ. benedicit, & fuiſſe conſuſum Neapoli in quodam Collegio habito circa hoc coram aliquibus RR. Prælatiſ allat. *Aloſ. Ricci. in praxi auro reſol. 203. numer. 5.*

65 Vnde nullam pœnam cenſeo incurere Episcopum, qui tranſiens per alienam diœceſim rogatus à perſonis deuotis illas benedicit ſine ſolemnitate, abſque animo exercendi iuriſdictionem, vt poſt *Ancharan. & Soar. atteſtantur Marc. Anton. Genueſ. in man. Paſtorum cap. 63. numer. 4.*

66 Preſbyter autem, nec quidem ſimplicem benedictionem Episcopopo præſente ſine ipſius conſenſu dare poteſt, cap. cum ad celebrandis, iuncta gloſ. de conſecration. diſtinct. 1. gloſ. verbo ſolemnitatem, in addit. cap. Abbat. de priuileg. lib. 6.

67 Abbas habens iuriſdictionem quaſi Episcopalem poteſt ſolemne benedictionem populo impertiri in Eccleſiis ad ipſum pleno iure pertinentibus poſt Miſſarum Sacrificia perfeſta, & abſoluta, poſt Veſpertinas preces, aut Matutinas decantatas, non autem alibi, publice, aut per vias, aut Ciuitates, aut Villas, niſi ex priuilegio ſpeciale hanc poteſtatem ſit conſequutus, ita in cap. Abbat. de priu. in 6. Fr. Emman. queſt. reg. tom. 1. queſt. 18. art. 1. Azor. diſt. lib. 12. cap. 20. queſt. 7. prax. nou. episcop. diſt. cap. 2. in fin.

S V M M A R I V M

- 1 Reſeruntur Doctores, qui agunt de caſibus in quib. Eccleſia polluitur.
- 2 Homicidium voluntarium, & iniurioſum intra Eccleſiam patratum eam polluit.
- 3 Inuoluntarium homicidium contingens præter opinionem, & caſu fortuito non polluit Eccleſiam.
- 4 Furor captus non conſentis ex defectu voluntatis, nec pœnam meretur.
- 5 Ebrius ſi homicidium patrauerit intra Eccleſiam, quia non multum diſtat à furioſo, illam non polluit.
- 6 Si quis ſciens, ſe ebrietatis tempore, & vini furore captum ſolitus eſſe hominem occidere, ſi occidat, non erit immunis à pœna.
- 7 Ebrius occidendo tunc Eccleſiam non polluit, quando vere ebrius eſt, & ebrietatis furore extra ſe poſitus.
- 8 Ebrietas nunquam præſumitur, niſi probetur per indicia, & coniecturas apparentes.
- 9 De ebrietate, & quibus pœnis ebrj ſint plectendi, vnde apud Doctores citatos.
- 10 Ebrietas damnable, & graue vitium.
- 11 Solitus inebriari ſacris Ordinibus inſigniri non poteſt.
- 12 Clericis ne ad potus æquales bibant prohibetur.
- 13 Dormiens interſomniando ſi intra Eccleſiam aliquem occidat, quia furioſo æquiparatur, Eccleſiam non polluit, & à pœna homicidij excuſatur.
- 14 Intelligitur text. in l. ſi feruus, §. ſi fornarus ff. ad l. Aquilam.
- 15 Eccleſia an polluta cenſeri debeat per homicidium ca-

suale voluit in sua causa, quia aliquis dabit operam rei illicitae? disputatur.

16 Ex homicidio secuto ex defensione proximi seruato moderamine inculpatae tutelae Ecclesia non polluitur.

17 Homicidium ad defensionem commissum seruato in eo moderamine inculpatae tutelae, inculpabile est.

18 Moderamen inculpatae tutelae versatur circa modum, tempus, & causam.

19 Occidens non seruato moderamine inculpatae tutelae extraordinaria pena propter excessum, iudicis arbitrio punitur.

20 Ecclesia in rei veritate non sedatur, nec polluitur.

21 Ecclesia quare polluta dicatur.

22 Ecclesia nomine in hoc proposito intelligitur illa, quae consecrata est, vel specialiter benedicta.

23 Ecclesia non polluitur ex vulnere lethali extra illam accepto, quamuis intra illam mors contingat, scilicet e contrario.

24 Ecclesia non polluitur ex eo, quod intra illam vulnus infigitur, si sanguis extra effundatur propter recessum reperiendum.

25 Index rerum suspensens intra Ecclesiam, eam polluit.

26 Occidens ab Ecclesia hominem extra illam existentem, eam non polluit, scilicet e conuerso.

27 Immunitate Ecclesiastica non gaudet, qui existens in loco sacro alium extra illum existentem percussit.

28 Ratio differentiae assignatur.

29 Ex martyrio alicuius sancti in Ecclesia commisso, illa polluitur quatenus iniustum consideratur, & iniuriosum ipsum homicidium ex parte occidentis.

30 Ecclesia polluitur propter voluntariam, & iniuriolosam sanguinis effusionem intra eandem contingentem.

31 Sanguis huiusmodi debet esse hominis vini.

32 Sanguis si effundatur e cadauere coram occisore, contra quem alia adsunt indicia, praesumptio est vehementis.

33 Mirabile quoddam narratur cuiusdam cadaueris occisorem ostendentis.

34 Sanguinis effusio, propter quam Ecclesia polluitur, non debet esse modica, sed copiosa.

35 Statutum loquens de vulnere cum sanguinis effusione, non habet locum in vulnere, ex quo modicum sanguinis effunditur.

36 Ex percussione leui, licet sanguis copiose effundatur, Ecclesia non polluitur.

37 Sanguinis effusio propter quam Ecclesia polluitur debet esse publica.

38 Occultum, publicum multis modis dicitur.

39 Occultum in praesenti materia, quod dicatur.

40 Publicitas pollutionis, Ecclesiam non polluit, sed potius pollutam ostendit.

41 Sacerdos sciens ex sacramentali Confessione Ecclesiam pollutam, in ea celebrari potest.

42 Ecclesia polluitur propter voluntariam humani seminis effusionem intra illam contingentem, siue sit hominis, siue mulieris, heretici, aut infidelis, siue etiam per molitiam, aut sodomiam.

43 Effusio seminis in somnis non sufficit, ut Ecclesia polluitur.

44 Effusio seminis Ecclesiam polluit, si intra eandem contingat, licet non cadat in ipsa Ecclesia materiali.

45 Ecclesia non polluitur, si sanguis, aut seminis effusio accedat supra tectum, vel infra Ecclesias in aliqua caeuerna, vel in aliqua camera, aut cella, vel in Choro, Sacristia, aut turri cymbalorum.

46 Coitus coniugalis Ecclesiam polluit, controuertitur.

47 Contraria opinio recipitur.

48 Viraque distinctionis fiedere componitur.

49 Seminis effusio requiritur, ut contingat in sufficienti quantitate.

50 Per occultam, & peccaminosam seminis effusionem, an Ecclesia a parte rei polluitur.

51 Ecclesia non polluitur, quando altus luxuriosus sit, si tamen actualis effusio extra illam contingat.

52 Ecclesia polluitur, si intra illam sepultus fuerit fidelis excommunicatus nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percussor.

53 Procedit etiam, quando infidelis, vel haereticus sepelitur, vel eorum infantes.

54 Celebrans in Ecclesia violata nisi urgente necessitate id faciat de licentia Episcopi mortaliter peccat, irregularis tamen, aut suspensus non fit.

55 Ecclesia consecrata reconciliari non potest nisi per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia.

56 Licentia reconciliandi Ecclesias consecratas non potest ab Episcopo delegari simplici sacerdoti, etiam si in contrarium sit consuetudo.

57 Ecclesia non consecrata, sed tantum benedicta reconciliari potest, per quemcumque simplicem sacerdotem per solam aqua benedicta asperersionem.

58 Aqua benedicta quam vim, & effectum habeat.

59 Quam antiqua sit eius institutio in Ecclesia contra mala spiritualia, Demonesque ostenditur.

60 Aqua benedicta remittit peccata venialia, liberat a morbis, & conservat sanitatem corporalem.

61 Vbi reconciliatio haberi non potest per Episcopum, quia longe abest, & venire non potest an idem Episcopus ex iusta causa concedere possit, ut in Ecclesia polluta ante reconciliationem celebretur.

62 Quid tamen in hoc securius sit seruandum ostenditur.

63 Sacerdos si contingat post inceptam Missam Ecclesiam violari, debet Missam prosequi si captam habeat consecrationem, alias secus.

64 Praelati Regulares bene possunt conciliare Ecclesias quacumque ex causa violatas, & pollutas aqua per ipsos benedicta, si Episcopus, qui illam benedicat distet ultra duas dies.

65 Diata qualibet continet viginti millaria.

EPISCOPVS POLLVTAS

Ecclesias, quando reconciliare debeat?

ALLEGATIO XXVIII.

R reconciliatio, quae est diuersa à consecratione, de qua Allegat. antecedenti actum fuit, adhibetur per Episcopum in casibus pollutionis Ecclesiae, de quibus ultra glossa & Doctores in cap. proposuisti, de consecratione, Ecclesia, & in cap. uni. eodem titulo. libr. sext. tractant D. Thom. 3. par. questione 83. articulo. 3. vbi communiter Theologi, praesertim Soar. disputation. 81. section. 4. disputant iidem Theologi in 4. distinct. 13. vbi Sor. questione secunda articulo. 3. & ceteri sequaces, Syluest. verbo consecratio, questione quinta. Armilla eodem verbo, numero 4. cum sequentibus. Nauarr. in manual cap. 27. numer. 231.

ultim. caſu 14. cenſuit tamen ſacra Congreg. Moniales Virgines, quas ſolas conſecrari fas eſt, ante vigefimum quintum annum completum, non eſſe conſecrandas, vt refert *Armendar. in addit. ad recopil. legum, Nauarrae lib. 1. titul. 20. l. 1. de atarib. numer. 2.*

58 Conſuetudo vero benedicendi Virgines non amplius eſt in uſu, & eam leuandam eſſe, ſi alicubi adhuc vigeret reſpondit ſacra Congreg. *Regularium Patriarcha Venet. 5. Decembris 1597. teſte praxi noua Episcop. par. 1. cap. 2. numer. 3. verſ. Virgines.*

59 Similiter, & Abbatiffæ benedicuntur diſt. Clem. attendentes. Minores annis quadraginta, & quæ per octo ante profeſſa non fuerint, eligi, & benedici in Abbatiffas prohibentur *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 7. de cuius materia Fr. Emman. queſt. regul. tom. 1. queſt. 15. art. 3. praxiſ episc. par. 1. verbo Abbatiffa §. 1. pag. 26. Azor. diſt. par. 1. libr. 13. cap. 10. queſt. 1. Valor. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 30. tractat. 3. numer. 166. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. par. 2. cap. 1. a numer. 45. Armendar. in addit. ad recopil. legum, Nauarrae lib. 1. titul. 20. l. 1. de atarib. numer. 19. circa quam ætatem non poſſe Episcopum diſpenſare refert decifum *Armendar. ad diſt. lib. 1. titul. 18. l. 7. de Episcop. numer. 102. & in terminis reſoluit Nicol. Gare. de benef. par. 7. cap. 4. numer. 71. vbi etiam aſſerit prædictos quadraginta annos debere eſſe completos.**

60 Abbatiffa temporalis (illa ſcilicet, quæ non niſi ad triennium eligitur, ex *Ordin. Gregor. XIII. de an. 1583. die 1. Ian.*) non eſt iure benedicenda, niſi Sancta Sedes Apoſtolica aliud ſtatuat expreſſe, vel feruet contrarium. *Nau. conſil. 4. de Regul. in antiq. & conſ. 2. de ſtatu monach. in nouis. Quaranta in ſumma Bullar. verbo Abbatiffa in fine, praxiſ noua Episcop. diſt. cap. 2. numer. 3. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. in fine tom. 2. tract. de ſacris Momialibus queſt. 7. art. 7. conſuſ. vni.*

61 Quæri opportune poteſt an Episcopopus non contritus conſecrans Eccleſias, Calices, Virgines, conſiciens Chriſma, benedicens veſtes, & ſimilia, peccet mortaliter in qua quaſtione Medina in *C. de Pænit. tract. 1. queſt. 6.* dicit peccare mortaliter Episcopum, qui conſecit Chriſma, benedicit oleum, aut conſecrat Eccleſiam in peccato mortali, quia iſta actiones videntur graues, & duo priores videntur quodammodo ſacramentales, quatenus per eas ſacrat materia Sacramenti. Verum ceſſante ſcandalo contrariam opinionem, vt veriorẽ, & æquiorẽ teneo cum *Soar. in 3. par. D. Thome queſt. 64. art. 10. diſput. 16. ſect. 3. quem refert Marc. Anton. Genueſ. in man. Paſtorum cap. 63. nu. 2.*

62 Vbi num. 3. reſoluit Episcopum excommunicatum ſuſpenſum, vel interdictum conſecrantem Eccleſias, altaria, & benedicentem mappas, ac veſtes eſſe irregularem.

63 Episcopopus etiam benedictionem ſolemne dare poteſt, vt ſenſit gloſ. verbo ſolemne in cap. Abbat. de priuileg. lib. 6. Durand. in ration. diuin. libr. 4. cap. 59. numer. 7. *Regolm. diſt. cap. 31. §. 2. numer. 1.* dummodo faciat in ſua diœceſi, in aliena enim pontificalia exercere non poteſt, vt ſupra late diximus. Hæc benedictio ab Episcopopo dari poteſt in fine diuinorum officiorum his verbis, ſit nomen Domini benedictum, vt habetur in Pontificali, & etiam ſimplex benedictio ab eo dari poteſt ſuis populis in itineribus, cundo per ſuam diœceſim, *Regolm. diſt. loco numer. 2.*

64 Poteſt etiam Episcopopus celebrans priuate in diœceſi aliena vti benedictione Episcopali, cum verbis, ſit nomen Domini benedictum, cum illa ſit potius Ordinis, quam iniurisdictionis, tum quia ſi conceditur Episcopopo celebrare in Eccleſia aliena à iure, abſque licentia Ordinarij, ita concedi etiam debet benedictio Episcopalis, tanquam acceſſorium, & conſequens ad illam celebrationem, per cap. cui licet. & ibi gloſ. de regul. iuris in 6. ita reſoluit praxiſ nou. Episcop. par. 1. cap. 2. numer. 3. verſ. benedicit, & fuiſſe conſuſum Neapoli in quodam Collegio habito circa hoc coram aliquibus RR. Prælatiſ allat. *Aloſ. Ricci. in praxi aſura reſol. 203. numer. 5.*

65 Vnde nullam pœnam cenſeo incurere Episcopum, qui tranſiens per alienam diœceſim rogatus à perſonis deuotis illas benedicit ſine ſolemnitate, abſque animo exercendi iuriſdictionem, vt poſt *Ancharan. & Soar. atteſtantur Marc. Anton. Genueſ. in man. Paſtorum cap. 63. numer. 4.*

66 Preſbyter autem, nec quidem ſimplicem benedictionem Episcopopo præſente ſine ipſius conſenſu dare poteſt, cap. cum ad celebrandis, iuncta gloſ. de conſecration. diſtinct. 1. gloſ. verbo ſolemnitatem, in addit. cap. Abbat. de priuileg. lib. 6.

67 Abbas habens iuriſdictionem quaſi Episcopalem poteſt ſolemne benedictionem populo impertiri in Eccleſiis ad ipſum pleno iure pertinentibus poſt Miſſarum Sacrificia perfeſta, & abſoluta, poſt Veſpertinas preces, aut Matutinas decantatas, non autem alibi, publice, aut per vias, aut Ciuitates, aut Villas, niſi ex priuilegio ſpeciale hanc poteſtatem ſit conſequutus, ita in cap. Abbat. de priu. in 6. *Fr. Emman. queſt. reg. tom. 1. queſt. 18. art. 1. Azor. diſt. lib. 12. cap. 20. queſt. 7. prax. nou. episcop. diſt. cap. 2. in fin.*

S V M M A R I V M

- 1 Reſeruntur Doctores, qui agunt de caſibus in quib. Eccleſia polluitur.
- 2 Homicidium voluntarium, & iniurioſum intra Eccleſiam patratum eam polluit.
- 3 Inuoluntarium homicidium contingens præter opinionem, & caſu fortuito non polluit Eccleſiam.
- 4 Furor captus non conſentis ex defectu voluntatis, nec pœnam meretur.
- 5 Ebrius ſi homicidium patrauerit intra Eccleſiam, quia non multum diſtat à furioſo, illam non polluit.
- 6 Si quis ſciens, ſe ebrietatis tempore, & vini furore captum ſolitus eſſe hominem occidere, ſi occidat, non erit immunis à pœna.
- 7 Ebrius occidendo tunc Eccleſiam non polluit, quando vere ebrius eſt, & ebrietatis furore extra ſe poſitus.
- 8 Ebrietas nunquam præſumitur, niſi probetur per indicia, & coniecturas apparentes.
- 9 De ebrietate, & quibus pœnis ebrj ſint plectendi, vide apud Doctores citatos.
- 10 Ebrietas damnable, & graue vitium.
- 11 Solitus inebriari ſacris Ordinibus inſigniri non poteſt.
- 12 Clericis ne ad potus æquales bibant prohibetur.
- 13 Dormiens interſomniando ſi intra Eccleſiam aliquem occidat, quia furioſo æquiparatur, Eccleſiam non polluit, & à pœna homicidij excuſatur.
- 14 Intelligitur text. in l. ſi feruus, §. ſi fornicarius ff. ad l. Aquilam.
- 15 Eccleſia an polluta cenſeri debeat per homicidium ca-

suale voluit in sua causa, quia aliquis dabit operam rei illicitae? disputatur.

- 16 Ex homicidio secuto ex defensione proximi seruato moderamine inculpatae tutelae Ecclesia non polluitur.
- 17 Homicidium ad defensionem commissum seruato in eo moderamine inculpatae tutelae, inculpabile est.
- 18 Moderamen inculpatae tutelae versatur circa modum, tempus, & causam.
- 19 Occidens non seruato moderamine inculpatae tutelae extraordinaria pena propter excessum, iudicis arbitrio punitur.
- 20 Ecclesia in rei veritate non sedatur, nec polluitur.
- 21 Ecclesia quare polluta dicatur.
- 22 Ecclesia nomine in hoc proposito intelligitur illa, quae consecrata est, vel specialiter benedicta.
- 23 Ecclesia non polluitur ex vulnere lethali extra illam accepto, quamuis intra illam mors contingat, scilicet e contrario.
- 24 Ecclesia non polluitur ex eo, quod intra illam vulnus infigitur, si sanguis extra effundatur propter recessum reperiendum.
- 25 Index rerum suspendens intra Ecclesiam, eam polluit.
- 26 Occidens ab Ecclesia hominem extra illam existentem, eam non polluit, scilicet e conuerso.
- 27 Immunitate Ecclesiastica non gaudet, qui existens in loco sacro alium extra illum existentem percussit.
- 28 Ratio differentiae assignatur.
- 29 Ex martyrio alicuius sancti in Ecclesia commisso, illa polluitur quatenus iniustum consideratur, & iniuriosum ipsum homicidium ex parte occidentis.
- 30 Ecclesia polluitur propter voluntariam, & iniuriolosam sanguinis effusionem intra eandem contigentem.
- 31 Sanguis huiusmodi debet esse hominis vini.
- 32 Sanguis si effundatur e cadauere coram occisore, contra quem alia adsunt indicia, praesumptio est vehementis.
- 33 Mirabile quoddam narratur cuiusdam cadaueris occisorem ostendentis.
- 34 Sanguinis effusio, propter quam Ecclesia polluitur, non debet esse modica, sed copiosa.
- 35 Statutum loquens de vulnere cum sanguinis effusione, non habet locum in vulnere, ex quo modicum sanguinis effunditur.
- 36 Ex percussione leui, licet sanguis copiose effundatur, Ecclesia non polluitur.
- 37 Sanguinis effusio propter quam Ecclesia polluitur debet esse publica.
- 38 Occultum, publicum multis modis dicitur.
- 39 Occultum in praesenti materia, quod dicatur.
- 40 Publicitas pollutionis, Ecclesiam non polluit, sed potius pollutam ostendit.
- 41 Sacerdos sciens ex sacramentali Confessione Ecclesiam pollutam, in ea celebrari potest.
- 42 Ecclesia polluitur propter voluntariam humani seminis effusionem intra illam contigentem, siue sit hominis, siue mulieris, heretici, aut infidelis, siue etiam per molitiam, aut sodomiam.
- 43 Effusio seminis in somnis non sufficit, ut Ecclesia polluitur.
- 44 Effusio seminis Ecclesiam polluit, si intra eandem contingat, licet non cadat in ipsa Ecclesia materiali.
- 45 Ecclesia non polluitur, si sanguis, aut seminis effusio accedat supra tectum, vel infra Ecclesias in aliqua caeuerna, vel in aliqua camera, aut cella, vel in Choro, Sacristia, aut turri cymbalorum.

46 Coitus coniugalis Ecclesiam polluit, controuertitur.

47 Contraria opinio recipitur.

48 Virgae distinctionis fiedere componitur.

49 Seminis effusio requiritur, ut contingat in sufficienti quantitate.

50 Per occultam, & peccaminosam seminis effusionem, an Ecclesia a parte rei polluitur.

51 Ecclesia non polluitur, quando actus luxuriosus fit, si tamen actualis effusio extra illam contingat.

52 Ecclesia polluitur, si intra illam sepultus fuerit fidelis excommunicatus nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percussor.

53 Procedit etiam, quando infidelis, vel haereticus sepelitur, vel eorum infantes.

54 Celebrans in Ecclesia violata nisi urgente necessitate id faciat de licentia Episcopi mortaliter peccat, irregularis tamen, aut suspensus non fit.

55 Ecclesia consecrata reconciliari non potest nisi per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia.

56 Licentia reconciliandi Ecclesias consecratas non potest ab Episcopo delegari simplici sacerdoti, etiam si in contrarium sit consuetudo.

57 Ecclesia non consecrata, sed tantum benedicta reconciliari potest, per quemcumque simplicem sacerdotem per solam aqua benedicta asperersionem.

58 Aqua benedicta quam vim, & effectum habeat.

59 Quam antiqua sit eius institutio in Ecclesia contra mala spiritualia, Demonesque ostenditur.

60 Aqua benedicta remittit peccata venialia, liberat a morbis, & conservat sanitatem corporalem.

61 Vbi reconciliatio haberi non potest per Episcopum, quia longe abest, & venire non potest an idem Episcopus ex iusta causa concedere possit, ut in Ecclesia polluta ante reconciliationem celebretur.

62 Quid tamen in hoc securius sit seruandum ostenditur.

63 Sacerdos si contingat post inceptam Missam Ecclesiam violari, debet Missam prosequi si captam habeat consecrationem, alias secus.

64 Praelati Regulares bene possunt conciliare Ecclesias quacumque ex causa violatas, & pollutas aqua per ipsos benedicta, si Episcopus, qui illam benedicat distet ultra duas dies.

65 Diata qualibet continet viginti millaria.

EPISCOPVS POLLVTAS

Ecclesias, quando reconciliare
debeat?

ALLEGATIO XXVIII.

R reconciliatio, quae est diuersa à consecratione, de qua Allegat. antecedenti actum fuit, adhibetur per Episcopum in casibus pollutionis Ecclesiae, de quibus ultra glossa & Doctores in cap. proposuisti, de consecratione, Ecclesia, & in cap. uni. eodem titulo. libr. sext. tractant D. Thom. 3. par. questione 83. articulo. 3. vbi communiter Theologi, praefertim Soar. disputation. 81. section. 4. disputant iidem Theologi in 4. distincti. 13. vbi Sor. questione secunda articulo. 3. & ceteri sequaces, Syluest. verbo consecratio, questione quinta. Armilla eodem verbo, numero 4. cum sequentibus. Nauarr. in manual cap. 27. numer. 231.

Jacob. de Graſſ. in autis deſiſionib. par. 1. libr. 2. cap. 48. numer. 1. cum ſequentib. Fr. Emmanuel in ſumm. tom. 1. cap. 123. Henric. in ſumm. libr. 9. de Miſſa, cap. 27. §. 6. Tolet. in ſumm. libr. quinto cap. 8. Azor. in ſumm. moral. par. ſecunda libr. 9. cap. 5. Sair. de cenſur. libr. 5. cap. 16. Aſula eodem tractat. par. quinta diſputat. 7. Cened. par. tertia. Collect. 11. Miranda in manuali Prelatorum tom. 2. queſtion. 39. art. 5. Pſolin. de poteſtat. Episcop. cap. 29. Gambarupta de caſibus reſeruat. cap. 15. caſu 6. fol. 201. cum ſequentib. Mari. Alter. de cenſuris tom. 2. diſputat. 3. de interdicto cap. 1. cum ſequentibus.

2 Prima cauſa, propter quam Eccleſia polluitur, & reconciliatione indiget, eſt, quoties homicidium voluntarium, & iniurioſum intra iplam Eccleſiam ab aliquo patrat, prout habetur in diſt. cap. propoſuiſti, & in cap. ſi mortuum de conſecratione diſtinction. 1. Vel quoties languinis effuſione ſecundatur, ut probant tex. in cap. eccleſia de conſecratione diſtinct. 1. & in cap. inuicem de priuilegiis & in cap. 1. de conſecratione. Eccleſia, tenent Henric. diſt. cap. 27. §. 5. Tolet. cap. 8. à numer. 12. Sair. in clauſura libr. tertio cap. 8. numer. 8. Pſolin. diſt. cap. 29. §. 1. Mari. Alter. diſt. cap. 1. verſ. ſex autem modis, Miranda diſt. art. 5. conſecl. 1. verſ. 1. & ceteri ſupracitati.

3 Dixi voluntarium, quia alias ſi inuoluntarium ſit homicidium, vel inuoluntarium effuſio, nempe caſu contingens, veluti ſi cadente lapide, vel alio caſu fortuito alicui exiſtenti intra Eccleſiam mors contingat, vel ab aliquo, qui non ſit compos mentis quis exiſtens intra Eccleſiam interficiatur, minime per hoc Eccleſia polluta dicenda erit, cum illi nulla iniuria inefratur, & ita reſoluunt Nauarr. & Henr. diſt. locis Gambarupta diſt. caſu 6. numer. 9. Mari. Alter. ubi proxime Pſolin. diſt. cap. 29. §. 1. verſ. locum non habet, Sair. de cenſur. libr. 5. cap. 16. numer. 4. Farinat. in praxi criminali. tit. de homicidio, queſt. 125. numer. 22.

4 Nam qui furore captus, & tempore eiſdem malum gerit palam eſt non conſentire ex defectu voluntatis, & inde eſt, quod nullam poenam mereatur, l. illud, ff. de iniurijs cap. illum, 15. queſt. 1. l. ſed eſt, §. 2. ff. ad l. Aquiliam, l. penultim. §. ultim. ff. ad legem Pomp. de parricidio, cum alijs citatis per Menoch. de arbitrar. caſ. 325. Petr. Caball. in tractat. de omni genere homicidij numer. 179. cum ſequentib. Molin. de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 38.

5 Ex eadem ratione id ipſum dicendum videtur in homicidio patrato intra Eccleſiam ab illo, qui tunc temporis ebrius erat, nam ebrius non multum diſtat à furioſo, ubi enim ebrietas, ibi & furor eſt, cap. venter, 35. diſtinction. cui reſolutioni non obſtant varia iura poenam irrogantia patrantibus delictum ebrietatis tempore, ut habetur in l. reſpiciendum, §. delinquent verſ. impetum ff. de poenis, & in cap. inebriauerunt, 11. queſt. 1. & in cap. à crapula de vita, & honeſtate Clericorum, procedunt enim prædicta iura non quia tempore ebrietatis commiſſum delictum voluntarium dici poſſit, nec ob culpam ex ipſo delicto prouenientem, ſed potius ob delictum ebrietatis, ex quo malum fuit ſecutum, præſertim ſi quis inebriari contingat ſciens ſe ebrietatis tempore, & vini furore captum ſolitus eſſe hominem occidere, quo caſu non erit immunis à culpa, & poena homicidij, vel alterius mali tempore ebrietatis patrati, ſaltem extraordinarie, ut per Conarru. in Clement. ſi furioſus par. tertia in initio numer. 31. Gomez tom. 3. de delictis cap. 1. numer. 73. Piriquel. de po-

nis temperandis caſu 6. num. 9. cum ſequentibus.

7 Procedit inſuper, & declaranda eſt huiusmodi reſolutio, ut habeat locum in illo tantum, qui verè ebrius eſt, & ebrietatis furore extra ſe poſitus, ſciliçet verò in alio, qui, vel non ita ſit ebrius, vel talem ſe fingat ad homicidium, vel aliud malum patrandum, tunc enim homicidium erit proprie voluntarium dicendum, ex conſequenti per illud intra Eccleſiam commiſſum eadem Eccleſia polluta dicenda erit, ex traditis per Bald. in repet. l. prima col. penult. verſ. extra queritur C. unde vi, & l. data opera, Cod. qui accuſare non poſſunt, & Rip. in l. ultim. num. 79. Cod. de reuocandis donationibus, & Menoch. de arbitrar. caſu 326. num. 7.

8 Qui omnes concludunt modicam ebrietatem non excuſare, nec minuire delictum, & ideo prudentis iudicis arbitrio hoc erit examinandum, eo conſiderato, quod ebrietas, cum ſit delictum, & magnum arguit defectum, nunquam præſumitur niſi probetur per indicia, & cõiecturas apparentes, argumento text. in l. mentis, ff. pro ſocio, & in regul. eſtote de regulis Iuris, in antiquis, iunctis traditis per Maſcard. de probat. concluſion. 578.

9 De ebrietate, & quibus poenis ebrij ſunt plectendi, & omnia in materia delictata vide apud Doctores per tex. ibi in l. omne delictum, §. per vinum, ff. de e militari, Gregor. Lopez. §. verbo embriagatiſe, tit. 8. par. 7. Gomez diſt. cap. 1. numer. 73. Menoch. diſt. caſ. 326. & caſ. 377. à numer. 3. Perezzius. 8. in rubr. libr. 8. ordinament. pag. 203. cum ſequentib. & l. 1. in fine, in addition. illo tit. & lib. pag. 208. Azor. l. 1. numer. 32. tit. 13. libr. quarto noua recopil. Boblacomb. tom. 2. commun. opinion. libr. 9. tit. 13. numer. 79. pag. 495. & Chirchou. tit. 30. numer. 100. pag. 547. Salzed. ad Bernard. in practica. cap. 77. verbo ebrij, Paulus Comuel. reſponſor. moral. libr. quinto, queſtione quinta, & ſext. Pined. in vna Dias 10am. Baptiſta libr. tertio, artic. 2. cap. 1. pag. 142. Molin. diſt. tractat. 3. diſputat. 38. à numer. quinto. Petr. de Caball. diſt. tractat. numer. 187.

10 Ebrietas danabile, & graue vitium, ex quo multa mala gignuntur, autem enim memoriam, diſſipat ſenſum, confundit intellectum, balbutit linguam, corrumpit ſanguinem, membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam, enervat corpus, ſecreta pandit, libidinem prouocat, & rixas excitat, prout referunt Menoch. de arbitrar. caſ. 404. à numer. 1. Fr. Emman. queſt. regular. tom. 2. queſtione 36. artic. 1. Farinat. fragmentor. criminal. par. ſeptima, litera C. numer. 253. Leſſ. de iuſticia libr. quarta cap. 3. dub. 3. num. 13. cum ſequentib. Aldret. de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 15. à num. 39.

11 Hinc ſolitus inebriari ſacris Ordinibus inſigniti non poteſt, ut reſoluit Farinat. diſt. litera C. numer. 252. ubi allegat Rebuff. in praxi beneficii par. ſecunda, tit. de Clericis ad ſacros Ordines male promotis, gloſ. 4. numer. 8. Salzed. diſt. cap. 77. litera A. verſ. unde conſuetum, Cened. ad decretum collect. 33. num. 4.

12 Imò ipſis Clericis prohibetur, ne ad potus æquales bibant, quod Galli vocant, brindar, ut probat tex. ſic intelligendus, in diſt. cap. à crapula, & tenent Rebuff. ad l. 43. de verbor. ſignification. pag. 234. Leſſ. diſt. cap. 3. dub. 4. numer. 31. cum ſeqq. Camill. Borell. in ſumm. omnium dec. tit. 11. num. 31.

13 Similiter ex eadem ratione prædicta reſolutio quatenus habet ex homicidio voluntario intra Eccleſiam patrato ipſam pollui, limitatur, ut non procedat in homicidio patrato intra Eccleſiam ab

aliquo dormiente inter somnando, quia similiter inuoluntarium dicendum est, & tanquam à furioso commissum, cui equiparatur dormiens l. 1. §. adipsi sumus, ff. de acquirenda possessione, clement. si furiosus de homicidio, cap. merito, & cap. sane 15. quest. prima, cap. maiores, §. sed adhuc, & §. item queritur, de Baptismo, & ideo excusatur à pœna homicidij, ut per Romanum, Alexandrum, Aretin. & Iafon. in dict. §. adipsi sumus, obseruant Conarr. in dict. Clement. si furiosus, par. tertia in initio, numer. 6. Gomez, dict. cap. 1. numer. 74. Tiraq. de penis temperandis caus. 5. Menoch. de arbitrar. cas. 327. Molin. dict. tractat. 3. disput. 38. à num. 10.

14. Nec obstat huic resolutioni text. in l. si seruus, §. si fornarius, ff. ad l. Aquilam, ubi si seruus coloni propè fornacem, vel locum, ubi erat ignis, obdormisset, & domus, vel res combusta sit, tenetur ad damnum, quia videbitur esse in culpa: ibi enim non punitur delictum incendiij, quasi commissum fuerit à dormiente, quo tempore erat dormiens, sed potius à vigilante, & ita ratione culpæ præcedentis, & negligentia, quam commisit antequam dormiret: dum ignem reliquit accensum, quo domus combusta fuit, & damnum sequutum, argumento regulæ, qui causam damni dat, de qua in cap. ultim. de iniurijs.

15. Ex quibus inferri potest resolutio cuiusdam dubij, an scilicet per homicidium casuale atamen volutum in sua causa, quia aliquis dabat operam rei illicitæ, ex quo ideo irregularitas incurritur censetur Ecclesia sit polluta, veluti si Clericus, aut Monachus intra Ecclesiam pietatis causa tumorem ferro aperuit, ex quo fuit mors sequuta, prout in terminis cap. tu nos de homicid. in princip. vel si Magister correctionis causa intra Ecclesiam discipulum percussit, & in eo modum excedat, ex quo mors sequatur, ut in termin. cap. presbyterum eodem tit. de homicid. iuncta l. præceptoris, ff. eodem tit. Et sanè videtur dicendum, quod per tale homicidium polluta Ecclesia sit censenda, & per consequens reconcilianda, cum non sit merè casuale, nec inculpabile, sed potius volutum, si non in se, saltem in causa, ut per D. Thom. 2. 2. questione 64. artic. 8. Constat hoc etiam à similitudine rationis, nam quod per tale homicidium quis efficiatur irregularis, ut habetur in prædictis, & aliis iuribus, hoc importat, ut talis Clericus, ex tali homicidio pollutus censetur, & per consequens minime aptus ad Missæ Sacrificium, & cætera diuina ministeria peragenda: sicut ergo, idem Clericus, qui spirituale templum dicitur, homicidium committens in prædicta specie pollutus dicitur, sic etiam templum materiale, in quo idem patratum homicidium, pollutum dici debet, ne similiter in ipso ante reconciliationem Missa celebrètur, & cætera diuina peragantur, nam homo templum spirituale, & per consequens quandoque pollui dicitur, ad quod est tex. optimus in cap. in eo, 32. quest. 4. cap. non solum 32. quest. 7. ex quibus omnibus bene constat prædicta resolutio, nempe per homicidium casuale patratum intra Ecclesiam, attamen ex illicito opere secutum, & pollutam eandem Ecclesiam esse censendam, id quod videtur esse de mente Nauarr. dict. capit. vigesimo septimo, numer. 251. quatenus idem affirmat dicendum in homicidio secuto ex ludu illicito habito intra Ecclesiam.

16. Ex dictis etiam bene inferitur minime pollutam esse censendam Ecclesiam ex homicidio intra cau-

dem contingente, secuto tamen ex defensione proximi, dum scilicet quis se defendendo seruato, ut aiunt, moderamine inculpatae tutelæ alium occidit, de quo est gloss. communiter recepta in cap. unico, de consecratione Ecclesie libr. sexto. quod triplici ratione confirmatur. Prima, quia tale homicidium non dicitur voluntarium, qui enim se defendit cum prædicto moderamine non intendit primo, & principaliter occasionem proximi iniuriæ, sed potius suam naturalem defensionem, unde homicidium per accidens contingit, & tanquam medium necessarium, & ordinatum ad ipsam defensionem; Secunda, quia tale homicidium iniuriosum dici nequit, qui enim se defendendo seruato prædicto moderamine alium occidit, uti iure suo, argumento tex. in l. vi. vii. vii. ff. de iustitia, & iure, ubi Bar. Paul. & ceteri scribentes Diuus Thomas secunda secunde, questione 64. artic. 7. sot. libr. quinto de iustitia, questione prima, artic. 8. habetur etiam in cap. significasti il 2. de homicidio, & in cap. dilecti de sentent. excomm. & in l. 1. §. cum arietes, ff. si quadrup. pauperem fec. dic. & ideo dicendus est taliter se defendens, quod nemini facit iniuriam, argum. tex. in l. Proculus, ff. de damno infecto, & in cap. Cum Ecclesia 31. de elect. & in alijs citatis à Mascard. de probationib. conclus. 1051. numer. 31. surd. consil. 374. numer. decimo septimo. Flamin. de resignation. to. 2. libr. decimo tertio, questione prima, numero 164. Tertia, & vltima ratio est, quæ deducitur ex similitudine proxime adducta; nam sicut Sacerdos, qui templum spirituale dicitur minime polluitur ex tali homicidio, quia non efficitur irregularis, prout habetur in d. Clem. si furiosus, sic similiter Ecclesia, & ita materiale templum non debet ex eodem homicidio polluta censeri, sicut enim irregularitas ex homicidio contracta (excepta illa, quæ ratione indecentiæ incurritur de qua in cap. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi cum similibus) necessario peccaminosum homicidium supponit, per quod homo, & ita spirituale templum polluitur, sic etiam, & à fortiori hoc ipsum quoad pollutionem templi materialis requiritur, nam reconciliatio eiusdem necessario peccatum supponit, iuxta illud Propheta polluerunt templum sanctum tuum: cuius peccati reliquias, & inimici fantasmæ, Ecclesiasticus minister per aquæ benedictæ asperersionem exorcismos, & deprecationes conatur exterminare, de quo habetur in dict. cap. proposuisti, & in cap. penultim. & ultim. de consecratione Ecclesie, & in dict. cap. si motum, & in cap. ecclesijs de consecrat. distinct. 1.

17. Diximus seruato moderamine, & quia tunc demum homicidium ad defensionem commissum impunibile est, quando scilicet fuerit in eo seruatum moderamen inculpatae tutelæ, alias secus, clar. in §. homicidium numer. vigesimo septimo, vers. scias tamen, Mascard. de probat. conclus. 1126. numero 29. Iacob. Auer. de homicidio necessario par. 1. numer. 382. cum seqq.

18. Circa modum, tempus, & causam consistit inculpatae tutelæ moderamen, Chiribon. tom. 2. commun. opinion. libr. 9. tit. 10. numer. decimo tertio vers. sed primo. Saur. de censur. libr. sext. capit. decimo septima à numer. septimo. Farina. in praxi crimin. par. quinta, questione 125. numer. 349. cum sequentib. Christoph. de Paz. in scholijs ad il stili, l. 58. numer. quinto. Rebell. de obligation. iustitia, par. prima libr. tertio, questione duodecima n. 7. Azor. institution. moral. par. 3. libr. 23.

cap. primo, quaſtione ſecunda. Bernard. Grauius ad praſt. Camera Imperialis libro ſecundo conſul. 110. conſid. 1. & numer. 9 Petr. de Galba de omni genere homicidij numero 94.

19 Et igitur ſi is, qui ſe defendit modum deſenſionis excedat, iam tunc voluntarium, & iniurioſum erit homicidium dicendum, & per conſequens propter illud neceſſario Eccleſia reconcilianda, vt tenent, & declarant communiter Doctores, quamuis taliter homicida non ſit etiam tunc poena ordinaria puniendus, ſed extraordinaria propter exceſſum Iudicis arbitrio imponenda, vt per Duen. regul. 192. ampliat. 5. Hipp. conſil. 137. numer. 21. cum ſequentib. & ſingulari 110. in cap. occidens aggreſſorem, Baiard. ad Clarum, §. homicid. num. 90. Menech. de arbitrarjjs caſu 277. Maſcard. conſul. 1126. numer. 49. Ferriac. dict. quaſt. 125. numer. 393. Vnus tamen mihi reſtat ſerupulus, quod etiam ſi verum ſit, quod homicidium ſequutum in deſenſionem propriam ſeruato moderamine inculpatae tutelae, nec ſit culpabile, nec voluntarium, & per conſequens propter illud Eccleſia vbi ſit reconcilianda non ſit, tamen hoc procedit ex parte aggreſſi, ſi tamen aggreſſor mortuus percuteretur prius aggreſſum, libenter tenerem ex huiusmodi percuffione, ſi ſufficiens ſit, Eccleſiam pollui, cum re vera voluntaria, & iniurioſa ſit.

20 Requiritur ex modo dictis, quod homicidium intra Eccleſiam contingat, quia alias ſi extra eandem eueniat non erit per hoc polluta dicenda: Sed an dicatur polluta Eccleſia ex homicidio, vel ſanguinis iniurioſa effuſione facta in gradibus Eccleſiae, vel ante ianuam, vel in ianua ipla, controuerſum eſt: non cenſeri pollutam dicit Graff. dict. libro ſecundo cap. 48. numero vndecimo. Sed Gambarupta dict. caſu 6. numero 5. cum Gemin. in cap. vni. de conſecrat. Eccleſ. lib. 6. ſic diſtinguit, aut iſta ſanguinis effuſio facta ſit extra clauſuram portae, & non eſt polluta; aut facta eſt intra clauſuram oſtij verſus Eccleſiam, & hoc caſu eſt polluta. Illa autem in rei veritate non ſordatur, aut polluitur, cum enim ſancta ſit coinguinari non poceſt cap. vſtra de cohabitacione Clericorum, cum ſimilibus citatis à Gambarupta dict. caſu 6. numero primo, ſed tanquam polluta reconciliatur propter ſcandalum, & ad fidelium exemplum, & terrorem, vt ſcilicet videntes Eccleſiam, quae in nullo peccauit propter alterius culpam lauari, & purificari, reminiscantur, quantum de proprijs peccatis, eorumque expiatione ſit laborandum, ita Durandus in rationali diuinorum lib. primo cap. 24. num. 10.

21 Sed Pater Soar. dict. ſect. 4. verſ. 3. violatur, exiſtimat rationem quare Eccleſia polluitur, non conſiſtere in eo, quod prohibeatur in illa fieri percuffionem illicitam, & ſacrilegam, ſed potius ex eo, quia actio turpis eſt, & ſacrilega, velut in poenam, & facti deteſtationem ab Eccleſia ſtatutum eſſe, vt polluta cenſeatur Eccleſia, & diuina ibi non celebrentur donec reconcilietur. Verum, quod deformitas, & ſpecialis ratio malitiae hoc caſu non proueniat, ex eo quod rationes illae turpes ſint, & illicitae, ſed ex eo, quia lex canonica ſpecialiter conſtituit, vt certis caſibus Eccleſia polluatut voluerunt ſolu. de benef. par. 1. quaſt. 5. num. 102. Azor. dict. cap. 5. quaſt. 3. verſ. ſi roges, Valent. & Viſy. quos refert & ſequitur ſanch. de matrim. lib. 9. diſput. 15. à numero 4. ex eo probantes, quia etiam furtum illicitum eſt, & lege diuina naturali prohibitum, &

tamen etiamſi in Eccleſia fiat, Eccleſiam non polluit: ſicut nec hæreſis, quae longe deteſtabilior eſt. Cui fundamento poſtea ſatisfacere intendens Soar. tom. 1. de religione tract. de reuerentia debita locis ſacris lib. 3. cap. 2. à numero 6. cum ſeqq. aduertit ſe non negaſſe hoc quod eſt Eccleſiam pollui per ſanguinis effuſionem ex legis humanae conſtit. prouenire, ſed docere actionem non eſſe ſacrilegam, ex eo quod Eccleſiam polluit, ſed potius ideo ſtatutum eſſe, vt Eccleſia polluatut, quia actiones illae illicitae ſunt, & ſacrilegae, & per eas iniuria inferitur loco ſacro. Sed quicquid ſit opinioni ſanch. magis adhaereo.

22 Eccleſia autem nomine in hoc propoſito intelligitur illa, quae conſecrata eſt, vel ſpecialiter benedicta, vt ibi diuina ſiant officia, & fuerint celebrata, veluti in priuatis Oratorijs, atque ita deducitur ex tex. in cap. vlti. de conſecrat. eccleſ. vbi notauit gloſ. verbo non conſecrata, & poſt Nauar. & alios Henr. lib. 9. cap. 27. §. 5. in princip. poſt Graff. Pr. Emman. & alios ſanch. dict. diſput. 15. nu. 24. Sar. dict. cap. 16. num. 9. Auil. dict. diſput. 7. dub. 2. conel. 1. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 24. Nec obſtat tex. in cap. penult. de immunitate Eccleſiarum, iuncta gloſ. verbo adiungitur, dum probat ſufficere, vt Eccleſia gaudeat immunitate, quod ibi diuina celebrata ſunt licet conſecrata, aut benedicta non fuerint, cuius ſenſum non percepit Henr. dict. §. 5. litera H. dum contrarium ex eodem colligit, nam melius ſanch. & Auil. diuerſam eſſe rationem aduertunt quoad immunitatem, eius enim reſpectu latior eſt loci ſacri interpretatio, quoad violationem vero ſtrictius accipitur, vt ijdem optime probant.

23 Ex quo ſit, quod ſi extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eandem minime per hoc ſit polluta cenſenda, quia tunc non homicidium, ſed ſola mors in Eccleſia contingit, cum tamen e conuerſo ſi quis intra vulnus lethale recipiat, & poſtea extra moriatur, polluta haberi debeat ex ſententia gl. communiter receptae in dict. cap. vni. quam ſequuntur ibi omnes, & poſt illos Nauar. Iac. de Graff. Pr. Emman. & Henr. dict. locis, atque etiam Regol. dict. §. 1. verſ. 3. non polluitur, Azor. dict. cap. 5. quaſt. 1. verſ. ſi quaeratur, Gambar. dict. caſu 6. num. 8. quidquid Pater Soar. dict. ſect. 4. ſtatim in princip. in hoc vltimo caſu contrarium cenſeat, dum enim ibi tenet, & merito non eſſe pollutam ex lethali percuffione intra eandem citra ſanguinis effuſionem contingente, donec homicidium ſequatur, & conſumetur per mortem percuffi: inſimul dicit, & eſſe quoque neceſſarium, quod intra eandem Eccleſiam mors ſequatur, quia tunc, & non aliter dicitur verè, & propriè fieri homicidium in Eccleſia, cuius tamen contrarium tenet gl. communiter recepta in d. cap. vni. & eſt de mente Doctorum omnium citatis locis: dicitur enim verè homicidium commiſſum in Eccleſia, vbi intra eandem vulnus lethale, ſeu lethalis percuffio contingit, à qua ipſum homicidium denominatur, non verò à morte poſtea ſubſequenti, licet per eandem, & non aliter conſtet fuiſſe homicidium patiatum intra Eccleſiam: ſicut ex eadem ratione idem quoque dicendum videtur, vbi vulnus intra Eccleſiam infligitur, ex quo datur ſanguinis effuſio, licet ſanguis ipſe non cadat intra Eccleſiam, quia vulneratus, vel ſtatim ab ipla receſſit ante effuſionem, vel in vaſe aliquo ſanguinem colligit: licet e conuerſo contrarium dicendum ſit, nempe vbi quis extra Eccleſiam vulnus recipit, & poſtea, quia ad eam fugit intra eandem

eandem sanguis effunditur, per hoc minime remanet polluta, prout tenet saepe citata *glos. in dict. cap. vnic.*

24 Huiusmodi tamen ultima resolutio iudicio meo maiori indiget censura si aduertamus, quod iura omnia de hoc loquentia ad sanguinis effusionem intra Ecclesiam contingentem potius quam ad vulnus intra eandem inflictum se referunt, ut patet ex *dict. cap. vnic. ibi*, si Ecclesiam pollui sanguinis, aut seminis effusione contingat, & in *cap. vltim. eod. tit. ibi*, si Ecclesia non consecrata cuiusque semine fuerit, aut sanguinis effusione polluta, & in *dict. cap. tuarum*, de priuilegiis ibi, Ecclesiam sanguinis effusione foedasset, & in *dict. cap. Ecclesius*, de consecr. *dist. mcl. i. ibi*, aut sanguinis effusione, aut cuiusque semine polluta fuerint: unde si sermo sit de pollutione Ecclesiae non ratione homicidij, sed potius effusionis sanguinis dicendum videtur, quod licet per vulnus intra Ecclesiam inflictum Ecclesia ipsa polluitur, quoties sanguis intra ipsam funditur quamuis non cadat in templo ipso materiali, dum in vase aliquo recipitur, idque ex eo, quia verum est dicere intra Ecclesiam dari sanguinis effusionem, contrarium tamen dicendum sit ex eo, quod licet vulnus intra infligatur, sanguis tamen extra Ecclesiam effunditur propter recessum repentinum ab eadem, cum hoc casu non verificentur verba praedictorum iurum. Quemadmodum etiam non erit polluta censenda propter sanguinis effusionem in ipsa factam ex vulnere extra contingente, requiritur enim, quod ipsa sanguinis effusio contingens intra Ecclesiam sit eidem iniuriosa, id quod minime verificatur in hoc casu in quo non data opera, sed potius casu, & per accidens contingit. Unde si quis intra Ecclesiam se ipsum occidat polluetur Ecclesia per tale homicidium, quia licet respectu occisi proprie iniuriosum non sit, est tamen valde peccaminosum, cum nemo sit vitae, & membrorum dominus, ut habetur in *l. liber homo ff. ad l. Aquiliam*, & in *cap. non est nostrum*, 23. q. 5. & ex consequenti iniuriosum propter iniuriam, quae fit loco sacro.

25 Hinc etiam si iudex reum suspenderet intra Ecclesiam per hoc similiter ipsa Ecclesia violata censetur, quia licet huiusmodi homicidium fieri licite possit, & taliter suspensus supplicio dignus fuerit, fit tamen illi iniuria, quia licet supplicio dignus sit, ius tamen habet, ne in tali loco talem vim patiatur, & deinde fit etiam iniuria loco sacro, & ipsi Deo, in cuius honorem Ecclesia specialiter dicata, & consecrata est, secus tamen dicendum, si idem iudex, aut quivis alius super Ecclesia rectum, vel ex parietibus eiusdem hominem suspendat, cum in tali casu non intra, sed extra homicidium contingat, ut optime tenent post Sylvestr. & Nauarr. Mari. Alter. *dict. cap. i. vers. sed quid. soar. dict. scilicet. 4. in princip.*

26 Idem dicendum videtur, ubi quis cum esset intra Ecclesiam, hominem existentem extra iaculo occiderit, cum tunc verum sit dicere, quod homicidium non fuerit intra Ecclesiam patratum, licet intra eandem initium sumpserit, & per consequens non erit per hoc violata censenda; secus è conuerso, ubi quis existens extra Ecclesiam alium existentem intra iaculo percussit, aut vulnerauerit, ita ut sanguis intra eandem effundatur, quia iam tunc verificatur homicidium patratum, sicut, & sanguis effusio contingens, utrumque vero voluntarium, & iniuriosum intra Ecclesiam, prout tenent *Nauarr.*

dict. loco, & Sylvestr. dict. §. i. vers. 4. non polluitur.

27 Non obstat doctrina Abb. in *cap. vltim. de immunitate Ecclesiarum*, quem sequuntur *Angelus in summ. verbo immunitas, quest. 23. Sylvestr. eod. verbo 3. num. 6. in fin. Remig. de immunit. it. Eccles. fallent. 4. Azuad. l. 3. num. 28. ad fin. tit. 2. lib. 1. non recipit. Ceter. pract. lib. 3. q. 1. num. 29. Decian. tract. crimin. to. 1. lib. 6. cap. 28. numer. 6. secundum quam non gaudet immunitate Ecclesiae ille, qui existens in loco sacro alium extra illum existentem percussit, unde similiter videbatur dicendum per tale homicidium Ecclesiam pollutam esse censendam, sumpta ratione deformitatis ab initio, & proxima delicti causa.*

28 Ratio enim differentiae inter utrumque casum in eo est, quod in priori, ut polluta dicatur Ecclesia solum attenditur homicidium, vel sanguinis effusio, si utrumque voluntarium sit, & iniuriosum intra Ecclesiam patratum, id quod proprie verificatur in homine occiso, vel vulnerato existente intra Ecclesiam, non vero quando existit extra, licet occidens sit intra: in posteriori vero casu, nempe quoad priuilegium immunitatis, attenditur spes, animus, & fiducia, qua quis delinquit, ut ab Ecclesia defendatur, & sic euadat poenam criminis condignam, id quod verificatur proprie in illo, qui cum sit intra Ecclesiam occidit alium existentem extra eandem, non vero è conuerso, licet enim in hoc posteriori casu si quis existens extra Ecclesiam occidat existentem intra eandem, & statim ad ipsam confugiat, praesumatur etiam spe veniae fecisse, & ideo iuxta veriorum sententiam immunitate careat, ut per *Couarr. var. lib. 2. cap. 20. num. 15. vers. 27. Gutier. dict. quest. 1. numer. 29. soar. de Paz in pract. tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 3. num. 99. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 1. numero 9.*

29 Non levis est difficultas an si quis pro defensione Fidei homicidium, & ita martyrium intra Ecclesiam patiat, per hoc eadem Ecclesia debeat polluta censeri? In qua Abb. in *dict. cap. proposuisti numer. 2. in fine*, in eo conuenit, ut non sit censenda Ecclesia polluta per rationem ad sanguinem in ea diffusum, quo potius lauatur, & magis sanctificatur Ecclesia, quam polluitur, opt ad hoc *text. in cap. fundamenta vers. isti sunt*, ibi, ipsam glorioso cruore martyrij Christo Domino consecratur, de *elect. lib. sext. & in cap. gloriosa*, ibi, qui viuentes in carne praedictam Ecclesiam suo pretioso sanguine plantauerunt, de *relic. & venerat. sanct. & in cap. quamuis 22. dist. mcl.* Sed pro ratione ad iniquam, & iniuriosam effusionem (sicut etiam in homicidio eiusdem Martyris citra sanguinis effusionem patrato intra Ecclesiam) idem dicendum erit, nempe Ecclesiam pollutam esse, quia licet per mortem illius, qui sanctus est, intra Ecclesiam contingens, quatenus habet rationem martyrij, non polluitur Ecclesia, polluitur tamen quatenus iniustum consideratur ipsum homicidium, & iniuriosum ex parte occidentis: unde citari solet versus. *Actio displicuit, passio grata fuit*, & in hoc sensu intelligenda est *glos. verbo sanguinis in dict. cap. vnic.* & quae reoluunt *549. dict. cap. 16. numer. 14. vers. Item Graffius dict. cap. 48. numero 24.* & ceteri supra citati, & *Sylvestr. dict. §. i. statim in princip. vers. id quod locum habet. Azor. dict. cap. 5. quest. 1. vers. Rursus*, post *S. Anton. & Nauarr. Mari. Alter. dict. cap. 1. vers. verum.*

30 Secunda causa ob quam polluitur Ecclesia, & reconciliatione indiget est propter voluntariam, &

injurio sanguinis effuſionem intra Eccleſiam contingentem, vt habetur in *diſt. cap. Eccleſia de conſecrat. diſtinct. 1. & in cap. propoſuiſti, & in cap. vltim. de conſecratione Eccleſie, & in cap. vnice eodem titulo lib. 6. & vltra ordinarios præcitatibus iuribus proſequuntur, Nauarr. *diſt. cap. 27. à numero. 256. Iacob. de Graſſ. diſt. cap. 48. nuper. 22. Tolet. in ſumma. libr. 5. cap. 8. à numero. 12. Henric. diſt. cap. 27. §. 5. Cened. diſt. par. 3. collect. 11. Pſolin. diſt. cap. 29. §. 2. Mar. Alter. diſt. cap. 1. verſ. Secundo, & ceteri ſupra citati, quod tamen vltra ſupra aſſignatas declarationes circa primam homicidij cauſam, quæ legitime etiam ad hanc ſecundam adaptantur, videlicet, quod non ſit intelligenda de cauſali, naturali, aut medicinali effuſione per ſupradicta, ſubſequentibus tamen debet præſens cauſa intelligi declarationibus.**

31 Prima declaratio eſt vt intelligatur quoties humanus ſanguis effunditur, nam ſi fuerit cuiuſuis alterius animalis irrationalis, non eſſet per hoc Eccleſia polluta cenſenda quia licet horrorem pariat, non tamen eſt effuſio iniurioſa, cum animal actiue, nec paſſiue iniuria capax ſit, licet aliquando etiam iubeatur comburi, ne refricetur nefandi facti memoria, vt habetur, & notari ſolet in *cap. mulier ſi acceſſerit 15. quaſt. 1. & ita tenet ac declarat gloſ. verbo ſanguinis in diſt. cap. 1. & poſt Nau. Iedeſm. & Pſuald. notat Sayr. diſt. cap. 16. num. 6. Cened. diſt. collect. 11. in princip. Pſolin. diſt. 2. verſ. excipitur ergo. Neque refert an alienus, vel proprius effundatur ſanguis, ſi enim quis ſuæ mentis compos ex ira, vel deſperatione ſeipſum occidat, vel iniurioſe percutiat cenſebitur Eccleſia violata, & reconciliatione indigebit, vt notant gloſ. verbo ſanguinis in fin. in diſt. cap. 1. & Mar. Alter. diſt. cap. primo, verſ. queritur tertio. diſt. cap. 16. numero. 4. in fin. & confirmatur ex ijs, quæ notant Doctores per tex. ibi in *cap. contingit 36. de ſententia excommunicationis*.*

32 Sicut nec etiam ſi mortuum corpus in Eccleſiam delatum ſanguinem effundat, quia iam verè non dicitur ſanguis humanus, non enim hominis eſt, ſed cadaueris. Multoties accidit, vt cadauer ſanguinem effundat ſi coram eo occiſor ſit, & ita in illum occiſi cruor impetuoſam eiaculationem irruens illum ſic prodiſt, & poteſt eſſe hæc præſumptio vehemens, quod illum occiderit, ſi adſint alia indicia, de quo vide *Leuin. Lenn. de naturæ mixculis, libr. 2. cap. 7. Doct. de ciſ. 166. Fran. Marcum par. prima deciſ. 183. & par. 2. deciſ. 190. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſion. par. quarta collect. 855. poſt medium Hipp. in præſt. §. diligenter numero 181. Gomez. tom. 3. var. cap. 13. numero. 15. Valeriol. medicum libro ſecundo, obſeruat. 9. Per Gregor. ſynagm. iuris libr. 36. cap. 20. numero. 8. Maſcard. de probat. conſul. 867. numero. 24. Cened. ad decretum collect. 65. numero. 3. Farinac. in præxi crimin. libr. 1. titulo. 5. quaſtione 52. numero 154. cum ſeqq. Fr. Hieron. de Tepes in hitoria infantis à iudeis occiſi par. 3. cap. 4. §. Otroſt. fol. 58. verſo Martin. Delr. diſquiſit. magic. libr. 1. cap. 3. quaſt. 4. pag. 12. & libr. 5. ſect. 4. numero. 20. pag. 680. Hortenſ. Canale. de brachio regio par. 3. numero. 104. Emmanuel de Valle de incantationibus, & enſalmis opuſc. 1. ſect. 1. cap. 1. numero 31. Fran. de Pueyo inter deciſ. Joſeph. ſeſſe deciſ. 111. à num. 1.*

33 Vbi numero. 15. mirandum refert accidiſſe anno 1607. in platea Vallis de Broto, vbi cadauer exhumatum omnibus patebat, & poſitus ante eum Io. Franciſcus de Verga vnus ex delinquentibus illico exiuit ſanguis ex vulneribus d. cadaueris, quouſque

d. reus fuit à diſt. occiſi conſpectu eductus. Et ſtatim adductus fuit ad conſpectum d. occiſi Monſerat. de Verga alter accuſatus, qui cum ſe culpatum videret tanto ſcelere caput obſecrare Deum, & Cælum, vt in teſtimonium ſuæ veritatis permitteret miraculum ibi fieri, quo dicto illico cadauer eleuauit brachium dexterum, & digito ſignauit vulnera, ex quibus ſanguis illico exiuit, & continuo eleuando idem brachium eodem digito ſignauit in dictum accuſatum.

34 Secunda declaratio eſt, vt intelligatur prædicta reſolutio non quidem de modica effuſione, veluti ſi gutta ſanguinis etiam iniurioſe intra Eccleſiam ceciderit, ſed potius de notabili, ſeu conſiderabili, hoc enim importat verbum, effuſio, nempe ſanguinis abundantiam, & copioſum fluxum argumento text. in *cap. ſepe 41. diſtinct. & in cap. reuertimini 16. quaſt. 1. notat gloſ. verbo, effuſionem ſanguinis, in cap. cum illorum 32. de ſententia excommunicationis, gloſ. in cauſa poſitione in diſt. cap. 1. verſ. nota. 1. Tirag. in tract. de iudicio in reb. exiguis verſ. 11. pag. 55.*

35 Et ideo ſtatutum loquens de vulnere cum ſanguinis effuſione non habet locum in vulnere ex quo modicum ſanguinis effunditur, vt per Hipp. conſ. 80. numero 26. Mar. Anton. Genuenſ. in præſt. Archiep. Neapolit. cap. 80. numero ſecundo, quo fundamento in noſtris terminis reſoluit Fr. Lud. in ſtructorio conſcientia par. prima cap. 33. verſ. ſed circa ſecundum. Stephan. Coſta in cap. 10 qui 18. numero ſecundo de ſententia excommunicationis libr. 6. Sylueſt. verbo interdictum 4. quaſt. 1. Nauarr. diſt. cap. 27. numero 256. verſ. dixi effunditur, Gambar. diſt. cauſa 6. num. 8. Mar. Alter. diſt. cap. 1. verſ. queritur quinto. Graſſ. diſt. cap. 48. numero. 25. Soar. diſt. ſect. 4. verſ. 2. Pſolin. diſt. §. 2. verſ. 2. excipitur, Sayr. diſt. cap. 16. numero. 5. Hinc optime notantes non indigere Eccleſiam reconciliatione, quando quis in ea percutitur, vel alia iniuria afficitur citra ſanguinis effuſionem, etiamſi carnes conterantur, & oſſa confringantur, quia omnia iura ſupra relata ſanguinis effuſionem requirunt, & ſine lege poenam hanc, ad alios caſus extendere non licet, iuxta regulam text. in *cap. poena de penitentia diſtinct. 1. & tenet Gambar. d. cauſa 7. num. 8. niſi fortè tumorem cauſauerit, aut liuorem ex verberibus, & opus ſit, vt tumor ſeu liuor ferro aperiat, dicetur enim Eccleſia polluta, quia percuſſio iniurioſa fuit, & efficax cauſa effuſionis ſanguinis, quæ deinde ſecuta eſt, vt aduertit poſt præxim episcopalem par. prima verbo pollutio Eccleſiæ, Sayr. diſt. cap. 16. numero 8. Neque exiſtames quamcumque copioſam ſanguinis effuſionem ſufficere, vt Eccleſia polluat, & reconciliatione ne egeat: nam ſi percuſſio leuis fuerit, licet ſanguis copioſe effundatur, non ideo polluta cenſebitur Eccleſia, exemplum frequens eſt quando in rixa puerorum alter alterum percutit, & ex naribus multus effluit ſanguis Nau. in man. cap. 27. numero. 92. Pſuald. in caudel. par. 2. de interd. titulo. de caſibus quibus Eccleſia, &c. numero 59. Graſſ. libro ſecundo cap. 48. numero 25. ſi enim percuſſio lethalis non eſt, quæ ad mortalem culpam ſufficiat, neque ad pollutionem Eccleſiæ ſufficiens cenſeri debet, & ita reſoluit Soar. diſt. ſect. 4. §. 2. violatur in fine. Si tamen ſanguis exiret de nato ex percuſſione violenta inter maiores quatuordecim annorum pollui Eccleſiam reſoluit iudicatumque refert Mar. Anton. var. libr. 1. reſolut. 112. cauſa 6. quem citat Gambar. diſt. cauſa 6. numero. 9.*

37 Tertia declaratio est, vt procedat prædicta resolutio in sanguinis effusione publica, & quæ publicè innotescat non vero in occultis, per quam non debet Ecclesia polluta censeri, sicut nec per occultam feminis effusionem, de qua erit infra statim agendum: ita *glos. verbo pollui in dict. cap. 1. Nauarr. sot. Henric. Grass. Tolet. & alij*, quos refert, & sequitur *Sair. dict. cap. 16. numer. 10. Stephan. Costa in dict. cap. is qui, numer. 5. Soar. dict. sect. 4. ver. 2. dubitari solet, Sanchez dict. disput. 15. numer. 10. probantes imprimis ex auctoritate text. in cap. significasti de adulterijs*, quatenus expendit mulierem publicè fuisse confessam adulterium, quod in Ecclesia commisit. *Soar. vero vbi proxime*, ex mente communi cum iudicio aduertit hoc generaliter intelligendum in quocumque crimine occulto ex ijs, quibus Ecclesia polluitur, per quod in quantum tale est, minimè debet Ecclesia polluta censeri, quiddid frequentius Doctores assument exemplum effusionis feminis, quia illa frequentius occultè fieri solet, idem tenet *Nauarr. dict. cap. 27. numer. 251. in fin. vbi peculiariter aduertit se publicè Salmantica perlegendem in ea fuisse sententiam fieri posse, vt effusio sanguinis, vel feminis, modo occultis, ab hinc octo diebus publica fieri possit, quia scilicet testes coram quibus facta fuit per idem tempus tacuerunt, per quod deuenit in populi notitiam, & illum sequuntur Soar. Aulila, & Sair. numer. 11. citatis locis, indeque receptam esse sententiam contra Alphons. de Castro & proximi Episcopos. quos non citatos sequitur Sair. verbo Ecclesia numer. 19. qui putant Ecclesiam non indigere reconciliatione, si dum effusio erat occulta in eadem Ecclesia semel fuit celebratum, quasi vna celebratione Ecclesia dicatur reconciliata, loquuntur enim contra iura omnia, quæ formam reconciliationis præscribunt in cinere, & aqua benedicta, vt in dict. cap. proposuisti, & in cap. ultim. de consecrat. Eccles.*

38 Occultum, & publicum multis modis dicitur, de quibus per Doctores in cap. vltra, & in cap. ultim. de cohabitatione clericorum, & cap. cum olim 24. de verborum significatione, Menoch. de arbit. cas. 166. Mascard. de probat. conclus. 1107. à numero 13. Gabr. commun. tit. de re iud. spoliatorum conclus. 1. numer. 117. Mench. illustrum cap. 2. numer. 11. & cap. 20. numero vigesimo tertio. Alder. de religiosa disciplina tuenda libro primo cap. 5. §. 2. à numero. 6. Farinac. in praxi crimin. quest. 21. numer. 1.

39 Ad nostrum propositum occultum dicitur non solum per accidens, quod proprie verificatur, vbi nulli testes adsunt, verum etiam in occulto, quod tale dicitur prout distinguitur à publico, hoc est, quod licet posset probari legitime per testes, idest nulla publica fama notatum, cuius exemplum refertur in cap. 2. de apostatis, & in cap. Christiana, ibi, latentia peccata 32. questione quinta, vnde ipsam dicendum erit, si talis actus in præsentia paucorum priuatorum hominum contingat, quia taliter gestus interim dum non publicatur propter ipsorum taciturnitatem occultus dicitur ex *glos. recepta verbo secreta in cap. quis aliquando §. huc ergo secreta de pœnit. distinct. 1. & in cap. de manifesta 2. q. 1. Licet vero fauorem Concilij Constantien. seu Extravagantem Ad euitanda Martin. 1. his terminis applicari posse contendat Fr. Ioann. de Perna, quem refert, & probabile dicit Soar. vbi proxime, meritò tamen contrariam sententiam concludit, & tutiorem attestatur, quia hæc pollutio à censuris, de quibus*

agit Extravagans illa, longè differt, & ideo ad illam extendi non debet sine lege, iuxta vulgarem regulam, *quæ à iure ac regulis iuris in 6. cum similibus igitur consilium faciet Parochus*, si eum primum hoc inceperit fieri publicum, ad Episcopum negotium deferat, qui præhabita inquisitione, & commissione, determinabit an Ecclesia polluta sit habenda, & reconciliatione indigeat, sique interim in ipsa à diuinis officijs abstinendum.

40 Nec sibi suadeat publicitatem pollutionis efficere tantum Ecclesiam pollutam, nam notitia illa, & fama superueniens de nouo, illam non polluit, sed potius pollutam ostendit, & talem iudicat ad diuina officia suspendenda, sicut verè dicitur excommunicatus, qui talis est à parte rei, quamuis dum est occultus non sit vitandus, quia denuntiatio excommunicationis minimè eum excommunicat, sed potius excommunicatum declarat *cap. pastoralis §. verum de appellationibus*, & quod declarat non facit, sed actum denuntiat, sicut in l. sed si queratur ibi, quia per sententiam non debet seruitus constitui, sed quæ est declarari, ff. si seruitus vind. l. hæc res palam §. 1. ibi, nihil enim nunc dat, sed datum significat de testamentis.

41 Vnde merito notant Doctores communiter secundum *Sair. dict. cap. decimo sext. numero decimo*, quod etsi Sacerdos ex sacramentali Confessione sciat in Ecclesia effusionem sanguinis contigisse poterit in eadem celebrare, neque aliqua reconciliatione opus est, quamuis Hostiens. & alij quos refert Stephan. de Castra in cap. ad limina 20. questione prima §. 5. numer. 512. dicant tutius esse, quod Sacerdos in genere reuelet Episcopo talem Ecclesiam indigere reconciliatione: nulla enim probabili nituntur ratione, nam text. qui adduci solet in dict. cap. significasti de adulter. considerat publicam mulieris confessionem ex qua infamia publica orta est, & ideo inde ad sacramentalem Confessionem ineptum est argumentum.

42 Tertia causa ob quam polluitur Ecclesia est propter voluntariam humani feminis effusionem intra illam contingentem, siue sit hominis, siue mulieris, siue hæretici, aut infidelis, siue etiam per mollicitem, sodomitiam, aut bestialitatem contingentem, de quo est text. in dict. cap. unico de consecratione Ecclesie lib. sext. & in dict. cap. Ecclesie de consecratione distinct. 1. resoluunt. Nauarr. Syluest. Grass. Fr. Emmanuel, Henric. & Soar. dict. locis Fr. Ludon. Miranda dict. questione 39. articul. 5. conclus. 1. vers. 2. casus, Pzolin. dict. cap. 29. §. 3. Azori. dict. par. secunda lib. 9. capit. 5. questione 3. Gambartus dict. casa 6. numer. 11. Mar. Alter. dict. cap. 1. vers. tertio.

43 Dicimus, Ecclesiam pollui propter voluntariam humani feminis effusionem, qui non sufficit, si fiat in somniis, vt per Fr. Emman. dict. loco, & ex *glos. in cap. Ecclesie de consecrat. distinct. 1. verbo semine*, quam communiter receptam dicunt Nauarr. dict. cap. 27. numero 252. Azori. vbi proxime, Gambartus dict. numero undecimo, Mari. Alter. vbi proxime, Grass. dict. cap. 47. numer. 24. Fr. Ludon. Miranda dict. vers. secundus casus est Pzolin. dict. §. 3. vers. excipitur tamen, vbi hoc verum dicit etiam vbi occasionem aliquam seminandi dedisset, vel facta oblectaretur, aut ob egritudinem semen, aut menstruum mulieris caderet. Dicimus etiam humanum, ad excludendam effusionem cuiusvis alterius animalis irrationalis, iuxta sup. resoluta circa sanguinis effusionem,

& glos. verbo seminis dict. cap. 1. & Fr. Ludou. Miran-
da dict. vers. secundus casus est, & Prol. dict. 8. 3. in fin.
Semen hoc humanum, cuius effusione Ecclesia
polluitur, sufficit si in Ecclesia effundatur, etiam
intra vas naturale contingens, sicut diximus de
effusione sanguinis, per quam similiter polluitur
Ecclesia dummodo intra eandem contingat, licet
non cadat in ipsa Ecclesia materiali, optime Gamb.
dict. casu 6. numer. 2.

45 Quam tamen minime pollui dicendum est, si
huiusmodi seminis, aut sanguinis effusio accadat
supra tectum, vel infra Ecclesiam in aliqua cauerna,
aut spelunca, vel in aliqua camera, aut cella,
vel in Choro, Sacristia, turri cymbalorum, tribuna,
aut confessionariis extra Ecclesie corpus, quia
illis omnibus, & similibus casibus dicitur extra Ec-
clesiam contingisse, ut post soar. & Cordub. tenet Ma-
ri. Alter. dict. cap. 1. vers. requiritur, sequuntur Grass.
dict. cap. 48. a numer. 23. soar. dict. sect. 4. col. 1.
vers. quod autem sanguis, s. air. dict. cap. 16. numer. 8.
Auila dict. disp. 7. dub. 1. Sanchez dict. disp. 15. a
numer. 11. cum segg. ubi sigillatim de singulis prædi-
ctis quæst. seu particulis latissime dissent.

46 Quæstio non levis est an idem dicendum sit,
quando intra Ecclesiam datur coitus coniugalis?
in qua quæstione videbatur dicendum non esse
per hoc Ecclesiam pollutam, quia licet talis effusio,
& talis coitus sit voluntarius, non tamen est pecca-
minosus, text. enim in cap. si motum de consecrat. di-
stinct. 1. & in dict. cap. significasti, de adulterijs, solum
faciunt mentionem de fornicatione illicita, & adul-
terina, in quem sensum videntur etiam intelligendi
text. in dict. cap. unico de consecrat. Ecclesie lib. 6. & in
cap. vltim. eiusd. tit. in antiquis, & in dict. cap. Ecclesie,
de consecratione distinct. 1. dum de seminis effusione
simpliciter loquuntur, ita ut semper intelligamus,
dummodo de se, & natura sua sit peccaminosa, quæ
dici nequit contingens intra Ecclesiam ex copula
coniugali, si semoueamus contemptum, vel scan-
dalum, nec enim circumstantia loci sacri, & irre-
uerentia ratione ipsius talis est, ut per se solum mor-
tale peccatum constituat: cum speciali aliquo iure
positiuo talis copula prohibita non reperitur, &
ideo cum simus in materia pœnali, videtur dicen-
dum minime fore extendenda prædicta iura lo-
quentia de copula illicita, & peccaminosa ad copu-
lam coniugalem de se licitam, & honestam.

47 Contrariam tamen sententiam tenuerunt glos.
in dict. cap. unico, & in cap. quoniam verbo opportuno 31.
distinct. & in cap. Ecclesie verbo semine 68. distinct. se-
quuntur Nauarr. dict. cap. 27. numer. 252. Grass. dict. cap.
48. numer. 26. Con. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 2. numer. 3.
Perez tit. 1. lib. 5. ordinamenti pag. 12. Enſe. de viſit. lib. 1.
cap. 28. numer. 9. & lib. 2. cap. 25. numer. 6. s. air. dict.
cap. 16. a numer. 19. soar. dict. sect. 4. vers. 3. violatur,
Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 15. a numer. 7. To-
ler. dict. cap. 8. numer. 14. Cened. ad sex. collect. 11. nu-
mer. 2. Auila dict. disp. 7. vers. secundus, Azori. dict.
cap. 5. quæst. 2. vers. dubia, Gambarrupta dict. casu 6. nu-
mer. 11. in fine, Prol. dict. cap. 29. §. 3. vers. 3. lecum habet,
Fr. Ludou. Miranda dict. quæst. 39. artic. 5. conclus. 1.
vers. secundus est, quæ opinio ex eo suadet quod
coitus coniugalis licet de se licitus sit, est tamen il-
licitus propter loci sacri circumstantiam, cui fit in-
iuria, argum. text. in cap. accusatio 2. quæst. 7. & cap. 1.
de immuni. eccles. & cap. 2. eod. tit. lib. 6. Vnde cum sit
voluntarius, & peccaminosus contingens intra
Ecclesiam, videtur ex consequenti per illum Ec-

clesiam pollutam censendam: facit, quod dicimus
de iudice suspendente, & suffocante reum intra
Ecclesiam, in qua specie licet pœna mortis sit cri-
minis condigna, & ideo de se licita, attamen pro-
pter loci sacri circumstantiam redditur illicita, &
iniuriola, & ideo polluta censetur Ecclesia. Cui
non obstat, quod coniugi petenti debitum alter
coniux tenetur reddere ex vi matrimonialis obli-
gationis, & coniugalis vinculi, & ita sub pœna
peccati mort. maxime si detur periculum inconti-
nentie, cessat enim huiusmodi obligatio respectu
coniugis intempestive debitum petentis, & ubi
reddidit citra peccatum fieri nequit, per ea quæ
notantur in cap. inquisitioni de sentent. excommuni. &
in cap. literas, vers. porro de restitution. spolior. facit
tex. cum materia in l. quod diximus, ff. de solut. per
quem dici solet, quod non semper debitor tenetur
statim creditori petenti debitum soluere, cum
possit dari legitima differenda solutionis causa.

48 Cum magis communi, & vera sententia hanc
quæstionem suo fœdere distinctionis resolendam
puto, videlicet faciendo distinctionem inter coi-
tum coniugalem intra Ecclesiam contingentem
illicitum, & peccaminosum, & coitum, qui talis
non sit, imo potius licitus, & iustus: prioris mem-
bri sit exemplum quoties coniuges intra Ecclesiam
matuo cohabitant absque vlla necessitatis causa,
vel licet detur causa cohabitandi intra Ecclesiam,
non tamen datur necessitas petendi, & reddendi
debitum, quia nullum subest periculum inconti-
nentie: posterioris membri sit exemplum quoties
coitus coniugalis intra Ecclesiam ex necessitate
contingit, veluti quia coguntur coniuges diu intra
illam commorari, & cohabitare, propter quod
prædictum incurrit periculum incontinentie, ad
quod tollendum fuit coitus coniugalis iustus, &
necessarius, quantumvis intra Ecclesiam contin-
gens. In primo igitur casu non est dubium, quod
Ecclesia maneat polluta, cum detur intra eandem
illicitus, & peccaminosus coitus; secus vero in po-
steriori à cessante ratione; atque ita resoluunt di-
stinguendo Richard. in 4. distinct. 3. art. 3. quæst. 1.
& ibi Azor. etiam quæst. 1. Syluest. verbo consecratio 2.
quæst. 5. Con. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 2. numer. 3. Vlt. in
summ. numer. 276. soar. dict. sect. 4. vers. tertia opinio,
s. air. in clauſ. Regia lib. 9. cap. 8. numer. 21. Iesi. de instit.
lib. 4. cap. 3. dub. 12. numer. 25. Mari. Alter. dict. cap. 1.
vers. sed est aliqua controuersia.

49 Huiusmodi tertia effusionis seminis causa om-
nes fere recipit declarationes supra adductas circa
præcedentem effusionis sanguinis causam; requiritur
namque ut effusio contingat in sufficienti quantita-
te, alias enim in minima non erit sufficiens, ut Ec-
clesia polluta censetur, id quod prouenit tam ex vi
verbi, effusionis, ut supra expendimus, quam etiam
ex eo, quia licet modica effusio ex parte interioris
voluntatis sit peccatum mortale intemperantia, at-
tamen in ratione exterioris iniuriæ loci sacri non
adeo res grauis est censenda, ut polluta per hoc fiat
Ecclesia, prout optime declarant soar. d. sect. 4. vers.
tertio violatur Ecclesia, Fr. Emman. in sum. tom. cap. 153.
numer. 11. quicquid contrarium velit Mari. Alter. dict.
cap. vers. sed hæc opinio.

50 Dicendum est insuper, & declarandum, quod
licet per occultam, & peccaminosam seminis effu-
sionem Ecclesia polluat a parte rei, non est tamen
talis reputanda, quandiu ipsa effusio occulta persi-
stat, iuxta supra resoluta circa superiorem causam

effusionis sanguinis, quicquid Doctores communiter contrarium censent, nempe per occultam effusionem Ecclesiam minime pollui, quorum sententiam iam supra refutauimus, & aperte confunditur ex dict. cap. significasti de adulter. ibi enim adulterium cum Sacerdote intra Ecclesiam à principio occulte contigit, & tamen, quia ex postfacto per confessionem mulieris adultera publice factam de crimine constitit, præcepit *Alexand. III.* ut Ecclesia reconcilietur: id quod fieri non deberet, nisi à principio, & ita quoniam adulterium fuit patratum intra Ecclesiam, polluta eadem Ecclesia fieret, siquidem confusio criminis, & populi notitia de eo superueniens minime Ecclesiam violauit, sed potius violatam ostendit, iuxta supra resoluta, quæ ex decis. dict. cap. significasti, sic ponderati firmiter redduntur.

51 Deinde procedit quoque prædicta resolutio, ubi peccaminosa seminis effusio contingit intra, non vero extra Ecclesiam, iuxta prædicta, quæ ad hunc casum, ex eadem ratione legitime adaptantur: inde fit ut quemadmodum ad Ecclesiam pollutionem ex causa voluntaria, & iniuriosa effusionis sanguinis contingit intra Ecclesiam resoluimus contra communem fere omnium Doctorum sententiam, non aliter Ecclesiam fore pollutam censendam, quam si vtrumque copulatiue scilicet, & vulnus, & sanguinis effusio notabilis intra Ecclesiam contingat, nec sufficere quod vulnus tantum, si effusio extra eueniat, idque ex eo quia iura de hoc loquentia principaliter ad effusionem ipsam, non vero ad vulnus se referunt: sic similiter idem nobis dicendum videtur in præsentis specie, ita ut quamuis actus hic intra Ecclesiam effusioni ita proximus sit peccaminosus, si tamen actualis effusio non intra, sed extra Ecclesiam contingat, minime per hoc est Ecclesia polluta censenda, cum verum sit dicere effusionem seminis minime intra eandem contigisse, quicquid communis sententia sit in contrarium.

52 Quarta causa ob quam polluitur Ecclesia est quoties intra eandem sepultus fuerit fidelis excommunicatus, de quo est tex. in cap. consulisti de consecration. Eccles. qui tex. licet loquatur in Cimiterio, procedit tamen, & habet locum maiori ratione, quando prædictus excommunicatus intra Ecclesiam sepelitur, ad effectum, ut per hoc eadem Ecclesia polluta censeatur, tenent *Navarr. dict. cap. 27. numero 252. Victor. verbo Eucharistia, numero 99. Henr. in summ. lib. 9. de Missa, cap. 27. §. 5. & lib. 13. cap. 51. §. 3. Gambartia dict. casu 6. numero 13. Mari. Alter. dict. cap. 1. vers. quarto violatur, Azor. institution. moral. par. prima lib. 10. cap. 26. questione 13. vers. tertio, & par. secunda lib. 9. cap. 5. questione prima vers. quarto, Sayr. lib. 2. de censur. cap. 4. numero 11. & lib. 5. cap. 17. numero 22. Aulæ dict. disputat. 7. dub. 1. vers. tertius casus. Soar. tom. 3. disput. 81. sect. 4. vers. quarta causa, & de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 2. à numero 3. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 32. numero 17. Regolin. de potestate Episcopi, cap. 29. §. 4. Fr. Ludou. Miranda dict. quest. 39. art. 5. conclus. 1. vers. tertius casus, qui fere omnes intelligunt præfatam conclusionem procedere tantum in excommunicato, vel notorio clerici percussore, vel nominatim denunciato, iuxta *Martini & Basiliensis Concilij* Constitut. incip. *Ad evitanda scandala*, per quam solum in prædictis casibus tenemur excommunicatos vitare, unde etiam in eisdem tenemur*

non sepelire per reg. cui non communicamus viuo, nec mortuo debemus communicare, de qua in cap. ex parte in fine, 11. de sepult. & in cap. a nobis de sentent. excomm. ex cuius decisione ultra Doctores in prædictis iuribus limitanda venit prædicta resolutio deducta ex dict. cap. consulisti, ut non procedat casu quo Ecclesia propter signa contritionis, quæ excommunicatus in vita, & mortis articulo ostendit ipsum absoluerit, etiam post mortem, ut ibidem cauetur, tunc enim cum pro eo sit orandum, poterit similiter intra Ecclesiam sepeliri, quæ per hoc minime polluta censebitur, cum talis vere sit absolutus ab excommunicatione, in qua decessit, & ex consequenti cesset respectu illius prædicta reg. cui non communicamus viuo, &c. prout habetur in dict. cap. à nobis iunctis traditis per *Conar. in cap. alma, par. prima §. 11. numero 4.*

53 Vbi agit quo pacto talis post mortem valeat per Ecclesiam absolui. Procedit autem prædicta resolutio non solum in fidei excommunicato, sed etiam quando infidelis, vel hæreticus sepelitur, per quod erit similiter polluta censenda, & ex consequenti reconcilianda, atque etiam Cimiterium, si in ipso talis sepeliatur, prout habetur in cap. Ecclesia il. 1. & il. 2. de consecrat. distinct. 1. tenent *Fr. Ludou. Miranda dict. conclus. 1. vers. quartus casus est*, ubi addit in hoc casu non solum esse reconciliandam Ecclesiam, verum etiam, & illius parietes abradendos, *Azor. dict. capit. quinto, questione prima, vers. quinto, & sequent. Sayr. de cens. lib. quinto cap. 6. numero 25. cum seq. ubi asserit locum habere, etiam si infantes infidelium sint, qui sepeliantur Regolin. dict. cap. 29. §. 5. ubi excipit, quando Cathecumenus in Ecclesia sepelitur cum vi charitatis coniuncti nobis sint, & separari à nobis non debeant in sepultura, de quo etiam *Mari. Alter. dict. cap. 1. vers. sed postulabitur*. Denique quod Ecclesia polluat, ubi ab excommunicato denunciato, notiorè Episcopo consecrata est, dixi allegatione antecedenti, numero 28.*

54 Qui in Ecclesia publice violata Missam celebrat, aut alia peragit diuina officia, seu defunctum sepelit (nisi urgente necessitate id fiat de licentia Episcopi) peccat mortaliter, irregularis tamen, aut suspensus non efficitur: ex ea ratione quia nulla poena iure communi constituta est contra eos, qui celebrant in Ecclesia polluta antequam reconcilietur, tum quia pollutio Ecclesie non est propria censura, nec interdictum, quo fit, ut in Ecclesia polluta celebrans, irregularis non efficiatur, ita *Hemiqui. lib. 9. de Missa cap. 27. §. 7. & lib. 13. de excommunicat. cap. 51. §. 5. Syluest. verbo consecratio 2. quest. 9. Regolin. de irregularitat. lib. 1. cap. 1. n. 2. & in tract. de officio, & potestate Episcopi, cap. 29. §. 7. multi quos refert Cened. d. collect. 135. num. 5. Fr. Ludou. Miranda d. 9. 39. art. 6. Azor. d. cap. 5. 9. 6. Mari. Alter. d. disp. 3. c. 3. quauis celebrantem fieri suspensum, & si iterum celebraret post suspensionem contrahere irregularitatem asserat praxis noua Episcopalis par. 1. cap. 5. n. 5. vers. ante. Nam tex. in d. cap. ubi qui, de sententia excommunicationis lib. 6. solummodo loquitur de eo, qui celebrat, aut celebrare facit in loco interdicto, non autem de celebrante in Ecclesia polluta.*

55 Ecclesia consecrata reconciliari non potest nisi per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia, & hoc cum aqua ab Episcopo benedicta vino admixta, & cineri, & cum verbis, quæ habentur in Pont. vel manuali Romano, ita traditus

exprefſe in cap. aqua, & in cap. propoſuiſſi de conſecrat. Eccleſiæ, & tenent Azor. diſt. par. 2. lib. 9. cap. 5. quaſione 5. Cened. diſt. collect. 135. numer. 1. Rgolin. diſt. cap. 29. §. 8. numer. 1. Gambarupta diſt. caſu 6. num. 4. Miranda diſt. quaſt. 39. art. 8. conſuſ. 2.

56 Vbi etiam allerit Episcopos huiusmodi facultatem reconciliandi Ecclesiam consecratam pollutam non posse simplici Sacerdoti delegare, etiam si in contrarium sit consuetudo, per diſt. cap. aqua, vbi huiusmodi consuetudo dicitur, quod potius dicenda sit corruptela, quia licet Episcopus committere valeat, quæ iurisdictionis existunt, quæ tamen sunt Ordinis Episcopalis non potest inferioris gradus Clericis demandare, de quo etiam Rgolin. diſt. §. 8. numer. 2. vbi addit Summum Pontificem id posse, ex quo de iure positum est, & omnium, quæ iuris positiui sunt plenam habet potestatem, quod totum etiam tenet Mar. Alter. diſt. diſput. 3. cap. 4.

57 Sitamen Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantummodo benedicta reconciliari potest per quemcumque simplicem Sacerdotem per solam aquam lustralis aspersionem, cap. si Ecclesia cum gloss. verbo lauetur, de consecrat. Eccleſiæ, Mari. Alter. diſt. cap. 4. vers. quod si, Henr. diſt. cap. 27. §. 6. Sair. diſt. cap. 16. numer. 31. Tolet. diſt. cap. 8. numer. 15. Fr. Ludou. Miranda diſt. art. 8. conſuſ. 1. Rgolin. diſt. §. 8. numer. 3. Auila diſt. diſputat. 7. dub. 4. cum quo aduerte non esse necessarium, quod aqua sit per Episcopum benedicta, vt Ecclesia non consecrata reconcilietur, licet hoc requirit Tolet. vbi proximè, conuincitur enim ex verbis, cap. vltim. de consecrat. Eccleſiæ, ibi, aqua protinus exorcizata lauetur, quod non liceret, si Episcopi licentia, benedictio, aut auctoritas esset expectanda, & exorcismus aquæ per Episcopum esset faciendus.

58 De quatuor autem aquæ benedictæ generibus, & de eius vi, & effectibus, vide Durand. in rationali diuinarum, libr. 4. cap. 4. numer. 10. Stephan. Durand. de ritibus Eccleſiæ, libr. 1. cap. 21. numer. 2. Hieron. Rom. libr. quarto de Repub. Christiana cap. 22. Henr. in sum. libr. quarto cap. 15. §. 8. litera E, Azor. instit. moral. par. secunda libro 9. cap. 15. Et de illius vſu apud Gentiles, & Habræos ad ablutionem, & expiationem agit Ioan. de Pineda super Iob par. 1. cap. 9. pag. 360.

59 Et de antiqua eius institutione in Ecclesia contra mala spiritualia, Dæmonesque vide Card. Caesar. Iaſon. tom. 2. annal. Eccleſiæ, anno Christi 132. pag. 62. Martin. Delrium diſquiſit. Magicar. libr. secundo cap. 2. ſect. 3. quaſt. 3. pag. 523. Emmanuel. de Valle de Moma de incantationibus, en ſalmis ſect. 2. cap. 11. num. 27.

60 Remittit peccata venialia Azor. diſt. lib. 9. cap. 15. quaſt. 5. latius par. 1. lib. 4. cap. 10. quaſt. 4. Liberat à morbis Emman. de Valle diſt. cap. 11. num. 6. Conſert ſanitatē corporalem, idem Emman. de Valle diſt. ſect. 2. cap. 13. numer. 8. & de miraculis per aquæ benedictæ virtutem factis tractant Henr. diſt. lib. 4. cap. 15. num. 8. litera E. Card. Baron. tom. 3. anno Christi 327. pag. 284. & tom. 7. anno Christi 337. pag. 271.

61 Vbi tamen reconciliatio Eccleſiæ consecratæ haberi non poſſet per Episcopum, quia longè abeſt, & venire non poſſet, poſſe eundem Episcopum ex iuſta cauſa concedere, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebraretur poſt D. Thom. & ſet. notarunt Auila diſt. diſput. 7. dub. 3. conſuſ. 2. ſa verbo Eccleſiæ, numer. 23. vers. Episcopus, Mari. Alter. diſt. diſputat. 3. cap. 2. vers. Sed non caret, praxis Episcopalis, vbi proximè. Sed hoc non probari bene

obſeruat Henr. lib. 13. cap. 51. §. 5. litera H.

62 Quare facilius erit attento iure communi, quod concedat Episcopum, vt in loco non ſacro in Altari portatili celebretur, vel poſt Concil. Tridentin. in priuatis Oratoriis, aut Eremiticis inſtitutis ad diuina celebranda, ſecundum à nobis dicta alio in loco.

63 Quomodo autem ſe gerere, & quid agere oporteat Sacerdos, ſi contingat poſt inceſſam Miſſam Eccleſiam violari, veluti ſi orta rixa alteri vulnus inferat, vel occidat in quo dubio communiter diſtinguitur vtrum poſt cæptam conſecrationem, aut ante illam caſus contingat, ita vt in primo Miſſam teneatur proſequi in ſecundo vero minime, ita Rgolin. de cenſ. tab. 2. cap. 8. §. 4. & de poſt. Episcop. cap. 29. §. 7. numer. 3. ſoar. diſt. ſect. 4. in fin. Mar. Alter. diſt. diſput. 3. cap. 3. in fine.

64 Prælati Regulares bene poſſunt reconciliare Eccleſias quacumque ex cauſa violatas atque pollutas aqua per ipſos benedicta, ſi Episcopus, qui illam benedicta diſcet vltra duas dietas, alias debent habere aquam benedictam ab Episcopo, prout conſtat ex conceſſione Leonis X. facta Generalibus, & Provincialibus, ac Cuſtodiſibus, necnon, & Guardianis Fratrum Minorum Obſeruantie pro tempore exiſtentibus, quæ habetur inter priuilegia mendicantium, verbo benedicere Eccleſiæ, §. 14. & reſert ſair. diſt. cap. 16. numer. 31. & de ea teſtantur Rgolin. diſt. §. 8. numer. 2. Mar. Alter. diſt. cap. 4. vers. quamuis, & Fr. Ludou. Miranda diſt. art. 8. conſuſ. 3. & Henr. diſt. §. 6. lit. D.

65 Qualibet autem diſta continet viginti millaria, ſeu circiter ſeptem leucas, gloss. verbo duas dietas in cap. nonnulli de reſcript. Henr. in ſumm. lib. 9. cap. 27. §. 6. in comm. lit. E. & lib. 13. cap. 51. §. 5. Parlada. lib. 2. rerum quondam, cap. 19. numer. 9. Gregor. 123. verbo, que es vna legua tit. 16. par. 2. Ordin. Regia Luſitan. lib. 1. tit. 90. §. 13. ibi à ſeſ leguas por diſta, commeſſurando per viam vſitatum Parlad. diſt. numer. 9. Maſcard. de probator. conſuſ. 1056. numer. 6. Cabed. Luſitanie decif. 13. numer. 4. par. 1.

S V M M A R I V M.

1 Miſſas reducere, & ad minorem numerum reuocare pertinet ad Episcopos in Synodo Diaceſana, & ad Generales Ordinum in ſuis Capitulis generalibus.

2 Iuſta cauſa eſt neceſſaria ad huiusmodi reductionem faciendam.

3 Deſunctorum voluntates inuiolabiliter obſeruari publice intereſt.

4 Annuaſaria, & officia pro deſunctis ſub huiusmodi reductione cadunt.

5 Reductio hæc an debeat intelligi de Miſſis, & legatio, tam ante Concil. quam poſt illud reſiſtus?

6 Eleemoſyna pro ipſis Miſſis celebrandis, ſi adeo tenuis ſit, ſub hac reductione comprehenditur.

7 Si multum creſcat Eleemoſyna pro Miſſis, vt conſtituta tenuiſſima ſit, quid agendum oſtenditur.

8 Episcopus poſſet aliquando ex iuſta cauſa concedere, vt Miſſa in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebraretur, ſi nequeat celebrari in loco conſtituto.

9 Episcopus non poſſet reducere ad minorem numerum Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas.

10 Episcopus non poſſet etiam reducere ad minorem numerum Miſſas beneficiorum requirentium in ſua fundatione certum illarum numerum.

11 Nec Miſſas particulares vetinas, aut pro deſunctis

qua iustis stipendijs sigillatim à particularibus personis petuntur.

12 Episcopus etiam sine synodo congregata potest Missarum numerum diminuire, Abbates vero, & Generales non ita extra Capitula generalia.

EPISCOPVS IN CAPELLA niji, quando possit reducere nume- rum Missarum.

ALLEGATIO XXIX.

AD Episcopos in Synodo Diocesana, & ad Generales Ordinum in suis Capitulis generalibus pertinet Missas reducere, & ad minorem numerum reuocare: ita habetur in Concil. Trid. sess. 21. de refo. c. 4. & in Concil. Brachaven. 1111. act. 4. c. 26. in fine, comprobant post Nann. & alios Henrig. lib. 9. c. 22. nu. 6. Seraphin. Reg. Rom. decif. 611. Azgr. instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 18. q. 61. Fr. Emman. in summ. p. 1. c. 252. nu. 13. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 23. n. 239. Quaranta in sum. Bullarij, verbo Missa, vers. posse, Mirand. in man. Pralat. to. 1. q. 41. art. 12. Aloys. Ricc. in praxi fori ecclesiast. dec. 404. in 1. edit. & resol. 341. in 2. edit. Bonacina de sacram. disp. 4. q. ult. punct. 7. §. 2. nu. 9. praxis Episc. p. 1. verbo Missa, §. 3. pag. 228. Fr. Emman. q. regul. tom. 1. q. 43. art. 13.

1 Primo amplia ad huiusmodi reductionem faciendam necessariam esse iustam causam, cum voluntas testatoris non possit absque illa violari, ita Fr. Emman. d. c. 252. ad fin. alias c. 251. concl. 13. Nau. conf. 9. nu. 9. de celebrat. Missar. in nov. Fraxinell. de oblig. sacerdot. sect. 7. §. 5. nu. 3. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 249. Bonacina d. §. 2. nu. 12.

2 Defunctorum enim voluntates inuiolabiliter obseruari publice interest Petr. Magdalen. de numero testium in testam. reg. p. 1. c. 8. à nu. 6. Card. Mant. de coniect. ultim. vol. lib. 3. tit. 3. Pradil. in sum. legum pen. p. 2. casu 25. Martin. Carril. en la explication de la bulla de los de finos, p. 2. cap. 14. Quapropter Prælati, qui eam habent auctoritatem in diminuendis obligationibus iam inductis prudenter, caute, & cum timore ledendi conscientias suas procedere debent. Iusta causa ad huiusmodi reductionem faciendam illa potest esse, videlicet, si casu temporis Clericorum, aut Religiosorum numerus est diminutus, aut Ecclesie, vel Monasterij redditus extenuantur, vel impense maiores fiant, & cetera huiusmodi Azgr. instit. moral. p. 3. lib. 12. c. 6. q. 5. quem refert Fraxinell. d. loco.

3 Secundo amplia habere locum in anniuersarijs, & officijs pro defunctis, & ita declarasse sacram Congregat. ad instantiam Archiep. Neapol. die 26. Nouemb. 1583. referunt prax. noua Episc. p. 2. c. 3. nu. 15. in fin. Stephan. Quarant. in summ. bullar. verbo Missa, pag. 291. alias 402. Galet. in margarita casuum conscientia, verbo Missa 4. Aloys. Ricc. d. resol. 341. nu. 2.

4 Tercio amplia procedere huiusmodi reductionem in Missis, & legatis, tam ante Trident. Concil. quam post illud relictis, quia dispositio Concil. generaliter, & absolute loquitur, ita Possenin. c. 2. nu. 15. quæsto 9. Sed ex declaratione Illustriss. Cardina-

lium reductionem fieri non posse de Missis post Tridentinum relictis, tenent Miranda d. loco, concl. vii. in medio, Hieron. à Sorb. in annot. ad compend. priuileg. regul. verbo Missa 3. Azgr. ubi prox. Fr. Emman. d. ar. 13. Fraxinell. d. sect. 7. §. 5. nu. 2. Confect. in summ. priu. Ordinum Mendican. tit. 19. de diuinis Officijs, & Missarum celeb. c. 3. Fr. Emman. qq. regul. lar. to. 1. q. 43. art. 13. ex Gasp. Passar. c. 60. de remedio Missar. qui asserit hoc sibi consulenti à dictis Illustriss. responsum esse Romæ die 7. Febr. 1573.

6 Quarto amplia in elemosyna pro ipsis Missis celebrandis, quæ si adeo tenuis sit, ut non facile inueniatur, qui velit se huic muneri subijcere, ut dicitur in Trid. dict. cap. 4. tunc numerus Missarum moderandus est, iuxta vires legati, refert à Sacra Congreg. declaratum Aloys. Ricc. d. resol. 341. à nu. 2. Vbi etiam dicit per eandem decusum in huiusmodi reductione debere Episcopum Capituli consilium requirere, quamuis sequi illud non teneatur.

7 Aduerte tamen quod quando testator relinquit 100. aureos pro 100. Missis celebrandis in tali Ecclesia pro anima sua, si augeatur elemosyna præstanda sacerdotibus, tenetur hæres data capacitate hereditatis supplere mercedem, quia testator non reliquit pecuniam simpliciter pro elemosyna soluenda sine onere Missarum, sed pro Missis celebrandis pro anima sua, eo tempore quo præstatur minor merces, nam præuidisset augmentum, non utique diminueret numerum Missarum, cum hereditas totum reddere posset: ita Mart. Anton. Genien. in practicabilibus Ecclesiasticis q. 179.

8 Quinto amplia Episcopum posse aliquando ex iusta causa concedere, ut Missa in alia Ecclesia, vel in alio altari celebretur, si nequeat celebrari in loco constituto, sicut potest ex iusta causa in casu aliquo particulari commutare legata in alios æquales vsus pios, saltem quando non est acquisitum ius tertio, Henrig. in summ. lib. 7. c. 15. nu. 2. & lib. 9. cap. 22. nu. 6. Graffius in decif. aureis p. 1. lib. 2. cap. 53. nu. 11. quos refert, & sequitur Bonacina d. q. ultim. punct. 7. §. 4. nu. 4.

9 Limita primo supra positam resolutionem, habentem Prælatos posse Missas reducere, & ad minorem numerum reuocare, non procedete in Missis in fundatione Ecclesie impositis, cum in his Episcopus, ac prædicti alij dispensare nequeant, & ita decusum referunt praxis noua Episcopalis p. 2. c. 3. n. 31. Aloys. Ricc. d. resol. 341. à nu. 4. Miranda dict. art. 12. concl. vii. prope finem.

10 Limita secundo in beneficijs requirentibus in fundatione certum numerum Missarum, quia in eo non potest Episcopus ex vi Concil. Missas reducere ad minorem numerum, prædictum enim Concil. videtur tantum agere de Missis ex defuncti dispositione relictis, ita sacram Congreg. decidisse referunt Galet. in margarita casuum conscientia verbo beneficium p. 24. col. 2. & verbo Missa, ultim. Nald. verbo Missa nu. 18. Possenin. c. 2. nu. 25. quæsto 9. Bonacina d. §. 2. nu. 10. contra Henrig. lib. 9. c. 22. nu. 6. in commento lit. P. & Miranda d. art. 12.

11 Limita tertio in Missis particularibus votiujs, vel pro defunctis, &c. quæ iustis stipendijs sigillatim à particularibus personis petuntur, nisi consensus eorum, quibus illæ debentur, habeatur, quod raro vel nunquam accidere solet, nā iusta causa Prælati ad id cōcedendum, nō adfuit, quia hoc est contra illud ius naturale, id quod nostrū est sine facto

Coſtro ad alium transferre non poteſt ſi id quod, ff. de reg. iuris. Nau. conſ. 9. num. 9. & conſ. 11. num. 1. de celebrat. Miſſar. in nouis, Fraxinell. diſt. paragraph. 5. num. 3.
 12. Vtrum autem, & quando poſſit Episcopus etiam ſine Synodo congregata Miſſarum numerum diminueret? Vide Nau. in man. cap. 25. num. 138. Fr. Emman. in ſum. p. 1. c. 252. concl. 13. in fine, num. 17. Henric. d. cap. 22. ſub §. 6. Bonacinam d. §. 2. num. 9. ubi contra multos aſſerit Episcopum non poſſe abſque Synodi conſenſu commutare, & moderare Miſſarum numerum; Ego tamen cum Nau. & Henric. citatis locis, quos reſert, & ſequitur Miranda d. q. 41. art. 12. concl. vnic. dicendum puto poſſe Episcopos abſque conſenſu Congregationis Synodalis temperare onera dicendi plures Miſſas in beneficijs, ſive capellanijs ſibi ſubiectis, prout ſtatutum erat iure communi; quoad Abbates, & Generales nouiter diſponit Concil. d. loco, exigendo vt in Capitulis generalibus fiat talis reductio Miſſarum.

S V M M A R I V M.

- 1 Miſter Ordinarius Confirmationis eſt ſolus Episcopus ordinatus.
- 2 Etiamſi excommunicatus, hæreticus, vel degradatus.
- 3 Et non confirmatus.
- 4 Confirmationis Sacramentum non poteſt adminiſtrari ab Abbate, nec a ſimplici ſacerdote de Episcopi licentia, niſi ex delegatione Summi Pont.
- 5 Abbates ex privilegio Sedis Apoſt. de conſenſu Ordinarii Sacramentum Confirmationis conferre poſſunt.
- 6 Papa an poſſit committere ſacerdoti conſecrationem materiae huius Sacramenti?
- 7 Sacramentum Confirmationis vtiliſſimum.
- 8 Baptizati per Confirmationem plene ſunt Chriſtiani.
- 9 Peccat Episcopus grauiter, ſi multo tempore negligenter omittet Confirmare.
- 10 Episcopus tenetur Chriſmatis tantum conferendi gratia ad loca ſue diœceſis accedere, ad cuius expenſas tunc non obligantur Eccleſiarum Rectores.
- 11 Cum pluuiali, mitra, ſtola, & baculo Paſtorali eſt confirmandum.
- 12 Episcopus in die feriali, etiam non ieiuans, & non ieiunans, poteſt hoc Sacramentum adminiſtrare.
- 13 In Eccleſia, vel in loco honeſto, aut palatio Episcopali poteſt Episcopus hoc Sacramentum conferre.
- 14 Episcopus confirmans in ſua diœceſi ſubditos alterius, a ſuſpenſione, & culpa excuſatur.
- 15 In alterius diœceſi non poteſt Episcopus confirmare ſuos ſubditos.
- 16 Episcopus poteſt in alterius diœceſi ſine proprii Episcopi licentia dare ſubditis ſuis tonſuram, benedictionem ſolemennem, & celebrare Miſſam de Pontificali.
- 17 Episcopus ad Confirmationem admittere debet omnem hominem baptizatum, ſive ſit infans, ſive adultus.
- 18 Adultus tenetur habere intentionem, & accedere ad Confirmationem contritus, vel ſaltem ſe putare contritum.
- 19 Episcopus dum adminiſtrat debet eſſe ſine conſcientia peccati mort. & habere intentionem, ſaltem virtutalem.

- 20 Muti, & ſurdi poſſunt Confirmari.
- 21 Amenes licite poſſunt Confirmari.
- 22 Forma Confirmationis quæ?
- 23 Confirmandi quare in fronte Chriſmate conſecrati ungantur.
- 24 Chriſmate ſrons aliquo panno albo circumcingitur, ne recens unctio deſluat, aut delectur.
- 25 Pannus Chriſmatis poteſt iterum ſuper alterum baptizatum, aut Confirmatum imponi.
- 26 Maxilla confirmati quare percutiatur.
- 27 Omifſio celaphi non videtur peccatum mortale.
- 28 Confirmationis Sacramentum bis conferens, vel ſuſcipiens an incurat irregularitatem?
- 29 Rebaptizans, & rebaptizatus accedente culpa irregularis ſunt.
- 30 Ex iteratione Confirmationis tam conferentem, quam accipientem non incurere irregularitatem verius indicatur.
- 31 Citantur Doctores, qui de Sacramento Confirmationis tractant.
- 32 Baptizandus ſicut ſuſceptores habet vt cum erudiant in Fide, ita Confirmationis, cum in Chriſmate conſcribatur in pugna, magiſtra militie eget.
- 33 Suſceptores non ſunt de eſſentia Sacramenti, ſi tamen quis omittet, peccabit grauiter.
- 34 Suſceptores in baptiſmo non niſi baptizati, & in Confirmatione niſi Chriſmate etiam uncti eſſe debent.
- 35 Fidelis baptizans, vel Confirmans filium infidelis non contrahit cognationem cum patre, vel matre infideli.
- 36 Abbates, & Monachi non poſſunt eſſe patres, ſi tamen ſuſcipiant peccatum mortaliter, at ſpiritualiter contrahent cognationem.
- 37 Pœnitentes publici donec peracta pœnitentia reconcilientur non poſſunt eſſe ſuſceptores.
- 38 Pueri imo, & infantes ipſi ſi doli capaces ſunt, & iudicium ſufficiens ad peccandum mort. habeant contrahunt huiusmodi cognationem ſi quens in Baptiſmo, vel Confirm. teneant.
- 39 Patrinus poteſt eſſe minor baptizato.
- 40 Suſceptor vnus in baptiſmo adhiberi debet, vel ad ſummum duo, vnus ſcilicet vir, & vnique femina.
- 41 Episcopus non poteſt diſpenſare, vt duo viri, vel dua femina ſimul ſuſcipiant.
- 42 Viri duo, quorum vnus ſit procurator viri, & alter mulieris poſſunt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere.
- 43 Confirmandus an poſſit tenere duos patrinos, ſicut in baptiſmo?
- 44 Patrinos plures adhibens ultra permiſſos peccat mort.
- 45 Patrini plures duobus baptizatum de Baptiſmo ſuſcipientes, contrahunt omnes cognationem.
- 46 Parentes tenentur patrinos designare, & illis non designantibus poterunt tunc parochi.
- 47 Contractus requiritur, ita vt eo deficiente contractus non contrahatur.
- 48 Patrini ſi nulli designentur, & multi ſimul tenenda tangerent baptizatum, omnes fierent cognati.
- 49 Cognatio ſpiritualis an poſſit contrahi per procuratorem?
- 50 Cognatio contrahitur a mittente, non vero a procuratore.
- 51 Patrinus in Confirmatione debet eſſe alius ab eo, qui tenuit in Baptiſmo.
- 52 Vnus quando poſſit tenere ultra duos eadem die Confirmationis.
- 53 Cognatio ſpiritualis in Baptiſmo inter quos contrahitur.

54 Cognatio spiritualis in Confirmatione inter quos contrahatur.

55 Cognatio spiritualis non contrahitur inter ipsosmet patres.

56 Cognatio spiritualis à viro contracta non transfunditur in uxorem.

57 Vir, & uxor minime peccant suscipientes alienum puerum in baptismo.

58 Patritus potest matrimonium contrahere cum ea, cum qua simul alienum filium suscipit.

EPISCOPVS SACRAMENTI

Confirmationis minister an proprius sit?

ALLEGATIO XXX.

Frontis Chrismationem, seu Confirmationem (per quam Spiritus sanctus datur ad augmentum, & robur, ut habetur in cap. unico §. per frontis, de sacra Vnctione,) ad solum pertinere Episcopum probant text. in cap. Presbyteros, de consecrat. dist. 4. & in cap. quarto, de consecr. quia Actor. cap. 8. & 19. soli Apostoli confirmabant baptizatos ab alijs, quorum Episcopi sunt simplici-ter successores, c. in notio 21. dist. ideo in Trid. Symodo sess. 7. de sacramento Confirmationis, can. 3. anathematizantur, qui dixerint Sanctæ Confirmationis ordinarius minister non solum esse Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem. Vnde minister ordinarius Confirmationis esse solum Episcopum ordinatum, multis comprobant Co- nar. vari. lib. 1. cap. 10. num. 4. & 6. Nat. in man. cap. 22. num. 8. vers. dixi Episcopus, Durand. in rationa- li diuin. lib. 5. cap. 84. num. 1. Alphons. Alvarez in speculo iuris Pontificij, tit. de Confirmat. pag. mihi 179. Henric. in sum. lib. 3. de Confirm. cap. 6. §. 1. praxis noua episcop. p. 1. cap. 3. de Confirmat. num. 1. Chamer. de sacramentis tract. de Confirmat. cap. 5. de ministro Confirmat. Regim. de potestate Episcopi cap. 25. num. 2. Miranda in man. Pralat. tom. 1. q. 44. art. 1. concl. vni. in fine. Bonacina, de sacramen. disp. 3. q. vii. puncto 2. nu. 3.

2 Qui quidem valide administrat quamvis exco- municatus, hæreticus, vel degradatus, quia per hæresim, vel excommunicationem, vel degrada- tionem non amittit characterem, in quo fundatur potestas confirmandi: tum quia sicut potest Ordines valide conferre, vt suo loco dicimus, ita & poterit Sacramentum Confirmationis, Emman. Sa verbo Confirmatio, circa finem, Henric. d. c. 6. num. 2. Soar. tom. 3. disp. 36. sect. 3. vers. dicendum est ergo, Valer. Regim. in praxi fori penitent. lib. 28. num. 19. Bonac. d. puncto 2. num. 7. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 1. c. 3. disp. 8. ubi contrarij bene respondet.

3 Sic etiam valide confirmat quamvis non sit cõ- firmatus, nam cum habeat characterem Ordinis episcopalis, in quo fundatur potestas confirmandi, valide confert huiusmodi Sacramentum, Bonacina d. puncto 2. nu. 10. Et cognationem contrahit, quia verum Sacramentum confert, suscipiens vero, non confirmatus illam non contrahit, cum non sit ve- rus susceptor. P. Sanchez de matr. li. 7. disp. 70. n. 21. & faciunt quæ infra num. 32.

4 Confirmationis Sacramentum ita est actus Or- dinis episcopalis, vt non possit administrari ab Abbate etiam consecrato qui non sit Episcopus, nec à simplici Sacerdote de Episcopi licentia, nisi tantum ex delegatione Summi Pontificis, de qua intelligendum est cap. peruenit. 95. dist. ita D. Thom. in 3. p. q. 72. art. 11. ubi Nug. dub. 2. Coninch. num. 97. & 105. Cou. d. cap. 10. num. 6. & 14. Victor. de sacra- ment. num. 49. Angles in florib. Theolog. tit. de confir- mat. art. 8. conclus. 3. Cardin. Bellarm. de Confirmat. cap. 12. Nau. d. numer. 8. & consil. 14. num. 2. de pri- uileg. in nouis, Henric. d. cap. 6. §. 4. & lib. 1. cap. 26. §. 5. lit. G. lib. 10. cap. 23. §. 1. Iodoc. Cocci. in thesauro Catholico tom. 2. lib. 5. art. ult. Alphons. Alvarez d. loco, Jacob. de Grassis in decis. aureis p. 2. lib. 1. cap. 5. num. 29. & 30. & 10. 1. consil. tit. de sacra Vnctione consil. 1. num. 5. cum seqq. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de sacram. Confirmat. cap. 9. Francisc. de Pitigianis dist. 7. q. 1. art. 5. 10. & 13. Tolet. in sum. lib. 2. c. 24. num. 5. Valent. tom. 4. disp. 5. q. 2. puncto 1. Vasquez p. 3. q. 72. art. 3. disp. 219. cap. 1. num. 3. Regim. d. cap. 15. num. 3. Regim. in candelabro aureo tit. de Confirmat. cap. 4. nu- mer. 5. praxis noua episcop. d. num. 1. in fine. Balduin. Luni. super opera controversiar. Bellarm. p. 2. lib. 2. cap. 6. propo- sitionem, vers. Catholici omnes, Soar. to. 3. disp. 36. sect. 4. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 1. q. 18. art. 3. Azori. in- sist. moral. p. 2. lib. 3. c. 30. q. 4. vers. simpliciter, Chamer. d. cap. 5. in fine, Miranda d. q. 24. art. 4. Celsar. Baron. annalium Ecclesiæ tom. 8. anno Christi 594. pag. 54. Reginal. in praxi fori penit. lib. 28. num. 17. cum seqq. Bonac. d. puncto 2. num. 3. vers. dixi.

5 Vnde Abbates ex privilegio Sedis Apost. de consensu Ordinarij sacramentum Confirmationis conferre posse decisum refert Armendariz in addit. ad recop. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis num. 77.

6 Sed dubium est an possit Papa committere Sa- cerdoti consecrationem materiæ huius Sacramen- ti? multi contendunt posse Summum Pontif. hu- iusmodi consecrationem materiæ committere Sa- cerdoti, quia forma consecrandi Chrismi, & alia sacramentalia commissæ fuit dispositioni Ecclesiæ, & decreta prohibent hunc actum Sacerdoti, sed non irritant. Verum consuetudo Ecclesiæ probat id benedicere esse proprium Ordinis episcopalis, vide Henric. lib. 3. cap. 2. §. 2. & cap. 7. §. 4. Chame- rota d. tract. 2. de Confirm. cap. 5. in fine & cap. 2. dub. 5. Barthol. ab Angelo dial. 3. §. 12. & 13. ac alios apud Bonacina d. q. unica puncto 2. n. 4.

7 Cum sacramentum Confirmationis sit adeo v- tilissimum, vt sancti Doctores dicant certo modo non esse perfecte Christianum, qui non est confir- matus, & quia in eo descendit septiformis gratia Spiritus Sancti, cum omni plenitudine sanctitatis, scientiæ, & virtutis, & anima maiorem perfectio- nem, & gratiam recipit. D. Thom. in 3. par. quæstion. 72. articul. 11.

8 Licet regulariter loquendo necessitatis non sit, est tamen complementum baptismi, per illud enim baptizatos plene fieri Christianos dicit Urban. Pon- tific. in princip. de consecrat. dist. 5. & alij sancti Patres quos refert Henric. d. lib. c. 1. §. 2. iuncta lit. H. & iuxta sanum sensum contra Hæreticos bene explicat Soar. tom. 3. disp. 34. sect. 2. non quod prima gratia per Cõ- firmationis sacramentum conferatur, & ante Con- firmationem baptizatus culpam originalem non re- mittat, qui est peruersus Raimundi Lupi error, sed quia per Confirmationem baptismatis gratia robo-

ratur, & confirmatur ad bene operandum, constantque credendum, & fidem Christianam firmiter confirmandum.

9 Peccat igitur Episcopus graviter si multo tempore negligenter omittet confirmare, *Tolet. in instr. sacerdot. lib. 5. cap. 4. Soar. super 3. p. D. Thom. q. 72. art. 2. disp. 38. sect. 2. quos refert, & sequitur Marc. Anton. Genens. in man. Pastorum cap. 54. num. 2.*

10 Et tenetur, Chrismatis tantum conferendi gratia, ad loca suæ diocesis accedere, & tunc laici, vel Ecclesiarum Rectores ad illius expensas non obligantur, ut refert decisum *Armenazar. d. l. 7. de Episcopis, in declar. num. 77.*

11 Et cum pluviali, mitra, stola, & baculo Pastoralis esse confirmandum respondit *sacra Congreg. Episcopo suffraganeo Brixoniensi. 19. Februarij 1585.*

12 In die feriali, etiam post meridiem potest Episcopus quamvis non ieiunus huiusmodi Sacramentum administrare, nec etiam necesse est suscipientem esse ieiunum, cum hoc nulla lege præscriptum reperitur, nam solum consilium in cap. ut ieiuni de consec. dist. 5. Silvest. verbo Confirmatio q. vni. *Chamer. d. c. 7. dub. 3. in fi. Henr. d. c. 6. §. 7. & c. 5. §. 6. Bonacina d. puncto 2. num. 14. vers. secundo, & tempore interdicti non prohibetur confirmare, ut dicam alleg. seq. num. 19.*

13 In Ecclesia Confirmationis sacramentum esse conferendum asserit *Nugn. in 3. p. D. Thomæ q. 72. art. 12. circa finem, vers. secundus ritus, & peccatum mortale esse extra illam confirmare, sicut & solemnius baptizare, cum fiat contra vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem in re graui. Attamen Episcopum non teneri in Ecclesia confirmare, imo, & extra illam, in loco scilicet honesto, vel palatio Episcopali, Confirmationem posse conferre tenent *Henr. d. cap. 6. §. 7. in fine. Chamerota d. dub. 3. Bonacina d. puncto 2. num. 15. ubi asserit tutius esse consuetudinem obseruare, quam quidem existimat receptam non esse cum tanto onere, ut reum lethalis culpæ constituat Episcopum alio in loco confirmandum.**

14 Subditos alterius Episcopi nullus potest in sua diocesi confirmare, & si aliter faciat suspensionem incurrere testantur *Vuald. sub d. tit. de Confirmat. cap. 4. num. 8. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de sacram. Confirmat. cap. 9. vers. septima conclusio. Barthol. ab Angelo d. dial. 3. §. 62. quos refert, & sequitur Bonacina d. puncto 2. num. 11. Verum confirmando non suos subditos minime, fieri irregularem dicit *Chamerota d. dub. 3. Ego tamen verius existimo Episcopum confirmandum in sua diocesi subditum alterius a suspensione, & culpa exculari, cum præsumendum sit hoc ratum, & gratum fore proprio Episcopo, præcipue quando est absens, vel non ministrat hoc Sacramentum s. verbo Confirmatio num. 2. Henr. d. cap. 6. §. 6. Marc. Anton. Genens. d. cap. 54. numer. 7.**

15 In alterius vero diocesi non potest Episcopus confirmare suos subditos, vel Pontificales actus exercere absque licentia Episcopi, in cuius diocesi reperitur, sub pena suspensionis ab exercitio Pontificalium, ita ex *Concil. Trid. sess. 6. de reform. cap. 5. tenent s. ubi supra num. 3. Reginald. d. lib. 28. num. 21. Bonacina d. puncto 2. num. 12. dicit decisum Armenazar. & addit, ad recip. legum Nau. li. 1. tit. 18. l. 7. nu. 68. & asserit Henr. d. §. 6.*

16 Post Episcopum in alterius diocesi sine pro-

prij Episcopi licentia dare subditis suis tenetur, benedictionem solemnem, & celebrare Missam de Pontificali, quia hi actus non pertinent ad iurisdictionem contentiosam cum strepitu iudicij, quoad clericalem tonsuram tantum eius resolutionem non admitto supra alleg. 6. num. 15.

17 Episcopus debet ad Confirmationem admittere omnem hominem baptizatum, siue sit infans, siue adultus, cap. omnes fideles, de consecration. dist. 5. *D. Thom. dist. quæst. 72. ar. 8. ubi Nugn. & Pisant. Nauarr. in manual. cap. 22. num. 8. Valent. tom. 4. disputat. 5. quæst. 2. puncto 2. Chamerota dist. tractat. de Confirmatione cap. 6. dub. 2. Henr. dist. lib. 3. cap. 5. §. 1. & 2. Bonacina dist. disputat. on. 1. quæst. vni. puncto 4. num. 4. Olim confirmabantur infantes ante usum rationis, quia nihil prohibebat dum essent infantes sumere arma, ut cum adoleuissent possent pugnare, quia susceptor pro eo proficetur sicut in Baptismo. Magis tamen his nostris temporibus expedit, ut puer cõfirmetur illucescente rationis usu, scilicet post septennium, quando gratia Sacramenti uti potest, & confiteri fidem, & meminisse admonitionis, & alapa, & ne per incuriam iterum confirmetur prætor, de sacramen. num. 48. *Henr. dist. lib. 3. cap. 5. §. 2. Petr. de Ledesma dist. cap. 7. vers. quinta conclusio, Chamerota dist. cap. 6. dub. 3. Bonacina, ubi proxime, num. 5. Marc. Anto. Genens. dist. cap. 54. num. 3. ubi arbitrat, cum hodie malitia mulum creuerit, & omnes confirmati describantur, posse puerum trium annorum confirmari.**

18 In infante rationis usum non habente, cui Sacramentum Confirmationis confertur loco dispositionis, sufficit voluntas Christi, & Ecclesiæ, adultus vero tenetur habere intentionem, ut in Baptismo, & accedere contritus, vel saltem se putare contritum, licet autem non sit præceptum de Consecratione præmittenda, quia in cap. ieiunij, de consecration. distinction. 5. dicitur, ut admoneamur non autem præcipit: debet tamen esse in gratia, vel putare se esse in gratia, de quo Episcopus adultos præmonere debet antequam ministret, ita *Chamer. dist. cap. 6. dub. 1. plures, quos refert, & sequitur Bonacina dist. puncto 2. num. 7. Nauarr. de penitent. distinct. 5. in princ. par. 3. in glof. num. 26. Henr. dist. cap. 5. §. 5.*

19 Vbi etiam asserit, quod si adultus recipiat cum peccato Confirmationem, reuincit semper effectus, quantum ad Sacramentalem gratiam auxilij, & augmentum gratiæ, quod fuit impeditum, redditur remoto obice: & §. 7. resolut. Episcopum dum administrat debere esse sine conscientia peccati mortalis, & habere intentionem saltem virtutalem.

20 Muti, & Surdi possunt Confirmari, quamuis enim ore non possint, vita tamen & opere valent, fidem profiteri, *Chamer. dist. cap. 6. dub. 3.*

21 Amentes etiam, si habent dilucida intervalla, vel ante amentiam perierunt, possunt licite Confirmari, etiam si in mortis articulo existant, imo etiam si sint perpetuo amentes, quia de illis est idem iudicium, quod de infantibus, *Chamer. d. cap. 6. dub. 3. Marc. Anton. Genens. dist. cap. 54. num. 4. Henr. d. cap. 5. §. 3. Bonacina d. puncto 4. num. 6.*

22 Forma Confirmationis sunt verba: *Consignato signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filij, & spiritus sancti: Quæ quidem expressio Sanctissimæ Trinitatis est faciendæ de re-*

cessitate Sacramenti, nam si verba prædicta quoad sensum substantialem varientur, non valide conficitur Confirmationis Sacramentum, ita D. Thom. d. quest. 72. art. 4. ubi Pefant. Emman. sa verbo Confirmatio, num. 10. Petr. de Ledsma in summ. par. 1. de sacrament. confirm. cap. 3. vers. tertia conclusio, Barthol. ab Angelo d. dialogo 3. §. 17. Henric. dict. lib. 3. cap. 2. §. 4. Chamerot. dict. tractat. de confirmat. cap. 7. dub. 1. Bonacina d. q. m. puncto 3. a num. 7.

23 Vnguntur in fronte confirmandi Chrismate consecrato, ad indicandum huius Sacramenti effectum, qui est gratia collata ad audacter confitendum Christi nomen, cum enim frons sit sedes verecundiae, par est vt Confirmandus in fronte inungatur, vt sine rubore, & verecundia Christi nomen confiteatur, & ideo de necessitate huius Sacramenti est in forma Crucis fieri vñctionem in fronte, Henric. dict. lib. 3. cap. 2. §. 3. Marc. Anton. Gemens. dict. cap. 54. num. 8. Bonacina dict. quest. vni. puncto 3. num. 8.

24 Chrismato frons aliquo panno albo circumcingitur, ne recens vñctio defluat, aut deleatur, & septima die deponitur, & in Concil. Beluacen. relato in capit. si quis voluerit 121. de consecrat. distinct. 4.

25 Dicitur, quod pannus Chrismalis, quo caput pueri in fronte per Episcopum, vel in vertice per Presbyterum circumcingitur, potest iterum super alium Chrismatum aut baptizatum imponi, refert Durand. in rationali diuinum. lib. 6. c. 84. num. 8.

26 Percutitur maxilla confirmati in signum, confirmatum forti, & inuicti animo debere ferre pericula imminencia propter Fidem, & vt se recorderetur hoc Sacramento semel initiatum esse, ne iterum ad illud audeat accedere. Durand. dict. cap. 84. num. 6. Barthol. ab Angelo dict. dialogo 3. §. 34. Chamerota dict. tract. de confirmat. cap. 7. dub. 4. plures alios refert Bonacina, dict. quest. unica puncto 4. numer. 9.

27 Vbi etiam resoluit omissionem colaphi non videri peccatum mortale.

28 Questio est vtrum si qui bis Sacramentum Confirmationis contulerit, vel susceperit, irregularitatem incurrat? in qua quest. gloss. in capit. distinctum, de consecration. distinct. 5. censet irregularitatem contrahere, sequuntur Nauarr. in manual. cap. 27. num. 247. D. Antonin. par. 3. tit. 28. cap. 6. Albert. Trot. de vero, & perfecto Clerico, lib. 2. cap. 14. reg. 9. in princ. Maior. de irregular. lib. 3. cap. 15.

29 Qui omnes id probari censent in dict. cap. distinctum, quo loci apertissima est decisio Sacramentum Baptismi, & Confirmationis iterari prohibens, penam debitam transgressoribus imponens, vnde cum ibi aequaliter prohibeatur Baptismi, & Confirmationis Sacramentum iterari, & iteratio baptismi accedente culpa faciat irregularitatem rebaptizantem, & rebaptizatum, cap. confirmandum, 50. distinct. cap. qui in qualibet 1. quest. 7. cap. ex litterarum de apost. Nauarr. dict. cap. 27. num. 246. Couarr. in Clementin. si furiosus par. 1. in princip. num. 8. Maior. dict. lib. 3. cap. 14. Viet. de Baptismo num. 31. & 36. Vinald. in candel. aureo tit. de Baptismo a num. 45. Bernard. & Salzged. in pract. cap. 15. praxis Episcop. par. 1. verbo irregularitas, §. 11. Cened. ad Verdictum collect. 63. num. 4. praxis Episcop. par. 1. verbo irregularitas, §. 11. Bonacina de censuris disp. 7. quest. 3. punct. 3. num. 1. Chamerot. tract. 1. de Baptismo dub. 8. pag. 71. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 30. nu.

173. & seq. optime Aegid. de Coninch. de sacrament. & censur. tom. 2. disput. 18. dub. 5. a num. 34. igitur mirum non est si quoad irregularitatem eadem fiat aequiparatio.

30 Verum contrariam sententiam, videlicet ex iteratione Confirmationis, tam conferentem, quam accipientem non contrahere irregularitatem, tenuerunt Couarr. dict. num. 8. Valent. tom. 4. disputat. 5. quest. 1. puncto 4. versus fin. & disputat. 7. quest. 19. puncto 3. ad fin. Henric. in summ. lib. 4. cap. 4. §. 5. in med. soar. de censur. disputat. 42. sect. 4. num. 6. Auila eod. tract. par. 7. disputat. 7. dub. 5. Bonacina dict. puncto 3. num. 8. Salzged. ad Bernard. dict. cap. 15. lit. b. Nec obstat inductio tex. in dict. cap. distinctum, quia licet ibi Sacramentum Baptismi, & Confirmationis iterari prohibeatur, non tamen inde sequitur, quod eadem pena irregularitatis, quæ Baptismum repetenti infligitur, imponatur Confirmationem iteranti, cum argumentum à simili non valeat in penis, præsertim in irregularitate, quæ non contrahitur, nisi in casibus à iure expressis, cap. is qui, de sentent. excomm. lib. 6.

31 Cetera de Sacramento Confirmationis, & omnia quæ in materia desiderari possunt tractantur Theologi cum Magistr. in 4. distinct. 7. D. Tho. par. 3. quest. 72. siluest. Angel. Tabien. & alij Summistæ verbo Confirmatio. Petr. Sor. de instit. sacerdot. verbo Confirmatio, in duplici lect. Couarr. lib. 1. variat. cap. 10. Nauarr. in man. cap. 22. a num. 8. Angl. in florib. Theologicis par. 1. tit. de Confirm. Marc. Anton. Cuch. lib. 5. instit. maior. tit. 3. de Confirm. Petr. Gregor. syntagm. iuris lib. 2. cap. 15. Durand. in rationali diuinum. lib. 6. cap. 84. Alphons. Alvarez in speculo iuris Pontificij cap. 50. tit. de Confirmatione, pag. 179. Vinald. in candel. aureo tit. de Confirmat. Maior. lib. 4. de irregular. cap. 12. Cardin. Bellarm. lib. vni. de sacrament. Confirmat. Henric. in summ. lib. 3. de Confirm. Soar. de sacrament. disputat. 32. cum sequentib. Barthol. ab Angelo in examine Confess. dialogo 3. Petr. de Ledsma in summ. par. 1. de sacram. confirmat. Marc. Anton. Gemens. in manual. Pastorum, cap. 54. Chamerota de septem Ecclesiæ sacrament. tractat. 3. de Confirmatione. Aegid. de Coninch. de sacrament. quest. 72. praxis noua Episcopali, par. 1. cap. 3. de Confirmat. Bonacina de sacrament. disp. 3. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 28. Regolin. de potest. Episcop. cap. 25.

32 Sicut qui baptizatur susceptores habet ad eum erudiendum in Fide, cap. vos ante omnia, de consecration. distinct. 4. ex D. Augustino serm. 215. de temp. ita confirmandus cum in Chrismate consecratur in pugna, magistro militie eget, nam si qui gladiatoriam dimicationem subeant, alicuius indigent, cuius ope, & consilio ducantur, qui ictibus ac petitionibus saluis ipsis conficere aduersarium possint: quanto magis fideles cum Sacramento Confirmationis, quasi firmissimis armis recti, ac muniti in spirituale certamen, cui æterna salus propostita est, descendunt, ducis ac monitoris indigent. Hæc in Catechismo Concilij Trident. ad Parochos.

33 Huiusmodi tamen susceptores non sunt de essentia Sacramenti. Sor. in 4. distinct. 7. quest. vni. art. 10. & alij siluest. verbo Confirmatio, quest. vni. peccaret tamen si quis omitteret, Chamerot. dict. tractat. 3. de Confirmatione, capit. 7. dub. 2. in principio.

34 Diligenter semper fuit obseruatum ne puerum de fonte susciperet, nisi qui baptizatus esset,

ſineque in Sacramento Confirmationis, niſi Chriſtate etiam vnctus, quod adeo verum eſt, vt ſi non baptizatus, vel non confirmatus teneat, inualide fiat, hoc eſt nulla inde contrahatur cognatio, quia ſicut ad carnalem cognitionem inter aliquos deſideratur proceſſio vtriuſque ab eodem ſupite, ſecundum carnalem propagationem; ita ad ſpiritualem exigitur proceſſio vtriuſque ab eodem ſupite, nempe Chriſto, ſecundum ſpiritualem regenerationem, mediante viſibili Sacramento Baptiſmi, tum quia cum cognatio hæc ſit ex mero Eccleſiæ inſtituto, nequit ab infidelibus contrahi, vtpote, qui Eccleſiæ legibus minime ſubduntur, ita probat tex. in cap. in baptiſmate, de conſecrat. diſtinct. 4. & reſoluunt Nauar. in manual. cap. 22. numer. 36. & conſ. 3. numer. 1. ſub tit. de Baptiſmo in 1. edit. & conſil. 1. numer. 1. de cognition. ſpirit. in 2. edit. plures refert Doctores ſanch. de matrim. lib. 7. diſput. 70. per totam. præcipue à num. 7. quibus adde Regell. de obligation. iuſtit. par. 2. lib. 3. queſt. 6. numer. 6. & 7. Henr. in ſumm. lib. 12. cap. 3. §. 4. Valer. Regim. in praxi ſori penitent. lib. 31. num. 157. Coninch. de sacramen. & cenſur. tom. 2. diſputat. 32. numer. 25. Fr. Baſil. Pont. de impedimentis matrim. cap. 24. §. 1. verſ. illud tamen, Bonacina de magno Matrimonio ſacramento, queſt. 3. punct. 5. §. 2. num. 19.

55 Hinc reſoluentes fidelem baptizantem, vel confirmantem filium infidelis non contrahere cognitionem cum patre, vel matre infidelis, nam infidelis illam non contrahit, ergo nec illam contrahit fidelis; cognatio enim eſt veluti quædam relatio, quæ non ponitur in vno ſubiecto, niſi adſit terminus illius, infidelis autem non eſt terminus huius relationis: hæreticus tamen cum baptizatus, & ſubiectus ſit Eccleſiæ, ſuſcipiendo vel baptizando cognitionem contrahit, ſanch. diſt. diſput. 70. num. 2. Bonac. diſt. §. 2. num. 22. Reginald. diſt. lib. 31. num. 157. Poſſeuin. de offie. Cur. c. 6. num. 27.

36 Excluſi etiam ab eo munere ſunt Abbates, & Monachi, quia præcipitur ne commatres ſpirituales habeant in Concil. Antiochenſi cap. 15. relato in cap. non liceat, de conſecration. diſtinct. 4. dummodo qui confirmantur non ſint etiam religioſi: quia tamen in illo text. nullum eſt verbum irritans factum, veri ſuſceptores erunt, & ſubinde contrahent ſpiritualem cognitionem quamuis peccent mortaliter ſuſcipiendo contra prohibitionem ſibi impoſitam, ita Galleg. de cognat. ſpirit. cap. 9. in fine, multiquos refert, & ſequitur ſanch. diſt. diſputation. 70. num. 21. quibus adde Poſſeuin. diſt. cap. 6. num. 27. verſ. ſecundo, Galet. in margarita caſuum conſcien. verbo Religioſus, pag. 215. in fine, Regell. diſt. queſt. 6. num. 10. Reginald. diſt. lib. 31. num. 157. verſ. quarto, Bonac. diſt. §. 2. num. 23. Fr. Baſil. Pont. vbi proximè, verſ. excluſi.

38 Vbi etiam refert penitentes publicos, donec peracta penitentia reconcilientur, repulſos eſſe à ſuſceptione in Concil. Pariſ. lib. 1. cap. 54. quamuis ipſe ibi male exiſtimet prædictos omnes ſi forte ſuſciperent, nullam contrahere cognitionem.

38 Pueri cuiuſcunque ætatis poſſunt eſſe ſuſceptores legitimi, & contrahunt cognitionem ſuſcipiendo, modo habeant uſum rationis, imo, & ipſi infantes, qui doli capaces ſunt intra primum ſeptennium, & iudicium ſufficiens ad peccandum mortaliter habentes, ſi quos in Baptiſmo, vel Confirmatione teneant, cum eiſdem ſpiritualem cognitionem contrahunt. ita Henr.

diſt. lib. 12. cap. 11. §. 2. ad finem. Petr. de Ledefma in ſumm. par. 1. tractat. de ſacrament. matrim. cap. 17. conſul. 7. dub. 3. ſayr. in floribus deciſion. ſub titul. de cognitione ſpirituali. deciſ. 1. Poſſeuin. diſt. cap. 6. num. 29. ſanchez diſt. lib. 7. diſputat. 61. num. 4. Bonac. diſt. §. 2. num. 17.

39 Nec refert an patrinus ſit minor baptizato, quia non requiritur, vt ſit maior, Petr. de Ledefma diſt. conſul. 7. dub. 2. ſayr. ſub diſt. titul. de cognition. ſpirituali. deciſ. 3. contra Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. par. 4. collect. 1224. in fine.

40 At de ſuſceptorum numero inſtitutum fuit, vt vnus tantum eſſet. Leo 1. in cap. non plures de conſecration. diſtinct. 4. & in cap. vltim. de cognat. ſpirit. in 6. & in Concil. Moguntino ſub Paulo 111. ſtatutum fuit, vt non plures quam vnus patrinus adhiberetur, quia ex impedimentis cognitionum ſpiritualem pericula, & difficultates non raro ſolent euenire, & Concil. Tridentin. ſeſſion. 24. de reformat. cap. 2. vnum tantum iuxta priſca Canonum ſtatuta adhiberi patrinum voluit, vel ad ſummum duos, ſcilicet, vnum virum, vnamque feminam. Poſſeuin. diſt. cap. 6. num. 33.

41 Nec Episcopos, poteſt diſpenſare, vt duo viri, vel duæ feminæ ſimul ſuſcipiant, cum ſuper Conciliari conſtitut. diſpenſandi poteſtatem non habeat, ita deciſum referunt praxiſ Episcopali. par. 1. verbo Baptiſmus, §. 4. ſanchez diſt. lib. 7. diſputation. 57. num. 7. Regell. de obligation. iuſtit. par. 2. in appendice ad lib. 4. num. 89. Reginald. diſt. lib. 31. num. 154. Bonacina diſt. §. 2. num. 13. Armendar. in addition. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. titul. 15. l. 1. de matrim. in declarat. num. 75. vbi num. 80.

42 Deciſum etiam refert, quod vnus procurator qui ſit viri, & alter qui ſit procurator mulieris baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt, ſed non duo viri, nec duæ mulieres, vniuiſque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri.

43 Sed dubitari poteſt vtrum Concil. Trid. diſt. loco diſponens ad ſummum duos patrinos in Baptiſmo eſſe adhibendos, vnum ſcilicet virum, vnamque feminam, procedat in Confirmatione? pro parte negatiua facit, quia in diſt. cap. vltim. de cognition. ſpirit. in 6. dicitur, vt vnus tantum patrinus in Baptiſmo poſſit adhiberi, & in fine dicit, quod de Confirmatione, quantum ad hoc, idem iudicium eſt habendum: at Concil. de ſolo Baptiſmi patrino loquitur, & ideo cum ſit correctorium iuris antiqui in d. cap. vltim. debet reſtringi, nec ampliari poteſt vltra terminos, in quibus loquitur. Quamuis idem omnino voluiſſe Trid. quoad omnia ſtatueret, in patrino Confirmationis, & totum dictum cap. vltim. per illud reſtringi teneant Tolet. in inſtruction. ſacerdot. lib. 2. cap. 24. numer. 11. ſanchez diſt. lib. 7. diſputation. 57. num. 9.

44 Transgreſſio huius præcepti adhibendo plures patrinos, eſt peccatum mortale, quia præceptum Eccleſiæ in re magni momenti violatur, ex cuius transgreſſione multiplicatur cognitiones ſufficientes ad dirimendum matrimonium, ita Fr. Emman. in ſumm. par. 1. cap. 226. numer. 1. Peg. par. 1. cap. 33. caſu 39. Bonacina diſt. §. 2. num. 32. & dicit deciſum Armendar. diſt. loco num. 84. quamuis ſanchez diſt. lib. 7. diſputation. 57. num. 6. contrarium teneat.

45 Si tamen plures duobus ſuſcipiât baptizati de Baptiſmo, cū omniū cognatio contrahitur, eſſi enim actus

actus contra legem factus regulariter non valeat, l. non duum, C. de legibus, ex capitulo tamen, ubi lex actum non tollit, & poenam extrinsecam addit, quae potest cum actus valore consistere, & valor actus non respicit fauorem eius, cui poena imponitur, ut dicit Bart. communiter receptus in l. Prætor aut num. 3. ff. de noni operis nit. & ita est in nostro casu, non tollit enim actum, sed ponit poenam parochi admittenti plures duobus, & valor actus non pertinet ad fauorem parochi, sed suscepti, quod fundamento hanc sententiam tenet Regolin. de potestate Episcopi cap. 25. §. 1. num. 5. sequitur Sayr. decis. 4. de cogn. spirit. dicit decilum Armend. ubi proxime num. 83.

46 Ad parentes pertinet patrilinos designare, vel illis non designantibus ad parochos, Possun. dict. cap. 6. num. 33. Bonacina dict. §. 2. num. 27. & patet ex Concil. Tridentin. citato loco.

47 Et requiritur contactus, itaut eo deficiente compateritas non contrahatur, qui enim tantummodo affuit baptizato, vel Confirmato, ipsumque non tangit, vel tangit tantum extremitate digiti, non contrahit cognationem, eo quod vere non dicatur tenere, vel suscipere, ita Henric. lib. 12. cap. 11. §. 3. Verall. decis. 164. par. 1. Reginald. dict. lib. 31. num. 151. Sanchez dict. lib. 7. disputat. 56. num. 5. Bonacina dict. §. 2. num. 14. Mart. Antonin. variat. lib. 1. resolut. fin. casu 33. dicit decilum Armendariz dict. loco num. 83.

48 Si vero nullus specialiter designatus est patrilinus ex negligentia aut obliuione parentum, seu parochi, & multi simul tenendo tangerent baptizatum, aut de fonte hi aequo suscipere, omnes fiunt cognati, quia attento iure cap. ultim. de cognatione spirituali. in 6. omnes contrahant cognationem tangendo simul, cui standum est, quando aliud non deenitur iure nouo Concilii Trident. ex text. in l. præcipimus C. de appellat. ita Ngu. in man. cap. 22. num. 39. Jacob. de Grassis in decis. aureis par. 1. lib. 2. c. 83. num. 4. Petr. de Tadesina de matrim. quest. 56. art. 3. vers. est aliud dubium annexum, & in sum. p. 1. de sacramen. matrim. cap. 17. conclus. 6. dub. 2. Reginald. in candelabro aureo tit. de impedimentis matrimonij num. 5. vers. cognatio spiritualis. Henric. d. §. 3. Connch. tom. 2. quest. 32. num. 57. & pro hac opinione decilum referunt Rebel. de oblig. iustit. p. 2. lib. 3. quest. 6. num. 5. & in append. ad lib. 4. num. 95. Reginald. d. lib. 31. num. 152. vers. secundum, Bonacina d. §. 2. num. 24. quamvis contrarium teneant Gallic. Rega. Fr. Emman. & Sayr. quos referunt, & sequuntur Sanchez d. lib. 7. disp. 57. num. 12. Gutier. de matrim. cap. 100. num. 7.

49 Quæstio est controuersa an cognatio spiritualis possit contrahi per procuratorem? in qua tenet vna sententia non posse hanc cognationem spirituale contrahi per actionem procuratoris, quia requirunt actionem personalem, & præsentiam actualem patrini iura de hoc loquentia, ut demonstrant tex. in cap. de his 30. q. 1. in hæc verba: De his, qui filios suos ad Confirmationem coram Episcopo tenent, idest qui filios uxoris suæ, dum Christiantur super se sustinent, & in cap. ad lumen, eadem causa, & quest. ibi, cumque ipse proprijs manibus retinendo suscepit, quare ita resoluunt Franc. Marc. decis. 830. num. 8. p. 2. Galleg. de cognat. spirit. cap. 13. num. 14. Henric. d. lib. 12. cap. 11. num. vlt. Cou. de sponsalibus p. 2. cap. 6. paragraph. 4. numer. 6. Reg. tom. 1. sum. cap. 33. casu 44. Fr. Em-

man. tom. 1. sum. cap. 226. numer. 9. P. Azor. in fin. moral. p. 1. li. 2. cap. 12. paulo post princ. Candelab. aur. p. 1. ubi de matrim. numer. 160. Possun. d. cap. 6. numer. 27. vers. quarto. Reginald. d. lib. 31. numer. 156. Rebel. d. lib. 3. q. 6. numer. 12. Sanchez. d. lib. 7. disp. 59. numer. 4. ubi in hanc sententiam refert multos Doctores.

50 Verum de consuetudine vniuersali verum est dicere cognationem contrahi à mittente, non vero à procuratore, quia quæ agit procurator, non agit proprio nomine, sed nomine mittentis: tum quia mittens fuit designatus, non vero procurator, & de hac consuetudine secundum quam decidit sacram. Cardin. Congreg. resiliatur Sa verbo matrimonium, tit. de impedimentis matrimonij numer. 5. Rebel. d. lib. 3. quest. 6. numer. 12. Mart. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. fin. casu 25. Connch. disp. 42. num. 40. Franc. Leo in thesauro fori ecclesiæ p. 2. cap. 9. num. 63. cum seqq. Bonacina d. paragraph. 2. num. 34. vers. sed mihi, Armendariz d. loco numer. 75. & ita etiam censuisse sacram. Regiam Romanam referunt Verall. decis. 147. p. 3. Galer. in margarita casuum conscientie verbo cognatio, Alos. Rec. in praxi fori ecclesiæ. resolut. 630. in 2. edit.

51 Aduertendum est maxime quod patrilinus in Confirmatione debet esse alius ab eo, qui tenuit in Catechismo, vel Baptismo, secundum consuetudinem Ecclesiæ Romanæ, cap. in Catechismo, de consec. dist. 4. Chamerota d. tract. de Confirm. cap. 7. dub. 2. vers. debet.

52 Et quamvis vnus non possit tenere vltra duos eadem die Confirmationis, ut in Pontificali; tamen quando vere constat volentem tenere esse alium virum probum, maxime curatum, aut scienem, in quo iudicio Episcopi, cessat præsumpta malicia, & voluntas contrahendi cum filia spirituali, vel eius matre propter inparem conditionem, non peccabit Episcopus si permittat tenere vltra duos, ita resolut Mart. Anton. Genens. in manu. Pastorum cap. 54. num. 6.

53 Cum ergo susceptores patrum vicem gererent, & susceptos pro filiis haberent, nec minori charitatis vinculo inter se cōiungerentur, ut dixit Nicol. 1. in cap. ita diligere 30. q. 1. merito constituit Ecclesiā vinculum cognationis interuenire, atque adeo ad matrimonium impedimentum esse decreuit nouius in Conc. Tric. 2. ubi constitutum est in Baptismo cognationem contrahi inter patrilinos, & baptizatum ipsum & illius patrem, ac matrem, nec non inter baptizantem, baptizatumque patrem, ac matrem.

54 Et in Confirmatione, confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem, & matrem, ac tenentem non egredi similiter statutum est, Chamer. ubi proxime, vers. tertio dico Et huiusmodi parentes debere esse carnales, quamvis illegitimi resoluunt Gallic. de cognat. spirit. d. c. 7. num. 12. Sanchez. d. lib. 7. disp. 54. num. 16. Reginald. d. lib. 31. num. 150. vers. catechism.

55 Ex quibus consequens est cognationem spirituale non contrahi inter ipsosmet patrilinos, veluti si vir, & femina sint simul patrini, quia non impediuntur inter se iungi, ita Ludov. Top. in instruct. confci. p. 2. cap. si de matrim. colum. 2. Gallic. cap. 9. num. 8. Reg. tom. 1. sum. c. 33. casu 40. Galer. in margarita casuum conscientie verbo matrimonium, p. 169. colum. 1. Nugn. p. 3. q. 67. art. 8. vers. fin. Sanchez. d. lib. 7. disp. 54. n. 12. Reginald. d. lib. 31. num. 150. Bonacina d.

§. 2. num. 4. Armendariz, ubi proxime num. 84.
 56 Hinc etiam huiusmodi cognationem spiritua-
 lem à viro contractam, eo quod aliquem tenuerit
 in Baptismo, vel Confirmatione, non transfundi
 ad uxorem, vel è contra resoluunt Tolet. in instruct.
 sacerdot. lib. 7. cap. 4. num. 5. Matienso in rub. tit. 1.
 glos. 1. num. 168. lib. 5. nouæ Recop. Henric. d. lib. 12.
 cap. 11. §. 2. post Petr. Ledesm. Soar. Fr. Emm. & alios
 Sanch. d. lib. 7. disp. 54. numer. 11. Reginald. d. lib. 31.
 num. 149. Coninch. tom. 2. disp. 32. numer. 24. vers. in-
 ter feminam, Armendariz. d. numer. 84. ubi refert
 decisum hanc cognationem non contrahi inter ba-
 ptizatum, & coniuges, & concubinos, vel concu-
 binas leuantis.
 57 Vnde fit virum, & uxorem minime peccare
 suscipientes alienum puerum in Baptismo, vt opti-
 me tenent Nau. in man. cap. 22. num. 39. Armend.
 d. num. 84. Sanch. d. lib. 7. disp. 57. num. 5. Bonac. d.
 §. 2. num. 5.
 58 Et potest patrinus matrimonium contrahere
 cum ea, cum qua simul alienum filium suscepit, vt
 declarauit Pius V. in sua Bulla. incip. Cum illius vi-
 cem, edita 4. Kal. Decembris, an. 1566. & post Fr.
 Emman. ac Nugn. ita resoluunt Sanch. d. lib. 7. disp.
 54. num. 12. Bonacina d. §. 2. num. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Oleum sanctum trina diuersitate consecratur.
- 2 Confirmationis Chrisma conficitur ex oleo oliuarum, admixto balsamo cuiuscunque loci sit, benedicto ab Episcopo consecrato.
- 3 Oleum oliuarum est essentiale huic sacramento Confirmationis, balsamum vero accidentarium.
- 4 Chrisma quod est Confirmationis materia necessario benedicendum est ab Episcopo, non à simplici sacerdote.
- 5 Chrisma de necessitate precepti debet fieri illo anno in die Cæna Domini, quia peccabit Episcopus si ex veteri confirmet.
- 5 Oleum Cathecumenorum quale.
- 7 Reges ab Episcopis in suis Regnis hoc sancto oleo Confirmationem accipiunt.
- 8 Oleum, quo unguuntur Reges quid significet.
- 9 Gothorum Reges ungebantur.
- 10 Hispania, Navarra, Aragonia, & Sicilia Reges ungebantur.
- 11 Reges Francie peculiari privilegio oleo è Calo dimisso unguuntur.
- 12 Pontificis capus Chrismate consecratur, brachium vero Principis oleo delinitur.
- 13 Oleum infirmorum ab Episcopo benedictum, est materia remota sacramenti Confirmationis.
- 14 Oleum, & Chrisma de consensu Summi Pontificis an possit à simplici sacerdote consecrari?
- 15 Oleum oliuarum est materia sufficiens sacramenti Confirmationis, etiamsi benedictum sit ab Episcopo alia benedictione.
- 16 Extrema Confirmationis sacramentum valide non confertur, si aliud oleum per errorem adhibeatur præter oleum infirmorum.
- 17 Chrisma, & olea singulis annis confici debent, & peccabit Parochus si oleum alterius anni adhibeat, non data necessitate.
- 18 Magis dignum attribuit ad se minus dignum.

19 Episcopus si absens sit, vel episcopalis sedes eo tempore vacet, quo hæc olea benedicere debent, vicinior est petendus, vt ea consecret.
 20 Exempli subiunguntur Episcopo in illis omnibus, quæ sunt Ordinis Episcopalis, nepe in petitione Chrismatis, &c.
 21 Olei ratione nihil pro Chrismate recipi potest.
 22 Baptismi sacramentum, tam parvulis, quam adultis tempore interdicti administratur, benedicta fonte, & patrinis adhibitis.
 23 Confirmationis sacramentum licite solemniter, & publice tempore interdicti celebratur.
 24 Chrisma tamen clausis ianuis consecranda.
 25 Contrarium verum.
 26 Episcopus peccator si consecret Chrisma, aut oleum infirmorum peccat mortaliter.

EPISCOPVS SANCTA
olea qualiter consecrare debeat?

ALLEGATIO XXXI.

1 Oleum sanctum sub trina diuersitate consecratur, aliud quod vocatur Chrisma ex oleo oliuarum, & balsamo, cuius mixtura mysterium explicatur in c. vii. de sacra Vnctione. Hoc vnguntur baptizati in vertice, & fronte, Ecclesie, altaria, calix, patena, Fons baptismalis, Episcopus, dum consecratur in capite, & in manibus, & confirmadi Aliud dicitur oleum Cathecumenorum ex oleo oliuari, solo hoc vnguntur baptizati inter scapulas, & in pectore; Ecclesie, altare ante chrismationem, Sacerdotis manus, Reges, & Principes in brachio, & humero. Tertium, est oleum infirmorum, quo vnguntur infirmi, ex prima institutione Ecclesie, de qua in Epist. can. Iacobi Apost. infirmatur quis ex vobis inducat Presbyteros Ecclesie & orent super eum, vngentes eum oleo, &c. de hac triplici olei consecratione, & de eius proprietate, late agit Durand. in rationali diuinarum lib. 6. cap. 74.
 2 Confirmationis Chrisma (quod attinet ad primu oleum sanctum de quo supra, conficitur ex oleo oliuarum admixto balsamo, cuiuscunque loci sit, benedicto ab Episcopo consecrato: vt colligitur ex Concil. Trid. sess. 7. can. 2. de Confirmatione, cõprobant Tolet. in sum. li. 2. c. 24. num. 2. Nauar. in man. cap. 22. n. 8. Syluest. verbo Confirmatio n. 2. sot. in 4. d. 7. q. 1. art. 2. Victor. de Sacram. concl. 40. Rinald. in candelabro aureo sub tit. de Confirmat. cap. 2. n. 1. Graff. in decis. aureis p. 2. lib. 1. cap. 5. n. 16. Saur. de sacram. in genere li. 1. cap. 3. quasi vni. art. 3. vers. de Confirm. Bellarm. in controvers. Catholice lib. de Confirmat. cap. 8. Nugn. 3. p. 9. 72. art. 3. ubi Coninch. n. 29. & 30. Soar. to. 3. disp. 33. sect. 1. & 2. Bartholom. ab Angelo de Sacram. dialog. 3. §. 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 9. col. 106. & 108. & p. 2. lib. 5. cap. 1. q. 4. eolum. §. 20. Chamerote de Sacram. tract. 3. de Confirmat. cap. 2. de materia Confirmat. pag. 112.
 3 Oleum oliuarum est essentiale huic Sacramento, balsamum vero est accidentariu, vt probatur ex c. pastoralis de Sacram. no iter. ubi interrogatus Innoc. III. quid esset agendum de quodam Confirmato oleo tantum, respondit non esse iterandum, sed caute supplendum, si quid deesset: ergo si illud fuit Sacramentum sine balsamo, cerrum est balsamum non esse de necessitate Sacramenti, ita Angl. de Confirmat. art. 22. concl. 2. Valent. tom. 4. disp. 5. quaest. 1. puncto 2. vers. quaestio est autem. Nau. cap. 22. num. 8. &

conf. amico de sacra vnt. num. 4. & 8. s. agr. decis. uni. cod. tit. Sa verbo Confirm. num. 7. Chamer. ubi supra dub. 2.

4. Chrisma hoc, quod est materia Confirmationis, necessarium benedicendum est ab Episcopo non à simplici Sacerdote, Thom. 3. p. quæst. 72. art. 4. Vinald. d. cap. 2. num. 4. & 5. Valent. tom. 4. disp. 5. quæst. 2. puncto 2. ad finem, Francisc. de Pitigianis dist. 7. quæst. 1. art. 4. concl. 2. Nugn. in 3. partem D. Thomæ q. 72. art. 3. difficult. 4. ubi Coninch. num. 43. Chamerot. d. cap. 2. dub. 3. & 5. Soar. d. diff. 33. sect. 2. Bartholom. ab Angel. d. dialog. 3. §. 12.

5. An Papa possit committere simplici Sacerdoti consecrationem Chrismatis, quod est materia Confirmationis, vide alleg. præced. num. 6. De necessitate præcepti est, vt Chrisma confectum sit illo anno in die Cene Domini cap. si quis de consecr. dist. 4. cap. omni tempore eadem dist. D. Anton. 3. p. art. 14. cap. §. 2. Et si Episcopus habeat duos episcopatus vnitos, & propinquos debet vno anno celebrare in vna Ecclesia in die Cene Domini, & ibi Chrisma conficere, & altero anno in alia, & sic alternatis annis hoc officium exercere, & Chrisma de vna Ecclesia in aliam transmittere, vt frequenter solet fieri, iuxta cap. te referente 12. ubi Host. ante faciem, Butri & Abb. in fine de celebrat. Misfarum ita illis citatis refert Steph. Grat. discept. serens. tom. 4. diff. 651. num. 74. qui post hæc scripta ad manus meas peruenit. Peccabit enim Episcopus si confirmet ex veteri Chrismate, & non ex nouo illius anni, ita post Soar. tenet Mart. Anton. Genuens. in manu. Pastorum cap. 54. num. 9.

6. Oleum Cathecumenorum (quod pertinet ad secundum oleum sanctum de quo supra) est illud quo pueri baptizandi vnguntur in pectore, scapulis, manusque Presbyterorum, cum ad sacerdotium promouentur, quod etiam seruit ante consecrationem Ecclesiarum, vel Altaris. In pectore enim cum inuocatione Sanctissimæ Trinitatis, vt nihil mali latentis inimici in eo remaneat, sed mens eius confortetur in Fide Sanctæ Trinitatis: & in scapulis, vt vndique muniatur, per Dei gloriam ad bona opera facienda. Durand. in ration. diuin. li. 6. cap. 74. numer. 21. Euseb. de vlt. libro primo, cap. 6. num. 4.

7. Adhibetur etiam ad vntionem Regum, & Principum: hi enim vntionem accipiunt ab Episcopis in suis Regnis, vt decidit Innocent. III. in cap. 1. §. vnde, de sacra vntione, selus de beneficijs prima p. 9. §. num. 164. & 165. Gregor. I. 13. gloss. 1. tit. 4. part. 1. Petr. Alphons. de rascancel. in harmonia rubricar. sub rubric. de sacra vntione num. 9. Euseb. d. cap. 6. num. 5. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 10. cap. 5. quæst. 2. & 3.

8. Significationes autem Vntionis retulit Augustinus de Ancona de potestate Papæ quæst. 38. art. 2. Castald. de Imperatore quæst. 27. nam oleum, quo vnguntur, significat laetitiam, & promptitudinem ad debellandum inimicos Ecclesiarum, & pugnandum pro Fide, ac ad consequendum victoriam. Vnde intelligi potest illud Psal. 44. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem propterea vinxit te Deus tuus oleo lætitiæ pro confortibus tuis; oleum enim dicitur lætitiæ, quia hoc significat oleum inungi, vt ostendatur lætitia, qua ingreditur in campum certaminis ad victoriam. Item & quia per oleum nitor conscientie designatur, iuxta Mat. 25. prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis, & refertur in cap.

1. §. 1. de sacra vntione, Durand. dist. cap. 74. numer. 10. & refert D. Thom. 3. par. sum. quæstion. 108. art. 3. in addit. quod sicut cap. 10. Actum Apostol. dicitur de Christo, quod pradicauit Ioannes Iesum a Nazareth quomodo vixit cum Deus Spiritu Sancto, & virtute, & sicut Christus, idest Vntus appellatur Dominus Noster Iesus, ita Reges inunguntur, consecrantur, & coronantur, vt intelligant a Christo Vnto potestatem habere, & in eo regnare, quod declarat, & Innocentius antiquus in cap. venerab. de elect.

9. Ius vngendi, omnibus Regibus Christianis generale est, nec quod de aliquibus peculiariter scribitur, ius alijs admittit: sed tantum de illis fit mentio, qui vnguntur à Papa, quia sunt vassalli Ecclesiæ, iuxta ea, quæ notant Doctores per text. ibi in capit. intelleximus, de iur. iur. & citata à Mart. Laudens. quæst. 23. de Prin. & 4. Restauo Castaldo de Imperatore quæst. 19. numer. 6. & quæst. 36. numer. 10. Hispaniarum antiquissimi Reges Gothi vnguntur, prout de Rege Vuamba, & Eruiugio dicitur in Conc. Tol. 12. c. 1. & de Flavio Egicanarrat Amb. de Morales in chronica Hispania lib. 12. cap. 53. & 57. solitosque fuisse Gothorum Reges eam sacram Vntionem recipere asserit Garcia Loyza in synodo Tolitana sub Gundemaro fol. 277. & in notis ad Concilium Tolitanum nonum cap. 10. fol. 495.

10. De Regum Hispaniarum Vntione eorumque vntato ritu, & præcipue de Alphonso IIII. memorat Garibay in compendio historiali, lib. 8. c. 1. ann. 1135. In Regibus Nauarra idem vsum fuisse, quod omnes vngerentur meminit Garib. lib. 26. c. 1. & lib. 27. c. 1. & 4. ubi peculiariter retulit de Ferdinando Phæbo, Philippo, & Carolo 3. De Vntione Regi Aragoniarum agit Hieron. Curita in annal. eiusd. Regni, lib. 10. c. 68. & lib. 7. cap. 1. & c. 18. & 29. mentionem faciens de Vntione Regis Petri IIII. & Regis Ludouici filij Petri, & Nepotis Federici, & de Rege Martino, & Ferdinando. De Vntione Regum Siciliæ agunt Castald. de Imperat. q. 18. num. 6. Curit. annal. Aragon. p. 1. lib. 5. cap. 17.

11. Reges tamen Franciæ, Hierosolymitani, & Siciliæ prætendunt sibi tantum hanc vntionem singulari quodam priuilegio priuatim concessam. Oleum enim quo inungitur Rex Franciæ è celo dimissum narratur, de quo remitto lectorem ad Renatum Chopinum lib. 2. de dominio Franciæ titul. 2. num. 7. D. Antonin. par. 2. historiali titul. 11. cap. 2. §. 7. Forcatul. de Imperio Gallorum lib. 6. fol. 370. Castald. in catalogo par. 5. consid. 30. & 31. Carolum Castald. de iuribus Regum Franciæ lib. 2. iure 2. Guidop. quæst. 114. Guillem. de Benedict. in cap. Raymundus verbo duas habens filias num. 77. Castaldus de Imperatore, quæst. 18. num. 6. Martin. Laudens. quæst. 76. de Principe, Ioan. Ferruult. priuilegio 7. Francisc. Mare. decis. 46. num. 31. & decis. 1024. numer. 5. & 7. Euseb. de vntatione lib. 1. cap. 6. num. 5. Petr. Greg. in præludijs optimi iuris consulti, probique magistratus lib. 1. cap. 11. Card. Baron. annalium Ecclesiæ tom. 6. ann. 499. Thom. Corme. lib. 1. rerum gest. Henric. 2. Regis Gallie fol. 18.

12. Solus Pontifex Chrismate in capite vngitur ex balsamo, & oleo confecto mystificatione, sed Imperatores tantum oleo in brachio exorcizato in modum Crucis inunguntur, non Chrismate, ex Cæremoniali sacro lib. 1. section. 1. cap. 3. & ita ex text. in capit. 1. §. vnde de sacra vntione non

poſſet Rex Chriſmate inungi, ſed ſolo oleo, vt verba ſunt.

13 Diſſert autem inter Pontificis, & Principis Vnctionem, quia caput Pontificis Chriſmate conſecratur, brachium vero Principis oleo delinitur, vt oſtendatur quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis poteſtatem, notat *Reſtaur. Caſtald. de Imperatore queſt. 19. numer. 3.* Oleum vero infirmorum (quod pertinet ad tertium oleum ſanctum de quo ſupra) benedictum ab Epifcopo, eſt materia remota Sacramenti vñtionis, vt habetur in *Concil. Tridentin. ſeſſ. 14. de extrema Vñct. cap. 1. Sayr. de ſacramentis in genere lib. 1. cap. 3. queſt. vñc. art. 3. verſ. de ſacram. praxis Epifcopalis par. 1. verbo Extrema Vñctio, verſ. 1. Petr. de Le-deſm. par. 1. de ſacram. Extrema Vñtionis, cap. 2. Azor. inſtitution. moralium par. 1. lib. 2. cap. 9. verſ. quotieſcunque in fine pag. 107. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 28. num. 50. cum ſequentib. Coninch. de ſacramen. tom. 2. diſput. 19. à num. 5. & de oleo infirmorum in quo ſunt facta multa miracula, vide *Martin. del Rio diſquiſitionum magic. lib. 6. cap. 2. ſect. 3. pag. 512.**

14 Quamuis ab Epifcopo ſit oleum infirmorum benedicendum, tamen probabile videtur Sacerdotem ſimplicem poſſe de conſenſu Summi Pontificis Oleum, & Chriſma conſecrare, vt ait *Caietanus 3. par. queſt. 72. art. 3. tetigi allegat. præceden. num. 6. & tenent aliqui apud Henric. in ſumm. lib. 3. cap. 8. num. 2. Bartholom. ab Angelo dialogo 3. §. 98. Fuſc. diſt. cap. 6. num. 7. Chamerota dicto loco, dub. 5. Bonacina de ſacramentis diſput. 7. queſt. vñc. puncto 2. num. 3. vbi num. 4.*

15 Reſoluit oleum oliuarum eſſe materiam ſufficientem huius Sacramenti, etiam ſi benedictum ſit ab Epifcopo alia benedictione, quam benedictione conſueſta Eccleſiæ, & num. 5.

16 Aſſerit non eſſe validum Sacramentum extreme Vñtionis, ſi aliud oleum per errorem adhibeatur præter oleum infirmorum, ex ea ratione quia materia huius Sacramenti eſt oleum benedictum ab Epifcopo per ordinem ad hoc Sacramentum, & cum careat benedictione ordinata ad illud, videtur deficere materia requiſita, & in hanc opinionem allegat, affirmans idem conſuiſſe, *Nugn. 3. par. queſtion. 29. articuli. 6. Reginald. diſt. lib. 28. numer. 50. Franciſc. Perigian. diſtinction. 23. queſtion. vñc. artic. 3. verſ. debet, licet Chamerota diſt. loco dub. 4. aſſerat Confirmatum oleo infirmorum Sacramentum accipere, quamuis peccaret, quiſc vteretur.*

17 Ex conſuetudine, & præcepto Eccleſiæ debet prædictum oleum eſſe benedictum eo anno per *tex. in cap. litteris de conſecrat. diſtinct. 3. Bonacina diſt. queſt. vñc. puncto 2. numer. 6. vbi etiam aſſerit non videri à peccato excuſandum parochum ſi oleum alterius anni adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas, idem aſſerit *vgolin. d. cap. 7. §. 2. numer. 1. Poſſeum. de officiis Curati, cap. 9. num. 1. Addo Parochum poſſe licite oleum non conſecratum miſcere conſecrato quando timet fore, vt oleum conſecratum non ſufficiat: vtrumque enim cenſetur conſecratum per admixtionem, modo quod additur ſit minoris quantitatis conſecrato: ita *Pirrigianus d. artic. 3. Barthol. ab Angelo d. dialogo 3. §. 92. & 101. Poſſeumus, de officiis Curati, cap. 9. num. 2. Fuſc. d. cap. 6. num. 10.***

18 Magis enim dignum attrahit ad ſe minus di-

gnum, cap. quod in dubijs de conſecratione, Eccleſiæ, Dec. in cap. ex litteris, num. 4. de conſtitut. in quæſt. de reſtitu. lignag. §. 1. gl. 7. num. 82. Hieron. Giach. in conſ. ſyndicatus, num. 329. Menach. conſil. 2. num. 227. Ferrer. in conſtitut. Cathalonie gloſ. 2. num. 56.

19 At ſi abſens ſit Epifcopus, vel Epifcopalis Sedes eo tempore vacet, quo hæc olea benedici debent, & illorum neceſſitas adſit, proximus Epifcopus adiri poterit, & curare, vt conſecrentur eadem olea, gloſ. verbo ſpiritualibus in cap. ſi Epifcopus, de ſup. plen. neglig. Prælator. & notat *vgolin. diſt. cap. 27. §. 2. num. 2. vbi etiam aduertit, quod ſi hoc non fiat, & neceſſitas vergeat, poteſt interim veteri vti.*

20 Exempti ſubiiciuntur Epifcopo in eis omnibus, quæ ſunt Ordinis Epifcopalis, nempe in petitione Chriſmatis, conſecrationis Eccleſiarum, ſuſceptionis Ordinum, & ſimilium, vt probat *cap. veniens 19. verſ. Chriſma, de præſcript. vbi Abb. not. 2. Balb. de præſcript. 1. par. 5. partis, queſt. 12. num. ſim. Rchuff. in praxi benefic. p. 1. tit. de cleric. & à quibus, & quomodo creentur, num. 22. Modern. de iuriſd. Ordin. in exemptos par. 2. queſt. 4. §. num. 16.*

21 Nihil pro Chriſmate recipi valet ratione olei, cap. ea quæ, de ſimon. Nihilque pro eodem Chriſmate, & alijs oleis ſacris recipi etiam poteſt à Parochis, quamuis libere oblatum, quare eorum, qui præpoſiti ſunt ad diſtributionem, conſueſtudo collenda eſt, qui nolunt ea dare, niſi qua, aut aliquid aliud iſtis tribuatur, vt dixit *Fuſc. de præſcript. lib. 1. c. 6. num. 13. quem refert *vgolin. de poteſtat. Epifcopi cap. 4. §. 3. num. 2. & optime diſponit Concil. Trémunc. Bracharen. 1111. aſſ. 4. cap. 28.**

22 Reſtat ſciendum an Chriſma tempore interdicti publice conſici poſſit? In qua quæſtione communis Doctorem opinio tenet, quod licet Baptiſmi Sacramentum tam paruulis, quam adultis tempore interdicti poſſit adminiſtrari decidat *text. in c. quoniam de ſentent. excommunic. lib. 6. & late proſequantur Henric. in ſumm. lib. 2. cap. 16. §. 3. Soar. tom. 3. diſputat. 26. ſectio. 1. *vgolin. tabul. 5. cap. 7. §. 4. m. 2. Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 7. m. 3. etiam reſoluentes fontem benedici, & ſuſceptores, ſeu patinos poſſe adhiberi, ex vulgarireg. conſeſſo vno, conceduntur omnia neceſſaria ad illud vnum, de qua in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & in cap. præterea de officio delegat.**

23 Et quia, cui vnum conceditur, conceduntur omnia cum quibus fieri ſolet *l. ſi quando, C. de inſtit. reſtamen. cum vulgaribus, & etiam licet Confirmationis Sacramentum licite, ſolemniter, & publicè, & apertis ianuis eodem tempore interdicti generalis loci, & in Eccleſiâ ſpecialiter interdicta conſecrari poſſit ex d. cap. quoniam, vt per *Natur. in mammal. cap. 27. nu. 178. Couarr. in cap. alma 2. par. §. 2. num. 7. verſ. idem de Confirmationis Sacramente, *vgolin. d. cap. 7. §. 5. Sayr. diſt. cap. 7. num. 6. Mari. Alter. de cenſur. tom. 2. diſputation. 4. cap. 2. Teltet. in ſumm. lib. 1. cap. 53. Auila de cenſur. diſputation. 4. ſectio. 1. dub. 4. conſcluſ. 3. Henric. lib. 3. capit. 6. §. 7. & lib. 13. cap. 45. §. 1. in ſtit. l. 1. Soar. d. ſectio. 1. à num. 7.***

24 Chriſma tamen non ita, ſed clauſis ianuis, iuxta moderationem cap. Alma mater verſ. adyimus de ſentent. excommunic. lib. 6. ita poſt *Archid. & Anchar. ac alios communiter ibi, reſoluit Couarru. *vgolin. Henric. d. §. 1. l. 1. m. & Soar. n. 8. dd. locis, & poſt eos Bonacina de cenſuris diſputat. 5. puncto 2. §. 1. num. 2. Mari. Alter. d. cap. 2. verſ. communis.**

25 Verum licet huius sententiae nullum inueni-
rim contradicentem, ei acquiescere non possum,
nam tex. in d. *vers. Ad ieiunium*, & à principio per
totum, non emanauit ad ampliandam interdicti
prohibitionem, & tollendos casus in quibus anti-
quiori iure illa prohibitio fuerat modificata, sed
potius ad rigorem interdicti temperandum in casu-
bus, in quibus alias usus diuinorum impediatur,
quare lex inducta in fauorem, & rigorem minuen-
dum, contrarium effectum operari non potest iux-
ta reg. quae ob gratiam lib. 6. & l. legata inuoluitur, iun-
cto summatim, ff. de adm. leg. Vnde quemadmo-
dum iure antiquo usus Baptismi, & Confirmationis,
quia simpliciter concessus reperitur, tempore
interdicti à praedictis Doctoribus conceditur
publice, & apertis ianuis, ita etiam in conficiendo
Chrismate ex eadem ratione id ipsum concedere
debuerunt. Accedit quia forma praescripta in d.
vers. Ad ieiunium, manifeste ostendit applicari non
posse Chrismati conficiendo, agit enim ibi Ponti-
fex de diuinis officiis, & Missa celebranda singu-
lis diebus, quod Chrismati minime conuenit, si-
quidem quotidie fieri non potest, sed semel in an-
no in cena Domini. Insuper dici non potest con-
tineri Chrisma in priori parte, qua agitur de Missae
sacramentum faciendo, neque etiam in posteriori de
diuinis officiis dicendis, quia Chrisma non dicitur,
sed fit, seu conficitur, vnde hic loquendi modus,
dicantur officia singulis diebus, proprie & in toto
rigore conuenit recitationi horarum, quas diur-
nas, & nocturnas appellamus, vt etiam deduci-
tur ex *vers. & canonici*, ibi qui horis inter-
sunt.

26 Episcopus peccator si consecret Chrisma, aut
oleum infirmorum, peccat mort. quia id iure diui-
no pertinet ad materiam necessariam Sacramenti
Confirmationis, aut Extremae Vnctionis, & vi-
detur res grauis annexa Ordini Episcopali; non ita
peccat dum Altaria, Calices, & Virgines conse-
crat, quod non tam pertinet ad solemne officium
Ordinis Episcopalis, ita Henrig. in sum. lib. 10. cap.
23. §. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Denunciationes non sunt de substantia Sacramenti Ma-
trimonii.
- 2 Peccatum mortale committitur quando huiusmodi de-
nunciationes omittuntur sine facultate, aut legitima
causa.
- 3 Sponsi etiam praedictas denunciationes omittentes pec-
cant toties quoties habuerint copulam.
- 4 Parochus peccat mortaliter assistendo matrimonio abs-
que praemissis denunciationibus.
- 5 Parochus omittens etiam denunciationem, si certus sit
nullum subesse impedimentum, videtur à mortali excu-
sands.
- 6 Parochus timore mortis omittens denunciationibus ma-
trimonio assistens non peccat.
- 7 Parochus auctoritate propria, & sine iusta causa de-
nunciationes omittens, suspendendus est ab officio per trien-
nium.
- 8 Matrimonium dicitur clandestinum quoad penas, si
illicite denunciationes omittantur.
- 9 Denunciationes sunt faciendae à Parocho, vel ab alio
de ipsius Parochi licentia.

10 Denunciationes sunt faciendae in utraque sponsi, &
sponse Parochia, quando sunt diuersarum Parochia-
rum.

11 Contrahentes, quando plura habuerint domicilia fa-
ciendae sunt denunciationes in eo, in quo verisimilius est
seiri impedimenta.

12 Denunciationes sunt faciendae tribus diebus festiuis
continuis, quae sibi non succedant immediate.

13 Parochus non peccat mortaliter, si uno, vel altero die fe-
sto omitat denunciationes, dummodo inter vnam,
& alteram multos dies festos, non interponat.

14 Diebus ferialibus huiusmodi denunciationes fieri
non possunt, etiam cum dispensatione Episco-
pi.

15 Denunciationes possunt aliquando fieri alio die, quam
festis; si ingens hominum multitudo ad Ecclesiam ac-
cedat.

16 Denunciationes valide fieri possunt extra Ecclesiam,
& Missarum solemnia, si magnus adsit populi concursus,
& locus aptus sit, vt ad multorum notitiam perue-
niant.

17 Matrimonium extra Ecclesiam licite celebrari po-
test.

18 Ordinarius non potest recipere, ne matrimonia domi-
celebrentur seruat Concilij forma.

19 Quoties timetur impediendum malitiose matrimo-
nium coram Parocho, & resibus celebrari potest omittis
denunciationibus, dummodo possea ante consummationem
fiant.

20 Parochus, quoties timetur malitiose matrimonium
impediendum, non potest denunciationes omittere, vt
fiant antequam consumetur, nisi dispensatio difficillime
obtineri possit.

21 Malitiose facere dicitur, qui non iuste impedire potest.

22 Animus malitiose impediendum concluditur detegi-
tur, & iurando praestito cognoscitur.

23 Animus non nisi iuramento probari potest.

24 Falsa impedimenta denuncians, vt matrimonium
impediat, arbitraria pena puniatur.

25 Cognoscens aliquod impedimentum inter volentes
contrahere, etiam si occultum sit, vel acceptum sub secreto,
aut auditum ab alijs, vt denunciationum tenetur mani-
festare.

26 Cognoscens aliquod impedimentum occultum, ita vt
solum ipse nouerit, praecipue si nascitur ex infamia, aut pec-
cato, vel cum graui suo incommodo, aut aliorum scanda-
lo non tenetur detegere.

27 Ordinarius tantum habet facultatem remittendi de-
nunciationes ex causa.

28 Ordinarius appellatus venit Episcopi Vicarius.

29 Vicarius Episcopi potest remittere denunciatio-
nes.

30 Iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, nullique
Diocesano subditi, possunt remittere denunciationes.

31 Abbates, qui Ordinarij sunt, & habent iurisdi-
ctionem quasi Episcopalem possunt omnia regulariter, quae
Episcopi in sua Diocesi, circa ea, quae sunt iurisdi-
ctionis.

32 Abbates huiusmodi titulares, & Commendatarij
possunt remittere denunciationes.

33 Magister, schola Salmaticen, respectu Scholasticor-
um, qui in matricula sunt descripti, potest denunciatio-
nes remittere.

34 Archiepiscopus in alterius Episcopatu denunciatio-
nes remittere non potest.

35 Episcopus vnus contrahentis potest cum utroque
quamuis sint diuersae Diocesis in denunciationibus di-
spensare.

- 36 Episcopus alteri delegare potest facultatem dispensandi in denunciationibus.
- 37 Vicarius Generalis potest facultatem dispensandi in denunciationibus delegare, non tamen generaliter.
- 38 Ordinarius absque iusta causa denunciations remittere non possunt.
- 39 Dispensandi causa sufficit, quod extrajudicialiter cognoscatur.
- 40 Iusta ad dispensandum causa quæ.
- 41 Causa iusta ad dispensandum est, quando creditur matrimonium iniuste impediendum.
- 42 Vel quando virgo sub tutela iniqui tutoris est, qui eam viro ignobili, & dispari tradere vult.
- 43 Vel quando virgo erat a viro deſorata.
- 44 Vel si filij essent sub potestate nouerca.
- 45 Vel quando magnates contracturi sunt matrimonium.
- 46 Vel quoties inter contrahere volentes adest disparitas conditionis, ætatis, diuitiarum, & qualitatis.
- 47 Vel quando matrimonium esset contrahendum in mortis articulo.
- 48 Vel quando tempus, quo nuptiæ prohibentur, infuit, ita ut nequeant omnes denunciations præmitti.
- 49 Vel ubi contrahere volentes diu habituri fuerint pro coniugiis.
- 50 Episcopo incumbit cura indagandi, an vera subsit causa dispensandi in denunciationibus, quia remittendo eas sine iusta & rationali peccat mortaliter.
- 51 Ordinarius existente iusta causa dispensandi tenetur ad petitionem partis sub peccato mortali dispensare.
- 52 Appellari potest de denegatione dispensationis, saltem quoad effectum deuolutiuum.
- 53 Audetur tam virgens necessitas, ut solum coram Parocho, & testibus matrimonium contrahatur absque denunciationibus, & Episcopi dispensatione?
- 54 Quando de licentia Ordinarii, una tantum denunciatio præmittitur non statim ea facta matrimonium est contrahendum, sed per aliquod tempus differendum.
- 55 Qui intra quatuor menses post denunciations factas matrimonium non contraxit, non potest illud inire, nisi alia denunciations præmittantur arbitrio Episcopi.
- 56 Proprius contrahentium Parochus, quis dicitur.
- 57 Parochiam acquirit quis ratione habitationis.
- 58 Scholares dimisso Sacerdote in patria, possunt in loco studij confiteri.
- 59 Parochianus, ut vere aliquis dicatur, debet habere animum constituendi in Parochia domicilium.
- 60 intelligitur tex. in cap. quæsti. 16. quæst. 1.
- 61 intelligitur tex. in cap. ult. de Parochijs.
- 62 intelligitur tex. in cap. in nostra, de sepult.
- 63 Relegatus ad certum locum pro tempore iudicis arbitrio mensurando tenetur contrahere coram Parocho loci, in quo est relegatus.
- 64 Parochiani vere efficiuntur statim ac animum habitandi maiori parte anni habuerint.
- 65 Parochus proprius ad matrimonium dicitur Parochus uxoris, si in eius parochia contrahatur, & Parochus viri, si in eius parochia fiat.
- 66 Parochus ruralis non est proprius Parochus, quando rus, vel recreationis gratia, vel ad paucos tantum dies colitur.
- 67 Famina quæ coram Parocho sua parochia contraxit matrimonium inualidum postquam se tran-

- stulerit in domum mariti commorantis in alia Parochia, cum intentione ibi perpetuo manendi, non potest postea matrimonium de nouo coram eodem Parocho valide celebrare.
- 68 Amasia, quæ se transfudit ad domicilium concubinarum intentione ibi commorandi maiori parte anni, potest coram Parocho loci celebrare matrimonium non cum amasio, sed cum alio extraneo.
- 69 Parochi duo, quoad matrimonium contrahendum possunt haberi, ubi quis dimidia anni parte in una Parochia, altero dimidio in altera habitat.
- 70 Habitationis inæqualitas si detur, illius Parochia erit parochianus, in qua maiori temporis parte habitauerit.
- 71 Habitans in confinio duarum Parochiarum illius, in qua domus aditum habet principalem, & magis frequentatam, si duos habeat.
- 72 Vagabundus illum Parochum vocant, in cuius parochia sum vel commoratur.
- 73 Vagorum matrimonio potest quicumque Parochus interesse diligenti inquisitione præmissa, & obtemperata Ordinarii licentia.
- 74 Parochus, qui in vagorum Matrimonij prædictam non adhibet diligentiam, peccat mortaliter, sed matrimonium est validum.
- 75 Vagabundus is proprie dicitur, qui nullum certum domicilium habet.
- 76 Parochus quilibet potest interesse Matrimonio vagi, etiam si coniux unus non sit alienigena.
- 77 Alienigenarum iure gaudent, qui se cedunt alio non habitaturi, nec mansuri, sed solum ne coram proprio Parocho contrahant.
- 78 Parochi præsentia in Matrimonij necessaria, non tantum corporea, sed etiam moralis requiritur, cum intelligentia, & aduerſentia ætatis.
- 79 Non intelligens dici non potest præsens.
- 80 Parochi præsentia quare hodie de essentia requiratur.
- 81 Præsentia Parochi pro forma actus exigitur, itant Matrimonium contractum in præsentia mille testium eo absente nullum sit.
- 82 Parochi, vel testium præsentia sufficit, quamuis vi intersint, dummodo tamen intelligent consensum contrahentium.
- 83 Matrimonium non valet si Parochus assistens non intellexit ea, quæ agebantur, nisi affectatum esset non intelligere.
- 84 Contrahens coram Parocho inuito graviter peccat.
- 85 Parochi præsentia adducti dolose, & remittentis, sufficit, dummodo intelligat, vel audiat, quamuis claudat aures, & nulla verba proferat.
- 86 Parochi præsentia requiritur, ut nedum intelligere oporteat cum quid agitur, sed ut videat.
- 87 Cecus quamuis retineat dignitatem, & testificare possit de ijs, quæ ante cecitatem vidit, si tamen Parochus sit, vel testis ad Matrimonium contrahendum, eius præsentia non sufficit.
- 88 Parochi præsentia sufficit etiam si ad alium finem vocatus, vel casu præsens sit.
- 89 Referuntur plures Doctores contrarium tenentes, quorum opinio non videtur improbabilis.

- 90 Parochi presentia, etiam irregularis, suspensae, vel excommunicatae, quamvis non tolerati, sufficit.
- 91 Matrimonium celebratum coram Parocho notorio fornicatore, non tamen adhuc in iudicio condemnato, & confessi, validum est.
- 92 Matrimonium contractum coram schismatico Parocho saltem coloratum titulum habente, si non fuit, ut talis declaratus, & Parochia priuatus, validum est.
- 93 Parochus interdictus, seu prohibitus ab Episcopo, aut eius Vicario, ne aliquos coniungat, valide matrimonio assistit.
- 94 Matrimonia celebrata à Parocho putati ex communi errore sunt valida.
- 95 Parochus, vel sacerdos de illius licentia extra Parochiam, vel Episcopatum sine licentia Parochi, & Episcopi loci valide assistit matrimonio suorum Parochianorum.
- 96 Parochus, & testes in celebrandis coniugiis non sustinent publicam alicuius officij auctoritatem.
- 97 Parochus in aliena Parochia sine licentia Parochi, vel Episcopi loci assistens Matrimonio suorum Parochianorum, cessante scandalo, non peccat, nec puniendus venit.
- 98 Parochi unius presentia sufficit, quando contrahentes sunt diversarum Parochiarum.
- 99 Parochus delegatus, vel vicecuratus potest Matrimonio assistere.
- 100 Parochus delegatus ad universam Parochiae curam, potest delegare facultatem assistendi Matrimonio, & numero 115.
- 101 Vicecuratus institutus ad universitatem causarum, ubi est consuetudo, ut possit substituere ad universam Parochiae curam, potest delegare licentiam assistendi Matrimonio, aut ministrandi aliud Sacramentum.
- 102 Parochus quando praesens assumit Vicarium locantem operas, ut illum adiuvet, hic Vicarius non potest delegare.
- 103 Parochus habens iniustum beneficij titulum, quando possessione non spoliatur, potest Matrimonio assistere.
- 104 Laicus communi errore habitus pro Sacerdote de Parochi licentia valide Matrimonio assistit.
- 105 Parochus non Sacerdos valide Matrimonio assistit.
- 106 Parochus assistens in peccato mort. valide Matrimonio assistit.
- 107 Parochus proprius Matrimonio interesse non valens, alium sui vice, & loco Sacerdotem substituere poterit.
- 108 Regularis potest de licentia Parochi Matrimonio assistere.
- 109 Parochus sibi concedens facultatem assistens Matrimonio, illud non efficit invalidum.
- 110 Parochus irregularis, etiam excommunicatus non toleratus, potest valide dare alteri licentiam assistendi.
- 111 Sacerdos degradatus valide assistit Matrimonio, de licentia Parochi.
- 112 Parochus licentiam assistendi Matrimonio non potest concedere Clerico non Sacerdoti.
- 113 Matrimonium de licentia Parochi contractum coram Acolyto tempore pestis, vel alterius necessitatis, est invalidum.
- 114 Parochus potest concedere facultatem alteri Sacerdoti coniungendi sponso, non solum in propria Parochia, sed etiam extra illam.
- 115 Parochus proprius cogi potest ad ad assistendum Ma-

- rimonio, si illi aliquo licito intervenire nolit, vel licentiam alio Sacerdoti interveniendi concedere.
- 116 Ordinarius facultatem concedere potest alicui Sacerdoti Matrimonio assistendi suorum dioecesanorum.
- 117 Vicarius generalis Episcopi ex proprio officio potest Matrimonij interesse, & alij Sacerdoti licentiam assistendi concedere.
- 118 Ordinarius appellatione venit Episcopi Vicarius.
- 119 Episcopi iurisdictione suspensa per excommunicationem, aut suspensionem, potest eius Vicarius valide interesse Matrimonij, aliisque committere.
- 120 Vicarius Episcopi, qui Sacerdos non est, non potest presentiam Matrimonio contrahendo prestare, sed tantum Sacerdotem delegare.
- 121 Iurisdictionem habens quasi Episcopalem potest facultatem concedere assistendi Matrimonij suorum dioecesanorum.
- 122 Abbas Ecclesiae nulli Episcopo subiecta potest huiusmodi facultatem concedere.
- 123 Capitulum Sede vac. potest etiam huiusmodi licentiam concedere.
- 124 Legatus respectu provinciae suae legationis eandem habet potestatem.
- 125 Archiepiscopus non potest coniungere in Matrimonium subditos suorum suffraganeorum, vel facultatem concedere, eos coniungendi, nisi actu visiter.
- 126 Licentia ad assistendum Matrimonio debet esse expressa.
- 127 Licentia generalis ad administranda sacramenta, vel exercenda omnia intra suam Parochiam ad curam animarum spectantia sufficit.
- 128 Licentia haec verbalis sufficit, non autem requiritur in scriptis concessa.
- 129 Licentia debet actum praecedere.
- 130 Matrimonium nullum est, cui Sacerdos aliquis Parochi nomine praesens fuit nulla ab eo petita licentia, etiam si postea factum ratificaret.
- 131 Licentia haec non debet esse reuocata, quae tunc talis conferretur, quando illis, quibus concessa fuit per certum nuntium, aut literas significata sit.
- 132 Licentia data à proprio Parocho alicui Sacerdoti, se interim Parochus moriatur, non expirat.
- 133 Licentia obtenta metu, vel dolo sufficit, nisi per dolum, & mendacia versantia circa substantiam, vel causam finalem extorqueatur.
- 134 Licentia data contra prohibitionem Episcopi valida est.
- 135 Sacerdos non debet credere dicentibus se habere licentiam à Parocho.
- 136 Probandi onus incumbit asserenti licentiam proprii Parochi in contrahendo Matrimonio requisitam, non intervenisse, quando contra eam opponitur a tertio.
- 137 Testium duorum vel trium praesentia ultra Parochi assistentiam necessaria est, ad valide Matrimonium contrahendum.
- 138 Testes in matrimonij necessarij possunt esse quicunque rationis compotes, quamvis impuberes, consanguinei, domestici, feminae, aut infames.
- 139 Testes huiusmodi non requiruntur rogati, & sufficienter repugnantes, ac per violentiam praesentes.
- 140 Matrimonium contrahens sine Parocho, & testibus peccat mortaliter, quia invalide contrahit.
- 141 Parochi, & testium praesentiae defectus non est impedimentum dirimens sponsalia.
- 142 Sponsalia clandestine contrahentes non peccant.
- 143 Matrimonium absque praesentia Parochi, & testium contractum, in vim sponsaliorum non resolvitur.

144. Obligatio nulla nec civilis, nec naturalis oritur ex consensu praestito in matrimonio clandestino.

145. Actus à principio nullus nullum producit effectum.

146. Referuntur Doctores asserentes matrimonium clandestinum habere vim sponsaliorum, & illorum fundamentis respondetur.

147. Matrimonium in articulo mortis vel tempore pestis, aut belli, sine Parocho, & testibus invalidum est.

148. Sponsalia non transeunt in matrimonium subsequente copula coram Parocho, & testibus.

149. Cohabitatio non efficit hodie matrimonium.

150. Traductio sponsae ad domum mariti cum solemnibus apparatibus, non efficit hodie matrimonium, nisi in traditione ipsa novus consensus coram Parocho, & testibus exprimitur.

151. Contrahentes sine Parocho, & testibus, licet inhabiles dicantur ad sic contrahendum, non manent inhabiles ad rursus inter se contrahendum.

152. Contrahere coram Parocho, & testibus non obligatur ignorantes Concilium, & habitatores locorum ubi adhuc promulgatum non fuit.

153. Incole unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, si alio migraverint, ubi non est acceptatum, possunt valide contrahere clandestine.

154. Commorantes inter infideles, captivi, vel mercium congerendarum causa, etiamsi ex his locis sint oriundi, in quibus receptum est Concilium, non tenentur contrahere iuxta illius formam.

155. Incola illius loci in quo non est promulgatum Concilium tenentur contrahere coram Parocho, & testibus, si diverſat ad locum in quo receptum est.

156. Matrimonium celebratum sub honesta conditione de futuro, ut valide fiat necessarium est conditionem adimplere coram Parocho, & testibus, quid si conditio sit de praesenti, vel de praeterito? ibid.

157. Matrimonium qui iam contraxere, invalidè tamen propter defectum consensus, aut metum, non tenentur iterum coram Parocho, & testibus contrahere.

158. Infidelium matrimonium, ut fiat sacramentum non est necessario faciendū expresse, vel ratificatio consensus coram Parocho, & testibus.

159. Parochi, & testium praesentia requiritur, ut matrimonium celebratum per procuratorem sit validum.

160. Parochus, vel quicumque alius sacerdos Regularis, qui matrimonio clandestino interfuerit incurrit poenam triennalis suspensionis ab officio.

161. Verbum, suspendatur, cum sit futuri optativus importat sententiam ferendam.

162. Poena suspensionis triennalis, quam de iure communi incurrit, qui matrimonio clandestino interfuerit, non est subblata per Concilium.

163. Parochus ob licentiam concessam alij sacerdoti assistendi matrimonio clandestino, non incurrit praedictam suspensionis censuram.

164. Parochus triennio suspensus si eodem durante triennio, assistat alteri clandestino coniugio, suspendaturque iterum triennio, an post triennium confundatur cum primo, vel incipiat completo priori?

165. Suspensus ab officio, quia interfuit matrimonio clandestino, non est suspensus à beneficio.

166. Episcopus non valet dispensare à suspensione triennali.

167. Episcopus non potest absolovere à suspensione temporaria intra tempus, nec virtute Decreti Conc. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.

168. Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo

consensu, alias si omittit graviter peccabit.

169. Ad validitatem matrimonij non pertinet, ut Parochus assensum aliquibus verbis in eius celebratione utatur.

170. Omisio verborum, ego vos in matrimonium coniungo, &c. est pec. mor.

171. Parochus curare debet, ne contrahentes in peccato mort. ad sacramentum matrimonij accedant.

172. Contrahentes matrimonium cum peccato mort. nondum deleti per contritionem, vel Confessionem, indigne accipiunt sacramentum, & peccant mort. quatenus tantum recipiunt, non vero quatenus administrant, nec quatenus Concilij præceptum infringunt, cum consilium solummodo continent.

173. Matrimonium an possit impediri donec contrahentes Orationem alteram Angelicam, & Dominicam didicerint Symbolum Fidei, & præcepta Decalogi, ac Ecclesia septemque peccata capitalia?

174. Parochus sub peccato mort. tenetur habere librum, in quo coniuges, testes, diem, mortem, & annum scribat.

175. Liber hic mortuus testibus, & Parocho, plene probat matrimonium contractum.

176. Liber Baptismi à Parocho confectus plene probat quem baptizatum, & illius aetatem, & quomodo sit faciendus, ostenditur.

177. Liber eorundem Curatorum probat mortem, excommunicationem, & sepulturam.

178. Parochi quomodo fidem de his libris sacre debeant, advertitur.

179. Contrahentes ante Eccl. benedictionem ne cohabitent hortatur Concilium.

180. Consilium quamvis excitet ad deliberandum, non obligat ad sequendum.

181. Matrimonium consummare ante Eccl. benedictionem sublatum scandalo, & contemptum legis ecclesiasticae, non est peccatum mort.

182. Excepit si adsit contemptus, vel scandalum, vel lata sit in diocesi excommunicatio contra oppositum facientes, & tunc peccabitur tantum prima vice.

183. Benedictiones non tenentur in secundo matrimonio recipere, qui semel contraxit, & mortua prima coniuga aliud ingit, etiamsi forte primum matrimonium fuerit invalidum.

184. Benedictio solemniter fit ex consuetudine recepta, si femina solum nondum fuisset benedicta.

185. Benedictiones matrimoniales possunt fieri à Parocho viuisus contrahentis.

186. Benedictionem secundis nuptiis impertiens in casu non permissio, ab officio, & beneficio suspenditur.

187. Sacerdos hanc suspensionem incurrit si benedicat secundum matrimonium, non dissoluto primo.

188. Suspensionis poena ab officio & beneficio lata non infligitur ipso iure.

189. Sacerdos coniungens in matrimonium, vel benedicens subditos alterius Parochiae, absque Parochi, vel Ordinarii licentia, ipso iure tandiu suspensus manet quantum ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluitur.

190. Incurrit etiam suspensionem à beneficio.

191. Episcopus, vel eius vicarius ab hac suspensionem absolovere potest.

192. Regulares matrimonium administrantes, seu solemnitates, non habita super his parochialis Prebiteri licentia specialia, ultra praedictam suspensionem, ipso facto sunt excommunicati, excommunicatione Sedi Apost. reservata.

193. A prima die Adventus Domini, usque ad diem Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum, usque ad octavam Paschæ, inclusiue matrimonia non possunt celebrari.

194. Ordinarius potest concedere facultatem celebrandi sponsalia, & matrimonia dictis temporibus sine solemnitate.

195. Matrimonium antea contractum, prædictis temporibus consummari non prohibetur.

196. Matrimonium contractum de facto dictis temporibus, validum est, contrahentes vero peccabunt mortaliter.

197. Interdicti tempore, & à personis interdictis Matrimonium absque peccato mortali contrahi non potest.

198. Matrimonium quoad sui substantiam validè contrahitur tempore interdicti.

199. Matrimonium vnum ex septem Ecclesiæ sacramentis confert gratiam.

200. Matrimonium simul tamen, & ubi primum perfectus est contractus, sacramentum efficitur.

201. Parochus licet non sit proprius matrimonij minister, concurret tamen ad illius validitatem, & aliquo modo illud administrat.

202. Intelligitur c. capellanus, de scrijs.

203. Matrimonium si ab excommunicato contrahatur validum est, quamvis illicitè contrahatur.

204. Sponsalia tempore interdicti contrahi possunt.

205. Benedictiones matrimoniales tempore interdicti fieri prohibentur.

206. Benedictiones, & matrimonia nunc tunc fieri possint servata moderatione c. alma mater §. adicimus, de sent. excommunicat. in 6.

207. Refruntur Doctores, qui de sacrām. matrim. tractatus caudere.

EPISCOPVS IN DISPENSANDIS denunciationibus, matrimonijque contrahendis, quam habeat auctoritatem.

ALLEGATIO XXXII.

DEnunciationes fieri debent eorum, qui matrimonio iungi volunt, ut si quis sciat inter eos, qui matrimonio iungendi sunt, aliquod impedimentum esse, illud in medium proferat, iuxta Trident. Concil. sess. 24. de reformat. matrimon. cap. 1. quæ quidem denunciationes de iure antiquo non erant de substantia matrimonij, nec hodie vllum ius nouum extat in contrarium: ideo irritari matrimonium ipsarum omissione ex iuris reg. & ipsius Concil. decreto manifeste apparet. Nam in eodem Concilio irritans clausula illic inserta in vers. quia aliter quam presente Parocho, &c. non denunciationum solemnitatem respicit, sed Parochi, & testium præsentiam, quos ad sic contrahendum inhabiles reddit, non obscure innuens alterum defectum matrimonium non vitare, nec etiam contrahentes inhabiles reddere: & exceptio in hoc casu, in cæteris regulam firmare censetur argum. l. nam quod, ad fin. ff. de penul. legat. l. quæstionum §. denique, ff. de fundo instruct.

2 Et hoc multis rationibus comprobatur: prima, ipsaque verior omnibus est, quod ubi denunciationes de substantia forent post matrimonium inter-

uenire non possent, sed in ipso actu adhiberi deberent, cap. auditus, cap. quia propter de elect. gloss. & omnes in l. vniuersa C. de precibus Imperatori offerendis Panorm. Anton. & Imola in cap. cum nos, de his quæ fiunt à Præl. Paul à Castro Rom. Alexand. & Iason. in l. si quis mihi bona §. insum ff. de acquir. hered. indiuiduum enim est quidquid ad solemnitatem actus pertinet, ut nec diuidi, aut separari ab actu possit, l. cum auctoritas C. de testam. l. heredes palam, in fine, ff. eodem titul. atque ideo vno, & eodem tempore adiungi, & præstari debent, l. cum hi §. si Prætor, de transact. cum aliis citatis per Tiraq. de retract. titul. 1. §. 1. gloss. 21. numer. 12. ita sit vt denunciations non sint de substantia, aut forma, cum possint Ordinarij arbitrio ex causa permitti, & ideo hanc sententiam tuerentur, & sequuntur Navarr. in cap. 22. numer. 70. & consil. 17. numer. 4. sub titul. de sponsalibus in 2. impress. salzed. ad Bernard. cap. 75. alias 76. in nouiss. addit. 2. verb. suspenditur ab officio, vers. ante omnia; Perez, l. 1. titul. 15. lib. 5. ordinam. Henric. in summa lib. 11. cap. 5. §. 1. Vega in summa lib. 3. casu 166. Virnald. in candelabro aureo titul. de matrimen. numero 84. & 85. Sarmient. select. lib. 1. cap. 6. numer. 7. Petrus de Ledsma de matrimoni. questione 45. articul. 5. punct. 2. dub. 1. conclus. 2. & in summa. par. prima de sacram. matrim. cap. 6. conclus. 6. in fine, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 217. numer. secundo. Fusco, de visitat. lib. 2. cap. 3. numer. 21. in med. Segura in direct. iudicium ecclesiastic. par. secunda cap. decimo quinto, numer. 36. & cap. 16. numero primo. Matiens. in rub. titul. 1. gloss. 1. numer. 34. lib. 5. nouæ recopil. spin. in speculo test. gloss. 15. princip. à numero vigesimo quarto. Gutier. de iuram. confirm. par. prima cap. 51. numero 2. & canonic. lib. 1. cap. 19. numero duodecimo, & præcl. lib. 2. quæst. 4. numer. 13. & in tract. de matrim. cap. 56. numero secundo, & cap. 75. numer. 1. Chamerota de sacrament. tract. 12. de matrimen. dub. 17. pag. 724. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 83. numer. 7. praxi noua episcop. par. secunda cap. 4. numer. 29. Franc. Leo in thesoro fori ecclesiastici par. secunda cap. 9. numer. 45. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici. decis. 257. in 1. edit. & resolut. 224. numer. 6. in 2. edit. Trolin. de potestate Episcop. cap. 15. §. 11. numer. 6. Armend. in addit. ad recopil. legum Navarrae libro quarto, titul. 15. l. 1. de matrimen. numer. 2. & 3. Franc. Moli. de ritu nuptiar. lib. secundo diff. 8. numer. 45. Modernus de iurisdic. par. 4. casu 71. numer. 11. cum sequent. Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numer. 143. Sanch. de matrimen. lib. 3. disput. 5. Rebel. de obligat. iusit. par. secunda lib. secundo, quæstione 7. sect. 2. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori penitential. lib. 31. numer. 222. Coninch. de sacrament. tom. 2. disput. 27. numero 49. Bonacina de matrimonio q. 2. punct. 6. num. 6. Ex quibus rectè infertur duos clarissimos Iuriconsultos non bene sensisse, qui palam responderunt matrimonium omittis denunciationibus celebratum, irritum esse, etiam hodie iuxta Concilij dispositionem, prout consulere Cephal. consil. 421. à numero 1. lib. 3. & Dionoch. consil. 79. numer. 70. lib. 1. atque alius inter eiusdem consilia lib. 4. consil. 398.

3 Peccatum tamen mortale esse quando huiusmodi denunciationes omittuntur sine facultate, aut legitima causa, quia violatur præceptum in re gravissima, tenent salzed. cap. 76. addit. 2. versic. peccaret, ubi dicit peccare grauiter Parochum, qui matrimonium prætermittis denunciationibus celebra-

- 36 Episcopus alteri delegare potest facultatem dispensandi in denunciationibus.
- 37 Vicarius Generalis potest facultatem dispensandi in denunciationibus delegare, non tamen generaliter.
- 38 Ordinarius absque iusta causa denunciations remittere non possunt.
- 39 Dispensandi causa sufficit, quod extrajudicialiter cognoscatur.
- 40 Iusta ad dispensandum causa quæ.
- 41 Causa iusta ad dispensandum est, quando creditur matrimonium iniuste impediendum.
- 42 Vel quando virgo sub tutela iniqui tutoris est, qui eam viro ignobili, & dispari tradere vult.
- 43 Vel quando virgo erat a viro deſorata.
- 44 Vel si filij essent sub potestate nouerca.
- 45 Vel quando magnates contracturi sunt matrimonium.
- 46 Vel quoties inter contrahere volentes adest disparitas conditionis, ætatis, diuitiarum, & qualitatis.
- 47 Vel quando matrimonium esset contrahendum in mortis articulo.
- 48 Vel quando tempus, quo nuptiæ prohibentur, infuit, ita ut nequeant omnes denunciations præmitti.
- 49 Vel ubi contrahere volentes diu habituri fuerint pro coniugiis.
- 50 Episcopo incumbit cura indagandi, an vera subsit causa dispensandi in denunciationibus, quia remittendo eas sine iusta & rationali peccat mortaliter.
- 51 Ordinarius existente iusta causa dispensandi tenetur ad petitionem partis sub peccato mortali dispensare.
- 52 Appellari potest de denegatione dispensationis, saltem quoad effectum deuoluitum.
- 53 Audetur tam virgens necessitas, ut solum coram Parocho, & testibus matrimonium contrahatur absque denunciationibus, & Episcopi dispensatione?
- 54 Quando de licentia Ordinarii, una tantum denunciatio præmittitur non statim ea facta matrimonium est contrahendum, sed per aliquod tempus differendum.
- 55 Qui intra quatuor menses post denunciations factas matrimonium non contraxit, non potest illud inire, nisi alia denunciations præmittantur arbitrio Episcopi.
- 56 Proprius contrahentium Parochus, quis dicitur.
- 57 Parochiam acquirit quis ratione habitationis.
- 58 Scholares dimisso Sacerdote in patria, possunt in loco studij confiteri.
- 59 Parochianus, ut vere aliquis dicatur, debet habere animum constituendi in Parochia domicilium.
- 60 intelligitur tex. in cap. quæsti. 16. quæsti. 1.
- 61 intelligitur tex. in cap. ult. de Parochijs.
- 62 intelligitur tex. in cap. in nostra, de sepult.
- 63 Relegatus ad certum locum pro tempore iudicis arbitrio mensurando tenetur contrahere coram Parocho loci, in quo est relegatus.
- 64 Parochiani vere efficiuntur statim ac animum habitandi maiori parte anni habuerint.
- 65 Parochus proprius ad matrimonium dicitur Parochus uxoris, si in eius parochia contrahatur, & Parochus viri, si in eius parochia fiat.
- 66 Parochus ruralis non est proprius Parochus, quando rus, vel recreationis gratia, vel ad paucos tantum dies colitur.
- 67 Famina quæ coram Parocho sua parochia contraxit matrimonium inualidum postquam se tran-

- stulerit in domum mariti commorantis in alia Parochia, cum intentione ibi perpetuo manendi, non potest postea matrimonium de nouo coram eodem Parocho valide celebrare.
- 68 Amasia, quæ se transfudit ad domicilium concubinarum intentione ibi commorandi maiori parte anni, potest coram Parocho loci celebrare matrimonium non cum amasio, sed cum alio extraneo.
- 69 Parochi duo, quoad matrimonium contrahendum possunt haberi, ubi quis dimidia anni parte in una Parochia, altero dimidio in altera habitat.
- 70 Habitationis inæqualitas si detur, illius Parochia erit parochianus, in qua maiori temporis parte habitauerit.
- 71 Habitans in confinio duarum Parochiarum illius, in qua domus aditum habet principalem, & magis frequentatam, si duos habeat.
- 72 Vagabundus illum Parochum vocant, in cuius parochia sumit vel commoratur.
- 73 Vagorum matrimonio potest quicumque Parochus interesse diligenti inquisitione præmissa, & obtemperata Ordinarii licentia.
- 74 Parochus, qui in vagorum Matrimonij prædictam non adhibet diligentiam, peccat mortaliter, sed matrimonium est validum.
- 75 Vagabundus is proprie dicitur, qui nullum certum domicilium habet.
- 76 Parochus quilibet potest interesse Matrimonio vagi, etiam si coniux unus non sit alienigena.
- 77 Alienigenarum iure gaudent, qui se cedunt alio non habitaturi, nec mansuri, sed solum ne coram proprio Parocho contrahant.
- 78 Parochi præsentia in Matrimonij necessaria, non tantum corporea, sed etiam moralis requiritur, cum intelligentia, & aduerſentia ætatis.
- 79 Non intelligens dici non potest præsens.
- 80 Parochi præsentia quare hodie de essentia requiratur.
- 81 Præsentia Parochi pro forma actus exigitur, itant Matrimonium contractum in præsentia mille testium eo absente nullum sit.
- 82 Parochi, vel testium præsentia sufficit, quamvis vi intersint, dummodo tamen intelligent consensum contrahentium.
- 83 Matrimonium non valet si Parochus assistens non intellexit ea, quæ agebantur, nisi affectatum esset non intelligere.
- 84 Contrahens coram Parocho inuito graviter peccat.
- 85 Parochi præsentia adducti dolose, & remittenti, sufficit, dummodo intelligat, vel audiat, quamvis claudat aures, & nulla verba proferat.
- 86 Parochi præsentia requiritur, ut nedum intelligere oporteat cum quid agitur, sed ut videat.
- 87 Cecus quamvis retineat dignitatem, & testificare possit de ijs, quæ ante cecitatem vidit, si tamen Parochus sit, vel testis ad Matrimonium contrahendum, eius præsentia non sufficit.
- 88 Parochi præsentia sufficit etiam si ad alium finem vocatus, vel casu præsens sit.
- 89 Referuntur plures Doctores contrarium tenentes, quorum opinio non videtur improbabilis.

193. A prima die Adventus Domini, usque ad diem Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum, usque ad octavam Pasche, inclusiue matrimonia non possunt celebrari.

194. Ordinarius potest concedere facultatem celebrandi sponsalia, & matrimonia dictis temporibus sine solemnitate.

195. Matrimonium antea contractum, prædictis temporibus consummari non prohibetur.

196. Matrimonium contractum de facto dictis temporibus, validum est, contrahentes vero peccabunt mortaliter.

197. Interdicti tempore, & à personis interdictis Matrimonium absque peccato mortali contrahi non potest.

198. Matrimonium quoad sui substantiam validè contrahitur tempore interdicti.

199. Matrimonium vnum ex septem Ecclesiæ sacramentis confert gratiam.

200. Matrimonium simul tamen, & ubi primum perfectus est contractus, sacramentum efficitur.

201. Parochus licet non sit proprius matrimonij minister, concurret tamen ad illius validitatem, & aliquo modo illud administrat.

202. Intelligitur c. capellanus, de scrijs.

203. Matrimonium si ab excommunicato contrahatur validum est, quamvis illicitè contrahatur.

204. Sponsalia tempore interdicti contrahi possunt.

205. Benedictiones matrimoniales tempore interdicti fieri prohibentur.

206. Benedictiones, & matrimonia nunc tunc fieri possint servata moderatione c. alma mater §. adiciamus, de sent. excommunicat. in 6.

207. Referuntur Doctores, qui de sacram. matrim. tractatus eadere.

EPISCOPVS IN DISPENSANDIS DENUNCIATIONIBUS, MATRIMONIISQUE CONTRAHENDIS, QUAM HABEAT AUCTORITATEM.

ALLEGATIO XXXII.

DENUNCIATIONES fieri debent eorum, qui matrimonio iungi volunt, ut si quis sciat inter eos, qui matrimonio iungendi sunt, aliquod impedimentum esse, illud in medium proferat, iuxta Trident. Concil. sess. 24. de reformat. matrimon. cap. 1. quæ quidem denunciationes de iure antiquo non erant de substantia matrimonij, nec hodie vllum ius nouum extat in contrarium: ideo irritari matrimonium ipsarum omissione ex iuris reg. & ipsius Concil. decreto manifeste apparet. Nam in eodem Concilio irritans clausula illic inserta in vers. quia aliter quam presente Parocho, & c. non denunciationum solemnitatem respicit, sed Parochi, & testium præsentiam, quos ad sic contrahendum inhabiles reddit, non obscure innuens alterum defectum matrimonium non vitare, nec etiam contrahentes inhabiles reddere: & exceptio in hoc casu, in cæteris regulam firmare censetur argum. l. nam quod, ad fin. ff. de penul. legat. l. quæsiurum §. denique, ff. de fundo instruct.

2 Et hoc multis rationibus comprobatur: prima, ipsaque verior omnibus est, quod ubi denunciationes de substantia forent post matrimonium inter-

uenire non possent, sed in ipso actu adhiberi deberent, cap. auditus, cap. quia propter de elect. gloss. & omnes in l. vniuersa C. de precibus Imperatori offerendis Panorm. Anton. & Imola in cap. cum nos, de his quæ fiunt à Præl. Paul à Castro Rom. Alexand. & Iason. in l. si quis mihi bona §. insum ff. de acquir. hered. indiuiduum enim est quidquid ad solemnitatem actus pertinet, ut nec diuidi, aut separari ab actu possit, l. cum auctoritas C. de testam. l. heredes palam, in fine, ff. eodem titul. atque ideo vno, & eodem tempore adiungi, & præstari debent, l. cum hi §. si Prætor, de transact. cum aliis citatis per Tiraq. de retract. titul. 1. §. 1. gloss. 21. numer. 12. ita sit vt denunciationes non sint de substantia, aut forma, cum possint Ordinarij arbitrio ex causa permitti, & ideo hanc sententiam tuerentur, & sequuntur Navarr. in cap. 22. numer. 70. & consil. 17. numer. 4. sub titul. de sponsalibus in 2. impress. salzed. ad Bernard. cap. 75. alias 76. in nouiss. addit. 2. verb. suspenditur ab officio, vers. ante omnia; Perez, l. 1. titul. 15. lib. 5. ordinam. Henric. in summa lib. 11. cap. 5. §. 1. Vega in summa lib. 3. casu 166. Vinald. in candelabro aureo titul. de matrimen. numero 84. & 85. Sarmient. select. lib. 1. cap. 6. numer. 7. Petrus de Ledsma de matrimoni. questione 45. articul. 5. punct. 2. dub. 1. conclus. 2. & in summa. par. prima de sacram. matrim. cap. 6. conclus. 6. in fine, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 217. numer. secundo. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 3. numer. 21. in med. Segura in direct. iudicium ecclesiastic. par. secunda cap. decimo quinto, numer. 36. & cap. 16. numero primo. Matiens. in rub. titul. 1. gloss. 1. numer. 34. lib. 5. nouæ recopil. spin. in speculo test. gloss. 15. princip. à numero vigesimo quarto. Gutier. de iuram. confirm. par. prima cap. 51. numero 2. & canonic. lib. 1. cap. 19. numero duodecimo, & præcl. lib. 2. quæst. 4. numer. 13. & in tract. de matrim. cap. 56. numero secundo, & cap. 75. numer. 1. Chamerota de sacrament. tract. 12. de matrimen. dub. 17. pag. 724. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 83. numer. 7. praxi noua episcop. par. secunda cap. 4. numer. 29. Franc. Leo in thesoro fori ecclesiastici par. secunda cap. 9. numer. 45. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici. decis. 257. in 1. edit. & resolut. 224. numer. 6. in 2. edit. Trolin. de potestate Episcop. cap. 15. §. 11. numer. 6. Armend. in addit. ad recopil. legum Navarra libro quarto, titul. 15. l. 1. de matrimen. numer. 2. & 3. Franc. Moli. de ritu nuptiar. lib. secundo diff. 8. numer. 45. Modernus de iurisdic. par. 4. casu 71. numer. 11. cum sequent. Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numer. 143. Sanch. de matrimen. lib. 3. disput. 5. Rebel. de obligat. iusit. par. secunda lib. secundo, questione 7. sect. 2. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori penitential. lib. 31. numer. 222. Coninch. de sacrament. tom. 2. disput. 27. numero 49. Bonacina de matrimonio q. 2. punct. 6. num. 6. Ex quibus rectè infertur duos clarissimos Iuriconsultos non bene sensisse, qui palam responderunt matrimonium omittis denunciationibus celebratum, irritum esse, etiam hodie iuxta Concilij dispositionem, prout consulere Cephal. consil. 421. à numero 1. lib. 3. & Dianoch. consil. 79. numer. 70. lib. 1. atque alius inter eiusdem consilia lib. 4. consil. 398.

3 Peccatum tamen mortale esse quando huiusmodi denunciationes omittuntur sine facultate, aut legitima causa, quia violatur præceptum in re gravissima, tenent salzed. cap. 76. addit. 2. versic. peccaret, ubi dicit peccare grauiter Parochum, qui matrimonium prætermittis denunciationibus celebra- ret, ac contrahentes ipsos, & scienter interessentes, Chamerot. dict. dub. 17. notab. 1. Petrus de Ledsma in

tract. de matrimon. quæſt. 45. artic. 5. verſ. ſed aliud eſt dubium & in ſumm. par. 1. de ſacrament. matrimonij cap. 6. conſul. 6. ſpin. diſt. gloſ. 15. numero 26. Cenall. commun. contra commun. quæſt. 604. numer. 85. Gutier. de iuram. confirm. par. prima cap. 51. numer. 29. & diſt. tract. de matrimon. cap. 56. numer. 4. & cap. 57. numer. primo. Aloyſ. Rector. diſt. reſolut. 224. numer. 2. Coninch. diſt. diſputat. 27. numer. 51. Reginald. diſt. lib. 31. numer. 223. ſanch. lib. 3. diſput. 5. numer. 6. & Bonacina diſt. puncto 6. numer. 8. & 9. cum P. ſanch. & Coninch. contra Henrig. reſoluit ſponſos mortaliter peccare. non tantum prima vice conſummando matrimonium abſque præmiſſis denunciationibus. ſed etiam toties quoties habuerint copulam.

4 Quod adeo verum eſt etiam ſi ipſe Parochus mortaliter ſciat nullum ſubſeſſe impedimentum cum ex earum omiſſione poſſent ſequi multa mala. ſanch. diſt. diſput. 5. numer. 6. Rebel. diſt. quæſt. 7. numer. 10. Gutier. diſt. cap. 57. numer. 1. Coninch. diſt. numer. 51. verſ. aliqui. Reg. numer. 123. diſt. loco. Bonac. diſt. quæſt. 2. puncto 6. numer. 7. contra ſotum in 4. diſtinct. 28. quæſt. 1. articulo. 2. ad 1. & alios aſſerentes non eſſe peccatum mortale. quando Parochus adhibuit ſufficientem diligentiam ad inquirendum an aliquod eſſet impedimentum.

5 Quando vero Parochus omittit vnam tantum denunciationem. & moraliter certus eſt nullum ſubſeſſe impedimentum. tunc videtur à mortali excuſandus. ratione paruitatis materie. quamvis reprehendendus. ſi hoc faciat. ita Sylueſt. verbo matrimonium 6. quæſt. 7. ſanch. diſt. loco num. 7. Ledefma diſt. quæſt. 45. articulo. 5. & alij quos refert. & ſequitur Gutier. diſt. cap. 57. numer. 1. contra Coninch. diſt. numer. 51. exiſtimantem mortaliter peccare.

6 Si vero Parochus timore mortis aſſiltat matrimonio omiſſis denunciationibus debitis. non peccat. niſi id faciat in contemptum Clauium. ita poſt ſanch. Galet. ea ſum. conſ. verb. Paroch. §. 4.

7 Parochus. qui propria auctoritate indebitè. & abſque legitima. ac iuſta cauſa denunciationes omittit. ſuspendendus eſt ab officio per triennium. ex cap. cum inhibito. de clandeſt. deſponſat. ita Henrig. lib. 11. cap. 5. num. 6. quem refert. & ſequitur Bonac. d. puncto 6. num. 3. ſahag. ad tit. de ſponſalib. num. 46.

8 Nam quando propria auctoritate. & ſicilicet. denunciationes prædictæ omittuntur. dicitur matrimonium clandeſtinum ad incurrendas penas clandeſtinis matrimoniis appoſitas. etiam ſi fiat coram Parocho. & teſtibus. ita Petr. de Ledefma d. cap. 6. dub. 3. prope finem. Henrig. in ſum. lib. 11. cap. 6. num. 2. lit. M. Gutier. præſt. lib. 2. q. 4. & de matr. cap. 55. num. 5. ſanch. lib. 3. diſput. 1. num. 7. Coninch. diſt. tom. 2. diſput. 18. num. 103. & diſput. 27. num. 83. Franciſc. Mol. diſt. diſſer. 11. a num. 40. contra ſot. in 4. diſtinct. 28. q. 2. art. 1. Alph. de Caſtro de iuſta harer. puni. lib. 2. cap. 18.

9 Quæ denunciationes faciendæ ſunt. vt validdè fieri debeant. à Parocho. vel ab alio. de licentia ipſius Parochi. vt reſolunt Fr. Emman. in ſum. p. 1. cap. 217. num. 6. ſanch. lib. 3. diſput. 6. a num. 4. Coninch. diſput. 27. dub. 5. num. 50. Reginald. lib. 31. num. 225. Bonacina d. q. 2. puncto 6. num. 12.

10 In vtraque ſponſi. & ſponſæ parochia. quando ſunt diuerſarum parochiarum. quia illi. qui ſunt de parochia mulieris fortalſe neſciunt impedimentum viri. & e contra ita Petr. de Ledefma q. 45. art. 5. puncto 3. & in ſum. par. 1. de ſacram. matrim. cap. 6. conſul. 7. verſ. haſe de adulter. Fufc. de viſit. lib. 2. c. 13. nu-

mer. 21. vtol. de poteſt. Episcop. cap. 15. §. 11. num. 2. praxe episcop. par. 1. verbo matrim. §. 5. Poſſeum. d. cap. 10. numer. 8. Henrig. lib. 11. cap. 7. §. 1. ſanch. lib. 3. diſt. 6. num. 4. Rebello diſt. par. 2. lib. 2. quæſt. 7. num. 10. verſ. quo loco. Reginald. lib. 31. numer. 225. Chamerot. diſt. dub. 17. verſ. quinto. Coninch. diſput. 27. num. 40. Baſil. Ponci. de impedim. matrim. cap. 26. §. 4. in princip. Gutier. de matrim. cap. 56. num. 5. Bonacina diſt. quæſt. 2. puncto 6. num. 6.

11 Si vero contrahentes plura habuerunt domicilia. ſeu parochias. faciendæ ſunt huiusmodi denunciationes. in ea in qua diutius habitant. & principaliorem habent larem. vel potius in ea. in qua veroliſſimus eſt ſciri impedimenta. vt in parochia in qua fuit antiqua parentum habitatio. non vero in loco. quem modo. qualiſignotus. cepit inhabitare. quia tunc antiquius domicilium eſt peccendum. Ita Ledefma diſt. art. 5. Fr. Emman. cap. 217. numer. 6. ſanch. lib. 3. diſput. 6. a num. 4. Reginald. lib. 31. num. 225. Coninch. diſput. 27. num. 50. Gutier. cap. 56. num. 6. Bonacina diſt. puncto 6. num. 11. ſanch. diſt. diſput. 6. numero 6.

12 Fieri autem debent hæ denunciationes tribus diebus feſtiuis continuis. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 14. Chamerota diſt. dub. 17. verſ. ſecundo. ſanch. lib. 3. diſput. 6. num. 8. Reginald. lib. 31. numer. 225. etiam ſi ſibi ſuccedant. vt intellexit Baſil. Ponci. diſt. cap. 26. §. 4. in princip. Sed melius intelligendum eſt de feſtis. quæ ſibi non ſuccedunt immediate. cum Reginald. ubi proxime. ſegura in directorio iudicum. par. 2. cap. 16. num. 20. Aloyſ. Rector. in praxi fori eccleſ. reſolut. 224. num. 4. in 2. imprefſ. Coninch. diſt. tom. 2. diſput. 28. num. 47.

13 Vnde ratione paruitatis materie credo Parochum non peccare mortal. ſi vno. vel altero die feſto omittat denunciationes. dummodo inter vnam. & alteram multos dies feſtos non interponat. quia tunc faciendæ contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui peccabit mortaliter. nam ob magnum temporis interuallum. ſeu moram fieri poteſt. vt parochiani tardiores euadant ad deferenda impedimenta. & interim obliuiſcantur præcedentium denunciationum. Ita ſanch. diſt. diſput. 6. numer. 8. Gutier. cap. 56. numer. 4. ad finem. Poſſeum. diſt. cap. 10. num. 4. & 5. Coninch. diſt. diſput. 27. dub. 5. num. 47. Reginald. lib. 31. numer. 226. Bonacina diſt. puncto 6. num. 15. contra Henrig. cap. 7. num. 11. diſt. loco.

14 Ex quo fit huiusmodi denunciationes diebus ferialibus fieri non poſſe. etiam cum diſpenſatione Episcop. cum ſuper hac Conciliari diſpoſitione diſpenſandi poteſtatem non habeat. ita praxis Episcop. par. 1. verbo Matrimonium. §. 4. Chamerota diſt. dub. 17. verſ. quarto. Reginald. diſt. cap. 15. §. 11. numer. 3. Stephan. Gratian. diſpenſation. for. cap. 8. num. 28. ſanch. lib. 3. diſput. 6. num. 9. & ita Sacram Congregationem decidiffe refert praxis Neapol. cap. 26. numer. 10. quam citat Aloyſ. Rector. in praxi fori eccleſiaſt. reſolut. 224. num. 3. in noua imprefſ.

14 Adde tamen eas fieri poſſe alio die. quam feſto. eo ſcilicet. quo ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedit. vt accidit quando inſignis concionator concionem habiturus eſt. vel eſt dies feſtus vocationis illius Eccleſiæ. etiam ſi non ſeruetur. niſi vſque ad meridiem. cum Concilij fini hoc modo ſatiſfactum ſit. ita ſanch. diſt. diſput. 6. num. 9. Reginald. diſt. lib. 31. num. 227. Gutier. de matrim. cap. 56. num. 8. Bonacina diſt. quæſt. 2. puncto 6. num. 18. & num. 19. Poſſeum. diſt. cap. 10. num. 12.

16 Hinc etiam sit denunciations valide posse fieri extra Ecclesiam, & Missarum solemniam, si magnus aditus populi concursus, & locus aptus sit, ut ad multorum notitiam perveniat: ita Sanchez, dict. num. 9. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. in princip. Reginald. lib. 31. num. 227. Gutier. cap. 56. num. Bonacina d. quest. 2. punct. 6. num. 17.

17 Sic etiam extra Ecclesiam matrimonium licite celebrari potest, quia ad hoc, ut dicatur celebrari in facie Ecclesie, non est opus, ut in ipsa materiali Ecclesia, vel in eiusdem limine celebraretur, sed sufficit ut coram aliqua fidelium multitudine fiat, quae tanquam quaedam Catholicorum congregatio censeri potest Ecclesia, iuxta tex. in cap. Ecclesia de consecr. dist. 11.

18 Unde Ordinarius non potest prohibere, quin in matrimonium domi celebrantur servata Concilii forma, sed cum maxime debeat, ut in Ecclesia celebrentur, id hortari debet, non precipere: ita decium referunt Franciscus. Leo in thesauro fori ecclesiastici, par. 2. cap. 9. num. 48. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 2. vers. 3. Rebel. d. par. 2. lib. 2. q. 7. num. 11. Sanchez, lib. 3. disput. 15. num. 20. Reginald. lib. 31. num. 242.

19 Si probabiliter timetur impediendum malitiosum matrimonium, si trina monitio, vel una tantum praecedat, Parocho, & testibus praesentibus celebrari potest matrimonium, dum modo postea ante consummationem denunciations fiant: nisi Ordinarius, cuius id prudentia committit Concilium, aliter iudicet debere fieri, vide Perez. l. tit. 15. lib. 8. Ordinar. pag. 284. Menoch. conf. 69. Armendariz. d. loco num. 21. & 33. Gutier. canonic. lib. 1. cap. 9. & tract. de matrim. cap. 37. num. 3. Franc. Molin. diff. 11. num. 52. cum seqq. Sanchez, lib. 3. disput. 9. Coninch. d. disp. 27. n. 52.

20 Nullo modo tamen Parochus, quoties timetur malitiosum matrimonium impediendum, potest huiusmodi denunciations omittere, ut fiant antequam consummetur, nisi dispensatio difficillime obtineri possit, Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. Sanchez, lib. 3. disput. 7. num. 17. Coninch. d. disput. 27. numer. 53. Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut. final. casu 4. Menoch. confil. 69. numer. 61. Nau. confil. 3. sub. tit. de clandest. despons. in utraque edit. Gutier. can. lib. 1. cap. 19. numero secundo.

21 Qui non iuste impedire potest, is malitiosum facere dicitur, arg. tex. in l. 1. §. huius, ff. de officio eius, & l. qui testam. §. mulier, ff. de testam. cum late traditis per Cephal. confil. 31. numer. 21. cum seqq. lib. 3. Gutier. Canonic. lib. 1. cap. 20. num. 12.

22 Et cum Sacrum Concil. in eo cap. 1. non declaret, quibus vere, an malitiosum animus impediendum detegatur, coniecturis recte facturos Ordinarios existimo, si iusiurandum praestent impediendum, quo iurare eos cogant, non malitioso animo, se impedimenta afferre, & propalare.

23 Animus enim non nisi iuramento probari potest, ex Bar. in l. admonendi num. 9. ubi Alexand. num. 19. ff. de iur. iur. Menoch. de arbitrar. casu 241. num. 4. & casu 186. num. 3. & 4.

24 Qui tamen, ut matrimonium impediatur, falsa impedimenta denunciat, arbitraria poena puniatur, ut habetur in cap. cum inhibito, & §. fin. in iura glof. ibi, & Anch. numer. 13. de clandest. despons. Menoch. casu 453. numer. 2. Regolin. de potestate Episcopi, cap. 15. §. 11. numer. 6.

25 Vi harum denunciationum, qui non aliquid impedimentum inter volentes contrahere, etiam si occultum sit, & illud probare non possit, sub pec-

cato mortali tenetur denunciare: ita Gutier. canonic. lib. 1. cap. 11. numer. 21. & 27. & de matrim. cap. 59. Sanchez, lib. 3. disput. 15. numer. 2. Coninch. disput. 27. dub. 7. num. 61. Reginald. lib. 31. numer. 228. Chamerot. dict. dub. 17. vers. septimo, & vers. nono, Bonacina dict. quest. 2. punct. 6. numer. 20. ubi etiam resoluit cum aliis procedere, quando agitur de damno alterius vitando, & quamvis impedimentum acceptum sit sub secreto, vel auditum ab aliis, dummodo sint personae fide dignae, secus vero si audierit a persona nihil certum sciente, vel si non meminerit a qua persona audiuit.

26 Cognoscens aliquod impedimentum, vel sub secreto, vel occultum, ita ut solus ipse noverit, precipue si nascitur ex infamia, aut peccato, non tenetur detegere, sicut nec tenetur impedimenta denunciare cum gravi suo incommodo, vel aliorum scandalo, vide Fr. Emmann. in summ. par. 1. cap. 217. numer. 9. Chamerot. ubi proxime, Bonacina dicto punct. 6. num. 20. optime Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. vers. denique, ubi ex Paul. Comit. responsor. moralium, lib. 1. quest. 112. duo matrimonia vix opinabilia refert, quae etiam ego referrem nisi brevitati studuissem; Obstrictis tamen impedimento tenetur desistere a matrimonio contrahendo, & illud manifestare iudici interroganti, Sanchez, lib. 3. disput. 14. Coninch. disput. 27. num. 64. Gutier. cap. 69. num. 13. Reginald. lib. 31. num. 328. ad finem, Bonacina dict. puncto 6. num. 21. & de hac re alibi latius in quaestione, denunciare qui teneantur vi monitorij. In denunciationibus Matrimonij assertioni Parochi standum est, concurrente verisimilitudine proveniente ex taciturnitate, & non reclamazione partium Reg. diversor. p. 2. de cis. §. 1. num. 1. quam refert Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de clerico septe, §. 1. num. 10.

27 Attento iure antiquo non poterat Episcopus dispensare, ne denunciations praemitterentur matrimonio, quia erant praecipua in generali Concilio Lateranensi, de quo in cap. cum inhibito, de clandest. despons. in cuius lege nequit Episcopus dispensare, ut suo loco dicemus: ita Salzedo dict. cap. 76. verbo dispensat. lit. D. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. in comm. lit. 5. Sanchez, lib. 3. disput. 7. num. 1. qui imitant in casu urgentis necessitatis, vel ex consuetudine scita, & tolerata a Pontifice. Sed hodie potest Ordinarius ex causa sibi bene visa dispensare, ut omittantur omnes denunciations, vel aliqua illarum, antea, & post matrimonij consummationem, ut expresse definitur in Concil. Tridentin. dict. cap. 1. Menoch. confil. 453. numer. 5. Henric. dict. cap. 5. §. 5. Salzedo, ubi proxime, Petrus de Ledesma in summ. par. 1. de sacramento Matrimonij cap. 6. conclus. 7. Franciscus. Leo in thesauro fori ecclesiastici. par. 2. cap. 9. numer. 51. Regolin. de potestate Episcopi, cap. 60. a numer. 3. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. vers. debent, Sanchez, lib. 3. disput. 7. numer. 4. cum sequentibus. Franc. Molin. dict. diff. 11. numer. 58. Reginald. dict. lib. 31. a numer. 232. Campanil. in diversor. iuris Canon. rubr. 6. cap. 3. numer. 42. Possenn. de officio Curati cap. 10. de matrim. numer. 2.

28 Ex his sequitur, quod cum Ordinarij appellatione veniat etiam Episcopi Vicarius, poterit is in vim dicti verbi denunciations remittere, si sibi videbitur expedire: Quod autem Ordinarius dicatur probant glof. verbo generaliter in cap. Romana de appellation. in 6. glof. verbo Vicarij in cap. tua de officio Vicarij, Conarr. practicar. cap. 4. numer. 7. & lib. 3. variar. cap. 20. numer. 4. Sbroz. de Vicario Episcopi libro secundo quaestione 55. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 13.

Rebuffi. in praxi benefice. in forma Vicariatus. numer. 155. Reginald. lib. 31. numer. 235. in principio. Coninch. disputat. 27. numer. 55. conclus. 3. Gutier. de matrimon. cap. 56. numer. 13. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. numero 7. vers. secundo.

37 Hinc fit Vicarium generalem posse facultatem dispensandi in denunciationibus delegare, non tamen generaliter, nam quamvis non possit constituere alium Vicarium generalem, cap. Clericos, de officio Vicarij, nihilominus potest unam, vel alteram causam delegare, vt ex Sanchez. Gutier. Reginald. resoluit Bonacina dict. loco.

38 Illa vero facultas dispensandi in denunciationibus, quae Ordinario conceditur, debet accipi interuenientibus causis, quae sibi iustas videbuntur, nam Trident. hoc negotium prudentiae Episcoporum remittit, Henric. dict. cap. quinto, §. 5. Gutier. de matrimon. cap. 57. in princip. Bonacina dict. puncto 6. numer. septimo vers. Dixi, il. 1. Ordinarij non prudenter agunt remittendo denunciations abluque iusta causa, & ideo ad dispensandum in illis iustam requiri causam tenent Menoch. consil. 69. numer. 62. & 63. & de arbitrat. casu 453. numer. 5. Segura in direct. iudicium eccles. par. secunda capit. 16. mer. 17. Salzedo in pract. capit. 73. vers. dispenset, Fr. Emman. dict. cap. 217. numer. 3. Soares de Paz in pract. tom. 2. praelud. 3. numer. undecimo. Henric. lib. undecimo, cap. 5. §. 5. Spin. dict. gloss. 15. princip. numero 8. Anton. Gomez super Bulla Cruciat. cap. quarto, questione 4. numer. vigesimo sext. Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiast. decisio. 238. int. edit. & resolut. 225. numero primo in 2. edition. Sanchez lib. 3. disputat. 8. numer. 1. Ceuall. dict. quest. 604. num. 103. Coninch. disputat. 27. dub. 6. numer. 55. Gutier. Canon. lib. primo cap. 19. numer. 6. cum seqq. & de matrimon. cap. 57. numer. 1. & 2. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. num. 7. vers. tertio dubium est.

39 Non tamen necesse est, vt iudex cognoscat iudicialiter causam dispensandi subesse, sed sufficit, etiam si nouerit extra iudicium, nam Concilium remittit hoc negotium conscientiae, & prudentiae Episcoporum, vt cum Sanchez numer. 4. Gutier. cap. 57. numer. secundo dictis locis resoluunt Bonacina vbi proxime, & Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. num. 1.

40 Iustae vero ad dispensandum causae multae a Doctoribus afferuntur, easque recensent Sor. in 4. distinct. 28. questione secunda, articulo 3. syluest. verbo matrimonium, 6. quest. 7. Botte. tractat. de synodo Episcop. par. 3. artic. 1. Fr. Ludou. in instruct. conscientiae par. prima cap. 87. praxis noua episcop. par. secunda, cap. 4. numero 30. Petrus de Ledsma in summ. par. prima de Sacramento Matrimon. cap. 6. conclus. 6. vers. lo secundo, par. prima verbo matrimonium, §. 9. Henric. lib. undecimo capit. decimo sext. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. Francis. Molin. de ritu nupt. lib. secundo differ. 11. numero 50. Molin. de potestate Episcopi capit. 60. numero quarto. Stephan. Gratian. disceptation. forens. capit. 83. numero vigesimo quinto, cum multis sequentib. Sanchez lib. 3. disputat. 9. Coninch. disputat. 27. a numero 56. Reginald. lib. 31. numero 224. Gutier. de matrimon. capit. 57. a numero tertio. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. num. 7. dub. 3. Basil. Ponc. de impedimen. matrim. cap. 26. §. 4. vers. sunt tamen.

41 Inter iustas causas connumerari possunt frequentes, quas vti frequentiores scribere operae pretium duxi. Prima est, quando creditur matrimonium iniuste impediendum, vt per maleficia, aut parentum, vel aliorum fraudes, ita Francis.

Molin. dict. differ. 11. numer. 51. Bonacina dict. puncto 6. numer. 7. vers. rogabis. Molin. dict. cap. 60. numero 4. Basil. Ponc. vbi proxime vers. tertius.

42 Secunda est quando virgo sub tutela iniqui tutoris est, qui eam viro ignobili, & dispari tradere vult. Ita Segura dict. cap. 16. numero decimo quinto. Mozz. de contract. titul. de matrimon. col. 3. numero decimo sext. Spin. dict. gloss. 15. numero 31. quos referunt, & sequuntur Sanchez. dicto lib. 3. disputat. 9. numero 13. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. num. 3.

43 Vbi idem resolut, quando virgo erat a viro deflorata, de quo etiam Sanchez dict. disputat. 9. numer. 15.

44 Vel si filij essent sub potestate nouetrali, segura dict. cap. 16. numero 13. Gutier. canon. libro primo, cap. 26. numer. 29. & 30. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. secunda.

45 Tertia est, quando magnates contracturi sunt matrimonium, quia cum magna deliberatione soler tractari, eorumque impedimenta valde nota sunt, si quae adlinc. Ita Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. numer. 6. Tacob. de Grassis in decis. aureis par. prima lib. secundo cap. 86. & de arbitrat. confessor. lib. 1. cap. 41. Bonacina dict. num. 7. vers. quinita. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. Tertia Basil. Ponc. dict. loco, versic. Primus.

46 Quarta est, quoties inter contrahere volentes adest disparitas conditionis, aetatis, diuitiarum, & gurlitatis, quando scilicet nobilis cum ignobili, pauper cum diuite, honesta vir cum turpi, & infami, matrimonium contraheret ita Nauarr. in manual. cap. 22. numer. 70. vers. aduertendum. Vega in summ. lib. 3. cap. 211. Salzed. dict. cap. 73. ad finem, vers. dispenset. Spin. dict. gloss. 15. princip. numer. 28. cum seq. praxis episcopalis par. prima verbo matrimonium, §. 9. in fine, Sanchez dict. disputat. 9. numer. 3. Stephan. Gratian. dict. cap. 83. numer. 25. Francis. Molin. dict. differ. 11. numer. 50. Menoch. consil. 69. a numero 7. Segura dict. cap. 16. numer. 6. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. quinta.

47 Quinta est, quando matrimonium esset contrahendum in mortis articulo. Sarmi. lib. 1. select. cap. 6. numer. 7. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. in initio numer. 12. in fine, Spin. dict. gloss. 15. numer. 25. Argued. l. 1. numer. 38. titul. 1. lib. 5. nouae recopil. Fr. Emman. dict. cap. 217. numer. 2. conclus. 1. Petrus de Ledsma dict. conclus. 6. vers. el tercero. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. numer. 3. vers. septima. Stephan. Gratian. dict. cap. 83. numero 26. Marc. Anton. Genues. in praxi Archiepisc. capit. sub numer. 2. Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. numer. 19.

48 Sexta est, quando tempus quo nuptiae prohibentur, instat, itaut nequeant omnes denunciations praemitti. Praxis episcopalis par. prima verbo Matrimonium, §. 9. in med. praxis Archip. cap. vigesimo sext. sub numer. 3. Reginald. lib. 31. numero 235. vers. quarta. Ceuall. dict. quest. 604. numer. 106. Coninch. dict. disputat. 27. numer. 56. vers. quinto. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. versic. sexta. Bonacina dict. questione secunda puncto 6. num. 7. vers. tertia. Molin. dict. cap. 60. num. 4.

49 Septima est, vbi contrahere volentes diu habituri fuerint pro coniugibus, & in tali forma erant, & propter verecundiam non audent contrahere, Nauarr. in manual. cap. 16. numer. 37. Gutier. de iuramen. confirmat. par. prima cap. 51. numer. 22. vers. & tenendo. Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. num. 5. Aloys. Ricci.

diff. reſolut. 225. verſ. quarta. Reginald. diſt. lib. 31. num. 235. verſ. prima. Connech. diſt. diſput. 27. num. 56. verſ. ſecundo ſine infamia. Ceteras vero cauſas videbis apud Doctores ſupra in diſcurſu citatos, quæ ſemper Ordinarij relinquuntur arbitrio, Gutier. canon. lib. 1. cap. 19. numer. 2. & cap. 20. numer. 24. Mench. de arb. cauſa 453. num. 5. Franc. Molin. diſt. diſſer. 11. numer. 50.

50 Episcopo igitur incumbit cura indagandi, an vere ſubſit cauſa diſpenſandi in denunciationibus, quia remittendo eas ſine iuſta, & rationabili cauſa peccat mortaliter, *Spin. diſt. gloſ. 15. num. 28. ſanchez lib. 3. diſputat. 8. numero ſecundo. Soar. de Paz diſt. prelud. 3. numer. 11. poſt Ledefm. Gutier. & alios. Aloſ. Ricc. diſt. reſolut. 225. numero ſecundo.* Deinde probabiliter credere debet nullum ſubſiſſe impedimentum, ad hoc autem credendum adduci poteſt præmiſſa inſiſtione, quam expedire iudicauerit, in omnibus enim caſibus in quibus diſpenſatur, ne denunciationes præmittantur matrimonio, debet Ordinarius informari an aliqua impedimenta ſubſint inter contrahentes, ne periculo exponatur impeditos coniungendi *ſanchez diſt. lib. 3. tertio diſputat. 9. in ſine.* Item curare debet, vt denunciationes celebrato, ſed non conſummato matrimonio ſiant, ſi cauſa ſolum poſtulet, vt denunciationes omittantur ante celebrationem matrimonij, vt quando nuptia benedici non poſſunt ob vicinitatem temporis, in quo benedictiones nuptiales prohibentur, & ex alia parte omnino conſtat nullum ſubſiſſe impedimentum: ita *Connech. diſt. diſputat. 27. numer. 58. Reginald. lib. 31. numer. 227. Bonacina diſt. punct. 6. numer. 7. in ſine. ſanchez lib. 3. diſputat. 11.*

51 Exiſtente iuſta diſpenſandi cauſa tenetur Ordinarius ad petitionem partis ſub pena peccati mortalis diſpenſare, præcipue ſi ſcandalum ſequeretur, vel eſſet ſuſpicio malicioſi impedimenti. Ita *ſanchez lib. 3. diſputat. 10. numer. 6. Gutier. canon. lib. 1. cap. 20. numer. 23. verſ. præterea Ordinarij, & de matrim. cap. 57. numer. 4. vbi numer. 5.*

52 Reſoluit quod in prædictis caſibus poteſt ab eo appellari de denegatione diſpenſationis, ſaltem quoad effectum deuolutiuum, de quo late *ſanchez diſt. lib. 3. diſputat. 10. a num. 10.*

53 Aliquando tale periculum, & adeo vrgens neceſſitas eſſe poteſt, vt etiam ſine Ordinarij licentia coniugium contrahi in præſentia Parochi, & teſtium, omiſſis denunciationibus ſine peccato poſſet; cum enim ea lex humana ſit, & quæ non præſcribit formam contractui iuſta cauſa ab eius obſeruantia excuſare poteſt. Vt accidit quando periculum eſt in mora, ita ut non poſſit Episcopus adiri, & alioquin teneretur diſpenſare, veluti ſi Confefſarius, & teſtes curarent, vt quidam gladio grauiter iſtus, & iam iam moriturus duceret in vxorem concubinam, tum vt ad ſalutem æternam pararetur via facilior, tum vt legitima fieret proles ſuſcepta, & peccato, & cenſura omnino eſſent immunes. Ita *Hentig. lib. 11. cap. 5. nu. 5. ad ſine. optimè ſanchez lib. 3. diſputat. 10. a numer. 25. Gutier. cap. 56. numer. 3. & cap. 57. numer. 6. Baſil. Ponci. diſt. §. 4. verſ. ſunt tamen. Reginald. lib. 31. numer. 224 & 236. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 7. verſ. dixi il 2. Poſſum. diſt. cap. 10. num. 11.*

5 Aduertendum eſt, quando de licentia Ordinarij vna tantum denunciatio præmittitur, ſtatim ea facta contrahendum eſſe matrimonium, ſed per aliquod tempus arbitrio prudentis viri differendum

eſſe, vt deſerri poſſent impedimenta, ſi quæ extant inter contrahentes: ita ſequitur in direct. inducitur, par. ſecunda, cap. 16. numer. 21. Aloſ. Ricc. diſt. reſolut. 224. numer. 4. poſt ſanchez. Gutier. & alios Bonacina diſt. quaſi. 2. punct. 6. num. 16.

55 Et cum, qui intra quatuor meſes poſt peractas denunciationes non contraxit matrimonium, non poſſe matrimonium inire niſi nouas denunciationes præmittat arbitrio Episcopi, deciuſum referunt *Rebello par. ſecunda, lib. 4. in declarat. illuſtriſſim. Cardin. ſect. 2. numer. 8. & Bonacina de matrim. quaſtion. 4. puncto 6. num. 1. verſ. quarto. Poſſum. diſt. cap. 10. numer. 13.* Et quando omittuntur denunciationes ſtatuit *Congreg. vt poſt contractum octo dies ante conſummationem ſemel ſiant, & alibi iubet, vt niſi neceſſaria cauſa obſtet, bis aut ter ſiant ante conſummationem, teſte Chamorot. diſt. dub. 7. verſ. ſexto mna.*

Proprius contrahentium Parochus qualis?

56 **V**alde controuerſum eſt apud Doctores, quis nam dicatur proprius Parochus ad finem contrahendi matrimonium? in quo dubio tenent aliqui eum dici proprium Parochum ad coniungendum aliquos matrimonio, alique licentiam coniungendi concedendum, qui in cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pont. & remiſſ. appellatur proprius Sacerdos ad audiendas Confeſſiones, & dandam alteri Sacerdoti audiendi licentiam: ſicut enim *Concil. Tridentin. diſt. cap. primo*, requirit, vt aſſiſtat proprius Parochus, vel alius Sacerdos ex eius commiſſione, ita diſt. cap. omnis, vt proprius Sacerdos excipiat Confeſſiones, vel alius de eius licentia, ergo idem eſt proprius Parochus de quo *Tridentin. loquitur*, & proprius Sacerdos, de quo meminit diſt. cap. omnis, ita docent *Petrus de Ledefma de matrim. quaſtione quadrageſima quinta, articulo 5. puncto 3. dub. 3. conſcluſ. 1. & 3. Spin. in ſpeculo teſtium. gloſ. 15. princip. numer. 38.* & ideo proprium Parochum, qui ad matrimonium hodie requiritur, eſſe Parochum ſeu Sacerdotem, cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilij, reſert deciuſum *praxis noua episcop. par. ſecunda, cap. 4. numer. 31.* Sed prædicta illatio, vt infra probabimus, vera non eſt, quare pro veriori præſentis quaſtionis declaratione ad quatuor enunciationes illius reſolutio reuocanda eſt. Prima cum aliquis alio ſuum tranſtulit totum domicilium, tunc in locum in quem tranſtulit ſuam nanciſcitur Parochiam, cap. ultimo, de paroch. Secunda cum retento domicilio primo, querit ſecundum, & in vtroque ſe pariter collocat, in vtroque domicilio parochiam habet cap. 2. de ſepult. lib. 6. Tercio cum retento primo domicilio migrat alio tanquam peregrinus, nouam parochiam nequam adipiſcitur, cap. Romana, §. contrahentes de ſoro comp. lib. 6. Quarta ſi priori domicilio retento migrat alio, ſed non animo illic perpetuo domicilium conſtituendi, anceps relinquitur quaſtio, in qua duplex eſt ſententia.

57 Prima tenet acquiri Parochiam ratione habitationis, quando ea brevis temporis non eſt, ſed in id oppidum ſe aliquis recipit cauſa alicuius negotij expediendi, vt eo expedito ad proprium domicilium redeat. Imprimis probatur ex illatione quam ſupra fecimus de Parocho, quem requirit *text. in diſt. capit. omnis*, pro Confeſſionibus audiendis, ad Parochum, quem poſtulat *Concil. diſt. capit. primo*, cum vtro-

que loco eadem phrasi denominetur; Sed in dict. cap. omnis appellatur talis habens curam parochia, in qua aliquis per maiorem anni partem habitat, ut ibi tenent Ioan. Andr. numero decimo tertio. Anton. numer. 38. Cardin. numer. 6. & Anchar. numer. 9. Menoch. confil. 398. numer. 25. prout in Scholaribus, qui dimisso Sacerdote in patria possunt in loco studij constituti, resoluit Rebuff. de prim. schol. prim. 139.

58 Nam ille dicitur proprius parochus Scholarium, & mercenariorum, ubi ipsi habitant, quamquam habeant animum redeundi tempore debito in patriam resoluti post alios neller. disquisit. cleric. par. 1. tit. de exemp. cler. a statutu secul. §. 5. numer. 17. Ergo similiter erit proprius Parochus pro matrimonio, nec ad id requiratur animus perpetuo habitandi. Deinde probatur in cap. questi sunt 16. question. prim. ubi dicitur decimas persoluentis ijs, a quibus per anni circulum Missas audiunt, ubi sola habitatio ponderatur. Et in cap. fin. de paroch. ibi, cum ad inhabitandum in eade quamplurimi contulissent, ubi, qui ob bellum ad alienam parochiam confugerunt, dicuntur Parochiani. Et in cap. in nostra de sepult. ibi, soluta quarta parochiali Ecclesiae, de cuius Parochia mortuorum corpora allumuntur, ubi sola habitatio, & non animus manendi ponderatur, quare hanc sententiam defendit Sanchez lib. 3. disput. 13. a numer. 12. post Reg. segur. & Censali, quos citat, refert in quadam causa dictum fuisse illum dici proprium parochum, in cuius Parochia habitant contrahentes tempore matrimonij, Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiast. decis. 244. in 1. edit. & resolut. 214. numer. 1. in 2. edit. sequuntur Bonacina de Matrimen. question. 2. puncto 8. numero primo. Gutier. cod. tract. cap. 63. num. 19.

59 Secunda sententia ait, ut vere aliquis dicatur parochianus exigi animum constituendi ibi domicilium, quare si illud habeat in vno loco, & transferat se in alium non animo permanendi, sed ex causa limitata ad tempus, qua finita rediturus est ad proprium, non censeri illius loci, in quo ad tempus adest, parochianum, sed loci domicilij permanentis. Probatur in cap. is qui de sepult. in 6. ubi expresse habetur transferentem se ad villam causa recreationis, vel ad ruralia exercenda, non effici villae parochianum, sed proprii domicilij, quare hanc sententiam tenent Panormit. in cap. nostra 11. de sepult. Fr. Emman. in summi. tom. 1. cap. 219. numer. 6. Spin. dist. glof. 15. num. 41. optime Henric. lib. 1. cap. 3. §. 3. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 76. num. 18. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. quest. 30. a num. 45. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 2. differ. 11. numer. 88. & hac sententia in puncto iuris verior mihi videtur, quare contenta non obstant quae pro contraria adduxi: imprimis ad illationem, quod scilicet is est proprius parochus ad coniungendos aliquos matrimonio, qui in cap. omnis, utriusque appellatur proprius Sacerdos ad audiendas Confessiones, respondemus illam negando, quia in casu necessitatis possunt percipi Sacramenta in loco habitationis, prout constat ex declaratione Eugenij IIII. qui declaravit eos, qui tempore Paschatis nequeunt commode ad suas Parochias accedere, iure posse in Parochia, in qua degunt Sanctissimum Christi corpus accipere, ut docet cum alijs Azov. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 30. alias ultim. quest. 8. ergo illa in qua debebant non erat propria Parochia, nam si fuisset privilegio opus non esset, aut indulgentia.

60 Ad rem vero in dict. cap. questi, respondetur

esse specialem, & expressam dispositionem iuris decimas praediales deberi ubi praedia sunt, personales vero ubi Sacramenta ministrantur, cap. ult. de paroch. cap. ult. de sepult. in 6.

61 Deinde ad tex. in dict. cap. ult. de paroch. respondetur ibi esse sermonem de his, qui recuperata Aconensi civitate, alijs occupatis ibi domicilium elegerant, alio relicto, quod in hostium potestate erat, itaque potius ibi censetur parochiam nancisci ratione domicilij, idque constat quia existentibus aliarum Urbium Episcopis, postea ad eas non sunt reuerfi, quamvis in eis praedia haberent, non autem idem est in aliquo loco praedia habere, & domicilium.

62 Denique ad tex. in dict. cap. in nostra; Respondetur in citatis verbis iunctis precedentibus, non probari esse soluendam quartam Parochiali Ecclesiae, de cuius Parochia extrahuntur corpora mortuorum, expresse enim agitur de Parochianis alterius Ecclesiae, sunt etiam verba illa in narratione facti, in responsione vero dicit Pontifex soluendam esse quartam Parochiali Ecclesiae, unde examinandum quae sit, & cuius Ecclesiae aliquis dicatur Parochianus.

63 Verum nouissimè in sacra Congreg. Illustrissimum Cardinalium sacri Concilij Tridentini interpretum die vigesima sexta Iunii huius praesentis anni 1621. dum dubitaretur an relegatus ad certum locum pro tempore arbitrio iudicis mensurando, deberet matrimonium contrahere coram Parocho loci, in quo erat relegatus, an illius, ubi domicilium habebat, decisum fuit coram Parocho loci in quo erat relegatus Matrimonium esse contrahendum, ex ea tantum ratione, quia sufficit praesentia Parochi habitationis, iuxta primam sententiam, quam supra retulimus, propter quam decisionem hanc sententiam in praxi sequeretur, sed in iuris rigore aliam Panorm. libentius defenderem.

64 Ex quibus ad praxim primo inferitur non opus esse expectare ut maiori anni parte hi in parochia, vel dioecesi habitent, sed statim ac animum habitandi maiori anni parte habentes, incipiunt habitare, effici Parochianos, & posse omnia dicta erga illos exerceri: sicut enim ad domicilium nulla temporis habitatio requiritur, sed statim ac quis incipit habitare cum animo perpetuo manendi, illud acquirit, ut multis citatis dixi allegat. 4. numero vigesimo tertio, sic statim, ac quis incipit habitare, animum habens habitandi toto tempore requisito, efficitur Parochianus: ita Sanchez dict. lib. 3. disput. 23. num. 14.

65 Secundo inferitur ad institutum Sacri Concilij proprium Parochum esse ad matrimonium, Parochum uxoris, si Matrimonium in domo uxoris contrahatur, quando scilicet vir accedit ad domum uxoris pro contrahendo vel consummando matrimonio, ita ex alijs decisum refert Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarrae lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrimen. in declarat. numer. 15. Quando vero Matrimonium est contrahendum inter virum, qui sit de vna Parochia, & mulierem, quae sit de alia, sufficit, quod inter sit Parochus habitationis feminae, quando contrahitur in Parochia habitationis uxoris, & sufficit Parochus viri, quando contrahitur in Parochia habitationis viri, quia cum proprio Parocho committatur suum Parochianum Matrimonio coniungere, censetur etiam commissum alienum cum suo coniungere, cum hac necessario connexa sint, argum. l. 2. ff. de iuris d. omnium iud.

bb ij

cap. præterea, de offe. deleg. cum aliis citatis in libello de principis vtriusque littera N. numer. 5 ita ex mente Concilij declarasse Sacram Illustissimorum Cardinal. Congreg. referunt Salzed. dict. cap. 76. vers. decimo quarto. Nauar. in manual. capit. 25. numer. 144. & consil. 3. sub tit. de clandest. desponsat. numer. primo in nouis, spin. dict. gloss. 15. numer. 47. Segur. Dauidos in direct. indicum ecclies. par. secunda cap. 15. numer. 47. Armendar. dict. loco numer. 17. Truifan. decis. 23. numer. 1. lib. 1. v. g. m. dict. cap. 15. §. 10. numer. 3. Francisc. Molin. dict. differ. 11. numer. 89. post Henric. Fr. Emman. reg. Petr. de Ledesma. Ruald. & alios sanch. dict. lib. 3. disputat. 19. per totam, & præcipue numer. 4.

66 Tertio infertur Parochum ruralem non esse proprium Parochum, quando rus vel recreationis gratia habitatur, aut ad paucos dies tantum incolitur, eo quod probatum est contrahentes non solere esse ruri maiori parte anni, nec etiam pro dimidia, sed tantum per tres, aut quatuor menses, quare ita censuit Rota Roman. in nouiss. dec. 656. parte prima, & tenent Menoch. consil. 398. numer. 5. 16. 21. & 37. Bellst. disputat. cleric. par. 1. tit. de exempt. cleric. à stat. secul. §. 5. numer. 8. cum seqq. Seraphi. decis. 615. Alos. Ricci. dict. resolut. 214. numer. 2. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 90. sanch. dict. lib. 3. disputat. 23. numer. 12. Gutier. de matrimon. cap. 63. numer. 7. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 3. vers. tertio, & vers. quarto. Nauar. consil. 7. num. 2. sub tit. de clandest. despons. in nouis.

67 Quarto infertur feminam, quæ coram Parocho sua parochie contraxit matrimonium inualidum, seque inde transfuit ad domum sponsi commorantis in alia Parochia, cum intentione ibi perpetuo manendi, non posse postea coram eodem Parocho matrimonium de nouo valide celebrare, nam ille non dicitur amplius proprius Parochus, & Sacerdos, cum femina mutar. & amiserit primum domicilium statim, ac incepit habitare in Parochia sponsi, cum intentione ibi perpetuo manendi: ita sanch. dict. disput. 23. numer. 15. Bonacin. dict. puncto 8. numer. 3. vers. secundo.

68 Quinto infertur validum fuisse matrimonium cuiusdam amalia, quæ transfuit se ad domicilium concubinarj, intentione ibi commorandi maiori anni parte, ibique coram Parocho illius domicilij celebrauit Matrimonium, non cum amalio, sed cum alio extraneo, quia ipsa habens animum commorandi maiori parte anni statim effecta est parochiana, & domicilium parochiale in eo loco contraxit, ita consultus respondisse asserit Bonacina dict. puncto 8. numer. 3. vers. secundo. Si vero huiusmodi amalia se ad amalij parochiam transferret animo reuertendi ad suam non expectata maiori anni parte, tunc non posset contrahere nisi coram suo parochie, non autem amalij, vt resoluit post alios, Alos. Ricci. dict. resolut. 214. numer. 3. hinc asserens falsam esse omnino sententiam Truif. dict. dec. 23. volentis non posse contrahi Matrimonium absque præsentia Parochi mulieris, si in parochia viri per annum habitauerit, vt amalia, in domo eiusdem amalij.

69 Sexto infertur duos simul proprios Parochos quoad dictum effectum posse reperiri, vbi scilicet quis dimidia anni parte in vna parochia, altero dimidio in altera habitat, tunc æqualiter sic inhabitans duas proprias potest habere Parochias, & coram Parocho vtriusque matrimonium inire, quia

vtraque est æque parochia, cap. cum quis, de secul. lib. 6. arg. l. assumptio, §. fin. ff. ad municip. Ita Coninch. disput. 27. dub. 2. numer. 19. segur. in direct. ind. par. 2. cap. 15. numer. 47. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 91. Nau. consil. 7. numer. 3. sub tit. de clandest. despons. in nou. sanch. dict. lib. 3. disput. 24. Gutier. cap. 61. numer. 4. & cap. 64. numer. 2. Bonacina dict. puncto 8. numer. 5.

70 Vbi vero inæqualitas habitationis datur, maioris temporis pars eum facit proprium Parochum, in quo habitatio fit, arg. tex. in l. 1. §. æstate, ff. de aqua quodid. & alia. Menoch. consil. 398. num. 16. & 17. & ibi Cephal. num. 23. & 24. quos refert Francisc. Molin. vbi proximè.

71 Septimo infertur habitantem in confinio duarum Ecclesiarum Parochialium censerì Parochianum illius, in qua domus aditum habet, ex notabili dict. Bart. in l. 6. num. 6. in fin. ff. de damno infesto, huius illationis ratio est, quia ex aditu iudicatur de domo, cui cedat l. ei, em. ades, ff. de legat. 3. Bald. consil. 60. numer. 5. volum. 1. & secundum Bart. in prædij, §. qui domum, ff. de legat. 3. domus, quæ habet duas portas in diuersis Parochiis iudicatur de ea Parochia in qua residet porta principalis, & aditus magis frequentatus, refert Alos. Ricci. in præxi fori ecclies. decis. 333. in l. edit. & resol. 510. in 2. edit.

72 Alienigenæ vero, seu vagabundi illum parochum vocant in cuius parochia sunt, vel commorantur, ex declaratione Illustissimorum Cardinal. prout refert Basili. Pont. de impedimentis Matrim. cap. 26. §. 5. vers. Alienigenæ.

73 Nam quicumque Parochus potest matrimonio vagorum interesse, vt probat sanch. lib. 3. disputat. 25. num. 11. diligenter scilicet inquisitione præmissa, & obtenta Ordinarij licentia, vt habetur expressè in Concil. Trident. sess. 24. de reformation. Matrimon. cap. 7. ne forte sint alibi coniugati, aut habeant occultum impedimentum contrahendi: ita Perez. l. in princip. tit. 14. lib. 8. Ordin. Henrici. lib. 11. cap. 3. §. 3. Petr. de Ledesma de matrimon. quest. 45. art. 5. dub. 4. vers. dico secundo, & in summ. par. 1. de sacramen. Matrim. cap. 7. conclus. 4. dub. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 219. num. 3. praxis Episcop. par. 1. verbo Matrimonium, §. 6. & par. 2. verbo Parochus pag. 81. sanch. dict. disput. 25. a num. 8. Cened. canonic. & pract. quest. lib. 1. §. 30. num. 66. cum seqq. Coninch. dict. disput. 27. num. 20. Regell. de obligat. iustit. par. 2. lib. 2. quest. 8. numer. 3. Reginald. dict. lib. 51. num. 239. Gutier. de Matrimon. cap. 65. Bonacina dict. puncto 8. num. 6.

74 Si tamen Parochus eam non adhibeat diligentiam peccabit mortal. sed valebit Matrimonium: ita Perac. in append. ad quest. quomodo qui vagantur admittendi sint ad Matrimonium, vers. quamuis sic fiat. Henric. dict. cap. 3. §. 3. sanch. dict. disput. 25. num. 16. & 17. Cened. d. quest. 3. num. 68. in princip. Basili. Pont. d. §. 5. in fine. Gutier. dict. cap. 65. num. 15. & cap. 67. num. 3.

75 Vagabundus is proprie dicitur, qui nullum certum domicilium habet, vel qui pristinum domicilium omnino deferens, amiserit, & iter agit, aut nauigat animo acquirendi nouum, ita colliges ex resolutis per Henric. dict. §. 3. Coninch. de sacramen. tom. 1. questione 8. numero 62. & tom. 2. quest. 27. numer. vigesimo. Cened. dict. questione 30. numer. 69. & 70. sanch. dict. disput. 25. a num. 1. vbi num. 8. vers. intellige, dicit Trident. loqui de his, qui vagantur, & incertas habent Sedes, D. Barbofa in l. heres absens, §. proinde in art. de for. delicti numer. decimo quarto, & seq. ff. de ind. v. g. ol. de potest. Episcop. cap. 39. §. 3. num. 1.

Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 1. num. 64. Gutier. dict. cap. 65. numer. 9.

76 Hinc inferes si alter tantum alienigena, vel vagus sit, satis esse si quivis Parochus interfit cum valeat matrimonium præsentem Parochum cuiusvis ex contrahentibus, Basil. Pont. dict. loco, Cened. d. q. 20. numer. 68. vers. circa hanc Gutier. dict. cap. 65. numer. 8.

77 Quod si qui, ne coram proprio Parochio contrahant, alio cecedant non habitaturi, nec mansuri, nonnulli censuerunt non gaudere alienigenarum iure, quia delus nemini patrocinatur, ex quorum numero sunt, Fr. Emman. dict. cap. 219. numer. 2. Regbell. dict. lib. 1. q. 8. numer. 6. & alij ab illis citati; Aliis tamen secus videtur, quod magis placet, prout resoluunt Sanchez, dict. disput. 23. num. 13. & 14. & disput. 25. num. 11. in fine Gutier. cap. 65. numer. 11. Bonacina dict. puncto 8. numer. 4.

Parochi præsentia qualis?

78 Præsentiam Parochi in matrimoniis necessariam non tantum corpoream, sed etiam moralem requiri, cum intelligentia, & aduertentia actus resoluunt Petrus Ledesma de matrim. quest. 45. art. 5. vers. est secundum dubium, P. Henric. in summ. lib. 11. cap. 3. §. 1. Cened. practico. & canonic. q. lib. 1. q. 30. numer. 33. cum seqq. Coninch. in 2. d. Thom. disput. 27. numer. 44. Franc. Mol. de ritu nup. lib. 2. differ. 11. num. 113. Gutier. in tract. de matrim. cap. 69.

79 Et ratio est, quia, non intelligens præfens dici non potest ex l. fin. ubi Alciat. ff. de verb. signific. & præfentia intellectum, & scientiam includit l. testis C. de testibus Alciat. in l. 2. §. voluntatem numer. 10. ff. soluto matrim. Sanchez. de matrim. lib. 3. disput. 40.

80 Nec ob aliam causam Parochi præsentia hodie requiritur, quam ut auctor quidam insignis suarum pastor omnium ne quidquam male fieret, interesset matrimoniis, eandemque auctoritatem præstaret, ideo illius præsentia, quovis modo sufficit ex l. coram Titio de verb. signific. & resolutis per Trinqu. ml. connub. gloss. 7. numer. 31.

81 Eius porro præsentia pro forma actus exigitur, itaut matrimonium contractum in præsentia nulle testium, eo absente, nullum sit, cum eius præsentia, ut quavis forma, per æquipollens suppleri nequeat, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 48. num. 29. & 30.

82 Vnde inferitur primo huiusmodi Parochi præsentiam sufficere, quamvis ipse, vel testes, vi derenti inter sint, dummodo tamen intelligant consensum contrahentium, ita resoluunt Salzedo. in pract. cap. 73. alias 76. vers. tertio, Possuin. dict. cap. 10. num. 20. Petr. de Ledesma de matrim. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. 2. vers. quo supposito, Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 219. numer. 11. in 2. impress. Basil. Pont. de impedim. matrim. cap. 30. §. 5. in fine, Spina in speculo testam. gloss. 15. numer. 48. & 49. Paul. Comit. de spons. moral. lib. 1. q. 114. Ceval. commun. contra commun. q. 604. num. 70. Aloys. Rice. in praxi fori eccles. resolut. 113. num. 4. in 2. editione, Sanchez. lib. 3. de matrim. disput. 39. num. 9. Rebel. de obligat. iustitie par. 2. lib. 2. quest. 8. num. 4. Gutier. dict. cap. 69. num. 10. Coninch. dict. disput. 27. num. 44. Francisc. Molin. dict. diff. 11. num. 115.

83 Vnde non valere matrimonium si Parochus assistens non intellexit ea, quæ agebantur, nisi tamen affectatum esset non intelligere, tenet Salzedo, ubi supra in 4. dubio, decifum refert Armendariz in addition. ad recopilationem legum Nauaræ ad lib. 4. titul. 15. l. 8. de matrim. in declarat. num. 24.

84 Peccat tamen graviter coram Parochio invito contrahens, ut per Coninch. dict. disput. 37. num. 25. Gutier. dict. cap. 69. num. 13.

85 Secundo inferitur sufficere solam Parochi præsentiam adducti dolose, & renuentis, dummodo probe intelligat, & audiat contrahentium verba nisi claudens aureas affectatus esset non intelligere, & ipse nulla verba proferat: ita segura in direct. iudic. ecclesiastic. par. 2. cap. 15. num. 15. Mascard. de prob. concl. 9. numer. 9. Vega in suma casuum lib. 6. casu 114. & 115. & decifum referunt Aloys. Rice. in praxi fori ecclesiastic. decif. 243. in 1. impress. & resolut. 213. numer. 3. in 2. impress. Salzedo ad Bernard. dict. cap. 76. in 4. dub. pag. mibi 296.

86 Tertio inferitur præsentiam Parochi in matrimonio, ita requiri, ut nedum intelligere oporteat, cum quid agitur, sed ut videat: nam insufficiens erit si contrahentes matrimonium à tergo essent alicuius parietis, vel ubi Parochus infirmitate, vel alio casu cæcus effectus esset, & non videret; quia ideo Parochi præsentia requiritur, ut ea tot mala, & scandala, quæ in dies oriebantur ex clandestino matrimonio cessarent.

87 Atque ideo licet cæcus retineat dignitatem l. qui suore ff. de statu homin. l. cæcus ff. de iudic. licet etiam possit testificari de his, quæ ante cæcitatem vidit, ubi notas contrahentium voces audit, in his autem in quibus facile decipi posset, non integer testis est, quo in casu multum iudicis arbitrio tribuendum est, quemadmodum scribit Alberic. de Merle de testib. cap. 5. numer. 35. & 36. & in nostris terminis resoluunt Franc. Mol. dict. differ. 11. numer. 20. ubi numero 114. idem existimat ubi Parochus furiosus esset, nisi dilucida haberet intervalia, & matrimonio assisteret tempore sanæ mentis.

88 Quarto inferitur quoad matrimon. Parochi præsentiam sufficere etiam ad alium finem vocatus, vel casu præfens sit: ita resoluunt Nauar. consil. 20. num. 1. sub titul. de sponsal. in antiqu. & consil. 11. sub tit. de clandest. desponsat. in nouis, Salzedo dict. cap. 73. alias 76. vers. tertio licet, & dubio 5. say. decif. 24. sub titul. de sponsalibus Azcuedo l. 1. numer. 39. sit. 1. lib. 5. noua recopil. praxi noua episcop. par. 2. cap. 4. numer. 32. in fine, Ceval. dict. quest. 604. numer. 66. Spina in spec. testam. gloss. 15. numer. 48. & 49. P. Henric. in summ. lib. 11. cap. 3. §. 5. in fine Sanchez. lib. 3. disput. 39. numer. 10. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 31. numer. 182. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 119. Gutier. dict. cap. 69. numer. 3. cum seqq. Nam Parochus & testes transeuntes, & casu matrimonio intereuntes dicuntur vere præfentes esse, cum sufficienter aduertant ad id quod agitur, possintque de hoc ferre testimonium P. Sanchez. dict. disput. 39. num. 11. Gut. dict. cap. 69. num. 12.

89 Contrarium tamen, imo Parochum necessario ad validitatem matrimonij formaliter adhibendum esse, nec sufficere, si forsan conuiuij, vel confabulationis, vel aliud tractandi causa præfens audiat huiusmodi contractum matrimonij geri, dicunt decifum Armendariz dict. loco numero primo & 55. Gonzalez ad regul. 8. Cancellaria gloss. 48. numer. 35. Basilius Pont. dict. capit. vigesimo sext. §. 5. in fine, Bonacina dicta questione secunda punct. 8. num. 20. & inualidum esse matrimonium contractum coram Parochio, & testibus transeuntibus, post Petr. Ledesma. asserit idem Bonac. dict. quest. 2. puncto 8. num. 46. ex eo quia transeuntes non videntur præfentes humano modo, nec formaliter. Sed primam opinionem

bb ij

variorem exiſtimo, & hanc ſecundam nec impro-
babilem iudico.

90 Quinto inferitur quoad matrimonium parochi
præſentiam ſufficere, quamvis ſit excommunicatus,
ſuſpenſus, vel irregularis, etiam non toleratus,
tū quia hæc aſſiſtentia auctoritativa, non eſt pro-
priè actus iurisdictionis, ita ut non poſſit valide ab
excommunicato vitando exerceri, ſicut ab eo non
poſſunt exerceri actus iurisdictionis, tū quia *Con-
cil. Trident.* ſolummodo requirit præſentiam paro-
chi, quia etiam ſi ſit excommunicatus, vel ſuſpen-
ſus, non deſinit eſſe parochus, propter cenſuras;
quibus fundamentis hanc illationem tenent *Petrus
de Leſema de matrim. quaſt. 45. articul. 5. punct. 3.
dub. 3. Nau. conſil. 4. de clandest. deſp. Cenall. diſt. quaſt.
604. numer. 65. Sayr. deciſ. 13. de ſponſalib. Henr. lib.
11. cap. 3. §. 4. & 5. Galetus in margarita caſuum con-
ſcientiæ verbo matrimonium pag. 163. colum. 1. Sanch. lib.
3. diſput. 21. Coninch. diſput. 27. numer. 24. Rebell. diſt.
lib. 2. quaſt. 9. numer. 9. Reginald. lib. 31. numer. 177.
Aloſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſtici. deciſ. 243. in 1. im-
preſſ. & reſolut. 213. numer. 1. in 2. impreſſ. Gutier. de ma-
trim. cap. 62. numer. 23. & cap. 66. numer. 19. Bonacina
diſt. quaſt. 2. puncto 8. numer. 21. Mari. Alec. de cenſuris
tom. 1. lib. 1. diſputat. 8. cap. 6. per totum contra Ste-
phan. de Auila de cenſuris par. 1. diſputat. 6. dub. 1.
concluſ. 5.*

91 Vnde valere matrimonium celebratum coram
parochio notorie fornicatorio, non tamen adhuc in
iudicio condemnato, & conſeſſo refert deciſum
poſt alios *Armenar. in addition. ad recapit. legum Na-
varre ad lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. num. 19.*
92 Sic etiam Matrimonium contractum coram
ſchiſmatico parochio ſaltem coloratum titulum ha-
bente, ſi non fuit, ut talis declaratus, & Parochia
priuatus, validum eſſe reſoluit *Nau. conſil. 8. numer. 2.
ſub tit. de clandest. deſp. in nouis; Sayr. deciſ. 13. ſub tit.
de ſponſalib.*

93 Sexto inferitur valide matrimonio aſſiſtere poſſe
parochum interdictum, ſeu prohibitum ab Epſco-
po, aut eius vicario, ne aliquos matrimonio con-
iungat: tū quia poſito eo interdicto, ſeu prohi-
bitione parochus adhuc retinet iurisdictionem: tū
quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta te-
nent: ita deciſum referunt *Salzedo ad Bernard. cap. 73.
alias 76. in nouiſſ. pag. mibi 293. in 1. dub. Leſema diſt.
quaſt. 45. art. 5. Poſſuin. diſt. cap. 10. numer. 14. Oſſ.
curatus, Fr. Emman. in ſumm. par. 1. cap. 219. numer. 10. Hen-
ric. lib. 11. cap. 3. numer. 4. Cenall. diſt. quaſt. 604. numer. 71.
idem Leſema in ſumm. par. 1. de ſacram. Matrimonij cap.
6. concluſ. 4. dub. 11. Sanch. lib. 3. diſput. 32. numer. 1. & 2.
Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 9. numer. 9. Aloſ. Ricci. in praxi
fori eccleſiaſtici. deciſ. 243. in 1. impreſſ. & reſolut. 213. numer.
2. in 2. impreſſ. Reginald. lib. 31. numer. 179. Coninch. di-
ſput. 27. dub. 2. numer. 28. Gutier. tract. de matrim. cap.
63. numer. 25. Bonacina diſt. quaſt. 2. puncto 8. numer. 18.
Vbi etiam idem dicendum aſſerit, quando huius-
modi prohibitio fuit facta coadiutori, vel vicario
parochi *Armenar. diſt. loco numer. 23.* Vbi ampliatur ſiue
parochus interueniat contra talem prohibitionem
volens, ſiue inuitus, vel licet interſit inuitus & com-
puſſus per vim, ſiue præcedat dicta prohibitio, vel
non.*

94 Vtrum autem matrimonia celebrata à paro-
cho putatio excommuni errore ſint valida, tra-
ctat *Mare. Anton. Genueſi. in praxi Archiep. cap. 50.
num. 3. ubi affirm. reſpondet, ſat enim eſt pro ma-
trimonio præſentia illius, qui communi errore re-*

putatur proprius Parochus, & toleratus eſt ex titu-
lo colorato per Superiorem dato, cuius virtute ac-
cepit, & retinet poſſeſſionem beneficii, vel officij, ſi
notorie non conſtat minime habere titulum, & iurisdictionem. Ita *Henr. lib. 11. cap. 3. §. 4. Fr. Emman.
diſt. cap. 219. numer. 8. Sanch. lib. 3. diſputat. 22. a
numero 60.*

95 Septimo inferitur poſſe parochum valide aſſi-
ſtere matrimonio ſuorum parochianorum extra
ſuam parochiam, ſine licentia parochi illius loci, in
quo aſſiſtit, quia proprius parochus adminiſtrare
potest Sacramenta ſuis quibus vbiſcumque exiſtant,
ut ſuo loco dicemus: tū quia ex decreto Trident.
conſtat formam ab eo præſcriptam, & ſeruandam
in matrimoniis in eo interſecce, & eſſentialiter ſi-
tam eſſe, ut adit parochus, vel alius Sacerdos de
licentia parochi, ſuo Ordinarij, & duo præterea
teſtes, igitur reliqua omnia, tempus, & locus, &
alia accidentalialia ſunt, ita hæc illationem tenent
*Salzed. diſt. cap. 76. verſ. undecimo, Poſſuin. diſt. cap.
10. numer. 17. vbi extendit etiam extra Episcopatum,
ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 42. Sanch. lib. 3. diſput. 19. nu-
mer. 8. & 14. Coninch. diſputat. 27. numer. 22. Baſil.
Ponc. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. verſ. ad-
dendum, Reginald. lib. 31. numer. 177. Bonacina diſt.
quaſt. 2. puncto 8. numer. 44. Gutier. cap. 62. numer. 5.*

96 Amplia ut non ſolum proprius Parochus, ſed
etiam Sacerdos de illius licentia valide aſſiſtat ma-
trimonio extra parochiam, ita *Sanch. diſt. lib. 3. di-
ſput. 34. numer. 3.* Non obſtat id quo potiffimum in-
ductus videtur *Nauar. conſ. 52. de ſponſal. in 1. edit. &
conſil. 14. numer. 2. ſub tit. de clandest. deſp. in 2. edit.*
ſcilicet parochum, vel Episcopum extra ſuam dice-
ceſim eſſe perſonam priuatam, & non pollere ea
auctoritate publica, quam in celebrandis coniugiis
exigere videtur Concilium. Reſpondetur enim,
quod Concil. in eo perſonarum genere, quarum
eſt in matrimonio præſentia neceſſaria, non requi-
rit alicuius publici officij auctoritatem, alias neque
ſimplex Sacerdos de licentia parochi, aut teſtes ex
priuatorum numero eſſent idoneæ perſonæ, quod
ſtultum eſt; Sed tantum exigit, ut cuiusmodi ſint
perſonæ, quæ plenam Eccleſiæ fidem faciant, ab-
ſtulerit enim matrimonia præſumpta.

97 Cum igitur huiusmodi aſſiſtentia non perti-
neat ad iurisdictionem contentioſam, nec alienus
parochus iure offendi poſſit, ſi abſque illius licentia,
vel Ordinarij in eius parochia, alter parochus ce-
lebrat matrimonium ſuorum parochianorum, cre-
do eum non peccare ceſſante ſcandalo, nec punien-
dum eſſe, ut reſoluit *Sanch. ubi ſupra, numer. 18.*

98 Octauo inferitur parochi vnius præſentiam
ſufficere, quando contrahentes ſunt diuerſarum
parochiarum: quia Trident. declarauit matrimo-
nium contrahendum eſſe coram parochio, & non
magis expreſſit, parochum viri, quam femina: ita
tenent *Salzed. ubi ſupra dub. 14. Canale. deciſ. 12. nu-
mer. 21. par. 2. ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 41. Cenall. quaſt.
604. numer. 6. Henr. lib. 11. cap. 3. §. 2. Franc. Leo in the-
ſauro fori eccleſiaſtici. par. 2. cap. 9. numer. 39. in fine, Ar-
menar. ubi ſupra, numer. 7. 13. 14. & 28. praxi iunior
Episcopalis, par. 2. verbo Parochus, §. 1. Sanch. lib. 3.
diſputat. 19. a numero 1. Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 8.
Bonacina diſt. quaſtione ſecunda, puncto 8. numer. 7. Paul.
Comitol. reſponſ. moral. libro primo, quaſtione 131. numer. 2.
Coninch. diſputat. 27. numer. 19. Aloſ. Ricci. in praxi
fori eccleſiaſtici, deciſ. 244. in 1. impreſſ. & reſolut. 214.
num. 1. in 2. impreſſ. Gutier. diſt. cap. 62. numer. 4.*

99 Nono infertur valide matrimonio assistere parochum delegatum, quem Episcopus constituit, & ad nutum ipsius amoueri potest, & vicecuratum à parochio proprietario institutum, ita *Rebell. lib. 2. quest. 9. numer. 8. Possuin. d. cap. 10. numer. 14. in fi.*

100 Huiusmodi Parochi, quoad matrimonium poterunt alicui facultatem assistendi concedere, quia etsi delegatus ad vniuersam parochiae curam, non possit alteri omnem curam, etiam ad modicum tempus, dum abest, delegare, poterit tamen aliquas causas, quia delegatus ad vniuersitatem causarum etiam potest vnam, vel alteram causam delegare *glos. verbo delegatus, in cap. cum causam, de appellat. vbi Anton. num. 11. Alexand. de Neco, num. 16. hincigitur optime Sanchez. dict. lib. 3. disp. 31. num. 16.*

101 Resoluit institutum à Vicecurato ad vniuersitatem causarum, vbi est consuetudo, vt absens talis Vicecuratus substituat alicui ad vniuersam Parochiae curam, posse delegare licentiam assistendi matrimonio, aut ministrandi aliud Sacramentum, & *num. 17. resoluit huiusmodi Parochum delegatum ad vniuersitatem causarum, licet possit delegare licentiam assistendi matrimonio, aut aliud Sacramentum ministrandi, non posse dare illi subdelegato facultatem iterum delegandi, & numer. 19.*

102 Asserit, quod quando Parochus praesens assumit Vicarium locantem operas, vt illum adiuret, hic Vicarius non potest delegare, & consulit *Nauarr. cons. 13. num. 4. de clandest. desponsat. in nouis vicarium Parochi contrahendis Matrimonij assistere posse, etiam si sit delatus ab eo, qui ad modicum tempus sine licentia Episcopi recessit.*

103 Decimo infertur valide matrimonio interesse posse parochum habentem iniustum beneficii titulum, vt accidit, quando commisit aliquod delictum ratione cuius est ipso iure beneficio priuatus, vel quando intra annum non est ad Sacerdotium promotus, vel quando habet beneficium incompatible, vel quando acceptauit beneficium in excommunicatione, quia adhuc est parochus cum titulo colorato, & errore communi vulgi, *arg. text. in l. Barbarius, ff. de officio pratoris, & quamuis ipso facto priuatus beneficio sit, nondum tamen possessione spoliatus est, & quandiu illa non spoliatur praesumitur habere iustam retinendi causam, c. licet Episcopus, in fine, de praben. in 6. ita Coninch. disput. 27. dub. 2. num. 26. Sanchez. lib. 3. disput. 22. num. 62. Bonacina dict. quest. 2. punct. 8. num. 24. vbi n. 30.*

104 Resoluit validum esse matrimonium contractum coram laico, cui parochus concessit facultatem assistendi matrimonio, si communi errore habebatur Sacerdos, pro tali publice se gerens, quod etiam tenet *Sanchez. dict. disput. 22. num. 61. vers. valet.*

105 Vndecimo infertur parochum non Sacerdotem (puta cui collata fuit parochia, non tamen est ordinatus Sacerdos) valide assistere matrimonio: nam assistentia parochi pro forma huius contractus pendet ex Tridentini dispositione tantum, ex eo autem solum colligitur debere esse parochum, neque vero est argumentum aliquod efficax, quo probetur, debere esse Sacerdotem, quod enim coniungat contrahentes non est functio Sacerdotalis Ordinis, neque se exponet periculo efficiendi nullum Sacramentum: quamuis enim in Con-

cil. Trident. dicatur, vel alio Sacerdote, & illa dictio, alio, qualiter Sacerdotij referre quidem videatur, id tamen ob frequentiam accidit, quod vt parochi intra primum annum tenentur ad Sacerdotium promoueri, plerique sint Sacerdotes, atque ita vltui loquendi, non necessitati qualitati id tribuendum est, propter quem vltum nonnunquam à propria significatione receditur *l. labeo, ff. de supellect. leg. cap. ex literis de sponsal. ita hanc illationem tenet recentiorum schola, vt videre est apud Nauarr. cons. 30. sub tit. de sponsalib. in 1. impress. & cons. 9. sub tit. de clandest. desponsatione in 2. impress. Rega in Sylua lib. 6. casu 119. in fine. Henric. lib. 11. cap. 3. §. 5. & lib. 14. cap. 6. num. 3. in fin. Ioan. Leo in thesauro furi ecclesiast. par. 2. cap. 9. num. 39. praxis noua Episcopalis, par. 2. cap. 4. num. 22. Armend. vbi supra num. 8. Fr. Emman. vbi supra par. 1. cap. 218. num. 9. Petr. de Ledesma, in tract. de matrim. quest. 4. art. 5. puncto 3. dub. 3. conclus. 3. Sabagum, ad tit. de sponsalib. num. 88. Cenall. dict. quest. 604. à num. 56. Basil. Pont. dict. cap. 2. §. 5. versic. parochus autem, praxis minor episcopalis par. 2. verbo parochus versic. 3. Gu-tier. de iuramento confirm. par. 1. cap. 14. num. 13. in fine, & in tractat. de matrim. cap. 62. ex num. 16. Sanchez lib. 3. disputat. 20. numer. 2 late Cened. practice. & canom. questionum lib. 1. quest. 30 num. 54. cum sequentib. Francisc. Molin. dict. differt. 11. ex num. 128. Coninch. disput. 27. dub. 1. num. 21. Reginal. lib. 31. num. 177. Bonacina dict. quest. 2. punct. 8. num. 16. Sed Sacram Congreg. inclinasse in sententiam, vt parochus non Sacerdos non possit matrimonio contrahendo interesse referunt *addit. ad d. cons. 9. Nauarr. & Regolin. de potestate Episcopi cap. 15. §. 10. num. 5. Sed dum mihi de hac declaratione S. Congreg. non constat illationem nostram semper sequeretur.**

106 Duodecimo infertur parochum etiam in peccato mortali existentem valide matrimonio assistere posse, quia parochus non est essentialis minister Sacramenti matrimonij, nec ipse formam profert, sed tantum solemnem ad actum auctoritatem lege eius praesentiam requirente: ita *Possuin. de Officio Curati, cap. 5. num. 40. Bonacina in tract. de sacramen. disp. 1. quest. 3. punct. 2. §. 1. num. 10. contra Henric. lib. 1. cap. 29. numer. 24.*

Licentia ad assistendum Matrimonio, cui, & a quo concedi debeat.

107 Si proprius parochus matrimonio interesse non possit alium sui vice, & loco Sacerdotem substituere poterit, ex *Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 1. cuius auctoritate matrimonium celebratum coram Sacerdote à proprio parochio deputato, & coram testibus valere decilum refert Armendar. in additionib. ad recopil. legum Nauarrae lib. 4. tit. 15. b. 1. de matrim. in declarationib. num. 12.*

108 Quamuis de illius licentia etiam celebretur à Regulari, vt probatur ex *Clem. 1. de priuileg. vbi stricte praecipitur Religiosis ne audeant Sacramentum extremæ Vnctionis, vel Eucharistiae ministrare, matrimonium aue solemnizare non habita super his parochialis Presbyteri licentia; à contrario sensu satis colligitur, quod habita licentia speciali, id ipsum facere erit sibi licitum, licet autem ibidem*

datur; matrimoniaue ſolemnizare, intelliguntur hæc verba de benedictione nuptiali, vt ibidem tradit glo. & reſoluit *Miranda in man. Præl. tom. 1. q. 48. art. 1.*

109 Declara primo parochum etiam ſiſte concedendo facultatem aſſiſtendi, non efficere inualidum matrimonium contractum, coram eo Sacerdote, cui huiusmodi facultatem conceſſit; quia aſſiſtentia illa non eſt actus iuriſdictionis, cum valeat etiam inuiti parochi, & reſultantis, ac contrariam habentis intentionem, vt ſupra oſtenſum eſt, ita contra *Ledeſm. tenent. P. ſanch. lib. 3. diſput. 21. numer. 64. Bonacina de matrim. quaſt. 2. puncto 8. num. 34.*

110 Secundo declara parochum excommunicatum; vel irregularem, etiam non toleratum, poſſe valide dare alteri aſſiſtendi licentiam: quia huiusmodi licentia non eſt propriè actus iuriſdictionis, & ſicut parochus excommunicatus non eſt priuatus auctoritate aſſiſtendi: ita nec poteſtate dandi prædictam licentiam, ob eamque rationem conſtat parochum poſſe valide dare huiusmodi licentiam Sacerdoti excommunicato, vel irregulati, aut ſuſpenſo ad aſſiſtendum matrimonio; ita *Sanchez lib. 3. diſputat. 21. num. 6. Henrici lib. 11. cap. 3. num. 5. & lib. 13. cap. 7. §. 7. Gutier. de matrim. cap. 62. num. 24. Bonacina diſt. quaſt. puncto 8. num. 22. contra Cennib. diſputat. 27. nu. 21. Auila de cenſur. par. 2. cap. 6. diſputat. 3. dub. 1. conſuſ. 5. Petr. de Ledeſm. de matrim. quaſt. 45. artic. 5. punct. 3. dub. 4. & in ſumma par. 1. de Sacramen. matrim. cap. 6. conſuſ. 4. Mari. Alter. de cenſur. tom. 1. lib. 1. diſputation. 8. cap. 6. verſ. ſed dubitatur.*

111 Tertio declara validum eſſe matrimonium, cui de licentia parochi aſſiſtit Sacerdos degradatus: quia Sacerdos degradatus, eſt adhuc Sacerdos, ita *Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 22. num. 26. Bonacina d. quaſt. 2. puncto 8. num. 23.*

112 Quarto declara parochum, ſiue Ordinarium, huiusmodi licentiam aſſiſtendi matrimonio non poſſe concedere clerico non Sacerdoti: Quamuis enim illa coniunctio de qua ſupra num. 43. non ſit functio ſacerdotalis Ordinis, & etiam non Sacerdos parochus eſſe poſſit: attamen cum decretum Tridentin. quo tantum ea forma eſt inducta, dicat, vel alius Sacerdos de licentia parochi, eſt ſtandum eius diſpoſitioni, non tamen neceſſarium eſt, vt ſit Sacerdos approbatus, is cui datur: ita *Petr. de Ledeſm. in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrimon. cap. 6. conſuſ. 4. verſ. ſequere ſeſcundo, Sanchez lib. 3. diſputat. 20. num. 9. cum ſequen. Cennall. communium contra commun. quaſt. 604. num. 58. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diſt. 11. num. 133. Gutier. tractat. de matrim. cap. 62. num. 22. Sayr. deciſion. 51. ſub titul. de ſponſalib. Baſil. Pont. de impedimen. matrim. capit. 26. §. 6. verſ. 15. autem, Sahagun. in cap. quamuis numer. 13. de officio deleg. & ad tit. de ſponſal. numer. 89. Nauar. conſ. 6. numer. 2. ſub tit. de clandest. de ſponſ. in nouis.*

113 Vbi etiam à princip. reſoluit matrimonium de licentia parochi tempore peſtis coram acolyto contractum eſſe nullum, quia verba Concilij videntur adeo clara pro hac parte, quod in nullo caſu videtur ab illius forma recedi poſſe.

114 Quinto declara parochum, vel Ordinarium poſſe concedere facultatem alteri Sacerdoti coniungendi ſponſos in matrimonium, non ſolum in propria parochia, verum etiam extra illam; quia

Triden. dicit alium Sacerdotem ſufficere ad aſſiſtendum matrimonio de licentia parochi, vel Ordinarij, & non loquitur de propria parochia; tum quia huiusmodi licentia non eſt actus iuriſdictionis contentioſæ, ſed gratioſæ, ac voluntaria, quæ exerceri poteſt extra locum propriæ iuriſdictionis: ita ex his fundamentis noſtram illationem amplectuntur; *Fr. Emmat. in ſumma tom. 1. cap. 218. conſuſ. 6. Cennib. diſputation. 27. dub. 2. numer. 13. & dub. 3. num. 38. Gutier. cap. 62. num. 10. Reginald. lib. 31. num. 180. Bonacina diſt. quaſt. 2. punct. 8. num. 13. contra Nauar. & Seguram, quos reſert, & ſequitur Franciſc. Molin. diſt. different. 11. num. 136. cum ſequentibus.*

115 Sexto declara cogi poſſe proprium parochum nolentem matrimonio alioquin licito interuenire, vel licentiam alij Sacerdoti interuenienti concedere: quoniam Sacramenta parochianis inuitis miniſtrare cogitur, ex debito officij, prout reſoluit *Franc. Molin. diſt. differ. 11. num. 95. cum ſeqq.* An autem parochi delegati, quos Episcopi conſtituunt, & ad nutum ipſius amoueri poſſunt, & Vicecurati à Parochis proprietarijs inſtituti, poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi matrimonio concedere, agit late per conſuſiones *P. Sanchez lib. 3. diſputation. 31. ad quem ſe remittit Gutier. de matrim. cap. 66. num. 18. & aliqua dixi ſupra à num. 100. & quod Vicarius perpetuus, vel amouibilis curati, poſſit huiusmodi facultatem concedere reſoluit *Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 8. num. 8. & in addit. lib. 4. num. 67. Poſſum. diſt. capit. 10. num. 14. in ſin. Quando Episcopus eſt immediatus parochus, vt in Regno Granatenſi, poteſt tunc parochus non proprietarius matrimonio aſſiſtere, & alijs licentiam concedere, quia licet delegatus ſit, cum ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, poteſt delegare Episcopalem aliquam cauſam; ſubdelegare autem minime; Et de curis, qui ſubdunt alicui parochi proprietario an poſſint dare licentiam alij Sacerdoti vt aſſiſtat matrimonio contrahendo, late agit nouiſſimè *Zambrian. Hiſpal. in ſuis aureis deciſion. cap. 7. de matrim. dubio 1.***

116 Septimo declara ex facultate Concil. Trident. ſibi conceſſa poſſe Ordinarium licentiam concedere alicui Sacerdoti matrimonio aſſiſtendi parochi loco ſibi ſubiecto ex cap. 1. ſeſſion. 24. de reformation. matrim.

117 Poteſt etiam Vicarius Generalis Episcopi ex proprio officio, & abſq; ſpeciali commiſſione interſſe matrimonijs, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam concedere, ſalzed. ad Bernard. in pract. capit. 76. verſicul. decimo quario, Petr. de Ledeſma in ſumma part. prima de Sacramen. Matrimon. capit. 4. conſuſion. 4. dub. 17. Henrici lib. 11. capit. 3. num. 4. Sanchez lib. 3. diſputation. 29. num. 18. Armendar. diſt. loco, num. 31. Baſil. Pont. diſt. capit. 26. §. 6. verſic. idem etiam, P. Azor. inſtitution. moral. par. 1. lib. 3. cap. 45. quaſt. 2. Sbroz. de officio Vicarij, lib. 2. quaſt. 44. numer. 8. in fine, Gutier. canon. lib. 1. cap. 19. numer. 13. cum ſequentibus. & in tractat. de matrim. cap. 66. ex numer. 12. & cap. 69. ex numer. 9. Narbona de appell. à Vicario ad Episcopum, par. 1. num. 201.

118 Ordinarij enim appellatione venit Episcopi Vicarius, gloſſ. verbo generaliter, in cap. Romana, de appellation. in 6. Couarru. practicar. capit. 4. numer. 7. & lib. 3. variat. cap. 20. numer. 4. Sbroz. de Vicario Episcopi, lib. 2. quaſt. 43. & quaſt. 51.

numer. 1. Flam. de resignation. lib. 3. quest. 11. num. 19. cum seqq. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 64. Bonacina d. quest. 2. puncto 8. num. 10.

119 Quæri non abs re potest an suspensa iurisdictione Episcopi per excommunicationem, aut suspensionem possit eius Vicarius valide interesse matrimonio, alijsque committere? Dicendum est utrumque posse, quia neutrum est actus iurisdictionis. Si tamen Episcopus suspensus, aut excommunicatus non toleratus institueret Vicarium, aut parochus sic excommunicatus Vicecuratum, illeque assisteret matrimonio, vel alteri committeret, nihil valeret, quia illa institutio est manifestus actus iurisdictionis, & proinde facta à sic excommunicato nihil valet, quare ille assistens matrimonio non esset verus Vicarius, aut Vicecuratus. Mari. Alter. de censuris tom. 1. lib. 1. disputat. 8. cap. 6. vers. ex dictis, Sanchez lib. 3. disputat. 30. num. 10.

120 Sed dubitari potest an Vicarius Episcopi, qui Sacerdos non est, possit presententiam matrimonio contrahendo præstare? & matrimonio interesse non posse, sed Sacerdotem delegare debere tenent Nauar. consil. 1. sub tit. de officio Ordin. in antiqu. & consil. 10. sub tit. de desponsat. impub. in nouis, Salzedo dict. capit. 76. vers. decimo quarto, sayr. decif. 1. sub tit. de offic. Ord. ex eo tantum fundamento, quod non sufficit in contrahendo matrimonio presentia parochi, qui non sit Sacerdos, sed hoc non est certum, vt supra ostendi hac allegat. num. 43. & ideo dum mihi non constiterit de contraria decisione, de qua ipsi testantur, libenter amplector tam parochum, quam Vicarium non Sacerdotem valide matrimonio assistere.

121 Idem dicendum esse de habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, in materia de qua agimus, affirmant Petr. de Ledesm. dict. dub. 17. vers. diglo 2. Henric. lib. 11. cap. 3. num. 4. Sanchez lib. 3. disputat. 28. num. 6. Coninch. disputat. 27. num. 17. Gutier. de matrim. cap. 66. numer. 7. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. num. 10. Vgolin. de potestate Episcopi cap. 15. §. 19. num. 3. in fine.

122 Idem etiam dicendum de Abbate Ecclesiæ nulli Episcopo subiectæ, firmant Petr. de Ledesm. de matrim. quest. 45. art. 5. puncto 3. paulo ante dubium 4. conclus. 3. Henric. lib. 11. cap. 3. num. 4. Gutier. dict. cap. 66. num. 6. Basfl. Pont. dict. §. 6. vers. idem quod.

123 Idem quoque de Capitulo Sede Vacante esse resoluendum tenent Coninch. dict. disput. 27. n. 17. Gutier. dict. cap. 66. num. 5.

124 Et de Legato respectu provincie suæ legationis idem asserunt Sanchez dict. disputat. 28. num. 8. Coninch. dict. disputat. 27. numer. 16. vers. 7. Gutier. canon. lib. 1. cap. 11. num. 6. & dicto capit. 66. numer. 10.

125 Archiepiscopus tamen non potest coniungere in matrimonium subditos suorum suffraganeorum, vel dare licentiam illos coniungendi; Nam ipse non est Ordinarius in territorijs suffraganeorum, est tamen index in causa appellationis, quando per appellationem deuoluitur ad ipsum, cap. pastoralis de officio Ordin. Vnde in casu, quo nolet Episcopus, per appellationem ad ipsum deuoluta causa potest licentiam concedere, de quo vide Sanchez lib. 3. disputat. 28. Petr. de Ledesm. in summ. par. 1. de sacramen. matrim. concl. 4. dub. 17. vers. diglo 3. xpino dict. glof. 15. num. 28. & 29. Molin. dict. differ. 11.

numer. 86. Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 15. Basfl. Pont. d. §. 6. vers. Archiepiscopus, Gutier. d. cap. 66. num. 3. dum tamen actu visitat in diecesibus suorum suffraganeorum potest huiusmodi licentiam concedere, prout resoluunt Henric. lib. 10. cap. 3. num. 3. Suarez tom. 4. disp. 25. sect. 1. num. 14. Coninch. d. disp. 27. num. 17. Sanchez lib. 3. disputat. 28. n. 6. Gutier. d. cap. 66. num. 7.

Licentia prædicta qualis?

126 Licentia, quam Sacerdos ad celebranda matrimonia est obtinendus à proprio Parocho, vel eius Vicario permanenti, aut amouibili, aut ab Episcopo, vel eius Vicario generali, alijsque Prælatijs quali episcopalem iurisdictionem habentibus, de quibus supra expressa debet esse, nam tacita non sufficeret, qualis est illa, quæ oritur ex tolerantia, vel ex ratihabitione, ita tenent Menoch. de arbitrat. casu 453. num. 13. & 14. & cons. 398. num. 15. lib. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 76. vers. duodecimo, Petr. de Ledesm. in summ. p. 1. de sacram. matrim. cap. 6. concl. 4. dub. 14. Henric. lib. 11. c. 3. §. 5. lit. 7. Cenall. communium contra comun. q. 604. num. 114. Petr. Cened. præf. & Canon. quest. lib. 1. q. 30. num. 79. in fine. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 47. num. 52. Armendariz in addit. ad recopil. legum Nauarræ ad li. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. num. 31. Coninch. tom. 2. disp. 30. dub. 2. num. 31. Reginald. lib. 31. num. 181. Sanchez lib. 3. disp. 35. numer. 15. Francisc. Molin. de ritu nup. lib. 2. differ. 11. numer. 98. Basfl. Pont. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. vers. licentia, Bonacina de magno matrim. sacramento q. 2. puncto 8. num. 11.

127 Sufficiet tamen si communiter generalis administrandi Sacramenta licentia concedatur, prout decifum fuisse ex alijs referunt Armendariz d. loco, Bonacina d. num. 11. Rebello de obligation. instit. post lib. 4. in declar. sect. 3. Vel si Parochus concedat licentiam, vt possit intra suam Parochiam omnia ad curam animarum spectantia exercere, Nauar. cons. 27. sub tit. de sponsalibus quem refert Salzed. d. cap. 76. vers. duodecimo, in fine, sayr. in floribus decif. sub tit. de sponsal. decif. 31. Sanchez lib. 3. disp. 35. num. 7. vbi num. 8. resoluit non sufficere si Parochus quando est præsens concedat alicui licentiam administrandi omnia Sacramenta, secus si absens relinquat substitutum.

128 Verbalis sufficit huiusmodi licentia, non autem in scriptis requiritur data, quia sic eam non exigit Trid. tum quia scriptura non est de essentia gratiæ, & privilegij, quæ regulariter non requiritur nisi tantum ad faciliorem probationem, non ad actus substantiam l. contrahitur ff. de pignoribus, tum quia omnis actus verbo confici potest, nisi lex expresse scripturam requirat, iuxta glof. ab omnibus receptam verbo in scriptis in cap. 1. de censibus lib. 6. quibus fundamentis hanc sententiam tenent Nauar. cons. 41. num. 1. sub tit. de sponsal. in antiqu. alias 12. de clandest. de sp. in nouis, Henric. d. paragraph. 5. in comment. lit. 2. Fr. Emman. in summ. p. 1. cap. 219. num. 13. Vgolin. de irregul. cap. 6. paragraph. 7. num. 3. Sanchez lib. 3. disp. 35. num. 10. Reginald. lib. 31. numer. 180. Francisc. Molin. d. differ. 11. num. 100. Cened. de quest. 30. numer. 80. Salzed. vbi proxime, sayr. sub d. tit. de sponsal. decif. 48. Bonacina d. quest. 2. puncto 8. num. 11. vers. addit. contra P. Rebello lib. 2. quest. 3.

129 Actum præcedere debet, nam quæ de ſubſtantia ſunt in ipſo actu adhiberi debent, *cap. auditus, inſcripto cap. quia propter de elect. gloſ. & omnes in l. uniuersa C. de precibus Imper. offer. Imol. Paul. de Caſtro, Roman. Alexand. Aret. & Iaſ. in l. ſi quis mihi bona §. iuſſum ff. de acquir. hered. Panorm. Ant. & Imola in cap. cum nos, de his quæ ſunt à Prælatiſ, tum quia, ubi licentia requiritur ſemper præcedere debet ex reſolutis per Caſſim. in conſuet. Burgund. rub. 13. §. 9. verbo ſanſiſcentie verſ. ſed quæro, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 47. num. 46. quibus fundamentis hanc tenent reſolutionem Salzed. d. cap. 76. ver. decimotercio, Coninch. tom. 2. q. 27. num. 31. ſanch. d. diſp. 35. num. 18. Franc. Molin. d. diſſer. 11. num. 99. Cened. d. q. 30. numer. 78.*

130 Vnde fit nullum eſſe matrimonium, cui Sacerdos aliquis Parochi nomine præſens fuit, nulla ab eo petita licentia, ſi poſt factum ratificaret, nam etſi regulariter ratihabitio retrahatur, & mandato comparetur reg. ratihabitionem cum vulgaribus *de reg. iuris in 6.* tamen ubi lex vel ſtatutum præſentiam requirit corpoream, ratihabitio ſequens non ſufficit ad actum validandum, quemadmodum ex Angel. Felin. & Cota ſcribit Tirac. *de legib. conuub. gloſ. 6. numer. 31. ſoar. de Paz in præſ. 10. l. p. a. temp. 2. num. 27. & 28.*

131 Reuocata non debet eſſe huiusmodi facultas, quæ tunc talis conſeretur quando ijs, quibus conſeſſa fuit, per certum nuntium aut litteras ſignificata ſit, & ante hanc intimationem acta tenent, etiamſi Sacerdos ille aliunde ſciret reuocationem ſuæ facultatis, ita *p. ſanch. lib. 3. diſp. 36. numer. 9. Coninch. d. diſp. 27. num. 32. verſ. ſexto, Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo matrimonium pag. 164. col. 2.*

132 Hinc tenerem datam licentiam à proprio Parocho alicui Sacerdoti ſi interim Parochus moriatur, illam non expirare: quia licet mandatum morte mandantis regulariter expiret *l. mandatum C. mandati, cap. gratum cap. relatum de officio deleg. gratia* tamen facta alicui minime *cap. ſi cui de præbendis in 6. cap. ſi ſuper gratia, de officio deleg. eodem libro, tum quia gloſ. in Clem. dudum §. ſtatuiſmus de ſepult. docet expreſſim licentiam conſeſſam aliquibus Fratribus non expirare morte concedentis, tum quia facultas ab Epifcopo conſeſſa Ordines accipiendi à quocunque Epifcopo Catholico non expirat morte Epifcopi concedentis, Cardin. in Clem. fin. q. 5. de elect. & multis alijs caſibus quos poteris videre per citatos à Franciſc. Molin. d. diſſer. 11. num. 111. ubi hanc ſententiam in proprijs noſtris terminis tueretur.*

133 Metu, vel dolo obſeſſata licentia ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam ſalem, extorqueatur: quia diſpoſitio facta per dolum verſantem circa cauſam ſalem eſt inualida; tum quia nihil eſt magis contrarium conſenſui, quam error, *l. ſi per errorem ff. de iuriſd. omnium iud. ita tenent ſanch. lib. 3. diſp. 39. à num. 13. & diſp. 21. num. 7. Coninch. diſp. 27. num. 37. Gutier. c. 69. num. 14. & 15. Reginald. lib. 31. nu. 182. Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 17.*

134 Licentia valide datur contra prohibitionem Epifcopi, ad effectum, vt matrimonium contractum coram Sacerdote, cui conſeſſa fuit, validum ſit, matrimonia enim tantum contra interdictum Eccleſiæ valent, licet cum peccato fiant, ita *Baſil. Ponci. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. verſ. ad-*

let, ubi dicit ita eſſe ab illuſtriſſ. Cardin. deciſum.

135 Sacerdos non debet credere dicentibus, ſe habere licentiam à Parocho, vt poſſint coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferant, vel ſint perſonæ ſpectatæ fidei, de cuius veritate dubitari nullo modo poſſet, nam in ijs, quæ pertinent ad externam Eccleſiæ gubernationem, non creditur teſtantibus in propria cauſa, præſertim ſi hoc vergeret poſſit in præiudicium alterius, ita *ſanch. lib. 3. diſp. 37. num. 2. Coninch. diſp. 27. num. 39. Reginald. lib. 31. numer. 181. Baſil. Ponci. d. §. 6. verſ. conſeſſa, Bonacina d. q. 2. puncto 8. numer. 38.*

136 Et allerenti licentiam proprij Parochi in contrahendo matrimonio requiſitam non interueniſſe, quando contra eam opponitur à tertio, incumbit onus probandi, ex *Mafcar. de probat. concl. 982.*

Teſtes ad Matrimonium adhibendi quales?

137 Vltra proprij Parochi aſſiſtentiam, vel alterius Sacerdotis de eius licentia, de quibus ſupra, vt matrimonium valide contrahatur neceſſaria eſt duorum, vel trium teſtium præſentia, vt probat *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. c. 1. ibi, & duobus, vel tribus, &c.* quæ ſimulanea debet eſſe, nec ſufficit ſucceſſiua, quia Trid. copulatiue exigit præſentiam Parochi, & teſtium, per dict. & quæ copulat, vt cum multis quos citauit ego ipſe teneo in meis *Remiſſ. de diſtinctionibus, & clauſ. diſt. 94. quare ita reſolunt ſpec. in appendice dub. 6. concl. 4. pag. 14. ſanch. de matrim. lib. 3. diſp. 41. numer. 3. Bonacina eod. tract. q. 2. puncto 8. num. 41. Petr. de Ledefma in ſummi. p. 3. de ſacram. matrim. cap. 4. conclus. 5. Poſſeuin. de officio Curati cap. 10. num. 22. Reboll. de obligat. iuſtit. p. 2. lib. 2. q. 8. ſect. 8. à num. 8. Coninch. de ſacrament. tom. 2. diſp. 27. num. 41. concl. 1.*

138 Quod vero attinet ad teſtium qualitatem, cum lex illa odioſa ſit, reſtringens ſcilicet naturalem ad contrahendum libertatem, non ſunt ad ſeueram rationis normam teſtes exigendi, ſed ſatis erunt, quicunque rationis compotes, quamuis impuberes, conſanguinei, domeſtici, feminae aut infames, quia poſſunt eſſe præſentes moraliter: tum quia Triden. nullos teſtes excipit, ita *ſpin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 15. princ. num. 46. Petr. de Ledefma in tract. de matrimonio q. 4. art. 5. puncto 3. poſt 4. dub. verſ. conclusio ſit, Henric. lib. 11. cap. 3. §. 9. Emman. in ſummi. tom. 1. c. 219. num. 18. in 2. edit. plures refert, & ſequitur ſanch. d. diſp. 41. num. 4. cum ſeqq. quibus adde *proxim. num. epifcop. p. 1. verbo matrimonium §. 14. Couall. commun. contra commun. q. 604. nu. 84. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo matrimonium pag. 164. Baſil. Ponci. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. in fine, Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 43. Quamuis teſtes legitimos, idoneos, & omni exceptione maiores requiri dicat Franciſc. Mol. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 8. nu. 64. cum ſeqq.**

139 Nec etiam neceſſarium eſt, vt huiusmodi teſtes ſint rogati, cum nullo iure iſta ſolemnitas in matrimonio requiratur, *Greg. Lop. l. 1. verbo ſin teſtigos tit. 3. part. 4. Henric. d. paragraph. 9. ſanch. d. lib. 3. diſp. 41. numer. 7. ubi plures refert, quib. adde Cald. Pereira de empt. capit. 6. numer. 22. Gutier. de matrim. cap. 55. in fine, Poſſeuin. d. capit.*

10. num. 22. versic. quarts. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 44. Regula de potestate Episcop. cap. 15. §. 10. Et sufficit vi detentum interfuit, dum modo intelligant consensus contrahentium, & aduertant quod agitur. Cenall. dict. quest. 604. numer. 81. Sanchez dict. disputat. 39. num. 9. Coninch. dict. quest. 27. num. 44. Gutier. de matrimon. cap. 69. num. 13. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. quest. 30. num. 108. ad finem. Bonacina dict. puncto 8. num. 45. Vel dolo ad aliud vocati sint, vt resoluit Sanchez. d. disput. 39. num. 10.

De Matrimonij absque Parocho, & testibus irritis.

140 **E**X supradictis omnibus primo inferitur contrahentem matrimonium sine parocho, & testibus peccare mortaliter, quia iniuride contrahit, & facit irritum Sacramentum, contra prohibitionem Ecclesiae in re graui, ita P. Sanchez de matrim. lib. 3. disputat. 5. Gutier. eodem tract. cap. 56. numer. 4. Coninch. in 2. 2. Dui Thomae tom. 2. disputat. 30. dub. 2. numer. 18. Bonacina de magno Matrimonij Sacrament. question. 2. puncto 6. numer. 3. 141 Secundo inferitur defectum praesentiae parochi, aut testium non esse impedimentum dirimens sponsalia, sicut est impedimentum dirimens matrimonium, quia Concl. Tridentin. irritat tantummodo matrimonium clandestinum, non vero sponsalia. Ita Nauar. in manual. cap. 25. num. 134. Salzed. ad Bernard. cap. 73. vers. Nono illud, Perez. l. 1. vers. Secundo circa praedicta dubitatur, titul. 1. lib. 5. Ordin. Regi in summ. par. 2. c. 34. casu 20. vers. nota que si solanente, Spino in speculo testament. gloss. 15. num. 84. segua in disector. iudicum Eccle. par. 2. cap. 15. num. 1. & 4. Pet. de Ledesma de matrim. quest. 45. art. 5. vers. secundum punctum 2. lib. 4. Emman. Saa in aphorismis, verbo sponsalia numer. 1. Valentia tom. 4. disputat. 10. puncto 5. causa 5. Gutier. canon. lib. 4. cap. 18. num. 10. & in tractat. de matrim. cap. 4. Cenall. communium contra commun. quest. 604. num. 124. Henric. in summ. lib. 11. cap. 5. num. 8. Rota Reman. apud Farinac. decis. 273. num. 21. Armenendar. in addition. ad recopilat. legum Nauar. ad lib. 4. titul. 15. l. 1. in declaration. num. 44. & 45. Henric. in summ. lib. 13. cap. 5. num. 8. P. Sanchez lib. 1. disputat. 12. Cardinal. Tusc. practica. conclusion. tom. 7. conclus. 406. Cened. pract. & canon. question. lib. 1. quest. 21. num. 9. & quest. 30. num. 20. cum sequentibus. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. num. 159. Bonacina in tractat. de magno matrim. Sacrament. quest. 1. puncto 7. num. 11. 142 Vnde contrahentes sponsalia clandestine, non peccare resoluunt P. Sanchez lib. 1. disputat. 13. numer. 2. Coninch. tom. 2. disputat. 21. dub. 2. num. 20. Gutier. dict. cap. 4. num. 2. contra Siluestr. verbo matrimonium 6. quest. 7. Chamorata de matrim. cap. 2. dub. 9. 143 Tertio inferitur matrimonium contractum absque praesentia parochi, seu alterius Sacerdotis de ipsius parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus in vim sponsaliorum non resoluti, itaut contrahentes iudicialiter cogi possint ad denuo contrahendum seruata forma Concl. Tridentin. Ita Nauar. consil. 1. numer. 3. sub

titul. de sponsal. in 1. edit. & consil. 3. num. 2. sub titul. de clandestin. desponsat. in 2. edit. Arguedol. 1. numer. 23. 33. & 36. tit. 1. lib. 5. noua recopil. Petr. de Ledesma, de matrim. quest. 45. artic. 5. puncto 2. post dubium 4. conclus. 1. & in summa par. 1. de Sacrament. matrim. cap. 7. conclus. 6. dub. 2. Spina in speculo testament. gloss. 15. principali, numer. 78. Armenendar. ubi supra numer. 26. Salzed. ad Bernard. in practica. cap. 76. additione 2. versic. unde pariter, Emman. Saa in Aphorismis, verbo matrim. num. 42. Fr. Emman. in summ. par. 1. cap. 200. num. 1. Galetus in margarita casuum conscientiae, verbo matrim. pag. 163. colum. 1. Cenall. communium contra commun. quest. 604. num. 79. Trius. decis. 9. Alexi. Ricci. in praxi fore ecclesiasticae decis. 250. in 1. impress. & resolut. 219. per totam in 2. impress. Sanchez lib. 1. disputat. 2. Gutier. de iuramen. confirmatorio, par. 1. cap. 51. a num. 28. & in tractat. de matrim. cap. 11. Bonacina in tract. de matr. q. 2. punct. 8. numer. 48. Sayr. decis. 1. sub titul. de sponsalib.

144 Mouentur praefati Doctores primo, quia nulla obligatio, nec civilis, nec naturalis, oritur ex consensu praestito in matrimonio clandestino, ex resolutis per Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 19. num. 128.

145 Quia actus a principio nullus nullum producit effectum, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudicata, cap. ad praesentiam de appellation. cum citatis a Card. Tusc. tom. 1. lit. A. conc. 139. & in libello de principijs iuris, lit. A. numer. 51. tum quia actus gestus contra legem perhibentem substantiam actus est nullus, & nullam producit obligationem, l. non dubium, C. de legib. l. hac consulti summa §. ex imperfecto, C. de test. & hac opinio his nixa fundamentis verior est in puncto iuris, quam libenter amplectimur.

146 Quamuis contrariam opinionem, in id matrimonium clandestinum habere vim sponsaliorum, & obligare ad iterum publicè contrahendum teneant Barthol. de Ledesma de matrim. dub. 18. Ortis in summa, cap. 16. de matrim. in fine. Veracius in appendice ad speculum, dub. 9. versic. 2. propositio, fol. 42. Ioan. Petr. Binius consil. 62. num. 34. lib. 1. Theaurus fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 37. Regi in summa lib. 4. casu 264. & lib. 6. casu 120. P. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 4. Petr. Reboll. de obligat. iustitiae lib. 2. quest. 9. num. 3. Coninch. disputat. 21. num. 40. cum sequentibus. & praecipue numer. 47. tom. 2. Caldas Pereira de emp. cap. 3. numer. 10. in fine. Quorum fundamenta facili destruantur responsione: & imprimis ad illud deductum ex l. tam angustis, ff. de seruitut. quod quando actus non valet, vt agitur, valet eo modo quo valere potest. Respondetur procedere quando defectus prouenit ex parte causae efficientis, non vero quando prouenit ex parte causae formae, & ex parte formae: in praesenti autem casu defectus non solum prouenit ex parte causae efficientis (causa enim efficiens sunt ipsi contrahentes, qui ex decreto Tridentin. redduntur inhabiles ad clandestine contrahendum) sed etiam ex parte formae, quae est solemnitas a Trident. requisita, quam solemnitatem constat deesse, quando matrimonium clandestinum contrahitur. Deinde non obstat aliud obstatulum, quod sicut matrimonium clandestine contractum inter impuberes, seu inter puberem & impuberem, valet vt sponsalia, ita etiam matrimonium clandestinum debet inducere obliga-

tionem ſponſaliorum: Nam reſpondetur illud eſſe peculiare in matrimonio clandestino impuberum ex cap. final. de deſponſatione impuberum, quia ius præſumit impuberes ſe voluiſſe obligare eo modo, quo poſſunt, & Concil. Tridentin. irritat ſolummodo matrimonium clandestinum, quod alias erat validum, illique formam, & ſolemnitatem aſſignat, non vero irritat matrimonium clandestinum, quod alias erat inſolidum, ſicut erat antiquo iure ex defectu ætatis matrimonium impuberum, & reſoluebatur in ſponſalia, vt conſtat ex cap. unico de deſponſ. impub. lib. 6.

147 Quarto inferitur irritum eſſe matrimonium etiam in articulo mortis vel tempore peſtis, aut belli, & quacunque alia neceſſitate contractum ſine parochio, & teſtibus, quia ubi in diſpoſitione dicitur aliter fieri non poſſe, inducitur forma prout in Conc. Tridentin. diſt. cap. 1. ibi, qualiter, &c. quæ clauſula cum ſit decreti irritantis operatur nullitatem actus ipſo iure, ſi forma prædicta non obſeruetur. Matienſ. ad tit. 1. gloſ. 1. rubric. num. 34. lib. 5. noua recopilat. Flamin. de reſignat. lib. 5. q. final. à num. 226. Cened. præſcript. quaſt. 30. à numer. 2. Gutier. de matrim. cap. 21. num. 5. Igitur in nullo euentu abſque ea ſolemnitate matrimonium initum erit validum, res enim ſine ſua forma nunquam ſubſiſtere poteſt: ita tenent Fr. Ludovic. in inſtructor. conſcientiæ, par. 1. cap. 86. Nauarr. conſil. 44. ſub tit. de ſponſalibus, in 1. imprefſ. & conſil. 6. ſub tit. de clandestina deſponſatione in 2. imprefſ. Añalos de ſegura in ſuo direct. iudicium eccleſiaſt. par. 2. cap. 15. num. 44. Perez in l. 1. paulo poſt princip. fol. 29. tit. 1. lib. 5. Ordin. ſarm. lib. 1. ſelect. cap. 6. num. 7. Barthol. a Ledefma de matrim. dub. 21. Petr. de Ledefma in tractat. de matrim. quaſt. 45. art. 5. circa 3. punctum dub. 3. verſ. ex prædictis ſequitur, & in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrim. cap. 6. dub. 15. in fine, ſpino in ſpeculo teſtament. gloſ. 15. num. 44. & 45. & 86. Fr. Emmanuel. in ſumma tom. 1. cap. 219. num. 17. in 2. imprefſ. Arguedo. l. 1. num. 38. tit. 1. lib. 5. noua recopil. & ibi Matienſ. gloſ. 6. verbo clandestin. num. 3. in fin. & gloſ. 6. numer. 2. Cenul. diſt. quaſt. 604. num. 63. & 73. Sanchez lib. 3. diſput. 17. numer. 4. Gutier. de matrimonio, cap. 61. num. 4. cum ſequentib. Quamuis contrarium teneant Rega in ſum. lib. 3. caſu 361. Jacob de Graſſ. in deciſ. aureis lib. 2. cap. 86. num. 4. verſ. ſecunda.

148 Quinto inferitur hodie ſtante diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini. ſponſalia non tranſire in matrimonium ſubſequuta copula coram parochio, & teſtibus: nam Concilium abſtulit matrimonia præſumpta, & ſolum ea valere voluit, quæ in iudicio probari poſſent: ſponſalia autem illa ſubſequuta copula coram parochio & teſtibus adhuc ſunt præſumpta matrimonia, illi enim de copula quidem teſtificari poſſunt, ſed de conſenſu minime, cum poſſent accedere ſine effectu maritali: quare niſi adſint verba, quæ hoc explicent, copula tantum inſufficiens eſt, poſt Conc. Trident. ita Petrus de Ledefma de matrimonio, quaſt. 46. artic. 2. dub. 2. Sanchez lib. 3. diſputat. 40. num. 7. & lib. 5. diſputat. 8. num. 26. Gutier. de matrim. cap. 40. numer. 13. & cap. 81. num. 11. Baſilius Pont. de impedimentis matrimonij, cap. 26. §. 3. verſ. anæpenult. Coñimch. diſput. 22. dub. 9. numer. 57. ad finem, Bonacin. quaſt. 2. punct. 1. num. 4.

149 Sexto inferitur, quod licet de iure ciuili ex cohabitacione inter pares, & eiudem conditio-

nis præſumeretur matrimonium, ex l. in libere, ubi gloſ. ff. de ritu nuptiarum, & gloſ. in l. de concubinata, ff. de concubinis, &c. etiam de iure Canonico, alijs conſtitutionibus coniectionis, iuxta communem omnium ſententiam in cap. lator, qui filij ſunt leg. cum citatis per Paleoth. de morbis, & ſpuris, cap. 19. num. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 3. quaſt. 1. num. 71. & concil. 199. à numer. 48. Maſcard. de probat. conſul. 1021. numer. 7. Hodierno iure cohabitatio efficere nequit matrimonium: nouus etiam conſenſus requiritur, & forma Concilij, ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 61. poſt princip. Matienſ. in rub. tit. 1. gloſ. 1. numer. 53. cum ſeqq. lib. 5. noua recopil. Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib. 1. comp. tit. 12. numer. 26.

150 Septimo inferitur, quod licet traductio ſponſæ ad domum mariti cum ſolemnis apparatus, quo ſolent contrahentes publice celebrare, matrimonio faciebat de iure veteri Canonico, arg. text. in cap. Vidua, de regularibus, & iuxta tradita per Pañormitan. in cap. ex parte, num. 26. de reſtitution. ſponſalior. Brunel. in tractat. de ſponſal. conſul. 12. num. 4. Menoch. diſt. quaſt. 1. num. 56. hodie tamen niſi in traductione ipſa nouus conſenſus eorum parochio, & teſtibus exprimitur, nihil traductio efficere, Matienſ. diſt. glo. 1. num. 55. cum ſeqq. ſpin. diſt. gloſ. 15. num. 65. verſ. etiam attendendum, Franciſc. Molin. d. lib. 1. compar. 13. num. 7.

151 Octauo inferitur contrahentes ſine Parochio, & teſtibus, licet inhabiles dicantur ad ſic contrahendum, non manere inhabiles ad rursus inter ſe contrahendum, vel cum alijs ſeruata Concilij forma: ita deciſum referunt Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 1. num. 102. Matienſ. d. gloſ. 1. diſt. tit. 1. ex numer. 39. Franciſc. Molin. diſt. different. 11. numer. 138. Petr. Ledefma quaſt. 45. art. 5. P. Rebel. de obligat. inſtitut. par. 2. lib. 2. quaſt. 8. ſect. 8. num. 9. Gutier. de matrim. cap. 61. num. 2. & cap. 75. num. 4. Bonacina diſt. quaſt. 2. puncto 8. num. 47.

152 Nono inferitur ad matrimonium contrahendum coram parochio, & teſtibus deobligari omnes apud quos promulgatum eſt Trident. & receptum, cum ipſum ſtatuiſſet hoc tantum habiturum vim poſt triginta dies numerandos à prima die publicationis in eadem parochia, qua publicatione nondum facta, nulla deobligatio coarctat habitatores nec ligat ignorantes, prout in quibuldam aſſerunt Gallia partibus, & Polonia, ita Pet. de Ledefma in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrim. cap. 6. conſul. 4. dub. 5. Cenul. diſt. quaſt. 604. num. 143. Nauarr. conſil. 8. numer. 1. ſub tit. de clandest. deſponſat. in nouis, Henricu. lib. 11. cap. 33. numer. 8. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo Matrim. pag. 163. colum. 2. Sanchez lib. 3. diſputat. 18. numer. 1. Rebel. diſt. lib. 2. quaſt. 7. ſect. 3. Gutier. de matrim. cap. 61. num. 12. Fr. Baſil. Pont. diſt. cap. 26. paragraph. 2. verſ. 4. Vbi aſſerit huiusmodi reſolutionem non naſci ex eo, quod lex ad ſui obligationem exigat, vt acceptetur à Populo, ſed ex ſpeciali diſpoſitione Eccleſiæ in hoc caſu, quæ hanc legem obligare noluit, niſi poſt promulgationem in ſingulis parochijs factam, trigintaque à publicatione diebus clapiſis.

153 Hinc ſit eos, qui ſunt incolæ vnus loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, ſi alio migrent, ubi non eſt acceptatum, poſſe valide contrahere clandestine, ſeruata quoad fieri poſſit antiqua lege eccle-

clericalia, siue illas transeant, siue domiciliū ibidem collocauerint; ita Petrus Ledesma. *quest. 45. artic. 4. puncto 3.* Basil. Ponc. dict. cap. 26. paragraph. 2. *vers. hinc etiam fit eis;* Henric. lib. 11. cap. 8. numer. 8. Rebell. dict. par. 2. lib. 2. *quest. 7. numer. 15.* Reginald. in *praxi fori pœnitential.* lib. 31. numer. 176. *Coninich. disputation. 27. dub. 1. numer. 14.* Sanchez dict. lib. 3. *disputation. 18. num. 28.* Gutier. cap. 61. numer. 12. Bonacina. dict. *quest. 2. puncto 8. numer. 1.* Hoc tamen limitant Ledesma, Henric. Reb. & alij nisi eo proficiantur, ut nubant non seruata lege *Concilij Tridentini*, & in eius legis fraudem, cum ius non faueat fraudem committenti in legem, quam limitationem sibi displicere asserit Sanchez dict. *disputation. 18. num. 29. versic. cæterum.*

154 Hinc etiam mihi fit valde verosimile eos, qui inter infideles commorantur, vel mercium congerendarum causa, vel alia ratione, aut inter Turcas captiui detinentur, etiam si ex his locis sint ortum di, in quibus promulgatum, & receptum est *Tridentini* decretum, non teneri contrahere iuxta formam *Concil.* præscriptam: ita contra Ledesma, & alios resoluunt Basil. Ponc. ubi proximè, & Bonacina dict. *puncto 7. num. 3.* & Sanchez dict. *disputat. 18. num. 35.*

155 Hinc denique colligitur in eodem illius loci in quo non est acceptatum *Concilium Tridentinum* teneri contrahere matrimonium coram parochio, & testibus, si diuertat ad locum in quo est receptum: licet enim sit regula generalis extraneum non teneri legibus loci ad quem diuertit, absque intentione ibi manendi maiore anni parte, nihilominus ab ea regula excipitur lex generalis, qualis est ista; & deinde contractus qui celebrari debet, iuxta conditiones præscriptas in eo loco, in quo ipse celebratur *si finitius, ff. de iur. iurib. ita Petrus de Ledesma, quest. 45. puncto 3. ad finem, Sanchez lib. 3. disputat. 18. numer. 26. Reginald. lib. 31. num. 176. Coninich. disputat. 27. dub. 1. ad fi. Bonacina d. punct. 7. num. 5.*

156 Decimo infertur matrimonium celebratum sub honesta conditione de futuro, ut valide fiat, necessarium esse conditionem adimplendam coram parochio, & testibus, si tamen celebratum fuerit sub conditione de præsentibus, vel de præterito, requiri conditionem adimplendam coram parochio, & testibus, vel ut parochus, & testes cognoscant conditionem de præsentibus, vel de futuro esse adimpletam, Petrus de Ledesma, *question. 47. artic. 5. dub. 7. conclus. 3. Coninich. disputation. 29. dub. 1. numer. 15. & dub. 2. numer. 33. Gutier. cap. 31. numer. 7. Bonacina, dict. quest. 2. puncto 10. numer. 22. contra Sanchez lib. 5. disputat. 8. numer. 28.* Dicit tamen Galer. verbo *matrimon. pe.* decessum esse, matrimonium de præsentibus coram parochio, & testibus sub conditione contractum, & non spectato conditionis euentu consummatum dici verum matrimonium.

157 Vndecimo infertur non teneri iterum coram parochio, ac testibus contrahere, qui iam semel coram eisdem contraxere, inualide tamen, propter defectum consensus vtriusque contrahentis, vel propter metum vtrique incussum, quia parochus, & testes fuerint præsentibus externo contractui, & eorum præsentia requiritur, quando matrimonium contrahitur secundum omnes partes, non vero quando suppletur aliquis defectus occultus: ita Fr. Emmanuel. in *summ. par. 1. cap. 208. numer. 7.*

Henric. lib. 11. cap. 3. numer. 2. Nau. in *man. cap. 22. numer. 70.* Aloys. Ricci. in *decis. Curie Archiep. Neapol. decis. 98. & in praxi fori eccles. decis. 245. in 1. impressi Sanchez lib. 2. disp. 32. num. 13. Reginald. lib. 31. numer. 183. ad finem, Gutier. cap. 46. numer. 15. Bonacina d. *quest. 2. puncto 9. numer. 4.* Rebell. de obligat. iust. p. 2. lib. 2. *quest. 9. numer. 5. cum seq. Possesin. d. capit. 10. numer. 25.* Existimat tamen non sine ratione Basil. Ponc. d. paragraph. 3. *vers. ego tamen,* nequaquam posse subsistere huiusmodi matrimonium nisi iterum seruata forma *Conc. Trident.* celebretur, vel super eo accedat Pontificis dispensatio, cum renouatione vtriusque consensus, oportere tamen, ut vel conditionaliter explicetur, vel sequuta copula post eam cognitionem; est enim signum consensus, ita respondisse graues Theologos affirmat idem Basilus d. loco ubi cum Paulo Comitolo resp. moral. lib. 1. cap. 120. numer. 3. asserit Clementem VIII. felicis memorie per Pœnitentiarium respondisse esse necessarium nouum consensum vtriusque coram testibus, & Parochio, admonito prius marito de matrimonij nullitate, sed ad euitandum scandalum esse dispensandum, ut secreto inter se contrahant, renouato consensu cum legitimatione prolis. Hinc paululum laxius dicit *Ihesum. for. ecclesiast. p. 2. c. 9. num. 41.* matrimonium impuberum coram Parochio, & testibus, contractum, esse postquam puberes facti fuerint, iuxta formam *Concilij Trident.* celebratum, etsi nullum fuerit matrimonium, eo sublato non coguntur denuo eandem formam dict. *Conc.* obseruare, ita decessum referunt Pet. Ledesma q. 45. artic. 5. *concl. 2. ante ultim. dub. Sanchez lib. 2. disp. 37. Reginald. lib. 31. num. 183. ad finem Ioan. Francis. Lea in thesaur. fori eccles. p. 2. cap. 9. numer. 83. cum seq. Coninich. disp. 24. numer. 85. Francis. Molin. d. differ. 11. numer. 160. Bonacina d. quest. 2. puncto 9. num. 10.* Receptissimum enim est matrimonium nullum ex aliquo defectum, celebratum tamen iuxta formam *Concilij*, si post ratificetur, non egere noua solemnitate, ut tradunt Nauar. *conf. 32. sub tit. de sponsal. Henric. lib. 11. cap. 3. paragraph. 6. Sanchez d. disp. 37. numer. 3. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 17. num. 39. & dicit Nau. conf. 14. in fine de spons. in nouis,* referente Illustrissimo Cardin. Alciato Propœnit. in signatura placuisse Sanctissimo, ut in huiusmodi impedimentis occultis, quando matrimonium est renouandum, possit hoc fieri inter ipsos coniuges secrete, & quod non sit necessaria præsentia Parochi, vel testium.*

158 Duodecimo infertur expressionem, vel ratificationem consensus non esse necessario faciendam coram Parochio, & testibus, ut matrimonium infidelium fiat Sacramentum, quia *Concilium Trident.* requirit præsentiam Parochi, & testium, ut contractus valide celebretur, contractum vero infidelium valide celebratum fuisse ante baptismum supponendum est, neq; videtur necessaria præsentia Parochi, & testium, ut matrimonium infidelium post susceptum baptismum fiat Sacramentum, sed videtur sufficere expressio noui consensus, vel ratificatio præcedentis, qua posita sit sacramentum matrimonij, & recipitur sacramentalis gratia ad rite obeunda munia coniugalitatis, nisi aliquod impedimentum Canonicum sit, quo matrimonium prius contractum sustineri minime possit, vide Fr. Emmanuel.

can. in ſum. p. 1. cap. 230. num. 1. Nau. conf. 4. in fine ſub tit. de pactis in 1. edit. & conf. 2. in fine, de conuerſ. infidel. in 2. edit. Sanch. lib. 2. diſp. 9. num. 1. Rebel. lib. 2. q. 6. num. 5. Gutier. cap. 42. num. 6. Bonacina diſt. q. 2. puncto 2. num. 6.

159 Decimo tertio inferitur præſentiam Parochi, & teſtium requiri, vt matrimonium celebratum per Procuratorem ſit validum, nam inualidè abſq; Parocho, & teſtibus celebrat Procurator; ſicut etiam inualidum eſt matrimonium contractum per litteras, quando illud non innoſceſcit Parocho, & teſtibus, quando vero per litteras traditio, & acceptatio vtriuſque contrahentis innoſceſcit, validum ſit matrimonium, ita Henr. lib. 11. cap. 2. numer. 6. Sanch. lib. 2. diſp. 12. num. 3. & lib. 3. diſp. 8. num. 24. Coninch. diſp. 24. dub. 9. numer. 78. Gutier. de matrim. cap. 45. Bonacina d. q. 2. puncto 5. num. 5. v. golin. de poteſtate Episcopii c. 25. §. 10. n. 4. verſ. quæ.

De pœna Parochi, qui Matrimonio clandestino interfuerit.

160 **C**ontra Parochum, vel quẽcunque alium Sacerdotem Regularem, aut ſecularem, qui matrimonio clandestino interfuerit, impoſita eſt pœna triennis ſuſpenſionis ab officio, quæ etiam mulſatur Parochus quamuis non interfuit, ſi ſciens talia matrimonia non prohibuerit, ita definitum eſt in cap. ult. §. fin. de clandest. deſponſat. in hæc verba. Sane ſi parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere contempſerit, aut quilibet etiam Regularis, qui eis præſumpſerit intereſſe, per triennium ab officio ſuſpendatur, grauius puniendus, ſi culpræ qualitas poſtulauerit. Hæc triennis ſuſpenſio non eſt ipſo iure lata, ſed ferenda à iure, vt indicat verbum illud, ſuſpendatur, quod cum ſit futuri optatiui modi reſpicit hominis actum, & iudicis miniſterium, reſoluunt Moneta de diſtribut. quotid. p. 1. quaſt. 7. num. 21.

161 Et in noſtris terminis Sanch. lib. 3. diſp. 48. num. 2. quos ego ipſe refero in meis Remiſſ. de dictionibus, & clauſ. diſt. 343.

162 Difficultas autem non modica eſt an hodie Concil. Trident. d. c. 1. in illis verbis ibi. Insuper Parochum, &c. voluerit corrigere, & derogare conſtitutioni d. cap. ult. quoad pœnam triennis ſuſpenſionis, impoſitam Parocho aſſiſtenti matrimonio clandestino? quia Trid. Synodus decernit Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minore teſtium numero, quam duorum matrimonio clandestino interfuerit eſſe grauius arbitrio Ordinarij puniendum: Vtior ſententia tenet pœnam ſuſpenſionis triennis non eſſe ſublata, ſed præterea licere Ordinario in illum alia pœna arbitraria animaduertere, ad eius temeritatem, & præſumptionem coercendam, quia Concil. Trid. d. cap. 1. paulo poſt princ. expreſſe fatetur ſe velle inhaerere veſtigijs Concil. Lateran. vnde deſumptum eſt illud cap. ult. tum quia quando diuerſæ pœnæ infliguntur diuerſis legibus contra idem delictum, nec apparet vtra earum alteram corrigat, vtraque ſeruanda eſt, ex Bart. in l. 1. num. 1. ff. de vi honor. rap. recepto per Clar. in præſt. crimin. §. fin. q. 85. numer. 5. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. numer. 38. verſ. quarta conſuſio, tum quia lex noua in vno caſu extenditur ad alium caſum per legem antiquam, ex do-

ctrina Bart. in l. Marcellus num. 6. ad Trebel. quem refert Armendariz in præm. ad addit. in recopil. legum Nauarræ num. 36. quibus, & alijs fundamentis ita tenent Petac. in append. ad Specul. dub. 11. in fine, Marjol. de irregul. lib. 3. cap. 23. num. 17. Salzed. ad Bernard. in præſt. cap. 73. verſ. octauo non eſt obliuioni, Fr. Emman. in ſum. p. 1. cap. 221. num. 4. in 2. edit. Pet. de Iedeſma in ſum. p. 1. de ſacram. matrimony cap. 6. conſuſ. 4. dub. 16. Coninch. diſp. 27. num. 84. Sanch. lib. 3. diſp. 48. a n. 3. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diſp. 11. num. 147. cum ſeq. Mari. Alter. de cenſuris to. 2. diſp. 11. de ſuſpenſ. c. 5. in princ.

163 Parochus ob licentiam conceſſam alij Sacerdoti aſſiſtendi matrimonio clandestino, non incurrit prædictam ſuſpenſionis cenſuram, quia Concil. ſolum ſuſpendit Parochum, vel alium Sacerdotem coniungentem, vel benedicentem alienos Parochianos, nec exprimit dantem licentiam, mandantem, vel conſulentem: cenſura enim lata in committentem aliquod delictum non obſtingit mandantes, conſulentes, vel aliter conſenſum præſtantes, niſi in Canone id exprimat, quare ita tenent Sanch. d. lib. 3. diſp. 49. Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. ſecunda principalis quaſtio.

164 Queret aliquis an parochus triennio ſuſpenſus, qui interfuit clandestino matrimonio, ſi eodem triennio durante aſſiſtat alteri ſimili coniugio, ſuſpendaturque iterum triennio, hoc poſterior triennium confundatur cum priori, vel incipiat completo priori triennio? Cuiſic interroganti poterit reſponderi tempus poſterioris ſuſpenſionis incipere ſtatim à die ſententiæ iudicis imponentis poſterioſorem ſuſpenſionem triennalem, niſi index declarauerit in ſententia, vt incipiat ſuſpenſio priori tempore: ita Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. tertio dubitari, Sanch. d. lib. 3. diſp. 50.

165 Deinde dubitari poteſt an Parochus ſuſpenſus ab officio, quod interfuerit clandestino matrimonio, ſit conſequenter ſuſpenſus à beneficio? quicquid vero ſit de illa quaſt. an ſuſpenſus ab officio, ſit ſuſpenſus à beneficio, ad noſtrum propoſitum ſolum attendens, verius duco ſuſpenſum ab officio, qui interfuit matrimonio clandestino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia tex. in d. cap. ult. ſolum mandat ſuſpendendum eſſe ab officio, & ita reſoluunt Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. quarto dubitari, Sanch. d. lib. 3. diſp. 51.

166 Ab hæc ſuſpenſione triennali non valet Episcopus diſpenſare, vt reſoluunt Con. de ſponſ. p. 2. c. 6. in princ. num. 14. Bernard. in præſt. cap. 73. n. 3. in vltim. impreſſ. Henr. li. 13. cap. 39. §. 3. Sanch. d. lib. 3. diſp. 52. per totam Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. quinto. Non obſtat ſuſpenſum à iure, quod ſibi abſolutionem non reſeruauit, poſſe ab Episcopo abſolui, quia id eſt intelligendum, vbi ſuſpenſus eſt à iure indefinitè, nullo designato termino; ſecus vbi terminus ſuſpenſionis adijcitur, vt in caſu præſenti; nã Episcopus non poteſt abſolvere à ſuſpenſione temporaria intra tempus, Gutier. canon. lib. primo, cap. 5. num. 6. Nec etiam obſtat cap. nuper. de ſent. excom. quia loquitur in ſpecie de excommunicatione, cuius abſolutio, ſi nõ ſit reſeruata permittitur Episcopo, & Parocho, vt infra dicemus, quod non habet locum in ſuſpenſione de qua agimus.

167 Adeo verum eſt non poſſe Episcopum à triennali ſuſpenſione abſolvere, vt nec etiam virtute Decreti Concilij Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6. id ſibi permiſſum ſit, quia hæc ſuſpenſio non

incurritur ipso iure, sed per sententiam iudicis cognitione premissa de delicto, unde supponitur delictum ad forum contentiosum *Sanchez deputation. 52. num. 4. Mari. Alter. dict. cap. 5. prope fin.*

De obligatione Parochi Matrimonio assistentis.

168 **P**roprius contrahentium parochus, vel alius Sacerdos, de ipsius parochi, seu Ordinarij licentia, presentibus duobus, vel tribus testibus, factisque denunciationibus, vel illis omisiss de forma praescripta a Concilio, ut supra, tenetur interrogare contrahentes de mutuo consensu, utrum scilicet femina velit ducere virum, & vir feminam: ita *Reginald. lib. 31. num. 175. Coninch. disputation. 27. dub. 5. num. 74. Gutier. cap. 69. ad fin. Bonacina dict. quest. 1. puncto 8. num. 40.* Alias si omittat, grauius peccabit, ut resoluit *Basil. Pone. de impediment. matrimon. cap. 26. §. 2. vers. ex quibus, condit. 6.* Attamen quando parochus certus est de mutuo illorum consensu, omissionem illius interrogationis esse tantummodo peccatum veniale resoluit *Bonacina dict. num. 40.* & ita contrahentes tenentur declarare mutuum consensum, ut si opus sit parochus de eo, & testes ferre testimonium possint, ex eodem *Basil. dict. loco, condit. 3.*

169 Neque ad validitatem matrimonij requiritur ut parochus, vel alius Sacerdos assistens, utatur aliquibus verbis, in eius celebratione, quia *Trident. in clausula irritante non facit ullam mentionem verborum:* ita *Perez, l. 1. vers. praeterea necessarium est, tit. 1. lib. 5. Ordinan. pag. 36. Petrus de Ledem. de matrimon. quest. 43. artic. 1. dub. 4. conclus. final. & quest. 45. art. 5. puncto 3. ante primum dub. conclus. 2. & in summ. par. 1. de sacramen. matrimon. cap. 1. concl. 15. in fin. Henric. lib. 11. cap. 2. numer. 7. Sanchez lib. 3. disputation. 38. num. 4. segur. in directorio iudicium ecclesiastic. par. 2. cap. 15. num. 52. Franc. Leo in thesauro fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 36. Cenall. dict. question. 604. num. 53. Francis. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. num. 125. Basil. Pone. ubi proxime condit. 7. Coninch. disputation. 27. dub. 4. num. 45. Reginald. lib. 31. numer. 175. Sayr. de eis. 61. sub tit. de sponsalib. Coned. praet. & canonic. questionum lib. 1. quest. 30. numer. 38. Gutier. de matrimon. cap. 69. numer. 3. Campanil. in diuers. iuris Canonici rub. 1. numer. 50. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 39. ubi etiam quod parochus tenetur ex praecipio eiusdem *Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. uti his verbis, ego vos coniungo in nomine Patris, &c. vel saltem vti alijs iuxta ritum & consuetudinem patriae.**

170 Vnde omissionem horum verborum, ego vos in matrimonium coniungo, &c. esse tantummodo peccatum veniale ob paruitatem materiae, resoluit *Sanchez lib. 8. disputation. 38. numer. 7. Coninch. numer. 45. Gutier. nupt. 16. Bonacina numer. 39. vers. Rogabis dictis locis.* Verum omissionem praedictorum verborum esse peccatum mortale, cum violetur Concilij praecipium, melius tenent *Henric. lib. 11. cap. 2. §. 1. Rebello lib. 2. quest. 7. sect. 1. num. 4. salzed. ad Bernard. dict. cap. 76. litter. B. vers. secundo.*

171 Curare maxime debet parochus, ne contra-

hentes in peccato mortali ad huiusmodi Sacramentum accedant, & ut triduo antequam contrahant peccata confiteantur, & communicent: cum contrahentes matrimonium cum peccato mortali, nondum deleta per contritionem, vel per Confessionem, indigne recipiant Sacramentum, ac per consequens peccatum mortale incurrant, prout resoluit *Fr. Emman. Sanchez, & alij citati à Gutier. cap. 83. numer. 13. & à Bonacina de matrimon. quest. 4. puncto 6. num. 1. vers. 6.*

172 Huiusmodi tamen contrahentes in peccato mortali non committunt duo peccata mortalia, vnum quatenus recipiunt Sacramentum, alterum quatenus administrant: quia solum committunt quatenus recipiunt: ita *P. Sanchez lib. 2. disputation. 6. num. 4. Sayr. de sacramen. in genere lib. 2. cap. 7. question. 1. artic. 5. Bonacina de sacram. disputation. 1. quest. 3. punct. 2. §. 1. num. 10.* Nec aliud incurrunt peccatum quatenus videntur praecipium Concilij violare Confessionem praecipiens, quia consilium tantum, non praecipium decretum illud quoad hoc continet, ut resoluit *Francisc. Leo in thesauro fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 49. Basil. Pone. dict. §. 2. vers. ex quibus, condit. 1.*

173 Matrimonium ne contrahatur impediti potest donec contrahentes Orationem saltem Angelicam, & Dominicam didicerint, symbolumque fidei, praepcepta Decalogi, & Ecclesiae, ac septem peccata capitalia, nisi qui praesens, aut ingenij rudis tarditate incapax prius sit: ita *Barthol. & Ledem. de matrimon. dub. 11. quem sequitur Regal. lib. 3. summ. casu 211.* Verum non licere absolute, & per longum tempus, aut ubi sponsi instarent detinere ob dictam causam ne matrimonium inirent, expedit tamen suauiter, & absque violentia, ad breue tempus impedire, ut sic doctrinae addiscendae curam habeant, tenent *Sanchez lib. 3. disputation. 15. sub numer. 19. Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 14. num. 7. & pluries per Sacram Congregat. super negotijs Episcoporum fuisse cūsum refert Alois. Rieet. in praxi fore ecclesiastic. de iuris. 638. in prima impressione. & resolutione 576. in 2. editione.*

174 Parochus etiam debet habere librum in quo coniuges, testes, diem, mensem, & annum scribat, prout praecipit Concil. *Trident. dict. cap. 1. prope fin. & tenent Ruych. de visitation. lib. 2. cap. 3. num. 26. Nauarr. in manual. cap. 62. numer. 79. vers. 5. Possenn. de officio Curati cap. 6. num. 44. & cap. 12. numer. 42. Azened. l. 8. numer. 2. tit. 1. lib. 5. neha recopilat. Cenall. dict. quest. 604. num. 138. Basil. Pone. dict. §. 2. vers. ex quibus, condit. 9. Henric. lib. 11. cap. 7. §. 4. Rebello par. 2. lib. 2. quest. 7. num. 6. Coninch. dict. disputation. 27. numer. 74. Thom. Vital. alleg. iuris tom. 1. allegat. 72. num. 106.* Et cum haec ad solemnitatem Sacramenti pertineant propter finem necessarium vitandi lites, obligant sub mortali, *Sanchez lib. 3. disputation. 15. num. 22. Reginald. lib. 31. num. 242. vers. vltim. Gutier. de matrimon. cap. 60. num. 9. Basilus ubi proxime, Possenn. dict. cap. 12. numer. 44.*

175 Vnde iure nouissimo mortuis testibus, & parochis, solo huiusmodi libro absque alijs probationibus matrimonium contractum plene probari dicendum est: quia in hoc Curati fides, & industria fuit electa à Sacro Concilio, ita *Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de clerico teste, paragraph. 1. num. 9. Mascard. de probationibus. conclus.*

672. numer. 18. cum ſequentib. *Mari. Antonin. variar. reſolution. lib. 1. reſolut. fin. caſu 33. verſe. nihilominus. Caudalean. deciſion. 12. ſub num. 22. verſe. & liber pa- rochi. par. 2. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compa- rat. 9. à num. 35. & tenuit Rot. Roman. deciſion. 750. num. 10. par. 1. & in rema Colonien. ſtatut. 20. Februa. 1581. coram Robuſterio. quæ eſt impreſſa deciſ. 340. par. 2. in nouiſſimis. quam refert Aloyſ. Rice. in pra- xi ſori eccleſiaſtici deciſ. 249. in 1. impreſſ. & 76. reſo- lut. 218. in 2. edit. Probatur etiam origo Rebuſſ. in tractat. de paſſicis poſſeſſ. numer. 217. Gonzal. gloſ. 9. §. 1. à numer. 105. praxiſ noua epiſcopal. par. 1. cap. 1. numer. 9. Sic etiam ex libro baptiſmi à parochio conſecto. quis Baptizatus. & illius ætas proba- tur. vt per Caputaquen. deciſ. 714. num. 1. p. 1. Bel- let. diſt. §. 1. num. 10. Manpoſ. ad regul. 18. Cancellaria. quæſt. 10. à num. 1. Menoch. de præſumption. lib. 2. quæſt. 51. num. 53. Pui. deciſ. 184. numer. 15. lib. 1. Franciſc. Molin. diſta compar. 9. numer. 41. Perall. de- ciſ. 114. lib. 1. Aloyſ. Rice. diſta reſolut. 218. num. 5. Farinacc. fragment. crim. verbo ætas num. 141. Huius- modi enim liber de baptizatis tenendus. & facien- dus eſt à parochio. in quo nomina. & cognomina ipſorum ſint deſcripta. parentumque ſi de legitimo matrimonio nati ſint. cum nominibus patrini. vel patrinorum. die. menſe. & anno. ita Fuſch. de Viſi- tation. lib. 2. cap. 3. nu. 24.*

177 Sic etiam ex libris eorundem Curatorum mortem probari. excommunicationem. ac ſepul- turam tenent Menoch. diſt. quæſt. 51. num. 55. cum ſequen. Caldas Pereira in l. ſi curatorem verbo minoribus. num. 33. cum ſeq. Joſeph Ludovic. Peruſ. deciſ. 55. num. 7. Fuſch. diſt. cap. 31. num. 28. Franc. Molin. diſt. compar. 9. num. 39.

178 Videant parochi quomodo fidem de his li- bris facere debeant. nam in Curia Archiepiſcopa- li Neapolitana quendam parochum. qui fidem fe- cerat de ſolemnizatione matrimonij inter qual- dam perſonas. referendo ſe ad librum matrimonij. cum poſtea perquiſito hoc libro non reperiretur ſolemnizatione. iudicatum fuit crimen falſi incurriſ- ſe: quia vero cum torqueretur. nihil confeſſus fuit. ſed grauiora contra ipſum indicia extarent. ſuſpenſus à cura per quinquennium diffinitua ſententia condemnatus fuit. vt refert Aloyſ. Rice. in praxi ſori eccleſiaſtici. deciſ. 729. in 1. edit. & reſol. 507. in 2. edit.

De Benedictionibus Matrimonialibus.

179 **C**ontrahentes ante Eccleſie benedictionem ne cohabitent hortatur Concil. Tri- dentin. ſeſſion. 24. de reformation. matrimon. cap. 1. his verbis. Præterea eadem S. Synodus hortatur. vt coniuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam. in eadem domo non coha- bitent; quod cum non præcipiat. ſed hortetur. li- beram voluntatem excitat. & non obligat. cap. ſi- nal. in fine 4. diſt. gloſ. verbo ſtatuta in cap. vbi Abb. num. 9. & Felin. numer. 20. de conſtitut.

180 Quia conſilij natura eſt. vt quamuis excitet ad deliberandum. non tamen obligat ad ſequen- dum. vt multis citatis probatur in libello de princi- pijs viriſque iuris. litt. C. num. 50.

181 Quare peccatum mortale non eſſe ante Ec- cleſie benedictionem matrimonium conſummare.

ſublato ſcandalo. & contemptu legis eccleſiaſtica. maxime ſi probabile addit incontinentie pericu- lum. reſoluunt Nauarr. in manual. cap. 22. nu. 83. Couarrus. de ſponſalib. par. 2. cap. 7. §. 2. numer. 22. Vinald. in candelab. aureo par. 1. de matrimon. numer. 254. Viſtor. in ſumm. de matrimon. numer. 267. Ludou. Lopez in inſtruit. conſei. par. 2. de Matrimon. cap. 39. verſ. deinde diſceptari ſolet. Perez l. 1. verſ. quari poteſt. tit. 1. lib. 5. Ordin. Euiſc. de Viſit. lib. 2. cap. 3. numer. 21. Matienſ. in rubr. tit. 1. gloſ. 1. numer. 98. lib. 5. noua recopilat. Petrus de Ledefma de matrimon. quæſt. 45. artic. 5. puncto 3. dub. 1. & in ſumm. par. 1. de Sa- crament. Matrimon. cap. 6. concl. 7. prope fin. Spino in ſpeculo teſtamen. gloſ. 15. princip. numer. 18. Cened. ad Decretal. collect. 49. numer. 3. & prætic. ac canonica. quaſtion. lib. 1. quæſt. 30. prope fin. Henric. lib. 11. cap. 5. paragraph. 7. in fine. & cap. 7. paragraph. 3. & cap. 16. §. 3. Rebell. de obligation. inſtit. par. 1. lib. 2. quæſt. 7. num. 2. Coninch. de Sacrament. & conſ. tom. 2. diſp. 27. numer. 71. cum ſequentib. Baſil. Ponc. de impedi- mentis matrimon. c. 26. §. 2. verſ. ex quibus. condit. 4. Franciſc. Leo in theſauro ſori eccleſiaſt. par. 2. cap. 9. numer. 48. verſe. nam licet. Sanchez de matrimon. lib. 3. diſputation. 12. Gutier. eodem tractat. cap. 48. num. 3. & capit. 106. num. 13. Bonacina quæſt. 4. puncto 6. numer. 1. in fine. & numer. quarto. verſ. rogabis quarto.

182 Excipe niſi adſit contemptus. vel ſcandalum. iuxta principia in materia de ſcandalo. vel lata ſit in ea diſceſſi excommunicatione contra oppoſitum facientes. ita Baſil. Ponc. vbi proxime. & intendit Henric. diſt. cap. 16. §. 2. & cum in his caſibus pec- catum eſt. tantum peccabitur prima vice. quia ea prohibitio non eſt niſi vt debitus ordo conſu- mandi ſeruetur. & reuerentia benedictionibus de- bita. præmittendo eas priori copula. qua matri- monium legitime conſumatur. qua habita ſeruari amplius non poteſt. ſecus autem eſt quando con- ſumatur Matrimonium ante denunciations. quia ea prohibitio eſt propter impedimenti timorem. quod per denunciations detegi poteſt. quæ ratio militat etiam in ſequentibus copulis. ita Sanchez. diſt. diſputation. 12. num. 11.

183 Qui ſemel contraxit matrimonium. & mor- tuo primo coniuge aliud inijt. non tenetur in ſe- cundo matrimonio recipere benedictiones. etiam ſi forte primum matrimonium fuerit inualidum. quia benedictiones non reſpiciunt nuptias. ſed per- ſonas. ita Nauarr. in manual. cap. 22. num. 83. Perez l. 1. verſic. eſt alia pœna. tit. 1. lib. 5. Ordin. Moz. de contract. tit. de matrimon. cap. de naturalib. Matrimo- num. numer. 10. Menoch. de arbitrar. caſu 417. num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 49. num. 1. Coninch. di- ſputation. 27. dub. 8. numer. 72. Gutier. cap. 106. num. 14. cum ſequentib. Sanchez lib. 7. diſputation. 82. num. 15. Rebell. lib. 3. quæſt. 20. num. 3. Bonacina diſt. quæſt. 4. puncto 6. numer. 4. Semper tamen ſeruanda eſt legitima diſceſſis conſuetudo. Poſſewin. de officio Curati cap. 10. num. 48. itaut quamuis prohibean- tur ſponſi benedici. ſi vnus eorum. qui contrahit ſecundas nuptias. receperit benedictiones. quam- uis alter nunquam recepiſſet. ex conſuetudine licet vtrumq. benedicere. nec cèletur ea benedictio ite- rari. quia ipſa per ſe datur ratione coniugis nunquā benedicti. Henr. l. 11. c. 16. §. 2. litt. M. Verum con- ſuetudo generaliter recepta obtinuit quod ſi femi- na ſolum nondum fuiſſet benedicta. poſſet tunc benedictio ſolemniter fieri. ita Couarrus. de

sponsalib. par. 2. capit. 8. paragraph. 11. num. 2. Gregor. l. 2. verbo, no douen ser velados, tit. 11. part. 4. Salzed. ad Bernar. cap. 74. lit. B. Mar. Anton. Genues. in pract. Archiepisc. Neapolitan. capit. 59. Mari. Alter. de censur. tom. 2. disputation. 11. de suspensione cap. 4. versic. tertio dubitatur, Aloys. Ricc. loco infra citando resolution. 313. in fine.

185 Sed quæret aliquis à quo huiusmodi benedictiones fieri debeant? quibusdam placet non integrum esse vtriusvis contrahentis parochio benedictiones has impertiri, sed id esse parochi mulieris, ita t. uscb. de Visitation. lib. 2. cap. 3. numer. 21. Caudalean. par. 2. decis. 12. à numer. 21. Cenall. communium contra commun. quest. 604. numer. 148. Sed ego existimo sufficere parochum vtriusvis contrahentis, quia eodem tenore, & eadem clausula petitur à Concil. dict. capit. 1. vt proprius parochus interfit matrimonio, & vt benedictiones conferat; sed ad illud sufficit parochus vtriusvis contrahentis, vt supra dictum est hac alleg. numer. 39 ergo, & ad hoc, quare ita resoluunt Cend. ad Decretal. collect. 81. numer. 8. Sanchez lib. 7. disputation. 82. numer. 4. Armentariz. in addition. ad recopilat. legum Nauarra lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrimonio. in declaration. num. 32. Gutier. de matrimen. cap. 106. numer. 8. & 9. Bonacina dicta question. 4. puncto 6. numer. 3.

Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens, vel coniungens in Matrimonium absque Parochi licentia, quam penam incurrat.

186 Quæret opportune aliquis quam penam incurrat Sacerdos benedictionem secundis nuptijs impertiens in casu non permisso? Respondebitur ab officio, & beneficio suspensum ad Apostolicam Sedem mittendum esse, cum litteris Episcopi, prout disponitur in cap. 1. de secundis nuptijs, quæ tamen missio ad Romanam Curiam sublata fuit per Extravagan. constitutionis Ioann. XXII. de qua meminerunt Conarr. dict. §. 11. numer. 2. versic. est tamen, Salzed. ad Bernar. cap. 77. lit. C. Henric. dict. cap. 16. paragraph. 2. lit. 2. Sanchez dict. disputation. 82. numer. 28. Mar. Alter. dict. cap. 4. versic. quinto.

187 Et quamuis aliqui teneant prædictam suspensionis penam locum habere tantum vbi constante priori Matrimonio Presbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Conarr. dict. paragraph. 11. numer. 2. & ab eo citati, ac etiam Aloys. Ricc. in praxi fori ecclesiastici, decision. 369. numer. 2. in 1. edit. & resolution. 313. in 2. edition. Verius tamen est Sacerdotem huiusmodi suspensionem incurrare, si benedicit secundum matrimonium, etiam dissoluto primo, vt ostendit rex. in cap. vir autem, de secundis nupt. ibi, cum alia vice benedicti sint, sequuntur Mari. Alter. dict. cap. 4. versic. sed primo, Salzed. dict. cap. 77. lit. D. Mar. Anton. Genues. dict. cap. 59. in addit. Sanchez dict. disputation. 82. in fine, Pzolm. de potestate Episcopi cap. 15. §. 12. numer. 6.

188 Quæ quidem pena suspensionis ab officio & beneficio lata in dict. capit. primo de secundis nuptijs, non infligitur ipso iure, quia præcipitur ibi vt ipsum suspensum remittat absoluendum ad Pontificem: quasi dicat, ipsum suspende, & vbi suspenderit, à solo Pontifice potest absolui, & resoluunt Bernard. dict. cap. 77. numer. 2. Conarr. dict. paragraph. 11. numer. 2. Clar. paragraph. final. quest. 75. versic. sacerdos. Henric. lib. 13. cap. 39. numer. 3. & dict. cap. 16. paragraph. 2. Nauarr. cap. 25. numer. 137. Mari. Alter. dict. cap. 4. versic. secundo, Mare. Anton. Genues. dict. capit. 59. in addit. Perez l. 5. column. 5. versic. intelligas, Cenall. d. quest. 604. numer. 135. Salzedo d. cap. 77. lit. P. versic. in hoc delinquens, Aloys. Ricc. d. resol. 313. numer. 1. Pzolm. d. §. 12. numer. 6. in fin.

189 Circa penam vero, quam Sacerdos incurrit coniungens in matrimonium, vel benedicens subditos alterius parochiæ, absque Parochi, vel Ordinarij licentia, disponit Concil. Tridentin. d. cap. 1. his verbis. Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos, siue Regularis, siue secularis sit, etiam si id sibi ex priuilegio, vel immemoriabili consuetudine licere contendat alterius parochiæ sponso, sine illorum Parochi licentia, matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiu suspensus maneat, quandiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluitur.

190 Hanc suspensionis penam ne dum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluunt Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. numer. 149. quoniam in grauib. id regulare est, ex glos. in Clem. cupientes, de penis, & in cap. latores, de clerico excommunic. missi. & glos. final. in cap. pastoralis, de appell. Couar. de spons. p. 2. cap. 6. in prim. nu. 13. & Perez in l. prima, versic. est etiam alia pena, tit. 1. lib. 5. Ordin.

191 Ab hac suspensione non solum Episcopus, sed etiam eius Vicarius potest absolvere, vt resoluunt Sanchez lib. 3. disputat. 52. numer. 4. Mar. Alter. d. cap. 5. in fin.

192 Sacerdotes Regulares matrimonia ministrantes, siue solemnizantes, non habita super his Parochialis presbyteri licentia speciali, vltra prædictam suspensionem, quam ipso iure incurrunt per Concil. vbi proxime, ipso facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apost. referuata in Clem. 1. de priuileg. cum suspensionis pena à Concil. Trid. nouiter prolata in casu de quo agimus, non videatur sustulisse veterem alijs legibus impositam, vbi vtrique sustineri potest, vt supra probauimus, quare hanc sententiam tenent Nauarr. consil. 1. sub titulo de penis, numer. 7. in 1. edit. & consil. 10. sub titulo de constitut. in 2. edition. Maiol. de irregularitat. lib. 3. cap. 25. numer. 12. versic. clandest. Pzolm. dict. §. 12. nu. 8. Sanchez li. 3. d. 48. n. 8. & 9. Mari. Alter. d. disp. 11. cap. 4. versic. sed quæret, Fr. Ludovic. Miranda in manual. Pralat. tom. 1. quest. 48. art. c c iij

2. quicquid contrarium teneant *Henrici*, lib. 13. cap. 38. §. 2. in com. lrr. E. Soar. de censur. disput. 12. sect. 4. num. 13. s. yr. eodem tractat. lib. 4. cap. 15. num. 2. Bonacina de matrim. quest. 4. puncto 6. num. 3. & de censuris disputat. 3. quest. 6. puncto 5. num. 19. in fine. Fr. Bafil. Pont. d. cap. 26. §. 2. vers. ex quibus, condit. 10. & §. 6. in princip. Nec obstat quod leuior pœna legis nouæ, corrigat duriorem antiquæ constitutionis, quia hoc intelligendum est, vt inquit Ioan. Anan. in cap. ult. ad finem, de collus. deteg. & Nauar. dict. cons. 10. in pœnis, quæ ab ipso iudice inferuntur, non in ijs, quæ ipso iure incurruntur, vt est excommunicatio illa d. Clem. 1.

De temporibus quibus Matrimonium celebrare vetitum est, benedictionesque nuptiales non sunt faciendæ.

- 193 **A** Prima die aduentus Domini vsque ad diem Epiphaniæ, à quarta feria Cinerum, vsque ad octauam Paschæ inclusivæ matrimonium celebrare vetitum est, quod tempus incipit à media nocte dominicæ Aduentus, & à media nocte feriæ quartæ Cinerum, cum tunc incipiat Aduentus, & quadragesima more Romano, decidit Concil. Tridentin. sess. 24. de reformation. matrim. cap. 10. & plures Doctores ad hoc refert Cened. ad Decretal. collect. 21. quibus addit Matienſo in rubric. tit. 1. gloſ. 1. num. 147. lib. 5. nouæ recopilat. Henrici. in summ. lib. 11. cap. 16. §. 2. Petrus de Ledesma in summ. par. 1. de Sacramen. Matrimonij cap. 10. concl. 8. dub. 1. vers. el terçero, Reginald. in praxi fori penitent. lib. 31. num. 188. Bonacina de magno matrim. Sacramento quest. 3. puncto 14. num. 4. late Sanchez de matrim. lib. 7. disputat. 7. pœssuin. d. cap. 10. num. 25. vers. queritur.
- 194 Verum tamen est de licentia Ordinarij possè dictis temporibus celebrari sponsalia, & matrimonium sine solemnitate, vt ait glossa communiter recepta in cap. Capellanus de ferijs, nam matrimonium prohibetur per Ecclesiam in Aduentu, & quadragesima, quoad solemnitates, traductionem scilicet ad domum, conuiuium, & benedictionem, prout decusum referunt Galet. in margarita casuum episcopentia, verbo matrimonium, pag. 163. col. 1. Francisc. Leo in theſauro fori ecclesiast. p. 2. cap. 9. numer. 57. resoluunt Sanchez num. 11. Reginald. num. 188. Bonacina num. 4. dictis locis, Coninch. de Sacram. disp. 30. de matrim. dub. 3. numer. 36.
- 195 Consummare matrimonium antea contractum his temporibus non est prohibitum, cum iura non loquantur de consummatione. Ita Nau. in manual. cap. 22. numer. 71. Sanchez d. disputat. 7. numer. 21. Cardin. Bellarmin. lib. 1. de matrim. cap. 31. Coninch. disputat. 30. dub. 3. ad finem, Reginald. d. lib. 31. num. 189.
- 196 Quamuis prædictis temporibus vetitum sit matrimonium contrahi, si tñ de facto contrahatur validum erit, contrahentes vero peccabunt mortaliter prout decusum refert Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauaræ lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. numer. 10. resoluunt P. Sanchez d. disp. 7. à num. 3. Matienſi. d. glo. 1. numer. 147. Cened. d. collect. 22. num. 2. Bonac. d. num. 4.
- 197 Ultra prohibitionem de qua supra, etiam matrimonium licitum non est neque absque peccato

contrahi potest tempore interdicti, vel à personis interdictis, & ostenditur ex principali, & certissima resolutione in hac materia, quod ea solum Sacramenta tempore interdicti licita censeri debent, quæ specialiter à iure conceduntur, sed matrimonium vnum est ex septem Ecclesiæ Sacramentis, deindeque nullibi permillum reperitur: ergo à prima regula generali excipiendum non est, accedit quia ratio necessitatis, quæ in alijs permillis consideratur, matrimonio non conuenit, quia nulla necessitas potest occurrere, vt matrimonium nunc, & statim ab interdictis, vel in loco interdicto celebretur, nec etiam si differatur, Ecclesijs debitis honor subtrahitur, neque hæreses pullulant, nec crescit indeuotio populi, quæ sunt rationes concessionis factæ in cap. alma mater, de sentent. excomm. lib. 6. vt in principio exprimit: ita Regolin. de censur. tab. 5. cap. 8. §. 3. num. 1. cumque sequitur, & laudat s. yr. eodem tractat. lib. 5. caput. 7. numer. 43. ac etiam P. Suarez tom. 5. disputat. 33. sect. 1. à num. 51. late disputans à num. 46. sequitur etiam Bonacina de censur. disp. 5. puncto 2. §. 3. num. 8.

198 Verum communis sententia est in contrarium resoluens quod licite, & indistincte Sacramentum Matrimonij quoad sui substantiam contrahi potest tempore interdicti, atque ita tam in Ecclesiâ, quam à personis specialiter interdictis, solet hæc doctrina deduci ex glossa verbo Sacramentis in d. cap. alma sequitur Abb. in cap. non est, num. 8. de sponsal. vbi Alexand. de Nau. num. 21. & post alios antiquiores Nau. in manual. cap. 27. numer. 179. Couarr. in dict. cap. alma, par. 2. paragraph. 2. num. 7. vers. matrim. autem, plures refert Henrici. in summ. lib. 11. cap. 45. paragraph. 3. Tolet. lib. 1. cap. 53. numer. 3. Sæ in aphorism. verbo interdictum numer. 17. Fr. Emman. quest. regular. tom. 2. quest. 109. art. 3. late uctur post multos, quos refert Sanchez de matrim. lib. 7. disputat. 8. à numer. 2. latissime Mari. Alter. de censur. tom. 2. disp. 4. caput. 7. Aul. de censur. par. 5. disputat. 4. sect. 1. dub. 6. praxis Episcopalis par. 1. verbo interdictum, paragr. 4.

199 plures afferentes rationes. Prima est ex glossa d. verbo Sacramentis, quod reliqua Sacramenta prohibita tempore interdicti gratiam conferunt, non ita matrimonium, sed falsa est, & hæretica hæc doctrina, cum enim matrimonium vnum sit ex septem Ecclesiæ Sacramentis, necessario conferre gratiam dicendum est ex Tridentin. sessien. 7. de Sacramen. in genere can. 1. & 6. & de ipso matrimonio definit idem Tridentin. sess. 14. can. 1. & ex Florent. & Colonien. ac receptissima Theologorum schola comprobatur Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 1. §. 1. num. 3. & ex sanctis Patribus late probat Iacob. Cocci. in theſauro Christiano tom. 2. lib. 9. art. 2. spin. in speculo testam. gloſ. 15. princip. num. 15. s. yr. de Sacramen. in genere lib. 1. caput. 2. quest. 2. artic. 4. vers. quod vero ad matrimonium. Petr. de Ledesma in summ. p. 1. de Sacram. matr. c. 1. concl. 1. & 19. Card. Bell. tom. 2. de matr. Sacram. lib. 1. c. 5. arg. 12. Valent. tom. 4. disput. 10. quest. 1. punct. 5. Guier. de matramen. cap. 42. Bonacina eodem tractat. question. 2. puncto 1. num. 2. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. different. 18. numer. 5. Henrici. in summ. lib. 11. cap. 8. in princip. Sanchez de matrim. lib. 2. disputat. 10. à n. 2. Rebell. de obligat. instit. par. 2. lib. 2. quest. 3. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 31. cap. 1. à num. 2. Coninch. de Sacramen. tom. secundo disputat. 24. dub. secundo à numer. 5.

200 Quare rejecta illa ratione, aliisque à prædictis Doctoribus adductis, primam sententiam veriorum duco, non obstantibus in contrarium adductis, quibus pro faciliiori explicatione sigillatim respondendum est. Primo prædictæ communis sententiæ Auctores dicunt speciale habere matrimonium præ ceteris Sacramentis, quod licet à Christo Domino excellentia Sacramenti fuerit illustratum, prius tamen ei convenit ratio contractus civilis, quam Sacramenti perfectio, semperque veri contractus naturam retinet, & verus contractus sua specialia sortitur impedimenta, nec ad instar aliorum Sacramentorum prohiberi solet, ut post alios aduertit Sanchez dict. disputat. 8. num. 5. Cui obiectioni respondeo, quod licet contractus sit, simul tamen, & ubi primum perfectus est, Sacramentum efficitur, ita ut in nullo instanti perfecti contractus ratio possit considerari, in quo Sacramentum non sit, ut notabiliter resoluit Sanchez dict. lib. secundo disputat. 10. numer. 6. quare licet dum sit, ex eisdem causis componatur, quibus constat in genere contractus, quia tamen eodem instanti, quo perficitur, statim sit Sacramentum, repugnat principiis in materia interdicti, quod ab interdictis, vel in loco interdicto celebratur sine speciali legis concessione contra generalem regulam, quæ omnia prohibent Sacramenta, exceptis permixtis.

201 Secundo pro sua sententia considerat Anil. contra primam quam sequimur, Sacramenta prohibita actum Ordinis requirere, non ita matrimonium, in quo contrahentes sunt proprii ipsius ministri, ut ex D. Thom. Bellarmin. Henric. & aliis resoluit Sanchez dict. lib. 2. disputat. 6. numero secundo. Cui considerationi respondeo, quod licet ante Tridentin. sess. 24. de reformation. matrim. cap. 1. aliquam habere videretur probabilitatem, post illud non ita, cum iam matrimonium sine præsentia parochi, vel alterius Sacerdotis de eius licentia non valeat, & licet fateamur etiam hodie non esse proprium matrimonij ministrum parochum, sed ipsos contrahentes, ex resolutis per Sanchez dict. lib. secundo disputat. 6. negari tamen non potest concurrere parochum ad matrimonij validitatem, & aliquo modo illud administrare, & consequenter legem Canonicam, quæ eam formam præscribit, addeus, ut parochus contrahentes coniungat, dicendo, ego vos coniungo, &c. voluisse ne fiat interdicti tempore bene considerant Henric. Vgolin. num. 1. in fine, Sayr. num. 45. dictis locis.

202 Tercio pro sua opinione etiam adducunt auctoritatem tex. in cap. capellanus de feriis, dum inquit matrimonium quocumque tempore contrahi posse, ergo & tempore interdicti, adducunt etiam receptam sententiam quæ docet matrimonium ab excommunicato valide contrahi posse, iuxta cap. significasti de eo qui duxit in matrimonium quem voluit per adulterium cum aliis, ex quibus est receptissima omnium conclusio ex adductis à Sanchez lib. 7. disput. 9. num. 2. Sed prædicto tex. in cap. capellanus respondent Vgolin. & Sayr. procedere secundum consuetudinem Romanæ Ecclesiæ cuius meminit: Sed facilius respondebis questionem de qua in eo tex. non fuisse de tempore interdicti prout censura est ecclesiastica, sed de prohibitione nuptiarum tempore feriarum unde iste inciperent, & iuxta hunc sensum ait Romanam consuetudinem esse, ut matrimonium quocumque tempore contrahatur, id-

est, non observatis vllis feriis, unde generalitas hæc terminos habiles supponit circa ea quæ specialiter non decidit, ita ut sensus sit posse matrimonium fieri quocumque tempore habili, & non prohibito iuxta reg. l. qui testamento 20. in princip. ibi, si aliud nihil impediatur ff. de testam. & generalem doctrinam gloss. in cap. 1. de constitut. & in l. 1. c. de sacrosanct. Eccles.

203 Et ad illud de excommunicato respondendo dico potius contra communem retorqueri, nam verius est matrimonium ab eo contractum validum quidem esse, idque solum probat tex. in d. cap. significasti, non tamen licite contrahi, sed potius in peccato, ut ex D. Antonin. Palud. Nau. Henric. & innumeris aliis comprobatur Sanchez dict. lib. 8. disput. 8. numer. 3. quare eodem modo concludendum est prædictis non obstantibus matrimonium in loco interdicto, & ab interdictis valide, non tamen licite contrahi posse.

204 De sponsalibus autem nemo dubitavit tempore interdicti, licite contrahi posse, ratio enim Sacramenti, ob quam secundum nostram resolutionem matrimonium eo tempore prohibitum est, aperte deficit in sponsalibus, sunt enim pure contractus humani, atque ita aduertit Vgolin. dict. cap. 7. §. 3. numer. 2. Sayr. dict. cap. 7. numer. 40. Mart. Alter. de censur. tom. 2. disputat. 4. cap. 7. in princip. Neque his terminis applicari potest reg. text. in l. Oratio ff. de sponsal. quod prohibito matrimonio, prohibentur sponsalia, non procedit enim data diversæ ratione, quæ in proposito reperitur, ut bene explicant Canon. comment. iuris civilis lib. 8. cap. 2. numer. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 6. quæst. 93. numer. 7. Gutier. de iuram. confirm. par. 1. capit. 51. numer. 9.

205 De benedictionibus tamen matrimonij aliqui Doctores constanter tenent illas licite fieri posse tempore interdicti, ut est Angel. verbo interdictum 6. numer. 30. & alij relati à Sanchez dict. disput. 8. num. 9. rationem fumentes ab illa communi sententia, quam impugnauimus asserente matrimonium licitum esse, unde colligunt benedictiones tanquam ipsius accessorias licere debere ex reg. cap. accessorium de reg. iur. in 6. Contrarium tamen resolvunt communiter reliqui omnes, ut constat ex Palud. D. Anton. Nau. Con. Henric. Vgolin. & infinitis aliis relatis à Sanchez dict. disput. 8. numer. 10. Sayr. dict. cap. 7. numer. 41. Bonacina dict. §. 3. numer. 9. ex ea ratione, quia secundum veriorum sententiam, quam sequimur, si matrimonium est prohibitum, à fortiori concluditur prohiberi benedictiones, & etiam data, & non concessa aduersariorum communi sententia, Angeli ratio nihil concludit, quia benedictiones sunt precibus, & orationibus adhibitis tempore Missæ, ut in Missal. Rom. scribitur, & consequenter continent officium ecclesiasticum, quod tempore interdicti prohibitum esse constat.

206 Dubium tamen restat in hac materia decidendum, an scilicet licite fiant benedictiones, & matrimonium seruata moderatione cap. alma mater §. aduicimus de sent. excommunic. lib. 6. negatiue respondent Vgolin. d. c. 7. §. 3. in fine, Sayr. dict. cap. 7. num. 41. in fine, ea scilicet ratione, quia licet Diuina, seu Ecclesiastica officia tempore interdicti permittantur cum illa moderatione, debent tamen Laici excludi, ut est receptissima omnium scribentium sententia, post gloss. verbo interdictum in dict. cap. aduicimus, quam ibi sequuntur Dominie. Anchar. Franc. Calder.

& alij omnes, qui de hac materia ſcripſerunt, vt aſſerit *Con. par. 2. §. 4. num. 174. Regolin. §. 4. num. 1. Henrig. §. 3. Sayr. numer. 24. Suar. diſput. 34. ſect. 1. à numer. 21. Aul. diſput. 4. ſect. 2. dub. 4. conſuſ. 1. dictis locis, ampliante non ſolum ab integris officiis diuinis, ſed etiam à qualibet eorum parte laicos eſſe excludendos, itaut neque ad faciendam oblationem in medio Miſſæ, neque extra Eccleſiam ad pacem ſint admittendi, tempore quo in Miſſa dari ſolet, & ideo cum huiusmodi matrimonium ſine præſentia laicorum, quales ſunt contrahentes, contrahi non poſſit, neque dari benedictiones, rectè ſequitur moderationi dict. §. adieciſſimus in hoc loco propoſito locum non eſſe, quamuis contrarium teneant poſt *Sylu. Con. dict. par. 2. §. 2. num. 7. verſ. matrimonij, Aul. dict. diſput. 4. ſect. 1. dub. 6. conſuſ. 4. Henrig. cap. 44. §. 1. lit. D. & alij quos ſequitur Sanch. dict. lib. 7. diſput. 8. num. 11. qui non effugit vim prædictæ rationis, ſed magis ei ſuccumbit, dum ex Henrig. reſpondet intelligendam eſſe *Regol. & Sayr.* reſolutionem ſi contrahentes habeant priuilegium, hoc enim nihil aliud eſt, quam concedere ſecundum iuris rigorem dari non poſſe benedictiones cum ea moderatione, vt reſoluit *Regol.* & alij, qui eum ſequuntur. In Eccleſia autem ſpecialiter interdicta apud vtriuſque opinionis Auctores eſt indubitatum dari non poſſe benedictiones, nec contrahi matrimonium, vt ex communi multis comprobatur *Sanch. dict. diſput. 8. numer. 12.* quia moderatio illa ſolum obtinet in interdicto locali generali, non in Eccleſia ſpecialiter interdicta, vt notauit *gloſ. verbo Eccleſiæ in dict. §. adieciſſimus*, quam omnes ibi ſequuntur. Per contrarium autem poſſe eas dari in ſollemnitatibus exceptis, ſi alio ex capite prohibita non ſint, vt prohiberi conſtat in feſto Paſchatis, & Natalis Domini, ex *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reſormat. matrimonij cap. 10.* receptiſſimum eſt, vt comprobant *Regolin. cap. 8. §. 10. Con. Henrig. Vuald. & alij, quos reſert Sanch. dict. diſput. 8. num. 15. Sayr. dict. cap. 7. numer. 47. Aul. dict. dub. 6. ad finem, Mari. Alter. dict. cap. 7. verſ. ſecundo dubitatur.***

207 Hæc pauca, quæ quotidiana ſunt in materia matrimonij, in compendium reduxi, quia Episcoporum conueniunt iurisdictioni, cætera autem, quæ de matrimonij Sacramento deſiderari poſſunt, ſunt latiſſimè in multis libris de hac re editis tractata, qui ea edificere cupit, conſulat *Verac. in Speculo coniug. Vuald. in candelabro aureo tit. de matrim. Matieſo tit. 1. lib. 5. noua recop. Cardinal. Bellarmin. in ſuis controu. tit. de matrim. Iul. Sanazgr. de matrim. diſſolut. Franciſc. Anton. Oliuieri de nullitate matrimonij. Petrus de Ledefma in ſpeciali tractat. de matrim. & in ſua ſumm. par. 1. de ſacramen. matrim. Henrig. in ſumm. lib. 11. de matrim. praxis Episcop. par. 1. verbo matrimonium, Stephan. Quaranta in ſumma Bullar. verbo matrimonij impedimenta, & verbo matrimoniales diſpenſationes, Agid. de Coninch. de ſacram. tom. 2. diſput. 21. cum ſeqq. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſt. par. 2. cap. 19. de ſpenſalibus, & matrim. Rebello de obligat. iuſtitia par. 2. lib. 3. de contract. matrimonij, Valer. Reginald. in praxi ſoci parit. lib. 31. de matrimonij ſacramento, Ioan. Petr. Fontanella in tract. de pactis nuptialibus, ſive capitulis matrimonialibus, Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum, & pactis in matrimonio conuentis, Fr. Baſil. Pont. in tract. de impedimentis matrimonij, Ioan. Gutier. in ſpeciali tract. de matrimonio, Bonacina in tract. de magno Matrimonij ſacramento, latiſſime tribus tomis totam hanc mate-*

riam eleganter tractauit doctiſſ. *Thom. Sanchez*, illius quidem Sacri Ordinis, qui nominis, quod ſuper omne nomen eſt, titulo præſignitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Diſpenſatio in genere ſumpta eſt iuſta dubitatio rei communis in ſingulos; iuxta cuiusque neceſſitatem.
- 2 Diſpenſare in iure noſtro idem eſt, quod legibus ſoluer.
- 3 Diſpenſatio deſinitur, quod ſit iuris communis relaxatio cum cauſa cognitione ab eo, qui habet poteſtatem diſpenſandi.
- 4 Diſpenſatio emanans ab inferiori requirit neceſſario cauſa cognitionem, & expreſſionem.
- 5 Diſpenſatio ſine cauſa dicitur potius diſſipatio.
- 6 Diſpenſatio ceſſat ceſſante cauſa.
- 7 Diſpenſatio eſt quid odioſum, & ſtricti iuris, ſtrictique intelligenda.
- 8 Diſpenſatus ad vnum conſectur diſpenſatus ad omnia conſequutina ad illud vnum.
- 9 Diſpenſatio facta ad vnum effectum vel in vno defectu, ad alios non extenditur.
- 10 Argumentum de maiori ad minus non habet locum in diſpenſationibus.
- 11 Regula cui licet 53. de regul. iur. lib. ſexto non procedit in diſpenſationibus, ſed tantum in his, quæ proprie, & abſolute à iure communi conceduntur.
- 12 Declaratur tex. in cap. ex parte 27. de dicimus.
- 13 Argumentum de maiori ad minus in priuilegiis particularibus, ſeu diſpoſitionibus edictis affirmatiue prælatum non valet.
- 14 Monachus, cui conceditur diſpenſatio ad beneficii curatum non poterit ſimplex poſſidere.
- 15 Declaratur tex. in cap. per venerabilem, verſic. quod autem, qui filij ſunt legitimi.
- 16 Episcopus in his, quæ ſunt de genere permiſſorum poteſt ex rei natura intra propriam diœceſim ea omnia, quæ Summus Pontifex poteſt in Eccleſia vniuerſali, niſi per ſacros Canones, aut per Summum Pontificem prohibeatur.
- 17 Episcopis videtur abſoluedi poteſtas eſſe conceſſa, quoties conſider Canonis cenſura abſolutionem non reſeruat.
- 18 Reſertur ſententia aſſerentium Episcopos in lege Canonica poſſe diſpenſare, quando eis expreſſe, vel tacite conceditur diſpenſandi facultas.
- 19 Intelligitur tex. in cap. dilecti de tempore ordinat.
- 20 Intelligitur tex. in cap. nuper verſic. in ſecundo, de ſententia excommunicat.
- 21 Episcopus ſit diſpenſandi facultas à lege, vel tacite, vel expreſſe.
- 22 Diſpenſatio Episcopis quando tacite concedatur.
- 23 Episcopus quando diſpenſat ex tacita legis permiſſione, ſi faciat ſine iuſta cauſa, non tenet diſpenſatio in vtroque foro.
- 24 Concilij decreta expreſſa egent Pontificis derogatione.
- 25 Episcopus non poteſt diſpenſare in lege Concilij generalis, quamuis abſolute permittat diſpenſationem.
- 26 Episcopus ſuper Concilio an data cauſa neceſſaria poſſit diſpenſare?
- 27 Conciliaris Conſtitutio quando dicatur.

EPISCOPVS PONTIFICIA,
vel Concilij lege, quando possit
dispensare?

ALLEGATIO XXXIII.

1 **D**ispensatio in genere sumpta nihil aliud est, quam iusta distributio rei communis in singulos, iuxta cuiusque necessitatem: unde dispensatores dicuntur illi, quibus spiritalia aut temporalia inter singulos diuidentur mandantur, vt probatur *Luc. 12. ibi*, quis putas est fidelis dispensator, *Paul. 1. ad Corin. 4. hic* nos exilimet domo, &c. *cap. 9. dispensatio mihi credita est*, faciunt *tex. in l. dispensatori 51. in l. dispensatorem 61. ff. de solution. l. urbana 166. & ibi Alciat. ff. de verbor. signification. docent D. Thom. 1. 2. quest. 97. artic. 4. & 2. quest. 88. artic. 10. D. Antonin. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 6. Syluest. verbo dispensatio quest. 1. Sor. de iustit. lib. 1. quest. 1. artic. ult. Conarr. de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 9. numer. 1.*

2 Ac vero attento nostro iure prout in cap. de multa, ad finem, de preben. & in cap. proposuit, de concess. prebende, & in cap. ut si clerici, §. de adult. de indic. & passim alibi, dispensare idem est, quod à legibus solueri, & à vinculo legis eximere, l. Princeps ff. de legib.

3 Diffinitur autem dispensatio, quod sit iuris communis relaxatio, cum causa cognitione, ab eo, qui potestatem habet dispensandi: ita gloss. penultim. in princip. in cap. requiritur, §. nisi rigor. 1. quest. 7. recepta communiter ibi, vt per Nauarr. in cap. quem peniter, numer. 7. de penitent. diffinit. 1. & in manual. prelud. 9. numer. 13. Conarr. diff. numer. 1. Rebuff. in praxi tit. de dispensat. numer. 1. pag. 179. Monet. de distributionibus quotidianis, par. 2. quest. 14. numero 2. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 46. artic. 1. Aloys. Ricc. in praxi fore ecclesiastici decis. 260. in 1. edit. & resolut. 227. numer. 2. in 2. edit. Iacob. de Graffius in aures decis. par. 1. lib. 2. cap. 31. numer. 1. Sanchez de matrimon. lib. 8. disputat. 1. numero 2. Sayr. in clauis Regalib. 6. cap. 11. à princip. Alphon. Alvarez in speculo iuris Pontificij, cap. 17. de dispensation. Sanctissim. Episcop. in Cardinal. Tusch. practicar. conclusion. liter. D. conclus. 457. Sayr. de legib. lib. 6. cap. 10. numer. 7. Cardos. in praxi iudicum, & aduocat. verbo dispensatio, numer. 1. Fr. Ludovic. Miranda in manual. Prel. tom. 2. quest. 30. artic. 1. Pzolin. de potestate Episcopi cap. 7. à numer. 1. Verum hæc diffinitio quamuis sit communiter recepta, non tamen videtur admittenda, quia per illam solum ius commune, non vero particulare, velut municipale, aut synodale relaxatur, si quidem hoc iuris communis appellatione minime continetur, cap. 1. de constit. lib. 6. Deinde comprehendit etiam solum dispensationes emanantes ab inferioribus, in quibus necessario causa cognitio, & expressio prærequiritur, vt in Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 18. ibi causa cognita, & sess. 14. de reformat. cap. 7. ibi, causa cognita, itaut non valeant ex gloss. ultim. in fine, ibi, vel dic, &c. in cap. litteras de concess. prebende, gloss. ultim. in princip. in cap. 1. de etate, & qual. lib. 6. gloss. 1. per textum, ibi, in cap. 2. de schismaticis, diemob. vbi multos refert consil. 15. numer. 15. Nauarr. in consil. ultim. numero 4. de schismat. post alios, Gutier. canonic. lib. 1. cap. 19. numer. 5.

5 Si enim sit sine causa dicitur potius dissipatio, quam dispensatio, vt B. Bernardum referendo dicit Curt. sem. conf. 19. Aggredior num. 6. Socin. iur. conf. 120. numer. 28. volum. 2. & ideo requiritur causa, quia per dispensationem vulneratur ius publicum, vt dicit Pate. Rota Rom. decis. 3. lib. 2. refert Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 410. numer. 3.

6 Et cessante causa cessat dispensatio: ita Archid. in cap. 1. per illum tex. post princip. 55. diffinit. cap. ult. in fine, 77. diffinit. gloss. in cap. post translationem, verbo cessante, de renunt. cum aliis citatis à Ricc. diff. resolut. 410. numer. 8. quæ tamen cognitio, & expressio in dispensationibus à supremo Principe emanantibus necessario non requiritur ex Rebuff. vbi supra numer. 9. & aduertit P. Sayr. de Relig. tom. 2. tract. 6. lib. 6. cap. 9. numer. 1. Dic ergo, quod dispensatio sit legis, seu iuris alicuius per legitimum Superiorem relaxatio: quæ diffinitio videtur magis congruere materie, de qua agimus, & effugere difficultates, de quibus supra.

7 Dispensatio est quid odiosum, & stricti iuris, strictèque intelligenda, cap. 1. & 2. de filiis presbyterorum lib. 6. cap. non potest, de preben. eodem lib. cap. quod dilectio, de consang. & affin. l. ex facto in princip. ff. de vulgari, & pupillari, l. si in l. re conuincti, num. 178. ff. de legato 3. Mariens. l. 10. gloss. 1. num. 7. tit. 8. lib. 5. noua recopul. Monet. diff. quest. 14. numer. 5. Mari. Antonin. variar. lib. 1. resolut. 19. numero 14. & lib. 3. resolut. 2. numero 18. Cardos. in praxi iudicum, verbo dispensatio, numero 9. & 19. Campan. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numero 90. Fr. Ludov. Miranda diff. quest. 30. art. 12. conclus. 2. Bruner. in locis communibus verbo dispensatio, numer. 7. Aloys. Ricc. diff. resolut. 227. numer. 3. & d. resolut. 410. numero 4. Sanchez diff. disput. 1. numer. 3. Gironda de privilegiorum explicatione, numer. 111. cum sequentibus; nam dispensatio vocatur vulnus, quia per eam ius ipsum vulneratur, cap. ipsa pietas, 23. quest. 4.

8 Et licet dispensatus ad vnum, dispensatus censetur ad omnia consequutia ad illud vnum, vt per gloss. verbo plures in cap. quia in tantum, de prebendis, Sayr. de censuris lib. 7. cap. 14. numer. 21. plene Sanchez diff. lib. 8. disputat. 1. num. 19.

9 Tamen dispensatione facta ad vnum effectum, vel in vno defectu, ad alios non extenditur, Aff. fult. decis. 320. numer. 13. Rota diuers. decis. 233. par. 1. quam refert Ricc. diff. resolut. 227. numer. 6. Burg. de Paz. l. 5. Tauri numer. 21. cum sequentibus. Gironda diff. loco numer. 113. vbi limitat, quando dispensatio fit motu proprio, vel ratione connexitatis, & accessorii; vel in his, quæ recipiunt interpretationem à iure communi; vel quando proprietates verborum extensionem requirit; aut quando dispensatio est fauorabilis ex causa necessaria, vel est necessaria ex fauorabili causa, & quando alicui data est potestas dispensandi contra ius, tunc enim, vt fauorabilis extenditur, nec quidem fit extensio ad casum minorem, licet maiorem habeat rationem, vt per Padornus. in cap. ad aures numer. 7. de rescriptis, Nat. conf. 163. numer. 5. Aloys. Ricc. diff. resolut. 227. numer. 3.

10 Argumentum enim de maiori ad minus non habet locum in dispensationibus, Conarr. de spons. par. secunda cap. 8. numer. undecimo. Molin. de primogen. lib. secundo. capit. 4. numer. 48. & sequent. Bruner. à Sole in locis commun. verbo dispensationes sunt odiosæ, diuers. decis. 268. numero 20. & 21. Cald. Pereira de nomin. emphyt. questione 21. numer. 65. Gutier. canon. lib. secundo cap. 15. numer. 12. Rendina in prompt. recept.

*sent. tom. 1. titul. 29. numer. 12. Molina de iustit. tra-
ct. 2. disputat. 591. numer. 2. Sanchez dict. disputat.
1. numer. 32. & disput. 24. num. 17. lib. 8.*

11 Sic etiam *reg. cui licet 53. de regul. iuris lib. 6.* non procedit in dispensationibus, sed tantum in his quæ propriè, & absolūtè à iure communi conceduntur *14. in l. 3. numer. 43. ff. de constit. Principum, Felin. in cap. postulasti, numer. 9. de rescriptis, Paul. & mil. decis. 8. numer. 6. par. prima. Campan. dict. cap. 13. numer. 92. Rebuff. in praxititul. de dispensation. ad plura, numero 64.*

12 Sic intelligitur text. difficilis in cap. ex parte 27. de decimis, omisissis namque variis intellectibus de quibus *Conar. lib. 1. variar. cap. 17. numer. 13. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 11. à numer. 12. Fortun. in §. & quid sit, tantum numer. 164. Rebuff. de decimis, quæst. 14. à princip. Soar. de Regl. tom. 1. de decimis, lib. 1. cap. 23. à numer. 4. Menach. consil. 33. à numer. 2.* Dicendum est text. illum non agere de privilegio, aut concessione speciali, circa decimas recipiendas; sed magis de concessione iuris communis, per quam eodem attempto poterat Abbas, vel parochus ille percipere decimas de laboribus terræ parochiarum suarum, & ita sensus est, *cum tibi concessum sit, similiter à iure communi de quo in cap. cum contingat, vers. unde, de decimis, quod maius est, nempe ut percipias decimas de laboribus, & minus concessum esse videtur, nempe ut eas percipias de novalibus, & ita fit argumentum de maiori ad minus affirmativum in his, quæ competunt iure speciali.*

13 Nam in privilegiis particularibus, seu dispositionibus odiosis argumentum de maiori ad minus affirmativum non valet, *cap. fin. de transitu. Prælati, cap. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6. cum similibus, Sanchez dict. disputat. 1. numer. 32. tom. And. in cap. ea quæ de reg. iuris in 6.*

14 Vbi dicit, quod ex dispensatione Monacho concessa, ut possit beneficium curatum obtinere, minime poterit simplex possidere, & *Nat. cons. 504. non sum nescius numer. 4. & 5. aliter, quod dispensatio Monacho facta ad beneficium curatum, non porrigitur ad simplex, refert Aloys. Ryc. in dict. praxi antea resol. 410. num. 5.*

15 Obstat maxime text. in cap. per venerabilem, vers. quod autem, ibi, quod in maiori conceditur, licitum esse videtur & in minori, qui filij sunt legitimi, ubi Summus Pontifex in materia legitimationis, seu dispensationis arguit de maiori ad minus: cui variis modis respondent scribentes, alij distinguunt inter dispensationes odiosas, & favorabiles, ut in his posterioribus procedat *dict. cap. per venerabilem*, qui de legitimatione agit, quam inquit ea ratione favorabilem, quia per eam fit regressus ad ius naturale, secundum quod omnes homines legitimi nascuntur, *Auth. quibus modis naturales efficiantur sui, §. illud, notat glos. verb. alpha in cap. ab exordio 35. dist. 1. recepta ut per Mantuam dialogo 82. At vero in prioribus, scilicet odiosis, procedat communis sententia negatiua, & iura pro eo adducta: ita Abb. in cap. ad aures numer. 8. de rescriptis, Dec. in cap. ac si clerici, §. de adulterio à numer. 91. de iudiciis, Sanchez dict. disputat. 1. numer. 31. quorum sententiam videtur sequi P. Soar. de legib. lib. 8. cap. 27. à numer. secundo. Sed contra hanc distinctionem multis insurgit Felin. dict. numer. 9. vers. limita secundo, tum quia omnis dispensatio eo ipso, quod à iure communi recedit, odiosa censeri debet, & exorbitans, ac restringenda l. singulare, ff. de regul. iuris, regul.*

quæ à iure communi, de regul. iuris lib. 6. Alij igitur distinguunt inter legitimationem, quam fateantur odiosam, & restringendam, sicut dispensationem: & inter potestatem legitimandi, seu dispensandi, de qua intelligunt *dict. cap. per venerabilem*, quam inquit esse favorabilem, & extendendam, iuxta *cap. & arm. de simonia, ita Conar. de Sponsalib. 2. par. cap. 8. §. 8. numer. 6. & alij de quibus Sanchez dict. lib. 8. disputat. 2. numero primo.* Sed non satisfaciunt, quia text. in *dict. cap. per venerabilem*, non solum de potestate agit legitimandi, sed etiam de ipsa legitimatione facta, ut patet, ibi, cum in spiritualibus dispensetur, consequenter intelligitur in temporalibus dispensatum, & deinde, quia ut bene *Aleia. libr. 1. Parad. cap. 16.* frustra distinguitur inter potestatem legitimandi, & ipsam legitimationem, utrum enim potestas illa favorabilis sit, vel odiosa, non aliunde expendi potest, quam ex fine, seu effectu propter quem conceditur, vel in quem dirigitur. Quare reiectis his, & aliis, facilius & verus sensus est, argumentum illud de maiori ad minus, de quo in *dict. cap. per venerabilem*, non esse Pontificis, sed partis petentis etiam temporalem legitimationem, quam Pontifex denegavit.

16 Deveniendi ad questionem nostram dicendum est Episcopum in his, quæ sunt de genere permissorum, posse ex rei natura, & ex ipso iure diuino intra propriam diocesim ea omnia, quæ Summus Pontifex potest in Ecclesia vniuersali, super omnem orbem Christianum nisi per Sacros Canones, aut per Summum Pontificem prohibeatur, ut videtur probare text. in cap. in pr. 29. iuncta glos. verbo non retinuit, de sententia excommunicationis.

17 Ex quo regulam tradunt scribentes omnes, quod quoties conditor Canonis censura absolutionem non reseruauit potestatem absoluenti Episcopo videtur concessisse, secundum *Natur. manual. cap. 27. numer. 33. plene Gutier. can. libr. 1. cap. 5. à princip. Soar. tom. 5. disput. 6. sect. 4. Sayr. de cons. lib. 2. cap. 19. à numer. 1.* Hinc glos. in cap. in quibusdam, de preni. verbo dispensatum, explicans verba textus in fine, ibi, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum, inquit, quod potestas dispensandi intelligitur concessa Episcopo, si illam Papa sibi expresse non reseruauit, idem confirmat glos. verbo dispensatum in cap. postulasti, de cler. excomm. & in cap. clerici. verb. moniti, eod. titul. & in cap. excommunicamus, §. credentes, verb. Apostolica, de heret. facit glos. verbo interdictionis, in cap. cum illorum 31. de sent. excomm. glos. penult. vers. de dispensatione, in cap. requiritis, 1. quæst. 7. intendit text. in cap. ad honorem, de auctoritate, & usu pallij, ibi in plenitudinem, & ibi in partem, iuncto cap. 1. de officio Ordinarij ibi, in suis diocæsis liberram, & ibi, secundum quod Canones censent, & ex doctrina *Archid. in cap. licet Canon. de elect. in 6.* quam probant Abb. & alij in cap. ac si clerici, §. de adulter. de iudic. cum multis relatis per Cott. in memorab. verb. Episcopatus, & tanquam indubitatum tradunt *Victoria de matrim. par. 1. numer. 7. Pelag. de planct. Eccles. lib. 1. cap. 50. vers. in his, ubi testatur communem, post Soar. Abulens. & alios sequitur Henric. in summ. lib. 10. de Sacram. Ord. cap. 35. numer. 2. litera D. & de matrim. lib. 12. cap. 3. num. 2. in comment. litera N. & post multos Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 61. numer. 3. Soar. tom. 4. de pænit. par. 2. disput. 25. sect. 1. numer. 23. & de legib. lib. 6. cap. 14. sub numer. 3. Fr. Ludovic. Miranda in manual. Pral. tom. 2. q. 30. ar. 10. concl. 2.*

18 Verum alij, aliter tenent, & longe veriorum attestantur esse sententiam, quæ docet Episcopos in lege Canonica posse dispensare, quando eis expresse, vel tacite conceditur dispensandi facultas: ita resoluit *glos. verbo suspensus in cap. cupientes de elect. in 6. Card. in cap. dilecti in princip. de temp. ordin. Abb. in dist. 8. de adulter. numer. 6. vbi Dec. num. 6. D. Antonin. par. 1. tit. 17. cap. vii. §. 20. Soar. comm. verbo Episcopus, num. 134. Selu. de benef. p. 4. q. 7. Robuss. in praxi tit. de dispens. ad plura numer. 27. Mandos. reg. 13. Cancell. quest. 6. numer. 6. Borgas. de irreg. 3. par. tit. de dispensation. Episcoporum numer. 10. Reg. de potest. Episcop. cap. 57. §. 1. Mari. Alter. de censur. tom. 2. dist. 8. cap. 3. vers. sed controuersia.*

19 Ex quibus constat hanc esse hodie magis communem, & receptam sententiam, licet olim contraria magis communis fuerit, pro qua sententia ultra regulam *cap. cum inferior de maior. et obed. Clem. ne Romani de elect. cum similibus*, quibus habetur inferiores non posse tollere ius Superioris; maxime pro hac parte facit *tex. in dist. cap. dilecti*, ibi, dispensatio à Canone minime sit permessa, quæ verba satis euincunt Episcopum, vel Archiepiscopum tantummodo dispensare posse in casibus in quibus dispensatio à Canone permittitur eisdem, & ita conceditur expresse, vel tacite: aliter enim si secundum contrariam sententiam Episcopi, & similes possint dispensare in casibus in quibus prohibiti non reperiuntur, textus ille non bene argueret, quia quamuis Episcopo non permittatur, aut non concedatur à Canone dispensationem, de qua casu, adhuc ille posset dispensare, nisi speciatim prohiberetur, & consequenter ad conuincendum Episcopum, & improbandam dispensationem, de qua textus ille agit, debuit Pontifex dicere, quod dispensatio in eo casu à Canone non est prohibita, quod tamen non dicit, sed à conuerso, nempe, quod dispensatio à Canone non est permessa.

20 Non obstat *tex. in dist. cap. super, vers. in secundo*, ibi, ex quo conditor Canonis, & c. quod est præcipuum contrariæ sententiæ fundamentum; quia ultra alia, quæ ad illius intellectum tradunt post alios *Cou. in cap. Alma mater par. 1. §. 12. numer. 5. & 6. Duem. reg. 252*. Respondetur *tex. illum* procedere in absolutione ab excommunicatione, quæ à dispensatione, de qua agimus, differt, & facilius concedi solet, ne excommunicatus in excommunicatione decedat, & ita detur periculum animæ, *arg. cap. cum illorum 32. vers. primo si fuerint*, vbi *glos. verb. ignorat, de sentent. excommunic.* quod in dispensationibus non contingit, tradit *glos. dist. verb. suspensus*, & post Borgas. notat Gutier. canon. lib. 1. cap. 3. numer. 4. & 5. intendit Concil. Tridentin. session. 24. de reformation. cap. 6. ibi dispensare, & ibi, absolueret.

21 Aduerte tamen legem dispensandi facultatem facere Episcopis aliquando expresse, prout in specie *cap. sane, de clericis coniugat. & cap. penultim. in fine, de elect. & cap. cum ex eo 34. de election. in 6. & capit. 1. in princip. de filiis presbyterorum eodem lib. & cap. 1. de etate, & qualitat. eodem lib. cum aliis, de quibus per *glos. 1. & 3. in cap. ar. si clerici, §. de adulteris 3. de iudiciis*.*

22 Aliquando vero eandem potestatem concedit tacite, seu virtualiter, veluti quando lex imperpersonaliter dispensandi facultatem facit, scilicet possit dispensare, non adiciendo per Sedem Apostolicam, vel Romanum Pontificem, prout in specie, *cap. secundi, de eo qui cognouit, & capituli postulasti, 7.*

vbi *glos. 3. & Doctores de clerico excommunicato, & cap. penultim. iuncta glos. vltim. de pœnis*, cum aliis, tunc enim, quia ultra dispensatio cōceditur Summo Pontifici, qui de iure potestatem dispensandi habet *cap. proposuit de concess. præb. censetur illa facultas data Prælati inferioribus*, & in hoc casu potest etiam intelligi dictum *cap. super, vers. in secundo*, ibi, non retinuit, & ibi eo ipso, ita docet *glos. vlt. in dist. cap. penult. de pœnis*, vbi cum *tex. dicat certos heredes non posse aliquid prælationis honorem*, & subdat hæc verba, *nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum*, ait ex quo *tex. non determinat à quo, posse Episcopum*, sequuntur *Abb. ibi numer. 5. Card. & Henric. in fine*, docet etiam *glos. verbo dispensatum in cap. postulasti, de cler. excomm. minist. vbi text. decidit excommunicatos non posse retinere beneficia*, subdens, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum, ait cum non dicat à quo, posse Episcopum, sequitur ibi *Abb. numer. 8. resoluunt Henric. lib. 14. de excomm. cap. 19. numer. 2. & multi citati à Sanch. dist. lib. 8. dist. 5. numer. 1. Quæ quidem dispensatio si ab Episcopo, vel alio inferiori à principe potestatem dispensandi habente, concedatur sine causa iusta, non tenet in vtroque foro, vt resoluunt *Cou. de spons. par. 2. cap. 6. §. 9. numer. 1. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 19. numer. 5. Sanch. de matrim. lib. 8. dist. 17. numer. 4.**

23 Limitatur seu potius declaratur supradicta resolutio, vt tantum procedat, & intelligatur de Canone Pontificio, nam si Concilij Generalis sit, quamuis absolute permittat dispensationem, non poterit Episcopus dispensare, tunc enim negata hac facultate Episcopo, adhuc ea verba aliquid operantur, duos habebunt effectus. Prior est, vt ad ei Concilij decreto derogandum non desideretur specialis eius mentio. Posterior est Pontificem reddi faciliorem ad dispensandum in eo, vt cum aliis aduerit *Sanch. dist. lib. 8. dispensation. 6. numero quinto*.

24 Decreta enim Concilij expressa egent derogatione, vt resoluunt *Cotta in memorabil. verbo clausula non obstantes, Robuss. in auth. habita, verbo excommunicatione, pag. 550. cum seq. C. ne filius pro patre, & in praxi benefic. tit. de dispensat. super defectum natalium, numer. 24. Gutier. præf. lib. 3. quest. 17. numer. 231. Alosf. Ric. in collect. dec. par. 4. collect. 849. & collect. 137. prope finem, & in praxi fori eccles. dec. 556. in 1. edit. & resolut. 478. numer. 4. in 2. edit. Henric. lib. 13. cap. 57. §. 1. prax. Episcop. par. 2. verbo absolutio, vers. dico quinto, pag. 5. Flores de Motta viri. lib. 1. quest. 10. numer. 50. Gratian. discept. forens. cap. 397. à numer. 35. Perall. dec. 176. par. 1. Fr. Emmian. quest. reg. tom. 1. quest. 8. art. 10. & tom. 3. q. 36. artic. 2. & q. 39. art. 4. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 14. col. 574. Valeri. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 5. numer. 2. Bonacina de censur. disput. 1. quest. 3. puncto 2. numer. 4. in fin. Mari. Anton. variar. resolut. lib. 1. resolut. 58. numer. 6. Nicol. Garc. de benef. par. 4. cap. 5. numer. 30. Campanill. in diuersorio iuris Canonici rubric. 11. cap. vltim. numer. 27. & rubr. 12. cap. 13. numer. 154. vers. in causa. Hieron. Fernandez de Otero in reper. cap. 1. de iudic. à numer. 10.*

25 Et ideo Episcopum Conciliarem constitutionem tollere, aut in ea dispensare minime posse resoluunt *Robuss. in tract. nomin. questione quinta, numer. 30. Gutier. de iurament. confirmat. par. prima capit. 61. numer. vigesimo quarto, & canon. lib. 1. capit. 5. numer. 10. Franc. Leo in Thesaur. fori ecclesiast. par. secunda, cap. 8. numer. 44. Henric. dist. lib. 13. capit. 57. §. 1. litera C.*

Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diſſer. 11. numer. 145. Stephan. Gratian. diſt. cap. 397. numer. 33. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. libr. 31. cap. 27. num. 202. in princip.

26 Ex magna tamen cauſa neceſſitatis poterit Episcopopus diſpenſare, præcipue quando Concilium, vel permittit diſpenſare, vel loquitur imperſonaliter, nec vetando, nec permittendo, nec imponendo aliquam poenam, vide Tirag. de penis temper. in præfat. numer. 31. Lambertin. de iure patronat. par. 1. lib. 2. art. 19. quæſt. 7. in princip. numer. 2. Cott. in memorab. verbo Episcopopus, Bruner. à ſole in locis commun. verbo diſpenſatio 1. Rebuſſ. in praxi tit. de diſpenſat. ad plura beneficia, à numer. 30. Spin. in ſpeculo reſam. gloſa 15. princip. à numer. 8. Humada in l. 5. gloſa 12. in fine, verſic. limitatur, titul. 5. par. prima, optime Mich. Graſſ. commun. opinion. tom. 1. lib. 1. titul. 2. numer. 67. Sanchez de matrim. lib. 2. diſputat. 40. à numer. 2. Cened. præſt. & canon. quæſt. lib. 1. q. 30. à num. 30.

27 Quæres non abs re, quando dicitur conſtitutio Conciliaris, quando autem Pontificia, ubi ab utroque dimanat? de qua re late ſaneh. diſt. lib. 8. diſputat. 5. numer. 6. cum ſeqq. ex quo pro faciliiori, & breuiori explicatione ſequentes regulas collegi. Prima eſt, ſi materia trahat originem à Concilio, dicitur conſtitutio Concilij, ut ſi Concilium rem illam definiendam proponat, ſi vero originem trahat à Pontifice dicitur Pontificia, cum enim conſtitutio ab utroque dimanet, ad diſcernendum utri potius attribuat, iure optimo origo ſpectanda eſt. Secunda Regula, quando decreti in ſubſcriptione dicitur, ex tali Concilio, vel in tali Concilio ſignum eſt id à Concilio traſſiſſe originem, ac proinde cenſeri Concilij. Tertia regula, quando Pontifex attribuit conſtitutionem ipſi Concilio, ut in cap. ſin. 2. quæſt. 1. ibi decernente nobiſcum ſancta ſynodo, & in cap. nim. § de iure iur. ibi, Sacri auctoritate Concilij prohibemus: ita Deci. in cap. 1. in noua edit. in 1. leſt. à numer. 1. de iudic. ubi Aleiat. numer. 1. & alij quos refert, & ſequitur ſaneh. diſt. diſputation. 5. numer. 6. 7. 8. & 9. & ibi numer. 11. reſoluit cenſeri Conciliar in conſtitutionem, ubi Summus Pontifex ſic diceret, definiimus hoc cum conſenſu Concilij. Conſtitutiones, quæ ex Concilio deſumuntur, quare quandoque ſub nomine Romani Pontificis, quandoque ſub nomine ipſius Concilij edantur, vide Anaſtaſ. German. animaduſ. lib. 2. cap. 1.

S V M M A R I V M

- 1 Inferiores in lege ſuperioris diſpenſantes abſque inſta cauſa nulliter faciunt.
- 2 Diſpenſatio Episcoporum, vel aliorum inferiorum in propriis conſtitutionibus facta ſine cauſa valida eſt.
- 3 Episcopopus, vel Archiepiscopopus in ſua diœceſane ſynodi conſtitutionibus valide diſpenſat.
- 4 Episcopopus quauis valide diſpenſem in prædictis conſtitutionibus ſine cauſa peccabit mortaliter, ſi vero non detur ſcandalum, aut notabile aliorum damnum peccabunt venialiter.
- 5 Episcopopus non poteſt diſpenſare in ſuis conſtitutionibus à ſe iuramento firmatis.
- 6 Nec etiam ſi conſtitutio tranſierit in contractum ad commodum alterius.
- 7 Nec etiam ſi prædictæ conſtitutiones ſint auctoritate Pontificia confirmatæ.

8 Archiepiscopopus inuvalide diſpenſat ſine cauſa in decretis ſynodi Provincialis.

9 Concilium Provinciale maior eſt Archiepiscopopo.

EPISCOPVS AN VALIDE in ſuis Conſtitutionibus abſque cauſa diſpenſare poſſit?

ALLEGATIO XXXIV.

1 Certum & indubitatum eſt apud vtriuſque iuris Doctores, diſpenſationem quamcumque inferiorum, in lege ſuperiorum fore irritam ſi cauſa legitima deſit, quia quoties inferiori committitur poteſtas diſpenſandi in lege ſuperioris, intelligitur cauſa iuſta exiſtente, mandatum enim Pontificis ad ius referri debet, cap. multa de præbend. quare ita tenent Con. de ſponſalib. par. 2. cap. 6. §. 9. numer. 11. Gutier. canon. lib. 1. cap. 9. numer. 5. plures apud ſaneh. de matrim. libr. 8. diſputat. 17. numero quarto. Nauarr. in manual. præſt. 9. numer. 15. Ludou. Miranda in man. præſt. tom. 2. quæſtione 30. articulo 4. concluſ. 4.

2 Cæterum diſpenſatio Episcoporum, vel aliorum inferiorum in propriis Conſtitutionibus facta, ſine cauſa, valida eſt. Primo quia Episcopopus in ſua diœceſi poteſt ea omnia, quæ poteſt Pontifex in toto orbe, exceptis ſpecialiter reſeruat, ut dixi allegat. 1. numer. ſext. ſed Pontifex in lege eccleſiaſtica, & princeps ſecularis in ciuili ſine cauſa valide diſpenſat, mutando rem propriam, & propriam voluntatem, à qua ſola vim habebat lex, ut probat ſaneh. diſt. lib. 8. diſputat. 7. numer. 24. ita etiam Episcopopus poterit diſpenſare ſine cauſa in ſuis conſtitutionibus, cum ab eius voluntate pendeat illas vim habere, atque adeo poſſit illas omnino caſſare, ſua poteſtate ordinaria vtens, nec in aliquo ius commune offendenſ: ita Doſt. in cap. at ſi clerici §. de adulteris, de iudic. ubi Anton. numer. 17. Abbas numer. 10. Felin. 6. Aretin. 24. & Alexand. de Neuo numer. 16. Botta. in traſt. de ſynodo Episcoporum, par. 2. art. 4. numer. 8. Gambarupta de auctoritate legat. lib. 10. numer. 42. ſeq. Nauarr. in manual. cap. 25. numer. 74. in fine, & in cap. ſin. al. numer. 4. de ſimoniæ ſan. de cenſur. lib. 6. cap. 11. numer. 11. plures quos refert, & ſequitur ſaneh. diſt. diſputation. 17. numero 27.

3 Ex eadem ratione probabilius validam cenſeo diſpenſationem Episcoporum, aut Archiepiscoporum in ſua diœceſane ſynodi Conſtitutionibus, abſque cauſa factam, quia etiam hoc caſu, ſicut in ſupra dicto, dicitur diſpenſare in re propria, mutando propriam voluntatem, cum ſolus ille in ſynodo diœceſana ſuffragium habeat decilionum, cæteri autem, qui communiter ſunt Parochi, & clerici, qui nulla ſtatuendi facultate gaudent, aſſident illi, ut conſilium præbeant. Ita nuncupatim de conſtitutionibus ſynodalibus reſoluit Nauarr. diſt. cap. 25. numer. 74. Bott. diſt. articulo 4. numer. ſaneh. diſt. diſputation. 17. numer. 33. Et denique poteſt Episcopopus contra conſtitutiones ſuas, ac ſynodalia, & alia ipſius decreta diſpenſare, quia poteſtas diſpenſandi commenſaturat à poteſtate ſtatuendi, & poenam imponendi, & in omnibus caſibus, in quibus quis poteſt ſtatueri, & puniri, poteſt diſpenſare, Franc. Leo in theſauro fori ecclæſ. par. ſecunda, cap. 8. numer. 32.

4 Peccabit

4 Peccabit tamen sic absque iusta causa dispensando, cum faciat contra ius commune, imo & diuinum naturale dictans nertinem à lege generali esse absque iusta causa eximendum; caput. cum omnes de constit. & tenent Nauarr. dict. prealud. 9. numer. 15. Azgr. institution. moral. par. 1. lib. 5. cap. 15. quest. 3. in fine, Sanchez. dict. numer. 27. At non dato scandalo, nec notabili aliorum damno, aut legis grauitate credo culpam esse venialem, prout explicant Nauarr. dicto prealud. 9. numer. 14. & cap. 25. numer. 5. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 237. numer. 1. Valentin. 1. 2. disput. 7. quest. 5. puncto 9. ad finem, & idem Sanchez dict. lib. 8. disput. 18. numer. 7.

5 Primo limitatur hæc nostra principalis resolutio, nisi Episcopus eas Constitutiones iureiurando firmauerit, cum enim nequeat secum in iuramento dispensare, nequibit in eis constitutionibus dispensare; Sayr. de censur. lib. 6. cap. 11. numer. 11. Botta. de synodo Episcoporum par. 2. art. 4. numer. 15. Azgr. dict. lib. 5. caput 15. quest. 7. versum præsentem, plures refert, licet non sequatur Sanchez, dicti disputat. 17. numero 31.

6 Secundo limitatur, nisi illa Episcopi Constitutio transeat in contractum in commodum alterius; Gambar. dict. lib. 10. numer. 4. 14. Syluest. verbo dispensatio, quest. 13. numer. 19. multi quos refert, & sequitur Sanchez dict. disputat. 17. numer. 29. ubi etiam addit, licet hæc limitatio vera, posse Episcopum ex legitima causa superuenienti contrahere.

7 Tertio limitatur nisi eas Constitutiones sint auctoritate Pontificia confirmata, quia ex ea confirmatione gaudent auctoritate Papæ, & reputantur ac illius leges, ac proinde se habet ad illas Episcopus, ac ad ius commune, quia nequit eam confirmationem ex parte tollere, ita docent Botta dict. art. 4. numer. 12. Sayr. dict. numer. 11. Azgr. ubi proxime, Sanchez dict. disputat. 8. numer. 31. & alij plures ab eis citati.

8 Quæret aliquis oportune an dispensatio Archiepiscopi in decretis Synodi Provincialis facta sine causa legitima valeat: in qua questione negativa pars verior est, quæ quidem ex multis suadetur, quæ adducit Nauarr. consil. 7. de offic. Ordin. in antiq. & consil. 6. sub tit. de maiorit. & obed. in nouis.

9 Imprimis quia Concilium (loquimur de Provinciali, nam in generali respectu Summi Pontificis longe aliter resoluendum, quia ita ille est supra ipsum generale Concilium, ut ab eo Concilium ad ipsum Summum Pontificem possit appellari Iacobus. tractat. de Concil. lib. 10. art. 2. numer. 2. in fine, & acc. de appellat. quest. 8. numer. 100.) est superius singulis omnibus, qui constituunt illud, quorum vnus est ipse Archiepiscopus, qui poterit ab ipso mulctari, & excommunicari, ut probat Nauarr. dict. loco numer. 3. tum quia Concilium adeo maior est Archiepiscopo, quod ab eo appelletur ad illud, tanquam ab inferiori ad superiorem, ut tradunt gloss. final. in cap. collat. de appellat. lib. 6. Cardin. in Clemen. 1. §. quod etiam in interditi numer. 1. notab. 1. de sentent. excomm. ubi Ancharan. numer. 5. notab. 5. Nauarr. dict. loco numer. 4. ubi numer. 5. respondens ad obiectionem, quam in principio adduxerat, dicit, quod Archiepiscopus est caput Concilij ad hunc effectum, quod ad eum pertinet vocatio, & congregatio eius, & ut debeat habere primam Sedem, ut habet Decanus, & Canonicus iunior in Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, sed non quoad hoc, ut sit Superior eius,

vel maior eo iam congregato, neque quod habeat eandem iurisdictionem, quam habet illud, imo est contumax, & collega aliorum Episcoporum, quare irritam esse illam dispensationem sine causa factam ab Archiepiscopo in decretis Synodi provincialis tenet Sanchez decret. tit. 17. numer. 36.

S Y M M A R I U M.

1 Summus Pontifex solus potest dispensare in impedimentis iure Pontificio dirimentibus matrimonium.

2 Episcopus potest dispensare in impedimentis, quæ impediunt matrimonium contrahendum, sed non dirimunt contractum.

3 Episcopus potest dispensare in impedimento dirimenti, quando illud fuerit occultum, & matrimonium publicum, neque coniuges possint separari absque magno scandalo, nec ad Summum Pontificem, aut eius nuntium patet recursus.

4 Intellige, quando matrimonium contractum fuerit bona fide.

5 Episcopus in prædictis dirimentibus impedimentis potest dispensare, dum postulauerit urgentissima necessitas.

6 Datur consilium Confessoribus quibus detegitur aliquod impedimentum in Confessione a contrahentibus statim matrimonium.

7 Episcopus data huiusmodi urgentissima necessitate, poterit dispensare in impedimentis cognationis orta ex Baptismo tempore necessitatis non solemniter collato.

8 Episcopus potest ad petendum debitum dispensare cum coniuge, cui debiti petitio est interdicta propter cognationem spirituales, vel affinitatem superuenientem post matrimonium.

9 Episcopus potest dispensare ad petendum debitum in cognatione spirituali orta inter omnes ipsosmet coniuges.

10 Episcopus in prædictis casibus non potest dispensare, quando facile recurri potest ad Summum Apostolicum.

11 Episcopus conceditur potestas dispensandi in dictis impedimentis occultis pro solo consueti foro.

12 Privilegium habentes dispensandi in casibus Episcopalis, etiam matrimonialibus, non possunt dispensare in prædictis.

13 Vicarius generalis Episcopi non potest dispensare in prædictis casibus nisi ad hoc habere ab Episcopo particularem commissionem.

14 Episcopus potest delegare facultatem dispensandi in impedimentis matrimonium dirimentibus, casu quo potest ipse dispensare.

15 Iurisdiclio ex Principis privilegio competens non persona, sed perpetuo dignitati, vel officio, non est delegata, sed Ordinaria.

16 Ordinarius iudex ille dicitur, qui iure officij, vel dignitatis, iurisdictionem, seu iurisdictionem præest.

17 Intelliguntur recte in caput. ultimo de officio Ordinarij, & in caput. ultimo, §. ceterum, de officio delegati.

18 Episcopus si dubitet an res egeat dispensatione, potest declarare illam non desiderari, vel ad cautelam dispensare.

19 Opinio probabilis potest sequi in foro conscientia relicta probabiliori.

20 Episcopus cum minoribus non habentibus requisitam ætatem ad matrimonium, potest dispensare, ut illud incant, quando sum prope ætatem, & dubium est, an malitia eorum suppleat.

EPISCOPVS IN IMPE-
dimentis Matrimonij, quando
poſſit diſpenſare?

ALLEGATIO XXXV.

- 1 **I**N impedimentis ſolo iure Pontificio diri-
mentibus Matrimonium ſolius eſt Pontificis
diſpenſare, nam illa omnia ſunt iure communi in-
ducta, in quo tanquam in lege Superioris nequit
Episcopus, qui inferior eſt diſpenſare, cap. cum in-
ferior de maioritat. & obediens. ita Covarr. de Sponſa-
lib. par. ſecunda, cap. 6. in princip. numer. 15. & §.
10. numer. 11. Angel. verbo matrimonium, 3. impedi-
men. 18. numer. 3. Sylueſtr. verbo Matrimonium 6. quæſt.
5. in fine, Gutier. Canon. lib. 1. cap. 5. numer. 10. Na-
uarr. in manual. cap. 22. numer. 85. verſic. tertio dicen-
dum. Henric. in ſumm. lib. 12. cap. 3. §. 1. refert plu-
res, Sanchez de matrim. lib. 2. diſputat. 40. numer. 1.
& lib. 8. diſputat. 6. à numer. 14. & referunt decifum
Nicol. Garcia de benefic. par. 11. cap. 5. numer. 344. Ar-
mendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib. 1.
titul. 18. l. 7. numer. 28. & lib. 4. titul. 15. l. 1. numer.
98. & 99.
- 2 In aliis vero impedimentis, quæ impediunt, qui-
dem Matrimonium contrahendum, ſed non diri-
munt contractum poteſt Episcopus diſpenſare,
quia licet inferior non poſſit diſpenſare in lege Su-
perioris, conſuetudine tamen receptum eſt, vt di-
ſpenſatio iſtorum impedimentorum non obtineat
à Papa, excepto voto religionis, & caſtitaſis, ita
poſt alios antiquiores, vgl. in de poteſtate Episcopi cap.
60. §. 3. Bonacina de magno Matrimony. ſacramento quæ-
ſtion. 3. punct. 15. nu. 3. Henric. diſt. lib. 12. cap. 2. §. 2. verſic.
ſecundo. Sanchez lib. 7. diſput. 17. num. 15.
- 3 Aliquibustamen calibus poterit Episcopus di-
ſpenſare in impedimentis dirimentibus. Primus eſt
quando ſcilicet impedimentum eſt occultum, &
Matrimonium publicum, nec coniuges poſſunt
ſeparari abſque magno ſcandalo, nec ad Summum
Pontificem, nec ad eius Nuntium patet recurſus
propter paupertatem, aut propter locorum diſtan-
tiam, aut ob alia legitima impedimenta, quæ non
eſt credibile Summum Pontificem velle reſeruare
ſibi diſpenſationem in caſu tantæ neceſſitatis, &
cum tanto periculo animarum: tum quia licet re-
gulariter nequeat Episcopus in lege Pontificia, vel
Concilij diſpenſare, poterit tamen in caſu magnæ
neceſſitatis, vt ſupra alleg. 33. nu. ... oſtendimus ex
multorum ſententia, ex quibus ita reſoluunt Na-
uarr. diſt. verſic. tertio dicendum, Valenti. tom. 4. diſpu-
tation. 10. quæſt. 5. puncto 5. Fr. Emman. in ſumm. tom. 1.
cap. 236. concl. 2. Iacob. de Graſſis conſil. 26. numer. 19.
de ſentent. excommun. Coſt. de remedij ſubſidiariis re-
med. 35. numer. 3. & ſequent. Aloyſ. Ricci. in praxi ve-
rum ſori eccleſ. decif. 261. in 1. edition. & reſolut. 228. in
2. edit. Sanchez de matrim. lib. 2. diſputation. 11. num. 3.
Franciſc. Leo in theſauro ſori eccleſ. par. 2. cap. 8. numer.
43. Henric. lib. 6. de penit. cap. 10 §. 1. & lib. 11. de
matrim. cap. 3. §. 2. ſpin. in ſpectulo teſtamen. gloſ. 15.
numer. 86. vgl. in diſt. cap. 60. §. 1. Gutier. de ma-
trimon. cap. 49. numer. ſext. cum ſequentib. & capit.
123. numer. 7. Bonacina diſt. puncto 15. numer. 4.
- 4 Intellige in euentu de quo agimus tacitam fa-

cultatem diſpenſandi in foro conſcientiæ Episcopo
eſſe conceſſam, modo matrimonium contractum
fuerit bona fide; ſi vero mala fide contractum ſit,
preſumitur Summum Pontificem in eo caſu refer-
uaſſe ſibi facultatem diſpenſandi, & nolle fauere
iniquitati contrahentium, iuxta Tridentin. ſeſſion. 24.
cap. 5. aſſerens ſeparandos eſſe ſine ſpe diſpenſatio-
nis obtinendæ, ita ex aliorum ſententia reſoluit
Sanchez diſt. diſputation. 11. numer. 4. & lib. 8. diſput.
6. numer. 19. contra Henric. diſt. cap. 3. §. 2. in com-
mun. litr. K. & litr. O. aſſerentem bonam fidem in
contrahentibus non deſiderari, vt Episcopus poſſit
diſpenſare.

5 Secundus caſus eſt, quando ſcilicet poſtulaue-
rit vrgentiſſima neceſſitas, quia tunc poterit Epi-
ſcopus per ſe, vel per alium delegatum, non ſolum
poſt contractum matrimonium, verum etiam ante
in impedimentis dirimentibus diſpenſare, præſu-
mitur enim habere tacitam facultatem Summi
Pontificis in vtroque caſu: ita Henric. diſt. lib.
duodecimo capit. tertio, §. 2. Sanchez diſt. lib. ſecundo
diſputat. 40. numer. 7. vbi etiam aſſerit poſſe Epiſco-
pum in foro conſcientiæ diſpenſare cum illa, quæ
mane accedit ad conſtitutum, & inuenitur habere
impedimentum dirimens, cuius manifeſtatio eſſet
illi cauſa grauis infamiæ, ſed iam parata ſunt omnia
ad nuptias eo mane, aut veſpere celebrandas, nec
adeſt alia via euadendi infamiæ; vel ſuſpicionem
grauis delicti in Confeſſione manifeſtati, ſi tunc
non celebrentur nuptiæ, quamuis hoc non appro-
betur à Gutier. de matrim. capit. quadrageſimo nono,
numer. undecimo.

6 Sed ex Sanchez & Gutier. dictis locis ſecurius
poteſt Confeſſarius, cui in Confeſſione detegitur
aliquod impedimentum dirimens, ſi iam non poſ-
ſit abſtineri à nuptiis ad vitandam ſuſpicionem ali-
cuius criminis, vel infamiæ inter ſponſos, con-
ſulere, vt ſcœmina, vel ſponſus voueat caſtitaſtem
ad menſem, deinde dicat conſanguineis, aut etiam
aliis ſe voto caſtitaſis obſtrictum eſſe, ſibi que à
Confeſſario mandatum eſſe, vt abſtineat à matri-
monio, donec obtineatur diſpenſatio à Sede Apo-
ſtolica: caueat tamen ne dicat votum eſſe ad
tempus, ne audientes aſſerant ſufficere diſpen-
ſationem Episcopi, ſicque remedium eluda-
tur.

7 Sic etiam data vrgentiſſima neceſſitate pote-
rit Episcopus diſpenſare in impedimento cogna-
tionis ortæ ex baptiſmo tempore neceſſitatis non
ſolemniter collato, vt reſoluit Sanchez diſt. lib. 8.
diſputat. 6. numer. decimo ſextimo, reprobat opinio-
ne ſot. in 4. diſtinct. 42. quæſtione prima numer. 1. imme-
diate ante ſolut. ad 1. princ. quem ſequuntur Ludouic.
Lop. in instrumen. caſuum conſcient. par. ſecunda, vbi de
matrim. cap. 51. in fin. Emman. ſa verbo matrim. vbi
de impedim. dirim. numer. ſext. in fine, aſſerentis poſ-
ſe Episcopum diſpenſare hoc caſu, dum facillimus
non pateret ad Papam aditus; nam impedimen-
tum hoc æque eſt iure Pontificio inductum, ac
alia, & æque dirimit matrimonium, igitur ſi in
aliis impedimentis nequit Episcopus diſpenſare, ſi-
ue ante contractum matrimonium, ſiue poſt, niſi
poſtulaueit vrgentiſſima neceſſitas, ſic etiam in
hoc, cum in omnibus vrgeat eadem prohibitio, de-
bet & eſſe eadem diſpoſitio.

8 Tertius caſus eſt, quando impedimenta super-
ueniunt matrimonio, & impediunt debiti peticio-
nem, veluti in cognatione ſpirituale, vel affinita-

te, ratione cuius coniux, qui est effectus affinis, priuatur iure petendi, nam tunc Episcopus poterit ad petendum debitum dispensare cum coniuge, cui debiti petitio est interdicta: ita *Emman. sa verbo debitum numer. 13. Petrus de Lefens de matrimon. quest. 38. artic. 4. dub. 2. vers. in huius rei explanationem, valent. par. 4. disputat. 10. quest. 5. puncto 5. in fine, Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 243. numer. 12. & in Bullam Cruciat. §. 13. numer. 7. Rega in summ. tom. 2. cap. 5. casu 1. in fine, Henric. lib. 11. cap. 15. numer. 11. in fine, Bonacin. dict. puncto 15. numer. 5. Quamuis contrarium, imo Episcopum non posse dispensare in hoc casu teneant *Conar. de sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 2. numer. 6. ad finem, Matiens. ad rubr. titul. 1. glos. 1. numer. 103. lib. 5. noua recap. Jacob. de Grass. in decis. aureis par. prima lib. 2. cap. 83. numer. 12. Quicquid etiam in nostro casu Episcopi dispensationem data necessitate, eo quod non pateat facilis aditus ad Pontificem, sitque incontinentie periculum, admittant *Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. numer. decimo septimo. Regolin. dict. cap. 60. §. 2. numer. 2. & alij ab eis citati.***

9 Hinc etiam poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum in cognatione spiritali orta inter ipsosmet coniuges: utpote quia filium proprium baptizarunt extra casum necessitatis, vel malitiae facti sunt patris proprii filij, cum baptizaretur, vel confirmaretur, & ratio est quia cognatio hæc post matrimonium interveniens non tollit matrimonium, sed impedit ne debitum exigatur, ut dixit *glos. in cap. nosse desiderat, 30 questione prima, sed sic est; quod impedimentis, quæ impediunt potest Episcopus dispensare, ut supra dixi, ergo & in hoc cognationis spiritalis, cum tale sit: ita Nauarr. in manual. cap. 16. numer. 34. vers. interrogatus autem. Fr. Emman. ad Bullam Cruciat. §. 13. numer. 17. Jacob. de Grass. dict. cap. 83. numer. 13. Galles. de cognation. spirit. cap. 19. numer. 13. Matiens. dict. glos. 1. numer. 143. Regolin. dict. §. 2. numer. 1. post D. Anton. verac. valent. sylvestr. 54. & alios Sanchez dict. lib. 8. disput. 12. numer. 15.*

20 Quæret aliquis an prædictis casibus possit Episcopus dispensare, quando facile recurrit potest ad Nuntium Apost. si potestatem Pontificis habeat ad dispensandum in simili casu, vel ad quemcumque alium simili facultate præditum? In qua quæst. pars affirmatiua suadetur ex eo quia ius soli Pontifici reſeruat dispensationem, cum ergo is consuli nequeat, poterit Episcopus tanquam Pastor ordinarius dispensare: ita *Henric. lib. 6. de Pen. cap. 10. numer. 1. in commento litt. D. & lib. 11. de matrimon. cap. 3. numer. 1. in comment. litt. H. Verum hæc opinio probabilis sit, contraria tamen est securior, nam Episcopus solum potest in hoc casu dispensare ratione necessitatis vrgentis, sed quando adest potestas dispensare, ad quem confugi potest, necessitas cessat, ergo non poterit Episcopus, igitur hanc partem sustinent *Nauarr. in manual. cap. 21. numer. 85. Rega lib. 6. summ. casu 143. in fine, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez dict. lib. 2. disputat. 40. numer. 8.**

11 Pro pleniori prædictorum declaratione obserua primo hanc potestatem Episcopi dispensandi in dictis impedimentis occultis esse pro solo conscientie foro, ut bene docet *Henric. lib. 11. cap. 3. §. 2. prope finem, quem refert, & sequitur Sanchez dict. disput. 40. num. 10. vbi numer. 11. resoluit dici impedimentum occultum quando non publicè constat, nec fa-*

cile constare potest, periculumque non est ut in foro externo detegatur.

12 Secundo obserua habente priuilegium dispensandi in casibus Episcopalis etiam matrimonialibus, minime posse dispensare in casibus, qui non iure Ordinario, sed ratione vrgentis necessitatis competunt Episcopo, & hi non dicuntur casus episcopales, sed vere ad Pontificem pertinentes, qui ex quadam iuris interpretatione Episcopo censentur permitti: ita *Fr. Emman. in Bullam Cruciat. §. 9. num. 118. Henric. lib. 6. de penit. cap. 14. §. 7. in com. litt. P. quos refert, & sequitur Sanchez dict. disput. 40. num. 9.*

13 Tercio obserua non posse Generalem Episcopi Vicarium dispensare in prædictis casibus, in quibus Episcopo conceditur dispensandi facultas, nisi ad illud haberet ab Episcopo particularem commissionem: ita *Fr. Emman. dict. cap. 236. numer. 5. Henric. dict. lib. 11. cap. 3. §. 2. prope finem. Sanchez dict. disput. 40. num. 12. Aloys. Ricc. dict. resolut. 228. num. 3. vbi etiam cum Nauarr. quod inferiores Prælati Episcopo poterunt dispensare.*

14 Quarto obserua posse Episcopum delegare facultatem dispensandi in impedimentis matrimonij dirimentibus, casu, quo ipse potest dispensare, ita *glos. licet generaliter loquatur, verbo casibus, in cap. ult. de officio Ordin. vbi Bald. numer. 20. Ioan. Andr. num. 3. Anton. num. 4. Abb. numer. 3. & in propriis terminis resoluit Sanchez dict. disputat. 40. a numer. 14.*

15 Ex ea ratione, quia iurisdiclio ex Principis priuilegio competens non personæ, sed perpetuo dignitati, vel officio, non est delegata, sed ordinaria, & potestatis ordinariæ iura habet, & sequitur, *Bart. in l. ambitiosa, nu. 34. ff. de decretis ab ordine sac. Con. variat. lib. 3. cap. 20. num. 6. in princip. & num. 9. in fine.*

16 Dicitur enim iudex ordinarius ille, qui iure sui Officij, vel dignitatis, iurisdictioni, seu iurisdicundo præest, prout tradunt *Morla in emporio iuris par. 1. tit. 2. in preliud. num. 88. Molina de iustitia tom. 6. disput. 8. num. 2. & 3. D. Barbosa in l. cum Prætor, §. 1. a num. 15. ff. de iudic. ergo cum hæc sit potestas ordinariæ poterit delegari, dict. cap. ult. de officio Ordin.*

17 Quod procedit in eo, qui habet potestatem, ex officio suo, & non ex delegatione, & ideo potest eam delegare; *tex. vero in cap. ult. §. ceterum de officio deleg. habet locum in eo, qui ex delegatione, & commissione habet potestatem, quapropter illam nequit alteri delegare, ita vtrumque textum conciliant praxi Episcop. par. 1. verbo delegatus, §. 9. Nauarr. consil. 15. in fine sub titul. de sentent. excomm. in 1. edit. & consil. 11. in fine, sub tit. de priuileg. in 2. edit. D. Barbosa in dict. l. cum Prætor. §. 1. num. 130.*

18 Quinto obserua, in dubio an res egeat dispensatione, posse Episcopum declarare illam non deſiderari, vel ad cautelam dispensare: ita *Emman. sa verbo dispensatio, numero primo.* Pro cuius dicti maiori explicatione sciendum, quod dubium hoc dupliciter potest euenire, vel in iure, vel in facto; in iure quando hinc inde essent opiniones quorundam asserentium adesse impedimentum, aliorum vero negantium; tunc si opinio negans esset vere probabilis, quamuis affirmans esset probabilior, posset ille sequens opinionem probabilem inire id matrimonium absque aliqua dispensatione: doctissimus enim *parens meus*, quem nonagenarium senem in patria relictum, venerandum Iureconsultum oculis cernere nil amplius desidero, qui filios suos ex se feliciter abdicans, vnum Ecclesiæ, me scilicet indignum Presbyterum, duos alios insignes

Theologos ſacris Sanctiſſimæ Trinitatis, & Beatiſſimæ Virginis Carmelitan. Religionibus obtulit, aliumque vtriuſque iuris ſtudioſum, & in Conimbricenſi Academia Artium Magiſtrum mihi in hanc Curiam proſciſcenti ſocium dedit, ille, inquam, quem non minus naturæ, quam doctrinæ meæ reuerſor auctorem in comment. ad Ordinationem Regiam Luſitan. libro tertio titul. 64. §. 1. numer. 10. poſt Arag. Ban. ſal. Valent. ſor. ſancti. & alios, reſoluit in foro conſcientiæ ſequi poſſe opinionem probabilem relicta probabiliſſori.

19 Quando vero dubium conſiſtit in facto dupliciter poſſet euenire, vel res omnino eſt dubia, vel pro vna parte præſumptio præponderat: in primo caſu non eſt opus diſpenſatione, quia in illo præſumptio eſt pro libertate ad contrahendum, in ſecundo vero caſu ad cautelam requirenda eſt Episcoporum diſpenſatio.

20 Sexto obſerua poſſe Episcopum cum minoribus non habentibus requiritatem ætatem ad Matrimonium diſpenſare, vt illud ineat, quando ſunt prope ætatem, & dubium eſt an malitia eam ſuppleat: ita Henríquez diſt. libr. undecimo, capit. decimo tertio, §. 12. vbi etiam reſert diſpenſationem valere pro vtroque foro, ſequitur Sanchez lib. 7. diſputat. 104. numer. duodecimo, & videtur ſentire Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 31. numer. 171. verſ. notandum eſt ſecundo, & id probant ex text. in cap. ſecundo de deſponſat. impub. quatenus prohibet ne aliqui ante ætatem Canonibus præſcriptam coniungantur, niſi forte aliqua vigentiſſima neceſſitate interueniente, vt pote pro bono pacis, talis coniunctio toleretur, & in illo text. cum Summus Pontifex diſpenſationem ſibi non reſeruaret, viſum eſt tacite illam Episcopis concedere, iuxta reſoluta allegation. 33. numer. 17.

SYMMARIUM.

- 1 Episcopus habet potestatem ſuorum ſubditorum iuramenta præſtita intuitu diuini obſequij, & vota diſpenſandi.
- 2 Iuſta, & rationabilis cauſa requiritur ad diſpenſandum in his votis, & ne ſiant in tertij præiudicium.
- 3 Si quis iuret, vel voveat dare Calicem huic Monasterio, poſſet excommunicatione Episcoporum dare alteri Monasterio, vel pio loco.
- 4 Intelligitur text. in cap. primo de voto.
- 5 Intelligitur text. in cap. ſi vero, verſ. verum, & in cap. verum 15. de iureiurand.
- 6 Episcoporum electi, & confirmati quamvis nondum conſecrati poſſunt in prædictis iuramentis diſpenſare.
- 7 Episcopus non conſecratus dicitur vere Episcopus quoad omnia, quæ pertinent ad potestatem iuriſdictionis.
- 8 Capitulum ſede vacante habet huiusmodi potestatem diſpenſandi in votis, & iuramentis.
- 9 Capitulum ſede vacante poſſet ea omnia exorcere, quæ pertinent iure communi ad Ordinariam Episcoporum iuriſdictionem, exceptis nonnullis ſpeciatiim iure prohibitis.
- 10 Poſſet etiam diſpenſare in iis, in quibus Episcopus auctoritate Episcopalis iuriſdictionis valet diſpenſare, in delegata vero Episcopo iuriſdictione non ſuccedit.

11 Prælati inferiores habentes iuriſdictionem Episcopalem, vel quaſi, poſſunt in iuramentis, & votis diſpenſare, & in illis caſibus in quibus Episcoporum diſpenſare valent.

12 Prælati Regulares tam Generales, quam Prouinciales, & locales, ab ordinario exempti, poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in votis, & iuramentis.

13 Prælati Religionum ex privilegio, & ſpeciali iure poſſunt diſpenſare in votis volentium intrare ſuum Ordinem.

14 Abbatibus in votis ſuarum Monialium diſpenſare non poſſunt.

15 Confeſſarii Regulares Ordinum Mendicantium ex privilegio ſpeciali poſſunt diſpenſare in votis, & iuramentis illorum omnium, quorum Confeſſiones audierint, non tamen in reſeruatæ Episcopo iure ſpeciali.

16 Confeſſores etiam Parochi, ſeu quicumque alij Curiam animarum habentes in ſuorum ſubditorum votis ſeu iuramentis in vtroque foro nequeunt diſpenſare.

17 Diſpenſandi poteſtas in votis, & iuramentis conceditur ſupradictis reſpectu illorum, qui ſunt vere, & proprie ſubditi ratione domicilij, non habitations.

18 Scholaris non poſſet in voto diſpenſari ab Episcopo loci ſtudiij, ſi in eo domicilium non habet.

19 Habitatio maioris partis anni in loco ſufficit ad hoc, vt ibi poſſint recipi neceſſaria ſacramenta: domicilium vero requiritur, vt recipi valeant voluntaria.

20 Archiepiſcopus non poſſet diſpenſare in votis, & iuramentis ſubditorum ſui ſuffraganei.

EPISCOPVS IN IURAMENTIS, & VOTIS, quando diſpenſare poſſit?

ALLEGATIO XXXVI.

1 Episcopos habere potestatem ſuorum ſubditorum iuramenta præſtita intuitu diuini obſequij, & vota diſpenſandi tenent Innoc. in cap. ad aures de his, quæ vi, & in cap. debitores numero ſecundo de iureiurand. Felin. in cap. 1. numer. 9. illo titul. D. Thom. 2. 2. quaſt. 88. artic. 12. D. Antonin. 2. par. titul. cap. 6. in princip. Sor. de iuſtit. lib. 8. quaſtione prima artic. 9. Caietan. 2. 2. quaſt. 89. artic. 9. Angel. verbo iuramen. 6. in princip. Sylueſt. verbo 5. q. 3. Selu. de iureiurand. par. quarta quaſtione ſecunda. Nauarr. in manual. capit. duodecimo numer. 64. verſ. 2. Couarr. in cap. quamvis par. prima, §. 3. numer. quinto, verſ. nono, & numer. duodecimo. Sor. de religione tractat. de iurament. lib. ſecundo cap. 40. numer. tertio, & tractat. de voto lib. 6. cap. 10. numer. tertio. Eſſ. de iuſtit. lib. ſecundo cap. 40. dub. 12. numer. 99. cum ſequenti, & dubit. 13. a princip. & cap. 42. dub. 12. numer. 62. Vgolin. de potestate Episcoporum cap. 58. §. 1. Fr. Ludon. Miranda in manual. Prælatorum tom. 2. quaſt. 32. artic. 1. concl. 1. & 3. & concl. 4. cum D. Thom. & Nauarr. 2. Reſoluit ad diſpenſandum in huiusmodi iuramentis, & votis requiri iuſtam, & rationabilem cauſam, & peccare diſpenſantem ſine illa, & diſpenſatum non manere ſecurum in conſcientia, & articul. 2. conſcluſ. 1. aſſerit, quod qualibet cauſa redens complementum alicuius voti malum, aut inutile, vel maioris boni impeditiuum, eſt iuſta cauſa, & rationabilis ad diſpenſandum in ipſo. Intelligendummodo non fiat in præiudicium tertij, nam ſi

quis iuret, aut voueat dare calicem huic monasterio, potest ex commutatione Episcopi dare alteri monasterio, aut pio operi, quia hinc non est quaesitum ius monasterio, sed Deo, & potest Dei Vicarius moderari restitutionem Deo debitam, non ita debitam homini: ita *Hernandez in summ. lib. 7. cap. 18. §. 4. in commen. lutt. G. quem refert Fr. Ludovic. Miranda in manual. Pralat. tom. 1. quæst. 47. artic. 4. conclus. 1.*

3 Probatur hæc principalis resolutio, quia licet Episcopi non possint dispensare in illis casibus, in quibus specialiter ipsis denegatur dispensandi facultas, veluti quando ius prohibet, ne illi dispensent; vel quando dispensandi facultas Summo Pontifici, seu Sedi Apostolica referuatur; prout in cap. ultim. de filiis presbyterorum, & in cap. quod translatio nem ubi gloss. 1. magistra, de officio legati, & in cap. penultim. de simonia, & in cap. de multa, in fine, de prebend. & in cap. penultim. in princip. de elect. & in cap. 1. vers. ad ordines, de filiis presbyterorum, in 6. & in cap. 1. vers. sciurus, de re iudicata in 6. & in cap. 1. in fine, de sent. excomm. eodem lib. & in multis aliis per Berachin. de Episcopo lib. 4. par. secunda à numer. 144. Pelag. de planctu Ecclesie lib. 1. cap. 50. vers. prohibetur, Nihilominus tamen è conuerso possunt dispensare in illis casibus, in quibus specialem à iure habent facultatem dispensandi, prout in specie cap. sine, de clericis coniug. dict. cap. penultim. in fine, de elect. cap. cum ex eo 34. eodem tit. in 6. cap. 1. in princip. de filiis presbyterorum, eodem lib. cap. 1. de etate, & qualitat. eodem libro, Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6. cum aliis, de quibus per gloss. 1. & 3. in cap. at si clerici, §. de adulterio, de iudic. citatis à Berachin. dict. par. secunda à numer. 107. cum sequent.

4 Constat autem potestatem dispensandi in votis, ac per consequens in iuramentis intuitu diuini obsequij factis (quia habent eandem rationem, & idem fundamentum, vt per Soar. dict. lib. secundo, de iuramen. capit. 40. numer. tertio, & dict. tract. 6. de voto lib. 5. cap. decimo quarto, Sanchez de matrimon. lib. 8. disput. 13. numer. 1.) fuisse auctoritate Ecclesie Episcopis communicatam, iuxta text. in cap. 1. in fine, de voto, cuius textus argumentum non euitabit, qui dixerit illum agere de Summo Pontifice tantum, vt colligi videtur ex illis verbis, ab illius qui præfideat, penat arbitrio, tum quia ille solus toti Ecclesie præest, iuxta cap. ad honorem in fine, de auctor. & usu pallij, tum etiam quia scribens ibi Alexander III. ad quemdam Episcopum non dicit, tuo arbitrio, sed eius qui præfideat; non inquam euitabit argumentum, qui hoc dixerit, quia si Pontifex de se ipso loqueretur, potius diceret à nostro pender arbitrio: tum etiam quia in omni proprietate verborum Episcopus præesse dicitur in sua diocesi, dict. cap. ad honorem, ibi, in partem sollicitudinis: præfertim, quia quando in iure sermo est de propria Pontificis iurisdictione; vel ponuntur verba quæ maiorem significant potestatem, dict. cap. ad honorem, ibi, in plenitudinem, vel additur, qui toti Ecclesie præest, & sic dicendum est, in eo textu agi de Episcopis; quia vero generaliter erat intelligendus, & respectiue scilicet de vnoquoque Episcopo in sua diocesi, ideo textus vñus est illo modo loquendi, quem intellectum præstant glossæ, & omnes ibi. Nec etiam vrgent asserentes illum textum non agere de dispensatione, sed de commutatione voti, prout existimant nonnulli citati à

Soar. dict. lib. 6. cap. 10. num. 5. quia respondebitur verum quidem esse interrogationem factam fuisse Pontifici de commutatione, seu redemptione voti, & ideo de commutatione etiam responderet: Nihilominus tamen in fine ita concludit, significans iuxta qualitatem negotij posse Episcopum dispensatione vti, vel pure, vel miscendo commutationem prout iudicauerit expedire.

5 Neque obstat text. in cap. si vero §. verum, & in cap. verum §. de iur. vbi videtur dispensationem, seu absolutionem à iuramento esse soli Papæ reternatam, vt existimat specul. tit. de legato §. nunc ostendendum num. 15. quia responderetur solum in illis iuribus narrari stylum Curie circa præstandam absolutionem à iuramento, de quo ibi, ad effectum informandi inferiores Prælatos, & sic non negat, imò supponit, illos absolueri posse.

6 Primo amplia in Episcopis non solum consecratis, sed etiam electis & confirmatis, nam illi habent omnem administrationem episcopatus, & omnia possunt, quæ pertinent ad potestatem iurisdictionis, de quibus gloss. penultim. in cap. aqua de consecr. Ecclesie, probat text. in cap. vñ §. 9. & in cap. transmissam 15. vbi gloss. de elect. Alors. Rec. in præi. aurea resolut. 136. numero primo, & cum huiusmodi potestas dispensandi in iuramentis, & votis, non sit Ordinis, sed iurisdictionis, recte in illis prædicti electi, & confirmati dispensare possunt, vt resoluit Lessi. de instit. lib. 2. cap. 40. dubitat. 12. num. 100. vers. secundo.

7 Verum Episcopum consecratum verè, & propriè non dici Episcopum probant text. in cap. eam te, ibi, ante promotionem tuam, & ibi, neque esset adhuc in Episcopum consecratus, de rescript. cap. tua, ibi, Episcopo, vel electo, de his, quæ sunt à Prælatu, cap. tam inter, 33. de testib. ex quibus ita obseruant Abb. numer. 2. Felin. Dec. & omnes in dict. cap. eam te, gloss. 1. & communis in cap. 1. de religiosis domibus gloss. verbo Pontificum in Clement. 2. de celebrat. Missar. gloss. 2. in Clement. 1. de pænis 1a. in l. 2. num. 4. ff. de iusticiario testamento, Gomez in reg. de triennali quæst. 36. Fr. Emman. quæst. Regularium tom. 1. quæst. 18. art. 2.

8 Sed his non obstantibus potius dicendum est etiam Episcopum non consecratum dici verum Episcopum, quod omnia, quæ pertinent ad potestatem iurisdictionis, cum nomen, Episcopus, videatur ex sui etymologia competere electis, & confirmatis, quibus à tempore confirmationis possessione legitima apprehensa totius diocesis administratio, & cura incumbit, cap. cum in cunctis, §. cum vero, iuncta gloss. verbo administrationem, de elect.

9 Secundo amplia huiusmodi potestatem dispensandi in votis, & iuramentis transire in Capitulum Sede vacante, vt tenet Sayr. in clau. Regia lib. 6. cap. 11. num. 84. quia potest ea omnia exercere, quæ pertinent iure communi ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis speciatim iure prohibitis, cap. cum olim 14. vbi gloss. 2. de maiorit. & cap. ad abolendam, vbi gloss. verbo sede vacante, de hæreticis, cap. penultim. vbi gloss. verbo sed capitulum, & cap. ultim. de supplenda neglig. Pralat. libro sext. cap. primo, de instit. eodem lib. cap. cum nullus, in fine principij, de temporibus ordin. eodem lib. (qui tamen text. est restrictus per Concil. Trident. sessio. 7. de reformat. cap. 10.) cap. vñc. de maiorit. & obed. in 6. Clem. 1. §. 1. vbi gloss. verbo sede vacante, de hæreticis,

selin. in cap. cum omnes numer. 10. de constit. Pavin. de potestate Capituli p. 11. sel. de beneficio p. 2. q. 11. numer. 4. Syluest. verbo Capitulum §. 2. Rebuff. in praxi titul. de denotul. à numer. 57. Nau. consil. 7. de filiis Presbyterorum, & consil. 44. de tempor. ordin. in nouis, Gutier. Canon. lib. 1. cap. 11. numer. 10. Prolin. de censuris tab. 1. cap. 10. numer. 2. §. 2. Aloys. Riec. in praxi aurea resolut. 118. in princip. Flam. de resignat. lib. 7. q. 23. numer. 11. cum seq. Soar. de censuris disputat. 7. sect. 2. numer. 4. Sayr. in clauis Regia lib. 6. cap. 11. numer. 10. Molin. de instit. tract. 5. disput. 11. numer. 1. 3. & 10. Quarta in summa bullarum verbo Capitulum Sede vacante, in princip. Caroso in praxi iudicium verbo Capitulum numero 2.

10 Potest etiam dispensare in iis, in quibus Episcopus ratione episcopalis iurisdictionis valet dispensare, Henrig. in summ. lib. 14. de irregul. cap. 20. §. 1. in fine, Gutier. dict. lib. 1. cap. 3. numer. 10. Sayr. dict. cap. 11. numer. 84. Molina dict. disput. 11. numer. 5. Caroso dict. numer. 2. Cened. par. 3. collect. 4. numer. 3. Dixi ordinariam, quia in delegata Episcopo iurisdictione non succedit Capitulum Abb. in cap. cum olim q. 5. de maiorit. & obed. Azuad. ad curiam Pisanam lib. 1. cap. 8. numer. 12. Sbroz. de Vicario Episcopi lib. 1. quest. 16. num. 1. & lib. secundo quest. 135. numer. 4. cum aliis citatis per Aloys. Riec. dict. resolut. 118. numer. 2.

11 Tercio amplia in Prælati inferioribus habentibus iurisdictionem episcopalem, vel quasi, qui poterunt in iuramentis, & votis dispensare, cum prædicta potestas dispensandi ad iurisdictionem spectet, illique habeant episcopalem, vel quasi, potestatemque ordinariam in sua veluti diocesi, in eaque tribunal constituit, & sic succedunt loco Episcoporum, vnde in illis casibus possunt dispensare, in quibus Episcopus potest, prout in specie cap. ar. si clericus §. de adulteris, de iuriciis, & cap. 1. de astate, & qualib. lib. 6. & cap. cum ex eo, de elect. eodem lib. cum similibus, resoluunt Abb. numer. 13. & Dec. numero 16. in dict. §. de adulteris, idem Abb. in cap. significasti numer. 5. cum sequentibus de foro comp. & in Clemen. ne in agro §. ad hæc, de statu monachorum, Innoc. in cap. statumur de transact. Bald. in auct. hoc ius, colum. 3. C. de sacros. Ecclesiis, Cassan. in consuetudinib. Burgundia rub. 9. §. 9. numer. 26. iuuat doctrina gloss. verbo proprii, in Clemen. 1. de rebus Ecclesiæ, recepta communiter, vt per supracitados, Cobi. in cap. Ioannes numer. 1. de testam. & lib. 1. variarum cap. 3. numer. 9. Nauar. in man. cap. 27. num. 39. vers. quarto, probant in specie Abb. in cap. 1. num. 7. de voto, vbi exponit verba illius textus ibi, ab illius qui presidet, &c. scilicet, habentis iurisdictionem episcopalem, quia talis Prælatus potest exercere iura episcopalia, Nau. in man. cap. 12. num. 75. vers. secundo in fine, Soar. dict. lib. 6. cap. 10. numer. 13. Sayr. in clauis Regia lib. 5. cap. 8. num. 9. & lib. 6. cap. 11. num. 82. cum seq. Lessi. lib. 2. de iustitia cap. 40. dubit. 12. num. 101.

12 Quarto amplia in Prælati Regularibus exemptis ab Ordinario (quales hodie sunt fere omnes ex Summi Pontificis privilegio) qui possunt dispensare cum suis subditis in votis, & iuramentis, quia, supposito quod sunt exempti, & immediate Sedi Apostolicæ subiecti, habent iurisdictionem quasi episcopalem, & ideo sicut Episcopi, ita illi possunt circa suos subditos dispensare, nec hæc potestas illis competit vt delegata, sed vt ordinaria, quando enim aliqua Religio eximitur per Pontificem à iurisdictione Episcopi, conceduntur Prælato ea,

quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, & ita supposita illa exemptione, & approbatione Religionis competit potestas illis, ex vi muneris, & officij, resoluunt Syluest. verbo votum, 4. questione 3. Nauar. dict. capit. duodecimo numer. 75. sot. de iustit. lib. 7. questione quarta, artic. 3. Caietan. & alij quos refert, & sequitur Soar. dict. lib. 6. capit. 10. numer. 14. Fr. Emman. quest. regularium, tom. 1. questione 25. artic. 4. cum 4. sequentibus, plures refert Sayr. in clauis Regia lib. 5. cap. 8. numer. 10. & lib. 6. cap. 11. numer. 87. cum multis sequentibus, late Fr. Ludovic. Miranda dict. questione 32. artic. 4. Azor. institution. moralium par. prima lib. undecimo cap. 18. dubit. 4. Lessi. dict. lib. 2. cap. 40. dubit. 13. à numer. 107. Quod etiam intellige non solum in Prælati Generalibus, seu Prouincialibus, sed etiam in localibus, seu Conuentualibus, adhuc enim illi possunt in subditorum iuramentis, seu votis dispensare, ex supradicta ratione, vt per sot. dict. quest. 4. artic. 7. Soar. dict. cap. 10. numer. 14. Sayr. dict. cap. 11. num. 89.

13 Qui quidem Religionum Prælati ex speciali iure, & privilegio, etiam possunt dispensare in votis volentium intrare suum Ordinem, ex concessione Eugenij IV. de qua Fr. Ludovic. Miranda dict. questione 32. artic. 5. & artic. 6. resolut omnia nouitiorum vota, realia, & personalia, & mixta, includi & commutari in solemnem Religionis votum, ita quod professione emissa in aliqua Religione per Sedem Apostolicam approbata, supradicta vota cessent, quia solemniter profitens totaliter mundo moritur, viuit autem Deo, ad quam vitam solemnitas illa professio dirigitur, quo fit, vt cessante præterita vita, cessent etiam omnia vota in ipsa facta.

14 Abbatissa vero in votis suarum monialium non possunt dispensare, quia iure ordinario non sunt capaces iurisdictionis ecclesiasticæ, cap. dilecta, de maioritate, Fr. Emman. dict. quest. 25. artic. 7. Soar. dict. cap. 10. num. 15. Lessi. dict. num. 17.

15 Quinto amplia procedere in Confessariis Regularibus Ordinum Mendicantium, qui ex privilegio speciali ipsi à Summis Pontificibus concessio possunt dispensare in supradictis votis, & iuramentis illorum omnium, quorum Confessiones audierint, vt per Nauar. in manual. cap. 12. num. 79. vers. undecimo, Ludou. Lopez in instruct. conscientie par. 1. cap. 50. Miranda in manual. Prælat. tom. 1. quest. 47. art. 4. & sequen. Fr. Emman. in sum. par. 1. cap. 102. conclus. 10. & Regular. question. tom. 1. quest. 63. artic. 1. cum sequentibus. Sayr. lib. 5. cap. 6. numer. 10. & lib. 6. cap. 11. numer. 95. cum sequentibus. Lessi. dict. lib. 2. capit. 40. dubit. 13. numer. 108. Quamuis huiusmodi Confessarij Regulares possint commutare, & dispensare in omnibus votis, Episcopis iure communi, & Ordinario referuatis, non tamen in referuatis ipsis iure speciali, vt firmat Fr. Ludovic. Miranda dict. artic. 4. conclus. 2.

16 Alij autem Confessores, quamuis parochi, seu quicunque alij curam animarum habentes in suorum subditorum iuramentis, seu votis, nequeunt in neutro foro dispensare, resoluunt Innoc. Hostien. Abb. & communiter Doctores, in cap. 1. de voto, & alij quos refert, & sequitur Sayr. dict. lib. 5. cap. 3. num. 9. & lib. 6. cap. 11. num. 85. cum sequentibus, Soar. lib. 6. tractat. de voto, cap. 10. numer. 10. cum sequenti, Lessi. dict. lib. 2. cap. 40. dub. 13. num. 109. Quamuis Gabr. in 4. distinction. 38. quest. 1. artic. 5. & Fr. Emman. quest. regularium tom. 2. quest. 46. artic. 9. absque fundamento contrarium teneant.

17 Intellige supradictam potestatem dispensandi in votis, & iuramentis concessam Episcopis, Capitulo Sede Vacante, & Prælati inferioribus, procedere solum respectu illorum, qui sunt verè, & propriè subditi, & habent domicilium, non autem habitationem, etiam cum animo ibidem permanendi maiore parte anni, & ita quamvis Episcopus possit dispensare in voto, & iuramento sui subditi in sua diocesi domicilium habentis, non poterit tamen dispensare in voto Scholaris, qui in studio commoratur, & in loco studij habitat, non tamen domicilium habet: ratio est, quia Scholaris simpliciter non est subditus Episcopo Academiae, & ideo non potest ab eo ordinari sine licentia sui proprii Episcopi, cap. cum nullus, de temporibus ordin. in 6.

18 Ergo non poterit in illius votis, seu iuramentis dispensare, quam sententiam tenet Abb. in cap. nullus, num. 4. de parochiis, quem sequuntur Angel. Tabiena, & Sylvest. verbo domicilium, soar. dict. lib. 6. de voto cap. 11. numer. 11. & hæc est verior opinio in puncto iuris, ut alibi dixi. Quamvis contrarium teneant Henricus, lib. 3. de Penitentia cap. 14. §. 1. Sanchez de matrimo. lib. 3. disp. 23. num. 11. cum duob. sequentib. Less. d. lib. 2. cap. 40. d. lib. 13. num. 103.

19 Afferentes non requiri domicilium, sed sufficere habitationem maiore parte anni, ut Episcopus loci possit dispensare in votis, quia, ut inter omnes supra citatos convenit, Scholares, & similes maiore parte anni habitantes in aliquo loco, sunt subditi Episcopo, & Parocho illius loci, respectu Confessionis, & Communionis: cui tamen argumento respondetur faciendam esse distinctionem inter Sacramenta necessaria, prout est Confessio, & Communio; & inter voluntaria, prout est Sacramentum Ordinis, & alia similia; ut scilicet priora per Episcopum loci studij, Scholaribus conferantur, non ita posteriora, ut per Sylvest. ubi supra. & verbo confessor. 1. §. 10. Vnde cum regulariter nulla possit dari tam virgens necessitas, quæ compellat tolli vinculum voti, ideo ad Episcopum loci studij non pertinet dispensatio, si vero aliquando detur, poterit Episcopus suspendere executionem voti, ex voluntate tacita proprii Episcopi, ut explicat soar. dict. num. 11.

20 Ex quibus colliges Archiepiscopum non posse dispensare in votis, & iuramentis subditorum sui suffraganei, cum nec ex vi muneris, nec ex iure speciali, nec ex consuetudine, in eos habeat potestatem: licet in foro contentioso sit Ordinarius iudex appellationum, quas iidem subditi à proprijs Episcopis ad ipsum interponunt, cap. pastoralis, de officio Ordinarii, cap. 1. in princip. de foro compet. lib. 6. ita resolvunt Sylvest. verbo votum 4. quest. 3. sot. lib. 7. de iustit. q. 4. art. 3. Sayr. lib. 6. cap. 11. num. 79. soar. lib. 6. c. 10. numer. 8.

S P M M A R I U M.

1 Summus Pontifex solus potest dispensare in quinque iuramentis, seu votis solemnibus.

2 Vota, seu iuramenta solemnia sunt Pontifici reservata ex antiquissimo Curia stylo, excepto voto terræ sanctæ, quod in iure reservatur.

3 Peregrinatio in templum B. Virginis Laurentianæ an sit etiam ex reservatis Summo Pontifici?

4 Votum terræ sanctæ non dispensatur ab Episcopo, licet devotionis, & visitationis gratia tantum factum fuerit, ex hodierna praxi, & consuetudine.

5 Episcopus non potest dispensare in iuramentis, seu votis conditionalibus de materia alias reservata, etiam pendente conditione.

6 Dispositio omnis conditionalis in sua essentia à principio est perfecta.

7 Dispensare potest Episcopus in prædictis quinque votis, si in penam fiant.

8 Et in voto continentia si detur virgens causa, seu gravis necessitas, vel graue impedimentum adeundi Pontificem.

9 Et data legitima causa etiam poterit dispensare cum eo, qui post votum simplex castitatis matrimonium ratum contraxerit, ad effectum, ut possit petere debitum.

10 Et potest dispensare, ut possit petere debitum ille coniux, qui post matrimonium consummatum fecit votum castitatis.

11 Et potest dispensare, quando post matrimonium contingens mutuo consensu faciunt simplex votum castitatis, si detur periculum incontinentia, & non possit de facili patere aditus ad summum Pontificem.

12 Et poterit dispensare, ut incestuosus petat debitum ab uxore sua iam eidem effecta affine per prædictum incestum.

13 Et potest dispensare in omnibus quatuor votis data gravi, & virgensi necessitate, & interveniente simul difficultate adeundi Pontificem.

14 Confessarii Mendicantes, & illorum privilegio gaudentes non possunt dispensare in supradictis casibus, quibus Episcopo dispensandi potestas conceditur.

15 Episcopus potest dispensare in voto castitatis ad tempus.

16 Et poterit prorogare votum peregrinationis faciendæ tali tempore si iusta adsit causa.

17 Et poterit dispensare in voto de non contrahendo matrimonio.

18 Et poterit dispensare in voto virginis.

19 Et poterit dispensare in voto suscipiendi Ordines.

20 Vtrum quis possit ita se suo voto obligare, ut intendat efficaciter, quod à nemine tolli possit, nisi à Papa? negativè respondetur.

21 Dispensandi potestatem habens in votis, & iuramentis, potest illa commutare.

22 Regula cui licet 53. deregulis iuris lib. 6. procedit in his, quæ à iure communi conceduntur.

23 Delegata potestate dispensandi in iuramentis, seu votis, censetur concessa potestas commutandi.

24 Dispensandi potestas alicui concessa non inter odiosa, sed favorabilia censenda est.

25 Data potestate commutandi iuramenta, seu vota, non censetur eo ipso potestas dispensandi concessa.

EPISCOPVS IN VOTIS solemnibus quando dispensare possit?

ALLEGATIO XXXVII.

N Vllus Prælatus, quantacunque præfulgeat potestate, præter Romanum Pontificem, potest dispensare in quinque iuramentis, seu votis, nempe: de intranda Religione, de perpetua castitate servanda: de Peregrinatione in terram Sanctam.

dd iij

etiam, quod vocatur Hierosolymitanum: de viſitando limina Apoſtolorum Petri, & Pauli; & de peregrinatione in Dinum Iacobum Compoſtellar: ita Angel. verbo votum 4. §. 6. Sylueſt. eod. ver. 4. q. 3. ſor. lib. 7. de inſt. q. 4. art. 3. Nau. in man. c. 12. numer. 75. & tom. 4. de Regular. numer. 22. verſ. ſexto. Fr. Emman. in ſum. tom. 2. cap. 97. numer. 1. & in explic. Bullæ Cruc. §. 9. numer. 104. Lud. Lopez in inſtructor. conſcientiæ par. 1. c. 49. Con. in c. quamuis paſſum par. 1. §. 3. num. 12. Henr. in ſum. lib. 7. cap. 30. §. 6. litt. A. Jacob de Graſſ. in deciſ. aſſ. par. 1. lib. 2. cap. 31. num. 21. Vgolin. de poteſtate Episcopii cap. 58. §. 4. Azor. inſtitut. moralium par. 1. lib. 11. cap. 18. quaſt. 4. verſ. mihi videtur, & cap. 19. quaſt. 3. Sayr. lib. 5. ſine clauſi Regia cap. 8. num. 9. & lib. 6. cap. 11. num. 33. cum ſequentib. Soar. de Religione tom. 2. trait. de iuram. lib. 2. cap. 40. numer. 4. cum ſeqq. & tractat. de voto lib. 6. cap. 21. numer. 2. cum ſequent. Franc. Leo in theſauri ſori ecclæſ. par. 2. cap. 8. numer. 51. Leſſ. de inſt. lib. 2. cap. 46. dubit. 13. numer. 104.

2. Qui aſſerunt prædicta quinque iuramenta, ſeu vota eſſe Summo Pontifici reſeruata ex antiquiſſimo Curia ſtylo, potius quam iure ſcripto, nec huiusmodi reſeruatio eſt hodie expreſſa in Extrauag. vltima, ante ſinem, verſ. & generaliter, de Peniten. inter communes, quia vt optimè aduertit Leſſ. diſt. num. 104. ſolum ibi fit mentio prædictorum votorum, ad effectum ea ſubtrahendi Conſeſſarijs, qui prætextu facultatum à Sede Apoſtolica conceſſarum ab illorum vinculis abſoluebant, quos etiam ibidem excommunicat, & ſic totum tribuendum eſt ſtylo, vel conſuetudini Summorum Pontificum, qui in euulgandis iubilæis abſolutionem prædictorum votorum ſibi reſeruant, excepto voto terræ Sanctæ, de quo fit mentio in cap. licet, cum alijs, de voto.

3. De voto peregrinationis in templum Beatæ Virginis Lauretanæ, quod ſit etiam ex reſeruatis ſummo Pontifici tenet Nau. comm. 1. de Regular. num. 21. quem ſequuntur Henr. deſt. §. 6. litt. A. in fine, Fr. Emman. diſt. numer. 104. & quod fuerit reſeruatum in Bulla Papæ Leonis X. aſſerit P. Ioan. de Rojas lib. 2. hiſtoria Lauretanæ cap. 16. pag. mihi 85. de quo tamen dubitat Soar. d. capit. 21. num. 14.

4. Primo ampliã in voto terræ Sanctæ Episcopum minime poſſe diſpenſare, non ſolum quando emittitur in ſubſidium, ſeu in redemptionem illius, & ita ad eam à faucibus hoſtium liberandam, vt olim faciebant Cruce ſignati, de quibus in cap. quod ſuper his, de fide inſtrum. & in cap. licet, & in cap. ex multa, de voto. Verum etiam ſi cauſa deuotionis ad viſitandum Sanctum Domini Sepulchrum, & loca illa pia iuramentum, ſeu votum fiat: Idque attento ſtylo, ſeu praxi hodierna, iuxta quam quodcumque votum terræ Sanctæ ex cauſa ſolius deuotionis, & viſitationis, factum, (quale eſt hodie omne fere, quod emittitur) indiſtincte cenſetur reſeruatum, ita Sylueſt. verbo votum, 4. quaſt. 3. verſ. 5. Couarr. in cap. quamuis par. 1. §. 3. numer. 12. Greg. in l. 5. tit. 5. & l. 5. tit. 8. part. 1. Fr. Emman. in expoſitione Bullæ Cruciatæ, §. 9. numer. 129. Azor. inſtitut. moralium par. 1. lib. 2. cap. 19. dub. 4. alij quos reſert, & ſequitur Soar. diſt. lib. 6. cap. 21. num. 5. Sayr. diſt. cap. 11. numer. 36. Leſſ. diſt. numer. 104. Quamuis gloſ. in diſt. cap. ex multa, vbi Anon. Abb. & alij atque etiam in d. c. quæd ſuper his de fide inſtrum. vbi Felin. numer. 1. Angel. verbo votum 4. §.

6. Nau. in manual. cap. 12. num. 71. & alij citati à Soar. diſt. c. 21. num. 2. & à Sayr. diſt. num. 36. exiſt. ment prædictum votum ſolum eſſe reſeruatum, quando fit in ſubſidio terræ Sanctæ, quorum ſententia de rigore iuris vera videtur, quia iura ſupradicta hoc ſolum caſu huiusmodi votum reſeruant, non tamen ſecundum hodiernam praxim, & conſuetudinem.

5. Secundo ampliã in iuramenti, ſeu votis conditionalibus de materia alias reſeruata, prout ſunt ſupradicta, in quibus nec pendente conditione poteſt Episcopus diſpenſare: ita ſor. lib. 7. de inſt. q. 2. art. 1. ad 4. & quaſt. 4. art. 3. Nau. in manual. cap. 12. num. 43. Fr. Emman. diſt. §. 9. numer. 125. Gutier. canon. lib. 2. c. 22. num. vltim. Azor. inſtitut. moralium par. 1. lib. 11. cap. 19. quaſt. 13.

6. Cuius rei ratio eſt, quia votum, ſeu iuramentum conditionale, ſtatim ac fit, eſt perfectum quoad vinculum voti, ſeu iuramenti, omnis namque diſpoſitio conditionalis in ſua eſſentia à principio eſt perfecta, ex l. vſus fructus §. 6. ad ſinem. ibi, ex præſenti vires accipit, ſi de ſingular. ſeruatorum, Aſſiſt. deciſ. 180. num. 3. vel. 6. Trianaquell. de retr. alt. lignag. §. 14. gloſ. 2. num. 17. Conan. lib. 4. cap. 8. à numer. 6. Talaſc. de iure emphyt. quaſt. 49. num. 6. Et ita hæc opinio in puncto iuris verior eſt; quamuis contrariam ſequantur omnes fere Theologi, ex quorum numero ſunt Card. Tolet. in ſum. lib. 4. cap. 19. in ſin. Soar. d. lib. 6. cap. 12. num. 3. Sayr. d. cap. 11. numer. 77. Leſſ. vbi ſupra, dubit. 13. num. 6. verſ. ſextus, ſancti de matrim. lib. 8. diſp. 10. num. 12. cum ſequenti, vbi alios reſert, quorum potiſſimum fundamentum eſt, quod votum conditionale non impleta conditione, nondum eſt perfectum, & conſummatum: igitur ad illud non poteſt extendi reſeruatio, quæ cum ſit odiola, tanquam detrahens iuri Episcoporum, debet reſtringi, cap. ſtatutum ibi, cum ſit penale, de elect. in 6. Cui tamen argumeto reſpondemus negando antecedens, quia quamuis executio voti, ſeu iuramenti, ſicut cuiuſcumque alterius contractus, ſub conditione celebrati, ſit interim ſuſpenſa, pendente conditione, eſt tamen ſtatim, ac celebratus eſt perfectus contractus in ſua ſubſtantia, iuxta ſupradicta.

7. Sed primo limita principalem reſolutionem quatenus habet nullum Prælatum præter Romanum Pontificem poſſe diſpenſare in prædictis quinque iuramenti ſeu votis, non procedere, ſi ſiant in penam, verbi gratia, iuro, ſeu iuro me non luſurum tali ludo, vel me non peccaturum tali, aut tali peccato, quæ ſi ſecus fecero ingrediar religionem, aut ibi in terram Sanctam, &c. ſuper quibus Episcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, ex ea ratione, quia illa ſolum vota, ſeu iuramenta propriè Summo Pontifici reſeruantur, quæ ſimpliciter, & abſolute ſunt religionis, & caſtitatis volitæ, & peregrinationis delideratæ, quæ non ſunt penalia: ita tenent Aragon. 2. 2. quaſt. 88. artic. 12. vbi ait eſſe communem ſententiam, Lopez in inſtructor. conſcientiæ par. 1. cap. 44. column. ſecunda, vbi aſſerit eſſe ſententiam Doctorem ſui temporis, Tolet. in ſum. lib. 4. cap. 18. in fine, Henr. deſt. lib. 7. de indulgentijs cap. 30. paragraph. 6. vbi dicit eſſe communem praxim poſt multos, quos citat, Fr. Emman. in ſum. par. 2. cap. 97. & quaſt. ſich. regularium, tom. 1. quaſt. 63. art. 7. vbi reſert viros grauiffimos eandem tenentes, Leſſ. lib. 2. cap. 40. dub. 13. numer. 106. verſ. 7. vbi probabilem dicit, & addit multos theologos Salmantien. ita reſpondiſſe, plures alios reſerunt, & ſequuntur

Anton. Gomez in Bullam Cruciatæ claus. 10. num. 99. Soarez dict. lib. 6. cap. 23. numer. 6. cum sequenti, & cap. 26. num. 17. Sayr. d. cap. 11. numer. 72. Fr. Ludovic. Miranda in manual. Prelat. tom. 1. quest. 47. art. 6. Sanchez dict. lib. 8. disputat. 10. num. 8. Vgolin. de potestate Episcopi cap. 58. §. 2. Quamuis contrarium, imo etiam hoc votum, seu iuramentum esse reueratum, existiment Sor. lib. 7. de iustit. quest. 2. art. 1. ad 4. Nauarr. in manual. cap. 12. numer. 43. Couar. in cap. quamuis, par. 1. §. 3. num. 12. Alcocer in sum. cap. 16. Grassus in decis. aureis par. 1. lib. 2. cap. 18. num. 3. Gutier. canon. lib. 2. cap. 22. a numer. 50. Azor. institution. moralium par. 1. lib. 11. cap. 19. quest. 13. Fr. Emman. in Bullam Cruciatæ 3 paragraph. 9. numer. 124. dub. 2. qui tamen postea citato loco se retractauit, veriorum dicit Less. d. vers. 7.

8 Limita secundo eandem principalem resolutionem, vt non procedat in voto continentia, si detur vrgens causa, seu grauis necessitas, quæ suadeat necessarium esse dispensationem in tali voto, prout est probabile periculum incontinentia, vel simile, & interueniat simul impotentia moralis, vel graue impedimentum adeundi Pontificem, & sic detur probabile periculum in mora, in quo casu potest Episcopus dispensare, ita per tex. in cap. veniens, qui clericus, vel vouens, resoluit Syluest. verbo votum, 4. q. 4. & verbo dispensatio, §. 6. Nauarr. in manual. cap. 12. numer. 76. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 63. art. 6. plures refert Sanchez de matrimon. lib. 8. disputatio. 9. numer. 22. cum seq. latè Soar. d. lib. 6. cap. 26. a numer. 8. cum seq. Less. d. lib. 2. cap. 40. dub. 13. numer. 106. vers. quarto.

9 Aduerte autem Episcopum data legitima causa etiam dispensare posse cum eo, qui post votum simplex castitatis, matrimonium ratum contraxerit, ad effectum, vt possit petere debitum, quamuis enim peccauerit contrahendo, iuxta ea quæ notant Doctores in cap. meminimus, & in cap. rursus, qui clericus, vel vouens, & adhuc votum posset implere, si velit, ingrediendo Religionem, etiam in vita uxoris, iuxta cap. 2. cap. ex publico, cap. ex parte 14. de conuers. coniug. Nihilominus tamen ad id non tenetur, quia formalem Religionis ingressum non vult, iuxta text. optimus in cap. penultim. de regular. b. in 6. tenent sor. in 4. distinct. 38. question. 2. art. 1. latè Sayr. dict. lib. 6. cap. 7. numer. 6. Lessius dicta dubit. 13. numer. 106. Quamuis Nauarr. dict. cap. 11. vers. 14. Azor. lib. 11. cap. 19. dub. 5. & multi alij citati a Sayr. vbi proxime, contradicant. Ac subinde potest Episcopus dispensare dando facultatem debitum petendi: ita Syluest. post D. Thomam, quem refert, verb. matrimonium 7. num. 5. vers. 11. Gutier. Canon lib. 1. cap. 23. numer. 17. Sayr. lib. 6. cap. 11. numer. 53. vers. idem etiam, vbi item addit eandem dispensationem posse fieri ab Episcopo, cum eo, qui post contractum matrimonium ratum, votum castitatis emisit.

10 Sic similiter ex eadem ratione potest Episcopus dispensare, vt possit petere debitum ille coniux, qui post matrimonium consummatum, fecit votum castitatis: ita D. Antonin. 3. par. tit. 1. cap. 22. paragraph. 2. & 3. Syluest. d. vers. 11. Sor. & alij quos refert Sayr. d. cap. 11. num. 52. rectè aduertens, quod mortua uxore iste, qui in his casibus fecit votum castitatis, non potest matrimonium licitè contrahere: quia Episcopus non dispensauit in castitate perpetua, sed tantum, vt possit petere debitum.

11 Item quando post matrimonium coniuges mutuo consensu faciunt simplex votum castitatis controuersum est an solus Pontifex possit dispensare in tali voto? tu dic quod si detur periculum incontinentia, & non possit de facili patere aditus ad Summum Pontificem, poterit Episcopus dispensare Angel. verbo votum 4. question. 6. special. coniugatorum p. 1. art. 15. in fine. Nauar. d. cap. 12. numer. 59. vers. 32. & numer. 76. vers. 5. Henricus in sum. lib. 11. ca. 15. numer. 8. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 243. numer. 14. Sanchez d. lib. 8. disputat. num. 10. Azor. d. cap. 19. q. 8.

12 Vtrum vero possit Episcopus dispensare vt incestuosus petat debitum ab uxore sua iam eidem effecta affine, per prædictum incestum dubitant DD. in quaq. Gut. d. cap. 23. numer. 10. cum seq. post alios resoluit non posse Episcopum dispensare, nisi casu necessitatis, eo quod non pateat facilis aditus ad Pontificem, & sit incontinentia periculum, quod admittit in eo qui incestum committeret sceleratissimum, videlicet cum socro, vel forore uxoris Iacob. de Grassis d. lib. 2. cap. 81. numer. 3. Verum communiter tenent Doctores posse semper Episcopum in hoc dispensare, ita Galet. de cognat. spirit. cap. 19. numer. 14. Tolet. lib. 5. c. 12. numer. 6. Vgolin. de potestate Episcopi cap. 60. §. 2. Henricus lib. 11. cap. 15. numer. 11. in fine. Fr. Emman. in Bullam Cruciatæ §. 13. num. 7. & in sum. tom. 1. cap. 243. num. 12. plures alios Doctores refert, & sequitur Sanchez d. lib. 8. disp. 12. num. 13. vbi a numer. 15. an possit Episcopus dispensare cum coniuge ad petendum debitum, qui cum suo coniuge contraxit cognationem spiritualement.

13 Aduerte etiam Episcopum non solum in prædicto voto castitatis, sed etiam in omnibus alijs quatuor posse dispensare certo modo, data graui, & vrgente necessitate, & interueniente simul difficultate adeundi Pontificem: quia vero regulariter in his quatuor votis, cum illa sunt affirmatiua, non potest dari necessitas, quæ suadeat illorum dispensationem, sed dilationem, in illis poterit Episcopus dispensare data etiam prædicta causa, & difficultate adeundi Sum. Pontificem, verbi gratia, si aliquis intra annum voueat fieri religiosus, vel facere peregrinationem reueratam poterit Episcopus cum illo dispensare, vt per alium annum differat, de quo vide omnino Vgolin. de potestate Episcopi cap. 58. §. 4. num. 2. Soar. d. lib. 6. cap. 26. a numer. 9. usque ad num. 17.

14 Intellige deinde in casibus contentis in hac limitatione non posse Confessarios Mendicantes, nec illorum priuilegio gaudentes dispensare: Licet enim possint dispensare in votis Episcopo reueratis, vt alibi notauimus: nihilominus tamen id intelligitur de votis reueratis Episcopo iure communi, & ordinario, non tamen de votis ipsi reueratis iure speciali, in quibus videtur electa industria persona, vt resoluit Fr. Emm. tom. 1. q. 63. art. 6. Soar. d. cap. 26. num. 16. cum seq. vbi numer. 15. tenet quod Episcopi in prædictis votis dispensare possint, licet Nuntius, seu Legatus Apostolicus sit in eadem Prouincia, cum quodam tamen temperamento, de quo ibi.

15 Limita tertio, vt procedat solum in voto perpetua castitatis, non autem ad tempus, puta ad annum, vel decennium, in quo potest Episcopus dispensare, sicut & in voto certæ castitatis, veluti in non committendo adulterium, aut alium certum

libidinis genus, quia huiusmodi votum non est perpetua castitatis, quod Papæ tantum reservatur, ita *Sot. in 4. distinct. 38. q. 2. art. 2. conclus. 1. in fine*, & *lib. 7. de iustit. q. 4. art. 3. col. 5. Nau. in man. cap. 12. num. 76. vers. 5. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. paulo ante solut. ad 1. Iacob. de Grassis in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 31. num. 29. Aut. Gomez in exposit. Cruciata claus. 20. numer. 109. Henric. lib. 7. cap. 30. §. 6. valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. puncto 7. col. 1. vers. ex quo sequitur. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 96. num. 5. & in exposit. Cruciata §. 9. num. 1. post. Angel. Emman. sa Palat. Angl. Fr. Ludon. Lopez, & plures alios *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 9. numer. 6. Azor. d. lib. 11. cap. 19. dub. 6. Vgolin. d. cap. 58. §. 3. numer. 2. & alij quos refert, & sequitur Sayr. d. cap. 11. num. 48.**

16 Et posse Episcopum votum peregrinationis faciendæ tali tempore prorogare, si iusta adit causa, veluti quia vouens morbo impeditur, vel viaticum non habet, aut carceri detinetur, resoluit *Vgolin. d. cap. 58. §. 4. num. 2.*

17 Ex prædicta etiam ratione poterit dispensare in voto de non cōtrahendo matrimonium, quia non est votum simpliciter castitatis, neque illud violatur, si vouens cum alia fornicetur, *Nau. Valent. & Henric. Fr. Emmanuel. Iacob. de Grassis vbi supra. Fr. Ludovic. in instruct. conscientia p. 1. cap. 49. col. 2. versic. licet. Episcopus Guier. Canon. lib. 2. cap. 22. numer. 49. Sanch. d. disp. 9. numer. 11. Vgolin. d. c. 58. §. 3. numer. 3. Azor. d. cap. 19. q. 5. Sayr. d. cap. 11. numer. 46. cum seq.*

18 Sicut etiam votum virginittis erit ab Episcopo dispensabile, si vouens intendat solum seruare corporis integritatem, fugiendo primum actum venereum, si enim illam semel amittat, iam voti obligatio euanesceat, ac subinde cum non sit perpetua castitatis manet ab Episcopo dispensabile, secus erit si habeat intentionem castitatem simpliciter seruandi, quia tunc erit reservatum, iuxta ea, quæ notant *Sayr. dist. cap. 11. numer. 55. cum 4. sequent. dist. Grass. dist. cap. 31. num. 31.*

19 Circa votum etiam suscipiendi sacros Ordines resolue non esse Papæ reservatum, sed posse per Episcopum dispensari, cum non sit castitatis, sed assumendi statum, cui castitas annexa est. *Nauar. consil. 32. in antiquis alias 18. in nouis de voto, Azor. d. lib. 11. cap. 19. q. 1. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 9. numer. 13. Vgolin. d. cap. 58. §. 3. vers. quinto. Soar. d. c. 21. numer. 6. cum sequenti Sayr. d. cap. 11. num. 60. quia, ut supra dicebam, tale votum non est votum castitatis, eo quod non promittit castitatem præsentem, sed futuram, scilicet postquam fuerit ordinatus, unde si iste talis antequam ordinetur peccet cum aliqua, non proinde facit contra votum, *Nau. vbi supra & in man. cap. 11. num. 47. Azor. d. loco, Soar. d. cap. 21. num. 7.**

20 Vtrum autem possit quis ita se suo voto obligare, ut intendat efficaciter quod à nemine tolli possit, nisi à Papa, & ita suum votum efficere reservatum, licet alias non sit: responde, quod non, cum *Soar. d. c. 21. num. 15. apud quem à num. 11. cum duobus sequentibus videbis nonnullas declarationes circa votum terre Sanctæ.*

21 Quæstio restat in hac materia non contemnenda vtrum scilicet, qui habet potestatem dispensandi in votis, & iuramentis, possit eadem commutare: in qua quæst. affirmatiue respondendum est cum *Sayr. in clau. Regia lib. 5. cap. 8. num. 14. Lefsi. d.*

lib. 2. c. 41. num. 58. Soar. lib. 6. de voto cap. 9. num. 28. tim. & c. 10. numer. 1. Vgolin. de potestate Episcopi cap. 59. num. 5. propter regulam, quæ habet, quod cui conceditur maius, & minus concessum esse videtur, ut in cap. cum licet 53. de regul. iuris in 6.

22 Qui proprie & absolute procedit in his, quæ à iure communi conceduntur, tradunt *Las. in l. 3. num. 43. ff. de constit. Princip. Felin. in cap. postulasti, nu. 9. de rescriptis, Rebuff. in praxi tit. de dispensatione ad plura num. 64. & sic intelligitur text. difficilis in cap. ex parte 27. de decimis, ultra varios intellectus, quos adducunt *Con. lib. 1. vari. cap. 17. num. 13. Fortun. in §. & quid si tantum num. 164. Rebuff. de decim. q. 14. à princip. Menoch. consil. 36. à numer. 2. & de eo supra tra. clau. Alleg. 33. numer. 1.**

23 Difficilior tamen quæstio est, an delegata potestate dispensandi in iuramentis seu votis censetur concessa potestas commutandi: affirmatiue respondendum est cum *Fr. Emman. in summi. p. 1. cap. 192. conclus. 1. Henric. lib. 7. de indulgen. cap. 30. numer. 5. Sayr. d. numer. 14. late Soar. quæstionem disputante in vtramque partem, lib. 6. cap. 12. numer. 7. cum sequent. Licet contrarium teneant *Nau. in man. cap. 12. numer. 79. vers. illud, & alij, quos refert Soar. d. loco, contra quos efficaciter vrget, & retorquetur argumentum, quo illi vtuntur, quia licet dispensatio sit odiosa respectu illorum cum quibus dispensatur, & uti talis restringenda cap. 1. de filijs Presbyt. in 6. cap. non potest cap. cum in illis de præbend. eod. li. Brunor. à sole verbo dispensatio numer. 7. Cardos. eod. verbo numer. 9. & 19. Monet. de distribut. quotid. q. 14. num. 5. Girond. de privilegiis explicat. numer. 1111.**

24 Nihilominus potestas dispensandi alicui concessa non inter odiosa, sed inter fauorabilia censenda est, ita ut quemadmodum beneficium Principis largissime est interpretandum, respectu ipsius, l. 3. ff. constitut. Principum, & cum dilectis de donat. cap. olim. de verborum significat. Monet. d. quæst. 14. num. 39. Cardos. verbo beneficium num. 67. Valase. consil. 58. num. 11. ita prædicta dispensandi potestas quoad eum, cui conceditur, latissime est amplianda, tex. optimus, vbi notarunt *glos. 2. & Abb. in cap. vlt. de simon. in proposito Soar. d. cap. 12. num. 9. Lefsi. d. cap. 42. num. 60.*

25 E conuerso autem data potestate commutandi iuramenta, seu vota, non censetur eo ipso potestas dispensandi concessa, ut post alios, quos refert, & sequitur, resoluit *Soar. quæstionem disputans in vtramque partem, d. cap. 12. à numer. 1. vsque ad num. 6.*

S V M M A R I V M.

1 Episcopus potest pro certa festiuitate, vel occasione interdictum ad tempus suspendere, secundum aliquos.

2 Contrarium defendunt alij.

3 Distinctionis fœdere has contrarias opiniones ad concordiam reducunt alteri.

4 Perior opinio est, quæ indistincte tenet Episcopum nullius interdictum posse suspendere, etiamsi illud protulerit.

5 Absolvere qui valet à censura, non potest eandem ad tempus suspendere.

6 Censura quomodo dicatur pendere ab intentione proferentis.

7 Declaratur text. in c. dilectis, vers. quia vero, de appellat.

EPISCOPVS AN POSSIT
ad tempus, vel ad certum effectum
interdictum suspendere?

ALLEGATIO XXXVIII.

1 PRO certa festiuitate, vel occasione, veluti pro Missa noua, professione facienda, aut pro sepultura alicuius nobilis personae, posse Episcopum interdictum suspendere ad tempus, vel ad certum effectum videtur probare *glos. 1. in fine in cap. praesenti, de sent. excomm. lib. 6. & docet Nau. in man. cap. 27. num. 183* sequitur *Sayr. de censur. lib. 5. cap. 23. num. 18.* & pro eis videtur expressa decisio *text. in cap. dilectus 55. vers. quia vero, de appell. ibi*, cuius effectum ad tempus duxerat suspendendum, & ibi notat *glossa*.

2 Contrarium tamen, imò Episcopum huiusmodi interdictum in praedictis casibus suspendere non posse expresse resoluit *glos. in cap. ad haec 37. de appellat. & eam sequuntur committere Doctores, ut constat ex relatis ab Henric. in summ. lib. 13. cap. 51. §. 4. ver. quare, & constanter Analla de censur. dispus. 6. dub. 6. concl. 4.* qui plures afferunt rationes. Prima, quia Episcopi sunt inferiores lege Pontificia, ac subinde eam seruare, non autem privilegio, aut dispensatione tollere possunt, iuxta regulam *cap. cum inferior, de maior. & obed. cum vulgaribus*. Deinde quia censura secum trahit executionem, & ideo nec per appellacionem eius effectus suspendi possunt, *cap. pastoralis §. verum, de appellat. iuncto d. cap. ad haec 37. eodem tit. ergo à fortiori neque Episcopus inferior poterit eam suspendere*.

3 Alij tamen distinctionis fœdere has contrarias opiniones ad concordiam reducere nituntur, hoc ruodo. Aut interdictum est latum à iure, vel ab homine; quando à iure prolatum est, ab Episcopo suspendi posse concedunt, ut ex *Soto* (qui hoc non dicit) in 4. distinct. 22. quæst. 3. art. 1. conclus. 3. tradit *Fr. Emmian. q. Regul. tom. 2. quæst. 111. artic. 1. & post Siluest. Soar. tom. 5. disp. 38. sect. 3. num. 6.* quod ea ratione probatur, quia quoties conditor Canonis censuræ absolutionem non reservauit, potestatem absolendi Episcopis videtur concessisse, iuxta regulam *text. in cap. nuper, vers. in secundo, de sent. excommunic. cum traditis per Sayr. de censur. lib. 2. cap. 19. numer. 2.*

4 Cum ergo interdicti absolutio nemini soleat reservari, consequens fit, quod proprius Episcopus illud in totum tollere potest, à fortiori ad tempus suspendere, iuxta regulam *l. quæ de tota ff. de rei vendic. cum similibus*. Aut interdictum ab homine prolatum est, & subdistinguitur, vel enim agimus de Episcopo, qui illud protulit, vel de alijs: in priori casu aiunt procedere primam sententiam affirmatiuam, quod Episcopus, qui interdictum protulit, illud pro certo tempore, aut causa suspendere valent: & ita esse intelligendum *textum in d. cap. dilectus*, & proximam Salmantica de qua testatur *Nauar. d. cap. 27. num. 183.* in posterioribus verò procedere contrariam negatiuam, quod inferiores Romano Pontifice interdictum ab ipso Pontifice, vel ab alijs Prælati prolatum, relaxare non possunt, nec in totum, neque etiam ad tempus suspendere, atque ita hanc distinctionem expresse tradunt *Cou.*

in cap. alma mater p. 1. §. 11. numer. 6. in vers. secundo. Henric. d. §. 4. vers. 4. Soar. d. disp. 38. sect. 3. a num. 5. ex ea ratione quia effectus censuræ ex intentione, & nutu pendent proferentis *cap. veniens 2. de testib. & eatenus ligant, quatenus intendit, qui ligat, ex reg. l. non omnis ff. si eorum peratur, & c. cum super, ac officio delegati, cum vulg.*

5 Verum licet supradicta hæc distinctio sit in praxi secuta, & à Doctorib. recepta, in rigore iuris indistincte tenerem nullum interdictum locale, vel etiam personale à iure vel ab homine prolatum, posse ab inferioribus Romano Pontifice, etiam si illud protulerint, ad tempus suspendi, ita *Abb. & Dec. in d. cap. ad haec Syluest. verbo interdictum 3. q. 8. Analla d. conclus. 4. iunctis præcedentib.* Neque obstant fundamenta adducta per Doctores suprapositam distinctionem facientes: ad illud enim, quo probant suspendi posse ab Episcopo interdictum latum à iure, quia potest absolueri ab omni censura iuris nemini reservata, respondetur cum *Abb. & Analla* negando consequentiam: nam ex eo, quod in totum absolueri possit, & censuram absolutione relaxare, minime sequitur posse eandem ad tempus suspendere; patet differentia ratio, quia absolucendo in totum agit secundum naturam actus, & iuris dispositionem; quando vero suspendit effectum censuræ, quæ adhuc manet, contra naturam ipsius censuræ agit, medium enim ordinatum à iure ad tollendas censuras est absolutio; proferuntur enim censuræ, ut non perpetuo durent, sed ut cessante contumacia cessent, & ideo quando lex, quæ censuram imponit nemini reservat absolutionem, Episcopus, ut ordinarijs ministris, absolucendi potestatem videtur relinquere: At vero suspendere effectum censuræ, quæ manet, est species dispensationis, ut scilicet contra iuris prohibitionem exerceantur actus ipsi censura prohibiti, nullibi autem expressum reperitur, quod Episcopi interdictum, vel aliam censuram dum manet, eius effectus possint suspendere, imò in excommunicatione contrarium decidit *text. in c. cum desideres, de sent. excommunic. & licet in ea contrarium voluerit Nau. merito tamen in hoc reprehenditur à reliquis omnibus, & satis comprobatur Soar. tom. 5. disp. 5. sect. 4. a numer. 6.* Neque satis facit idem *Soar. dum disp. 38. sect. 3. numer. 9.* ait speciale esse in excommunicatione, iuxta *d. cap. cum desideres*, nullam enim specialitatis rationem assignat, neque assignari potest; & verba illius *text. satis ostendunt ex natura cuiuscunque censuræ intrinseca id provenire, cum constet excommunicatum fuisse, & verum sit absolutum non esse, nec Episcopi, nec alijs debent communicare eidem, quæ sane ratio similiter interdicto potest applicari, & licet forsan admitti possit differentia inter excommunicationem, & interdictum, quoad modum absolutionis, quia in illa requiritur absolutio in forma Ecclesiæ, in hoc non ita: Semper tamen in toto rigore verum est dicere, quod si constat aliquem excommunicatum, vel interdictum esse, & absolutum non fuisse, non potest per Episcopum, vel alios inferiores Rom. Pontifici ei concedi, ut faciat actus censuræ prohibitos.*

6 Nec etiam vrget fundamentum aliud, quo probare nitentur Episcopum posse interdictum à se ipso prolatum suspendere ad tempus, quia pendet sicut reliquæ censuræ ab intentione proferentis, respondetur enim quod licet tempore, quo pro-

ſeruntur pendeant in ipſo actu prolationis, & vt ſunt in fieri, ex intentione eius, qui profert, & eatenus ligent quatenus intendit, tam quoad perſonas in quas proferuntur, quam quoad actus prohibitos, quia non negamus poſſe ferri interdictum quoad certos actus, veluti Eccleſiæ ingreſſum, vt bene notant *Couar. in cap. alma par. 2. §. 1. num. 3. verſ. hinc apparet, & ſchol. de cenſur. tabul. 5. c. 16. in princ.* poſtquam tamen prolata ſunt ſua ſecum trahunt executionem, omneſque ſuos effectus non hominis, ſed ipſius legis minifterio ſtatim operantur, & ideo iam dici non poteſt, quod in actuali executione pendent ex voluntate proferentis, neque effectus ipſe conſiſtens in prohibitione diuinorum, vel actuum prohibitorum, ſeparabilis eſt ab ipſa ſententia, vt dum manet cenſura ſubſtantia, ab ea effectus ſeparantur. Neque quoad hoc quod eſt trahere ſecum executionem aliqua conſiderari poteſt differentie ratio inter excommunicationem, & interdictum: imò in hoc expreſſe vtrumque æquiparat text. in d. cap. ad hec, iuncto d. §. verum.

7 Denique ad tex. quo præcipue mouentur, in d. cap. dilectus, verſ. quia vero reſpondet *Aula* (licet inaduertenter alleget *diſt. cap. ad hec*) quod procedit ea conſuetudine, quæ tribuit hanc facultatem Episcopis ex tacito conſenſu Papæ: ſed minime textus conſuetudine nititur, nec eam approbat. Quare melius reſpondet *Deci. diſt. cap. ad hec, numer. 8.* videlicet tex. illum non continere, quoad hoc Pontificis decionem, ſed partis allegationem, quod enim decidit eſt de nullitate interdicti prolato poſt appellationem, quod factum negabat Decanus, contendens ante appellationem illud promulgaſſe, ſed poſtea ad tempus ſuſpenſiſſe: quam allegationem reiſcit Pontifex, minimeque decidit interdictum ſuſpendi potuiſſe: Quamuis *Abb.* contrariam ſententiam magis approbans ſecundum rigorem concludat hunc textum adeo urgere vt non audeat eam defendere.

S P M M A R I V M.

- 1 Episcopis in quibus irregularitatibus, & ſuſpenſionibus de iure Concilij Tridentini concedatur diſpenſandi facultas.
- 2 Episcopis electis, & confirmatis, quamuis non conſecratis, poteſt in caſibus ſibi permiſſis diſpenſare.
- 3 Episcopis illarum Regionum, in quibus adhuc Concil. Tridentin. publicatum non fuit, conceſſa ab eo Conc. diſpenſandi facultate non gaudent.
- 4 Subditi, quos poteſt Episcopos virtute Concilij abſolvere ab occultis delictis ſuſcipit, quod illi ſubdantur, quoad ſolum conſcientiæ forum.
- 5 Pauperes, Scholaſtici, & mercatores, quoad Sacramenta Confeſſionis, & Eucharistiæ ſubditi ſunt Episcopis loci, in quo reperiuntur.
- 6 Episcopis ad hoc vt abſoluant aliquem ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus in caſibus ſibi permiſſis, debet habere in eum iuriſdictionem Ordinariam.
- 7 Diſpenſandi poteſtas Episcopo conceſſa in terminis, de quibus agitur, poteſt extra diaceſim exerceri, & circa abſentem.
- 8 Verba, in foro conſcientiæ ſunt intelligenda, ideſt, in foro Sacramenti Penitentia, & in Confeſſione Sacramentali.

- 9 Episcopis ſi ſciat aliquem ordinandum eſſe irregularem, vel ſuſpenſum, & tandem cum ac mutatur ad Ordines, cenſetur cum eo diſpenſare, ſi ſibi ermittatur.
- 10 Diſpenſandi, & abſoluedi poteſtatem in delictis occultis Episcopo conceſſam ſine eius ſpeciali mandato Vicarius generalis exercere non poteſt.
- 11 Episcopis an poſſit committere alijs hanc diſpenſandi, & abſoluedi poteſtatem? reſertur vna ſententia.
- 12 Reſertur ſecunda ſententia.
- 13 Reſertur tertia ſententia.
- 14 Reſertur quarta ſententia.
- 15 Episcopis poteſtatem, quam habet diſpenſandi cum ſibi ſubditi, poteſt alteri demandare, vt ſecum diſpenſet.
- 16 Capitulum Sede vacante eandem habet poteſtatem diſpenſandi, & abſoluedi, quam habet Episcopos virtute Concilij.
- 17 Abbates, & alij inferiores Prælati habentes iuriſdictionem Ordinariam, & quaſi Episcopalem, prædicta diſpenſandi, & abſoluedi facultate non gaudent.
- 18 Nec Superiores, ſeu Conuentuales Religionum exemptarum.
- 19 Archiepiſcopus dum actu viſitat gaudet prædicta diſpenſandi, & abſoluedi poteſtate circa ſubditos ſuffraganeorum, & cum ipſis ſuffraganeis.
- 20 Occultum ſecundum vnam opinionem quæ ad præſens inſtitutum dicitur, quod probari non poteſt.
- 21 Occultum melius dicitur, quod non eſt publicum, etiamſi ab aliquibus ſciatur.
- 22 Notorium eſt plena rei notitia induces indubitam, & finitam probationem, diſcuſſione non egentem.
- 23 Delictum notorium dicitur commiſſum, vel confeſſum in iudicio.
- 24 Notorium dicitur omne illud, quod ex actis iudicij conſtat.
- 25 Episcopis poterit diſpenſare quando delictum non fuerit publicum vel notorium, quamuis ſit notum tribus, vel quatuor.
- 26 Episcopis diſpenſare poterit etiamſi actus ſit materialiter publicus, non vero formaliter in quantum delictum.
- 27 Irregularis, quia celebravit in excommunicatione, poterit ab Episcopo diſpenſari, quando excommunicationis eſt occulta, licet celebratio ſit manifeſta.
- 28 Delictum deductum ad forum contentioſum dicitur ſtatim ac denunciatio, ſeu accuſatio de illo coram legitimo ſuperiore facta eſt.
- 29 Delictum deductum ad forum contentioſum verius dicitur poſt litem conteſtationem.
- 30 Litem conteſtatio negando, vel conſtitendo etiam in criminalibus inducitur.
- 31 Iudicium propriè poſt litem conteſtatam dicitur.
- 32 Episcopis poterit diſpenſare in delicto deducto ad forum contentioſum, ſi de eo fuerit habita ſententia abſolutoria.
- 33 Etiamſi medijs deprauatis obtrunierit abſolutionem ab iniecto crimine.
- 34 Vel iudicium non fuerit ſententia finitum, eo quod accuſator per annum tacuerit.
- 35 Episcopis non poteſt diſpenſare in delicto deducto ad forum contentioſum, & punito iam iudicio finito.
- 36 Irregularis occultus ob reiterationem Baptiſmi poteſt ab Episcopo diſpenſari.
- 37 Irregularis occultus ob duos ſacros Ordines, vel Acolytum & Subdiaconatum, eodem die ſuſceptos, poteſt ab Episcopo diſpenſari.

38 Suspenditur, eo quod nesciente Episcopo, neque examine Ordines suscepti si occultus sit, potest ab Episcopo dispensari.

39 Suspenditur ob receptionem Ordinum sine litteris dimissorys si sit occultus potest ab Episcopo dispensari.

40 Episcopus potest dispensare cum eo, qui per saltum promotus ad Ordines, celebravit, ubi delictum fuerit occultum.

41 Irregularis ob administrationem in Ordinibus male susceptis, si sit occultus, potest ab Episcopo dispensari.

42 Episcopus potest dispensare cum eo qui Ordines minores suscepit ab Episcopo, qui renunciavit dignitati, vel Episcopatu, aut a censura irretito, dummodo delictum sit occultum.

43 Irregularis ob executionem Ordinum, quos non habebat, potest dispensari ab Episcopo, ut exerceat susceptos, ac alios suscipiat modo delictum sit occultum.

44 Simoniacus occultus potest dispensari ab Episcopo, non autem reabilitari ad beneficia in posterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quae per simoniam occultam obtinuit.

45 Episcopus non potest absolvere a censuris incursis propter ingressum ad monasteria monialium, etiamsi delictum sit occultum.

46 Homicidium voluntarium, quod attinet ad praesens institutum, illud dicitur, quod est illicitum, intentum & volitum in se.

47 Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio licito, vel facto auctoritate legitima, & iusta de causa.

48 Episcopus dispensare valet in irregularitate ex homicidio casuali proveniente, modo delictum sit occultum.

49 Dispensare potest Episcopus in mutilatione membri etiam voluntaria, si est occultus.

50 Dispensare potest Episcopus cum illo, qui aliquem hominem occidit, non intendens occidere.

51 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui mandavit ferro ut alterum percuteretur, sed auerit, ne occideret.

52 Homicidium mandans in persona unius si committatur in personam alterius, non incurrit irregularitatem.

53 Dispensare potest Episcopus in homicidio occulto patris causa defensionis, non servato moderamine inculpatae tutelae.

54 Conciliaris constitutio habens committendam Ordinario loci facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob homicidium commissum cum vi repellendo, quomodo intelligenda.

55 Irregularis efficitur quis homicidium committens transgrediendo moderamen inculpatae tutelae.

56 Inuasorem occidens, etiam ex odio, & cum intentione sumende vindictae, quando non potest aliter se defendere, non fit irregularis.

57 Moderamen inculpatae tutelae versatur circa modum, tempus, & causam.

58 Moderamen inculpatae tutelae excedere, quando quis dicitur.

59 Dispensare hodie non potest Episcopus in irregularitatibus provenientes ex homicidio voluntario occulto, aut manifesto, neque ad Ordines minores, nec ad simplex beneficium obtinendum.

60 Homicida est irregularis, nec ad Ordines promoueri potest, nec in susceptu ministrare.

61 Episcopus iam non potest dispensare cum homicida voluntario ad retinendum Curatum.

62 Episcopus in foro exteriori etiam post Concilium poterit dispensare pro minoribus Ordinibus, & simplicibus beneficiis in homicidio iusto, vel casuali exequuto sine diligentia.

63 Summus Pontifex dispensare potest in qualibet irre-

gularitate proveniente ex homicidio iusto, vel iniusto, voluntario, vel casuali.

EPISCOPVS IN QVIBVS irregularitatibus, & suspensionibus hodie dispensare possit?

ALLEGATIO XXXIX.

Hodie virtute s. Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 6. licet Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientes, excepta ea, quae oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare; & in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apost. reservatis, delinquentes quoscunque sibi subditos, in dioecesi sua, per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputatum in foro conscientiae gratis absolovere, imposita poenitentia salutari; de cuius materia tractant *Regolm. de irreg. c. 33. §. 1. cum seqq. c. 26. & de off. & pot. Episc. c. 37. §. 2. cum seqq. Henri. in sum. lib. 7. cap. 13. §. 2. litt. r. & lib. 14. cap. 18. cum sequen. Soar. tom. 5. de censur. disputation. 7. §. 1. r. eodem tract. lib. 7. c. 7. Mar. Alter. eodem tract. tom. 2. disputation. 8. de suspens. cap. 3. Bonac. eodem tractat. disputation. 7. quass. 3. Nauarr. conf. 15. sub titul. de sentent. excommuni. in antiqu. & consil. 11. sub titul. de privileg. in nouis, Sanchez de matrimen. lib. 2. disputation. 37. num. 11. cum sequentib. & disputation. 40. num. 17. & lib. 3. disputation. 23. num. 13. & lib. 8. disputation. secunda a num. 10. & latius in praeccepta Decalog. lib. 2. cap. 11. Jac. de Graff. tom. 2. conf. titul. de homicid. consil. 2. num. 14. cum sequentib. Valer. Reginald. in praxi fori poenitential. lib. 5. & num. 1. & lib. 30. tractat. 2. titul. 30 a num. 91. Cominch. de sacram. & censur. tom. 2. diff. 18. dub. 14. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 11. a numer. 12. & p. 11. c. 10 num. 112. cum seqq. Arment. in add. ad recapit. legum Nauarr. lib. 3. tit. 18. l. 7. de irreg. in declar. num. 6. cum sequentib. & ceteri omnes in discursu citandi.*

Verum pro faciliiori praesentis quaestionis explanatione, quae quotidiana, & in praxi utilissima est, sub triplici distinctionis membro praesens huius Allegationis materia diuiditur. In primo tractabitur, Episcoporum, & subditorum nomine, qui continentur. In secundo quod dicatur occultum, & qui sint casus occulti in quibus Episcopus dispensare valet. In tertio, irregularitates quae dicantur ex homicidio voluntario provenientes, in quibus Episcopo dispensandi facultas non conceditur.

*Episcoporum, & ſubditorum nomine
qui contineantur?*

Epiſcopi quibus à Concil. Trid. d. cap. 6. conceditur diſpenſandi facultas in caſibus ibi permiſſis, ſunt quicunque ſubditos habentes, etiam electi, & confirmati, quamvis non conſecrati, quia illis competunt ea, quæ ſunt iuriſdictionis, qualis eſt hæc diſpenſandi facultas, nec indigent conſecratione, ut probauit alleg. 36. num. 6. quare ita tenent citati à Cened. ad ſextum collect. 4. num. 3. quibus adde Soar. 10. 5. diſp. 41. ſect. 1. num. 7. Sanchez de matrim. lib. 8. diſp. 2. num. 11. Gutier. eodem tract. cap. 49. à num. 16. Mari. Alter. diſt. tom. 2. diſput. 8. de ſuſpenſ. cap. 3. verſ. tertio notandum, Aloyſ. Ricc. in praxi aſuea, & quotidiana reſoluit. 116.

3 Sed Epiſcopi illarum regionum in quibus Conc. Trid. adhuc receptum non eſt, non poſſunt uti illa facultate conceſſa d. cap. 6. quia ubi non eſt acceptatum quoad leges oneroſas, neque videtur acceptatum quoad fauorabiles, ita tenent, & decifum referunt Armendar. diſt. loco num. 11. Nicol. Garce. d. par. 7. cap. 11. numer. 23. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſ. decif. 532. in 1. edit. & reſoluit. 445. num. 3. in 2. edit. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. numer. 2. Mari. Alter. d. cap. 3. concl. 4. verſ. primo animaduertendum eſt, Bonacina d. diſp. 7. q. 5. puncto 1. numer. 2.

4 Non conuenit hæc poteſtas Epiſcopo in ordine ad omnes indifferenter, ſed conceditur proprio Epiſcopo habenti iuriſdictionem in ſuos ſubditos, ut Concil. declarat, ſub quorum nomine comprehenduntur in præſenti materia omnes illi, qui ſibi quomodocumque ſubduntur, vel qui ſunt ordinarij ſubditi, ut pote, qui ibi domicilium habent, vel quia ſubduntur quoad ſolum Pœnitentiæ forum, eo quod in ſua diœceſi inneniuntur, tanquam aduenæ, & peregrini, etiam ſi ſint vagabundi, ſcholæſtici, ac mercatores: nam quoad Sacramenta Confeſſionis, & Euchariftiæ ſunt ſubditi Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, ex conſuetudine generali Eccleſiæ, vel ex interpretatiua voluntate Summorum Pontificum, ita Soar. de pœnit. tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. num. 3. Sanchez de matrim. lib. 3. diſput. 23. num. 12. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 8. 9. & 17. Nicol. Garcia d. par. 11. cap. 10. num. 139. praxi Epiſcop. par. 1. verbo Vicarius, §. 18. dub. 4. Bonacina de cenſuris diſp. 1. q. 3. puncto 2. num. 5. Henrig. in ſum. lib. 14. c. 20. §. 5.

5 In abſolutione enim caſuum reſeruatorum, & cenſurarum impediendum receptionem Sacramenti videtur requiri ea ſaltem ſubiectione, quæ ſufficit, ut Epiſcopus Sacramentalem abſolutionem impendat, Bonacina diſt. diſput. 7. quaſt. 5. puncto 1. num. 4. & ideo ille, qui non eſt ſubditus Epiſcopi, puta medicus, Prætor, & ſimiles exteri, qui tamen habitant in ciuitate, ſub decreto d. cap. 6. comprehenduntur, ut in Sacramento Pœnitentiæ à ſuis criminibus abſolui valeant, etſi illi alijs in ciuitatibus commiſerint, ita decifum referunt Nicol. Garcia diſt. cap. 10. numer. 139. in 3. declarat. Armendar. diſt. loco num. 18.

6 Verum licet prædicta vera ſint in abſolutione caſuum reſeruatorum, & cenſurarum in Sacra-

mentali Confeſſione pro foro conſcientiæ, in obtinenda tamen diſpenſatione irregularitatis, ac ſuſpenſionis requiritur, ut Epiſcopus habeat iuriſdictionem ordinariam in eum, cui concedit relaxationem irregularitatis, iuxta ea quæ reſoluo alleg. 36. n. 17. & decifum referunt in proprijs terminis Nicol. Garcia, & Armendar. locis proxime citatis, quâvis contrarium teneat Henrig. d. §. 5.

7 Quæ quidem diſpenſandi poteſtas etiam extra diœceſim poteſt ab Epiſcopo erga ſubditos ſuos exerceri, nã verba Concilij in d. c. 6. ibi, in diœceſi ſua, referuntur ad poſteriorem illius capituli partem, in qua conceditur Epiſcopis facultas abſoluedi à reſeruatis, ex ea ratione, quia, Epiſcopus dum in ſua diœceſi exiſtit poteſt cum ſuo ſubdito in aliena diœceſi exiſtente extradiſcialiter diſpenſare, cum iuriſdictione diſpenſandi exerceri poſſit circa abſentem, ita docet Soar. de cenſur. 10. 5. d. 41. ſect. 2. n. 10. & 12. in fine. Sanchez in præcepta Decalogi lib. 2. c. 11. n. 12. Bonacina d. diſp. 7. q. 5. p. 1. n. 4. quicquid dicant Fr. Emma. in ſum. 10. 2. c. 69. n. 1. in fine. Henrig. d. §. 5. in prim. Anſa de cenſur. par. 7. diſp. 10. dub. 6. Cum ergo Epiſcopus in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto proueniētibz, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, valeat diſpenſare cum ſibi ſubditis, hæc poteſtate uti poterit intra, vel extra diœceſim iuxta principia diſpenſationum; at vero in abſolutione à quibuſcunque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ referuatis, de quibus agit ſecunda pars d. c. 6. cum debeat eſſe Sacramentalis, ut ibi offenditur in illis verbis, in foro conſcientiæ gratis abſoluere, impoſita pœnitentiæ ſalutari, & non poſſit fieri per nuntium, vel per litteras, requiritur quod fiat ab Epiſcopo præſente pœnitente intra diœceſim commorantibus.

8 Et quod verba illa, in foro conſcientiæ, ſint intelligenda, ideſt in foro Sacramenti Pœnitentiæ, & in Confeſſione Sacramentali, refert pluries Sacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe Nicol. Garcia de benef. par. 11. c. 10. n. 139. reſoluit Aloyſ. Ricc. in praxi fori eccleſ. reſol. 445. n. 8. & accepi à quodam docto viro, ita tenere praxim S. Pœnitentiariæ, quicquid prædicta verba ſignificare, quod abſolutio data, vel facta, nihil proſit quoad forum exterius, & per conſequens poſſe Epiſcopum extra Cōfeſſionem abſoluere in caſibus particularibus occurrentibus, dicant Nauarr. d. conſil. 11. num. 2. Henrig. lib. 7. cap. 13. §. 2. verſ. Et Epiſcopus. Fr. Emma. q. regul. tom. 1. q. 20. art. 7. & quaſt. 61. art. 10. Soar. de relig. tom. 2. tract. 6. cap. 16. nu. 4. Sanch. lib. 8. diſp. 34. nu. 29. Graſſ. lib. 1. cap. 13. nu. 32.

9 Ex quibus inferitur Epiſcopum eo ipſo, quod aliquem irregularem admittit ad Ordines, aut concedit litteras dimiſſorias, cenſeri cum eo diſpenſare in irregularitate, aut concedere facultatem, ut diſpenſetur ab Epiſcopo, ad quem mittitur pro recipiendis Ordinibus, modo ſciat Ordinandum eſſe irregularem, & intentionem habere diſpenſandi, tum quia Epiſcopus non præſumitur velle delinquere ordinando irregularem, aut concedendo facultatem, ut promouetur, Matol. de irregul. cap. 51. num. 8. Henrig. d. lib. 14. cap. 17. §. 4. litt. P. Soar. de cenſur. diſp. 41. ſect. 3. num. 4. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 14. numer. 10. Anſa par. 7. diſputation. 6. ſection. 5. dub. 6.

10 Hanc diſpenſandi, & abſoluedi poteſtatem Epiſcopo conceſſam ſine eius ſpeciali conceſſione Vicarius generalis exercere non po-

test, quia id Concil. requirit, ibi, aut Vicarium ad id specialiter deputatum, tum quia in generali concessione hæc non veniunt, *cap. penult. de pænit. in 6. quare ita tenent Rebuff. in praxi beneficii, tit. de forma vicariatus, nu. 179. cum sequentib. sbrozjus de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 19. num. 2. & q. 179. num. 1. & quæst. 180. num. 2. & quæst. 184. num. 1. p. golin. de potestate Episcopi, cap. 4. §. 7. num. 2. versic. postremo, soar. de censuris dispur. 41. sect. 2. num. 8. Narbona de appellatione a Vicario ad Episcopum, par. 1. num. 219. faciunt quæ eleganter tradit Campanil. in directorio iur. canonici rubr. 11. cap. 23. num. 148.*

11 An autem Episcopi possint committere hanc potestatem dispensandi, & absolvendi alijs? quæstio est dubia, in qua pro affirmativa parte, quod scilicet possint committere, & delegare illis faciunt multa, & validiora fundamenta; imprimis nulla occurrit ratio sufficiens cur credere debeamus voluisse Concilium illam facultatem reservare Episcopo per se ipsum tantum exercendam, præsertim cum non declarat hanc potestatem Episcopis convenire tanquam delegatis Sedis Apostolicæ, sicut aliquando facit, sed simpliciter eam Episcopis concedit, ergo videtur virtute huius decreti hæc potestas annexa iure ordinario iurisdictioni Episcopali, atque ita delegabilis est ab Episcopo. Deinde quia non eligitur industria persona; si enim eligeretur, nec generaliter, nec specialiter posset Episcopus delegare, tum quia quoties aliquid conceditur Prælati presentibus, & futuris in perpetuum, non potest dici electam esse industriam personam, cum persona incognita delegetur, ut tradunt 145. in l. more maiorum, numer. 65. ff. de iurisdictione omnium iudicum, C. exor. Lopez l. 47. in fine tit. 18. p. 3. Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 64. numer. 17. quare hanc partem tenent Nauarr. d. conf. 11. de privilegijs numer. 4. Sanchez de matrimo. lib. 2. disputat. 40. numer. 17. versic. sed dicendum, ubi dicunt Concilium dist. cap. 6. intelligendum esse, ut velit vicarium Episcopum non habere ex generali commissione vicarius hos casus, nisi sibi specialiter committantur: non autem ut velit negare Episcopo potestatem specialiter delegandi.

12 Verum Henric. lib. 14. de irregul. cap. 19. in fine, & lib. 6. de pænitent. cap. 14. §. 7. iuncto comment. litter. O. ait non posse Episcopum generaliter Vicario, vel alij delegare hos casus, ut habeant facultatem generalem absolvendi, vel dispensandi pro suo arbitrio, sed tantum posse delegare, quando casus occurrerit, & dare facultatem, ut de mandato, & nomine ipsius faciat, quod quidem ex eo comprobatur, quia Concilium d. c. 6. expresse concedit Episcopis posse dispensare per se, vel per vicarium specialiter deputatum, tum quia dum hi casus Episcopo conceduntur, eligitur industria persona.

13 Alij vero putant Concilium dicto loco distinguere voluisse inter facultatem dispensandi super irregularitate, & suspensione; ac absolvendi à casibus reservatis: ut in prima exerceri per quemcunque, cui generaliter ab Episcopo sit delegata iurisdictione; secunda vero conveniat tantum Vicario, qui specialiter deputatus sit per Episcopum cum facultate absolvendi à casibus reservatis, differentie rationem in eo constituunt, quia Concil. d. caput. 6. Episcopis facultatem dispensandi super irregularitate, & suspensione generaliter concedit, quando vero in eodem ca-

pitate eis tribuit potestatem absolvendi in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis suos subditos, dicitur, in diocesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputatum, potius volens coarctare, quam ampliare hanc iurisdictionem; nam si non addidisset verba illa, liberum fuisset Episcopo hanc facultatem committere cuicunque Sacerdoti: Concilium autem volens illam concedere tantum Episcopo, & Vicario ad id specialiter deputato, ita peculiariter expressit.

14 Sed nonnulli diversum prædictorum verborum esse sensum arbitrantur, sentientes Concilium voluisse hanc potestatem dispensandi super irregularitate, & suspensione solis Episcopis indulgere, ut per se ipsos illam exerceant, neque possint alijs delegare, ex eo probant quia Concil. in eodem cap. agit de dispensatione, deinde de absoluteione, & facultatem dispensandi simpliciter concedit Episcopis sine ulla extensione, potestatem autem absolvendi extendit etiam ad Vicarium specialiter deputatum, ergo clarissime apparet mentem Concilij fuisse priorem iurisdictionem communicare tantum Episcopis, quia extensio, quæ in secundo casu ponitur, & taceatur in primo, aperte ab illo excluditur, constitutio enim in una parte declaratur ab alia, vel impletur, aut limitatur, & restringitur l. uni. in princ. C. de inoff. testib. Cum igitur Concil. nihil dicat de Vicario in prima parte, non debemus intelligere illam facultatem commissam esse Vicario, si enim illam voluisset concedere Vicario, utique id expressisset, sicut fecit in secunda parte, in qua agit de absoluteione, arg. tex. in l. uni. §. sin autem ad deficientes, C. de caduc. tollen. cum alijs citatis in libello de principijs utriusque iuris lit. L. num. 32. Ratio autem diversitatis propter quam Concil. voluit potius extendere ad Vicarium facultatem absolvendi in casibus reservatis, quam potestatem dispensandi ab irregularitate, & suspensione, eam assignant, quia absoluteio est magis necessaria ad salutem animarum, quam dispensatio, ita Mar. Alter. dist. cap. 3. conclus. 4. versic. tertio notandum, ubi ex alijs hunc sequitur intellectum Ego tamen in hoc opinionum conflictu meam interponere sententiam non audeo, dum super hoc peculiarem non habuero decisionem, interim studiosus iudicet lector.

15 Quæret aliquis quis possit cum Episcopo dispensare, si occurrat casus, ut ipsemet incidat in aliquod delictorum, de quibus in Concil. d. c. 6. putat Mari. Alter. d. concl. 4. versic. tertio quærit potest, non posse Episcopum, cum sit delegatus, huiusmodi potestatem, quam habet dispensandi, alteri committere, ut secum dispense. Verum alij communiter, & melius respondent posse ipsummet Episcopum alteri committere vices suas, ut secum dispense, & ad se absolvendum proprium suum Cofessarium deputare, cum eadem auctoritate, quam ipse habet, ex d. cap. 6. Concilij Trid. in sibi subditos, ita Majol. de irreg. lib. 2. c. 2. numer. 12. versic. est autem, & lib. 5. c. 51. numer. 7. soar. tom. 5. disp. 41. sect. 2. numer. 9. Henriquez in summ. lib. 14. de irreg. c. 18. §. 3. prax. nova Episc. 2. c. 1. numer. 17. pag. 107. soar. d. lib. 7. capit. 9. numer. 5. Armend. ubi proxime numer. 12. Aloys. Rec. in praxi rerum fore ecclesiasticæ decis. 518. in 1. editione, & resolut. 445. numer. 2. in 2. edit. Bellet. disquisit. clerical. cc ij

p. 1. tit. de diſciplina clericali §. 1. num. 54. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 3. n. 3. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 11.

16 Capitulum Sed e vacante eandem habet facultatem diſpenſandi, & abſoluendi conceſſam Episcopis per Concil. d. cap. 6. nam licet illa facultas competat Episcopo iure ſpeciali, tamen competeit ei iure communi & iuriſdictione ordinaria illi tributa, ita in terminis reſoluunt Beza in reſponſis caſuum conſcientie p. 4. caſu 37. verſ. tandem nullus, Sayr. in clauſi Regia lib. 6. cap. 11. numer. 84. Henric. lib. 6. cap. 16. §. 1. & lib. 14. c. 20. §. 1. Fr. Emman. queſt. Regular. tom. 1. q. 61. art. 9. Cened. ad ſextum collect. 4. num. 3. Soar. tom. 4. de pœnit. diſp. 30. ſect. 2. numer. 4. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 3. collect. 721. verſ. tertio dubitatur, & in praxi ſeri eccleſiaſtici deciſ. 532. in 1. edit. & reſolut. 466. in 2. edit. & in praxi auct. reſolut. 118. num. 5. Sayr. deciſ. 31. de tempor. ordinat. praxiſ nouæ episcopalis p. 2. cap. 1. num. 16. pag. 106. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 2. num. 10. Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 7. num. 41. & p. 7. cap. 11. num. 21. quamuis contrarium teneant Mari. Alter. d. cap. 3. verſ. ex eodem & Bonacina de cenſuris diſp. 7. queſt. 5. p. 7. 1.

17 Abbates vero, & alij Prælati inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quali episcopalem, etiam nullius diœceſis, non gaudent prædicta facultate diſpenſandi, & abſoluendi conceſſa Episcopis in Concil. d. cap. 6. ex eo, quia Conciliaris illa conſtitutio hac in parte derogat iuri communi, & idcirco potius eſt limitanda, vt nomine Episcopis intelligamus ſecundum propriam ſignificationem huius nominis illos tantum, qui in episcopali dignitate conſtituti ſunt, non inferiores: ita Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. concl. 4. Fr. Emman. in ſumm. tom. 2. cap. 10. num. 6. Cened. d. collect. 4. num. 5. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 83. num. 5. ad finem, Soar. tom. 4. de pœnit. diſp. 30. ſect. 2. num. 6. & tom. 5. de cenſuris diſp. 41. ſect. 2. nu. 7. Petr. de Ledefm. in ſum. tom. 2. tractat. 1. cap. 6. poſt conclus. 2. diff. 1. Aloyſ. Ricci. in praxi ſeri eccleſiaſt. deciſ. 532. num. 1. in 1. edit. & reſol. 555. in 2. edit. Mari. Alter. d. cap. 3. verſ. ſed hic, Bonacina diſp. diſp. 7. q. 5. punct. 1. num. 6. & cenſuiſſe Sacram Congregationem referunt Nicol. Garc. diſp. p. 7. cap. 11. num. 13. & 17. Armendariz diſp. loco num. 9. & 10. Quamuis huiusmodi Abbatibus prædictam diſpenſandi, & abſoluendi poteſtatem eodem modo eſſe conceſſam, quo Episcopo aſſerant Henric. lib. 6. cap. 6. §. 1. Fr. Emman. queſtion. Regular. tom. 1. q. 24. art. 13. & 17. & q. 61. art. 9. Flores de Mena variar. lib. 3. q. 24. n. 18. Sayr. in clauſi Regia lib. 6. cap. 11. num. 83. in fine, Aul. de cenſuris p. 7. diſp. 10. dub. 6. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 5. 18 Ex eadem ratione videtur dicendum Superiores, ſeq. Conuentuales Religionum exemptarum huiusmodi facultate à Concilio Episcopis conceſſa erga Religioſos ſibi ſubditos, vt non poſſe, & ita à ſacra Illuſtriſſimorum Cardinalium Congregatione deciſum fuiſſe referunt Garcia d. cap. 11. n. 13. & 20. Armendariz d. loco num. 10. Contrarium tamen, imò prædictos Superiores erga Religioſos ſibi ſubditos hanc poteſtatem habere, facultate ipſis ad hoc data à Pio 7. Conſtitutione ſua incipiente Romanus de anno 1571. die 21. Iulij tenent praxiſ noua episcopalis p. 2. cap. 3. num. 52. in princip. Henric. in ſumm. lib. 6. cap. 16. §. 8. & lib. 7. cap. 25. §. 2. & lib. 14. cap. ult. §. 5. ad finem. Fr. Emma. queſt. Regular. tom. 1. q. 61. art. 9. Fr. Ludou. Beza in reſponſis caſuum

conſcientie p. 4. caſu 37. in princip. Fr. Ioannes de la Cruz de ſtatu Religionis lib. 1. cap. 6. dub. 16. Sayr. de cenſuris lib. 7. cap. 7. num. 23. Molin. de iuſtit. tract. 3. diſp. 61. num. 4. & 5. & diſp. 70. in fine, Iacob. de Graſſis tom. 2. conſil. ſub tit. de homicidio conſ. 2. num. 23. cum ſeqq. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 2. num. 13. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 7. & hæc ſecunda opinio attentata dicta Pij 7. Conſtitut. in praxi ſequenda eſt, illa vero non extante, in puncto iuris primam veriore iudico.

19 Archiepiſcopus dum actu viſitat habet facultatem abſoluendi ab irregularitate occulta virtute Concilij Trident. circa ſubditos ſuorum ſuffraganeorum, tunc enim ratione officij ordinarii habet facultate ad abſoluendum, ita Henric. lib. 14. cap. 18. num. 3. Soar. tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. num. 8. Sayr. in clauſi Regia lib. 6. cap. 11. num. 79. Aul. de cenſur. p. 2. cap. 7. diſp. 1. dub. 10. concl. 3. & p. 7. diſp. 10. dub. 6. notat. 2. circa primam conſuſionem, Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 6. & lib. 4. cap. 38. num. 13. & 14. Bonacina de cenſuris diſp. 1. queſt. 3. punct. 2. num. 7. verſ. tertio, ubi in verſ. ſecundo, dicit etiam poſſe Archiepiſcopum à cenſuris laicis à ſuffraganeis, vel à Sede Apoſtolica abſoluere ſubditos ſuffraganeorum, quando malitioſe, aut negligenter differunt abſolutionem, vel quando ad illum fuit appellatum, & vocata fuerunt partes. Sic etiam in actu viſitationes non ſolum poteſt diſpenſare cum ſubditis Episcoporum ſuffraganeorum, ſed etiam cum ipſiſmet Episcopis ſuffraganeis, vt contra Soar. tenent Henric. d. c. 18. num. 4. Aul. p. 7. diſp. 6. ſect. 5. dub. 5. Bonacina de cenſuris diſp. 7. q. 5. puncto 1. num. 2. in fine.

Occultum, quod dicatur, & qui ſint caſus occulti, in quibus Episcopus diſpenſare valet?

20 **C**Um Episcopi virtute Concilij Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6. poſſint omnino diſpenſare in omnibus irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, oportune inquirendum eſt, quando dicatur delictum occultum, vt Episcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, vel ſuſpenſione per illud incurſa? ſunt qui teneant occultum in præſenti materia ſecundum terminos iuris eſſe regulandum, & proprie dici, quod non poteſt probari, ita Iacob. de Graſſ. tom. 2. conſil. ſub tit. de homicidio conſ. 2. num. 20. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 11. num. 46. Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregularit. in declarat. num. 25. 21 Verum communis Doctorum reſolutio tenet occultum in præſenti dici, quod non eſt publicum, etiam ab aliquibus ſciatur, & poteſt tergiverſatione celari, quia Concil. d. cap. 6. à regula diſpenſandi excipit deducta ad forum contentioſum, ergo non excipit occulta, quæ probari poſſunt ſi tamen ad forum contentioſum non ſunt deducta; tum quia occultum plerumque accipitur non prout eſt improbable, ſed prout contra diſtinguitur à notorio, publico, vel ſaltem fa-

mofo, secundum *Panorm.* in cap. fin. de tempor. ordin. ubi occultum crimen ad hoc, ut quis possit promoueri, appellat illud, quod opponitur notorio, licet probari possit, idem *Panorm.* in cap. quassum, de penit. & remiss.

22 Et notorium est plena rei notitia inducens indubitatum, & finitam probationem, discussione non egentem, ut per tex. in cap. vestra, de cohabit. cleric. & in cap. cum olim, 24. de verbor. signif. tenent *Clar. lib. 5. §. fin. quass.* 9. *Mascard.* de probation. concl. 1101. *Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quass.* 57. *Mench. illust. cap. 2. num. 11. & cap. 10. num. 23. Farinac. in praxi crimin. quass.* 21. num. 8. *Mench. de arbitrar. casu 166. num. 4. Jacob. de Gassius in auctis decis. par. 1. lib. 1. cap. 13. num. 43. & seq. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 1. c. 5. §. 2. num. 6.*

23 Hinc notorium dicitur delictum commissum, vel confessum in iudicio, *Mascard. concl.* 1326. nu. 4. post *Afflict. Menoch. & alios, Farinac. d. quass.* 21. num. 31. *Stephan. Gratiam d. recept. forens. cap. 142. num. 9. & 10. Aldrete d. 8. 2. num. 11.*

24 Item, & omne illud, quod ex actis iudicij constat, ex citatis per *Menoch. remed. 1. recap. num. 232. & de arbit. casu 166. numer. 6. & conf. 100. numer. 6. Tiracuell. de retract. lignag. §. 36. glof. 2. num. 44. Mascard. concl. 1101. num. 13. cum seqq. Farin. d. quass. 21. num. 14. & quass. 9. num. 20. Aldrete a Castro in praxi Lusitana lib. 3. cap. 15. num. 4. Aldrete dict. §. 2. num. 10. Vel deducitur ex sententia in iudicio prolata *Mascard. concl. 1396. num. 15. Farinac. dict. quass. 28. num. 31. Quare textum illum intelligendum esse de illo occulto, quod probari potest, sed a paucis scitur, & aliqua valet tergiversatione celari tenent Nauarr. in manual. cap. 27. num. 241. in fine, vers. undecimo, sorbi in compend. mendicant. in resolut. materia absolut. pag. 48. Anton. Recha de p'stitio. verbo occultis, Rega in sum. par. 1. cap. 49. casu 16. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 39. numer. 5. Leli. Zeechi. de casibus Episcoporum rescriptis casu ult. num. 1. & casu 1. de irregular. circa finem, & in alid. in candelabro aureo, tit. de irregul. numer. 315. praxis Episcop. p. 2. verbo irregularitas, paragraph. 1. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 10. quass. 9. Anila de censur. par. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 12. concl. 2. & par. 7. disput. 10. dub. 6. Marti. Alteri. eod. tract. tom. 2. disp. 8. de suspens. cap. 3. vers. secundo notandum, Soar. tom. 4. disputat. 30. sect. 2. num. 2. & tom. 5. disputat. 41. sect. 2. num. 6. Molina de iustitia tractat. 3. disputat. 79. num. 8. vers. secundo, Fr. Emman. quass. Regular. tom. 1. quass. 24. art. 11. Paul. Comitol. resp. moral. lib. 6. quass. 44. numer. 2. P'golin. de potestate Episcopi cap. 57. num. 5. praxis noua Episcopalis par. 1. cap. 1. numer. 56. pag. 62. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiast. decis. 523. in 1. edit. & resolut. 450. in 2. edit. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 17. num. 21. & lib. 7. cap. 13. numer. 12. Sanchez de matrimen. lib. 2. disput. 37. numer. 11. & lib. 8. disput. 34. numer. 55. & in precepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 19. cum seqq. Reginal. in praxi fori penit. lib. 3. tract. 2. num. 30. me citato Bonacini. de censur. disput. 1. quass. 3. punct. 2. num. 1. versic. quarto.**

25 Ex quibus recte inferitur posse Episcopum virtute Concil. in d. c. 6. dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium; quamuis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in maiori parte viciniae, vel collegij.

26 Vnde etiam optime aliqui Doctores exigunt, ut delictum non sit occultum, sed publicum,

quod non tantum actus, qui est delictum, sit publicus, sed etiam ut sit publicum cum fuisse delictum, hinc resoluunt posse Episcopum dispensare etiam si actus sit materialiter publicus, non vero formaliter in quantum delictum, adhuc enim occultum dicitur delictum, ita *Emman. Sa verbo Episcop. num. 35. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 276. num. 3. Henric. lib. 14. cap. 20. num. 4. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 3. num. 13. Bonacina eodem tract. disp. 7. q. 5. puncto 1. num. 4. vers. dixi in prouenientibus. Sanchez. d. lib. 8. disp. 34. num. 56. praxis noua Episc. p. 1. cap. 1. rub. de dispensat. sub num. 56. fol. 61. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiast. resolut. 450. num. 5. in 2. edit. P'golin. de censuris tab. 1. cap. 13. §. 7. sub. num. 4. Galet. in margarita casuum conscientie verbo delictum, vlt. Campan. in diuersorio iuris Cammeri rub. 7. cap. 5. num. 3.*

27 Hinc etiam colliges posse Episcopum dispensare in irregularitate proueniente ab excommunicatione celebrante, quando excommunicatio est occulta, licet celebratio sit manifestata, nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quae incurritur coram multis ignorantibus illam tamen eo casu incurri, ita *Fr. Lud. Mir. in man. Prael. tom. 2. q. 8. ar. 14. concl. 2. praxis noua Episcop. p. 1. cap. 1. num. 56. pag. 62. Nauarr. conf. 2. sub. tit. de clericis non ordinato missis. in utraque edit. Galet. d. verbo delictum pen. Leli. Zeechi. d. casu ult. num. 1. vers. & quod pag. 248. quicquid dubitet additionator ad dictum cons. Nauarr.*

28 Delictum ad forum contentiosum ad hoc ut Episcopus in irregularitatibus, & suspensionibus ab eo prouenientibus, dispensandi facultatem non habeat, dicitur statim ac denunciatio, aut accusatio de illo coram legitimo iudice facta est, ita *Marti. Alteri. d. cap. 3. vers. postulat. ubi multis nititur suam comprobare sententiam. Vel ubi primum citatio est facta, quia regulariter a citatione incipit iudicium, §. fin. in sit. de pena temere litig. glof. in rub. c. de in ius vocando, ut tenet Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiast. decis. 522. in 1. edit. & resolut. 449. in 2. edit.*

29 Verum ego tenerem delictum dici deductum ad forum contentiosum post huius contestationem, ex sequentibus, primo quia forum contentiosum vere dici non potest, nisi inter partes super delicto commisso contendatur, negando, vel confitendo, quo actulitis contestatio etiam in criminalibus inducitur, ut tenent *P'ui. Neapel. decis. 310. num. 13. Farin. in praxi crimin. q. 10. sub num. 57. ad finem.*

30 Deinde forum contentiosum, idem sonat quod iudicium; At iudicium proprie post litem contestatam dicitur, ex resolutis per *Azzini. in praxi Florentini §. 1. cap. 1. nu. 14. & seq. Lancellotti. de attent. in presat. num. 7. Peregr. vari. lib. 2. sub rubr. de iudic. num. 54.*

31 Vterius foris contentiosum nihil differt a lite mota, quia idem est, si non plus, in foro contendere, & in eo litem mouere; at lis mota dicitur postquam litis contestatio facta fuerit, ut probat text. in cap. ex parte 30. de verbor. signif. & resoluunt *Martani de ordine iudic. p. 5. tit. & omnia fiant durante instantia num. 64. Sura. de alim. tit. 5. q. 8. num. 4. Cabed. Lusitan. decis. 15. num. 10. p. 2. ergo etiam tenendum delictum deductum ad forum contentiosum, dici post litem contestatam.*

32 Deducto igitur delicto ad forum contentiosum, modo supra explicato in irregularitate, vel suspensione ex illo proueniente impeditur Episcopus

Episcopus dispensare, quod quidem impedimentum non est dicendum semper durare, ex eo quod semel deductum fuerit ad forum contentiosum, sed tantum quousque duraverit iudicium, quo finito, habita sententia absolutoria, licebit eidem Præfati dispensare, quia adhuc manet occultum, & non potest dici deductum cum effectu, ex quo probatum non fuit: ita *Vald. in candel. aureo tit. de excomm. numer. 42. Emman. sa verbo Episcopus, num. 34. Fr. Emman. in summ. par. 1. cap. 167. numer. 4. Vega in summ. par. 2. cap. 15. casu 2. Jacob. de Grassis in aureis decis. par. 1. lib. 1. cap. 13. numer. 42. & tom. 2. consil. sub tit. de homicid. consil. 20. numer. 20. Soar. de censur. disputat. 41. sect. 2. numer. 6. Sayr. eodem tract. lib. 7. cap. 7. num. 12. Aula eodem tract. par. 7. disputat. 1. dub. 11. concl. 3. Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 2. in commento litt. H. Campanil. in divers. iuris Canonici, rubr. 11. cap. 23. num. 144. Mari. Antenn. variat. resolution. lib. 3. resolut. 16. sub numer. 21. vers. nec obstat. Mari. Alteri. d. cap. 3. vers. postulat. Molina de iustitia tract. 3. disputat. 79. num. 8. vers. 2. & 3. Sanch. de matrim. lib. 2. disputat. 37. num. 12. & lib. 8. disputat. 34. num. 57. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. numer. 21. & me citato, Bonacina de censuris disput. 1. quæst. 3. puncto 2. numer. 2. & disputat. 7. quæst. 5. puncto 1. num. 4. vers. dixi excepto.*

33. Quin etiam si medijs depravatis obtinuerit absolutionem ab iniectio crimine dispensabit Episcopus, *Henriq. dist. lib. 14. cap. 10. §. 4. Soar. dist. sect. 2. a num. 6. Sayr. d. cap. 7. num. 12. Sanchez dist. lib. 2. de matrim. disput. 37. numer. 12. in fine, & lib. 8. disputat. 34. numer. 57. Campan. in divers. iuris Canon. rubr. 7. cap. 5. numer. 8. & rubr. 11. cap. 23. num. 144.*

34. Vbi etiam tenet, quod si iudicium non fuerit sententia finitum, eo quod accusator per annum tacuerit, potest ab Episcopo elapso anno dispensari, vel ordinari, & allegat *gloss. verb. obrepit, in cap. tantis, 81. dist. & cap. omnipotens Deus, de accusat. ac Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 17. sub num. 9. & Sayr. d. cap. 7. num. 11.*

35. Dubitari tamen potest utrum Episcopus possit dispensare si delictum deductum sit ad forum contentiosum, & iam finito iudicio punitum? in qua quaestione tenet una sententia etiam hoc casu posse Episcopum dispensare, subscribunt, *Henriquez dist. lib. 14. cap. 7. numer. 5. Aula de censuris par. 2. disputat. 2. dub. 7. & par. 7. disput. 10. dub. 7. Sanchez in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 21. vers. Sed quid, Reginald. d. lib. 30. tract. 2. num. 29. vers. Sexto. Sed contrariam sententiam veriorum duco, quia delictum hoc non potest negari ad forum contentiosum esse deductum, nec deinde occultum, imo publicum: nam quæ probantur in iudicio appellantur publica, ita *Gutter. canon. lib. 1. cap. 3. ad finem, Fr. Emman. in summ. par. 1. cap. 168. in fine, Soar. d. sect. 2. numer. 5. ad finem, Bonacina d. puncto 2. num. 2. & disputation. 7. quæstion. 5. puncto primo, num. 5.**

36. Ex quibus omnibus primo collige posse Episcopum virtute Concilij d. cap. 6. dispensare in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Baptismi occulta, ita *Tolet. in sum. lib. 1. cap. 70. Aula de censur. par. 7. disput. 7. quæst. 3. puncto 3. nu. 9. etiam si incurritur ab aliquo publice baptizante, dummodo nesciatur an qui baptizatur, fuerit antea baptizatus, Sayr. dist. lib. 7. capit. 10. num. 16. An la dist. dub. 6. Sanchez de matrim. lib. 2. disputation. 37. num. 11.*

37. Secundo collige Episcopum etiam posse di-

spensare in irregularitate contracta ab eo, qui duos Ordines Sacros, vel Acolytatu cum Subdiaconatu eodem die suscepit, quando delictum est occultum: *Henriquez lib. 14. cap. 6. num. 5. Aula par. 7. disputat. 9. sect. 1. dub. 4. ad finem, Sayr. d. lib. 7. cap. 10. num. 36. Bonacina d. disput. 7. quæst. 3. puncto 4. num. 4. Vgolin. de censuris tract. de irregular. cap. 39. §. 1. num. 31. & de potest. Episcopi cap. 57. §. 2. num. 4. vers. quarto.*

38. Tercio collige posse etiam Episcopum dispensare in suspensione contracta ab eo, qui futuræ, idest, nesciente Episcopo, neque probante, neque examinante Ordines suscepit, si occulta sit, *Henriquez lib. 14. cap. 6. §. 5. Soar. d. disput. 42. sect. 3. num. 5. Connech. dist. 18. dub. 5. num. 43. Bonacina d. puncto 4. num. 5. Vgolin. d. tract. de off. & pot. Episc. c. 57. §. 2. num. 4. vers. quarto.*

39. Quarto collige Episcopum etiam posse dispensare in suspensione, quam quis contraxit recipiendo Ordines sine litteris dimissorijs, si sit occulta, *Bonacini de sacram. disp. 8. q. 2. puncto 4. nu. 25.*

40. Quinto collige posse Episcopum dispensare cum eo, qui per saltum promotus ad Ordines, celebravit, ubi delictum fuerit occultum, *Vgolin. d. §. 2. num. 4. vers. tertio.*

41. Sexto collige eodem modo posse Episcopum dispensare in irregularitate occulta proveniente ab administratione in Ordinibus male susceptis, ita *Auct. Carthebesis Neapol. lib. quart. capit. 12. vers. tertio, Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 30. num. 9. in fine. Campan. in divers. iuris Canon. rubr. 7. cap. 5. num. 2. qui hoc verum esse dicunt si Episcopus non fuerit etiam scienter particeps eiusdem culpa.*

42. Septimo collige posse etiam Episcopum dispensare cum eo, qui Ordines minores suscepit ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu, vel dignitati, aut à censura irretito, schismatico, hæretico, deposito, vel degradato, dummodo delictum sit occultum, *Vgolin. d. §. 2. num. 4. vers. quinto.*

43. Octavo collige posse etiam Episcopum dispensare in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, ut exerceat susceptos, ac alios suscipiat, modo delictum sit occultum, *Vgolin. d. c. 57. §. 3. num. 1. vers. si etiam, Bonacini, de cens. disp. 7. quæst. 3. punct. 6. num. 10.*

44. Nono collige Episcopum, etiam posse dispensare cum simoniaci occulto, non tamen illum rehabilitare ad beneficia in posterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per simoniam occultam obtinuit, ita per Sacram Congregat. decisum fuisse testantur *Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. c. 61. numer. 11. Less. de inst. lib. 2. c. 35. num. 140. Nicol. Garc. de benef. p. 8. c. 1. num. 74. Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregul. in declarat. numer. 15. & 16. Quamvis contrarium alferere videatur Campan. in divers. iuris Canon. rub. 11. cap. 27. numer. 66.*

45. Aduertendum maxime est, quod à censuris incurfis propter ingressum ad monasterium monialium non potest Episcopus absolvere, etiam si delictum sit occultum, quia ita declaravit sacra Congreg. teste *Aloys. Ric. in praxi fori eccles. decis. 648. in 1. edit. & resolut. 544. num. 5. in 2. edit.*

Homicidium voluntarium quod dicatur, ad hoc, ut irregularitatis ex eo provenientibus Episcopus dispensandi facultatem non habeat?

IN proposito, & hoc respectu illud tantum dicitur homicidium voluntarium, quod est illicitum, intentum, & volitum in se: ita Nau. in manual. cap. 27. Fr. Emmanuel. quæst. Regular. to 1. quæst. 24. artic. 9. Cou. in Clem. si furiosus par. 2. in initio, & §. 1. numer. 2. Reg. en efecto de Curas cap. 12. numer. 325. Ludovic. Lopez in instruct. conscient. tom. 2. par. 2. capit. 28. in princip. Anil. de censur. par. 7. disput. 3. dub. 7. & disput. 6. sect. 1. dub. 1. Regolin. cod. tract. tit. de irregular. cap. 33. Soar. cod. tract. tom. 5. disput. 44. sect. 1. & disput. 45. sect. 2. Saly. cod. tractat. lib. 7. cap. 7. numer. 5. cum seqq. Fr. Emmanuel. in summa. tom. 2. cap. 179. cum sequent. Vasq. 1. disputat. 10. numer. 39. Anton. Roch. de visitat. verbo homicidio voluntario, Molin. de iustit. tract. 3. disputat. 33. & 39. Martin. Bonacina in tract. de contractib. disput. 2. quæst. ultim. punct. 2. numer. 1. Aloys. Ricci. in praxi fori eccles. decis. 519. in 1. edit. & resolut. 446. in 2. edit. Campanili in diversor. iuris Canon. rubr. 11. cap. 23. numer. 137. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. quæstione 8. artic. 9. conclus. 1. em.

47 Primo ex dictis infertur Episcopum vigore facultatis Concilij dict. cap. 6. posse dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio licito, vel facto auctoritate legitima, & iusta de causa, nempe illo, quod procedit ex defectu lenitatis, qualem iudices, ceterique ministri iustitiæ proprium officium iuste exequentes, committunt, quod neque culpabile, neque iniustum apparet, quare ita tenent Cou. in Clem. si furiosus, par. 1. §. 3. numer. 7. in fine. Nauar. dict. cap. 27. numer. 40. vers. quarto, & in rub. de iudic. numer. 109. vers. tertio, cum seqq. sequitur Campan. in desiderio iuris Canonici, rub. 11. cap. 23. numer. 138. & ita etiam concludit Fr. Emmanuel. dict. q. 24. art. 8. reiecta negatua opinione, quam antea firmaverat in summa. par. 1. cap. 174. ob illam rationem quod Concil. dict. capit. 6. facultatem tribuit Episcopis dispensandi in irregularitatibus provenientibus ex delictis occultis, ergo non concessit in proveniente ex homicidio iusto, in quo nullum adest delictum, idem tenent Pinald. in candelabro aureo par. 2. tit. de irregul. §. de dispensat. quoad fratres num. 326. & 327. dicens ita prælicari, Medin. in summa. par. 1. cap. 12. §. 12. dicens esse multorum Doctorum opinionem, & Masol. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 6. dicens quod homicidium voluntarium, cuius irregularitas soli Papæ reservatur, & quod non comprehenditur in iubilæis, ac in aliis privilegiis concedentibus facultatem ad dispensandum in irregularitatibus, solummodo comprehendit illud homicidium, quod est prohibitum, atque illicitum, quia inquit, homicidium significat factum iniustum, quod prohibetur per quintum præceptum Decalogi. Idem etiam tenent Bam. 2.2. quæst. 40. artic. 2. dub. 4. ubi agendo de Prælati regularibus dicit posse illos dispensare cum sibi subditis, qui in bello iusto occiderunt aliquem, cum hoc homicidium non sit illud homicidium voluntarium, ratione cuius contrahitur irregularitas solummodo per Summum Pontificem dispensabilis. Quamvis contrarium, imo Episcopum non

posse in homicidio voluntario iusto dispensare, resoluunt Jacob. de Grassis in decis. aureis par. 1. cap. 13. numer. 38. lib. 1. Molina tract. 3. disput. 79. numer. 8. vers. 4. praxi episcop. par. 1. verbo irregularitas §. 8. Rega in summa. par. 1. cap. 56. casu 6. & cap. 127. casu 27. & par. 2. cap. 15. casu 40. & en efecto de Curas cap. 11. numer. 287. & cap. 12. numer. 323. & Regolin. de irregularit. cap. 33. §. 1. numer. 1. & cap. 44. §. 2. numer. 4. & cap. 62. §. 2. numer. 5. Anil. de censur. par. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 1. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 6. numer. 170. Nicolaus Garcia de benefic. p. 7. cap. 11. numer. 40. Henric. in summa. lib. 14. cap. 9. §. 3. & cap. 19. §. 4. in comment. lib. 1. Navar. ruihi visus sibi contrarius conf. 34. sub tit. de homicid. in aniq. & confil. 39. in nouis, ubi tenaciter defendit, asserens pro hac parte facere consuetudinem totius Orbis petendi illam à Papa, refert Sayr. in floribus decis. sub tit. de homicidio decis. 31. Sic etiam dicerem posse Episcopum dispensare cum Clerico in sacris constituto pugnante, & occidente in bello iusto, ut tenent Henric. dict. cap. 19. §. 4. Anil. par. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 5. contra Bonacina de censur. disput. 7. quæst. 4. punct. 4. numer. 13. & puncto ultim. numer. 10. Item etiam cum eo, qui vertit infirmum intentione accelerandæ mortis, ne tandiu patiat, ut tenet Anil. dict. dub. 5. ad finem, contra Henric. dict. cap. 19. §. 3. Nam homicidium voluntarium, de quo similiter agit Concil. sess. 14. cap. 7. illud est quod illicitè, per inuidias, & ex proposito fit, Concil. enim dict. loco iterum, ac multoties repetit huiusmodi particulas, per invidiam per inuidias, ex proposito, propria voluntate, & ad infinuandum quod huiusmodi homicidium, de quo loquitur, & cuius irregularitas dicitur ibidem quod sit Summo Pontifici reservata, debet esse illicitum, intentum, ac volitum, siue voluntarium in se, aut saltem æquipollenter in sua causa, prout asserunt Nicol. Garcia dict. cap. 11. numer. 44. Aloys. Ricci. in dict. praxi decis. 519. in 1. edit. & resolut. 446. numer. 2. in 2. edit.

48 Secundo infertur Episcopum dispensare posse in irregularitate ex homicidio casuali proveniente, modo delictum sit occultum, ex eo quia Concil. Trident. dict. capit. 6. Episcopis potestatem dispensandi concedit in irregular. ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, sed homicidium casuale non est proprie voluntarium, ergo Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casuali, modo sit occultum, prout resoluunt Miranda dict. quæst. 8. art. 13. conclus. 2. & 3.

49 Tercio infertur posse Episcopum dispensare in mutilatione membri etiam voluntaria, si sit occulta, in qua nihil innovavit Concil. dict. cap. 6. quod solum exceptit homicidium voluntarium, sub qua exceptione non intelligitur mutilatio voluntaria, cum vere non sit homicidium: ita Nau. in manu. cap. 27. numer. 194. Sa verbo irregularitas in fine, Marc. Anton. Gentens. in praxi Archiep. cap. 66. numer. 9. in 2. edit. Cardin. Tol. in summa. lib. 1. cap. 88. vers. 6. & cap. 89. numer. 3. Fr. Emmanuel. quæst. Regular. tom. 1. quæst. 24. artic. 10. & in addit. ad Bullam Cruciatæ §. 13. numer. 6. praxi noua episcop. par. 1. cap. 1. numer. 57. Soar. tom. 5. disput. 44. sect. 2. numer. 4. & sect. 4. numer. 35. Molina de iustitia tom. 4. disputat. 79. sub numer. 8. Valeri. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tractat. 2. numer. 91. Fr. Ludovic. Miranda dict. quæstione 8. artic. 11. Conineb. de sacramentis, & censur. tom. 2. disputat. 18. dub. 8. Anila de censur. par. 7. disputat. 6. sect. 6. dub. 4. Bonacina de censur. disputat. 7. quæst. 4. puncto ultim. ec in j

numer. 11. & ſuper hoc latam eſſe à Sacra Congreg. declarationem referunt *Armenazar* in addit. ad reſcopil. legum *Navarra* ad lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregul. in declarat. numer. 14. *Nicol. Garcia* de benef. par. 7. cap. 11. numer. 30. cum ſeqq. *Campani* diſt. cap. 23. numer. 143. *Aloſy. Ricci* diſt. reſolut. 447. numer. 4. *Miranda* diſt. quaſt. 8. artic. 11. Licet contrarium tucantur *Medina* in ſumm. lib. 1. cap. 11. §. 12. & alij quos refert, & ſequitur *Sanch.* in præcepta Decalogi lib. 1. capit. 10. numer. 40.

50 Quarto inferitur poſſe Episcopum cum illo diſpenſare, qui aliquem hominem occidit, non intendens occidere, cum huiusmodi homicidium caſuale dicatur, nam qui facit aliquid unde ſequuta ſit mors, non tamen fecit animo inferendi mortem, incurrit irregularitatem ex homicidio caſuali proſuientem: ita *Nav.* in man. cap. 27. numer. 240. & conſ. 27. de homicid. *Henriq.* in ſumm. lib. 14. cap. 19. §. 3. in commento lit. E. quos refert, & ſequuntur *Aloſy. Ricci* in praxi eccl. deciſ. 521. in 1. edit. & reſolut. 448. numer. 2. & 3. in 2. edit. *Bonacina* diſt. puncto ult. numer. 7.

51 Quinto inferitur Episcopum poſſe diſpenſare cum eo, qui mandavit ſervo, ut alterum percuteret, ſed caueret ne occideret, nam homicidium inde ſequens non eſt proprie voluntarium reſpectu mandantis, ſed eſt caſuale culpabile *Molina* tom. 4. tract. 3. diſputat. 3. numer. 7. *Henriq.* diſt. lib. 14. capit. 19. §. 3. in commento lit. E. & capit. 14. §. 2. *Bonacina* diſt. puncto ult. numer. 8.

52 Mandans enim homicidium in perſona vnus ſi committatur in perſona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ cōtrahitur ex homicidio voluntario, prout referunt *decilum Campani* diſt. cap. 23. numer. 84. *Aloſy. Ricci* in praxi aurea reſolut. 412. Et ſuper hoc fertur fuiſſe in ſacra Congregatione propoſitum dubium hiſ verbis. An is, qui mandavit aliquem baculo vulnerari eo expreſſo ne occideretur, ſi mandatarius armis percuſſerit, & occiderit, intelligatur incidiſſe in decretum *Concilij ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6.* ut in omni ordinatione à beneficio, & officio abſque ſpe diſpenſationis perpetuo carere debeat; Congregatio cenſuit negativè, cum *Concil.* requirat homicidium per inſidiam, per inſidias, & ex propoſito, referunt *Garcia* diſt. cap. 11. numer. 44. *Aloſy. Ricci* in diſt. praxi deciſ. 519. in 1. edit. & reſolut. 446. in 2. edit. & in praxi aurea reſol. 407.

53 Sexto inferitur Episcopum poſſe diſpenſare in homicidio occulto patrato cauſa deſenſionis non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, quia huiusmodi homicidium volitum cauſa deſenſionis, non comprehenditur ſub homicidio voluntario, imo potius, licet non ſit mere neceſſarium, neceſſarij vim habet, quatenus vitandæ mortis cauſa ſit, licet tamen *Fr. Emman.* diſt. quaſt. 24. artic. 13. & poſt eum *Fr. Ludon.* *Miranda* diſt. quaſt. 8. artic. 13. in printip. crediderint neceſſarium homicidium comprehendere ſub caſuali, illam rationem quod factum non ex propoſito, ſit ſemper caſuale, ſec. *Ariſt.* 2. *Phyſic.* & propterea conentur reſpondere textui *Concilij Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 7.* inſinuanti duas prædictas ſpecies homicidij in aliis verbis, ſed caſu, vel vim vi repellendo, & aſſerit ipſe *Fr. Emman.* prædictam diſiunctiuam non fuiſſe appoſitam cauſa diſtinctionis formalis ſignificandæ inter illa duo homicidia, ſed cauſa maioris declarationis, præſertim quod in exemplis non eſt ſemper vigor loquutionis ſeruandus. Nihilominus prædictis non obſtantibus,

& ſalua pace tanti viri verior amplectenda eſt Doctorum diſtinctio plures conſtituentium homicidij ſpecies, ut aliud ſit voluntarium, aliud caſuale, & aliud neceſſarium: ita *Petrus Gregor.* lib. 4. par. 1. in Canon. titul. 13. cap. 2. *Campani* diſt. cap. 23. num. 31. quare hanc illationem tenent *Navarr.* in manual. cap. 27. numer. 39. *Henriq.* lib. 14. cap. 10. numer. 2. *Valentia* tom. 4. diſputat. 7. quaſt. 19. puncto 3. §. 5. *Sayr.* de cenſur. lib. 7. cap. 7. numer. 12. *Molina* diſt. diſputat. 79. numer. 8. & 11. *Auila* par. 7. diſputat. 6. ſect. 5. dub. 5. *Barnes* in 2.2. *D. Thomæ* quaſt. 64. artic. 8. verſ. ad ſecundum, *E. Emman.* in ſumm. tom. 1. cap. 173. numer. primo. *Peg.* par. ſecunda capit. 15. caſu 23. verſ. nota.

54 Nec videtur obſtare Conciliaris Conſtitutio quatenus habet committendum Ordinario loci facultatem diſpenſandi in irregularitate contracta ob homicidium commiſſum vim vi repellendo. Primo *Bonacina* diſt. quaſt. 4. puncto ult. numer. 9. dicit illam non agere de homicidio occulto, ſed publico, ut patet ex illis verbis ibi, qui non niſi cauſa cognita, & probatis precibus, &c. item aliter reſpondet *Concil.* ſcilicet loqui de diſpenſatione in foro externo, at vero noſtram ſexti corollarij reſolutionem de diſpenſatione in foro conſcientiæ, iuxta cap. 6. ſeſſ. 24. de reformat. Secundo *Mayol.* de irregul. lib. 1. cap. 2. numer. 10. verſ. 20. & lib. 5. cap. 48. numer. 10. & 11. dicit diſpenſationem *Concilij ſeſſ. 14. cap. 7.* procedere in quocumque homicidio etiam vim vi repellendo commiſſo contra *Clemen.* ſi furioſus de homicid. Tercio denique, & melius dicendum eſt eam non loqui de illo homicidio, qui occidit ob inculpatibilem neceſſitatem defendendi vitam, quia talis nullatenus eſt irregularis ex diſt. *Clemen.* ſi furioſus, iunctis reſolutis per *Aloſy. Ricci* in collect. deciſ. par. 4. collect. 930. *Franc. Leo* in theſauro ſori eccl. par. 3. cap. 9. numer. 9. *Campani* in diuerſ. iuris Canon. rubr. 11. cap. 23. numer. 51. *Bonacina* diſt. diſputat. 7. quaſt. 4. puncto 6. num. 3. cum ſequenti. Sed agere de eo qui eget diſpenſatione, & per conſequens de eo, qui in ſe defendendo exceſſit moderamen inculpatæ tutelæ, talis enim ſit irregularis, quamvis non ea irregularitate, quæ eſt indiſpenſabilis niſi à Papa, ſed illa quæ ab Episcopo diſpenſari poteſt: *Sayr* diſt. cap. 7. numer. 22. & deciſ. 9. de homicid. *Paul.* *Comitol.* reſponſ. moralium lib. 6. quaſt. 54. numer. 3. *Iacob.* de Graſſis in aureis deciſ. par. 1. lib. 2. cap. 65. numer. 13. ubi reſoluit quod excedens modum in ſe defendendo ſit irregularis ea irregularitate, quæ poteſt ab Episcopo cauſa cognita diſpenſari, & circa intellectum diſt. cap. 7. latius tractant *Valerius Reginald.* in praxi ſori panit. lib. 30. tractat. 2. numer. 112. *Coninch.* de ſacrament. & cenſur. tom. 2. diſputat. 18. à numer. 73. latiffimè *Cened.* practicar. quaſtionum lib. 1. quaſt. 24. numer. 13. cum ſequenti, optime *Petrus de Ledefma* in ſumm. par. 2. tract. 8. de iuſtit. commutat. cap. 18. coroll. 14. diſſicillatè *Beller.* diſquiſit. cleric. par. prima, titul. de diſciplina clericali §. 5. numer. 109. cum ſequenti.

55 Vndeſciendum eſt quod quando propter ineuitabilem neceſſitatem tutandi propriam perſonam commiſit quis homicidium, moderamen inculpatæ tutelæ transgrediendo, irregularis eſt per cap. ſignificasti il 2. ibique notane gloſ. & Doct. de homicidio, *Cou.* in *Clem.* ſi furioſus par. tertia, §. 1. numero ſecundo in fine, *Iacob.* de Graſſis diſt. numer. decimo tertio, præcipue ſi dolo, & ex propoſito excedat *Farin.* diſt. quaſtione 125. numer. 418. Hinc irregularis

est, qui percussorem ab eo fugiente occiderit propter excessum gl'os. *ver. secularibus in cap. 3. de homic. Paul. Comit. respons. mor. lib. 4. quæst. 10. numer. 12. Farin. dict. quæst. 125. numer. 385. quin. & pro homicidio puniatur, sed extraordinaria pœna iudicis arbitrio imponenda ex resolutis per Dec. in l. vi. cum num. 18. ff. de iust. & iur. Clar. §. homicidium num. 27. vbi Baiar. num. 90. Menoch. de arbit. casu 268. idque tamen modum præfatum inculpatæ tutelæ excessisset, tam ob culpam, quam si propter dolum, ut firmiter Bertrand. consil. 274. numer. 2. volum. 1. par. 1. Clar. dict. numer. 27.*

56 Nam qui occidit inuasorem, quando non potest aliter se defendere, non sit irregularis, quamvis inuasorem occidat ex odio, & cum intentione sumenda vindictæ, ut per Molin. de iustit. tom. 4. tractat. 3. disput. 72. numer. 8. Petr. Nauarr. lib. 2. de restitut. cap. 3. numer. 327. Bonacina dict. disput. 7. quæst. 4. puncto 6. vers. dicitur etiam si occidat. Farin. dict. quæst. 125. numer. 382. Tunc vero dicitur quis tali moderamine vii, qui se non poterat defendi, aut tueri, nisi eo modo, quo se defendit, ut ait Bertrand. consil. 224. num. 4. per tex. in l. scientia. §. qui cum aliter, ff. ad legem Aqu. Bar. & alij in l. 1. C. unde vi.

57 Moderamen inculpatæ tutelæ consistit circa modum, tempus, & causam, ut aduertunt Abb. in cap. olim, il. i. numer. 15. de restitut. spoli. Chirchou. tom. 2. comm. opin. lib. 9. titul. 10. numer. 13. vers. sed primo. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. à numer. 7. Farinac. in praxi crim. quæst. 125. num. 350. cum seqq. Christoph. de par. in scholis ad leges styli. l. 58. numer. 5. Petr. Cabal. in tractat. de omni genere homicidij num. 94. Rebel. de oblig. iustit. par. 1. lib. 3. quæst. 12. num. 7. Azor. instit. mor. par. 3. lib. 2. cap. 1. q. 2. Bernard. Greuæus ad practicam Camerae imper. lib. 2. concl. 108. consider. 1. à numer. 9.

58 Dicitur moderamen inculpatæ tutelæ excedi si aliquibus feriat armis inuasorem sine armis, quando inuasor prouocato robustior, & ferocior esset, ut tenet Bernard. Greuæus dict. consil. 1. numer. 12. & 13. vbi numer. 18. resoluit, quod inuasus à femina, non teneatur adhibere duriora arma, nisi moderatius egerit, vel masculus sit minutus, & trepidi animi, femina vero ferox. In dubio enim robustior præsumitur aggressor ex Tirac. de iure primog. quæst. 17. opin. 8. numer. 7. & Gomez pariar. tom. 1. cap. 3. num. 25. Probatio excellus acculatori iniuncta est, ut tenent Honded. decif. consultiua 99. num. 14. & 15. Vin. Neapol. decif. 458. numer. 8. Bernard. Greuæus dict. consil. 11. à num. 44. Defensionem satis est probare, ut eius necessitas probata censeatur, quamvis de necessitate non articuletur, Bonacina tom. 2. communium opin. lib. 9. titul. 10. numer. 19. & Mich. Crass. numer. 45. Farinac. in praxi criminali, quæst. 125. numer. 428. vers. limita secundo.

59 Circa vero dispensationem respectu fori exterioris non prohibebatur Antistes à iure communi illam concedere homicidæ voluntario ad minores Ordines consequendos, simplicitateque obtinenda beneficia, secundum Anan. in capit. 2. num. 5. vbi Host. Ioan. Andr. & Butr. ac Abb. num. 5. de clericis pugnantis in duello. Hodietamen Episcopus dispensare non potest irregularitatibus proueniens ex homicidio voluntario oculo, aut manifesto, neque ad Ordines minores, nec ad simplex beneficium obtinendum: ita Nauarr. in manual. cap. 27. numer. 194. vers. 7. & num. 240. vers. 4. & consil. 17. de homicidio numer. 2. Gregor. de Valentia tom. 4. disputat. 7. quæst. 19. punct. 3. §. 5. Petr. Aragon. in 2. quæst.

64. art. 8. in fine, Tolet. in summi. lib. 1. cap. 31. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 7. numer. 14. & 15. Henriquez in sum. lib. 14. cap. 19. §. 1. lit. D. Farinac. in praxi criminali par. 5. quæst. 119. numer. 62.

60 Homicida enim est irregularis, nec ad Ordines promoueri potest cap. final. de temp. ordinat. cap. d. cetero de homicida. Concil. Tridentin. sess. 14. de reformation. cap. 7. ibi, sed omni ordine: etiam de minori intelligunt Couarr. in Clemen. si furiosus par. 2. §. 3. numer. 5. in fine, plures refert Aloys. Ricci. in praxi auresa resolut. 404. numer. 2. Henricus dict. §. 1. lit. D. Neque deinde in susceptis ministrare potest dict. capit. 2. de clericis pugnantis, cap. suscepimus, de homicidio, Nicolaus Garcia de benef. par. 7. capit. 11. numer. 6.

61 An autem hodie possint Episcopi dispensare cum homicida voluntario ad retinendum curatum? quæstio est nō contemnenda, in qua affirmatiue respondent Sayr. in floribus decif. sub titul. de offic. Ordin. decif. 13. praxi Episcopalis par. 2. verbo dispensatio, §. 3. Nauarr. consil. 13. de officio ordin. in antiqu. alias consil. 45. sub tit. de homicida. in nouis. Sed hæc opinio nullo modo recipienda est ex eiusdem Concil. verbis simpliciter prohibentibus Episcopis facultatem dispensandi cum homicida voluntario, nec distinguendis ad beneficia, vel ad ordines, quinimo expresse loquentibus de vtriusque in illis verbis ibi, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia etiam si curam non habeant animarum conferre liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio ecclesiastico perpetuo careat: ideo si quis omne dicit, nihil excipit ex iuris regula, certe dum in eodem capite sancitur, ut omni ordine perpetuo careant, non esse eius dispositionem ad Sacros tantum, aut curata beneficia restringenda, sed ad minores etiam aut simplicia extendendam, tenent Nauarr. consil. 18. Incipit Quidam clericus, numer. 3. de homicida. in antiqu. & consil. 13. in nouis. Sayr. in suis decif. sub dict. titul. de homicida. decif. 19. Auila de censur. par. 7. disputat. 6. sess. 5. dub. 3. vers. secunda conclusio, & firmiter Couarr. in cap. Alma mater, par. 2. §. 7. numer. 1. Quamvis circa susceptos, & suscipiendos Ordines distinctionem faciat praxi episcopalis, vbi proxime, & videatur firmare Henricus dict. cap. 19. numer. 1. & circa beneficia obtenta ante, & post irregularitatem Fr. Lud. Miranda dict. quæst. 8. art. 12.

62 Quod si occultum homicidium non sit in se voluntarium, sed iustum, vel casuale exequutum sine diligentia poterit etiam post Concilium dispensare adhuc in foro exteriori, quilibet Antistes pro minoribus Ordinibus, & simplicibus beneficiis: tum quia Concil. dict. cap. 6. prohibet tantum ne Episcopi dispensent cum homicida voluntario, idcirco eius non est extendenda dispositio ad alios homicidas: ita Henriquez dict. lib. 14. cap. 9. §. 3. & cap. 19. §. 2. lit. X. Nicolaus Garcia dict. par. 7. cap. 11. numer. 34. Campan. in diuers. iuris Canonici rubr. 11. cap. 23. numer. 132. & 142. Fr. Ludovic. Miranda dict. quæst. 8. art. 13.

63 Summus vero Pontifex dispensare potest in qualibet irregularitate proueniente ex homicidio iusto, vel iniusto, voluntario, vel casuali, ex eo quia omnis irregularitas à iure ipso ecclesiastico introducta est, prout resoluunt Bonacina de censur. disputat. 7. quæstione prima punct. 1. numer. 1. Couarr. in Clementina si furiosus par. 2. §. 3. numer. 3. Nauarr. in manual. cap. 27. numer. 191. & ad cap. 1. §. Quibus numer. 10. de penitent. distinct. 7. Henricus lib. 14.

cap. 1. §. 3. Campani. diſt. cap. 23 numer. 3. & 4. tum quia, ita colligitur ex Tridentin. ſeſſ. 24. cap. 6. quare ita reſolunt Molin. de inſtit. tom. diſputation 79. Vge- lin. de irregularitate cap. 32. Soar. de cenſur. diſputat. 44. ſeſſ. 4. numer. 35. Aſula eodem tractat. par. 7. diſputat. 6. ſeſſ. 3. Bonacina diſt. diſputat. 7. quaſt. 4. puncto ultimo, numer. 1. Rejeſta illa periniqua, & temeraria opinione, quæ credit minime licere Papæ diſpenſare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, quem tenuit Borgas in tract. de irregularit. par. prima in princip. quaſt. 3. Eſt tamen in hac re diſtinguendum, an ſit concedenda diſpenſatio in iſta irregularitate procedente ex homicidio, quandoquidem ubi illud patratum eſt præcedente mera & directa voluntate occidendi præter peccatum, eſt indiſpenſabile, quia negat in ea diſpenſationem Concil. Tridentin. ſeſſ. 14. de reformat. capit. 7. in illis verbis ibi, perpetuo careat, & per argumentum à contrario ſenſu, quatenus in eius calce permittit concedi diſpenſationem, ſi illud commiſſum fuerit abſque voluntate directa occidendi: Cuius namque capit. verba non operantur omnimodam impoſſibilitatem diſpenſandi: ſed difficultatem præmaximam, cum qua eſſet illa quandoquæ concedenda in mentionato caſu, iuxta notata per Henric. lib. 14. cap. 14. §. 2. In cæteris tamen homicidij ſpeciebus æquior eſt Papæ voluntas, qui in illis facilius conſuevit diſpenſationes elargiri, ſi in illis contrahatur irregularitas, & probatur ex tex. in diſt. cap. 7. verſ. ſi vero homicidium diſt. ſeſſ. 14. dum namque in eius calce præcipit committi loci Ordinario, qui non niſi cauſa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter, diſpenſare poſſit, aperte innuat requiri ſupremi Præſulis auctoritatem, ſine qua non liceret ordinario elargiri diſpenſationem, Maiol. de irregular. lib. 5. cap. 48. §. 3. ſub. numer. 18. Henric. in ſumm. lib. 14. cap. 19. §. 1. & ita intelligendus eſt Sayr. de cenſuris lib. 7. cap. 7. ſub numer. 8. indefinite loquens non addendo, vel occulto. Nec contradicunt quæ Mari. Antonin. variar. lib. 3. reſoluit. 16. ſub num. 20. verſ. Oſtendit, quia vendicant ſibi locum in homicidio occulto, & irregularitate ab illo cauſam habente, quo quidem calu militat diſpoſitio cap. 6. ſeſſ. 14. de reformat. ad cuius adimplementum laſus eſt, ſi illa non oriatur ex homicidio voluntario, ac delictum non ſit deductum ad forum contentioſum, vt poſſit diſpenſare Præſul.

S P M M E R I U M.

1. Occultum per ſe, ſine abſolute dicitur, quod nihil habet unde poſſit ab hominibus cognosci.
2. Occultum per accidens eſt, quod extrinſecus progreditur, ſed à nemine auditur.
3. Occultum, ſine ſecretum dicitur, quod plene probari non poſſit.
4. Hæretici occulti qualiter dicantur.
5. Hæretici pure occulti poſſunt abſolui non ſolum ab Episcopis, quibus ſubſunt, ſed etiam à quolibet Confeſſario per ſuum Superiorem approbato.
6. Hæretici omnino occulti, & pure mentales non ſunt ipſo iure excommunicati, neque incidunt in pœnas contra hæreticos ſtatutas.
7. Canoniſta contrarium tenentur, ſed illorum fundamentum reſpondetur.
8. Declaratur text. in Clemen. 1. §. verum quia, de hæret.

9. Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformat. capit. 6. in fine non intelligitur de hæretico occulto ſimpliciter, & per ſe.
10. Hæretici occulti per accidens, & à fortiori, qui tales probari poſſunt, in excommunicationem, & alias pœnas per Eccleſiam aduerſus hæreticos laſas, incidunt.
11. Hæretici occulti per accidens, & qui tales probari poſſunt comprehenduntur in cap. 1. proceſſus Bullæ in Cænâ Domini.
12. Confeſſarij non poſſunt abſolvere hæreticos occultos per accidens, & maniſeſtos, ſeu notorios.
13. Confeſſarij de quibus interrogare debent poenitentes, qui tepidi ſunt in Fide.
14. Apoſtate in abſolutione obtinenda ſequuntur hæreticorum conditionem.
15. Apoſtate ſunt hæretici.
16. Dubius in Fide quando dicitur hæreticus?
17. Hæretici occulti ad hoc vt in excommunicationem incurrant quales actus, ſeu ſigna, vel opera exteriora facere debeant?
18. Hæreticus mentalis ſi coram Inquiſitoribus occultis, ſinam hæreſim confeſſatur, vel eam reuelat amico, petens ab eo conſilium, non incidit in excommuni. propter illum actum.
19. Hæreſim occultam confeſſus non dolens de paſſo in excommunicationem incurrir.
20. Hæreticus pure mentalis non eſt excommunicatus, quamvis per locum dixerit ſe aliquando hanc, vel illam hæreſim credidiſſe, melius ſub diſtinctione reſolvitur.
21. Episcopum poſſe poſt Concil. Tridentin. per ſe ipſum, & non per ſuum Vicarium in foro conſcientiæ abſolvere in ſua diœceſi hæreticos ſibi ſubditos, occultos, tamen, tenent multi Doctores.
22. Doctores prædicti reſpondentur.
23. Reſertur cap. 1. proceſſus Bullæ in Cænâ Domini.
24. Verior ſententia tenet Episcopis eſſe ſublaram facultatem abſolvendi occultos hæreticos.
25. Episcopi à S. D. N. Papa facultatem petunt abſolvendi prædictos hæreticos occultos.
26. Inquiſitores Apoſtolici, aut eorum Vicarij, ſive commiſſarij in foro conſcientiæ abſolvere non poſſunt occultos hæreticos, virtute Extrinſ. Clem. 1. 11.
27. Inquiſitoribus. Apoſt. ſolum in prædicta Extrinſ. tribuitur poteſtas, vt poſſint in ſuo auditorio hæreticos accipere ad ſecretam abſolutionem, & ſecretas quoque poenitentias.
28. Inquiſitores Apoſt. an hodie exiſtente reuocatione ſubſt. per proceſſum Bullæ in Cænâ Domini poſſint abſolvere ab hæreſi in foro conſcientiæ?
29. Abſolutus in foro conſcientiæ à crimine hæreſis poſſit accuſari in foro iudiciali, nec tueri ſe poſſit exceptione receptæ poenitentiae in foro exteriori.
30. Clauſula in iubilæis appoſita, vt Poenitentes à Confeſſariis approbatis, quos elegerint abſolui poſſint ab omnibus, & quibuſvis peccatis, & cenſuris, etiam ſedâ Apoſt. reſervatis, etiam ab illis, quæ in Bullâ Cænâ Domini continentur, tenent aliqui poſſe tunc hæreticos emendatos abſolui in foro conſcientiæ, reſervata poteſtate Inquiſitoribus procedendi in foro exteriori.
31. Sententia contraria verior eſt, & in praxi tenenda.
32. Hæretici in pœnas in foro interiori non incurrunt, licet grauius peccent, qui metu mortis, aut cruciatuum, ſeu tormentorum, vel dimitiarum cupidi, ſe hæreticos fingunt, integram tamen Fidem in corde retinentes.
33. Hæretici dicto modo proxime explicato, cum in ex-

communicationem non incurrant à quolibet idoneo Confessario absolvi poterunt.

34 Episcopi ab Illustrissim. DD. Cardinalibus Urbis, & Orbis generalibus Inquisitoribus quomodo concedatur licentia absolvendis occultos hereticos.

35 Episcopi in recipiendis hereticis, seu schismaticis in eis locis, seu diocesis, in quibus ob multitudinem tantum delinquentium ordo iudicarius plene servari non potest, quam practicam, & modum retinere debeant, ostenditur.

36 Inquisitores contra hereticam pravitatem in foro exteriori absolvere possunt quoscunque hereticos, credentes, factores, &c. non obstante cuiuslibet Canonis, Concilij, aut processus Bullæ in Cæna Domini decretis.

37 Inquisitores huiusmodi sunt viri gravissimi, & aequissimi, ac prudentissimi.

38 Laudatur Illustrissim. DD. Ferdinandus Martini Mascarenhas Regni Portugaliæ generalis Inquisitor.

39 Hæresis delictum pertinet hodie ad Inquisitores primitivæ ad omnes alios iudices, non excluso tamen iudicio Ordinarij coassistens Inquisitoribus in causis propriis.

40 Casus directæ, & redemptivæ ad tribunal sanctissimæ Inquisitionis spectantes quales? remissive.

41 Confessores, qui in sacris Confessionibus consistentem ad libidinem provocaverint, uti de hæresi suspecti puniuntur ab Inquisitore.

42 Laudatur Reverendissimus D. Rodericus à Cunha Episcopus Portugalensis, virique viris prudentissimus.

43 Clericus matrimonium sine clam, sine publice contrahens, si in sacris sit constitutus Ordinibus, est suspectus de hæresi, & potest puniri per Inquisitor.

44 Monachus nuptias contrahens an puniatur per Inquisitores? remissive.

45 Matrimonium contrahens simul cum duabus uxoribus, videtur male sentire de Sacramento, & contra eum, tanquam contra suspectum de hæresi procedunt Inquisitores.

46 Missarum celebrationes usurpantes, & Sacramentum Pœnitentiæ Christi fidelibus ministrare præsumentes, ad Sacrum Presbyteratus Ordinem minime promoti, puniuntur per Inquisitor.

47 Sodomii criminis punitio ex concessione Greg. XIII. pertinet ad Inquisitor. in Regno Portugaliæ primitivæ ad omnes iudices, & superiores ecclesiasticos, cumulative tamen ad seculares potestates.

48 Excommunicatione per annum perseverantes tanquam suspecti de hæresi leniter puniuntur ab Inquisitoribus.

49 Iudices seculares tenentur Inquisitorum literas, & illorum mandata celeriter exequi.

50 Index secularis in causa hæresis est mernus executor, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitorum, nec de crimine illo cognoscere potest.

51 Inquisitores pœnis, & censuris contra inobedientes procedere possunt.

EPISCOPVS, VIRTUTE

Concilij Tridentini, an possit
absolvere occultos
hereticos?

ALLEGATIO XL

Pro vera præsentis quæstionis explicatione, ducti à nobis erunt examinanda; Primum, quot modis dicantur heretici occultis, & quos occultos hereticos possint Episcopi, & quilibet Confessarij à suis Ordinariis absolvere; Secundum, an facultas absolvendis concessa Episcopis per Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. sit eisdem adempta per processum Bullæ in Cæna Domini? Et an calu quo sit adempta, quomodo se gerere debeant in absolvendis occultis hereticis.

Quot modis dicantur occultis heretici, & quos occultos hereticos poterunt Episcopi, & quilibet Confessarij approbati absolvere?

1 Quantum ad præsens institutum spectat trifariâ dicitur aliquid occultum fieri. Primo dicitur quoddam occultum per se, siue absolute, & simpliciter, quod nihil habet unde possit ab hominibus cognosci, & hoc dicitur occultum cordis siue mentis, quia solo corde, & mente intus retinetur, nec voce, scripto, opere, aut alio quolibet actu, siue signo exteriori foras, siue extra procedit. Caietan. 2. 2. quæst. 11. art. 3. & ibidem Petr. de Arag. & Ban. artic. 4. Sylvest. in summ. verbo communicatio 7. in princip. vers. secunda est, Alphons. de Castro de iusta hereticorum punit. lib. 2. cap. 18. Simanch. de catholicis institution. tit. 42.

2 Est aliud occultum per accidens, quod extrinsecus progreditur, & natura sua manifestum, & cognitum fieri potest, sed quia defunt, qui audiant, vel indicant, occultum & secretum remanet, id tamen contingit quando quis in vasta solitudine solus profert hæresim aliquam, talis hæresis occulta per accidens dicitur, quia nemo aderat, qui eam audiret, & natura sua intelligi potuit, & probari, cum ad actus exteriores processisset, quamvis & defectu testium sit occulta per accidens, & probari non possit, Caiet. Alphons. de Castro, & Simanch. dict. locis.

3 Tertio, & postremo dicitur, quid occultum, siue secretum, quo plene probari non potest, quale est illud, quod unus tantum scit, aut licet ab aliquibus sciatur, sunt tamen singulares, etenim occultum in hac significatione dici potest, quod non est manifestum cap. vestra de cohabit. cleric. vbi communiter Doctores, & Turrecrem. in cap. si peccaverit 2. quæstione prima. Simanch. dict. tit. 42. de occultis, numer. primo.

4 Similiter trifariâ potest dici quis occultus, siue secretus hereticus, aut per se, & simpliciter, aut per accidens, aut quia plene probari nequit, & hæc occultis differentia, ut prudenter Simanchas dict. tit. 42. numer. 7. observat, recepta est à viris doctissimis.

mis, & retinenda in praxi, ſicut mox explicabitur.

5 Si hæretici ſunt omnino occulti, id eſt, ſimpliciter, & per ſe occulti, quos aliqui pure mentales, ſive intellectuales appellant, non modo ab Episcopis, quibus ſubſunt, ſed etiam à quolibet confellario per ſuum Superiorem approbato, ſi pœniteant, & confiteantur, perinde abſolui poterunt à peccato hæreſis mentalis, ſicut à quolibet alio mortali crimine: nam crimen hæreſis non eſt reſervatum niſi ratione excommunicationis, quam non habet annexam hæreſis omnino occulta, ut mox dicetur. Et hæc ſententia veriffima eſt, quam magis viri abſque controuerſia recipiunt, neque hæreſis pure mentalis, quæ nunquam prodiit in actum exteriorem, ut vere ſimanch. affirmat, eget abſolutione Inquiſitorum, neque abiuratione, aut reconciliatione, ſed ſufficit eam proprio Sacerdoti confiteri, & ille beneficium abſolutionis impertiri poteſt: ita Caiet. in ſumma verbo hæreſis in fine, vñbertus, Locatus in opere iudiciali, ſive in praxi hæreſeos, verbo hæreticus numer. 24. ſimanch. diſt. titul. 42. numer. 11. Pet. de Aragon. diſt. quaſt. 11. artic. 3. §. ſed dubium eſt, quiſnam poſſit, verſ. quinto dico, ſelius Zechius de caſibus Episcopis reſervatis, circa caſum ultimum numer. 1. verſ. hinc eſt.

6 Veriffima, & certiffima huius poſitionis ratio illa eſt, quam præſtantes viri ſequuntur, quoniam hæretici omnino occulti, & pure mentales, quales paulo antea deſcripſimus, nec ſunt ipſo iure excommunicati, neque in alias pœnas incidunt, quæ contra hæreticos ſtatuta ſunt: idque propterea, quia, ut concorditer, & vere Theologi docent, Eccleſia militans non ligat, neque indicat actus ſolum interiores, & pure mentales, neque illos in ſua iuriſdictione prohibet, aut punit, quod ipſum frequenter iura profitentur, è quibus natum eſt proverbiū communiter receptum, Eccleſia non iudicat de occultis, & illud, non habent latentia peccata vindictam, & D. Thom. conſtanter, & vere affirmavit dicens, de his poteſt homo legem facere, de quibus poteſt iudicare, iudiciū autem hominis eſſe non poteſt de interioribus, qui latent, ſed ſolummodo de exterioribus actibus, qui apparent, & ideo lex humana non potuit cohibere, & ordinare ſufficienter interiores actus, ex quibus hæreticos omnino occultos non eſſe excommunicatos quoad Eccleſiam, quamvis ſint vere hæretici, quoad Deum, tenent D. Antonin. in ſumma. par. 3. titul. 24. cap. 4. Pet. Palud. in 4. ſentent. diſt. 13. quaſt. 3. artic. 1. conclus. 8. Angel. Clauſi. in ſumma. verbo hæreticus, numer. 2. Sylveſtr. verbo excommunicatio 7. num. 3. & 4. Armil. verbo hæreſis, numer. 9. & 19. Caiet. in ſumma. verbo hæreſis in fine, & diſt. quaſt. 11. art. 3. vbi Aragon. & Bann. art. 4. Alphons. de Caſtro diſt. cap. 18. & de lege pœnali, lib. 2. cap. fin. Jacob. Almayn. in 4. ſentent. diſtinct. 17. quaſt. 1. ſor. in 4. diſtinct. 22. quaſt. 2. art. 3. conclus. 9. ſimanch. diſt. tit. 42. numer. 3. cum ſeqq. Co-uarr. in reg. peccatum 2. part. in initio, numer. 7. Nauarr. in man. cap. 11. numer. 17. & cap. 27. num. 56. & in cap. cognitionis de pœnit. diſtinct. 1. & in princip. de pœnit. diſtinct. 5. num. 19. & 20. & in rubr. de iudiciis numer. 67. Rebuff. ſuper Bulla in Cena Domini in verbo publice, vel occulte, Buſſ. conſil. 289. incip. in ſubſtatione, numer. 13. lib. 3. ſalut. tom. 2. diſput. 7. quaſt. 5. puncto 7. Henríquez in ſumma. lib. 14. cap. 4. §. 1. in gloſ. lit. D. Iacob. de Graſſis in aureis deciſion. lib. 2. cap. 9. num. 3. Iſcl. de cenſuris tab. 1. cap. 9. §. 12. & de irregular. cap. 34. in princip. numer. 6. & in Bulla Cœna par. 2.

cap. 1. §. 1. numer. 16. & ſeq. & §. 4. numer. 12. Lydenic. Carbo de legibus lib. 8. diſput. 14. Azor. inſtitut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 10. lib. 8. cap. 10. quaſt. 3. & cap. 19. quaſt. 4. Azula de cenſuris par. 1. dub. 10. & par. 7. diſput. 2. dub. 1. ſayr. cod. tractat. lib. 1. cap. 9. numer. 14. & 15. & lib. 3. cap. 4. à num. 20. Soar. cod. tract. diſput. 4. ſect. 2. num. 3. & diſput. 21. ſect. 2. & de legib. lib. 3. cap. 13. & lib. 2. cap. 12. ſalas etiam de legibus diſput. 9. ſect. 1. ſaneb. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 8. numer. 1. Nicolaus Garci. de beneficiis par. 11. cap. 10. numer. 91. & alij multi à prædictis citati: frequenter iura profitentur in cap. ſent. iur. in fine, & in cap. tuus, §. licet autem, de ſimon. & in cap. rubeſcant, ubi gloſ. 32. diſtinct. & in cap. humane aures, 2.2. quaſt. 5. c. & m. c. Chriſtiana 32. quaſt. 5.

7 Verum Canonice noſtri contrariam tuerent ſententiam; aſſerentes hæreticum occultum in excommunicationem incurtere per tex. in Clem. 1. §. verum quia, vbi gloſſ. verbo eo ipſo, de hæretico, Patumit. Ioan. And. Anan. & Felin. in cap. ultim. de hæretico, Archidiacon. & Gemmian. in cap. hinc etenim 49. diſtinct. Roſas de hæretico par. 1. numer. 246. Ioannes Vella de pœnis delictorum cap. 14. verſ. iure vero Canonico, Caneſa quaſt. criminal. par. 2. cap. 1. Azuod. l. 1. numer. 15. titul. 3. lib. 8. noua recopil. Menoch. de arbitrar. cap. 360. numer. 6. ſpin. in ſpeculo teſtamen. gloſ. 7. numer. 13. cum ſequen. Ceual. communium contra commun. quaſt. 698. Ioannes Medina de oratione, quaſt. 15. Albert. Pygubus lib. 6. de Eccleſiaſtica Hierarchia cap. 16. Albertin. tract. de agnoſcendis aſſertionibus quaſt. 33. Cened. ad Decret. coll. 103. numer. 2.

8 Putant Canonice efficaciter probari ſuam ſententiam ex diſt. Clem. 1. §. verum quia, de hæretico, vbi hæretica prauitatis Inquiſitores, qui odio, aut amore aliquid fecerint contra reos non faciendo, aut aliquid omitendo, quod facere tenentur, aiunt enim odium, & amorem actus eſſe interiores, & nihilominus ob illos excommunicari iudices Fidei. Sed Theologi vere reſpondent Inquiſitores non incidere in excommunicationem ob ſolum odium, aut amorem, quæ interioris omnino latent, ſed eam incurunt ob actus exteriores, qui ab illis interioribus procedunt, & hic eſt verus intellectus illius Clem. 1. vbi Caiet. ſam. Caſtr. & alij docuerunt, & eodem quoque modo reſpondendum eſt ad cætera iura adducta per gloſ. verbo eo ipſo in diſt. Clem. 1. illa enim iura, & Canones, pœnas ſive cenſuras imponunt actibus interioribus, quatenus per aliqua ſigna exteriora in publicum prodeunt, aut manifeſtantur, nec vllum reperitur decretum, quod actibus ſolum interioribus occultis penitus, ac pure mentalibus pœnam, ac cenſuram irroget.

9 Cum ergo hæretici primo modo occulti, id eſt, ſimpliciter, & per ſe occulti, ſeu mentales, non incident in excommunicationem, inde fit, ut non modo ab Episcopis locorum, ſed etiam à confellariis quibuiſvis approbatis, & idoneis abſolui poſſint, ut paulo antea dictum eſt, & decretum Concil. Tridentin. non eſt de abſolutione horum occultorum accipiendum, fruſtra enim, & inutiliter conceſſiſſet in priuilegio, quod iure ordinario competeſcat, ſolum enim de aliis occultis intelligitur, ſicut mox dicetur.

10 Si vero hæretici fuerint occulti per accidens, quales ſunt, qui verbo, ſcripto, aut aliquo opere, ſeu facto exteriori, hæreſim protulerunt, in excommunicationem, & alias cenſuras, ſeu pœnas per Eccleſiam aduerſus hæreticos latas incidunt, quoniam

quoniam eorum hæresis iam devenit ad eos actus, ad quos Ecclesiæ iurisdictioni pertingit, & ex natura sua iudicio hominum obicitur quamvis ex defectu telum sit per accidens occulta per signa, & actus exteriores, quæ illam comitanter nota fieri poterant, ita *Cæc.* dicit *quæstione undecima art. 3. Sylu.* & *Alphonsus à Castro, Pet. Paludan. D. Antonin. Sor. Reb. dicta loci, Bann. in D. Thom. 2. 2. quæstione undecima art. 4. quæstione secunda conclus. 2. & ibidem Aragon. à numer. 3. in princip. vers. hoc supposito.* Eadem propterea ratione, aut multo maiori comprobatur hæreticos occultos in tertia significatione paulo antea relata omnino incurrere excommunicationem, & alias censuras, & pœnas contra hæreticos à iure latas.

11 Iuxta has duas postremas occulti significationes intelligenda est excommunicatio lata in *primis cap. processus Bullæ in Cena Domini*, in verbo, *occulte*, hoc enim, quod, ut rectè *Rebuff.* aduertit, ad omnes ibi nominatos refertur, idest, hæreticos, credentes, fautores, receptatores, defensores, & cæteros ibidem contentos, non comprehendit hæreticos mentales, ut *Nau.* observat, aut alios omnino occultos, de quibus non iudicat Ecclesiæ, sicut idem *Rebuff.* super *Bullam in Cena Domini verbo publice, vel occulte*, prudenter affirmat, isti enim non incurrunt in excommunicationem, seu censuram ibi contentam, nec in aliam quamlibet à iure humano latam, sed eos tantum oculis ligat, qui hæresim protulerunt verbo, scripto, vel nutu, aut signo verbis à quipollenti, licet nemine id audiente, vel vidente, quia sufficit sua natura esse probabile, quamvis contingat probari non posse ad hoc, ut includatur sub potestate & iurisdictione humana, & pœnis illius.

12 Ex prædictis inferitur Confessarios non posse absolvi hæreticos occultos in secunda, & tertia significatione, hoc est occultos per accidens, & hæreticos manifestos, seu notorios, isti enim revera in excommunicationem incurrerunt, cuius absolutionem Summus Pontifex reservavit, id negando, vel adimendo alius iurisdictionem super tali casu, ut rectè *Cæc. dict. quæstione undecima, artic. 3.* observavit, neque de hoc articulo est aliqua dubitatio, cum notissimum sit hæreticos iure excommunicatos, eorum absolutionem ad Romanum Pontificem pertinere quam sibi reservavit processum *Bullæ in Cena Domini.*

13 Cum igitur Confessarius non possit absolvi nisi solos hæreticos mentales, diligenter eos, ut rectè *Cæc. dict. quæstione undecima art. 3. & Nau. in dict. cap. cogitationis de penit. dist. 1. numer. 21. vers. tertio* inferitur admonent, explorare oportet omnes circumstantias, & interrogare prudenter illos præsertim penitentes, qui tepidi sunt in Fide, & victi sæpe tentationibus consentiunt contra Fidem, aut circa eandem, vel aliquem eius articulum voluntariè dubij sunt, & accipit, utrum etiam cum soli essent ore, vel scripto, aut alio modo significationis protulerint hæresim, seu infidelitatem suam, quando in ea erant, aut voluntarie dubitauerint de illis, quæ firmiter credere tenebantur, quoniam si aliquo modo significationis, & probabili hæresim mentis detexerint, absolvi non poterunt, cum iam in excommunicationem inciderint.

14 Quæ hæcenus dicta sunt, aut in posterum dicentur de triplici genere occultorum hæreticorum, de eorum absolutione intelligenda etiam

sunt, ut locum habeant in apostatis, & illis, qui, vel ad iudaismum, vel ad paganismum, seu gentilitatem, aut quamlibet aliam sectam transendo, vel redeundo Fidem Catholicam omnino deseruerunt, & in totum ab ea recesserunt, nam neque apostata mentales incurrunt in excommunicationem, nec in alias pœnas, & censuras contra male credentes latas, & propterea à quolibet Confessario approbato absolvi poterunt: sed illi apostata in eas censuras inciderunt, qui per accidens occulti forent, aut iuxta tertiam significationem initio huius Allegationis allatam, essent occulti.

15 Ratio in promptu est, quoniam apostata à Fide Catholica, quantum ad pœnas, & censuras attinet, pari iure cum hæreticis censendi sunt, & eodem modo ad Ecclesiæ gremium vel recipiuntur, vel ab ea pelluntur, nam apostata sunt hæretici, & ut tales tractandi, *Repositor. Inquisitorum verbo apostasia, Sylu. in summ. verbo apostata secundo, Gonsalvus de hæreticis, quæstione vigesima, Alphonsus de Castro de iusta hæreticorum punitione lib. 1. cap. 23. Aloys. Ricci, in praxi sui eccles. dec. 671. numer. 1. m. 1. edit. & resol. 423. numer. 1. in 2. edit.*

16 Idem penitus iudicium est de dubijs in Fide, quos hæreticos esse ius affirmat, qui enim sciens, & volens, & animo deliberato dubitationi non resistens non magis applicat mentem ad veritatem Catholicam, quam ad errorem contrarium, sed medius inter utramque partem nutat, & incertus fertur, nec curat quid potissimum sequatur, paratus nunc hanc, nunc illam eligere partem, parum sui interesse dicens, aut affirmans an hoc, vel illud teneat, verbi gratia, an in venerabili Eucharistiæ sacramento sit vere, & realiter corpus Domini Nostri Iesu Christi, nec ne? an Virgo, aut non fuerit? an Romanus Pontifex sit vere Christi Vicarius, & Petri successor, & caput Ecclesiæ militantis, aut non sit? aut his similia, hæreticus est, quoniam ad Catholicam Fidem magna firmitas requiritur, & dubitatio omnis voluntaria ad ea procul esse debet: si quis ergo fuerit dubius mentalis absolvi poterit à quolibet Confessario ab Ordinario approbato, sed si dubitationem exterius protulerit, non poterit absolvi, quia in excommunicationem, & alias censuras, & pœnas iam incidit: dubios enim in fide, prout supra descripti sunt, hæreticos esse ius affirmat in cap. 1. de hæreticis, ubi communiter Doctores, *D. Antonin. 3. par. tit. 22. cap. 5. §. 10. Albertin. tract. de agnoscendis assertion. quæstione 3. numer. 9. & in rub. de hæreticis lib. sexto quæstione decima tertia, numero vigesimo scilicet. & sequentibus. Melchior Cano de locis Theologicis libro duodecimo capit. nono. Augustin. de Anconæ in summ. de potestate ecclesiast. quæstione vigesima secunda artic. 1. Nauar. in manual. capit. undecimo, numer. decimo septimo, & in cap. si quis autem numer. decimo octavo, 19. & 49. de penit. dist. 7. & in cap. inter verba conclus. 6. conclus. 19. numer. quinquagesimo quinto. Perez l. 1. verbo sancta se, tit. 1. lib. primo, Ordinar. pagin. 16. & l. 3. vers. ex quo requisito tit. quarto lib. 8. pagin. 83. Menoch. consil. 149. numer. quadragésimo octavo, & à numer. 52. Clarus lib. quinto, §. hæresis numer. secundo. Valent. in 2. 2. dist. 1. quæstione undecima punct. 1. dist. 2. Azor. l. 1. num. 74. cum seqq. tit. 3. lib. 8. nouæ recopil. Doct. Barb. in rub. §. soluto matrim. p. 2. m. 23. Pegn. in director. Inquisitorum p. 2. comment. 1. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 8. c. 9. §. 5. Farin. in praxi crim. p. 5. §. 124. numer. 114. & seq. eleganter Palæ. Reginald. in ff*

praxi fori pœnitent. libr. 17. numer. 49. optime Sanchez. in precepta Decalogi libr. 2. capit. 7. numero undecimo praxis episcopalis par prima verbo casus versic. dubij.

17 Ad meliorem prædictorum intelligentiam sciendum est quanta sit necessaria expressio, aut quales actus, seu signa, vel opera exteriora exigantur, ad hoc, ut hæretici occulti in excommunicationem incidant. Bannes ait *dict. questione vnde- cima artic. 4. q. 2. conclus. 3. §. tertio arguitur, vers. quid si aliquis.* Primo, quod ubi primum quocumque signo, vel motu, vel facto aliquis intelligitur ab aliquo alio quod sit hæreticus incurrit in excommunicationem, quoniam iam tunc est hæreticus manifestus. Secundo dicit quod si ex assensu interiori, quem habebat, protulit aliqua verba, quæ non sunt sufficientia secundum se, neque ex circumstantiis, ut explicetur hæresis, ut si intus consentiens homo huic errori, filius est inæqualis patri secundum Diuinitatem, exterius proferat, ita est, non erit excommunicatus, nisi forte ex aliqua circumstantia illa verba sint sufficientia ad explicandum errorem. Hæc Bannes *dict. loco.*

18 Prædictus mentalis hæreticus si coram Inquisitoribus occultissimam hæresim constiteatur, vel eam reuelat amico, petens ab eo consilium, vel ob aliam honestam causam, non incidit in excommunicationem propter illum actum exteriorem, tum quia exterior ille actus bonus est, & cum antequam proferret illa verba non esset excommunicatus, propter illum actum bonum non potuit excommunicari: tum quia tunc non protulit hæresim asserendo, & protestando illam, quod videtur necessarium, ut incurrat in excommunicationem, sed potius usitando: ita *Aragon. dict. quest. 11. art. 3. & ibi Bannes artic. 4. questio secundo ad quartum argumentum, Cou. ad dict. reg. peccatum 2. par. in initio numer. 7. Simanch. dict. titul. 42. de occultis numer. 9.* Quod quidem multo magis procedit cum hæreticus in foro sacro Pœnitentiæ intellectualem hæresim confessus est, quia non solum actus ille bonus est, sed pius, & extra iudicium humanum iuxta supra citatos.

9 Verum si quis aliquando hæresim suam occultam constiteatur, nec doleat de peccato, ut ait *Aragon. questione vnde- cima artic. 3. vers. sed dubium,* aut sciens, & prudens dubitet de auctoritate Ecclesiæ Romanæ, ut sentit Bannes *dict. questione vnde- cima artic. 4. questio 1. conclus. 2. ad quintum argumentum, vers. responderetur quod si ille homo,* etiam si interroget Doctorem Catholicum ad sequendum, quod ille dixerit, in excommunicationem incurrit, cum explicet suam hæresim, quoniam non est paratus corrigi ab Ecclesiâ, cum vnius hominis iudicium illius auctoritate præferat.

Hæreticum pure mentalem excommunicatum non esse, tamen si per iocum dixerit se aliquando hanc, aut illam hæresim credidisse refert *Franciscus Victoriam* sensisse *Simanchas dict. titul. 42. de occultis numer. decimo sext.* quia non asserit illam hæresim, sed tantum narrat, aut refert, eiusdem sententia videtur esse Bannes, loco ubi proxime citato, cum ait necessarium esse hæresim protestari, hoc est affirmare, vel asserere, ad hoc ut cum illam profert hæreticus mentalis in excommunicationem incurrat. Quamvis primum de hoc dubitet *Simanch.* deinde concludit eam fortasse benignitatis gratia defendi posse. Sed questio hæc sub distinctionis

fœdere resoluenda in hunc modum venit. Velis, qui per iocum dicit se aliquando hanc, vel illam hæresim tenuisse, quo tempore eam per iocum protulit, iam eius pœnituit, & omnino dimisit, vel non dum errorem dimisit: primo casu non incidit in excommunicationem, nam excommunicationem eos ligat, qui vere hæretici sunt, de quorum numero amplius non est is, qui iam dimisit errorem, & qui declarat, narrat, aut refert, nihil notii facit. hæreses palam & si quid, ff. de testam. in secundo vero casu licet non asserendo dicat se aliquando ita credidisse, aut credere, in excommunicationem incurrit videtur, quoniam, quia iam, sufficere actum exteriorem significatiuum, & de sua natura probabilem, ut hæreticus incurrat in excommunicationem regulariter, non addunt necessariam esse asseritionem in illo actu. Neque actus iocandi potest appellari simpliciter bonus ad hoc, ut proferentem defendat, sicut tuetur actus petendi consilium ad respiciendum, & actus confitendi ad pœnitendum, ut proxime dictum est, & qui ocat non pœnitet, & hæc sententia tutior est, ut salutis animæ consulatur.

An facultas concessa Episcopis absoluendi per Concil. Trid. sess. 24. de reformation. cap. 6. sit eisdem adempta per processum Bullæ Cœnæ Domini?

21 **D**ubium hoc controuersum est apud Doctores, quorum aliqui negant, alij vero affirmant. Vna sententia tenet posse Episcopos post Concil. Tridentin. per se ipsos, & non per suos Vicarios in foro conscientie absolvere in sua diocesi hæreticos sibi subditos, occultos tamen, hoc est, illos, quorum hæreses non fuerunt ad forum contentiosum deductæ quamvis exte-ius prolata, cuius auctores insuper addunt, & præcipue Bannes loco infra citando, non ob stare processum Bullæ in Cœnâ Domini, asserentes per illum non reuocari facultatem Episcopis concessam in Concil. Tridentin. ut possint absolvere in foro conscientie, sed reuocari illis priuilegium concessum ipsis personis, qui admittunt hæresim, ut patet ex forma Bullæ, ubi dicitur, quod non vadant pro absolutione, nisi ad Summum Pontificem, nisi in articulo mortis, vel intuitu priuilegiatorum. Caterum qui vadit ad Episcopum, ut absoluat, non ex priuilegio sibi concessio absoluit, sed Episcopus habet auctoritatem absolueendi iure diuino, non ex aliquo priuilegio Pontificis, unde quotiescunque non coarctauerit Episcopi auctoritatem, ut summus Prælatus Ecclesiæ, poterit Episcopus absolvere ex auctoritate sui officij ab omnibus peccatis suos subditos, à quibus Summus Pontifex potest absolvere vniuersos fideles; huius sententiæ sunt sectatores Bannes 2. 2. questione vnde- cima artic. 4. dub. post secundam conclusionem, argum. 3. vers. etsi quis obijciat, & ibi *Aragon. ar. 3. vers. sed dubium est, quis nam possit, vlla de penis delictorum cap. decimo quarto, vers. tunc vero Canonico, Angles in floribus Theologicis par. prima titul. de Confessione, questione quarta, articul. 1. diff. 6. Llamb. in methodo Curatorum par. tertia capit. primo, §. vltim. in fine, Vwald. in candelabro aureo par. prima tract. de absolutione numer. decimo tertio, & par. secunda in expositione Bullæ Cœnæ numero 51.*

sa verbo Episcopus, numer. 37. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 131. numer. 3. & in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 9. numer. 70. & question. Regular. tom. 1. quæstione 20. artic. 10. Pæga in summ. tom. 2. cap. 125. casu 11. Nugn. in addit. ad 3. par. quæst. 8. artic. 5. dub. 10. ad finem, praxis Episcopalis par. secunda verbo absolutio §. 8. & 18. & verbo hereticus §. 4. Anton. Gomez. in Bullam Cruciatæ clausula 10. numer. 44. in fin. Henrici. in summ. lib. 6. cap. 14. §. 7. lit. M. & cap. 16 §. 1. & lib. 13. cap. 27. §. 5. lit. Q. Petrus de Ledesma in summ. par. 2. tract. 1. cap. 6. post concl. 20. diffie. 7.

22 In re tam graui fortassis non licebat hos Doctores tam audacter suam sententiam interponere, concludentes secure posse Episcopos virtute Concil. Tridentini in foro conscientie hæreticos occultos absolvere, nam ratio illa, quam addit Bann. citato loco, & sequuntur alij post eum, quod scilicet processus Bullæ in Cena Domini non tollit Episcopis priuilegium absoluedi, sed personis, nihil cuius, quia si ablatum est priuilegium committentibus hæresim, vt non possint absolui nisi à Romano Pontifice, iam Dominus Papa, tanquam Summus Ecclesiæ Prælati, Episcoporum auctoritatem in hac parte coarctauit, & quamuis Episcopi iure diuino hanc iurisdictionem habeant, de quo articulo nunc non tractatur, Romanus Pontifex illam impediuisse, & suspendisse videtur per reservationem criminis hæresis, cuius absolutionem ad se solum voluit pertinere, quamuis ergo Episcopi non amiserint potestatem, seu iurisdictionem absoluedi, quam iure diuino ipsis competere Bannes asserit, exercere tamen illam non possunt, ex quo Dominus Papa in dicto processu Bullæ constituit, vt nullus talis, nisi à Romano Pontifice absolui possit ibi: ceterum à prædictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, &c.

23 Verum omisiss Metaphysicis solemnitatibus non videtur posse in dubium reuocari, quin Episcopis sit sublata facultas absoluedi prædictos hæreticos per dictum processum Bullæ, cum speciatim ibidem, & de Episcopis mentio fiat, & decretis cuiusvis Concilij in Bulla S. D. N. Gregor. XVI. anni præteriti 1621. cuius hæc sunt verba. Ceterum à prædictis sententiis nullus per alium quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstita absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuscunque personis ecclesiasticis secularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipsique Ordinibus, & eorum Monasteriis, Conuentibus, & domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, nec non laicis etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos & dictam Sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, verbo, literis, aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

24 Cum in hoc decreto dicatur, quod nullus per alium, quam per Romanum Pontificem absolui possit, priuilegium, si quod habebat, aufertur à personis absoluedis, quod & sequentia indicant;

ac cuiusvis Concilij decreta, & cetera, quæ mox subduntur, priuilegium aufertur non modo absolutionis recipiendæ, sed etiam impendendæ, quibusvis quomodolibet habentibus huiusmodi facultatem. Quare hanc sententiam tenent Majol. de irregulari. lib. 5. cap. 46. numer. 6. vers. caueant; Tolci. in instructor. Sacerdotum in explicat. Bulla Cæna excommunicat. 14. in fine, Ruuald. palinodiam recantans, in addit. nouiori anni 1602. in suo candelab. aureo par. 1. tit. 11. de absolut. numer. 13. Pæga. de casibus reservatis Summo Pontifici par. secunda; cap. 2. §. 4. vers. etiam prætextu quarumcumque facultatum; Sayr. decis. 16. de sentent. excommunicat. Param. de origine Inquisitionis lib. 3. quæst. 9. numer. 191. Felician. de excommunicat. cap. 18. Nauarr. in manual. cap. 27. numer. 72. Philare. par. secunda, lib. 2. cap. 23. & lib. 4. cap. 22. & in Bulla Cæna cap. 2. vers. etiam prætextu quarumvis facultatum; numer. 3. Francis. Leo in Theatro fori ecclesiast. par. prima, cap. 37. numer. 46. præcis noua Episcopalis par. 2. cap. 1. numer. 14. pag. 100. Aloys. Ricci. in collect. decis. par. 4. collect. 821. versic. tertio, & in decision. Curia Archiepiscop. Neapol. decis. 13. numer. 8. & 9. par. 2. Molin. de iustit. tract. 3. disputat. 64. numer. 8. & tractat. 5. disputat. 18. numer. secundo, Nicolaus Garcia de benefic. par. undecima, cap. 16. numer. 115. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. numer. 26. & 27. & secundum hanc opinionem in Supremo generalis Inquisitionis prætorio Romano pronunciatum fuisse testatur Pegna in director. Inquisitionum par. tertia, quæst. 92. comment. 141. versic. penultim. sic declarasse Gregorium XIII. & Clementem VIII. referunt Fusch. de Visitat. lib. 2. cap. 31. numer. 5. & c. 23. num. 4. Marc. Anton. Genens. in praxi Archiepiscop. Neapol. cap. 67. numer. 10. in 1. edit. praxis noua Episcop. diff. cap. 1. numer. 13. & audiuisse à Religioso docto, & fide digno sic declarasse prædictum Clementem VIII. dicit Azor. institution. moral. par. 1. lib. 8. cap. 19. quæst. 3. & cap. 10. quæst. 16. & ita censuisse Sacram Cardinalium Congregationem asserunt praxis noua Episcop. diff. numer. 13. Nicolaus Gare. diff. cap. 16. numer. 122. Soar. tom. 4. disputat. 30. sect. 2. numer. 11. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 21. leg. unica de familiaribus Inquisitionum numer. 3. & 4. Bonacim. de censur. disputat. 1. quæst. 3. punct. 2. numer. vers. 1.

25 Et propterea iam obtinuit, quod & inuolabiliter obseruatur, vt Episcopi à S. D. N. Papa facultatem petant absoluedi prædictos hæreticos, quam Pontificis nomine causa cognita Domini Cardinales Inquisitores Generales Vrbs, & orbis concedere solent confectis super ea re patentibus literis, quibus omnes prædicti Cardinales suo ordine subscribunt.

26 Quemadmodum non est integrum Episcopis post decretum Concil. Trid. absolvere in foro conscientie prædictos hæreticos, ita non videtur licere Inquisitoribus Apostolicis, nec eorum vicariis, siue commissariis eosdem in prædicto foro absolvere virtute Ext. anag. Clement. Papæ VII. incip. Cum sicut §. vobis etiam. refertur in fine Director. Inquisitor. inter literas Apost. pro officio S. Inquisit. in qua sic scriptum extat. Vobis etiam ac Vicariis præfatus extraiudicialiter Lutheranos occultos, & non inquisitos per Ordinarium, siue alios iudices, aut alios quoscumque hæreticos, fautores, defensores, & receptatores, necnon à sancta fide apostatas, eosque qui contra inhibitionem Sedis Apostolicæ tenuerunt, vel legunt libros Martini Lutheri, vel aliorum, aut eis

dem, ſive eiſdem quomodolibet adhaſerunt (ſi ad cor reuerſi pœnitentes id humiliter petierint) poſtquam hæreſim, qua polluti, & infecti erant abiurauerint, medio iuramento promiſerint de cætero ab huiusmodi hæreſi penitus abſtinere, abſol- uendi, illiſque pro præmiſſis pœnitentiam iniun- gendi ſalutarem, eoſque ad gremium ſanctæ ma- tris Eccleſiæ reſtituendi, & reducendi auctoritate Apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facul- tatem concedimus. Hæc ibi.

27 Quoniam in ſupremo ſacroſanctæ Romanæ, & Generalis Inquiſitionis Tribunali ſæpe pronun- ciatum, & declaratum eſt, verbum illud, extra iudi- cialiter, non includere formam iudicij, hoc eſt notarium, & teſtes abiurationis, ſed tantum iudi- cij ſolemnitatem, per quam alij ſpectatores ad- mittuntur, & dictum, ac pœnitentia pro eo in- iuncta pluribus innotescit: per hanc ergo *Extrajud.* non conceditur Inquiſitoribus Apoſtolicis, & eor- um Vicariis, ſeu Commiſſariis facultas abſoluendi hæreticos occultos in foro conſcientiæ, ſed ſolum tribuitur potestas, vt poſſint in ſuo auditorio eos accipere ad ſecretam abiurationem, & ſecretas quoque pœnitentias; quod ſatis indicant illa verba, poſtquam hæreſim abiurauerint, item illa, medio iuramento promiſerint: hæ enim propriæ ſolemnitates ſunt fori exterioris, non interio- ris.

28 Inquiſitores Apoſtolicos ex priuilegio abſol- uere poſſe ab huiusmodi criminibus in foro con- ſcientiæ non obſtante reuocatione facta per pro- ceſſum Bullæ in Cæna Domini libenter admittit *Bann. dict. quaſtione 11. artic. 4. verſ. præterea aduer- tendum eſt*, quanquam nolint, inquit ille, audire niſi cum teſtimonio tabelionis, idque vel quia In- quiſitores poſtea petierunt eandem facultatem, vel quia antiqua facultas non erat priuilegium con- ceſſum hæreticis etiam pœnitentibus, ſed miniſtris Sancti Officij in fauorem fidei, quare ſine dubio non fuiſſe illis reuocata hæc, ſentit *Bann. dict. loco.* Licet hæc ſententia ſuſtineri poſſit, nulla tamen cauſa ſuadet Inquiſitores Apoſtolicos in foro con- ſcientiæ hæreticos credentes, & cæteros huiusmo- di abſolvere debere, cum Inquiſitores, vt ſupra dicitur, in hac cauſa poſſimum ſint iudices in fo- ro iudiciali, & exteriori, non in foro pœnitentiali, & interiori. Tutius eſt ergo, vt tali facultate, licet illam habeant (de quo non eſt mediocris con- troverſia) non vtantur, ſed pœnitentes audiant coram notario, & teſtibus, vt eos Eccleſiæ recon- ciliant, & deinde à Confefſariis approbatis in foro conſcientiæ abſolui poſſint.

29 Sed obſeruandum eſt reum quemcumque ſive ab Epifcopo, ſive ab Inquiſitoribus Apoſtol. ſive ab aliis quibuſuiſ potestatem abſoluendi habentibus, abſolutum in foro conſcientiæ, ſive Sa- cramentali, & accuſari in foro exteriori, & in eum inquiri poſſe, ſi crimen eius in iudicium de- ducatur, nec iurare eum, aut tueri ſe poſſe excep- tione receptæ pœnitentiæ in foro interiori, vt tradunt *Zanchin. de hæret. cap. 34. Director. Inquiſitor. verbo abſolutio, §. ſed an abſolutio, & verbo Confefſio, §. utrum ſi in foro.* Locat. in opere iudic. verbo abſolvere numer. 1. & verbo hæreticus numero vigefimo quarto. Ratio huius aſſertionis illa eſt, quam Canoniſtæ communiter tradunt, & ſequuntur, quoniam pœ- na impoſita per confefſarium in foro pœnitentiali quantumcumque ſit magna non tollit aliquo mo-

do pœnam imponendam in foro iudiciali Cano- nico, vel Ciuili, nam pœna pœnitentialis in foro interiori impoſita tendit ad vnum finem, videlicet, vt per eam pœnitens ſatisfaciat Deo, & animæ ſuæ, alia vero pœna, nempe temporalis, ſpectat ad pu- nitionem corporis, & ad publicam vindictam, vt Reip. ſatisfaciat is, qui malo exemplo delinquendo eam offendit *gloſ. verbo poterit in cap. ganacimus, de diuort. gloſ. 1. in fine in cap. ſecundo de ſchiſmat. & ibi Panorm. Zabarel. & alij, gloſ. in cap. vitim. 25. diſtinct. gloſ. vltim. in cap. 2. de empt. & vendit. & ita decla- rauit Gregor. X I I. in quadam Bulla Iubilæi ann. 1572. tertio idus ſeptemberis, de qua per Pæu. in directi- uum Inquiſitorum par. ſecunda commento 25. §. quod autem abſoluti.* Multum igitur intereſt ipſorum de- linquentium, & pœnitentium, vt quamuis abſol- uti ſint in foro conſcientiæ accedant quoque ad ſuos Epifcopos, vel ad Inquiſitores Apoſtolicos, vt ab ipſis in foro exteriori abſoluantur, & per ipſos gremio Sanctæ Matris Eccleſiæ reconciliantur, ita enim plenam ſecuritatem conſequentur, nec poterunt vltius in foro exteriori moleſtari, vel inquietari. Confefſariorum quoque partes erunt in hac cauſa huiusmodi pœnitentes admonere, vt ad iudices Fidei propterea ſe ſe confefſum confe- rant.

30 Sæpe Romani Pontifices per Iubilæorum, & Cruciatorum diplomata liberales indulgentias omnibus fidelibus largiuntur, addita clauſula ge- nerali, vt Pœnitentes à Confefſariis approbatus, quos elegerint, abſolui poſſint ab omnibus, & quibuſuiſ peccatis, & cenſuris, etiam à Sede Apo- ſtolica reſeruatis, etiam ab illis, quæ in Bulla in Cæna Domini continentur, quo caſu putant ali- qui poſſe tunc hæreticos emendatos, & pœnitentes à crimine hæreſis abſolui in foro conſcientiæ, reſeruata tamen potestate Inquiſitorib. procedendi in foro exteriori: ita ſor. in 4. ſentent. diſtinct. 22. quaſtione ſecunda, artic. 3. verſ. primus eius caſus, Fre- chib. de excommunic. artic. 1. par. 4. numer. 7. dub. 1. præ- xis epifcop. par. 1. verbo abſolutio §. 5. & par. 2. eodem verbo §. 4.

31 Verum contraria ſententia verior eſt, & in praxi omnino obſeruanda, aſſerens quod nec vir- tute Iubilæorum, nec Bullarum Cruciatorum, in quibus non datur ſpecialis facultas abſoluendi ab hæreſi, poteſt quis abſolui ab ea, licet expreſſe detur facultas in genere abſoluendi à caſibus Bullæ, neque enim veriſimile eſt id generaliter eſſe conceſſum, quod ſpecialiter denegaretur, ne- que eſt probabile Pontificem Maxim. tot legibus in Fidei fauorem latis, tam facile derogare voluiſſe: ita *Con. in cap. alma mater par. 1. §. 11. numer. 15. Nauar. in manual. c. 27. numer. 275. verſic. decimo quarto, Rejus de hæret. par. ſecunda aſſert. 39. numer. 321. & de priuileg. Inquiſitor. numero 416. vbi ait id hodie plenius declaratum eſſe per Motum proprium Pij V. de ann. 1572. Simanch. de Cathol. inſtitut. titul. 3. de abſolut. numero ſecundo, & in enchir. cap. 15. numer. 4. Rinald. in candelabro aureo titul. de abſolut. numer. 16. & in explicat. Bullæ. Cæna numer. 134. Angles in ſto- ribus theolog. quaſt. de Confefſ. artic. de caſibus reſer- uatis. diff. 6. Aragon. 2.2. quaſtione vndecima, art. 3. §. ſed dubium eſt quinam poſſit, verſ. dico quarto, vbi addit ita declaratum fuiſſe à Gregor. XIII. ad petitionem Inquiſitorum Hiſpaniæ, qui dederunt operam, vt per Concionatores hæc declaratio euulgata ad omnium noticiam perueniret, quod etiam teſta-*

tur Fr. Emman. in explicatione Bullae Cruciatæ in addit. ad §. 9. numer. 66. Iacob. de Grassis in aureis decis. lib. primo cap. 13. numer. 33. & lib. 4. cap. 15. numer. 25. Regolin. de censuris tab. 1. cap. 10. §. 4. numer. 12. Henrigh. lib. 3. cap. 16. §. 2. & lib. 7. cap. 13. §. 1. & lib. 13. cap. 27. §. 5. Rega in summ. par. prima cap. 125. casu 12. Petrus de Tedejma in summ. par. secunda tract. 1. cap. 6. conclus. 19. & 20. diffi. ultim. Azori. institut. moral. par. prima lib. 8. cap. 10. questione duodecima, & cap. 19. quest. 2. dicens ita habere stylium, & vsum Curia Romanæ, & Coſta de Andrada ad Bullam Cruciatæ quest. 59. & seg. Soar. de censur. disputat. 7. sect. 5. numer. 12. Anla cod. tract. par. 2. disputat. 1. dub. 7. Nicolaus Garcia dict. par. 11. cap. 10. numer. 109, Sanchez. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 7. & cap. 12. numer. 10.

32 Dubium ex dictis oritur non contemnendum, an illi qui, vel metu mortis, aut cruciatum, seu tormentorum terri, vel amore capiti, vel diuitiarum cupidi, vel ne à possessionibus pellantur, aut ob aliam causam aliquid dicunt, vel faciunt ad fidelitatem pertinens, quod hæreticum, vel apostaticum merito indicatur, ut si Mahometum adorent, aut verum Prophetam, & Dei amicum esse dicant, idola colant, hæreticos se esse fingant, eorum vsum exterius obseruent, mores illorum sumant, Ecclesias eorum frequentent, concionibus interfint, iuramentum & fidelitatem eis spondeant, & iurent, ac similia perpetrent, quæ Catholica Religio penitus abhorret, sed retinent nihilominus integram Fidem in corde, neque ita interius sentiunt, sicut exterius faciunt, vel dicunt, verum in excommunicationem, & alias censuras contra hæreticos, apostatas, vel idololatras ab Ecclesia latas incurrat? in quo Caiet. in 2. 2. q. 11. artic. 1. circa finem vers. in respons. ad 2. & quest. 1. artic. 1. tenet non modo in foro exteriori excommunicatos esse, ex cuius sententia aperte consequitur eos non posse ab approbatis Confessariis absolui, cum reservatio casus Confessariorum iurisdictionem, & potestatem vel auferat, vel impediatur, aut suspendat. Verum opposita sententia verior est, ex eo, quia excommunicatio iuris lata est in eos qui vere sunt hæretici, apostatae, vel idololatrae, at illi de quibus dictum est, non sunt huiusmodi, cum Fidem Catholicam interius integre retineant, ergo non incurrunt in excommunicationem: ita Archid. in cap. 1. de summ. Trin. lib. 6. in fine, D. Antonin. par. secunda, tit. 11. cap. 5. §. 1. Sylvest. in summ. verbo apostasia quest. prima, numer. 4. & verbo hæresis 1. q. 6. numer. 9. Resol. verbo hæreticus numer. 4. ver. quid de illo, Report. Inquisit. verbo hæreticus §. si vero hoc facit. Nau. in man. cap. 11. numer. 27. vers. tertio peccat mort. Bann. in 2. 2. quest. 11. art. 4. quest. 2. vers. tertia conclusio, ubi ait hanc esse communem sententiam Iurisperitarum, & ibi Aragon. artic. 3. §. sed dubium est quisnam possit, vers. dico sexto, ubi satisfacit rationibus Caietani contrarium asserentis, eam tandem sequitur Penn. in direct. Inquisit. par. 2. super quest. 41. §. autem qui metu. Qui omnes tanquam verissimum conformiter docent eos, qui talia hæreticalia, vel apostatica dicunt aut faciunt, quamvis fidem interius retineant, gravissime, & mortaliter peccare: gloss. & canon. in cap. non solum lo 2. 11. q. 3. nulla enim causa, vel casus excusari quemquam potest in materia, & Confessione Fidei, quin cum opus est confiteri eam teneatur, nec metus mortis, in causa, est metus cadens in constantem virum,

nec licet ore negare Christum, aut Fidem, & corde tantum retinere, hæc putaverunt Helchafetas, & propterea merito, velut hæretici, damnati sunt à Fabiano Papa, ut in eius vita refert Breviarium Roman. die 20. Ianuar. quod citat Penn. in Direct. Inquisit. par. 1. comm. 24. super quest. 9.

33 Cum igitur supradicti hæreticalia, vel apostatica dicta, vel facta exterius dicentes, aut facientes, Fidem interius recipientes, in excommunicationem non incurrerint, à quolibet idoneo Confessario absolui poterunt, non enim habet eorum crimen aliam reservationem, per quam poenitentes absolui, & Confessarii absolvere prohibeantur, ita sentire videntur omnes præcitati, ex eo quod asserunt non esse excommunicatos, & nominatim id proficitur Aragon. dict. quest. 11. artic. 3. §. sed dubium est quisnam possit, vers. dico sexto quod qui Fidem. Quia tamen Ecclesia, quæ non iudicat de occultis, existimat istos ex dictis, vel factis hæreticalibus exterioribus, quæ dixerunt, vel perpetraverunt, hæreticos, apostatas, vel excommunicatos, ideo illos punit, & à censuris, in quas putat incurrisse, absoluit, & mitius punit eum, qui vel sponte accessit ad iudices Fidei, ad confitendum suum delictum, vel eum, qui ob gravius periculum, vel metum inductus, indignum facinus perpetravit: ita Bann. dict. quest. 11. artic. 4. quest. 2. vers. est 2. argum. Ecclesia punit, Penn. in direct. Inquisitorum part. 1. super quest. 41. §. & quamvis in foro conscientia.

34 Ex prædictis omnibus quod attinet ad nostram principalem questionem, constat Episcopos virtute Concilij Tridentini. dict. cap. 6. non absolvere occultos hæreticos, quoniam per processum Bullæ in Cæna Domini, & Romanorum Pontificum declarationibus, fuit Concilio derogatum, & quamvis derogatum non fuisset, adhuc non deberent Episcopi facile vii tali facultate, propter aliqua inconuenientia, quæ ex nimia illius decreti obseruantia oriri possent, quod iam offecerat Ioan. Rojas in singularibus Fidei sing. 5. incip. accusatum, vers. tertio fallit, numer. 38. Hinc Domini Cardinales, Inquisitores Generales Urbis, & Orbis Apostol. auctoritate remanere considerata, ubi expedire vident, Episcopis petentibus, concedunt facultatem absolvendi occultos hæreticos in foro conscientia tantum, eam facultatem petentibus literis testatam faciunt, & parcissime largiuntur, quia longo rerum vfu & quotidiana experientia didicerunt, ita expedire. Regulariter igitur causa cognita id obseruare solent, quod à Clemente VII. constitutum est, nam Episcopis locorum indulget, ut hæreticos, credentes, fautores, receptatores, vel defensores hæreticorum, poenitentes, & humiliter conuerti volentes postquam errores suos abiurauerint à censuris, in quas incurrerunt, absoluant, ad gremium sanctæ matris Ecclesiæ restituant, & reducant, & poenitentias salutares iniungant. Addunt præterea, ut Episcopi possint ad idem peragendum eligere sibi tres, vel quatuor viros in Theologia Magistros, aut in iure Canonico Licentiatos, qui eodem modo præfatos delinquentes absolvere possint. Hos viros plures, vel pauciores concedunt pro latitudine diocesis Episcopi talem facultatem petentis, ac etiam pro multitudine hæreticorum, seu schismaticorum in diocesi habitantium, & quoniam interdum in quibaldam prouincijs, au ob defectum

Academiæ, aut ob alias cauſas difficulter Magiſtri in Theologia, aut Doctores, ſeu Licentia- ti in iure Canonico haberi poſſunt, ideo hunc ri- gorem temperantes permittunt, vt ſi prædicti Ma- giſtri, vel Licentia- ti haberi non poſſunt, alij viri idonei arbitrio Episcoporum eligantur, qui mu- nus, ad quod aſſumuntur, obire ſciant, & valeant. Hæc omnia literis patentibus comprehenduntur, quibus omnes Domini Cardinales, Inquiſitores, Generales ſuo ordine ſubſcribunt, quam quidem facultatem non ſolent ad indeterminatum tempus concedere, ſed annos præſiniunt tres, vel quatuor, ſicut occaſio, & circumſtantia ſua det.

35 Episcopos, ſeu Episcoporum vicarij aut officia- les, & alij viri per Episcopos deputati in recipien- dis hæreticis, ſeu ſchiſmaticis in eis locis, ſeu diœceſibus, in quibus ob multitudinem talium delinquentium ordo iudicialis plene ſeruari, aut non poteſt, aut non expedit vt ſeruetur, ſequen- tem præſcriptam, & modum retinere debent. Qui ab hæreſi, vel ſchiſmate, vel aliis delictis contra Fide- m, & Catholicam Eccleſiam commiſſis, pœni- tentiam acturus ad Episcopum, ſeu alios per eum deputatos acceſſerit, verbo, vel ſcripto culpas ſuas coram Episcopo, vel prædictis deputatis narrabit notario, ſeu tabellione præſente coram duobus, vel tribus teſtibus eas excipiet, iurabit reus de veritate dicenda, interrogabitur de multis circumſtantiis, de credulitate, de tempore, quo in errore permaſit, & de pluriſque aliis, quæ ad ſe- curitatem eius ſcientie ſpectant, dicitur illi, ſi opus fuerit, vt integre, & confidenter explicet omnes ſuos errores, nec timeat aperire vulnus, vt copioſam, & ſalutarem recipiat medicinam: ad- monetur quam grauiter errauit, Catholicam Romanam Eccleſiam deſerendo, eius dogmata ſpernendo, & à vera illius, & recta via declinan- do; quæ vehementer eius ſalutem exoptat. Poſt- quam confeſſio fuerit ſic in iudicio recepta in pri- uato auditorio Episcopos, ſeu vicarij illius, aut alibi, prout duxerint eligendum, tunc Episcopus, ſeu de- putati iubebunt pœnitentem flexis genibus coram libro Euangeliorum abiurare hæreſes, & errores, quos confeſſus eſt. Peracta abiuratione, & promiſſione, quod nunquam deſeret Catholicam Romanam Eccleſiam, Episcopus, ſeu deputati ab eo in forma Eccleſiæ abſoluent pœnitentem, in- iungentque illi pœnitentias ſalutares: notarius toti- uſ actus conficiet patentes literas, ſeu publicum inſtrumentum, cui præter notarium ſubſcribet Episcopus, aut deputatus ab eo, qui pœnitentiam impoſuit reuertenti, & conſistenti, idque inſtru- mentum dabitur reo abſoluto, vt conſtet ipſum, & reconciliatum fuiſſe Eccleſiæ gremio, & pœni- tentiam recepiſſe. Poſtquam reus in foro exteriori prædicto modo ſatiſfecerit, & fuerit à cenſuris ab- ſolutus, deinde per approbatos Confeſſarios abſol- uetur in foro pœnitentiali.

36 Iudices vero Fidei, videlicet Inquiſitores con- tra hæreticam præuatiſſimam, non obſtante cuiuſlibet Canonis, Concilij, aut proceſſus Bullæ in Cæna Domini decreto, in foro exteriori abſolue- re poſſunt hæreticos, credentes, fautores, rece- ptatores, & defensores eorum, & alios quoslibet contra Fidem delinquentes, ab excommunicatione, & aliis cenſuris contra eos latis, illoſque gre- mio Eccleſiæ reconciliare, iuxta ſacram Eccleſiæ ſanctionem, in qua ita ſcriptum extat,

36 De præminencia horum Inquiſitorum, & obedientia eiſdem ab omnibus præſtanda extat Bul- la Pij Quinti, quam reſert Stephanus Quaranta in ſum- mularum verbo hæreticis. Sunt enim grauiffimi, & æ- quiſſimi, ac prudentiſſimi, ſanctitate, & doctrina pollentiſſimi quippe quod ad illud munus tam ſanctum, & venerandum non vulgares homines, ſed doctri- na, prudentia, probitate, aliſque magnis virtuti- bus inſigniti eliguntur, prout ita quotidie fieri nos experientia docet, & exemplis confirmat ſimanch. de Catholicis inſtitut. tituli. 34. à num. 9. Sigismund. de iudicio cauſarum lib. 1. cap. 87. à num. 1. Ey- meric. in Director. Inquiſitorum par. 3. quæſt. 1. R. ſi de priuilegijs Inquiſitorum num. 410. Ludovic. à Paramo de origine officij ſanctæ Inquiſitionis lib. 3. quæſt. 9. à nu- mer. 23. Fr. Didacus Murillo deſſas excellencie de Cata- goça tract. 2. cap. 22.

38 Cuius rei non vulgare teſtimonium nobis Lu- ſitanis præſtat Illuſtriſſimus Dominus meus Ferdi- nandus Martini Maſcarenas, cui primos meorum laborum fructus, & me ipſum iure optimo denoui- vir, & gentilitia nobilitate, & literis inſignis, qui poſtquam Conimbricenſis Academiæ integerrimus extitit gubernator, & rector, & poſtquam Algar- biſem Eccleſiam digniſſimus Præſul multis annis feliciter gubernauit, nunc Portugaliæ Regni Inquiſi- tor generalis viros integerrimos eruditos, & omni laude digniſſimos ſacris Tribunalibus præſcit, qui maturo ſemper conſilio cauſas ad Fidem ſpectantes æqua lance iudicant.

39 Iam hodie omne delictum hæreſis ſpectat ad Inquiſitores priuatiue ad omnes alios iudices, non excluſo tamen iudicio Ordinarij coaſſentientis In- quiſitoribus in cauſa propria ouis, vt decreuit S. D. Paulus V. adhibitis ſeucriſſimis pœnis contra Su- periores Religioſorum intromittentes ſe vltimis hac de re in ſuis ſubditis, eoſque non deſerentes illico ad ſanctum Tribunal, prout reſert Luſitanus noſter Emmanuel do Valle de Moura de encantationibus, & enſalmis ſect. 3. cap. 1. num. 10.

40 Et quot ſint cauſæ directe, & reductiue ad tri- bunal Sanctiſſimæ inquisitionis ſpectantes nume- rat Aloyſ. Ricci. in præxi fori eccleſiaſt. deciſ. 671. in 1. edit. & reſoluit. 423. in 2. edit. & vltra cauſas ab eo numeratas aliquos adducam peculiariſſimis Summo- rum Pontificum conſtitutionibus ad ipſos Inquiſi- tores pertinentes, vt eorum notitia ad omnes pere- nire poſſit, ne de eiſdem cognoscere & iudicare ſe intromittant.

41 Contra Confeſſores, qui in ſacris Confeſſio- nibus conſitentem ad libidinem prouocauerint, cum male de Sanctiſſimo Pœnitentiæ Sacramento ſentire cenſeantur, eo abutentes, vti de hæreſi ſu- ſpectos iure optimo hodie procedunt hæreticæ præuatiſſimæ Inquiſitores, vt per Decian. tract. cri- min. lib. ſext. capit. vigefimo primo, numer. 42. & cap. 23. numer. primo cum ſequentibus. Nauarr. conſil. 1. ſub tit. de hæreticis, & in ſumm. verbo Confeſſio numer. vigefimo quinto. Pegna in comment. ſuper Director. Inquiſitor. par. ſecunda, quæſtione 56. comment. 81. §. ille quoque, Iacob. de Graſſis conſil. 1. ſub tituli. de cognitione ſpiri- tuali, Petrus de Ledefma in ſumma par. prima de ſacra- mento. Pœnitentiæ cap. 19. verſ. ſexta conſuſion. Farinac. in præxi crimin. quæſt. 187. numer. 28. Marcus Anton. Gemens. in præxi Archiepiſcop. Neapol. capit. 66. nu- mer. ſecundo. Henriquez in ſumm. lib. 6. capit. 18. §. 4. & libr. 13. de excommunication. cap. 24. numer. ſecundo, lit. P. Ludovic. à Paramo ad conſtitutionem Pij IIII.

lib. 3. quest. 10. num. 159. *Emman. de valle dict. tractat. de enciclat. & censal. sect. 3. cap. 2. num. 6. & latius capit. 3. a num. 10. Salzgd. ad Bernard. cap. 85. lit. A. in nouissima edit. Aloys. Ricc. in praxi aurea resolution. 440. Quarant. in summa Bullarj verbo Confessor, quod & iustissime ordinauit, ac decreuit Pius 1111. quadam sua constitutione, cuius tenorem fideliter desumptum ex archiuo sanctae Inquisitionis Generalis *Hispanis* copiam libri in qua continebatur sibi faciente *Ruendiss. D. Antonio de Noronha Episcopo Eluensi, & Generali Inquisitore Sanctae Inquisitionis Regni Portugaliae* refert *Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. quest. 59. art. 4. & tom. 2. q. 26. artic. 1.**

42 Et doctissimum super praedicta *Pj IIII. Bulla* librum edidit *Ruendissimus Dominus Rodericus a Cunha* nunc meritisissimus *Portugalepsis Episcopus*, & inde maiora esse adepturos speramus, qui maxima integritate, & doctrina insignitus, Legalis, & Pontificij iuris scientia conspicuus, multis magnificisque virtutum titulis cohonestatur, cuius conspiciuum iuris Canonici opus multis vigilijs vsque ad seniles annos elaboratum, in lucem editum citius expectamus, quam quidem Bullam nunc ex Apostolica commissione *S. D. Pauli P.* ad id nuper specialiter emissam habemus, de qua Lusitanus nolter *Benedictus Aegidius in tract. de iure, & privilegio hospitalitatis art. 11. a num. 18. vbi etiam agit an Confessarius crimen incestus committat cum ea, quam in Confessione audit?*

43 Clericus matrimonium, siue clam, siue publice contrahens si in sacris sit constitutus Ordinibus, non solum committit sacrilegium, sed etiam de haeresi suspectus est, ita vt contra eum procedi possit per Inquisitores Sancti Officij, ita *Bernard. in pract. cap. 80. alias 84. num. 3. vers. redditur praeterea suspectus, & ibi Salzgd. litt. D. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 22. de clericis contrahentibus matrimonium num. 11. Director. Inquisitorum par. 2. quest. 49. pag. 365. vbi Pagna comment. 7. 4. §. iam apostata, Paramus de origine sanctae Inquisitionis lib. 3. q. 10. num. 75. Farinac. in praxi crim. par. 5. quest. 138. num. 94. Azgr. in sit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 13. quest. vlt. Carol. de Graffis de effectibus clericalibus effectui. num. 1056. & effectui 5. num. 50. *Emman. de valle dict. sect. 3. cap. 3. num. 9. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 3. quest. 1. art. 1. vbi an Inquisitores procedere possint contra monachum nuptias contrahentem.**

44 Matrimonium contrahens simul cum duabus vxoribus videtur male sentire de Sacramento, & contra eum tanquam contra suspectum de haeresi procedunt Inquisitores contra haeticam prauitatem, vt per *Perez ad leges Ordinamenti, tit. 1. lib. 5. pag. 44. in fine. M enoch. de arbit. casu 420. num. 114. & lib. 5. de praesumpt. q. 6. numer. 37. Nauarr. cens. 1. de haeretico num. 8. Azgued. l. 5. num. 3. tit. 1. lib. 5. noua recopil. Gutier. pract. lib. 2. q. 8. num. 1. Henric. in summ. lib. 11. capit. 2. num. 3. & lib. 12. cap. 6. num. 4. Farinacc. dict. par. 5. quest. 140. num. 24. *Emman. de valle d. sect. 3. cap. 1. num. 14. in princip. & cap. 3. numer. quinto.**

45 Contra eos, qui cum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem minime promoti sunt, Sacerdotis tamen auctoritatem temere sibi affuentes, Misfarum celebrationes vsurpant, & Sacramentum Pcenitentiae Christi fidelibus ministrare praesumunt, procedunt etiam Inquisitores contra haeticam prauitatem *Fr. Emman. q. Regular. tom. 2. quest. 27.*

art. 2. Bobadil. in sua Politica lib. 2. c. 17. n. 89. *Emman. de valle dict. sect. 3. cap. 3. num. 9.*

47 Ex concessione *Gregorij XIII.* qui ad instantia *Sebastiani Regis Portugaliae*, existente *Cardinale Henrico* eius patruo, successoreque in Regno Inquisitore Generali, habent Lusitani Inquisitores cognitionem, & punitionem nefandi criminis cum plenissima potestate, & priuatiue ad omnes iudices, & Superiores ecclesiasticos: cumulatue tamen ad seculares potestates, vt refert *Emman. de valle d. sect. 3. cap. 1. num. 16.*

48 Contra perseverantes in excommunicatione per annum proceditur tanquam contra suspectos de haeresi leuiter, vt per *glef. in cap. contingit de dolo, & contum. Couarr. in cap. alma par. 1. §. 7. num. 10. vers. quarto, Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscop. Neapol. cap. 7. num. 5.*

49 Circa haereticis crimen tanta fides, & obedientia Inquisitoribus debetur, vt seculares iudices teneantur litteras, & illorum mandata celeriter exequi, & suum officium nullatenus impedire, alias contrarium facientes excommunicationem incurtere decidunt *tex. in cap. vt officium, §. statumus, & in cap. vt inquisitionis in fine, de haeretico lib. 6. resoluunt Simanch. de Catholicis institution. tit. 23. num. 9. Carver. in praxi tit. de haeticis, §. circa secundum, num. 56. Lucerna Inquisitorum, verbo impediens num. 1. Azgr. leg. 5. num. 7. tit. 1. lib. 4. noua recopil.*

50 Nam iudex secularis in causa haereticis merus executor est, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitoris, nec de crimine illo cognoscere potest, etiam si mortis pena imponenda sit haeretico, quia totum hoc Inquisitoris prudentiae relinquitur, itaut locus non detur reuisioni, ita *Aloys. Ricc. in praxi fore eccles. decis. 330. in 1. edit. & resolut. 287. in 2. edit. soar. de Paz in pract. tom. 2. praesud. 2. num. 30. Curia Philippica par. 3. §. 3. num. 19. Fr. Ludouicus Miranda de ordine iudiciario, quest. 1. art. 5. concl. 5. Mendez a Castro in praxi Lusitana lib. 2. cap. 1. num. 16. & tenetur absque alia cognitione officium suum impertiri statim, & omni casu, oculis, vt aiunt, clausis *Azgrued. d. leg. 15. num. 9. Pagna in Director. Inquisitorum par. 3. comment. 85.**

51 Si tamen inobediens fuerit, Inquisitores censuris, & poenis cum compellere poterunt *Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 22. num. 21. Bobadil. in sua Politica lib. 2. cap. 17. num. 81. Farinac. in praxi crimin. q. 97. num. 105. cum seqq. & de haeresi quest. 186. num. 162. Mendez a Castro d. cap. 1. num. 16. Ex quibus iam sublata est theoria Bartoli in l. Diuisa 2. col. 2. num. 3. & in l. non dubium, ff. de custodia reorum, alioquin iudicem secularem non teneri praecise credere sententiae, vel processui hoc casu, sed posse facere alia acta de nouo, & ex illis haeticum condemnare, quia Magistratus, qui huiusmodi mandatis non obtemperat, & praestare auxilium recusat, est suspectus de haeresi, & vt haeticus apprehendi, & iurisdictione sua priuari potest *Rebus. tom. 2. ad leg. Galliae tit. de literis requisitorijs in princ. num. 20. M enoch. de praesumpt. lib. 5. quest. 6. nu. 31.**

- 1 Excommunicatos pro violenta manuum iniectione in clericos solus Papa absoluit.
- 2 Episcopi huiusmodi excommunicatos absolunt, quando percussio est levis.
- 3 Percussio levis qua dicitur.
- 4 Iniuria levis iudicanda est arbitrio boni viri.
- 5 Percussio levis non dicitur, quæ in foro, platea, vel alio publico loco cum scandalo fit.
- 6 Impedimentum legitimum habens propter quod excommunicatus non potest summum Pontificem adire sine periculo vite, potest ab Episcopo absolui.
- 7 Impedimentum iustum habet is, qui ire non potest, licetmittere valeat pro absolutione.
- 8 Impedimentum iustum quoad hoc censetur habere, qui curam animarum, vel filios, aut uxorem habet, timetque ob suam absentiam damnum notabile accipere.
- 9 Inimicitia capitalis etiam sua culpa contrahens, propter quas non valet Romam adire, potest ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolui.
- 10 Inimicitia capitalis, quæ dicitur.
- 11 Inimicitia capitalis oritur ex lite super omnibus bonis, vel maiori illorum parte.
- 12 Accusatio criminalis inducit capitalem inimicitiam.
- 13 Status questio inducit capitalem inimicitiam.
- 14 Mortis, aut grauis infirmitatis periculum potest efficere, ut à quolibet sacerdote huiusmodi excommunicatus absolui possit.
- 15 Absolutione ab excommunicatione ratione articuli mortis, vel cuiusvis impedimenti impenenda est obligatio sub iuramento, ut cessante morbo, vel eo impedimento se præsentet superiori, nisi illud impedimentum sit perpetuum.
- 16 Clerici collegialiter, seu communiter viuentes, qui sese mediet, & non enormi percussione affecerunt, possunt ab Episcopo absolui.
- 17 Monachi, siue alij regulares se ad inuicem percutientes per eorum Prælatos absolui possunt, cum certis declarationibus. Episcopus tamen de æquitate eos etiam exemptos absoluit, num. 19.
- 18 Religiosus, qui percussit clericum secularem debet ab Episcopo absolui, quando percussio est levis.
- 20 Filij impuberes possunt ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolui.
- 21 Aetatis ob fragilitatem mitius quis punitur.
- 22 Laniator, seu officialis turbam arcendo non ex deliberatione, ab huiusmodi excommunicatione potest per Episcopum absolui.
- 23 Inops ab huiusmodi excommunicatione quando possit per Episcopum absolui?
- 24 Pauper quis dicatur?
- 25 Aeger, aut quacunque corporis impotentia impeditus quando ab huiusmodi excommunicatione possit per Episcopum absolui.
- 26 Aeger qui dicatur?
- 27 Senex à prædicta excommunicatione, quando possit per Episcopum absolui.
- 28 Senex qui dicatur?
- 29 Existens in potestate alterius, qualis est seruus, vel filiusfam, potest ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolui.
- 30 Mulieres cuiuscunque sint ætatis, & conditionis ab excommunicatione possunt per Episcopum absolui.
- 31 Pontificem summum non valens adire pro absolutione huius excommunicationis, an teneatur adire Legatum?

EPISCOPVS QVIBVS

in casibus excommunicatos pro violenta manuum iniectione in clericos, absolueri possit.

ALLEGATIO XLI.

- 1 Incidentes in excommunicationem pro violenta manuum iniectione in clericum à solo Papa absolutionem consequi possunt, ut probant text. in cap. si quis suadente 17. quæst. 4. & in cap. cum illorum, de sentent. excommunicat. de quorum materia late agunt Nauar. in man. cap. 27. num. 76. cum segg. Tolet. in instrum. sacerdot. lib. 1. cap. 31. Perez l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 61. Beia respons. casuum cons. p. 1. casu 46. & casu 60. Cened. ad Decretum collect. 24. Ieli. Zechi. de priuileg. eccles. priuileg. 155. Carol. de Grassis de effectib. cler. effectus 9. a num. 148. Iacob. de Grassi in aureis decis. p. 1. li. 2. c. 49. Soar. to. 5. de censur. disp. 22. Sayr. cod. tract. lib. 3. cap. 26. & seg. Molin. de iustit. tom. 4. disp. 52. Bonacina de censuris disp. 4. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore clericorum Canonis.
- 2 Aliquando tamen possunt Episcopi à prædicta excommunicatione referuata absolueri, quando scilicet percussio est levis, iuxta text. in cap. peruenit, de sentent. excommunicat. & quæ resoluunt Pui. tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 12. num. 20. vers. sed ante dicta conclusio, pag. 196. Gutier. canon. lib. 1. cap. 3. num. 11. cum segg. Ioann. Garcia de nobilit. glo. 9. n. 40. cum segg. late Sayr. de censuris lib. 3. cap. 28. cum segg. Iacob. de Grassis d. cap. 49. num. 51. cum segg. Bonacina d. q. 4. puncto 5. Bellet. d. tit. de fauore clericorum canonis §. 3. a num. 33. Carol. de Grassi d. effect. 9. a num. 173.
- 3 Percussio levis regulariter illa dicitur, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel fussionem carnis relinquit, vel quæ fit absque abscissione membri, sine effractione dentis, sine exclusione multorum capillorum, sine effusione multi sanguinis, ut patet ex Extrauag. Ioann. XXII. quam referunt Nauar. in man. cap. 27. num. 92. ac praxis noua episcop. par. 2. cap. 1. num. 13. & resoluunt Philarch. de officio Sacerdot. par. 1. lib. 3. cap. 33. fol. 172. Molin. d. tom. 4. disp. 57. num. 1. Sayr. dict. lib. 3. cap. 28. num. 8. Iacob. de Grassis dict. cap. 49. num. 51.
- 4 Et denique levis iniuria iudicanda est arbitrio boni viri, seu iudicis, idest, Episcopi, ex circumstantijs personarum, locorum, temporum, modi percussionis, & lationis, ut tenent citati à Bellet. dict. §. 3. num. 34. & à Sayr. dict. cap. 28. num. 5.
- 5 Ex quibus decidenda venit questio illa an dicatur levis percussio, quæ in foro, platea, vel alio publico loco, cum scandalo fit? in quo gloss. verbo mutilationem in dict. cap. cum illorum, tenet percussum in platea, vel in Ecclesia, etiam leuiter, dici atrociter iniuriatum, propter quod sic percussus non potest per Episcopum absolui, quia huiusmodi non potest dici levis, ex quo est notoria, sequitur ibi Abb. num. 9. siluest. verbo absolutio 4. in princip. Iacob. de Grassis dict. cap. 49. num. 56. Bellet. dict. §. 3. a num.

36. Bonacina dict. q. 4. puncto 5. num. 2. vers. mediocris. Atrox enim iniuria dicitur, si percutiatur aliquis in platea, vel in theatro §. atrox, insit. de misr. l. Prætor §. atrocem ff. eodem; Hippol. sing. 546. quamvis contrarium, imò huiusmodi percussione dici leuem, quæ fit in publico, & ab ea posse Episcopum at solvere, nisi in se fuerit percussio notabilis, & magnum aliquod generaret scandalum, teneant Card. cons. 42. Lap. alleg. 76. Nauar. dict. cap. 27. num. 92. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. de pol. cap. 80. per totum.

Dantur etiam aliqui casus in quibus potest Episcopus absolvere, etiam si percussio sit mediocris, vel enormis, quos quatuor versiculis recenset Abb. in d. cap. cum illorum, num. 1. & etiam adducunt Sayr. d. cap. 28. Nauar. d. cap. 27. num. 61. Bellet. d. §. 3. Bonacina q. 4. puncto 5. num. 3.

6 Primus casus est de habente legitimum impedimentum, propter quod excommunicatus non possit summum Pont. adire sine gravi periculo vite, ut probat cap. de cetero, de sentent. excom. Henric. in sum. lib. 9. de Panit. cap. 11. numer. 5. Soar. tom. 4. disp. 63. num. 2. Bellet. §. 3. num. 12. Bonacina dict. puncto 5. num. 3. vers. tertius, Sayr. dict. capit. 28. numer. 39. Hieron. Monte qu. 15. num. 16. & 30. Carol. de Grassi d. effectum 9. a. nu. 181. & num. 158. Sanchez. in præc. pta. Decalogi lib. 2. cap. 13. num. 9. Zambrian. de casibus in articulo mortis c. 4. dub. 4. num. 14.

7 Iustum impedimentum habet is, qui ire non potest, licet mittere valeat pro absolutione Henric. d. li. 6. cap. 9. num. 7. & lib. 13. de excomm. cap. 29. numer. 3. Regolin. de censuris Pontifici reservatis par. 3. capit. 2. verbo, nisi in mortis articulo. S. 4. numer. 1. vers. item habet locum, & de censur. tab. 1. cap. 4. num. 13. in fine, Sanchez. d. cap. 13. num. 41.

8 Deinde iustum impedimentum, quoad hoc censetur habere, qui curam animarum habet, si timet eas ob suam absentiam damnum notabile accepturas, nisi tamen idoneum Vicarium constituere possit, Vel, qui ad Papam pro absolutione profecti tenetur, habeat uxorem, & filios, quos in extrema necessitate relictos esse agnoscat, Sayr. d. cap. 28. num. 38.

9 Vnde si quis propter capitales inimicitias non possit Romam adire, etiam si eas contraxerit ex sua culpa, potest ab Episcopo absolui, si iust. verbo absolutio 4. num. 3. vers. quartus, Tolet. in sum. lib. 5. cap. 8. num. 2. vers. quarto ista, Sayr. d. cap. 28. num. 16. Carol. de Grassi, dict. effectum 9. num. 158. Bellet. dict. §. 3. num. 12. & num. 18. Bonacina dict. num. 3. vers. tertius. Inimicitie capitales quæ dicantur tractant Bar. in l. 3. §. ult. ff. de adimendis leg. & in l. licet, ubi glos. verbo capitales, ff. de arbit. Abb. ubi glos. magistra verbo inimicitias in cap. per tuas 32. de simonia, Menoch. de arbitrar. casu 239. num. 8. & 11. Cardinal. Mantica de comestur. ultimar. voluntat. lib. 12. titul. 5. num. 14. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. quæst. 15. art. 3. Flamin. de refectione lib. 5. quæst. 3. num. 258. Cardos. in praxi iudicum, & advocat. verbo inimicitia a. num. 1. & verbo testis num. 15. Menoch. de presumption. lib. 3. q. 37. num. 26. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. quæst. 49. num. 1. cum seqq. Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 56. paragraph. 7. vers. e declaramos ser inimigo capital, &c.

11 Ex lite super omnibus bonis, vel maiori illorum parte oritur inimicitia capitalis, Pius. tom. 1. communium opin. lib. 4. tit. 10. num. 137. vers. & sic secundum omnes, pag. 528. Menoch. dict. casu 239. num.

11. & de presumpt. lib. 5. quæst. 42. num. 5. Mascard. concl. 898. num. 7. Tiber. Decian. tractat crim. lib. 3. cap. 25. num. 56. & 57. tom. 1. Farinac. dict. quæstion. 49. a. numer. 1.

12 Item ex criminali accusatione Hippol. cons. 8. numer. 7. & in l. 1. num. 56. vers. item dicuntur capitales inimici, & num. 57. ff. de quæst. Lanfranc. in re-per. cap. quoniam contra, de probat. verbo testium depositiones num. 50. Menoch. de presumpt. lib. 1. quæst. 43. num. 4. Mascard. conclus. 898. num. 1. & 16. & concl. 899. Decian. d. cap. 25. num. 43. cum seqq. Farinac. dict. quæst. 49. a. num. 24. Stephan. Gratian. Marchie decis. 1. 3. num. 21.

13 Item contrahitur inimicitia capitalis si moueatur quæstio status Hippol. cons. 3. num. 11. Burg. cons. 22. numer. 11. Mascard. concl. 898. num. 6. Menoch. de presumption. lib. 5. quæst. 42. num. 2. Farinac. dict. quæst. 49. numer. 23. Fr. Emman. dict. q. 15. art. 3. vers. 7. Et ex verbis iniuriosis, Pius. dict. numer. 137. vers. imò inimicitia pag. 528. Hippol. in l. 1. §. præterea num. 57. vers. item oritur etiam capitalis inimicitia ex verbis iniuriosis, ff. de quæst. Mascard. concl. 898. numer. 24. & 41. Menoch. dict. quæst. 42. numer. 17. Decian. d. cap. 25. num. 52. Farin. d. quæst. 49. a. num. 38.

14 Hinc etiam quando imminet periculum mortis, ut quando excommunicatus graui laborat infirmitate, potest à quolibet Sacerdote absolui non solum ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem in clericis contracta, sed etiam ab alia quacunque, iuxta ea quæ alleg. 25. a. numer. 49.

15 Notandum tamen est quod absoluto ratione articuli mortis, aut cuiusvis impedimenti à quacunque excommunicatione siue iuris siue hominis reservata, siue Pontifici, siue cuiusque inferiori tenetur Confessarius iniungere, ut cessante morbo, vel eo impedimento se præsentet Superiori, qui extra eum casum de iure poterat illum absolvere, & hoc se præsentandi onus, est sub iuramento imponendum, non ut iterum is ab excommunicatione absoluitur quia plene ab illa absolutus est, sed ut Superior convenientem medicinam adhibeat, satisfactionemque imponat, si imponendam iudicauerit, vide Henric. d. cap. 11. paragraph. 5. Soar. to. 4. disput. 30. sect. 3. num. 6. & tom. 5. disput. 22. sect. 1. num. 62. Sanchez. dict. cap. 13. num. 24. cum seqq. Verum tamen est clericis collegialiter viuentibus, filiis impuberibus, religiosis, & officialibus Principum accensibus turbam, item, & perpetuum impedimentum habentibus, propter quod non possunt adire summum Pontificem, de quibus omnibus infra, non esse iniungendum præceptum præsentandi se Sedi Apostol. in illis casibus in quibus possunt ab Episcopo absolui, gaudent enim peculiari priuilegio, ut aduertit Bonacina d. q. 4. punct. 5. num. 3. vers. aduertendum est secundo.

16 Secundus casus est de clericis collegialiter, seu communiter viuentibus, qui se se mediocri, & non enormi percussione attecerunt, hi enim ab Episcopo absolui possunt, ut probat tex. in cap. quoniam de vita, & honestat. cleric. Bonacina dict. num. 3. in princ. Bellet. d. §. 3. num. 5. Nauar. dict. cap. 27. num. 91. in princip.

17 Monachi tamen, siue alij Regulares se ad inuicem percutientes per eorum Prælatos sunt absolvendi cap. Monachi 2. cap. cum illorum, §. qui si claustrales, de sent. excom. Nauar. Bonac. & Bellet. dictis

locis, *Fr. Emman. quaſt. Regul. tom. 1. quaſt. 20. art. 12.* vbi addit quod verba d. cap. *monachi*, ibi, in clauſtro, non ponuntur quaſi innuant, quod ſi extra clauſtra ſe percuſſerint ab Epifcopo, & non à ſuo Prælato debeant abſolui, ſed quia hoc crebrius in clauſtro contingit: deinde aduertit, quod ſi ſuperior aliquis percuſſerit ſuum ſubditum, poteſt ipſe ſecundum priuilegia abſolui ab alio Sacerdote ſubdito ſuo, electo ab ipſo in Confeſſorem, & ſi ſubditus, & Prælatus ſe ad inuicem percuſſerint, & in Conuentu non ſit aliquis, qui eos poſſit abſoluere, poſſunt ad inuicem ſe abſoluere, & idem *Fr. Emman. d. quaſt. 20. ar. 19.* reſoluit quod ſi Prælatus Regularis non ſit Sacerdos, & nullus alius ſit Sacerdos Regularis in Conuentu, vel ſi ſit excommunicatus, aut aliter impeditus poteſt eius ſubditus abſolui ab Epifcopo à minori clerici laſione. Si vero monachum alterius monaſterij alius monachus percuſſerit per Abbatem vtriuſque monaſterij debet abſolui d. cap. *cum illorum*, §. *ſi vero clauſtralis*, & ibi *Abb. num. 13.* & *Hoſt. num. 14.* Aduertat tamen quod Abbas non abſoluit nouitium incidenter in excommunicationem canon. *ſi quis ſuaſente*, ante religionis ingreſſum *Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloſ. 8. num. 31.*

18 Si vero religioſus percuſſerit clericum ſecularem debet ab Epifcopo abſolui, quando percuſſio eſt leuiſ, cap. *reſcriptiſ*, de ſent. excomm. in 6. *Fr. Emman. quaſt. Regul. tom. 1. q. 10. art. 12.* Quamuis Prælatus Regularis monachos ſibi ſubditos ſe ad inuicem percutientes abſolendi ius habeat iuxta ſupra dicta, Epifcopus tamen de aequitate eos etiam exemptos ab excommunicatione d. cap. *ſi quis ſuaſente*, abſoluere poteſt *Silueſt. verbo abſolutio §. num. 2. & 3. Bellet. d. §. 3. num. 7.*

19 Item ſi monialis monialem, vel conuerſam, aut clericum percuſſerit per Epifcopum in cuius diaceſi monaſteria fuerint abſolui poteſt, cap. *de monialibus*, vbi gloſſa. *fin. & Doſt. de ſent. excomm. ſilueſt. verbo abſolutio 4. num. 3. Bellet. d. §. 3. num. 4.* qui hoc procedere aſſerunt, tam in exemptis, quam non exemptis.

20 Tertius caſus eſt de filiis impuberibus, iſti enim poſſunt ab Epifcopo abſolui non ſolum ab excommunicatione leuiſ, ſed etiam mediocriſ, & enormis percuſſionis factæ tempore impubertatis, cap. *zlt. de ſent. excomm. Bellet. d. §. 3. num. 20.* *Carol. de Graſſi. d. effectū 9. num. 172.* Bonacina d. num. 3. *verſ. quintus caſus*, mitius enim quis punitur ob fragilitatem ætatis *Duen. reg. 259.* *Tiraquell. de pœnis temper. cauſa 7.* *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo vel aduerſarij dolo à num. 50.* *Molina d. tom. 4. diſputation. 36. num. 6.* *Aloſy. Ric. in collectan. deciſen. par. 5. collectan. 1845.*

21 Quartus caſus eſt de ianitore, ſeu officiali turbam arcendo non ex deliberatione, ſed fortuito caſu clericum lædente, qui poteſt ab Epifcopo abſolui, niſi forte grauiter vulnerauerit, cap. *ſi vero, §. officialis*, de ſent. excomm. *Sayr. diſt. lib. 3. cap. 28. num. 27.* *Cominch. de ſacram. & cenſur. tom. 2. diſputation. 14. num. 193.* *Bonacina diſt. num. 3. verſ. ſecundus*, *Bellet. d. §. 3. num. 22.*

22 Quintus caſus eſt de inope, ideſt tanta paupertate grauato, quod Romani pro abſolutione accedere non poſſit, iſ enim ſi clericum percuſſerit poteſt ab Epifcopo abſolui, cap. *quod de his*, cap. *quamuis*, de ſent. excomm. *Tolet. d. cap. 8. num. 2. verſ. quarto iſta*, *Hieron. de Monte diſt. quaſt. 15. à*

num. 6. *Carol. de Graſſi. d. effectū 9. num. 164.* *Bellet. d. §. 3. num. 24.* vbi cum *Hoſt. in diſt. cap. quod de his num. 1.* & *Abb. in cap. ea noſcitur num. 5. de ſent. excomm.* reſoluit hoc habere locum in eo paupere non mendicante, ſed viuente ex ſuo artificio, de quo etiam *Argued. l. 2. num. 46. tit. 18. lib. 4. noua recop.*

24 Pauperes enim dicuntur non ſolum mendicantes, ſed etiam habentes congruam ſuſtentationem, qui tamen attento ſtatu perſonæ, & dignitate videntur indigere *Bart. in l. 1. numer. 35. C. de ſacroſ. Eccleſ. Lara in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius num. 44. ff. de liberis agnoſc. Tiraq. de pia cauſa in præfat. pag. 10. D. Barboſa in l. maritum, num. 6. ff. ſolutio matrim. ſurd. de alimentis tit. 1. quaſt. 93. num. 30. & tit. 7. q. 9. à num. 17. & deciſ. 61. numer. 3. Maſcard. de probation. concl. 1154. numer. 14. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 6. num. 10. Mexi. in tract. caſſe pœnis concl. 1. num. 46.* vbi etiam reſoluit data paupertate potius nobili, quam ignobili ſuccurrendum, *Bernard. Grauea. ad præticam Camera Imper. lib. 1. concluſ. 42. conſid. 1. num. 2.* & *Surd. d. quaſt. 93. numer. 33.* aſſerit pauperem dici, qui habet multas filias nobiles. Denique an quis pauper dicatur, iudicis diſcretionis committitur, qui attenta perſonarum, & circumſtantiarum qualitate arbitribitur *Mench. de arbit. caſu 65. & de præſumpt. lib. 6. quaſt. 25. ſurd. d. tit. 7. quaſt. 9. num. 10.* *Maſcard. concluſ. 1154. Perez l. 1. verſ. ex qualitate tit. 1. lib. 3. Ordin. pap. 461. ſeraphim. de priuilegijs iuramen. priuileg. 4. num. 98.* *Molin. de primog. lib. 2. cap. 16. num. 46.* *Barboſa in d. l. maritum num. 6.* *Farinac. in præſcript. crimin. quaſt. 57. num. 93.* & ſeq. *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 2. num. 43.* *ſcaci. de appellat. q. 17. limit. 40. num. 8.* plures per *Elves de pœna vtri. lib. 2. quaſt. 21. num. 150.* Et paupertatis plura priuilegia referunt *Rebuſſ. priuileg. 9. Paul. Montan. de cunctis cap. 36. gloſ. 2. à num. 4.* *Cened. par. 1. collect. 27. à num. 2.*

25 Sextus caſus eſt de ægro, ſiue valetudinario, aut quacunque corporis impotentia impedito, & à fortiori membrorum deſtituto qui ab Epifcopo ſuo abſolui poſſunt ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem in Clericos incurſam etiam ſi infirmitas temporalis ſit, vel non imminat periculum mortis, puta in febre tertiana, quartana, vel podagra, ita *Abb. & Innoc. per tex. ibi in d. c. quod de his*, *Carol. de Graſſi. d. effectū 9. num. 162.* *Silueſt. d. verbo abſolutio 4. num. 3. verſ. nonus*, *Sayr. d. c. 28. num. 24.* *Bellet. d. §. 3. num. 25.*

26 Infirmi, & valetudinarij dicuntur ex conſilio medicorum *Roland. conſil. 22. num. 20. ad finem lib. 3.* *Menoc. de arbit. caſu 60.* *Farinac. in præſcript. crim. par. 2. q. 76. num. 90.*

27 Septimus caſus eſt de ſene, qui à prædicta excommunicatione per Epifcopum abſolui poterit, quamuis fortis ſit ad ambulandum cap. *ea noſcitur*, 12. de ſent. excomm. *Silueſt. verbo abſolutio 4. num. 3. verſ. decimus*, *Carol. de Graſſi. diſt. effectū 9. à num. 160.* *Sayr. diſt. cap. 28. num. 25.* *Bellet. diſt. §. 3. num. 26.*

28 Senes qui dicantur arbitrio iudicis relinquunt *Menoch. de arbitrar. caſu 59. & de præſumpt. lib. 6. quaſt. 46. num. 25.* *Flamin. de reſignation. lib. 5. quaſt. 6. à num. 4.* vbi quaſt. 3. num. 47. aſſerit quod ſenectus, & morbus à pari procedunt, imo ſenes dicuntur perpetuo infirmi *Monteleon. in tract. de priuileg. ſenect. cap. 5. l. hom. Acti. de infirmis cap. 19. & Farinac.*

in praxi crimin. par. 3. quæst. 92. num. 22. refert senem dici ab anno 50. perfecto, usque ad annos 70. Senum multa privilegia enumerant ultra aliquos ex citatis, Paleth. in speciali tract. de senect. Stephan. Gratiani. disceptat. forens. cap. 328. à num. 1. Pineda in vita D. Ioannis Baptista lib. 2. art. 1. cap. 9. §. 139. pag. mihi 98.

29 Octauus casus est de existente in potestate alterius, qualis est seruus, & filiusfamil. modo dominus graue damnum inde patiaturs absque sua culpa ex serui absentia, cap. mulieres 6. de sentent. excomm. Carol. de Grassi. d. effectum 9. num. 167. Bonacina d. q. 4. puncto 5. num. 3. vers. sequimur, Bellet. d. §. 3. num. 29.

30 Nonus casus est de mulieribus cuiuscunque sint ætatis, & conditionis, possunt enim à locorum Ordinarijs absolui, cum illis periculosum sit peregre proficisci, & se virorum caubus immiscere d. c. c. nescitur. Nauar. dist. cap. 27. num. 88. Tiraquel. l. 10. conuul. glos. 1. par. 10. num. 33. Sagra d. lib. 3. cap. 28. num. 18. vers. tertius casus, Hieron. de Monte q. 15. num. 6. Carol. de Grassi. d. effectum 9. num. 159. Bellet. d. §. 3. numer. 17. Bonacina d. numer. 3. vers. sextus.

31 Aduertendum est eum, qui non potuit Summum Pontificem adire ob legitimum impedimentum, non posse ab Episcopo absolui, quando potest saltem adire legatum, aut alium habentem facultatem absolucendi ab huiusmodi excommunicatione seruata Summo Pontifici, Nau. d. cap. 27. num. 88. vers. ad quartam, Sagra d. lib. 3. c. 28. num. 39. Bonacina d. nu. 3. in fine.

32 Deinde aduertendum inferiorem ab Episcopo non posse absolueret excommunicatum pro leui iniuria illata in personam Clerici, vel existente aliquo ex prædictis impedimentis, vt resoluunt Hieron. de Monte d. q. 15. num. 29. & 30. Carol. de Grassi. d. effectum 9. num. 181. Nisi in articulo mortis, vt per eundem Car. de Grassi. d. loco num. 15. Bellet. d. §. 3. num. 9. Vel quando Episcopus in specie mandauerit suo Vicario, vt possit absolueret ita excommunicatos sbror. de Vicario Episcopi lib. 2. q. 180. num. 2. & seq. Vel alicui Vicario ad id specialiter deputato Bonacina d. puncto 5. num. 4. vers. addo.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus non debet esse corpore vitiat, aut diminutus.
- 2 Romani quos olim sacerdotes eligeant?
- 3 Persa sacerdotum ministros corpore integros admittabant.
- 4 Facies sepe indicat quale sit corpus.
- 5 Corporis species simulacrum est mentis, figuræque probitatis.
- 6 Anima pulchra sepe residet pulchro in corpore.
- 7 Physiognomonia apprimè utilis est ad capiendam de aliquo presumptionem.
- 8 Exteriora indicant interiora.
- 9 Deformis non facile fieri potest, vt bonus sit.
- 10 Mutilatio inducit irregularitatem, quæ in aliquo membro, dummodo principali, euenit, & ob culpam contingit.
- 11 Membrum sumitur pro ea parte, quæ habet certum officium deputatum, & in corpore nostro distinctam habet operationem.
- 12 Mutilatio partis alicuius membri non producit irregularitatem, nisi pars illa abscissa celebrandi adimeret potestatem, vel notoria culpa in illius abscissione accedat.

13 Castrari se permittentes fiunt irregulares, nec possunt esse clerici, etiam quando hoc fecerint, vt caste vnuant.

14 Castratus, vel scelus non sponte, sed casu, potest fieri clericus, & si iam sit, in susceptis valet Ordinibus ministrare, nisi id sua culpa acciderit.

15 Castratus ab adultera marito, quia ipsam inuenit cum sua uxore coram, non potest fieri clericus, cum id sua culpa acciderit.

16 Membrum genitale amittens ex eo quod sciens cognouerit mulierem morbum Italicum habentem non potest fieri clericus.

17 Manum habens mutilatam, articulatam, vel atidam, aut perpetuo tremulam, non potest ad Ordines promoueri.

18 Digito carens, quando fiat irregularis.

19 Digitus non est proprie membrum nostri corporis.

20 Pollicis pars si desit, & notabilem defectum non producat, neque Hostiam frangere impediat, minime inducit irregularitatem, dummodo eiusdem nulla præcesserit culpa.

21 Digito illo carens, qui medius est, non est irregularis.

22 Digtos senos habens in manibus non est irregularis.

23 Digtos superfluos habens, potest eos sibi amputare, vel amputari permittere, dummodo nullum inde periculum sibi imminuat.

24 Capillorum defectus ob morbum Italicum, aut similem procedens, irregularitatem potest operari arbitrio Episcopi.

25 Facies deformis quando inducat irregularitatem.

26 Color in facie non est quid essentiale, sed accidentiale.

27 Cæcus non potest fieri clericus, at in susceptis Ordinibus, in quibus visus non est opus, ministrare potest.

28 Cæcorum aliqua miranda referuntur.

29 Monoculus non potest esse clericus etiam primæ tonsuræ.

30 Lippus non potest fieri clericus, modo longa, & diuturna, ac continua sit lippitudo.

31 Oculi sinistri, siue Canonis visiva virtute si quis careat, & tanta polleat virtute in dextro, vt sine deformi faciei conuersione possit legere Canonem, non est irregularis.

32 Nasum pressum, grandem, aut tortum detinens, præcipue si pariat deformitatem, prohibetur ordinari.

33 Nasi abscissio inducit irregularitatem.

34 Os habens deforme, & imperfectum non est admittendus ad Ordines, quando seditatem ac horrorem generat.

35 Balbus, ac blesus, qui detinetur loqui, & verba explicare, non est ad Ordines assumendus.

36 Dentes non numerantur inter membra.

37 Dentes sibi euellens ex indignatione, vel impatentia, quando ad Ordines sit admittendus?

38 Auris an sit membrum?

39 Auribus carens propria culpa, aut notori peccati causa est irregularis.

40 Claudus potest ad Ordines promoueri, nisi talis sit, quem oportet cum baculo accedere ad Altare.

41 Barbam habens corrosam, aliæve deformitate maculatam, non est Ordinandus.

42 Gibbosi, vel curui dicuntur corpore vitati præcipue si nimia in eis sit deformitas.

43 Morbosi quando possint ordinari?

44 Podagra, & scabie laborantes nimiam inducenti.

bus deformitatem, irregulares ſunt.

45 Paralyſi, vel appopleſia laborantes irregulares ſunt.

46 Italico morbo laborantes ſi foris appareat, horrorenque & ſcandalum gignat, irregulares ſunt.

47 Febris quartana neminem retrahit ab Ordinibus ſuſcipiendis.

48 Comitiali morbo correptus Ordines aſſumere non valet, nec in ſuſceptis miniſtrare.

49 Leproſus promoueri non debet.

50 Furioſi, mente capiti, & ij, qui in furorem aliquando verſi inſaniuerunt, non poſſunt fieri clerici.

51 Dæmoniacy non poſſunt fieri clerici.

52 Dæmoniacy tandem erunt ab officijs ſuis, Ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque unius anni ſpatio per diſcretionem Episcoporum inueniantur ab huiusmodi calamitate liberati.

53 Gigantes, & Pigmei, quando irregulares ſunt?

54 Abſtemij, quando poſſint ordinari?

55 Corporis vitium aliquod, ſeu defectus abſque culpa alius ordinando proueniens, impedimentum præſtat ſolum executioni illius actus, ſeu officiij, ad quod fit inhabilis propter impotentiam, aut defectum.

56 Digitoſus, & dimidium palma ſine ſua culpa amittens, poteſt habere beneficium non requirens celebrationem.

57 Summo Pontifici ſolum competit poteſtas diſpenſandi cum corpore vitiatum.

58 Declaratur gloſſa verbo, noſtram, in cap. ſignificauit, de corpore vit.

59 Episcopus poteſt diſpenſare cum habentibus membrum occultum, ſiue manuſcriptum non ſua culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio atque huiusmodi membrum non reddit ipſum impotentem ad celebrationem.

60 Vitium medicum quod dicatur, & quæ notabilis deformitas relinquitur iudici arbitrio.

61 Episcopus eſt determinare, quando dubitatur ſit ne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impedit, etiam reſpectu Regularium.

EPISCOPVS AN POSSIT

cum ſibi ſubditis diſpenſare in irregularitatibus proueniens ex vitio, ſiue defectu corporis?

ALLEGATIO XLII.

Corpore vitiatum ad effectum ne debeat Ordinibus inſigniri ille dicitur, qui membro principali caret, vel quia natus ita eſt, vel quia illud mutilatum, aut debilitatum ſibi fuit, aut ipſum nimia illius deformitas angit; qui vult enim fieri clericus non debet eſſe corpore vitiatum, aut diminutum, cap. illiberatos 36. diſt. cap. 1. 49. diſt. cap. non confidat 50. diſt. cap. 1. cap. penitentes, & cap. præcepta 55. diſt. cap. infames 6. quaſtion. 1. cap. 1. & per totum, de corpore vit. Com. in Clem. ſi furioſus par. 1. in princip. num. 5. Albert. Trati. de vera, & perfectio clerico, lib. 2. cap. 16. Lambertin. de inrepatron. 1. par. 2. lib. quaſt. 7. art. 12. numer. 1. Thom. Acti. de ludo

ſcacchorum, quaſt. 5. princip. num. 23. Campanil. in diuerſorio iuris Canon. rub. 11. cap. 17. num. 1. Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. quaſt. 13. Bellet. diſquiſit. clericalium, par. 1. rub. de diſciplina clericali, §. 7. num. 1. pag. 86. Nicol. Garcia de beneficijs, par. 7. cap. 12. num. 4. Nam ſecundum Galen. lib. de diſp. medi. ſanitati accidunt pulchritudo, boni habitus integritas, teſteque Seneca epiſt. 40. minus eſt accepta ſcientia vel virtus ex deformi corpore veniens, hinc Ennius gratior eſt virtus veniens de corpore pulchro.

2 Romanos olim ab ætate Romuli mos erat eos ſolos Sacerdotes eligendi, qui & genere excellentes, & virtute præſtantes, nec tamen inopes, aut corpore villa ex parte truncati fuiſſent, vt refert Dionyſ. lib. 2. Roman. antiq.

3 Apud Perſas uſu pariter receptum fuit ſacrorum miniſtris corpore integros admittendi, nullam maculam habentes, neque aliqua corporis ſæditate notati, Alexand. ab Alex. lib. 6. diuerſum genia, cap. 14. quia corporalis ſæditas, animi morumque deformitatem indicat argum. cap. quia diuerſitatem de conceſſis præbend. tenent ibi Abb. notab. 1. Trapa. l. 2. commub. gloſſa. 1. par. 2. num. 55. Eſcob. de rationem. cap. 32. num. 1.

4 Facies namque ſæpe indicat quale eſt cor, obſeruandum, ff. de officio præſid. l. 3. ff. de teſtibus.

5 Et ſpecies corporis ſimulacrum eſt mentis, figuræque probitatis. Luc. de Penn. in l. 1. verſ. 2. querimus, C. qui ar. vel præſeſ. ſe excuſ. lib. 10. & l. 1. C. de præſeſ. qui in urbe Conſtantinop. lib. 12. Mattha. de Fam. in tract. de modo ſtudenti, cap. 3. Thom. Acti. d. 9. 5. num. 26. v. d. Ambroſ. lib. 2. de Virgim. quem citat Ceuall. commun. contra commun. quaſt. 248. num. 11. vbi a num. 6.

6 Multa de pulchritudine adducit: & ſæpe in pulchro corpore pulchra reſidet anima ex ſententia Cymatolata ab Alexand. conſ. 209. incip. ponderatus, num. 10. verſ. diſtus vero inuenis. lib. 6. Proinde loquebatur Dominus ad Moyſem dicens, loquere ad Aaron: homo de ſemine tuo per familias ſuas, qui habuerit maculam non offeret Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius, ſi cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo, vel grandi, vel torto naſo, ſi fracto pede, ſi manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi rugem, ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel hermoſus, omnis enim, qui habuerit maculam de ſemine Aaron Sacerdotis, non accedat offerre hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo, Leuit. cap. 1. reſertur in c. hinc etiam, 49. diſt.

7 Per ſigna corporis nobis nota, inquit logici, ſyllogizamus diſpoſitiones animæ, nobis ignotas, Ariſt. 2. Perierim. Apprime enim, utilis eſt phyſiognomoniam ad præſumptionem de aliquo capiendâ, Bald. in l. 2. in 2. col. C. quom. appell. non recip. Hippol. in & expedita num. 55. quos refert Thom. Acti. de ludo ſcacchorum quaſtion. 5. princ. num. 67. Canalean. de brachio Regio par. 3. a num. 81. Gambar. de caſib. reſer. pag. 186. num. 14. vnde Propert.

Ex operum ſpecie claſcunt imigra cordis.

8 Exteriora enim indicant interiora, §. pauonum inſtit. de rerum diuiſ. Vnde non verificatur in iure dictum illud. Fronti nulla Fides. Et dicit Bald. in l. obſeruare, C. quorum appellat. non recip. quod ſicut turpis habitudo corporis declarat quem procliuiem ad ſcelera, ita pulchra ad virtutes. Non enim facile fieri poteſt vt qui omnino deformis eſt, bonus ſit, Bob. ad. dil. in ſua politica, lib. 1. c. 8. n. 8. Vnde Marti. lib. 12. epi-gram.

gram, in zoilum ex corporis deformitate illum opinabatur improbum, remque mirandam esse subiungit si fortasse bonus esset.

Crim. ruber, niger ore, brevis pede, lumine lae-

sus.

Rem magnam praestas, Zoile, si bonus es.

10 Mutilatio (quae proprie, & stricte sumpta, est amputatio membri, ut pluribus relatis Doctoribus probat *Aloys. Ric. in praxi aurea resol. 66.*) tantum inducit irregularitatem, quae in aliquo membro, dummodo principali, evenit, & ob culpam contingit. *Nauar. in manual. cap. 27. num. 198.* nam praeter mutilationem membrorum ad executionem Ordinum necessarium in quibus nil refert utrum casu, vel culpa sit sequuta mutilatio, semper distinguitur an illa casu, vel culpa evenierit, quia si casu, & sine culpa illa acciderit in paruo membro nullo, aut minimam inducente deformitatem, irregularitatem non operatur, *glos. fin. in cap. ult. de corpore viti.* dummodo rei licita operam daret, *Boys. de irregular. rub. de corpore viti. num. 5. vers. si autem par. 5.* Sed si ex propria culpa in mutilationem incidit, etiamsi culpa ipsa minima fuerit, irregularitatem incurrit, in qua tamen dispensat Episcopus, ut ministret in susceptis, per *cap. 1. de corpore viti.*

11 Membrum autem sumitur pro ea parte quae habet certum officium deputatum, & omne id quod in corpore nostro distinctum habet operationem illud proprie dicitur membrum, secundum *Arifor. 3. dicitur. Clar. §. fin. quae. 69. num. 16. Caball. resoluit. crim. casu 136. num. 16. Farnae. in praxi crim. q. 19. num. 23. cum segg. Plac. de delictis lib. 1. cap. 25. num. 4. Couar. in Clem. si furiosus par. 3. in int. num. 8. Iacob. de Grass. in decis. auri. lib. 2. cap. 26. num. 4. Henric. lib. 14. cap. 8. §. 1. Nauar. in manual. cap. 27. num. 206. vers. secundo dico, Aloys. Ric. in praxi aurea resol. 67.*

12 Sed mutilatio partis alicuius membri non producit irregularitatem, *Siluest. verbo corpore vitiatus, num. 3. vers. aut est mutilatus, nisi pars illa abscissa celebrandi adimeret potestatem, nempe si pollex praecisus esset, aut quavis aliorum digitorum requiritorum ad consecrationem, cap. fin. de ibi glos. ult. de corpore viti.* Vel deformitatem operaretur scandalosam *cap. 1. d. tit. de corpore viti.* & in hoc euentu procedere potest opinio Doctorum asserentium abscindentem sibi partem membri fieri irregulare, quamvis non sit notoria eius culpa, quam tenent *Solet. in summ. lib. 1. cap. 63. in ultimam regulam, Molin. de iustit. tract. 3. disp. 67. num. 8. & disput. 70. num. 16. Soar. tom. 5. de censuris disp. 51. sect. 2. num. 6. & 8. Sayr. eodem tract. lib. 7. cap. 7. num. 11. Nicol. Garcia de benefic. par. 7. c. 12. a num. 5.* In alijs vero euentibus ad incurrandam irregularitatem ex abscissione partis membri requiritur notoria culpa, & in his terminis procedere potest sententia aliorum, qui tenent requiri notoriam culpam quando totum membrum non est abscissum, de qua *Placa de delictis c. 24. n. 13. Iacob. de Grass. in decis. aureis lib. 4. cap. 27. num. 41. Regolin. de irregular. cap. 51. num. 7. & cap. 52. num. 5. Henric. in summ. lib. 14. c. 8. §. 4. lit. X. & c. 19. §. 4.* & in notoriam culpam incidere, qui voluntarie sibi mutilat non est qui dubitet, qui enim absciderit semetipsum non fiat clericus, ut habetur in *Can. Apost. 21. relato in cap. qui partem 55. dist.* tamen si abscissio sit illius membri, quo minime eget ad ministerium Ecclesiae, nec deformitatem operetur, sci-

licet, si obtinuerit pudenda, prout infra *num. 13. cum seg.* dicitur, *Couar. in Clem. si furiosus par. 1. in princip. cap. num. 7. vers. secundo. Bonacina de censuris disp. 7. quae. 2. puncto 2. a num. 29.* & in isto casu non dispensat Episcopus, nisi dum defectus, & ipsa culpa est notoria, cum quadam infamia, *Henric. d. c. 19. §. 4. 13.* Qui se castrauerunt, seu permiserunt sponte se castrari, sunt irregulares, nec possunt esse clerici; *capit. si quis absciderit, & cap. si quis pro agitudine 55. dist. c. ex p. 1. de corp. viti.* Etiam quod hoc fecerint, ut caste uiuant d. c. si quis pro agitudine c. significauit 4. de corp. viti. *Rebus. in comm. ad l. spadonum i. 18. vers. si tamen aliquis, ff. de verborum signification. pag. 487.* & in praxi *benefic. tit. de dispensat. cum corpore viti. num. 15. & 16. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 12.* Non enim per abscissionem corporis à Deo plasmati existimare debent posse à se carnales concupiscentias amputare, sed per disciplinam religionis, vel abstinentiae; Vnde illud *Matth. 9.* quatenus Dominus noster dicit esse Eunuchos, qui se castrauerunt propter Regnum Dei, est intelligendum de eunuchis spiritualiter, id est de his, qui se abstinere perpetuo à concubitu feminarum, prout interpretantur *D. Augusti.* & alij quos congerunt *Couar. in Clem. si furiosus par. 1. in princip. num. 6. vers. quinto, Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 13. Campan. d. cap. 17. num. 12.* ubi etiam secundum *Chrysost.* quem refert *Soto lib. 5. de iustitia quae. 2. art. 1. in fine,* dicit, intelligi posse de illis, qui non per membrorum abscissionem, sed malorum cogitationum interemptionem se castrauerunt.

14 Si autem non sponte, sed casu quis fuerit scetus vel castratus, nempe propter infirmitatem, aut languorem, aut in cunabulis, seu à barbaris, aut per insidias hominum, siue dominorum eunuchus factus, vel si ita natus est, potest fieri clericus, & si iam sit potest in susceptis Ordinibus ministrare *cap. si quis à medicis, capit. eunuchus, capit. si quis pro agitudine, capit. si quis in infirmitate, capit. lator. cap. praeerea 55. dist. capit. ex parte 1. & 2. & cap. ult. de corpore viti. Nicol. Garcia d. cap. 12. num. 7. Bellet. d. tit. de disciplina clericali §. 7. num. 16.* nisi id sua culpa acciderit *Couar. in d. Clem. si furiosus par. 1. in princip. numer. 6. Mayol. de irregular. lib. 1. cap. 15. Plac. de d. lib. 1. cap. 14. numer. 10. & 14. Rebus. in praxi benefic. tit. de dispensat. cum corpore viti. numer. 16. Virtuald. in candelabro aureo tit. de irregularit. ex viis corporis à numer. 174. Henric. in summ. par. 2. lib. 14. cap. 8. paragraph. 1. in fine, Nicol. Garcia d. cap. 12. num. 8.* plures refert Doctoris *Cened. ad Decretal. collect. 69. numer. 1.* ubi numer. 3. pulchre quaerit cur carens testiculis non sit pilosus.

15 Veluti si fuerint abscissa virilia, ab adulterae marito, vlciscente iniuriam, quia ipsum inuenit cum sua vxore coire, *Cou. ubi proxime, & l. l. ad. in tract. de irregularit. de corpore viti. colum. 2. Regolin. de irregul. cap. si numer. 3. Soar. tom. 5. disp. 51. sect. 2. numer. 8. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 7. numer. 12. & 13. Molina de iustit. tractat. 3. disp. 70. num. 18. Campan. d. cap. 17. num. 11.*

16 Aut si cognouit carnaliter mulierem habentem morbum Italicum, ex huius contagio amisit membrum genitale, attento quod ex hoc id solet succedere, nisi ignoranter eam cognouisset, quam sanam putabat, *fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 158. num. 7.* Castratus vero ob agitudinem de consilio Medicorum sine vlla dispensatione ad omnes Ordines sacros ab Episcopo suo promoueri potest, *Nauar.*

nar. conf. 2. ſub tit. de corpore vit. in nouis. Sayr. ſub cod. tit. deciſ. 3.

17 Manum habens mutilatam non poteſt ad Ordines promoueri, cap. expoſuiſti 6. de corpore vit. Flamin. de reſignat. lib. 5. quaſt. 6. num. 48. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali num. 20. Campan. d. capit. 17. d. num. 104. Nec illas habens articulas, & aridas, ad miniſterium executionis Ordinum inefficaces Henrig. lib. 14. cap. 8. paragraph. 4. in fine, Flamin. de reſignat. lib. 5. q. 6. num. 49. Campan. d. cap. 17. num. 107. Nec etiam eas tremulas perpetuo habens, præcipue ſi immineret periculum ſubuerſionis ſanguinis, Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 24. in fine, Tolet. libr. 1. inſtruit. ſacerd. cap. 25. num. 15.

18 Digno ſiniliter manus carens licet promoueri ex e. lator 55. diſt. tum etiam dextera, vt inibi gloſſa dicit, dummodo illius carentia in alterutra nec magnam operetur deformitatem, neque aliquis ipſorum ſit, qui pernecellarius eſt ad conſecrationem, ſicut pollex, aut index, quorum altero ſi quis careat fit irregularis, Borgaſ. de irregul. tit. de corpore vit. numer. 4. Selu. de benefic. par. 3. quaſt. 5. poſt num. 44. verſ. attendendum, Plac. de delictis lib. 1. cap. 25. num. 9. Salen. in 2. d. Thome q. 65. art. 1. controu. 4. conc. 2. Sayr. de cenſuris lib. 6. cap. 15. poſt num. 12. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali §. 7. num. 18.

19 Dignus enim non eſt membrum proprium noſtri corporis Bart. in l. 2. numer. 13. ff. de publ. iudic. & in l. non ſunt liberi ff. de ſtatu hom. & conf. 101. incip. quæritur an digitus par. 1. Felin. in cap. ego N. poſt num. 1. de iureiur. & in cap. cum illorum num. 4. de ſentent. excommunic. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. verſic. per hæc quidem, Farin. in praxi crimin. q. 19. numer. 24. Aloſ. Ricci. d. reſolut. 67. numer. 3. Henrig. d. lib. 14. cap. 8. paragraph. 1. in med. Nauar. conf. 1. num. 1. ſub tit. de corpore vit. in nouis. Sayr. in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 2.

20 Vnde ſi pars pollicis deſit, & notabilem defectum non producat, neque Hoſtiam frangere impediat, minime inducit irregularitatem, dummodo nulla eiuldem præceſſerit culpa, Salen. d. controu. 4. concl. 2. Tolet. libr. 1. inſtruit. ſacerd. cap. 25. numer. 13. Sayr. d. deciſ. 2. Nauar. d. conf. 1. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali paragraph. 7. num. 19. Campanil. d. cap. 17. num. 112. verſ. quimmo.

21 Digno illo carens, qui medius appellatur, eſt irregularis, prout reſoluit Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 15. num. 16. Verum contrarium exiſtimat Campan. d. num. 112. verſ. vitrum, ex eo, quia digitus ille non deſeruit Euchariſtia.

22 Qui ſenos digitos habet in manibus non eſt irregularis, ex Henrig. in ſumm. lib. 14. cap. 8. §. 3. præcipue ſi exercitij vſum non detinent, neque propterea operatio manus incommodatur, iuxta gloſ. in c. qui partem, & ibi Archia. 55. diſt.

23 Et poteſt ſuperfluos digitos ſibi amputare, vel amputari permittere, dummodo nullum inde ſibi vitæ periculum imminuat, aut maior deformitas ſuboriatur, prout auctoritate gloſ. in d. cap. qui partem reſoluit Silueſt. verbo corpore vitiatuſ numer. 4. ſequuntur Maiol. de irregul. lib. 1. c. 14. num. 15. Henrig. d. cap. 8. §. 3. in fine, Sayr. d. lib. 6. cap. 8. num. 2. Bonacina d. puniſto 2. num. 11.

24 Capillorum defectus ob morbum Italicum, aut ſimilem procedens, irregularitatem poteſt operari, Episcoporum arbitrio, non ſolum ob fœdritatem, ſed etiam quia aſpectus huiusmodi affectus memorie omnium, aut repetit, aut mandat illius

cauſam incontinentiam ſcilicet, aut aliam nequiorum ſcandalum producentem, ita Campan. d. cap. 17. num. 36. in fine. Illud autem an capilli ſint membra non eſt meum inquirere, altiorum petit indaginem, cum nemo audeat id affirmare teſte Regolin. de irregul. cap. 4. §. 5. ſub num. 1.

25 Facies, quæ eſt pars anterior capitis humani, cõſtans ex fronte, oculis, naſo, malis, ore, & mento, ſi notabiliter deformis ſit, inducit irregularitatem, vt inquit Nau. in man. c. 25. num. 72. aut ſi illa adeo maculata foret, vt propter ſcandalum inhabilis eſſet ad Ordines, Silueſt. verbo homicidium 3. num. 4. verſ. limita ſecundo, vel ſi eſſet aliquib. coloribus vel vulneribus deturpata, ex his quæ ſcribit Maiol. de irregul. lib. 1. c. 21. num. 1. verſ. propterea.

26 Color tamen in facie non eſt quid eſſentialis ſed accidentale, vnde Mauri, & Ethiopeſ faciem nigram habentes, nullo iure reperiuntur prohibiti ſuſcipere Ordines, Maiol. lib. 1. cap. 21. num. 2. Bonacina d. puniſto 2. num. 11.

27 Cæcus non poteſt fieri clericus, cap. hinc eſt 49. diſt. cap. fin. 55. diſt. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali §. 7. num. 22. Campan. d. cap. 17. num. 51. Henrig. d. lib. 14. cap. 8. §. 2. lit. L. In ſuſceptis tamen Ordinib. miniſtrare poteſt, eaque ad vſum illorum ſpectantia exequi, in quibus viſu non eſt opus, veluti prædicare, & Confeſſiones audire; ac pariter beneficia retinere, illa tamen dato coadiutore, ſi perſonale ſeruitium requirit, Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 20. numer. 2. verſ. cæcum vero, Flam. de reſignat. lib. 5. quaſt. 6. num. 37.

28 Carcorum aliqua miranda referunt Guillelm. in cap. Reſignatus verbo in extremis num. 31. & 32. Tiraq. de iure primog. q. 21. num. 15. Flamin. d. q. 6. num. 39. eum ſeqq. de Lippo Aurelio Florentino cæco vide multa per Bergomenſem in ſupplemento chroniconum fol. 437. verſo. Et de fratre Carolo Fernando Belgæ Burgenſi à parua ætate oculis capto, & ob id elementorum quoque penitus ignaro, qui tantum ſui miraculum præbuit, vt velut alter Homerus vir in omni ſcientiarum genere doctiſſimus eualeſcit, & in celeberrimo Pariſienſi gymnaſio publice docuerit, & fuit Monachus S. Benedicte, & Diaconus, ſcripſit, ac dictauit, de quo Arnold. lib. 2. de ligno vitæ cap. 64. pag. 409. & cap. 72. agit de Fr. Paulo Genueſi ab infantia cæco, & Monacho Caſſinenſi, anno Domini 1050. & Nicæſius Fordens Machlinia natus apud Flandros, cæcus fuit I. V. D. & publicè idem ius docuit, vt aſſertit Georgius Brans ciuit. lib. 3. in indice verbo Machlinia cart. 26. verbo menſis in ſupplemento Chroniconum fol. 437. verſo & de Roberto Scoto à puerili ætate cæco Theologo eximio, & Epifcopo Amathan. ciuit. in Hibernia ſcribit Campanil. d. cap. 17. num. 68.

29 Monoculus, id eſt cocles, carens, ſcilicet vnicò tantum oculo, non poteſt fieri clericus, etiam primæ tonſuræ, capit. ſi euangelica 55. diſtinct. neque carens pupilla oculi, vt de vtroque fuit deciſum per Rotam, teſte Seraph. deciſ. 625. num. 1. & 3. p. 1. reſoluit Nauar. in man. capit. 27. num. 199. Campanil. d. cap. 17. numer. 70. vbi num. 73. cum Henrig. d. lib. 14. cap. 8. paragraph. 1. & 2. idem aſſertit de habente oculos, ſed alterum ipſorum inhabilem, quia viſu ille caret, quamuis ſanus, & integer alijs videatur, & numer. 74. extendit ad habentem in oculo albuginem, & n. 75. Idem aſſertit in lippis, modo tamen longa, & diuturna, atq; cõtinua ſit lippitudo, & hororem

insipientibus afferat absque subtili inspectione Henric. d. lib. 14. cap. 8. §. 2. in princip. Habens vero maculam in oculo, quae non inducit magnam deformitatem, nec scandalum pariat in populo, non excluditur à clericatu, neque etiam ab Episcopatu, cap. cum tui, de corpore vitiatu, Seraphin. d. decis. 625. num. 3. ubi etiam tenet in hoc casu requiri Episcopi dispensationem.

31 Si quis carens visiva virtute in oculo sinistro, siue Canonis, & tanta polleat virtute in dextro, vt sine deformi faciei conuersione possit legere Canonem, non est irregularis, Nauar. d. cap. 27. num. 199. Sayr. d. lib. 6. cap. 8. num. 8. Bellet. d. §. 7. num. 29. Bonacina d. puncto 2. num. 2.

32 Nasum pressum, aut grandem, vel tortum detinens prohibetur ordinari cap. hinc, & in hinc 46. distinct. videlicet si illius paruitas, magnitudo, vel tortuositas deformitatem pariat, explicat Selua in tract. de benef. par. 3. q. 5. vers. item vlt. in vrim. post nu. 44. idque arbitrio Episcopi dirimendum censent Paul. in suo canelabro auro par. 2. tit. de irregularit. num. 491 & Campanil. d. cap. 17. à numer. 82. cum sequentibus.

33 Sic etiam abscessio nasi inducit irregularitatem propter deformitatem, Molina de iustit. tract. 3. disp. 70. num. 1. Bonacina d. disp. 7. q. 2. puncto 2. num. 5. Henric. lib. 14. cap. 8. §. 3. lit. E.

34 Os habens deforme, & imperfectum, non est admittendus ad Ordines, videlicet quando foeditatem, ac horrorem generaret, puta, si corrosum, aut contortum esset, Mayol. de irregularit. lib. 1. cap. 21. vers. praeterea. Bonacina d. disp. 7. q. 2. puncto 2. num. 6. Campanil. d. cap. 17. num. 86. & 87. ubi numer. 91. cum Butr. in cap. exposuisti post. num. 9. de corpore vitiatu.

35 Resoluit non censeri irregularem tardè, & impedite loquentem, vt balbum, sicut erat Demosthenes, & blesum, sicut erat Moyses, nisi vitium hoc, atque defectus tam grandis esset, vt illum detineret perfecte loqui, aut verba explicare, quia tunc ad Ordines non esset assumendus, de quo etiam Puald. par. 2. tit. de irregularitate num. 192. Henric. d. lib. 14. cap. 8. §. 2. in fine.

36 Dentes inter membra non numerantur, vt resoluit Farin. frag. crim. lit. C. num. 375.

37 Et ideo qui, etiam ex indignatione, aut impatentia libimetiipso dentem euulsi, excussique ab Ordinib. non repellitur, ex Abb. in cap. ex parte post. num. 5. de corpore vitiatu, Sayr. d. lib. 6. cap. 8. nu. 16. Bonacina d. puncto 2. n. 6. Puald. par. 2. tit. de irregularit. num. 155. in fine. Verum si notorium sit hanc euulsionem ex indignatione processisse non de facili Ordines sunt concedendi, ex resolutis per siluest. verbo corpore vitiatu num. 5. Mayol. lib. 1. cap. 24. vers. quod ita, Henric. d. lib. 14. cap. 8. §. 2. prope finem. Si vero non voluntaria, sed ex iusta causa, videlicet propter immodicos, & continuos dolores dentium euulsi fiat, nullum dubium est posse Ordines conferri, vt asserit Borgas. in tract. de irregularit. tit. de corpore vitiatu par. 5. numer. 4.

38 Aurem rhembrum esse per gloss. in cap. singula vers. vultus 89. dist. tenent Sor. de iustitia lib. 9. quast. 2. art. 1. Mogil. d. l. 1. r. 25. numer. 5. Farin. d. lit. C. num. 475.

39 Sed verius est dicere non esse membrum cum necessaria non sit auditi, sed est potius tutela, & ornamentum auris, vt tenent Nauar. d. cap. 27. num. 223. vers. septimo inferitur, Cou. in Clem. si furiosus

par. 3. in initio num. 8. vers. primum, Henric. lib. 14. cap. 8. §. 3. in princ. Aloys. Ric. in praxi aurea resolut. 67. num. 2. & ideo auris cartilagine in tam modica carens quantitate, quae potest ita tegi, vt possit sine scandalo ministrare, non eget aliqua dispensatione, Nauar. sub tit. de corpore vit. conf. 5. in nouis.

39 Aurium tamen carentiam propria culpa, aut notorii peccati causa accidentem, quia tunc infamia incurritur, irregularitatem inducere tenent Mayol. d. cap. 25. num. 5. & 6. Henric. d. cap. 8. §. 3. Aulap. 7. disp. 3. dub. 1. Coninch. disp. 8. num. 108. Bonacina d. puncto 2. num. 8. Puald. d. par. 2. tit. de irregularit. num. 158. vers. prima sit, Campanil. d. cap. 17. num. 41. & de surditate vide Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 95. Reginald. lib. 30. cap. 5. num. 50. Sayr. d. lib. 6. cap. 8. num. 17. Bonacina d. puncto 2. num. 7. Aloys. Ric. ubi proxime. Vnde constat non esse irregularem, cui per vitium praefata fuerunt aures ab hostibus, Henric. d. §. 3. Sturdasti, et si Presbyterio possint insigniri cum nullibi prohiberi videantur, id tamen de omnino surdo vix potest defendi, ideo illis, qui presbyteralem suscepunt Ordinem, et si non necessaria, utilis saltem est dispensatio Papae, quae ei permittatur, vt in occulto sine socio aliquando celebret, consuluit Nauar. sub tit. de corpore vit. conf. 6. & conf. 7. num. 3. & 4. in nouis.

40 Claudus potest ad Ordines promoueri, cap. si quis in infirmitate, 55. dist. nisi sit talis, quem oporteat cum baculo accedere ad Altare, cap. nullus Episcopus, ubi gloss. verbo cum baculo, de consecr. distinct. 1. Vel si ligneo pede incedat Abb. in c. 2. numer. 3. de clerico egrot. Flam. de refig. li. 5. quast. 6. numer. 46. Mol. d. disp. 70. numer. 9. Sayr. d. lib. 6. c. 2. num. 22. Bonacina d. puncto 2. num. 15. Henric. lib. 14. cap. 8. §. 1. lit. F. Bellet. d. tit. de disciplina clericali §. 7. num. 23. Campanil. d. cap. 17. num. 127. ubi num. 98.

41 Asserit ordinandum non esse, qui barbam corrosam, aliaue deformitate maculatam habet, & num. 79. asserit non esse admittendam Mayoli sententiam lib. 1. cap. 20. vers. vlt. asserentis barbam tingentes non nisi post penitentiam admittendos esse, & quandoque deponendos.

42 Gibbosus, vel curuos esse corpore vitiatu resoluunt Flam. d. q. 6. num. 55. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 8. num. 4. Bellet. d. tit. de disciplina clericali §. 7. num. 20. praecipue si nimia in eis sit deformitas, in quo arbitrabitur Episcopus Nauar. in man. cap. 27. num. 199. vers. qualis Gibbus, Campanil. d. cap. 17. num. 103. Puald. de irreg. cap. 50. num. 6. Molina d. disp. 70. num. 8. Bonacina d. puncto 2. num. 9. Henric. d. lib. 14. cap. 8. §. 2. lit. O.

43 Morbosus, cui aliquod membrum lacerum, laesumque est quominus homo aptus sit, non potest ordinari, prout de chiragra si esset continua, & incurabilis, argument. capit. penult. de cleric. egrotat. asserunt Puald. de irregul. capit. 53. paragraph. 1. numer. 1. Campanil. d. capit. 17. numer. 135. ubi numer. 137. idem tenet de podagra.

44 Et scabie laborantes nimiam inducente deformitatem irregulares fieri dicit idem Campanil. d. capit. 17. numer. 163. Molin. d. disp. 70. num. 11. Bonacina d. puncto 2. numer. 19. & faciunt resoluta per Mayol. lib. 1. cap. 18. vers. ad lepram, Sayr. de cens. li. 6. cap. 9. num. 9.

45 Et de paralyti laborantibus, quod irregulares sint, tenent Sayr. d. c. 9. n. 10. Mayol. lib. 2. c. 24. post num. 1. Henric. d. lib. 14. cap. 8. §. 8. vers. eadem ratio, Campanil. d. capit. 17. numer. 164. ubi num. 165. asserit

apoplexiæ morbum idem operari.

46 Item Italico morbo laborans irregularis fit, ſi foris appareat, horroremque & ſcandalum gigneret, vt per *Sayr. d. cap. 9. num. 5. Campanil. d. c. 17. num. 167. Molin. d. diſp. 70. num. 16. Bonacina d. puncto 2. numer. 18.*

47 Quartana febris neminem retrahit ab Ordinibus ſuſcipiendis, *Sayr. d. cap. 9. num. 4. Vgolin. de irregul. cap. 33. §. 2. num. 1. verſ. excipitur etiam, Campanil. d. cap. 17. num. 169.* Febricitantes non poſſunt promoueri, nec antea ſuſceptos Ordines exercere, interim dum febris eos vique adeo intaſerit, vt ipſos conſtitueret extra ſenſus, aut aliàs acutiſſima eſſet *May. lib. 2. cap. 22. num. 1. Sayr. d. cap. 9. n. 4. Campanil. diſt. cap. 17. num. 170.*

48 Morbo comitali correptus Ordines aſſumere non valet, nec in ſuſceptis miniſtrare, etiamſi diu conualuerit, *gloſ. verbo de his in cap. communiter 33. diſt. Franc. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſtici par. 2. cap. 8. num. 32. Aluar. Pelag. de planctu Eccleſie lib. 1. cap. 48. lit. F. Nauar. in manuali cap. 27. num. 203. Mayol. lib. 2. cap. 16. num. 4. & declarat huius infirmitatis ſpecies Henrig. d. cap. 8. §. 8.*

49 Leproſus promoueri non debet, & ſi iam eſt promotus propter ſcandalum ad celebrandum non permittatur, præcipue ſi eſſet magna deformitas, ſeu abominatio, *cap. 3. de corpore vitiatu. cap. de Reſtoribus & c. tua de clerico agrotante, Bellet. d. tit. de diſciplina clericali §. 7. num. 32. Campanil. d. cap. 17. a num. 160. Henrig. d. lib. 14. cap. 8. §. 8. in princip. vbi etiam quod Parochus, aut Episcopuſ ſi leproſus ſiat debet habere coadiutorem cum congrua portione.*

50 Furioſi, mente capti, & ij, qui in furorem aliquando verſi inſaniuerunt, non poſſunt fieri clerici, *cap. communiter, cap. uſque adeo 33. diſtinct. cap. infames ante finem 6. quaſt. 1. cap. ſi quis in fine 15. quaſt. 1. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali §. 7. num. 36. Campanil. d. cap. 17. a num. 177. Henrig. cap. 8. §. 9.*

51 Dæmoniacy, ideſt obſeſſi à demonibus, non poſſunt fieri clerici, *cap. maritum, cap. communiter & ibi gloſ. 1. cap. clerici 33. diſtinct. Aluar. Pelag. de planctu Eccleſie lib. 1. cap. 48. lit. F. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali num. 39. Franc. Leo d. cap. 8. num. 33. Campanil. d. cap. 17. numer. 188. Henrig. lib. 14. cap. 8. num. 8. litt. A. Molin. d. diſp. 70. numer. 12. Sayr. d. lib. 6. cap. 9. num. 14. Bonac. d. puncto 2. numer. 24.*

52 Qui vero poſt promotionem ſunt à dæmoni- bus obſeſſi, tandiu erunt ab officijs ſuis, ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnus anni ſpatio per diſcretionem Episcopuſ inueniantur ab huiusmodi calamitate liberatus, & alieni, *d. cap. communiter & ibi gloſ. 1. Nauar. conſ. 5. numer. 3. ſub tit. de atate, & qualitate, Mayol. lib. 2. cap. 15. numer. 3. ver. ſed ſi 15. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 59. num. 3. & 5. poſt Turre- crem. & Sylueſt. Bellet. d. §. 7. num. 40. quamuis exiſtimauerint eis nunquam fas eſſe in illis miniſtrare, etiam poſtquam à dæmonum obſeſſione ſunt liberati. *Borgas tract. de irregul. tit. de corpore vitiatu. nu. 17. Nauar. ſibi contrarius in man. cap. 27. num. 203. poſt Antonin. & Villedieg. Campanil. d. cap. 17. num. 189.* Eſt tamen verum quod Episcopuſ arbitrio totum hoc eſt remittendum, vt penſatis conditionibus morbi, & perſonæ ſciat quid faciendum, *Sayr. d. lib. 6. cap. 9. n. 12. Henrig. lib. 14. cap. 8. §. 8. in comment. lit. F. Bellet. d. num. 40. vbi num. 41. aſſerit in mino- ribus Ordinibus conſtitutos à dæmone vexatos**

nunquam aſcendere debere ad maiores, & citat *glo. in c. clerici 33. diſt. & Tolet. in d. cap. 59. n. 2. verſ. 3. §. 3. Gigantes, qui prætenſa corpora, aut pulilli, qui breuia, & humilia haberent (miſi ſint pygmaei) ob hanc ſolam cauſam irregulares non ſunt cenſendi; ſi tamen hæc proceritas, aut nimia breuitas circa uſum Ordinum impedimento ſint, aut ſcandalum gignerent, aut deriſum pariant, itaut à cæ- teris deludantur, ab Ordinibus ſuſcipiendis ſunt re- pellendi, *Maſol. de irregul. lib. 1. cap. 13. num. 9. Vgolin. eodem tract. capit. 48. §. numer. 11. V. ad. in can- delabro aureo tit. de irregul. num. 133. Henriguez d. lib. 14. cap. 8. §. 3. prope finem, Sayr. d. lib. 3. cap. 8. na- mer. 3. Bellet. d. §. 7. num. 25. Campanil. d. cap. 17. nu. 143. cum ſeqq.**

54 Abſtemij, ideſt, vinum non bibentes, minime poſſunt ordinari, quia celebrantes oportet com- municare, & datur periculum euomendi: ita *gloſ. in cap. ipſi Apoſtoli, 2. quaſt. 7. Abb. in cap. ex parte nu- mer. 1. de celebrat. Miſſarum, Bonac. commun. crimin. par. 2. verbo Abſtemius fol. 2. Guier. canonic. lib. 2. cap. 4. num. 81. Bellet. d. §. 7. num. 35. Campanil. d. rub. 11. cap. 11. numer. 15. vbi etiam cum Nauarro in manuali. c. 17. num. 304. verſ. 18. aſſerit iſtum poſſe aſſumere minores Ordines, quia non ſe ipſum com- municat ſub ſpecie vini *Henrig. d. lib. 14. cap. 8. §. 7. prope finem.* Ita etiam, cui vini potio eſt medico- rum conſilio interdicta, prohibetur ordinari, niſi de eorumdem conſilio non poſſet ei obſeſſe parua quantitas *Maſol. diſt. lib. 2. cap. 15. per totum, vbi numer. 2. reſoluit quod ſi aliquis vouit non bibere vinum, aut illi Confeſſor inhibuit, non impediretur ad Sacerdotium aſcendere, aut poſt promotionem miniſtrare, de quo etiam *Vgolin. de irregul. cap. 33. §. 2. num. 5. Ita etiam ſi aliquis ob ſtomachi languo- rem, debilitatem, ac frigiditatem ſoleret ſæpiſſime euomere, minime deberet Ordinibus inſigniri, & il- lis ſi inſignitus eſſet à ſola Miſſæ celebratione pri- uatus diceretur, *Maſol. d. li. 2. c. 26. Hen. d. li. 14. c. 8. §. 7. in fin.****

55 Si alicui ordinato vitium aliquod ſeu defectus corporis abſque culpa proueniret, impedimentum præſtans executioni alicuius actus, ſeu officiij Ordi- nis, tunc ſolum interdicendus eſt ille actus, ſeu of- ficiuſ, ad quod ſit inhabilis propter impotentiam, aut defectum, *cap. preſbyterum de clerico agrotante, Vgolin. diſt. cap. 52. §. 1. numer. 2. Nauar. diſt. cap. 26. num. 200. Sayr. diſt. lib. 6. cap. 7. num. 7. Saur. tom. 5. diſput. 51. ſect. 2. num. 13. Aul. de cenſur. par. 7. diſp. 2. dub. 6. & diſputat. 3. dub. 1. plures refert Ni- col. Garcia de benefic. par. 7. cap. 12. num. 18. Bellet. d. §. 7. num. 27. & 28.*

56 Vnde illi qui in ſpecie *cap. 2. de corpore vitiatu,* duos digitos, & dimidium palmæ amiſit ſine ſua culpa, poteſt conſerri beneficium ſimplex, & non requirens celebrationem, ita *Vgolin. capit. 65. §. 1. num. 4. Henrig. lib. 13. cap. 14. §. 1. in commento litt. F. & cap. 56. §. 1. in commento litt. E. & lib. 14. cap. 2. §. 5. in commento litt. E. Sayr. d. lib. 6. cap. 2. num. 23. Azor. inſtitution. moral. par. 2. libr. 6. cap. 4. quaſt. 14. vbi reſoluit eum, qui poſtquā legitime primam tonſurā ſuſcepit ſiniſtri oculi infirmitate, aut capitis morbo ita laborat, vt ad ſacros Ordines promoueri non poſſit, poſſe beneficium ſimplex obtinere, dumodo deformitate non afferat talis morbus, & *Saur. d. ſect. 2. num. 18. aſſerit, quod ægrotus morbo impediens uſum Ordinis eſt irregularis ad beneficium cu- ratum de nouo ſuſcipiendum, ad ſimplex non**

ita, si iam sit clericus, ut inde sustentetur, & *Leſum de iustit. lib. 2. c. 34. num. 130.* resoluit, quod clerico incidenti in cecitatem non potest conferri beneficium etiam simplex, cum incapax illius sit quia preces Canonicas recitare nequit.

37 Dispensandi potestas cum huiusmodi corpore vitiatas non nisi Summo Pontifici competit, præcipue si vitium atque defectus adeo est gravis, & enormis, ut notabilem deformitatem faciat: ita *Mandof. in tract. signatur. gratia tit. dispensatio pro corpore vitiatas, vers. alius à Papa, vel de beneficijs par. 3. quest. 5. in 3. qualitat. num. 1. Covarr. in Clem. si furiosus, par. 1. in initio, num. 7. vers. super hoc, Nauarr. in manuali cap. 27. num. 98. & num. 200. vers. 8. Molin. dict. disput. 70. num. 19. Regolin. cap. 52. §. 3. ar. dict. lib. 6. cap. 8. num. 1. Bonac. dict. punct. 2. num. 36. Campanil. dict. rub. 11 cap. 17. num. 202. Miranda in manual. Prælatorum tom. 2. q. 8. art. 3. concl. 2. Alos. Rye. in praxi auctore solut. 16. per totam.*

38 Non obstat glo. verbo *nostra*, & *tua*, in cap. significavit, de corpore vit. quatenus habet Episcopum posse cum corpore vitiatas propria auctoritate dispensare in alijs, quam in Missa, intelligitur enim de dispensatione Episcopi, auctoritate tamen Apostolica prædita, & sic sibi delegata, ita *Covarr. & Alos. Rye. dictis locis* exponentes, verba illa, auctoritate nostra, id est, tibi commissa, quæ etiam ideo dicitur tua, cum ipsam non valeat commissarius alteri delegare cap. *ultim. in fine, de offic. deleg.*

39 Episcopus tamen poterit dispensare cum habentibus membrum occultum, siue manifestum non sua culpa abscissum, & quando cessat homicidij præsumptio atque huiusmodi membrum non redit ipsum impotentem ad celebrandum, ut resoluit *Miranda d. art. num. 3.* quod esset intelligendum procedere in leuibz vicijs, & debilitationibus, ex sententia Rotæ à *Seraphino decif. 625. num. 5. par. 1.* asserit *Campanil. d. cap. 17. num. 204.* ubi etiam ex eadem decisione asserit huiusmodi dispensationem Papalem, aut Episcopalem non solum requiri pro suscipiendis sacris, sed etiam minoribus, ac prima tonsura.

40 Quod autem dicatur modicum vitium, quæ notabilis deformitas remittitur consideranda arbitrio Episcopi cap. 2 & ibi *glos. penult. & ultim. de corpore vitiatas, ubi Abb. num. 1. Menoch. conf. 96. num. 30. & 31. & de arbit. casu 226. num. 7. 8. 15. & 16. Seraphin. d. decif. 625. num. 4. Henric. dict. lib. 14. cap. 8. §. 1. Beller. dict. 8. 7. num. 26.* Sic etiam quando dubitatur sitne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem inopedit, vel scandalum gignat, Episcopi est determinare, ita quod non sufficit arbitrium Confessarij, vel alterius Prælati inferioris, ut per *Covarr. in clement. si furiosus par. 1. in initio, num. 5. Aulila par. 7. disputation. 3. dub. 3. Bonacina dict. punct. 2. num. 36. in fine, Nauarr. dict. consil. 1. num. 5. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 45.* Respectu vero Regularium ad eundem Episcopum id declarare competit, non autem ad superiores Regulares, nisi eisdem expresse à Sede Apostolica delegaretur, dicunt *Hemiquez d. lib. 14. §. 1. vers. secundo, & Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. quest. 24. art. 4.* quem refert, & sequitur *Campanil. dict. cap. 17. num. 204. ubi num. 207.* asserit corpore vitiatos absque dispensatione promotos si in Ordinibus susceptis ministraverint non incurrere alteram irregularitatem, cum irregularis ex defectu nunquam in alteram incidat irregularitatem,

si promoueatur, & celebret.

S Y M M A R I U M.

- 1 Infamia iuris dicitur, quando ipso iure Canonico, vel Civili imponitur infamia pena.
- 2 Infames de iure Civili regulariter sunt etiam infames de iure Canon. nisi expresse ius Canonicum illam infamiam aboleat.
- 3 Usurarii sunt infames.
- 4 Usurarii beneficia ecclesiastica assequi non possunt, nec ad illa eligi, aut presentari valent.
- 5 Condemnatus actione furti efficitur infamis, & inhabilis ad Ordines suscipiendos.
- 6 Penitentes solemniter infamie nota laborant.
- 7 Penitentiam solemnem faciens, etiam illa peracta, prohibetur ordinari, non sic penitentiam publicam faciens.
- 8 Episcopus cum solemniter penitentibus propter necessitatem, vel utilitatem ad suscipiendos Ordines minores dispensare potest.
- 9 Apostata etiam si postea ab Inquisitoribus imposita penitentia reconciliatur, sunt infames.
- 10 Histriones, bouffones, ac ludentes in scenis sunt infames.
- 11 Aleatores sunt infames.
- 12 Aleatoribus facta beneficij collatio, si publici sunt, est nulla, si occulti venit irritanda.
- 13 Infames iuris, ut patiantur eosdem effectus, quos ipsam infamia parere solet, oportet quod sint de crimine in iudicio confessi, vel convicti.
- 14 Sententia requiritur declaratoria de crimine famoso, quod infames, ut quis dicatur infamis infamia iuris.
- 15 Viris, qui casus sui præcedente iudicis sententia, aut ad tremores damnatus, in eis steterit, ad Ordines promoueri non valet.
- 16 Infamia si prætendatur incursa per sententiam de illa debet constare, nec sufficeret si testibus probaretur latam fuisse.
- 17 Infamia facti dicitur cum quis est notatus de aliquo crimine apud bonos, & graves.
- 18 Infamia iuris de iure potest esse occulta, non sic infamia facti.
- 19 Infamia iuris non solum impedit præfici, sed etiam remoueri facit à dignitatibus habitis; infamia vero facti repellit autem ab obtentis.
- 20 Infamia iuris per Principem aboleri potest, non sic infamia facti.
- 21 Infamia facti contrario facto tollitur.
- 22 Emendatus præsumitur, qui crimen commisit occulte, & confessus est sacerdoti cum satisfactione.
- 23 Criminosus quando præsumitur purgatus, & emendatus.
- 24 Periuus quamuis emendatus non potest à se aboleri infamiam.
- 25 Infames iuris, & facti qui sint in vniuersum commemerantur, & nu. 26. 27. & 28.
- 29 Infames tam iuris quam facti irregulares sunt, & Ordines suscipere ecclesiasticos prohibentur.
- 30 Summus Pontifex solus dispensat in infamia iuris, ac in irregularitate, quæ ex ipsa procedit.
- 31 Episcopus dispensat in infamia facti & in ea, quæ procedit ex delicto, in quo potestatem habet dispensandi.

EPISCOPVS CVM infamis an poſſit diſpenſare?

ALLEGATIO XLIII.

EX proprio delicto contrahitur infamia iuris, aut facti. Iuris dicitur, quando ipſo iure Canonico, aut Ciuili imponitur poena infamiae, illi enim, qui ſunt infames de iure Ciuili, regulariter ſunt etiam infames de iure Canonico, niſi expreſſe ius Canonicum illam infamiam tollat, facit c. infames, 6. quaſt. 1. Bernard. in pract. cap. 93. num. 2. in nouiſſ. edit. Carol. de Graſſis de effectibus cleric. effectus 2. num. 255. Anula de cenſuris par. 7. cap. 11. dub. 5. conſuſ. 1. Azor. inſtitution. moral. p. 1. lib. 6. capit. 7. quaſt. 3. Nicol. Garcia de benefic. par. 7. cap. 8. num. 11. Henric. in ſum. lib. 14. cap. 5. d. 4. in commento lit. 7.

2 Tales ſunt uſurarij, vt probant tex. in l. imprebunt ſexus, C. ex quibus cauſis infamia, cap. 2. §. porro, 3. quaſt. 7. Afflic. dec. 120. Mateſil. ſingul. 49. Gemin. de uſuris commento 4. in preſat. num. 3. Cotta in memor. ab. verbo uſurarij pagin. 934. Cald. Pereira in comment. ad §. ſoror, num. 44. verſ. uſurarius, inſtitut. de inſoluto reſtamen. Nicol. Garcia de benefic. par. 7. cap. 8. à num. 20. Campanil. in diuerſorio iuris Canon. rubr. 11. cap. 20. à princip. Bellet. diſquiſit. clerical. tit. de diſciplina clericali, §. 10. num. 35. Salzed. ad Bernard. in pract. capit. 93. litt. A.

3 Vbi etiam reſoluit poſſe hanc infamiam notam aboleri ab eo, qui iam poenitentiam egit ad effectum obtinendi beneficia eccleſiaſtica, gloſ. celebris in cap. praterea de uſuris, quam eſſe communem dicit Couaruius, lib. 3. variar. cap. 3. numer. 3. verſ. qua ratione.

4 Eamque intelligit procedere quoad beneficia obtenta, non vero quoad obtinenda, quae infames, & per conſequens huiusmodi uſurarij aſſequi non poſſunt, neque ad illa eligi, aut praſentari, Gemin. diſt. commento 4. in preſat. num. 6. cum ſequentibus, Farinac. fragmentor. criminal. par. 1. lit. C. verbo clericus à num. 120. Nicol. Garcia d. cap. 8. à num. 28.

5 Sic etiam condemnatus actione furti efficitur infamis, & indignus, ac inhabilis ad ſuſcipiendum Ordines, ſi vero occultus ſit poſt reſtitutionem, & poenitentiam Sacris valet initiari, vt probat tex. in cap. ultim. de ſurtis, Bernard. in pract. capit. 93. num. 2. in nouiſſ. edit. Campanil. diſt. rubr. 11. cap. 25. num. 14. cum ſeqq. Bellet. d. §. 10. num. 11.

6 Poenitentes ſolemniter infamiae nota laborare reſoluit Bernard. in pract. cap. 19. num. 1. alias cap. 23. in nouiſſim. Henriquez lib. 13. capit. 38. §. 3. verſ. termo. Mari. Alteri. de cenſuris tom. 2. diſputation. 16. de ſuſpen. cap. 1. verſ. quartus caſus, Campanil. diſt. rubr. 11. cap. 21. num. 1. & ſine dubio ordinari non poſſe probant tex. in cap. ex poenitentibus, 50. diſtinct. & in ciſtile, eadem diſtinctione.

7 Solemnem enim poenitentiam faciens, etiam illa peracta prohibetur ordinari Maiol. de irregularitat. lib. 3. capit. 2. ſub num. 4. verſ. quae omnia, non autem ſi publicam fecerit, quia poſt illam promoueri poteſt, idem Maiol. diſt. lib. 3. cap. 3. poſt numer. 2. verſ. & licet, Mari. Alter. ubi proxime.

8 Cum his ſolemniter poenitentibus licet Episco-

pis propter neceſſitatem, vel utilitatem ad ſuſcipiendos minores Ordines diſpenſare, ſilueſt. verbo poenitentia num. 3. Bernard. diſt. cap. 23. num. 3. Maiol. diſt. c. 3. ſub num. 6. verſ. haec quae, Campan. d. cap. 21. num. 7. Mari. Alter. ubi proxime.

9 Apoſtata decilcentes à Religione Chriſtiana ad Iudaismum, etiam ſi poſtea impoſita poenitentia ab Inquiſitoribus Eccleſiae reconcilientur, infames ſunt, nec poſſunt aliquo Ordine inſigniri, nec in ſulceptis miniſtrare, optime Cald. Pereira quaſt. ſerenſ. conſ. 13. num. 6.

10 Cynardi, lenones, hiſtriones, ioculatores, ludentes in ſcenis, & luſſiones ſunt infames cap. 1. 2. 4. quaſt. 1. cap. pro dilectione, de conſecrat. diſtinct. 2. l. 2. §. aut prator, ſſ. de his qui notantur infamia, Menoch. conſ. 149. numer. 20. 25. & 18. Cald. Pereira ad d. §. ſoror, num. 44. & 45. Borrell. in addition. ad Bellugam in ſpeculo Principum rub. 11. §. Videndum num. 18. litt. H. Carol. de Graſſis de effectibus cleric. effectus 1. num. 1235. & ideo non poſſunt promoueri ad clericatū, c. maritum, 33. diſt. cap. 1. ſi. aſt. Bellet. d. tit. de diſciplina clericali, §. 10. num. 17. & 18. ubi num. 20. intelligit de his, qui publice coram populo faciunt gellulationes ſui corporis, & ſe in illis affluſciant, bis ſaltem, cauſa quaſtus.

11 Alcoribus, quia ſunt infames, vt reſoluit 7. u. tom. 1. communium opinion. lib. 3. titul. 29. de religioſis, & ſumpt. funer. verſ. ubi Andr. pag. 431. Maſcard. de probationib. conſuſion. 995. Rebaſſi. de reprobation. reſtamen. num. 331. Molina de inſtit. diſt. 2. diſputation. 159. in fine, verſ. nihilominus, Cald. Pereira. ad d. §. ſoror num. 44. verſ. Cinadi.

12 Non poſſunt beneficia conferri, ſi enim ſunt publici ipſo iure nulla eſt collatio illis facta, ſi occultis uenit irritanda, nec ſunt ratione conſuetudinis excuſandi, vt tenuit Rota in rena Pamplonien. Parochialis 21. May 1574. coram. Illuſtriſſimo Aldobrandino, poſtea S. D. Clemente VII. & habetur dec. 426. par. 1. diuerſor. reſoluit Salzed. ad Bernard. cap. 73. litt. D. in nouiſſim. edit. Valeri. Reginald. in praxi ſori par. lib. 30. num. 199. Flamin. de reſignat. lib. 4. quaſt. 3. ad fin. Nicol. Garcia d. cap. 8. num. 40.

13 Quamuis infamia notetur, quos lex infamat, coipio quod aliquid commiſerunt, vt tenent laſum l. cunctos populos lect. 2. num. 44. C. de ſumma Trinit. Aretin. in §. ex quibusdam poſt. num. 9. inſtitut. de poenis tempe larg. vt autem huiusmodi iuris infames patiantur eodem illos effectus, quos ipſamet infamia parere ſolet, oportet quod ſint crimen in iudicio conſeſſi, aut conuicti, cap. teſtimonium de teſtibus, vel ſaltem accuſati, durante tamen accuſatione, & antequam ſe probauerint innocentes capit. final. eodem titulo, Nicol. Garcia diſt. cap. 8. num. 6. ubi num. 7.

14 Intelligit, quando perſona eſt infamata apud bonos, & graues homines, alias accuſatio non impedit promotionem, requiritur enim ſententia declaratoria de crimine famoſo, quod infamet, vt quis dicatur infamis infamia iuris per l. ſurti, ſſ. de his qui not. infam. reſolutum fuit in rena Bononien. teſtamenti, die 1. Iunij 1551. coram Auguſtino relata per Caputaquen dec. 90. infamia, par. 2.

15 Et ideo qui uirgis caſus fuit praecedente iudicis ſententia, aut ad trirremes damnatus, in eis ſte- terit, ad Ordines promoueri non valet, vt conſuluit Nauarr. conſil. 43. incip. queritur 1. num. 2. ſub tit. de temporibus ordinand. in nouiſ.

16 Omittendū tamen non eſt, quod dū praeteditur

incurfa ista infamia prae textu alicuius sententiae, consistere de illa oportet, nec sufficeret si testibus probaretur latam fuisse, *Lanfranc. in c. quoniam nu. 72. de probation. Unde etiam ex eo quod quis ductus ad furcas, ut suspenderetur, appareret, non diceretur probata infamia si sententia non producat, iuxta dictam R. & decisionem relatam per Caputaqu. adducta decis. 90. pag. 2.*

17 Infamia facti est cum quis notatur de aliquo crimine apud bonos, & graues, seu cum opinio alicuius graua est apud bonos, & graues super aliquo crimine, seu peccato, *Felin. in dict. cap. testimonium, numer. 14. Henriquez dict. §. 3. Pinal. in appendice ad candelab. nureum, cap. 10. numer. 4. Vgolin. de irregularitat. cap. 60. numer. 4. Nicol. Garcia dict. cap. 8. numer. 12. Campanil. dict. rub. 11. cap. 18. num. 5.*

18 Inter hanc facti, & illam iuris dantur aliquae differentiae, quia illa scilicet, infamia iuris, de iure bene potest esse occulta, secundum *Felin. in dict. cap. testimonium, numer. 15.* & incurritur, quamuis delictum ex quo illa oritur, seu propter quod ipso facto irrogatur, sit occultum, *Paul. de Castro in dict. l. improbum, janus, numer. 1. quicquid dicant Covarr. lib. 3. variat. cap. 3. numer. 2. & Henriquez dict. §. 3. quatenus ad infamiam etiam iuris requirunt, quod addit fama publica, & quod delictum sit publicum, quia contra eos est verior opinio, quam sequitur Nicol. Garcia dict. cap. 8. numer. 19. Hae vero scilicet facti, cum consistat in vitae fordis, & vilitate diuulgata, non potest esse occulta, ut post *Felin. & Aulian. resoluti idem Nicol. Garcia dict. capit. 8. numer. 4.**

19 Deinde alia est differentia, quia infamia iuris non solum impedit practici, sed etiam remoueri facit à dignitatibus habitis, *l. infamia, c. de decurion. lib. 10. l. iudices, c. de dignitatibus, lib. 12. Covarr. pract. cap. 19. numer. 5. conclus. 5. Nicol. Garcia dict. cap. 8. nu. 33.* Infamia vero facti licet repellat quem à dignitatibus habendis, non tamen repellit ab obtentis, ut tenent *Henriquez dict. §. 3. in med. Campanil. dict. cap. 18. num. 5. in fine, Nicol. Garcia dict. cap. 8. num. 35. & 36. vbi num. 37. asserit id procedere in dignitatibus, & honoribus citra titulos beneficialles, secus vero in beneficialibus, quia non est tex. hoc dicens.*

20 Vtcrius infamia iuris per Principem aboleri potest, ut tenet *Henriquez dict. §. 3. prope finem, eleganter sfort. Odd. de integ. restit. par. secunda quæst. 92. vbi art. 4. tractat de Papa, vel collegio Cardinalium, & art. 5. de p. p. scopo, & art. 6. de Inquisitore contra haeticam prauitatem, & art. 8. de senatu Romano, & art. 9. de Marchione, Duce, & ceteris Dominis. Infamia vero facti ab eo remoueri non potest, quia opinio hominum de bonitate, vel de malitia alicuius, non potest ab aliquo etiam Maximo, vel supremo Principe tolli, Princepsque non potest facere, ut homines credant illum esse bonum, quem credunt & credere nolunt esse malum, imo non nisi à Deo infamia facti aboleri potest, ut firmat *Roman. singul. 460. incipit, dubitatio est magna: quamuis sfort. quem refert, & sequi videtur Farinac. in praxi criminali. par. 1. quæst. 6. numer. 45. vers. in proposito dicat quod Princeps restituit etiam ab infamia facti, si hoc ei placeat, & ex primat.**

21 Est tamen verissimum illam auferri contrario facto, hoc est, quod sicut hominum oblocutione processit, ita contrario eorum dicto tollatur, ex *Abb. in cap. cum te, num. 9. de sentent. & re iud. Cam-*

pan. dict. cap. 18. numer. 5. prope fin.

22 Emendatus autem praesumitur qui crimen commisit occulte, & confessus est Sacerdoti, *Mascard. de probat. conclus. 465. num. 7. imo ut ipse ait conclus. 600. num. 10. ad probandum, quem esse emendatum non satis est, illum esse contritum, & confessum, sed exterior requiritur satisfactio, & num. 12. resoluti quod emendatio per absolutionem à crimine probati potest.*

23 Criminosus praesumitur purgatus, & emendatus, si trium annorum intervallo ab improbe factis abstinerit, & in rectis actionibus, & honestis se exercuerit *Mascard. dict. conclus. 465. numer. 10.* Sic etiam emendatus praesumitur, qui post peccatum operatur bonum, *Mascard. dict. conclus. 600: numer. 15.*

24 Præterquam in reatu periurij, cuius emendatio non detrahit infamiam ab eo prouenientem, ut probat *tex. in dict. cap. testimonium, Pinal. tom. 1. commun. opin. lib. 4. titul. 10. numer. 133. vers. imo dic. Mascard. concl. 1168. à numer. 16. Robuff. de reprob. testium num. 399.*

25 Quæres quanam sint in vniuersum crimina ex quibus infamia iuris vel facti contrahatur; respondeo cum *Azor. dict. par. 2. lib. 6. cap. 7. §. 3. vers. infamia, in cap. constitutum 3. quæst. 5. ita dici. Ab accusatione, & testimonio repellit, qui infames sunt, homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incesti, venefici, periuri, & qui raptum fecerunt, vel qui falsum testimonium dixerunt, seu qui ad fortilegos, diuinosque concurrunt. Item in dict. cap. infames, sic dicitur Infames vocantur omnes, qui Christianae legis normam, & statuta contemnunt, Scelerum quoque violatores, & omnes, qui aduersus patres armantur, & de belis publicis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates Ecclesiae auferunt iniuste, & qui fratres calumniantur, aut acculant, & non probant, & qui contrainnocentes Principum animum ad iracundiam prouocant, hoc est, delatores, & omnes anathematizati, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia repulsi.*

26 Item infames sunt Malefici, venefici, Militiae desertores, haeretici, fautores, defensoresque haeticorum, & eis credentes, & eis fauentes; schismatici blasphemii, siue maledicti, qui simoniam in beneficiis, vel Ordinibus conferendis, vel recipiendis admittunt. Duellum offerentes, vel oblatum ab aliis admittentes: qui calumniantur, aut acculant, cum tamen crimen factum esse non probent, quos omnes sic summam perstringit *Azor. dict. quæst. 3. vers. denique.*

27 Item infamis est, qui duxit uxorem vilem, & abiectam, vel meretricem, vel reiectam, & repudiatam, vel ioculatricem, saltatricem, & scenicam, ancillam, concubinam, *cap. si quis viduam 6. q. 1.*

28 Denique habetur infamis, qui artem aliquam vilem, abiectam, vel ignominiosam proficitur, & publice exercet, vel qui officio vili fungitur, quales sunt mimi, lenones, scenici, carnifices, lictores, macellarij, tabernarij, cauponarij, auriga, & alij his similes. Item tutor, vel curator, qui pupillam sibi, vel filio matrimonio iunxit. Clerici item, qui publice, cum scorto rem habent prout omnes commemorat *Azor. loco proxime citato.*

29 Infames praedictos, tam iuris, quam facti infamia notatos irregulares esse tenent plures Doctores *gg. iij*

res, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia dist. cap. 8. numer. 44. ac Ordines suscipere ecclesiasticos vetitos esse probant tex. in dict. cap. infames, cap. final. §. 1. distinct. cap. accusatum, de Simon. v. nal. dist. cap. 10. numer. 3. Nicol. Garcia, dist. cap. 8. numer. 5. Beller. dist. tit. de discipl. cleric. §. 10. à numer. 1. Campan. dist. rub. 11. cap. 18. à numer. 1.

30 Circa tamen eorum dispensationes, quod est nostræ alleg. principale quaesitum, advertendum quod in infamia iuris, & in irregularitate, quæ ex ipsa procedit, solus Papa dispensat, in illa vero, quæ nascitur ex infamia facti, qualis est, quæ nascitur ex crimine aliquo notorio Episcopus dispensare valet, ut post Nau. in man. cap. 27. numer. 204. resoluit Fr. Ludov. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 8. art. 5. conclus. 1.

31 Item infamia potest auferri per Episcopum dispensantem super delicto, ad quod sua facultas extenditur (ut quod non est gravius adulterio) directe enim dispensando in delicto, indirecte etiam, & accessorie debet infamiam inde confurgentem abolere: ita v. golin. dist. cap. 60. §. 5. numer. 3. Anula de censur. par. 7. disputat. 4. dub. 6. Bonacina cod. tract. disputat. 7. q. 5. punct. 1. pun. 6. vers. tertio, Henríquez dist. cap. 5. §. 3. in fine, ubi etiam tenet quod superueniente hac iuris infamia dispensat Episcopus, ut retineat vltim Ordinum, & beneficia, non autem, ut de nouo obtineat.

S V M M A R I V M.

- 1 Sodomie crimen quare dicatur vitium nefandum.
- 2 Sodomitæ omnes mortui fuerunt in illa nocte, qua Christus Redemptor Noster ex Virgine Maria natus est, & cum illis Virgilius Poeta celebratissimus.
- 3 Caluinus hæreticus, Aristoteles, & alij Philosophi, excepto Platone, sodomitæ fuerunt.
- 4 Vitium hoc quare contra naturam dicatur.
- 5 Peccatum est grauissimum, turpissimum, abominabile, & perexosum.
- 6 Sodomitæ igne comburuntur.
- 7 Bona eorum confiscantur.
- 8 Infames fiunt.
- 9 Testandi facultatem amittunt, etiamsi non essent condemnati, vel post mortem opponatur.
- 10 Sodomitæ puniuntur etiamsi non constet de corpore delicti.
- 11 Quilibet ad eum accusandum admittitur.
- 12 Aetas tenera delinquentis non excusat à pœna criminis sodomitæ.
- 13 Minor sodomitæ arbitrio iudicij puniendus.
- 14 Credendum non est asserenti aliquem secum voluisse committere hoc crimen.
- 15 Minoris dictum attestantis se de hoc crimine attentatum, non facit indicium contra attentatorem, nisi concurrentibus alijs adminiculis.
- 16 Puero affirmanti se esse sodomitatum in nullo creditur.
- 17 Meretrici affirmanti se esse sodomitatam, vel de hoc crimine attentatam, non creditur.
- 18 Vxorì attestanti se à viro sodomitatam non creditur.
- 19 Testis absque citatione partis in hoc crimine recipi potest.
- 20 Testibus singularibus deponentibus ex actibus singularibus cum alijs adminiculis proceditur in Hispania contra sodomitæ ad pœnam ordinariam.
- 21 Clerici hoc nefandum crimen committentes, quas pœnas incurrant.
- 22 Pœna contra clericos hoc crimen committentes à Pio

v. inflata non comprehendunt exercentes vitium bestialitatis.

23 Comprehendunt non solum clericos masculorum concubitores, sed etiam illos, qui muliere retro abutuntur.

24 Comprehendunt tantum peccatum hoc in sua specie consumentes, non vero pollutionem extraordinariam, seu extra vias exercentes.

25 Comprehendunt etiam illud ex usu continuato committentes.

26 Comprehendunt notorium tantum, non vero occultum exercentem.

27 Clericus propter huius criminis atrocitatem quamdiu illud est occultum, nullam incurrit suspensionem, aut irregularitatem.

28 Ordinari potest sodomitæ, & beneficium acquirere si occultum sit crimen, & nondum fuerit deductum in iudicium.

29 Beneficijs licet ipso iure priuentur vitium hoc committentes per dict. Bullam Pij v. tamen ea retinere possunt quousque sententia declaratoria intercedat.

30 Episcopi cum conuictis de crimine nefando, & indicio condemnatis, nullo modo possunt dispensare.

31 Confessarij quomodo procurare debeant, ut tam abominabile vitium omnino extirpetur.

EPISCOPVS AN POSSIT ad Ordines dispensare cum sodomitis de nefario crimine conuictis?

ALLEGATIO XLIV.

- 1 Sodomie crimen vitij nefandi nomen fortitum est, eo quod nec fari quidem de eo liceat, in tantum quod diabolus fugit quando huiusmodi crimen committitur, ut allert Aylit. in Confut. Neapol. lib. 3. rub. 42. numer. 11. & memorabile est illud quod scribit D. Hieronym. super Isaiam, & Job.
- 2 Quod in illa nocte, in qua Christus Redemptor noster ex Virgine Maria natus est, omnes sodomitæ mortui fuerunt, & cum illis Virgilius celebratissimus Poeta, qui, ut fertur, illo morbo laborabat, tradunt ex Bern. Bonacos, & alijs Censul. communium contra communes quæst. 248. numer. 10. Salzged. ad Bernard. in pract. cap. 89. in princ. in nouiss. edit. di. avi. Alter. de censur. tit. 2. disput. 15. cap. 3. vers. tertio, & nouissime Eorinan. do Valle de Moura de incantat. & en salus scilicet. 3. cap. 4. numer. 13.
- 3 Vbi num. 76. dicit quod Caluinus, Aristoteles, & alij Philosophi totius naturalis, & moralis præcipui in gentilitate magistri sodomitæ fuerunt, excepto Platone, qui amore veritatis contemplanda, abstinnuit ab omni delectatione venerca.
- 4 Et per antonomasiam dicitur hoc crimen contra naturam, quia non solum est cōtra naturam hominum, sed etiam contra genericam, ut dicit Otter in interpret. cap. fin. de consuet. numer. 8.
- 5 Turpissimum, & grauissimum est peccatum hoc, abominabile, & perexosum, ut patet tum ex D. Paulo ad Roman. 1. tum ex grauissimis pœnis à iure civili inductis in l. cum vir C. de adulter. ubi horribiliter, verbis tamen elegantibus, Imperator loquutus est, & in Aut. ut non luxurientur homines, culat. 6. licet enim ille text. in dict. l. cum vir videatur imponere pœnam gladii, id est, amputationis capitis, tamen de consuetudine est quod sodomitæ igne comburantur, prout tenent Gomez l. 80. Tauri. num. 32.

ad fin. Clar. §. sodomia numer. 2. Menoch. de arbitrar. casu 286. à numer. 2. Farin. in praxi crimin. quest. 148. numer. 1. & 4. Azgr. institut. moral. par. 3. lib. 3. cap. 19. in princ. Modernus de iurisd. par. 2. c. 2. à n. 5. Aloys. Ricci. in praxi fore. eccles. resoluit. 302. numer. 1. Emman. do palle d. sect. 3. cap. 1. num. 18. Salzed. d. cap. 80. addit. 1. vers. fuit tempor. & disponit Ordin. Regia Lusit. lib. 5. titul. 13. in princip. ibi seia quemado, & apud Hispanos l. 1. tit. 21. lib. 8. noua recop.

7 Eorumque omnia bona confiscantur, Gom. dict. l. 80. Tauri numer. 31. in fine, Menoch. dict. casu 286. numer. 9. Pereg. de iure sisci lib. 5. tit. 1. num. 169. Farin. dict. 148. numer. 12. Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarrae lib. 2. titul. 21. l. unica numer. 31. ubi cum Salzedo intelligit de bonis, quae tempore commissi criminis habebat, & non de post acquisitis.

8 Fiant etiam infames Donell. comment. iuris Civilis lib. 18. cap. 7. col. 1. Farinac. dict. quest. 148. numer. 11. Cardos in praxi iudicum verbo sodomia num. 8.

9 Et amittunt testandi facultatem, Deet. in l. 1. numer. 8. C. de secundis nupt. Con. in Clem. si furiosus pa. 1. §. 1. numer. 6. colum. 4. Guilhelm. in cap. Raimundus verbo mortuus numer. 139. Menoch. de arbitrar. casu 286. numer. 10. & casu 360. numer. 59. & 60. Auen. ad l. 4. Tauri gloss. 7. numer. 16. Farin. dict. quest. 148. num. 16. Armendar. ubi proxime numer. 32. Et procedere etiam non esset condemnatus dicit Francisc. Marc. Delphin. decis. 892. quem refert Aloys. Ricci. in collect. decis. par. 1. collect. 184. in fine, & licet mortuus ex Farin. in praxi crimin. par. 1. quest. 10. numer. 44. resoluit Campan. in diuers. iuris Canon. rub. 11. capit. 22. numer. 4.

10 Sodomita punitur etiam si non constet de corpore delicti, Plot. consil. 132. num. 22. volum. 1. inter consil. criminalia, Baiard. ad Clar. §. sodomia num. 12. quos refert, & sequitur Armendar. ubi supra num. 26.

11 Et quilibet admittitur ad accusandum l. 2. tit. 21. part. 7. ubi Greg. Lop.

12 Nec tenera aetas delinquentis excusat à poena criminis sodomiae Baiard. ad Clar. §. sodomia num. 13.

13 Nam Senatus Pedam. solet tam agentes, quam patientes, quando excedunt 20 annos, ad mortem damnare teste Thefan. filio in addit. ad decis. 161. quem refert Aloys. Ricci. p. 5. collect. 1877. iudicis tamen arbitrio minor est puniendus, Menoch. de arbitrar. casu 286. num. 19. Farin. in praxi crimin. quest. 92. nu. 83. cum seqq. & quest. 148. num. 76. & consil. 33. num. 15. Hortens. Caualecan. de brachio Regio p. 4. num. 79. litt. E. Caualecan. lib. 7. decis. 13.

14 Bene verum est non esse credendum ei, qui affirmet aliquem secundum voluisse committere hoc crimen Aym. consil. 41. Baiard. ubi supra num. 15. Arm. ubi supra num. 28. ubi etiam dicit non esse dandam fidem famae concordati cum depositione talis, quia potuit habere originem ab eo affirmante.

15 Nec dictum minoris attestantis se de hoc crimine attentatum fuisse facit indicium contra attentatorem, nisi concurrentibus aliis indiciis, & coniecturis, Trimis. Penetia decis. 14. par. 2. Maria Pisana decis. 138. Guaspar. Theaur. Taurin. decis. 35. Prui. decis. 157. Marc. Anton. Gemm. in praxi. Archiepiscop. cap. 67. numer. 2.

16 Nec etiam creditur in aliquo puero affirmanti se esse sodomitatum, Gramant. decis. 14. Baiard. ubi supra numer. 3. Caualecan. consil. 109.

17 Nec ipsi meretrici tale dicenti Decian. consil. 83. per totum, quem refert Armendar. ubi supra num. 28. in fine.

18 Nec denique uxori dicenti se à viro sodomitam, Hortens. Caualecan. de brachio Regio par. 1. num. 282. vers. in summa.

19 In probatione huius criminis testis recipi potest absque citatione partis, Sour. de Paz in praxi tom. 1. temp. 8. num. 55. fol. nubi 64. Salzedo ad Bernard. cap. 88. alias 89. incip. nefandi criminis, vers. & in sodomia, Per auditum non probatur Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 1. tit. des iustices num. 56. fol. 66. Hippol. consil. 28. numer. 4. & 5.

20 Ex pragmatica anni 1598. edita Matritij testibus singularibus deponentibus ex actibus singularibus cum aliis probationibus, vel adminiculis proceditur in Hispania contra sodomitas ad condemnationem poenae ordinariae, refert Ignat. de vlt. in sili. responsor. resp. 9. num. 40.

21 Clerici de iure communi tam dirum nefas exercentes à Clero sunt eiiciendi, vel ad agendam poenitentiam in Monasteriis detinendi, cap. Clerici de excess. Pralat. Bernard. & Salzedo in praxi. cap. 88. Clar. §. sodomia numer. 5. Armendar. ubi supra numer. 29. Rigidius tamen contra eos procedendum iussit Pius 7. in Constit. 20. incip. harendum, sub his verbis. Omnes, & quoscunque presbyteros, & alios cler. sec. & Regulares cuiuscunque gradus, & dignitatis tam dirum nefas exercentes omni priuilegio clericali, omni officio, dignitate, & beneficio ecclesiastico praesentis Canonis auctoritate priuamus.

22 DIRVM NEFAS, Non comprehendit exercentes vitium bestialitatis, saltem quoad poenas ipso iure impositas, nam licet sit crimen grauissimum, & contra naturam, & grauius sodomia, non est sodomia, sed species distincta à sodomia: ita Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. num. 204. contra Fr. Emman. in sum. tom. 1. co. p. 208. num. 2. Preff. de Augu. in addit. ad summam Bullarj, verbo sodomia ampli. 21. Farin. dict. quest. 148. numer. 47.

23 Comprehendit tamen non solum clericos masculorum concubitores sed etiam illos, qui mulieres retro abutuntur Aloys. Ricci. in praxi fore. eccles. decis. 352. in 1. edit. & resoluit. 302. num. 2. in 2. edit. & in collect. decis. p. 5. collect. 1877. dub. 1. Farin. dict. quest. 148. sub nu. 36. Campan. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 22. num. 17. Proffer de Augustino dict. verbo sodomia in princip. Nicol. Garcia dict. cap. 10. num. 207. Menoch. casu 286. numer. 5.

24 Aduerte seroper ad inquirendas poenas in dict. Bulla constitutas necessarium esse, ut peccatum sit in sua specie consummatum, non enim sufficit quilibet pollutio, vel immunditia cum aliquo nisi intercedat coitus intra vas ordinarium illius delicti, in quo delictum consumatur: ita Pegolin. de irregul. cap. 43. Sour. tom. 5. di. spuat. 31. sect. 4. numer. 21. & alij quos refert, & sequitur Bonacina de magno sacramento Matrimonij quest. 4. punct. 11. numer. 2. vers. aduertendum est secundo, quibus adde Mari. Alter. dict. cap. 3. vers. tertio notandum, & Aloys. Ricci. d. resol. 302. limit. 1. Nicol. Garcia dict. cap. 10. numer. 203. ubi resoluit dict. Constitutionem non comprehendere exercentes pollutionem extraordinariam, seu extra vas, sed solum exercentes copulam sodomiticam, quae tunc locum dumtaxat sibi vendicat quoties semen emittitur intra vas, de quo etiam Teli. Zechi. in resp. casuum consil. casu 1. tit. de irregul. §. de irregularitate prouen. ex delicti qualitate, Fr. Emman. tom. 1. regul. quest. 30. art. 18. Campan. dict. cap. 22. num. 14.

25 EXERCENTES. Verbum hoc iteratas requirit vices, ac frequentiam factumque ex usu quae

ſi continuato, prout etiam in terminis de quibus agimus probat Imper. in §. item lex Julia de adul. inſtit. de pub. indic. ibi item lex Julia de adulteris, quæ non ſolum temeratores alienarum nuptiarum gladio punit, ſed & eos qui cum maſculis nefandam libidinem exercere audent, ubi omnes verbum illud, exercere, intelligunt frequenti viũ, & quali ex conſuetudine. Clerici igitur prædictas penas non incurrunt ſi ſolum bis, vel ter hoc detestabile crimen commiſerint, niſi illud ex uſu continuato exerceant: ita Nauarr. in man. cap. 27. numer. 249. verſ. tertio dico, Mayol. lib. 5. cap. 43. numer. 3. Fr. Emman. in ſumm. par. 1. cap. 209. & quaſt. regular. tom. 1. quaſt. 30. artic. 19. Sayr. de cenſuris lib. 7. cap. 12. numer. 23. Auila eodem tractat. par. 3. diſputat. 4. dub. 7. Henric. in ſumma lib. 13. cap. 36. in comment. litt. N. & libr. 14. cap. 5. in commento litt. F. Marc. Anton. Genuſi. in praxi Archiepiſcop. cap. 67. Mari. Alter. diſt. cap. 3. verſ. ſed dubitari, Aloyſ. Ricc. diſt. reſoluit. 302. limit. 2. Franc. Lea in theſauro ſori eccleſ. par. 3. cap. 4. numer. 30. Petr. de Ledefm. in ſumm. par. 2. tract. 27. cap. 15. concluſ. 4. Modern. de iuriſdiſt. par. 2. cap. 16. Nicol. Garcia diſt. cap. 10. numer. 198. Campan. diſt. cap. 21. numer. 11. Bonacina de magno Matrimonij ſacramento quaſt. 4. puncto 11. numer. 2. verſ. aduertendum eſt primo, & ſayr. tom. 5. diſput. 31. ſect. 4. numer. 22. Emman. do Valle de incantat. & enſalm. ſect. 3. cap. 1. numer. 21. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 15. §. 5. numer. 26. quamvis contrarium teneant Salzedo, & Ioann. de Vella, quos ſequitur Cenall. quaſt. 228. numer. 4. & nouiſſime Cherubin ſuper dictam Bullam Py r. ſchol. 2.

26 Non omnem exercentem obligat, & deuincit, ſed notorium tantum, non ita occultum, & ſolum de irreg. cap. 43. §. 2. numer. 4. Graſſis in deciſ. auren lib. 2. cap. 90. ſub numer. 13. Henric. lib. 13. cap. 36. in fine, Campan. diſt. cap. 22. numer. 12. notorium ſcilicet in foro exteriori, non autem interiori, vt reſoluunt Graſſis diſt. cap. 90. numer. 14. Stephan. de Auila par. 7. diſputat. 4. in vltimis verbis, Campan. diſt. cap. 22. numer. 13.

27 Clericus igitur propter huius criminis atrocitatem nullam incurrit ſuſpenſionem, vel irregularitatem, quandiu delictum eſt occultum, Nauarr. in man. cap. 27. numer. 249. Fr. Emman. in ſumm. par. 2. cap. 210. numer. 1. Lazar. de ſodomia numer. 3. Aldrete diſt. cap. 15. numer. 34. Henric. lib. 14. cap. 5. §. 1. Bonacina diſt. puncto 11. numer. 3. Campan. diſt. cap. 22. numer. 9. quamvis clericos nefandum hoc ſcelus perpetrantes ſuſpenſionem de iure contrahere ab ordinum executione, & ſi in eis miniſtrare, vel celebrare audent irregulares fieri à ſolo Papa diſpenſandos, etiam ſi occultum fuerit commiſſum, aſſerant Couarr. in Clem. ſi ſuſceſus par. 1. §. 1. numer. 6. Flor. in praxi crimin. can. par. 6. cap. 37. numer. 11. Canalean. Finz. deciſ. 13. incip. in hoc proceſſu ſub numer. 15. par. 5. Clar. §. ſodomia numer. 5. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 687. incip. queritur. numer. 16. par. 2. Mari. Alter. diſt. cap. 3. à princip. contra eos enim eſt veterior opinio, quam etiam poſt & ſolum. Valent. Tolet. Petr. Ledefma. Auil. & alios, quos refert, ſequitur Nicol. Garc. diſt. cap. 10. num. 195.

28 Hinc ſit non videri ſodomitâ prohibitum Ordibus inſigniri, aut beneficia acquirere, ſi occultum ſit crimen, & nondum fuerit res deducta in iudicium. Achil. de Graſſis deciſ. vni. numer. 3. ſub tit. de penis, Campan. diſt. cap. 22. numer. 19. Si vero notorium ſit, & per conſequens infamis infamia iuris,

ad Ordines non poteſt promoueri, & inualida eſt collatio beneficij illa ſc. ſc. iuxta reſoluta per Bonacina de cenſ. diſt. 7. par. 3. puncto 1. a num. 19. & quæ dixi ſupra allegat. præced.

29 ET BENEFICIO, &c. Verba hæc important priuationem beneficii ipſo iure, itaut ante ſententiam illa poſſint impetrari, retineri poſſunt tamen quouſque ſententia declaratoria intercedat, prout reſoluunt Lap. alleg. 16. incip. an valeat, & ibi Mandos. in addit. 1. & Bonac. de magno matrimonio ſacramento, quaſt. 4. puncto 11. numer. 2. in fine, & nota deciſ. 728. par. 3. lib. 3. diuerſ. Quaranta in ſumm. ſalutary verbo ſodomia, ad finem, & Lact. Cherubin ad diſt. Conſtit. Py r. ſchol. 1. optime Campan. diſt. cap. 22. numer. 10. ubi etiam aſſerit, quod tunc non eſt neceſſaria poſſeſſoris citatio, niſi cum peteretur inmiſſio in poſſeſſionem. Interim tamen non tenetur in foro conſcientiæ cedere beneficio, officio & dignitati, aut reſtituere fructus ante iudicis ſententiam: ita Bonacina diſt. puncto 11. numer. 2. verſ. Aduertendum eſt tertio. Qui enim commiſit crimen, ſeu delictum, propter quod incurrit penam priuationis beneficii ipſo iure, non amittit ſtatim titulum, ita vt teneatur in conſcientia illud dimittere ante declaratoriam iudicis ſententiam: ita Sabagum in cap. fin. de ſequeſtr. poſſeſſionis numer. 79. cum ſequentibus, Morla in emporio iuris par. 1. titul. 1. quaſt. 9. numer. 41. poſt Gutier. Henríquez, Fr. Emman. Molin. Azor. Sayr. Petr. de Ledefm. Gabr. Vaſq. Leſſ. & alios Nicol. Garcia diſt. cap. 10. numer. 8.

30 Epilcopi cum conuiſtis de crimine nefando, & iuridice condemnatis nullo modo poſſunt diſpenſare, neque eos promouere ad Ordines, aut poſt promotionem, vt in illis poſſint miniſtrare, cum infamati iuridice de crimine enormi ipſo iure ſint irregulares, vt bene probat Nauarr. in ſuo man. cap. 24. numer. 248. in qua irregularitate ſolus Summus Pontifex poteſt diſpenſare, non autem alius Prælatuſ, vt reſoluit Ludovic. Miranda in man. Prælatorum tom. 2. quaſt. 8. concluſ. 1. ubi etiam aſſerit neque Religionum Prælatos facultatem diſpenſandi habere cum huiusmodi conuiſto de crimine nefando, nam propter enormitatem delicti, ac propter illius infamiam etiam propter ſcandalum, quod exinde aliis oriri, & generari poterat videndo ipſum celebrare, cuiusmodi irregularitas cenſetur Papæ reſeruata.

31 Cum itaque ſui natura peccatum hoc ſit grauiffimum, cumque frequentia creſcat, attentius procurare debent Conſollarij, vt tam abominabile facinus omnino extirpetur, ac proſuſ à fidelium etiam mentibus eradiceſcat, & radicitus euellatur, idque tum præſertim aſſequentur, ſi tum illud, tum aliud quodpiam peccatum carnis committentibus infligant ieiunia, diſciplinam, frequentique Confeſſiones, quin eius enormitatem exaggeret, videntes verbis illis, quibus, & D. Auguſtinus vtitur in ſermone de vitio ſodomitico, quod ſcilicet à tanta immunditia Angeli fugiunt, ac demones etiam oculos claudunt. Superiores etiam maxime cauere, & inuigilare debent hoc impium ſcelus puniendo, ne malum hoc tanquam peſtis latenter ſerpat, & vires acquirat; opportune igitur occurrendum huic morbo eſt, ne late diſſeminatus multos funeſta contagione turpiter infeſciat, & Dei iuſtiſſimam iram prouocet.

SYMMARIUM.

- 1 Dispensationes sunt stricti iuris, & odiosae.
- 2 Argumentum de maiori ad minus in dispensationibus non valet.
- 3 Dispensatio concessa adversus unum impedimentum, vel defectum, non porrigit suum effectum ad alium.
- 4 Dispensatus ad Ordines intelligitur dumtaxat dispensatus ad minores.
- 5 Dispensatus, ut promoveri possit ad Ordines sacros, multo magis censetur dispensatus, ut possit promoveri ad Ordines minores.
- 6 Dispensatio facta ad Ordines non extenditur ad beneficia, etiam simplicia.
- 7 Dispensatus simpliciter ad beneficium, ad aliud quam ad simplex non dicitur habilitatus.
- 8 Dispensationem obtinens ad aliquod beneficium simplex, si ad illud praesentetur dicitur habilitatus ad cetera simplicia.
- 9 Dispensatus ad sacerdotium non manet habilis ad beneficium curatum.
- 10 Dispensatus ad curata, multo magis censetur dispensatus ad Canonicatus Cathedralium.
- 11 Dispensatus ad beneficium curatum non censetur dispensatus ad obtinendam dignitatem, etiam si exuberans esset dispensatio.
- 12 Dignitates non comprehenduntur nisi apertis verbis illarum meminerit rescriptum.
- 13 Beneficiorum appellatione non veniunt dignitates.
- 14 Dispensatus ad dignitates non dicitur dispensatus ad maiorem dignitatem post Pontificalem.
- 15 Verba, & principales dignitates in Collegiatis, non comprehendunt plures dignitates, quam unam in qualibet Collegiata.
- 16 Regula 3. Cancellarii reservat tantum unam principalem in qualibet Collegiata.
- 17 Reprehenduntur contrarium tenentes, veluti aliene felicitatis, ac honoris impatientes.
- 18 Honorare melius est, quam honorari, sicut amare, quam amari.
- 19 Episcopus dispensare potest cum illegitimis ad minores Ordines, & ad beneficium simplex.
- 20 Causa requiritur in dispensatione facienda per Episcopum.
- 21 Episcopus an possit cum illegitimo dispensare ad beneficium, quod non iure communi, sed statuto, vel consuetudine Sacrum Ordinem requirit?
- 22 Episcopus cum illegitimo potest dispensare ad Canonicatus Ecclesiarum Collegiarum.
- 23 Dispensare potest Episcopus cum illegitimis ad dimidias portiones, seu inferiora beneficia Ecclesie Cathedralis.
- 24 Dispensare potest Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex habens accessorie annexam Parochialem.
- 25 Capitulum Sede vacante potest, sicut Episcopus, huiusmodi dispensationes impetrari.
- 26 Capitulum Sede vacante dispensare in his potest, in quibus potest Episcopus ratione iurisdictionis Episcopalis.
- 27 Capitulum Sede vacante succedit Antistiti defuncto in omnibus his, quae iure communi pertinebant ad Ordinarium Episcopi iurisdictionem.
- 28 Episcopus non potest dispensare cum illegitimo super pluralitate beneficiorum simplicium.
- 29 Pontifex summus solus ad dignitates, vel personatus etiam sine cura dispensat.

30 Episcopus cum illegitimis ad beneficia requiruntia Sacrum Ordinem dispensare non potest.

31 Episcopus cum illegitimis ad Canonicatus Ecclesie Cathedralis dispensare non valet.

32 Contrarium sentiunt aliqui.

33 Sub distinctionibus facere componuntur.

34 Dispensatio an presumatur si illegitimus in habitu, & tonsura incedens, Ordines suscepisse tali dispensatione precedente alleget, & numer. 34.

35 Dispensatus a summo Pontifice ad beneficium simplex obtinendum ante aetatem 14. annor. an ex dispensatione Episcopi possit aliud simplex impetrare?

EPISCOPVS CVM ILLEGITIMIS AD ORDINES, & BENEFICIA, QUANDO POSSIT DISPENSARE?

ALLEGATIO XLV.

Dispensationes sunt stricti iuris, & odiosae; strictamque recipiunt interpretationem; cap. 1. in fin. de filijs presbyterorum lib. 6. Oued. de incomparabilitate beneficiorum par. secunda, cap. ultim. numer. 67. cum sequent. Sayr. de censur. lib. 6. capit. 11. a numer. 16. Azor. institution. moral. par. secunda lib. 7. cap. 33. quæst. 6. Matien. l. 10. gloss. 1. numer. 7. titul. 8. lib. 5. noue recopil. Nicol. Garc. de beneficijs par. 1. cap. 6. numer. 58. Garcia Girona de privilegiorum, seu exemptionum explicatione numer. 1111. Mar. Anton. variar. resolut. lib. 1. resolution. 19. numer. 14. & lib. 3. resolut. 2. numer. 18. & 21. Carol. Tapia ad Rubr. ff. de constitution. Principum cap. 5. numer. primo cum sequentibus. Moneta de distributionibus quotidianis par. 2. quæstione decima; quarta a numer. 5. Soar. de legibus lib. 11. cap. 11. numer. decimo, & cap. 17. a numer. 2. Campanil. in d. uersorio iuris Canon. rubr. 11. cap. 1. numer. 90. 2. Ita ut in eis non valeat argumentum de maiori ad minus, nec extendatur ad casum habentem in se maiorem rationem, prout resoluunt Cons. de dispensabilibus par. secunda cap. 8. §. 8. numer. undecimo. Nannar. de redditibus Ecclesiasticis quæst. 3. monitu 10. numer. secundo. Molina de primogen. libr. secundo cap. 4. numer. 48. & seq. Brunor. a sole in locis commun. verbo dispensationes sunt odiosae, & salas de leg. disputat. 20. & 21. Cald. Pereira de nominatione emphyteusis quæstione vigesima prima numer. 65. Gutier. Canon. lib. secundo, cap. 15. numer. 124. Rendin. in promptuario receptarum sententiarum tom. 1. titul. 29. numer. duodecimo. Molin. de iustitia tom. 3. tract. 2. disputat. 591. numer. secundo. Sanchez de matrimonio lib. 8. disput. 1. numer. 31. & disputat. 24. numer. decimo septimo. Nicolaus Garc. dict. cap. 6. numer. 59. Campanil. dict. cap. decimo tertio, numer. 91. ubi restringit, quando illud minus comprehensue, & necessario includeretur sub maiori; aut esset necessarium consecutiuum, ac dependens ab eo, super quo fuit dispensatura, quia dispensatus ad unum, censetur dispensatus ad omnia consecutiva, plene Sanchez. de matrimonio lib. 8. disput. 1. numer. 19.

3 Dispensatio igitur concessa adversus unum impedimentum & defectum, non porrigit suum effectum quoad alium, l. si quando c. de inofficioso testamento, & vide ibi gloss. Bald. salicet. & alios, Simon de Pratis consil. 51. numer. 6. Surd. consil. 245. numer. 4. Ioseph. Gonzal. variar. quæst. capit. decimo quarto, numer. undecimo. Ioan. Baptista a Costa de retractione

cap. 9. caſu 10. numer. 2. Sic etiam diſpenſatus ad vnum effectum non cenſetur diſpenſatus ad alium *Bero conf. 163. numer. 30. & 41. libr. ſecundo. Reminald. Inn. conf. 241. numer. 36. Simon de Præſis conf. 100. numer. 29. Carol. de Graſſi. de effectibus clerical. effectum 4. numer. 57. & 58.*

4 Quare diſpenſatus ſimpliciter ad Ordines intelligitur dumtaxat diſpenſatus ad minores, ex gloſſ. verbo *ordinari* in cap. litteras de filiis Preſbyterorum, & gloſſ. verbo *ad omnes* in cap. ult. m. eodem tit. l. in 6. Rebuſſ. in praxi beneficii tit. de diſpenſatione ſuper defectum natalium numer. 47. Campanil. diſt. cap. decimo tertio, numer. 95. ſoar. de cenſur. tom. 5. diſſutat. 41. ſect. 3. à numer. tertio. ſanch. de matrimon. lib. 8. diſſutat. 1. numer. 26. Azori. inſtitut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 3. quaſt. 6.

5 Diſpenſatus vero, vt promoueri poſſit ad Ordines ſacros multo magis cenſetur diſpenſatus, vt poſſit promoueri ad minores Ordines, ex multis quos refert, & ſequitur Carol. de Graſſi. diſt. effect. 4. numer. 205.

6 Diſpenſatio etiam facta ad Ordines, non extenditur ad beneficia, cum ſint ſeparabilia, & executio vnius poſſit ſtare ſine altero cap. ſecundo, & ibi gloſſ. de filiis Preſbyter. Gemin. in diſt. cap. primo, vbi Monach. Arch. Ioan. And. & Ancharan. illo tit. lib. 6. ſacr. de cenſur. lib. 6. cap. 11. numer. 21. Garcia diſt. capit. 6. numer. 70. ſanch. de matrimon. lib. 8. diſſutat. 1. numer. vigeſimo ſextimo. Mar. Antonin. variar. reſol. lib. primo, reſolut. 19. numer. 10. quicquid dicant Henrig. lib. 13. cap. 57. §. 5. Bellet. diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de diſciplina clericali §. 3. numer. 36. extenditur tamen ad beneficia ſimplicia conferri ſolita clericis Ordinibus initiatis gloſſ. verbo *Sedus Apoſtolica* in cap. ult. m. & ibi Abb. numer. 2. de filiis Preſbyterorum, Mayol. de irregularit. lib. primo cap. 8. numer. 8. Ollivrad. conſil. 115. numer. 6. Michael. Martin. de Villar. de patronato de Calayataud. par. 9. coſtumbre §. numer. 4. Bellet. diſt. §. 3. numer. 39. Sed alij exiſtimant non extendi ad aliquod beneficium obtinendum, cuius quidem opinionis præ alijs fuit Rebuſſ. in praxi rubr. de diſpenſatione ſuper defectum natalium numer. 48. Borg. in tract. de irregularit. rubr. de filiis Preſbyterorum numer. 9. quos refert, & ſequitur Campanil. diſt. cap. decimo tertio numer. 96. & tenent Mar. Antonin. diſt. reſolut. 19. numer. vndecimo. Azori. inſtitut. moralium par. ſecunda lib. 6. cap. 3. quaſtione quinta §. vbi ampliat etiamſi diſpenſatus ſit, vt ad omnes ſacros Ordines aſcendere queat. Qui enim ſimpliciter diſpenſatus fuit ad beneficium, vtique ad aliud beneficium, quam ad ſimplex non diceretur habitatus, vt ait Borgas. de irregularit. par. ſecunda, rubr. de interpretatione diſpenſat. numer. tertio, ſequitur Campanil. diſt. cap. 13. numer. 97.

Si vero aliquis obtinens diſpenſationem ad aliquod beneficium ſimplex conſequendum ad illud præſentetur, dicetur habitatus ad cætera ſimplicia, vt reſoluunt Camale. decif. 29. ſub numer. 35. par. 1. Campanil. diſt. cap. 13. numer. 98.

9 Ex quibus facile colliges male pronuntiaſſe Henrig. lib. 14. cap. 8 §. 10. dum ait, quod illegitimus diſpenſatus ad Sacerdotium, non manet inhabilis ad beneficium curatum, & Episcopatum, ac dignitates: quæ omnia ſunt falſa, & ſine fundamento, prout tenent ſar. diſt. lib. 6. cap. 11. numer. 27. 28. Nicolauſ. Garc. diſt. cap. 6. à numer. 67. Campanil. diſt. cap. 13. numer. 101.

10 Vnde quamvis diſpenſatum ad curata multo

magis cenſeri diſpenſatum ad Canoniceatus Cathedralis Eccleſiæ dixerit Ioan. de ſetina de benef. par. ſecunda quaſt. 61. numer. 6. tamen contrarium verius eſſe ex Rota decif. 54. alias 1. de filiis Preſbyter. in antiq. aſſentit Campan. diſt. cap. 13. numer. 99.

11 Et à fortiori diſpenſatum ad beneficium curatum non cenſeri diſpenſatum ad obtinendam dignitatem reſoluunt Perr. Greger. ſynagm. lib. 17. cap. 6. numer. 36. Azori. diſt. cap. 3. quaſtione ſeptima. Bellet. diſt. §. 3. numer. 38.

12 Etiamſi exuberans eſſet diſpenſatio, nempe ad quæcunque beneficia, quia etiam tunc dignitates non comprehenderet, niſi apertis verbis illarum meminiret reſcriptum, vt poſt Agbuſſ. reſolut. Campan. diſt. cap. 13. numer. 101. appellatione enim beneficiorum non veniunt dignitates, Clem. 1. de ſequenti. poſt. cum ſimilib. citatis à Bellet. par. 1. tit. de diſcipl. clerical. §. 2. numer. 38.

13 Sic etiam diſpenſatus ad beneficia, vel etiam ad dignitates non poteſt promoueri ad dignitates, quibus cura animarum ineſt Azori. diſt. cap. 3. quaſt. 9. & 10. Sic etiam diſpenſatum ad obtinendum Canoniceatum, vel dignitatem in Eccleſia Cathedrali non cenſeri diſpenſatum ad hoc, vt poſſit eſſe delegatus Pape ante vigeſimum annum probant Nau. conſ. 22. à numer. 1. ſub tit. de celebratione diſſ. Carol. de Graſſi. diſt. effectum 4. numer. 60.

14 Hinc etiam diſpenſatus ad dignitates non dicitur diſpenſatus ad maiorem dignitatem poſt Pontificalem, Bellum decif. 698. poſt med. Rebuſſ. in concordata in form. mand. Apoſt. in gloſſ. verbo, aut dignitate, & in praxi tit. de diſpenſatione ſuper defectum natalium numer. 86. quos refert, & ſequitur Bellet. diſt. tit. de diſciplina clericali §. 2. numer. 39. Azori. diſt. cap. 3. quaſt. 8.

15 Sed ad maioris cautelam hodie in diſpenſationibus, quæ conceduntur additur clauſula, exceptis dignitatibus in Cathedralibus, & principalibus dignitatibus in Collegiatis, & cauſa ſimilium verborum, dubitatur apud aliquos legalis ſcientiæ tyrones, vel potius alieni honoris inuidos, & detractores, an ſcilicet ſub illis verbis, & principalibus dignitatibus in Collegiatis, comprehenderentur plures dignitates, quam vna in qualibet Collegiata, nam cum quedam indigniſſima perſona promoueretur ad dignitatem, quæ erat tertia in quadam collegiata, virtute illius clauſule contra illum à conaſionis ſuis, & coopidinis, magnum inuidiæ argumentum oppoſitum fuit, poſſeſſioque ſibi tam iniuſte denegata, ego in hoc dubio (ſi dubium appellari poteſt), quod omni caret difficultate, reſpondi verba illa; & principalibus dignitatibus in Collegiatis, intelligi ſolum de vnaquaque dignitate principali in qualibet collegiata, quia pluralitas illa reſoluitur in ſingularitates, & reſpicit ſolum pluralitatem Eccleſiarum.

16 Probatur à ſimili ex regul. 3. Cancellariæ, vbi circa reſeruationem beneficiorum habentur hæc verba, *principales in Collegiatis Eccleſiis* ex quibus reſoluunt Doctores reſeruari tantum vnam principalem in qualibet Collegiata, prout tenent Mandos. in diſt. regul. 3. quaſt. 3. per totam, Menoch. conſil. 190. numer. 5. cum ſequentibus, Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 21. numer. ſeptimo. Nicol. Garcia de benef. par. 5. cap. 1. numer. 262. Non obſtat quod adducit Mandos. diſt. quaſtione tertia in fine, nam decifiones, & iura, quibus innitur, loquuntur tantum de duabus dignitatibus æque principaliter, quia tunc eodem

totidem duæ sub eadem regula comprehenderentur, vt per Nicol. Garc. dict. cap. 1. numer. 264. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 5. collect. 1670.

17 Sed his non obstantibus contrariam opinionem tuebantur aliqui prædicta iura non ignorantes, sed aliena felicitatis, & honoris impatientes, & parum aduertentes honorem, qui videbatur aliis impedi reflecti in seiplos, quoniam vt ait Ioan. de Lignano de amicis cum agit de amante, & amato numer. 2. honorare melius est quam honorari, sicut amare quam amari: nam qui honorat, & amat ostendit signum virtutis, deinde amando, & honorando quis adimplet præceptum Christi, qui iussit nos, vt diligeremus proximum nostrum, & Apost. ad Roman. 12. vt nos inuicem honore afficeremus.

18 Quare non temere vulgo dici solet honorem esse facientis, non recipientis, facit l. 6. ff. de officio proconsul. vbi dicit Ripam. in aliquam celebrem ciuitatem, vel provinciam caput Proconsul aduenire: pati debet commendari sibi Ciuitatem, laudescque suas non grauate audire, cum honori suo Provinciales id vendicent, ex quo text. clarum fit aliquem præstando honorem, cum in dict. lege honor Proconsuli præstaretur, & tamen id honori suo Provinciales vindicabant, vt eleganter exponit Thom. Añu. de ludo sacchorum q. 7. numer. 71.

19 Deueniendo igitur ad responsum principis quaesiti dico Episcopum dispensare posse cum illegitimis, ex quocunque etiam damnato cõitu ad minores Ordines, & ad beneficium simplex, cap. 1. de filiis presbyt. in 6. & ibi gloss. & Doctores, & Regolm. de irregul. cap. 44. §. numer. tertio, & 49. de censur. libr. 6. caput. 11. numer. 8. Gig. de pension. quest. 17. in princip. Rebuff. in praxi de form. lit. consur. numer. secundo, & titul. de dispensat. super defectu nar. numer. 8. Azori. institut. moral. par. secunda lib. 3. cap. 50. quest. 8. Henrig. in summ. par. 2. lib. 15. cap. 8. numer. 10. lit. B. Nicolaus Garcia de benefic. par. septima cap. 2. numer. 48. Carol. de Grassis de effectibus clericis effectus 1. numer. 330. Ioan. Mar. Beller. disquisit. clerical. par. prima titul. de disciplina cleric. §. 3. numer. vigesimo quinto. Campan. in dictionario iuris Canon. rubr. 11. capit. decim. & tertio numer. 81. In huiusmodi dispensatione faciendâ per Episcopum, cum sit inferior Papa, requiritur causa, & quod eorum suffraganeis meritis fiat gloss. in cap. requisitis §. nisi rigor, 1. quest. 7. Nau. consil. 45. numer. secundo de homic. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. quest. 13. artic. 14. & 15. quem refert, & sequitur Nicol. Garc. dict. cap. secundo numer. 46. Pet. Anton. à Petr. in tract. de potest. Princip. cap. 32. dub. 2. numer. vigesimo. Carol. de Grassis de effectibus cleri. in prælud. numer. 332. At in beneficio quod non iure communi, sed statuto, consuetudine, vel privilegio Sacrum Ordinem requirit non posse Episcopum cum illegitimo dispensare resoluunt gloss. verbo tale in dict. capit. 1. de filiis Presbyt. in 6. & ibi Ioann. Monach. Archid. & Gemm. quorum resolutionem dicit Azori. dict. cap. 3. quest. 15. intelligendam de beneficio quod Sacrum Ordinem requirit privilegio, consuetudine, vel statuto, in quibus Episcopus nihil iuris, & potestatis habet.

22 Primo amplius prædictam resolutionem, quæ habet Episcopum cum illegitimo posse dispensare ad beneficium simplex procedere in canonicatibus Collegiatarum Ecclesiarum, vt post straphil. dicit Rota iuncta addit. Papaz. decis. numer. 15. de filiis Presbyt. in nouis quam refert, & sequitur Beller. dict.

§. 3. numer. 27. Nicol. Garc. dict. cap. 1. numer. 69. cum non habent annexum Ordinem aliquod sacrum, etiam si sint alicuius insignis Collegiata, quia etiam ad huiusmodi canonicatus obtinendos sufficit prima tonsura, & quod quis attingat decimum quartum annum, vt post multos quos refert dicit Nicol. Garc. dict. p. 7. cap. 4. numer. 37. & latius infra dicemus.

23 Secundo amplius in dimidiis portionibus, seu inferioribus beneficiis Ecclesiæ Cathedralis, prout resoluunt Gomez. de expectatiu. numer. 98. Flamin. de resonat. libr. secundo, questione prima numer. 117. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. §. numer. 98. & sequent. Nicolaus Garcia dict. capit. secundo numer. 69. Beller. dict. §. 3. numer. 26. Dimidia enim portiones non habent sibi annexum Ordinem sacrum, nec illius ætatem requirunt Nicol. Garc. dict. cap. quarto numer. 38.

24 Tertio amplius etiam si beneficio simplici, aut canonicatui Ecclesiæ Collegiata, vel dimidiis portionibus, aut inferioribus beneficiis Ecclesiæ Cathedralis parochialis Ecclesiæ unita sit accessorie, ex multis rationibus, & iuribus id ipsum suadentibus, quæ referto alio in loco, quarum illa principalis est, quia quod accedit alteri sequitur conditionem, & naturam principalis, & ita hanc ampliationem, tenent Gemm. in cap. 1. numer. 2. de filiis Presbyt. libr. 6. Rebuff. in tract. nominat. quest. 16. numer. 27. Beller. dict. §. 3. numer. 34. Campan. dict. cap. 13. numer. 83. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 275. numer. 47. Azori. dict. cap. 3. quest. 14. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. §. 8. 7. numer. 18. & de hac veritate hucusque nemo dubitauit.

25 Quarto amplius Capitulum Sede vacante posse, sicut Episcopum, huiusmodi dispensationes impertiri, prout resoluunt Nauarr. consil. 31. incip. An Capitulum sede vacante sub titul. de temporib. Ordin. in antiq. & 7. de filiis presbyt. in nouis, Campanil. dict. cap. 13. numer. 81. Quarant. in summ. Bullar. verbo Capitulum sede vacante, vers. secundo quæro, pr. 4. u. Episcop. par. 2. verbo Capitulum vers. tertio pag. 28. licet contradicat Paris. consil. 136. incipit stante defectu, numer. 2. vel. 4.

26 Etenim Capitulum sede vacante dispensare in iis potest Episcopus ratione iurisdictionis Episcopalis, vt tenent Henriquez in summ. lib. 14. de irregul. cap. 10. §. 1. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 3. numer. 10. & 49. in Clauis regia lib. 6. cap. 11. numer. 84. Cened. ad sext. collect. 4. numer. 3. Molin. de iustitia tractat. 5. disputat. 11. numer. 5. Cardos. in praxi iudic. & aduocat. verbo Capitulum, numer. 2.

27 Quin etiam generalior suppetit ratio, quod Capitulum Sede vacante succedit Antistiti defuncto in omnibus, quæ iure communi pertinebant ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis speciatim iure prohibitis syluest. verbo Cap. §. 2. Pauin. de potestate Cap. Sede vacante par. 1. capit. 3. numer. 3. Rebuff. in praxi beneficiat. tit. de deuolut. 4. numer. 57. Nauarr. consil. 44. numer. 1. de temporibus ordinationum, & consil. 7. de filiis presbyterorum. Flamin. de re-signation. lib. 7. quest. 23. numer. 11. cum sequentibus, Soar. de cens. disputat. 7. sect. 2. numer. 4. Molin. dict. disputat. 11. numer. 13. & 10. Gutier. & Cardos. ad locis. Aloys. Ricc. in praxi fore Eccles. decis. 357. numer. 4. in prima edit. & resolution. 305. numer. 4. in 2. edit. vbi dicit quod Capitulum succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis, tam contentiosa, quam voluntaria.

28 Primo limita non procedere suprapositam resolutionem, nisi ad vnicum obtinendum beneficium: cum illegitimis enim non poterit Episcopus dispensare super pluralitate beneficiorum simplicium, ut probat dict. cap. 1. §. ille vero de filiis presbyterorum lib. 6. tenent praxim Episcopalis par. 1. verbo Ordo circa finem, Azor. institution. moral. par. 2. lib. 6. cap. 2. question. 12. Aulila de cens. par. 7. disputat. 3. dub. 6. conclus. 2. Nicol. Gare. dict. cap. 2. numer. 50. & par. 8. cap. 3. numer. 4. Quamvis contrarium videantur sentire glos. 2. in cap. final. de filiis presbyterorum lib. 6. selua de benefic. par. 3. quest. 11. numer. 19. Menoch. de arbitrar. casu 201. numer. 156. Nam verius est quod supra resolvimus, quia illegitimus, cum quo dispensatur ad beneficium, non potest nisi vnicum obtinere, ut resoluit Sanchez de matrimon. lib. 8. disputat. 51. num. 6. & 11.

29 Secundo limita in dignitatibus, vel personatibus, etiam sine cura: ad quos solus Papa potest cum illegitimis dispensare ita glos. verbo beneficium in dict. cap. primo. Henriquez dict. lib. 14. capit. 8. numer. 10. Aulila dict. dub. 6. conclus. 6. Azor. dict. capit. 3. quest. 3. & post Pet. Gregor. Molin. de desam. Tolet. Sayr. Lessum, & alios resoluit Nicolaus Gare. dict. cap. 2. numer. 53. Lambert. in tract. de inepatronat. lib. 1. par. 2. quest. 9. art. 3. vers. adduco duodecimo numer. 50. Campanil. dict. cap. 13. num. 86.

30 Tertio limita in beneficiis requirentibus sacrum Ordinem, ad quos Episcopus nequaquam illegitimos dispensare valet: ita glos. verbo tale in dict. cap. 1. quam sequuntur ibidem Ioan. Monach. num. 8. vers. & idem Franc. num. etiam 8. Anchar. numer. 2. Campanil. dict. cap. 3. numer. 85.

31 Quarto limita in Canonicatibus Ecclesie Cathedralis ad quos obtinendos cum illegitimis non poterit Episcopus dispensare, ut tenent Ioan. Monach. in dict. cap. num. 7. Rebuff. in praxi titul. de dispensatione super defectu natalium numer. 10. & sequen. & hanc sententiam (ut inquit Felin. in cap. postulasti vers. 2. conclus. sub numer. 4. de rescript.) videtur tenere Rot. Roman. decis. 136. vel secunda incip. noluerunt Domini de filiis presbyterorum in nouis, alias 54. seu prima eod. tit. in antiq. praxi Episcop. par. 1. verbo Canonici, §. 3.

32 Contrarium tamen imo Episcopum posse cum illegitimo dispensare ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali tenent glos. in dict. cap. 1. verbo beneficium, quam ibi sequuntur Ioan. And. vers. in glo. intellige sub numer. 3. Geminian. num. 6. Ancharan. numer. 1. Domin. num. 7. Franch. numer. 6. Cald. consil. 1. de filiis presbyterorum, selua de beneficijs par. 3. quest. 61. in final. verbis, Azor. dict. cap. 3. quest. 11. Nauar. qui addit hanc opinionem esse communiter receptam, consil. 3. in op. multarum quest. num. 4. de etate, & qualitate in antiquis, & consil. 4. de filiis presbyterorum in nouis, Campanil. dict. cap. 13. numer. 82. vbi asserit decisiones Rotae supra allegatas non negare licere Episcopis dispensare cum illegitimis ad Canonicatum Cathedralis Ecclesie, sed decidere dispensationes ab Episcopis concessas iuxta formam doct. capit. 1. minime extendi ad Canonicatus predictos, prout Franch. bene aduertit dict. cap. 1. numer. 6. in fin. quasi docerent illegitimum habilitatum ad beneficium simplex non intelligi dispensatum ad Canonicatum, nisi fuerit expresse additum de Canonicatu, & insinuat Nauar. vbi proxime numer. 4. & consil. 2. numer. 5. de filiis presbyterorum.

33 Sed hæ contrariæ opiniones federe distinctionis componuntur, prima enim quatenus habet ad

Canonicatum in Cathedrali non posse Episcopum cum illegitimis dispensare procedit de iure nouiori Concilij Tridentini, sess. 24. de reformat. cap. 12. quo attento omnes Canonicatus Ecclesie Cathedralis requirunt aliquem ex sacris Ordinibus, ad quos cum non possit Episcopus cum illegitimis dispensare, sequitur quod etiam non poterit ad beneficia, quæ sibi illos habent annexos. At vero secunda opinio procedit de iure antiquo: & ita distinguunt. Masel. de irregular. lib. 1. cap. 8. numer. 11. praxi Episcopalis par. prima verbo Canonici §. 3. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. numer. decimo tertio. Aulila eod. tract. par. 7. disputat. 3. dub. 6. notab. 3. Henriquez lib. 14. cap. 8. §. 10. ad fin. Lessi. de insinua lib. secundo capit. 34. numer. 86. Nicol. Garcia dict. cap. 2. numer. 65. & assentire videtur Campanil. dict. capit. decimo tertio numer. 85.

33 Quæri opportune potest an dispensatio præsumatur si illegitimus in habitu, & tonsura incedens Ordines suscepisse tali dispensatione præcedente alleget? In qua questione negatiuam partem amplexa est Rot. Roman. in vna Hispanen. Canonicatus de. cis. 780. lib. 3. par. 3. diuers. vbi decimum fuit teneri se clericum per literas probare, & dispensationem remouentem defectum natalium antecessisse. Facit etiam quod dispensationem allegans illam probare tenetur, cum non præsumatur, prout tenent Bellamer. consil. 10. numer. 43. Mascard. de probat. conclus. 523. sub numer. 6. Menoch. de præsumpt. lib. 3. questione 132. sub numer. 72. Sured. consil. 245. numer. 32. Sed stat pro contraria parte decisio eiusdem Rot. Roman. in propriis terminis, quam memorat additio ad alteram Rotæ deess. secundam, incip. voluerunt Domini sue 136. numer. 8. de filiis presbyterorum in nouis, in qua decimum fuit non probandam, & verificandam elapso triennio dispensationem allegatam pro illegitimo: contradicit etiam generica resolutio Ancharan. consil. 117. prope finem, vbi præsumptionem exoriri ex longa possessione beneficii, ac dispensationem intercessisse defendit, quod etiam tenet Flores de Meno. variar. quest. libr. 3. quest. 23. numer. 52. item hanc partem sequitur Gomez. super regulam Cancell. de trienniali quest. 10. vers. nec obstat, vbi decisione Rotali resolutum attestatur regulam ipsam de trienniali iuuare etiam execrabilem, ita quod liceat execrabili allegare dispensationem, si triennio possedit.

34 Verum in hac contrarietate Campanil. dict. capit. decimo tertio, numer. 107. asserit præfatam Rotæ decisionem in illa Hispanen. canonicatus subsistere tantum respectu proprietatis, hoc est validitatis, seu inualiditatis clericatus, aut collationis beneficii, non autem respectu possessionis clericatus, seu beneficii, regula enim de trienniali non operatur effectum nisi quoad possessionem, & fructus dumtaxat, ut à simili ex pluribus decisionibus comprobatur idem Campanil. dict. capit. 13. numer. 111. Tamen ne libitibus via aperiat, aut dissensionibus detur locus, si decennio saltem aliquis illegitimus in beneficio steterit, vel beneficia incompatibilia possederit in præsentia sui superioris credendum est iustum titulum, & dispensationem obtinuisse, cum credendum non vnum, vel plures Antistes sæpius visitantes possessori annuisse, nisi viderint dispensationem, alioquin prohibuissent inhabilem ministrare, siue incapacem obtinere beneficia, aut sine titulo, ut optime inferit Rot. decis. 4. incip. fuit conclusum numer. 8. par. 2. diuers. & faciunt quæ tradunt Flamin.

de resignat. libr. tertio questione 6. numer. 74. Aloys. Ryci. in praxi fore ecclesiastic. decr. 701. in 1. edit. & resolut. 593. in 2. edit.

Deinde postulabit aliquis, an dispensatus à Summo Pontifice ad beneficium simplex obtinendum ante aetatem quatuordecim annorum, qui ad illud requiruntur per Concil. Trid. in sess. 23. de reformat. cap. 6. posset illud beneficium simplex obtinere ab Episcopo absque noua dispensatione: in qua questione dicendum est, quod cum obtinens dispensationem ad beneficium simplex, dicatur habilitatus ad cetera simplicia, ut resolut. Campani. in diuersorio iuris Canon. rub. 11. capit. 13. numer. 98. poterit in euentu de quo agimus, huiusmodi capax, & habilis per dispensationem factus ad alia similia simplicia ab Episcopo impetranda, dummodo ius non resistat, ut sunt duo simplicia beneficia, ita in terminis Aloys. Ryci. in praxi antea resolut. 64.

SYMMARIUM.

- 1 Litteratus uir indiget Ecclesia Dei; per quos totus mundus illuminatur.
- 2 Ecclesia semper amat sapientes.
- 3 Scientes presumuntur à uitijs abstinere.
- 4 Ignorantia est mater omnium errorum.
- 5 Illiteratus comparatur caeco.
- 6 Illiteratus est nullus in Ecclesia Dei; nec in ea placere potest.
- 7 Illiteratus a suis nuncupari solet, & non uenit appellatione hominum.
- 8 Illiteratus est magis odiosus quam homicida.
- 9 Illiteratus dicitur, qui prima grammaticae rudimenta non didicit.
- 10 Irregularis est illiteratus.
- 11 Illiteratus est defectus est omnino indispensabilis.
- 12 Litteratura iure diuino requiritur.
- 13 Episcopus potest dispensare ad Ordines cum illiterato aliquod principium grammaticae habente, & spem addiscendi in futurum ostendente.
- 14 Religiosi beati legentes, & cantantes, etsi in lingua latina aliquatenus deficiant, tuta conscientia possunt ab Episcopo ordinari.

EPISCOPVS AN POSSIT
cum illiteratis ad Ordines
dispensare?

ALLEGATIO XLVI.

- 1 Ecclesia Dei indiget literatis uiris, quibus regitur, & sustentetur capit. super specula de praebedis, cap. cum ex eo, & ibi Ioan. Monach. numer. 1. de elect. in 6. Abb. in cap. de multa numer. 5. & 7. de praebedis Carol. de Grassus in tract. de effect. cleric. in prelud. à numer. 63. Felin. in cap. si quando numer. 7. ubi Nauarr. except. 16. numer. 5. de rescript. Hieron. Giach. in cons. syndacatus numer. 67. & St. Perett. ad extranag. ambiziose, verbo ex quibus Ecclesia numer. 21. de rebus Ecclesiae non alienan. Per quos totus mundus illuminatur cap. fin. de Magist. dict. cap. cum ex eo de elect. in 6. gloss. verbo uiris literatis in extranag. execrabili, de praebed. Flamin. de resign. lib. 4. capit. 11. numer. 17. Carol. de Grassus dict. prelud. num. 88.
- 2 Illa enim semper amat sapientes cap. Episcopus 41.

distinct. dict. cap. de multa; late & eleganter Marc. Anton. Genues. in practicabilibus Eccl. quast. 621. & fauet literatis Flamin. de resignat. libr. 5. quast. 3. numer. 78. multaque priuilegia eis concedit Carol. de Grassus dict. prel. numer. 89. Literati igitur in Ecclesia dicuntur radij Solis, & stella, Auth. habita, & ibi Bald. numer. 12. C. ne filius pro patre; cap. super specula, de magistris. Mandos. in regul. Cancel. regul. 16. quast. 15. numer. 3.

3 Et ratione scientiae, qua sunt decorati, praesumuntur abstinere à uitijs, cap. cum a iunemite, §. quis praeterea, de praesumpt. & quemadmodum scientia est mater uirtutum, & praesentium 1. quast. 3. Menoch. de praesumpt. lib. 6. quast. 91. numer. 20.

4 Ita ignorantia est mater omnium errorum, cap. ignorantia, cap. si in laicis 38. distinct. cap. nisi cum pridem §. pro defectu, de renun.

5 Penitus igitur illiterati non possunt fieri clerici cap. praecipimus 34. distinct. cap. illiteratos, & ibi gloss. 1. 38. distinct. cap. si quis 77. distinct. cap. fin. de atate, & qual. cap. fin. de tempor. ordin. in 6. Bern. in pract. crimin. cap. 18. Nauarr. in cap. si quando except. 11. numer. 45. & 50. de rescriptis; Menoch. de arbitr. casu 425. Lambertin. de iure patron. par. prima libr. secundo, art. 24. questione 6. numer. secundo. Fului. Pacian. de probationibus libr. secundo, cap. 34. numer. 79. Gutier. Canonic. lib. primo, capit. uigesimo sext. numer. 27. Henr. in summ. par. secunda, lib. 14. cap. 8. numer. 11. Flamin. de resignat. lib. 4. quast. 4. numer. 2. & quast. 11. numer. 17. cum sequentibus, & lib. 5. quast. 3. numer. 70. cum sequentibus, & Azor. in tit. moralium par. 2. lib. 3. cap. 28. quast. 9. Gonz. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. numer. 41. cum sequentibus.

6 Illiteratus autem comparatur caeco cap. post translationem §. item si quis. de renun.

7 Et est nullus in Ecclesia Dei, cap. congregato, & ibi Bald. numer. 4. de elect. Nec in ea placere potest, cap. illiteratos 36. distinct. cap. ignorantia, 28. distinct. cap. quia frater 7. questione prima. Franc. Leo in thesauro fore eccles. par. secunda, cap. 2. numer. 72. & alius nuncupari solet Ioan. Monach. in cap. ex eo de elect. in 6. & in cap. sicut numer. 10. de uerbor. signific. cod. lib. Perett. ubi supra numer. 23. quinimo non uenit appellatione hominum, sed iumentorum, Gomez in reg. de annali quast. 47. in fine.

8 Et sunt magis odiosi, quam homicida Thom. Achi. de ludo scacchorum quast. 8. numer. 29. & Flamin. dict. quast. 5. numer. 90.

9 Illiteratus autem dicitur, qui prima grammaticae rudimenta non didicit Praepos. in cap. 1. numer. 2. post med. 39. distinct. Rota Rom. diuers. par. secunda decr. 16. numer. 3. Carol. de Grassus in dict. prelud. numer. 237. & seq. Flamin. dict. quast. 4. numer. 2. cum sequentibus, & dict. quast. 3. numer. 70. cum seqq. Magol. de irregul. lib. 1. cap. 32. Campan. in diuersor. iuris Canon. rubr. 5. cap. 5. numer. 10.

10 Et est irregularis, ac inter irregularitates connumeratur haec ex defectu litteraturae, Auila de censur. par. 7. disputat. 4. dub. 1. Nicol. Garcia de benefic. par. 7. cap. 7. numer. 19. Finald. in candelabro aureo par. 2. tit. de irregul. §. 1. Tolet. in summ. cap. 58. vers. irregulares ex defectu animae, Rebuff. in tract. de pacificis poss. numer. 226. Gonzal. dict. gloss. 4. numer. 41. Flamin. dict. quast. 89.

11 Et hic defectus est omnino indispensabilis, pro ut tenent Rebuff. de pacificis poss. numer. 264. Flamin. dict. quast. 4. numer. 2.

12 Litteratura enim iure diuino recipi uidetur ex
hij

illo *Oſea* Prophetæ cap. 34. ibi contigit populus eo quod non habuerit ſcientiam, quia ſcientiam re-
pulſiſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi,
Bernard. in præſt. cap. 21. num. 6. riuall. diſt. titul. de
irregul. numer. 97. Azor. diſt. par. 2. lib. 6. cap. 6. quæſt.
4. eolum 685. Flamin. lib. 4. quæſt. 4. numer. 7. Carol.
de Graſſis diſt. præſt. numer. 64.

13 Si tamen ordinandus aliquod principium
grammaticæ habuerit, aut modicum quid ſciat,
& oſtendat ſpem addiſcendi in futurum, poteſt
Episcopopus cum eo diſpenſare, quia minor ſcien-
tia ſufficit quando adeſt ſpes addiſcendi in futu-
rum Rebuff. de paſſificis poſſeſſ. numer. 215. Henric. diſt.
cap. 8. §. 11. prope finem, Salzed. ad Bernard. diſt. cap.
21. lit. D. in nouiſſ. edit. remiſſiue Mari. Alter de
cenſ. tom. 2. diſputat. 16. de ſuſpenſ. cap. 1. verſ. ſecun-
do, in fine, Gonzal. diſt. gloſſ. 4. numer. 80. cum ſe-
quentibus, Vnde Aleiat. de præſumpt. reg. 2. præſ. 3.
lib. 1. de verborum ſignific. pag. 16. quem refert
Thom. Actius de ludo ſcacchorum quæſt. 8. princip. num.
82. ex Innoc. & Iaſ. ſententia affirmat propter futu-
ræ doctrinæ ſpem multa contra iuris regulas
diſponi.

14 Religioſi bene legentes, & cantantes, etſi
in lingua latina aliquantulum deficient, tuta, & ſe-
cura conſcientia poſſunt ab Episcopis ordinari,
& à Prælatiſ Regularibus præſentari. vt ordi-
nentur, hi enim regulariter loquendo non ordi-
nantur ad curam animarum habendam, ſed ſo-
lummodo ad aſſiſtendum Choro, diuinisſque of-
ficijs, & adminiſtrandum Altari, faciendamque
rem ſacram, rem inerte in illis ſpes de compa-
randa tali ſcientia & cognitione neceſſaria ad
ſuum munus, & officiũ peragendum propter
continuum inſtructionem, quæ hiſce de rebus
habetur in cunctis religionibus, hanc ſententiam
ex doctrina gloſſ. verbo inſtructio, in cap. legi 16. quæſt.
1. tenent Sylueſt. verbo clericus 2. numer. 1. Iacob. de
Graſſis in aureis deciſ. par. 1. lib. 3. cap. 2. numer. 24.
Mayol. de irregul. lib. 1. cap. 31. numer. 5. Henric. in
ſumma lib. 10. de ſacram. Ordinis cap. 16. in fine optime
Miranda in manuali Prælatorum tom. 2. quæſt. 8. art. 7.
conc. 1. quamvis diſt. gloſſ. verbo inſtr. teneat quod in
Monacho bonitas & non ſcientia ſit neceſſaria,
niſiſomnus hodie, & Monachi, & clerici de-
bent eſſe ſcientia ornati, cum diſtinctione ſupra-
poſita Iacob. de Graſſis in diſt. par. 1. lib. 3. cap. 5. nu-
mer. 10. Carol. de Graſſis in tract. de effectibus cleric. in
præſt. numer. 64. Nam quot rudiores ſunt, tanto
magis laborare debet, vt quod expectunt ad finem
perducant, pulchra, & præclara ſunt difficilia,
vt dicebat Plato, & illud plus diligitur, quod la-
borioſius quaeritur, ex Ioan. de Lignano de amicis. §.
4. numer. 3. refert Thom. Act. de ludo ſcacchorum
quæſt. 4. numer. 31.

S V M M A R I V M.

- 1 Promotus per ſaltum incurrit ſuſpenſionem ab exe-
cutione ſuſceptorum Ordinum, & miniſtrando ſit irregu-
laris.
- 2 Referuntur Doctores, qui aſſerunt promotum per ſal-
tum incurtere irregularitatem.
- 3 Promotus per ſaltum recipit Ordinem, & ipſius cha-
racterem.
- 4 Beneficium obtinere non poteſt per ſaltum promotus.
- 5 Episcopopus vigore privilegij ſibi conceſſi à Tridentin.
ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6. poteſt diſpenſare cum promo-

tiſ per ſaltum etiam poſtquam miniſtrauerit.

6 Ordines per ſaltum ignoranter ſuſcipiens, vel ſcienter,
antequam miniſtrauerit poteſt per Episcopum diſpenſari.

7 Precedit non ſolum in promotis aliquo ſacramento Ordini
num omiſſo, ſed etiam in promotis ad maiores Ordines
omiſſis minoribus, ſive omnibus, ſive uno tantum.

8 Promotus per ſaltum miniſtrans, ſive ſcienter, ſive
ignoranter indiget Apoſtolica diſpenſatione, quamvis in
minoribus miniſtret.

9 Sixti V. Conſtitutio declaratur.

10 Suſpenſio, quæ incurritur ab eo, qui per ſaltum promouetur
ad Ordines an impediatur ſolum ita ordinatum, ne poſſit
miniſtrare in Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, vel potius
aſſeratur impedimentum ſimpliciter, ne actum vllum Ordini
exercere valeat, etiam illorum, quos rite ſuſcepit.

11 Promotus per ſaltum quando prætermiſſum Ordinem
recepit, an in eo caſu poſſit cum illo Episcopopus di-
ſpenſare, vt miniſtret in ſuſceptis, & ad ſuperiores
aſcendat.

12 Diſpenſatio promoti per ſaltum à Concil. conceſſa non
operatur, vt ordinatus aſcendat ad ſuperiorem Ordinem,
nec in ſuſcepto miniſtrare poſſit, antequam inferiorem omiſ-
ſum recipiat.

EPISCOPVS AN POSSIT diſpenſare cum promotò per ſaltum?

ALLEGATIO XLVII.

1 **Q**ui per ſaltum, & præpoſtero Ordine ſe
promoueri fecit incurrit ſuſpenſionem
ab executione ſuſceptorum, & miniſtrando ſit
irregularis: ita Abb. in cap. vni. num. 4. & 5. de clerico
per ſaltum promotò, vbi Heſt. num. 4. Sylueſt. verbo irre-
gularitas num. 13. Gregor. Lopez. 18. verbo non deſerit 6.
par. 1. Salzedo ad Bernard. in præſt. cap. 24. lit. C. Henric.
in ſumma par. 2. lib. 13. de excommunication. cap. 35. prope
fin. lit. P. Nauarr. in men. cap. 27. num. 242. Tolet. in
ſumma lib. 1. cap. 71. ſoar. tom. 5. de cenſuris diſp. 31. ſeſt.
1. à num. 44. Aſula eod. tract. p. 7. aſſert. 9. dub. 2. Pr.
Emmanuel in ſim. tom. 2. cap. 17. num. 7. cum ſequenti-
bus Campan. in diuerſ. iuris Canon. rub. 10. cap. vni. num. 4.
Bonacina de cenſuris diſp. 7. quæſt. 3. puncto 4. num. 5.
Mari. Alter. de cenſuris tom. 2. diſp. 10. cap. 5. ver. verum
tota difficultas, & verſ. reſpondeo.

2 Quamvis per ſaltum promotum fieri ſtatim
irregularem, aſſerant minus bene Mayol. de irregul.
lib. 4. cap. 12. riuall. in eodem tract. cap. 38. §. 1. num. 1. Petr.
Ledesma in ſum. de ſacramento Ordinis cap. 60. concuſ.
8. difficult. 2. praxis episcopalis par. 2. verbo irregularitas,
§. 3. pag. 55. Valentia to. 4. diſp. 3. q. 19. puncto 3. Sayro de
cenſ. lib. 7. cap. 10. num. 39. Alex. Rice. in praxi foreſced.
dec. 318. in 1. edit. & reſolut. 276 in 2. edit. Valer. Regim.
in praxi fori poenitentialis lib. 20. numer. 191.

3 Is tamen per ſaltum, etiam ſacerdotio ordina-
tus, recipit verum Ordinem, & characterem
Sacerdotis, quia per ſe non pendet ex characterem
inferiori, Abb. diſt. cap. vni. numer. 4. Henric. lib.
14. cap. 6. §. 3. in princip. Mari. Alter. diſt. cap. 5. verſ.
de eo qui ordinatur.

4 Sed beneficia ei, cum ſit ſuſpenſus, cõferri non
poſſunt, ac per conſequens præſentatio, & promiſ-
ſio ad eius fauorẽ facta non ſubſiſtit, & tuit reſo-
lutũ per Rot. in vna Meliten. Abb. 14. Jan. 1590. coram
D. Cip. refert Garc. de benef. p. 7. c. 14. n. 3. & in terminis

Rebuff. tractat. de pacif. poss. numer. 230. *Flamin. lib.* 4. quest. 2. numer. 100. *Carol. de Graßu de effect. cleric. effect. 15. numer. 34.*

5 Sed à quo valeat dispensationem obtinere, qui per saltum fuit promotus dubium est presentis quaestio: In primis secure tenendum illum posse per Episcopum dispensari etiam postquam ministraverit delictum sit occultum, vigore privilegij sibi concessi in *Trident. sess. 24. cap. 6. ita Henric. lib. 14. cap. 6. numer. 5. in fine. Pölin. de censur. cap. 39. numer. 3. Sear. tom. 5. disput. 42. sect. 3. numer. 5. Coninch. disput. 18. dub. 5. numer. 43. Sayo dict. cap. 10. numer. 37. quos refert Bonacina dict. puncto 4. numer. 5. in fine. Campan. dict. cap. vni. numer. 6. secluso tamen dict. privilegio, generaliter etiam statuit *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 14. in fine.**

6 Episcopum ex legitima causa posse dispensare, cum promotus per saltum si non ministraverit in Ordine suscepto; quod intelligit *Mari. Alter. dict. cap. 5. vers. hoc in loco* siue scienter siue ignoranter fuerint ita promoti, quia Concilium non distinguit de ordinato scienter, & ex superbia, vel ignoranter, sed simpliciter loquitur.

7 Quod etiam verum est non solum in promotis aliquo sacrorum Ordinum omisso, sed etiam in promotis ad maiores Ordines, omisiss minoribus, siue omnibus, siue vno tantum, vt refert *decisum Armandariz in addit. ad recop. legum Navarra lib. 1. titul. 18. l. 7. de Episcopis num. quinquagesimo tertio vers. item.*

8 Vnde à contrario sensu aperte constat prohiberi id facere cum eo, qui ministravit nulla præhabita distinctione scientia, vel ignorantia, eo quod simpliciter loquitur *tex ille in dict. cap. 14. & ita vigore Concilij concludendum est semper indigere Apostolica dispensatione, qui saltuati Ordinibus insignitus ministraverit, & tenent Mayol. de irregul. lib. 4. cap. 12. numer. 2. Salzed. ad Bernard. dict. cap. 24. in addit. lit. D. Mari. Alter. dict. cap. 5. vers. hoc in loco. & in vers. respondeo, admitti censet contra Navarra. cap. 27. numer. 242. Episcopum cum ordinato per saltum si antea ministravit in Ordine suscepto non posse dispensare, neque vt exerceat actus Ordinum, nec vt ascendat ad superiores, vnde nequit Episcopus dispensare tam si ministravit in Ordine male suscepto, quam si ministravit in Ordine prætermisso, & id contingere potest duobus modis, vel quod exerceat actus illius Ord. antequam illum assumat, quod pertinet ad genus irregularitatis, vel postquam illum assumpsit, sed ante legitimam dispensationem, nam cum esset suspensus ab illius receptione, postquam illum suscepit sine dispensatione manet suspensus ab illius executione: quare si in illo ministrat, non potest amplius Episcopus cum eo dispensare, nam irregularitatem contractam per talem usum Episcopus non potest tollere, cum nullibi ei concedatur, neque etiam auferre potest suspensionem, quæ imponitur ante talem usum, quia hæc facultas concessa ei erat sub illa conditione, nisi ordinatus ministraverit, vt constat ex *Concilio Tridentino. dict. loco*, cuius decretum non tantum subsistit cum ad Sacros ascendit per saltum, & in eis ministravit, sed etiam si ad minores, prout decisum refert *Campan. in dict. cap. vni. numer. 6.**

9 Quamvis per *Const. Sixt. 1^a* editam contra clericos male promotos fiat ipso iure suspensus, siue scienter, siue ignoranter fecerit, nisi debita diligentia adhibita

iustus error, & probabilis facti ignorantia eum excuset, vt in §. *ut agitur* & in §. *Nihilominus* cuius vigore neque à sola suspensione, neque postea ab irregularitate absoluit, aut dispensat Episcopus, sed Papa tantum, vt constat ex §. *ut autem*, neque etiam in foro conscientie, vt in §. *in occultis*. Tamen quia prædicta *Sixti 1^a* Constitutio non in omnibus hodie viget propter alteram *Clemen. 1^a 11^a* vt pluries dictum est resolutioni supraposita à *Concil. Trid.* deprompte inhærendum est.

10 Quares oportune an hæc suspensio, qua incurritur ab eo, qui per saltum promouetur ad Ordines, impediatur solū ita ordinatum, ne possit ministrare in Ordine, quem per saltum suscepit, vel potius afferat impedimentum simpliciter ne actum alicuius Ordinis exercere valeat, etiam illorum, quos rite suscepit? in qua quaestione secure tenendum ordinatum per saltum esse suspensum tantum ab eo Ordine, quem per saltum suscepit, & ita ministrando effici irregularem, non autem ab usu Ordinum inferiorum quos legitime suscepit, post *sylvestr. Sor. & Bernard. ita resoluit Mari. Alter. dict. cap. 5. vers. hac supposita*, tenent *Henric. lib. 14. cap. 6. numer. 3. Ales. Rec. dict. resolut. 216. numer. 2.*

16 Deinde quæret aliquis quando per saltum promotus absque dispensatione prætermisum Ordinem recepit, an in eo casu possit cum illo Episcopus dispensare, vt ministret in susceptis, & ad superiores ascendat? in qua quaest. *Mari. Alter. dict. cap. 5. vers. sed quæret*, respondet Episcopum posse dispensare in hoc impedimento, quia *Concil. Tridentinum* solum exceptit, quando sic ordinatus ministravit, ergo cessante hac conditione semper poterit Episcopus dispensare, cum suscipere Ordinem prætermisum non sit ministrare. Sed licet in eo non obstat decretum *Concilij*, quia cessat conditio ab eo requisita, tamen cum per illam ordinatio nem incurritur novum genus suspensionis, quia suscipitur Ordo cum censura, ideo in hac suspensione non poterit Episcopus dispensare; nam cum excommunicato vel alia censura innodato scienter Ordines recipiente nullus præter Papam dispensat, etiam si excommunicatio eiusmodi sit quod ab ea Episcopus absolovere valeat, *dict. cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, Mari. Alter. dict. disp. 10. cap. 6. vers. sed dubitari potest.*

12 Facultas ergo à Concilio Tridentino concessa dispensandi cum promotis per saltum non operatur, vt ordinatus ascendat ad superiorem Ordinem, antequam inferiorem omnium recipiat, quia repugnaret institutioni de Ordinibus gradatim recipiendis, neque vt ordinatus ministrare possit in Ordine sic suscepto antequam prætermisum receperit, operatur tamen vt dispensare possit cum illo ad recipiendum Ordinem omnium, & deinde in suscepto per saltum ministrandum, atque ad superiorem ascendendum: ita *Mari. Alter. dict. cap. 5. vers. probatur secundo, Campan. dict. cap. vni. numer. 6. & numer. 7. resoluit in Ordinibus prætermisiss caute supplendum esse quod incaute fuerit omis sum, asseritque in euentu quo ordinatus ignoret utrumne fuerit Ordo omisus, etiam tunc debere ad Ordinem assumi, & cautius agere ordinatorem si ratione dubietatis præmitteret illa verba, si non est ordinatus, &c.*

h h iij

SYMMARIUM.

- 1 Maiores Ordines recipiens sciens, vel ex crassa ignorantia ab Episcopo, qui loco simul, & dignitati renuntiavit, suspensus est ipso iure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem à tali suspensione solui, secus si probabiliter ignoravit abdicationem.
- 2 Ordinatus ab Episcopo heretico ignoranter, cum primum id sciuerit debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solui.
- 3 Ordinatus ab Episcopo heretico, vel schismatico scienter, beneficium obtinere non potest.
- 4 Promotus ad Ordines ab Episcopo heretico, vel schismatico verum suscipit Sacramentum, dummodo huiusmodi Episcopus in forma Ecclesiæ gerat, quod agit.
- 5 Dispensare potest Episcopus cum ordinatus ab Episcopo heretico, vel schismatico ignoranter.
- 6 Ignorantiam qui allegat eam debet probare.
- 7 Promotus scienter ab Episcopo heretico, vel schismatico à solo Romano Pont. dispensatur.
- 8 Ordinatus ab heretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum an incurrat suspensionem?
- 9 Ordinatus siue scienter, siue ex ignorantia probabiliter ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel interdicto, executionem Ordinis non recipit, & indiget dispensatione.
- 10 Pontifex summus solus dispensat in suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, siue ex ignorantia crassa, vel probabiliter, ab Episcopo excommunicato, heretico, vel schismatico: data vero probabiliter ignorantia dispensat Episcopus.
- 11 Episcopus consecratus ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis an recipiat consecrationem.

EPISCOPVS PROPRIVS

quando dispensare possit cum ordinatis
ab Episcopo, qui renuntiavit
dignitati?

ALLEGATIO XLVIII.

1 **M**Aiores Ordines recipiens sciens, vel ex crassa ignorantia ab Episcopo, qui loco simul, & dignitati renuntiavit, suspensus est ipso iure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem tali suspensione solui, si tamen probabiliter ignoravit abdicationem, poterit à proprio Episcopo dispensari: ita probat *tex. in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu* (quem ab Alexand. III. Ioanni Archiep. Toletano scriptum fuisse circa annos 1150. refert *Francisc. de Pisa en la description de la imperial ciudad de Toledo lib. 5. cap. 7. in fine*) resoluunt *Bernard. & Salzedo in pract. cap. 31. in nouiss. Nauar. in manual cap. 27. numer. 241. vers. tertio. Flamin. de resignation. lib. 1. question. 17. numer. 5. cum seqq. Fr. Emman. in summ. par. 2. cap. 14. ad finem, Rebuff. ad l. Barbarius numer. 10. ff. de officio praetoris, Azor. institution. moral. par. 2. lib. 3. capit. 48. quest. 13. P. Soar. tom. 3. disputat. 31. sect. 1. in princip. Pzolin. de censuris cap. 40. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 10. numer. 27. Bonacina eodem tractat. disputat. 7. questione 3. puncto 4. num. 8. Valer. Reginald. in praxi forens. lib. 30. numer. 27. vers. quartus, & numer. 190. & lib. 32. tract. 2. numer. 69. Mari. Alter. de censuris tom. 2.*

disputat. 9. cap. 1. vers. secundo dubitari: asserit hunc probabiliter ignorantem abdicationem absque culpa contrahere suspensionem ab Episcopo dispensandam, quia non est priuatio usus iam aliquando habiti, sed impedimentum ne recipiatur: addit ideo necessariam fuisse dispensationem, quia ordinator cum non haberet executionem sui officij, eam non poterat alteri conferre.

2 Sic etiam Ordinatus ab Episcopo heretico ignoranter, cum primum id sciuerit, debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solui *Mascard. de probation. conclus. 648. numer. 46. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. quest. 58. numer. 11. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 18. quest. 10. Henriquez in summ. lib. 14. cap. 6. §. 6. Valer. Reginald. dict. lib. 30. numer. 190. vers. quarta.*

3 Secus vero si hoc sciebat ordinatus, qui tunc nec beneficium obtinere poterit *Maiol. de irregular. lib. 4. cap. 12. Flamin. de resignat. lib. 4. quest. 2. numer. 96. Carol. de Grassis de effect. clerical. effect. 15. numer. 29. vbi numer. 30. idem resoluunt de clerico ordinato ab Episcopo schismatico.*

4 Nam promotus ad Ordines ab Episcopo heretico, vel schismatico verum suscipit Sacramentum, dummodo huiusmodi Episcopus in forma Ecclesiæ gerat, quod agit, non tamen recipit vltimam & executionem Ordinis, ut dicitur *tex. sic intelligendus, in cap. Ordinationes 9. quest. 1. & in cap. 1. de schmat. ibi, Ordinationes ab Octauiano, & Guidone heresiarchis factas, & ab ordinatis ab eis irritas censemus, id est, quantum ad usum, & executionem Ordinis, consonantem *tex. in cap. fraternitati eodem titulo. & in cap. Daiberum 1. quest. 7. & in cap. conuenientibus, in fin. vers. Constantinus Episc. eadem causa, & quest. 15.* Vnde cum huiusmodi Ordinatis dispensari potest quoad executionem tantum cum non indigeant alia ordinatione, & hæc dispensatio conceditur illis, qui ex ignorantia probabiliter à dictis Episcopis Ordines receperunt, & obtineri potest post dignam penitentiam ab Episcopo; debet autem probare ignorantiam ille, qui eam opponit, ex dict. *cap. ordinationes*, ibi, nisi probare voluerint, se cum ordinarentur eos nescisse damnatos, scilicet Episcopos, vbi *glos. verbo, nisi probare*, notat inde sumi argumentum pertinere ad eum, qui allegat ignorantiam illam probare, sequuntur *Menich. de presumpt. lib. 3. quest. 23. Farin. in praxi crimin. par. 3. quest. 90. numer. 105. vbi numer. 106. & seq. resoluunt quod probatur per iuramentum, & signis, ac coniecturis.**

7 Qui vero scienter hoc modo Ordines receperunt à solo Romano Pontifice dispensari poterunt, sed si ordinatio fieret ab heretico, vel schismatico non seruata forma Ecclesiæ, tunc ordinatus ne dum executionem Ordinis minime recipit, sed neque ipsum characterem, ut probatur in *cap. qui perfectionem iuncta glos. verbo plenitudinem 1. g. 1. Bernard. in pract. capit. 29. in fine in nouiss. edit. ser. in 4. distinct. 25. questione prima, articulo. 1. Maiol. de irregularitat. lib. 4. cap. 22.*

8 Quæret aliquis, an ordinatus ab heretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum excusetur à prædicta suspensione, itaut dispensatione non egeat? in qua questione *Nauar. in manual. cap. 27. numer. 241. vers. quarto*, videtur tenere talem, suspensionem non incurere. Ego vero in contrariam sententiam potius inclinarem, ex eo quia hæc suspensionis poena non est im-

posita in odium ordinati, sed ordinantis, cum etiam ordinatus illam incurrit ignorans, & absque culpa, igitur cum ipse ordinans metu in maiorem incidat culpam, & executionem, quam etiam in his terminis caret, alteri dare non possit, sequitur taliter ordinatum a suspensione non excusari, maiori ipsius ordinantis culpa. Idem Nauar. dist. vers. quarto, tenet huiusmodi suspensionem incurri ordinatum ab heretico, vel schismatico denunciato per Extrinsec. ad evitanda: Nam suspensio hæc, & irregularitas non incurritur si Ordo recipiatur ab heretico, seu schismatico etiam notorie, & manifeste, nisi per sententiam nominatim sit denunciatus, ut probatur in d. c. cap. ordinationes, ibi, ordinationes, quæ ab hæresiaribus nominatim excommunicatis factæ sunt: confirmatur quia fideles non tenentur vitare hereticos, & schismaticos notorios, qui per consequentiam notorij iuris intelliguntur excommunicati, tenet idem Nauar. d. cap. 27. num. 35. vers. nota tertio, & cons. 10. num. 2. de hæret.

9. Unde ordinatus siue scienter, siue ex ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspensio, interdicto, aut quavis alia censura innodato, executionem Ordinis non recipit, sed indiget dispensatione, gloss. verbo quondam in cap. ab excommunicatis, 9. quest. 1. gloss. in cap. si quis a Simoniacis, 1. q. 1. gloss. verbo ignorantia in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunt. episcop. gloss. verbo dispensare in cap. cum illarum de sentent. excommuni. Bernard. in præf. cap. 28. num. 3. Covarr. in cap. alma mater par. 1. §. 6. num. 6. vers. nihilominus, Maior. lib. 4. de irregular. cap. 16. num. 5. & cap. 25. quia cum suspensus, vel excommunicatus non habeat vltim Ordinum, ideo illum alteri conferre non potest argum. text. in cap. Daibertum 1. quest. 7. & in c. qui perfectionem 1. quest. 1.

10. In hac suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, siue ex ignorantia crassa, vel probabili ab Episcopo excommunicato, & c. solus Romanus Pontifex dispensat, ut in simili probat d. cap. 1. & sicut ipse excommunicatus ministrans a solo Papa est dispensandus gloss. verbo penes istos, in cap. presbiteros 50. distincti, ita qui sciens, vel scire debens (quod par est l. quod te in fine, vbi gloss. ff. si certum pet. l. qui fundum, §. servus, ff. pro emptore cum citatis a Stephano Gratiano disceptation. forens. cap. 194. num. 1. & in libello de principijs utriusque iuris litt. s. num. 2.) ab eo ordinatur, fit particeps eiusdem delicti, & consequenter eiusdem suspensionis, vel irregularitatis, prout notatur in cap. ultim. de apost. tenent. Siluest. verbo irregularitatis, paragraph. 9. vers. septimo quaeritur, Maior. dist. cap. 25. num. 1. Bernard. dist. cap. 28. num. 3. Covarr. d. §. 6. num. 6. Amplia etiam ordinatur ab Episcopo excommunicato, aut suspensio, per vim, aut metum cadentem in constantem virum, per tex. in capit. constat multos. 1. quest. 1. vbi agitur de ordinatis ab hereticis per vim, qui in odium ordinantium suspenduntur, ob nullum enim metum lex est violanda cap. sacris, de his, quæ vi, & debet taliter ordinatus omnia aduersa potius ferre, quam Episcopo excommunicato communicare in Ordinibus suscipiendis, cap. inquisitionem, de sentent. excommuni. quare ampliat. tenet Maior. de irregularitat. lib. 4. cap. 25. num. 2. contra Nauar. dist. cap. 27. num. 244. vers. quarto. Si autem recipiens probabiliter ignoravit Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum Ordines suscipiat, illos exequendo non est reus alicuius culpæ, supposita hac probabili ignorantia, nec incurrit administrando irregulari-

tatem, sed postquam sufficientem habuerit notitiā, quod Episcopus, a quo fuit ordinatus, erat excommunicatus, aut suspensus abstinere debet ab vltimo Ordinum, quousque dispensationem obtineat, quam post dignam penitentiam ab Episcopo præuia causæ cognitione impetrare poterit, argum. cap. 1. & 2. de ordin. ab Episcopo, qui renunt. Episcop. gloss. verbo dispensatione, in cap. fin. de apost. Hi vero, qui post Ordinem sic susceptum Religionem profitentur, ac etiam scienter ordinationi, & Ordinum susceptioni operam dantes, dispensationem à proprijs Prælati impetrare possunt, & eadem est ratio si id contingat post religionis ingressum, salzed. ad Bernard. cap. 28. litter. C. in nouis.

11. Dubitari denique potest an Episcopus consecratus ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis recipiat consecrationem Episcopalem in qua quaestione respondendum videtur Episcopum taliter consecratum ab ipso Summo Pontifice tantum dispensari posse, ita per cap. quia diligentia de elect. tenent D. Anton. p. 3. tit. 27. c. 4. col. 4. vers. circa quam dispensationem, Albo. in dist. verbo schisma vers. quis possit dispensare, in fine, Maior. de irregularitat. lib. 4. cap. 22. num. 2. ex eo quod Episcopus semper indiget Papæ dispensatione siue scienter, siue ignoranter consecrationem ab Episcopis excommunicatis, aut suspensis receperit, nam Episcopus immediate subiicitur Papæ, non Patriarchæ, aut Archiepiscopo, propterea a solo Papa dispensari potest. Nec tamen quod possit Episcopus absolueret ab excommunicatione iuris non referuata, ut alibi probauimus, quia argumentum ab absolutione ad dispensationem non valet Covarr. in cap. alma mater, par. 1. §. 6. num. 6. vers. nec quicquam in contrarium, absoluit enim Sacerdos ab homicidio, cap. Deus qui, de penit. & tamen irregularitatem ex homicidio contractam solus Papa tollit, cap. 1. de sent. & re iud. lib. 6.

S Y M M A R I U M.

1. Bigamia species triplex.
2. Bigamus dicitur, qui ante baptismum, alteram, aut utramque habuit uxorem.
3. Bigamia non cadit super infidelem pro tempore infidelitatis.
4. Bigamia interpretatur cur ita dicatur?
5. Bigamiam interpretatam incurrit viduam à priori viro cognitam etiam inualide ducens.
6. Bigamia interpretatam incurritur quando quis aliam quocunque modo corruptam ducit.
7. Bigamus non efficitur ducens feminam à se solo destitutam.
8. Bigamiam interpretatam incurrit ducens virginem, quam postquam adulterata fuerit, etiam ignoranter carnaliter cognouerit.
9. Bigamus fit ducens corruptam, quam credebatur esse virginem.
10. Bigamus fit maritus cognoscens uxorem carnaliter, quæ etiam coacte commisit adulterium, etiam si ei debitum reddiderit à Superiore compulsus.
11. Bigamus interpretatur etiam efficitur, qui duo init matrimonium irritum, vel saltem alterum irritum, & alterum valitum.
12. Bigamus non efficitur, qui cum pluribus aut cum una & corrupta fornicatus fuerit.

hh iij

- 13 Bigamum non inducit multipliciter matrimonij rati, non dum consummati.
 14 Bigamia incurritur per matrimonium cum corrupta, aut cum pluribus mulieribus, non autem si vir cum pluribus copularetur meretricibus.
 15 Bigamia similitudinaria contingit quando quis post votum solenne castitatis emissum in professione religionis, vel in susceptione sacrorum Ordinum, matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamque carnaliter cognoscit.
 16 Bigamus excluditur à clericatu.
 17 Bigamus non potest beneficia consequi.
 18 Bigamus si ordinetur characterem recipit.
 19 Episcopus bigamum ordinans quam poenam incurrat.
 20 Bigamia vera irregularitas solo iure Pontificatio inducitur.
 21 Pontifex summus in omnibus bigamiae speciebus potest dispensare.
 22 Episcopus in bigamia vera vel interpretatiua ad Ordines etiam minores, & simplex beneficium dispensare non potest.
 23 Refertur secunda super hoc sententia.
 24 Refertur tertia super hoc sententia.
 25 Prima verior, quæ in certis casibus limitatur.
 26 Episcopus valet dispensare in bigamia similitudinaria, si clericus cum unica & virgine matrimonium contraxerit.
 27 Episcopus in bigamia similitudinaria contracta etiam ex matrimonio cum vidua vel corrupta poterit dispensare, si ex delicto oriatur.

EPISCOPVS CVM BIGAMIS an possit dispensare?

ALLEGATIO XLIX.

TRiplex à Doctores solet communiter bigamiae species assignari, vera, scilicet, interpretatiua, & similitudinaria, quamvis glos. verbo in bigamis in cap. 2. de bigamis, duas solas priores bigamiae species conferat. Vera bigamia contrahitur quando quis vere duas uxores legitime duxit, easque carnali copula cognouit cap. deinde, cap. Accusatus 26. dist. Con. in Clem. si furiosus par. 1. §. 2. num. 5. Milis in suo repertor. verbo bigamus verus, Tolet, in instruct. Sacerdotum lib. 1. cap. 70. Vivald. in candelabro aureo par. 2. ubi de irregularitate bigamiae, Maiol. de irregularitat. lib. 1. cap. 33. num. 2. Villadic. eod. tract. cap. 13. Vgolm. eod. tract. cap. 56. paragraph. 1. ad finem, praxis episcopalis par. 1. verbo bigami, Brunor. à Sole in locis commun. verbo bigamus 2. Farin. fragment. criminal. par. 7. lit. 8. num. 113. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 3. numer. 23. Valent. tom. 4. disp. 7. & 19. punct. 5. Molin. de iustit. tom. 4. disp. 67. num. 4. Rebel. de obligat. iustit. par. 2. lib. 3. de matrim. quest. 20. num. 4. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 83. num. 8. Coninch. de sacram. & censur. disp. 18. dub. 11. n. 102. Campanil. in diuersor. iuris Canonici rub. 11. cap. 6. n. 3. Nicol. Garci. de benefic. par. 7. cap. 6. num. 15. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 2. Fr. Ludou. Miranda in manuali Pral. to. 2. q. 8. art. 2. in prime. vers. 3.
 2 Aliqui tamen acriter contendunt non dici bigamum, qui ante baptismum alteram, aut utramque habuit uxorem, eo quod in baptismo quidquid in

veteri homine gestum est, solum appareret, ut in dict. cap. deinde, & Abb. in cap. gaudemus n. 16. de diuortijs, & non solum confert gratiam, qua deletur peccatum originale, & actuale, verum etiam delet omnem poenam peccatis debitam D. Thom. quest. 69. art. 2. Peranti. Coninch. & Nugn. ibidem, Bonacin. de sacram. disp. 2. quest. 2. punct. 7. n. 5. Sed verius est bigarum dici etiam, qui ante baptismum, alteram, aut utramque habuit uxorem, secundum citatos, n. 1. qui prædictæ obiectioni per multas tradunt rationes, & responsiones, quarum aliquas concessit glos. verbo inter peccata in dict. e. deinde, eaque omniū optima mihi videtur, quam refert D. Ambros. lib. 1. officiorum, & lib. 10. epist. 82. ad Vercellen. quod culpa, non lex lauacro tollitur, atqui non iterare coniugium legis est præceptum quoad suscipiendos Ordines, ergo Baptismus nequit coniugium, legemue auferre, sed tantum peccata diluere, & sequelas illorum, sequuntur Fuffe. de visitat. lib. 2. cap. 28. num. 7. Card. Bellarm. in controuers. Cath. tract. 2. de clericis cap. 24. vers. contra vero, Campanil. dict. cap. 6. num. 4. Bonacin. de censur. disp. 7. quest. 2. punct. 5. num. 13.
 3 Nec obstat quod infidelis non sit subditus Ecclesiae, & per consequens non obligatur legibus ab illa impositis super irregularitate bigamiae incurrenda. Respondetur enim cum Soar. tom. 5. disp. 49. sect. 4. num. 14. bigamiam non cadere super infidelem pro tempore infidelitatis, sed super ipsum iam baptizatum, nam Ecclesia hunc facit irregularem ob indicium incontinentiae, ex eo quod contraxerit bis matrimonium, vel ob indecentiam ex eo quod contraxit cum corrupta. Nec etiam obstat quod infidelis occidens alium iuste, vel iniuste tempore infidelitatis, non est irregularis; nam respondetur hoc ita fuisse à iure constitutum, quod irregularitatem homicidij non imposuit nisi ob patratum post baptismum cap. si quis viduam 30. dist. c. si quis post baptismum, §. 1. dist. Ratio manifesta est quia Ecclesia non induxit impedimentum hoc ad Ordines suscipiendos in alicuius delicti poenam, ut ea per baptismum vna cum delicto remittatur: sed quia id matrimonium non est aptum ad significandam coniunctionem Christi cum Ecclesia: qui defectus a quo inuenitur in matrimonio ante baptismum, ac postillum inuito, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 83. num. 9.
 4 Interpretatiua bigamia ob id dicta quod à vera bigamia partim deficiat, partim vero illi assimiletur, & secundum alios interpretatiuus bigamus ita dictus quasi ex interpretatione factus vna caro cum uxore diuiserit carnem in plures, quatuor modis incurritur, & efficitur. Primus est quando quis ducit viduam à priori viro cognitam, vel per fornicationem corruptam, & cum ea consummat matrimonium. Secundus quando virginem à se ductam, ac postmodum adulterij ream carnaliter cognoscit. Tertius quando quispiam duo init & consumit matrimonia, alterum de iure, id est, validum, alterum de facto, id est, irritum, siue priori coniuge viuentis, siue defuncta. Quartus quando duo init matrimonia de facto, id est, ambo irrita.
 5 Primus ergo bigamiae interpretatiuae modus est quando quis vnicam, sed corruptam duxit, nempe viduam à priori viro cognitam, c. si quis viduam, cap. precipimus 34. dist. c. si quis 84. dist. Nau. cons. 1. n. 2. de bigamis, Gregor. 1. 4. verbo que sita tit. 1. part. 3. Henrig. lib. 12. c. 6 §. 10. Flamin. de resign. lib. 5. q. 3. n. 191. Sanch. dict. lib. 7. disp. 84. num. 7. Nicol. Garci. dict. c. 6. num. 15. Campanil. dict. c. 6. n. 5. Bonacin. dict. punct. 5. n. 5. vers. in-

interpretatiua, *Valer. Reginal. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 85. in fine. Beller. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 6. n. 26.* Etiam si huiusmodi viduam inualide duxerit (loquimur de eo, qui nec profectus nec in sacris constitutus est) ita *Nauar. in man. cap. 27. num. 195. & dist. conf. 1. in utraque edit. Henric. dist. cap. 6. num. 9. in fine. & in comment. lit. T. Frat. Emman. 10.1. sum. cap. 158. concl. 4. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. dist. disp. 84. num. 11. & num. 12.* resoluit non incurrir irregularitatem si illud vnicum matrimonium cum vidua, vel corrupta sit validum, iuxta Ecclesie præsumptionem, quamuis in foro conscientie non sit tale.

6 Hoc etiam primo modo incurritur interpretatiua bigamia, quando quis aliam quocunque modo corruptam duxit, meretricem scilicet, aut concubinam *cap. maritum 33. dist. cap. qui in aliquo 31. dist. Nauar. in man. cap. 27. num. 195. vers. interpretatiua est. Rebuff. de pacificis possessoribus num. 193. vers. quintus. Flamin. dist. quæst. 3. num. 192. Campanili d. cap. 6. num. 6. Sanch. dist. disp. 84. num. 7. vbi num. 8.* resoluit ab hac irregularitate excusari contrahentem cum virgine, quam tamen credebatur corruptam, quia censetur nunquam incurruntur ob solam intentionem deficiente facto.

7 At vero si ipsemet vir ducat fecundam à se solo defloratam, bigamus non efficitur, nec promoueri detineretur, nam irregularitas ducentis corruptam ideo contrahitur, quia cum femina, cum qua vir efficitur vna caro, diuiderit carnem suam in plures, censetur etiam virum diuulsi se iuris interpretatione, quod hic nullatenus reperitur, vxor enim non diuulsi carnem suam in plures, cum ab vno solo cognita fuerit, ita *glos. fin. in dist. cap. debitum, de bigamis, glos. verbo de pensata in cap. qualis 30. quæst. 5. & verbo contraxerunt in cap. vnic. de clericis coniugatis, in sexto. & vltra ordinarios citatis iuribus Con. in clement. si furiosus par. 1. §. 2. n. 2. in fine. Nau. dist. num. 195. Henric. dist. cap. 6. §. 10. Frat. Emman. dist. tom. 1. sum. cap. 158. num. 3. concl. 2. in fine. Pinald. in canelatro aureo p. 2. vbi de irregularitate bigamia num. 4. Campanili. dist. num. 6. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 4. num. 17. Beller. dist. §. 6. num. 28. plures quos refert & sequitur Sanch. dist. disp. 84. numer. 14.*

8 Secundus bigamie interpretatiue modus est, quando quis ducens virginem, postquam adulterata fuerit, illam etiam ignoranter carnaliter cognoscit, ita probant text. in *cap. si cuius, & in cap. si laici 34. dist. Nauar. dist. num. 195. Mayol. de irregularit. lib. 1. cap. 33. num. 6. Pinald. vbi proxime nu. 5. Matienf. ad tit. 1. in rub. glos. 1. num. 102. lib. 5. noua recopil. Reg. in sum. part. 1. cap. 38. casu 2. & in effeto de curas cap. 12. numer. 299. & cap. 14. num. 37. Toller. in sum. lib. 1. cap. 66. Henric. lib. 12. cap. 6. num. 10. Frat. Emman. in sum. tom. 1. cap. 158. concl. 3. num. 4. Rebuff. de pacificis possessoribus num. 194. vers. sexto, Flamin. dist. quæst. 3. num. 189. Sayr. tom. 5. disp. 49. sect. 3. num. 15. Sanch. dist. lib. 7. disp. 84. num. 15. Nicol. Garc. dist. cap. 6. num. 16. Beller. dist. §. 6. num. 39. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quæst. 106. nu. 3. Bonacin. dist. disp. 7. quæst. 2. punct. 5. num. 12. vers. 3. Campanili dist. cap. 6. num. 7.*

9 Sic etiam ducens corruptam, quam credebatur esse virginem sit bigamus, nam impræsentiarum non agitur de vitio promouendi ad Ordines, ad quod desideratur scientia, sed de significationis

defectu, quem potest pati ignorans, & lex promotionis factum requirit, non voluntatem, *cap. vlt. 15. quæst. 1.* quare ita tenent multi ex supra citatis, & vltra eos *Cou. dist. par. 1. §. 2. num. 2. vers. 3. Humad. leg. 5. super glos. 33. num. 2. tit. 5. par. 1.*

10 Idem quoque dicendum est, quamuis illa coacte cognita commisisset adulterium, nam etiam tunc maritus rem cum illa habens sit bigamus, quia vis illa præcisa excusat feminam à culpa, sed non efficit matrimonium illud esse aptum ad significandam coniunctionem Christi cum Ecclesia, ita docent *glos. verbo virgo in cap. nemo 32. dist. vbi Turrec. art. 1. num. 1. Mayol. dist. cap. 33. num. 6. Pinald. dist. p. 2. vbi de irregularitate bigamie num. 7. Henric. lib. 12. de matrim. cap. 6. num. 7. Sanch. dist. num. 15. in fine. Tandem ideam dicendum est, etiam si debitum reddiderit vxori adulteræ à Superiore compulsus, vt tenent *Nauar. in man. cap. 16. num. 27. Pinald. dist. par. 2. vbi de irregularitate bigamie num. 6. Cou. dist. §. 2. num. 2. vers. quarto, Flamin. dist. quæst. 3. num. 189. Gutier. Canon. lib. 1. c. 25. n. 15. Mayol. dist. cap. 33. n. 7. Sanch. dist. disp. 84. n. 17. Bonacin. dist. n. 12. Campanili dist. c. 6. n. 8.* vbi etiam dicit bigamum fieri, qui exterius provincias peragrauit, longissimoque tempore à patria absuit, itaut probabiliter fere omnes suspicati sint ipsum mortem cum vita commutasse, quare præcedente iudicio Ecclesie, licuit mulieri alteri nubere, consummato vero matrimonio redderit qui absens erat, ac muliere instante ipse fuerit à iudice compulsus iterum illi iungi, nam profecto bigamus erit, de quo etiam *Sayr. lib. 6. cap. 4. num. 19. Bonacin. d. disput. 7. quæst. 2. punct. 5. num. 11.**

11 Tertius & quartus interpretatiue bigamie modus est quando quis duo init matrimonium irrita, vel saltem alterum irritum, & alterum validum, qui colliguntur ex ratione text. in *cap. nuper, in fine de bigamis*, nam iste talis affectus est ad duo matrimonia ineunda, & ex parte sua utrumque contraxit, licet ex aliquo defectu utrumque vel illorum aliquod sit inualidum, ita *Nau. cap. 27. numer. 19. Mayol. dist. cap. 33. numer. 3. Henric. dist. cap. 6. num. 6. Campanili d. cap. 6. numer. 9.* plures quos refert & sequitur *Sanch. dist. disp. 84. numer. 3. vbi numer. 4.* resoluit irregularem esse, qui vera vxore nondum cognita, eaque superfluit ad aliud de facto matrimonium transit, illudque consummans, si postea coactus ab Ecclesia redire ad legitimam vxorem, eam carnaliter cognoscat.

12 Qui vero cum pluribus fornicatus est, aut cum vna & corrupta, nequaquam credendus est bigamus *capit. pen. de bigamis*, neque vero qui ante, aut post matrimonium cum meretrice rem habuit *capit. fraternitatis 34. dist.* Duo namque coniunctim per necessaria sunt, vt bigamia contrahatur, matrimonium scilicet præcedens, & vfus venereus subsequens *Sanch. dist. lib. 3. disp. 83. numer. 3. & 6.* vbi addit non oriri bigamiam nec irregularitatem in foro conscientie ex copula absque feminis virilis emissionem intra vas femineum, sed in solo foro externo ob præsumptionem perfectæ copulæ.

13 Vnde consequens est multipliciter matrimonij rati nondum consummati non inducere bigamiam, sicut nec est bigamus, qui ducit eam in vxorem, quæ contraxerat matrimonium cum altero morte præueniente ante illius

conſummatione cap. ult. 34. diſt. 7. Sanch. d. lib. 7. diſp. 83. num. 5. Bonacin. diſt. punct. 5. nu. 5. vbi num. 6. dicit multiplicata ſponſalia non inducere bigamiam. etiam ſi ſubſequuta ſit copula.

14. Sciendum nobis eſt cur bigamia incurrat per contractum matrimonium cum corrupta, aut cum duabus mulieribus, quamvis ſucceſſive, & ſubſequenti copula conſummatum non autem ſi vir cum pluribus copularetur meretricibus, quamvis poſtmodum ipſe fornicator aliam & virginem ſibi matrimonio liter colligaret? Cui quidem propoſita dubitationi reſponſionem tradidit plures afferendo rationes diuerſitatis gloſ. verbo cognitam in d. cap. de litum, quam ibi plures commendant. Quibus relictis veriorilla communiter à Doctore adducitur ratio, quod ſcilicet conſenſus matrimonium in euntis non cadit ſupra ſe ipſum, ſed fertur in alterum coniugem, atque ita ipſemet contrahens eſt quaſi terminus à quo, is autem cum quo contrahit eſt quali terminus ad quem fertur alterius coniugis conſenſus: ſed nullus actus ſortitur ſpeciem à termino à quo, ſed à termino ad quem, vitium ergo corruptionis ipſius viri, qui eſt terminus à quo reſpectu ſui matrimonij non debet ipſi nocere, vt bigamus efficiatur, ſed vitium corruptionis in termino ad quem ita Mayol. diſt. cap. 33. num. 3. verſ. altera in fine. Cou. diſt. 2. num. 3. v. g. de irregularitat. cap. 56. §. 3. Tirag. in l. 1. connub. nu. 35. plures alios refert Cened. ad decretal. collect. 166. num. 4. verſ. item, quibus adde ſayr. diſt. cap. 4. num. 13. ſoar. diſt. diſp. 49. ſect. 3. nu. 9. Valer. Reginald. in praxi ſeri pœnit. lib. 30. num. 86. Bonacin. diſt. punct. 5. num. 7. verſ. rogatus, Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 84. num. 6. Gutier. eod. tr. ſect. cap. 107. num. 11. verſ. ratio, Campanili diſt. cap. 6. nu. 11. Sed aduerſus hanc rationem inſurgit Cardin. Bellarm. in controuerſ. Cathelic. tract. 2. lib. 1. de clericis cap. 24. verſ. ut hæc, vbi aſſerit quod ſi ipſa ratio ſubſiſceret, certe qui duxerit ſecundam vxorẽ, & virginem, bigamus non eſſet, nam vitium nullum eſt in hoc matrimonio reſpectu mulieris, ſed reſpectu viri, ergo terminatur ad mulierem bigamiæ incapacem, non autem à muliere ad ipſum virum. Quare ipſemet Bellarm. aliam ſubdit rationem aſſertans prohibitum eſſe Ordines ſuſcipere, qui duxit fornicariam, non quia bigamia oriatur ex illo matrimonio, ſed quia ſic placuit Eccleſiæ ob dignitatem Sacerdotij.

15. Similitudinaria bigamia contingit quando quis poſt votum ſolemne caſtutis emiſſum in profeſſione religionis, vel in ſuſceptione ſacrorum Ordinum matrimonium celebrat cum aliqua, eamque carnaliter cognoscit cap. quotquot 124. 27. quaſtion. 1. ex ea ratione quia adſtrictus voto ſolemni cenſetur ſpiritualem quodam matrimonio coniunctus cum Chriſto, & Eccleſiæ, & deinde volens carnaliter cum alia coniungi per matrimonium, cenſetur celebrare duo matrimonia, quamvis autem ſecundum ſcilicet carnale inualidum ſit per impedimentum procedens à voto ſolemni, vel ſacro Ordine, quia tamen adeſt effectus intentionis cum opere ſubſequuto, iudicatur bigamus ſimilitudinariè propter ſimilitudinem ad vere bigamum, ita Nauar. in man. cap. 27. num. 195. verſ. ſimilitudinaria, & conſ. 1. num. 7. verſ. ex quibus, de bigamis, in vtraque edit. Conar. diſt. §. 2. num. 2. verſ. tertio, Flamin. diſt. quaſt. 3. num. 190. v. g. de diſt. cap. 56. §. 3. num. 4. Sanch. d. lib. 7. diſp. 85. num. 11. Bonacin. diſt. punct. 5. num.

2. verſ. bigamia Nicolans Garci. diſt. cap. 6. num. decimoquinto, Campanil. diſt. cap. 6. num. duodecimo, Bell. diſt. §. 6. num. 40. Quod idem procedit, quamvis in ſacris conſtitutus cum virgine & vnica contrahat ex cap. 1. & 2. qui clericus vel vniuersus, vt docent gloſ. ſin. in cap. ſane ſacerdotes, de clericis coniugatis, & plures quos refert & ſequitur, Sanch. diſt. diſp. 85. num. 5. vbi num. 10. aſſerit hanc irregularitatem clerici in ſacris conſtituti, aut profeſſi matrimonium ineuntis non oriri ex ſignificationis defectu, ſed ex delicto, de quo etiam Frat. Emman. in ſum. tom. 1. cap. 158. num. pen. Henric. diſt. cap. 6. num. 11. 16. Bigamus quis effectus ex aliqua prædicatorum trium ſpecierum excluditur à clericatu, cap. 1. & per totam 26. diſt. cap. maritum 33. diſt. cap. præcipimus, & cap. cognoscimus 34. diſt. cap. quicunque & cap. non conſidat 50. diſt. cap. 1. & 2. 55. diſt. cap. à multis de atate, & qualitate, cap. 1. de bigamis, Bernard. in præſt. cap. 16. cum citatis à Bell. diſquiſition. clerical. par. 1. §. 6. num. 1.

17. Sicut prohibetur ordinari, ita pariter eccleſiaſtica conſequi beneficia, Rebiſſ. in tract. de paſſibus poſſeſſorib. num. 193. Corraſ. de beneficijs par. 3. c. 4. nu. 2. ſayr. diſt. lib. 6. cap. 5. nu. 9. Aul. de cenſuris par. 7. diſp. 8. dub. 1. Nicolans Garci. diſt. cap. 6. num. 1. & 2. & propterea collationem beneficij factam bigamo inualidam eſſe ſtatentur Nau. conſ. 3. nu. 1. de bigamis. Flamin. diſt. quaſt. 3. num. 192. Etiamſi accedat Episcopii conſenſus Azry inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 4. quaſtion. c. de decima.

18. Ordinatus vero contra huiusmodi prohibitionem characterem recipit, non tamen Ordinis executionem habet, ſic intellecto text. in cap. ſi quis vnam 50. diſt. reiecta reſtrictione gloſ. verbo diſpenſare in fine in cap. 1. de bigamis, vbi tantum in ſuſcipiente minores Ordines characterem conſeri alicui. Nec obſtat text. in c. quicunque 50. diſt. quatenus videtur probare bigamum Ordinis executione non carere, quia procedit habita diſpenſatione; vt inſinuant verba eiusdem text. ibi hac ſibi conditione veniam à nobis intelligat relaxatam, &c. Incurrit etiam ſic ordinatus pœnam priuationis tonſuræ clericalis, deſolationis habitus, & privilegij cuiuſcumque eccleſiaſtici, niſi ſit initiatus Ordine ſacro, cum iam non poſſit viuere vt laicus, ita v. g. de diſt. c. 56. §. 1. num. 3. ſayr. diſt. lib. 6. c. 5. num. 2. & 4. Bonac. diſt. punct. 5. in fine.

19. Episcopopus ſi ſcienter bigamum ordinauerit incurrit ſuſpenſionem annalem ipſo iure à collatione eiusdem Ordinis, quem contulit bigamo, nec non à celebratione, vt per Nauar. conſ. 3. num. 2. ſub tit. de bigamis, quin deponi inſuper poteſt à poteſtate, & officio ordinandi iuxta cap. 2. de bigamis, gloſ. verbo ſucceſſores in cap. nullus penitentem, 55. diſt. additio vero ad dictum conſ. 3. Nauar. atteſtatur à ſacra Congregat. Concil. deciuſum Episcopum non poſſe Ordines bigamis conferre, ſi autem conferat, aliquam non incurere pœnam ipſo iure: & quidem de dicta pœna ſuſpenſionis à collatione Ordinis, quem contulit bigamo, nullus eſt Canon, nam capit. 145. & capit. ult. de tempor. ordinat. lib. ſexto, non loquuntur de ordinatione bigami, & pœna non ſunt extendenda ad alium caſum, iuxta vulgaria iura: nec dict. cap. nullum penitentem, ponit talem pœnam ſuſpenſionis à miſſando, vnde poteſt intelligi quod non ſit lata ipſo iure, ſed ferenda per ſententiam, vt colligitur ex illis verbis, ab ea

die, quae ei potuerit hoc approbati, quae videntur de-
notare eam penam esse imponendam cum delictum
in iudicio probabitur, ita Nicol. Gare. dist. c. 6. a. num. 8.
vbi nu. 11. admonet quod quamvis ex noua Const.
Sixti V. cōtra cleric. male promotos à collatione ordi-
nium, & executione pontificalium eo ipso suspens-
us, & ab ingressu Eccl. interdictus existeret, illa est
iam redacta ad terminos iuris cōmunis, & Cōc. Trid.
per alia Cle. VII. prout ipse Gare. asserit p. 2. c. 5. n. 70.
20 Hæc bigamia irregularitas solo iure Pontificio
inducta est, cuius contrarium non inducit tex. in c.
2. de bigamis, dum habet non licere cum bigamis di-
spensare, quia verbum, licet, ibi importat difficultate-
tem, non autem impossibilitatem, quare absque dubio
tenendum, ex eo quia solo iure Pontificio indu-
cta est, posse summum Pont. in ipsa dispensare, vt
asserunt D. Thom. in 4. dist. 27. q. 3. in corpore, & ibi Rich.
Palud. & alij gloss. verbo fiat, in cap. lictor 34. dist. Con. in
Cle. si furiosus par. 1. §. 2. n. 4. Nauarr. in man. c. 27. n. 197.
Azor. in sit. moral. par. 2. lib. 6. c. 4. q. 7. Franc. Leo in the-
sauro fori eccles. par. 2. c. 8. n. 34. Salzedo ad Bernard. c. 16.
verf. dispensare, Fr. Ludou. Miranda dist. q. 8. artic. 2. concl.
1. Henr. lib. 12. cap. 6. §. 11.
21 Principalis huius Alleg. questio hinc opportune
petit an Episc. in bigamia vera, vel interpretatiua
possit dispensare in quatuor potissimas inuenio senten-
tias: prima sententia ipsaq. verior tenet Episc. nō posse
dispensare cū huiusmodi bigamis etiā ad Ordines mi-
nores, aut primam tonsuram, aut beneficiū etiā sim-
plex, quia c. vnic. de bigamis lib. 6. desumptum ex Cō-
cil. generali Lugdunen. interdicat bigamis in minorib.
Ordinib. constituit deesse tonsuram clericalem, nec com-
mittit dispensationem Episcopo: tum quia hoc idem indi-
cat generalitas Concil. Trident. sess.
23. de reform. cap. 17. & Episcopus nequit in Decreto
generalis Concil. dispensare, vt dixi Alleg. 33. n. 25.
quare hanc sententiam tenent Grell. 5. verbo dos muge-
res, tit. 5. p. 1. Conar. in Clem. si furiosus par. 1. §. 2. n. 4.
Flamin. d. q. 3. n. 196. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 26. nu. 8.
Humada l. 5. gloss. 33. n. 3. tit. 5. par. 1. Salzedo ad
Bernard. caput. 16. verbo dispensare, Bellet. dist. §. 6. n. 41.
22 Et secundum hanc sententiam fuisse decisum in
Sacra Cardin. Congreg. tellantur Armentariz. in ad-
dit. ad recapit. legum Nauarræ lib. 2. tit. 19. de foro comp.
num. 16. Nicol. Gare. de benefic. par. 7. cap. 6. n. 5. pra-
xis noua episcop. par. 1. cap. 1. num. 60. Francisc. Leo d.
cap. 8. num. 36.
23 Secunda sententia ait non posse Episcopum
dispensare, vt bigamus promoueat ad Ordines
minores, & beneficia simplicia, posse tamen con-
cedere, vt inferuiat in Ordinib. minoribus ante sus-
ceptis, & vt beneficium simplex, quod ante possi-
debat, retineat, ita Angel. verbo bigamus nu. 8. Abb. in
c. super eo n. 5. de bigamis, Nauarr. in man. cap. 27. n. 197.
Philarch. de officio sacerdot. tom. 1. lib. 4. cap. 7. in fine, Ra-
lent. p. 4. disp. 7. quest. 19. puncto 3. in 1. specie irregula-
ritatis, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 158. concl. 5. n. 6.
Prima in suo candelabro par. 2. vbi de irregul. bigamia
num. 34.
24 Tertia sententia prædictis receptior ait posse
Episcopum dispensare, vt accipiat Ordines mi-
nores, suscepiusque vtatur, ita D. Thom. in 4. dist. 27.
q. 3. art. 3. vbi Palud. q. 4. art. 5. concl. 4. & Durand.
q. 4. gloss. verbo dispensare in fine, in c. 2. de bigamis, Angl.
in floribus theolog. p. 1. vbi de matrim. quest. 1. art. vltim.

difficil. 1. concl. 2. Petr. de Ledeſma de matrim. quest. 66.
art. 5. concl. 3. Iacob. de Gressus in aureis decis. lib. 4. cap.
27. num. 38. Borgas de irregul. p. 5. tit. de bigamis num. 8.
Henr. lib. 12. cap. 6. §. 11. Bonacina de censuris disp. 7. q.
2. puncto 5. num. 15. Azor. in sit. moral. par. 2. lib. 5. c.
20. q. 2. & lib. 6. cap. 4. quest. 8. & 11. Sayr. de censur.
lib. 6. cap. 6. n. 11. Aulacod. tract. par. 7. disp. 7. dub. 4.
Fr. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 2. q. 8. art. 2.
conclus. 2. Sanch. d. lib. 7. disp. 86. n. 11. Paul. Comit. el.
respons. moral. lib. 1. quest. 106. num. 5. & 6.
25 Verum priori sententiæ tanquam probabiliori
adhæreo, eamq. limitarem nisi necessitas urgeat ob
ministorum penuriam, nec esset aditus ad Pontificē
ob loci distantiam, quia ob similem necessitatem po-
test Episcopus in lege Concilij generalis, vel Ponti-
ficia dispensare, vt dixi alleg. 33. n. 26. quare sic limitant
Henr. d. c. 6. §. 11. Sanch. d. disp. 86. n. 14. Item limitare
in bigamia interpretatiua ex delicto conſurgente,
qualis est illa, quæ oritur ex duplici matrimonio,
neutro existente valido, aut altero valido, & altero
irrito, potest Episcopus, si delictū sit occultum, di-
spensare virtute Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 6. ita Hen-
r. d. c. 6. in fine Sanch. dist. disp. 86. num. 13.
26 Circa dispensationem in similitudinaria volūt
quidam in ea Episcopo non concedi facultatem di-
spensandi, quamvis clericus vnicam, & Virgine dux-
erit, sic Mayol. de irregularit. lib. 1. c. 33. n. 7. Alij è con-
trario tenent posse Episcopum dispensare, quamvis
corruptam duxerit, sic Palat. in 4. d. 27. disp. 4. colum.
15. & supponere videtur Henr. d. c. 6. n. 1. vbi ait dif-
ficilius dispensare Episcopum quando clericus cum
vidua, alias corrupta cōtraxit. Verū Doctores com-
muniter sic distinguendum censent. Si clericus ille,
cum vnicā, & virgine contraxerit, potest Episcopus
dispensare, secus si cum vidua, vel corrupta,
vel duplex inijt matrimonium, primam partem
huius distinctionis probat sic necessario intelligen-
di ne alijs aduerſentur text. in c. sacerdotes, de clericis cō-
ing. & in c. 1. qui clerici, vel vouentes, secundam vero
tex. in c. nuper, & in c. fin. de bigamis, ita docent gloss.
verbo dispensati in c. 1. & verbo in subdiaconatu in c. 2.
qui cler. vel vouentes, & verbo dispensati in c. nuper de bi-
gam. Gomez. tract. breuium n. 20. & 21. Cou. d. p. 1. §. 2.
n. 2. verf. secundo, Nau. c. 27. n. 197. in fine, Selu. de benefi-
c. par. 4. q. 7. n. 8. verf. 13. & 14. Borgas de irregul. par. 5. tit.
de bigamis n. 9. Philarch. de officio sacerdot. to. 1. p. 1. l. 4. c.
7. in fin. Anto. Cuch. lib. 4. in sit. maior. tit. 12. n. 188. Ra-
lent. par. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. in 1. specie irreg. in fine, Sanch.
d. lib. 7. disp. 86. n. 20. Aloys. Ric. in praxi. aurea resoluit.
220. Fr. Lud. Miranda d. tom. 2. q. 8. art. 1. concl. 3.
27 At vero si ex delicto occulto oriatur irregula-
ritas hæc similitudinaria bigamiae poterit Episcopus
dispensare, quamvis clericus in sacris constitut-
us, aut professus viduam duxerit post sacrum Ordi-
nem, vel professionem, Aloys. Ric. d. resoluit. 220. Sanch.
d. lib. 7. disp. 86. n. 23. & n. 22. resoluit posse Episcopum
dispensare in irregularitate bigamiae similitudinariae
professi trāsuentis ad matrimonium, quando profes-
sus est exemptus, si ex licentia sui Superioris subij-
ciatur Episcopo. Nam Prælatus religionis circa suos
religiosos eisdem casibus dispensat, quib. Episcopus,
Fr. Ludou. Miranda d. quest. 8. art. 2. Henr. d. cap. 6.
num. 11. prope finem, vbi etiam asserit quod Abbas
secularis non dispensat nisi ex consuetudine sibi
concedatur.

FINIS PARTIS PRIMAE.

BAR
De
Po
Ep